

W. S. ...

~~24. a. 5.~~

~~15.~~

Caja

A-19

L25

~~8-1-1919 et seq.~~

139.

2

137

1^a ed. Venetiis, 1483, Reimpresa Firenze 1485.
2^a ed. Veneta edita da 1496

239

[Faint, illegible handwritten text or markings]

S

Caja
A-19

No tiene q^d enmendarse

+

Nihil de novo expurgatione dignum
inventum est x^a expurgatorium an. 1do.

Incipit Tabula generalis
Supplementi Chronicarum secundum
ordinem Alphabeti.

A a

Aadas lydorum rex li iiii . 43.
aaron primus pontifex li 2

A B

Abach propheta li 4
abbas argiuorum rex li 3
abbas ficulus canonista li 15
abdias propheta li 4
abdo propheta li 4
abdon et senen martyres li 8
abel iustus li i . 2.
abeffa israel index li 3
abias rex iuda li 4
abiathar summus pontifex li 4
abimelech index israel. li 3
abilon index israel li 3
abrae patriarche vita et mors li 2 . 7
abrae repromissio
abrae visio
abrae victoria
abraam cognom.
abraam cetura et duc.
abrogatio imperatoris li 13

A C

achacius doctor li 9
achaz Rex iuda li 4
achab Rex israel li 4
accepbalorus heresis li 9
acheres phario li 3
achilles fortissi. pugnator li 3
achimelech pontifex iudeo. li 3
achimas pontifex li 4
achis filius latinus rex li 4
accius viceco. Mediolani li 13
acometa sciterum rex li 15
accursius legum doctor li 13
acrisius argiuorum rex li 3

A D

ada lamech vxore li i
adam protoplastus creator li i . 3.
adam generat Seth li i
adauctus mar. Romanus li 8
adaulphus imperator li 13
ademarus caroli mag. dux li ii
adeodatus papa li 10
adeodatus venetorum dux li 10
adiochus pollicari discipula li 8
adoaldus longobar. rex li 10
adeobaldus vltiataceni episcopus li 12
adraftus sicyonioz Rex li 3
adriauus romanus martir li 8
aduentius hispanus episcopus li 9

A E

Afer filius abrae li 3
afidas atheniensium rex li 3
africana regio vbi sit li 3

A B

Agamenon grecorum rex li 3
agastus atheniensium dux li 4
agamestor grecus rex li 4
agripitus martir li 8
agapitus primus papa li 9
agapitus secundus papa li ii
agatha virgo et martir li 8
agathocles sicilie tiranus li 7
agathon papa li 10
agathon abbas li 9
agelas corinthiorum rex li 4
ageffilas lacedemoni. rex li 4
agens propheta li 5
agilus corinthiorum rex li 4
agilulphus longobar. rex li 10
agis lacedemoniorum rex li 4
agislaus vmgarie rex li 15
agnes virgo et martir li 8 . 1029.
ago primus gnicus constituit li 3
Agnona Sylvius rex li 4
Agnonius indeorum rex li 8
Agnonius iud. rex li 8
Agnonius pastoz li 8
Agnonius qz colodia li 6
agrippina octauiani filia li 8 . 107.
agrippina neronis mater li 8

A J

aimo sabaudiensium comes li i 4
aimo anglicus. or. minorum li 13
aioth hebreoz index li 3
aistulphus longobar. rex li 10

A L

Alanus vniuersalis doc. li 13
alaramus motiff. marchio li 12
alaricus gothorum rex li 9
alba filius latinorum rex li 4
alba lombardie ciuitas li 6
albarterius arabas medi. li 12
albaroz religio li i 4
albanie regionis descriptio li 4
albertus pragresis episcopus sac. li 12
alberthus mag. theologus li 13
albertus imperator li 13
albertus. 2. imperator li 15
albertus odefredi iuriscod. li 13
albertus patanius or. ere. li 13
albertus brixianus or. pdi. li 13
albinga lignurum ciuitas li 6
albinus in iudea preficitur li 8
albinus albutius poeta li 7
albo floriacensis abbas li 12
alboinus longobard. rex li 10
albricus roxiatus berg. leg. li 13
albricus cumij comes li i 4
alchemenes lacedeo. rex li 4
alcetas macedonum rex li 5
alceus poeta li 4
alciades phus et ipator li 5

alcidamus orator grecus li 4
alcianos lydorum rex li 4
alcineon philosophus gre. li 4
alchemenes lacedeo. rex li 4
alcoranus liber machoeti li 10
aleres luctator li 3
aldepbradus logobar. rex li 10
alexander corinthiorum rex li 4
alexander decimus mac. rex li 5
alexander magnus mac. rex li 5 . 68.
alexander mag. darii supat li 5
alex. tota moarchia optiet li 5
alexandri magni obitus li 7
alexander corinthiorum rex li 4
alexander asye rex li 7
alexander indeoz rex li 7
alexandra iudeoz regina li 7
alexander. Ro. imperator li 8
alexander primus papa li 8
alexander secundus papa li 12
alexander tertius papa li 12
alexander quartus papa li 13
alexander quintus papa li i 4
alexan. episcopus et martir li 8
alexander thebeus martir li 8
alexander lythos medicus li 9
alexander de ales. or. mino. li 13
alexander de vila dei ord. mi. li 13
alexandra. d. alexandria or. mi. li 13
alexandra. d. saxoforto. or. ere. li 15
alex. ciuitas egypti constituit li 6
alex. lubar. ciuitas edificat li 12
aldegifus desiderij regis fi. li 10
aldepbrandus logobar. rex li 10
alexius. Ro. confessor li 9
alexius grecus imperator li 12
alexius frs grecus ipator li 12
alpharabius arabs phus li 12
alpbosus. i. hispanie rex li 12 . 192.
alpbosus rex a gene. capit. li 15
alpbosus. 2. arragonie rex li 15
alphonfus calabrie dux li 15
alpbosus hispalensis or. ere. li 13
alidulphus anglorum rex li ii
alupifus patanius priar. li 15
aluifus saluciaz machio li 15
alume rochie i italia iudic li 15
almericus hierosoly. rex li 12
almericus hereticus li 13
alquinus gallus doctor li 10
altadas assiriorum rex li 3

A M

Amalthea Sybilla li 5
amalasunta gotho. regina li 9
amastias rex iuda li 4
amazones femine regnant li 2
ambri rex israel li iiii
ambrosius diaconus doc. li viij
ambrosius magnus mediola.

scribitur in

duan. 2. pp. li 12. 192.

nensis episcopus li ix. 139-
 ambro. monachus. or. ca. li xv
 ambrosius coranus. or. ere. li xv
 amedeus p̄mus sabaudie dux
 qui & felix papa li xv
 amedeus. 2. sabaudie dux li xv
 amenius philosophus li 8
 amenophis p̄barao li iiii
 amphirion atbeniensiu dux li 3
 amphion musicus li 3
 amphul hispanus rex li 12
 amintas macedonum rex li v
 amintas assiriorum rex li 3
 amintas. 2. macedoniz rex li v
 amon rex iuda li iiii
 amos propheta primus li iiii
 amos propheta alius li iiii
 amulius siluius rex li iiii
 amurates r̄coz p̄nceps p̄. li 13
 amurates. 2. turcoz p̄nce. li xv
 A M
 Anna mar̄ v̄ginis marie li vii. 101.
 anacharsis philosophus li iiii
 anamin cham filius li 2. 6
 anacletus papa li viij
 anancens iudeozū p̄otifex li vii
 anam propheta li iiii
 anastasia virgo & martir li viii. 1470
 anastasius primus papa li ix
 anastasius secundus papa li ix
 anastius tertius papa li ii
 anastasius quartus papa li 12. 192.
 anastasius primus ipator li ix
 anastasius secundus ipator li 10
 anastasius. Ro. doctor li ii
 anastasius martir li 10
 anatholius laodice. ep̄s li viij
 anaxagoras philosophus li v
 anaximander philosophus li v
 anaximenes philosophus li v
 anziani florentini p̄stituti li 13
 ancona ciuitas conditur li 3
 anchises troianus li 3. 3.
 anchus martius rex li iiii
 andalo gen̄esis astronoius li 13
 andreas apostolus li viij
 andree apli reliqe trāffe. li xv
 andreas d̄ billis ordis ere. li xv
 andreas v̄dermi. dux ve. li xv
 andreas dandulus dux ve. li 13
 andreas cōtare. dux ve. li xiiii
 andreas vicecomes mli. li 12
 andreas sicilie rex li 13
 andronicus grecus impinz li 13
 andronicus paleo. ipator li 13
 andriochus doctor li 10
 angloz regni principinz li 3
 anglie insule descriptio li 3
 angloz regum procurfus li vii
 Andri seo capiciani filius li 3. 3.

anglia isu. fidē ch̄zi reci. li viij
 angelus baduari dux ve. li 10
 angelus perusi. legū doc. li xiiii
 anglie oppidi conditio li 12
 anglie principiu geneal. li 12
 anicetus papa. Ro. li viij
 annorum diuersitas li viij. 109.
 annorum diuisio li 8
 anselmus magnus doctor li 12
 anselmus lucēsis episcopus li 12
 anselm. etbruus ff. or. ere. li xv
 ansul galatie rex li 12
 antheus libicus gygas li 3
 antbenozum troianus li 3
 antbenoz patauiu conditur li 3
 anterus papa li viij
 antigonus asie rex p̄mus li viij
 antigo. 2. cogno. gognas li viij
 antigonus tertius rex li viij
 antigonus iudeorum re. li viij
 antben odorus philoso. li viij
 antbemenides poeta li iiii
 antbiochia sirie ciuitas li 6
 antbiochus p̄mus sother li viij
 antbiochus secundus rex li viij
 antbiochus. 3. galericus li viij
 antbiochus. iiii. magnus li viij
 antbiochus gntus nobilis li viij
 antbiochus sextus sirie rex li viij
 antipater macedonū rex li viij
 antipater stoicus philoso. li viij
 antisthenes pb̄us orator li v
 antbōnes corithoz rex li iiii
 atōius musa med. grecus li viij
 antonius iperator. Ro. li viij
 antonius abbas egiptius li ix. 135.
 antonius ordis minorum li 13
 antonius rāpbegul. or. ere. li 13
 antonius ola scala vero. li xiiii
 antonius vener. dux ve. li xiiii
 antonius adur. dux gēue li xiiii
 antōius d̄ butrio legisa li xiiii
 antōius gnaierus medic. li xv
 ato. archiep̄s flozē. or. pd. li xv
 antōius randēsis. or. mio. li xv
 antonius rosellus legisa li xv
 antropozmotitaz heresis li ii
 A P
 Apamiaasie ciuitas cōdit li 6
 appelle heresis li viij
 apianēsiu p̄fāoz regi. p̄. li xiiii
 apis quartus argioz rex li 3
 apis sicionioz rex li 3
 apochripbi libri qui sint li ix. 157.
 apochripbus v̄n dicatur li ix
 apollo medicus grecus li 3. 16.
 apollines multi describuntur li 3
 apollodorus p̄ga. orator li viij
 apollinaria hieroso. ep̄s li viij

apollinaria laodicēsis ep̄s li ix
 apelli. Raue. ep̄s & mar. li viij
 apollinaria creon. medic. li xv
 apollonia virgo & martir li viij
 apollonius philosophus li viij
 apollo. alius stoic. pb̄us li viij
 apolonius senator Ro. li viij
 apulleus philosophus li v
 apullia prouincia vbi sit li 10
 apuzium prouincia vbi sit li 10
 A Q
 Aquilla iterpres & doctor li viij
 aquilia ciuitas fundatur li 3
 aquintania gallia vbi sit li 3
 A R
 aralus assirioz rex li 3
 arabia regio vbi sit li 2
 arato: poeta li ix
 arathus asianus poeta li viij
 archa moysi que sit & capis li 3
 arabaces medorum rex li iiii
 archadius imperator ro. li ix
 archas iouis filius li 3
 archelaus iudeoz rex li vii
 archelaus mesopo. ep̄s li viij
 archilochus poeta grecus li iiii
 archimedes geometra li viij
 archimus poeta grecus li iiii
 archita tarentinus philoso. li v
 ardas lidorum rex li iiii
 ardisius lidorum li iiii
 aremulus latinorum rex li iiii
 aretiu tuscie ciuitas fūdat li 6
 arphaxat Sem filius li 2. 7
 argens macedonum rex li iiii
 argioz regni principium li 3
 arguorum reguz epilogus li 3
 argos ciuitas vbi sit li 3
 argonautarum nauigatio li 3
 argus arguorum rex li 3
 archus dandalus dux ve. li 12
 ariphron atbeniensiu dux li iiii
 ariminuz ciuitas describit li 6
 ariminēsis sinodus celebr. li ix
 arioaldus logobar doz rex li x
 arion cytharedus li iiii
 aristarchus gramaticus li viij
 aripertus logobar doz rex li 10
 aristides corithioz rex li iiii
 aristides atbeniensis ep̄s li viij
 aristides philosophus li v
 aristippus philosophus li v
 aristobolus iudeo. pb̄us li viij
 aristobolus indeoz p̄oti. li viij
 aristodemus philoso. li viij
 aristodemus musicus li iiii
 aristoteles magnus pb̄us li v. 67.
 arnulphus iperator galus li ii
 arius hereticus a q̄ ariani li ix. 132.

arianorum heresis li ix
 arlotus de prato or. mino. li 13
 armamitres assiriorum rex li 3
 armenia provincia vbi sit li 2
 armenorum conuersio li 9
 arnobius p̄b̄s lact. magi li 8
 ars ip̄m̄di lib. q̄n̄ in̄eta sit li xv. 239
 arfaces medorum rex li 14
 arfaces p̄mus partho. rex li 7
 arfaces. 2. parthorum rex li 4
 arsanus psarum rex li v
 arseius mōa. setus & sena. li ix
 arthebanus persarum rex li v
 arthaxerxes psaz rex p̄m. li v
 arthaxerxes. 2. persarū rex li v
 arthaxerxes. 3. persarū rex li v
 arthemisia cararie regina li v
 artharius iustus doctor li ix
 artharis lōgobardoz rex li 10
 arthurus anglozum rex li 9
 aristidem philosophus li

A S

Affa rex iuda li 4
 affaredon assiriorum rex li 4
 ascades assiriorum rex li 3
 ascanes gomer filius li 3. 6
 ascanus cnee filius li 3
 aselepiades rhetor & med. li 7
 aselepius affer episcopus li 9
 asie regionis. descri. & vbi sit li 3
 asia nimpha a q̄ ipsa prouic. li 3
 asie minoris regni p̄cipiū li 1
 assyria provincia vbi sit li 2
 assyriorum regnum incipit li 2
 assiriorum regum finis li 4
 assiriorum regū epilogus li 4
 axpradus lōgobardoz rex li x
 astefanus fr̄ de ast. or. mio. li 13
 asterius arriāns hereticus li 9
 asthiages medorum rex li 4
 astorgius m̄s. fauē. d̄ns li xiiii
 astor vicecomes li 15

A T

Attilla hūnorum rex li 9
 attalia iudeorum regina li 4
 athanasius ep̄s alex̄adrius li 9. 137.
 attalus bergami rex li 4
 attalicoz regū procurfus li vii
 athaulphus gorborum rex li 9
 athenarum vrbis conditio li 3
 athenensiu regni p̄cipiū li 3
 athenensiu regū epilogus li 3
 athis filius rex li 4
 athals astrologus li 3
 athlantes plures simul li 3
 athletes luctator li 3
 athanaricus gorborum rex li 9
 athaulphus gorborum rex li 9
 attens micenarum rex li 3

A U

Audocus doctor li x
 auentianus siluius rex li 4
 auerois medicus li 12
 auedadis arabs p̄b̄lo. li 12
 augusta pretoria ciuitas li 6
 augustini magni conuersio li 9. 191.
 augustini obitus & libri li 9. 197.
 augustini translatio li 10
 augustinus anglozum ep̄s li 10
 augustinus nouellus. or. ere. li 13
 augustinus de acōa. or. ere. li 15
 augustinus d̄ roma. or. ere. li 14
 auicēna medicus magnus li 12
 aulungelius grāmaticus li 8
 aurea lamina inuenitur li 10
 aurelianus imperator li 8

A 3

Azael rex sirie li 4
 azalus assyriorum rex li 3
 azo estensis marchio li 13
 azo legum doctor li 12. 198.
 azaria propheta li 4

B A

Babylonioz turris edifica. li 2
 babylonia a ciro destruitur li 5
 bachubius poeta tragicus li 7
 bachillus corinthioz ep̄s li 8
 baiffetus orbomanus ip̄a. li 15
 balduinus p̄ri. hieroso. rex li 12
 balduinus secundus rex li 12
 balduinus tertius rex li 12
 balduinus quartus rex li 12
 balduinus gallus greco. ip̄a. li 13
 baldunus. 2. grecoz ip̄ator li 13
 baldus peursinus legisa li 14
 balaam propheta li 3. 22.
 ballens assyriorum rex li 3
 ballens. 2. assyriorum rex li 3
 ballardus gallus p̄b̄lo. li 12
 balthasar caldeorum rex li 5
 baptista plaria cremo. ora. li 15
 baptistinus frego. ge. dux li 15
 baptista mala. mulier docta li 12
 barbas artianus hereticus li 9
 barbara virgo & martir li 8. 103.
 barbaria legisa li 15
 barlaam calaber mōachus li 13
 barlaam abbas li 9
 barnabas apostolus li 8
 bartholomens apostolus li vii
 bartholōci ipsius trāslatio li ii
 bartholo. pisanus or. p̄dic. li 13
 bartholomens brixianus ca. li 13
 bartholo. ofa bergo. h̄sto. li 13
 bartholomens scali. vero. li 14
 bartholomens d̄ sali. legi. li 14
 bartholo. d̄ vrbis or. ere. li 14
 bartholo. mōregna. medi. li 15

bertholocus coleo. bergo. li 15. 292.
 bartholus saxoferatē. doc. li 13
 barnab̄ propheta li 4
 bassa rex israel li 4
 bassus orator romanus li 7
 basilides philosophus li vii
 basilidas hereticus li vii
 basilice m̄lte constā. magni li 9
 basilus magnus ep̄s & doc. li 9
 bassianus laudensis ep̄s li 9
 basilius grecus imperator li ii

B E

Beatus venetorum dux li 10
 beda venerabilis presbiter li x
 belphegor mittatur in israel li 3
 belge gentes vbi sunt li 13
 bella prima punica li 7
 bella secunda punica li 7
 bella tertia punica li 7
 bellum macedonicū incipit li 7
 bellum civile rome fit li vii
 bellum iugurinum li vii
 bellū mitridaticū magnū li vii
 bellū civile finis li vii
 bella cesaris & pompeii li vii
 bellum sociare romanum li vii
 bellū mediolanēse & venē. li 15
 bellū lucense & florētinoz li 15
 belus primus assiroz rex li 2
 belochus assiriorum rex li 3
 belloparis assiriorum rex li 3
 belus phenicis regis filius li 3
 beltrandus doctor or. mio. li 13
 benedictus primus papa li 10
 benedictus secundus papa li 10
 benedictus tertius papa li ii
 benedictus quartus papa li ii
 benedictus quintus papa li ii
 benedictus sextus papa li 12
 benedictus septimus papa li 12
 benedictus octauus papa li 12
 benedictus nonus papa li 12
 benedictus decimus papa li 12
 benedictus. ii. papa li 13
 benedictus. 12. papa li 13
 benedictus anti papa li 14.
 b̄ndictus magnus abbas li 9. 107. 2.
 benedictus mediolan. ep̄s li 9
 b̄ndictus capra peru. legi. li 15
 benenētuz ciuitas conditur li 3
 benenentum describitur li 6
 berardus madius ep̄s batri. li 13
 berengarius primus imper. li ii
 berengarius secundus imper. li ii
 berengarius tertius impera. li ii
 berengarius doctor turon. li 12
 bergomū ciuitas conditur li 6
 berillus hereticus li vii
 bernardus abbas & doctor li 12

bernardus iustitias orator li 5
bernardus polita. rau. dñs li i 4
bernardus senensis. or. ml. li 5
bernardus compostellanus li 3
bernardus. caro. magni nepos li ii
bernabos vicecomes li 3

B

Blas philosophus grecus li 4
bizantium civitas li 4

B

blachamaria ducif. medio. li 5
blodus foroliviensis bisto. li 5
blaxius axeretus genuensis li 5

B

bochorus egyptiorum rex li 4
bobemorum regni principi. li 2. 7
bohemia regio vbi sit li 2
bobemorum heresis li 5
boetia regio vbi sit & a quo dicta sit li 3

boetius philosophus li 9
boioz gallia vbi sit li 3
bolobus assiriorum rex li 3
bonaventura doctor or. cre. li 3
bonaventura scus or. mino li 3
bonifacius ro. martir li 8. 103.
bonifacius. i. papa li 9
bonifacius. 2. papa li 9
bonifacius. 3. papa li 10
bonifacius. 4. papa li 10
bonifacius. 5. papa li 10
bonifacius. 6. papa li 11
bonifacius. 7. papa li 12
bonifacius. 8. papa li 13
bonifacius. 9. papa li 14
boistanus aphrice procur. li 9
bonifacius magnus eps li 10
bonifa. primus motif. mar. li 12
bonifacius idē motif. mar. li 12
bonifacius motiffe. mar. li 15
boifacius matbildis pater li 12
bondegar soldanus egypti li 3
bonominus medic. bergo. li 13
boninus mombretus reb. li 15
bononia civitas conditur li 6
bononia i libertate se vēdi. li 3
bonus papa li 10
bosius estēsis dux ferrarie li 5

B

Bracius montonus dux li 5
brandanus abbas li 9
breno burgundus abbas li 11
bruno teutonius theolo. li 12
brenus senonensium dux li 6
bricinus episco. mertulensis li 9
brigida schotica li 9
brigida alia suetia li 14
brixia civitas condit & dñs. li 6

brixia venetis subicitur li 5
brixioz victoria in cremo. li 12
brutano coloniensis eps li 11
brutus primus aquo brita. li 3
brutus. secundus Roman. li 7
britannia insula vbi sit li 3

B

bucibalus gallus miles li 14
bulgarorum conuersio li 11
bulgaria provincia vbi sit li 11
burdinus antipapa li 12
burgundionū regni principi. li 8
busiris egypti rex li 3

C

Caath filius leui li 3
caietanus phus vicetinus li 19
caietana civitas conditur li 3
caietana enec nutrix aq̄ citas li 3
caiz ade filius & eius gener. li 1. 3.

caiam filius enos li 1. 8.
cham filius noe li 2. 6
chanaan filius cham li 2. 6
cananea provincia a q̄ dicitur li 2
caius cassius. Ro. consul li 11
caius marinus consul. Ro. li 11
caius lucillus satirus li 11
caius medicus grecus li 11
caius falcidius iuriscōsul. li 11
caius bassus orator. Ro. li 11
caius papa li 8
caius caligula imperator Ro. li 8

cacanus humorum rex li 10
cadmus litterarū inventor li 3
capha civitas capitur li 19
calcidis conditio li 3
calcis ipsa civitas a turcis capitur li 19
calcedon civitas vbi sit li 4
caldeoz regni principium li 4
caldea provincia vbi sit li 4
calpurnius martir. Ro. li 8
calistus. i. papa li 8
calistus. 2. papa li 12
calistus. 3. papa li 19
calistenes philosophus li 19
calocernus brixianus mf li 8
calor maximus fuit li 12
caloianes grecus impera. li 14
cambises persarum rex li 19
campanus doctor li 12
camilla regina li 3
campania regio vbi sit li 19
candales lydozum rex li 4
cananea regio li 12
canis primus dela scala li 13
canis. 2. dela scala li 13
capadocia regio vbi sit li 2. 4.
capis latinorum rex li 4
captivitas indeoz prima li 4

captivitas indeoz. 2. li 4
capreolum oppidū vbi sit li 13
capua civitas vbi sit li 4
carariensiu dnoz principiu li 13
caria regio asie vbi sit li 5
carie reges qui fuerunt li 19
cardiceas lidoz rex li 4
carnaus macedonum rex li 11
carmeides philosophus li 19
caracala imperator. Ro. li 8
carpentus silvius rex li 11
carposorus martir li 11
carbago civitas conditur li 11
carthagines quoque dñentur li 11
carthaginis excidium li 11
carbago a. Ro. reponit li 11
carus. Ro. imperator li 11
cassandra troiana femina li 3
cassander macedonū rex li 11
cassius severus orator li 11
cassianus monachus doc. li 19
cassiodorus moachus doc. li 19
castrucius lucensis dñs li 13
cathaphrigaruz heresis li 11
cathina sicilie civitas li 11
catbo. Ro. q̄stor phus li 11
catbo posterior philosoph. li 11
catbon stoycus philoso. li 11
cathelme coniuratio li 11

C

Cecilia virgo & martir li 11
cecropus atbeniensium rex li 3
celestinus. i. papa li 19
celestinus. 2. papa li 12
celestinus. 3. papa li 12
celestinus. 4. papa li 13
celestinus. 5. papa li 13
celestis flama visa est li 13
celsum gentiliū deus li 3
centum cellis oppidum li 11
cencbres pharao li 3
ceres hereticus li 8
ceres regina filia celi li 3
cherintus hereticus li 8
cesaris gesta incipiunt li 11
cesaris belluz in pompeiu li 11
cesaris triumpho omnes li 11
cesaris imperium li 11
cesaris obitus & laudes li 11
cesarius dyaconus & mar. li 11
cesarea psaz regina baptizat li 10
cethim filius iavam li 2. 6
cethura abrae vxore li 3

C

Cichus ordelaphus li 4
cicerois philo. vita & libri li 11
cignus insubriu rex li 3
cincthon poeta li 4
cilenio mulier antiquissima li 3

efficia provincia vbi fit li 2
 cimeri populi li 3
 cimon atbeniensis dux li 5
 cbilpericus fracorū rex li 9
 cinus legum doctor li 13. 216
 cbilon pbūs grecus li 4
 ciprus insula aq^o nomē hūit li 2
 cipi regni principium li 12
 cipriāus cartbaginēsis doc. li 8
 cirinus berculis filius li 3
 cirilla virgo & mī li viij
 ciriacus papa & martir li viij
 cirillus eps & doctor li 9
 cbiron medicus antiquus li 3
 circes femina maga li 3
 cirus persarū rex li 5
 civile bellū rome incipit li 1
 civilis belli finis li 1
 cbiū insula igēnes deuenit li 12

C L

Clades galloz a romāis li 7
 clara virgo asiana. oz. mi. li 13
 clara virgo omōtes. oz. cre. li 13
 claudius impator. ro. li viij
 claud. & nicostra. mīes li viij
 claudianus poeta li 9
 clemens. 1. papa li viij
 clemens. 2. papa li 12
 clemens. 3. papa li 12
 clemens. 4. papa li 13
 clemens. 5. papa li 13
 clemens. 6. papa li 13. 252
 clemens. 7. papa li 14
 clemens alexādrī ep̄s li viij
 clemētinaꝝ liber cōponit li 13
 cleopatra egypti regina li 7
 cletus papa li viij
 cleobolus pbūs grecus li 4
 clodius quirinalis li viij
 clodonens fracorū rex li 9
 clodonens. 2. fracorū rex li x

C D

cocebas indeorum dux li viij
 codrus atbeniensium rex li 3
 colonie ciuitatis conditio li 6
 colossus solis simula. rho. li 7
 columbāus sanctus abbas li x
 columēsel. 2. eugētiū monēt li 15
 comete due apparucte li x
 comerba stella apparuit li 12
 comerba stella apparuit li 12
 comerba stella apparuit li 15
 cometes stella apparuit li 13
 comitus angloꝝ rex li 10
 comicoꝝ poetaꝝ numeris li 7
 comodus impator. roma. li viij
 comi lombardie ciuitas li 6
 concilium cartbaginēse li 9

concilium aralatense li 9
 concilium vercelle nse li 12
 concilium constantie li 14
 concilium basilee li 15
 concilium florentie li 15
 contages cimbroꝝ li 1
 consules. ro. instituunt li 5
 cōcordia virgo & martir li viij
 constātiopolis citas fūda. li 4. 93
 constātiopolis a turcis ca. li 15
 constātinus magnus ipa. li viij. 137
 constantini ipsius opera li 9
 constantinus secūds ipa. li 9
 constantinus impator li 9
 constantinus tertius impa. li 9
 constātinus quartus impa. li 9
 constātinus quintus impa. li 9
 constantinus sextus impa. li x
 cōstātinus septimus impa. li 12
 cōstātinus octauus impa. li 15

constantinus primus papa li 9
 constantinus secūds papa li 9
 constantie apulie regina li 12
 conon papa li 10
 cōstantinus sfortia li 15
 conradus alamus rex li 11
 conradus primus impa. li 12
 cōradus secūds impator li 12
 cōradus tertius impator li 3
 conradus henrici filius li 12
 cōradus impatoris filius li 13
 cōradus mōtisse. marchio li 12
 corax sicioniorum rex li 3
 core hebrei seditio li 3
 coriolanus ro. dux li 5
 comertum ciuitas tuscie li vi
 cornificius ro. poeta li 7
 cornificia poetrix li 7
 cornelius gallus poeta li 7
 cornelius nepos veronē. li viij
 cornelius papa li viij
 cornutus pbūs & poeta li viij
 corintus ciuitas vbi sit li 3
 corinthioꝝ regni princ. li 4
 corinthioꝝ regū epilogus li 4
 corsice insule descriptio li 3
 corsica insula. vii ro. subd. li vii
 corsicus vandalorū rex li 9
 cortona ciuitas construit li 13
 cosmas & damiāus mīes li viii. 140
 cosmus medi. fiorētinus li 15
 couum cremone oppidū li 13

C R

Crates thebanus pbūs li vii
 crates atbeniensis pbūs li vii
 cratinus poeta li 5
 creme oppidi conditio li 12
 cremone ciuitatis cōditio li vi
 cretēsiū regni principium li 3

Crispin & spimian^o li 8. 140
 cres primus crete rex li 3
 creta insula vbi sit li 3
 cresus ydoꝝ rex li 5
 cresus idem rex interficit li 5
 crassi ro. consulis gesta li vii
 criassus argiuorum rex li 3
 crimignola imperator li xv
 crescentius martir li viii
 crispus stoicus philoso. li vii
 crispi. & alij plures mīes li viij
 cristenes dacie rex li xv
 christophorus martir li viii. 167
 christophorus papa li ii. 140
 christo maurus dux ve. li xv
 ericias massiliensis med. li viii
 crotopus argiuorum rex li 3

C A

Cume campanie ciuitas li 3
 cumanus iudee preses li 4
 curces & corribantes pli li 3
 curia in gallia transfertur li 13
 curio popularis orator li vii
 chus filius cham li 2

B A

Dagobitus logobardo. rex li x
 daphō longobardoꝝ rex li 10
 dagobertus francoꝝ rex li 10
 damasus primus papa li 9
 damasus secūds papa li 12
 damianus papiēsis ep̄s li x
 danans argiuorum rex li 3
 daniel propheta li 4
 dantes fiorētinus poeta li 13. 217
 dardanus dardanie rex li 3
 darius primus persarū rex li 5
 darius bistapsis rex li v
 darius notus persarū rex li v
 darius quartus psarū rex li v
 dathan & abiron hebrei li 3
 dauid rex & propheta li 4. 20
 dauid tartarozū rex li 13

B E

Decē viroꝝ roma. electio li v
 decretaliaū liber compilat li 13
 decius imperator. roma. li viii
 decalus artifex li 3
 delbora iudee israel li 3
 demas atbeniensis pbūs li v
 demetria virgo & martir li 9
 demetrius asirie rex li vii
 demetrius phalere. pbūs li vii
 demetrius macedonū rex li vii
 demetri. sotber sirie rex li vii
 demetrius qrtus sirie rex li vii
 democedes pbūs medi. li v
 demophon thesei filius li 3
 democritus philosophus li v
 demosthenes philosophus li v
 deozū scelectoꝝ epilogus li 3

petri an vocat
 hie de mag. 16

deicebus troianus miles li 3
 deocles medorum rex li 4
 deodatus papa li xi
 dealbatorum religio li 4
 dercyllus assiriorum rex li 3
 deristus lacedæoniōz rex li 4
 derdona lōbardie ciuitas li 6
 desiderius hugonēsis ep̄s li 9
 desiderius lōgobardo. rex li x
 destructio tri. beami. p mu. li 3
 deusdedit papa li x
 deusdedit abbas cassinēsis li xi
 deuchalion prometheus li 3

B J

Dies sex primi seculi li i
 diabolus iudeis apparuit li 9. 178.
 diagorus philosophus li v
 dialcorides medicus li 8
 diacones. vii. primi q sint li 8
 dictatura roma. instituit li v
 didimus cecus alexādrus li 9
 dido regina carthaginis li 4
 diluuiū magnū tēpore noe li 2
 diluuiū particular i achata li 3
 diana prima dea solis filia li 3
 diana ps q t lūa apoli. filia li 3
 dinocrates architectus li v
 dinus legum doctor li 13
 dinus medicus florentinus li 13
 diodorus siculus historic. li 7
 diodorus sardinēsis ora. li vii
 dioclicianus imperator li 8
 diodorus asianus orator li 8
 diogenes magnus ph̄s li vii. 84
 diogenes stoicus ph̄s li vii
 diogenetus dux atbētiēsis li 4
 diomedes tracum rex li 3
 diomedes alius tidei filius li 3
 dion philosophus li 8
 dionisius siracusa. tyrānus li v
 dionisius qui t bachus li 3
 dionisius qui t liber pater li 3
 dionisius licinus silabaz inē. li 3. 21
 dionisius. 2. siracusa. tyrā. li v
 dionisius ariopagi. ep̄s li viii
 dionisius corinthus ph̄s li viii
 dionisius origenis discipul li 9
 dionisius papa li viii. 127.
 dionisius mediolanē. ep̄s li 9
 dinastia dia politanoz li 3
 dinastia egipti. xx. li 3
 diocles medolorum rex li 4
 discordia electoz imperij li 13
 discordie genuēsiuz t vene. li 13
 dionisius o burgo or. ere. li i 4
 dionisius abbas t doctor li 9

discipuloz xp̄i d̄scriptio li vii

B D

Domicianus impator ro. li viii
 domicilla vgo t martir li viii
 domicius caiderinus ora. li xv
 dominicus monag. ve. dux li x
 dominicus vrsolus ve. dux li 12
 dominicus gradēico ve. dux li 12
 dominicus siluius ve. dux li 12
 dominicus mauro. ve. dux li 12
 dominicus michael ve. dux li 12
 dominicus frego. genu. dux li i 4
 dominicus ispāus or. p̄di. p̄f li 13. 199.
 dn̄icus de dn̄ici a bri. ep̄s li xv
 donatus here. a quo dōati. li 9
 donatus areti. ep̄s t mar. li 9
 donatus doctor epiri ep̄s li 9
 donatus grammaticus li 9
 donus papa li 12
 dorothea virgo t martir li viii
 dorotheus doctor li viii

B U

Duces venetoz incipiūt li 10
 duces grūēsiuz incipiūt li i 4
 dulcinus heresiarca nona. li 13
 duo amantes insaniant li xv

E C

ecbirens sicioniorum rex li 3

E B

edessa ciuitas capitur li 12
 edimundus anglorum rex li ii
 editio quinta li viii
 edoardus anglorum rex li 12
 edoardus. 2. anglorum rex li 12
 edoardus. 3. angloz rex li xv
 epbens ciuitas vbi fuerint li 4

E S

egelutus cātua. ep̄s doc. li 12
 egeus atheniēsiū rex li 3
 egemon corinthiorum rex li 4
 egesippus historicus li 8
 egesippus alius doctor li 9
 egidius sicionidrum rex li 3
 egidius mōa. grecus ph̄s li x
 egidius ro. ordis eremita. li 13
 egidius ispalensis cardina. li 13
 egiptus a quo nomē habuit li 2
 egiptioz regni principiū li 3. 7

egiptiorum regni defectio li v
 egiptus i psaru dictio. v̄it li v
 egiptus micenarum rex li 3

E J

ciula ticins chus li 2. 6.
 ciula prouincia vbi sit li 2

E L

Elamite gentes a quibus
 nomen habuit li 2
 eleazarus sacerdos aaron
 filius li 3
 eleazarus. 2. s̄mus sacer. li vii. 81.
 eleusis ciuitas vbi fuerit li 3
 electores imperij qui sunt li 12
 eleuterus ep̄s t martir li viii
 eleuterus alter martir li viii
 eleuterus papa t martir li viii
 eleuterus exarchus li x
 elphredus anglorus rex li xi
 eligius nouionēsis ep̄sco. li x
 elisaphat indeoruz p̄t̄ifex li v

E M

emilius poeta grecas li 4
 emilius macer poeta li vii
 empedocles philosophus li v

E N

enecas magnus troianus li 3
 enecas siluius rex papa. li 3
 enecas senēsis cardinalis ora. li 15
 ennius comicus poeta li viii
 enoch iareth filius li i 4.
 enoch asculanus rhetor li xv
 enos Seth filius li v. fo. 8. Inuicir ymagines
 adporandz
 colia prouincia vbi sit li 2

E P

epenemides ph̄s grecus li 4
 epicurus atheniēsi. ph̄s li v
 epidaurum epiri ciuitas li 3
 epiphanius doc. cipri ep̄s li 9
 epiphanius papiēsis ep̄s li 9
 epilogus reguz egiptioz li vii
 epilogus reguz indeoruz li viii
 epilogus p̄t̄ificū indeo. li viii
 epimachus promethei frat li 3
 eporedia cisal. gallie citas li 6
 epopeus sicioniorum rex li 3
 ephesus ciuitas li

E R

ericonius arbenien rex li 3
 erasitra. med. arbenien. li vij
 eridanus fluvius q est padua li 3
 erithea sibilla li 3
 eritheus arbenien. rex li 3
 ermissus eunuchus phus li v
 eruilmeredac caldeorū rex li v

E S

Esdras sacerdos z scriba li v
 eschilus arbenien. iudex li 4
 eschilus poeta tragicus li v
 eschines phus z orator li v
 esseoz secta religiosoz li viij
 estinus grego. nazaz. disci. li 9
 estopus fabulator z phus li v
 estefius marchionū princi. li 13
 esculapius medicus li

E T

etas prima quando incipit li i
 etas secunda quādo incipit li 2
 etas tertia quando incipit li 3
 etas quarta quādo incipit li 4
 etas quinta quādo incipit li 5
 etas sexta quando incipit li 8
 ethens filius chancam li 2. 6.
 ethiopia a quo dicta sit li 2. 6.
 ethuria regio vbi sit li 3
 ethurie ipsius regionis cōf. li x
 ethgallus angloz rex li 12

E U

eua mater cunctorum li i. 3.
 euagrus doctor z here
 mita li 9
 euander palantis nepos li 3
 euaristus papa li 8
 euax philosophus z rex li 8
 eucherius lugdunensis epi
 scopus li 9
 eucherius item lugdunensis
 episcopus li 10
 eudemus corinthiorum
 rex li 4
 eudofus astrologus li 5
 euentius z theodolus marti
 res li viij
 euphemia virgo z mar
 tir li viij
 euphrasia virgo sanctis
 sima li 9
 euphrates fluvius vbi sit li i. 2.
 eugenia virgo z martir li viij
 eugenius primus papa li 10
 eugenius secundus papa li xi
 eugenius tertius papa li 12
 eugenius quartus papa li 15
 eulalia hispalensis virgo z
 martir li viij
 eunomius hereticus li 9
 euplus diaconus martir li viij

euripides poeta li 5
 euristheus macedonuz rex li 3
 euristheus secundus macc
 donum rex li 3
 europus macedonum rex li 4
 eustachius placidus
 martir li 8
 eustachius episcopus li 9
 eusebius martir pontius li 8
 eusebius papa li viij
 eusebius cardinalis pre
 sbiter li 9
 eusebius vercellenses epi
 scopus li 9
 eusebius cremonensis
 doctor li 9
 euticianus papa li viij
 eutices hereticus constan
 tinopolitanus li 9
 eutrepus augustinus patria
 discipulus li 9
 eutropius hispalensis epi
 scopus li 10

E X

Exarchatus dignitatis prin
 cipium li x
 exarchatus dignitatis
 finis li 10
 exemplum de amore immo
 derato li 15
 exodus liber quid conti
 neat li 3

E Y

destruē ezechias rex iuda ydola li 4. 11.
 ezechiel propheta li 4
 ezelinus de Romano tiran
 nus li 13

F A

Fabiannē papa li viij
 fabiorum familia Romanus
 consumitur li 5
 fabius Romanus consul li 7
 fabritius romanus consul li 7
 fabularum inuentio li 3
 fabula vnde dicatur li 3
 facinus canis campi
 ductor li 4
 fauentia ciuitas construi
 tur li 6
 faunus laur entorum rex li 3
 fauna faridica regina li 3
 fauorinus philosophus li viij
 fastidius anglorum epi
 scopus li 9
 faustinus z iouita mar
 tires li viij

faustinus gallus episcopus
 doctor li 9
 fauentia flaminee ciuitas li 6

F E

federicus barbarossa impea
 rator li 12. 192.
 federicus secundus impe
 rator li 13
 federicus idem secundus im
 perio deicitur li 13
 federicus tertius impera
 tor li 15
 federicus petrucius legum
 doctor li 15
 federicus gonzaga li 15
 federicus yrbini dux li 15
 felix primus papa li viij
 felix secundus papa li 9
 felix tertius papa li 9
 felix quartus papa sabaudie
 dux li 15
 felix presbiter z martir li viij
 felix hierosolimorum pre
 ses li viij
 felix apulie episcopus z mar
 tir li viij
 felix z fortunatus marti
 res li viij
 felicitas sancta z martir li viij
 feramundus francorum
 rex li 9
 ferdinandus primus rex li 15
 ferdinandus secundus apu
 lie rex li 15
 ferdinandus tertius hispa
 nie rex li 15
 ferraria ciuitas cōstruitur li 6
 festus Ro. iudee preses li viij
 fessulana ethurrie ciuitas
 fundatur li 3
 fimbria questor ilium de
 struitur li 7

F L

Flachus annilius egipti
 preses li viij
 florentia ciuitas condi
 tur li 6
 florentini in liber tate m se
 yendicant li 13
 florus iudee preses li viij
 flaminea prouincia que sit li x
 flauius eutropius histo
 ricus li viij

F O

forestorum nobilitum priui
 legia li 3
 forestinus nobilis bergo
 mensis li 13
 forumliuim romandiole

ciuitas li 6
 formosus papa li ii
 fornij filius & pater li 7
 forum iulium prouincia
 vbi sit li 10
 fortunatus aquiliensis pre
 sbiter li ix

S R

francorum regni princi
 pium li 3
 francus bectoris filius li 3
 francia regio vbi potissimum
 sit li 3
 francorum reges incipiunt li ix
 franciscus seraphicus pater
 ordinis minorum li 13
 franciscus accursius le
 gista li 13
 franciscus moranus ordinis
 minorum li 13
 franciscus dandulus dux
 vene. li 13
 franciscus ordelaphus li 13
 franciscus petrarca phi
 losophus li 13
 franciscus de barbarino
 poeta li 13
 franciscus pisanus legista li 13
 franciscus de albergoris
 legista li 13
 franciscus carrarensis se
 nior li i 4
 franciscus carrariensis in
 nior li i 4
 franciscus gonzaga pri
 mus li i 4
 franciscus gonzaga secun
 dus li i 4
 franciscus martini ordinis
 carne. li i 4
 franciscus suardus eqnes li i 4
 franciscus de cremona ordi
 nis minorum li i 4
 franciscus zabarella legi
 sta li i 4
 franciscus foscarius dux
 vene. li i 5
 franciscus barbarus ora
 tor li i 5
 franciscus spbortia medio
 lani dux li i 5
 franciscus pbilepbus
 orator li i 5
 franciscus diedus philo
 sophus li i 5
 franciscus archieps pisanus li i 5
 fraticelli de opinione li i 5
 fridignus gothorum rex li ix
 frigia prouincia a quo nomen

habuit li 2
 frischus estensis marchio li 13
 frontonius petragoricus epi
 scopus li viij
 froseus bybernie regis
 filius li 10
 frontonius Ro. orator li 8

S A

Suleo hierosolimorum rex li 12
 fulgentius apber eps li viii
 fulgineu ciuitas destruitur li 13
 furus camillus Romanus li 5
 futeb Cham filius li 2

S B

Babannus vene. dux li 10
 gabriel viceco. pife dñs li i 4
 gabriel de spoletto or. ere. li i 4
 gabrius fundulus cremo
 ne dominus li i 4
 gallassus vrbini dominus li 13
 gallatia prouincia vbi sit li 2
 galeatus viceco. dux mli li 13
 galeati maria. v. dux mli li xv
 galeatus gonza. mantua. li i 4
 galeotus malatesta li 13
 galeotus caretinus dñs li xv
 galeotus mansfredus fauentie
 dominus li xv
 galinicus exarc li 10
 galerus imperator roma. li viii
 galba Imperator Roma. li viii
 galliarum prouinciarum
 descriptio li 3
 gallia belgica que sit li 3
 gallia celtica que sit li 3
 gallia narbonensis que sit li 3
 gallia equitania que sit li 3
 gallie cisalpine diuissio li 3
 gallia cenomanorum que sit li 3
 gallia senonens. que sit li 3
 gallia boyorum que sit li 3
 gallia insubrium li 3
 gallia genuensis que sit li 3
 gallia vltimontana a Ro.
 descē. li viii
 galilee prouicie descriptio li viii
 ganimedes li
 galiennus magnus medicus li 8
 gallorum clades Roma. li 7
 gallus doctor li viij
 gallus & volufianus ipator. li viij
 ganges fluius vbi sit li i
 garthas hispanus doctor li 13
 garimbaldus longobardorum
 rex li 10
 gasparinus forestus li i 4
 gasparius barizja rhetor li i 4

S E

gebenarū alobrogū ciras li viij

gedeon iudex israel li 3
 gelasius episcopus palestine li 9
 gelasius primus papa li ix
 gelasius secundus papa li 12
 generationes Sem li 2
 genealogia deorum sic incipit li 3
 generationes Cham li 2
 genadius forensis orator li 9
 genadius bizantinus eps li 9
 genadius massilien. doctor li 9
 genesius martyr li 8
 getillis fulgias medicus li 13
 gentilis vare. came. dñs li 13
 georgius tribunus martyr li 8
 georgius trapezuntinus ora. li 15
 georgianoꝝ conuersio li 9
 genericus vandaloꝝ rex li 12
 germanoꝝ imperij prin. li 12
 germanie regiois descriptio li 12
 germanus altisiodore eps li 9
 germanus parisiensē eps li 9
 geraldus odonus or. mi. li 13
 gerardus panonū eps li 12
 gerardus bononiē. or. car. li 13
 gerardinus spinola genuē. li 13
 gerardus de senēsis or. ere. li 13
 gerardus bergo. or. ere. li 13
 gerualdus & pbbasius mar. li 8
 genua ciuitas edificatur li 3
 genuē. catbinū ex syria por. li 12
 genuenses pisanos superat li 12
 genuenses archiepm optinet li 12
 genuenses monetā cudūt li 12
 genuenses Saracenos su
 perant li 12
 genuenses cum Venetis
 discordant li 13
 genuenses pisanos supe
 rant li 13
 genuenses liburnum euer
 tunt. li 13
 genuenses duces creant li i 4
 genuenses alphonsum re
 gem cupiunt li 15
 genua in Mediolanen
 tes deuenit li 15
 genua a Mediolanensi
 bus defecit. li 15

S T

Sibertus antipapa li 12
 gilla vngarie regina li 12
 gilbertus Britanicus phi
 losophus li 12
 gilimer vandaloꝝ rex li ix
 gion fluius vbi sit li. i.
 gigius lydorum rex li 4

S D

Dodolias Iudeo prese
 ctus li 5

gognas pbus grecus li 5
 gomer filius Japhet li 2. 7
 gongiaorum regni prin
 cipium. li 13
 gordianus imperator li viij
 gorgias philopbus li 5
 gorgonius romanus mar
 tyr li viij
 gondericus vadalorum
 rex li ix
 gotboz regni principium li ix
 gotbia prouincia vbi sit li ix
 gordianus z epimachus
 martires li 9
 gondebandus Burgon
 dionum rex li ix
 gotbifredus apulie comes li 12
 gotbifredus hierosolimo
 rum rex li 12
 gorsoni hierosolymam vi
 ripiunt li 13

B R

Branans athenien. rex li 3
 gratianus impator grecus li 9
 gratianus caonista mona. li 12. 191
 grando p maxima cecidit li xi
 gregorius cesariensis eps li 8
 gregorius nazazenus doctor li 9
 gregorius primus papa li x
 gregorius secundus papa li x
 gregorius tertius papa li x
 gregorius quartus papa li xi
 gregorius quintus papa li 12
 gregorius sextus papa li 12
 gregorius septimus papa li 12
 gregorius octauus papa li 12
 gregorius nonus papa li 13
 gregorius decimus papa li 13
 gregorius vndecimus pp li 14
 gregorius arriminē. or. ere. li 13
 gregorius duodecimus papa li 14
 gregorius tiphernas rbe. li 13
 gregorius de alexa. or. ere. li 13
 grifildis salutarū marc. li 12. 180
 grimoaldus logobar. rex li 10

B U

gualnagnus aglerie comes li 12. 192
 gualterius eps ordis mio. li 13
 gualtherus athenarū dux li 13
 guelfoz z gibellioz ortus li 13
 guido arethenus musicus li 12
 guido lufignā. hierlm rex li 12
 guido cypri rex li 12
 guido astrologus gallus li 13
 guillemus fogez fegz filius. li 12. 192 holsan

guido archidiaconus cano. li 13
 guido caualcatus poeta li 13
 guido torellus parmensis li 13
 guido carrariensis medicus li 13
 guido vrbini dux li 13
 guilielmus aluernie comes liii
 gulliel. no: ma. apulie dux li 12
 guilielmus. 2. apulie dux li 12
 guilielmus. 3. apulie dux li 12
 guliel. 4. apulie dux z rex li 12
 guilielmus logaspata mar. li 12
 guilielm. 2. mar. montisse. li 12
 guilielmus eremita or. ere. li 12. 192
 guilielmus placētinus me. li 13
 guilielmus dela mara or. mi. li 13
 guilielmus durādā or p̄di. li 13
 guilielmus bergo. cardī. li 13
 guilielmus de cunio legi. li 13
 guilielmus ocha ord. mio. li 13
 guilielmus cremo. or. ere. li 13
 guilielmus dela. sca. vero. li 14
 guilielmus bechi. or. ere. li 13

B A

Baimericus vngarie rex li 12
 badrianus imperator ro. li 8
 badrianus primus papa li 10
 badrianus secundus p̄pa li 12
 badrianus tertius papa li ii
 badrianus quartus papa li 12
 badrianus quietus papa li 13
 badrianus Romanus
 martir li viij
 hamilear banibalie pater li 7
 banibal carbaginensium
 dux li viij. 86
 banibal Romanus here
 ticus li 13
 banibala familia vrsinos
 pellit li 13
 bastoz vicecomes li 13

B E

Heber patriarcha li 2. 7
 hebrei in egipto seruiunt li 3
 hebion hereticus li 8
 hebron ciuitas li 3
 hecatomus rex li 5
 hector priami regis filius
 hectoris filij slium reci
 piunt li 4
 hebuba priami vxor li 3
 hecius Romanus mili
 tum dux li 9
 bella israel rex li 4
 belchias pontifex hebreo
 li 2. 6

rum li 4
 belena Adelai vxor li 3
 belena bandabienorum
 regina li 8
 belena constantini mater li 9. 172
 belentiorum gentes li 7
 beli summus sacerdos li 3
 belias tesbites propheta li 4 24
 beliseus propheta li 4
 belius pertinax romanus
 imperatrix li 8
 beliogobaldus romanus
 imperator li 8
 belius spartianus bisfo
 ricus li 8
 belius lampadius bisfo
 ricus li 8
 belion ex septuagesimus
 disciplinā christi li 8
 beliprandus vicecomes li 12. 182
 belimaldus doctor li 12
 belybeth vidua sancta li 13
 henricus germanorum
 rex li ii
 henricus primus impe
 rator li 12
 henricus secundus impe
 rator li 12
 henricus tertius impe
 rator li 12
 henricus quartus impe
 rator li 12
 henricus quintus impe
 rator li 12
 henricus sextus impe
 rator li 13
 henricus francorum rex li 13
 henricus anglorum rex li 12
 henricus grecus impe
 rator li 13
 hermes romanus li
 henricus Riuala bergo
 mensē li 13
 henricus hostiensis cano
 nista li 13
 henricus ordinis cremi
 tarum li 13
 bemanuel chrisolora
 rhetor li 14
 beraditus phylosophus
 asianns li v
 heraclides doctor li 9
 heraclius imperator ro
 manus grecus li 10
 heraction impator grecus li 10
 herasmus martir li viij
 hercules argiuus li 3
 hercules magnus gigas li 3
 hercules extensis dux li xv

heresis vualdensium li 12
 bertina poetrix li 5
 bermes trimegistus li 5
 bermacoras episcopus li 8
 bermegildis gothorū rex li x
 hermanus cōtractus doc. li 12
 herodes magus rex li 7.99.
 herodes.2. antipas li 8
 herodes tertius rex li 8
 heros arelatēsis ep̄s li 9
 herodotus historicus li 5
 heratus fictioniorum rex li 3
 herostratus grecus li 5
 hermanus de sildis or. ere. li 13
 hesiodus poeta grecus li 3
 hesiona priami soror li 3
 hesperus rex li 3
 hester regina li v. 62.

H
 hibernia insula vbi sit li 3
 hibernie conuersio li 9
 hieui propheta li 4
 hien rex israel li 4
 hieroboā rex israel p̄mus li 4
 hieroboā.2. rex israel li 4
 hierosolimoz ciuitas v̄di. li 8.12
 hierosolimoz regni prin. li 12
 hierosolimoz recuperatio li 12
 hierosolimoz v̄lra capti. li 12
 hierim a saracenis vastat li 13
 hiero siculorum dux li 7
 hieronimus presbiter doc. li 9
 hieronius calaber or. ere. li 15
 hieronimus imole v̄sif li xv
 hiems asperima fuit li 12
 hiems asperima iterū fuit li 12
 hieremias propheta li 4
 himelinus saracenoꝝ rex li 13
 hildebertus cōmāoz ep̄s li 12
 hilaria martir li 8
 hilarius ep̄s et doctor li 12
 hylarion abbas egyptus li 12
 hilarius arelatēsis ep̄s li 12
 hilarius primus papa li 12
 hippocrates medicus li v
 hircanus hebreoz dux li vii
 hircanus.2. Abacab. dux li vii
 hircanus.3. iudeoz p̄ti. li vii
 hircanus itez pontifex li vii
 hirenens luganēsis ep̄s li 8
 hispaniaz regni p̄ncipiū li 2
 hispanie prouine descript. li 2
 histria regio que sit li 10
 hirenes greca impatir li 10

H
 honerus poeta asianus li 3
 honofrius de florē. or. ere. li 17
 honogirus vir industrius li 3
 honozatus mediolan. ep̄s li 10

honorius impator grecus li 9
 honorius.1. papa li x
 honorius.2. papa li 12
 honorius.3. papa li 13
 honorius.4. papa li 13
 bonericus vandaloꝝ rex li 9
 boratus poeta. Ro. li 7.100.
 borestes agamēnonis filius li 3
 bozmisda papa li 9
 hortēsius. Ro. orator li 7
 hortēsia oratrix p̄dicti filia li 7

B
 hugo impator italus li xi
 hugo cognomē. capu. rex li 12
 hugo gallus thuscie p̄fect. li 12
 hugo clunicensis abbas li 12
 hugo de sancto victore li 12
 hugo canonista or. p̄dica. li 13
 hugo bononi. ordis p̄dica. li 13
 hugo senensis medicus li xv
 hugutio pisanoz tyrānus li 13
 hūnoꝝ regni principium li 9
 hūni populi qui erant li 9

J
 Jacob p̄iarcha nascif li 3
 iacob p̄mogenita enut li 3
 iacob morif et p̄phetizat li 3
 iacobus apostolus frat dñi li 8.101
 iacobus apostolus maior li 8.102
 iacobus tepulus. vene. dux li 13
 iacobus baldvini legista li 13
 iacobus de viragie or. p̄di. li 13
 iacobus cōtaren. ve. dux li 13
 iacobus de belufo legista li 13
 iacobus de Ranen. legista li 13
 iacobus de viterbio. or. ere. li 13
 iacobus carrariēsis patan. li 13
 iacobus armēiaci comes li 14
 iacobus apianen. pisanus li 14
 iacobus vermes veronē. li 14
 iacobus talleranus or. ere. li 14
 iacobus eādola militie dux li 15
 iacobus forolinēsis medic. li 15
 iacobus de marchia. or. mi. li 15
 iacobus de albergotif legi. li 15
 iacobus piceninus morit li 15
 iacobus cypri rex li 15
 iacobus zēus patanius ep̄s li 15
 iacobus cognomēto sapiēs li 8
 iadus hebreoz pontifex li 5
 iapheth malalehel filius li 1.7
 ianus magnus rex li 3
 ianus cypri rex li 15
 ianuaris martir li 8
 iareth p̄ Enoch li 1.8
 iason thesalie rex li 3.29.
 ianan iapheth filius li 2.7
 iair septimus index li

J

idolatrie ortus li 2
 idiūū apulie citat a scif. ca. li 15
J
 ierte index israel li 3
 iesus pontifex iudeorum li 5
 iesus filius sirach li 7
 iesu xp̄i dñi nostri vita li 8.102.

J
 Jginus papa li 8
 ignatius ep̄s et martir li 8
 Ikon li
 illum in troia vastatur li vij
J
 imola flamine ciuitas li 6
 imperiū in germanos trās. li 12
 imperij no men vñ habuit li 12
 impiū grecoꝝ i galloꝝ v̄t li 13
 imperatoris abrogatio li 13

J
 Inachus arginorum rex li 3
 inachus sicionioꝝum li 3
 incendium phetontis li 3
 india prouincia li 2
 ingeus vapor in celo fuit li 13
 innocētius primus papa li ix
 innocētius secundus papa li 12
 innocētius tertius papa li 12
 innocētius q̄rtus papa li 13
 innocētius. v. papa li 13
 innocētius sextus papa li 13
 innocētius. vii. papa li 14
 innocētius octauus papa li 15
 institutus galloꝝum rex li vii
 insubrium regni principiū li 3

J
 Ito regina que et isis li 3
 ioas rex iuda li 4
 ioas rex israel li 4
 ioatham rex iuda li 4
 ioachim rex iuda li 4
 ioachim rex iuda li 4
 ioachim p̄tiffex hebreoz li v
 ioachim abbas sculus li 12
 ioannes hebreozum p̄ti. li v
 ioannes baptiste vita li 8.102.
 ioannes apostolus li viij. 149.
 ioānes nicomediensis mar. li 8
 ioānes et paulus martyres li ix
 ioannes cremita egyptius li ix
 ioannes chrisostomus li ix
 ioannes damnasenus li ix
 ioānes antiochenus doctor li ix
 ioānes elemosinarius ep̄s li 10
 ioā. gerūdiēsis ep̄s et doc. li 10
 ioānes bergomēsis ep̄s li 10
 ioannes primus papa li ix
 ioannes secundus papa li ix
 ioannes tertius papa li 10
 ioannes quartus papa li 10
 iohachym abbas li 12.193.

ioannes quintus papa li fo
ioannes sextus papa li fo
ioannes septimus papa li fo
ioannes octavus papa li ff 204
ioannes nonus papa li ff
ioannes decimus papa li ff
ioannes undecimus papa li xi
ioannes duodecimus papa li ii
ioan. decimus tertius papa li iz
ioan. decimus quartus papa li iz
ioannes. 15. papa li iz
ioannes. 16. papa li iz
ioannes dñs septimus papa li iz
ioan. decimus sextus papa li iz
ioannes decimus octus papa li iz
ioannes vigesimus papa li iz
ioannes. 21. papa li iz
ioannes. 22. papa li iz
ioannes. 23. papa li i. 4.
ioannes scorus doctor li ff
ioannes grecus impator li iz
ioannes motisse. marchio li iz
ioannes. i. motisse. marchio li iz
ioannes. 2. motisse. marchio li iz
ioan. iacobus. 3. motif. mar. li iz
ioan. cognome. serapi. medi. li iz
ioannes mesue medicus li iz
ioannes de marlião medic. li xv
ioannes gualbertus flo. môa. li iz
ioannes carnotensis eps li iz
ioannes bñs māt. oz. ere. li iz
ioannes datus d iola oz. ere. li xv
ioan. rbocus d ppia oz. ere. li xv
ioannes de nouaria oz. ere. li xv
ioannes de rupeffa oz. mi. li iz
ioannes gualeris oz. mino li iz
ioannes guara oz. minoz li iz
ioannes scorus ordis mino. li iz
ioannes de rupela or. mi. li xiiii
ioannes d capestrão or. mi. li xv
ioannes balbus or. predic. li iz
ioannes de bachone or. car. li iz
ioannes bosi. cremo. legi. li iz 197.
ioannes de parma legu doc. li iz
ioannes de arena iuriscõsul. li iz
ioannes adree bonien cão. li iz 216.
ioannes calderini canoni. li iz 216
ioannes suardus legi. ber. li iz
ioannes de iola legu doc. li xiiii
ioannes de anania cano. li xv
ioannes bochacius rbetor li xiiii
ioannes rauertus rbetor li xiiii
ioannes tortellius rbetor li xv
ioannes aurispa rbetor li xv
ioannes turri. medio. tiran. li iz
ioan. viceco. archieps mli li iz
ioannes galea. dux mli li xiiii
ioan. maria dux medio. li xiiii
ioan. maria pbili. dux mli li xv

ioannes boemie rex li iz
ioannes fracorum rex li iz
ioan. anchuth bñta. mles li xiiii
ioannes bētenolius bone. li xiiii
ioannes cognomēto pice. li xiiii
ioannes frācisus goza. mā. li xv
ioannes cernoī sablati do. li xv
ioannes frāci. goza. mar. iiii. li xv
ioannes hispanie rex li xv
ioannes roger. suard. ber. li xiiii
ioannes lanzius bergomē. li i. 4.
ioannes calbius. ve. dux li fo
ioannes priciacus. ve. dux li ff
ioannes priciacus. 2. ve. dux li ff
ioannes dandolo. ve. dux li iz
ioannes sozancius. ve. dux li iz
ioannes gradēico. ve. dux li iz
ioannes delphius. ve. dux li iz
ioannes moent. ve. dux li xv
io. scanderbecchi filius li xv
io. capulus. oz. predicato. li xv
io. alemannus astronōus li xv
io. psbiter idoz papa li xv 299
ioanna neapolis regina li iz
ioanna. 2. neapoli regina li i. 4.
ioathan rex iuda li 4
iob propheta vita li iz
iobeleus Rome fit li iz
iobeleus rome fit li i. 4.
ioel propheta li iiii
ionas propheta li iiii
ionia provincia vbi sit li 2. 7.
ionicus noe filius li 2. 6.
iōius archadis regis filius li 3
ionathas machabe. dux li vii
iozam rex iuda li iiii
iosaphat rex iuda li iiii
ioseph filius iacob nascit li 3
ioseph abaramathia li 8
ioseph. iudeus vir magnus li vii
iosephus iudeus histozi. li vii 117.
iosias rex iuda li iiii
iosue hebreorum dux li 3
iounianus impator grecus li 9
iounianus hereticus li 9

I P

Ippolitus martir li vii
ippolitus z cassia. mles li vii
isphereus assiriorum rex li 3

I S

Isac medicus li is
isaach patriar. abrae filius li 3
isacius exarchus. Ro. li
isaias propheta magnus li iiii
isacns. Ro. orator li 8
isidorus doc. hispalen epf li io
ismael abrae filius li 3
israelitaru regni princi. li 4
israelitaru regu epilogus li 4

isocrates pbis z orator li 5
isuardus moachus z doc. li io

I Z

italoz regni principiu li 3
italie provincie descriptio li 3

I A

iudas filius iacob aq iudel li 3
iudas machabeus dux li 7
iudas qui z thadeus apse li 8
iudicum israel finis li 3
iudee regionis descriptio li 8
iudeoz regni instauratio li 7
iudeoz pontificu epilogus li 8
iudeoz regum epilogus li viii
iudeus imaginē xpi fide li io
iudas hebreus pontifex li
iudocus anglo. regis filius li x
iudith vidua li 5
iugurta bellum incipit li 7
iugurta numidarū rex fuit li 7
iulianus cenomanēsis eps li 8
iulianus antioçensis martir li 8
iulianus campanus eps li 9
iulianus apostata impator li 9
iuliana comēsis vgo z mar. li 8
iuliana ro. virgo z martir li 9
iulius cesar li 7
iulius frontonius doctor li 8
iulius africanus doctor li 8
iulius papa li 9
ianipus logobardoz rex li io
iupiter primus rex li 3 9.
iupiter. 2. crete rex celi filius li 3
iustinus tiberiēsis hist or. li viii
iustinus palestinus pbis li 8
iustinus scnior imperator li 9
iustinus iunior imperator li x
iustina imperatrix li 9
iustinianus scnior impator li 9
iustinianus iunior impator li x
iustini. patriciacus ve. dux li xi
iuuenalis poeta satyric. li viii
iuuenicus cardinalis poeta li 9
iuo canonicus doctor li iz
iuliam gramaticum li

K A

Karolus martellus rex li io
karolus magni karoli frat li x
karolus magnus fit impa. li io
karolus. 2. caluus impator li xi
karolus. 3. grossus impa. li xi
karolus. 4. simplex impa. li xi
karolus sicilie rex li iz
karo. philip. regi filius rex li iz
karolus quintus impator li iz
karolus frācus ioā. supati li i. 4.
karolus pēlains frā. rex li iz
karolus frā. rex vltimus li iz
karolus malatesta li i. 4.

karolus māsre. fa. o omnis li 15
karolus zēus venetus ipa. li 15
karolus arctinus poeta li 15
karolus burgū. dux vltius li 15
karolus andegauēsis dux li xv
karolus māsredus comes li xv
karolus māsre. fa. e. dōus li xv
katheria virgo z martir li viij. 1470.
katherina ducilla mli li 14
katherina senensis vir. li 14

L A

Labdo. index israel li 3
Iabotes lacedemōioz rex li 4
Iacedemōioz regni princ. li 3
Iacedemōia prouicia vbi sit li 3
Iactātius firmiāns pbūs li viij
Iadiflans neapolitāns rex li 4
Iafrancus papieñ episco. li 12
Iamech noe pater li 4
Iambertius de rampo. legi. li 13
Iancea christi inuenitur li 2. 187
Iando papa li 11
Iaodicea ciuitas describit li 6
Iaumedon sicionioz rex li 3
Iaostenes assiriozum rex li 4
Iapus de castellione legista li 15
Iatinus rex li 3
Iatinorum regni principū li 3
Iatina prouincia que sit li 3
Iatinus siluius rex li 3
Iatinaz literaz inuentio li 3
Iatinorum reguz epilogus li 4
Iaurentioz regni principū li 3
Iaurentius leuita martir li 8. 126
Iaurentius tepulus ve. dux li 13
Iauretius celsus vene. dux li 13
Iauretius iustini. pziarcha li 14
Iauretius calchagnus bx. li 15
Iaurentius valla orator li 15
Iaurus maripetrus ve. dux li 12
Iazarus marthe frater li viij. 220
Iauretius de colōis oz. ere. li 15
Iantina li

L E

leāder hispalen episcopus li 10
lelius aticus tragicus ro. li 7
lelius cecilins ro. consul li viij
lelius pompōius histori. li viij
leo primus papa doctor li 9
leo secundus papa li 10
leo tertius papa li 10
leo quartus papa li 11
leo quintus papa li 11
leo sextus papa li 11
leo septimus papa li 11
leo octauus papa li 11
leo nonus papa li 12
leo primus grecus impat. li 10
leo secundus grecus impa li 10

leo tertius grecus impato: li 11
leocadia virgo z martir li viij
leonens grammaticus ro. li viij
leonida spartanorum dux li v
leonides originis pater li 8
leonardus factus eremita li x
leonardus aretius orator li 14
leonar. iustini. venet^o ora. li xv
leo estensis marchio li 13
leodū ciuitas gallia. vast. li xv
leodogarius augustu. ep̄s li 10
leodulphus cartbnsiē. mōa. li 13
lepodius roma. bellator li viij
leporius aphricanus doct. li 9
lapitarum bellum li 3
leonellus marchio estēsis li xv
leontius grecus impator li 10
lesches grecus poeta li 4
leni a quo leuitarum ordo li 3
leuiticus liber quid contineat li 3

L J

Libertas mediolan li xv
liberius papa li 9
libia epap. vxoz z busiri. m̄ li 3
liburni portus destruitur li 13
lichon philosophus li viij
licurgus magnus pbūs li 4
licinius tyrānus romanoz li 9
lidim cham filius li 2. 6
lida prouin. a q^o nomē hūit li 2
lidia regio vbi sit li 4
lidorum regni principuz li 4
lidorum regni finis li v
ligus pbetun. fi. a quo ligu. li 3
liguria prouincia vbi sit li 3
ligurum galia que sit li 3
linus poeta z musicus li 3
linus papa z martir li viij
lisander lacedemōius dux li v
lisimachus castādri sorori. li viij
lisimachus macedonuz rex li viij
linceus quartus arguiozū rex

L D

locuste aphricaz vastant li viij
locuste galliam vastant li 11
locuste brixiam inuadunt li xv
lodouicus gallus impator li 11
lodo. secūdus galloz impa. li 11
lodouicus primus frā. rex li 11
lodouicus secū. frācoz rex li 12
lodouicus tertius frā. rex li 12
lodouicens quartus frā. rex li 12
lodouicus. 6. frācoz rex li 13
lodouicus septius frā. rex li 13
lodouicus. viij. frācoz rex li 13
lodouicus. 9. francoz rex li 13
lodouicus bauarus ipator li 13

lodo. tarētinus apulie rex li 13
lodouicus dōato ep̄s ber. li xv
lodouicus primus gōzaga li 13
lodouicens secūdus gōzaga li 13
lodouicus adegauēsis dux li 14
lōdoui. 2. adegauēsis dux li 14
lodouicus sabaudie dux li xv
lodouicus saluciaz mar. li xv
lodouicus pōtanus legista li 15
lodouicus sphortia li xv
longinus miles xpi mar. li 8.
longinus exarchus li 10
longobardoz regni p̄nci. li 10
longobardoz regū epilo. li 10
lombardia describitur li 10
lombardia vnde dicatur li 10
lotharius p̄mus frā. rex li 9
lotharius. 2. francoz rex li. 10
lotharius. 3. frā. rex z ipa. li xi
lotharius. iij. fran. rex li 12
lotharius germanoz ipa. li 12

L A

Lucana ciuitas describit li 6
lucas euangelista li viij
lucāus poeta cordubēsis li viij
lucēses in libertatē se vēdicāt li 13
lucius tarquinus rex ro. li v
lucius anglorum rex li viij
lucia virgo z martir li viij
lucianus nicōediēsis doct. li 8.
luciāus hierosolimit. doct. li 9
lucius p̄mus pap̄ z mar' li viij
lucius secundus papa li 12
lucius tertius papa li 13
luchinus vicecomes li 12
lucifer episcopus z doctor li 9
lucrecia ro. se interfecit li v
ludi scenici instituūtur ro. li v
lugdunna galliaz ciuitas li 6
lūa tascia ciuitas vbi fuerit li 3
lūa plācta i sāguī. vertitur li 12
lupales assiriozum rex li 4
lupus galliarum episcopus li 9
luythpertus longobar. rex li x
luytprādus logobar. rex li. 10
luth sem filius li 12
luthei ppli a quo dicti sūt li 2

M A

Machabe. historia icipit li 7
macharius abbas li 9
macharius alius abbas li 9
macedonia puicia vbi sit li 4
macedonioz regni p̄nci. li 4
macedonicum bellum li 7
macedonū regū epilogus li 7
macedo hereticus a q^o zc li 7
macrinus imperator Ro. li. 8.
magog ex nepotibus noe li 2. 7.
magūcia germanie ciuitas li 6

mapheus forestus legis. li 13.
 mapheus vecchius poeta li 15.
 maia atlantis vxor li 3.
 maiolus sanctus abbas li ii
 malalabel cayne filius li i. e.
 malachias propheta li 4.
 malatestaz regni pncipiū li 12
 māphredus Sicilie rex li 13.
 māphredoꝝ regni pnci. li 13.
 mamillus assyrioꝝ rex li 3.
 manmerus vici. eps li 9.
 māmea egyptioꝝ regina li 9.
 manutus assyrioꝝ rex li 3.
 manaben israel rex li 4.
 manasses rex iuda li 4.
 manasses iudeoꝝ pōtiffex li 7
 manes hereticus li 8.
 māchaleus assyrioꝝ rex li 3.
 manicheoꝝ heresif li viij
 manilius Ro. consul li 7
 mātna lombardie ciuitas li 6
 maratus Sicyonioꝝ rex li 3
 marcianus eps der dofi. li viii
 martialis poeta li viii.
 maratus sicyonioꝝ rex li 3.
 marcus curtius Ro. li v.
 marcus pompilius Ro. li v.
 marcus vale. corui. Ro. li viii
 marcus regulus Ro. li vii
 marcus clau. marcel. Ro. li vii
 marcus furius poeta ro. li vii.
 marcus varro phūs Ro. li vii
 marcus bauus poeta li vii
 marcus euangelista li viii
 marcus fāto. impator ro. li viii
 marcus p̄mus papa li viii
 marcus coma. ven. dux li xiiii
 marcus barbarico dux li xv
 marcel. z apuleus mātyr. li viii
 marcellus papa lib. viii
 marcellinus papa li viii
 marcellus venetoꝝ dux li x
 marcus aurelius ipator li viii
 ma rcion hereticus li viii
 marcus ephefinus eps li xv.
 marcion doctor li viii
 Maria mater dñi nostri li vii. 102.
 maria magdalena li viii. 112.
 maria egyptiaca sancta li ix.
 marianus hebreo. regia li vii. 102.
 martinus philerus ve. d. li 13.
 marinus georgius ve. dux li 13.
 mari. mauroce. ve. dux li 13.
 marcianus ipator grecus li ix
 marinus philel. orator li xv.
 mars deus belli iouis filius li 3. 29.
 martia ro. vgo z martyr li viii
 martinus turbisi. eps li ix. 123.
 martinus p̄mus papa li x.

martinus secundus papa li ii
 martinus tertius papa li ii
 martinus quartus papa li ii
 martinus quintus papa li 15
 martinus scotus ordif cister li 13
 martinus turriāus medio. li 13
 martinus siluani cāonista li 13
 martinus cremonē. legista li 12
 marsilius carrariē. p̄nceps li 13
 marsilius secū. carari. p̄nc. li 13
 marsilius firmus flor. li 13
 marfilius parauinus medi. li i 4.
 marsus romāus legatus li viij
 masseniſſa numidaz rex li 7
 wassilia galliarum ciuitas li 5
 mastinus scaliger veronē. li 13
 mastinus vicecomes li i 4.
 mathias hebreo. sacerdot. li 7
 matheus apostolus li 8. 114.
 mathias apostolus li 8. 114.
 mathias vngarie rex li 13
 matildis comitissa li 12
 mathens vicecomes li 13
 mathe. d aq sparta or. mi. li 13
 mathens siluaticus medic. li 13
 mauritius impator grecus li x
 mabumetus pseudo. ppbe. li x. 149.
 mabuctus othomāus ipa. li 13
 maxentius tyrānus impa. li 8
 maximus trax impator li viij
 maximinus tyrannus cesar li 8
 maximus grecus doctor li viij
 maximianus imperator li viij
 maximus ro. tyrannus li 9
 maximus britāicus miles li 6
 maximus z Claud. mar. li 8
 maximinus thaurinē. eps li 9
 maximianus burgū. dux li 13

M E
 Medar a q̄ media prouici. li 2. 4.
 medea colchoruz regina li 3. 30.
 media prouincia vbi sit li 2. 4.
 medie prouincie descriptio li 3
 medius demophātis filius li 3
 mediolanū citas describit li 6
 mediolanū a roma capit li 7
 mediolanū agottis vastar li 9
 medio. a barbar. de struit li 12
 medron Codrij filius li 4
 medorum regni p̄ncipiū li 4
 medorum reguz epilogus li 4
 melania ro. sancta li 9
 mellantus rex li 3
 mellāpus medicus argius li 3
 melcha batuelis vxor li 2
 melchiades papa li 8
 melchiades doctor li 8
 melchise. magnus sacerdot li 3
 melching 119. 128

melissus medicus z phūs li 5
 meles lydorum rex li 4
 meles granate rex li 15
 menna ro. martir li 8
 menander poeta comicus li 7
 menander hereticus li 8
 menedemus philofophus li 4
 memcrates philofophus li 4
 menelaus rex elene maritus li 3
 menestus athenien rex li 3
 meniate florētinus martir li 8
 menon tirani filius li 3
 mercurius ionis filius li 3
 mercurius triegister egypt. li 3
 mercurius tertius her. dic. li 3
 mercurius q̄rtus tubal ap. li 3
 mercurius quintus lyricus li 3
 meres etiopum rex li 4
 merinus lulmas bergo. li i 4
 merodach caldeorum rex li 4
 messalla coruinus poeta li 4
 messalina claudij vxor li 8
 mesa p̄pus sicionioꝝ rex li 3
 mesaram cham filius li 2. 6
 mesaram alius filius li 2
 mesopotamia regio vbi sit li 2
 messanissa numidarū rex li 7
 methodius martir li 8
 metrodorus aibēi. phūs li 7
 metrodorus grecus rbe. li 7
 mezetinus impator grecus li x

M I
 michaelis archageli reuc. li 9
 michaelis archageli appa. li ii
 michael p̄mus ipa. grecus li ii
 michael secūd. ipa. grecus li ii
 michael tertius ipa. grecus li ii
 michael q̄rtus ipa. grecus li 13
 michael de cesena ord. mi. li 13
 michael de massa ordi. ere. li 13
 michael mauroce. ve. dux li i 4
 michael sten ve. dux li i 4
 michael carariē. medic. li 13
 micheas propheta li 4
 micheletus cotogni. armi. li 13
 micenartum regem p̄ncipi. li 3
 micena vrbs vbi fuerit li 3
 midas p̄brigie rex li 3
 miletum alie ciuitas li 4
 mileto Sardinensis eps li 8
 milo anglie comes li 12
 mincus angloꝝ rex li ii
 minerna gentium dea li 3
 minerve multe sunt li 3
 minos ionis filius li 3
 minutius ro. cardiacus li 8
 minutius rebor li 9
 mirena grecic ciuitas li 4

mison cincus philoso. li iiii
 mitilena asie ciuitas pdif li 3
 mitilena i genuesi. denent li 14
 mitrius assiriorum rex li 3
 mitridatis regis vita li 4
 mitridaticum bellum li 4
 mitridates pbis pagame. li 4

A
 Modestus doctor li 8
 moyses propheta nascitur li 3
 moyses populum regit li 3
 moysi libri li 3
 moyses monach. egyptius li 9
 monachorum regulatio li 9
 monasteria a marchionibus
 montifferati condita li 12
 monica mf diuini Augusti. li 9
 monstruosoꝝ hoĩuz genera li 2. 7
 monstrum feminei sexus li 12
 montanus hereticus li 8
 montifferati regni pncipiũ li 10
 montifferetri regni pncipiũ li 13
 mosoch filioꝝuz isaphet li 2

M
 Mulier canem peperit li 15
 muscus poeta grecus li 3
 muscus seu musianus doct. li 8
 mutine ciuitas conditio li 6

M
 Marbona galliarum vrbẽ li 6
 nabuchodonosor rex cal. li 4. 96.
 nabuchodo. visões videt li 5
 nabuchodonosor fs rex li 5
 nachoz pater thare li 2
 nadab rex israel li 4
 narses patricius grecus li 9
 natham propheta li 4
 nauum ligurum ciuitas li 6
 naum propheta li 4
 naxos asie ciuitas li 4
 nazarius r cellus mar. li viij
 nazarius rethor li 9

N
 Neapolis ciuitas cõditur li 3
 nemias propheta hebreus li 5
 nembroth quattuor habet li 2. 6
 nembroth gigas regnat li 2. 9
 nemesis diaconus mar. li viij
 nempber cencrez pharao li 4
 neptunus gentiliũ deus li 3
 nereus r archileus mar. li viij
 nero romanus iperatoꝝ li viij. 111.
 nerua romanus iperatoꝝ li viij
 nestoz hereticus li 9
 neuius poeta li 4

N
 Nicander poeta grecus li 4
 nicanor diaconus li viij
 nicea asie ciuitas li 6

nicena Sinodus li 9
 nicefforus ipatoꝝ grecus li 10
 nicefforus. 2. ipatoꝝ grecus li 11
 nicephus medi. grecus li iiii
 nicomedia asie ciuitas li iiii
 nicodẽus pharise. pnc. li viij
 nicolaus aduẽa diaconus li viij
 nicolaus magnus eps li 9. 137
 nicolaus primus papa li ii
 nicolaus secũdus papa li 12
 nicolaus tertius papa li 13
 nicolaus quartus papa li 13
 nicolaus quintus papa li 15
 nicolaus de neapoli legista li 13
 nicolaus de ordis minoꝝ li 13
 nicolaus mutinẽsis legista li 13. 116.
 nicolaus renei Ro. scriba li 13
 nicolaus primus estensis li 13
 nicolaus secũdus esten. li xiiii
 nicolaus flozẽti. eques li xiiii
 nicolaus pisanus ve. ipa. li xiiii
 nicolaus guasc. ge. dux li xiiii
 nicolaus flozẽtius medi. li xiiii
 nicolaus eubicus oratoꝝ li xiiii
 nicolaus piceninus ipatoꝝ li 15
 nicolaus tholẽtiã. oz. ere. li 15
 nicolaus tronus ve. dux li xv
 nicolaus canalis vene. li xv
 nicolaus perotus eps li xv
 nicolaus marcel. ve. dux li xv
 nicodemus martir li 8
 nicofrata regina carmẽta li 7. 11.
 nigidius figulus philoso. li 7
 nillus fluuius vbi sit li i
 ninus asirioꝝum rex li 3
 ninus secũdus asirioꝝ rex li 3
 niobes tantali filia li 3

N
 Noe tres filios generat li i. 4.
 noe ex archa egreditur li 2
 noe ionicum generat filioꝝ li 2
 normadoꝝum regni pncipiũ li ii
 norwegia prouincia vbi sit li 12
 nouaria ciuitas lombardie li 6
 nouatus somaticus li xiiij

N
 Numma pompilius rex li 4
 numidarũ reges q fuerũt li 4
 numida prouincia vbi sit li 7
 nemitoz latinus rex li 4

O
 Obelerus venetozuz dux li 10
 obizo estensis marchio li 13

O
 ochozias rex israel li 4
 ochozias rex iuda li iiii
 octavianus magnus ipa. li 7. 97.

O
 Odefredus bonõien. legi. li 13

odefredus alter doctor li 13
 odillus clumacẽsis abbas li 12

O
 Oida prophetissa li iiii
 oldradus estẽsis marchio li 13
 oldradus de laude legista li 13. 116.
 olei fõs rõe eru. tpe. chri li viij
 olimpiadarum institutio li 4
 olimpias maf alex. magni li 9

O
 onias primus hebreoz põ. li 7
 onias secũdus hebreo. põ. li 7
 onias tertius hebreoz põ. li 7
 onifericus grecus pbis li 7

O
 Opianus celix poeta li viij
 ops dea celi filia li 3
 optatus africanus doctor li 9

O
 Orbis dimensio a cesare li 7
 ordelaphus venetoz dux li 12
 ordelaphoz regni pncipi. li 13
 ordo eremitaz diui angu. li ix. 121.
 ordo canoinicoꝝ diui au. li ix. 123.
 ordo mõachoz bti bñdi. li ix. 125.
 ordo cluniacensiu in galia li ii
 ordo vallis ymbros in flo. li 12
 ordo cartusiensium li 12
 ordo asterensiu in burgũ. li 12
 ordo premonstratensis li 12
 ordo tẽplarioꝝum in hierusa. li 12. 158.
 ordo humilitatoꝝum li 12
 ordo carmelitarum li 13
 ordo crucifigerozuz li 13
 ordo predicatoruz sc̃i dñici li 13
 ordo minoꝝ sc̃i frãcis̃i li 13
 ordo seruoꝝ beate marie li 13
 ordo celestinoꝝ a brõ cele. li 13
 ordo rodiorum militum li 13. 211.
 ordo militũ iesu chri i ang. li 13
 ordo sancte brigide li i 4
 ordo iniesnatoꝝ paupũ li xiiii
 ordo sc̃i saluatoris regu. li xiiii
 ordo monachoz alboꝝ li xiiii
 ordo medicã. sc̃i hiero. li xiiii
 ordo sc̃i greg. d alga. ve. li xiiii
 ordo setẽ iustine pataunie li xiiii
 ordo regulariũ laterane. li xiiii
 ordo mõacho. sc̃i hiero. li xiiii
 orestes macedonum rex li v
 origenes magnus doctor li viij
 orpheus theologus grecus li 3. 29.
 orosius historicus li ix
 orthopolis sicioniorum li 3

O
 Osee propheta hebreus li iiii
 osee rex israel li iiii
 offia italie ciuitas li iiii
 oforton egyptioꝝum rex li iiii

Q T

Otho primus imp. ro. li. 4. fo.
 otho secundus imp. ger. li. 12.
 otho tertius imp. ger. li. 12.
 otho quartus imp. ger. li. 12.
 otho quintus imp. ger. li. 13.
 otho vrsinellus venetiarum rex li. 12.
 otho viceco. med. episc. li. 13.
 otho tertius parmensis tyrannus li. 14.
 othontel iudex israel li. 3.
 othus anglie comes li. 12.

Q 3

Ozi hebreorum pontifex li. 13.
 ozias rex iuda li. 4.

P B

Phacee rex israel li. 1111.
 phacee rex israel li. 1111.
 phauozinus philoso. li. 8.
 phaleris philosophus tyrannus li. 1111.
 phariseorum secta li. 8.
 pharos turris alexandrie li. 7.
 phauozinus philoso. li. 8.
 phedro philosophus li. 7.
 phegeus phozonci ff li. 3.
 phenix egypti rex li. 3.
 phereides philoso. li. 1111.
 pheredens philosophus et dux li. 4.
 phestus sicionorum rex li. 3.
 phestus iudee prefectus li. 8.
 pheto solis deus filius li. 3.
 phidas statuaris li. 5.
 philemon musicus li. 3.
 philemon poeta li. 7.
 philippicus imp. grecus li. 10.
 philippinus gozaga li. 13.
 philo alexandrinus philosophus li. 8.
 phillo iudens philoso. li. 7.
 philopomenes philosophus et imperator li. 7.
 philippus primus Macedonic rex li. 5.
 philippus secundus macedonum rex li. 1.
 philippus tertius rex Alexandri pater li. 1.
 philippus quartus syrie rex li. 7.
 philippus vnus ex primis diaconibus li. 8.
 philippus apostolus iacobus christi li. 8.
 philippus cretensis doc. li. 8.
 philippus Ro. imperator christianus li. 8.

philippus vltimus syrie rex li. 7.
 philippus episc. et mar. li. 8.
 philippus pibiter et doctor li. 9.
 philippus primus francorum rex li. 12.
 philippus secundus francorum rex li. 13.
 philippus tertius francorum rex li. 13.
 philippus quartus francorum rex li. 13.
 philippus quintus francorum rex li. 13.
 philippus turanus p. n. li. 13.
 philippus beatus or. seruorum li. 13.
 philippus auria genuensis armiger li. 13.
 philippus spiula genuensis suu patricius li.
 philippus maria Adediolani dux li. 14.
 phinees iudeorum pontifex li. 3.
 phinees filius belli sacerdotis li. 3.
 philistenes dilois socer li. 3.
 phota impator grecus li. 10.
 phorbas Argiuorum rex li. 3.
 phorbas Atheniensis dux li. 4.
 phozeus rex Asie li. 3.
 phozocus magnus rex li. 3.
 photinus alius hereticus li. 9.
 photinus lugdunensis Episcopus li. 8.
 phul Astiriorum rex li. 4.

P A

Pambo Abbas li. 9.
 pacinus Barchinonensis Episcopus li. 9.
 pacominus Abbas li. 9.
 padus fluius vbi sit li. 3.
 padus fluius exercit. li. 15.
 papblagonia vbi sit li. 2.
 paganus auria genu. armiger li. 13.
 palas euandri filius li. 3. 3. 1.
 paladinus doctor li. 9.
 pallamides grecus armiger li. 3.
 palemon vicentinus graphicus li. 8.
 palcologorum imperij principium li. 13.
 palestina punita vbi sit li. 2.
 palmachius consul et maritir li. 8.

paphnurgabius li. 9. 120.

palmira Regina li. 8.
 panfuntius Egyptius Abbas li. 9.
 paphilius martir et doctor li. 8.
 pandion Atheniensis rex li. 3.
 pandion secundus Atheniensium rex li. 3.
 pandulfus malatesta li. 14.
 pandulfus malatesta li. 15.
 panias assyriorum rex li. 3.
 panetius philosophus grecus li. 4.
 pantbeleon martir li. 8.
 pantbasilea regina li. 3.
 papia lombardie ciuitas li. 6.
 papias hieropolitanus episcopus li. 8.
 papias grammaticus italicus li. 12.
 paradisus voluptatis vbi sit li. 1.
 paradisi terrestres sex habentur li. 1.
 parafum olim lombardie ciuitas li. 11.
 parisus galatrum mag. ciuitas li. 6.
 parma lombardie ciuitas li. 6.
 parmenas diaconus antiq. li. 8.
 parmenides philosophus li. 5.
 parafius pictor asyanus li. 5.
 partharis longobardorum rex li. 10.
 parthorum regni principium li. 7.
 parthorum reges q fuerunt li. 7.
 partha regio vbi sit li. 4.
 paschalis primus papa li. 2.
 paschalis secundus papa li. 12.
 paschalis malipetrus venetiarum dux li. 15.
 pastor thebayde Abbas li. 9.
 patricius hybernensis episcopus li. 9.
 patavinu ciuitas conditur li. 3.
 patavinu venetis subijcitur li. 4.
 paula Ro. matrona li. 9.
 paulus emilius consul Ro. li. 10.
 paulus apostolus dñi li. 8. 109
 paulus patavinus iuriconsultus li. viii.
 paulus samotren. Episcopus li. viii.
 paulus primus eremita li. 9.
 paulus constantinopolitanus Episcopus li. 9.
 paulus narbonensis Episcopus li. 9.
 paulus panonius presbiter li. viii.
 paulus lucius. i. ve. dux li. 10.

paulus primus papa li 10
 paulus. 2. papa venetoz li 15
 paulus logobardoꝝ histo. li x
 paulus perusinus legista li 15
 paulus guimilinus luce dominus li 14
 paulus florentinus geometra li 15
 paulus ro. ordif. eremitaz li 15
 paulus ve. ordif. eremitaz li 14
 paulus bergomeñ. or. ere. li 15
 paulus vrsinus rhetor bergomeñ. li 15
 paulus procastrus legista li 15
 paulus treuerensis eps li 9
 paulinus nolanus eps li 9
 pax romãis z carthagin. li 7
 pax mediolaneñ. z florētī. li 14
 pax venetoz z mediola. li 15
 pax vltima omnium italico rum anni: 485 li 15

P E

Pellagius primus papa li 9
 pellagius secundus papa li 10
 pellagius hereticus a quo pellagi li 9
 pellasgus sicioniorum rex li 3
 pellops tantali filius li 3
 penolopes vltis vxoz li 3
 perdicus macedonum rex li 5
 perdix dedali filius li 3
 pertander philosophus li 4
 perpetua z felicitas m̄fes li 8
 perseus z danaces li 3
 perseus ad agros migrat li 3
 persia regio vbi sit li 5
 persarum regni principiū li 5
 persarum regum epilogus li 5
 perseus vltius maced. rex li 7
 persius flaccus poeta li 8
 persecutio prima xp̄ianoꝝ li 8
 persecutio. 2. xp̄ianorū li 8
 persecutio. 3. christianoꝝ li 8
 persecutio. 4. christianoꝝ li 8
 persecutio quinta xp̄ianoꝝ li 8
 persecutio decima xp̄ianoꝝ li 8
 perusium tuscie ciuitas li 6
 pestis vniuersalis fuit li x
 pestis misanda multo tpe li 13
 pestis mediolanea. li 15
 pestis brixiana li 15
 pestis vltima italica li 15
 petronilla beati petri filia li 8
 petronius brixianensis li 6
 petronius sirie legatus li 8
 petronius arixianensis eps li 9
 petrus apostolus domini li 8
 petrus romãoz antipapa li 12
 petrus romanoꝝ antipapa li 12
 petrus corbarius antipapa li 13

petrus alexãdrius martir li 8
 petrus diocliciani cubicula rius martir li viij
 petrus edissennus doctor li 19
 petrus gradenicus ve. dux li 11
 petrus. 2. gradenicus ve. dux li 12
 petrus cãdiãus ve. dux li 11
 petrus tribunus ve. dux li 11
 petrus candiãus ve. dux. 2. li 11
 petrus vrsolus ve. dux li 11
 petrus. 2. vrsolus ve. dux li 12
 petrus vrsolus ve. dux. 3. li 12
 petrus pollanus ve. dux li 12
 petrus zianus ve. dux li 13
 petrus maurocenus doctor li 14
 petrus moenico ve. dux li 15
 petrus damianus doctor li 12
 petrus alphunsus doctor li 12
 petrus creita natiõe gallus li 12
 petrus cõstãtiopolita. doc. li 12
 petrus lobard. cogno. mgr. li 12
 petrus comestor historie. li 12
 petrus althifiodorẽsis grecus imperator li 13
 petrus veronẽsis martir ordinis predicatorum li 13
 petrus de tarãtasio or. pre. li 15
 petrus dela maldura or. p. li 15
 petrus de bella pertica legum doctor li 9
 petrus apõus patan. med. li 13
 petrus hispanus medicus postea papa li 13/239
 petrus Cypri rex li 14
 petrus auria geneñ. armi. li 14
 petrus thomas or. carne. li 14
 petrus cãdianus or. mio. li 14
 petrus coleonus bergo. li 14
 petrus de acharão legista li 14
 petrus paulus vgerius ora. li 14
 petrus brüduellus or. ere. li 14
 petrus campofregolus geneñ. dux li 15
 petrus dabuson roborum magister li 15
 perdica q̄rtus macedo. rex li 13

P I

picenum regio vbi sit li 3
 picus angur laurentoz rex li 3
 picus auis li 3
 pigmenus iuliani a potestate precep. li 9
 pigmaleon didonis frater li 4
 pillatus iudee preses li 8
 pindarus phus poeta li 5
 pinetus cretensis doctor li 8
 pinus magnus frãcoꝝ rex li x
 pinus ordelaphus li 15
 pinus. 2. francoꝝ rex li xi

piriciades assyriorum rex li 4
 pbirrus achillis filius li 3
 pirrus epirotarum li 7
 pisani sarracenos superat li 15
 pisani archiep̄um obtinet li 15
 pisani a florentinis superat li 14
 pisanoꝝ maxima strages li 15
 piarum ciuitatis conditio li 3
 pisa florentinis subicitur li 14
 piscis capitur imaginem leo nis habens li 15
 pistoriū ciuitas destruitur li 15
 pitacus philosophus li 4
 pitagoras philosophus li 4
 pitadoris regina ponti li 7
 pius p̄mus papa z martir li 8
 pius secūdus papa senẽsis li 15
 pinus ordelaphus li 15

P L

Placẽtia ciuitas lobardie li 6
 placentinus legum doctor li 12
 plage egypti decẽ que sunt li 3
 plato magnus phus li 5
 plato comicus poeta li 7
 plantus comicus poeta li 7
 plemens sicioniorum rex li 3
 plinius. 2. historicus li viij
 plotinus phus grecus li 5
 plutarchus eberone. histor li 8
 plato saturni filius li 3
 plotus gallus orator li 7

P S

pogius florentinus orator li 14
 polemon philosophus li 7
 polibius sicioniorum rex li 3
 polycarpus eps z martir li 8
 polixena priami filia li 3
 polysphides sicionioꝝ rex li 3
 polistratus philosophus li 5
 pontianus papa li 8
 pontius abbas li 12
 pontius carthaginẽ. mar. li 8
 potificū iudeoz epilog. li viij
 pontremulum oppidum li 12
 portus veneris edificatur li 12
 possidonius stoicus phus li 7
 pompeus magnus ro. cõsul li 7
 portia filia cathonis li 7
 porphirius ath. ph. losophus li 12

P R

praxedes virgo sancta li viij
 predestinatorum heresis li 9
 prenestina ciuitas edificat li 3
 pretorium vicus destruitur li 4
 prodigia in natiuitate christi li 109
 priamus rex troie li 3
 primus z felicius m̄fes li viij
 primas corinthiorum rex li 4
 priscianus grammaticus li 9

proba poetrix greca li 9
 probus imperator ro. li viij
 probus grammaticus li viij
 procas latinorum rex li 4
 processus z martini. m̄cs li viij
 procorus diacōus p̄mus li viij
 prodigia in italia multa li 7
 prodigia tpe machometis li 10
 prodigia alia fuere li 12
 prodigia item alia fuere li 12
 proatus arginorum rex li 3
 promerbus asie filius li 3
 propbirius philosphus li viij
 p̄p̄ia iouis filia q̄ z diana li 3
 prosper episcopus regēsis li 9
 prothas z iacinus m̄cs li viij
 prothogoras philosphus li 5
 prudentius poeta li 9

P

ptholomeus lagi filius li 7
 ptholomeus philadel. li 7
 ptholomeus cuergetes li 7
 ptholomeus philopator li 7
 ptholomeus epiphanes li viij
 ptholomeus philometor li viij
 ptholomeus energetes. 2. li viij
 ptholomeus phiscōn li viij
 ptholomeus alexander li viij
 ptholomeus sotber li viij
 ptholomeus dionisius li viij
 ptholomeus historicus li viij

P

publius statur. li
 publicola consul ro. li 5
 publius terentius poeta li viij
 publius quidi. naso poeta li viij
 puella monstrum li 5
 puer villosus nascitur li 3
 punica bella incipit li viij
 punicu bellū secūdu cōit if li

Q

quiricius romanus li
 quadratus ep̄s doctor li viij
 quintus cincinnatus. ro. li 5
 quintilianus poeta li viij. 113.
 quintus ennius poeta li viij
 quirinus martir li viij
 quirinus illiricus ep̄s li viij
 quiriacus episcopus li 9
 quirinus historicus li viij

R

Rabanus doctor galus li ii
 racherus veronensis ep̄s li ii
 rachis longobardoz rex li 10
 raphas filius gomer li 2. 6
 raphael fulgofus legista li 14
 raphael cormanus legista li 14
 raphael adur. genuē. dux li 15
 rapba filius cham li 2. 6

ragau pater Saruch li 7
 ragusium dalmatie ciuitas li 9
 raginipus lōgobardoz rex li x
 rainerus moniffera. marc. li 12
 rainerus zenus. ve dux li 15
 rainerus pisanus oz. pre. li 15
 rainerus florentinus legi. li 15
 rainaldus alemanoz dux li 12
 rainaldus esteñ. marchio li 13
 raymondus de torre ep̄s li 13
 raymondus oz. p̄dicatoz li 15
 rassis philosphus z medi. li 12
 rauena ciuitas li 6

R

Rbea mater romuli li 4
 reges attalici qui fuere li viij
 regina sabba li 4. 22.
 remigius remen. episcopus li 9. 164.
 remigius alius episcopus li ii
 remus frater Romuli li 4
 renatus andaganēsis rex li 15
 renatus lothoringie dux li xv
 reticius beduorum ep̄s li 9

R

Ricardus d̄ sancto victore li 12
 ricardus ord̄is cluniacēsiū li ii. 142.
 ricardus anglorum rex li 12
 ricardus mansfredus li 15
 ricardus gebonēsiū cardi. li 14
 ricardus d̄ saliceto legista li 14
 ricardus malūbra legista li 14
 ricardus frixonum dux li 10
 ricardus rheologus oz. mi. li 15
 ricardus sc̄ti bōifa. comes li 15
 ricard. d̄ media villa oz. mi. li 15

R

robertus francorum rex li 12
 robertus carnotanus ep̄s li 12
 robertus apullee comes li 12
 robertus sicilie rex li 13
 robertus bavarus ipator li 14
 robertus malate. arrimiñ. li xv
 robertus de russia oz. mi. li 15
 robertus de lucio oz. mio. li xv
 roboam rex iuda li 4. 23.
 rochus sanctus cōfessor li 17. 247.
 rodion asianus doctor li viij
 rodolphus imperator li 13
 rodolphus burgōdio. rex li ii
 rodolphus burgōdie. 2. rex li 12
 rodopes meretrix z poetr. li v
 rhodos insula z vrbs quando condita fuit li 3
 rodos in christiano venit li 3
 rodoaldus lōgobard. rex li 10
 rogeribus apullee comes li 12
 rogerius sicilie rex li 12
 rolandus palatinus comes li x
 romane vrbs conditio li 4

romanoz regni principiū li 4. 29.
 romanoz regū ep̄ilogus li v
 rōani cartbaginēsi. sup̄at li viij
 romanorum naufragium li viij
 romanorum clades li viij
 romanoz imp̄ij p̄ncipiū li viij
 roman agallie debellant li 4
 romanus martir li viij
 romane vrbs exodium li 9
 romanus exarchus li 10
 romanus papa. li ii
 romulus primus rex li 4. 29.
 rotharis lōgobardoz rex li 10

R

Ruben filius iacob li 3
 ruffus miles z martir li viij
 ruffus lugdunē. episcopus li 12
 ruffinus doctor li 9
 ruth moabitbes hebreā li 3
 ruscoi nobi. comū vastāt li 14

S

Sabba cham filius li 2. 6
 sabatha chus filius li 2. 6
 sabbati prima dies li i
 sabeli. hereti. a q̄. sabellij li viij
 sabinus spoletāus martir li viij
 sabina virgo z martir li viij
 sabianus papa li 10
 sadoch pontifex hebreoz li 4
 sadiates lidorum rex li 4
 saduceoz secta q̄ fuerit li viij
 sapho poetrix orrea li 4
 saphos lesbita poetrix li v
 saphandinus egypti rex li 12
 sala pater heber patriarche li 2. 7
 sala. magnus rex regnavit li 4
 salamonis libri qui sunt li 4. 22.
 salomonis templum li 4. 22.
 samaria vbi sit li viij
 saladinus egypti rex li 12
 salustius historiographus li viij
 samson fortissimus israel li 3. 26
 samuel sacerdos z p̄p̄tera li 3
 samnitum regni finis li viij
 sanguis christi mantuāus li 10
 sanguinē genuē scaturiuit li ii
 sanguinem pluit bixie li 12
 sarra abrae vxor moritur li 3
 sarraceni aphricā occupāt li 10
 sarraceni italiam vastant li ii
 sarraceni siciliam vastant li ii
 sardanopolus regnat li 4
 sardanopalus rex occidit li 4
 sardus rex a quo insula li 3
 sardinia insula vbi sit z a q̄. li 3
 sarmate europam occupāt li 15
 saruch pater nachoz li 2
 saturninus martir li 8
 saturnus rex regnat li 3

saturnus a filio fugatur li 3. 16
faul rex hebreorum regnat li 3
sauona ligurie ciuitas li 6

S L

Scisma primam li
sebabon etiops rex li 4
sebaligerorū regni pncipiū li 13
scipio africanus li 7. 87.
scipio nascita li 7
scipio iunior li 7
scisma iudeorum li 7
scisma. io. z vndecimū li ii
scisma vigesimum primum li 13
scisma. 22. pessimum li 14
scitbarū regni principium li 2. 7
scitbia regio vbi sit li 2. 7.
scitbia a quo non habuit li 2
sebola christianorū incipit li 8
secolam fidem recipiunt z sara-
ceni profligant li 12

S E

Sebastianus martir li 8. 122.
sebastianus zianus dux ve. li 12
secundus estensis martir li 8
secussia ciuitas evertitur li 12
secundus atbenien. pbūs li 8. 119.
sedechias rex iuda li 4
seleb inassiriorum rex li 3
seleucus syrie rex li 7
seleucus. 2. Syrie rex li 7
seleucus tertius syrie rex li 7
sememfamera belio gobaldi
martir als matez li 8. 123.
se filius noe filios generat li 2
semeas propheta li 4
semiramis assyriorū regina li 3. 9.
sena etbru rie ciuitas li 6
senecha philosophus li viij. 111.
separatio habrae z loth li 12
septuaginta interpretes li 7
septuaginta discipuli xpi li 8
seraphia virgo z martir li 8
seraphio alexadrinus mar. li 8
seraphion eps z doctor li 8
serparo scolasticus li 9
sergius primus papa li 10
sergius secundus papa li ii
sergius tertius papa li ii
sergius quartus paqa li 12
sergius z bachus martires li 8
serpentes igniti li 3
seruius tilius Ro. rex li 5
seruius sulphitius iurifcon. li 7
seruius alius sulphitius li 8
sertorius. Ro. consal li 7
seruius hebreorum li 3
seuerus imperator. Ro. li 8
seuerus papa li 10
seuerinus abbas li 10

Scem.

li 2. 6

setb filius ade li. e.
sextus decretaliū cōponit li 13
setacbois pharao li 4

S S

sphortia attade. mili. dux li 15
S S
Sibilla Samia li 3
sibilla delphica li 3
sibilla eritbrea li 3
sibilla cumana li 5
sibilla ellespontina li 3
sibilla tiburtina li 7
sibillaz decem epylogus li vij
sicardus beneuerianus dux li ii
sicilia insula quanta sit li 3
sicilia carolo defecit li 13
ficulus regis filius a quo
sicilia li 3
sicionioz regni pncipiū li 2
sicionioz regum epilogus li 3
sigismundus sit rex li 14
sigismundus sit impator li 14
sigismundus malatesta li 12
sigismundus malatesta li 15
silla Ro. consal li vij
sillabarum inuentor li 3
siluius posthumus rex li 3
silphon philosophus li vii
siluanus massilien. doctor li 9
silvester magnus papa li 9. 122.
silvester secundus papa li 12
silvester tertius papa li 12
siluerus papa li 9
simacus interpres li 8
simachus papa li 9
simachus ro. philosophus li 9
simeon pontifex iustus li vij
simonides poeta grecus li 4
simō onie filius pontifex li vij
simon machabeus dux li vij
simon magus li 8. 109.
simon apostolus domini li 8. 118.
simeon cleophas li 8
simon de castia oz. eremi. li 14
simon beatus Tridētinus li 15
simphoriosa cum filijs li 8
simphonius doctor li 9
simplicianus episcopus li 9
simplicius papa li 9
sinodus arimien. li 9
sinodoz omniū epylogus li 10
sinodus postea lateranen. li 13
sinodus lugduni li 13
siracusane ciuitas pditio li 4
sirioz regni principū li vij
siria regio vbi sit li vij
sirie regum epilogus li vij
siricus papa li 9
sirus papiensis episcopus li 8

Simon mago

li 8. 109

stus gennensis episcopus li 12
sirtus. i. papa li 8
sirtus. 2. papa li viij. 118.
sirtus. 3. papa li 9
sirtus. 4. papa saonen. li 15
smerdis persarum rex li 5
siceus ber. filius li

S P

spartanoz gentium origo li 4
sparta regio vbi sit li 3
sparateus assyriorum rex li 3
spusippus philosophus li 5
spoletum ciuitas vastatur li 12
spireneus bononie dux li ii

S S

socrates magnus philoso-
phus z alius li 5
socialle bellum. Ro. li vij
sodoma vbi fuerit li 3
sophocles poeta li 5
sophomas propheta li 4
sol gentilium deus li 3
soles tres visi sūt aliqñ suē li 12
solynus historicus li vij
solō magnus pbūs grecus li 4
solaranus medorum rex li 4
solaranus assyriorum rex li 3
sostratus philosophus vir
pessimus li vij
sother papa martir li viij
solis defectio fuit li 15

S T

stacius cecilius comicus li vij
stacius tolosanus orator li viij
stacius poeta neapolitanus li viij
stephanus primus papa li viij
stephanus secundus papa li 10
stephanus. 3. papa li 10
stephanus. 4. papa li ii
stephanus. 5. papa li ii
stephanus. 6. papa li ii
stephanus. vii. papa li ii
stephanus. viij. papa li ii
stephanus. 9. papa li 12
stephāus prothomartir li viij
stephanus vngarie rex li 12
stephanus bauarie dux li 14
stephanus bosnie rex li 15
stephāus frāchap. comes li 15
stella poeta patavinus li viij
stella cometes apparuit li 10
stella in solita apparuit li 12
stenellus arginorum rex li 3
steficorus poeta bereticus li 4
strato historicus li vij
strabo historicus z pbūs li vij
strabus theologus li ii
stratus philosophus li vij
stoica secta oritur li vij

b 2

Scolla minor li 106.

filico patricius. Ro. li 9
S A
 suetonius hystoricus li viij
 susana virgo z martir li viij
 sumicassanus partoz rex li 5
T A
 Tacianus hereticus li viij
 tacitus imperator. Ro. li viij
 thadens aposto. g. z iudas li viij
 thadens medicus florētius li 13
 thaisonus frater dñs baxie li 13
 talafan sicioniorum rex li 3
 thales milesius pñs li 4
 taralus pbrigoz rex z ali⁹ li 3. 26.
 taburlaus tartaroz ipator li 4
 tancredus sicilie rex li 12
 tamiris re. in rita ciri regis li 5
 tamiris musicus li 3
 thara pater babzac li 2
 tarentini cōtra. ro. bellant li viij
 tarquinus pñs rex li 4
 tarquinus superbus rex li 4
 taruisium ciuitas conditur li 3
 tautanes assyriorum rex li 3
 thaurinū italie ciuitas odit li 6
 thaurus philosophus li viij
 tautens assyriorum rex li 3
 taxillo bauarie dux li 10
T E
 Thebe ciuitas vbi fuerit li 3
 thebæe vrbis muri exornat li 3
 tecla virgo z martir li viij. 144
 tedaldus comissi domus li 12
 tegonus poeta li 5
 tegorma iaphet filius li 2. 6
 telecus laacedemonioz rex li 4
 telegonus athenien. rex li 3
 telephus papa z martir li viij
 temiscules philosophus li 5
 templum domini struitur li 4
 templum restituitur li 9
 templum maius genue li 12
 templum maius bergomi li 12
 templum maius mli li 13
 teodocion interpres li viij
 teodatus gottorum rex li 9
 teodora virgo z martir li viij
 theodosius martir li viij
 teodosius alius doctor li 9
 teodosius item alius doctor li x
 teodosius papa primus li 10
 teodosius secundus papa li 10
 teodorus francorum rex li 10
 teodorus ticinensis ep̄s li 10
 teodorus primus mōtisse. li 12
 teodorus. 2. mōtisse. marc. li 12
 teodorus. 3. mōtisse. marc. li 12
 teodora imperatrix li 12
 teodorus miciranus ep̄s li 9
 thelofozuo p̄pa li 8. 119

teodoricus gottorum rex li 9
 teodoricus. 2. gottorum rex li 9
 teodolida logobardoꝝ re. li x
 theodosia virgo z martir li 8
 teodosius senior impator li 9
 teodosius iunior impator li 9
 teodosius. 3. imperator li 10
 theophanes scriptor rex li viij
 theophilus athenien. ep̄s li 8
 theophilus cesariensis ep̄s li 8
 theophilus auerianen. ep̄s li 11
 theophilus ipator grecus li 11
 theophrastus pñs li 7
 theogonus poeta grecus li 5
 terētius lucretius poeta li viij
 terētius scaurus grāmati. li 8
 terremotus magnus fuit li 9
 terremotus magnus fuit li 9
 terremotus magnus fuit li 12
 terremotus magnus fuit li 13
 terremotus fuit baxie li 15
 terippus athenien. rex li 4
 tertium bellum punicum li viij
 terētia emilia vxor sipiōis li viij
 tertulianus apbricāns doc. li 8
 tessalorum regni principiū li 3
 tefalus ipsius proninte rex li 3
 theseus athenien. rex li 3
 thealdus gallus doctor li 12
 theodatus anciranus ep̄s li 9
 telestes corinthiorum rex li

T I
 Tiberinus fluius rex li 4
 tiberius imperator. ro. li 8
 tiberius. 2. imperator. ro. li 10
 tiberius. 3. imperator. ro. li 10
 tiberij fluius exundat li 15
 tiburtius z valerianus m̄res li 11
 tiburtius. Ro. martir li 8
 tiberius gracchus. ro. li viij
 tiburtina ciuitas conditur li 8
 tiphis grecus carpētarius li 3
 tigris fluius vbi sit li 2
 timeleon grecus imperator li 5
 thimon philosophus li viij
 thimō diaconus ex primis li 8
 thimoteus pauli discipulus li 8
 thimoteus hreticus li 9
 titus imperator. Ro. li 8
 titus pauli discipulus li 8
 titus botareus doctor li 9
 titas filius gomer li 2. 4.
 titus liuius patavinus histo. li 7. 101.
 titus liuius tragicus li 7
 tirēus lydi frater a q̄ tnsca li 3
 tirus ciuitas vbi fuerit li 3

T O
 Tobias propheta li 4
 tolla iudex israel li 3

tollosa describitur ciuitas li 6
 thomas apostolus domini li 8. 119.
 thomas carthuriensis ep̄s li 12. 192.
 thomas de aquino or. pre. li 13. 260
 thomas fregosus. ge. dux li 15
 thomas cataneus. or. pre. li 15
 thomas anglicus. or. ere. li 15
 thomas florētius medic. li 13
 thomas mocēi. vene. dux li 14
 thomas paleologus li 15
 tozpetus martir li 8
 tozquatus. Ro. consul li 5
 tozquatus martir li 8
 tosimondus gottorum rex li 9
 totilla gottorum rex li 9
 tosimodus itē gortoz rex li 9

T R
 tracia prouincia vbi sit li 2. 4.
 traconfidis regio vbi sit li 8
 tracus ethiops li 4
 trayanus imperator. ro. li 8. 117.
 trebellius pollio histof li 8
 tres simal lune vise sunt li 3
 treueris ciuitas li 6
 tripillus episcopus li 9
 triptolomus elcusius rex li 3
 tribunatus officiu iustitue li 5
 tribuni z ediles creantur li 5
 tribunus menius. ve. dux li 12
 triphō origēis discipulus li viij
 tripolis ciuitas asoldāo ca. li 13
 tritonia virgo antiqua li 3
 trogus pompeus hystof li viij
 troya vbi fuerit li 3
 troianoꝝ regni principiū li 3
 troia capitur li 3
 troyanum bellum cōmittit li 3
 trophimus pauli discip. li viij
 trusianus medicus li 12

T U
 Tubal lamech filius li 11. f. 9.
 tubal caym ipsius frater li 11
 tuclidides hystoricus li 5
 tullius cicero pñs. ro. li 7. 96.
 tullius tyro. ro. philosophus li 7
 tullus hostillus rex. ro. li 4
 turris babilonis conditur li 2
 turris cremone conditur li 13
 turimachus rex li 3
 turpilus comicus poeta li 7
 turro galatrum ciuitas li 6
 tunica domini inuenitur li 10
 turchorū regni principiū li 10
 turianoꝝ regni principiū li 13. 217

U A
 vaphres pharao egypti li 4
 valba gottorum rex li 12
 vandaloz regni principiū li 12
 vandalia regio vbi sit li 12

valens imperator grecus li ix
 valentinus martir li ix
 valentinus papa li ii
 valentinus hereticus li viij
 valerianus ipator grecus li ix
 valerianus impator. ro. li viij
 valerius maximus histor li 7.^{102.}
 valer. graebus indee p̄sel li viij
 varancorum principium li iz
 varrus z tuca poeta li vii
 valdericus episcop. doctor li iz
A B
 vbertius palauerius comes li iz
 vbertinus carrariensis li iz
A E
 Vecticus valēs medicus li viij
 Venetia prouincia vbi sit li x
 veneciarum vrbis cōditio li ix
 ventidius bossus rhetor li viij
 verone ciuitatis conditio li 6
 verōica sc̄ta hebreā femi. li viij.^{106.}
 vespesianus impator. ro. li viij.^{113.}
 vesta mulier sacerdos gēti. li 3
 vesuntio galliarum ciuitas li 6
 vesunius mōs p̄cremaē li viij
 vercellarum ciuitas vbi sit li 6
 venus dea gentiliū li 3
A B
 vgbertus lothozigie p̄nce. li ii
 vlgur parthorum rex li is
A J
 Valentia ciuitas conditur li 6
 vicecomitum genealogia li iz
 vicecomites i regno restit. li iz
 victoria habrae cōtra reges li 3
 victoria. ro. de. cartagin. li viij
 victor martir li viij
 victor. i. papa z martir li viij
 victor. 2. papa li iz
 victor. 3. papa li iz
 victor mediola. martir li viii
 victorius pictaniēsis ep̄s li viij
 victorius massiliēsis doc. li ix
 victorius aquitāicus ep̄s li ix
 vigilius papa li ix
 vigitides gottorum rex li ix
 vincentius martir li viij
 vincētius presbiter z doc. li ix
 vincētius beluacēsis ep̄s li io
 vicētius historiog. or. p̄re. li iz
 vicētius declamat. or. p̄re. li 14
 vinceclaus bohēmie rex li xi
 vinceclaus iperatoz li 14
 virgilius matnāus poeta li viij.^{100.}
 viri. ro. alex. comparandi li 5
 visiones abrae li 3
 visiones danielis prophete li 5
 vitalis z agricola m̄fes li viij
 vitalis candianus. ve. dux li iz

vitalis p̄halero. ve. dux li iz
 vitalis michael. ve. dux li iz
 vitalis michael. 2. ve. dux li iz.^{102.}
 vitellius impator. ro. li viij
 vitalianus papa li io
 viterbium ciuitas li iz
 vitus z modestus m̄fes li viij
 vitulus conflatis cōficitur li 3
 victorinus ep̄s z martir li viij
 victorinus apher doctor li ix
A L
 Valixes magnus pugnator li 3
 vltacius plotus rethor li viij
A AB
 Umbria regio vbi sit li io
 vmericus gottor rex li ix
 vngaroruz regni principū li x
 vngari i panoniam veniūt li ii
 vngari saracenos vincūt li iz
A O
 vocienus mōtāus orator li viij
 voposcus histo. siracu. li viij
A R
 vrbanus p̄mus papa m̄ li viij
 vrbanus secūdnus papa li iz
 vrbanus tertius papa li iz
 vrbanus quartus papa li iz
 vrbanus quintus papa li 4
 vrbanus sextus papa li 4
 vrsula virgo z martir li ix.²⁴⁹
 vrsus ipatus. ve. dux li io
 vrsus particiacus. ve. dux li ii
 vrsus. 2. patricia. ve. dux li ii
 vrsus patriarcha. ve. dux li iz
A T
 Utica ciuitas vbi sit li viij
A U
 Vulcanus gentiliū deus li 3
 vulga. gallicāus ep̄s histo. li 8
 vulpianus iuriconsultus li viij
 vulcanus trē gentiliū deus li 3
X E
 xenocrates philosophus li 5
 xenophon philosophus li 5
 xenarchus philosophus li viij
 xenophanes philosophus li 5
 xenophilus philosophus li 5
 xerxes. i. persarum rex li v
 xerxes secūdnus persarū rex li v
3 A
 zacharias rex iuda li 4
 zacharias propheta li 4
 zacharias alius propheta li 4
 zacha. p̄pheta. p̄ io. bap. li vii.^{101.}
 zacharias papa li io
3 E
 zenobia regina li viii
 zeno philosophus li v
 zenon philosophus li vii

zennon. Ro. martir li viii
 zeno impator grecus li ix
 zennonus veronensis ep̄s li ix
 zepherius papa z martir li viii
 zensippus sicioniorum rex li 3
 zensis pictor li v

3
 zota m̄ficus li 3
 zotus pictor flozētinus li iz
 zoar p̄b̄s z medicus li iz
 zoroastbes rex z magus li 2
 zorobabel iudeorum dux li v
 zozimus papa li ix
 zenobia palmireoz re. li viii
E Explicit tabula generalis
 Supplementi Chronicarum

Tabula specialis de mulieribus
 claris hoc i ope cōscriptis
 Adā lamech vxor li i
 agatha virgo z martir li viii
 agnes. ro. virgo z martir li viii
 agrippina octavianī filia li viii
 agrippia neronis mater li viii
 alexadrina iudeoz regia li viii
 amalthea sibilla li v
 amalasūtha gottoz regia li 9
 amazones femine strenue li 2
 anna m̄a domine nostre li 7
 anastasia Ro. martir li viij
 appolonia virgo z mar. li viii
 arthemisia carie regina li v
 asya nimpha oceanī filia li 3
 atbalia iudeozum regina li 4
 Blāca maria m̄i ducissa li xv
 baptista mulier mala. doc. li iz
 barbara virgo z martir li viii
 brigida scotica virgo li 9
 brigida suetia comitissa li 4
 Caieta Enee nutrix li 3
 camilla volscoz regina li 3
 cassandra troiana matrona li 3
 cecilia virgo z martir li viii
 ceres regina celij filia li 3
 cesarea p̄faz reg. baptizat li io
 cethura abrae vxor li 3
 cileno mercurij. 2. mater li 3
 cirilla virgo z martir li viii
 circes magna solis filia li 3
 clara virgo ordis mioz li iz
 clara de mōtesalco or. ere. li iz
 cleopatra egipti regina li vii
 cōcordia virgo z martir li viii
 coniuges cymbroz inclite li 7
 cōstātia ipatrix federici m̄ li iz
 cornificia poetrix egregia li 7
 cumana sibilla li 3
 Delbora iudex hebreoz li 3
 eua mater cunctoz viuētū li i

Billia vngarie regina li 12
grifildis saluciaꝝ marchio. li 12

hecuba priami regis vxor li 3
belena regia menelai vxor li 3
beléa handabiéoz regina li viij
belena sc̄ta cōstātini mater li 9
berina egregia poetrix li 5
besyona priami soroz li 3
besther hebreæ pfaz regina li 5
byllaria virgo ꝛ martir li viij
hortensia oratrix hortensis
filia li vii
birenes greca imperatrix li 10
io regina egypti que ꝛ isis li 3
ioannes femina papissa li 11
ioanna prima apulie regina li 13
ioanna. 2. neapolis regina li 14
indith vidua hebreæ li 5
iuliana comensis virgo ꝛ
martir li viii
iuliana. Ro. virgo ꝛ mar. li viii
iustina greca imperatrix li ix

katheria alex. vgo ꝛ mar. li viii
katherina senensis virgo li 14
katheria ducissa medio. li 14

leocadia virgo ꝛ martir li viii
libia busfridis tirāni mat. li 3
lucia virgo ꝛ martir li viii
lucetia romana matrona li 5

matbildis lūbardie cōitissa li 12
maya atblantis mater li 3
maria mater dñi nostri li vii
maria magdale. ap̄la xpi li viii
maria egyptiaca peccatrix li 9
marianes iudeoz regina li vii
martina virgo ꝛ martir li viii
medea colchorum regina li 3
melcha bathuelis vxor li 2
meleania rōana matrona li ix
messalia ro. claudij vxor li viii
mīerua q̄ ꝛ tritōia gētū da li 3
minerne sunt multe habes li 3
monicha mater vini angu. li ix
mulier canem peperit li 15

nicostra. q̄ ꝛ carmē. vates li 4
niobes tantali filia li 3
nichaula sabeoruz regina li 4

olda prophetissa hebreoz li 4
ops magna gentium dea fi-
lia celij li 3
olipias alexātri mater li vii
palmira regina li viii
pantbasilea regina li 3

paula ro. sc̄ta hiero. discipl. li 9
perpetua ꝛ felicitas mīsc̄ li viij
petrōilla petri apostoli filia li 8
pitbodoris regina ponti li 7
polixena priami regis filia li 3
portia cathōis magni filia li 7
praxedes ro. virgo li viij
proba centona poetrix li 9
proserpina que ꝛ diana li 3
puella monstrum li 13

rea romuli mater vestalis li 4
regina sabba q̄ ꝛ nichaula li 4
rodopis poetrix ꝛ mētrix li 5
ruth moabites mat̄ obeth li 3

sabina virgo ꝛ martir li viii
sapho ericea poetrix li 4
saphos lesbia poetrix li 5
samia sibilla vates li 3
sarra abzac vxor mozitur li 3
sc̄ta ira heliogobaldi mat̄ li viii
semiramis assirioꝝ re. li 3
seraphia virgo ꝛ martir li viij
sibille decem habētur oēs li 7
simphoziosa matzōa mar. li viii
susana virgo ꝛ martir li viij

tbamiris regina per li.
tecla virgo ꝛ martir li viij
theodora virgo ꝛ martir li viij
theodolida logobar. regina li 10
theodosia virgo ꝛ martir li viii
tertia emilia sciipiōis vxor li 7
tibertina sibilla vates li 7
verōica hebreæ xpi dno. li viij
venus magna gētiliū dea li 3
vesta sacerdos gentiliū li 3
vetaria mulier lauda. Ro. li 5
vrfula virgo ꝛ martir li 9

zēobia palmirēoz regina li viij

Tabula oīuz regionū ꝛ puici-
az hoc in ope contentorum ac
etiam ciuitatum.

aphricana regio vbi sit ꝛ quid
in omnibus contineat li 3
albania regio vbi sit li 4
apulie regio que sit li 10
aquitania gallia vbi sit li 3
arabic regio vbi sit li 3
argos regio vbi fuerit li 3
armenia prouincia vbi sit li 2
asia minor quot regiones con-
tineat li 3
asia maior vbi sit li 3
bohemia regio vbi sit li 2
britannia insula quanta sit li 3

bulgaria prouincia vbi sit li 11
balears insule vbi sūt li
cananea prouincia q̄ fuerit li 2
caldea prouincia vbi sit li 4
campanie regio que sit li 10
cararia regio vbi sit in asya li 5
cicilia prouincia vbi sit li 2
cyprus insula q̄nta sit li. 2. ꝛ li 12
ebium insula vbi sit li 13
corithioꝝ regnū vbi fuerit li 3
corsica insula q̄nta sit li 13
creta insula quanta fuerit ꝛ
vbi sit li 3
ciula prouincia vbi sit li 2
eolia prouincia vbi sit li 2
flaminea regio que sit li 10
frā. regio vbi potissimū sit li 3
frigia prouincia vbi sit ꝛ a quo
nomen habuit li 2
gallia belgica vbi sit li 3
gallia celtica que sit li 3
gallia narbonēsis que sit li 3
gallia equitania que sit li 3
gallia cenomāoz vbi fuerit li 3
gallia Senonē. que sit li 3
gallia boioꝝ que fuerit li 3
gallia insubriuz que fuerit li 3
Gallia genuē. quid ꝛtineat li 3
gallicea indeoz prouincia
vbi sit li viij
germania prouincia quāta sit ꝛ
quot gētes ꝛ lignas ꝛtineat li 2
gorbia prouincia que fuerit li 9
hibernia insula vbi sit li 3
hispania prouincia quāta sit
ꝛ quas regiones ꝛtineat li 2
histris regio que sit li 10
india prouincia vbi sit ꝛ
quod sint li 2
ionia prouincia vbi sit li 2
italie prouincie descriptio li 3
iudee regni sen regio. de. li viii
lacedemonia. puicia que sit li 3
latina prouincia que fuerit li 3
lidia regio vbi sit li 4
liguria prouincia vbi sit li 3
lombardia que sit ꝛ quot re-
giones ꝛtineat li 10
macedonia. puicia vbi sit li 4
media prouincia descriptio li 3
mesopotamia regio q̄ fuerit li 2
mitbilena insula vbi sit li 3
noruegia prouincia vbi sit li 12
numidia prouincia vbi sit li viij
parthorum regio que sit li viij
perfaruz prouincia que sit li 5
picenū italie regio que sit li 3
rhodos insula q̄ ꝛ quanta sit li 3
samāia iudee regio q̄ fuerit li 8

Pro ciceronis veſtri ſententia clariffimi conciuſes ductus: qui primo offi. li. ait. Non ſolum nobis nati ſu-
mus: ortus quoq; noſtri parte patria vendicat parte amici quoꝝ beneficijs obnoxij maxime ſumus: tum
etiam maioꝝ noſtroꝝ illuſtrium viroꝝ exemplo: qui pro ingenij magnitudine ſcientiaꝝ oꝝum preſtantia:
z reipu. gubernande gloria patriam noſtram varias excoluere per artes: quoꝝ veſtigia pro uirili ſua emula
ta poſteritas non paucos exulit: cum maioribus ſuis tum in humanaz tum in diuinaz rez eruditione de
laudibus ſine laude certantes. Quoꝝ ſane ingenia non admirari modo rez et memoria proſequi dignuz
censeo: Et cum multa ſint patres optimi litterarum ſtudia que ſummum z decus z ornamentum claris ci-
uibus afferre poſſunt. tum maxime hſtorie iocunda cognitio: his potiffimum viris qui multis in rebus
verſari volunt magnopere exoptanda eſt: Nam z ſi leges diuine humaneq; que ad bene recteq; viuendū
pertinent laudande z extollende ſunt: multo magis ac benenitendū conducere arbitroz: ſi cum ipſis
ſuerit multarum rerum ac viroꝝum illuſtrium iuncta cognitio. Ille enim leges z vite inſtituta: hec faces
quaſdam comparat: z ſtimulos ad virtutez: Hiſtoria enim ad erudiendos homines velut ſpeculum ſem-
per mihi viſa eſt: vbi humane vite leges clare inſpiciuntur: z in ea animus perinde ac quadā face ad opti-
maz artium cultum accenditur. Si enim preſtantiffimi conciuſes res veteres: ſi nouas pariter ad memo-
riam reuocemus: inueniemus opulentiffimas Ciuitates precipuo ſenū ſemper floruiſſe conſilio: hi nē-
pe licet etate mala conſecti hoc ſolum ex multarum rerum experientia atq; vſum tantum auctoritatis ſi-
bi preſtitiffiſſe video. Quare cogitanti mihi quoniam pacto iuuenes ſenibus equari poſſunt id certe fieri poſ-
ſe per hſtorie cognitionez ſolum exiſtimo: Nam equidem video cur ſenes iuuenibus antepoſnamus. ſi
etiam ad perdiſcendum illuſtrium viroꝝum maximarumq; ciuitatum res geſtas artes conſilia mentem
appulerint: Quod ſi vnus etatis geſta tantopere ſenū auctoritati conducere ſolent. Quid totius anti-
quitatis ampla cognitio: qualem dignitatem iuuenibus qui z ingenij z corporis viribus excellunt affer-
re cenſebimus: Quare cum tantum vtilitatis ad bene glorioſeq; viuendū rerum omniumq; habere didi-
cerius: z multa i eo genere ſcripta ppetua mēorie digna multis prius icognita foret ne me p̄mū ignaue
aut ſocordie traderē: inuērabiles hſtorias vꝝ amūdi p̄ncipio vſq; ad n̄az etate diuerſis ex mōumētis vno
ſub volumine colligere curauī. Et licet neſcius ſim deo patrieq; mee ac parentibus parē gratiā referri nō
poſſe: tum ut aliqua in re patriaz demerer meā: has meas lucubratiunculas veſtro magiſtratui dedicare ra-
tus ſum: Illam hoc in loco imitatus viduā que in euangelio duos dumtaxat aereos nūmos templo obtru-
lit cum nil maius haberet q̄ domino offerre poſſet: que a dño iefu chriſto plurimuz commendata fuit: qui
pluris hominis animos q̄ rem ipſam metiri ſolet. Et nos proſecto eo libentius fecimus vt uel libro aucto-
ritatem z dignitatem compararemus. Hanc igitur hſtoriam ſummo ſtudio longaꝝ vigilia curioſe accu-
rateq; ex libris innumerabilibus tum diuinis tum humanis ad cōem omnū commodum collegimus. In
quo quidē libro i primis omnes noui z veteris teſtamenti hſtorias temporibus z locis ſuis cum obſerua-
tione libri z capituloꝝ deſcripſimus. Reliqua vero in eo p̄tenta ex Joſepho iudeo Herodoto: Biogene la-
ertio: plutarco: Valerio maximo: L iuio: Plinio: Strabone: Solino: Suetonio Aſpoco: Helio ſpartia-
to Julio capitolino: Polio rebelio: Anogelio Juſtino: Oroſio: Eutropio: Policrate: Paulo longobar-
dorū hſtoricorum. Ex poetis autem aliqua fragmenta: vt ex Virgilio. Quidio aliſq; nonnullis ſum-
pſimus: A noſtris vero multis approbatifq; doctoꝝibus. In primisq; Augu. Hieronymo z Elimaldo de
viris illuſtribus. Gregorio. Eulebio Ceſarienſi z Fidoꝝo hiſpalenſi quozum duozum temporum ſuppu-
tationem ſemper ſecuti ſumus quin z ex Beda in hſtorijs angloꝝum. atq; Gratiano. Vincentio hſtoria
li. Ricobaldo ſerarienſi Martiniāna. Leonardo Aretino. Blondo forliuenſi hſtoricis probatis Ber-
thoofa z Michaele cararienſi medico z ciue noſtro ac Platina viro doctiffimo. nec nō z alijs multis: mul-
taq; preterea ex ſanctorum vitis excerpſimus: nec non z ex multarū vrbium religionumq; chronicis que
comode ſuis locis ſuiſque temporibus annotare curauimus: Opus autem in quindecim libros di-
uiſimus: in quo quidem omnium gentium reges. Quibus locis quibusq; temporibus in ſuis prouincijs
z quantum regnauerint ab ipſo Proiboplaſto z rege noſtro Adam vſq; in preſens deſcribuntur: videlicet
ſcytharum: Aſſyriorum: Egyptioꝝum Amazonū. Medorum. Perſarum: Argioꝝum: Hycenarum
Athenienſium: Macedonum. Chozinthioꝝum Lacedemonium: Lydoꝝum: Iudeoꝝum: Iſraelitarum.
z Laurentoꝝum: Cretenſium: Albanozum: Latinoꝝum. Romanoꝝum: Britonum vel Angloꝝum: Gallo-
rum Burgondioꝝum: Sotthozum: Andalozum: Longobardoꝝum: Ungaroꝝum: Germanoꝝum: Et
Turcoꝝum cum dimenſuratione et deſcriptione earundem prouinciarum in exordio cuiuſlibet regni: et ſi
quid memorie dignū per oēs generationes natiuitates z regna ac potētatus z per oē in dicitū omniq; alioꝝ

regum & principum: Tempora quoque consulum & Imperatorum a primo Cesare usque ad Federicum tertium qui nunc imperat: & quibus temporibus fuisse per historiographos traditum est & que gesserunt vel constituerunt tam pontifices quam Imperatores ipsi in hoc libro plenissime autenticeque demonstrantur. hic quoque historico more singula conscripta declarant deorum generationem vel singulorum progeniem vel his temporibus ipsis vel ante latius que gesserunt & tempora Olympiadum in quibus primus agone Hymnicus constitutus est. Res preterea viros in disciplinis excellentes tam grecos quam latinos atque hebreos quos eumque in omni doctrina reperire potuimus a Moyse qui primus hebreorum prophetarum diuinas leges sacris litteris explanauit ad hoc usque tempus cum opusculorum suorum annotatione summa cum diligentia collegimus & locis temporibusque suis descripsimus. Conditiones et multarum urbium & maxime Italicarum & siquid in eis de memorabile habetur in hoc volumine tractauimus. Et quo tempore aduentus fuit Saluatoris nostri iesu christi & passio eius simulque nomina omnium apostolorum eius atque discipulorum & pontificum tam iudeorum quam christianorum ab Aaron primo hebreorum pontifice usque ad Innocentium octauum pontificem maximum & quantum temporis singuli sederint vel qui eorum sui pontificatus tempore martyrio coronatus sit. Adiuuimus & tempora scilicet matum persecutionumque: quibus ecclesie ab tyrannide vel heresibus dissipate sunt. Recedunt preterea & tempora omnium italicorum principum: ducum. scilicet Venetorum: Veneticorum: Vicecomitum: Turrianorum: Carrariensium: Scaligerorum: Estensium: Malatestarum: Ordelaphorum: Amphredorum: Longiagorum: Carraneorum: Montisferretti: Montisferrati: Sabaudensium & Medorum: atque aliorum tyrannorum: Ac denique ordinem omnium tempora tam mendicantium quam aliorum & a quibus sumpsere principia. Omnia denique hoc in opere contenta ex tabula ascripta plenissime perdiscere poteritis per paucam equidem me pretermisisse existimo ex quibuscumque historiis tam antiquis quam nouissimis eorum que sibi gloriam aut sanctitatem aut scientiam aut armis parere potuerunt. Hec sane litterarum monumenta non tam verborum pompa quam magna illustrius doctorum virorum veritate illustrare curauimus: ut non magis offendere minus hoc in labore que quisque clarissimus vir gesserit quam unum quemque facere oporteat. Non perturbet obsecro hoc meum scribendi genus: Namque operis stilum varium & humilem quandoque deprehendetis: quamquam quae facillime emanauit ut professionis nostre institutum seruarem & operi veluti mendicantis nomen comparare possemus: Triginta quippe annis & eo amplius in religione mendicatum panem comederem & confueuimus: nec unquam cuius digno aduentanti repastinatum in mensa apposuimus: hoc idem in suscepro opere facere constituimus: quia quaecumque diuersis ex historiis collegimus: vobis tamquam mendicatum panem diligenti cura in mensa huiusmodi apposuimus: Id quippe opus Chronicarum supplementum appellari decernimus: Historiam licet imperitissime scripserim. veram colligere curauimus: Scio quippe vos collatissimi & doctissimi sciens magis fide ex rerum historia: quam verborum populi desiderare: nec quis vestrum in elegantiam obsecro attendat nostram: sed rerum multarum copiam diuersitatemque requirat. Dicere. n. ausim: tantum esse in hoc vno cognitionis rerum nouarum & antiquarum quantum vix pauci qui leguntur in lucem contulerint. Hunc igitur libellum collendissimi patres suscipite: & interdum recreandi animi vestri causa obsecro quisque legat. Nec eum quis licet multa eloquentia egregiusque virtutibus decoratus sit parafaciat. Quaecumque enim optime artes (ut premissum est) longe plus apud omnes auctoritatis habent: si cum exemplis prestantissimorum virorum coniuncte fuerint. Hinc est quod multi doctissimi viri parentem virtutis & vite magistrum historiam appellauerunt. Tantam certe vim affert rerum gestarum memoria: ut summos sepe viros imitemur & admirabilem auctoritatem atque fidem in foro: in curia: & in comitijs ad impellendos homines ad prudentiam: ad iustitiam: ad ceterasque virtutes prestare videatur. Sed iam ad opus legendum transeamus: In quos si scire volueritis quo mundi anno vel ante Christi aduentum. quisque Rex vel Dux aut pontifex regnauerit: vel quoto anno aliqua ciuitas condita fuerit aut qua tempestate aliquis propheta vel philosophus floruerit: in inferiore & superiore libri margine vnaque lineam videre poteritis in quibus mundi tempora & ante christi aduentum posuimus & in linearum fronte ante christi aduentum & a mundi principio annos diuisimus: ut puta: Ab Adam usque ad christi aduentum (sicut fluxerunt secundum communem ecclesie opinionem anni. 5199. ergo adam ante christi aduentum (ad superiora conuertendo) fuit annis. 5199. subsequenter dicemus. Seth filium ad eum fuisse anno mundi. 230. ergo detractis ducentum triginta annis fuit ante christi aduentum. 4969. ac sic usque ad quadragesimum secundum imperij augusti annum quo natus est dominus noster iesus christus augendo mundi annos & minuendo aduentus sui annos per capitula prosequemur: post aduentum vero christi: eiusdem natiuitatis annos subsequemur & tamen semper mundi tempora continuabimus.

Fratris Jacobi philippi Bergomensis ordinis fratrum Eremitarum vini Augustini: in omnimoda hi
storia nouissime congeita: Supplementum Cronicarum appellata. Liber primus feliciter incipit.

In principio creauit deus celum & ter

ram: terra autem erat inanis & incomposita. Scribuntur hęc eos primo
ca: Visibiliuz oium (Aug: testante: vt habetur vndecimo de ciui. dei ca: 3°)
Maximus e mundus. Inuisibiliuz vero maximus e deus: s; munduz esse
conspicimus: domini vero credimus. Quod autē deus fecerit mundum
nullius potius credimus q̄ ipsi deo: Ubi iniquis ipsuz audiuimus: Aūq̄
interim/ respondit nos melius q̄ in scripturis sanctis: Ubi dixit prophe
ta eius: In principio fecit deus celum & terraz: Nunquid nam tunc fuit ibi
iste ppheta quando fecit deus celuz & terrā? Non: Sed ibi fuit ubi fuit dei
sapiētia per quaz facta sunt oia: que in animas etiā sanctas se transfert am
cos dei & prophetas cōstituit: eisq; opera sua sine strepitu intus enarrat: lo
quuntur quoq; eis angeli dei qui semper vident faciem patris voluntatēq;
eius quibus o; semper annūciant. Et propterea ex ijs vnus erat iste propheta: qui dixit & scripsit. In prin
cipio creauit deus celuz & terraz. Terra aut erat inanis & incomposita. Informs quippe illa materia erat
quaz de nibilo deus fecit appellata primo celum & terraz. Et dictuz est in principio fecit celum & terraz: nō
q; iam hoc erat: s; q; hoc esse poterat: naz & celuz postea scribitur factuz: quē admoduz si sement arboris co

2

siderares dicamus: ibi eē radices: et robur: et ramos: et fructus: et folia: si qz iā sūt s; qz ide futura sūt. Sic desinē. In principio fecit deus celū et terrā: qsi semē et celi et terre: cū adhuc i p̄fuso: eēt celi et terre mā: s; qz certū erat inde futuz cē celū et terrā: iā et illa mā celū et terra appellata ē: hāc itaqz spaciosas formā: effigie certa carēte. Quidius in principio maioris sui volumis et alij philosophi vocarūt Chaos qz ipse in eodē libro meminit dicēs: Ante mare et terras: et qd̄ regit oīa celuz. Unus erat toto nature vultus in orbe. Quē dixerē chaos: rudis idigēstaqz moles. Nec quicq̄ nisi p̄odus ters gestaqz eodē. Nō bñ iūctaz discordia semia rez.

Dies primus Cūqz primum fecisset deus celū et terrā: cūqz ipsis quoqz elementis: que in his elementis p̄dita sunt. s. aquas et spiritus abyssosqz et tenebras: nec dum luminibus neqz syderibus p̄stitit. Dixit deus. Fiat lux. Et vidit deus lucez qz bona esset statim separavit inter lucez et tenebras. Et tenebras vocavit noctē: lucez vero dies: ac sic factuz est vespere et mane dies vnus: qui fuit primus dies seculi: nō primus diez oīum. Ideo nō primus s; vnus noīatus ē: Ac sic eo die: fecit deus mām informē. Angelos. celos. lucē. terraz. aquā et Herē.

Dies 2. Dies tertius. C Secundo autē die: factū est firmamentū solū in medio Aquaz: per quod et diuisit inter Aquaz et Aquaz. Tertio vero die congregavit dominus aquas que sub celo erant in vnam congregationem et confestiz apparuit arida: quam deus ipse nominauit terram atqz ipsas aquarum congregationes appellauit Adaria. Herbaqz produxit terra: et lignum fructiferum: cum semine suo.

Dies quartus. Quarto postmodū die: fecit deus duo luminaria in firmamento celi. Solē v; et lunā ac stellas: vt sol ad inchoationem dici luceret super terram et luna noctis: et diuiderent inter diem et noctē: et esset insignia et tempora: et dies et annos: et essent in splendorem firmamenti celi et lucerent super terram. Quibus ita perfectis manifestum est luminibus ipsis antecedere lucem tribus diebus.

Dies quintus Quinto preterea die eduxit dñs ex aquis Reptilia animaz viuaz et volatilia celi. Et fecit deus Beluas et cetos et oēs aīaz vīnā repētē q̄s eduxerūt aque s; genus suū. Et vidit dñs qz eēt bonū et bñdixit ea et dixit. Crescite et multiplicamini et replete Aq̄s: et volatilia silite multiplicēt sup terrā: et semē ē vespere et mane dies. 5.

Dies sextus Sexto deniqz die: dixit dñs: Educat terra animam viuam s; genus suum quadrupedia. scilicet et reptilia: ac vniuersas bestias terre s; genus suum. Et vidit deus qz bona essent: et benedixit ea: Ac sic iste sunt generationes seculi: v; celi et terre: que create sunt in die quo fecit deus celuz et terrā: vt p; Gen. 2.

Sabbatum. Septimo vero die: postq̄ cunctuz mundum et oīa que in eo sunt dñs creasset: dñs ipse vt Moyles ait ab operibus manū suaz requieuit: nō quasi operando lassus s; nouaz creaturaz facere cessauit: cuius materia vel similitudo nō precesserit. Et dñs eodē die benedixit et sanctificauit illuz: vocauitqz ipsuz Sabbatum quod nomen hebraica lingua requiem significat: eo qz in ipso cessauerat ab omni opere suo qz patrauerat deus ut faceret: vnde et Iudei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscuntur. Gen. 2.

Sages Paradisuz autē voluptatis vt Moyles Gen. 2. scribit a principio dñs deus plātauerat: qui latine hortus siue pomeriū dicit: hebraice vero heden: qd̄ deliciae sonat: quasi deliciaz horru oī arborz genere p̄stituz: vbi et lignuz vite positū erat: locus autē ille. (vt Asydo. in. i. 4. Etbi. li. ca. 3. scribit) in oriēte ē logo maris tractu a nostro habitabili segregatus: q multa h; salubritatē et amenitatē atqz iucūditatē. Salubritatē iquit: qz tēperie gaudet: et nec frigus nec estus h;: et quicqd̄ ibi semel viuūt mori nō potest: sicut Elyas et Enoch viuere referunt: Amenitatē vero qz vniuerse pulchritudinis p̄mptuariū ē: vbi nec arbores siue folia: aut flores et fructus vnq̄ marcescūt: Iucūditatē deniqz qz oē lignū pulchz visu et aduēscēdū suauē ibidez reperit: sicut Moyles ait: Serenitatē insup oīmodā h;: qz locus (vt Beda scribit) altissimus ē: cuius altitudo vsqz ad lunare circulū p̄tingit. De cuius medio fons egredit q totū irrigat nemus: ut dicit Lactātiuz in carmine de senice. S; fons in medio ē que vīnū noīe dicunt. Per spicū lucēs ouleibus vber aquis. Qui semel erumpens in singula tēpora mensuz. Duodecies vndis irrigat oē nemus. Quiz et in quattuor nascentia diuidit flumina. Primū quoqz appellat p̄bison qui et Ganges q vniuersaz circuit India secū trabēs arenas aureas: et interpretat Lateralis eo q. 10. flumina recipiat: hic in mare adeo gradis descendit vt vbi minus occupet latitudinis. 8. passuū milia pateat: vbi vero plurimum centum. Hunc Cyrus persarum rex: cum quendam eius insignem equitem aborsisset in quadringentos sexaginta distinxit alucos.

Nion. De quo lucanus in. 10. dixit. Arcanū nā caput nō pdidit vlli. Qui ut aiūt iūmēsa aquaz mole singulis annis. Sole in Chancro existente: totā egyptū exundat huius fluminis aquas: vt nōnulli tradunt talis esse virtutis dicunt: vt mulieres fecundiores faciāt: et steriles fecūdas efficiāt. De isto flumine et alia multa mirabilia aristoteles: et Seneca: atqz Joannes bocacius retulerunt: qui de eo libellos composuerunt.

Tigris Tigris tertius ē qui s; Iosephu dicit Bilach: qd̄ sonat ac tutū: eo qz velocissimus sit: a quo non dissonat Ethimologia: naz tigris persaz lingua sagitta dicit qz ea velocitate ferat qua sagitta hic ēt ex monte per ardes Armenic profluere dicit: et h; Assyrios vadit: que nōnulli Rubro mari dicūt infundi quod falsuz ē.

Euphrates. Euphrates quartus fluminis qui frugifer sonat ex eo fonte derivat: qui inter ceteros fluuios memoratu plurimo celeberris est. Hic h; Caldeos vadit: qui cū Babylonē in duas partes diuidat in Marc Rubruz descendit. Et sunt qui dicant: hunc Nilū mox vno et eodem tempore Mesopotamiam irrigare camqz fecundam facere. Que sane quattuor flumina ab eodem paradisi fonte vt nostri affirmant theologi emanāt et separantur. Et iterum eorum quedaz inter se comiscuntur. atqz iterum separantur: sepe etiaz absorbenē et locis rursus in pluribus emergunt. Unde est qz de eorum ortu varia leguntur: qz Gangeū dicit Pli. in locis caucasi montis nasci. Nilum vero procul ab Atlante monte et Euphratem in Armenia.

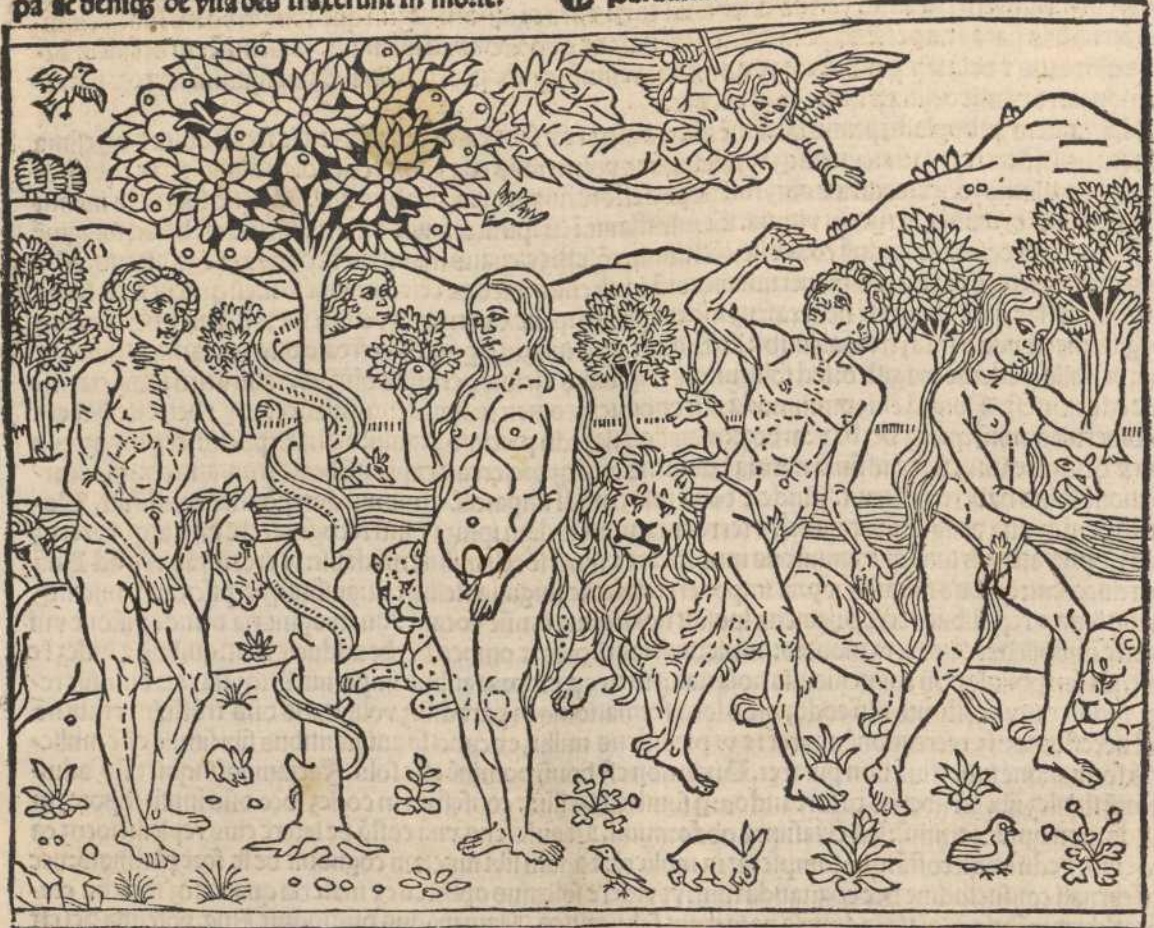
Paradisos etiam terrē tres sex fuisse scriptum inuenimus. Unum in occidente versus septentrionem: Alte-

rū alterꝝ i equinoctiali inter curū & euronosū. Tertiu de quo Beda meminit inter cancri tropicū & circulū antarcticū. Quartū paradisu versus orientē ad curū vltra equinoctiales: in quo solis arbores sunt. Quintus terrestris paradisu esse ad polū arcticū dicitur: de quo Solinus meminit. Inuenit ē in occidentē aliꝝ voluptatis & delitiaz paradisu: de quo sic habemus: q̄ S. P. Q. R. mandauit summū sacroz pōtifiꝝ ceꝝ non nisi de italie delitiaz horto eligi debere.

C Adam autem p̄toplastū primū hominē sumus oīꝝ rez fabricator: deus sexto die seculi quita & vigesima martij bestijs terre creatis: cunctisq; reptilibus: ac volucibus celi vno & eodeꝝ die de limo terre rubeo in agro damasceno tāq̄ creaturaz oīꝝ finē ac possessore finxit: quia (vt phūs ait). Illa que fuerūt in intentione prima in executione extiterūt vltima. Et insufflauit i eū spiraculū vite & aiaz: & factus est hō ad imaginē & similitudinē dei. Qui nudus corā dño cōstitutus cōfestiz eleuatis manibus deo gratias egit dicens. Adamus tue dñe fecerūt me: & plasmauerunt me totū in circuitu: ideo de cetero memēto mei: q̄ sicut lutū fecisti me: & sicut lac moluisti me: ac sicut casuz me coagulasti: pelle & carnibus vestisti me: ossibus & nervis compegisti me: et vitā & miaz tribuas mihi: Adā itaq; viro insigni & ppulebro creato dñs euz tanta pfudit gratia: vt nullo tradente magistro: sed sola iustitie originalis virtute perfusus oīꝝ liberaliū artiu statiz clarissī me edoctus est. Poticia eniz omnimoda astronomie: geometrie: musice: gramatice: atq; rhetorice habere promeruit omnīū quoq; herbarz: arborz: metalloꝝ: lapidū p̄ciosoz: auīū: bestiaz: pisciū: serpentīz: cunctaz dēiq; creaturaz plenissimā notitiā habuit. Clarāq; preterea & explicitā beate trinitatis c̄bristi incarnationē solus habere p̄meruit. Unde & deus ipsuz mūdi impatorē & summū oīꝝ pōtifiꝝ constituit. Volens deniq; dñs deus vnīuersas celi & terre creaturas Adam ipsuz vt suū recognoscere dñz: atq; vt reruz oīꝝ p̄prietates virtutesq; hominibus innotescere vnīverse celi militie mādauit: vt creaturas oēs ad Adā perducerent: quibus singulis p̄pria imponeret noia: ac singulis stellis celi: auibusq; & piscibus: cunctisq; aiantibus & reptilibus terre p̄ueniētia iposuit noia: qbus ē nūc vocant. In imaginaria deinde visione vnīverse immobiles creature: vꝝ montes: insule: maria arbores: & omnes herbe adducte sunt: quibus & itidez fecit. Et s̄m philosophū conuenientia noia naturis & rez p̄prietatibus imposuit. Atq; ita rez omniuz rege & imperatore cōstituto illū eodeꝝ die d̄ loco formationis in paradisu voluptatis dñs trāstulit: vt ibi nō ad necessitates: s; recreationē oparet: & vt p̄uidens nulluz ex cunctis animantibus sibi simile esse mulieris formationē superflua non p̄taret. Dixit: non est bonū hominē esse solū. Faciamus (inquit dñs) adiutoriu similez sibi ad liberos p̄creandos: q̄ similes sint illi: & confestim in eodeꝝ loco dñs imisit sopoz in Adā: non quidē somniū: sed extasim: & obdormiuit. Et auferens vnā costā de latere eius repleuit locus caro eius: & edificauit costā: quā sumperat in mulierē: & adam sibi iunctam cognouit de se fore plasmata: nec tñ carnali consuetudine hec cogitanda sunt: vt videre solemus opifices ex materia quacunq; terrena corporalibus mēbris q̄ artis industria potuerunt fabricantes. Nam manus dñi: inquit Aug. potentia dei est que etiā visibilia in inuisibilibus operat. Et adduxit eā ad adāz videre quid vocaret eam. Adam vero videns eā dixit: Hoc nunc os de ossibus meis: & caro de carne mea ē. hec vocabit̄. Issa: quod latine mulier interpretatur: quia de viro suo sumpta est. Nomen vero mulieris illius eū appellauit: quod significat matrem omnīū viuētiū. Formatis igit adāz & Eva sexto die seculi posuit eos in paradisu voluptatis omnī germinatione florentem. In quo quidem erat vite & prudentie plantatio: qua gustata cognoscebatur quid bonuz: quidue maluz: de quibus plantationibus p̄cepit deus eos abstinere: de alijs omnibus cōcessit degustare: predicens si de eis duabus degustarēt mortē esse venturaz. Habibatq; cum adam serpens humani generis hostis: qui inuidēs ei persuasit mulieri mala voluntate: vt de prudentie plantationis degustaret dicens: in ea esse boni & mali cognitionē: ac sic matris nostre mētē dolosa suggestione offuscans: illa plantationez vitā degustauit: & exinde Ade persuasit vt vesceret. Quo facto cōfestiz se ipsos cognouerūt esse nudos. At adā peccati veniā a dño postulas rogabat dñz ne eū nimīū affligeret: s; factuz mulieri retorsit dices ab ea se fore seductuz. Deus aut̄ eos multis penis subiiciens euestigio transmigravit eos ex horto voluptatis i aliā regionē: vt in sudore & erūna donec morerent̄ viuerēt: vt p̄ Gen. 3.

C Quā at̄ cunctoz viuētiū matres dñs nō eodē malleo aut incude quezadmodū ceteros fabrefecit: sed: vt arbitrari possumus eam corporea formositate mirabilez & maturā viro: & intuitu letabūdā atq; immortalem & rez oīꝝ dñaz ex latere viri in paradiso dormientis artificio incognito eduxit. Quā tā iure originis q̄ in colatus paradisi incōparabili splendore decorauit. Que vna cū viro suo paradisi delitijs auide p̄fruens cā felicitatis sue inuidus hostis decepit: & cōtra vnicū sibi p̄ceptū a dño ipositū ire suavit. Cui leuitate feminea nimīū credēs fructus arboris boni & mali sibi vitios temerario hausu degustauit: & et virū suū i sentētiāz suā traxit. Quā inobedientia se & vnīuersuz genus suuz in miserā mortez deduxit. Et quū lux corusca: qua incedebāt amicti abiisset: p̄somatibus folioꝝ a dño susceptis ex delitiaz horto in agro ebron vna euz viro pulsa: exulq; venit: vbi eaz dñs partu & ceptionū doloribus castigauit: atq; alijs calamitatibus eā implicauit: Eoz loci dū adam terrā excolere cepisset prima: vt credis: colo nere: seu filare incepit: tādē quū par tus dolores sepius expta fuisset: ac multos algeos & sudores perpeffa cū his laboribus deuenit in seniu & tādē in mortē sibi a dño p̄dictā. Ac sic parētes nostri vitiosa degustātes ab alto in imū cecidere: de luce ad tenebras: d̄ incolatu ad exiliū: de domo ad deniū: d̄ amoꝝ ad odiū: d̄ risu ad luctū: d̄ pace ad iurgiu: d̄ dulcore ad absyntbiū: d̄ p̄spitate ad penalitatē: d̄ sospitate ad infirmitatē: d̄ abūdā ad penuriā: d̄ gra ad cul

pā ac deniq; de vita oēs traxerunt in mortē. ¶ Paradisus deliciarum.

¶ Etas seculi p̄ma quā ī suscepto opere libzū p̄mū facimus hic icipit: z ad diluuiū vsq; perdurat: queq; s̄z hebreos. 1556. cōtinet annos. Juxta vero septuaginta interpretes z f̄sidoz in q̄nto ethi. li. aliosq; q̄pluri mos. 2247. annos. D̄iuus autēz Hieronymus uilla duo nō plene dicit. Aug. deniq; p̄f̄ i. v. de ci. dei. c. xx.

Primi
599

2262. annos dicit. Ac sic z nos deo auxiliante t̄poz dinumerationēz facientes incipiemus sic Dam itaq; z Eua p̄mi oīuz parētes triginta supra nōgentos vixere annos: z preter Caim Abel: z Seth cū sorozibus suis quos scriptura cōmemorat triginta alios genuerūt filios. S̄z methodius martyr illum centū genuisse meminit. Nec hoc impossibile astruēdū est. Quos oēs legislator, Moyses breuiter transit: z ad abraē t̄pa venire festinās illos atq; alioz patruz plures filios z filias subicit. hic at̄ adam vna cū vxore pp̄ inobediētie reatū maximā cunctis die bus vitē fecerūt penitentiā. Quā ob rez non modo dei misericordiā consecuti sunt: sed et̄ pp̄betie donū acciperent meruerūt. Unde z de christi: eccleq; cōiunctione: deq; diluuiō futuro: z d̄ incendio per ignē iudicijz predixere multa: liberisq; suis ac nepozibus rettulere: quibus z iustitie p̄cepta tradidere: aliaq; p̄zpe modū infinita docuere. Demū quoq; infirmitate correptus Seth filio: atq; alijs filijs z successoribus suis interdixit: ne eius filij cū Caim fraticide filijs ob eius filiozq; exosaz vitā cōmiscerent. Illū quoq; pro oleo misericordie impetrādo ad paradisu: vt aiunt: transmisit. Tandē trigesimo supra nongentesimū vitē sue anno in senectute bona deficiens ī ebzon ciuitate arbee sepulchro marmoreo: vt Egesippus scribit: sepe bibent. Sunt t̄m qui dicāt eū ī caluarie loco sepultū fuisse: z inde capite dēpto ī ebzon trāslatū. Quo ī loco: vt Ambro. scribit: postea dñs n̄r iesus x̄ps cruci affixus ē. Ea pp̄ apud pictozes inoleuit cōsuetudo ad crucifixi pedes ad caput depingi.

¶ Caim z Calmanā gemellos adā. 15. vite sue āno ī agro damasceno ex eua p̄iuge suscepit z dixit: Acq̄siui boīez p̄ deū Gen. 4. Nā caiz ligua hebraica possessionē significat: q̄ sorozē suā calmanā duxit vxorē. Quippe t̄nc t̄ps copula mariū z feminaz opus erat: vt gignēdo multiplicaret̄ genus humanū: nec t̄nc erāt vlli homines nisi q̄ ex adā nati fuerāt: z iō f̄res ī cōiuges accipe opus fuit. Qd̄ p̄fecto: vt aug. igt: q̄to āt̄iqus cōpellēte necessitate tāto postmodū factū ē dānabilius religiōe. phibēte: b̄ita fuit certe rectissima rō caritatis vt boīes quibus eēt vitilis: atq; honesta cōcordia diuersaz necessitudinū vinculis necterēt: nec vllus mulas simul haberet: s̄z singule spargerēt ī singulos: ac sic ad socialē vitā diligētius colligēdas plurime plurimos obtinerēt. Hic at̄ Caim p̄mus agroꝝ cultoz fuisse phibēt: cupidissimus qdē: ac inuidia plenus: nec nō

1584

15

KA

que caput apud pedes crucifixi depingitur

Caim fuit p̄mus agroꝝ cultoz.

z aliene felicitatis ipatiētissimus. Quā ob rē frēz suū abel huiusmodi cā pēhit. Cōuenerāt. n. insimul deo sacrificare. Caim. n. de agricultura sacrificiū obtulit. abel vero lac z primogenita gregū suoz. Deus at vt Iosephus in pmo ait: agnū in eo sacrificio delectatus ē: eo q spōtancis z nāliter ortis fructibus eēt hono- ratus q̄ in sacrificijs Caim: Quā pp caim indignatus: eo q si suus abel ei fuerat a deo propositus: euz in- teremit: z necatū abscondit: credēs ex hoc latere cōmissus. S; deus qui ēt abscondita cordis cognoscit. caim fratricidā repēte increpauit: dicēs eū fratris sui interreptōzē. Et statim maledixit Caim vsq; ad septimam eius generationē. at Cai; ex sūa dñi. pfugus effectus i india a facie dñi cōmigravit. Eoq; loci hūano ge- nere multiplicato p incremēto mali suos ad latrocinia inuitās: opes: vt Iosephus in i. ait: ex latrocinijs z rapinis nōnullas cōgregauit: quoz doctor in his studijs extitit. Ibiq; hoūz simplicitatē ex inuētiōe pō- derū z mēsuraz pmutauit: eosq; in calliditatē z corruptionē cōpelles. Ibi dē quoq; terre terminos p̄mus imposuit: ciuitatēq; cōstituit: z ab filio suo Enoch seniorē enochiā appellauit: eāq; muris cixit: illicq; suos oēs venire coegit: vt hēt Ben. 3. boies. n. aīca tāquā inermes z nudi erāt: nec q̄ boies aut bestias tuti: nec receptacula q̄ frigus sen estus hēbāt: s; nāli quadā solertia receptacula excogitauerē. Un̄ z iuguria quedā atq; casas sibi fabricātes ex virgultis z barundinibus cōstruxerē: quibus eoz vita tutio: haberēt. Cūq; Caim cōfectus esset senio: z inter fructeta aliquādo sederet a p̄nepote suo Lamech: q; senectutis vicio ce- cus factus dū venatiōl insisteret: pueri ductoris suasu credēs caiz ferā sagitta occisus fuit. Lamech vero se- panū Cai; interfecisse deprehēdēs puez ira succēsus interfecit. Hic at caiz genuit Enoch: ex cuius noie: vt dictū ē enochiā cōdidit ciuitatē: quā z sua prole repleta vidit. Enoch at genuit Jareth: q; genuit Abana- nebel: q; genuit matbusalē: q; genuit Lamech. Lamech vō acceptis duabus vxoribus Sela. s. z ada: ex eis 77. genuit filios z filias: z hic p̄ter bonos mores bigamiā p̄mus supinduxit. Ho; at filioz Jubal z tu- bal ex ada fuerūt: z ex Sela Tubalcain: qui habuit sorozē nomine Noemma.

C Caim fratres suum abel ob inuidiaz interfecit.

C Jubal vero Lamech ex ada filius s; iosephū tētozia portatilia pro gregibus nutriendis fabricauit: gre- gesq; ordinauit z amauit: separauit quoq; s̄m genera ouiu; greges a gregibus edoz: z qualitatē vnius co- lois a grege sparsi coloris.

A Tubal aut sanguineus eius existēs musicā coluit z psalteriū: citbarāq; laudauit: z p̄pea iosephus dicit eius inuētū fuisse musicē ad ictus malleoz Tubalcain; fratris sui: q; ferrarius faber fuit. Nā in tinitū mal- leoz delectatus: ex eoz pōderibus p̄portiones z cōsonātiās: que ab ipsis exibant cōprehēdit: z exinde p̄- cipia musicē dedit ac psalteriū p̄mus inuenit: vt p hoc labor pastoralis quasi in delicias verteret. Sūt tū q

*Caim opes q̄ latrocinijs
z rapinis cōgregauit
mētē p̄ndēz mē
suā iudicij tētozios
terre z q̄stionē cōpate
q̄ muris cōmigravit
n. hūc s̄ mē dē crant*

*Lamech p̄m q; biga-
miam supinduxit*

*Jubal greges amauit
z ordinauit q; ab edulis
separauit p̄. Jareth
vnius coloris ab cōp̄si.*

*Tubal p̄cipia musicē
inuenit z psalteriū*

Anno aſi xpi ad.

dicāt q̄ archades populi per calamos breues ⁊ longos primi excogitauerūt cantum. Laertius vero id re-
peritū dicit pythagore philoſophi.

Cubalcain filius Lamech: qui ex altera eius vxore ei natus fuit. ſ. Sela fortitudine cūctos excelluit: ⁊ p-
pterea res bellicas decēter exercuit: ex his ē q̄ ad libidinē corporis attinēt enutriuit: ipſeq; ferrariā artem
primus inuenit: habuitq; ſozoz; eiusdē virtutis: ⁊ multaz virtutū inuētricē noie Noēmā: hi preuidēs in-
dicia: v; aque ⁊ ignis futura eē ne eoz; innēta ab hoibus dilaberēt: aut anteq; venirēt ad cognitionē depe-
rirēt: duas fecerūt colūnas: vnā ex lateribus: aliāq; ex lapidibus: ⁊ in ābabus q̄ inuenerant ꝑſcribere: vt
ſ. ſi conſtructa lateribus ab imbribus exterminaret lapidea permanēs ꝑberet hoibus ſcripta cognoſcere:
⁊ ſic vice verſa. Ac per hoc peccatū cain: vt ſcriptura refert: in ſeptuplū punitū ē. i. in ſeptimā vſq; genera-
tionē. Septuagies vero ſepties peccatū Lamech punitū eſt: q; ſeptē ⁊ ſeptuagita aias de Lamech egreſ-
ſas diluuiō periffe cōſtat: v; q; generationes tot erāt vſq; ad xp̄s; qui ꝑo omnibus penā ſoluit: ⁊ ſic tota ꝑ-
genies Caim quum eſſet nequiſſima diluuiō deleta fuit.

Abel at̄ quē iuſtū ⁊ ſcū; ſacra cōmemorat̄ euāgelia ⁊ delborā gemellos. i; āno vite cai; adā ꝑthoplaſtus
ex eua genuit. Qui ab meūte etate iuſtitia colere ⁊ deū timere didicit: ⁊ i oibus ſuis opibus dñ; adēſſe ſi-
bi putabat: virtutibusq; q̄ maxime incūbebat: cuius ꝑuerſatio paſtoralis erat: ⁊ de oibus primitias deo of-
ferebat: ⁊ ꝑpea deus ad eius ſacrificia reſpicēs in iobus eū multiplicauit. Qui quū aliqñ ex pinguioribus
germano ꝑeſere ſacrificiū offerret: deus ipſe vt eius oblationē gratā habere demōſtraret. Quū ꝑmū ho-
ſtia ſup altare impoſuiſſet: repēte ex ea ſpōtaneus ignis accēſus: ⁊ oia que ſuper altare erāt cōſumpſit. Quo
viſo vultus Caim ꝑe cōfuſione cōcidit: ⁊ inuidie ſtimulo ſaucius fratrē interficere ꝑſtituit. Quē a tāto ſa-
cinore dñs retrahere volēs eū durius increpās ait. Quare iratus es: ⁊ cur ꝑcidit facies tua: nō ne ſi bene
egeris recipies: ſi at̄ male: ſtatiz in foribus ꝑccatū tuū aderit. Si ſub te appetitus tuus erit tu dñaberis illi
Sed iniquū dñi increpatio ab ſcelere non retraxit. Unde ⁊ die quadaz; vt Moyses ait: cain dixit ad abel
egrediamur foras i agrū. Quūq; abiſſent Caim cōſurrexit in eū: ac interfecit: primūq; dei martyre ꝑu-
ſtitia fecit Et celeſtē ciuitatē: v; aug. ſcribit: ꝑmū ꝑdidit: ⁊ ipſius ciuē ſe primū ꝑſtituit: cētenario ⁊ eo am-

plius abel mortuo. Adā poſt cēteſimū annū Seth genuit filium.

Seth aut̄ ade filius: ⁊ ipſe quito ſupra ducēteſimū vite ſue anno genuit Enos: dehinc ſuperui-
xit annis. 700. ⁊ alios genuit filios ⁊ filias: ⁊ quū vixiſſet nongētos ⁊ duodeciz annos defun-
ctus eſt. hic aut̄ Seth reſurrectio interpretat̄: q̄a in ipſo ſemen iuſtū reſuſcitatus ē: qd̄ fuit ſtir-
pis filioꝝ dei. hic nāq; quū vir egregius eſſet virtuti ſtudiuit: ⁊ imitatoꝝ ſui filios dereliquit
Qui quūq; boni fuiſſent filij ⁊ nepotes ſine alicuius iniuria viuētes: etiā ſine vexatione felicif-
ſime vixere: vnde ⁊ eis nihil crudele vſq; vite ſue terminū prouenit. Ipſe eniz quūq; rex celeſtiū diſciplinā
cognoſceret: etiāq; eoz; ornatū primus inuenit. hūc at̄ pater adam interdixit: ne cū cai; filijs eius ꝑgenies
cōmiſceretur: q; eius male merita odioſuz; effecerat. Adā quoq; patre eius defuncto ſeth patris impiuz; ſe
ꝑeꝑerit: at̄ cognitionē ſuā a Caim cognitione oio ſeparauit: ꝑoro filij ſeth in ſeptimā vſq; gene-
rationē ꝑcepta patris optime obſeruarūt deū indicātes eē dñs oiuꝝ: ⁊ ad virtutē ſemp inſpicientes. Sed
ꝑcedente tpe: vt Joſephus inqt; de ſolēnitatibus patrū ad infinita ꝑpe mala ſunt prolapſi: Qui nō modo
legitimos cultus deo nō ꝑrebuere: ſ; ne iuſtitia quidē hoibus facere voluerūt: ⁊ zelū quem prius habuerāt
ꝑ virtute in duplā malitia poſtea ꝑ ea q̄ gerebāt mōſtrauerūt. Ob hoc itaq; deū ſe plurimū irritauerūt
Unde ⁊ i cōtēptū patrū mādatoꝝ Caim filias cōcupiſcētes: eaſdē ex oibus: quas elegerāt ſibi quifq; vxo-
res accepere: e quibus: vt moyses refert: gigātes orti ſunt. Vez hi q̄tuz; angebant̄ nūo: tāto i vicia prola-
bebātur maioꝝa. Quo circa deū cōtra ſe irritauerūt: ⁊ miſſo diluuiō populū in omnez ꝑter Noe cuz; ſuis

iuſta animaduerſione deletuit
Enos ſeth filius nō qdē primus: vt ꝑ; aug. refert: nonageſimo ſupra cēteſimū vite ſue anno ge-
nuit Cainā: ac deide. xv. ⁊ 100. annis vixit ⁊ alios genuit filios ⁊ filias: vt hēſ Heñ. v. Et ita
oēs dies Enos facti ſunt. v. ⁊ nōgenti anni ⁊ mortuus eſt. hic ſm magiſtrū ſortis ſue rōnalis
interpretatur. Quē hebrei ferūt imagines quaſdā ad deū exorādū ꝑmū inueniſſe ad excitādā
ſ. mortaliū ꝑlgritiā: vt chriſtianoꝝ nūc moſ ē. Et iō ſcriptura de eo ſic ꝑloquit̄ dicens. Enos
ſperauit inuocare nomen dñi dei ſui: quā plane ſcripturā diuus ꝑ; aug. iſ. d. ci. dei. c. iſ. exponēs: dicit nil
aliud ſignificare velle q̄ ꝑꝑhiaz; exorturi ꝑpli: q; ſ; electionē grē inuocaret nomē dñi dei veri.

Ainam enos filius: qui natura dei interpretat̄: ⁊ ipſe ſeptuageſimo ſupra cēteſimū vite ſue āno ge-
nuit Malalehel: quo nato ſuprauixit quadragita ⁊ ſeptingētis annis: ⁊ alios genuit filios ⁊ filias
Eius autez; Caine omnes dies decē ⁊ nongenti anni facti ſunt: ⁊ mortuus eſt Heñ. v.

Malalehel Caine filius: qui plantatio dei interpretatur centum ſexaginta quinq; habens etatis an-
nos genuit filium Jareth: quo nato poſtea ſeptingentis ⁊ triginta annis ſuprauixit: ⁊ alios genuit
filios ⁊ filias: factiq; ſunt omnes dies Malalehel octingenti ⁊ nonaginta āni: ⁊ defunctus ē gen. ſ.

Jareth at̄ qui interpretat̄ deſcēdēs: ſiue roborans: ſiue ſopozās Malalehel filius ſecūdo ⁊ ſexageſi-
mo ſupra centeſimuz; vite ſue anno genuit Enoch filiū: quo nato itez; ſuprauixit octingētis annis:
⁊ plurimos genuit filios ⁊ filias. Eius itaq; dies oēs nongenti ⁊ ſexaginta duo anni ſuere: ⁊ mor-
tuus ē Heñ. v. huius vero tpe filij Seth viri optimi in ꝑceptis patris cuz; ſimplicitate cordis ꝑ-

habal capto cūctos
excepit ſetundia
v; ferrulaz; az; t;
vnde m; b; b; b;
ſ; d; d; d; d; d;

q; tota ꝑgenies aſim q;
incq; ſſima deluuiō ſine
delecta ſe ꝑenagos ſepne;
ſ; i69

habal ꝑmū macti

vnde gigantes
orti fuerunt

Enos ꝑ; magice ad
dei cōplā; m; b; b;

Seth
4969

Enos
14764

Cainam
4514
malalehel
4404
Jareth
4739

30

230

435

625

495

960

ii22 **E**uerantes a filijs Caim pessimis quidez in omnez luxu prolapsis multa mala passi sunt. Noeh aut iareth filius sexagesimo quinto supra centesimu etatis sue anno genuit **M**atusalem quo nato ducentos etiaz superuixit annos: et alios genuit filios et filias. Ipsi quo anni omnes fuere trecenti sexagintaquinque: quibus expletis discessit ad deum: vnde necnon finis eius inuenitur esse scriptus Gen. 5. huc iudas apostolus i epistola sua nonnulla scripsisse refert: q ab antiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt. Hunc etiaz iesus filius Sirach in. 43. cap. ecclesiastici sui ob nimiaz eius sanctitatez in voluptatis paradysum translatum fuisse refert. Ibidemq3 elya

ii87 **M**atusalem vero enoch filius centesimo et sexagesimo septimo anno natus **L**amech filium habuit: Quo nato duos et nonaginta supra septingentos superuixit annos: et alios multos genuit filios et filias. et sic omnes dies **M**atusalem facti sunt nonageni et sexaginta nouem anni et mortuus est. Gen. 9. Hunc matusalez diutius vixisse scribit oibus. s. quos scriptura comemorat: qui et iuxta an- noz seriem. xiiij. annis post diluuiū vixisse reperitur: ppter quod et nonnulli licet falsa opinione cum pre suo enoch translātū fuisse affirmar: donec diluuiūz preteriret. Quā sane codicum discrepantiā diuus pater aug. in. xv. de ci. dei per pulchre disputans affirmat codez diluuij anno **M**atusalem fuisse defunctū: hu ius quippe generatione filij dei. i. Seth filias Caim concupiere: et mala multiplicata sunt sup terrā Gen. 9.

i454 **L**amech aut matusalem filius et ipse octogesimo octauo supra centesimu vite sue anno genuit filium: quem **N**oe appellauit. i. rex pceptorē. Et postq natus est vixit annis quingentis nonaginta quinque et alios genuit filios et filias: et quum vixisset. 777. annos tradidit principium **N**oe filio et mortuus est genf. quinto. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri utiq3 famosi et incredibilis potentie scientie bellum.

i642 **N**oe vero **L**amech filius hō sane iustus et ingenij mitis ac integer et misericors inuenit gratiā coram dño: qui quū esset quingētoz annoz tres genuit filios Sem v3 Cham et Japhet. Tunc g dem gigantes erant sup terrā: et cuncta hoium cogitatio prona erat ad malum omni tpe. **N**oe tñ diuini honoris et iusticie amator: et pcurator inuenit gratiā corā dño. Et quū disciplina iusticie originalis crudelitissimus: castusq3 et integer et pudicus: atq3 facundus esset errātes oēs in viam rectā: et predicationibus et admonitionibus: quibus plurimū ob eloquentiā valebat deducere satagebat. Verū quū nil oio proficeret metuens ne et ipsum quoq3 cum vxore et liberis interficerent discessit ab ea terra. Quo recedente dixit illi dñs. Finis vniuerse carnis venit corā me. Penitet enim me fecisse hominē et ppterca spūs meus non permanebit in eo in eternū: quia secundū carnem ambulat. Eruntq3 dies illius centum viginti annoz gen. 6. Quod autem dixerit deus. Erunt dies hominis cētum viginti annozum: nō tamen sic accipiendum est: q post diluuiūz homines centum viginti annos nō essent transgressuri: quum post diluuij tempus innentiamus multos quingentos excessisse annos. Sed hoc intelligendū est secūdū Aug. 3. de ciuitate dei cap. 4. id dominū dixisse: quum circa finem nongentoz annoz **N**oe esset: et dies quadringentos octoginta annos vite etatis ageret: quos more suo scriptura quingentos vocat nomine totius maximā plerūq3 partem significans. Sexcentesimo quippe vite **N**oe anno secundo mense factum ē diluuium. Et si dicat: centum viginti anni predicti sunt futuri vite hominū perituroz: quibus trāfactis nisi conuersi fuerint: diluuiū exterminabuntur. Fac tibi inquit dominus arcam de lignis leuigatis bituminatam intus et extra: que sit trecentoz cubitoz geometricoz secundū aug. et hugonē longitudinis. Cubitus quippe geometricus: vt idēz volunt sex vsuales cubitos facit. Quā quidē mensurā nos perticam appellamus. Sit itaq3 trecentaz perticaz longitudinis: quinquaginta latitudinis: et triginta altitudinis: id est a fundo vsq3 ad tabulatū sub tignis. Et in cubito consumabis illam: in qua mansiuiculas tristegas: atq3 cenacula: et fenestram: necnon et hostiūz in latere deo: sum facies. **N**oe itaq3 post cētū et viginti annoz spacium: quibus arcam composuit: sexcentesimo vite sue anno compositatis secum ijs: que sibi pro solatio vite sue necessaria erant: cuntoz quoq3 animalūz ad seruandum genus eoz masculos simul et feminas pariter introduxit: alioz vero animalium septuplū numerūz. Ipse deniq3 et filij eius: vxor eius et vxores filiorum suoz primo die secundi mensis: qui est aprilis per septem ante dies q dominus plueret super terras ingressus est in arcam. Quo ingresso factum est diluuium maximum per annum ferme occupans terras. Et deleuit omnem carnem de terra: que sub celo est: et **N**oe quidem cum suis saluatus est. Steritq3 arca (vt sacre tradunt littere) super altissimos armenie montes quindecim cubitis: vt patet Gen. viij. Exiccatis vero aquis **N**oe primūz animalia ex arca dimisit: et ipse postea cū generatione sua simul egressus gratias domino egit: et sacrificans deo cum suis epulabatur. Eum autem locum armenij vt **J**osephus ait: Egressorium vocant. Illic enim arce saluate reliquias per multa tempora prouinciales ostenderunt. **N**oe itaq3 egresso metuens ne per annos singulos dominus diluuium induceret: et semen omne omnino deleret: statim altare erexit: et sacrificans rogabat dominum: vt nullam vlterius huiusmodi vastationem induceret qua periret omne genus animalium: sed punitis malis parceret bonis. Cui apprensus dominus dixit ces sabo de cetero ab eis pro suis iniquitatibus penas exigere: et q maxime te rogante. In cuius rei signum arcum meum ponam in nubibus celi: vt habetur Gen. viiij. Et sic dominus hec quidem **N**oe et filijs suis dicens atq3 promittens siluit. ac sic illo diluuij anno prima seculi etas terminata est ab adam vsq3 ad dilu.

Enoch
4011

Matusalem
3912

Lamech
3745

Noe
3557

amalec
misp
albed
cino
manciel
obq
ar

atq3 me in p naz
in aug feci sig

niū inclusive sub generationibus .x.

C Fratri Jacobi philippi bergomensis sacri ordinis eremitaz d[omi]ni aug. in omnimoda historia nouissime
congesta chronica[rum] supplementum appellata Liber secundus feliciter incipit.

Las secunda

hic incipit: quū in suscepto opere librum facimus secundum: que et ad
abrae natiuitate[m] vsq[ue] perdurat: queq[ue] secunduz hebreos ducentos no
naginta duos cōtinet annos s[ecundu]m interpretes et I[st]idoz nongentos quadraginta duos. Sic sic ab he
breis sexcentis quinquaginta annis differunt. Que autem sit huius diuersitatis ratio in fine huius

libri dicemus.

Noe itaq[ue] sūmo pon. et max. oīuz impatore vna cū filiis et vxore ac filioz vxoribus ex arca egres
so p[ro]fessim (vt dictū ē) altare edificato de cūctis pecoribus: volatilibusq[ue] mūdis holocausta d[omi]no
obtulit: et eius odore suauitatis odoratus est d[omi]s: p[ro]p[ter] q[uo]d eidē d[omi]s b[en]dixit ac filiis suis dicens: cre
scite et multiplicamini: et terroz v[est]r[um] sit sup[er] cūcta aiantia terre. Inde q[ue] terra ad p[ro]p[ri]as n[ost]ras reuerfa:
Noe cepit vir agricola e[ss]e: et exercere terrā: et cuncta aiantia ad pascua emisit. Quūq[ue] (vt aiūt)

2957

byrcū capraz in coricū cilitie mōtē emisisset. Ibi dem labruscas comedēs inebriatus ē: et statiz reliqua aiantia
cornibus petere cepit. hoc Noe cōperto labrusce virtutē agnouit: cōfessiq[ue] ipsaz sanguine leontis: porci
agni: ac simie addito inseruit: p[ro] hoc forte inscius declarās predictozū quātoz aialiū i vino madefactis quā
dā futurā significare similitudinē. at labrusca i bonā vineā inserta fructū fecit p[er]fectū: et videmāuit eū: et ad
vsuz Noe vino deducto sacrificās: fecit cōuiuū magnū: Inebriatus at ex illo: statiz tāq[ue] agnus in soporez
resolutus est: et nudatus in boneste iacebat: vidensq[ue] Cham eius filius v[er]o p[ro] chanaā patris verenda nuda
ta cūestigio irridendū fratribus nunciauit et ostēdit. At Sem et iapheth audiētes filiali pietate in patrē cō
mori palūz imposuerūt humeris suis: retrosumq[ue] incedētes patris verēda operuere. Eozūz quippe faci
es verse erāt: ne. s. patris virilia viderēt. Quod dūz Noe sensisset: alijs quidē filiis felicitatē optauit. Chā
vero p[ro]p[ter] cognitionē sui non q[uo]d maledixit: s[ed] eius. p[ro]li: et alijs effugientibus maledictū: deus chananci fili
os emigravit: vt infra dicemus. At p[ro] primū b[en]dixit Sem p[ri]mogenitū et ait: sit seruus eius Chāz: indeq[ue]
adiexit: Dilatet iapheth et habitet in tabnaculis Sem. Noe v[er]o quū vixisset post diluuiū. 350. annis: quō
qdē t[em]p[or]e felicitate egit: quū cōpless[et] annos. 950. mortuus ē: vt h[ab]etur gen. ix. preter at Sem: cham et Iapheth:
ac Jonicus filios: alios quoq[ue] post diluuiūz genuit filios et filias: viditq[ue] ex filiis filioz: et ex filioz filijs
ad multas vsq[ue] generationes: et mulieribus ac paruulis exceptis: vt ex p[ro]phetis historia colligimus: vir os
nūo. i. 4000. Hec ar: vt ex genesi h[ab]emus: sunt generationes filioz Noe Sem. s. cham et iapheth: ex quibus
lxxij. p[ro]derūt gentes: s[ed] multoz filij non cōmēmoretur: qui nascēdo tribubus alijs accesserūt: nullam ex se
gētē faciētes. De Iapheth: vt ab vltimo exordiar: xv. descēderūt generatiōes. De cham. 32. De Sem vero
primogenito: et oīuz p[ro]p[ri]a. 27. quoz oīuz hoīa cū suis nationibus hec ipsa sunt.

C Iapheth nāq[ue] q[ue] et ianus bifrons: q[ue] interpretat[ur] latitudo: cui p[ro] b[en]dicens dixit. Dilatet d[omi]s deus domuz
filioz tuoz in europa septē genuit filios ex filiis duobus septē nepotes: v[er]o Lomer: Abagog: meder: Jauā
Zubal: Mosoch: et Thyras. Isti habitauerūt regionē a tauro et aman montibus incipientem: et pertingen
tem in asiam vsq[ue] ad flumen tanaim.

Galatia

C Lomer autem primogenitus Iapheth in europa veniens gomoritas instituit: q[ue] postea a grecis galathe nū
cupati sunt: et a quibus galatia regio. Hec quippe hispanie et lusitanie contermina: quā a meridie bz. Ab
occidente vero: et a septentrione oceanuz. Et ab oriente flumen sequane et germanie prouincias: de qua etiā
alio loco dicemus: quum de anglis tractabimus.

Scythia

C Abagog v[er]o magogas gētes instituit: q[ue] a grecis scythe appellati sūt: et a quibus scythia et gothia nomē habu
ere: de quoz regionibus dicemus: quū de eoz regnis explicabimus.

Media

C Medar item siue medeus tertius filioz iapheth cōstituit gentē medoz: vt iosephus ait: a quibus postea
media regio nomen sortita est: que est assyrie et persie vicina. Alij n[on] a Medo medee filio id cognomē ha
buisse ferūt prout loco suo infra dicemus.

Jonia

C Jauan quoq[ue] quartus filioz iapheth cōdidit iones grecos: et a quibus mare ionium nomen accepit. Jo
nia enim grecoz regio: hec quippe regio in extremitate minoris asie inter cariam et eoliam est: q[ue] nūc dicit[ur]
turchia: a Jonio n[on] quodam atheniensiu duce Struuius nomen assumpsisse dicit: vt infra dicemus. hic
quoq[ue] Jauan quatuor genuit filios.

Hispania

C Zubal etiam quintus filius iapheth hiberos qui et hispanos condidit: a quibus hispania europa regio p[ro]
maxima. Terra quidem felix: rexq[ue] optimaz ferax: de qua quum de hispanozum regno dicitur enarrabi
mus: hec enīz aliquando celtiberia appellata est.

Capado
cia

C Mosoch insuper sextus filioz iapheth instituit capadoces: et a quibus capadocia regio: que postea ce
sarea a Romanis appellata fuit. ipsa enim regio maiori armenie vicina est: quam euphrates fluius distū
git: in qua est ciuitas clarissima nomine melcha.

Thracia

C Thyras deniq[ue] septimus filius suos thyrenses appellauit: et a quibus thracia prouincia: que i scythie par
tibus est nomen accepit. Ea quippe regio ferocissimos nutrit homines: q[ui] in eis asper corporis cultus ē.
Hec siquidem septem gentes per iapheth filios institute fuerunt.

C Ascanes at Homer filius: iaphetq; nepos: sarmatas populos constituit: quos greci regio vocat: hi naq; sarmatba Scythaz hoies sũt i meotidos paludis pfundo birates: q; plãe regio exilis e: ac tenuis infelicibus arboribus referta: Inestq; cis vt Florius in tertio histoziarum scribit) multa barbaries: adeo vt pacem non intelligant: hos Bobemos nonnulli esse affirmant.

Ascanes constituit populos.

C Raphas vero qui secundus Homer filius et Iaphet nepos fuit: ipse Ripheos qui dicuntur Paphlagones et Troianos constituit: a quibus paphlagonia nomen accepit: hec enim minoris asie regio e: hi enim paphlagones aliquando in Italia transuecti: Cornelio testate: Enei q; veneti postmodum dicti sunt: et a quibus venetia provincia cognominata e: Quis caput Bergomum et Aquileia ciuitates esse perhibentur.

Raphas constituit troianos

C Legoma siue Tygran tertius Homer filius fuit: Ex isto autem (vt Josepho placet) tygrameos: q; Phryges a grecis nuncupantur emerferere: et a quibus phrygia minoris asie provincia cognominata fuit: que postea Bardania a Bardano: Deinde Troia a Troe eius filio cognominata est.

Phrygia

C Helysan insup Iauan filius filij Iaphet fuit: ipse enim Iauan filius iaphet tres filios huius: quorum primus iste fuit: hic helysan heliseos vocauit eos: quorum princeps fuit q; postea Eolij a grecis nuncupati sunt: et a quibus Eolia puincia siue insula appellata e: ea quippe insula i Siculo mari. 25. passuum milibus ab Italia distare dicitur.

Eolia

C Tarsis siue Iaua filius fuit: q; i minori asia veniens Tarsos addidit: q; antiquus cilices dicebatur: ide puincia cilicia vocata e pauli apli patria: hec. n. minori asie et syrie. p̄cia e: Tarsus. n. maria ciuitatum apud eos metropolis fuit.

Cilicia

C Cethim deniq; 3. iauan filius fuit: et iaphet nepos: hic cethimã insula primus huius: q; postea Cypus insula dicta fuit: hec. n. inter ceteras insulas celeberrima hetur: rex. n. oinuz abundant et vetex diuinitis ornata: et propterea luxu plurimum dedita: ob qd veneri sacra fuit: ibi. n. vt pli. li. 12. natu. histo. circa finem scribit e arbor odorata folijs et seie similis coriandro: qua vt qda ait: dicitur arbor e e q; in Italia ligustrum vocatur.

Cypus

C Bodamin et. 4. iaua filius fuit: hic i insula rhodo veniens rhodios a se appellari voluit. iaphet itaq; filij seu nepotes has huerunt gentes: q; vt p̄ci ang. 16. d. ci. dei. c. xi. placet a thauo cilicie more vsus aq; lonẽ p septentrio male oceanum pte media asie et p oem europã vsq; ad oceanum britanicum patrias tenere duceras sub linguis et gentibus quideci: noia locis et gentibus relinquẽtes de quibus plura sunt mutata: aut a locorum regibus aut ab ipso locis: aut ab icolarum moribus: cetera aut pmanet vt fuerunt: ita vt bodie et ronabiliter appeat vñ deriuata fuerunt: sicut ab Assur assyrijs: et ab heber hebrei: de quibusdã vñ rō nõ appet: sicut illud qd dicemus egyptios pertinere ad Mesran filium Arã filij Sem: Ethiopes ad Chus et similia: vt Josephus in primo antiquitatum capitulo yndecimo. refert.

Rhodij

Generaciones Cham.

C Cham at siue filius Noe q; et Zoroastes: que nonnulli nebroth fuisse affirmant: q; ab eodem patre noe ad irrisum onem maledictionis plaga percussus fuit: hos isra descriptos genuit filios: et hi a puincia Syria et Aman et libano more cunctas obtinuerunt terras. s. q; ad mare poite sunt apphẽdentes et ea q; vsq; ad oceanum sunt: et et p̄cias fecere appellationes: quorum primus Chus fuit: a quo (vt Iose. i p̄mo antiquitatum li. placet) Ethiopes fuerunt. hi primũ a semetipsis et ab asiatis chusei vocabantur: ide ethiopes: et a quibus ethiopia puincia: seu regio: hec. n. puincia i Mauritanie finibus perreori e: in qua vaste sunt solitudines in orientem versus.

Ethiopia

C Mesram at siue Cham filius fuit a quo egyptii exorti sunt: Egyptii. n. ab hebreis mersei vocabantur: et egyptii Mesram a Mesra isto: quorum princeps fuit Egyptus. in puincia ab Egypto Banai s̄re nomẽ accepisse Eusebius affirmat: vt isra loco dicemus: hec. n. puincia: vt pli. l. 5. nãlis histo. refert ab oriente rubro mari assyricq; coniungitur: ab oecasu cirenen et ap̄rice residuum habet: A meridie vero vsq; in Ethiopiam p̄tenditur. A Septentrione autem mare habet Egyptium.

Egyptus

C Phut itẽ. 3. Cham filius fuit: a quo (vt Josephus scribit) libici populi: et a quibus Libia Aphrice Regio: q; incipit ab Atlante Mauritanie monte. Unde quidam eiusdem Mauritanie fluminis provincie ab isto nomine vsq; modo Phuth nuncupatur: et ab eo Regio phutensis est appellata: Mutatum ei postmodum nomen fuit ab vno filiorum Mesram qui Libius dictus fuit: Ea tamen regio (vt Isidoro in etimologiis et pluribus alijs placet: ab Libia vxore Epaphi Iouis filij sic dicta fuit: Sed qui ex isto Phut nati sunt: non inueniuntur.

Lybia

C Chanaan siue Chananus quartus Cham existens filius: eam Regionem: que nunc Iudea nuncupatur: inhabitans a se Chananeam Regionem appellant: De qua per pulchre libro octauo infra dicemus: cum de Hierosolymorum excidio vltimo a Tiro dicemus.

chanaanca

C Sabas itaq; ex istis fratribus quartus Chuso filius fuit: et ab isto Sabai dicti sunt. Et hi Arabes: vt scribit Josephus: appellantur: Qui scilicet in Libano et Antilibano commorantur: Et ab istis Arabia Regio est appellata: hec in Asia maiori est que et Iudeam ab Egypto determinat: Quam Solinus scaram interpretatur.

Arabia

C Etula secundus filiorum Chus: filij Cham fuit: a quo Eulei: qui nunc Getuli appellantur populi scilicet qui in remotioribus Aphrice partibus habitare consueverunt: Ea quippe regio: vt Plinius in quinto naturalis historie refert: in Aphrica est: et Etholorum partem hactenus fuisse dicit.

Etula

C Sabarbaa item tertius filiorum Chus Cham filij fuit: a quo Sabatheni: Qui nominantur a Grecis Astabari.

Regina vero et Sabataca filij Chus antiqua postmodum perdidere vocabula: ab his tamen quedam Ethiopice gentes descendit: putantur: que in occidentali plaga habitabant.

Palestina Desram atq; filius Cham ex se septem tulit nationes: quorum sexta partem per cessorem natio. scilicet palestinorum quomodo palestinorum dicuntur populi: et a quibus palestina provincia dea est: hec enim. vi. pl. placet in Syria et arabia cetera mina dea prius a Philistea vrbe philistinum: que in ea Metropolis fuit.

Lydia Lydim et alium Cham filium fuisse tradunt: a quo lydi populi: et a quibus Lydia provincia nomen accepit: que teste Plinio: est in miori asia antiquorum regnorum provincia: in qua nonnulli erant clarissime vrbes. scilicet lepra. Ephesus: Joannis apostoli sedes et sepulchrum et colophonem et clagomene ac phocaea: ipaz et vr israhel. 4. dicimus a lydo filio atbis et tyrrheni sive Lydia appellata fuisse dicunt. Hanc autem a quibusdam Turchia et a quibusdam Thorea dicta est.

Anamin quoque et Laobim: Hæpercussim ac alios tres Cham genuit filios: quorum sex nationes ignote habentur: quia bello ethiopico subuerse usque ad oblivionem præteritorum nominum peruenierunt.

Membror Membroth autem filius Chus filij Cham filij noe gigas quidem et vasto corpore vir: cui esset iter filios filiorum noe audacissimus et manu fortissimus apud babilonios permanens tyrannidem primus exercere cepit quem is dei venatore fuisse sacre tradunt littere: huic autem cum .8. fuissent filij: omnes terram a Baga usque in Egyptum tenuerunt.

Quattuor Quattuor tamen Hebræi ex auctoribus fuisse copertum habemus: primum hic ex se sem Cham: alterum ex semie Sem fratris Cham: De quo sic habet in Genesio historico: Noe genuit Sem: Sem autem genuit Arphaxat: qui genuit Sale: qui genuit heber et srez eius Gerari: qui et ipse genuit nebroth qui genuit Crete qui genuit Celium et Jonem: genuit samruum cognomento nebroth: ex quibus per ex liea sem. 2. descendisse nebroth: Quartum autem dicimus Belium primum assyriorum regem cognominatum fuisse nebroth: quod liber qui imago mundi inscribitur sic inquit: Membroth genuit in Assur: qui genuit Belium cognomento membror: de quo mox dicemus in capitulo Heber a quo hebrei.

Erbicum et chanaan filius Cham genuit a quo Erbei dicti sunt: Et Jebuseu a quo iebusei quorum fuit hierusalem: Amoreu a quo amorei: et Berseu a quo gersei: Eneu a quo euei: id est gabaonite: Archeu qui archas oppidum condidit in Tripoli in radicibus libani situm: auseneu a quo ausenci: aradiu a quo aradij: qui aradiu isulam possederunt Augusto fretum a phenicis litore sepatum. Samaritæ et genuit filium a quo syrie nobilis civitasque vocatur Solis: amateu item genuit a quo amatte: decem ex his chananæ gentes a iudeis de terris suis expulsi fuerunt: quos et postea ipsi possederunt indei: prinoiate itaque tribus que dicitur stirpe Cham perierunt a Sydona usque ad gaditanum fretum omnem meridianam plagam tenuerunt: que sunt patrie trecente et nonaginta quattuor: sub linguis .30.

Generaciones Sem.

Elamite Sem omnes primus filiorum Noe et ipse .6. tulit filios: et quibus quinque singulares partem elamite gentes: cuius primogenitus fuit Elam a quo elamite præsidiis præsides: Secundus Assur a quo assyriorum pululavit imperium: qui Assur de terra senaar secessit in terram logicam que postea ex eius nomine appellata est assyria que est maioris asie regio de qua israhel dicimus: Luth tertius Sem filius a quo luthi aram et genuit a quo syrii quorum metropolis Damascus fuit: Et hic .4. genuit filios: quorum primus fuit Chus traconitidis regionis que est inter palestinam et Celez syrieque cuncta est ubi et principatum tenuit: in ea est Chus terra iudee cotermina ex qua Job propheta ortu habuit: Hul secundus aram filius ex quo armæi supersere præsidiis: et a quibus armæia asie maioris provincia nomen accepit: qui inter caneanum et thauru sira est: quorum et Justino teste a capadocia usque ad mare caspium prædicit. Bethel tertius aram filius fuit: a quo caramani populi iuxta portum appellati sunt. Desram et .4. aram filius a quo Heones populi he gentes post linguarum confusionem discedentes Isidoro in erbi. li. 9. restante possederunt meridianam terram ab ortu solis usque ad phenices sub linguis duabus et viginti: patrias vero .406. occupantes.

Sem

Em itaque primus filiorum Noe anno 60 post diluuium centesimo vite sue anno genuit arphaxat: necnon et alios filios et filias quem nonnulli melchisedech summum sacerdotem fuisse affirmant qui primus post diluuium Salé condidit civitatem: ipsa Hierusalem postquam genuit arphaxat vixit annis quingentis: et facti sunt omnes dies sem anni sexcentiduo: et mortuus est generis undecimo: post benedictionem filiorum noe usque ad abraam nulla aliquorum in sacra scriptura fit mentio: et tamen eos non desinit se credendum est: ut infra dicemus: sed si omnes commemorarentur: ut Aug. ait: nimis longus esset.

Jonichus fuit per astrologum

Jonichum post diluuium noe quartum filium natum fuisse omnibus testantur: virum ingenio eminentissimum et astronomum per maximus: qui primus omnium siderum cursus et stellarum habitudines contemplantus fuit: qua quidem disciplina ortum pariter et occasum quattuor regnorum principalium previdit et docuit: cui cum pater: ut Methodius scribit non partes inter fratres: sed munera dedisset cõfestim in Betham terram secessit: Ibi que regnans gentem haud parvam sibi constituit: hec enim Elyopolorum: id est solis terra est: ad quem nonnulli filiorum Iaphet viri clarissimi accedentes civitatem ipsi Jonicho extruxerunt: Et ex eius nomine Jonicham appellaverunt: hic inter ceteros membror gigantem habuit discipulum: quem et docuit quomodo super filios et genus Cham regnare posset: Et propterea inter membror: videlicet assyriorum et Jonichi regna semper maxima pax extitit: huic autem mortuo Cosdron eius filius successit: qui genuit Subsyrfadebeth Regem: qui sexaginta septem evertit civitates ab Euphrate fluvio usque ad Edroeam: omnem indorum terram depopulatus est. ingressusque desertum Balba ismaelis filios ab Eremo Eberuio depulit.

2244 **A**rphaxat Sem filius ceterisimo 2.35. vite sue ano genuit Sala: post cuius natiuitatez et supnixit Anis. 203.: et alios genuit filios et filias: ac sic oēs eius dies facti sūt ani. 338. et mortuus ē gen. xi. hūc dicit p̄ Aug. 16. de ci. dei. c. 10. genuisse Chaynā. 7. o. iter p̄tū opinionez sequens: ab isto arphaxat emersere caldei a quibus et Caldea regio appellata est: hec in asie partibus est Arabia contermina: longe plana et fontium indigua: in qua Babilon magna fuit.

2379 **S**ala Arphaxat filius. 30. supra ceterisimū fm Aug. et Isido. vite sue ano genuit Heber: quo nato supnixit Anis. 303. et alios genuit filios et filias: ac sic omnes dies Sale facti sūt. 400. et 33. ani: et defunctus ē gen. xi. ab isto Sala fm Josephū Sarmate qz et Indi pdiere qz p̄mū Indiā qz est terminus orientalis incolere q̄ et ab Indo slu. in cuius ripis he gētes Samarite genere nomē asumpserunt: Incipit autē ab oriēte vsqz ad asiaz ex occidentali pte pcedēs: et ex meridiano vō vsqz ad indicū mare: et ex septētrione vsqz ad caucasuz. Indus ille fluius per maximus ē: qui teste Herodoto libro historiariū. 4. solus post Nilum cocodrillos producit.

2509 **H**eber Sale filius. 4. et 30. supra ceterisimū vite sue ano fm Aug. et Isido. genuit phalech: quo nato supnixit. 330. Anis multos genuit filios et filias: ac p hoc facti sunt oēs dies heber. 400. et 4. ani: et mortuus ē gen. x. Ab isto Heber hebrei iudei appellati sunt: i cuius sane familia h̄z Aug. 16. de ciui. dei. c. xi. Bū ligue diuidēt hebreā ligua q̄ antea vna sola erat remansisse d̄z. T̄p̄a qp̄ p̄mo hūana dicebat. Habuit quoqz Heber hic aliū filiū noie Jectā: cuius Moyses mem̄: qz genuit belmodach et Saletba: et aphaemoth: Jare et Qurā et Ugal et Beda: et Ebal et Bi mael: et Ophir: Laila et Joab: Et istoz bitario scā ē Basila p̄gētibus vsqz Sephar motē orientale: Et he oēs sūt familie Noe iuxta populos et natiōes suas a qbus diuisus ē mūdus et gētes post diluuiū: vñ oibus supputatis genus hūanū oē vidēt. 73. gētibus p̄t̄i: h̄z nō sit credēdū qz et alij quoz nō noīatur posteritas sine ple discesserint: sed qz ex eis geniti fuerūt nō meruerint p̄p̄riū gētis sue nomē: sed alijs gētibus addebātur: Et tūc terra erat labij vnius et sermonum eorundem.

TMembrorh itaqz Gigas filius Chus filij Cham filij Noe: his t̄p̄ibus Noe pauo suo vita fūcto edoctus a Romicho Rege Aethan Noe filio: cū cēt audacissimus et māu fortissimus libidie d̄nandi succensus ap̄d Babilonios cū suis exn̄s impiū et tyrānidē i filios Cham p̄mū vsp̄auit: cuius regni p̄ncipiū Babilon fu it quā ip̄e fundauit et Arath et Archad et Calanne in terra Senaar: q̄ob̄re dei venatorē cognoīari p̄me ruit: venatorē in q̄. i. deceptorē et hūani generis opp̄ssorē qz suscepio impio dixit ad p̄ximū suū: v̄z Jectam Noe p̄neporē: cuius exēplo et ip̄e p̄motus i filij Sem p̄ncipatū occupauerat: et ad Suphne qz: et ip̄e i filijs Japhet regnar̄ cepat: hoz qp̄pe ductu et auspicio vniuersa Noe posteritas regebat: vniuersi certe ex oriēte i cāpo Senaar cōnenerāt: qbus cōgregatis Membroth vir audacissimus et eloquentissimus loq̄ incipi ens: suadebat cūctis vt nō deo ascribēt hoīum felicitatē: sed p̄p̄ria eoz v̄tute obtinebāt: ac sic hoies a dei t̄iore solus reuocaf̄ p̄sūpsit et vt in solā spem sue v̄tutis cōfidēt: p̄suasit: et vlcisci se deo volēs: dixit: venite faciamus lateres et cōm̄mus eos igni: et edificemus ciuitatē: et turri cuius cacumē ad celos vsqz p̄tingat. quā cū edificare cepisset deus (vt scriptura ait) Edificatiū supbiā hac sola aduersiōe p̄cussit: vt gētes due et septemagita q̄ eo ex oī mūdo cōnenerāt qbus et eo vsqz vnū fuerāt labiū eadēqz ligua totidē liguarū cōfusiōne supinducta sepauit necessitatē iducētē: vt alter alterius vocē nō intelligēt: et sup oēs terre faciē sparge rētur: et cū impantis d̄nario i ligua cōsistat: supbia Membroth i ligua dānata ē: et ip̄e nō intelligētur iubes hoī qz intelligē noluit deo iubēti sibi. Membroth at liguarū cōfusiōe adeo cōfusus i p̄fidē secessit: vbi et p̄las ignem colē docuit: ideoqz error ille cecitas illoz hoīuz mētes inuasit: vt solē deū eē putarūt: demū (vt qdā tradūt) a filijs q. 8. fuerāt castratus vna cū Camesse filio i italiā traiecit: ibiqz vbi nūc Roma bētur vrbē cōdidit: quā ex nomine filij sui Camessaz appellauit.

TDe hac vero Turri et linguarum confusione (Josepho testante) Sibylla in hunc modum meminit dicēs cum omnes mortales vna vterentur lingua: quidam ex his turrim edificarunt excellam: tanquam ascensu ri per eam in celum. Bij vero turbines mittentes euerterunt turrim et vocē p̄p̄riā vnicuiqz p̄titi sunt: pro p̄terea et vocari cōtingit Babiloniam Ciuitatem. Eadē vero vrbs a Semiramide Anni matre adeo ampliata fuit vt Caldeam et Mesopotamiam a se Babiloniam cognominari fecerit.

TMonstruosorum quoqz multa hominū genera post linguarum varietatem adeo factam varijs in locis p̄ducta fuisse et diuis p̄ Augustinus decimosexto de Ciuitate dei Capitulo octauo cōmemorat dicens: Deus enim ip̄e cum sciret quarum partium similitudine vel diuersitate contexeret pulchritudinem vni uersi: etiam monstruosos homines in mundum producere voluit: e quibus quidam dicuntur reperi ri qui in media fronte vnum tantum habent oculum qui Monoculi appellantur. Quibusdam vterque sexus et dextera māma virilis: sinistra vero muliebris: hos alternis vicibus coeundo et gignere vt paref̄ dicuntur: quos hermophroditos appellamus. Alij autem ora non esse: sed per nares solo halitu viuere. Alios statura esse cubitales: quos pigmeos greci vocant: qui per annum octauum viuendo non excedunt hi populi Plinio septimo libro naturalis historie testante: Tenentes montana Indiā: vicina tamen oce ano salubri celo semperque vernante: habent singulare bellum contra grues: horum mulieres Solinus anno quinto parere dicit et octauo senescere. Item gentes alie sunt: in qbus singuli singula crura in pe

ciuitatis babiloniaz

dibus maximis hnt nō flectētes poplitē: et tamē mirabilis celeritatis: quos Scioptes vocāt: Hi etiā plū-
nio vbi supra testāre: p estiuū tps i terra supini iacētes peduz se vmbra ptegūt: vnde et iditū nomē hnt: hos
idē plī. i. desertis Indie ptibus hitare dicit: Quosdā alios sine ceruice habētes oculos i humeris: quosdā
alios cynocephalos quoz canina capita atq; ipse latratus magis eē bestias q̄ hoīes pfitet: Quisq; tū: vt
Aug. i. i. q̄t vsiā nascit hō. i. aial rōnale mortale q̄tūlibet nris inusitatā gerat formā: seu aliud quodeūq; ex
vno pncoplasto originē duxisse nemo dubitare debet: Aliqs hō ēt a nobis aliqū et Mediolāi et Buxie ab
annis paucis citra vsus estin vno corpore supioribus et inferioribus mēbris duplex: Ita repitūtur et multi
alij hominū fetus (vt locis suis infra dicemus) ab vsitato cursu nāe exorbitātes: qd nobis absurdū videri nō
debet: vt quēadmodū in singulis qbuscūq; genibus quedā mōstra sunt hominum: sic et in vniuerso genere
humano quedam monstra sint gentium.

Phalech
2556

Phalech at beber filius trigesimo supra cētesimū vite sui āno fm Aug. et Isidorū genuit Ragau
post quē ēt vixit ānos. 109. et alios genuit filios et filias. Et facti sunt oēs dies phalech ducenti et
trigintanoue āni: et mortuus ē: Sen. xi. Hic interpretatus ē diuisio: qz i eius ortu cū terra esset la-
bij vnus i Turris edificatiōe cōfusus ē. Sed forte qs dicit: Si i diebus phalech diuisa est ter-
ra p linguas. i. hoīes q tūc erāt i terra: quare nō ex pha ec noīe potius q̄ beber appellari debuit

2643

lingua illa que oibus erat an cōis: ad qd diuus p̄ Aug. 16. de ciui. dei. c. 30. rīdet: q̄ beber tale nomē impo-
suit filio vt vocaret phalech: qd interpretat diuisio: qz et tūc natus ē qn̄ terra p linguas diuisa est. i. ipso tpe: vt
hoc sit quid dictū ē. In diebus eius diuisa ē terra: q̄pe nisi beber adhuc vīnēt qn̄ linguarū facta fuit multi-
tudo: phalech. i. diuisiōis nomē filio nō iposuisse. Et iō vt Aug. i. q̄t credēda ē ipa fuisse illa p̄ma cōis q̄
depēnauerat illa multiplicatio mutatioq; linguarum.

Scytharū Regnū his t̄pibus i regiōe septētrionalis Aug. p̄. 18. de ci. dei. c. 3. Initiū sumpsisse dicit: vbi et p̄
mum regnauit Thanao a quo etiā Thanaīs fluius: ingēt cognitus fama nomē accepit q̄ i paludē deslu-
it Aethiōidē: quēq; Aiuale appellauit Virg. i. 4. geor. Hec itaq; regio ab ipso Thanaīs diuidit̄ flu. et vna
ps remāet i europa: altera in asia. ptēdit: Que at ē in Europa ad Thraciā termiatur: et pauca gignit aialia
et a flumie remāet illesa: q̄ vō in asia ad orientē v̄gēs diuersas cōtinet gētes: de quaz moribus dixit Iustinus i
prio epitho. cōiter at oēs scythice gētes equitates differūt arcus: qui nō ex aratro: sed ex seris qs venātur:
viciat. Regnū hoc q̄p̄ vetustissimū sit: qz barbarū regē (vt infra dicemus) fugauit: C̄rū occidit. Sibirio
nā Alex. magni ducē deleuit: Aesonē Egiptiorū regē cū oī exercitu et belli apparatu reppulit atq; fuga-
uit: Asia ter bello subegit et p̄ ānos multos sibi vectigalē fecit. Ex scythis at multi exierūt qui res magnas
gesserūt: e quibus amaçones prio clarissime mulieres q̄ i bellis clara gessere faciora: Bactriā et partib; ab
eis descēderūt. Atrila ēt ille magnus et alij sui qui p̄anonā subegit: et a gleiā euertit: ac in germania multas
edidit vastitates ab illis descēdit. Feliozbes hūnoz rex q̄ Iustinianū impatorē isurrexit: ex Scythia ori-
ginē duxit. Logobardi nri: vngari: castellāi: gothiq; vniuersi ex Scythis emersere: Danii quoq; ac turci:
vt loco suo de oibus dicemus: ex Scythia prodierunt: Ea quippe scytharum natio ex mago: vt supra di-
ctum est: Aoe nepote ortum habuit. Barbara enim gens est que nec iustum aliquid tenet: nec rectuz tenet

Ragau
2426

serpentes et idola colit multis inuoluta libidinibus.
Ragau seu Reu. Phalech filius ho et trigesimo supra cētesimū vite sue āno: testibus Aug. et Isi.
genuit Saruch: quo nato vixit ānis. 107. et alios genuit filios et filias: et cū facti fuissent oēs di-
es Ragau āni trecēti et 30. defūctus ē: Sen. xi. cuius tpe tēpla multa primū constructa fuisse re-
ferūt. Et quidā gētū principes adorari ceperūt.

Amazōnū feiarū regnum 2773

huius Ragau tpe iter Scythis et albanos p̄cipiū sūpsisse ferūt: he certe feie scythice fuerunt
iuxta flu. Thanaī p̄mū ibitātes: deide ad loca iuxta thermodōta flu. deuenēt: q̄ iō ab aliqbus amaçōib; vbi
vocatus ē: ide vltius p̄cedētes magnā asie ptē subegerūt. Fuerūt at his p̄me regie belligere Marthisia
et Lapedona q̄ se Marthe genitas phibebāt: q̄ ex europa p̄cedētes magnā asie ptē subegerūt: vbi ephesū
et Smyrnā atq; alias plerasq; ciuitates cōdiderūt: Nec eis cū viris res erat nisi veris tpe cū qbus vulgo d̄
lectari osueuerāt quousq; grauidas se p̄sentirēt: a qbus si mares nasci otigēt enecabāt: sin feias āpuratis
iustisq; d̄xteriozib; māmib; bellica exerebāt officia: vñ et amaçōes deē sūt ab a qd ē sine et maçō māma: oī
sine māma: has expugnauit hercules atq; belerophō filius Blanci rex Corinthi: de quibus infra dicemus
De his vide Iustinum in primo Epitho. lib. et Biodorum seculum.

Egiptioz regnū ēt huius Ragau tpe intū sūpsisse ostat: i q̄ teste Euse. p̄mū regnauit Sores: qd qdē cre-
bris et diuers; altercatōibus seu tumultibus mutatu fuisse legimus: d̄ q̄ ēt p̄sepe i sacris codicibus h̄ mēto
durauitq; vsq; ad angustū: ea q̄pe egiptus: vt s̄ deū ē: a Aefran filio Cham hitari p̄mū cepta ē: regio
siqdē aphricana q̄q; vt finullis placet ab Egipto Benaij s̄re id nomē postea adepta ē: et vt plī. i. c. natu.
hist. scribit ab orientē rubro mari assyrieq; iūgit: ab occasu cyrenē et aphrice residuū h̄z: et a meridie vsq; i
Eriopiā p̄deditur: a septētrioe vō egiptiū mare h̄z: et cū i ea raro aut nūq; pluat: Nilī inūdatōe secūda.

Bohemozum regnum etiam temporibus istis: vt ex eozum chronicis colligere potuimus: initium sum-
psit. Nam princeps vnus nomine Bohemus: qui Turcis Babel extructioni interfuerat p̄ Italia trāsies
Alemaniāq; penetrans vltra Danubium cōsedit: et terram a se Bohemiam nominauit. Ea sene puincia:

vt ex libro de rerum proprietatibus hēmus est in Asia posita: auro et argento permaxime secunda: plantis: vineis: arboribus aromaticis grata: diuersarumq; ferarum generibus referta: fluminibus irrigua: ab oriente habens Germaniam: cuius caput est praga ciuitas permaxima: in qua quidem prouincia amationes femine regnandi sumpelesere pncipia: Serunt enim ibidem tres sorores fuisse mulieres siquidem pstantissime: vna q̄ astroz fuit pstantissima: altera herbarz mirabilis pnostica: Tertia singulari q̄da prudētia p̄dita: hec cū v̄gies eēt cōi cōcilio decreuerūt vt eaz mior virū susceper q̄ eēt Bohemie dux: et terra per viros regeret: qbus maior q̄ in astronomia edocta erat (pquirat inquit) vix q̄ terrā in duabus vacis varijs p̄cindat: quo inuēto eius cōfesti stimulus effloruit: repēteq; ad eas pductus ipaz vxorē duxit: qui suscepto regno calceos rusticanos i regni thesauris ad perpetuam sui: suozq; successoz humilitatem seruari mā daut: qui in hodiernū vsq; diem apud pragam ciuitatem (vt aiunt) diligenti cura seruantur.

2905

2930

Saruch aut Ragau filius trigesimo supra ceteris vite sue anno fm Aug. et Isidorz genuit Nachor: posteaq; et sapuines. 200. anis alios genuit filios et filias: et cum facti fuissent omnes dies Saruch ducenti et triginta anni mortuus est: Genesis. xi.

2294

2269

Assyria (vt diximus) Asia regio fuit q̄ ab oriēte fluuiū euphrate ab occidēte nro mari et Egypto terminat: a septentrione v̄o hz armenia et capadocia: a meridie at sinū arabicū hz: et hec ē Syria: cuius primus rex fuit Belus Nebrotides q̄ ibidem regnauit. s. i. Babilōia anis. 5. vbi suo cōtētus fuit impio: p̄uo q̄dez abitu: vt Just. scribit regnū eius claudēbat: Ab isto at nefandū idolatrie genus iūtiū sūpsit: q̄ eo mortuo: Ninus eius filius solēnibus exequijs honorās p̄nū funus dū nimio ipius obitu torq̄ret dolore: i solaciū eius doloris p̄nā imaginē sibi sculpē fecit: cui statū tāta exhibuit reuerētia: vt q̄buslibet reis ad illā cōfugiētibus p̄ceret: q̄obrē et regnetole oēs simulacro diuos honores ipendā ceperūt: Multisq; exinde t̄pibus exacti eū vocauere Mercuriū: quo exēplo plurimi nobiles suis caris mortuis imagines dedicare ceperūt: Ex quo p̄orbē horrenda idolorz multitudo sensim enagita ē: Sicq; ab eius noie diuersimode fm diuersitatē idioma tū idolorz noia deriuata sunt: q̄z aliq̄ eū Bal vocitarūt: alij Bebel: alij Babal: alij Babalaim: alij Belphegor: alij Belzebub dixerūt: huius tādē idoli Daniel p̄p̄bā cū i Babilonia captiuus adductus fuisset cum eius templo subuertit: vt p̄z Danielis vltimo.

Zoroastes quē nulli Cham Noe filii existimāt: p̄mus Bactrianoz rex p̄ hoc t̄p̄i Bactriana q̄ ē Asia regio Scithie p̄pinq̄ regnauit: cuius populus (sicut tradit Curtius) p̄bellicosus fuit: q̄ nec aratro: alione exercitio: sed rapinis sibi victū q̄rtat: ex quo i armis semp vsat: hūc serūt p̄mū artis magicę inuētorē: septē q; liberales artes p̄mū idagasse quas in septē colūnis eneis: totidēq; latericijs h̄ vtrūq; iudiciū ad imitationē filioz Caam sculpisse dicūt: cuius in libros Ninus assyrioz rex postea eo supato et iterfecto exuri mā daut: De isto aut zoroaste Solinus historicus: p̄ze Aug. referēte sic scripsit: nāscētium vox prima vagitus est: letitie enim sensus differūt i sexagesimūsecūdū diē: vnuz tamē nouimus zoroastem: videlicet eadem hora risisse qua fuerat natus: nec quicq; boni risus ille (inquit Augustinus) protendebat.

3035

3109

Nachor at Saruch filius cū eēt. 79. anoz fm Aug. et Isido. genuit Thara: quo nato supuines etiam. 69. annis alios genuit filios et filias: et p̄pletis cētū q̄dragūa octo anis defunctus ē gen. xi.

Nachor

2164

2090

Sicyoniorz regnū in Achaia septuagesimoquarto vite nachor initū sumpsisse Eusebius refert vbi primus regnauit Egilacus: a quo Egilaca vocitata ē: q̄ postea Danaa: deinde Achaia dicta fuit: cuius maxime clarū oppidum Corinthus fuit. Porro regio hec (vt testatur Plinius in quarto naturalis historie) refertissima est oliuetis et bacchis: que etiaz Lichaonia vocata fuit: De huiusmodi regno diuus pater Augusti. is. de ciui. dei capitulo primo sic dicit: Sicyoniorz regnum admodum parū erat: De quo etiam Varro philosophus velut antiquo tempore exorsus multa locutus ē peruenit autem aliquando ad athenienses: deinde ad latinos: postmodū ad Romanos: deniq; ad turcos vt suo loco li. xv. dicemus: hoc quippe regnū durauit v̄iq; ad heli sacerdotis tēpora sub regibus q̄q; et viginti: ac duobus et sexaginta supra octingētos ānos: post quos sacerdotes carnij constituti sunt.

Hispaniarum regnum his temporibus Isidoro teste a Tubal Phalech filio ortum habuit: Is nanq; ex armenia egressus primus Hispaniarum regnum obtinuit: vbi et sedem sibi constituit: hec primo: vt dictū est: Iberie a Tubal quinto Japhet filio nomen accepit: Regio quippe Europana: que a montibus pyreneis incipiens: et per columnas Herculis circuiens vsq; in Borealem oceanū protenditur: ita vt omnia in eo circuitu ad hispaniam spectare dicantur: Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) Multa et incredibilis in vna regione est. Decem nanq; milibus stadijs eius latitudo cōmensuratur. Longitudo vero prorsus eadem esse videtur: Illamq; postea diuerse gentes et varijs nominibus cognominare inbitauerunt: Quin et fluuios plures navigabiles continet: minoresque alios diuersos: et quamplurimos in illos defluentes. Terra quoque serax frumenti: vini: olei: aurī: gemmarum: atque metallorum omnium. Insuper homines bellicosissimos gignit: equosque velocissimos. Refert varro: In Hispanijs equas quasdam ex vento concipere: eo q̄ cursu tam veloces existāt vt merito ex v̄eto concepte fuisse ferantur: hec regio inter ap̄hricā et galliā sita ē: a septētrione pyr̄bencis mōtibz clausa: reliqs partibus v̄ndiq;

mari cœclusa: i eā interfluūt q̄ttior magna fiumia. s. Berbis: Abineus: Iberus z Thagus aurū trabens
Habetq; hec hispania sex p̄ncipias: Taraconesēz: cartbaginensēz: lusitanā: Galathīā: Berbicā: z Tingitā.
Tanā. Ea p̄mo (vt diximus) Iberia ab Ibero fluuio cognōiata fuit: postea ab hespo Atlātis filio seu s̄e l̄e
speria vltio ab hispali ciuitate qua maria hispāia ē nūcupata: cuius vrbis accolae cesar grauiter increpuit
q̄ h̄neo z sex filijs magni p̄p̄eij fuerāt: nec a Romāis vnq̄ domari potuit quoad vsq; ab Octauiano au
gusto in prouinciaz redacta fuit: In ea Seriones rex fuit Ter geminus: vir quidem multorū gregum z ar
mentorū felicissimus: quez hercules victum nobiliozibus priuauit armentis: dicente Seneca.

Inter remotos gentis hesperie greges.
Pastor triformis littozis carcheseij
Peremptus acta est preda ab occasu vltimo
Notum citheron pauit oceano pecus.

Zbara at̄ Nachoz filius cū eēt. 10. añoz: vt diuus p̄ Aug. z Isido. referūt genuit Abraā z Nachoz z arā
q̄bus gentis sup̄p̄xit añs. 135. z sic i totū oēs dies Thare facti sunt añi ducētignq; z mortuus ē gen̄. xi.
Porro Aram cū genuisset Loth filiu vniciū z Sarā ac Abelhā filias iter caldeos mortuus ē i ciuitate cal
deoz q̄ d̄r Ur. Hinc at̄ filias fr̄es sui duxerūt vxores: Nachoz. s. Abelhā z Abraā Sarā. Porro Thara
dū terrā caldeoz odio habuisset: p̄pter idola: que apud eos i p̄cio hēbant: ga ignē adorabāt: z p̄ luctuz
Aram filij sui migravit cū suis in Tharā Mesopotamie ciuitatē: vbi z demū mortuus ē: cū vixisset (vt di
xi) añs ducētis qnq;: iā eni hois vita decrescere icipiebat: z paulati dies eius fiebāt breuiores vsq; ad ge
nerationē moysi: Nachoz at̄ Thare filius haud multo post id idē fecit: z de caldea digressus patrē in meso
potamiā subsecutus ē: Ipe vero octo de Abelha genuit filios: e quibus Batuel vltimus fuit: qui genuit
Rebecham filiam z Laban filium.

Zbara
2085

314

Mesopotamia at̄ regio ad quā Thara se cōtulerauit fuit maioris asie ps i medio Tigris z Euphrates cō
stituta ab oriēte Tigrim h̄ns: ab occidente Euphratē: a meridie Babiloniā: z a septentrione caucasum.

Ninus hs assyrioz rex septio z vigesimo vite Thare año p̄e eius Belo morte sublato assyrijs regnāc ce
pit z regnauit añs. 52. Ipe. n. fm quosdā nō hs sed p̄mus appellatus ē: eo q̄ p̄ eius Belus se Babilonie
tātū regē noiari voluerit: ibiq; z regni sui p̄ncipiū z finē cōstituerit. Porro Ninus hic (vt Iustinus in p̄mo
Epi. refert) Veterē z quasi autū morē gētibz noua impij cupiditate mutauit inferēs bella finitimis z ru
des adhuc ad resistēdū populos sup̄p̄xit: z ad lybie finē vsq; p̄uēit: q̄sūc q; d̄natiōis magnitudinez assidua
possessioē z firmanit. Bomit̄ nāq; p̄ximis: dū accessioē viriū fortioz euasisset: p̄trāsuit ad alios: z cū p̄ria
q; victoria sequēt̄ istrumētū eēt: Totius circa Indīā oriētis populos sibi subegit: populūq; sibi a p̄e di
mīstū: tyrius tranquillitatē fouere debuerat: belloz moribz iplicauit: z p̄ singulas quasq; oriētis p̄tes crude
litate tyrānica secū traxit: hic cū Joroaste Bactrianoz rege z fugēs tādē sup̄atū iter fecit: Et Tharā indeū
vix idustriū p̄mo nūmos eudere fecit: Ninuē suē Assibin triū diez itiere ciuitatē grā dē d̄didit: z regni
sui caput cōstituit: i q̄na dyademate suscepto totā vitā duxit inq̄tā: Tādē cū. 52. añs regnassz sagitte lectu
labore cū vita finiuit: relicto Nino vnico filio ex Semiramide vxore suscepto.

2058

314

Sane optū hēmus idolatrie scelus execrādū qd̄ fuit ois mali p̄ncipiū z finis h̄is t̄p̄ibz utiū sup̄p̄it tribus
maxie d̄ caus: vt ex vetēz monumētis colligē potuimus: hoies ad idoloz cultū allecti: affectioē. s. tiorē: adu
latioē: z artificū diligētia circa sculpturas: nā p̄mo cū Syrophanes qd̄a egyptius dilecti filij sui d̄functi so
latiū q̄rēt: erroris semiariū suscitauit. Cūq; id error iueteratus i idoloz cultu diffūdi cepisset: ad eos t̄n ri
tus nō oēs respexer: q̄ppe p̄bi q̄ vnū deū coluerūt: eū p̄ multiplici dispositioē q̄ varijs moīs regit mūdū: va
rijs appellauer̄ noibus: vt vitumus qz vitā p̄stat: Sētinus: ga sēt̄: Iuppiter ga iuuat: Plato ēt̄ ilī. q̄ p̄hūs
iscribit: refert poetas ludicrā z scias ad vsū viuēdi cōcessas i idoloz sp̄z effinxisse: z p̄p̄rijs ea noibus ap
pellasse: vt sciaz colēdi agros cererē: colēde vinee bacchū nūcupāres. Turpel ēt̄ hoīuz actus iter deos nume
rātes: Et p̄pterea Isido. i ethi. dixit: Quos pagāi deos dixer̄ hoies fuer̄: z p̄ vnūscūsq; vita: meritis:
vel magnificētia colī apd̄ suos post mortē ceper̄: s; demōibz p̄suadētibus quos illi p̄ sola mēoria honora
uerūt: miores deos exīauerūt: ad ista vō magis excolēda accesserāt poetaz figmēta. hec ille.

Secūda itaq; seculi etas i Thara isto v; septuagesimo etatis sue año termiata ē: a diluio vsq; ad Abrae
natiuitatē p. x. gnātōes p̄pagata: p̄. 53. Is̄. i. 5. ethi. vt p̄missū ē. 942. años h̄ns. Secūdū. 70. z Aug. i. 16.
d̄ ci. di. c. x. h̄ns años. 1072. h̄z hebre. z Jose. ac hiero. 292. fm vō Abethodiū martyre: cicladē. eā at̄ huius
diuersitatis ē q̄. 70. iter p̄tes z Aug. p̄. gnātōes. xi. ponūt. Sedo addūt ad natiuitatē cuiuslibet gnāntis
cētū años ab Arphaxath vsq; ad nacoz. Et sic Noe ab adā d̄cimus fuit: sic z Abraā d̄cimus fuit a Noe.

Explicit liber secundus. Incipit tertius.

De tertio vsq; ad dauid regē quā i suscepto ope libz tertiiu facimus: hic icipit q̄ h̄z Is̄.
i. 5. ethi. li. otiet años. 941. h̄z vō hebre. 940. vbi ēt̄ p̄iarchaz n̄foz q̄ rez
deū coluer̄ z colēdū eē p̄dicauerūt historia icipit: vt h̄ēt gen̄. i. ac ibidē Euse. p̄ncipalis Era.
gētiliūq; oīuz q̄ antiq̄ora tēpora cōmēorāt p̄ncipiū sumit. Era aut̄ i sacris codicibus nihil ali
ud ē q̄ Batū in̄ qd̄ publice fiūt scripture. q̄ noīe Leo papa vt plurimū i suis eplis vsus ē.
Abraam itaq; p̄ multitudis gētū (Euse. testate. 40. et. 3.º regni nini assy. regis año z. 2.º

Abraam
2015

Eurois sicyo. s; ex thara i bur caldeoz nascit̄ vir vtiq; prudēs z rez dinaz hūanarūq; erudit̄ issimus q̄
cū v̄tute z sapia oib; p̄stātor h̄ēt ēt̄ opionē q̄ cūcti tūc hēbāt inouar z imutar p̄ualuit: p̄mus itaq; deū cū
ctoz creatorē p̄ncipal̄ p̄sup̄sit p̄ q̄ caldī z meso. i eū q̄ gētēs e calda dō sic iubēte m̄gr̄ coegerit z i trā cana

3184

neonuz (hoc est iudeam) per voluntatem et adiutorium dei peruenit ibiq; tabernaculum figies longe lateq; eas possedit vbi et altare primuz edificas: hostias deo immolauit: Ibidem eniz cum magnus existeret (vt quidaz volut) regnauit in damasco. Is eniz cu filius no heret: loth fratris sui Ara filius: et sororu suuz: Sare. s. vxoris sue germanu adoptauit in filiu cui eniz. 75. esset annoz et ex caldea migraturus esset i chananea idest iudea dimisit caldea: Inde enz fames apprehendisset chananea ad Egyptios accessit vt eoru abun daria subleuaretur: et sacerdonuz esset adiutor: et ab eis agnosceret que de dijs exponeret. Deducelq; secuz Saram vxore suaz metuit Egyptiozu vesantiaz circa mulieres ne. s. eozuz Rex ppter vxoris sue speciem enz interficeret Cuzq; venisset in Egyptuz accidit Abrae q; ipse pcederat. Et vxoris pulchritudo phara oni inouit. Qua enz coprimere statuisset: deus eius desideriu multis egritudinibus impediu. Sed enz a sacerdotibus didicisset id sibi euenisse propter iniuria vxoris peregrini illata: ille veritate coperta excu satione cum Abraaz accepit et redita vxore: multa ei etiā munera condonauit cognitaq; hominis virtute: enz inter Egyptiozu sapietes instituit. Quibus et Arismetria et Astrologiam primum cotradidit: Ante autem eius aduentum Egyptij eas disciplinas penitus ignorabat. Veniq; enz reuersus fuisset in chana neam sine iudea propter iurgia postozu: partitus est terra enz loth et ei electione pariter et concessione con cessit. Summis et ipse partez ab eo relictam habitauit in ciuitate bebron. loth autem habitauit circa iorda nem no longe a ciuitate Sodomozu. Cuzq; Assyriozu reges: quinq; Sodomozu regulos expugnassent et multos eozuz captiuos abduxissent simulq; enz eis et loth (qui Sodomis accesserat) captiuum duxere: Cuius calamitate cum Abraam audisset: misericordia motus repete enz trecentis vernaculis suis in no etis silentio enz omnes dormiret in lectulis suis irruit super Assyrios e quibus multos occidit perseques q; eos expoliavit et loth cognatuz redemit et cuncta Sodomozu spolia cum captiuis eripuit. Cuzq; enz pa ce reuerteret occurrit ei Melchisedech Rex et sacerdos dei altissimi: bndixit Abrae: q; subdiderat ei inimi cos. Tunc apparuit Abrae deus et promisit ei filius esse generandum que et multiplicaret sicut stellas celi. Quo audito: cofestim sacrificiuz optulit deo: post multuz vero temporis: enz grauer ferret q; Sara ei fi lios non pareret. Illa precipiente deo: vna ex ancillis suis egyptiaz: nomine Agar collocauit in sinu eius: vt saltem ex ea filios susciperet: que ei duz sex et octoginta esset annozu peperit ismaelem: inde post trede cim annos v3. In. 99. etatis Abrae: apparuit ei deus et promisit q; filius ei de Sara vxore nasceret quem Isaac vocari iussit: q; factuz est pceptiq; deus vt Isaac genus enz alijs non misceret voluitquoq; vt omnes Abrae filij octaua die circumciderentur: Cuzq; Isaac quinq; et. 20. esset annozum volens deus Abrae obedientia probare: eiusq; religionis excelleniam intelligere: apparuit ei et cuncta que ei prestisset beneficia dinumerans. v3 q; cu fortioze hostium effecisset: q; q; isaach filiu pter naturaz habuisset: vnde et ipsuz filium immolari sibi pcepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cum ad cedes filij pa riter et ad altare accessisset. Deus cognita hominis prompta obediencia clamauit noiatum Abraam abraaz ne extendas manu in puerum. Nunc certo experimento cognoui q; timeas dominuz. Et cum hec dixisset deus cofestim arietem ex improviso ad sacrificiu protulit. Sacrificio itaq; (in Monte in quo postea Ba nid rex templi extruere voluit) celebrato: reuersi sunt pariter gaudentes ad Saram. Sara autem non mul to post defuncta e cu vixisset annis. 127. Abraaz vero aliam duxit vxorem nomine Cetburam ex qua sex suscepit filios viros sapia ornatos et idustrios: quoz nomie sunt Surim et Tectan: et Medan: et Isdoeb et Sue et Affram. Tandem Abraa enz Isaac filio suo quadragenario Rebecam neptez fratris sui Na choz vxore dedisset post paululu tps vir omni virtute precipuus defunctus e: cu vixisset annis. 175. cuius corpus Isaac et Ismael ac ceteri filij in Ebron enz Sara coninge sepelierunt. Gen. 21. hic autem magnus Abraa ille fuit cui in gloria no fuit inuentus similis qui. s. coferuaret lege dei excelsi (dicere Iesu filio srah: vt habetur Ecclesiastici. 44.) q; in eius carnis circucisione fecit stare testametu et in reparatione imolatiois vniuenti inuentus fuit fidelis: ioq; iureiurando dedit illi dñs gloria in gene sua: et semen eius crescere fecit sicut stellas celi: et hereditare fecit a mari vsq; ad mare et a lumine vsq; ad orbis terrarum: hec ille.

Genealogia deorum hic incipit.

2009 **J**uppiter primus etheris et (vt aiunt) dici filius cui ppriu nome lysania fuit: hisde tpiibus apd Archadia ma gno in pccio hitus e: cuius ob virtutes id pclarissimu iouis nome adeptus e. Is lysania ex heber filijs v3 ic rari origine duxit. Qui cu esset nobilis gne ex Archadia Athenas fuisse dz. Ibidemq; cu esset igenij maxi mi vir videretq; Atticos rudcs: bestialiq; ferme ritu viuētes añ oia eisdē pposit legibus: illos pulico in stituto viuere docuit. Et q; feminas añ scere bebant cōes pimus mrimonia celebrare docuit. Cuzq; eos ad humanos mores redigisset: monuit eos deos colere et aras tēpla Sacerdotesq; instituit: et multa alia eis ostēdit vtilia. Que cu Attici siluestres miraret: atq; comedaret eū existimātes deuz iouē vocauere regēq; suū pfecti fecere. Id aut iouis nom eide iposuisse dicūt. s. ad similitudinē pformiū operationū huius hois ipsi ioui planete: Quia sicut iouis planeta vt Astrologi volūt ē nā calidū et humidū tēperatūq; modestuz atq; honestū et patiētie obseruatorē: ac in periculis post patiētia audacē liberalē misericordē fidclē multilo quuz: et alia plura q; de eo planeta scribūt. Sic huius hois pōderatis moribus et virtutibus eū iouē pueni re dixerūt: que nō terrenū: s; celestē viz arbitrabant. Qd quidez nomē postq; ab antiqs planete et lysanie isti pcessū ē: et multal alijs pcessū fuit. s. Ioui secūdo celi filio nec nō et ioui tertio cretēsi regi Saturni filio dixerūt. n. ipsū iouē. Iuuan p. Multos n. iouifilios veteres ascribere p̄suerūt: s; cuius iouis huius vel secūdi vel tertij non satis constat huius tñ iouis. i3. filios et filias fuisse inuenimus. Quozum prima Minerva fuit. Secundus Apis Tertius Sol. Quarta Diana. Quintus Mercurius et septem alios.

3190

*Juppiter primus iouis
ma celebrare docuit*

*condiciones iouis
planete*

Celium seu celum Etheris sed potius creti regis filium et iouis predicti germanum: (Non illud quidem per grande corpus syderibus ornatum a deo summo: ut moyses noster in principio Genesis scribit compositum sed hominem verum hisce temporibus vna cum fratre ioue floruisse constat. Qui et ingenite virtutis et claritatis eximie extitit: cui et nomen proprium vranus fuit. Quez Tul. vbi de naturis deorum ait dici et Ethers filium fuisse dicit. De quo Lactantius sic in sacra historia h3. Reperi vranum potentem vix vestam habuisse coniuges: et ex ea Saturnus atq; Opim et alios plurimos suscepisse filios. Qui Saturnus cum regno potens esset effectus patres vranus celus appellauit et matres terra: ut hac mutatione nominum fulgoris sui nominis ampliaret et. Huic postmodum Iuppiter eius nepos primo Aram statuit atq; sacrificium adoluit: et ab eo celus ipsus verum denominauit. Tandem in oceano mortuum in Sulularia oppidum sepultum fuisse tradunt: hic vndecim genuit filios: quorum prima fuit ops: Secunda Thetis: Tertia ceres prima: Quartus Vulcanus primus. Quintus Mercurius tertius: Sexta Venus magna. Septima Venus secunda. Octauus Iboxius: Nonus Thytanus: Decimus Iuppiter secundus: et Saturnus vltimus: ab his itaq; duobus fratribus Ioue. s. et Celio omnis deorum numerosa prosapia emanauit.

2003 **S**emiramis Ninii magni assyriorum regis vxor: anno a Natiuitate Abrae. 12° cum eius maritus morte sublatu fuisset regnum suscipiens regnavit annis. 42. hec enim mortuo marito euz iuuetula esset: et eius vni 3196 eius filius nomine Ninias puer: non extimans tutum esse imperium taz grande filio teneli committere: ipsa ut erat animo ingenti quoda estu muliebri excogitata falacia: ut iustinus in primo Epito. ait) hoc modo exercitum decepit. Erat enim Semiramis oibus liniametis corporis filio psumilis. Quibus iuuatibus ne in processu quod fraudem detegere potuisset obesset capite detecto et reliquis corporis membris virozu more incedere cepit mandauitq; ut ois Assyrioz populus simili ornatu vteretur. Ac sic eo modo Ninii oliz coniux filius: et femina puez simulas maiestates regiaz adeptas fuit et mentita sexus grandia multa et egregia facinorosa gessit. Et duz in auditis facinoribus quozcumq; superasset inuidiaz: non metuit oibus aperire qd esset femina. Quod quantum aduertentibus ingessit admirationis: tantum mulieris maiestates amplianit: hec. n. Babylonia in caldea amplianit qd qd historici ferme oes taz greci qd latini et poete ab ipsa Semiramide conditas fuisse dicat. Cuius muri (philostrato referente) trecenta et octoginta stadia per circuitum detinebant: Plinius vero dixit. Auroz amplitudine sexagintaquatuor passuum milia: crassitudine quinquaginta cubitos: altitudine vero quater tantum. Fuit itaq; menibus teploq; et arte valde admirabilis: qd Cyrus persarum Rex (ut suo loco dicemus) euerit et complanauit et hec de vrbs dispositione dicta sufficiant. Semiramis itaq; (ut iustinus idem refert) non contenta acquisitos a viro regni terminos tueri. Ethiopiam quoq; suo adiecit imperio. Indis etiam bellum intulit: quo preter illas et Alexandrum magnum nemo intravit. Multasq; preterea ciuitates alias pdidit ingentia facta peregit: que breuitatis causa omituntur. Vex h3 mirabilia et perpetua memoria celebranda gesserit illa tm suis obscenis fedauit illecebris et stupris. Quia euz inter ceteras quasi assidua libidinis purigine vteretur et plurimos haberet concubitos etiaz Equos (Plinio referente) quendas tantum amauit: ut auctore Iuba euz eo coiret. Sed nec filio misceri crubuit a quo euz concubitus expectisset ab eodem interfecta est. Dicente orosio Semiramis libidine ardens sanguine scitens cum ois quos concubitu oblectasset occideret tandem a filio proprio interfecta est: hec etiam ut qdaz aiunt prima vsus se moraliter excogitauit: eisq; oes feminas aulicas uti mandauit: qd adhuc apud Egyptios seruatur: legesq; tulit inter parietes et filios concubia fieri licere quo facilius sine ignominia suelibidis i filium ardori satisfaceret.

1978 **S**elchin tertius Sicyoniorum Rex: anno vigesimoquinto natiuitatis Abrae: Europe eius patre defun 3221 cto: Sicyonijs regnare cepit: et regnavit annis viginti.

1953 **A**pis quartus Sicyoniorum rex: ano. 45° natiuitatis Abrae. Selchin patre mortuo. Sicyonijs regna 3246 re cepit et regnavit annis. 25. Ab isto api: apia que prius Regialca dicebatur: nomen accepit.

1945 **N**inias magni Ninii ex Semiramide filius. 4. a belo Assyri. rex: ab celsio cameis orano. 53° natiui 3254 tatis abrae post Semiramidem matrem quam ipse obrucauerat. Assyrijs regnare cepit et regnavit annis. 38.

3271 **T**halefon quintus Sicyoniorum rex. 70° natiuitatis Abrae ano: apide patre eius vita functo regnare 1928 cepit et regnavit annis. 52. Cuius anno primo (ut aiunt) hoc vir sanctus mortuus est.

C Abrae repromissionis annus.

C Abraam igitur magnus ille pater: hoc anno qui est. 70. vite sue annus patris vero sui Thare quadragesimus supra centesimum euz Loth fratris sui filio et Sara coniuge sua diuino monitu fultus: ex caldea natiuitatis sue loco successit in terram chanaaz (hoc est iudeaz) Sieben regionis princeps ut habetur Gen. 13. Ibiq; altare edificato et inuocato deo: inde profectus est in hermon. Sed famis necessitate urgente in Egyptum inde secessit: vbi ut dictum est Astrologiam quam a caldeis didicerat egyptios docuit. Ibiq; vxores Saras suas dixit esse Sorores nihil mentitus. Erat quippe soror sua: quia proinqua sanguine sicut et Loth eadem propinquitate cum ex fratre nepotes essent frater eius dictus est.

C Separatio abrae et Loth.

C Abraam itaque ab Egypto regresso: in locum vnde prius venerat: Inuenit suos et Loth pastores propter loca pasture rixantes: iam enim Abraam et Loth nimium diuites facti erant: Tunc Abraam et Loth in vniuersa terra ante te est discede obscero a me. Si tu in sinistra ieris ego in dexteram vadaz. Ac sic salua caritate discessere: vt p3 Gen. 14. hinc fortassis (vt Aug. inquit) orta e componende pacis consuetudo: vt quando

Unde fuit orta
pacis consuetudo

diuidendum quippiã fuerit: maior diuidat: z minor eligat. Atq; loth elegit terram: que est posita circa iordanis fluuenta non longe a sodomorum ciuitate: que tunc insignis erat: posteaq; a deo exterminata fuit: vt suo loco dicemus.

C Visio abrae.

C Abraam itaq; z Loth quum hoc modo digressi essent: seperatim deinceps habitauere. Abraam scilicet in terra chanaã: hoc est iudeã: Loth vero in sodomis: cui apprensus deus dixit ad abraam: Respicies oculis tuis vide a loco: in quo nunc stas ad aquilonem z apbicum: z orientem z mare: quia oem terram: quam conspicias tibi dabo: z semini tuo vsq; in seculũ: faciãq; semen tuum tñq; harenam terre. hoc itaq; promissionis responso accepto. Inde migravit in terras iuxta quercum mabre: que est hebron ciuitas. Ipsa enim cariarhabe vrbis erat: que dicebatur cariarh: quod e ciuitas z Arbe quatuor: eo q; quatuor patriarche ibidem teste hieronymo scilicet abraam: isaac: z iacob: atq; adam sepulti fuerint. Ipsa eni; hebro olim philitinorũ metropolis fuit: z regũ atq; gigãtũ habitaculũ. postea regnante dauid ciuitas ipsa fugi tinorum: z sacerdotalis fuit. Tpe autem diui hieronimi: vt ipse refert: viculus erat.

C Melchisedech regẽ salem viz quidem optimũ et iustum hisde; temporibus fuisse constat: qui etiam eam ob causã sacerdos dei ea in vrbe constitutus fuerat. Illum enim hebrei hieronymo restante Sem Noe primogenitũ fuisse dixerunt: z vsq; ad isaac tempora peruenisse tradunt: hic itaq; primus salez vrbem: id est ierusalem condidit: de qua tractabimus quũ de eius vltima euerfione a Lito facta: vt infra libro octauo patebit dicemus. Hic etiam abrae exercitui quum quatuor reges assyriorũ expugnasset xenia ministrauit: z multã rez abũdantiã simul exhibuit: bñdixitq; abrae post victoriã: q; subdidisset ei inimicos: abraaz vò dãte ei eẽ decimas spoliõz munus accepit.

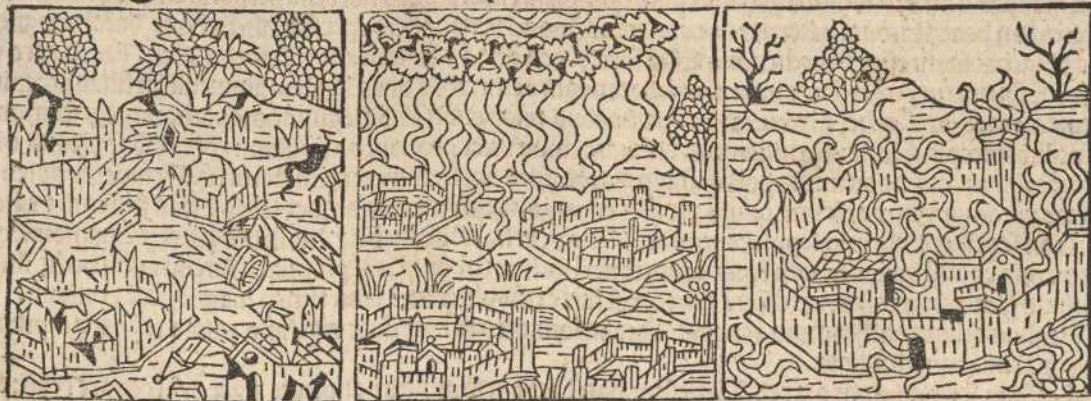
C Victoria abrae d assyriorũ reges.

C Hisdem quoq; temporibus quinq; reges assyriorũ aduersus quatuor: qui habitabant in sodomis bellum vindixere: qui conferta pugna sodomitas fuderunt. Imponẽtesq; assyrij reges sodomitis tributũ per xij. annos persolvere passi sunt: tertio autem decimo anno renuerunt. Quã ob rem exercitus assyriorũ super eos repente aduenit: z superatis sodomoz regibus vniuersã diripuerunt asiam: z gigantũ subuererũt generationem. Multosq; reges interficientes etiam innumerabilem pene populum captiuũ duxerunt: cũ quibus z loth captiuus ductus est: qui sodomis tunc aduenerat. Quo audito abraaz misericordia motus sup Loth nepotez suũ repẽte solatiũ ei ferre studuit: z. 318. vt scriptura ait: vernaculoz suoz exercitũ cõgregato. v. post noctẽ sup assyrios irruit: z alios qdẽ occidit: alios pulfos expollauit: z vniuersos captiuos cũ spolijs redimẽs cũ eis simul z Loth libauit: rex vò sodomoz quũ ad gratitudinis signũ spolia nõ nulla abrae obtulisset. Ipse vt erat ingẽtis at virobata renuit: sed Loth tãtũmodo cũ suis recepit. Melchisedech at solimoz ciuitatis rex: z sacerdos dei altissimi occurres abrae grãs egit: z bñdixit ei: ac panẽ z vinũz abundãter obtulit: vtẽ bñr gen. 14. Hãc at victoria z captiuoz oĩũ remissionẽ qdãz tobeleũ principiũ impussisse dicũt: qã Jobel idẽ e qd remissio: siue initiũ: exinde iobeleus institutus e: v; d. 50: in. 50. qz tũc Loth quinquagenarius erat. Jobel. n. apud hebreos fm Eusebiũ quinquagenarius annus appellat.

vnde Jobeleũ
habuit ortũz

C Ismaelẽ at filiũ abraã anno etatis sue. 88. ex agar egyptia Sare acilla genuit: a quo ismaelitarũ genus: qui postea agarem: z postremo saraceni dicti sunt. Sara. n. abrae vxor: vt scriptura ait: v; Gen. 21: quũ nõ haberet liberos dixit ad abraã maritũ suũ: ingredere ad ancillã meã agar: si forte ex ea suscipias filios. Cũ que abraã ad eã ingressus fuisset statim cõcepit. Que se cõcepisse sciẽs sare dñe sue iniuriã facere presũpsit quasi rex foret filius ex ea percreatus: post hec natus e ismael: quẽ pĩ in. xij. vite sue aũo circũcidi voluit. illũ at pĩmitus sara qĩ pĩpũz filiũ diligebat tanq; pĩcipatus heredẽ. S; Isaac sibi nato ab eius amore declinauit: suãsitq; marito abrae: vt eũz cum matre in alia regionẽ trãsmitteret: qd z tãdẽ deo sic volente obtinuit. Qui quũ ad etatẽ puenisset Agar mater vxorẽ ei eẽ egyptiã pũnxit: ex qua. xij. filios reges percreauit: Qui oẽz terrã ab Euphrate ad mare rubrũ posita vsq; postea tenuerũt. Sunt at isti q gentẽ arabicãz fm tribũ ab eis vocãt: z propter virtutẽ eoz: z ppter abrae dignitatẽ.

C Sodoma z Gomora z alie assyric ciuitates iusto dei iudicio funditus euerse.

1924

C Sodoma z gomora atq; ciuitates alie aũo etatis abrae nonagesimo nono ob nepharĩ peccati vindictã a domino perhibentur succense: solo Loth cum duabus filiabus ac vxore liberato. Eodem enim tempore

quā sodomite gloria & diuitijs abūdarent omnibus aduentātibz: & maxime viris iniuriā & contumeliāz faciebant. Quā ob rem deus eoz superbā punire disponens eos cum vniuersa ciuitate delere: & subuertere: ac vniuersam regionem simul exterminare fecit. Quibus quoz tres angelos in similitudinē iuuenū viroz misisset ad Loth virū perhumanū atq; benignū peruenerunt. Sodomite autē respiciētes iuuenulos nimio vultus decore fulgentes: & apud loth declinasse cognoscentes statiz vniuersi ciuitatis viri ad domū Loth concurrentes eozum pulchritudini vīz & iniuriā facere conati sunt. Deus vero eozum improbitati indignatus alios quidem excecavit: & alios pestifera morte damnauit. Tandem angeli Loth cum vxore & duabus filiabus ex tra deducētes. Deus misit gladium suum in ciuitatem & vniuersam cum habitatoribus suis concremauit. Vxor autem Loth quā descenderet: & contra angeloz pceptum sepius ciuitatem respiceret: & eius curam habere videretur in statnam salis versa est. Quam quidem statnaz iosephus se vidisse testatus est. Fugit autem loth cum duabus filiabus in segoz. Virgines enīz omne genus humanūz ex hoc exterminatū existimātes cuiusq; misceri vellent sibilicere credebant: & hoc ne genus humanūz deficeret: vnde & ibidez pater inebriatus: ex ipsis duos genuit filios ex maiore moab ac si quis diceret filius ex patre: a quo moabite: ex altera vero amon: a quo amonite. he enīz gentes in valle syrie habitauerunt. Et huiusmodi gentes ex Loth descenderūt: ut habetur gen. xix. Sodoma autem secundum isidorum regio erat: que & pentapolis a quinq; ciuitatibus dicta. Quondam quidem vberissima: cuius nunc species & umbra ignis adhu c in arboribus cernitur. Poma quippe eo in loco virentia sub tanta maturitatis specie nascuntur: vt maximūz edendi desiderū gignant. Que si excerpūtur manu fatiscunt: fumūq; exhalant. Vbidez enīz mare mortuum inuenitur: quod ab ierusalem stadijs ducentis distat: & indeam palestina mq; pariter & arabia disterminat.

C Incensa itaq; illa impia sodomozū ciuitate Abraā centenarius diuino iussu saram cognouit vxorem: q̄ concipiens anno expleto filium peperit: quem & iussu domini vocauit Isaac: significans gentes magnas ex eo futuras. Quo nato die octavo circumcidit carnem preputij eius. Gen. xi.

Isaac
191;

Isaac itaq; abrae filius vir deo carus & multa eius prouidentia dignus: & post patrem valde longeuus: & ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob & Esau ex Rebeccha vxore filia batuelis genuit filios. hunc autem quum pro singulari munere dominus abrae in senē. 3284 etate concessisset: ipsum quum esset vigenitus pater summe diligebat. Ipse etiam ad amozū suū atq; fauorem parentes pronocabat: eo q̄ omni bonitate & virtute studeret: & parentum suozum maximāz haberet sollicitudinem: ac etiam effectum circa dei cultum: hunc itaq; quum quinq; & viginti esset annozum pater Abraam deo sacrificare voluit: & quū ad cedem & ad altare pariter in trepidus accessisset hortatus est patrem dei pcepta in eo forti animo explere dicens: pater mi nequa q̄ in sum esset: vt initio quis nasceretur: si dei & patris iudicium esset refutaturus: aut non se monstraret amorum voluntatibus promptum: quando liceret solo patre hec volente facere: si non obediret esset iniustum: hoc dicens presto & voluntarie accessit ad altare. Quod quidem opus statiz infirmatum est deo impediēte. His gestis quum isaac quadraginta esset annozum patre sic volente Rebeccham duxit vxorem: que post mortem abrae geminos in ytero concepit filios: cuius venter quoz nimium intumesceret hesitans consultit deum: cui respondens dixit ipsam geminos vno partu esse pariturāz: qui gemini omnibus in gentibus essent nominati. Ediditq; vno partu geminos filios. Quozū prior: vt sacra historia tradit: a capite vsq; ad pedes hirsutus erat: quez iunior egredientem tenebat planta: Isaac autem seniozem precipuo amore diligebat: quem ob pilozum multitudinez vocauit Esau. Jacob vero iunior charior erat matri. Hic autē Isaac sicut & pater fame preualente ex chananea descendit in egyptū: vbi & ipse mentitus est Rebecāz sorozū suā esse: ibi quippe ab Abimelech geraris rege multa pertulit: a quo etiaz expulsus: tandē in chananeaz regresus est: vbi quoz senex & cecus effectus fuisset: incertusq; quando moreretur: vocauit ad se filiu suū Esau: cui mandauit ad venandum egredi: vt dum quippiam caperet ex eo sibi cenā prepararet: qua demum sumpta: eidem benedictionez paternāz impenderet. Quo ad venationem egresso. Mater que Jacob magnopere diligebat suavit ei: vt benedictionē Esau surriperet: quod & factum est: vt habetur Gen. 27. Jacob vero vltimō Esau metuens suadente matre mesopotamiam petijt: vbi & duas Laban auunculi sui filias accepit vxores: videlicet Rachel & lyam: ex quibus duabus octo genuit filios legitimos: quatuor autem spurios ex ancillis suscepit. Quibus genitis venit i ciuitate ebron inter chananeos positam: vbi & Isaac plenus diez comorabatur: qui & non multo post q̄ filius Jacob ex mesopotamia venit: superuixit. Defunctus autem est isaac vir omni virtute plenus quum vixisset octuaginta quinq; annis: quez iacob & esau filij cum vxore in Ebron sepelliere: vbi erat sepulchru parentū suoz: vt habetur Gen. 35. hic sicut & pater: deum nouit: q̄ in sapientia consistit: cumq; toto corde coluit: quod iustitie tribuitur. Et propterea iure iurando dedit illi dominus gloria in gēte sua: & crescere illuz quasi terre cumulū fecit: & eius semen magnopere exaltauit.

1894 **C** Aralius quintus assyriozum rex post Niniam anno a nauitate isaac vicesimo primo regnare cepit: & regnavit annis quadraginta.

C Egidius sextus sicilyoz rex Thalesone patre defuncto anno a nativitate isaac. 22° regnare cepit: & regnavit annis xxxiiij.

C Cretensum regni principium.

q̄ ipse vno die fecerat iude
vno die & sine patris

3305

335 **C**res siue orion demogoronis: vt quibusdam placet: filius primus crete insule rex: vt Eusebius scribit anno a natiuitate isaac. xxix. apud eandem insulam regnum suscepit: & a se cretam nominauit. primo nane: vt quidam volunt a celi temperie aerea dicebatur: postmodum **A**acoroneson: id est beata insula: alij autem a creta hesperidis filia denominatione accepisse eam dicunt. hic autem Cres: vt non nulli tradunt: vnus curetum fuit: a quibus postmodum Tuppuler tertius absconditus fuit atq; nutritus: Qui cures gnosum ciuitatem & Lybelis deoz matris templum in eadē insula condiderunt. 1886

Creta itaq; insula nunc venetis subdita: sicut Aristotiles libro politicorum secundo scribit: videtur ad principatum grecie fuisse nata ac preclare sita: cuncto namq; iminet mari: quum fere greci omnes circum mare sint positi: Abest: inquit: modicum a peloponesso: que est archadia: in medio enī mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeuz mare est: & ab occiduo ioniu seu myrticum: que europe sunt maria: a mane autem est illi icareum mare atque egyptium: que asiatica maria sunt. Et a meridie deniq; & occiduo aphro abluitur ponto. Hec enī vt Isidorus in. xliij. etimologiarū libro cap. sexto scribit: quondam centum insignibus vrbibus insignita fuit. Ipsaq; p̄ma remis & sagittis valuit. Studium quoq; musicuz ab ideis dactilis i ea ceptuz fuit. Capris copiosa est: cernosq; agit lupos & vulpes: aliaq; ferarū noxia nūq; gignit: Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur: & si inueniatur statim emoritur. Sunt etia; qui dicant eam creta; appellata; a tenaci terra: que creta appellatur: quia ibi melior comperitur. & fortassis sanior opinio.

C Sare obitus.

331 **C**Sara abrae vxor anno a natiuitate Isaac filij sui trigesimo septimo quinz annos centū & viginti septē etatis haberet in chana; ciuitate ebron defuncta est: ibidemq; permittentibus chaneis sepulta. Sepulchrum autē eius publice factuz fuit. Abraam emente agruz siclis quadringentis a quodam ciue ebron nomine vt patet Gen. vigesimotertio. Abide; quoq; abraam sepulchra sibi & successoribus suis delegit. Dece; quippe annis abraā vir suus eam precedebat: sic ipse quādo sibi ex illa promissus fuit filius: sicut ipsemet dixit. Si mihi anno; centuz nascetur filius: & si Sara nonagenaria pariet: vt habetur Gen. decimo octauo. Ex actis deinde tribus annis quadragenarius isaac Rebecā Hatuelis filiaz quadragenaria; duxit vxorem: Ut autē illam duceret missus fuit seruus ab abraam patre in mesopotamia;: vt patet Gen. 24.

C Cethure nuptie.

CAbraaz vero magnus ille pater Sara vxore defuncta adiciens cethurā duxit vxorem: ex qua: vt premissuz est: & filij sex nati sunt: viri quidem validi & sapientia canti: quos omnes ab Isaac filio legitimo separauit: & dona omnibus prebuit. Hi omnes Trogoditen & phenicem atq; arabiam apprehenderunt: videlicet in quantuz in mare rubrum pertingit: De hac autē Cethura varie sunt doctorū opiniones: vtrum ipsa agar ancilla fuerit an alia: hebrei ceturaz asserunt nomen fuisse appellatum: quod interpretatur copularā quam Agar fuisse affirmant: que de concubina post sare mortē transiit in coniugium: ne si senex aliam q̄ prius cognita; duceret nouis nuptijs lasciuire videretur. Unde de eo diuus pater augustinus decimo sexto de ciuitate dei cap. trigesimo quarto sic intulit dicens. Quod autē abraaz post mortem sare cethurā duxerit vxorem: absit a me vt incontinentiam suspicer: presertim in illa iaz etate & in illa fidei sanctitate. huius autem cethure liberi a nomine libere se appellauerunt: id est saraceni: qui primo vt premissum est: tragonitidem & phenicem: atq; arabiam vsq; ad terminos rubri maris possederunt.

CAfer autem: sicut Iosephus in primo antiquitatum libro cap. 23. refert: ex his natus est: qui primo castra fixit in libya regione: quam posteri africam ab illo dixere.

CAfricana igitur regio ab afer predicto sic dicta plures in se continet prouincias: occidentale videlicet ethiopicam partem: Libyam: tripolim: numidiam: & mauritaniam. Ethiopia preterea tres continet partes: quarū prima occidentalis motuosa ē: q̄ ab atlantico monte celsissimo p̄tendit vsq; in egyptuz: cuius media pars barrenosa perhibetur. Tertia vero: que orientalis pene deserta est: & inter australem oceanum & nilum fluminū situatur habens ab ortu mare rubrum. Dicta est ethiopia a calore populoz: quos solis vicinitas torret continetq; monstrosos homines garamantes & trogoditas: de quibus Herodotus libro historiarum q̄rtō. Et post eum Franciscus petrarcha in sua ap̄brica multa cōmemorat. hi trogodite cursu cernos superant. Quoz aliqui propter nimiaz feruore; maledicunt soli. Alij serpentes comedunt: alij leones & pantheras venantur: Alij specus cauante inhabitāt: ignes ibi in nocte videntur. Satyri quoq;: apilos: gameleum & basiliscus: cameli: pardi: & dragones ibi inueniuntur. In africa etiam fons est: cuius aqua potata canoras reddit voces.

334 **C**Adinera; cantatissimā poetaz omnium mulierem secunduz Augustinus in primo libro de ciuitate dei capitulo octauo anno etatis Isaac quinquagesimo octauo apud tritonidē lacuz apparuisse dicit: ex cuius nomine & ipsa postmodum Tritonia appellata est: hec etiam Pallas dicitur a pallante thracie insula: vbi nutrita fuit: siue a pallante gigante: quem interfecit. Hec quippe ionis primi primogenita fitu: que apud

trades afros quum multa ante non cognita repperisset non soluz afri: sed ⁊ greci eas absq; matre ex iouis cerebro genitas credidere. Que ideo: vt Augustinus inquit: tanto procliuus dea credita fuit: quāto eius origo minus innotuit. Ipsa enī primo lanificiū omnibus antea incognitū adinuenit. Nam ostenso quo ordine purgata lana: ⁊ dentibus ferreis pectinata: atq; colo filata: etiam textrinum excogitauit officium. In cuius opificij laude: pugna illa insignis eiusdeꝝ ⁊ aragnes colophone recitatur. Unde ⁊ lanifices postea: fullones: tinctorēs: textricesq; puellae teste Suidio tertio fastorum libro eius festum religiose celebrare ceperunt. Vsum insuper olei: eo vsq; mortalibus incognitum hec ipsa inuenit atq; docuit. Quod quidem quia multuz vtilitatis atticis populis attulit ei aduerius neptunū in nominandis a se arhenis attributa victoria fuit: volunt etiam ipsius fuisse opus: quum laz quadrigarum prima repperisset vsum ferrum q; in arma arte conuertere: armis corpus contegere: aciem bellantiū ordinare: ⁊ leges omnes: quibus ea tur in pugnaz edocuisse. Id enī Cicero in tertio de natura deorum libro testatus est. Et propterea a nonnullis Bellona vocata est: soror scilicet ⁊ auriga martis: dicunt insuper eam numeros inuenisse: ⁊ in ordinē: queꝝ in hodiernū vsq; seruamus eduxisse. Ceterū eaz tibus: seu pastorales fistulas prima composuisse multi credunt. His enim ob tot compertis prodigijs deitatus largitrix antiquitas eideꝝ sapientie numē attribuit. Et ideo: vt Cicero vbi supra ait: Ipsa eadem sapientie dea: ⁊ artium omnium inuentrix dicitur. Tandem quū eius virtutis fama ⁊ numinis reuerentia longe lateq; diffusa fuisset tantum illi antiquoz error: vt per vniuersam fere terram in eius honorem templa multa construerentur: ⁊ sacra celebrarentur: eoq; vsq; conscenderet vt in capitolio Romaz penes iouem patrez eidē cella dedicaretur. Huius autē tēplum milesios fuisse admirandum herodotus historicus scribit: quod postmodū ab Alitate viro iniquissimo absumptum fuit.

C Abincruas quinq; fuisse inuenimus primaz hanc iouis filiam ⁊ apollinis matrem. Secundaz nilo ortaz quaz egyptij saletem dicunt. Tertiam ex ioue secundo natam. Quartā ioue tertio ⁊ Corsee oceani filiam: quam archades Corion nominant quadrigarum inuentrices. Quintaz pallantis filiaz: que patrem interemisse dicitur virginitatem suaz violare volentes: Cui pennarum talaria affigunt. Sunt tñ nonnulli grauiissimi viri: qui asserunt non huius prime Abincruae: s; pluriū: que dicta sunt fuisse comperta.

C Solem primū iouis primi filiu ⁊ minerue predictae germanū hac eadē tēpestate floruisse Tullius dicit virum vtiq; insignē ac splendidam hominē: ⁊ ingenuis regijq; animi preclarū. Quem ob ingentes virtutes: vt aliquo modo nomine generoso nobilitarent euz taz claro nomine declararunt. Putabant enī veteres a Membroth gigante seducti: primaz rerum causam ignē esse: ⁊ propterea illi nobilius nomen sole dare non poterant: seu q; euz celestes putarent hominē: seu dominū e celo venisse ratione profunditatis ingenij: seu quia illi naturā igneam viderent mox ignis semper ad alta tendentem. Sunt tamen qui volunt hunc Apim eius fratrem fuisse: eo q; loco solis ab egyptijs cultus fuerit. Sed certe alius fuit ab api.

C Diana prima huius solis soror ⁊ iouis primi filia: ⁊ ipsa tempestate hac in precio fuit: de qua Tullius: vbi de natura deorum scribit multa commemorat: ⁊ dicit eam non iouis filiam: sed ascriptitiaz fuisse. Hanc tamen eā nō esse dicit: quā poete insignē virginitate perpetua voluerē: quū legatur hanc ex Mercurio liberi ⁊ proserpine filio pinnatū concepisse cupidinem.

C Eurimachus Thalesionis regis filius sextus sicyoniū rex quinquagesimo sexto natiuitatis Isaach sicyonijs regnare cepit: ⁊ regnavit annis. 45.

C Argiuorum regni exordium.

855

Isaachus oceani ⁊ terre (vt aiunt) filius testibus Augustino ⁊ Eusebio sexagesimo a natiuitate Isaach anno apud argos in thessalia p̄tinus regnare cepit: ⁊ regnavit annis quinquaginta: a quo inachus achae grandis fluminis nomen accepit: qui ⁊ argolicus: vt pomponius ait: p̄secat tractus: Sic duos post se reliquit filios: videlicet Irides postea egypti reginam: ⁊ phoroneū eius successorē. Id vero regnū duravit annis. 544.

3344

I Argos itaq; ab vrbe nomen accepit: ⁊ ab ea vniuersa prouincia: que argos thessalia siue pelasgia nuncupatur: ⁊ eaz homerus argos pelasgicum nominat. Eum enim plinius libro quarto naturalis historie a phoroneo ipsius inachi filio: ⁊ successorē conditū fuisse dicit. De quo Lucanus in sexto: Vbi nobile quondā Aene super argos arant. Aliud vero argos est in attica non longe ab arhenis. Et aliud est recte etiam plinio libro quarto in achaea hippiu cognominatum supra locum lerne a mari octo milibus passuum distans: a quo regiuncula argos ⁊ greci ipsi argui sunt cognominati.

C Balus qui ⁊ Xerses sextus assyriorum rex anno sexagesimo primo vite Isaac assyrijs regnare cepit: ⁊ regnavit annis triginta.

Jacob

854

Jacob autem patriarcha vir quidem sanctissimus ex isaac natus: ⁊ ipse post annum vite suae nonagesimum Joseph ex rachel vxore genuit filium: vt habetur Gen. trigesimo. Quo nato sup̄uixit annis quinquaginta sex: ⁊ tandem in egypto mortuus est. Hic est ille patriarcha vir sanctissimus: de quo iesus filius Syrach laudando protulit dicens. Benedictionem omniū gērium dedit illi: ⁊ testamentum suum confirmauit super caput iacob. Cognouit illum in bene-

3345

dictionibus suis: et dedit illi hereditates et divisit ei partem in tribus duodecim: et conservavit illi ioseph vi-
rus misericordie invenire gratias in conspectu omnis carnis. Hic itaque iacob surrepta benedictione Esau
fratris sui senioris quum pro vxore ducenda Mesopotamias profectus fuisset quatuor vxores sortitus est
Non ex libidine quidem: sed quum vna pro altera ei ab auunculo supponeretur: suppositas quidem: quo-
niam ea innocenter usus fuerat: ne ipsam ludibrio habuisse videretur in vxore duxit. Et qui alex mundus
prohibebat quin plures vxores multiplicande posteritatis causa haberi possent. Jacob accepit illam: cui
vni coniugij futuri spem fecerat. Que scilicet Rachel quum sterilis esset ancillam suam: de qua filios suscipe-
ret marito contradidit. Quod et Lea eius soror et quavis multos peperisset filios: quoniam prole cupiebat
multiplicare similiter effecit. Fuerunt igitur huic iacob vxores quatuor: Lea videlicet et Rachel sorores. Ba-
la ac Zelpha: non quidem ancille sed subditæ. Et quibus duodecim genuit filios. Ex Lea nati maiore sex
sucepit. Quorum nomina sunt hec.

Judaz a quo regia tribus descendit: et deinceps dominus noster iesus christus.

Ruben qui perdidit primogenita Ex Rachel autem Ioseph et Benjamin.

Simeon et Ex Bala Dan et mansen.

Lea a quo leuitarum genus Ex Zelpha Asser et Sarb. Et hi omnes fuerunt patriar-

chæ: qui quum vendidissent ioseph fratrem

suum: tandem in egyptum sub dictione sua ve-

nientes omnes ibidem feliciter cum eo con-

uentes et ipsi mortui sunt: quorum corpora postea in ebron reposita sunt sepelire.

3375 **C** Armanitres septimus assyriorum rex primo et trigesimo anno etatis iacob post Xersem seu Balen assyrijs 1824
regnare cepit: et regnavit annis 38. Quo regnare incipiente locutus est dominus ad Isaac patrem iacob
ipsiq; eadem que patri duo illa promiserat pollicitus est scilicet dare terram chanaan: id est indeam semini
suo: ac deinde in eius semine benedictionem omnium gentium Gen. 26.

3394 **C** Phozoneus inachi argiuorum regis filius (vt Eusebius scribit) anno etatis iacob quin quagesimo patre 1805
defuncto argiis regnare cepit: et regnavit annis sexaginta: homo sane insignis et sapientia industriaq; co-
spicuus. Qui vt diuus pater augustinus decimo octavo de ciuitate dei ca. tertio scribit) prius grecie leges
dedit: et sub indice causas agi instituit. Et propterea a iuris ciuilibus periti dicunt eum locum: quem forum
dicimus: in quo scilicet iura redduntur ab eo forum denominari: hunc Lactantius dicit iunoni: primum sa-
crificasse. Eius autem filios egyptum atq; nioben fuisse Eusebius dicit.

C Pbegocns phozonei ipsius germanus vir quidem doctissimus: et ipse tepestate hac floruit: qui vt Augu-
stinus refert) tempora per menses et annos et numeros observare docuit: et ad deos colendos sacella et aras
primus instituit atq; inuenit: vnde et post obitum eius predictorum consideratione tanq; deus veneratus
est: et ad eius tumulum confestim templum constructum fuit.

3400 **C** Isis cui antea io nomen fuit Inachi regis filia et phozonei soror his tepeoribus non solum ob regiam digni-
tatem adeptam: sed etiam ob multarum virtutum prestantiam insignis habita fuit: propter quod egyptiorum
sanctissimus et venerabile numen fuit. Hæc enim quum inachi regis vnica femina esset a ioue secundo vgo
coprexa fuit: que ob patris metum impulsæ acceptis quibusdam amicis suis nauem conscendit: cui vacca in-
signe erat: et prospero vento ex achaia in egyptum transfretavit: et ibidem desiderio suo satisfaciens consti-
tit: ibiq; quum comperisset rudes et inertes populos humanarum rerum omnino ignaros: ac bestiarum ri-
tu viuentes: regnum cupidine agitata non absq; magno labore et industria illos primus terras colere do-
cuit: cultasq; semina committere: et tandem fruges collectas in panem conficere. Insuper vagos homines: et
semi siluestres in vinum reduxit: quibus legibus datis ciuili more vivere docuit. Et q; longe prestantius fuit
litteras idiomaticis convenientibus adinuenit: et eas eis deinde docuit. Que quum mirabilia insuetis: et
indoctis hominibus visa fuissent. Eam non ex grecia venisse dixerunt: sed e celo lapsam crediderunt. Et
propterea diuinos honores statim instituerunt. Sed ea mortua etiam dyabolo fallente in tantam venera-
tionem euasit: vt non solum apud egyptios singulis annis sacra instituerentur: sed etiam apud Romanos
atq; alios multos templa pregrandia illi construerentur. Huius autem preclare mulieris Apis vir fuit: q;
cum eadem iside multis annis (vt suo loco dicemus) imperauit. Sunt tamen qui dicant huic Isidi Theglo-
rum quendam fuisse virum: et ex ea suscepisse Epaphum: qui egyptijs postea regnavit. De ea enim veteres
poete finxere multa: que ad historiam dicere non attinet.

3400 **C** Ceres prima Celi filia secunda his temporibus apud siculos veniens maximam in precio fuit. Hæc quip-
pe quum Sicano siculorum regi coniugio copulata fuisset: ibidem tanto ingenio valuit: vt et ipsa quum agro 1799
rum excogitasset cultum prima apud siculos boues domuit: et iugo assuescere docuit: et aratro adinuen-
tum cum vomere terram sulcis proficidit: et semina tradidit: que quum in segetem excreuissent collectis spici-
s flabellis separare: et molis terere: ac panem conficere docuit: quum antea homines glandibus et pomis sil-
uestribus sustentarentur. Ob quod meritum quum mortalis femina esset eam deam frugum arbitrati sunt
et eam diuinis honoribus extulere. Huic autem vnica filia nomine proserpina ex ioue secundo fratre fuit.
Que quum ab Orcho molitorum rege rapta fuisset eaz mater maxima maris perturbatione diu quesit-

nit: que res maximaz fabulatoribus occasionez prebuit.

C Altera quoqz ceres apud eleusiz attice regionis ciuitate fuit eiusde meriti apud suos clara: Cui Triptolomus postea obsequiosus: vt mox dicitur: extitit. Ambe quippe deitatibus z honoribus extulere.

C Bolocus octauus assyrioz rex anno etatis iacob .64. fm Eusebium assyrijs regnare cepit: z regnavit 3408 annis.35.

C Thessalozum regni principuz.

Thessalus Creti regis filius (vt Eusebius refert) anno etatis iacob.64. in thessalia regnare cepit: que prius teste plinio quarto naturalis historie li. Emonia dicebat: z ab ipso postea thessalia appellata fuit. Ea quippe grece regio est: que sub ar tica cōprehendebatur: que (vt fama est) olim lacus fuit a montibus vndiqz conclusus. ipsa enim: vt herodotus scribit: ab oriente pelion montem habet z coniunctos colles a septentrione olympum: ab occidente pyndum: a meridie orbzum: in quozum media concanitate thessalia ipsa concluditur: per quaz quinqz principes

fluuios decurere dixit: videlicet peneum: apidanuz: oenochonuz: enipheum z parmisuz: qui postea in vnuz iuncti per vnicum tantum transitum in mare decurrunt. Et solius penei nomen detinet.

C Jacob patriarcha hoc anno primogenitis a fratre suo Esau ēptis surreptaqz eius benedictione iuxta matris consiliuz in mesopotamiaz syrie ad auunculum suuz Laban ex chanaanea descendit: vt patet Gen. vigesimo octauo: a quo libentissime susceptus gregi suo prefecit: pro cuius quidem mercede Rachel filie suez nuptias exposulauit. Cui Laban puelle nuptias cum gaudio repromisit: z septez annos ministrare commisit. Temporeqz transacto poposcit Jacob nuptias: cui Laban annuens dum nox supervenisset Jacob ignorate alteraz filiarum nomine lyam ei collocavit seniorez quidem z aspectu indecoram. Qui mane prebendens iacob de iniustitia apud socerum conquestus est. Qui necessitati veniaz exposulans amantē Rachel post septem alios seruitutis annos repromisit. Quibus annis preteritis ipsam optataz rachel vxorez accepit: ex quibus duabus octo genuit filios legitimos z ex ancillis quatuor in .xx. annis.

C Ruben iacob primogenitus hoc anno qui est octogesimus quartus vite Jacob in mesopotamia syrie ex 3428 Lya vxore primo nascitur.

C Biluuiū particulare per maximū anno etatis Jacob primo z nonagesimo secundū Orusuz in achaia ter i 3435 ra attica fuit: Quo tpe in loco regnabat Ogiges rex.

C Eleusis ciuitas eodem anno in insula Thera sub cuboea iuxta atticam terraz haud longe ab athenis ab eodem Ogige rege condita fuit: a qua postea tota insula Eleusina vocata fuit. Nunc autem profus deserta habetur.

C Triptolomus autez rex eleusi sine Celoi z Menaline filius ea in vrbe haud molto post natus est. Ad quē quum Ceres querens proserpinaz filiaz deuenisset: z eum in cunis dormiente patre z matre inuenisset: vltro se altricez infantulo obtulit: Atqz euz gremio sustulit illa suo irreptoqz eo ter manu mulsit: ac tria carmina: vt Ouidius ait: volensqz ceres parvulum imortalez facere: interdum lacte diuino nutricebat: noctuqz clam igne obruebat: atqz ita preter naturaz puer crescebat. Quod quuz miraretur pater claz nocturno tēpore obseruauit quid in puerum nutrix ageret: z quū vidisset eum igne obrui exclamauit dicens. Quid agis: membraqz ab igne rapit. Cui dea dum non vis inquit scelerata fuisti Irrita materno sunt mea dona metu: Iste quidez mortalis erit sed primus arabit: Et seret z culta premia tollet humo. Ei quippe scilicet Triptolomo Ceres tria hec beneficia contulit. Hic igitur eum tempore ingentis penurie a concursu populi patre Eleusio occisio quia pereūt fame plebe filium abunde aluisset aufugit z longa nau: cuius serpens erat insigne ad exteras gentes abiit: ibiqz frumenti copia quesita in patriam redijt: ex qua Celos seu lynceo pulso in regnuz paternuz restitutus est: z non soluz restitutus: alimenta restituit subditis: sed etiaz facto aratro illos docuit terram colere: ex quo Cereris alūnus dictus est. Eam ob rem dicunt euz in partibus atticis vsuz frugum primū adinuenisse.

C Joseph vir castissimus atqz humillimus anno primo z nonagesimo etatis patris sui Jacob ex Rachele vxore Laban filia in mesopotamia syrie finitiaz quatuordecim annis: quibus pater suus Jacob pro vxoribus suis seruiet natus est. Quibus expletis Laban socer suus sedus cum eo pepigit: qz quicquid variū in grege loceri sui nasceretur: id merces sua esset. Quam ob rez Jacob virgas virides tulit: scilicet popleas: amygdalinas: z plantaminas: quas per loca decorticans in aquaruz canalibus in ipso coitus seruore ante conspectum ouiu posuit: vt sic tales conciperent fetus: quales vmbraz ascendentiuz arietuz in aquaruz speculo videbantur: vt autez omnes fetus varij coloris fierent: z ne dolus deprehēderetur in verno conceptu virgas ponebat: in serotina vero admixtura non ponebat: hec vero habentur Gen. trigesimo: hāc ob

rem comestoz dixit: Jacob nouam seropham cōmentatuz fuisse: qua naturam arte quadaz naturali pugitaret.

Joseph

1465

Joseph itaqz hic patriarcha castissimus z desideriozuz vir: z ipse in toto centum decem annis vixit: z i egypto ex asenech filia Putifariz sacerdotis vxore duos genuit filios Manassen scilicet z Effraim. Hic ab adolescentia quuz forma pulcherrimus haberetur: atqz animi virtute z sapientia alios fratres preccederet: pater eum amplius alijs filijs diligebat: Cui siue patris

dilectio siue somnia maximuz fratruz concitauit odiuz. Nam quuz duas visiones vidisset: et patri fratribusq; cunctis retulisset: multa in se conseruit inuidiaz: quam ob causaz quindecimo etatis sue anno a fratribus in egypto venditus est: indeq; vite sue triginta annis exactis coraz pharaone sterit: et eius somnia interpretans prenucliauit septez annos vbertatis futuros: quoz abundantiaz: septez alij sequentes anni steriles cōsumpturi erāt: et propter hoc rex eum e carceribus liberauit: in quibus eū comecerat in integritas castitatis: Ipsumq; egypto proficiens per annos octoginta purpura vestitus: et corona coronatus in curru aureo incedere fecit: et quum virtute omni admirabilis esset: omnia ratione disponebat: et potestate concessa omnibus in rebus humiliter vtebatur: que res: huiusmodi felicitatis apud egyptos causa fuit. Hunc autē ioseph quuz pater suus iacob oēs filios suos benedictionibus suis benediceret: vt habetur Gen. 49. maximis preconijis premlit: quia maloz memoriaz circa fratres suos non habuisset: sed potius i eis benignissimus fuerit: et bona pro malis otulerit: dixit filius accrescēs ioseph decorus aspectu: filie discurrerūt p muruz exasperauerunt euz: et iurgiati sunt: inuideruntq; illi habentes iacula: dedit in forti arcus eius: et dissoluta sunt: vincula brachioz eius per manus potentis iacob: inde pastor egressus est lapis israel: deus patris tui erit adiutor tuus: et omnipotens benedicet tibi benedictionibus celi desuper: et benedictionibus abyssi faciens deoz suz: benedictionibus vberuz et vultus. Benedictiones patris tui confortare sūt benedictionibus patrum eius donec veniret desideriu colliu eternoz. Siant inquit in capite ioseph et in vertice nazareth inter fratres suos bec ille. Joseph itaq; post q̄ in egypto octoginta annis ita regnasset completis centuz et decez annis in egypto mortuus est. ossa vero eius nouissime quando hebrei egressi sunt ex egypto in chanaanaz hoc est iudeaz reportauerunt: sic enim eos adiurauerat ioseph q̄do mori debuerat.

3435 **C** Mesapus nonus sicyoniorum rex anno primo etatis ioseph sicyonijz regnare cepit: et regnavit secunduz 1764
Eusebium annis. 47.

3445 **C** Balus nonus assyriorum rex et ipse decimo anno vite ioseph assyrijs regnare cepit: et regnavit secundū 1654
Eusebium annis. 52.

C Iuppiter secundus Celi seu celij nonus filius his temporibus apud archadiaz: ubi natus erat ob ingenia facinora clarus fuit. Cuius gesta non certum habetur an sua an potius primi vel tertij fuerunt iouis: eius tamen hoc gestum fuisse tradunt: q̄ lycaonem archaduz regem in prelio vicit: et regno priuauit: eo q̄ humana corpora in conuinijs mistrabat: Quam ob rez ipse de iniquo et pessimo rege vltionem sumpsit: et ob hoc primū apud suos iuppiter vocari ceptus est. Sunt tamen qui dicant id gestum fuisse a Lysania primo ioue. Undeq; ex archadia atenas digressus maximo i honozis culmine habitus fuit: eo q̄ aduersus Celum: qui Latonaz stuprauerat ingens habuerit bellum: quo superato maxima cum gloria atenas redierit: vbi ioui primo bonem imolauit: et multa ad laudabilem ciuitatez spectantia apud eos instituit. Quibus ex causis iuppiter cōmuni omnium consensu vocatus est. Huius tamen tempus nullus historicus prefixus apponere presumpsit: licet nos huic loco ipsum apposerimus. Quindecim enim filios huic genuisse constat. Quorum prima diana: Secundus Apollo: Tertius Titus: Quartus bacchus: Quintus amphion. Sextus Cethus. Septimus Calatus. Octava Pasythea. Nona Egraes. Decima Euphrosine. Undecimus Lacedemon. Duodecimus Tantalus. Tertiusdecimus Hercules. Quartadecima Minerva: et vltimus Archas.

C Vulcanum primum huius iouis fratrem tempestate hac floruisse dicunt: licet Eusebius noster tempore isaach eum fuisse dicat: De quo nil aliud habemus nisi q̄ ex minerua neptis sua predicti iouis filia apollinem genuit primum. Fuit enim hic igneus et inexhausti amoris vir. Tres enim vulcanos fuisse legimus. Hunc primum. Secundum saturni filium: de quo latius dicetur. Tertium Nili filiū.

3452 **C** Apis quem Osirim egyptij dicunt quartus argiuozum rex decimo septimo anno vite Joseph post patrem argiuus regnare cepit: et regnavit annis quinque et triginta. Hic apis iouisa ex Niobe phoronei filia filius fuit: qui cum phoroneo auo in regno successisset: et per quinq; et triginta annos imperasset: et Agilauz fratrem in regno prefecisset: ipse cupiditate glorie: et amplioris regni captus ad egyptios transiit: et obtento regno ibidem Isidem regnantem virginem inachi olim filiam matr monio sibi copulauit. Qui et ipse sicut vxor: Isis quum rudes homines multa docuisset: et potissime vini vsium loco dei haberi ceptus est dicente Tibullo.

1747

Primus aratra manu solerti fecit Osiris:

Et teneram ferro sollicitauit humum.

Primus inexperte commisit semina terre.

Pomaq; non notis legit ab arboribus

Hic docuit teneram palis adiungere vitem.

Hic viridem dura cedere falce comam.

Et alia multa que idem de Api prosequitur. Sed tandem teste Seneca libro: quem de sacris egyptiorum composuit a Typhoeo fratre occisus atq; membratim dicerptus fuit: diuq; ab Iside vxore questus: et po-

stremo inuentus in maximos prorupit luctus: atq; ita egyptijs ob mariti membra cōperta placata est: et lo-
cum ubi ea inuenerat grece pnyalas dixit: quod latine amicas dicimus. Et cōfestim ad sepeliendum se ac-
cinxit: locumq; comperit et elegit pro illius sepultura tutissimuz: et difficillimi transitus: hoc est insulam aba-
ron q̄ inaccessibilis interpretat: eo q̄ sit in palude iuxta memphim limosa. In eo quippe loco illuz sepelli-
nit: et paludem stygem hoc est merozem vocari voluit. Nec ad illaz insulam queuis accedere posse statuit
nisi certis diebus et quibusdam initiatis. Siquis forte ea in palude deperisset: nec cadauer reperiri posset.
Abultis quippe annis egyptij quedam sacra officia ei exolvebant. Sed quum deinde eisdem egyptijs ap-
parere cepisset bos instar numinis putarunt illum Osirim esse: et vt deum adorare ceperunt. Et commuta-
to nomine illum apim vocarunt: hoc est bouem. Sic enim bos egyptiorum lingua Apis nun: upatur. Nā
teste Plinio octauo naturalis historie. Bos insignis ex improuiso illis apparer: quem certo detinet tempore
et adorant: Et vt nonnulli ferunt per annum illum detinere consueuerunt: alij per decennium dixerunt:
Deinde referentibus quibusdam auctoribus et quammaxime Plinio vbi supra statuto die sacerdotes il-
lum in sacro fonte sumergunt. Quo extincto: mox alter non sine publico luctu queritur. et donec aliū inue-
nerit ad instar isam erent: Sed non diu queritur: Quem compertum centum Antistites Memphiz cū
paucorum gregibus populoz: et omni musicozuz genere prosequūtur dicente Tibullo: Te canit atq; suuz
pubes miratur Osirim: Barbara memphitez plangere docta bouez: et Quidius in. viii. metba. nunq; q̄ sa-
tis questus Osiris: Semper eniz perdunt semper: et inueniunt Quo sane inuento populos mira applau-
dēs leticia magna cum voce salutat. Diodoros Siculus historicus varias et longas diuersaruz nationuz
Osirisq; atq; isidis Theologias retulit. quas si quis videre cupit apud illuz varijs in libris videre poterit
Hic autem Memphim urbem dignissimā in Egipto condidit: Et alia multa: que enarrare longum esset:
Hic apud Egiptios tanta veneratione habitus fuit vt si quis post mortez illuz hominez fuisse dicere pre-
sumpsisset ex iudicio publico capite puniri decreuerunt: et ob id in quibuscunq; templis erat eius simula-
chroz digito labijs impresso: qui admonebat silentium. Huius preterea bouis: quem serapim arbitrabant
egyptij caput inde deirantes in eremo loco dei coluerunt. Venerabatur preterea apud alexandriam egy-
pti mirabili cultu. Illumq; apim arbitrabantur solem.

140

Rhodos vrbis a qua insula rhodus nomen accepit his temporibus secundum Eusebiam a thelebinis et
cariacibus a phoroneo argiuorum rege iamdiu deuictis in ipsa rhodo lycie in insula condita est: De qua
Domponius sic refert: q̄ dum vrbis fundamenta foderentur rhose capulum fuisse inuentum dicit: a quo
ciuitas et insula cognominantur. Rhodos eniz grece latine dicitur rhosa prius tamen insula ophnisa dicta
fuit: deinde stadia: et postea thelebinis (vt diximus) eo q̄ Thelebinis vrbem ibidem condiderunt: et insu-
lam incoluerunt. Quos nonnulli maleficos et fascinatores fuisse tradunt tanq̄ stygiam aquam stirpibus
et animalibus perniciosi gratia inspargerent. Alij tamen econtra dixerunt Thelebinis eximios artifices: pri-
mosq; ferri et eris in asiam fabricam inuenisse: quos ex creta in rhodum profectos vicini per inuidiam fa-
scinatores perdidit: post Thelebinis: elades insulam tenuere: quorum posterij lyndum ac ialissum cō-
diderunt: poete huius insule dignitatem et antiquitatem astruentes fabulam confinxerunt dicentes auruz
in ea pluuisse quum pallas in iouis capite nasceretur. Hec quippe insula nongentorum stadiorum ambitu
continetur. In orientali promontorio sita: que et portubus et vijs et menibus olim sicut et nunc ceteras ase
vrbes superauit Romanis et grecis semper amica: que quum libera esset multis et donis et simulachris ex-
cellentissimis claruit: precipua vero fama colossi extitit: Statuā enim illam alij iouis: alij solis fuisse tradūt
quam cares Lyndus: vt suo loco dicimus: decies septenum cubitum altam ex ere edidit. Multa quip-
pe hec rhodus ciuitas per ciuilia Romanorum bella perpeffa fuit damna: nec sub grecorum imperio ca-
lamitatibus caruit. Sed postq̄ saraceni egiptum et syriam. Turci vero asiam obtinuerunt longe maioribus
cladibus subiecta fuit: et aliquando venetorum iugum: aliquandoq; aliorū christianorum pertulit: Neque
villo pacto turcorum viribus restitisset nisi religiosi milites: qui beato Joanni dicati sunt insule curam su-
sccepissent. De quibus infra libro terriodecimo latius dicemus. Ex hac insula multi illustres viri prodie-
runt: et imperatores atq; pugiles. Equibus Panetij philosophi progenitores fuere: et alij multi.

Ciri disciplinis excellentes.

Apollo medicus Vulcani et Adinerue prime filius his temporibus Eusebio testante phocen-
sibus et delijs clarus habitus est. Qui medicine artis repertor: et herbaruz virium primus co-
gnitor fuit dicente ipso ad virginez Baphnez apud Quidius libro metabamoricensi. Primo inue-
tuz medicina meū ē: opiferq; per orbē Dico: et herbarum subiecta potentia nobis. Quāq; plī-
nius libro septimo naturalis historie Chironem quendam eius artis inuentorem dixerit. Hic
autē apollo phitonis et sapientie deus a poenis appellatus est: qui et Phitonem serpentem: qui matres la-
tonaz psecutus fuerat sagittis confecit. Accipitur etiam pro sole: quia sicut in claritate solus habetur: sic
iste in cognitione medicine tantam claritatem solus obtinuit.

Chiron Medicus iustissimus atq; sapientissimus vir Centaurorū ductor nutritorq; Esculapij: et magni doctor Achillis: hisde; tēporibus (vt nonnullis placet) multa bonitate et industria clars fuit: Qui vt multi affirmāt medicinā et herbarū bonitates primus inuenit: q̄ postea antiquissimus factus: Esculapiū docuit et achillez: hic (teste Orpheo) cuz argonautis nauigauit: et illorum iudex ac Medicus fuisse dicitur: vbi et achillem chitera pulsare docuit: Tandē cuz herculez hospitio suscepisset: et eius arma con- tractaret: sagittae manibus cadens pedē leuū vulnerauit: dicente Ouidio: Būq; senex tractat squallētia rela venenis Excidit: et leuo fixa sagitta pede. Sed vt dixit vterius Ouidius illum nunquā tali vulnere li- beratum: et post nonum diem miseratione deorum ne amplius dolore cruciaretur ad celos tractus: Unde ait: Ip̄e etiam lectas pegaseis collibus herbas Temperat: et vana vulnera mulcet Spe. Et infra subdit: Nona dies aderat cum tu iustissime chiron: Bis septem stellis corpore cunctus eras.

Venerem magnam Celi et dici (vt Cicero scribit) filiam: hisdem temporibus fuisse dicunt: licet alias tres fuisse idem Cicero de natura deorum ostendat: Sed hanc primā et vulgatā affirmat extitisse: De q̄bus omnibus multa figmenta poete finxere: Hec igitur incomparabili oris decore et totius corporis splendore emicuit: Et propterea multi infantes illam ipsāz celi sydus dixerunt: quod Venerem nuncupamus: et alij non terrestres: sed celestem feminā ex Iouis gremio lapsāz in terrā dixerunt: atq; multi eamob̄ deā imortalem ipsāz asserbant: Cuius filium geminū amorem fuisse poete dixere: quem quidē Cupidinē no- minauerunt: Et cū ex Deabus gentiliūz venerandissimā habita esset: non solum apud Cyprios vbi enutri- ta erat: thure placata fuit: sed etiā mortuam et incestuosam feminā eo delectari odore existimabant q̄ vni- do in prostibulozū voluptatibus utebatur: et non solum apud suos: Sed etiam apud Romanos qui ei tem- plum sub titulo Veneris virginis construxerant precipuis honoribus venerata fuit: Hec enim tribus vi- ris nupsit. Quibus mortuis cum iuuenula et formosissimā haberetur in tam grandem luxurie puritū ve- nit: vt omnes decoris sui claritatem crebris fornicationibus maculauerit. Unde et prima (vt aiunt) meretri- cia publica adinuenit: et fornicēs instituit: et matronas inire compulit: quod quidem scelus execrabile apud Cyprios in consuetudinem quasi deductum est. Itāz idem Cyprij hanc consuetudinez seruare consueue- re: vt virgines suas ad littora mitterent: vt nauigantiūz uterentur concubitu: et sic future castitatis sue liba- menta persoluisse viderēt Veneri: et pro suis nuptijs quesuissē dotes: Ipsa enim Vesta dicta fuit: que apud Cypriū viridarium deliciosū atq; amenū ad explendā libidinem suā construxit. Multa de his tri- bus veneribus dicuntur: que breuitatis causa omittuntur. Vide Joannem Bocaciū Florentinū in He- nealogijs Deozū libro tertio et quarto: et nono et vndecimo: ac quinto multis in locis.

Dynastia decima octaua hic incipit.

3475 **D**ynastia Diapolitarū decima octaua anno vite Joseph q̄dragesimotertio Egyptijs regnā cepta ē que et durauit annis tricenis q̄dragesimosex sub Regibus quindecim: quozū primus Amasis: qui pulsa pastorū secta: que regnauerat in Egypto vndecim et quingenis annis. 25. omnē regni possessionez et predam sub- stulit: et eozū nomen omnino deleuit: Huic autēz successit secundus rex cui nomen erat Amenophis qui et regnauit annis vigintimo. Tertius Ephres annis duodecim. Quartus Adispar Adutosis annis vi- gintifex. Quintus Tutbenosis annis novem. Sextus Amenopres annis trigintauno: hic est quez qui- das Memnonem putant: cuius statua vsq; ad aduentum Christi Sole oriente vocem dare dicebatur. Septimus Osus annis triginta octo. Octauus Accenedis annis duodecim. Nonus Achoris annis no- uem. Decimus Chencres annis sexdecim. Undecimus Acheres annis octo. Duodecimus Cherres: annis quindecim. Tertiusdecimus Arniens qui et Bananus annis quinq;. Quartusdecimus Ramesis: qui et Egyptus a quo provinciā nomen accepit annis sexaginta octo. Quintusdecimus et vltimus Aeno- phis annis quadraginta. His finitis decimanona dynastia subsecuta est centū et quadraginta quatuor ānoz.

3482 **L**iberatus decimus Sicyoniorū rex quinquagesimo āno vite Joseph: et ipsius Joseph Imperij vigesimo anno post Mesappum Regem Sicyonijs regnare cepit: et regnauit annis quadraginta sex.

Sparta Civitas que alio nomine Lacedemon appellat: his tēporibus Eusebio referēte a Sparto pho- ronci filio condita est: a qua postmodum Regio ipsa etiāz Lacedemonia nomen accepit: Verū Justinus in tertio Epithomazū libro alia de causa illāz Spartāz cognouitāz fuisse dixit: vt infra loco alio dicemus: Lacedemon autēz hec Lyaonie Civitas: que scilicet Taygeto monti subijcitur: a Lacedemone Iouis filio: Que autem a Semelis filio eadem Sparta dicitur.

3489 **A**ltadas decimus Assyriorū Rex post Baleum septimo et quinquagesimo vite Joseph Assyrijs re- gnare cepit et regnauit annis trigintaduobus.

Jacob patriarcha sanctissimus hoc ipso anno etatis sue. i. 47. regnantibus predictis regibus d̄ Christo et de vocatione gentium prophetans in Egypto diem obiit: Cuius prophetia (teste Vincentio histo- rico) hec breuiter fuit. De stirpe inqt Iuda filij mei nascē v̄go stellā h̄ns byssinā: vestēq; cādidissimā d̄ q̄ nascē agnus imaculatus q̄ ē agnus d̄i gr̄a saluās oēs: cuius regnū erit icernū quod non corrūpet. D̄ns

deus magnus apparebit in terra vt homo: corpusq; assumer: et comedet vt homo. Dicitur astrum eius in celo: ac ipse resplendet vt sol in terra: Celi super ipsum et ex templo glorie veniet ipsum sanctificatus cum voce paterna: et ipse effundet spiritum gratie super vos: et eritis filij eius in veritate: Hic erit ex Leui sacerdos: et ex Iuda Rex deus et homo mediator dei et hominum: qui omnes tenebras de sub celo tollet: et erit pax in vniuersa terra. Vos vero deniq; impie ageris contra eum et sacerdotum principes manus imponent super eum: et exterminabunt et interficient eum nescientes eius resurrectionem: Innocentisq; sanguinem recipietis super capita vestra: et in passione altissimi petre scindantur: et sol extinguet: et cetera que q; turbabuntur: Inuisibiles spiritus contremiscent: et infernus spoliabitur: Ipse vero paradisi portas reserabit: et stare faciet minantem gladium aduersus Adam: et dabit sanctis comedere de ligno vite: et Belial ligabitur ab ipso: Tunc videbitis Enoch: Noe: Sem et Abraam: Isaac ac me patrem vestrum resurgentes a dextris in exultatione: Suisq; filijs potestatem dabit conculcandi perniciosos spiritus: et quotquot i euz crediderunt in terra gaudebunt: Tunc omnes resurgent: et hi quidez in gloria: Impij vero ad ignominiam: Atque in primis Israel iudicabit: quia non crediderunt ei et cetera: Eo deniq; mortuo diebus triginta conditus aromantibus fuit: Inde q; concedente sibi met Rege celebri pompa corpus a Joseph in hebron delatum in spelancha duplici multa cum largitate sepelitur: vt patet Genesis quadragesimonono. Tunc quippe Ethnicorum mos erat nouem diebus in condita corpora seruare in singulisq; diebus ea calida fouere aqua: et per interualla conclamari: vt si quis fortet spiritus interclusus esset clamoribus excitaref Condita vero quadraginta diebus seruabantur: Hebreis vero septem tantummodo diebus in condita seruare consueuerant: Condita aut triginta. Hinc diei septimi et trigesimi apud nos obseruatio inoleuit: qua sacra obseruat ecclesia: Sicut etiaz habetur in Decretis. i. 3. q. 2. c. Quia alij.

1599

Prometheus Iapeti filius ex Asia Nympha coniuge: his temporibus (testibus dno patre Augustino de cimo octauo de Ciuitate dei: et Eusebio in Archadia claruit: Vir vtiq; acutissimi ingenij et spectate peritie: qui homines incompósitos ac rudes ad politiores mores composuit: Stimulachra quoque hominum primus de terra formauit: et arte quadam veluti spiritum habentia moueri fecit: Hinc et fabulationes multe conficte fuerunt: Inde cum in altissimo Caucasi montis resideret et Astrologiam didicisset: eam prius assyrijs docuit: Insuper etiam ignem e silice primus eduxit: vt Plinius testatus est: Usus preterea anuli scilicet ferrei primus inuenit: Quem quarto digito in honorem cordialis venie portari suauit: Tempore deinde procedente apud Romanos (vt Isidorus decimonono Ethimolo. libro capitulo duodecimo refert) statutum emanauit: vt liberti ciuesq; aureo vterentur anulo: libertini argenteo: et serui ferreo tantum Fulminum deniq; rationem in Caucaaso monte etiam deprehendisse dicitur: propter quod ignem celestem illum furatum fuisse tradunt: Hunc sapientissimum virum diuus pater Augustinus libro de ciuitate dei: et post eum Rabanus: et Luon Carnotensis: ac Ouidius et Horatius et Claudianus in panagerico suo: ac multi alij doctores miris extulerunt laudibus.

3600

Atlas et ipse archadicus Promethei frater: Seu vt alijs placet filius: et Abate pater: hac quoq; tempestate vir excellentis vene et multe contemplationis clarus fuit: Quippe astrorum cursum per uigili studio comprehendit: et primus de astrologia inter grecos disseminauit: Propter quod finxerunt fabule eum celum portare: quauis idem mons eius nomine nuncupetur: Cuius altitudinem celi portationem in opinione vulgi venisse videatur. Hic autem septem genuit filias nymphas appellatas: quarum hec nomina sunt: Prima Abaia cuiusdam Mercurij mater: et Iouis tertij concubina: Secunda Electra Bardani mater. Tertia Stenopex Martis concubina et mater: Parcbon et Celben: que habita e perpetua virgo. Quinta Celene Neptuni concubina: Sexta Tayeta vel Tayethon mater Tantali et Apollinis et Thesali et Lacedemon. Septima dicta est Pyrrha: hec sorores septem ab Insula hesperida dicte sunt hesperides. Tres. n. Atlantes fuisse dicuntur: Quorum primus: hic archadicus creditur. Alter Thesalul: Inde Dauros fuit. Tertius ille scilicet qui cum hespero fratre ad Dauros transfretauit.

Atlas preterea Italus quartus fuit: qui vt vulgo fertur apud Fesulas Etrurie cinitatem imperauit: Quot autem imperauerit tempore non satis certum habemus: licet sint qui dicant ipsum hoc tempore regnasse. Ipse quippe septem genuit filias Plyades dictas: Quarum prima dicta est Abaia. Altera Electra etiam alterius Bardani mater et Teucris: De quibus Papias refert qd ex Latio Bardanius in pbrigia profectus fuit vbi et Erictonium genuit: qui dater fuit Troia a quo postmodum Troia nomen accepit. Et hinc colligitur qd Troiani ex Italia primum duxere principia.

Epmachus alter Promethei frater his temporibus fuit: De quo Ouidius meminit dicens: Hinc promethiades placidos epimatica dicis: Iubet. Hic genuit pyrhum: Ex cuius stirpe Fastidia fuit: Qui ex Regina Terra duodecim gigantes progenuit viros vtiq; fortissimos: Quorum nomina Typhus scilicet et Briareus et alij decem fuere.

- 3610 **T**hesperus autem alter Promethei frater hoc anno mortuo Atlante germano Italiae rege in regnum successit: hic primo apud Hispaniam regnans a fratre pulsus in Italiam venit: et ea loca ubi nunc Italia est occupans Hesperiam a se nominavit. Unde Hesperus occidentalis stella etiam ab ipso Hespero cognominata fuit: hic tres filias genuit: quas ab Insula Hesperide: ubi eas enutrire fecit Hesperides appellavit: quarum nomina sunt Eglen: Arctusa et Hesperusa: he a poetis amenissimum viridarium custodire cum vigili Dracone dicebantur: In quo auree arbores erant aurea poma tenentes: que teste Ouidio libro quarto Metamorpho. Quia Themis predixerat a quodam nato Jovis diripienda esse: Hesperion pomarum montibus circumsepit: Sed tandem Hercules ad illa rapienda ab Euristheo missus occiso dracone aurea mala tulit: Dicente Lucano libro nono: ubi de hoc ordo plura locutus est: Abstulit arboribus precium memorumq; laboris: Alcides passusq; inopes sine pondere ramos: Rettulit argolico fulgentia poma tyranno.
- 3527 **A**rgus quintus arguorum rex post Apim in Egyptum profectum anno quo Jacob mortuus est regnare cepit: et regnavit annis septuaginta: hunc centum oculos habuisse ferunt: id est cuncta vidisse sua incomparabili prudentia: sub quo et Calitis primus Argus functus est sacerdotio.
- P**lemens undecimus Sydoniorum rex: post Iberatum Regem anno sexagesimo octavo vite Joseph Sydonijs regnare cepit: et regnavit annis quadraginta octo.
- 3528 **A**banutus undecimus Assyriorum Rex Atalda rege mortuo assyrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.

Exodus liber hic initium sumit.

- 3541 **H**ebrei in Egypto sub servitute fuerunt secundum Isidorum. i. 4. 4. Verum secundum Augustinum. i. 4. 5. Cum ergo mortuus esset Joseph Amenoptes quartus post Ephem pharaonem cum alijs Egypti pharaonibus populus Israel exorsus habens propter ingenij magnitudinem: laborumq; industriam: operum affluentiam: ac sobolis elegantiam: calide cum opprimere et delere statuit: ne scilicet multiplicatus in ipsius consurgere posset. Quamobrem multimodis eidem operum angarias imponere curavit: utpote lateres coquere: fossas purgare et lutum exportare quibus operum sionibus ab vxorum amplexibus cessarent: ac per hoc eius proles deficeret et genus israelitarum ex terminaretur. Dum vero in his calamitatibus versarentur: Contingit ut quidam Scriba sacrorum prescius futurorum pharaoni prenunciaret: unum ex hebraicis mox nasciturum: qui Egyptiorum regnum humiliaret et filios israel exaltaret: cuius virtus transcenderet uniuersos. Et propterea consuluit regi ut omnes hebreorum infantes occideret: Verum adhuc ipso populo magis ac magis multiplicante precepit Rex obstetricibus: ut obstetricando hebreas mulieres: earum mares quoscunq; interficerent: feminas vero seruarent: tanquam inuadum sexum: et ad Egyptiorum libidinem dedicatum: Sed et adhuc eodem populo crescere de nouo mandauit: ut eorum nati in flumine proijcerentur: ut ita hebrei paulatim ad nihilum redigerentur. Sed contra dei voluntatem nemo preualere potest: Quapropter tempestate hac: hoc est anno octavo et vigesimo regni Amenophis puer quem predixerat ille sacerdos scriba scilicet Moyses et amram hebreo natus est: quem cum tribus mensibus absconditum pater tenuisset: videns quod amplius eum celare non posset fuscilla scripse sumpsit: et eam bitumine et pice liniuit. Intusq; infantem coposuit: eumq; in careto ripe fluminis exposuit et eius salutem deo reliquit. Et fluuius quidem puerulum suscipiens deportabat. Maria autem pueri soror matris iussu illum sequebatur a longe considerans euentum rei: Tunc deus ostendit non humana prudentia: sed omnia quecumq; vult ipse fieri effectum optimum protinus adipisci: nec preualere eos qui pro cautela sua alios condemnare nituntur: unde et hunc puerulum inopinabiliter saluauit. Chamur itaq; erat filia pharaonis: que dum circa fluminis litus cum tuuenculis luderet: vidit illud vas a flumine deportari et statim precepit suis illud sibi afferri: Aperiensq; fuscillam copertit infantem elegantissimum de quo valde gaudio est: mandauitq; Chamur regis filia ut mulier adduceretur: que matrem filio preberet: Sed cum multe illi adducte fuissent nullius mamillas sugere voluit. Maria autem eius soror: que cum alijs ad videndum astabat: ait Frustra o Regina ad nutrimentum huius infantis vocasti: que nullam ad eam cognationem habet: sed si vis adducam vnam hebreorum mulierem a qua vera excipiet: Cui dixit: Vade. Illa autem confestim ad matrem reuertens illam ad Regnam adduxit. Infans vero euestigio ad matrem vera accessit: Quo viso Regina cum ignoraret hanc esse infantis matrem: cum supplicatione commisit ei infantis nutrimentum: Cui secundum rei euentum nomen imposuit Moysen: eo quod de flumine fuerit saluatus. Aquam enim Egyptij moy vocant: ses vero sal natus. Coponentes itaq; (ut Josephus ait) hec ex abobus Moyses ei nomen imposuerunt: hoc est ex aqua saluatus. Ipse enim ex stirpe Leui ortum habuit.
- L**eu quoque a quo leuitarum genus ex Jacob patriarcha natus vixit annis. 134. et genuit Caath: hic namque ovis leuitarum pre extitit: quod postmodum ob moysi et aaron claritate non exigua sacerdotalis honoris dignitate consecuti sunt: et quod dicit dominus nisi iesus christus nasci dignatus est. Caath autem Leui filius et ipse vixit annis. 133. et genuit aniram.
- A**niran vero Caath filius vixit annis. 134. et genuit aaron et moysen atque maria. prophetam quod domino carne cecinit et ob murmuracionem fratris moysi lepra. 7. diebus percussa fuit: et tandem mortua in cades sepulta est: is. n. anira cum iter hebreos nobilissimus hret metuel hebreorum dissectionem pueri: et grauius hoc ferret: nec eius vxor amplius pareret:

Rogavit dominum vt misereri dignaretur populi sui qui illo tempore affligebatur pro extinctione parvulorum suorum. Deus autez ad orationes suas misericordie aurem inclinans: per visum ei affuit: exhortansq; euz dixit memoriam habere eorum pietatis: Et propterea eidem propiciationem in proximum fore prebiturum. Hancq; consurgens Aniran visionem hanc Jobuel coniungi sue indicavit: Intellexitque Aniran non solum de filio sibi daturo: sed etiaz de futura felicitate hebreorum. Atq; ita mox ea que per visum ei prenunciata fuerant: adeo partus vxoris fidem prebuit: et filium genuit: qui secundum dei proloquium omnium sapientium hebreorum prudentia: et laborum magnitudine prestantior fuit. De quo mox latius dicetur.

Criasus quintus Argiuorum Rex Argi regis filius ano quintodecimo seruitutis hebraice Argiuis regnare cepit: et regnavit annis quinquagintaquatuor.

Asia nympha oceanii et Thetias filia Japeti vxor et Promethei predicti mater vel magis (vt Herodotus placet) vxor per hoc tempus: vt Varro tradit: ea loca que Asia minor dicitur incoluit: et a se Asiam nominavit: que regio per maxima est: licet Asia minor nominata sit: In qua et quingentas Civitates aliquando fuisse compertum est: Hec autem a mediterraneo nostro mari cingi et Phrygia ac Lycia conclusis terminatur. Incipit enim in occidentali litore et vsq; ad paludem Meotidem et fluvium Tanaym extenditur inter mare ponticum iacens et oceanus septentrionalis: Ea quippe Asia minor partita nunc continet infra scriptas prouincias et Insulas: videlicet Gallariam: Bythiniam: Lycaoniam: Paphlagoniam: Salonem: Mysiam: Olypinam: Pergamum: Eoliam et Lesbum: Ioniam: Cariam: Lidiam: Liciam: Pamphiliam: Phrygiam: Ciliciam: Rhodum et Cyprum: Que sicut olim Asia vocabatur: nunc pro maiori parte ex augmento Turcorum nominis Turcia appellata est: In ea beatus Joannes euangelista primum Christi euangelium predicauit et vniversam Christo credidit: pulcherrimasq; ecclesias erexit. Vbiq; martyrio coronati pro Christo postmodum fuerunt sancti: quorum constantia ibi cessauit omnis spurcicia veteris idolorum cultus. Sed nostro (vt ita dixerim seculo) factum est: vt Turcorum aduentu cuncta quasi ibidem imutata sint: Habumetea quippe lex per eosdem turcos Christi euangelium reppulit Christianorum nostrorum auaritia et inertia: Ea certe regio seu prouincia plurimos doctrina excellentes protulit viros: De quibus omnibus locis et temporibus suis infra dicemus.

Asia vero maior ab Asio Chotti filio benominata fuit: que a palestina et Syria incipit: et in Indiaz terminatur: que tamen a minori (vt aiunt) nomen a se traxit.

1642

Danchaleus Hamitibi filius duodecimus assyriorum Rex decimosextimo hebraice seruitutis anno 3557 Assyrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.

1625

Orbopolis duodecimus Sycioniorum Rex Pelemmeo patre defuncto trigesimotertio hebraice serui 3574 tutis anno Sicionijs regnare cepit et regnavit annis sexaginta tribus.

1612

Iphereus tertiusdecimus Assyriorum Rex: Danchaleo rege patre defuncto quadragesimosexto hebraice seruitutis anno Assyrijs regnare cepit: et regnavit annis viginti.

Asiam Athlantis ex Pelione coninge filiam: his temporibus Mercurium ex Ioue suscepisse ferunt a qua postmodum mensam Asiaticam nonnulli denominatam fuisse affirmant: q; in mense illo mercatores omnes Asiaticam et Mercurio pariter sacrificabant. Sed Macrobius dixit Asiaticam cui mense maiores diuina agebatur eam terram fuisse hoc adeptam nomen a magnitudine: et ipsam eandem Bonam deam esse ex ipso cultiori sacrorum ritu: Faunamq; et Opem ac Fatuam pontificum libris indicari: Bonam primo: q; omnium nobis ad victum bonorum causa est: Faunam q; omni vsu animantium fauet: Opem q; eius auxilio vita constet: Fatuam vero a fando: q; infantes partu editi non prius vocem edunt: q; attingerint terram: Hec adeo pudica fuit: vt nunquam eius nomen in publicum auditum fuerit: nec virum vnquam viderit: nec a viro visa sit: Propter quod ferunt viros eius templum omnino ingredi non debere: Hec autem Asia apud Romanos in maxima fuit reuerentia: Cui et pregnantem suam mactabant quam hostiam terre propiciam dicebant.

Cylleno eque mulier clarissima huic ex eadem matre soror fuit: Que et ipsa a Ioue Cretensi vitata mercurium aliam a superiori peperit: qui cognominatus fuit Cyllenius a matre: seu a monte Archadie nomine Cyllion in quo forte natus est.

1609

Mercurius itaq; Iouis ex Asia predicta filius: his de temporibus: vt quidam volunt nascitur: Quamquam crediderim longe ante natus: Sed quia plures legimus fuisse homines Mercurios omnes huic loco reseruauimus: Primus autez deorum nuncijs seu interpretes fuisse omnes poete describunt: eumque varijs ornamentis insignitus: vt per illas intelligatur ipsius Mercurij varietas officiorum. Et propterea: vt Martianus dixit: Hic vt natus fuit: Capella suis uberibus allactauit: Qui diuino lacte perfusus: et si mortali semina natus: Immortalis tamen habitus est: Dictusque est Deus facundie. Mercurium palestina: furum uuncius: et interpretor deorum: eundemq; dicitur (s; alium ex sorore venere hermafroditum: ex q; licaone dedalidis filia Autolium genuisse: quiq; et Junonis precibus Martee duris carceribus liberauit

Ipse quoq; Argum interemit: prometheum in caucaso relegauit: et alia mille que de illo et alijs Mercurijs poete confixerunt. Ipse etiam lyram septuaginta cordem comperit: Ipse deniq; datur virga caducea: In cuius laudem postmodum Horatius in primo carminu hunc hymnum cecinit dicens: Mercuri facunde nepos atlantis: Qui feros cultus hominu recentuz voce formasti: Cantus et decore more palestres: Te canit magni iouis et deorum nunciu: Curueq; lyre parentem Callidum quicquid placuit iocoso Condere furto: et alia multa. Hic autem adeo in omni doctrine genere et q; maxime physice edoctus fuit: vt dicatur euz sua virga et herbis tantu mortuos suscitasse: Unde et post mortem inter deos relatus et stellificatus est: Et ab eo stella quedam que in virgine regnat: queq; et semper impat et soli comitatur: Mercurij nomen accepit. Ea quippe preesse facundie et eloquentie vt plurimu consueuisse dicitur: Et propterea: vt habetur Actuu i. 4. Paulu apostolu quia erat dux verbi gentiles Mercuriu appellauere.

C Mercurius autem alius egyptius fuit qui cognominabatur Trimegistus: id est ter magnus: ipse tepestate hac floruit: primus stellaru apud egyptios inuentor: qui eamobrem apud eosdem in introitu signorum solis aliquam fieri solennitatem mandauit: Hic ex Egipto digressus doctrine gratia vniuersam peregrinatus est terram: et hincinde centu Ciuitates condidisse: ibidemq; deu veru colere homines docuisse perhibetur: Hic propterea maior et antiquor Mercurius appellatus est: sed cuius pris hic filius fuerit no hef.

C Mercuriu alium cognoimento Hermenatione Italicum inuenimus fuisse: quonia ab Amigda pastore Agrigentino in Sicilia Insula: vela Sauno Italie Rege lyram et harmonia didicisse credunt: eamq; ob gratia modulancia instrumenta multa confecisse et Orpheo tradidisse ferunt: Quez e canino capite cu virga serpentibus innexa in manibus depingunt.

C Mercurius quartus ante diluuium Lamec filius fuit: quem Tubal appellauimus: a quo musice principia sumpserunt. Fuere et alij mercurij: scilicet quintus et sextus: quibus omnibus dantur eadez ornamenta: sed non eadem deitas: Quia alius Mercurius deus: alius mercatoruz: alius furum: que omnia a multis confunduntur.

3600 **C** Saturnus Rex: Cui Aberides propriu nomen fuit: Celi et Veste filius: qui et deoruz summus a poetis fingitur: hisdem teporibus Petro eluniacense testante patre Celio eunuchato regnum Cretense sibi desumpsit: qui cu potentissimus rex euassisset: ad retinendam patru suorum memoria: eoruz nomina celo: ter rezq; indidit: Quare patre sibi Celu dixit: matre vero terras appellauit: que et Vesta interpretatur: Eo q; Terra rebus omnibus vestiatur: Seu quia vt sua stat: Na et ipse ideo Saturnus appellatus est: quod tempus significat: quod e celo ortu habuit: Nil aliud quippe tepus ipsum dicere volens q; celestis motus: Et q; cu omnia que orta sunt tepore intereant: Ipsuz Saturnu poete sinxerunt: que etiam natos suos omnes vorare dixerunt: quu omnia tepore consumerentur. Quamobrem auctores omnes ipm Saturnu appellauerunt: quia annis insaturabiliter expletur: Huius namq; pater Celius Cretis filius fuit: vt supra longe ante dictu est: alios etia fratres et sororem vna Rheam nomine: que et Opim habuit: quaz quidez Rheam sororem Saturnus duxit vxorem: Eius autez frater natu maior Titan erat: qui et vt ipse regnaret postulabat: quod vbi eius mater et soror persenserunt: sua erunt Saturno ne aliquo modo fratri Titani deo regno vti cocederet: Quia Titan erat facie deterior q; Saturnus: quod post q; Titan perpendit equo animo cocessit ei regnum: sed hac lege: vt si quis natus ei fuisset filius masculus necaretur: Id eius rei causa facere voluit: vt ad natos eius regnu rediret: Itaq; qui primus saturno natus est filius necatus est: Deinde posterius nati sunt gemini: Iuppiter et Juno: Sed mater Junonem Saturno in conspectum dedit: Ionez vero clam abscondens Saturnoq; inscio educandum dedit. Item Neptunum clam Ops peperit: euzq; clanculu abscondit. Et cum deinde plutonem pareret: et Blaucam illa patri ostensa clam pluto seruatus e. Blauca vero paruula emoritor. Quod quum Titan postea rescuisset: nouissetq; Saturno iam virile sexu superesse: ductis secum Titanis filiis: saturnum et Opem vxorem captiuauit: et muro illos circumegit: custodiamq; apposuit: Hoc cum eorum filius Iuppiter cognouisset: veniens cum magna Cretensuz copia Titanem ac filios expugnauit: parentesq; vinculis exemit: et patri regnum restituit: Ipseq; in Cretam remeauit: sed quum deinde saturnus forte admonitus esset vt a ioue filio caueret ne eum regno expelleret: effugiendi periculi causa ioui filio insidias parauit: Quod cum iuppiter persensisset: patrem fugauit: Regnumq; sibi vendicauit. Misitq; armatos qui illum per oem terram aut comprehenderent: aut necarent. saturnus vero pulsus cum diu errasset: vix in italia locum quo lateret inuenit: hic autem preter ionem Neptunum et plutonem alios suscepit filios: Chironem videlicet Mesappum: Genium: Amicu: Erigenem Dycum et Thyphonem gigante maximu: sed et semiramis: Uenerem iuniozem: Cererem: Vestam et iunonem fitas De quibus Quidius libro Sastorum dixit: Ex ope iunonem memorat cereremque creatus.

Tertia saturni semine vesta fuit

Iuppiter astra. fretum: neptunus: tartara pluto

Regna paterna tenent: tres tria quisq; suum. Multis autem noibus saturnus cognouatus e: Et pmo: vt pmissus e dictus e saturnus: eo q; saturer anis: vel a sartiedo: q; vbiq; agricultura docuit. Itē Theuch. i. de no: ato: q; ppos deuorauit filios. Itē cronus vel cronos. i. teporancus: q; vltra comunem hominum con-

suetudine vixit. Ites Nembroth propter corporis sui magnitudines. Itē Stercutius appellatus est: quia ipse tanquam optimus agricola vsus stercozandorum agrorum primus inuenit: Dicitur quoque esse origo deorum: et totius prosperitatis deus: quia eius filij et filie inter deos vel stellas relati sunt: quomodo autem in Italia regnauerit: et que ibidem gesserit: vide infra in Moyse tempora. Pingitur autem Saturnus senex et mestus et capite obuolutus tardusque et sordidus atque falce ornatus: que omnia ipsi Saturno homini et etiam planete conueniunt. Astrologi enim dicunt Saturnus planetam fore complexionem frigidam et siccam et melancholicam et fetidam oris. Dicuntque preterea ipsum auarum: maliciosum: inuidum seductorem: superbum: simulatorem et multe cogitationis: atque profundum consilij: tardum ad iram: sed irrenocabilem fere esse. Insuper ferunt eius significatorem opis ad agriculturam spectantis mensurationum terrarum: et multorum aliorum consimilium.

1597

COps igitur seu opis Celi ex Vesta filia: soror vxorque Saturni (Seruio teste) pluribus nominibus et ipsa cognominata fuit: vt Berecintia: Libele: Rhea: Bona dea et Echate: Primo namque Berecintia a quodam monte phrygie cognominata est: Teste Ouidio quarto fastorum libro qui ait: Quod bene mutaris sedes berecintia dixit: Sed a Libele alio Phrygie monte Libeles dicta est: quia in eo monte illius sacra primitus fuerunt instituta: deinde plurimum honorata: De qua idem Ouidius eodem libro meminit dicens: Inter ait viridem Libelen altaque celenas: Amnis id insana nomine gallus aqua. Rhea autem eo quod idem grece sonet quod ops latine: Almam etiam eam dixerunt ab alendo: eo quod suis fructibus terra omnis alat. Palem denique eam vocauerunt pastores et pabulorum dixerunt deam: eo quod gregibus et armentis suis pabula prestet. Hanc ipsam sacerdotem aliqui dicunt eiusmodi sacrorum post Vestam matrem inuentricem fuisse. Et quia ab ipsa multum originem traxerunt qui diuinos meruerunt honores dignam propter sue posteritatis merita deorum consortio putauerunt: Et propterea antiqui delirantes: vt Ioui filio maximo regi adularentur: miris fictionibus eam ornauerunt: adeo vt loco maximi Amminis a multis coleretur: Et ei templa: sacraque ac sacerdotes varijs in locis et maxime in pergamo constituerentur: vbi eidem sublimem statuam ex marmore erexerunt: quam postmodum Romani (vt tradit Linius libro secundo de bello punico) Romam deferri iusserunt: Et quoque tamquam deorum matri quadrigam a leonibus tractam constituere: et sceptrum in manibus tradiderunt cum corona turrata in capite eius: Ornaueruntque preterea eam veste barbarum conspicua: Et multis alijs ornauerunt insignibus que benivolentia causa omittuntur.

CVesta autem ipsius Opis mater virgo et Sacerdos continentissima fuit: que conuentui sacerdotum mulierum initium dedit: Illa quippe propter eius modestam vitam: et propter sacerdotalis ordinis initium: vt dea habita fuit: Quam etiam plerique ignem: nonnulli tellurem esse dixerunt quod herbis varijs vestatur. Duos autem filios non ex hominibus: sed e celo totidemque filias eam genuisse fingitur. Titanem scilicet primogenitum: et Saturnum: Opemque hanc et Cererem iam dictam.

CHonogirus quidam priuatus vir: per hoc tempus vna cum Cerere apud Grecos multe industrie clarus fuit: Eo quod primus apud eos boues ad aratrum iunxit: Propterea et diuinis sacrificijs ab eis honoratus est.

CApollo primus primi Sulcani et Minerue filius: his temporibus floruit: Hunc dicit Lullius vbi de natura deorum scribit omnium Apollinum antiquiorem fuisse dicit: Et medicine artis primum repertorem primumque barbarum virum cognitorem: quicumque Plinius hoc inuentum chironi tribuat.

1596

CApollo autem Delphicus secundi Iouis ex Latona filius vno partu cum Diana natus: tempestate hac in Insula Delos clarus fuit: Vir certe multe peritie: qui non contentus preteritorum: presentiumque fuit nisi et futura intelligeret. Eamque ob gratiam adipiscendam cuiusdam magice artis: que Phitonica nuncupatur primus inuentor fuit: Unde Fatidicus appellatus est: Eius rei gratia post mortem diuinationis et sapientie deus a poetis appellatus est. Medicine artis et herbarum virium compertores ipse fuisse Ouidius contestatus est: Qui chytera a Mercurio donatus eam optime pulsans Musis canentibus postea prefectus est. Quare chiteram tenens mitis dicebatur: vt Horatius inquit: Conditio mitis: placidoque telo: Supplices audi pueros Apollo: Namque sagittis ornatus: alias armatus nocuus putabatur. Hic primo amauit Daphnem: et post illam Iacintum puerum: quem quum secum disco luderet agente inuidia Borea interfecit: Hic autem ob singulares eius in omni genere virtutes post mortem tanquam Sol: idest solus inter Deos habitus est: quia tantam claritatem solus obtinuit: Eamobrem Templo mire magnitudinis atque pulchritudinis apud Delos Insulam ab Erictone honoratus est: quod quidem templum et locus nunc desertus habetur: Illius quidem et Amphiteatri (vt fertur) adhuc aliqua extant vestigia: Vbi alba marmora et quedam columnae: ac signorum eiusdem dignitatis maximus numerus: et alique cisterne mire magnitudinis: que etiam aqua plene videntur. Huius autem Apollinis Letes magna vxor fuit: ex qua Euristheum filium genuit: quem Hesiodus pastoralem Apollinem appellauit: Postea a canibus (vt multi tradunt) dilaniatum: Hunc autem iuuenem et imberbem depingunt cui et dedicantur laurus. Eriphos coruus et Bucolicum carmen: Dauisque armenta Admeti Regis Bassallie tradunt.

3603

C Apollines tres fuisse comperimus: primus fuit medicus apollo de quo dictum est q̄ propter eius medēdi excellentiam in deorū consortiam putatur receptus. Secundus Delius: hīc vaticinandi sciētia celebratissimus: cuius nomen (vt diximus) tanq̄ sol superiore offuscavit apollinem. Tertius apollo pastoralis: huius filius fuit qui et memorabilia quedam peregit: horum autem apollinum gesta scriptores confundētes vniuscuiusq; propriū ambiguum posteris reliquerunt.

C Dianam igitur que et lunā apollinis Belpbici sororem hīsdē temporibus insignem virginitate perpetua fuisse oēs dixerunt: Et licet Cicero de natura deorum multas fuisse dianas referat: Hanc tamen precipuā et nominatissimam fuisse dixit: Cui omnia attribuantur: que ob virginitatis amorem spreto hominū consortio siluas petijt: et venationibus plurimū vacauit: Quare eā cum arcu et pharetra describere: et nemonum montūq; dixerit deam: curruq; vti voluere a cernis (sicut frater) albis tracto. Et propterea ipam virgines plures simili proposito sequebant. Unde et nympharū societate et obsequio vsam fuisse dixerunt: voluere etiam ipam viarum presidem esse: et vna cum luna multis vocauerunt nominibus: Ipsa namq; femina fuit que more sancti monialium nostri seculi libidinis puritū a se omnino abdicauit. Et ideo stulta gētiliū opinio eam lunam dixit: eo q̄ lune planete conuenire visa sit: que suo frigore concupiscentias veneras re frenare habet: et memora montesq; nocte suo lustrare lumine ei ad lunam spectantia tanquā si ipsa luna esset: hec Orionem Neptunū filium eā vitare volentem occidit: Eidez ex humana carne sacra hostia fiebat. Habuit enim apud Epbesum templū admirandū et magna religione frequentatū: Hec enim a parturientibus plurimū inuocabatur: eo quia primū vt nata fuit parturienti matri apollinē fratrem suū obstetricis officium exercuisse Seruius scribit.

C Phorcum etiā Saturni fratres eiusdem Celi ex Theosa nympha filium per hec tēpora floruisse constat que ex Cerba coniuge quattuor scribitur genuisse eximie pulchritudinis filias: Eurialē videlicet et Stenionem: Medusā ac Syllā: quas Gorgones fuisse putamus: que ita sibi similime feruntur: vt vix vna dignosceretur ab altera: quibus etiā vnū tantū erat regnū. Unde et finguntur fuisse monocule: idest eiusdez vultus et pulchritudinis cum omni pulchritudine: Hunc Varro dicit fuisse Sardinie et Corsice Insularū reges: qui euz Atlante nauali prelū decertans: victus et in mari summersus greca loquacitate. Harius deus vocatus ē: Quod Virg. in. 5. Encl. tetigit dicens: Tritonesq; cethi: phorcūq; exercitus ois.

C Aaron Moysi frater: sexagesimo tertio hebraice seruitutis anno ex Anira de tribu Levi et Jacob nepote viro inter hebreos nobilissimo in Egypto nascitur: vir plane sanctus et insigni eloquentia ornatus quibus ex rebus ad summū sacerdotiū a deo vocatus excelsus factus est: eo q̄ statuerit ei testamentū eternum: et beatificauerit eū in gloria: cinxeritq; eū zona iusticie: et induerit eū stolam glorie: atq; deniq; coronauerit ipm in vasis virtutis: Nā Moyses pmo mense anni secundi egressionis filiorū Israel ex Egypto die prima mensis de mandato domini erexit et vixit tabernaculū testamenti domini: atq; oia tabernaculoz utensilia et mensaz et candelabroz propiciatorij: ac sacerdotales vestes preparauit: Quibus preparatis et extructis assistit dñs Moysi: dixitq; sacerdotiū sanctū Aaron fratri suo euz dare debere: qui propter sanctitates et ingentes eius virtutes oibus preponendus erat: et eo honore iustior habebatur: Tūz moyses congregata multitudine filiorum Israel dixit: Viri israelite: Tabernaculi fabrica quidē preparata est. Quia vero tabernaculū oportet dedicari: decet prius sacerdotem fieri sacrificijs ministraturum et pro nobis oraturū. Deus autē mihi assistit: precepitq; vt Aaron fratrem meū inungerem sacerdotem tanq̄ nobis oibus iustior: sciens ipsuz dignissimū qui altaris curam habebit: et hostias ac oblationes pro nobis libenter offerret: Quamobrem Moyses Aaron fratrē suū oleo sancto perunctū confestim circumpedes et femoralia: ac humerale quoddā imposuit ei multis tintinabulis aureis in gyro cinctuz vt ad incensū eius sonū daret: Inde q; et stola sancta quas pūiale nunc dicimus exornauit: eumq; et auro scilicet et purpura: ac Jacinto et lapidibus preciosis redimita erat. Eius quoq; capiti mitraz quandā et coronā ad ex primēdum ipsius sanctitatis et dignitatis signū imposuit: quo quidem ornatu et vestimento nullus vnquā filiorū Israel vestiri visus est nisi tantū Aaron hīc et filij eius atq; nepotes q̄ eius sanctitate oia sacrificia vini no igni semp sumpta fuerint. Et p̄pterea hāc illi dominus addidit gloriā q̄ eidē: filijq; eius hereditatē dedit sempiternā in omnes primitias frugū terre filiorū Israel. Hebreis itaq; hec: que a Moysē gesta fuerunt admodum placere et tanquam a deo facta prebuerē consensus. Erat enī Aaron (vt Josephus inquit) propter genus et prophetie donuz: ac fratris virtutē illo honore dignior vniuersis. Ipse at Aaron ex se quattuor protulit filios: videlicet Phamar: Eleazaruz: Nadab et Abiu: Equibus duo vltimi: lz etate primi: quum hostias portarent super aram: non quas mandauerat Moyses: Sed quibus primitus vtebantur subito concremati sunt. Tandem anno vite sue centesimo vigesimo tertio: Pontificatus vero sui sexto et trigésimo bona senectute confectus: Eleazarō filio suo prius sacerdotij stola tradita i Arabia morte Dreb mortuus est populo vniuerso eum mori vidente. Eo quippe anno paulo ante eius soror Maria defecerat. Eo namq; mortuo: vt sacre tradunt littere omnis multitudo filiorum israel triginta diebus fleuit super eum: vt habetur Numeri vigesimo capitulo. Eius quippe diei celebritatem agimus prima die mensis Julij.

C Moysen et Aaron germanū. 3. post ipsius natiuitatē āno Anira septuagēarius ex Jocabeth vxore suscepit: quo nato mī cernēs ipz elegatissimū et optia idole puerulū. 3. mēsi. abscōdit: credēs si eū educaī posset 1597

magne viri potentie et laudis apud hebreos fore venturū. S; imperiū pharaonis paulopost verita puerum trimestre in capsulam bitumine litam reposuit: et in carero fluminis collocavit: eiusq; salutis curam deo commendavit. Quod et factum est. Amenoptis autem Regis filia tunc eo loci forte spaciandi gratia cum suis pervenit: que visam capsulam ad se deferri precepit. Introspicensq; vidit puerulum bilares atque elegantissimum. Ob cuius elegantiam Regina ipsum adoptavit in filium: moysenque ipsum quasi ex aqua salvatum nuncupavit. Cuiq; igitur Regina eum adoptasset in filium: utpote q bene a natura et gra institutus erat: accedente et summa ipsius regine et pedagogoz cura: ac disciplina breui in oi egyptioz doctrina omnes regie ante pueros longe superavit. Dehinc cum factus esset vir: nulla in regionibus regni viris inferior evasit: hunc talē ac tantū cū Amenoptis legitima sobole careret adoptasset in filium: ali quando portavit ad patrē: posuitq; cū in manibus suis: Ille autē suscipiens eū pro amore filie imposuit ei regium diadema. Moyses autē convolvēs illud proiecit in terrā: et cueffigio pedibus suis conculcare cepit quod cernēs sacerdos ille scriba q eius natiuitate predixerat ita futurū ad humiliādū pncipatū egypti: cōfestim impetū fecit ut occideret eū: et exclamās ait: Hic ē puer ille o rex quē deus nobis occidēdū ostendit. Et cōtra quidā sapiens id cōfestim nō fuisse prodigiū dixit: sed casu factitatū: in cuius rei argumentū puer o etiā prunas afferri hcepit: quas puerulus ori apponēs linguā exussit: et deinceps ipeditio: is lingue fuit. Factus itaq; moyses vir et sui iuris existēs lōge magis q̄ antea in oi virtutū prestantia clarior effulsit: nō solū apud regē et vicinos eiusdē regiois: sed et apud aduenas et egyptioz inimicos in admiratiōe et tremore fuit: Quāobrem ethiopiū egyptū vastantibus egyptij ad respōsa et diuinationes cōuersi: et deo eis consilium sbente auxiliatore hebreo eos vti debere: Et moyses ab Amenoptis regina pariter et a rege exoratus libeter id opus suscepit: et sapiētie sue mirabile iudiciū ostēdit: q mox omnes ethiopes in fugā vertit: ac in Saba eoz vrbe regia conclusit. Cuiq; Moyses diuinitū vrbe obsideret: Tandē Corbis ethiopiū regis filie auxilio vrbe obtinuit: eamq; in vxorē duxit: Quāobrem (vt sacre tradit littere) Aaron cū Maria sorore cōtra eū murmurare ceperūt. Reiecta deinde vxore Ethiopissa ad fratres suos in Egiptum regressus ē Cuiq; in Bessen eoz terrā peruenisset: Egiptiū quendā virū de hebreis percutientē vidit: et huc atq; illuc circūspiciens nullūq; adesse vidēs egiptium interfecit et sabulo abscondit: que res cū pharaoni intima ta fuisset: moysen interficere quesivit: q sibi cauens in terrā Madian fugit: et Sephorā Raguelis sacerdotis filiā vxorem duxit: que duos ei pepit filios: Bersan v; et Belieget dicens: Deus patris mei adiutor meus eripuit me de manu Pharaonis: vt patet Exodi 6o. Post multa vero tēpora dū moyses pasceret gregē foceri sui in monte Synai: apparuit ei prodigiū valde mirabile: q; vidit ignē ardentē et nō comburētē: q̄ visione rebemeter obstupuit. Accedēsq; ad locū audiuit dñm sibi dicentē vt cū fiducia in Egiptū abiret qui futurus erat dux et pnceps multitudis hebreoz et suos ab egyptioz iuria liberaturus: Dixitq; hebreos in hāc felicissimā terrā in introduceas vbi habitauit pater vester Abraā. Moyses autē in dño cōfidens auditoq; q egyptioz rex pharao defunctus ē: sub quo ipse moyses degerat: venit in egiptū cui statī frater eius aaron iubente deo occurrit: eiq; moyses significauit: que in mōte synai illi cōtigerat: pariter et mandata. Occurrerūt quoq; et multi hebreoz nobiliores sciētes eius aduentū: quibus et signa sibi met ostensa mōstrauit: promisitq; illis securitatē et libertatē si ei obedire vellēt: Dū vero iā obedientes haberet hebreos venit ad nouū regē q nuper suscepit pncipatū: ei quoq; beneficia sua q̄ egiptijs cōtra ethiopes contulerat enarravit: qā nō dignā p suis laboribus accepit retributionē: intimauit piter et q̄ illi in mōte sinai cōtigerāt deiq; voces: et signa multa ab eo mōstrata ppter fidē rerū optime exposuit: Rogauitq; ne incredulus fieret: nec impedimentū dei voluntati facere psumeret: Sed ab rege incredulo derisus fuit. At moyses ex pcepto domini cōfestim Nilū fluiū cōverti fecit in sanguinē: varijsq; alijs plagis: vt infra dicitur: domuit Regem et Egiptiozum astutiam et tandem hebreis per mare rubrum iter ostendit: et inimicos eozum proz sus absorbere fecit et eozum arma cum nulla non berent abunde ministravit. Inde q; in desertum innume rabili multitudini celestē cibum ministravit: atq; potum de petra estuanti populo emanare fecit: et multa alia eisdem contulit beneficia: que cōmemorare longum est.

Pluto: qui et Orchus grece dicitur Saturni ex ope filius Iouis et Neptuni frater tempestate hac: cum pater filios diuideret ab eodem in sortem siluas et loca inferiora obtinuit. Unde et deum inferorum postea eum poete appellauerunt. De quo Statius dixit: Forte sedens media regnauit felix in arce: Dux herebi populos poscebat crimina vite: Nil hominum miscrans: tratusq; omnibus vmbis: et reliqua que sequuntur. Alij autem ditē patrem et Februm eum vocant: quoniam animarum existimabant purgato rem. Nam Februs Romani dicebant purgamina: Alij etiam Charonem dixerunt: vt per hoc significaretur infima pars mundi: In cuius quidem sacrificio nigras pecudes imolare consueuerant. quia victime per similitudinem numinis vt plurimum doceremur. Nil certe inferno deterius declarans. Lactantius tamen libro diuinarum institutionum de Plutone isto sic ait. Saturno scilicet Iouem: Neptunum: et Plutonem fuisse filios. qui eo mortuo cum eis partiretur Imperium: contingit Plutoni iuniori in occidentuam regni partem regnare apud ea loca: in quibus postea mansere molossi secus inferum mare: et is a circum adiacentibus regno suo populis orchus appellatus est: eo q; seuis et scelestorum receptor esset: et q; ingenti canī suo quem Cerberum appellabat. consuetus esset viuos homines apponere trucidandos.

hic proserpinam virginem sicula quā interceptet in regnū deportavit suū: eamq; sibi coniuges copulavit.

C Neptunū autem plutonis natū maiorem ex eodē patre & matre genitum: quem Varro deum maris appellat bis dē tēporibus fuisse constat. Hic patris Saturni senitiam formidans ab eius conspectu per mare se surripuit: secūq; habitavit: Inde q; bello superatus i achademia fugit: ob qd locus postmodū achademia id est tristite locus nomen accepit: & quia ex regio genere ortus fuit: & per mare navigans patris iraz eua sit. Deus maris post obitū habitus est. Alij dixerūt q; saturnus pater in diuisione filioz neptuno huic a- quas assignauit: propterea deum aquaz dictū. Alij quia a patre marinis aquis obrutus fuerit. Huic autē vt infra dicitur de impositione nois athenaz cum Minerva lit igitū fuit. Sic etiā de muris troie ab eo & ab apo: line constructis. Hic loco sceptri gestasse dicuntur tridentē: & rezoiz illi sacra esse fūdamēta. Cui & 35. filios fuisse legitimos: quos enumerare superuacaneum puto.

3608 **C** Dammyllus quartusdecimus assyrioz rex sexto & sexagesimo iudaice seruitutis anno iphereo patre de 1591
functo assyrijs regnare cepit: & regnavit annis triginta.

3610 **C** Phorbas sextus argiuoz rex Criassi regis filius octavo & sexagesimo iudaice seruitutis anno argis re- 1589
gnare cepit: & regnavit annis. 25. hic duodecimo regni sui anno rbodū insulam obtinuit: qui & post mortē
vna cum vxore Delantolica inter deos relatus fuit.

3636 **C** Sparatus quintusdecimus assyrioz rex Adāmyllo patre defuncto nonagesimo sexto iudaice seruitutis 1563
anno assyrijs regnare cepit: & regnavit annis. xl.

C Daratus tertiusdecimus sicyonioz rex: & ipse eodē āno regnare cepit: & regnavit ānis triginta.

C Atheniensium regni principium.

3639 **C** Cecrops natione egyptius quarto & nonagesimo iudaice seruitutis anno secunduz Eusebiū regno argi- 1560
uoz relicto primus atheniensibus regnavit annis. 40. a quo vsq; ad troie captiuitatez quique & septuagin-
ta supra trecentos fluxerunt anni. Hic autē cecrops diphes dicitur ē. i. duaz naturaz vir: sine ob longitudi-
nez corporis: siue tecirco q; duas linguas grecā v3 & egyptiacā sciebat: Qui & atheniensū vrbē longe ante
conditā instauravit: quā ex subita oliue apparitione minervā. i. athenam nominavit. Aug. eiz pater noster
li. is. de ci. dei de eo sic habet. Cecrope athenaz vrbē instaurāte subito aqua vno in loco erupit: & alio repē
tē olea arbor apparuit: super quibus prodigijs sciscitatus apollo delphicus quid intelligēdū: quidue faciē
dum foret respondisse fertur: q; olea minervā: aqua vero neptunū significaret: ambo iobzini: amboq; dij
& contēporanei: essetq; in eoz ciuitū arbitrio: vt ex alterius duoz deoz nomine ciuitas vocaret. Cōgrega-
tis itaq; omnibus vtriusq; sexus viri adbeferūt neptuno. Mulieres vero minerve: que & obtinuerunt: vt
ex minerve nomine ciuitas appellaret: ac sic athenaz grece vrbez cognominaverūt: quod latine Minervā
dicimus: eo q; muliez voces vna viroz numiez superarint. Quā ob rez iratus Neptunus marinis xtnā
tibus vndis atheniensū terras populatus est. Quē ciues placare volentes triplici supplicio mulieres affe-
cēre: primo vt de cetero nullis publicis interessent consultationibus. Secundo vt nullus na: cētuz cogno-
men maternuz acciperet: Tertio ne quis filias suas athenas vocaret. Poete vero neptunū & minervā athe-
nā cōdidisse dixerūt. Sed quū de nois ipositōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq; pñibus sit inter eos
cōuētiō: vt q; percussa terra laudabiliorē produceret effectū: vrbi nomē iponeret. Neptunus autē tridente suo
percussa terra & equū perduxit belli omen. At minerva hasta proiecta oliuā. pdurit pacis arborē. Que quo-
niaz vtilior eoz iudicio visa fuit: ex suo nomine athenas dixit: de qua Lucanus li. vi. dixit.

Athene
ciuitas.

nota

Primus ab equorea percussis cuspide saxis
Thesalicus sonipes bellis feralibus omen Exilit.

C Epidaur epiri ciuitas

C Epidaurum epiri hoc est albanie ciuitas bis tē-
poribus teste eusebio in epiro: provincia scilicet al-
bania in maris litore condita est: a quibus tamē
non constat. Que postmodum romanoz ciui-
um colonia facta propter inauspicatum nomen a
Romanis dyrachium appellata fuit. Ea quippe
est ciuitas: que postea propter aeris malignitatez
pene derelicta habetur. Veruntamē ad huc mul-
ta ipsius vrbis monumēta visuntur: inter que sta-
tua equestris enea: ad quandam portā extat: quā
alij theodosij imperatoris: alij Constantini esse af-
firmant. Ipsa ciuitas nunc venetozum dictioni
subiacet: quam propter portus comoditatez sena-
tus ipse venetus posito presidio a turcoz excur-
sionibus custodit. Epidaurum tamen alia vrbs i

Thesalia est: vt Plinius in quarto naturalis historie scribit: Esculapij delubrio percelebris: vnde Romani
continuis tribus annis peste vexati sibyllinis libris Esculapium sub serpentis forma veluti fatale
remedium duxerunt ad vrbem. Ragusium etiam dalmatie ciuitas Epidaurus a nonnullis dicta est.

Chalcis etiam enboie insule ciuitas: quaz
nostro seculo nicropote dicimus p hec quo-
qz tempora condita fuit: sed a quibus ipsa
condita fuerit varlesunt opiniones. Qui-
dam a Cecrope dicunt: alij aut: vt Cicero
de na deoz libro 3. ab Alabado condita di-
xit. Plato vero in thimeo Amasi; regē egyptiū
eiusdē vrbis coditorē dixit. Hec enim
quū eidem insule metropolitana z celebris:
atqz pugnacissima esset a Babumeto
thomano turcoꝝ principe superioribus an-
nis venetis ablata fuit: vt infra libro. xv. lo-
co suo dicitur: in ea quippe Cecrops rex p
mus apollinez deū appellauit: simulachraqz
reperijt: z aras ibidē instituit: atqz victimas
imolauit. Ibidem etiā p̄ter tres filias: z
quartā genuit nomine Phrygiaz: que inde
traiciens phrygiam a se habitataz noiauit.

Chalcis enboie ciuitas.

1547

Curetes z coribantes populi his tēporibus: vt Eusebius scribit: gnoscuz ciuitatē in creta insula condide-
runt: in qua Adinos vt plurimū habitare cōsuevit. Hi crete populi religiosi fuere: qui Iouez infantē alue-
runt. Sed quū temporis successū religionē suā prophanarent ab ipso ioue deleti sunt. Hi modulata: z in-
ter se cōcinentem in armis saltationes primi reperere. Fuerunt tñ z alij eiusdē nois in dalmatia ferocissi-
mi populi: quos tellus adriatici maris alebat: apud quos Ab. antonius fuit a pompeianis clausus cū ma-
gno ipsius discrimine.

3652

1540

Deucalion promethei filius decimonono supra centesimū hebraice seruitutis anno secūndum Eusebiū i
thessalia regione grecie regnare orsus est: Cui ob animi prestātia z ingenij mititatez Epimetus patrui
suis pyrriam filiā vxorez dedit: feminā siquidem piissimāz: de quibus Quidius ait: Non illo melioꝝ q̄-
quā: nec amantioꝝ equi Cir fuit: haud illa reuerētioꝝ vlla deaz. zc. Sub quibus seuū diluuiū apud thessa-
los fuit. Quod quidē sicut Orosius i primo li. refert magnā greci partes assumpsit paucis per refugia mon-
tium liberatis maxime in parnasso monte in quo deucalion ipse z pyrriam saluati sunt: eo q̄ in eius in cir-
cuiu ipse regno potiretur. Nā quicūqz ratibus ad eū confugiebant per summa parnassi iuga fouit: a quo
propterea humanū genus reparatū fuisse ferunt. Hi deucalion z pyrriam: vt poete finxerūt: quū aque de-
creuissent: viderentqz humanū genus plurimū defecisse: ipsiqz senes essent: z ex se instaurari diffiderent
ad oraculum themidos perrexerūt postulantes quonā modo humanū genus instaurari posset. Quibus
de a respondi t id fieri posse si post terga iacerent materna ossa. Deucalion vero quū sapiens esset intel-
xit terra genitricē esse cunctaz rez: ossaqz illius lapides esse. Itaqz quos deucalion post terga iaciebat la-
pides facies traxere viroz. Et de femineo reparata est femina iactu.

3659

3662

Phaeton solis egyptij ex Climene filius his temporibus fuit: sub quo maximū incēdiū fuisse Eusebius
scribit. hic est phaeton de quo multa fabulant poete: z q̄ maxime Quidius vs q̄ solis z Climene filius fu-
erit: In cuius climenis p̄sona dixit. Per iubar hoc iquit radijs insigne coruscis Hæte tibi iuro: q̄ nos au-
ditqz videtqz Hoc te quē spectas: hoc te qui temperat orbē Sole satū zc. Vex quūz de genere suo dubita-
ret: z ad solē patrem accessisset: vix tandē ab eodem obtinuit: vt eius equos per diē regeret: quos deinde de-
ducens ex visione scorpionis tremefactus habenas reliquit. Quā ob eāz ab irato ioue fulminatus: z in pa-
duz deiectus fluuiū illi Eridani nomen dedit. Quē quidē res ab ordine nature cōtinuo sumptē sū: quarūz
expositionē philosophis relinquimus. Ipse tñ phaeton qui z Eridanus: vt Paulus perusinus refert: cum
multa suoz copia ex egypto per nilum nauigans deuenit i mare: z inde ventis adiutus in sinū: quē ligusticū
dicimus peruenit: vbi cum suis longa fatigatus nauigatione descēdit: z inde ex suasionē suoz in medi-
terraneā pergere statuit. Ibidēz quibusdam ex suis relictis ipse superatis montibus plantiē amplissimāz
z fertilez inuenit: vbi hoies rudes atqz agrestes: sed natura feroces reperijt: sperāsqz eos ingenio supera-
re secus paduz consedit: vbi fm quendā Eustachius oppidū condidit: z ex suo noie Eridanus appellauit:
quod postmodū thaurinū dictum fuit: de quo li. vj. infra dicemus. Ibidēzqz quū aliquādiu regnasset reli-
cto ligure filio in pado fluuiū perijt: a quo padus crydanus appellatus est. Quem veteres egyptij i memo-
riā compatriote sui inter celi imagines locauere.

1557

Padus itaqz totius italie permaximus fluuius hisdē temporibus a phaetonte predicto qui alio noie cry-
danus dicebatur crydani nomē accepit. Hic autē padus: vt oculis nostris vidimus: ad radices vesuli mō-
tis oziri videtur. Primo quidē admodū tenuissimus: vt vix sine aqua incipit: sed deinde triginta flumini-
bus vt plinius in tertio testatur auctus maximo impetu in adriaticum mare septē hostijs diffunditur.

Lygus autē seu lygustus predicti phaetontis regis filius post patrem in regno successit. Quantū autē re-
guauerit non inuenio: sed ipse quos habuit i dittoe populos lygures de suo noie nūcupauit: z inde lyguria

C Lygurie itaqz Italie regio est ab ipso lygusto cognominata: videlicet conuersione y greci in v nostrum facta. Que p maiori sui parte motuosa est: et i apenino constituta: vt L iuis mōstrat. Cuius caput est genua yzba clarissima. Hec enī a varo flumine ad macre amnis hostia longitudinē habet: et ex vna parte apēnina habet: et in alta infero mari clauditur. Quā ob rez pars ipsius infero mari adiacens a varo vsqz ad mageram lygusticū dicitur mare. In ea: vt infra li. x. dicitur sunt Senua: sauona: naulū: albigena: et vintimiliuz ciuitates. Dudū hi lygustici in domibus siluestribus victitabāt: qui tanq̄ veloces ex locoꝝ oportunitate latrocinia magis q̄ bella factitabant. Nec etiā id hoīuz genus nostris t̄pibus aliquibus in locis veterē latrocinādi morē omiserūt. Jordanus monachus dicit hos obstinatius semp romanoꝝ iugum recusasse: et illis animose aduersatos fuisse. Hos oēs et q̄maxime montanos Cato fallaces et subdolos dicit. Et qdē hoc merito dicere potest. Lyguria itaqz prouincia: que hodie oriētalīs et occidētalīs genuensiu riparia appellatur. quinqz tantū predictas ciuitates in occidentali continet. Undeqz a genua yzbe sine yzbe ad L. une portus p̄tenditur: qui locus centum passuuz milibus p̄tensus oriētalīs riparia appellatur. In quo et delphini portus et ripalis sinus est: vbi sunt citri feracissimi: et clauaz oppidū: et vicus lauaniū: ac spedia oppidum celebre habetur.

3665 **C** Darabus marathi regis filius quartusdecimus sicyonioꝝ rex vigesimo septimo post centesimū hebraice seruitutis anno regnare cepit: et regnavit annis. xx. hic marathon yzbe ex suo nomine in attica regione ab athenis passuū circiter decem milia condidit. In cuius campis cētū milia peditū: et decē milia equitūz Darij persaz regis a decēz milibus armatis atbeniēsiū consilio et industria melchiadis eoꝝ prefecti profligata referuntur. 1537

3668 **C** Chencres pbarao vndecimus egyptioꝝ rex ex diapolitanoꝝ dinastia Achoris regis filius vigesimo nono supra centesimū hebraice seruitutis anno egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. xvi. hic est chēeres pbarao qui contradixit p moysen deo. Et propterea in rubro mari obrutus est. et filij israel ex egypto per mare sine aliqua passione illos effugere. Post eum autez achores pbarao regnavit. Pbarao nanqz non propus nomen fuit: sed dignitatis cognomen. 1531

C Escades Spareti regis filius sextusdecimus assyrioꝝ rex. 136. hebraice seruitutis anno patre defuncto assyrijs regnare cepit: et regnavit annis. 40.

C Insubrium regni principium.

3682 **C** Cyenus stelenci regis filius his temporibus post phaetonis interitū apud insubres primo imperasse dicitur: qui et septimū in insubria regione iuxta lacū maiore: que verbanū autores appellāt codidisse dicit. Hic autē cyenus amator ardentissimus phaetonis fuit: que poete finxerūt post phaetonis interitū ex longo ploratu in cyenū albiſsimaz auez conuersuz. De cuius insubrij puincia nostra: quuz de longobardoꝝ regno dicitur: tractabimus. 1514

C Corinthus olim achaie insignis ciuitas octogesimo etatis moysi āno: vt Eusebius scribit: a quodā Sisypho latroni Eli filio sup istmon in ionij maris medio cōdita fuit: et primo certhya cognominata. indeqz aucta ephira vocata: vnde et apud Vir. Ephireaqz era. Hā corinthij in ere fundēdo principatū obtinebāt: eo q̄ ioi pulcherrima et artificiosa eiusmodi eris fiebant vasa. hos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē paulus apostolus rationibus et doctrina atqz miraculis pertraxit. Hec postmodū eversa: et a corintho Drestis filio instaurata: Corinthi nomen induit. Ultimo a Romanis incensa nunq̄ coaluit. Illius quippe achaie regionis: caput extitit.

3684 **C** Job vir sanctissimus clarissimusqz phīs atqz propheta: necnon et patientie insigne specimen tempestate hac testantibus diuo patre aug. Greg. nicholao de lira in terra yisitidi in idumee et arabie finibus ex careth patre matreqz Bosra nascitur. Cuius quidez pater ex elan filijs fuerat: ita vt quintus ab Abrahā fuerit. Cui primo iobab nomen fuit: qui et post patrē in edom in nachaba ciuitate regnavit prius quippe Balach filius Beoz in ea regnavit. et post eum zareth ipsius Job pater. Job autem qui et Jobab post patrem regnavit: post vero Job Cusram Themanorum regionis dux. Post illum regnavit Adar filius Beath: Qui excidit Adarian in campo Moab: et nomen ciuitatis eius Cherbanit. Hic itaque Job iustus vir erat rectus: modestus: prudens: gravis: temporebus prudenter ytes: pius animo maximo: adcoqz veritatis amator: vt ne ioco quidem mentiret. Idem quoqz continens: ac mirū in moduz patiens: vt ex vulgatissimis eius historijs compertuz habemus: Qui vxorez arabissaz accipiens sex filios et feminas tres ex ea suscepit quozuz de numero vnus Emon dictus fuit. Hinc quippe inter omnes sui temporis oriētales. Cuius possessio septem milia ouium fuit: tria milia camelloꝝ: quingenta iuga bouz: quingenteqz asine: ac familia multa nimis. Cuius animi fortitudinē vt dominus certo argumento cōprobarer: permisit: vt a diabolo tentaretur. Qui accepta potestate omnē eius substātiā filiosqz oēs ac filias perdidit: cum quoqz deniqz grati vulnere vlcerauit. Quibus in omnibus Job labijs suis non peccauit: nec quippiam stultum contra dominum suum loqui presumpsit. Sed in terram corruens cum lacrimis dixit. Dominus omnia mihi dedit dominusqz abstulit: nudus egressus sum de vtero matris mee: nudus quoqz illuc reuertar. Sit (inquit) nomen dñi mei semper benedictum. Ad eius deniqz penitentiam conuersus dominus. Omnia quecunqz ei a principio fuerant dupplicia addidit: eiusqz nouissimis magisq̄ a principio benedixit: Unde et post flagella sanitati restitutus ouium quatuordecim milia ei facta sunt: et sex milia camelloꝝ: milleqz iuga boum: 1515

ac mille asine. Septem præterea filios: et tres mire speciositatis filias etiam genuit. Superiuit deinde iob post flagella quadraginta et centum annos: et vidit filios suos: ac filiorum suorum filios usque ad quartam generationem: ac sic senex et plenus dierum mortuus est. Cuius etiam diei celebritas agitur sexto idus maij. Scripsit autem hic Job labores suos: atque patientiam suam heroico carmine libro uno: qui quidem liber nomine suo prenotatur. Cuius certe singula verba plena sunt sensibus. Nam mortuorum resurrectionem in eo sic prophetando declarat: ut nullus vel manifestius: vel cautius de ea scripserit dicens: Scio quod redemptor meus vivit: et in novissimo die de terra surrecturus suus: et c.

Plage pharaonis submersio.

Moyses amram ex iocabeth filius hoc anno qui est octogesimus vite sue annus: annoque centesimo quadagesimo quarto hebraice servitutis egyptum relinquens: in eremumque secedens post visionem rubi in monte oreb vna cum Aaron fratre suo ex precepto domini pharaonez alloquitur: ut scilicet dimittat populum israel ex egypto exire in monte syna: ut habetur exodi. 5. Quo indurato dominus per Moysen decem ei memorabiles plagas intulit: quum dei populum omnino dimittere nollet. Quarum prima quod nili fluminis aquas in sanguinez vertit: ex quo bibi non possent: quia siquis contingere ex eis presumeret dolores vehementissimos inferebant. Secunda fuit ranarum squalores per loca munda et imunda reptantes. Tertia ignite scynipbes. Quarta canine musce: quod dicitur cinomyia. Quinta repentina et generalis immetorum et pecorum mors. Sexta vesice efferuentes: et plera saniez erumpentia. Septima grando cum igne mixta: que egyptiorum arbores oio contrivit. Octava locustarum nubes: que oia protinus exhausere. Nona tenebre imaginibus dire: crassitudineque palpabiles: ac diuturnitate mortales. Decima et ultima vniuersalis primogenitorum egypti mors fuit. De quibus hi extant versus.

- Prima rubens vnda: ranarum plaga secunda.
- Inde culex tristis post musca nocentior istis.
- Quinta pecus stravit: vesicas sexta creavit.
- Post sequitur grando: post brucus dente nefando.
- Nona tegit soles: prima necat vltima proles
- Sanguis vnda: culex: musce: pecus: vlcera: grando:
- Vnicus: caligo: mors pignora prima necando.

Ad extremum referre diuo patre au g. 16. de ei. cap. xliij. et xvij. ca. xi. Moyses quum esset annorum octoginta populum israeliticum ex egypto eduxit novissimo tempore egypti atbeniensium regis: quum apud assyrios regnaret Ascades: apud sicyonios marathus: et apud argiuos Trioppus cum quo omnis multitudo mulierum pariter et infantium egressorum innumerabilis fuit. Sed qui etate aptas habebat: et Josephus libro. 2. cap. xi. scribit: sexcenta milia fuerunt: qui secum ossa ioseph: et farinam conspersas portauerunt: qua et triginta diebus vsi sunt. Coluna vero nubis eos pressit die: nocte autem columna ignis. Quumque ad mare rubrum pervissent moyses facta oratione virga percussit mare. Quod repente ea percussione diuisum est: et terram dimisit nudam: ut hebreis via esset et fuga. Moyses autem videns pelagus cessisse hebreis in domino confusus primus intrauit et post eum frater eius Aaron et Josue ac Saleph: et relique multitudini propter periculum insequentium inimicorum se sequi precepit. Egypti autem quum vidissent eos illefos transisse persequi eos aggressi sunt. Et dum omnis exercitus in mare intrasset dominus super eos reduxit aquas maris: et vnus ex eis non remansit: ut patet exodi. 14. Eo in loco Chenres pharao cum sexcentis curribus et quinquaginta milia equitibus ac ducentis milibus armatis pariter interijt. Quorum arma ventorum violentia in terra allata Moyses colligere fecit quibus hebreis munitis et armatis per desertum ad montem syna imolaturus perduxit.

Moyses

1516

Moyses verus dei servus et omnium prophetarum summus: theologorum quoque ac historiographorum princeps: vir sane mansuetissimus super omnes gentes hoc anno postquam dei populum de egyptiaca servitute liberavit quadraginta annis ipsum in eremo rexit. Ipse enim Moyses ille dilectus deo et hominibus vir fuit: cuius memoria semper in benedictione extitit: cui non simile fecit in gloria sanctorum: sed magnificavit in timore inimicorum: ac in omnibus verbis suis apud hebreos monstra placavit et glorificavit eum in conspectu regum: et vixit illum coram populo suo. Illi quoque in monte syna gloria sua ostendere voluit: unde et propter fides et lenitatem ipsius sanctum fecit illum: elegit eum eorum ex omni carne: et propterea in omnibus petitionibus audivit vocem ipsius: et induxit illum in nubem: et dedit illi cor ad precepta sua: et legem vite ac discipline docere omnes testimonia sua. Hic igitur decima die aprilis in desertum ingressus mox in vniuerso populo israeli mandavit: ut ad eius agni paschalis se prepararet. Qui et quartadecima luna eiusdem mensis comederunt illum: et fecerunt pasche. id est transitus. Et pro gratiarum actione propitiationis domini hymnum tota die et nocte dixerunt. Moyses autem cantum in deum exámetro versu composuit dicens cantemus domino: gloriose enim magnificatus est: equum et ascensorem proiecit in mare: et c. Pascha itaque celebrato inde digressi venerunt in marath: ubi eisdem per Moysen dulcorate sunt aque amarissime: hinc etiam castrametati venerunt in helym: ubi et septuaginta erant palme steriles quidem. Post triginta autem egressiois dies deficiente annona: sicut refert Josephus li. 3. cap. i. dedit dominus populo illi coturnices: manna et aquam de petra oreb ut etiam patet exodi. 17. Qui locus bacterus sic irrigabatur imbribus sicut tunc per moysen dominus ministravit. Post tres vero menses egressiois Moyses ascendit in montem sy-

3683

na: vbi quadraginta diebus et noctibus ieiunans legē dñi meruit accipere: vt patet exodi. 20. ac deinde ar-
cam seu tabernaculū septē mensibus construxit ex lignis natura fortissimis: vt hētur exodi. 26. A qua die
vsq; ad templi Salomonis edificationē numerantur anni quadringenti et octoginta. Inde quoq; secun-
do āno sue egressionis duodecim exploratores ad terrā promissōis transmisit et reuersi propter murmur
populi prohibiti sunt ulterius p̄gredi. Qui ad solitudinē reuersi quadraginta anni sunt afflicti et. Stra-
bo autē libro suo dicit Moysen et progenitores suos egyptios fuisse: et ipsū sacerdotē egyptiorū extitisse.
Qui quū partes aliquas ipsius egyptiace regionis haberet: ferretq; moleste egyptiorū instituta: inde com-
migravit: cuius quo multi discessere: quibus diuina cure erant. Docebat enim quomodo egyptij non recte se
trent: qui ferarum ac pecorum imagines deo tribuerent: et qd id solū deus esset qd nos contineret: et terrā
ac mare qd celi et mundum et rerum omniū naturā appellamus: cuius profecto imaginē nemo sane mē-
tis similes audeat effingere. Soporere itaq; dicebat relicta omni simulachrorum effigie: et digno ei phano ac
templo constituto sine forma colere: et vel pro se quicūq; indormire: vel alios qui boni insomniatores esset
p̄ alijs: ac semp̄ bonū aliquid et donū et signū a deo expetere: eos presertim: qui caste integreque et cuius iustitia
virent: ceteros vero nequaquam. Ille hec dicens hominibus bonis non sane paucis id persuasit: et in eum
locū deduxit: vbi nunc condita est hierosolyma: quē locum facile obtinuit: quū minime esset inuidiosus.
Eius autē successores aliq̄ diu in iisdem institutis permansere: hec ille. Veniq; Moyses post q̄ christus
uenturum per figuras carnaliū obseruationū in tabernaculo et sacerdotio: ac sacrificijs: alijsq; mysticis
et plurimis mandatis prophetasset: et benedictionem singulis tribubus iudeorū dedisset comitate eū Ele-
zaro summo sacerdote: et principe iesu Nauecum vniuerso populo ad montē: qui vocatur Abarim ex pre-
cepto dñi peruenit. Vbiq; dimissis senioribus: et salutans eleazarum et iesum dum adhuc eis loqueretur:
nubes super eum descendit: et in quadā paruula valle sublatus est. Defunctus est itaq; moyses anno eta-
tis sue centesimo et vigesimo. Luxit autē cum vniuersus populus ingenti luctu triginta diebus: vt habet
libro deuteronomij. c. vltimo. Eius autē festiuitas celebratur secundo nonas septēbris. Superavit autē
moyses sapientia omnes: qui vnq̄ vllō tempore fuerunt: eo qd quocūq; intelligeret optime vteretur. Erat
quippe: vt Iosephus ait: ad loquendū et ad docendū valde grauissimus: et ad singula gerenda nimis idone-
us. Fuit enī dux et p̄pheta excellentissimus: nec vllus vnq̄ illi similis fuit: Cui deus facie ad faciem loq̄-
retur. Nam quecūq; loqui cogitabat deus putabatur in eo audiri. Ipse enim primus omniū diuinas le-
ges litteris explanauit: alias explicauit: et librorū veteris testamenti aucto: primus perhibetur. Quoniam
diuine historie cosmographiam in quinque voluminibus edidit: quem pentateucus appellatur. Dicitur at
a pente grece quod latine quinq; dicitur: et theucos volumē: eo qd quinq; librorū volumina ediderit: quo-
rum primus.

Genesis vocatur: eo qd exordium mundi et generationis in eo conscribantur.

Exodus secundus appellatur: quia in eo exitum populi israel ex egypto digerat.

Leuiticus tertius inscribitur: eo qd leuitarum ministeria: et victimarum diuersitatem exquirat: totusq; in
eo leuiticus ordo annoetur.

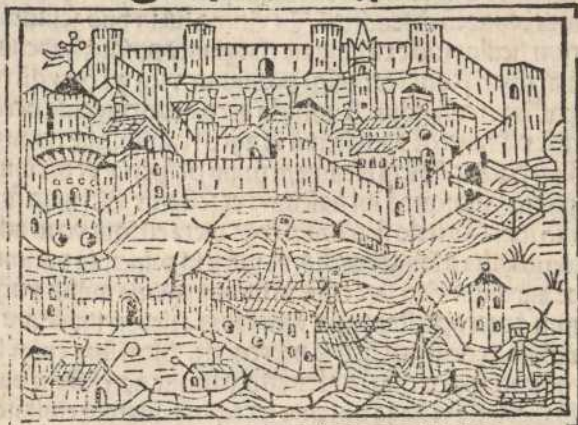
Numerorum quartus est: eo qd egressu tribus de egypto in eo dinumerantur: et quadraginta duarum mā-
sionum per eremū describuntur.

Deuteronomij liber quintus dicitur: quod latine secunda lex appellatur. Et ob hoc quidā errātes duas
esse leges dicere voluerunt: vnam a deo datam: que in quatuor precedentibus libris continetur. Aliam a
Moyses hoc in libro collatam. Et forte hoc eos mouet: quod in libro numeri dicitur: Locutus est dñs ad
Moysen. In hoc vero dicitur: locutus est Moyses ad omnes israel. Sed notādum qd non ob aliud liber
iste secunda lex dicitur: nisi qd ea que in precedentibus libris dicta sunt. In isto etiam iterantur. Vita itaq;
Moysi et finis ex libris diuinis et Iosephi excerptus a nobis hoc modo declaratus sufficiat.

3686 **C** Acheres pharao decimus ex dynastia diapoli-
tanoꝝ anno octogesimo primo vite Moysi pa-
tre eius Chenere cum sexcentis curribus: et du-
centis milibus armatorum in mare demerso e-
gyptijs regnare cepit: et regnauit annis octo.

3689 **C** Echireus quintusdecimus Sicyoniorum rex
Maratho patre sublato anno tertio egressōis
populi israel sicyonijs regnare cepit: et regnauit
annis. 55.

C Abythilene ciuitas memoratu digna a mithi-
lena Sacharci filia cognominata bis tempo-
ribus Eusebio teste a Sancto triopa condita est:
a qua nunc Lesbos insula Mithilena dicta est.
Ioannes boccacius in quarto genealogie deo-
rum dicit eam a Miletro solis filio primo condi-
tam: et a suo nomine Mithilenem nominatam.

C Abythilene lesbi oppidum.

1513

1510

Sed postea imutatis litteris ex mitilene mitilenam dictam. Hec eiz in egeo mari: quod est minoris asie si-
ta ē: que et rebus omnibus refertissima perhibetur. Ipsa duos portus habuit multarum tum triremium
tum aliarum nauium capaces: in qua Sanctus ipse primo habitauit: post coles: deinde perfarum imperi-
um subiit: postea macedonuz: ac tandem Romanorum. postremo quuz sub grecos varia illi esset fortuna
Et Caloianes constantinopolitanus imperator a Canthacufino armis pulsus esset ope Francisci Hete-
luffi genuensis imperiuꝝ recuperasset: ea vrbs cum tota insula ob gratitudinem auxiliatori tradita est: ac
etiam eius posteris: sub quibus durauit vsq; ad annuz domini sexagesimuz quartuz supra millesimuz qua-
dringentesimuz: quo anno mahumetus orthomannus turcoruz imperator ipsam vrbez et insulaz cum maxi-
ma humani sanguinis effusione inuasit: cepit: diripuit: ac de ea triumphauit: cuius animas omnis in asiaꝝ
transportauit. Ex hac auteꝝ vrbe multi singulares viri prodire: Et quibus pythachus vnus ex septem sa-
pientibus. Alcens poeta eiusq; frater anthimenides. Sappho poetrix. Diophanes orator: ac theophanes
rerum scriptor: et multi alij.

1507 **C** Eranaus secundus atheniensium rex mortuo Cecrope rege anno sexto egressionis populi israel ex egypto
to atheniensibus regnare cepit: et regnauit annis nouem. Hic filiaz arbis genuit: ex cuius nomine attica
terra nominata est. Est auteꝝ terra hec inter macedoniaꝝ et achaiaꝝ: quaꝝ veraz dicimus grecia. Cuius due 3692
sunt partes Boetia scilicet et peloponessus: quam turci paulo ante suo subiecere imperio: vt iuo loco infra
libro quintodecimo dicemus.

C Erorbopus octauus argiuorum Rex: et ipse eodem anno argiuus regnare cepit: et regnauit annis vnis et
viginti.

C Italie regni principium.

C Janus pater et deorum deus cognominatus: vir utiq; perhumanus: bonusq; ac summus hospitalitatis
cultor his deꝝ temporibus ex orientalibus partibus veniens primuz omnium in italia regnare cepit: nec qua-
tum regnauerit constat. Is inter cetera sue virtutis opera Saturnum cretensium regem a Jone filio re-
gno pulsuz non modo benigne suscepit: veruz etiam cum eo regnum partitus est. Ipse eniꝝ saturnus in ma-
xima miseria constitutus ad Janum hunc sordidatus accesserat: id est vestibus miseriaꝝ maximam pretē
dentibus indutus erat. Unde ipse Janus cognita hominis calamitate et dignitate cum eo regnuꝝ diuidēs
singuli in signuz regni diuisi singula condidere oppidula. Janus ianiculuz baud procul a roma condidit.
De quo solinus sic loquitur. Quis dubitat ianiculum a iano non fuisse condituz? Hunc opinio hominum
inter deos rettulit: quem postericas postmoduz interpretata ipsum quasi munduz aut celi aut ani siue men-
suum Ianuam appellauit. Cui etiam ianuarium mensem dedicarunt: eo qd mensis ipse principium et fines
respiciat. Unde et bifrontem eum depingere consueuerunt. Janos tamen septem fuisse auctores ostendit
Quorum primus ianus bifrons a sapientie magnitudine dictus Noe filius fuit: qui cum ipso in italiaꝝ in-
gressus est. Secundus bicorporis ob corporis magnitudinem: qui fuit filius Iapheth filij Noe. hunc
quidam dicunt ianiculuz condidisse: a quo ianiculus mons nomen accepit. De isto iosephus scribit qd ia-
phet duos genuit filios ianu scilicet et Adedum. Tertius dictus ianus insubres filius Thubal filij iaphet
quem volunt mediolanuz construxisse a quo: vt Papias scribit: ianuarium mensis. Quartus hic: qui se-
cundum Macrobiū dictus est ianus pater: id est deus deorum. Quintus Janus quirinus ab basta qm̄
q̄ belloruz potentiaꝝ habens. Sextus ianus grecus: qui fuit iouis filius: qui intrauit italiaꝝ cum saturno
Septimus Janus troianus: qui genuam vrbem maritimā ampliauit.

C Italia quippe europae regio est omnium totius orbis celeberrima: que a bobus nomen habuisse existima-
tur. Unde etiam plato in Thimeo tauros vocauit italos: a quorum multitudine: pulchritudineq; ac fetu
italiaꝝ dixit. Est autem hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare: siue superum: siue infe-
ferum: et a iugis alpiū dorsoq; apenini montis porrecta se panlatiz attollens vsq; ad rbeginū verticeꝝ et li-
tora brutiorū extenditur. In vltimo sui in duo scinditur cornua: quorum alterū ionium spectat mare: alte-
rum siculum: in extremitate rbeginū oppiduz habens. Eius longitudo ab augusta pretoria q̄ i alpino sine
sita: et per Romā capuaꝝq; porrigitur vsq; ad oppidū rbeginuz. Solino teste decies centena et viginti milia
passuum colligitur. Latitudo vero quadringenta decē: vbi maior latitudo: vbi vero minor centum trigin-
ta sex. Habetq; vmbilicum in agro reatino: que duduz ex latere maris superi rubiconē fluium pro fini-
bus habuit. Vicina est autem prius hesperia (vt diximus) ab hespero atlantis fratre. Deinde oenotria ab o-
primo vino: quod ibi nascitur: vt testatur Seruius super primo enei. vel Oenotrio sabinorū rege. Postre-
mo italia ab italo siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca: in quibus et habitauit et regnauit. Veniq;
lombardia a longobardis: vt infra in principio decimi libri latins dicitur. Hec quippe illa regio est: que si-
ue agrorum vbertate: siue armorum gloria nullis vnq; scinit cedere terris. Cuius si viros in omni virta-
tum genere prestantes: et vrbe fama celeberrimas: aut preclara eorum gesta recensere voluero mains mihi
volumen exurgeret: q̄ ipse decreueriz. Pleni sunt enim libri omnes italiae laudibus: nec est vel mediocriter e-
ruditus: quem eius laudes effugiat: que non solum humanaꝝ rez: sed etiam diuinarum mater habita est.
Habet autem italia ducenta sexaginta quatuor ciuitates: quas sub decem et octo regionibus extare cogno-
uimus. De quibus plurimis locis et temporibus suis infra dicemus.

Genua quā nostro seculo etiam visitatio ri vocabulo Januā dicimus italie siqui de vrbez celebre clarissimāq; his tēporibus: vt nonnullis placet: i ligustici maris littore a quodaz Genuo Saturni regis filio pditā: et cognominatā fuisse dicunt. Alij autem: vt Paulus Perusinus historicus: a Genui no vno ex phoetonis socijs conditam dicit. Refert eiz idē Paulus q; duz phoeton ex egypto in lygustino mare deuenisset: Genuinum vnum ex socijs suis nausea maris debili

tatus euz parte nauituz custodes in littore reliquit. Qui iunctus accolis loci siluestribus hominibus oppidū condidit: et genuaz ex suo nomine nuncupauit. Alij quoq; a Jano predicto italoz rege pditāz astruunt. Deinde post troianū excidium a quodam Jano troianozum principe ampliataz: vbi et ipsius iani bistrōtis idoluz primo coli ceptuz est. Cuius sigilli inscriptio sic haberi dicitur. Eriphus vt has angit sic hos Janna frangit. Hec plane ciuitas totius lygustini sinus emporium est: que pmaxime a quadrigentis annis citra quā antea haud magnuz fuerit oppiduz maximū habuit incrementū. Unde et ingentes nacta vires et portu: edibuzq; superbissimis: ac reliquis in omni genere ornamentis nunc vsq; preter venetias ceteras italie maritimas vrbez superat. Queq; et naualis belli peritia adeo excellit: et excellit: vt annos multos maris imperio potiretur: et piratarū abstulerit latrocinia. Ipsa eiz Romanis et grecis imperatoribus sepe amicitissima fuit. Et ppea quā ab hannibale peno penitus dissipata fuisset: statiz Cornelius seruilus consul: vt Livius refert: per Lucetiū imperatoz eā instaurare mandauit. Post aduentū vero christi nonnullas direptiones et incendia a barbaris pertulit. Ipsa eniz post apostolos statiz sacrū christi euangelium suscepit eius deinde res nūc prospere: nūc aduerse per multas manus postea diu acte sunt: sed permaxime nostro seculo propter eius (vt ita dixerim) discordiā aduersaz per tulit fortunā. Nā post longobardos reges et Carolū magnū: eiusq; filios plurimā ciuiuz sustinuit tyrannides. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquādo necesse habuit. Que sic auxilio et consilio destituta eius imperiū longe lateq; diffusuz pene totuz exhaustuz est. Peram eniz vrbez constantinopoli oppositā: mytilenem insulā: Samagustā vrbez totius cyprie insule columen: Chium insulaz: aliasq; grecanas vrbez plurimas a turcis alijsq; gentibus ablatas deperdidit: vel tributarias fecit. Capba etiam eius coloniā in thaurico cberoneso non procul a bossoro cymerico superioribus annis amisit. Genua tamen: vt quibusdaz placet: a genu nomen accepit: eo q; in genu forma sita fuerit: a qua apenni: us mons incipit. Distatq; a sabatijs stadijs ducentis sexaginta. In ea aliquādo sanguinē scaturisse compertuz est. Ex hac celeberrima vrbe complurimi illustres p diere viri: Et quibus Syrus ipius vrbis episcopus sanctissimus fuit. Innocentiuzq; quartus pontifex maximus: Hadrianus quintus: Nicholous quintus: Innocentiuz octauus nunc superstes: Alij quoq; multi bellozum naualium imperatores: et pugiles audacissimi: qui potētissimos reges: aliazq; vrbiuz potentatus: vt infra locis suis dicemus captiuarunt. Multi etiam circa res ciuiles: circa pbilosophiam artesq; liberales clari emerere. Ornaturq; pmaxime genua ciuitas cineribus pcurforis domini: et Cbatino quodaz smaragdino impreciabilis: quez tradunt illuz fuisse: in quo dñs noster iesus christus agnum pascale in cena domini cum apostolis suis comedit.

369.4 **T**helegonus horis pastoris filius septimus rex ab inacho rege sexto egressionis anno scilicet israel ab egypto atbeniensibus regnare cepit: et regnavit annis nonem.

1505

370. **A**mpbytrion tertius atbeniensuz rex anno quintodecimo egressionis populi israel atbeniensibus regnare cepit: et regnavit annis decem. An hic aleci thebani filius fuerit: qui alemenaz Electryonis filiaz ex Lyfidice formosissimā habuit vxorez a ioue amataz ignoratur. Ex ea eniz genuit berculem: qui nonnunq; a marito matris amphytrioniadēs a poetis dicitur: sicut helena a Tyndaro tyndaris: que similiter iouis filia dicitur.

1497

1490

Choze hebreorum ex genere nobilis ex leuitarum tribu natus: ac Moyſi cognatus: vir quideꝫ facultati-
bus plenus: et ad dicendum facundiffimus hoc anno cum trecentis viris ob ſeditioneꝫ factam contra moy-
ſen et Aarõ pp ſacerdotij dignitatẽ a dño interficitur: vt habetur numeri. xvi. Hic quippe videns moyſen
in maximo honore conſtitutum p inuidiã ſuſtinere nõ poterat: ſed dicebat moyſen viz crudelẽ: et gloriã illam
ſibimet per calliditatẽ queſiſſe ſub occaſione qꝫ viderit deũ: et contra leges Aaron fratri ſacerdotium dediſſe
nõ coibus ppli ſuffragijs: ſ; ſuo iudicio. Dicebatq; ſi ſacerdotij dignitatẽ alicui ex tribu leui deus preben-
dã eſſe decreuit ſibi tanqꝫ iuſtiori et forma et diuinijs potentiori deberi. Si vero maior tribus deus quere-
ret dignũ eſt vt ruben tribus potius honoret: et hunc honore dathan et abiron accipiat: qui ſunt in illa tri-
bu et facultate et dignitate ſu blimiores. hec itaq; choze dicens nitebatur hãc dignitateꝫ populi favore in ſe
transferre. Quibus verbis vniuerſus populus cõcitatũ eſt in derogando aaron i hãc quippe ſententiã du-
centi et quinquaginta viri ex primoribus iſrael recordabant: vt aaron ſacerdotij iure pũarent. ad hec verba
populus et moyſen lapidare voluit. S; moyſes ſ; ppli turbulentiũ ſe venire cerneret nõ expauit ſciens
fratrẽ dei volũtate ſacerdotij meruiſſe: vnde et ad pũiliũ acceſſit. Congregatoq; ingenti cõcilio oibus aſtã
tribus et audientibus Moyſes choze et ſuis cõplicitibus dixit. Nõ eĩz Aaron frater meus gratia mea hoc: ſ; iudicio
diuino ſortitus eſt. Quare o choze et reliqui a ſeditione et murmure queſcite: ſ; mane oẽs qui ſacer-
dotiũ queritis thuribula ſingula portãtes a veſtris domibus cũ igne et thimiamate huc venite. S; et tu cho-
ze vir peſſime cede deo iudiciũ et pro hac ambitione expecta eius ſententiã altera ſiquideꝫ die cuncti congre-
gati ſunt hebrei in pũilio vt a deſſent ſacrificio et electioni de ſacerdotio pũertãtiã. Igitur moyſes euocauit
eos q de ſacerdotio contendebãt ad ſacerdotiũ pbationeꝫ vt ſcirent cuius ſacrificium deus ſuſciperet: et il-
lũ conſtituere ſacerdotẽ poſſent. Cõueniẽtibus at Aaron et Choze cum trecentis viris ante tabernaculum
omnes ſanctificauit Moyſes in thuribus que ferebant. vnde ſtatiz tantus effuſit ignis quatus vllus opĩ
fex vidit vnqꝫ: quo repente Choze ſimul cũz trecẽtis vtris adeo exuſtus eſt: vt nec aliquoꝫ corpora alicubi
viſa ſint. Aaron vero ſolus liberatus eſt: qui vtique adeo electus viſus eſt.

CDathan vero et abiron ex tribu ruben vir inter hebreos potentiffimi: et ipſi pp eoz blaſſemiã per hoc ipſi
tps abſorbent. ipſi quoq; cũ Choze contra moyſen et aaron ppter ſacerdotiũ cõspirauerãt. Sed quum a
Moyſe ante tabernaculũ puocati fuiſſent Moyſes eleuatus manus in celũ fudit oronez ad dñz dicens.
Fac dñe ſuper eos apertũ iudiciũ puenire: qui ita contra tuã gloriã ſenſerũt: vt nõ cõi morte ex hac vita p-
traſeant. Ad cuius preces repẽte cõmota eſt terra: et aperta deglutiuit Dathan et abyron: atq; oia que il-
loꝫ erãt in momento abſorpta ſunt. Quibus ſic exterminatis cõfeſtiz apertio terre ſuper eos reducta eſt:
et ita reintegrata: vt n hil hoꝫ: que dicta ſunt factũ eſſe videretur. Et ita illi blaſſemij periere: vt habetur
Numeri. xvi.

CTitulus conflatilẽz filij iſrael biſdeꝫ etiam temporibus egyptioꝫ more: qui buſiridem adorabãt ſibi fece-
runt. Quã ob rem quatuordeciz milia ſeptingentos viros eoz dñs in deſerto percuffit: et interfecit: vt ha-
betur numeri. xvij.

1489

CJuppiter tertius creteſis ſaturni ex ope filius hoc anno ſaturno patre de regno pulſo in Creta inſula re-
gnare cepit: ſed quãtũ regnauerit non habemus. Hic: vt ſupra dictũ e in ſaturni vita: eodem partu cũ iuno
ne editus ne a ſaturno patre occideret ob pactioneꝫ cũ Titano fratre factã: pũcito natus eclã ab ope matre
i idã mõeꝫ creteſeꝫ alendus tranſmiſſus eſt: et curetis populis cõmendatus varie de eius emutritione fe-
runtur ſententie: ſed oẽs in hãc ſententiã conuenire vident q melle tãtũ nutritus ſit. Qui quum adoleuiſſet
ob captos parentes bellũ habuit cũ titanis: et liberauit illos. Unde haud paulo poſt patrẽ regno expulſit: eo
q cõperiffet euz vite ſue inſidiari. Et hinc illi bellũ dicunt cũ gigantibus cõſecutu: quos ſuperatos ſuppoſuit
montibus. Beniãq; orbe ſubacto cũ fratribus imperiũ partitiũ eſt. Bato plutoni infernoꝫ dominio: Ha-
ptuno aut maris ſibi olympo referuato. Et quũ iãdũ ante iunone ſozore ſuã in coniugẽ ſumpſiffet: et rex po-
tens factus eſſet: vt erat vir glorie cupidus ambire cepit: et nõ minus aſtutia q viribus non ſolũ humanas
laudes: ſed diuinos et honores ſibi queſiuit: templa qdẽ multis in locis ſibi ipſi cõſtruxit: et ſuo dicauit nõi
et i quãcũq; regione venerat reges principesq; populoz hospitiũ et amicitia ſibi copulabat: et quũ ab eis di-
grediret impabat ſibi edificari templũ. Et hac aſtutia factũ e: vt iouis hic ſibi diuinũ honore acqſierit cũ re-
ligione connexũ. Plurimi nãq; reges eideꝫ obſequentes: et nois ſui gratia ritus annuoſ et feſta celebrabãt
et hoc modo religionem cultus ſui Juppiter per orbẽ terre diſſeminauit: et exemplũ ceteris ad hoc imitan-
duz dedit: et quantũcũq; hic hõ circa honores abũtioſus eẽt: et libidini turpiſſime deſeruiret: multa tamẽ
bona et vtilia humane vite adinuenit: et mala plurima ſuſtulit: et inter cetera ab hominũ moribus conſuetu-
dine comedẽdi carnes humanas amouit: quibus illo tpe veſcebant. Demũ iuppiter hic poſt q terrã quin-
quies circuiuit: et oibus amicis atq; cognatis ſuis impia diuiſit: et leges moreſq; hoĩũ cõpoſuit: et multa alia
bona fecit: qbus imortalẽ gloriã memoriãq; ſempiternã adeptus eſt: et atq; peſſime actã in creta vitã cõ-
mutauit in morte: et ad deos: vt multi delirãt: abiit: cuius funus curetes filij ſui curauerunt. Reliquit autez
iuppiter hic. xxxix. filios et filias: de quibus multos infra cõmemorabimus.

CSaturnus igitur a ioue filio his temporibus fugatus dum diu pze timore filij erraſſet viz tandem in Ita-
lia locum quo latere poſſet inuenit. Sed ab Iano tunc ibi regnante humaniſſime exceptus eiũdem regni
conſozs effectus eſt. Et propterea Virgilius i octauo libro eneidos: dixit: Primus ab ethereo venit ſatur

nas olympo: Arma Iouis fugiens et regnis exul adeptis. Ipse enim Saturnus postquam a Iano susceptus est: non procul tamen ab urbe latuit: ubi et postmodum Saturniam quam modo futurum dicimus urbem condidit: in qua et regni sui sedem constituit: ubi etiam rudes admodum populos coposuit: et domos etiam edificare: agros colere vineasque plantare docuit. Antea enim homines glandibus sustentabantur: et sub contextibus frondibus degebant. Quod Virgilius ubi supra testatus est dicens.

Is genus indocile et displicum montibus altis
Maluit his qui latuisset tutus in oris. Et Quidius primo De thamo morphoseos de eo sic retulit:
Postquam Saturno tenebrosa in tartara misso
Sub ioue mundus erat subijt argentea proles

Composuit: legesque dedit: latiumque vocari.

Aurea ut perhibent illo sub rege fuere Secula etc.

37ii **Vulcanus** Iouis predicti regis filius hac tempestate floruit: hunc deformem et claudum natum fuisse omnes poete ferme testantur: et propterea quod cito natus est: parentes in Lemnum insulam eum deiecerunt: ibique teste Servio in bucho. a symijs nutritus est: qui cum adolevisset deorum faber effectus est: et Iovi fulmina et arma alijs dijs contra gigantes fabricavit. Fecitque monile Hermonis coronam Ariadnes: arma Achillis: et Enee et plura alia que supra humanum ingenium fuisse visa sunt: Nec tamen ob ea beneficia ad deorum mensam admissus est: Quapp supplicavit Iovi patri ut saltim minerue nuptijs iungeret: a qua tamen spreus fuit: Que Virgi. i bucho. tetigit: cum ait Cui non risere parentes: Nec deus hunc mensa dea: nec dignata cubili est. Habuitque Venerem deinde uxorem: quam cum Marte seu armigero adulterate vidisset subtilissimis catenis devinxit: et dijs omnibus scelus propalavit: hic autem fabricorum deus appellatus unum tantum filium Erictonium post se reliquit.

i488

34iz **Erictonius** itaque. 4. atheniensium rex anno. 25. ducatus moysi post Amphitrionem atheniensibus regnare cepit et regnavit annis. 50. hic Vulcani. et Minerue filius fuit: et eisdem parentibus ac apollini et minerue templum extruxit: ludosque eis instituit: hunc serpentes pedes habuisse dicitur: ad quos contegendos cum etate puerus fuisset: currum primum excogitavit: ut dicit Virgi. in 3. georg. li. Primus erictonius currus: et quattuor ausus Jungere equos: rapidisque rotis insistere victor: Ipsumque Pli. dixit in septimo li. na. histo. primum invenisse argentum. Et quoniam vir idivitiis et de genere deorum creditus est: ad regiam maiestatem promotus fuit. Divus autem per Aug. 18. li. de civi. dei. c. 17. dicit apud athenienses templum fuisse Vulcano et minerue coe: in quo comptus est infans dracone circumvolutus: qui cum eum magnum virum futurum iudicio atheniensium protenderent: eum servaverunt ex eo quod parentes essent incogniti his quibus dicatum erat templum in quo comptus erat: dederunt filium: hic preterea in cella inter alias celestes imagines assumptus Serpentiarius dicitur est.

i487

34is **Stenellus** 9. argiuorum rex anno. 28. ducatus moysi argivis regnare cepit et regnavit annis. xi. hic ex Castore equorum domitor: argiuorumque principe ortum habuit: qui et cum Danao micenarum rege bellum gessit: a quo cum tandem expulsus fuisset: Danaus argos tenuit: eiusque minores perseveraverunt usque ad Eurysthenem Stelleni filium: persequens nepotem: post quem peliopide imperium susceperunt regnante Atreo.

i484

Junonem Saturni et Opis filiam ac iouis sororem atque coniugem hac etate fuisse constat: haec enim errore gentium deorum regina dicta fuit: et propterea regnorum eam et divitiarum fecerunt deam: sic et coniugij: ut Virgilius scribit dicens: Junoni autem omnis cui vincula iugalia cure: Et ideo parturientibus ipsam pesse voluerunt: Illi insuper insignem currum et arma attribuunt: illi quoque tanquam regine excellentissime quattuordecim nymphas pedisequas ascripserunt: ut in eius persona Virgilius dixit: Sunt mihi bis septem prestanti corpore nymphae: in cuius etiam tutelam panonem anem dixerunt: cuius caude dicit Quidius eam Argi pastoris sui a Mercurio occisi oculos apposuisse: Hanc quippe vocant preter Junonem et reginam multis nominibus: videlicet Lucinam: matronam: curiam: Deum matrem: Fluoniam: Februam: Interducam: Deinducam: Anxiam: Cynthiam: Socigenam: Populoniam: et Proserpinam: Eamque fingunt comestis lactucis silvestribus Hebe filiam concepisse: Sic et percusso flore Martem: Ex Jove vero viro suo Vulcanum predictum et alios multos: hec enim post mortem iter deas relata: Sami nobilissimum templum eidem construxerunt: in quo et eius simulacrum in habitu puellae nubentis crexerunt ubi et eius anniverfaria sacra famij populi ritu nuptiarum singulis annis celebrare consueverunt.

3716

Hercules argivus non magnus ille Thebanus: de quo suo loco dicemus Atlantis imitator: his temporibus Aug. teste claruisse dicitur: quem Eusebius Besonaam cognominatum dixit: Qui et astrologie peritiam ex atlantis dogmatibus accepit: propter quod fingitur celum sustinuisse ab Atlante susceptum: qui cum in ea disciplina admodum studiosus esset audita Ambei Aphri fama qui in omni scientia clarus habebatur confestim: ut eius scias experiri posset: eum venire studuit: Ortusque iter eos maxima disceptatio: Duos autem post se hic reliquit filios: Sardinum versus et Syrenem: a quibus postea Sardinia et Corsica insule nomen accepere.

i485

Antheum autem lybicum ex Mauritaniam incertis parentibus natum: virum utique (ut Lucanus scribit) ingenium fortissimumque ac ferum: et in omni genere doctrine (et praesertim Geometrie praestantissimum) huiusdem quoque temporibus floruisse Augustinus scribit: qui cum quibusdamque luctam susciperet victor exibat: quo audito hercules laborum victor ad eum accessit: ut cum eo luctam emeret: et cum in agone essent: eumque sepius prostratum robustior resurgens cerneret avertens quod a terra vires recuperaret: iam fessus plenis in altum extulit: tanquam diu sic tenuit donec expiravit: Cuius fabulae sensus talis est: quod Antheus cum hercule disputans totius suae disputatiois effectum terrenis rebus applicat niteret: in eam rem cruditus prevalere confideret: sed ab hercule tandem:

licet inferiorum hand magnam cognitionem haberet superatus est. Hercules. n. cum inferiorum solidas
no haberet cognitione in disputatione semper ingeniu suum ad superiora converteret sategit: vt sic in dispu
tando de superioribus antheus semper deficeret: Antheus vo luctado victorie pmtu tandē herculi dedit
Tandē vt dictū ē) confictū fuit: q Antheus cū hercule pugnado vires a terra recipiebat: qbus se ab hercu
le tueri cōfidebat: Venū cū Hercules illum e terra: hoc est geometria ad astrologiam eleuasset succubuit
Eusebius autem noster dicit hunc paleſtrice artis doctissimū fuisse & aliorum quorumconq; certaminum:
que exercentur in terris. De isto Lucanus in quarto multa conscripsit dicens.

Non dum post genitos tellus effeta gigantes:
Terribilem lybicus partu concepit in antris:
Hec tam iusta fuit terrarum gloria typhon:
Aut tythios bziareusq; feror celoq; pepercit:
Quam non flegreis antheum sustulit aruis
Hoc quoq; tam vastus cumulauit munere vires:
Terra sui fetus que cum tetigere parentem:
Jam defeta vigent renouato roboze membra:
Hec illi spelunca domus latuisse sub alta:
Rupe ferunt epulas raptos habuisse leones:
Ad somnos non terga fere prebere cubile:
Assuerunt: non silua thorum viresq; resumpsit.
In nuda tellure iacens: periere coloni:
Aruorum lybies pereunt quos appulit equoz:
Auxilioq; diu virtus non ausa cadendi
Terre spernit opes iniuctus roboze cunctis.

Quāuis staret erat zc. Ubi apparet per hec carmina: Quā grandis q; fortis & ferus fuit iste antheus.

1476

C Bananus Beli pſci filius. x. argiuoz rex: anno. 37. pncipatus moyſi Stenello rege expulso argis regnare: 7 23
cepit & regnavit annis. 50. q sicut refert Euse. & alij multi qnquaginta filias ex pluribus cōiugibus genuit:
quas Belides idē pſ noiauit: de quibus Iune. memit qñ dixit: Occurrēt multe tibi belides. Egistis vo ff
eius totidē filios similit mō. pereauit: q. pcurāte Banano oēs se filiabus suis mſimonio copularit: veritus at
Bananus ne tāta generū multitudo sibi regnū adimeret: perſuaſit filiabus vt vnaqueq; pma nocte viz suū
occideret: qd & factū est: vna dūtaxat excepta q hypmeſtra vocabat: q Lyno viro suo pepcit: q & ipſe ſoco
ro suo tadē detrūcato post ipm regnavit: Iſte aut Bananus pmtū apud Egyptuz regnavit: sed inde pulſus
argos veniens Stenellum ibidem regnantē regno expulit: & ipſe regnum id ſuſcepit: Hic vt Plinius lib. de
naturali hiſto. ait primus ex Egypto in grecia puteos fodiendos ostendit.

C Archas Iouis ex Calisthone filius tēpeſtate hac pelafgis in deditionē suā redactis: eoz regionē a se Ar
chadīa nūcupauit: q pſus (Seruio teste) Parthasia dicta fuit: Hec enī Bebaie ps est: inrer mare Ionium &
egeū diſpoſita: In ea ſiqdē regiōe sunt asini maiores & alijs pſtatioza. Illā quoq; mōtuofam totā eē Pl.
affirmat. Iſte ſiqdē archas cū didiciſſet matrē Calisthonē virginē ſacrā a Ioue vitiatā & ab alijs ſactis vir
ginibus vna cū eodē parnulo e clauſtris fuiſſe excluſa: cū adoleuiſſet matrē occidē voluit: q tūoz peita ſil
uas in quas diu latuit linquēs ad Ionē cōfugit: q eā i filij graz recōciliauit: pmiſitq; vt in pmtū poſſet redē
re regnū: Nā iſta L ycaonis regis quē Iouis ex regno expulerat filia fuit: Archas at cū feror innēis eua
ſiſſet: & pelafgos i dditionē redigiſſet: illos ex ſuo noie archades appellauit. archades at calisthonē ei: matrē
post mortem ob diurnā eius latebram eā appellauere vrfam: & a nomine matris etiā filiū Arſum voca
uere: Quos ambos poſtea ſtelligificauerunt.

1476

C Eleazarus Aaron pmi hebreoz pōſticiſis filius: qdrageſimo āno pncipatus Moyſi: pte vita defuncto a
dño aſſi pntis interitū p manū Moyſi ſecūdus hebreoz ſubrogatus ſedit ānis. 27. vir qdē prudētissimus 37 23
& deo dilectus: q ſacerdotio & pōſtatu ſuſcepto cū Joſue filio vntuerſam ebananeoz terrā obtinuit & ob
tēram filijs Iſrael p tribus vndecim diuiſit: vt pſ Joſue vltio: ipſe deniq; eodē āno quo & Joſue mortuus
eſt pſbinee filio ſacerdotiū derelinquens: Cuius corpus in Babarba cinitate ſepultum traditur. Ab iſto ſi
quidem vſq; ad Chriſtum paucis exceptis pontifices omnes deſcendere.

C Serpentes ignitos hoc ipſo anno ſuper filios Iſrael propter murmurationem dominus miſit: quozum
morſibus multi periere: vt patet numeri vigefimo primo.

C Balaam propheta filius Beoz: qui habitabat ſuper flumen terre filiozum Emon: Vir vtrique preclarus
his temporibus floruit: Hunc enim Balach rex Adianitarum: quum audiſſet Moyſen percuſſiſſe Og
Regem Baſan cum omni eius populo: veritus ne & eum expugnaret: ad ſe vocauit vt malediceret popu
lo Iſraeli: Hic qui deo gratus erat: & ad magnam prophete gratiam propter veritatis eloquium cum
perduxerat a deo: vt cui benedicebat benedictus erat: atq; econtrario cui maledicta ingerebat maledictio
nibus replebat: ad hūc itaq; idē Balach rex legatos fide digniſſimos miſit rogātes vt vēiret & maledicēt
iſrlitiaz: ille at pſulēs dñz ab eodē. pſbitus ē. Venuo rex alios legatos ad Balaā miſit q eoz volūtati obrē
perat volēs ſternēs aſinā cū legatis ad regē ibat: Et dū pget āgelus dñi eidē occurrit: & euaginato gladio

in via contra eum stetit: cernensq; asinā angelū in angustissimo vie loco euaginato gladio stātez q; nec ad dextram: nec ad sinistram deuiari poterat: cōcidit sub pedibus sedentis: et cū uehemētius latera eius cedere rentur: dñs aperuit os asine: et dixit pphete: Quid feci tibi? Cur me percutis tā tertio? Rñdit Balaā: q; cū meruisti et illulisti mihi: vsinā inquit gladiū habere ut percuterē te: Dixit asina: Nōne aial tuū suz: cui semp sedere cōsueuisti vsq; in pñte diē? Sic qd simile vnq; feceri tibi: Et ille ait: Nūq; Et cōfessi Balaā uidit angelū dñi euaginato gladio ptra se: q; corripuit ppheta: Et ille statū dixit: Peccaui nesciēs q; tu stares cōtra me: Et nūc si displicet tibi ut vadā et maledicā populo dei: reuertar: Qui iussu angeli pgens pphetauit dicēs: Oriē stella ex Jacob: et cōsurget vga de israel et percutiet duces moab: vastabitq; oēs filios Seir: et erit idumea possessio eius: hereditas Seir cedet inimicis suis: Israel vero fructus ager: De iacob erit qui dñabit et pder reliq;as ciuitatis: pphetauit quoq; Balaā et cōtra amalech et ptra Assur et demū contra fili os iacob: Dixitq; eis: Veniēt in trieribus d italia et supabūt assyrios: vastabūtq; hebreos: et ad extremū ēt ipi itali: hoc ē Romāi peribūt. Demū cū hec dixisset: et a Balaac sine vllō honore remuneratus remittē tur: suasisit ut filias eoz vginēs speciosissimas circa israelitay exercitū destinarēt: ut sic filij israel patrias le ges relinquētes ptra eos idignetur deus: Quibus dictis abscessit et reuersus ē i locū suū: ut hēt nūeri. 25.

C Belphegor eo ēt āno ab hebreis iitari ceptus ē: q; filij israel pp cōcupiscētiā virginū madianitay quas cō gnouerāt reliquētes patrias leges et i honore dei eaz ritū colere et obseruare ceperūt: Nā Balaac iuxta cō silū Balaā pphete plurimas virginēs speciosas circa exercitū israelitarū iussit apponi: qbus deludi et con fundi possit insipiētū honestatē pp eaz pulchritudinē: mādauitq; eis ut cū iuuenibus israelitay amplexi bus miserētur. Illi autē amoze eazū deuicti semetipsos eaz voluptatibus oio tradidere: patrias leges tras grediētes et plurimos deos putātes et oēs ad libidinē mulieruz insurgētes: ea de cā seditio pessima et multo peior seditiois chore excitari cepta ē. Et moises celo dei p̄motus oēs israelitay p̄ncipes app̄hendēs eos in patibulis suspēdi mādauit: et de filiis israel. 24. milia interficere fecit: Sed et eo tūc Phinees Eleazarū fili us vir qdē strenuus vidēs vnū ex p̄ncipibus israel noie Samaritas cū scorto madianita cōcubere celo di cōmotus cōfessim ābos in locis genitalibus pugione pfodit: et mortui sunt. Et sic Moyses scelus filioz is rael expiauit: ut p; numeri. 25. Nac itaq; de cā exaggeratus moyses ad interitū madianitay misit exercitū et qnq; eoz reges cū inūcrabili multitudine pemit: qbus supatis et fugatis filij israel eoz puincia tenuere.

C Sardus herculis p̄dicti filius (ut volūt Rabanus et Anselmus) hīdē t̄pibus cū inuētabili multitudine e Lybia discessit et in tyrrheno mari venit: ibiq; insulā Sardinie occupans: q; Icus a grecis vocabatur de suo noie insulā Sardinā nūcupauit: Solinus vero vbi de mirabilibus mūdi dicit: eā a Thimeo sandalio Them dictā et a Chrisippo municiā: et q; sardus hercule p̄creatus noie mutato eā vocauit Sardiniam.

C Sardinia itaq; insula in tyrrheno mari sic cōstituta et appellata: ut Straboni in qnto li. placet: b; latitudi nis nonaginta octo miliaria. lōgitudis vō. ccxx. fm autē alios eius ambitus circiter. 4. milia stadia ē. N; n. hec insula multā pte aspera mīneq; trāglā. Reliquā vō rebus oibus felicē: p̄cipue tritico et pecoribus atq; pascuis: ibi nullus lupus gignitur: nullus serpens repitur. Est tamē hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxie secūdis: cōtinētas multas ciuitates: inter quas p̄cipua calaris ē: vbi coraloz magna repitur piscatio: q; et lōgo tpe bñssimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit: Ea in insula antiquus nascebantur arie res q; p lana pilū caprinū p̄ceabāt: quos musimones vocabāt quoz pellibus sardi thoracis mō sese munie bant. Antea enī sardi Tolenses dicebātur: Andeq; Tolē herculis amasiā ferūt sardū ipm et plerosq; her culis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse: a qbus postea sardiniēses dicti sunt: Illius postmodū im perij dignitatē peni et ex A p̄brica delati sortiti sunt: q; cū aduersus Romanos bellū gererēt ab eisdem pe nitus deleti sunt: Cuius insule dñium Romani p multa tēpora potiti sunt: multas quoq; postmoduz cla des et direptioes a barbaris: pisanis ac genuēsibus p̄cessa: tandē in aragonēsiū regū manus est deducta.

C Tyrinus ciuidē Sardi frater et herculis filius et ipse tēpestate hac vigit: q; (ut Rabano placet) ex Lybia veniens insulā quā hodie Corsicā dicimus ab eo p̄mū habitatā Tyrinū a suo noie nūcupauit. Deinde cū qdā mulier noie Corsica in Liguria taurū depasceret: ipse aial trāsnatādo mare in insulā p̄uēit: Mulier au tem pro tauro sollicita nauigio statim inscijs parentibus illo delata est: Compertoq; in pascuis vberimis thauo delectata insule pulchritudine ibidem habitare constituit: et a se eam Corsicam nominauit.

C Corsice igitur ipius isule lōgitudō. dx. miliaria ē: latitudo vō. lxx. Ambitus autē ipius tria milia et ducēta stadia: Hec q; ppe isula in lygustico mari ē: sed a septētriōe thulco propior: Inter hāc et Sardinā insulā in teritacent quidecim miliaria: fm autē Pli. in. 3. lib. tātūmodo octo: Ea q; ppe insula tēpore Strabōis: ut ipse scribit maligne colebatur: et multis in locis inaccessibilibs adeo erat: ut q; eius mōies inhabitabāt vitam la trocinijs degētes belluas immanitate superabāt: Idē quoq; Strabo in qnto de ipis sic inqt: Quod cū ro mani in eos irruerent: eozūq; castella irrūperēt magnū seruoꝝ gregē captū aduehebant: quos Romā de lati eos videre mirari erat q; agrestis eoz effigies viderēt: q; q; bestiaz apperet diritas: faciesq; truculē te in māibus postmodū romanoꝝ deducta: cū feracissimā etiā multis i locis reperissent multas in ea ere xere ciuitates quod Pli. in. tertio naturalis hīstorie cōprobans dicit Corsicā suo tēpore tres et triginta ha buisse ciuitates: que quidem feracitatem et insule dignitatem p̄ se ferre videntur. In ea nunc sex non ignobilēs extant Ciuitates sub Archiepiscopatibus Genuensium: et Pisanorum ab Honorio quarto Pontifice (ut suo loco infra dicemus) suppositē. Bīa nanque post varios casus Corsicā a Mauris

Qmaxime oppſſi Ademarſus quidã genuenſis dux eam liberauit: z eozũ quindecim naues demerſit: quez cũ poſtea mauri detruncalſent nihilominus inſula in genuenſiũ manus per aliquod tempus deuenit: hoc gippe Caroli magni filioꝝ temporibus accidit: Sed poſtmodũ floꝛente piſanoꝝ republica per aliquod tẽpũ eiſdẽ paruit interdũq; eccleſie romane tandẽ ſupatis piſanis in manuſ genuenſiũ iteꝝ deuenit: z nũc vſq; perdurat: Hec ipſa vt aiunt inſula pꝛeter optimũ vinũ etiam alioſ fructuſ ſuauiſſimoſ gignit: abun- datq; bobuſ: capꝛiſ z ouibuſ ac aliſ aialibuſ: ſ; non eque: ſicut Sardinia: Et inter cetera canceſ ferociſſi- moſ producit: pduxitq; pꝛeterea etiam noſtriſ tẽpoꝛibuſ viroſ clariffimoſ: tũ lraz: tũq; paciſ belliq; ar- tibuſ pꝛicipuoſ: quoꝝ pꝛeſtantia inſula vniuerſa plurimũ decoratur: De quibuſ infra lociſ ſuiſ dicitur.

Jofue
1472

Jofue filius Naue pꝛpheta z dux Moſiſq; ſucceſſor: hoc anno ducatu a Moſe ſuſcipientia: po- pulũ domini ſim Augu. z reliquoſ vigintiſeptẽ annis rexit: Vir ſane robuſtuſ z eloquentia in- genioq; claruſ: magnuſ quoq; ſ; nomẽ ſuũ habituſ: ſ; z in ſaluatiõẽ ele ctoꝝ dei pꝛmaximuſ 3727 q vt filij iſrael cõſequeꝛent hereditatẽ patꝛ ſuoꝝ ipſe pꝛeter qnq; philiſtinoꝝ ſatrapaſ oẽſ hoſteſ cõtra eoſ inſurgenteſ expugnauit ac debellauit: Ad cuiuſ pꝛecea ſol beſiſſe dicit: ita vna dies ſit facta quaſi duo donec victoriã de inimicis reportaret: vt cognoſcerent cũcti potentia domini

quia cõtra deũ pugnare nõ eſt facile: pmo nanq; ducatuſ ſui anno Jordane patefacto populũ domini de- uictiſ vigintiꝛatuor regibuſ ad promiſſam terrã perduxit: pbaſce tertiuũ imolauit: circuncionẽ intermiſ- ſam innovauit: cuiuſ quidem religioſa menſ z ſancitatuſ: necnon z pꝛeclara in bellis geſta in libro nomini ſuo pꝛnotato pulchre habẽtur deſcripta: In quo de inimicoꝝ ſubuerſione z populi introductiõẽ in terram promiſſiõis: z de diſtributiõẽ poſſeſſionũ agitur: z per ſingulaſ vrbeſ viculoſ mõteſ: flumina: torrenteſ: atq; conſinia eccleſie celeſtiſ hieruſalẽ ſpiritualia etiã regna deſcribit. Fuit autẽ hic trinominuſ: videlicet ie- ſuſ Jofue z ofee: qui non ſolum in geſtiſ: verum etiã in nomine typum domini Jeſu geſtiſ: hic ipſe ſoluſ vna cũ Caleph ex ſexcentiſ milibuſ viriſ qui ex Egipto egreſſi fuerant: terram pꝛmiſſionis cõſecutuſ ẽ. Adortuſ tandẽ centeſimo z decimo vite ſue anno in mõte effraim ſepelitur. Filij autẽ iſrael domino ſer- uierunt cũctiſ diebuſ Jofue z ſenioruꝝ qui longo tẽpoꝛe vixerant poſt Jofue: z qui nouerant oia opa do- mini que fecerat in iſrael. Et cum ſanctuſ habituſ ſit eiſ feſtiuitatuſ celebratur prima die mẽſiſ ſeptẽbriſ.

Lybia Epaphi regis z Caſtiopie coniuſ ſilia z Buſiridiſ tyranni mater ad hec vſq; tẽpoꝛa peruenit: Hec eni vt Lactãtiuſ reſert) cũ in Aepꝛuni veniſſet cõcubitu. i. alieni hois ab egipto: ex eo pꝛcepit z pepit buſiridẽ imane poſtea tyrãnuũ: ipſa deide vt iſido. i. li. etbi. ſcribit: Facta cuiuſdã apꝛice pꝛiſ regina: eiſ poſ ex ſuo noie Lybia dicta ẽ: hec eni regio ab adlate mauritanie incipit z ad canopũ vſq; nili hoſtiũ pãdiſ.

1471

Buſiris autem tyranniſ Lybie ex Aepꝛonuſ filiuſ anno primo ducatuſ Jofue) vt diuſ pater Aug. ſcribit) apud Egiptum tyrannidem exercenſ regnare coſuſ eſt: Qui inter cetera ſue tyrannidiſ opera fertur hoſ- piteſ ſuoſ diſſiſ ſuiſ perſepe imolaſſe: Quamobcauſam cum herculeſ ad eum diuertiſſet: z ſimiliſ perſidia 3728 qua ceteroſ eum perdere tentatſet: Ipſum regem aris impoſituſ herculeſ interfecit: Cuiuſ quidẽ perſi- di rituſ cauſam poſuit Quidiuſ primo de arte dicens:

Dicitur egiptuſ caruiſſe iuuantibuſ arua
Imbribuſ atq; annoſ ſicca fuiſſe nouem
Cum thraſiuſ buſirim adit: monſtratq; piari

Hoſpituſ effuſo ſanguine poſſe iouem
Illi buſiriſ fratꝛeſ iouiſ hoſtia primuſ
Inquit: z egipto tu dabiſ hoſpeſ aqſ. **C**hic at Bu-
ſiriſ Amiano marcello hiſtoriographo teſte: vrbeſ condidit in thebaico tractu centũ portaruſ: quaz aliſ
Ioniſ Thebaſ: aliſ Thebaſ cuiuſdã; dixerunt. Greci illam Heliopolim vocant.

Thebe igitur: q̄ z Heliopolis iſignis egi- pꝛi ciuitatuſ ſic a buſiride p hoc tẽpſ cõdita te- ſte Bido. hũit menia cẽtũ. xl. ſtadioꝝ abi- tu: fuitq; magniſ edificiuſ ſpecioſiſq; deoꝝ tẽpluſ atq; aliſ pulcherrimiſ oznamẽt) pãdi- ta. poſuit quoq; i ea: vt Hoſme. die cẽtũ por- taſ: qd̄ Jue. i ſary. tetigit cũ dixit: Atq; ve- tuſ thebe cẽtũ iacet obruta portuſ i cui) me- dio fluiuiſ iſter fluebat: hãc Pl. li. 36. natu- hiſto. torã pẽſſe fuiſſe ſcribit: q̄ nõ ſolũ egi- pꝛi: ſ; orbis ẽt totiuſ ciuitatuſ feliciffima fu- it: z iõ ab ea r̄gio thebaica etbiopie pꝛermi- na dnoiaſta fuit: huiuſ eiueſ teſte Herodo. li. ſo apd̄ egiptioſ oiuſ; ſapiẽtiſſimi hẽbant Ex hac gippe ciuitate tpe Auguſti ceſariſ: Galluſ poeta ſozoluiẽſiſ ibidẽ pꝛoꝛ obeli- ſcoſ treſ admirãdoſ abſtulit: quoꝝ vnuſ q̄ aciuſ d̄ i vaticano iuxta tẽplũ diuo petro di- catũ alter i circho maxio: z alter i cãpo martio locatuſ ẽ: cõchãſ quoq; marmoreãſ z alia oznamẽta qbuſ ẽt bononiẽſiſ ciuitatuſ nũc oznata ẽ: ab ea rettulit: illuſtraſ eteni adhuc hec celebriſ ciuitatuſ ſcoꝝ thecoꝝ legiõẽ ſub Maximiano impatoꝛe: videlicet Mauriciũ et ſocioꝝ eiſ p xpo martyrio cozdatõꝝ q̄ ex ea pãdiẽtũ.

Thebe Egypti ciuitas.

3143 **C**horax quintusdecimus Sicyoniorum rex anno decimo septimo ducatus Josue Sicyonijs regnare ce-
pit & regnavit annis triginta. 1456

Cardanus Corithi regis ex Electra coniuge filius his tēporibus s̄m Eusebiū Bardaniam condidit: & a
se nominavit: hic italus fuit: & Gasium fratrem habuit: Quāobrem cum turbatos ciues Bardanus cerneret cauens
sibi statim cū parte populi nauem conscēdit: & longa actus navigatione primo in Samothracia; que tunc
Samos erat sedes habuit: Et inde in eā Asiē partem que helesponto cōtigua est abiit: & illam quā occupa-
uit oram de suo nomine Bardaniam nuncupavit: ibidemq; oppido haud magno cōstructo regnavit ānis
quingūaginta: Ericonio deniq; filio superstite relicto diem clausit extremū: Hunc autē ad eius posterita-
tem nobilitandam fingunt Iovis secundi fuisse filium: & inter ceteros filios patrem precipue dilexisse: &
eius mores summo opere imitasse: eo q̄ natura mitis & religiosus erat.

3744 **C**phenix & Cadmus Agenoris filij: hoc anno qui est decimo octavo ducatus iosue (Eusebio teste) The-
bis Egyptiorum ciuitate profecti in Syriam venerūt: & apud Tyrum & Sydonem regnare ceperūt: Sup-
piter enim Saturni filius: vt diuus pater Augu. 18. libro de ciuitate dei capi. 12.º. scribit Europam Ageno-
ria filiā: & eorū sororem sibi rapuerat: eamq; in Cretā insulam deuexerat: vbi ex ea tres filios susceperat:
Ageno vero cū operisset filiā suā sublatā tribus filijs suis Europe fribus: videlicet Cilici phenici & Cad-
mo pcepit sub interminatione nō redeundi: vt questam sororem reducerent: Sed cum nō inuenissent eaz
patris irā formidantes ad patrem regredi noluerūt: Sed Cilix cum insulam peruenisset in eodez loco re-
sedens: locum a suo nomine Ciliciam noiauit: ibiq; duos filios superstites dereliquit: Lampaciū scilicet
& pigmalconem: Fuit enim hic acris ingenij & robusti corporis vir. Cilicia autem prouincia Syrie proxi-
ma est: & Tauro monti subiacet: vt Plinius in. 5. testatur. 1455

Cphenix autem & Cadmus ibidem fratre relicto cū multo comitatu inde profecti per mare rubrū in Sy-
riam venerunt: vbi Sydonem nobilem urbem condiderunt: quam a multitudine piscium Sydonam vo-
cauerunt: eo q̄ tali nomine piscem ipsi vocarent: in qua phenix ipse post regnavit: Regionemq; ipsam a se
pheniciam appellauit: ibiq; phenix ipse cum artificiosus vir esset: vt Isidorus in Etbi. scribit: quasdam lit-
teras seu litterarum characteres adinuenit: quas phenicibus dedit: Deinde ad scribendum eas instituisse
vermiculum: vnde & color ille phenicius dictus est. Et deinceps inoleuit consuetudo capita librorum ex
pheniceo seu puniceo: idest rubeo colore conscribi.

Litterarum grecarum inuentio.

3745 **C**admus autem phenicis frater & ipse vir sapientissimus atq; ingenio prestans in phenicia fratre relicto
in greciā cōmigravit: ibiq; secus hypocrenē fontem sedere cepit: & meditando sexdecim litterarum caracte-
res exquisiuit: illasq; primus grecis contulit: & eis vti deinceps docuit: propter quod confictum est ipsum
serpentinus dentes feminasse: Et cum haud longe a parnaso monte venisset oraculum consulens respon-
sum habuit vt bonē sequeretur indomitū: & ibidem vbi consisteret sedem sibi assumeret: qui in destinātū s̄
bi locum ductus acquieuit: ibiq; boue capto: eum imolauit: locumq; a boue ipso boeciā nominauit: eamq;
in regione Thebaniam aliam urbem ab antiquis Thebis Egyptijs ex quibus venerat edificauit in qua &
regnum obtinuit: hic autem Syringam duxit vxorem: ex qua quatuor suscepit filias: videlicet Semele:
de qua pulcherrima proles liber condignam pertulit edita frugem & Agauem: quam pater Ericonij vni
ex socijs qui illum iuere Thebas ponere matrimonio copulauit: & Auctonē tertiam etiam hanc. Aristeo
coniunxit: que ex eo Atheonez peperit: vt Ouidius ait: Quartam Inoē pudicissimā mulierem: ex cuius
tumulo post mortem propter eius castitatez dicitur virgam thuream surrexisse. 1454

Chebane igitur ciuitatis ab ipso Cadmo in Boecia his temporibus condite Amphion Mercurij filius
muris perornare curauit: qui deductis cemetarijs (vt Seruius scribit) ipse adeo dulciter lyra cecinit: vt sa-
xa in muros deducerentur: dicente Horatio: Dictus & Amphion thebane conditor vrbis Saxa mouere
sono testudinis & prece blanda Ducere quo vellet. &c. Hanc Alexander magnus venditis sub corona ciui-
bus tandem funditus euertit.

CBoecia autem a Cadmo sic denoiata Europe regio est in confinio Atheniensis constituta: quam nonnul-
li sub attica regione cōprehendi volunt: quin & olim sub Macedonie regibus nonnulli deuenisse ferunt
nouiter vero quoniā a Vandalis ab Apherica pulsus occupata fuit Vandalia dicta est.

3757 **C**Siculus Neptuni filius: his tēporibus in Siciliam insulam veniēs post Sicanum fratrem ibidē regna-
re cepit: & a se insulā Siciliam denoiari voluit: primo nanq; insula ipa trinacria dicebatur: deinde a Si-
cario sicania: De qua Solinus vbi de mirabilibus mundi dicit: Sicanie diu ante troiana bella Sicanus
rex dedi. &c. Postremo a siculo isto sicilia denominata fuit: Hunc tamen quidam dicunt Corithi fuisse
filium: & Bardani proxime dicti fratrem Neptuni filium dictum: eo q̄ ex Ebuscia in Siciliam transire
tasset: & multa ibidem rudes homines docuisset. 1442

CSicilia itaq; a siculo sic dicta isula ē: & q̄ dā italie ps oli fuit: s; terremoto supueniēte (vt Pl. ait) ab italia
diuisa ē: q̄busdā vndis iternueniētibus & sine rege fluctuāribus: q̄ & triāgularis ē & i q̄busdā āgulis tria p
mōtoria hīc dicit: ex q̄bus vnus ad meridiē vergit q̄ & pachymus dicit. Alter ad septentrionem spectat &
Pelorus vocatur. Nec plus distat ab Italia q̄ mille quingētis passibus. Alius at in Lybiā & occasū rēdit:

atq; in ipsam Carthaginē maxime spectare videtur: Nec ab Apbrice littoze plusq; centū viginti milia pas-
suū distare cōstat: Vocaturq; lilybeus: et hi tres montes tria insule latera cōstituentes: vnum quide; ad
apbricam exponūt. Reliqua vero duo latera versus Italiā coarctantes insulā in pelozū deducunt. Hāc an-
tiqui Rome horrenū vocauerunt: que oibus in rebus superior alijs Italię p̄tibus habita est: vt pote frumen-
to: croco: melle: alijsq; per multis: et nō fructibus modo: sed et pecoribus: pelibus lana et caseo.

Europā itaq; hoz̄ sororem et Agenoris filiam per hoc tēpus insigni pulchritudine floruisse constat: quā
quidē mulierē vt Quidius in. 3. Bethamos. narrat Iuppiter Cretensiu rex ob eius imensaz formositatē
summe dilexit: et vt ad eius concubitū peruenire posset: Mercuriū ex Creta in pbenicē prouinciam misit
cui et impauit vt quecūq; armenta que in pbenicū montanis cerneret in littus perduceret: vbi scilicet Eu-
ropa adoleſcētula cum puellis ludere cōsueuerat: quod cū Mercurius fecisset cōfestim Iuppiter vt erat
magice artis peritissimus se in taurū candidissimū transformauit: et armentis se imiscuit: Que; cu; cernēt
yrigo pulcherrimū atq; māfuetū eo plurimū delectata ē: et cū in eius dorsum cōscendisset: taurus in mare
descendit: ac sic territā dorso innitentes natādo in Cretā transtulit: vbi in verā Iuppiter redactus formaz
eā stuprauit: et pregnantē fecit: atq; ex ea Radamantū iuniorē et Sarpedone; filios suscepit: Sed et ipse
Iuppiter in eius sempiternā memoriā tertā partē orbis Europam ex huius inclyte mulieris noīe appella-
uit: Illā tñ postmodū Asterus cretēsiū rex in cōiugē assumpsit. Be tpe tamē huius rapine auctores discre-
pare vident: cuius vitatē curiosis relinq;mus p̄quiredā. Pitagoras at p̄his istius imaginē pegregiā ex ere
fabrefecit: quā et Tarenti collocauit. Fuit et alia Europa Oceani et Thethyos filia: vt scribit Hesiodus.

Iudicum historia hic incipit.

Ethoniel

1440

Othoniel frater Caleph iunior de tribu Iuda post Josue mortē iudicauit israel: iam in promissionis ter-
rā collocatū an̄s. 40. Josue ap̄e mortuo credit q; Caleph huius Othonielis frater senior p̄fuerit po-
pulo: Sed ob tēporis breuitatē nec inter duces nec inter indices annūeratur. Tribus enī; Iuda et Syme-
on mortuo Josue ascenderūt Hierusalē et vniuersam exusserūt ciuitatē: verūtamen Jebuseos eicere neq;
uerunt: Sed inde ipsa tribus profecta Haçam et Alcalonē vrbes cōprehēdit. Cūq; s̄m domini p̄ceptum; 159
ip̄arum habitatores nō interfecissent: sed ibidem idolis ac libidini vacassent: tradidit eos dominus in ma-
nus regum Mesopotamie et Syrię: qui eos octo annos multis tributis et impēsis oppressere. Demuz iu-
deis propter huiusmodi afflictioēs et iniurias ad dominū clamantibus: deus eis suscitauit liberatorē otho-
nielē: qui s̄m Josephū cognouit et ē genes de tribu iuda: virum vtiq; prestantissimū: et industriū prudē-
tiaq; fortissimū: Qui respōso accepto ne despiceret populū suū in huiusmodi necessitate cōstitutū: quo au-
dito cōfestim exercitū regis Mesopotamie aggrediens vniuersum fudit atq; fugauit: Quamobeaufaz in
dextera populi ab vniuersis delectus est: Cuius virtute et industria terra triginta duobus annis quieuit: Hic
Baxam Caleph filiam fratris sui duxit vxorem: cui pater dotis noīe in ciuitate Carthiarim: que inter p̄-
tatur ciuitas litterarum irriguū superius et inferius dedit: vt patet iudicum primo.

1459

Phinees Eleaçari summi sacerdotis filius eo ipso anno quo et Othoniel principatum obtinuit: et ipse ter-
tius in pontificatu patri successit: sed quantum sederit non habeo: Vir quidem in agendis rebus strenuus 3760
us: qui ante pontificatus a iosue exercitus dux constitutus vniuersos regulos debellauit: Sed pontifica-
tu suscepto in omni vtiq; reuerentia et timore ac bonitate domino deo israel seruiuit. Et propterea statuit
illi dominus testamentum pacis: Hic ab adolescentia sua vt sacra habet historia celum domini celatus est
Quia vt p̄missum est cum filij israel filij Belial p̄sente Moise inuasiessent Belphegor: et comedissent
sacrificia mortuorum: vidissetq; çambzi ducem ex tribu Simeon coram fratribus suis accessisse ad scortū
Abadianiten etiam vidente Moise: et cuncto populo cernente surrexit de medio: et pugioe arrepto ingre-
sus est lupanar: et cum impetu ambos in locis genitalis perfodiens interfecit: propter quod dixit dominus
ad Moisen: Phinees Eleaçari filius: filij Baroni sacerdotis auertit iram meam a filijs israel: quia celo
meo commotus est contra eos: vt non ipse delerem omnes filios israel in furore meo.

1455

Pandion Erictonij regis filius quintus Atheniensium rex octano anno iudicis Othonielis Athenien; 3466
sibus regnare cepit: et regnavit annis quadraginta: Hic duos habuit filios et totidem filias: Magnūq;
bellum diu cum Rege Thracum gessit: et tandem cum pace reuersus fuisset vnam ex filiabus suis prognē
nomine cum ip̄o rege Thracum Thereo matrimonio copulauit: Que cum iam illi Athim filium peperis-
set: paulopost in desiderium videndi Philomenam sororem suam venit. Eravitq; maritum suum: vt aut
Athinas pro ipsa mitteret: aut ab Athenis accersiretur Philomena soror. Thereus autem Athinas
vadens: a Pandione Rege impetrauit: vt Philomenam ad Prognem sororem duceret: Que cum specio-
sissima esset: et ab eo plurimum diligeretur: ab illo in itinere oppressa est: et minanti se cum Progni
accusaturam: eidem linguam abscidit: et in quandam domum illam reseruauit: et tādē ad Prognem vxorē
rem sorditatus veniens dixit Philomenam nausea maris fore mortuam: Sed a sorore Progne tandem
veritate comperta Athim filium propriū patri comedendum apposuit: que; cu; pater comedisset statim
affuit Philomena cognata sua cum capite filii: et patri in mensa apposuit: Sed et pater in iracundia cōmo-
tus du; illas gladio persequeretur: Factū est vt miseratione deoz prognem in irudinē auē verteret: et phi-
lomena in auē sui noīs ac Thereus in ypupa factus ē: et sic oīs regia domus fuit transformata: Hec enim:

h fabulose dicta sint: magnum tamen habent sensum.

C Bonysius q & Bacchus dicitur: his de rebus teste pte Augu. ex Semele Cadmi filia nascit: q adu-
tus primum in Gre ciam vini ysam attulit: Inde per totum mundum peragrans vniuersas domesticas
regiones adire curauit: quibus etiã simili modo vinum pbeuit: potumq; ex ordeo non multum a vini sa-
pore distantē germanos conficere docuit: Hic multas vrbes & inter, cetera archos in Greciam condidit:
ac Nisibin vrbe potentissimã a Nino rege conditã instaurauit: & quinquaginta milibus viroꝝ adim-
pleuit: Ordine preterea militarē primus adinuenit: propter quod illi ludi scenici sunt instituti: Ea obrē In-
dis populis bellum intulit: in quo quidē bello multas amagones mulieres adiutrices hũt: Et propterea
muliebri corpore pingitur: Appellate autē sunt eius adiutrices Bache: non tam q virtute fuerint nobiles
q̄ furore. Sustulit autem (vt Bidorus refert) oēs impios qui in orbe erant: primusq; boues multis in lo-
cis iunxisse ferūt: quoꝝ opera vberioꝝ & nitidiorē frugem semina produxere: Quamobrem illum poete
cũ cornibus finxere: Ferunt quoq; illũ pte ceteris decore & molli corpore fuisse & delitijs admodũ deditũ
Tradũt insup musas cũ illo fuisse pfectas. hõs qdē artibus doctas: & q̄maxie pfallēdi eruditas: qbus deus
ipse plurimum delectabat. Secutusq; est illũ semper Silenus illius pedagogus ac eius nutritor: Vir sane
optimozum studioꝝ institutor: De isto Bionysio multa narrantur.

C Bionysius alter siue liber pater fuit in diebus Moyfi: quē de industria hic referuauit: vir sane potēs atq;
splendidus: qui mēorabilia opera gessit: Hic in Egypto natus: cũ deus Egyptios israelitarum persecuto-
res varijs plagis affligeret: timens Egyptum periturã: inde cũ multis secessit: & in Europã cõcessit.

3767 **C** Bionysius itē alijs Sicilie tyrannus fuit: de quo libro quinto infra dicemus: Is Bionysium genuit re-
gni successorem: virum dedecorosum & in omni turpitudine repletum. 1432

C Epopeus. i. 1. Sicyonioꝝ rex año. 7. iudicis Othonielis sicyonijs regnare cepit: & regnavit annis. 35.

C Lynceus ē vndecimus argiuoꝝ rex post Danaũ regem socerũ suũ eodem anno regnare cepit & regna-
uit annis. 41. hunc Lynũ Quidius appellat: qui & solus ex quinquaginta fratribus suis & Egisti filijs pie-
tate hypermestꝛe coniugis a morte euasit. Sed demũ Danao patrio & socero suo pulso pro eo regnavit.
Alij autē dicunt eum socerum suum occidisse: Tandem & ipse cuz regnasset quadragintauno annis Aban-
te & Vasio atq; Acrisio filijs derelictis diem clausit.

C Belocus decimus octauus Assyrioꝝ rex decimo othonielis iudicis anno post Amyntham regem qui
regnaverat quadraginta quinq; annis: & ipse regnare cepit & regnavit añis viginti quinq;: Cuius filia Atho-
la: que & Semiramis dicebatur: cum eodē patre regnavit annis septem.

C Viri disciplinis excellentes.

3469 **C** Lynus Thebus musicus & poeta Mercurij ex Medusa Urania filius: per hoc tps teste Euse. claruit
hic primus e tribus poetis quadam diuine mentis instigatione commotus carmina peregrina mensuris
& temporibus regulata confinxit: Qui (sicut Hermodorus primo disciplinarum testatur) Scripsit mandĩ
generationes: videlicet solis & lune cursum. Animalũq; & fructuum generationes. Et in primo sui opis
versa cuncta simul nata dixit: quem secutus Anaxagoras facta similiter omnia dixit: eaq; mente composi-
ta. Occubuit autem in Euboea ab Apolline sagitta transfixus: Quez Virg. in buch. dixit illi patrē fuisse. 1430

C Amphion similiter musicus Jouis ex antbiopa vxore filius: sed alij dicunt Mercurij: hisdem etiã tem-
poribus floruisse dicitur: qui fm Pli. in. 7. naturalis historie lib. primus musicam inuenit: & lyra cantãdo
Thebanos muros struxit: dicēte Seneca in Hercule furēte. Cuiusq; muros natus amphion ioue: Stru-
xit canoro saxa modularu trahens: hic vt diximus Thebas amplianit vrbe: atq; ea cum fratre regnavit
Ipse preterea cum ceto & Chala fratribus in vltionem matris sue Lynceum Argiuoꝝ regem & Bircē
eius coniugē occidit: eo q̄ matrē occiderit & Cadmũ regē depulerit: Ayobemq; Tantalĩ filiaz accipiens
ex ea septem genuit filios & totidē filias: tandem in semetipso manum iniiciens occubuit.

3730 **C** Esculapius medicus Apollinis & Coronidis (vt poete testantur) filius: hac etiã tempestate floruit: hic
a patre apolline Chironi centauro traditus didicit medicinam: & adeo peritus euasit: vt Hippolitũ The-
sei filium. ab equis dilaceratum sua arte ad vitam reduxerit: ob quod a Joue ex indignatione fulminatus
occubuit: Quod Virgilius testatur dicens: Penes reuocatum herbis & amore diane:

Tu pater omnipotens aliquem indignatus ab vndis

Abortalem infernis ad lumina surgere vite

Ipse repertorem medicine talis & artis

Fulmine phoebiginam fligias detrusit in vndas. 22. Dicuntq; hunc Epidauri moratus fuisse.

14 **C** Esculapios autem tres Cicero de natura deoꝝ fuisse dixit: Quozum primum dicit filium fuisse apol-
linis: eumq; primum speculum inuenisse: & primum vulnus obligasse: & hunc ab archadibus asserit sum-
me coli: Secundum vero dicit fratrem fuisse secundi Mercurij: ex Valente patre atq; Coronide matre
natum: eumq; percussum fulmine interisse: & cynofuris humatum. Tertium vero dicitur filiũ fuisse Asip-
pi & Carsinoc: Eumq; primum alui purgationem & ventis euulsionem comperisse: Einsq; sepulcrum
esse in Archadia. Vni autem istorum Romani insigne templum in Insula Tyberis construxere: & loco
salutaris dei diu coluere.

Criobes predicti Amphionis vxor: & Tantalii filia per hoc tēpus inter egregias mulieres nō solum regia dignitate: sed & precipua filiorum fecūditate & sapientia plurimū illustrata fuit: Ipsa enim/ vt omnes affirmant/ septē filios & totidem filias summo decore pstantes ex Amphione rege peperit: De qua quidē prole superbiens admodū gloriabatur: & se Latone istoz filiorum numero p̄ferebat: Quamobrem irata latona vt fabule serunt mandauit Apollini vt filios & Diane vt filias eius arcu interficeret: Quibus latone tanq̄ matri obteperatibus cōtiguit vt vno tēpore Criobes filijs orbata fieret: Qua ex re Amphion rex qui ex patre tantozum filiorum orbatus factus est: dolore impellente manu proprio gladio se perimeret: Sed & Criobes mater tot filiorum funeribus superstes: vidua mestaq; in tam grandem & obstinatam taciturnitatem devenit: vt porius immobile saxum videretur q̄ femina: Quamobrem a poetis postea fictum est eam apud Siphilum vbi filij fuerant sepulti in lapideam statuam fuerit conuersa.

Cecum musicum & eloquentie peditum Amphionis predicti fratrem euz ipso floruisse & regnasse Homerus dicit: Hic cum Amphione fratre in vltionem matris Linceum regem interfecit: quem tamen Lactantius & Sernius dicunt fuisse rusticum virum: esto cum fratre regni gloria insignitus fuerit: Duos enim filios: v3 Athilum & Thylim ex Aidona coniuge genuit.

1409

Cadmus Europe & Jouis filius trigessimono Othonielis iudicis anno post Jovem patrem sine Asterium regem in Creta regnavit: qui primus Cretensibus: vt Aristoteles in Ethicis testatur: leges dedit: Hic Pasiphen Solis filiam sumpsit vxorem: ex qua filios filiasq; suscepit: Inter quos Androgeum preclare indolis filium: & duas filias: Ariadnam & Phedram Thoantis matrem habuit: Verum cum Androgeus eius filius Athleta fortissimus cunctos superaret: ab atheniensibus & vicinis Megarensibus apud Athenas conuocatis occisus est: Ob cuius mortem Cadmus pater ira percitus: evestigio navibus nō nullis collectis atheniensibus durum intulit bellum: quibus victis penam statuit: vt quot annis septem filios darent seruituros: aut in vltionem Androgei vltimum subirent supplicium: prout placeret regie maiestati dicente Virgilio sexto: Tum pendere penas: Cecropide iussi miserum septena quot annis Corpora natotum: stat ductis sortibus vna. Et vt nonnulli ferunt: primis tribus annis plebeozum natos: secundis tribus populares: Tertijs vero nobiles exhibuerunt: Inter quos Theseus sorte missus: adiutorio Ariadnes Minotaurum interemit: & ex ipso die atheniensis a tributi pena liberati sunt: Postremo hic Medallū eo qd leno fuisset in adulterio pasiphen vna cum Jcaro eius filio labyrintho clausit: ex quo quum euolasset sumptis armis eos vsq; in Siciliam persecutus est: vbi vt Aristoteli placet apud Camerinum oppidum a filiabus erotali occisus est: cuius post mortem cum apud inferos iudicem dixere poete: Tres enim filios post se reliquit: seu genuit: videlicet Androgeum: Blaucum & Deucalionem: ac ariadnā & phedrā filias.

790

Caria regio vltima asie minoris pars Rhodo Insule contermina: De qua infra libro quinto latius dicitur: his temporibus sub Cadmo isto regni sui principium sumpsit: seq; eidem primo subdidit: Cnive populi prius (vt Herodotus scribit) leleges vocabantur: que est postmodum halycarnassa dicta fuit: In qua arthemisia regina sepulchrum viro suo Mausolo adeo magnificum cōstruxit: vt e septē spectaculis mundi vnum esse censeatur. Eius viri batenus circa rem militarem admodum studiosi fuerunt: Vbi nunc opulentissima Turcozum possessio habetur: plana equidem vicis opulentissimis: quos omnes superiori bus annis post Euboeam perditam Petrus Mocenico Genetozum postea dux tum classis venete prefectus hostili animo inuasit: diripuitq; ac incendit.

CBeniamin & Habaa destructio pro muliere stuprata.

Cuir quidam leuita de tribu leui habitans in Effraim hisdem tēporibus cum vxore ex Bethleem in gaba que erat de tribu Beniamin venit: illucq; in domū cuiusdam senis de tribu sua diuertit: Et dñz hospitatus esset quidam iuuenuli illius civitatis qui viderunt mulierem in platea pulcherrimam senioris in domum in qua manebat circumdederunt volentes illa abuti. Et cum cernerent senior & leuites sibi violentiā pro libidine inferri: necessitate coacti tradiderunt mulierem illudendam: qua cū tota nocte abusi fuissent: mane ad ostium viri corruens mortua est: qd cernens vir vxorem scilicet fore defunctam: eius cadauer in duodecim partes concidit: easq; in omnem israel misit: mandauit quoq; seruis suis portitoribus vt oibus auctores mortis eius proderent: & eiusmodi inbonestatem cunctis tribubus indicarent: quamobrem filij israel in ira concitati in Sylo ante tabernaculum conuenerunt & conclamantes in arma repente processerunt: & irruentes vniuersos civitatis Habaa viros cum vniuersa Beniamin tribu ceciderunt: atq; interemerunt. In ea quippe pugna de viris Israel quadraginta milia pugnatorum primo occiderunt. Sed de viris Beniamin circa viginti quinque milia extincti sunt: & vniuersam civitatem Habaa igne concremaverunt: ibiq; omnes mulieres & infantulos peremerunt: & similia alijs eiusdem tribus civitatibus fecerunt: & non remanserunt de vniuerso Beniamin qui euadere potuerunt nisi sexcenti viri: Reliquos autem euz iumentis percusserunt gladio. Proposuerant enim filij Israel hanc tribum omnino delei: sed murato cōsilio dederunt viris qui superauerant quadringentas virgines de civitate Gabel quam euerterant: quia se cum in prelium accedere noluerunt: Sibi autem alias decenas in die festo rapi singulis singulas permisserunt. Atq; hoc modo tribus Beniamin cum pene tota perisset: israelitarum sapientia reparata est. Floruitq; repente: vt Iosephus lib. 5. refert & opulentie magnitudine: alijsq; bonis omnibus: Hoc itaq; bellum ita actum & sedatum est: vt habetur Iudicum vltimo.

C Bellopare decimus nonus assyrioz rex trigesimo sexto Othomelis iudicis anno assyrijs regnare cepit
et regnavit annis. 30.

Aioth secundus hebreoz index ex tribu beniamin Gare filius hoc anno dux super israel constitutus iudicavit annis. 80. vir qdez inclutus: et audacia ac corpore ad opera exercenda robustissimus: qui in utraqz manu maximā fortitudinē habebat. hic quuz videret eglon moabitaz regez multis bellis populū israel afflixisse: et multas civitates abstulisse: ac multa eis tributa imposuisse: misertus hī que patiebatur ab iniuria moabitaz hoc modo iubente deo populū suū

liberavit. Nam quedā munera cum Egloni regi in hierico obtulisset eidem secretuz petijt. Quo audito festuz yniuersos famulos e conclavi obire precepit. Quibus egressis aioth cōfestuz in corde regē percussit: et adeo valide vt in vulnere capulus ferrum sequeretur. Ibiqz in vulnere gladiū derelinquens e camera egressus est clausaz ianuā derelinquens. Eo sic mortuo aioth iere cunctis israeliticis latenter rē a se gestam iudicavit. Qui fumentes arma super inimicos irruerūt: et alios quidem peremerūt: alios vero fugauerūt: et ex inimicis ad decem milia interfecerunt: reliquos autē moabitas extra confines suos eiecerunt. Et sic hoc modo hebrei per aioth a seruitute moabitaz liberati sunt: et ob hanc cām Aioth principatus honore a plebe honoratus est. Et quū hanc dignitatez. 80. annis tenuisset defunctus est omni virtute et laude dignus. Sangar autē quidaz filius anath post hunc electus est: vir quidē strenuus: qui suo vomere sexcentos viros occidit: sed primo anno vitam expleuit: vt patet iudicum quarto cap.

C Tantalus phrygiuz rex ionis tertij ex plote nimpha filius susceptus ad hoc tempus vsqz peruenit: vir: vt aiunt magnitudinis immēse. hic bellum ob raptuz ganymedē aduersus troez dardanie regem et Hany medis patrē habuit. Et quuz esset vir auarissimus: et rem domesticā suā plurimū augere curaret: pro qua popularez exhauriebat pecuniā: fingunt poete eū deos ad conuiuū inuitasse: quibus vt experientia eozuz deitatis experiri posset: filiū pelopem eis comedendū apposuit: mentitus alias esse carnel. Qui cognoscentes facinus non solū abstinere: vtz collectis in vniuz membris puerū ad vitā reducere: ppter quod scelus iuppiter eū in infernū detruxit: hocqz supplicio damnauit: vt vsque ad inferius labiū lepidissima diuersaret aqua. Insuper et ei inclinari arbores redolentibus pomis vsqz ad eius os statuit. Que oīa fugiebant dum ea carperē conaretur: et ab ipso extollebantur. Et sic factum ē vt inter poma et aquas positus fame et siti deficeret: dicente quodaz poeta. Nec bibit inter aquas: nec poma pendentia carpit Tantalus infelix: quē sua fata premunt. Si uitis hoc magni facies erit oīa laute: Qui tenet et sicco concoquit ore famē. hūc duos habuisse filios ex taygeta vxore legimus. Priobem predictā filiaz et pelopem.

C Tantalus alius corinthioz rex fuit: quē dicunt ionis si fuisse filiū: vtz quidez pijsimū: et adeo: vt dicatur a poetis deoz mensis accubuisse. Quod ideo fictū puto: quia supremus philolophus et eloquentissimus fuit: sicut testatur diuus hieronymus ad paulinū dicens: Et de tantali fonte poratē. Nam ob rem eidez excelsissimaz arecz corinthij extruxerunt: vt qui in eaz ascendissent in celum ascēdisse viderētur.

C Pelops autem tertiusdecimus argioz rex tantali primi predicti filius anno tertio aioth iudicis apud argos regnare cepit: et regnavit annis. 52. vir quidez insignis bellator. Qui quum apud phrygas primum regnaret bellu aduersus Eonomaiz helidis: atqz pise regē habuit. Eius quidē causaz hippodamiā eonomaiz filiaz ab ipso dilectā: atqz in coniugiū postulata: et denegatā fuisse dicunt. Quā tamē tadē obtinuit. hic peloponessum et cheronessu za se noiauit. Quin et deide pisas in thuscia condidisse nonnulli affirmāt virgiliū inducentes: q ait in. x. enei. Hos parere iubent alphee ab origine pise Urbs ethrusca solo. Alii vero nō pifaz thuscie: sed alphea illū condidisse volunt: a qua hoc est ab eius colonis: et ea que est in thuscia traxit originē. Hunc pater: vt diximus: dijs comedendū apposuit: pro quo dij tantalū predicta pena mulctarunt. Hic quattuor ex hippodamiā vxore genuit filios: Agamemnonē: menelaū: atreum et thyesē.

C Erichtheus sextus atheniensium rex pandionis regis filius post patrē octauo Aioth iudicis israel anno regnare cepit: et regnavit annis. 50. hunc scribit Homerus li. 2. iliados fuisse regē magnanimū: et a principi a Minerva susceptuz atqz educatū: populoqz atheniensi pro rege traditū: ppter quod atheniēses annua minerue solēnia tauroz. s. et agnoz sacrificijs in ea insigni vrbe ab illo: et deinceps agere ceperunt. hic Dithyam pulcherrimā genuit filiā: quā quū Bozeas adamasset: et sibi in coniugem dari postulasset: nec impetrare potuisset: eam vi rapuit: et in thracia secum detulit: vbi ex ea Setum et calaym procreauit. Hunc fabula ventum fuisse confingit.

C Laumedon .xviii. sicyonioz rex anno sextodecimo aioth iudicis israel sicyonijs regnare cepit: et regnavit annis. xl. hic troiane seu ilionis vrbis muros extruere cepit: et quum ei pecuniā deficeret: audiuit apud troianos pecuniā esse in sacrario Neptuni et apollinis reseruataz: quā ipse Laumedon iureiurādo prestito se non solū eandem restituz: sed insuper ex propria largituz in predictis locis sacris repromisit: atqz ita accepta pecuniā in edificatione muroz cinitatis expendit: nec tandem petentibus eam restituere voluit. Sed adueniēte aquaz inundatione: et post eam non satis a sole digestam acrem infecit: et pestem intulit: q duo qm ad apollinē et neptunū pertinere videntur adinuentū est: ea ob periuriuz a deceptis dijs fore immissa. poete autē fingunt eū quum civitatez muris circundare voluisset cum apolline et neptuno conuenisse: vt ipsi muros facerent mercede cum iuramento promissa: Qui quuz fecissent Laumedon promissum seruare noluit. Quam ob rem indignati dij Neptunus vrbe aquis repleuit: et apollo pestem immisit. hūc

multi filij & filie fuere: & inter ceteros priamus eius successor fuit.
 377 **C** Abas lyncei regis ex hypermestra coninge filius duodecimus argiuoz rex anno vigesimo secundo aioth
 iudicis israel argiuus regnare cepit: & regnavit annis .23. Hunc autem bellicosum hominē & acerrimi inge- 3822
 nij fuisse dicunt. Qui quum multa strenue gessisset: etiam duos post se reliquit filios preibum .i. & acrilium

C Perseus vir nobilissimus & totius grecie nobilitatis pater: iouis & danais Achrysi argiuoz regis filie ex
 adulterio: vt aiunt procreatus: his temporibus vna cū matre danaes post q̄ ad rutiloz regem se contule-
 rat eidemq; mater matrimonio se coniunxerat ardeam vrbez condidit: quam postea hannibal cum roma-
 nis bellum gerens exussit. Deinde quum in greciaz rediens achrysum auum argiuoz regem: lz non spō-
 te interemisset pre timore argolicos dimittens se in micenas transtulit: vbi et primus principatus obtinuit
 Unde etiam e grecia recedens in asiam venit. Abiq; persis a se domitis etbernū nois sui cognomentum
 dedit. In qua etiā persipolim vrbez persici regni caput condidit: & atlantes mauroz reges in apolydoro ob-
 sedit: & demum fugauit. Post hec medusam gorgonez dictā sardinie insule reginam locupletissimā inter-
 ficiens eius diuitias infinitas rapuit: & per mare in persiaz deuexit. Unde confictum est ipsius Gorgonis
 caput fuisse serpentibus crinituz: q̄ pro diuitijs accipitur. Fertur quoq; & alios quosdam superasse .i. phi-
 neum & eius socios .i. vicia in nuptijs perpetranda. Item protbeū vatem: magnūq; philosophum: qui reli-
 cta patria paterna: prius regnavit in carpato insula: ac imperauit egyptijs. Qui phūs prius scripsit hois
 naturam esse duplicem: videlicet terrenam & celestem. Polidectē preterea magnetis filium nutritorē suum
 superauit: qui pluralitatem vicioz significat. Deniq; Bionysius: qui & liber pater dicitur in persiam inter-
 fecit. Alia quoq; multa hic perseus viuendo peregit. Demū dicunt perseuz vna cum cepheo & Cassiopea
 atq; andromeda coniugē in celū fuisse assumptū: & inter celi sidera collocatū.

369 **C** Dynastia decima nona apud egyptū anno .30. iudicis aioth cepta est: que durauit annis .i.4.4. sub impera-
 toribus quinq;. Quia ea in dynastia egyptij sui imperatore vti ceperūt. Quoz primus Setbus noie im- 3830
 perauit .i. lvi. Rameses secundus annus .lvi. Tertius amenophis .i. xl. Quartus anumenomes annis
 xxvi. Ebuoris quintus annis .7. his consuptis dyapolitanoz dynastia subsecuta est.

C Troianoꝝ regni principium.

359 **C** Tros a quo troia erichonij regis filius filij Bardani filij iouis tertij ex electra anno quadagesimo iudi- 3840
 cis aioth iam veteranus dardantiā veniens troiā cōdidit: & quuz esset vir armoz peritissimus ampliato re-
 gno ex suo noie regione: que vsq; tunc Bardania dicebatur troiam appellauit: hic belluz habuit aduersus
 tantalum predictum phrygie regez: & id ob raptum sibi ab eo Hanymedem filium: quem preter Hlionem: &
 assaracum genuit: quibus superstibus diem obiit.

C Troia igitur teste L iuiō li. 7. de bello maccedonico non ciuitas sed minozis asie regio fuit: in qua Hlion cā-
 tatissima ciuitas fuit. Que & nonūq̄ pro ipsa vrbe troia ponitur: vt Quidius primo epistolaz ait: Troia ia-
 cet certe. & alibi in eadem epistola. Jam seges est vbi troia fuit: que teste Homero li. 4. Omniū que sub so-
 le ac stellifero celo sunt vrbiū quidem insignissima est Troia. Quo tamen in loco ilium: seu ipsa troia ci-
 uitas fuerit nullibi nunc compertuz habetur. Quia ea exusta lapides: & quecunq; alia inde ablata sunt. ex
 quo satis edocemur: vt nemo in rebus humanis spem suā cōstituat: aut se ppetuo in hoc seculo mansurum
 putet: quando ingens troia: & totius asie columen ita extincta est: vt neq; cadauer neq; vestigium aliquod
 appareat.

C Fesule thuscie ciuitas.

354 **C** Fesulana insignis olim ethurie ciuitas & ipsa 3842
 hisdem temporibus ab Jasio dardani fratre cō-
 dita fuit: que haud longe a florentina vrbe con-
 dita fuerat. Ab ipsis deinde florentinis anno sa-
 luti nostre .ior.4. primo acceptis: & in se popu-
 lariter tractis fesulanis ciuibus euerfa fuit: &
 adeo vt nūc vicus modici precij habita sit: quā-
 nis episcopales sedez nūcvsque retineat. Cuius
 nunc Eulielmus bechius florentinus ciuis: &
 quōdā nri ordinis generalis p̄tor dignissimus
 episcopus est: vir quidē eloquentissimus: & lite-
 raz sacraz interpres celeberrimus. Hanc tate
 potentie fuisse legimus: vt p̄sepe cladibus gra-
 uissimis gorbos attrinerit: & fuderit: & ad cētuz
 milia vno prelio detruncauerit.

C Hanymedes troi predicti regis filius hac tem-
 pestate fuit: Cui quū ab adolescētia speciosissimus adolescēs cēt a Tatalo rege phrygie p̄i raptus fuit: pp
 quod maximuz preliū inter ipsos reges fuit. Aiunt .n. tantalū ad Jouis cretensis graz promerēdā: que scie-
 bat viz iudicissimū sub signis aquile venātē adolescētuluz patri rapuisse: & Joui dono dedisse: pp quod
 fictum est eū deoz picernā factū fuisse: qz inter celi imagines eū greci figurarunt. Cuius quidē celestē ima-
 ginē ad suoz solacium dicūt eam esse: quā aquariū vocamus. In quo existēte sole terra maximis himbzi-

bns irrigatur. De huius pulchritudinis elegantia Vir. dixit. Intextusq; puer frondosa regibus ida Velo
loces iaculo cervos cursuq; fatigat: Acer anbelanti similis: que prepes ab ida Sublimez pedibus rapuit
ionis armiger ūcis. Lōgeni palmas neq; ad sidera tēdūt Custodes: seuitq; canū latratus ad auras. zc.

3843 **C** Samia sibylla prima inter decem vates perbemone hisdem temporibus: sicut eusebius refert: ex ametrīs
versibus de dño nostro iesu christo: deq; beata virgine maria aperte prophetaffe dicitur: cuius mentione
facit Athanasius qui res gestas alexandri macedonis scripsit. 1556

3844 **C** Proetus seu prius tertiusdecimus arginoz rex anno quadagesimo quarto iudicis aioth arginis regna
re cepit: z regnavit post abantem patrem suum annis. 17. huic anthiope coniunx fuit ex qua tres speciosis-
simas suscepit filias: q̄ quū forlosissime euasissent: vino ēt i ipsa eaz adolesētia yltra q̄ decet mulieres vti ce-
perunt: z aliqñ inebriate nōnūq; yltro se pri regi preferre audebat. Quā ob rē figūt poete q̄ sic elate tēplū
iunonis intrauerūt: z se eidē iunoni deē pretulerūt: ex quo turbata iuno illis furore talē imisit: vt se yaccas
arbitrarentur: z aratra timentes filias optarent. Pater autem egre ferens earum superbiam: eas melam
po pbyfico curādas tradidit. 1555

C Belāpus itaq; medicus amithaōis filius: p̄ia arginus tēpestate hac ēt Eusebio teste. floruit. qui: vt vir.
in. 3. geoz. li. z Uetrunius i li. architecture tradūt medicus fuit illustris. Quisq; z predictas proeti regis fili-
as elatione maxima inflatas ipso helleboro sanauit morbo. Fuit quoq; egregius mantes. i. totus vates si-
ue diuinus: vt idem Eusebius testatur: ac statius li. 3. thebaidos.

3845 **C** Hercules gigas posterior illo supradicto p hoc tps teste diuino pie aug. xix. de ciuitate dei floruit. Quem
dicunt. xij. insignes z inhumanos perfecisse labores: quoz primus: vt p̄ aug. xvij. de ci. dei. c. xij. scribit:
q̄ semitanz deū vicit Secundus interfectio z excoziatio leonis in insula Nemes. Tertius fugatio arpiatz
Quartus ablatio pomoz aureoz de horto filiaz atlātis dracone custode sopito. Quintus cathenatio Cer-
beri deuozantis pitboū in raptu proserpine. Sextus oppressio diomedis regis thracie: qui pauit equos hu-
mana carne. Septimus extinctio hydre serpentis in lerna palude. Octauus deuictio acheloi in varias for-
mas se mutatis. Nonus. p̄stratio anthei gigantis libye: q̄ terrā tāgēdo sēp vires resumebat. Decimus occi-
sio cacebi: q̄ ignē euomere dī. Undecimus interfectio ap̄i archadie regis. Duodecimus supportatio celi:
donec Atlas respiraret. Alios bis superaddidit Quidius. ix. metra. dicens at̄beū libye gigatē vicit. Ser-
onē gigatē hispanie regem occidit: Cuius armēta in signuz victorie abduxit. Ex filia Fauni Latinū regē
procreauit. Leonem interfecit. Hydram serpētē in lerna palude extinxit. Stadiū itineris vno anbelitu per-
currit. Argonē olympicuz instaurauit. Centauros contriuit. In insulis gades columnas posuit. Ilion ciui-
tatez evertit: z Laumedontē p̄hygie regē interfecit. Hic iouis filius fuit. Cui oēs poete sine alioz differen-
tia vniuersas has laudes tribuūt. De cuius laudibus z diris laboribus Martialis in. ix. epigramatz sic
prosequitur dicens.

Si cupis alcide cognoscere facta prioris
Disce: libyn domuit: aurea poma tulit
Peltatā scythico discussit amazona dono
Addidit archadico terga leonis apro.

Acripidem filius cervam: stymphalidas vndis
Abstulit a stygia cum cane venit aqua.
Secundā vetuit reparari mortibus hydram.
Hesperias thulco lauit in amne boues.

Hic tñ aduertendū q̄ nō ē vnus z idē videtur hercules: cui tot tātaq; ingētia facta tribuit. Nā quū Var-
ro. xliij. hercules numerasset: postea adiecit: q̄ oēs qui aliquid fortiter fecissent hercules velut appellatio
noie dicti fuerūt. Quod z diuus pater aug. in. xvij. de ciuitate dei. cap. xix. confirmare videtur dicens: mul-
tos fuisse hercules: q̄ z Samson. p̄pter mirabilem ipsius fortitudinē putatus sit hercules.

3855 **C** Sycion decimus octauus sycionioz rex: a quo ob viri p̄statiā sycionij dicti sunt: qui prius egelai vicebā
tur anno. lv. iudicis aioth patre Laumedontē defuncto Sycionij regnare cepit: z regnavit annis. xlv. Aul-
libi tamen inuenire potui hunc a Laumedonte fuisse generatum. 1544

C Fabularum inuentio.

C Fabule ēt tēpestate hac secūdū Eusebiū primo innēte sunt: lz sint qui dicāt Esopū primū eaz inuentorē
ad veritatē naturālē exornādā: ne. s. vilescerent nature secreta. Unde secūdū diuersas rez naturas: z qua-
litates: deoz noia: z actiōes cōfinxerūt. Diuus at̄ p̄ aug. xvij. d. ci. di. c. 13. dicit: a diebus iosue vsq; ad tro-
ianū bellū has fabulas in grecia fuisse confictas. Ut q̄ impetuosa libidine vulcani cū Minerua: Erictho-
niuz cum pedibus draconis fuisse progenitū: fabulosuz: z poeticū dicit. Sed re vera in tēplo Vulcani z
Minerue quod ambo athenis commune habebāt inuentus fuit puer dracone involutus: quod significa-
bat euz magnū futurū: z pp̄ cōe āboz tēplū vtriusq; dicebatur filius: quū tñ eius parētes ignoti essent.

C Item de triptolomo q̄ iubēte cerere anguibus alitibus portatus idigētibz terris frumēta distribuit.

C Item de minotauro q̄ fuerit bestia reclusa labyrintho: quo quū intrassent homines inextricabili errore
non poterant exire.

C Item de centauro: q̄ equi hominisq; natura coniunctus erat.

C Item de cerbero q̄ sit triceps inferoz canis. Itē d̄ p̄hyxo z belle eius sorore: q̄ vecti aricte volarint.

C Item de gorgone: q̄ fuerit erinita serpentibus: z aspicientes conuertebat in lapides.

C Item de bellozphonte q̄ equo pēnis volāte sit rectus: qui pegafus equus dicitur est.

C Item de amphione musico q̄ citbare suauitate lapides mulserit: z attraxerit in muros thebe.

Item de dedalo et icaro eius filio q̄ coactatis p̄nis volauerint.

Item de Edippo q̄ monstrū quoddam: que spynga dicebatur humana facie quadrupedem soluta: que ab illo proponi solet velut insolubili questione sub precipitio perire compulerit.

Item de antheo: que necauit hercules: q̄ filius terre fuerit pp̄ q̄ cadens in terram fortior fuerit.

¶ Fabula vnde dicatur.

¶ Fabule autem teste isidoro primo et hb. li. c. xxv. dicuntur a fando: non q̄ fuerint res facte: sed loquēdo ficte: quas poete primo induxerunt triplici de causa: aut delectandi cā quales sunt apud plantū et Terentiū et ille que a vulgo narrantur: aut ad rez naturā narrādā: seu exornādā: vt q̄ vulcanus sic claudus: quia ignis nūq̄ sua nā fuerit rectus: Et q̄ chymera hōis cito proueniēs sit bestia triformis: cuius prima pars adolescentia est ferox vt leo: Secunda iuuentus: quam vidit vt capram: q̄ sic luxuria fetida est vt capra. Tertia senectus canutus et inflexus. sic fabula hippocentauri ex equo et homine confecti humane vite velocitatē exprimit. Tertio ad mores componendos cōfingūtur quecūq̄ res sine animā inter se loquentia vt per narratiōē fictam ad id quod agitur verax significatio referatur: vt apud Horatius de mure et mu- stella: apud Esopum et Amianuz de vulpe et Lupo: et in li. iudicū. c. ix. de lignis libani. Et apud demosthe- nem de lupis et canibus ad liberationem orator.

Belboza

1370

Elboza propheta de tribu effraim vna cum Sisarach viro suo de tribu neptalitz iudicauit isra- el annis. xl. vbi connumeratur. xx. anni: quibus iabin cananeo rex oppressit populū dei. Ad hō- tuo. n. aiorb iudice stitit israel addiderūt facere malū i conspectu dñi: qui non colentes dñz deū patrum suoz et mandata eius contēnentes tradidit eos in manus iabin cananeo rexem: qui regnabat i ciuitate aserorb: qui habebat armatoz. 300. milia equitū. 10. milia: et currū tria milia

3879

possidebat. Cuius exercitus dux erat vir noie Sisara: qui veniens ad israelitas vehementer afflixit eos et subiiciens sibi tributa per. 70. annis soluere cōpulsit. Atq̄ ita dum tribularentur clamauerunt ad dñz: rogaueruntq̄ Belbozam prophetissam vt domino pro eis deprecaretur ne. s. despiceret eos a cananeis op- pressos. Cuius precibus deus annuit: et ducem elegit vir suū noie Barach: qui exortatione delboze cōgre- gavit sibi exercitum. 10. milia iuuenū: et ad hostes processerūt: et facto congressu vniuersum cananeo ex- ercituū fuderunt: et alios quidem occiderūt: alios vero ioter currus et equites conculcauerūt. Sisara autem de curru exiliens fugiens in domū cuiusdā mulieris se abscondit: qui siti fatigatus lactis potū ab ipsa rece- pit: et quū nimium bibisset obdormiuit. illa vero dormiēti clauū ferreū per tempus infixit: et malleo eū terra confixit. Venientibus paulopost hominibus Barach enim ostendit eū terra cōfossus: ac sic triūphus he- breis p̄ mulierez accessit. inde Barach exercitus super assur ducens iabin regem interfecit: quo mortuo ci- uitatem eius cepit: et ad fundamenta vsq̄ deiecit. Et sic Barach cū Belboza iudicauit israel. xl. annis.

Quibus mortuis Adadianite etiam eos afflixerūt septem annis: vide hec iudicū. xlv. cap.

¶ Laurentum seu laurentoz regni principiu.

1314

¶ Picus augur ansonie rex et saturni regis filius Eutropio teste. vi. Belboze iudicis anno patri in latij re- gno successit: et regnavit annis. 31. egregius sane vir et angur ac bellator fortissimus: qui ideo angur et picus dictus fuit: quia domi picuz auem tenebat p̄ que futura prenoscerebat. et quū eam ob rezēt eloquentissimus e- uasisset: qua eloquentia multos in suū cōmodū traxit agrestes viros: quos fecit sibi obsequiosos: ideo fic- tum a poetis fuit: eum in auez sui nois fuisse conuersū. Naz sicut picus auis lingua ad se formicas trahit sic et hic rex sua eloquentia. i. lingua traxit agrestes: qui formicis sunt similes. hic lusoria pilaz adinuenit: et id ludendi exercitiuz: vt plinius ait: suis primū docuit. Ipse autē in regno laurentū vrbē condidit: que nūc iabinoz ciuitas nuncupatur: queq̄ et ab vrbe roma miliario trigesimo distat: vbi et regni sui sedez constituit. Ideo at Laurentum appellauit: q̄ in eius arce: vt papias ait: arbor laurus reperta sit. Et quū prius Hecca ba diceretur: eam ob rem laurentū appellare voluit. Hoc autem lauretū siue laurentoz regnū primū oinz regnoz in italia celebre dictum fuit. hic vxorez duxit noie Faunā seu fatuam que suis carminibus persepe demētare faciebat hoies a qua faunū filius regni successorz suscepit. Hic at non contentus regni sui posses- sione vltra procedens regionē nō parnaz occupans a se picenū nominauit: quā nūc marchiaz anchonitanā dicimus: in qua nōnulle sunt ciuitates: et potissimū vrbū: Firmuz: ascolum: anchonam: et Adria: a qua a qua adriaticū mare: atq̄ alie multe.

3885

¶ Picenuz itaq̄ regio a pico isto rege sic dicta: bodie āchonitana marchia dī: q̄ l3 a pico rege appellatā di- xerimus: primo. s. loci ipsius bitatore: sunt tamen qui dicāt: et putent potius ab aue pico cognominatā: q̄ bis diebus in huiusce gentis vexillis confedisit dī. hec quippe regio ab oriente h3 isauz fluiū: nūc folia di- ctum a meridie superū mare: post fluius troentus Esculum preterlabens. Ea eniz piceni regio omni fru- gum genere refertissima est

3886

1313

¶ Tyrrhenus lydi regis frater tempestate hac regno fratri dimisso ex lydia: que et meonia secedēs in cisal- pinā galliam peruenit: et tandem quuz ad maritima tuscie deuenisset eam regionē occupās a se tyrrhenaz nominauit: ac deinceps pisanū mare tyrrhenū appellatū est: qui ibidez predis latrocinijsq̄ insistentis ad p̄ donec conuocādos tubaz vsū primus inuenit.

¶ Ethuria: que et tuscia italie regio primo tyrrhena: vt diximus: a tyrrheno predicto nomē accepit: s3 mor- a sacrificio ritu et deoz frequentia thuscia est appellata: cuius termini nunc a macra fluuio vsq̄ ad tyberim

que inter se. i. 74. milibus passuū distare feruntur. Apenninus equidem mons et inferz mare eius pars maris: que ad dictoz annium ostijs longitudine: et ad sardinā insulaz vsqz latitudine terminata est. Quāqz thuscum: quādoqz tyrrhenum pelagus dicta est. Eiusdem autem regionis ethurie laudibus noui et veteres pleni sunt libri. Que omniū virtutū tam diuinaz q̄ humanaz magistra habita est. Duodecim hec extantes continet ciuitates: v3 perusiū: cometū: volateraz: pisas: lucam: farzanā: pistozium: aretium: lenas massam et florentiā. Sueret antiquis tpibus alie non ignobiles ethurie ciuitates iam solo equate. Luna populonia: agillina: fesule: rusalle: clusū: faleria: et vulsinū.

C Prenestina inexpugnabilis ciuitas in aretino monte posita iuxta Arretium decem et octo milibus passuū hisdem tpibus a Ceculo vulcani filio condita fuit: quē sorores iuxta ignē fortuito inuenerunt: dicēte vir. in. vij. eneidis. Nec prenestine fundator defuit vrbis Vulcano genitū pecora inter agrestia regē: Inuentūqz focis oīs quem credidit etas Ceculus. hāc tamē Solinus vbi d̄ mirabilibus mundi a preneste latini regis filio conditam potius fuisse dixit. Ipse autem Ceculus postea multitudine sceleratoz collecta: quūz diu latrociniatus fuisset prenestinā vrbē in montibus condidit. Dictaqz prenestina fuit: vt quidam aiunt: a multitudine arboz: que in eo loco frequenter nascuntur.

C Aidas gordij regis phrygie filius per hoc ipsuz tempus bna Eusebiuz regnauit: qui post p̄ez in phrygia tantaz diuitiaz locuples fuit: vt cūtos pene reges opulentia et diuitijs superarit: d̄ quo ferunt poete: q̄ oīs que tangebatur iuxta uotū vertebatur in aux. Vex quum gelidi et ignaui cordis hō esset existimās optimuz diuitias augere infinitas: vsu tandem eaz ex auaritia caruit. hic ideo vt scribit Quidius: quū inter marisā: seu inter Danem apollinemqz iudex delectus fuisset: et ex hebeti suo ingenio. p. Abaria sententiā tulisset: ab apolline asininis auribus deformatus est.

3891 **C** Acrisius abantis regis filius: et proeti regis frater vltimus argioz rex hoc anno qui est duodecimus annus delboze iudicis quū regnasset annis. 31. a per se eius nepote nō spōte tñ occiditur: et quo non nisi Danē filiaz post se reliquisset regnū transiuit in mycenis. Hic autē vt Lactantius scribit: quū vnicā haberet filiam in responsis habuit se manu filij filie sue morituz fore. Qui ad hoc euitandū filia in quadā turri recluſit: mādauitqz ne quis homo ad eā accedere posset. Sed iuppiter qui eius formositate audierat quū ad eam accedere non valeret: se i auri guttam vertit: et per tegulas in eius gremiū se cadere permisit: et eo modo pregnans effecta fuit. Quo audito pater eaz in arca recludi et in mari proici iussit: tandem casu a piscatore arca capta comperit ibi danem et paruulū filiuqz: quē in ea enixa fuerat: et ad Pilinū regem eos detulit qui mulieris genus cognoscens: illam libenter sibi coniugio copulauit. Filius autē eius cui perseus nomē fuerat: quū exercuisset in argos veniens acrisiū non sponte interfecit. Eo itaqz interfecto timore perculsus argos reliquit: et in mycenis impiuz trāstulit: vbi quū ibidē paz regnasset ipse. s. et filius eius stenellus dimisso regno curistheo inde secessere.

C Argioz regum epilogus

C Argioz reges quū a primo Inacho rege vsqz ad hunc acrisiū vltimū. 544. annis impasset. xij. Belboze iudicis anno defecere. Suerunt at qui regnauerūt reges quatuordecim. Quoz primus inachus: qui anno. lx. isaach patriarche regnare ceperat: et regnauit annis. 50.

Secundus phozoncus añ 60	Sextus phozbas añ 35.	Decimus danaus añ 50.
Tertius apis añ 35	Septimus triopas añ 64	Undecimus lyceus añ 40.
Quartus argus añ 10	Octauus crotopus añ 21	Duodecimus abas añ 23
Quintus Crassus añ 54	Honus stenellus añ 11	Tertiusdecimus petus añ 17

C Acrisius vltimus añ 31. Quibus supputatis sunt anni. 544. ex tunc translātū est regnum ad mycenas: vnde fuit agamemnon: sicut patet. is. de ci. dei. cap. 15.

C ABycenaz regni p̄ incipium.

C Post acrisium itaqz in mycenis regno argioz translato hi reges fuere: v3 Perseus stenellus: Euristeus Atrens: thyeses: agamemnon: egistus: borestes: crisamenos: penthilus: et comethes vsqz ad herclidarum descensum.

C Dicente at vrbis in argolica archadie puincie sic primū cognominata a mycena nymp̄ha. hec eiz agamemnonis patria et regnūz fuit: dicēte vir. Eruct ille argos agamemnoniazqz mycenis. Argos similiter in achaia erat q̄ hippuz cognominabatur: vt testatur pl. li. 4. natural' historie distās nouē milibus passuū a mycenis: vbi: et regitūcula argos erat: a qua greci proprie argiuū dicti sunt: aliud tñ fuit argos ciuitatis nomen in attica nō lōge ab athenis: Aliud insup ciuitatis nomē i pelagis: qd̄ argos pelagicum d̄.

3892 **C** Perseus itaqz p̄dictus ionis ex Bane filius auo acrisio nō spōte interfecto mycenis primuz regnare cepit. Ibiqz cum paz vna cū stenello filio regnasset dimittens regnū euristeo stenelli filio inde secessit. 1307

3896 **C** Euristeus itaqz stenelli filius tertius mycenaz rex decimoseptimo Belboze iudicis anno mycenis regna re cepit: et regnauit Eusebio teste añs. 45. hic herculē quēdaz hēbat obsequētē. Cui et iunonis astu ipauit quotidie varia aggredi mōstra: quibus perire posset: hic omnibus circūquaqz dñatus est: radē quū regnasset p̄dictū tps successorē moriēs atreū filium reliquit. 1303

C Pandion huius nominis secundus: octauus atheniensū rex eo ipso ano cū Euristheo atheniensibus regna re cepit: et regnauit annis. 25. Hic adinuāte eo tyreco regē thracuz ponti regē fudit: qui athenas obsiderat

pro cuius merito pandion filiā progrem illi dedit vxores sicut dicit Quidius .6. metha. li.
 1300 **C** Polybus vigesimus sicyonioz rex post sicyonem patrem vigesimo Belboze iudic is anno sicyonijs regna 3899
 re cepit: et regnavit annis .xl.

1293 **C** Pannias vigesimus tertius assyrioz rex post Lamparem regem vigesimo septimo Belboze iudicis an- 3906
 no regnare cepit: et regnavit annis .xv.

C Ilion trois regis troianorum filius hoc anno: vt dicit Eusebius ilionem illam inclutam homeri carmi-
 ne condidit vrbem: imo potius ampliauit: et ex suo noie nuncupavit: quuz prius ex noie pris dicta fuerit
 troia: eam quippe: vt Plinius li. v. naturalis historie scribit amplissimā instauravit. mille enim et quingen-
 tis passibus a mari remota erat: vbi omnium rex vbertas: ipsa quippe est: que decennalem grecoz obsidi-
 onem passa fuit: ab eis tādē deleta vt infra dicitur.

C Viri disciplinis excellentes

1289 **C** Mercurius lyricus posterior illo medico de quo supra diximus tempestate hac floruit: quem ferunt lyrā 3910
 et syringas. i. pibistulas a Syringa archadie nymphā postmodum dictas inuenisse hoc scilicet modo: vt 3910
 fidorus .3. etbi. li. c. 8. scribit. Quū nilus post inūdatiōē ad proprios meatus regrederetur: variaq; anima
 lia in cāpis relicta essent: inuenit Mercurius mortuā testudinē quasi putrefactā: cuius neruuli arentes et
 extensi in ore conche ad aurā posite tenues sibilum reddebant: ad cuius imitationem ipse lyram fabricauit

C Erithrea seu eriphile sibylla plurimū insignis in babyllone orta: quam Apollodoros erithreus philosof-
 phus affirmat suā fuisse conciuē: his tēporibus fuisse et floruisse creditur. hec eiz magni meriti apud deu-
 fuit: ex cuius quidem munere futura tanta claritate meruit describere: vt euangelium potius q̄ vaticiniū
 scripta sua videantur. Nam de christi incarnatione passioneq; ac beata virgine: necnon et de iudeoz reū
 gno plurima vaticinata est. Deinde percunctantibus grecis de expeditione troie: tanta claritate suos la-
 bores: et vrbis excidium carminibus descripsit: vt nil post factum nosceretur clariuz q̄ ante ab ipsa prola-
 tum fuerat: longe quoq; ante Romanoꝝ imperiū: et eoz varios casus quibusdā carminibus complexa.

Sedeon
1280

Que quū perpetua virginitate florisset: tandē felici dormitione quieuit in pace.
 Edeon siue gere boal quartus hebreoz iudex post aioth iudicem iudicauit israelem ānis. 40. 3919
 quibus etiā numerantur septē anni: quibus israhel seruitit madianitis et amalechitis. Hic igitur
 tur ex tribu manase et Jasi filius fuit: vir certe humilis: s; virtute sūmus: qui quū populuz dei
 cum dijs alienis fornicari deprehēdisset: et aram Baal extruere vidisset: celo dei et legis sue cō-
 motus aram et Bal destruxit: et iero boal vocatus est. Suscepto inde ducatu congregatis trece-
 tis viris fortissimis nocte quadam de mandato dñi se certamini dedit: et percussit quattuor madianitaz re-
 ges: v; oreb: zeb: zebec et salmana. Quibus superatis et interfectis: ois madian humiliatus est corq; filijs
 israhel. Interfecitq; in ea pugna quasi .c. xx. milia madianitaz et arabum: qui eis solatia prebuerant: pro qua
 multa preda hebreis collata est. Nec deinceps quoad Sedeon vixit potuerūt madianite vltra cervices eri-
 gere: sed quieuit terra per. 40. ānos: quibus presuit Sedeon populo dei. Venit autē gedeon hic. 10. fi-
 lios: ex multis vxoribus: quas habebat: quos oēs Abimelech spurius ipsius gedeonis filius post patris i-
 teritum interfecit. Mortuus est tandem gedeon senex et sepultus est in effrem regione in sepulchro patris
 sui: vt patet indicū octauo cap.

1218 **C** Egeus pandionis regis filius sextus atheniensū rex .2. Sedeonis iudicis anno post patrez regnare ce- 3921
 pit: et regnavit annis .xlvij. Hic duas habuit vxores: et ex prima Theseū genuit. Secunda autem fuit me-
 dea a Jasone profuga. Isto autē regnate multa incōmoda atheniensibus enenerē. Bellum eniz cum Athi-
 noe cretensium rege diu tulere: cum quo tandem athenienses succubere: Quibus et has leges imposuit
 vt singulis annis septem nobiles iuvenes ad minotaurū in cretā mitterent. Et tandem quū fors super the-
 seum cecidisset: illū p̄ egeus in nauī: vbi erant oia nauigij ornamenta nigra misit: mandauitq; filio Ege-
 us: vt si contingeret in agendis eum felicem obtinere exitum: rediēdo nauī album poneret velū amoto nī-
 gro: vt alonge fortunū suūz cernere posset. Theseus autem patris mandatoꝝ in redeundo immemor: nō
 amoto nigro velo redibat. Egeus at ex celsa turri alonge prospectās nigrūz videns velūz: Theseū mortuū
 credens: ex turri se in mare precipites dedit: et mortuus ē. Sed atheniensibus liberatis Egeuz i filij solatiū
 marinū deum vocauerunt: vt multoz opinio est egeo mari nomen dedit.

1277 **C** Tyrus insignis Syrie ciuitas vetustate originis: et magnitudine ac claritate ante omnes eiusdeꝝ Sirie et 3922
 phenicis regionum ciuitates memoranda: tertio Sedeonis iudicis anno secundum eusebiuz condita fuit:
 Que tñ prius Sara dicta fuit: Eius at conditionis auctor Agenoz Belli prisici in quadā Insula extitit
 terra septuaginta passūz milibus diuisa: sed postmodū Alexandri magni oppugnantis idustria terra fa-
 cta fuit: vt Qui. li. 15. Verba. testatus est: Hec vt Josephus i. 3. li. scribit ante Ierosolimarum tēplū ānis
 ducentis et quadraginta condita fuit.

1257 **C** Inachus vigesimus primus Sicionioꝝ rex: anno .xxij. Sedeonis iudicis post Polybum patrez Si 3940
 cyonijs regnare cepit et regnavit annis. 41.

1256 **C** Atreus et thyestes fratres euristhei filij. et 4. gedeonis iudicis anno post patrez mycenis regnare ceperūt 3943
 et regnauerūt nunc vnus: nūc alter annis. lxx. Atreus at astronomus nō ignobilis existēs primus eclipsiꝝ
 inuenit. Thyestes vero vir lubricus fuit: iqu cum aliquādo cū europa fratris vxore concubisset: ab irato

fratre atrei eius filij occisi sunt: et ad patris mensaz appositi: cuius facinoris ultionē quū thyeestes a dijs ex peteret: respondit ei Apollo posse altero scelere nasci eius facinoris vindicē: si v3 cū pelopia filia sua propa concumberet. Quo facto natus est egistus: q atreū patrū tādē interfecit: atq3 agamēnonē a bello troiano redeuntes similiter interemit. De quibus fratribus inter se dissidentibus et senientibus multa a poetis narrantur: et presertim a Statio diuersis in locis.

3944 **C** Argonautarū navigatio que troiani belli causa fuit secundū Eusebiū āno. xxv. gedionis iudicis incepit: q sic introducit. Post neptunū erictonij successorē: vt Justinus qui huiusmodi historia li. 2. scripsit. Dicit arbeniensiu regē ad egeū descenderat: cui thescus filius (vt predictū ē) ex priore vxore erat: qua mortua Medea colcoꝝ regis filiā sumpsit vxorē: ex qua Medū suscepit. Medea vero sibi timēs ppter adultam Thesei priuigni etatē ad patrē suū vna cu3 medo colchos redijt. Pelus aut peloponensis rex timēs ne Jason illustis esionis filius fratris sui regnū inuaderet suavit iasoni querere vellus aureū apud colchos insulam sperās per hoc aut ex longa navigatione: aut ex bello barbarico interituz iuuenis pronenire. Fecitq3 sibi preparari Jason nauē pulcherrimā ab argo eius architecto sic dictā. Ad cuius magnitudinē stupētibus cunctis: quūz diffusa esset eius rei fama multos egregios iuuenes ad certamē Jason allexit. Equibus clarissimi erāt Castor et pollux: hercules: Telamon: orphens: zetbus: Calays: alijq3 plures splēdidissimi genere et virtute iuuenes: quos ob nobilitatē semideos appellat Statius: et nauigās phrygiā applicuit regnare ibi Laumedonte. Vex: sicut iustinus li. 4. refert: Jason e phrygia repulsus colchos venit: vbi regē venincens egilaz regis filium interfecit: vellus aureū abstulit. Medea q3 regisq3 filiā abducens sibi vxorē fecit: quā et postea repudiāuit. Sed quū postmodū a pelia regis filio e thessalia pulsus esset recōciliata sibi Medea cū filio medo ingētē iuuenū multitudinē collegit: colchos reperijt: vbi soceꝝ suū regno pulsuz viri liter restituit. Nonnullas ēt ciuitates in recōpensationē prioris iniurie regno eius adiecit. Hęc argonautarū historia multi tam greci q̄ latini scriptis cōmēdauere: ex quibus Orphens q̄ inter fuit: et Apollonius grecus: qui materiā hanc late profecutus est. Ex latinis vero Qui. li. meiba. Valerius Flaccus poeta: Bionius sicalus historicus: et Justinus a quo pene hec oia scripta elicimus.

C Viri discipline excellentes.

C Sibylla delphica vates insignissima his tēporibus: vt Eusebius testat: floruit: q̄ inter cetera a sancto spū edocta multis carminibus incarnationē verbi dei scripsit. Eiusq3 verbi vitā et miracula: proditiōnēq3 et capturā: illusionē: turpissimā mortē: resurrectionē quoq3 ac ascensionē eius ita perlucide p̄scripsit: ut historiaz magis dictasse q̄ venturos actus predictisse visa sit. De hac crisippus: vt Lactantius refert: locutus ē eo libro: quem de diuinatione cōposuit.

C Orpheus theologus et poeta natione thrax his tēporibus in precio fuit. Qui diodoro siculo in. v. historia rū li. testatē. Ses quoz extat memoria in doctrina: melodia: ac poesi excessit: et suauitate cātus p̄ ceteris clarus exiit. Qui citharā ab apolline p̄re a poetis accepisse dicit: cuius modulatu et dulcedine nō solū boies sed et lapides ac siluas in numeroꝝ se motare cogebat: dicēte Qui. Sarsa serasq3 lyra mouit rhodopeius orpheus: Tartareosq3 lacus: trigeminūq3 canez. Huius autez inuētū Plin. in li. historiaz naturalis fuisse auguria ex ceteris aialibus sumi: q̄ p̄mo tātū ex auibz sumebātur. Fertur. n. quū hic sacra p̄mus liberi patris in greciā induxisset: mulieres i eū cōiurauere: et nil mali eū suspicātē illū ligoibus interfecere: et in bebruz fluum proiecere.

C Muscus insignis poeta orptheo predicto in argonautica testatē cum ipso clarus fuit: hic cuiusdā Eumolphi filius fuit: et qui hoc affirmāt inducūt testimoniū illius epitaphiū his verbis traductū. Eumolphi dilecti filiū h3 phalericū solū Muscuꝝ corruptū corpore sub hoc tumulto: hic vnus ex tribus innētoꝝibus poetis fuit. Quedā de isto reperiunt̄ poemata: et q̄ maxime de amore Leandri.

C Bedalus faber prestantissimi ingenij vir his tēporibus floruisse dicitur: qui s̄m Plinium. vij. naturalis historie: parietū ac tectorum p̄mus inuentoꝝ fuit: et apud cretā insulaz labyrinthuz extruxit: auesq3 metalinas artificioso sp̄ritu volare fecit. Simulachra quoq3 cōposuit: que eadē arte mouebātur. P̄musq3 oīuz pedes statuarū sciunctos fecit. Mensam etiam ac sellā p̄mus fabricauit. Qui tandem propter nepotis necem vna cum Icaro eius filio in labyrintho: quē ipse construxerat inclusus fuit: vbi quū aliq̄dīu permāsisset vxoris Minois auxilio euasit: assūptoq3 nauigādī remedio vna cum icaro fugam petijt. Quā ob rē sumpta est fabula q̄ ambo alis sibi impositis ad fugā volādī officij sibi susceperūt: s3 icarus patri non obtēperās defecit. Que oia apud Quiddium octauo metha. plenius habetur.

C Perdix ēt Bedali ipsius ex sorore nepos natione arbeniensis: et ipse ingenij acutissimi adolescēs tēpestate hac serrā in modū spine piscis ad secādū ligna p̄mus fabricauit: pp̄ qd Bedalus q̄ eūdē perdicē nepoteꝝ suū i arte lignaria erudētū susceperat inuidia motus ab arce precipitē dedit: vnde pdix postea a poetis i auez sui nominis fingitur mutatus.

1359 **C** Salarinus. 24. assyrioz rex Dania p̄re rege d̄fucto. 32. Bed. iudicis āno r̄gnare cepit: et r̄gnauit ānis. 19 Bimelech. v. iudeoz index iudicauit israelē post gedēon ānis. 3. hic. n. gedēonis ex meretrice filius fuit: vir fortis viribus et insignis ppugnator: q̄ mortuo p̄re. 70. fres suos occidit vno dūtaxat excepro noie Joathan. Quā obtē illū d̄ns mala morte p̄re fecit. Hā quū oppidū quoddā obsideret no mine thebes factio discursu eaz cepit. Ibdēq3 quū esset turris cellissima vniuersi cōfugerūt in eaz:

obsidereq; z hanc volens: dñ p;ime venisset ad muz eius mulier qdã fragmentũ mole sumens caput ip
suis repente percussit. Et cadens i terrã saucius armigez eius rogavit: vt eũ occideret: ne a muliere inter
fectus esse videret. Et ille quidẽ preceptũ adimplevit. Ac sic deus reddidit ei malũ quod fecerat cõtra patrẽ
suũ interficiẽdo fratres suos: ac et q̃ in Sycimitas: quos o's delevit hãc penã exolvit. hãc quippe calamit
tatem eius frater Joarban ei divinãdo predixerat: vt p; iudiciũ. c. ix.

1241

Fason esonia thessalie regis filius: z pelie et regis nepos his temporibus cũ ingentis ai z virtutis hõ eẽt
multa per asiã egit magnifica: z tãta quidẽ vt ibidẽ dei ritu coleretur: z suo nomini tẽpla construerent plur
rima. Ipse. n. vt plinius ait: p;mus fuit glõga navi: quã trirẽmẽ dicimus vsus fuit: z ipsã quidẽ in pegaso si
nu ab Argo architecto suo extruere fecit: vt supra in argonautis satis dictũ est. Ex pegaso igitur sinu trirẽ
mez solues in lemnũ insulã deuenit. Ibiq; superatis mulieribus que viros interfecerat Asiphibez thoãtis
regis oliã filiã vxorz duxit: z p;gnatẽ relinq;es cũ navi in colchbos deuenit. Ibi z quũ eius famositatẽ a me
dea colchoz regis filia cũ ingenti gaudio exceptus ẽ. Cui quũ se maritũ futurz spopondisset ab ea doctus
fuit quomodo Peripedes tauros hñtes eneos pedes. i. regni p;eres viribus insupabiles domare: z iugo
suo subigere posset: hec quidẽ sunt poetica: q̃ ad historiã nõ p;tinẽt verã. Sed quũ esset Jason eloquentissi
mus vir apud colchbos existens p;eres regni colchoz hoies elatos nõ bello tm̃: s; oratione suavi: z circu
ventionibus suis superavit. Illosq; in suã medeeq; sententiã trabens populares ad seditionẽ concitavit. I
bi quoq; prefecto regni ab ipsis propter dissensionẽ ceso colchi aduersũ se ipsos armauerunt: z i bello quodã
p;seuerates demũ fatigati a Jasone: non solũ subingati sunt: s; et diuitijs suis penitus nudati sunt: atq; au
reo vellere. i. grege habẽte p;ciosissimũ vellus priuati sunt: Ibis gestis z Laomedõte rege occiso in ilius ve
niẽs troiã vastauit atq; esionã regis filiã rapuit: quã Thelamoni vxorz dedit: eo q; troiã primus intraue
rit. Inde cũ ingenti preda abiens cũ suis ad propã remeavit. Cuius at huius iasonis finis fuerit nõ me le
gisse memini.

Viri disciplina excellẽtes.

1238

Tamyris ammonis filius natione thrax vir cãtãdi gratia egregius his t;ibus clarus fuit: Quĩ teste ho
mero: quũ ex oecalia aliqñ veniẽs in dorio eẽt: Abasq; obuias habuisset cãtãdi sciẽtiã gloriabũdus sibi
ipsi vendicauit: atq; eas ea gratia elatus ad certamẽ musices inuitauit. Ad cuius insolẽtem vocem ille io
uis filie stomachate. Et modulationẽ: qua predictus erat: z pulsãde cythare periciã: ac sensuz: visus quoq;
penitus ei abstrulerũt. Quã ob rem dicebat Proprius: Abc lz z thamyre cantoris fata sequãt: Nunq; ad
formosos inuide cecus ero.

Philamon musicus grecus patria delphius p hoc ipsuz tps apud grecos instrumentũ: quod chorus dẽ
primus inuenit. Id enĩ: vt bysidorus ait: est pellis quedã duas buccas habens per vnã eaz vëtus ispi
ratur: z per aliam sonus emittitur.

Lapbyraz z centauroz bellũ per hoc ipsũ tpus vt scribit Eusebius fuit. hi fuerũt populi in thessalia al
pestres a qbus centauro ipsi q media pte viri: z media pte equi erãt originẽ duxere: vt oēs testantur poete.
S; lapbyte postea cũ ipsis cẽtauris crudelia duxere bella. Vnde vir. 2. geoz. li. ait. Et magno ileũ lapbyf
cratere minãtẽ. Ihos immanissimos lapbytas quĩ pirithous eoz rex vxorz duceret cẽtauros sibi vicinos: z
deos oēs marte dũtaxat excepto ad nuptias vocauit. Quare numẽ iratũ illos furore imisse p;misit hãc la
pbytaz gentẽ fugari cediq; atq; deleri. Vnde dicit vir. Mars pdere gẽtẽ inanẽ Lapbytũ valuit. Ibi nã
q; lapbyte: vt Rabanus asserit: a lapbyta apollinis filia seu vxore denoiati sũt. Que apud thessalos magni
momẽti et precij mulier fuit: z qdẽ ñ nisi insignis mulier fuit: postq; egregij ab ea populi denoiati sunt.

Ahartẽ at Jouis z iunonis filiũ deũ vtiq; ferocissimũ atq; armigez ad hec vsq; tpa puenisse o;stat. Quĩ
quũ ferocissimus ab oibus predicef: ob id bello: armisq; p;esse poete volũt. Cui statius in thebayde regio
nẽ domũ z ministros fuisse describit. Et lz eũ referãt hoiez ac deũ dix atq; cruentũ: amantẽ tamẽ fuisse vo
lunt: z inter alias venerẽ Vulcani vxorz dilexisse: z eius vsuz cõcubitũ. Ex quo multa fabulãf poete: z q;
maxime Homerus in odyssẽa. hic apud thraces z bistonas habitasse scribit: que est frigidissima regio. I
biq; quũ esset ferox z sanguine plenus oẽz vitã suã icudibus cõsumpsit. Ferũt eiz hũc sãguineũ fuisse: cibo
ruz obruncatorẽ: vini gurgitatorẽ imoderatissimũ: cõsilio segnẽ: fraudibus copiosũ: in p;cipitijs facile: cla
mosũ: furiosũ: nil nisi p certamẽ optãtẽ: z multa alia: que certe oia marti planete: vt astrologi volũt cõuenire
dicuntur. Ihec enĩ: stella sub arctoo cardine in aquilone est: qua vt plurimũ tẽpestat: es: grandines: fulgu
ra: tonitrua: nĩmbi: z stridentes aquilones p;cedere videmus: huic nãq; deo currus attribuitur: z lupũ
ci in tutelã attribuitur: ac picũ auẽ: z ex herbis gramen: z ideo Romani quũ bellũ aliquod tractare vellent:

eidem marti in ara ex gramine constructa sacrificabãt.

Zola.

Da ex tribu Isachar sextus israelitaz iudex post abimelec iudicauit israciẽ annis. 23. vt patet iu
dicum. x. hic pbue patrii abimelech iudicis filius fuit: de quo nil memorie dignũ repperi. Adorẽs
tandem in Sanir sepellitur.

1237

1235

Fannus Pici regis filius secundus Laurentorum Rex patre anno secundo Tole Judicis defuncto in
regnum succedens regnavit annis triginta. Ihic vt pompilius ait) Saturno auo suo nepharia sacra con
stituit: z eius soroz seu vxorz Fannam illi consecrauit: eo q; contra mores decusq; regiũ cam vini ollam
ebibisset: quo ebria facta eaz virgis myrcis turbatus rex vsq; ad mortem cec idit: postea facti penitens illi
sacros detulit honores. Sunt tamen qui oicant: q; Fannus fatidicus vir fuerit: z eius coniunx z soroz

3960

3961

3962

3964

Fauna fatidica & inde fatua appellata q̄ se in tyberim flumiū precipitanerit. Quapropter qui adhuc inspi-
rari solent fatuari dicuntur. Hi post mortem etiam opione oīum deorum consortio sunt adiecti. tunc enī
populoꝝ opio ad deificadū facilis erat: eos. s. i. q̄bus alicuius v̄ntis splēdor & industria singularis emitebat
hic at̄ genuit faunos: satyros. p̄aēs & syluanos. Acū & Eurimedōrē et latinū & faunā q̄ fuit ei soroz et cōiūx.

C Deorum Selectorum Epilogus.

Et vt d̄ scelestis dijs i fauno isto finē faciā dignū duxi deoꝝ seectoroꝝ noīa hic singulati r̄cēser̄ quoꝝ
oīū seectoroꝝ. i. z. mares et feie. s. fuere. quoꝝ viginti noīa hic h̄z ordinē dignitatis eorū ponunt. Et p̄mos:

Janus	Mercurius	Neptunus	Tellus	Minerva
Juppiter	Apollo	Sol	Ceres	Venus
Saturnus	Mars	Orchus qui & pluto	Juno	Vesta &
Senius	Vulcanus	Liber pater q̄ & Bacchus	Biana	Luna: Hi ideo p̄-

cipui habentur: quia magis innotuerunt populis.

C Priamus Laomedontis regis Troianoz filius decimo Tole iudicis israel āno post patrē ab Iasone in-
terfectum regnū suscipiēs regnavit vsq; ad Troiā captam annis ferme. 7. 2. Hic inter mortales adeo notus
extitit: vt vix vsq; modo eo notior alter sit: Qui suscepto regno Iliū vrbem vuper a Iasone: & eius socijs
dirutā statim ingenti gloria instauravit atq; exornavit: homo certe oīum pulcherrimus: statura ingenti lin-
guaq; facundus ac viribus oībus prestans: sed oculis strabo: In ciuibus enim suis clemens: & in hostes
formidabilis: Cui cum cūcta pro votis prospere succederent: Hecubam Dimantis regis Thracie filiaz
duxit vxorem: ex qua vt Licerō in p̄mo tusculanarū questionū ait: decē & octo suscepit filios & filias: quo-
rum primus Hector: Secundus Heiphebus: Tertius Hellenus: Quartus Troilus: Quintus Alexan-
der qui & Paris qui helenā habuit vxorē: & alios filios: quoꝝ noīa sunt Creusa: Cassandra: Iliona: Lao-
dices: Lycastes: Mediscastes: Polixena: Caon: Polidorus: Lycan: Elacus Anthylus: Ius: Tencer
Dimocoontes: Ecbemon: Enomeon: Horgyton Lebrion & Phorbas: Boridon: Paminon: Aliphon:
Agaton: Hippotous: Aganon: Lacaontes: Astor: Iphates: Testorius: Tymootes & Polites: atq; alij
ex alijs mulieribus nūero sexaginta: Eo itaq; tam grandi filioꝝ numero in tam insigne regnū suū splēdo-
rem ampliauit: vt nō solū Troie rex: sed totius asie videretur: Huic etiam Eneas consobrīnus fuit: Quo-
rū genealogiam ab Ione originem traxisse multi assuerant: quia vi supra expressum est: Juppiter ex Ele-
ctra Bardanum genuit: a quo Bardania. Bardanus autem Erictonium: Erictonius vero Troē: a quo
Troia. Tros autem arafacū: Hanimedē & Ilium: Ilius quoq; genuit Laomedontē Priami patrē. Afara-
cus autem Trois filius etiam genuit Capim. Capis Anchisem: Anchises vero genuit Eneā patrē Afca-
nij. quorū genealogiam Quindius quarto fastoꝝ libro expressit dicens. Bardaniū electra quosescit atlan-
tide natum: Scilicet electram concubuisse ionē: Huius erictonius tros est generatus ab illo. Afaracū cre-
at hic: asaracusq; capim: Proximus anchises cū quo cōmune parentis Non dedignata est nomen habere
venus: Hinc satus enecas: huius nanq; filius paris cū didicisset herculē rapuisse Hecionā amitam suam: &
ipse helenā menelai cōiugem rapuit: & in Troiam perduxit: Et cū nullis suasioibus induci posset: vt Gre-
cis illam repetentibus restituere vellet: eos cū mille nauibus contra eū habuit pugnantes: in quoꝝ pugna
omnes tandē perdidit filios: q̄bus diuersis modis obrūcatis & cesis: vltimo ilionē capi vidit: ac filias ca-
ptiuas abduci & igne cūcta cōcremari: Sed ipse infelix cū polyte filio parvulo fugeret Neptolomus: Vir
quidem audacissimus persequens eum: eidem in sinu proprio filium occidit: & hac cum gladio confodit.
De eius tamen morte varia opinantur.

C Heciona Priami ex eisdem parentibus soroz: primo ab hercule a monstro marino liberata fuit: Sed euz
postmodum ob ingratitude signum Laomedon eius pater ab iasone fuisset interfectus: & ilion deiecta
ab ipso hercule capta fuit: & Theblamoni qui primus vrbis muros conscenderat: in partem prede concessa
est: qua libenter suscepta eam secum Salaminam perduxit: & ei Teucrum peperit filium. Et cum sepius
frustra a priamo postea repetita fuisset: maximū incendiū oībus excitauit: vt supra & infra dicitur.

C Medea Octe Colchorum Regis ex Iphaea coniuge filia: mulier quidem formosissima & malefica: hoc
āno qui est vndecimus Tole iudicis annus ab Egeo viro suo seni timore perferi discessit: & iason in Greci-
am redijt. Hec enim Iasonis supradicti vxor fuit. Que postea ab eo repudiata: furisq; agitata: filios quos
ab ipso iasone susceperat interfecit: Athenasque aduolans Egeo regi annoso nupsit: ex quo Medum fi-
lium suscepit. Sed cum Theseus Egei ex priorū vxore filius e longa peregrinatione redisset: videns illū
magis virtutis virum: Medum vero filium suum adhuc infantem: ac Egeum virum satis senem: quum
frustra ipsum Theseum veneno occidere tentasset: per diuortium ab eo discessit: & in Asiam cum medo
filio perrexit: ibidemque vrbem haud grandem construxit. & ex eius nomine Mediam dixit: a qua tota
postmodum Regio Media appellata est. Egeus autem eo ipso anno grandeeus & tandem plenus die-
rum confectus merore vitam cum morte mutauit. Cui successit Theseus eius filius. Medea autem quid
postea gesserit: aut quo mortis genere diez clauserit me vidisse non recordor. Hec enim pessima iter mu-
lieres malefica fuit. & herbarum vires adeo familiares habuit vt veneficia & malefica ipsa medea exercue-
rit. Et inter cetera suorum maleficiorum facinora hoc pessimum genus fuit: Quod direptis quide; bo-
ni suis paternis dum cum iasone fugeret: Egealium puerum fratrem suum quem fuge comitem fecerat

obtruncari fecit: et membra per arua dispergi precepit. Hoc quippe gefiſſe dicit: quod timebat patre eſe ſecutur.

C Bedie regionis deſcriptio.

C Media igitur regio ut de ipſa aliquid explicemus in Aſia minori eſt aſſyrie et perſie ac mari bircano contermina in qua quattuor regiones memorantur eſſe: ubi Medus ipſe Medee filius in honore matris medea urbem condidit: ubi et regnum ex ſuo nomine Medorum conſtituit: ſub cuius quodam parte orientis impium aliquando fuit. Medii tamen ut loco ſuo dicemus aſſyrijs regibus viſq; ad Sardanapallu paruerunt: Sed Arbaces qui Sardanapallu viru ignauu occiderat imperiu tranſtulit ad Medos: quod poſtea ſub Aſtyage in magno culmine fuit: ſicut per Ju lirr ca. i. Veru Cyrus perſarum rex imperiu illu extinxit: et ad perſas detulit: poſt perſas medi etiam macedonibus paruerunt: deinde parthi: fuerunt et Medii romanis cofederati: Taberlanus nouiſſimus parthorum rex eos ſubegit: quibus et quoaduixit imperauit: ut videbimus infra anno a natiuitate domini. i. 402. Hodie autem medos ſub magno cane degere nobis relatu eſt: hoc tamen imperiu per inaccessum nobis incognitu alijs inquitendu relinquitur: Quinſce gentis Medorum mores diuerſi referuntur: Montanozum i. gentia ferocia: Campeſtrium vero mitiora: Illi latrocinijs viuunt: in veneremq; p oſuſi: quibus et equitandi et ſagittandi magnum ſemper fuit ſtudium.

1225

C Theseus itaq; ſeptimus athenienſiu rex duodecimo Tole iudicis Iſrael anno Egeopatre defuncto atheniensibus regnare cepit et regnauit annis. x. q inclutus rex tot memoarum digna pegit ut inter hercules et ipſe numeret: et inter cetera quod ſue prudentie opa athenienſes leucatum diſpoſos in vnu corpus collegit et ciuitati ſaſi: et dicit: et ut quiprimu regnu adiuu: Alynorauro i Crera occiſo a tributaria pena athenienſes liberauit: Erat hic Theseus vir bellicosus et vna cu viribus prudentia inſignitus q cu multa de virtute et prudentia herculis audiret: ad eu imitandu poſtea accetus e: unde et pmiu in Epidanro periphyru clana armatu occidit clanaq; ſibi arripuit qua ſemp vſus e: in Alcino Signi du in varias figuras ſe vertente interemit: Seam bellicoſam feminu et Schironu viatores ſpoliantu: Megaru verſus enecauit. Et cu paululu pgrederet da malmcum in Ermione ſibi obuia factu coegit p ſcipitua ruere: ut qua morte hoſpites afficiebat: ea quoq; afficeretur. Sicq; nepharious hoies p eorum ſceleribus pena multabat: Palantidas etiam cu eo bellu gerentes trucidauit. Egreſſo deinde ad Marathonu thauru capiendu qui multas habitantibus Tetrapolim moleſtias inferrebat: captu diu per urbem ductando oſterant: ſpolliniq; mactauit: pmiuſq; Athenis opriates ab opificibus et agricolis ſegregauit: Eoſdeq; religionem cognosce: pncipatus pbere: leges interptari: ſacraq; et diua expoſe inſtituit: et nimos inſculpauit. Adepo deinde megaro agro incyru in Iſtmo colunnam erexit: in qua regiois diuifione duobus trimetris inſcripſit: Tandem cu per orbem ad perdomada moſtra vagaret: opera mneſthei ex athenienſiu opriatibus vnus ſeditio: inmultuſq; cotra eu in urbe exorti ſunt. Cuius nulla ſpes impandi amplius ſupeet: filijs in Euboia tranſmiſſis in Schiros Inſula traiecit: in qua Licomedes tuc impabat: q ſue gloria hois extieſceret: ſine ut mneſtheo ſatisfaceret: illu in locu quedu excellu adductu itaq; ide oſſurus agros p ripa ſcipites odit. 3. poſt ſe relicto filijs: hippolito: dmophote et arigono.

1215

C Athreus. 25. aſſyriorum rex eo ano quo Theseus poſt Sofarinu regem regnar cepit et regnauit annis. 24.

C Sybilla pbrygia bis temporibus ſtudijs et diuina grana illuſtris effecta multa predixit Anchifi troiano

3984

videlicet de ſtagellatone potentu et regnu terre: et de deſcenſu dei de olympo etc.

C Ionius archadis ia dicti regis archadu filius bis teporibus bellica arte: et poriffimu nauali adeo excelluit: ut littoza Peloponenſia: et ad mare vſq; ſiculum ſue diuioni ferme omnia ſubigeret: et a ſuo nomine deinceps Ionium mare cognominaret: Hec quippe que ſibi ſubdita fecerat: totius Grecie quarta pars extitit Quibus ſubditis Ionicis litteris et ſua grammatica vti coegit: Fuit enim huic Ionio vnica filia: nomine Nichoſtrata.

C Anchises: Capis Troiani filius: qui fuit Aſſaraci: qui fuit Troi: Troianozum Regis: tempeſtate hac ante Troianum bellum a Sybilla pbrygia pmonitus Ciuitatem ſcilicet troianam fore peritiram: ea relicta in nemore ſeceſſit: et ſolitudines coluit: et armentozum atq; gregum curam ſuſcepit: circa que ut plurimu diuinit antiquozum fuere: Quibus cum apud Symeonem vacaret ſumium a Venere dilectus eſt: et eius amicitia atq; concubitu vſus: Eneam genuit filium: Sed cum ſe iactaret cum Venere concubuiſſe: ab ipſa luminibus priuatus eſt: et cum cecus effectus fuiſſet (ut Seruius ſcribit) Troianozum non intereſſe potuit conſilijs: Capto deniq; Ilione ſecundum Sibylle pbrygie vaticiniu: atq; incenſo cuz veller Eneas eum ſecum trahere: porinq; abire veller: mori diſpoſuit: Verum tamen inſtante: et regnante Enea filio tandem obtemperaffe legitur. Abijt autem Anchises vir bonus et mitis: Quum fugiente filio: ab ipſo Enea humeris per ignes et mille volantia tela ſubtractus: et nauibus vſq; Drepanum Siciliae Oppidum deuectus eſt: Abidemq; ſenio conſectus: mortuus eſt: et in monte Ericis (ut Virgilius teſtatur) ſepultus. Coniugem enim habuiſſe conſtat: ex qua filias nonnullas ſuſcepit: Quarum de numero Hippodamia antiquior fuit: filia quidem formoſiſſima: et a parentibus plurimum dilectiſſima.

1214

Nair Galaditides ex tribu Manasse: ſeptimus iudex iſrael poſt Tolam principatum ſuſcipiens iudicauit Iſraelem annis vigintiduoibus: vir quidem feliciffimus: eo q; triginta filios bonos buerit viros in egatu pclaros: quibus et principatum et xx. ciuitatu galaditaz et galadinaz con

3985

didit: et suo tempore apud hebreos omnia in pace acta fuerint: et cum duobus et viginti annis id dignitat
munus tenuisse: senex defunctus est: et in Samon Saladinorum civitatem sepelitur: ut habetur iudicum
x. post cuius mortem hebreorum res ad inonestam vitam et iniuriam dei atq; legum deleta est: Quob
rem palestini eorum provinciam cum magno exercitu denastauerunt.

3985 **C** Adrastus tertius et vigesimus Sicyoniorum rex post Pbestum regem anno quinto principatus Fair re
gnare cepit: et regnavit annis quattuor. 1210

C Latinarum litterarum inventio.

C Nichostrata vaticinatrix clarissima: mulier quide archadica et Jonij pdicti regis filia: q̄ a carnibus car
menta fuit cognoiata: tēpestare hac socero eius seu viro ab Euādro ipius filio casu interfecto: cū ipso Euā
dro fillo patriā linquēs in italiā vēit: et ostia tyberis intrās in palatio mōte cōsedit: Abiq; vbi nunc Roma
hētur oppidū haud magnū cōdidit: i quo Euādro filio rege cōstituto: ipsa se fauno laurētoꝝ regi mīnōio
copulavit: q̄ cū grecāz līarū doctissima cēt: atq; versatilis igenij hīcē: et incolae siluestres et rudes opissz
novos līaz characteres adinveit: eosq; eaz cōiūctōes atq; sonos edocuit: q̄ ab initio. i9. sūere. Siluius de
inde qdā ludoꝝ magister. k. postea supadicit. q. at supuacua hētur. b. vō nō ē littera: sed aspiratōis nota. x.
tpibus diui p̄ris Aug. phibet inuēta. Tūc quoq; y. z. 3. a grecis latini mutuati sūt. Atq; ita his supadditis
eis vsq; in hodiernū diē vtiuntur: cuius admirati rudes posterī nostri eā nō mulierē hūanā sed deā arbitra
ti sunt. Et propterea adhuc viuentem diuinis honoribus celebrare ceperunt: Et post mortem eidem apud
capitolium vbi primū confederat Sacellū suo nomini condidere.

C Syllabarum primus inuentor.

C Byonius aut lyncius Romanus eminētissimi ingenij vir: post līas a Nichostrata latinis collatas pri
mus oīuz syllabaz (vt aūt) singulas formas aprissimas fecit. Quāobrez statua i foro honoratus fuit. Notā
dum tū ē q̄ latina lingua q̄ drifariā distincta phibet: i p̄iscā. s. et latinā romanā: ac mixtā: P̄isca sub Iano
et saturno: latia q̄ sub rege latino: ceterisq; thuscie regibus fuit: Romana deide q̄ p̄mo post reges exactos
cepit: qua vsi sunt: Plautus et Cicero: Lato ac Virgi. Adixta aut q̄ post dilatarū impiū latinis creuit.

C Euāder Nichostrata vaticinatrix ex Mercurio (vt aūt) filius: et pallantis archadū nepos: hō certe forti
tudine et ingenio atq; eloquētia isignis p̄ id ips postq̄ patrē casu occidisset: suadēte matre Nichostrata:
q̄ per vaticinium fugienti filio maxima p̄mittebat: dimissa Archadia: in Italiam cū eadē venit: et pulsus
ab originibus tenuit illa loca vbi postea Roma condita est: et oppidū parvū in palatino monte fundavit: et
palanteum noīe appellavit: ipso Euandro apud Virgilium in octavo ad Eneam dicente.

Tum rex euandrus romane conditor arcis

De patria pulsum pelagiq; extrema sequentem:

Fortuna omnipotens et meluctabile fatum

His posuere locis matrisq; egere tremenda.

Larmentis nymphe monita: et deus auctor apollo: hoc idem Quidius in lib. Fastoz cōfirmat: Huic at
Euādro Faunus laurentū rex (vt Iustinus scribit) Agros in codē loco benigne cōcessit: quez locū postea
pallatiū appellavit: ibidemq; Herculem ex Hispania redeuntem cum ingenti pompa superati Herionis
suscepit: Inde post euerfionem Troie Eneam nouas sedes querentem recepit: quem etiā aduersus Tur
num iuuit: misso in bellum cum eo Pallante filio: que senex a Turno occisum misere fleuit.

C Pallas autē seu pallantes ipsius Euandri filius: immense magnitudinis et celebratissime virtutis iuue
nis post Alionis excidium Enee amicitiam sibi comparans illi quoaduixit incredibili amicitia iunctus fu
it: Qui ex precepto patris Euandri congregatis auxilijs: Eneam aduersus Turnum secutus est: a quo
tamen Turno tandem Pallas hic in acie vulneratus occubuit: Quez pater infelix sepelivit: Eiusq; tumu
lo tale epigramma conscripsit: Filius Euandri pallas quem lancea turni Adilitis occidit: more suo iacet
hic: Eius autem corpus: vt ex Martiniāna habemus: vsq; ad Henricum Imperatorem secundum: sub
anno domini millesimo quadragesimoprimo integrum et incorruptum permansit: quod quidam agricola
non longe ab vrbe Roma comperit: ad cuius quidem caput lucernam ardentem inuēit: que nullo poterat
extingui flatu: vel liquore aliquo: donec in fundo foramine facto extincta fuit. Erat enim idē corpus adeo
ingentis stature: vt muroꝝ altitudinem (vt Martinus ait) longitudine superaret. Refertq; q̄ in illo hīa
tu vulneris a Turno illato quattuor pedum longitudinis excedebat: In eius vero sepulchr o predictū epi
taphium scriptum inuenit: Huic autem soror: fuit nomine pallantia: Quam dicit Seruius Herculem vi
tiasse: et ex ea genuisse Latinum regem: Et demum defunctam in monte sepultam: qui de suo nomine pal
latinus appellatus est: in eius autem memoria et ex nomine ipsius turrim cratissimam eo tempore quo cor
pus eius repertum fuit apud Bixiam Cisalpine gallie ciuitatem extractam fuisse existimo: ex lapidibus
sectis et quadris adhuc extantem: que palladis turris nuncupatur.

3992 **C** Agon primus olympiacus anno octauo iudicis Fair (teste Eusebio) ab Hercule in honorem Pelopis
ataui sui constituitur: a quo vsq; ad primam olympiadem supputantur anni quadringenti triginta: id enī
agon Indus dicitur: quem vt ait Quidius lib2o fastozum primo: Et prius antiquitus dicebat agonā ser
mo: Nam et composita dictio est: ex a quod est sine: et gonia anguli: quia locus in quo huiusmodi ludi facti
sunt: sine angulo fuit: et inde agonalia deducitur: quod idem designat: et locus Agon: vt etiaz Circhus fla
minicus Rome hodierna die vocatur. 1204

3993 **C** Polyphides vigesimusquartus Sicyoniorum rex: nono iudicis Fair anno: post Adrastum regnar cepit
et regnavit annis trigintauno. 1206

1202 **C**autbanes vigesimussextas Assyriorum rex: tertio d[ecimo] anno principatus Jair post Athtreum re 3997 gem regnar cepit: z regnavit annis. 31. sub quo secundū Eusebiū Troia capta est: hic vigintisex milia ethio-
pum z ducentos currus primo regi in subsidium misit: vt infra dicitur.

1199 **C**nestheus vltimus atheniensiu rex a[n]o. 16. principatus Jair iudicis post Theseu pfugū atheniensibus re 4000 gnare cepit: z regnavit a[n]is. 23. hic cū ex atheniensiu optiatibus vnus eēt: z Theseus rex p orbē vagaret s eū seditionē suscitavit: Quapp Theseus pfugus Athenas reliq: z Nestheus regnum obtinuit.

*At pmo in statu mō
dum gubernādi naues*

Clyphis grecus carpentarius: per ipm tempus in carpentaria lignaria apud grecos clarissimus fuit: qui teste Plinio septimo naturalis histo. libro: pmo gubernandi naues modis instituit: Et vt refert Seneca Argonautarum gubernator fuit: ipso dicente in medea: Ausus es Clyphis pandere vasto: carbasa ponto: Legesqz novas scribere ventis: in qua quidem navigatione: sicut ipse testatur perijt.

1192

Iephte Galaditides ppugnator fortissimus meretricis cuiusdam ex tribu Gad filius. s. iudex Is-
rael post Jair principatū suscipiēs indicavit Israelē annis sex: Hic (vt supradictū ē) post mortē 4004
Jair filij Israel cōtra pcepta dñi inique egerūt: ppter quod tradidit eos dñs in māibus inimī
corū suor: Unde Amonite z palestini oēs decē z octo a[n]is in suā ditionē redegerūt: q a[n]i cuqz
temporibus posteriorū iudicū copulant fm iudeorū traditionē: ac indei cū ppter peccata tribu
larentur: Idola gentiū projiciētes ex toto corde ad deū clamauerunt vt ab ira geseē dignaret q
bus placatus p̄cibus suū eis cōcessit auxiliū: z misit ad eos Septe viz vtiqz fortissimū: quez fratres eius a
se eiecerāt: q ex pcepto dñi exercitū grandē in Basphat cōgregās in hostes irruit: z interfecit ex eis fer-
me ad. 42. milia: Rediēsqz domū cū gloria (cū p̄mū vouissz si vivus reuerteret q qe quid ei p̄us occurrēt)
imolaret deo: eidē veniētū occurrit vnigenita eius filia virgo: quā cū imolare vellet: duorū mensū inducias
expostulavit: vt iuuetūre suā cū civibus suis lamētaret: z tunc votū perficeret: quo tpe trāseūte filiā p̄ imo-
lavit: nec legitimū qdē sacrificiū fecit: nec deo acceptū: Exinde mos inolevit in Israel vt post a[n]i circuluqz
filie israel quēret i vniū: et plāgerēt filiā Septe galaditide diebus. 4. Sfrateos p̄terea seditionē ad vada ioz
danis faciētes inuasit z iterfecit ex eis spālīter q p sebbolēth chebbolēth p̄nūciabāt spicā exp̄mē n̄ valētēs q
i loco pene. 42. milia eorū iterfecit: ipse vō cū principatū tenuisset p̄dictū tempus defunctus est: z sepultus i
Sebasti patria sua que est in terra galaditide: vt patet Iudicum. xi. z. xij.

1191

CLatinus laurētū. 3. rex fauni regis z Athrice nymphe filius defuncto p̄re p̄ a[n]o Septe iudicis regnare ce-
pit: z regnavit (vtro. teste) a[n]is. 32. a q latiorū regnū iitū supsit: z laurētū nomē exide cessavit: qd p̄ a[n]os
multos sub. 2. regibus pyco. s. z fauno po: rectū fuisse cōstat: hi ar: vt refert Aug. 18. d. ci. di. c. i. iter deos nu-
merati sūt: Hic ar latinus Amatā dauni regis ar deo sororē hūit i iungē: vt p Virgi. pz. alij ar pallāriā Luā
dri filiā hūisse vxorē dicūt: ex q Lavina filiā suscepit: quā iā Turno filio Bauni pmissam Enee pfugo tā
dem dedit vxorē: p qua bellū iugēs inter Eneā z Turnū exortū est: in quo Latinus hic tandē cecidit.

CMenelaus helene maritus: z Athrei regis filius: agamēnoisqz fr̄: z ipse p̄ a[n]o Septe i lacede. regnar cepit
z regnavit vsqz ad troie captiuitatē a[n]is ferme. 16. hic (vt dictū ē) helena Jouis filiā hūit vxorē: quā qdes
p̄ a[n]o agamēnois absēte menelao q ad nestorē pylon ierat: paris pami filius ad castorē z pollucē legatus
missus rapuit: ea. s. cōscēte: exn̄tibz fr̄ibus apd agamē. quo scō menelao ex fr̄is filio apd grecoz p̄nci
pes plurimū q̄stus ē: z vltro citroqz p̄sepe p̄ repetitōe vxoris legatōibus a menelao missis greci frustra
rent: Bemū obsidiōe vr̄bis repetita fuit helēa: z post decenniū fraude magis q̄ virtus capta Troia reas
sumpta ē z restituta Menelao: q cū eadē nauī patriā repetiturus intrasset i tēpestate actus ad Athrim re
gem Egypti deuectus ē: ibiqz cū. 8. a[n]is errasser: tādē i lacede. redijt agamēnoē fr̄e diu a[n]i obrūcato: quid
postea egerit menelao: vel q morte obierit si inuenio: Hermionā tātū filiā ex helena suscepisse dicūt.

1190

CAgamēno Athrei regis filius. 6. mycenaz rex ipse iterfecto auo a[n]o fo principatus Septe mycenis regnar ce-
pit z regnavit a[n]is. 27. huius p̄ a[n]o regni helēa fr̄is sui menelai a paride pami filio rapta fuit: p quo ois
grecia in p̄amū z filios excitata ē: z pari diom grecoz cōsensu gregat i antide mille nauibus oī exercitū
ipator d̄signatus ē agamēno hic: cū quo i bellū p̄gēs Clitēnestrā iungē ex q multos suscepit filios reliq:
Cūqz apd troiā p aliqd tps multos labores passus fuissz: ēt quorūdā p̄ncipū simulates p̄tulit p qbus ab
ip̄o d̄p̄oitus fuit: z illi palamedes suffectus ē: quē cū vlixes occidissz: ip̄e maiori sua gloria ip̄iū reastūpsit.
ibi quoqz ēt ml̄as postea idignatōes sustinuit: tādē capta troia z dirupta cū igētī p̄da z cassādra pami filia
i patriā rediturus naues p̄scēdit: vtz z ip̄e tēpestate actus p̄ a[n]ū ferme erravit: iteri at Egyptus Thestis
filius cū tacite oia occp̄asser: poitis p littus spiculatoribus: z audito ab eis agamēnois reditu. 20. ex aic̄s
suis i isidijs posuit: z ip̄e cū comitatu r̄liq̄ sicta aic̄i iā illi obitus factus ē: z lautatissimū ei p̄pavit quiniū
i q̄ clitēnestre iungis obsu illū cū socijs egyptus dū d̄trabē seu iduē uellet velle iterfecit: duobus filijs mas-
culis: v3 alefo z boreste ac ephigēta z electra filiabus post se relictis. **C**Helēa igi Tyndari ocha-
lie regis z lede formosissie mulieris filie q ex sua admirāda pulchritudie visa fuit solis filia: q̄ these. atheni.
rex supioribz diebus iā rapuerat: z itactā fr̄ibus suis reddiderat: hoc a[n]o iā matura viro menelao lacede.
r̄gi p̄dco nupsit: q̄ audito paris pami filius absēte menelao eā volētē rapuit z troiā pduxit: s3 paride i bel-
lo defuncto: postea Deiphebo Paridis fratri iterum nupsit: propter quod troianum bellum exortuz est
de quo mox dicemus: ipam tamen post troie excidiū greci Menelao reddiderunt: Qui gaudens nauim
cum illa conscendit: patriāz scilicet petiturus: sed tempestatibus acti in Egyptum ad polybū regē venene

re. Indeque discedentes: atque per octo annos errantes (ut testis est Eusebius) tandem in patriam redierunt: longe ante mortuo Agamemnone: et forte illis diebus Egesto: Hanc nonnulli poete fingunt fuisse imortales: quod autem post reditum suum domi egerit: aut quantum vixerit: seu quo tempore obierit: non habetur. Seruius enim helene et poza ex longa etate computare volens dixit Castorem et Pollucem fratres Helene cum Argonautis fuisse: quod fuerunt ante Troiam captam: ut supra dictum est: annis ferme centum. Sed utrumque res se habuerit: Recitavit Socrates illam senio iam consecrata: et in rugas faciem contractam per specula viros illos fortes insipientem: longo risu ridere consuevisse: qui pro tam caduca tamque fallaci re tanto ardore ac pertinacia depugnassent. *Idem.* ob aliud pugnavisse ab Homero dicitur: quia restituta helena se recessuros permittebant: Illa vero Quidius fleuisse refert: cum ait: Flet quoque in speculum rugas aspexit aniles: Lyndaris et secum cur sit bis rapta regit.

Hector Priami troianorum regis ex hecuba uxore filius: a poetis omnibus cantatissimus his temporibus ob maximum eius militie fulgorem apud Troianos maximo in pretio habitus est: nam ob incredibilem eius pulchritudinem: prudentiamque ac fortitudinem: non solum parentes: sed et patriam per henni nobilitate atque gloria splendendam fecit: Hic ante troianum bellum Andromacha Thetionis Thebarum Cilicie regis filiam duxerat uxorem ex qua filium suscepit nomine Astianactem: qui cum esset maximi animi audacia perditus (cepto troiano bello) prope solus grecorum turmas aggredi ausus fuit: adeo ut ipse solus esset terror omnibus grecis: nam et inter cetera adversus aiacem Thelamoniam singulari pugnavit certamine: a quo cum tandem suscepisset ex more antiquo: baltheus ipse illi gadium dono dedit: cum quo se aiex interemit. Hector vero paulo post ab achille occisus est: quem non solum armis: ornatumque reliquo a victore nudatus est: Verum et curru cum baltheo ab Aiace concessio circa Troiam Priamo spectante tractus est: sed et ad naues usque grecorum deuctus: ubi per dies. xij. eius cadaver super litus inssepultum servari iussit: donec nocte redempturus miserabilis pater Priamus veniret: Verum: ut Homerus refert Iustus Iouis ab Apolline cadaver tam insigne: ne eorum impetur an funus sacris liquoribus pluitum fuit. Priamo denique restitutum iuxta Ilij regis sepulchrum cum ingenti populo comitate Priamo patre et ceteris fratribus: ac hecuba matre et Andromacha ipsius uxore: necnon et omni populo non aliter flere quam si priami tota curia: sicque verbis troiana unico atque optio rege et desolatus fuisset: obata: cuius quidem sepulchrum: ut ait his versibus annotatum fuit.

1189

4010

Defensor patrie iuvenum fortissimus hector	Qui iuvenis manibus traxerat ante suis.
Qui murus miseris civibus alter erat.	Quantos priamo lux attulit illa dolores
Occubuit telo violenti victus achillis	Quos fletus hecubae: quos dedit andromacha
Occubere simul spesque salutemque peribum	Sed raptum infelix pater auroque repensum
Hunc ferus aeacides circum sua menia traxit	Condidit: et merens accumulavit humo

Hic ex Andromacha coniuge plures genuit filios: e quibus Francobonus unus fuit: a quo (ut ait Vincen-
tius historialis burgundus) franci originem habuere.

Paris quoque et Alexander dictus est: eiusdem Hectoris frater: ex priamo et hecuba natus: hoc anno ad famam pulchritudinis helene tractus: a priamo sub spe legationis cum. xx. navibus in Greciam mittitur: et a menelao Lacedaemonum rege Helene viro hospitio suscipitur: et multis honoribus honoratur: cuius cum aspexisset uxorem: illam volentem absente marito: tandem cum omnibus regibus thesauris abstulit et Troiam perduxit ex qua rapina bellum decennale grecorum adversus troianos susceptum est: Hic autem paris cum speciosissimus vir esset: multis voluptatibus se immergit: per quibus et tandem morte peremerit. *Serius.* n. huc fuisse non modo speciosissimum: sed et eloquentissimum atque fortissimum: et quomaxime inter litigantes egissimum arbitrum: per quibus rebas in maximam iustitiam famam evasit: et adeo magnam (ut poete tradunt) ut litigantibus de famositate: pallade: iunone et venere pro aureum pomum a discordia eius in iunio pietati: in quo scriptum erat: *Dei digniori: qui cum in litigium maximum incidissent: a Iou: per omnia misse sunt: vix cum ob voluptate venerit id obberi indicasset: quod eidem pulchrioris orbis mulierem spoponderat a multis iniustus iudicatus est: Hic autem cum troianis verbis obsidentibus multa strenue gessisset: et profertur in agonali certamine quod Troie agebat: in quo omnes: ac et ipsum hectorum superabat: postremo hectore et Troilo ab achille peremptum cum ipse arcu et sagittis: ipse achille fraude in templo apollinis nocte occidisset: et ipse a pyrro achillii filio occisus fuit.*

Pheiphebus praedictorum frater: vir armis strenuus: cum multa in hostes egisset: et ipse tandem dum se tutum arbitratetur: occubuit: quia inter tumultum capiti Iliadis dormiens: helene isidijs: quam post mortem paris coniuge duxerat: occisus et turpiter laceratus fuit: *De quo Virgili. li. 6. ait: Atque hunc pyramidem laniatum corpore toto etc.*

Cassandra autem virgo formosissima: horum ex eodem patre et matre soror: fuit: que capta Troia in sortem Agamemnonis venit: et eam Aeneas secum perduxit: ubi eam dolosa Clytemnestra Agamemnonis uxor interemit: Hanc cum Apollo plurimum amaret: et eius concubitum expeteret: ipsa munus ab eo ex hoc expostulavit: quod illi Apollo iuramento se daturum affirmavit: Cui petijt ut vates fieret: et facta statim fuit: volens deinde Apollo quod petierat ipsa negavit. Quamobrem turbatus Apollo: cum auferre nequiret quod dederat: egit ut nulla prestaretur fides vaticinijs suis: et sic factum est: Nam cum ex raptu helene futura patri et fratribus predicaret: non solum non credebant ei: sed et verberibus duris castigabant eam. Et licet Antigonio iuveni desponsata fuisset: et ipsa infelix a grecis capta fuit.

Polixena quoque horum germana ex eiusdem parentibus nata: virgo ingentis pulchritudinis atque elegantiae: et ipsa post captam Troiam a pyrro achillis filio supra patris tumulum iugulata fuit: Nam cum inter ceteras Priami filias formosior esset: ab achille qui Paridem fratrem occiderat dilecta plurimum fuit: Quo quidem amore hecuba mater in mortem fortissimi iuvenis visa est: non existimans enim per achillis vulnera sanguinem filie suae se fore futuram: Quippe post eversam Troiam pyrro achillis si-

lius in piaculum manium patris ad eius tumultum adolescentulā perduxit ubi post longas multoz lachrymas truculentus iuuenis iugulauit. Seruntq; eam lz tenellam tam constanti animo z intrepido vultu hac mortem suscepisse: vt maxima admiratio eius fortitudinis omnibus fieret.

118 1

Panthesilea Amaçonū regina: que (Iustino teste libro 6o) Dytbee regine successit: bis tēpo:ibus cōtra grecos Troiā obsidentes magne virtutis bellice documenta mōstrauit: Ipsa enim audita bectoris virtute: ipsū: lz inuisum ardentem amauit: z desiderio suscipiēdi ab eo prolem: cum maxima copia mulierum in eius auxiliū ex Scythia descendit: nec eam tam pelara principum grecorum perterruit fama: quin bectori armis z virtute auxilio foret: vnde z persepe ipsa intrepida multas grecoz acies fudit: verūtamen dū pyrrogo hec inter fortissimos hostes preliaretur: multisq; e suis iam cesis a Pyrrho Achillis filio letali vulnere sauciata: inter medios grecos a se interfectos occubuit. Serunt eam securis vsu primo inuenisse: z multas grecorum naues exuisse.

402

Palamedes Naupli Euboee regis filius vir forma elegans: facundiaq; ac magnanimitate scipius: tempestate hac clarus fuit: hic cōtra Troianos vna cū reliquis grecis fuit: vbi cum ex seditione Agamemnoni impatoriam potestatem subtraxissent: eius loco dux belli suffectus ē. Et cum multas simultates contra Ulyxēz habuisset: eo q; insania simulata ad Troianum bellū ire recusasset: Tandē ab eo ficta accusatiōe q; cū Priamo regi tractatū haberet a reliquis Palamedes lapidibus obrutus mortuus est: hic inter cetera sue virtutis opa ad euitandas ociosi exercitus seditiones p̄mus tabularū ludum adinuenit.

Achilles autem Pellei Thessalie regis filius: grecoz oīum fortissimus: ab Homero ceterisq; poetis rāz latinis q̄ grecis cātatissimus: p hoc tēpus in astrologia ac medicina z musica a Chirone edoctus p̄ter militiam singularem magne excellentie documentū dedit: Nā cū coniurassent greci in troianos: respōsus ac ceperunt absq; Achille capi Troia nō posse: Qui ab Ulyxe perquisitus z tandē in habitu muliebri iter feminas inuētus: In grecoz presidū peruēit: z armis a Ulycō sibi fabrefactis assumptis in vltionē cuiusdam aīci sui ab bectore percepti in bellū p̄cessit: Et cū multos ex troianis occidisset bectore etiā interemit cuius corpus cū multo ludibrio patri reddidisset: etiā alia pugna Troilū bectoris fratrem interfecit: quo dolore cōmota becula regina z mater timens supstitibus z patrie: si longo tēpoze supulueret Achilles: insidias ei hoc modo i mortē eius parare disposuit: Auocraat enī eū polixenā filiaz diligē: z iccirco p̄ intermedium spopōdit illi nuptias suas: si a filijs abstineret: cui cū assensisset achilles: in talē cōuenere vt clā solus nocte vēiret in tēplū apollinis: q̄ fere secus muros Troie erat: z ibidē eā cū filia inuēret: eāq; despōsaret: qd amās z cupiēs achilles credēs sic se rē h̄re: iermis z solus nocte tēplū intrauit: in quē statū Paris ex insidijs p̄siliēs sagittis cū iterfecit: quo mortuo i Sigeo troiano p̄mōtorio cū hoc epitaphio a suis sepultus ē.

Pellides ego sum Thetide notissima proles
Cui virtus clarum nomen habere dedit
Cui stravi totiens armis victricibus hostes
Hincq; fugam solus milia multa dedi:
Bectore sed magna gloria est mihi gloria cesso

Qui sepe argolicas debilitauit opes
Ille interemptus subiit me vindice penas
Pergama tunc scetro occubere meo
Laudibus immensis victor super astra ferebar
Compessi hostilem fraude pretemptū humum.

Pyrros vō q alio noīe Neoptolemus vocat achillis p̄dicti filius z ipse mortuo p̄re pubes z adolescentulus i troianū bellū tā q̄ ad istar p̄ris aīosissimus p̄ductus fuit q cū eēt acris īgenij iuuenis iter alios iuuenes audaces: i quēdā equū lignēū: quē greci dolose cōstrui fecerāt intravit: z i vltionē se p̄ijci p̄misit: z cū nocte stragē multā troiāis intulisset: ēt in regiā domū intrās: Polite priami filiū: i ipius p̄ris gremio iteremit: ac ēt iū Priamū obiurgatē irruit. Vnde vltione delecto: polixenā formosissimā virginē: vt dictū ē ad manes placandos patrios ad achillis p̄ris sepulchrū occidit. Discedēs vō a Troia: Andromachā oli bectoris puigem: q̄ ei i forte p̄de cōtigerat sibi p̄iuxit vxorē: ex qua duos suscepit filios: Peripeleū. s. z Dolossū a quo Dolossi populi dicti sūt: postmodū Epyrijs: nūc at albanēsēs: Vnde q; captus pulcherrimē Hermiōis filie Menelai tradita Andromacha heleno filio Priami cū p̄te regni ipaz rapuit: z sibi cōiugē fecit. Deide aī seruore ad p̄dā impulsus mare nauibus īstauit: q̄ qdē nauigatio alijs molesta: ab eo pyrratica denoiata est. Tandē hic ab horeste ex filijs priami in templo apollinis delphici trucidatus illius finis fuit.

Ulyxes Laertie Ithace insule regis filius ex cōiuge Antholia q alio noīe Laertius cognoiatus ē: vocatusq; Ithacus ab Ithaca insula: in qua post patrem ipse regnauit: Quin z Bulichius a quadā insula Bulichia: que in illius regno habebatur: similiter z Naritus dictus est: a naritia insula q̄ est in mari Ionio: queq; ex eius regno fuit: De quo Quidius in p̄mo de tristibus ait: Produe naritio docti mala n̄ra poete Scribere naritio: nā mala multa tuli: hūc at pulcherrimū: eloq̄ētissimū: prudētissimūq;: lz dolosū fuisse auctores oēs affirmāt q z h̄ troiāos cū. i. z. falcat) nauibus vēit: z multa ibidē strēnue gessit. Multaq; quoaduixit p̄tulit: q̄ oia mira fortitudie superauit: hic penolopē Jacari filia iuuenis duxit vxorē v̄tute z corpe speciosissimā ex qua ilico Thelamachū suscepit filiū: quē ad Troiā pergēs cū vxore puulū reliq;: quē qdē Palamedes ad explorandā patris fraudē q ad troianū bellū cū ire nollet īsanā simulabat ate aratrū p̄ris arantis opposuit: quo viso confestim Ulyxes aratrū dimouit: ne filio dilecto offenderet: z sic cognitus vltres subdolos in expeditionem ire coactus est: in qua Biomedis amicitiam sibi comparauit cum quo maxima solertia ad obtinendāz victoriā plurimū laborauit: Nam ipse achillem nolentem in obsidionem perduxit: ipseq; herculis sagittas ad id q̄ maxime necessarias inuenit: z ad Troiam deferri fecit. Et cum

ipso Biomede amico: fatale palladiū ex Troia rapuit: et multa alia callide ea in obsidione peregit. tegebat enim aliquando tegumento mendici hoīs: et multa verbera volens perferebat: ut sic in eo habitu troiam exploraturus intraret: Simultates multas cū Palamide habuit: eo q̄ inuitū cum intrauisset in bellū ad vltimū hic proditiōne composuit: pro qua troia capta et dirupta fuit: Quibus gestis cū naues in patriā rediturus ascēdisset: multis procellis agitatū in longissimos errores et peregrinationē decennem perductus est: Nam cū in extremo Italic Siciliam versus cū vnica nauī ad Circē magam diuertēde fortunē gratia diuertisset: lestrigones gentes quasdā feritate famosas expertus ē: Deinde cum peruēiret ad pheacas: et in conuiuio Alcinoi hos et Cyclopas hūana carne vesci narraret: tanq̄ ingentē et mendacē nonnulli aspernati sunt: Hunc Olixbonā in Hispania Solinus condidisse scribit: et ab ipso Olixē Olixbone nomen accepisse dixit: Multas p̄terea alias hincinde ciuitates extruxisse peragrado ferunt: Tandē a filio proprio Telegono casu interfectus hic fuit: De eius autem erroribus: Penelopeq; vxoris casibus Homerus. 2. 4. libros diuino carmine scripsit: quos Odyssee volumen appellauit.

4013

Alessa seu Efebon Bethlamita ex tribu Juda nonus Israel iudex mortuo Septe loco eius p̄nceps successus iudicauit Israel annis septē: ut hētur Judicū. xij. Hunc nonnulli asserunt fuisse hoc qui Ruth moabitidē in coniugē habuit: qui et triginta habuit masculos et totidē feminas quas omnes foras emittens maritis tradidit: et eiusdē numeri filijs suis accepit vxores: quas omnes in domū suam introduxit: quos oēs viuos dimisit: qui cū nil memoria dignū gessisset: in senectute bona defunctus est: et sepulturā in patria sua p̄meruit Judicū ut supra.

ii86

4014

Troianū bellum decēnale p̄mo Efebon iudicis anno (teste Eusebio) surrexit: cuius cā fuit premiū trium mulierū de pulchritudinē certantiū: ut infra dicit: Sane Priamus rex hoc anno Antenorē necessarius suum nobilē et grandeuū ad grecanos p̄ncipes misit dicens se omnes iniurias preteritas equo animo laturum: si Hecionam sororē diu raptam redderent. Regantibus grecis Priamus euestigio bellum instaurat et Hectorē primogenitū copijs preficit: Id idem Paris qui et Alexander Hectoris frater hortatur dicens dū olim in Idam insulam venatū isset: vidisse mercuriū in somnijs: qui eidē Junonem mineruā et uenerem adduxit: ut inter illas de pulchritudine certātes iudicaret. Tūq; mineruā sibi promississe si eius speciē preferret se ei vxorem in grecia daturam: qua nulla eēt pulchrior: Helenus autem alter frater in contrariū vaticinatur dicens: Si Alexander de grecia vxorē acciperet: venturos graios et ilionē vastaturos: Id idē Cassandra vaticinata est: paratur nihilominus naues: et Alexander qui et Paris vna cū Antenore: ceterisq; in greciam mittitur: vbi dū in Insula Cythera ad fratē Junonis conueniret: Helenam regis Helenai vxorem ad videndum Alexandri formā ibi occurrentē: et a marito susceptum tandem rapuit: domūq; redijt: Quo facto priamus pariter applaudit: quasi Hecionam sororem propter hoc recuperaturus eēt.

ii85

Helenao itaq; vna cū Agamēnone grauiter conquerēte: confestim congregatur sortes quiq; v3 Achilles: patroclus: Alyxes: Aiax et Nestor: cum ceteris validis numero quadragintaseptem habentes naues paratas in portu Achen nūero mille. 200. Respōsoq; accepto ab Apolline delphico: ut in decio anno Iliū foret subuertendū: Greci mare sulcant: p̄brygiā vminerfam predatur ac redeunt. Interea Agamēnon mittit legatos: Alyxem et Biomedē ad Priamū regem: si vellet cognatā suā Helenam reddere: Priamus ilico argonauticā iniuriā cōmemorat: patrisq; interitū: Sororis raptū: et Antenorē legatū sui contēptū refert: et iō pacē repudiat: bellūq; indicit. Congregato itaq; hincinde exercitu: et manū p̄serente Hectoris patroclū et Adrionē occidit: multosq; alios vulnerat: vsq; dū Aiax Thelemonis consobrinnus Hectoris de Hecione natus cognita inter eos cōsanguinitate eū ipediret: Cōcedunt iterim byemales inducie ut vnus quisq; mortuos suos sepeliat: post biennij vero tēpus bellū repetitur in quo Hector decem fortes duces occidit: et contra Achilles quattuor illustres interemit. Per triginta enim dies acriter pugnatur: Rursusq; dantur inducie triennales: post triennū denuo certamine inito plures vtrinq; corruunt. Et quis Hector per somnium Andromache moneretur: ut se a bello abstineret: In bellum tamen properat: et ab Achille insidiosē interimitur: Quo sepulto iterum inducie dantur per annum. Dum vero anniuersaria Hectoris dies ageretur: adest Achilles: et Polixene Priami filie amore corripitur: petitq; eius nuptias: quibus promissis: a bello se subtrahit asserens iniquum esse propter raptum Helene totam conturbari Europam: Tandem Grecorum rogatu procedens a Troilo vulneratur: qui tam multos occiderat grecos Unde ira succensus Troilum et Demnonem occidit: Ex quo dolore percussa Hecuba vxor Priami dolorem excogitat: diemq; Achilli statuit: qua filiam suam vxorem ducat: In qua etiam eadem a Paride dolo occidit: Inde accepto a dijs respōso: q̄ ex p̄genie Achillis greci essent victuri: Neptolomus Achillis filius in prelium statim prodijt: in quo Aiax et Paris mutuis vulneribus confodiuntur. Septimo autem belli anno Panthasilea Amagonum Regina (iam dicta) ad auxilium Troianorum venit: Que Grecos ab ipsa obsidione fugat: et naues eorum pene comburit: Tandem quum Neptolomum vulnerasset: ab eodem occiditur: Post hec exhortantibus Antenore et Enea ut Helena redderetur et pax peteretur: Indignatus Priamus mortem eis inentatur: Propter quod ab eis Polydemas ad Grecos mittitur qui vrbis traditionem Grecis offerat: pacēq; pro ipsis tantum impetrans: Qua obtenta Grecis nocte vrbis traditur: Priamus a pyrro Achillis filio ante Jouis aram interficitur. Eneas Polixenā apud Anchisem patrē abscondit: et ad istā Helene liberta et andromache p̄cedit. Vex cū iuēta eēt poliçena ad achil-

lis tumultū iugulatur: et Eneas propter hoc ab vrbe discedere iubetur: Antheozī tamen ibi habitare per-
mittitur: Helena etiā cum viro suo Menelao (vt dictum est) redijt: pugnatum est itaq; apud Troiam de-
cem ānis ⁊ sex mēibus: vbi ex troianis ceciderunt ante q̄ vrbs caperet. 676000. post captā vero vrbem
si credi l̄) ⁊ 78000. Ex grecis autē. 876000. desiderati referuntur. Aug. autē. is. de ciui. dei meminit. Tro-
iam fuisse destructam regnante Latino apud latinos Fauni filio.

Abilon

1279

Abilon quē Josephus chilon noiat decimus iudex israel post Efebon indicauit Israelē annis
decē quem quidem septuaginta interpretes nō annūerant: Et ideo sicut tradit Eusebius tem-
poribus Josue ⁊ Samuelis ⁊ Saulis ascribuntur: quoz annos scriptura tacet: Hic autem ad 4020
duntur plus anni q̄ sint apud Josephum: ita vt ab egressū Israel de Egypto vsq; ad Salomo-
nis tēplum nūerentur anni. 480. vnde bene quozlibet supputandi sunt anni: quia alioquin in
errorem laborentur: Hic autē de tribu cabulon fuit: q̄ nec aliquā egit virtutez precipuam.

Labdon

1169

Labdon seu Abdon Bilonis filius de tribu Effraim. xi. iudicū israel post Abilon p̄ncipatū susci-
piens iudicauit ānis. 8. Hic (vt Josephus ait) p̄ sola cruditiōe poterat habere mēoria: nullumq; 4030
opus p̄pter pacē: rerūq; abūdantiā clarū fecit. Septuaginta enim filios ⁊ filias habuit: e q̄bus. 40
mares tuere viri in armis exercitissimī: quos oēs supstites derelinquēs in senectute bōa defun-
ctus ē. Sub istis tribus iudicibus nō recessit Israel a dño: ⁊ propterea genuit terra tēporibus suis: vt patet
Iudicū cap. 12. Verum isto āmoto palestini israelitis p̄ualuerunt multis diebus.

Demmon Titonis filij Laomedontis troiani regis filius p̄mo Labdon iudicis Israel anno Eusebio
teste vna cū amaçonibus Pyramo subsidia tulit: Hic assyrioz regis exercitus ductor fuit: Quem vt Bio-
dorus in. 3. histo. libro scribit: Tentanes assyrioz rex ⁊ dominus suus cum decē milibus Ethiopum: toti-
demq; Sufianis cū ducentis curribus Troiā in auxiliū misit: quia tunc Titonus eius pater per sarū pre-
fectus erat acceptus maxime regi: ⁊ Demmon ipse etate florens: ac animi corporisq; viribus prestā erat
quē edificasse ferunt Susam seu Susis regiā ciuitatem in loco excelso: q̄ vsq; ad psaz impū p̄māsit: q̄
⁊ mēoria ab illo dñata fuit: hic cū ap̄d Troiā multos grecos occidit: rādē a thessalis p̄fidias iuerfectus ē.

Troia ciuitas Assyrie.

1166

Troia igitur ciuitas tertio anno Labdon iudi-
cis Israel capta fuit: a cuius captiuitate: vt Euse-
scribit vsq; ad primā olympiadē sunt anni. 416.
Colligitur autē oē tempus vsq; in p̄sentē diez sin
assyrios a quadagesimotertio anno regni Nini
835. secūdū hebreos a p̄mo āno natiuitat̄ abrae
anni. 835. a natiuitate Moysi. 410. āte vrbe con-
ditā āni. 430. Hic greci suos ānos ānotat̄ ceperit
Dicētes anno p̄mo a captiuitate Troie.

1165

Demophon Thesei regis ex Phedra filius āno
secūdo captiuitatis troie mortuo Mnestheo re-
ge atheniensis vrbis habenas suscipiēs regnanit
annis. 23. Hic cū Antigono fratre cōtra troianof
grecis auxilia tulit: Cassatoq; Alione dū ad pro-
pria rediret: seniete tēpestate in Thraciā delatus

ē ubi a Philide Iycurgi regis filia nō solū hospicio: sed ⁊ lecto susceptus est. Cumq; aliq̄ diu cū ea moram
traxisset: audita mnesthei athenarū regis morte: regni paterni cupidine tractus: ipetrata ad breue tempus
a philide licentia resarcitis nauibus suis athenas redijt: vbi post. 23. annū paterni exilij athenaz regnū re-
assumpsit. Cūq; vltra p̄missuz t̄ps̄ redēdi tardaret: phylis amoris fernētis impatiēs laqueo se suspendit
⁊ iuxta fabulā in amigdalā sicā conuersa ē. Vide Quidiūm: Cumq; hic predictū tēpus regnasset mortu-
us est: cui successit Sintbes: sed vtrū istius filius fuerit: incertū habetur.

Penolopes Jacari filia ⁊ Ulixis diūx bis t̄pibus ob pudicitia suā tutādā multa a p̄curatoribus suis pu-
lit insidias: nā postea q̄ marito suo Thelamachū filiū pepisset: vlixes ipse troiā cuz reliqs ire p̄pulsus ē: sed
troia dleta cū diu vir suus errasset: plurimū eā sollicitates i maxias deduxer̄ erunas: Ea. n. cū adolescētū
la pulcherrā drelicta fuisset: ⁊ eius forma atq; mores p̄bables: necnō ⁊ egregiū genus ad diligēdā ac p̄cu-
piscēdā eā multos p̄uocasset: multū istigatōibus vexata fuit: verūm vlla vnq̄ molestia a p̄posito fidei mariti
diuelli potuit: q̄ factū ē vt penolopes hec illibati decoris atq; itemerate pudicitie matrouis oibus semp̄ exē-
plum scīssimū fuerit.

Cyrces solis ⁊ perse Nymphe (vt poete oēs testant) filia incatatiōibus ⁊ for-
ma pulcherrā: bis t̄pibus famosissima fuit: ipa iō solis filia dca fuit: qz (vt aiūt) singulari floruit pulchritu-
dine: ac etiā herbaz oīum claruerit cognitione: Lasobres meretrix ⁊ maga noiatissima euasit: Et relictis
colchis ad beneficia exercēda italiā venit: ⁊ thecū volschoz montē inhabitās Cyrcens d suo noie vsq; in
hodiernū diē appellatus ē: Et l̄ multa poetica d ea referant: v3 q̄ suis blādicijs et veneficis boies i eius
amozē succētos i belluas cōmutasset. Diuus tñ Aug. is. de ci. dei ca. 16. non fabulosum hoc fuisse dixit: ga-
cantatis quibusdā carminibus: aut infectis veneno poculis inferas diuersarum speciez homines conuer-

4033

4034

tebat: inter quos fuere socij vlxis: vbi cum idem vlixes eam obrem per annum permansisset: ex ea thelo-
gonum suscepit filium: verum cum enaginato gladio eidem mortem minaret nisi socios in pristinam for-
mā redigeret ab eadez qđ postulabat obtinuit z plenus consilij discessit. Hec itaq; vt predictū ē habitauit
haud longe a cayeta vrbe campanie: in quodam monte olim insula: qui cyrcus ab ea vsq; hodie dicitur ē:
super quez etiam oppidum in cacumine postmodum fabricatum Lyrceum nomen impositum fuit. Sicut
testis est virgi. in. 7. ene. Circa qđ adhuc aiunt incole rugire bestias diuersi generis. In eo autē postea tem-
pluz permagnificum in eius laudez extractum fuisse dicitur: ibi etiam monstrabantur olim quedam vlxis
filia z Minerve antra. Quo in loco postmoduz romani pontifices arcē condidere munitissimā: que afflū
ctis: Ro. ecclesie rebus Barbaroz quāmaxime tēporibus auxilio semp fuit. Quando autē: vel quo mortis
genere defuncto fuerit hec cyrcus non inuenitur.

4034 **¶** Diomedes Lydei ex Beiphibe filius hisdez tēporibus postq̄ in obsidionem troianam cum alijs grecis
fuisset: apud quaz adeo se strenue habuit: vt post achillem z aiacem omnium fortior: z audacior haberet:
dum de eadez clade reuerteretur: audiens vxorē suā apud arginof turpiter agentem verecūdia ductus: do-
mūz ingredi noluit. Sed in dicto sibi ipsi exilio ad partes apulie se contulit: vbi teste Sesto cuz dauno rege
partem regni sortitus est: vt etiā narrat Quidius. li. quarto fastoz. Et genus eneaduz appule daune tuum
Ibiq; circa garganū montē residens beneuentum: arpos: z alias condidit vrbes. habitauitq; postmoduz
cum suis in melapia: z peucena: z dantiā apulie vrbibus. Socij vero eius bundusū et neapolim crexere:
que nunc clarissima regia est. Alij quoq; ex socijs eius ab ipso recedentes diomedēā insulaz ab ipso sic di-
ctaz haud procul a monte gargano habitare ceperunt: vbi z diomedes ipse fertur sepultus: ac templo tāq̄
deus ibidem honorificatus: quod quidem templū nūc canonici regulares diui augustini inhabitant: mul-
toz introitū refertissimū: ibi et aues diomedēas quasdā admodū ansepe eē dicuntur.

¶ Diomedes alius rex thraciū longe ante hunc fuit: vir quidez truculentus: qui equos suos humana carne
aduenaz ad eum venientū depascere consueuerat: qui et ipse ab hercule mactatus iumentis suis in pabu-
lum datus fuit: dicente Seneca in hercule furente: Suisq; regem pabulū armentis datum.

¶ Antenor nobilis troianus priami regis affinis anno. 2.º captiuitatis troie ab agamemnone enee irato:
rex ilij peficit: z ibidē regnauit añs ferme. 23. Eneas antez licet isto dignior: z natu maior esset: tñ quia po-
lixenam consobrinaz suā panij filiaz apud anchisem patrē suū absconderat: ab agamemnone rep: obatus:
troia pulsus fuit: Quam ob rem eneeas indignabūdis eriens in dardaniā insulā vt suū ibidem cōgregaret
exercitum profectus ab antenore clausis portis seclusus est: tunc troiani omnes: qui grecoz cedēs euase-
rant reuerentes Enea sic abiecto antenorem suū esse regez recognouere. At eneeas quuz nil proficere cō-
gnosceret post tertiu exactum annum cum vniuerso patrimonio suo: z nanibus duabus z vigin susceptis
cum anchise patre z caicta nutrice sua: vniuersaq; familia: ac tribus milibus z quadringentis vtriusq; se-
rus viris in italiam nauigauit. Antenor vero: quum predictū tempus vna cū filijs regnasset ab hectoris
filijs eisdem beleno rege subsidū ferente regno pulsus est. Quo turpiter pulso profugus cum duobus mili-
bus troianis in venetia provincia concessit: z ibidem quibusdam occupatis patavine vrbis fundamenta ie-
cit: Ibidemq; quoad vixit regnauit: dicēte Vir. hic tñ ille vrbem patavii sedesq; locauit.

4038 **¶** Diapolitanoz dynastia vigesima: consūpta decimanona: apud egyptios quarto p̄cipatus labdō anno ce-
pra est: in qua suo imperatore egyptij vni ceperunt: z hec quidem potestas apud eos. clxxvij. annis durauit
Illa quippe dynastia generalis potestas erat: que vniuersum regnum suo sub imperio quisq; princeps de-
signatus: seu a toto populo delectus cohibebat: vt nunc venetoz mos est.

¶ Latinoz regni exordium.

¶ Latinoz autem regū puincia illam fuisse dicimus: quam nunc cāpaniaz appellamus. Et hec vna ex de-
cē z octo italie regionibus habita est: que certe plura habebat loca a ceteris regionibus frequentata: vt Li-
uius et Vir. contestati sunt: sed quum plus iacture in ea q̄ ceteraz sit factuz: euenit vt nunc aliqua regionū
ea sit incultoz: aut infrequentioz habeatur: hec ideo latina appellata est: quia saturnus cretensū rex: vt su-
pra dictū est: Ionis filij arma fugiens in eisdem locis latuit: quod Vir. in octauo his versibus posuit di-
cens. Primus ab ethereo venit saturnus olympo Arma ionis fugiens: z regnis exul ademptis: Is genus
indocile ac disper sum montibus altis Composuit: legesq; dedit: latiumq; vocari. Adluit: hic qm̄ latuisset
tutus in oris. Eius tamen magnitudo a principio angustior fuit: q̄ que nunc campania appellatur. Serui-
us autem dicit latinos proprie appellatos fuisse eos: qui intererant visceribus albanū montis. Sines vero
huius regionis latine nūc campanie nuncupate a maritima parte ab hostijs tyberinis incipiunt: z in caie-
tam vrbem terminantur: vbi sunt ciuitates extantes z dirute: videlicet hostia: sinuessa: ardea: Terracina: z
cayeta: z insule pontia: z pandana: atq; mons cyrcus. In mediterraneis autem sunt veletre: aritia olim
ciuitas: anagnia: prenestina: tyburtina: thufculum: z alba olim ciuitas: a qua albanū reges: In hac igitur re-
gione fuere populi: qui aborigines: rutili: volsci: hernici: equicoli: z marsi dicebantur. Magnuz enim hec
regio habet circuitū.

4036 **¶** Eneas igitur anchise filius patrie z parentum secundū aliquos p̄ditoz a troianis tanq̄ deus habitus: an-
no sexto p̄incipatus labdon in latio veniens regnare cepit: z regnauit: vt Eusebio placet annis tribus. hic
certe eneeas omni forma z elegantia inclutus fuit. Qui est e troia pulsus cum patre anchise z alcanio filio:

ac cayeta nutrice multis troianoꝝ confociatus: pflugus in delphos insulam primū ad oraculū apollinis p
 venit: a quo de italie regno obrinendo certior factus in cretam confestiz nauigauit. Alij tamen dicunt eum
 circa macedonie olympū primo habitasse. Alij circa matiniāz in archadia captus condidisse: alij in sicilia
 profectum quedam occupasse: ibidemq; anchisem patrem mortuū sepelisse. Virgilius autē: si ei credere
 fas est: ipsum in cartbaginez ad Bidonez reginā traicisse dixit: cuius amicitia e lecto vsus fuit: inde quo
 que superum monitu discedens in sicilia itez venit: e demuz in latium peruenit. Responsoꝝq; accepto eo i
 loco sibi permanenduz esse: vbi mensas ederet. Quod in latio prope lauinium accidit. Vbi. n. inges panis p
 mensa per imprudentiam appositus eū cū carnibus: que super eo erant absūpsit. Homerum tamen his con
 sentire nolle dixerūt: nec cū alijs auctoribus: qui de eo scripserunt dicentē Eneā imperij successorēz in tro
 ia remansisse: ac illud troie imperiū extincto priamidaꝝ genere filijs filioꝝ tradidisse quuz dicit: Jam pria
 mi genus est miseratus turpiter. At nunc imperiuz troie eneas vtolentus habebit: Et nati natoꝝ: e qui na
 scentur ab illis: sed hoc modo ab omnibus dissentire videretur: qui eneam dicunt vsq; in italiaꝝ enaui gal
 se: atq; ibidem obiisse. Ingressus itaq; eneas italiaꝝ in adriatici maris ora coꝝcyram e melinam vrbes cō
 didit: atq; per ostia tyberina intrans: haud longe a laurenta vrbe confedit: vbi e quibusdam latini regis a
 gris occupatis troiā nouā condidit: inde ad euandruz regem: vt paulo ante scriptuz est: nicostrate filiuꝝ p
 factus eo procurante cuz Latino aboriginuz rege ei infenso pacem fecit: cuius rei firmande gratia Latinus
 filiam Latinam tradidit vxorem: secumq; pari auctoritate conregnare fecit. Quia ex re eneas laurentum
 rex appellari ceptus est. Turnus autem ardee e rutilouuz rex grauiter ferens eneaz externuz a latino sibi
 prelatum vxoris ipsius ablata iniuria pernotus: bello vices suas vindicare statuit: vnde e a diomede apu
 lie rege: e Mentio tuscie superioris seu agellie atq; lygusto ligurie regibus: e a Camilla volscoꝝ regina
 auxilium per legatos postulauit. Qui omnes contra latinum: Euandrum: Pallantēq; eius filiu: atque E
 neam bella producunt. Et cōgressi post innumeras vtrinq; cedes Latinus a Turno interficitur: inde pal
 lantem Euandri filiu in uadens ipsum lancea perfossum occidit. Eneas vero in turnū acri animo confur
 gens post multos conflictus ipsū superans interfecit. Quo mortuo Camillam volscoꝝ reginam cum toto
 exercitu fudit. Victoria igitur eneas obtenta interfecitq; regibus latium predictuz cum campanie partes
 obtinuit: e tribus annis regnauit. Tandē in numicum laurentis agri flumium decidens moriez obiit: in
 deq; sublato corpore. e apud laurentum vrbem sepulto: fluminis idem consecratus est: e deus indiges ab
 accolis creditus est: a prudentissimis quidem auctoribus creditur ipsum in eodem flumine necatum: e in
 mare deuolutum: e piscibus escam fuisse. Hic creusam priami regis duxerat vxorem: ex qua Ascanium
 filium susceperat. Regnoq; latij suscepto: Lauinam latini regis suscipiens: pregnatē moriens reliquit.

C Camilla volscoꝝ regina ex methabo rege e Cassamilla coniuge nata: virgo insignis e memoratu dignissi
 ma per hoc tempus inter armata exercitia ab Arunte sagitta sauciata expirauit. Ea quidem tante dignita
 tis: e pbitatis virgo fuit: vt in eius laudes Virgilius longa descriptione septimū Ene. li. terminauerit. hu
 ius enim mater regina quum primuz eā peperisset emortua ē. Quia mortua e Methabo rex ipsius camil
 le pater regno statim pulsus fuit: e eius regno nil arripuit preter hanc paruulā pre ceteris rebus sibi dile
 ctam: e quum in nemore detulisset eā serino lacte educauit. Que quū adulta fuisset: feminicos labores a se
 omnes abiecit: e corpus suū multis laboribus assuescere cepit: vtpote fūdas circūagere: arcus tender: cer
 uos cursu insequi: e alia multa pertractare: vt sic virginitatē suā pre ceteris omnibus inuiolataz obsuare
 posset. Quibus exercitijs assuefacta in paternū regnū aliquando peruenit. Tandem cū Eneas e troia in
 italiaꝝ peruenisset: e Latinā sumpsisset vxorē: e ob id bellū inter Turnū e Eneā exortum fuisset: ipsa tur
 ni partibus fauens eidē cū grandi suoꝝ agmine in auxilium venit. Et quū armata sepius irruisset in troia
 nos e multos ex eis occidisset: tādē e ipsa sauciata occubuit.

C Lauina latini regis ex Amata coniuge filia formosissima hūc dē tꝝibus: quū iaz illā Turno regi pater spo
 pondisset vxorem e nec troiano ob generis claritatē eidē poscenti amicitiaz tradidit coniugē. quā ob rem
 inter eneaz e Turnū maximū bellū suscitatum est: sed tādē mortuo patre Latino e turnū perdidisset ma
 rini Enee aduene coniugio iuncta fuit. Ex quo quū cepisset filiu ante diē partus maritus eius rebus hu
 manis subtractus est. Vex quū ascaniū primū regnū regnatē extimisset pregnās in siluas aufugit: e ibi filiu
 peperit: quē Iulium siluiū posthumuz appellauit: eo q post patris funus in siluis fuerit natus. Ascanius
 autem postmodum in nouereā mitior factus: quuz albam vrbem cōdidisset: vltro secedens: Lauinie huic
 regnū paternū reliquit. Quod lauina cū multa honestate: e pudicitia: atq; iustitia tādū seruauit: donec fi
 lio pubescētū resignaret: quo resignato ipsa (vt Eusebius refert) cuidā Delampodi nupsit: ex quo filiu pe
 perit: quē Latinū siluiū noiauit: qui ē fratri suo posthumo mortuo successit.

C Pelasgus polyphidis regis filius vigesimus quintus sycionioꝝ rex: e ipse sexto Labdon anno sycionijs
 regnare cepit: e regnauit annis. xx.

1162 **C** Egyptus thyeftis filios ex pelopeia eiusdē thyeftis regis filia susceptus vltimo Labdon iudicis israel 4034
 anno mycenis regnare cepit: e regnauit annis tribus. Hunc Seneca oraculo natū refert. Nam quū thye
 stes pater acropen Atrai fratris vxorē stuprasset: filiosq; ex ea suscepisset regno pulsus fuit: atrens vero si
 mulata pace: cum in regni consortium reuocauit: cui redeuntis tres filios comedēdos apposuit: eoz sangui
 nem vīuo mixtum in potum prebens: consumatoq; conuiuio: ostendit manus ac capita dicens cum residu

um comedisse. Verum quū thestes tanti facinoris vltionem quereret ab oraculo edoctus est. Ex se si cuius pelopeta filia propria rem haberet nascitur filium: qui iniurias suas plene vindicaret. Quod et factum est. Nam sicut Lactantius grammaticus super quarto thebaidos refert: mox vt natus est propter pudorem eiectus fuit infans in siluis: vt dilaceratus: a belluis turpitudinis patris ac matris viuens non prestaret testimonium: Sed aliter factum est. Nam permittente deo a capris enutritus fuit: quo scito Egiptus ab ege castra nutrice dictus est. Tandē in regiam perductus dū creuissz patre (vt creditur) impellente atreū patruū suum occidit: cui thestes pater occupata regia successit. Tandem patre mortuo qui regnarent agamemnon et menelaus eius fratruelles: et ob raptam helenā in troianum iussit excidium: egiptus hic suasionibus Nauplij in amplexus optantis Clitemnestre deuenit: et postremo redeunte agamemnone a desolatione troiana: illum fauente Clitemnestra trucidauit: et regnum obtinuit. ad vltimum et ipse ab Oreste agamemnonis filio vna cū adultera clitemnestra nullo remanente ex eo superstitie obtruncatus est.

Beneuentum aprutij regiois ciuitas his temporibus: vt Seruius scribit a Diomedis socijs condita fuit. Hec in campestri solo sita est: que et multos habet colles admodum fertiles cum multis villulis: quas Linius patavinus libro quinto malauentū non Beneuentū nominat: eo quod ibi ad triginta samnitum milia Sulpitio et petilio consulibus a Romanis fuerunt cesa. Colonia est eo testante a Romanis illo deducta sit. Ipsa nūc Ro. ecclesie subiecta ē.

Neapolis autem regia olim parthenope campanie ciuitas: et ipsa per id tēpus a diomedede rege in littoribus maris condita est. Que postquam Romanis se subiecit eiusdem alijque principibus et dominis fidem constantissimam semper seruauit. Eam ob rez tempore consulū romanorum florere quam maxime cepit. Sed a trecentis annis citra regia dignitate insignita est et basilicis: mēbrisque arce pulcherrima: alijsque publicis priuatisque edificijs superbissimis pre ceteris italie urbibus euasit clarissima. In qua etiā non nulla extant religioforum monasteria celeberrima: et inter alia alphonfus pntis Ferdinandi regis pater arcem vnaz ibidez in maris margine extruxit: quā castellū nouū nominauit: opus certe omnibus italie tā nouis quam antiquis monumentis et structuris preferendū. In qua cellissima turris existit: et muri crassissimi: atque aule celeberrime esse referuntur. Ex qua quidem inelyta vrbe multi clarissimi emerfere viri. E quibus fuere Bonifacius viij. pon. ex gente Thomacella: et Joannes. xxiij. ex gente cossea: quē Sigismūdis impator: vt suo loco li. i. 4. infra dicemus: pro vnione ecclesie facienda pnuauit. Ipsa quoque clarissimorum viroꝝ: v3 virgilij: L. Linij patavij: ac Horatij sedes: et domicilij aliqui fuit: vbi et constat virgilij poetaz sepulture mādātū fuisse.

Caieta latine regionis ciuitas p ipsa quoque tēpora ab Enea troiano pditidis sue initū sumpsit et cayetam a nomine Cayete ipsius enee nutricis ibidē sepulte noiauit: dicēte vir. i. pñ. vj. Tu quoque littoribus nris enea nutrix: Eternā mories famam cayeta dedisti. Hec a terracina vrbe. xx. passuum milibus distat: hīs optimū portū: in qua et cer

Beneuentū
sanitum
Ciuitas.Neapolis
campanie
ciuitasCaieta cā-
panie ciui-
tas

ra amenissima: fontibus amenissimis irrigua: ac citris arancijsq; consita pulcherrimis: Ipsaq; ciuitas et si parua sit: omni tamen splendore et decore refulget. Estq; q̄maxime hec ciuitas cayeta alphonsi: aliorūq; regum captiuitate nunc notissima: quos genuenses p̄stātissimo aīo bello ceperūt: et philippo mediolanen. si duci transmiserunt: vt infra libro. xv. dicitur.

Cume campanie olim ciuitas nunc omni prosus habitatore destituta hisdem t̄pibus ab enea construi cepta est. Quippe (vt aiunt) quū e nauī Eneas descendisset quedam mulier grauida ibidē visa est. Quo argurio soli secunditatē auspicatus: ciuitatē eodē loco condens cumas vocauit apo tu .i. a pregnāte: vel a cyna: quod est vnda: qz cyna vnda d̄r: q fluctibus agiter. L. i. viij. et Solinus vbi de mirabilibus: Cumanos a chalcide euboica originez duxisse tradūt. Illuc Tarquinius superbus post fractas latinorū opes ad Aristodemū tyrānū se contulit: vbi tādē mortuus ē. Ex ea sibylla: que cumana nūcupatur ortū habuit: vbi ad hūc solū in escumine eiusdē vr̄bis exat sacellū integrū: in quo sibylle antruz inuisitur.

Aquileia olim italie citrapadane primaria ciuitas potentissima quidez a mari aliquātisper semota nostro etiā seculo pene derelicta: p̄ hec tempora carino historico teste a quodā troiano nomine equilo e troia cum alijs pulso conditionis sue principuz sumpsit: et a se aquileiam nominat: vel: vt magister ait: Aquileia quasi aquis ligata cognomentū accepit. Hec adeo nunc derelicta habetur vt preter pastores et piscatores: atq; cōplurimos sacerdotes q̄ diuina hiemis tempore in ea celebrant nullus eam incolere potest. Quā quidez octauianus Augustus v̄plurimū inhabitauit: et propterea suo tēpore oī ornatus: et reze abundantia florere cepit. Sed et Iulius cesar ante ipsuz forum orientaliuz atq; occidentaliuz mercimoniū in ea constituerat. Quo instituto eam forziuliam appellauit. Et ideo ibidē adhuc extantem lapidem per grandem erexerunt: in quo hec verba insculpere fecerūt. Imperator cesar augustus aquileiensū restitutor et conditor: vias quoq; geminā a porta vsq; ad pontē per tyrones inuentis noue italie sue dilectus posterioris longi temporis labe corruptā munivit ac restituit. Hec quuz multo tempore floruerit postremo ab Attila gothorū rege oīo diruta fuit: cuius incole omnes venetias conuolantes rem venetā mix in moduz auxere. Hanc itaq; celebrē ciuitatē Marcus euāgelista quū ex mandato petri apostoli alexādria peteret ad fidez ebristi ouertit: ibiq; suū sacrum euāgeliz primo s̄scripsit. Cuius quidez primus liber sua manu sic exaratus postmodū veneti as delatus: nūc ibidē dignissime seruatur. Inde q; hermagozas ad marci ipsius predicationē cōuersus ibidem a beato petro presul constitutus eā oēs regionē deo nostro lucratus est: Quā ob rē postea a Herone impijssimo martyrio coronatus fuit. Exinde emerit syrus papiensis postea episcopus hermagoze discipulus: qui apud papienses multa sanctitatis edidit opera. Chromatius quoq; eps: ad quē diuus herony. multas scripsit opuscula: et Ruffinus presbyter vir latina grecaq; lingua eruditissimus. Aquileienses fuere et alij multi.

Aquileia forziulij ciuitas.

Luna thaurie puincie olim parua ciuitas: que nostro seculo penitus desolata videtur hisdē quoq; temporibus a quodā principe troiano in faucibus lygustici maris condita fuit. Que quidez adhuc pulchrū habet maxime profunditatis portū: quiq; et celsis circumcingitur montibus: ex quo ēt maxima alborū marmorū vis educitur: eo quia haud procul ab ea carrarie mons est: in quo ipsoz marmorū fodine adeo celeberrime habentur vt vnico saxo tabule integre: atq; colūne exhibeant. Ipsaz at hac de eā ferūt fuisse euerlaz q̄ cuiusdā impatoris vxor: i adolescentē ipsius ciuitatis mire pulchritudinis principē oculos iniecerat: q̄ quū nullo modo ad eū pertingere posset: mortuā se protinus simulauit. Impator autē de eius morte certior fieri volens: impatoris pedes sudis acutibus perforari fecit. Sed illa adolescentis amore succensa: insensibile se penitus fecit. Quūq; sepulture tradita fuisset: nocte sequēti ad iuuenis domū explēde libidinis gra se contulit. Imperator at post aliq̄d t̄ps fraudis certior factus lunaz venit: et hostili animo vr̄bem ingressus vxorem diris supplicijs primo interfecit: deide vr̄bē vniuersam euertit: ipsius tñ desolationē diutissime an̄ inchoasse Lucanus indicat dicens: Hoc pp placuit tuscos de more vetusto Acciri vates: quoz q̄ maximus euo Aruns incoluit deserte menia lunc. Eius tñ vr̄bis adhuc retinet denoiationē regio lunensis appellata. Cuius qdē ep̄atum Nicholaus pon. v. in sarzanā sui ortus oppidū contulit: et ep̄iscopale sedez ibidē cōstituit. Hec quippe Eutitianū pon. maximū genuit.

Hecuba priami troianorū regis cōingē vsq; in hoc t̄ps puenisse dicūt: quā i hūc modū i canē fuisse cōuersam Onidius. is. metha. finxit polynestorē thracū regē hēbat frat̄rē: cui Priamus rex cognatus et amicus iaz dubitans de vita sua: suiq; regni statu filiū vnū et ipsaz sorozē suaz cū magno auri pōdere s̄fernādos m̄triēdosq; i thraciā misit vt si contingeret troiā capi: ipse filius relictus genus et vr̄bē instaurare posset. S̄z

destruxit troia polynestor auri cupiditate tractus nepotē in scia matre obrūcat. Qd quū cognouisset infelix mater becnba: sinxit se illi aliud auri pondus velle secreto indicare: vt ipse ēt illud p filio acciperet. q̄ aurgus rex et parricida vera eē credens: et i cōspectu becnbae sorozis veniēs ab illa statim unguibus occatus: et dētibus tan q̄ a cane fuit dilaceratus: vt ouidius eodē loco ptractat. Quo malo atq; alijs innumerabilibus et imanibus oppressa doloribus: i rabiē certe deuēnisse nōnulli volūt p thracios agros ritu vlulasse canum et sic defecisse: Suerat .n. hec regina pclarissima Dimantis Eionis filia vel vt alij volunt cesset Thracum regis mulier siquidez elegantissima et virilis animi insignita piaq; bēigna s; miseriaruz tādez certissimuz documētuz: quā decē et nouē vtriusq; sexus filios quos mixtiz ex Priamo rege conceperat vna cum mari:

to et regno omnes amisit.

Samson duodecimuz et vltimus iudicū israel post Labdonē iudicauit israel annis. 20. hic hebreoz fortissimus fuit: cuius ingentia facta cū herculis factis merito cōpari possent. Hā p̄ez

Samson

Samson de tribu dan habuit: et matrē noicanani. hi quū prolē primo nō haberet deū pro corū successione ingiter deprecabantur. Quibus tandē apparuit angelus dñi: et eisdē masculuz futuz dei munere pronūciavit: qui foret vtr optimus: et fortitudie precipua clams ad cōpmē-

ii6i

4058

dos inimicos dei asseruit. Monuitq; eos vt ipsius capillos capitis minime tōderēt: nec aliud potū nisi simplices aquā bibere pmitterēt. Cōceptoq; filio grās agentes custodierūt mādata dñi: et natū filiū Samsonē appellauerūt: qd̄ nomē significat robustū: seu solē fortē: creuitq; puer velociter: et p capilloz remissionē factus est robustissimus vir. Cui dñs bñdicēs spūz suū effudit in eū. Factusq; vir duxit vxorē ex thamna palestinoz ciuitate: quā quū frequēter i domū soceoz suoz inuiseret: occurrit ei aliqñ vt leonē interficeret: quo mortuo extra viā in siluā proiecit. Rursūq; aliqñ inde progrediens inuenit fauū mellis i capite illius et ex illo percepit et comedit: ac tres fauos puelle portauit: et cum alijs donis illos sibi contradidit. T̄biq; i nuptijs existens. 30. iuuenibus thānitibus locādo pblema pposuit dicēs: si solueritis in septez diebus q̄sti onē quā pposuero dabo vobis singulis vestē seu stolā. Illisq; petētibuz: vt diceret: ait. De comedēte exi nit cibuz: et de forte egressa est fortitudo. Illis at nō valētibus qōez inuenire rogauerūt puellaz vt ab exo solutionē exquireret: atq; eis indicaret. Samson tāde puella rogāte: vt diceret: indicauit ei quēadmoduz leonē interimerat: et quomodo apes in ore eius inueniens fauos mellis ei portassē: ac sic qōz pblematis de clarauit illi: q̄ statiz petentibus exposuit: quā intellecta septima die cōueniētes Samsonē dixerūt ei. Quid dulcius melle: et quid fortius leone? Ille indignandus ait: si nō arassetis in uctula mea non inuenissetis ppositionē meā: irruitq; confestiz in eū spūs dñi: et descendit in ascalonez: ibiq; percussis. 30. viris abstulit eoz vestes: et dedit his iuuenibus: qui problema soluerāt. Indignatusq; Samson vxorē dimittens perrexit: et cepit trecētas vulpes: et ad singulaz caudas faccs alligauit et dimisit i palestinoz messes: et cal oēs succendit: ac sic eoz depopulatus est fructus: pp quod palestini eius vxorez et parentes oēs interemerūt. Sāson at quū postea multos ex hoc palestinoz occidisset: a palestinis capiti: et duabus funibus ligatur: et quū duceret ad suppliciiū: ille vincula dirrupit: et arrepta mandibula asini: q̄ iacebat i terra mille eoz interfecit. Quinq; lassus periclitaretur siti: dñs ex molari dente mandibule asini aquaz eduxit: qua hausta refocillatus: vocauit nomen loci illius fons innocātis de maxilla: post hec despiciens palestinos: quū ingressus esset gaçā eoz vrbē ad meretricez mulierez: palestini insidias posnerūt: vt caperent euz. Quod quū cognouisset Sāson de nocte surgens arripuit ambas portas: ipsasq; claufuras: et vectes portauit in vertice mōtis. Quibus gestis validaz meretricez: cui et fortitudinez suā tātā eē i capillis capitis sui tāde indicauit: hec illa cognoscens dū dormiret in sinu illius totōdit illū: et tradidit palestinis. Qui cōprehēdētes illū eruerūt eius oculos: et tradētes in carcerē molere eū fecerūt. Uex renascētibuz sibi capillis: et fortitudo similr ei restituta est. Et quū die quadam ad diē solēnitatis dagon perductus fuisset: vt .i. corā nobiliozibus palestinis in pbano luderet: ipse apprehēsis duabus colūnis: in quibus pbanū dagonū oē iminebat: dixit magna voce: Adoriat Samson et philistini: concussisq; colūnis tota domus super principel vniuersos cecidit: et tria milia hoīuz extinxit: inter quos et ipse vna cū eis defunctus ē. veniētēsq; fratres eius sustulerūt corpus et sepelierūt in sepulchro patris sui: vt hētur iudicū. c. 16. Fuit cū hic non modo fortissimus: sed et magnanimus atq; virtuosus. Cuius obitus diuus pater Augustinus. 16. de ci. di excusauit dicens: q̄ quodā familiari consilio spiritus sancti id factitatum fuit.

4059 Scanius enee ex creusa Priami regis filia susceptus secundus latinoz rex āno p̄mo p̄ncipatus Samson post patrē latinis regnare cepit: et regnauit ānis. 38. Eusebius at. 35. tantū eū regnasse scribit. hic nāq; vt Vir. placet: nō solū enee filius: s; et laborz ac fuge i quēredo regnū comes fuit: vt ipse p oēm enei. li. diffuse scripsit. Hā apud troiā matrē pdidit: et cū p̄e aduersus grecos plurima strēnue gessit. Cui et plurima fuer noia. Hā primū ascaniū vocauerūt ab ascanio phrygie flumio dictū qdā putāt. Fuit et appellatus Plus ab ilo Troi filio et fratre Astarici aut anchise. Deinde iulus a p̄ma barbe lanugine: quo tpe Mezentū ethurie regē certamine singulari vicit: quo mortuo Scanius iulus vocari ceptus fuit. Quin et vt Seruius sup. 4. enei. refert Bardanus et Leodamas ad extinctoz fratru solatiū dictus fuit. p qd̄ ostēdit eneā alios ex creusa suscepisse filios. Hic itaq; mortuo patre siluiū pnsthumū fratrem ex Lauina nonerca pgenitū sūma cum pietate educavit: cui et post q̄ octo et. 30. ānis regnasset abundāte Lauinij multitudine si orētē iā: vt tuz res crant: atq; opulentā vrbē reliquit: et ipse aliā sibi ciuitatē cōdidit: et albā lōgā appellauit. Illā qdem ex ora

ii60

culo: Suis albe qua in albano monte euz triginta pullis ibide inuenerat: codidit: et ab situ porrecte in dor
so vrbis longa albam appellauit: a qua deinceps latini reges albani dicti sunt.

Choristes agamemnonis filius: et ipse eode anno post egyptu mycenaru regnum suscipiens regnavit annis
is. Qui parvulus quu adhuc esset hermoné menelai patru sui et helene filiam duxit vxores. Sed quu egypti
opera agamemnon pater suus interfectus esset: ac ipse ad morte quereretur Electre sororis diligentia ser
uatus e. Is itaqz adultus: vt supra premisus e: capta oportunitate cla mycenas intravit: egyptuqz regem in
teremit: necnon et elitemnestraz matre pproia crudelissimis penis affectit. Quo facto statim euz ferunt in ta
ta furia devenisse: vt sibi videretur semp iminere occise matris imaginem facibus et serpētibz armataz: et ei
continuu minitantes exitiu. Quo aut tpe hic die clausit incertu hetur. Solinus aut in libro que de mira
bilibus scripsit: dicit q corpus eius inuentu tante fuit magnitudinis: vt ossa eius cubitoz septem in longitu
dinez essent. Tres hic post se reliquisse filios copertu est: v3 Thysamenē corinthu et herestē: de quibus pau
ca habentur. Vex ab horeste filio dicitur Pausaniā philippi regis macedonū occisore duxisse originē.

Chaubicus thautanis assyrioz regis filius anno secundo Samsonis Iudicis israel vigesimo et septimo
loco assyrijs regnare cepit: et regnavit annis. 40.

1159

CRuth mulieris moabitidis historia: que secundum hieronymum Isaie vaticinium explet sub Samsonē
iudice isto fuit. Et licet eius liber incipiat: In diebus vnus iudicis quando iudices preerant: nec quo sub
iudice exprimat: tamen a dauid rege annis: qui fuit nepos obeth filius huius Ruth retrogradiendo sup
putatis pulchre conijcere poterimus magis his temporibus fuisse: q̄ superioribus. Unde illud quod dixi
mus nonnullos fuisse abestaz q̄ Booz fuisse putent: stare non potest cum a Samsonē vsqz ad Dauid tantu
modo centum numerentur anni. Sunt autē be generationes obeth aui regis Dauid incipiendo ab Abza
ham. Abzaam genuit isaach: Isaach genuit iacob: Iacob genuit phares: Phares genuit esrom: Esrom
genuit aram: Aram autem genuit aminadab: Aminadab genuit salmon: Salmon genuit booz de Rhab.
Booz at genuit obeth ex ista Ruth. Hec itaqz q̄ q̄ origine minus clara censetur: quibusdam tamen vir
tutibus a diuinis scripturis extollitur: eo q̄ posteris integerrimu: atqz preclaz coniugalis amoris testimo
nium perenne reliquerit: ob quo meruit regiam atqz diuinam generatione: scilicet iesu christi ex se procre
are: vt ex euangelio Mathei colligi potest. Ipsa enim ruth: vt sacra eius habet historia moabitides gene
re fuit: que vix nomine Halion genere iudeum ex berbleez ciuitate natum accepit virum: cuius viri pa
ter elimelech fuit: et mater Neomi. Qui famez terre sue ferre non valentes in terram moabitarum euz du
obus filijs suis migrare: ibiqz dū cuncta eisdē bene pcederēt filijs suis moabitas dedere vxores vni. s.
Cellion orphani: et Mallioni Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech: et duo filij eius mortui sunt.

1158

CNeomi autem amare ferens infortunium suum in terram suaz iuda regredi proposuit: sed eius nurus de
seri se ab ea non tolerabant: nunc ipsa sine eis proficisci non poterat. Tandē vna remanēte: ruth ipsa quū
remanere non potuisset. Neomi socrum sociam sibi duxit in iudeam. Quunqz in berbleem ingressē fuisset
Booz elimelech cognatus suscepit eas in domuz suam. Et quum Neomi more suo nomine suo vderent.
Illa ait: iustus Mara me vocare. Neomi autem lingua hebreza felicitatem: Mara vero dolorem signifi
cat. procedente deinde tempore booz quum didicisset Ruth vxorem fuisse cognati sui defuncti: et ipse sine
vxore esset: secunduz leges moyfi duxit vxorem. Quo facto post annum peperit ei filium: quem Neomi so
crus sumēs suo filio vocauit eū obeth: eo q̄ i eius senectute nutrirēt. Inde et ipse obeth genuit Jesse: ex
quo natus est Dauid rex. Et hec que de Ruth ista gesta fuere dicta sufficiant: vt rex ordo non pretermi
tam. Ad delarandam dei potentiam: quia ei facile est ad dignitatis culmen euehere quoscunqz voluerit.

1143

CJesippus pelasgi regis filius vltimu sicyonioz rex ano. is. p̄cipat? Samson post p̄ez sicyonijs ignare
cepit: et regnavit ānis. 31. Qui quū sine virili prole obiisse: regnū deficit.

1141

CJudicum israel magistratus.

CJudices israel mortuo samsonē finē habu
ere: et hi. 12. tantūmodo fuere: quoz correptuz
fuit corā dño: et p̄pa illoz memoria sēp i bñ
dictione fuit. Quoz quidez noia et tot erāt
figure. Eoz at magistratus: vt s̄ mōstratz
est: tricētos numerat annos.

CRegū libri p̄mi historia hic icipit.

COzi sumus p̄o. filioz isral filius bocci filij
abisue filij phinces: filij eleazari: filij aaron
p̄mi sacerdotis: et ipse hoc eodē āno morte
sublatus di nutu pon. trāsijt ad lineā Aba
mar fr̄is eleazari p̄dicti p̄anos. 120. in qua
beli pontifex p̄mus fuit: et abiathar vltimus
quē Salomon rex interfecit: et sacerdotiuz
ad domum Eleazari iterato redijt.

CAnchonā picenū: seu marebie anchonita.

4058

4056

4041

4040

ne urbem quidem vetustissimam his temporibus Carino historico teste a dolopibus thessalic populis super adriaticum mare conditam fuisse constat: quã certe ab ipsa littoris curvitate anchonaz dixerunt. Eam tamen Plinius a siculis edificatam: vel potius auctam dixit. Hec quippe quum celeberris existat ciuitas etiam portum tutissimum ornatissimumque insigni opere a Traiano imperatore fabricatum habet: quaz gotibi tempore iustitiani primi imperatoris et Sergij pontificis temporibus saraceni venientes denuo illaz denuo captas spoliauerunt: totaque incensaz desolatãque cum omnibus urbibus et locis usque ad idrumum apulie urbem dimiserunt. verumtamen libertate donata cum civibus bene moratis ac mercatoribus potentissimis florere cepisset mirè in modum cito instaurata fuit. Habet et nunc anchonitana ciuitas complures viros celeberrimos reconsultos ac theologos: inter quos celeberrimum sacrarum litterarum et aliarum bonarum litterarum studijs ornatum alexandrum ordinis nostri heremitarum preconem celeberrimum.

4058

Heli ex itbamar filijs filij aaron post mortem samson seu samsonis non modo iudex: sed et summus hebreorum sacerdos rexit populum domini quadraginta annis. Verumtamen septuaginta interpretes eum viginti tantum annis presuisse dicunt: et viginti annis sine regimine hebreos fuisse faciens unusquisque quod sibi rectum videbatur: ut hinc iudicium ultimo. huic itaque sacerdoti erant duo filij ophni et phinees filij belial: et circa homines iniuriosi: ac nulli impietati parcentes quorum petulantia quum remissius argueret: et ut dicebat corripere a domino reprobatus est. Quam ob rem divino iudicio factum est ut palestinis castra mouerent super israelitas: et multos eorum interfecerunt: et reliquos usque ad castra persecuti sunt. Formidantes autem hebrei de ultima eorum perditione miserunt ad seniores et sacerdotes: ut arcam dei in castra deferrent: qua presente pugna hostibus prevaleret. Facta quoque congressione victoria palestinis puenit: et omnes tam arca quam reliqua multitudo in manibus hostium deuenit: et amiserunt usque ab triginta milia viro: inter quos ceciderunt quoque duo filij heli: et arca ab hostibus ablata est. Annuntiata autem hec in sylo pontifici maximo statim de sede ruens fractis cervicibus expiravit: dum octo et nonaginta vixisset annos: ut patet primo regum. 4.

Beli

ii 4i

Ea quoque die phinees vxore defuncta est: dum post occasum mariti et arche quam maxime captiuitate viuere nequaquam tolerasset.

Hectoris filij per id tempus ilium receperunt expulsi inde Athenozis et nestoris posteris: qui troie post excidium remanserant. Verum longo post tempore: quum Rome auctoribus Lucio Sylla et Laio mario civile bellum ortum esset: et Simbria Romanus ciuis vir iniquissimus marianarum partium imperator factus eius exercitu in dardaniam profectus esset. Ilium tertio et ultimo delenit excidio: cocremans omnes qui ibi reperti fuerant: qui Sylle ciuitatem integram seruare volebant.

4060 **A**bedius demophontis filius Quintus dicitur tertiusdecimus atheniensium rex nono belli sacerdotis anno atheniensibus regnare cepit: et regnavit annis. 12.

ii 3

4078 **S**iluius posthumus enee ex Lavina filius tertius latinorum rex vigesimo belli sacerdotis anno post ascensionem regnare cepit: et regnavit annis. 29. Nam Ascanius huius frater natus maior trigesimo tertio regni sui anno iulium silium genuit filium: a quo iuliorum clarissima Romanorum familia originem habuit: quum propter annorum paucitatem utpote ad regendum imperium ineptus regni expertus fecit. Siluius isto herede relicto. Hic ideo posthumus dicitur: quia post humanatus patrem natus est. Siluius autem eo quia latinia eum in siluis peperisset: qui tandem Enea silio filio superstiti relicto diem obiit. Sunt etiam qui dicant hunc et alium genuisse filium nomine Brutus: a quo britones ut infra dicemus: et a quo postmodum inaduertenter occisus fuit.

ii 3

4089 **A**phidas Abedij filius quartusdecimus atheniensium rex anno vigesimo primo belli regnare cepit: et regnavit anno vno post quem Thimeotes quintusdecimus annis octo.

ii 20

4081 **T**hineus vigesimus octavus assyriorum rex anno. 23. belli regnare cepit: et regnavit annis. 30.

ii 8

Anthenoz priami consanguineus per id tempus ab hectoris filijs regno pulsus cum ingenti suorum exercitu additis secum multis paphlagonibus: quum tota peruagatus fuisset asiam minorem tandem in italia multo labore puenit: et per paludes adriatici maris conscendens apud tymanum fluminis confedit: ibique patanium nobilissimam urbem testibus Solino senecaque ac Virgilio condidit: dicente vir. de ipso anthenoze: Hic tamen ille Urbes patani: sedesque locavit in qua quidem urbe regni sui sedes usque ad mortem constituit. Ad ortum denique eius tumulo tale disticon inscriptum fuit. Hic iacet anthenoz patavine conditor urbis: Proditor ipse fuit hic sequuntur eum

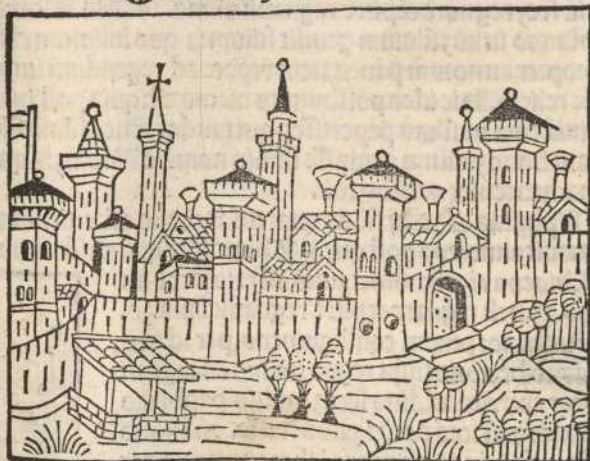
Patauina igitur urbs celeberrima ab Anthe

noze sic condita cunctaz venetie regionis vrbisq; excellētissima semp fuit: eo q̄ bonis omnibus semp refer-
tissima fuerit: et quā populosissima oliz extitisset: p̄pter sūmaz eius equitatez plurimū creuit: vñ et antigis
temporibus cētū et viginti equitū milia in ea aliquādo censa fuisse Strabo comemorat: Romanoꝝ quoq;
tpibus in ipsa quingenti equestris ordinis viri censi referuntur. Quaz ob rez coz ré pu. difficilimis t̄pibus
et armis ac pecunia plurimū iunere. Ea. n. et si conditione vetustissima sit habita edificijs tamen nūc extra-
tibus publicis et priuatis noua habent. Atila eiz vndoꝝ rex igni ferroq; vastatā immunitā reliquit: quā quū
rauenates postea instaurassent: etiaz post centesimū ipsius instauracionis annū longobardi venientes pe-
nitus incenderūt. Destructisq; longobardis a Carolo magno eiusq; filijs ac nepotibus miruz in modum
aucta fuit: Sed Ecellinus de rumano eius tyrānus oīuz crudelissimus: vt suo loco li. i. 4. infra dicemus:
eā ciuibus alijsq; bonis viduataz reddidit. Quo mortuo in carrariensū nobiliū manus tādem deueniens
mirabiliter excitata et ornata fuit: et inter cetera triplici muro eā munit: ac tymano fluuio exornauere. ibi
q; pretoriz toto orbe celeberrimū inter alia insignia extruxere: quod postmodū igni casu concrematū ve-
nietū instaurauere. In ea etiam henricus eius nois quartus impator et ipse illis temporibus cathedralem
ecclesiā nunc extantem edificauit. Ex hac clarissima ac inclyta vrbe vt de ceteris taceam: quatuor fama ce-
lebres prodire viri Titus Livius histoꝝ oīuz facile princeps: qui Romanoꝝ res gestas lacteo sermo-
ne conscripsit: ita vt Romanoꝝ scriba merito appellari possit: Cuius ossa veneti pretorio instaurato in
spicuo loco ea collocare fecerunt. Secundus paulus iuriscōsultus vir in ea facultate et in philosophia p̄-
cipuus. Tertius albertus eremitaz ordinis nostri theologus celeberrimus: qui pentateucū atq; euāge-
lia oīa accuratissime explanauit. Quartus petrus aponus sūmus tū metbematicus tum phisicus: cuius p̄-
clarissima scripta ad coz boīuz vtilitatez edita maximo in precio sunt habita. Fuere et alij cōplurimi excel-
lentes patavini viri: v3 Stella: Flaccus: et Volusius: q̄ romanoꝝ ānales moze Ennij carmine scripsit: nec
non et Musatus et Lonatus poete: ac nonnulli iuriscōsulti ornatissimi: alij atq; alij innumerabiles excel-
lentissimi medici: de quibus infra locis suis dicitur. Habet et hec celeberrima ciuitas arcē intra menta mu-
nitissimā: et coniunctū illi palatium superbi operis munitissimū: atq; inter italos facile primariuz. Et pre-
ter parrochiales ecclesias quasi innumerabiles quatuor mendicantiuz loca magnifici operis: que ciues pa-
tauini diuersis temporibus edificauere: sed et inter ea insignis beati Antonij basilica excellit. Est et in ea sā-
tissime iustine templum: et monasteriuz amplissimuz ordini dīni Benedicti dicatum: Ubi et ipsius beate iu-
stine corpus: ac luce euangeliste: Maximi: et felicitatis: ac Matie apostoli: necnon et Prosdocimi epi-
scopi corpora: et reliquie habentur. In ipsa quoq; gymnasium habetur omnium italie celeberrimum: Ubi
sunt edes amplissime studentibus et legentibus dicare. Habet et hec ciuitas agrum secundissimum non mi-
nus q̄ vrbis edificia conspiciendum. A mariq; rursus habet navigationem fluuio Brinta: qui secus eam
fluit: et in extremo adriatici maris mergitur.

Taruisius venetie ciuitas

Taruisium ipsius marchie taruisane ciuitas:
et ipsa per hec tempora: vt Sicardo cremonen-
si episcopo placet: a quibusdam troianis funda-
ta fuit. Abluitur autē: imo potius diuiditur silo
fluuio: qui ex ipsius propinquoꝝ mōtibz
exiit: alijs quoq; vberimis aquis ī ea quasi sca-
turientibus irrigatur. hec gothozum tempori-
suam: quam etiam nunc retinet dignitatem ob-
tinuit. Eo quia Totile pater rex ibidē sedem re-
gni sibi constituit: et in ea Totlam filium viruz
postea prestantissimum genuit: educavitq;: ac
nutriuit. Eamq; postea alboinus primus lon-
gobardozum rex quum italiā ingressus fuisset:
et omnes ciuitates huius regionis per deditionem
cepisset: quia ei tardius deditionem face-
re recusasset diruere omnino constituerat nisi
Felix ipsius vrbis episcopus: vt Gregorius scribit: regis seuitiam sua prudentia delinisset. Qui autem ab
hac vrbe vniersa regio taruisina marchia denominetur. Factum esse credo a maiori nominis absurdita-
te: vt hec appellatio marchie taruisina in ipsa manserit: quum ea in regione sint amplissime ciuitates: Ve-
ronaz atq; patavinum: que semper et dignitate: atq; potentatu: necnon et opulencia taruisio antecierint. hec
etiam Ecelini et Alberti eius germani de rumano sicut patavinuz ciuitas tyrānide non caruit: a quibus in-
numeras pertulit calamitates.

lii7

Francoꝝ regni principium hic sumimus.
Francius quidaz ex hectoris filijs: a quo francoꝝ nomen tractū est: his tēporibus: vt Vincentius gallus
histicus scribit: vna cū anthēoze alijsq; troianis a sribus p̄p̄ijs fugatus p̄us tota asia p̄nagata ī danubij
ripis tāde puenit. Ibiq; quū aliq̄ diu p̄sedisset mox auctoze anthēoze locū querens a cōi boīuz societate

4082

scincentū ad Thanai fluentia & paludes Aecotidas secessit: vbi cū marinis fluctibus se circūseptū vidēt Sicābriam condidit urbē vbi & per multa tēpora sub armis contra finitimos cruentā eius successores ex erucere vitā: donec a Valentiniano iuniorē Romanorū imperatore cui aduersus Alanos opem tulerant: sub Francorum vetusto nomine meriti fuerunt libertatis privilegium: Tunc quoq; sibi ex ducibus reges constituere ceperunt: vt infra libro nono dicitur.

Galliarum omnium prouinciarū descriptio.

Gracia igitur regio est & ipsa ea est que transalpina gallia nuncupatur: Sed vt & de ipsa pro suscepto ope et aliqd exponamus: Notādū ē qd duplex ē gallia: v3 transalpina & cisalpina: Gallia vō trāalpina inter alpes & mare gallicū & p̄rupta pyrrenēi Oceanoq; ac Rheno fluuio terminatur: & hec in Belgicā & Celticā & Aquitanā galliā subdiuiditur. Cisalpina autem gallia in sex diuiditur partes: de qbus mox dicemus.

Gallia itaq; Belgica p̄ma est que a Belga ciuitate nomen accepit: & hec Treueris nūc dicit: In hac quoq; cōplures ducatus & comitatus cōtinent: v3 Barbantie: Luciburgensis: Flandrēsis: picardie seu Arabarensis: Barensis: ac multe alie regiōes. Belgica autē vt Julius Cēsar in cōmētarijs testat duplex est: p̄ma. s. & secūda. Belgica p̄ma illa est: cuius Treueris Metropolis est: Secūda autē: cuius Rēnus sedes ē: & hec: vt Anselmus in li. de imagine mūdi testatur a Iouis monte surgit & Britannico mari finitur.

Celtica autē gallia illa dicitur que ob comas longas comata gallia nuncupat: & hec bipartita ē: nā quedā lugdunensis ē: quedā vō narbonēsis: Gallia autē lugdunēsis triplex ē: p̄ma quā Lugdunū p̄stantissima ciuitas caput ē: In secūda vō Rothomagensis Metropolis Normanie etiā ē caput: In tertia deniq; caput est Turo Metropolis ciuitas comitatus Andagauie vbi & beatissimi Martini episcopi sedes fuit.

Gallia vero Narbonensis & ipsa in duas subdiuiditur partes: scilicet in Gothiam: cuius Narbona Metropolis est: & Burgundiam in qua sunt vrbes iste Metropolitane: Arelates Burgūdie regni caput: Aqs Vienna: Eubudunū: & Tarantasia: In Celtica ac Gallia due p̄cipue habētur ciuitates: Augustudinū: scilicet quam Iulius Cēsar Hedua nominat: que tante fuit potentie: vt Romanorum auxilio vniuersam pene subingarit Galliam: Senonensis altera fuit: que Romā obtinuit & incēdit: huius vero populi Mediolanū: aliasq; cisalpine gallie ciuitates condidere & instaurauere: Condiderunt quoq; in Transalpinis gallijs: & has vrbes Barinam: Batronam & Sequanam flumina habent.

Aquitania gallia tertia dicit: eo qd duabus superioribus regiōibus aquis et flumibus abundet: hanc garūna fluminis a celtis diuidit: que & oceanū mare attingit: in qua sunt iste metropoles: Burdegalensis: Buxitana: p̄cipue earūq; suffraganeę. Pars itē aliarū in tropolū extra terminos eoldem sitarū: que autē Aquitance attribuitur est Bituricensis quedam pars & ducatus Aquitanie: in quo quidē due & .xx. ciuitates episcopales nūerantur: inter quas sunt Baionia & insuper Gasconia: que patria lingua Auxitane noiantur: ac comitatus armentiaci & pictauicnsis: Besusso ac de Begora principatus: ac dñia multa alia in ea cōsistē dicunt: hāc et liger flu. pene i orbe ābit: i hāz medio frācia ē p̄nicia a Frāco p̄dcō appellata ē vbi ē Parisius regni sedes.

Gallie etiam cisalpine diuisio.

Gallia alia quoq; ē: q̄ cisalpina v̄i a gallis celticis occupata: & ipsa in sex diuidit regiōibus: h̄i nāq; galli celtici: cū eos non capet terra q̄ genuerat trecēta hoium milia: ad sedes nouas q̄ edas accesserūt & eorum portio in Italia cōsedit: ibiq; masculinis oibus interfectis eoz feminas dixerūt vxores & qbus liberos suscipiētes hitu: ligna & moribus p̄mos ritus imitātes purissimi effecti sunt galli: ac et vniuersa puincia cisalpina deide appellata ē gallia: q̄ quidē postea diuersis noibus cognōiata fuit gallia: quarū prima.

Cenomanensis gallia est: que vt Ventius alexandrinus hystoricus refert continet Brixiam Cremonaz & Abantiam: Veronam: Vicentiam & Patavium.

Senonēsis gallia secūda fuit: q̄ eodē teste continebat Senā seu Senas Senogalliā & Senogallias: hij Senogallensium nomen postea acceperūt: De quibus meminit Liuius q̄ contra Romanos multa gesser certamina: qui & ducentos post annos ex aduentu Breni valde roborati fuerunt.

Boioz gallia tertia dicitur: a Boijs gallis & francia orientali egressis: Et vt aiunt hij Boiz condiderūt urbem inter padum & Trebiam: vt Liuius commemorat: cuius nullum extat vestigium.

Lygurum Gallia quarta appellatur: que continet Thaurinum Segudiam: Eporediam: & Augustam: atq; alias pedemontium ciuitates: et Sabaudie montes.

Insubrum gallia quinta cognominatur: vbi sunt Verelle: Auaria: Comum: Bergomum: Lauda: Papia et Mediolanum: que insubris dicitur.

Vennā galliā sextā eē dicūt q̄ gemā p̄ict et Berdonā: alexādrīā: Ast: Saonā: naulū et albīgā: d̄ qbus oibus Liui. li. 4. cōmēmorat.

Anglorum regni principium.

4083 **B**rutus Syluii posthumi latinoz regis filius: ex nepote Lauinie matris sue susceptus: quā nascēdo occiderat: tēpestare hac cū inaduerteret patrē venādo occidisset timore correptus ex Italia pulsus fuga sibi salutē p̄parās in Leogreciā grece abiit: et respōsus ibi accepit sibi deberi externi occidui regni insulā: ibi Brandasij regis filiam duxit vxorē: qua suscepta inde p̄festi delapsus: cū ea: alijsq; i Troiā vēit multosq; exinde a huius iugo eripiēs ad Tyrrenū mare itez p̄uēt: eoq; loci Corineum ducem cum quattuor: stirpibus Troianoz exulū inuenit: que in sociū auxiliare euocans p̄tra Gopheriū Aquitanoz regē et Turnū ipsius Brutū nepotem ac Suardū cōsulē in pugnā processit: Quibus superatis et interfectis statū ide ef-

fugit et ad mare britannicū quod sinū armoricū dicitur peruenit ex insulā Albionam insulam: quam incolēbāt gigantes superatā ab ipso Britannia appellauit. Et hec Britannia maior: quam nunc Angliam dicimus Et hoc ad minoris Britannie differentia gallias contingentis: que ad tempus Brutī ipsius fuerat illo fugientis: que Cornuico postea in partē cedens: ab ipso Cornubie nomen accepit Brutus itaq; cū in Britanniam seu Angliam mansionem sibi delegisset: euestigio Ramestis fluminis ripas Trimoantem condidit urbē munitissimam: et quidem omnibus copijs feracissimā ad veteris Troie memoriam recensendam: Ad enī quadragesimo anno ab excidio Troie factitatum fuisse tradunt: Brutū autem hunc tres genuisse filios ferunt: scilicet Locrinum: Albanetū et Cambrem: qui primo insulam inter sese diuidētes Locrino natu maiori media insule pars obuēnit: que ab ipso Locrina postea fuit cognouata: In ea adhuc iamdiu ciuitas extare dicitur: urbs mercatoribus et negociatoribus maxime celeberrima: In qua adhuc Anglie reges principesq; ac Senatus populi cum mercatoribus conuenire ut plurimum tradunt: Albaneto vero secūdo eius filio quarta insule pars obuēnit que ab eodem Albania fuit dicta: et hec Scotia nunc nuncupatur. Cābri vero tertio filio Cambriam que nunc Tylle dicitur.

¶ Anglie insule descriptio.

¶ Britannia itaq; insula a Bruto isto sic noīata p̄ua (ut dictum ē) Albiona a quibusdam albis montibus: quā ad eā navigantibus prius apparent: dicta fuit. Deinde a quodam Anglo potentissimo rege Anglia vsq; i hodiernū diem appellata est: Hec enim triangularis est inter septentrionem et occidentē sita: que ab omni continente habetur diuisa: Nam a Germania que sub septentrione est: incipit et iuxta galliā et Hispaniāq; versus occidentē protenditur. Et propterea dixit Solinus: Sinus erat orbis ora gallici littozis: nisi Britannia insula nomen pene orbis alterius mereretur: Unde ait Virgilius: Et penitus toto diuisos orbe britānos: Hec enim secundū eundē Solinū porrigitur in longum octingentis et amplius passuū milibus: metūturq; vsq; ad Calydonicū angulum ad quē appulsum Ulyxem ara et grecis litteris inscriptū: votum manifestant: In ea tēpore solstitij est: hoc est cū sol intrat cancrū fiunt dies longiores: Et hoc tanto magis quanto ad septentrionē ipsa magis porrigitur: Nam teste Plinio libro. 2. Dies longissimus in italia cōtinet horas quindecim: in Britannia vero decē et septem: et nox nostra breuissima nouē resultat horarū et illorū septē: Eam in Insulā diuū Cēsares bis transisse dicitur: in qua nulla re magnifice gesta cuestigio reuenit: Huius enim insule pars maxima plena est et frugifera: Abundat pecore: auro: argento: ferroq;. Effertur quoq; ex ea pelles et mancipia: necnō et canes ad venādum aptissimi: Hanc Gregorius beatissimus pontifex huius noīs primus cōmissis Aug. Aileto et Joanne monachis cū alijs vite probatissime uiris primū ad Christi fidē conuertit: vnde et in ea postmodū multi reges claruere miraculis: de quibus locis suis infra dicemus: Et cū multi eorū diuini honoris et sancte Romāe ecclesie amātissimi fuissent: statuerunt in tota ferme insula: ut vnaqueq; domus certū quidpiā collatiōe singulis annis ecclesie Romane penderet: habet angliā preter hyberniā insulā annexam: et alias quasdam paruas orbades appellatas: que ad vigintitres referunt: quar. 20. deserte sunt: et tres sunt habitabiles: habet et Tylle. i. Cābria insulā inter septentrionalem plagam et occidentalem: que vltima fuerat ex cognitis a Romanis.

¶ Hibernia igitur et ipsa magna insula ad Hispaniam: occidentemq; solem sita est: qua medium Anglie latus vergit: dimidio minor est: ut existimatur q̄ angliā: Sed pari spacio transmissus triginta mille passuū Huius autem incolę longe magis siluestres fuerunt q̄ Britannii: qui hactenus carne hominum uescebantur. Manducantes quippe magni erant: in Hibernia sunt plures Metropolitane ciuitates q̄ in angliā: ibi quippe Agates et Iris lapides preciosi nascuntur: Hanc quoq; Celestinus papa primus per patricij beati Martini episcopi ex sorore nepotem: quez episcopū ibi postea creauit: ad Christi fidē conuertit: Ex Britannia et Hibernia viri quasi innumerabiles emerere: quorū ingenia tū in diuinis: tū in humanis ppe diuina habita sunt. Venit et inter ceteros sydus illud mirificum beate Brigide prophetisse: q̄ multa christiane religioni contulit beneficia: ut loco suo infra tractabit: hibernorū et anglorū historias vnerabilis Beda optime descripsit: quas qui legere voluerit: noscat vbi potissimum legere possit.

¶ Sicyoniorum regum epilogus.

¶ Censippo vltimo Sicyoniorum rege nono et vigesimo principatus Heli sacerdotis anno sine liberis mortuo regnum ipsum consumptum est: quod per annos. 939. sub regibus. 26. teste diuo patre Augusti. is. li. 4087 de ciui. dei capi. 20. traditur fuisse porrectum: Quorū primus fuit.

112

Agialens	1 añ. 50	Eratus	10 añ. 46	Sicyon	19 añ. 45
Europs	2 añ. 45	Plēmeus	11 añ. 48	Polybus	20 añ. 40
Stelchin	3 añ. 20	Orthopolis	12 añ. 43	Inachus	21 añ. 42
Apis	4 añ. 25	Haratus	13 añ. 30	Phestus	22 añ. 8
Thalesion	5 añ. 52	Ecbireus	14 añ. 55	Adrastus	23 añ. 4
Egidius	6 añ. 34	Harathus	15 añ. 20	Polyphides	24 añ. 31
Thurinachus	7 añ. 45	Chorax	16 añ. 30	Pelasgus	25 añ. 20
Leucippus	8 añ. 53	Epopeos	17 añ. 35	Censippus	26 añ. 31
Melappus	9 añ. 41	Laomedon	18 añ. 40		

Et sic omnes hi vigintiseis sicyoniorum reges cum nongentis trigintanouem regnassent annos desecerunt.

4088 **C** Helantus sextusdecimus Atheniensium rex anno. 30. principatus Heli sacerdotis hebreorum athenien-
sibus regnare cepit: et regnavit annis trigintaseptem. iiii

4097 **C** Archa testamenti domini anno principatus Heli quadragesimo a philistinis capta fuit: ut patet primo re-
gum. 5. et 6. pro cuius captivitate: sicut dudum predictimus (Heli mortuus est) Venientes igitur Palestini
captivam archam in Azotam eorum civitatem portaverunt eam: et apud Bagon deum suum collocaverunt
Sed et Bagon idolum confestim coram archa decidit. Videntes autem palestini graviter de eius casu do-
luerunt: et in angustia et confusione gravissima constituti sunt: Pauloque post Azotorum civitates et univer-
sam provinciam deus gravi peste dissenterie percussit: qua crudeli passione multi moriebantur: Deinde
multitudo murium confurgens universam provinciam devastavit: Dumque his malis Azoti gravarentur: in-
tellexerunt eam sibi cladem provenire propter archam domini. Mittentes autem azoti archam in Asca-
lonem similes passiones Ascalonitis archa deiecit: Dumque per septem annos archa apud palestinos cum
innumerabilibus damnis permansisset: desperati his malis archam ad suos remittere statuerunt: cum deus
proprium vendicaret eam: Et plaustrum facientes novum duas vaccas setas eidem iunxerunt: et earum fetus
cum domo recluserunt que recto itinere venerunt in terra Iuda ad vicum Bethsamis: ibique ab accolis levi-
tis deposita archa cum multis thesauris imolauerunt vaccas cum plastro. Venientesque universi iudei re-
portaverunt eam in Cariatharim Civitatem et collocaverunt in domum aminadab leuite viri iustissimi: et eius
curam gessit per viginti annos: postea Samuel propheta transtulit eam in Asphat: Inde in Balaia per
eundem Samuelem et Saulem Regem: postmodum a David in domum Naboth: Inde in Syon: Ultimoque a
Salomone in templum fuit transportata: Veniensque in templo domini: a Chaldeis Hieremias propheta abscidit
eam: Fere postea Romam fuisse deductam: Hanc itaque archam Moyses in deserto ex lignis natura fortissi-
mis fieri fecit. Cuius constructio erat quinque cubitorum longitudinis: et trium latitudinis: et intrinsecus atque
extrinsecus auro tegebatur: ac eius tegimen compaginatum erat cardinibus aureis. Et super tegimen eius
erant duo Cherubin. In hac ergo archa Moyses duas tabulas legis domini recondidit: et virgam: atque
Arca quod de celo pluerat dominus.

4098

Samuel
iiii

Samuel sanctissimus propheta domini hebreorum sacerdos et iudex post Heli sacerdotem dei
populum rexit annis quadraginta: Hic helchame leuitis et Anne uxoris eius filius fuit: qui a pue-
ricia usque in senium digne domino deo ministravit: Cuius vita et preclara gesta Iesus filius Sy-
rac in Ecclesiastico libro his verbis breuiter perstrinxit: dicens: Samuel dilectus domini pro-
pheta fuit: qui imperium renouavit et binos de gente sua inunxit reges: Quique et per multos an-
nos secundum preceptum domini populum suum iudicasset: ab omni munere semper manus suam ex-
cussit: Cuius opera cum dominus videret spiritu prophetie replevit illum: Cumque in expugnatione circumstan-
tium hostium invocasset omnipotentem deum: eius voces audivit: et terrarum principes contrivit: ac philistinorum
duces subvertit: Sauli quoque regi cum esset propheta domini finem vite sue notum fecit: Illique preterea predi-
xit quod dominus propter eius impietatem hereditatem suam foret consumpturus: Et cum non mediocriter eru-
ditus esset scripsit: ut Isidorus sexto Etibi. libro commemorat Iudicum et Ruth libros: ac primum Regum edidit.
Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta: secundo ante obitum Saulis anno diem suum obiit:
quem singuli ex populo Israel tanquam proprium flere parentem: Eius autem corpus in Ramatha sepul-
tatum fuit: ut patet primo Regum capitulo vigesimoquinto: Cuius sanctissima ossa: ut dicit Hieronymus scri-
bit: Archadius angustus postmodum de India in Thraciam transtulit: Festus autem eius tredecimo Ca-
lendas septembris celebratur.

4110 **C** Saul primus Iudeorum Rex Cis de tribu Benjamin filius duodecimo sacerdotum Samuelis anno
a domino in Regem electus regnavit cum ipso samuele annis vigintisex: Hic a principio vir bonus: deoque
dilectus fuit: Qui Imperio suscepto duobus primis annis adeo populum sibi creditum optime rexit: ut me-
rito omnia ei beneplacita auxilia a domino contra adversarios subministrarentur. At post duos annos
magnanimitatis: que regibus pro dignitatis cumulo maxime convenit (expers factus) dei mandata et pre-
cepta contemnens: ex rege tyrannus et subditor suorum oppressor evasit: Nam in principio regni sui ex-
ercitu congregato: Jordaneque traiecit Naas Amonitarum Regem superavit et interfecit: Undeque
contra eosdem Amonitas: Palestinos: Moabitasque ac Idumeos vadens: omnes iure belli sibi subie-
cit: Verum cum Agag pinguisimum amalechitarum regem ex mandato domini interficere recusasset:
per internuncium samuelem prophetam a domino reprobatus est. Unde et propter hoc et Achielech sa-
cerdotis mortem: et eius generationis extinctionem eius regale fastigium in posteros ipsius non transtulit
Quaobrem regnum eius umbram regni mansuri in eternitate fuisse dictum est: Tandem post multas David
regi et genero suo persecutiones illatas: cum contra palestinos in monte Helboe syrie provincie pugnaret ab
eis deus sulus et superatus: suis omnibus pene prostratis ac interfectis: primum Jonatha et Aminadab: atque Hel-
chisue filijs: et ipse postremo graviter vulneratus in euaginum gladium irruens mortuus est. Hoc videtur eius

armiger et ipse semetipsum interfecit: Audiētes autem hebrei qui in caepetribus ciuitatibus habitabant: quod Saul cecidisset et eius filij ac oēs qui cū eisdem erant: relictis proprijs ciuitatibus fugierunt: et maxima plaga in israel. Eo itaq; mortuo viri ciuitatis Jabes uenerunt et tulerunt corpora Saul et filiorum eius: et sepelierunt in nemore in optimo loco prouincie: ut p^o p^omo regū capitulo. 31. Huius autem uita et gesta habentur p^omo regum li. a. nono capitulo: et deinceps usq; in calcem.

Lacedemoniorum regni principium.

Luristheus quidam nomine patria grecus primus lacedemoniorum rex āno a natiuitate Abrac octauo supra nongentesimū: lacedemonijs primū regnare cepit: et regnauit annis. 42.

Lacedemonia autē Liconie ciuitas fuit a Lacedemone Iouis filio condita a qua ipsa grecie regio nomē accepit: que alio nomine Sparta dicitur: Et idifferēter altera pro altera ab auditoribus usurpatur: S; quā ob causam Sparta dicta fuerit: Iustinus in tertio Epitō. suorum libro exponit.

Corinthiorum regni exordium.

Athletes quidam grecus luctator uictoriosissimus hisdem temporibus apud Corinthos cum se plurimū posse in eadem urbe uideret: et populū quo uellet aut vi aut persuasione perduceret: per munificētias corinthiorum imperium sibi assumpsit: et regnauit Eusebio teste annis trigintaquinque.

Bercyllus uigesimalmus rex anno principatus Samuelis tertiodécimo assyrijs regnare cepit: et regnauit annis quadraginta.

1088

Eneas sylvius Syluij posthumi filius quartus latinorum rex hoc eodem anno latinis regnare cepit et regnauit annis. 31. Aug. tamen lib. 18. de ciui. dei capi. 19. ponit fratrem posthumi Latinū et quintum q nunc hic quarto loco ponitur: De isto autē Virgilius meminit dicens: Et qui te nomine reddet Syluius ene-
as pariter pietate uel armis Egregius: Hic latino Syluiō post se herede relicto expirauit.

411

Achimelech summus hebreorū sacerdos et pōtifex his tēporibus post q̄ aliquot annos sedisset: a Saule rege cū uniuersa domo obtruncatus ē: Hic namq; Achimelech pōtifex Achioth filius fuit: q fuit p̄bices filius filij heli. Ad eū itaq; Dauid fugiēs saulē in ciuitate Nobē accesserat: a quo benignissime exceptus non solū sumptus ei necessarios prebuit: sed et Halie lanceā quam ipse a deo uenerat: obtulit. Quo audito rex saul uocās sacerdotē interrogauit an ei sumptus et arma p̄buisset: Cui sacerdos q̄ scā fuerāt nō negauit: sed cū fiducia se illa ei p̄buisse dixit: Cuius qdē excusationē cū rex nō suscipet: iussit armatis circūstantibus: ut eū cū oī sua cognatiōe p̄merēt: q cū illi nō p̄sumerent cōtingere sacerdotē: sed dei iudiciū formidaret: Rex iratus impauit cuidā Syro noīe Boech ut in eū irrueret: q sumēs cōsimiles sibi sacerdotē et oēs eius p̄geniē occidit q erāt oēs. 405. quo scō ēt ciuitatē sacerdotū euertit et oēs i ea occidit: n̄ mulieri: nō infantī: n̄ deniq; ulli pepcit etati: uex vnus filius achimelech noīe Abiatar tātūmodo liberatus fuit.

1087

Belus qui et Petros a Sernio appellatur p̄henicis regis p̄henicū filius hisdem temporibus rex constitutus deo bello et armis insignis fuit: ut Cyprios littus p̄henicū piraticas infestates p̄da subigeret: qd Virgilius in persona Didonis eius filie tetigit dicens: genitor tam scelus opimā vastabat cyprum: et uictor ditiōe tenebat: Hic vnū tātū filiū noīe pigmalionē et duas filias. s. didonē atq; Annā post se reliquit.

412

Philiſtēnes huius Heli frater et ipse per hoc tempus fuit: qui cum esset herculis sacerdos: uideretq; p̄henice p̄ie mortuo Heli fratrem predictū natū maiorem apud p̄henices regnare relicto sicco filio sacerdotis et copiarū parte sumpta naues conscendit: et post multos casus cum herculis columnas superasset: ibidem in litore oceani sedes assumpsit perpetuas: condensq; ibi ciuitatem Gades uocauit: ubi et templum herculi constituit et sacra omnia ritu tyriorum in eo innouauit: Hic siccum filium unicum Didonis postea maritum sacerdotij in Tyrio heredem reliquit.

Ciri uisciplinis excellentes.

Homerus poetarum omnium grecorū clarissimus cui Melexigenes nomen propriū fuit: hisdē temporibus: Eusebio et Isidoro testibus floruit: hic ideo homerus dictus fuit: quia cecus erat: Nam Cumei: et Jones oculis captos homeros appellare consueuerunt: q homeris. i. itineris uicibus egeant: Ipse enī pro Quintiliani sententiā uir per omnia eruditus fuit: quiq; et eloquentie partibus oratū et exemplū p̄buit hunc certe magnis in rebus sublimitate: in paruis uero nemo p̄rietate superauit. Idē: ut Quintilia. ait: letus ac pressus: iucundus ac grāuis: tū copia: tū breuitate admirabilis: nec poetica mō: sed et oratoria uirtute eminentissimus fuit: quicquid dicere uoluit uerius et lucidius oibus explicauit: hic itaq; post pagratū orbē cū extrema paupertate tandem archadū littus habitauit: et ibidē inter aspera scopulorū et montana nemorum sic cecus existens ingentia illa atq; admiranda uolumina melle perlita Iliados et odyssē dictauit. Hā Troie seu Iliadis captiuitatem iuxta numerū grecarū litterarum. 24. lib. heroicis vsibus descripsit. Odysseam uero eodem genere metri edidit: que vlyxis errores descripsit. Quidam uero Hyomachias et Bargitem libros illi ascribunt: uixit autem ānos centum et octo semper ut plurimū cecus: De cuius quidem tempore primo deq; genere: cū tam varie sint sententię: ut incertū sit quid potissimum efferrī queat satius tacendum duximus: q̄ dubia explicare.

Hesiodus poeta similiter grecus ex Eolia natus: p hoc ipm t̄p̄a (Heli in epigramate teste) clarus fuit: q ex pauprimis p̄ntibus natus: cū p̄ris onca i mōte p̄naso d̄pascēt: a musis reptus mor ab eis poeta cordatus et constitutus est: quod Virgilius in Bucolicis tetigit: hic p̄mus agriculurā metricē scripsit: ut testatur

Plinius. i. 4. naturalis histo. Scripsit etiam ex his que habentur Tegonia et Aspida.

Atheniensium regni finis.

Codrus Delanti regis filius ultimus atheniensium rex septimo et vigesimo principatus Samuelis sacerdotis anno post patrem Atheniensibus regnare cepit: et regnavit annis vigintiuno: post cuius mortem atheniensium reges defecere: hic Iesu Christi domini nostri figuram gessit: qui peloponensibus hostibus sic ut diuus refert Augustinus. i8. libro de civitate dei capitu. i9. non regali sed despecto habitu: quo ignotus est interficiendum se obijcit: ut morte sua patriam ab hostibus liberaret. Sciebat quippe peloponenses responsurum accepisse: quod si Atheniensium non occiderent regem: tum sibi athenienses cessuros: Codrus itaque hoc cognito ultimo regni sui anno sarmentorum sarcinam per hostes portans sibi per iurgium necem provocare volens ex militibus quendam percussit: At ille ira parcitus mox Codrum gladio peremit: Quo cognito peloponenses bellum evestigio solvunt: et athenienses liberantur. Maluit hic certe sic mori ut sui vincerent quam suis superatis gloriosus vivere: Codro itaque defuncto Atheniensium respublica tamdiu per magistratus postea est administrata: quousque Solon insignis legislator in ducem fuit electus. Reges vero athenienses: qui a centesimo hebreorum servitutis anno usque in presens Athenis regnauerunt: sunt isti.

413

1086

Atheniensium regum epilogus.

Cecrops	i añ. 50	Cecrops	4 añ. 40.	Demetrius	15 añ. 12
Erancus	2 añ. 9	Dandion	8 añ. 25	Alphidas	14 añ. 1
Ambitron	3 añ. 10	Egeus	9 añ. 48	Thimoethes	15 añ. 3
Erichonius	4 añ. 50	Theseus	10 añ. 30	Delantus	16 añ. 37
Dandion	5 añ. 40	Ancstheus	11 añ. 23	Codrus	17 añ. 21
Erichonius	6 añ. 50	Demophon	12 añ. 33		

nienibus regnauere fuerunt. 487. anni.

413

1706

Latinus Syluius Ence Syluii filius: quintus latinorum rex: ultimo Samuelis principatus anno Latinis regnare cepit: et regnavit annis. 50. Ab isto autem primo colonie deducte fuerunt: eorum. s. g. prisci latini nunc pati sunt: Cuiusque annis predictis regnasset: genuissetque Alba Syluium: quem liquit superstitem diem obiit.

Pisarium Civitas Etrurie.

Pisarium Etrurie insignis civitas: his temporibus (ut Strabo refert) a Grecis ex Pisa archa die civitate venientibus initium sumpsit: Nam Servius sic inquit: Quidam ex ea et Elide civitatibus venerunt: et Pisas in Italia condiderunt quas sic ex pristina civitate vocaverunt: Quod Virgilius tunc tetigit: cum ait: Hos parere iubet Alpheus ab origine pise Urbs etrusca solo: et Solinus inquit: Quis ignorat a pelope pisas: hec igitur civitas: quantum infelix nunc sit habita: vitore que florentino populo gravissimis subiaceat pressuris: olim tamen potentissima fuit: nullo tamen potentatu Romanorum temporibus eam floruisse invenimus: Sed postquam populonia et Luna maritime civitates delere fuerunt ea quam postea huius potentiam: etiam Caroli temporibus assumeret cepit: quibus temporibus et deiceps milites potentissimos huius maritimo bello viros: quorum virtute et potentia mixta in modum aucta fuit: quo factum est: ut iter etruscas urbes et bellum gloria divitijs atque potentia principatum obtinere premerent: et multas insulas atque ipsas quasi hierusalém suo dominio subegerit: Sed post dolor sua insidia atque discordia a. 76. annis citra quibus fame et bello a florentino populo domita et subiugata fuit: infrequens populo opibusque ignobilis et obscura penitus est reddita: ea tamen est nunc superbissimis edificijs et potentibus super Arnum fluvium positus exornata plurimum est huius iter cetera hec urbs templum diue virginis dicatum et claustrum toto orbe celeberrimum quod caput sanctus nuncupatur: atque turri campanaria miro ordine perfecta que omnia videtur et mirari incredibile videtur. gemit hec urbs iter cetera rayne. et bartolomeum theologos et iuris potentissimos ordis predicatores: atque Ugucionem gramaticum et alios multos.

Turo Galliarum Biturungie provincie Metropolis civitas: hac ipsa tempestate (ut Carino historico placet) a Bruto Britannorum rege iam dicto condita est: quam a Turno eius nepote ibidem a Gualfredo Aquitanorum duce in prelio interfecto Turonem nominavit: Ea siquidem celebris nunc Civitas est: Ligeri enim fluvio abluitur: qui Bituringes ab Heduis dividit: et ab Oceano sursum navigationem habet: a qua non parvam commoditatem civitas ipsa percipit: Hec quippe cum archiepiscopalis sedes existat: undecim suffraganeos continet: qui et pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Britannie citerioris ducatu nomen retinens: in Francorum Regno sita est: Hanc et Andagauensem urbem sanctus ludovicus franco rex ducatu britannie straxit: cuius tamen potentia omnes alie britannie civitates remanserunt ut ante: sicut Gratianus in canone testatur. 3. q. 6. capitulo: Hoc quippe: ipsa cum multarum rerum opulentissima sit

Turo Galliarum Biturungie provincie Metropolis civitas: hac ipsa tempestate (ut Carino historico placet) a Bruto Britannorum rege iam dicto condita est: quam a Turno eius nepote ibidem a Gualfredo Aquitanorum duce in prelio interfecto Turonem nominavit: Ea siquidem celebris nunc Civitas est: Ligeri enim fluvio abluitur: qui Bituringes ab Heduis dividit: et ab Oceano sursum navigationem habet: a qua non parvam commoditatem civitas ipsa percipit: Hec quippe cum archiepiscopalis sedes existat: undecim suffraganeos continet: qui et pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Britannie citerioris ducatu nomen retinens: in Francorum Regno sita est: Hanc et Andagauensem urbem sanctus ludovicus franco rex ducatu britannie straxit: cuius tamen potentia omnes alie britannie civitates remanserunt ut ante: sicut Gratianus in canone testatur. 3. q. 6. capitulo: Hoc quippe: ipsa cum multarum rerum opulentissima sit

habita etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute: et sanctitate insignitos: inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus scissimus fuit: qui tate sanctitatis (extitit pontifex: vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atq; alium nomine perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

¶ Fratris Jacobiphilippi Bergomensis ordinis fratrum Eremitarum diui Augustini in omnimoda historia nouissime congeſta Chronicarum ſupplementum appellata liber quartus feliciter incipit.

1075

Las ſeculi quarta p annos quadringētos octoagintaquinque (vt Iſidorus ponit duratura: quā etiā in ſuſcepto opere libri quartū ſecimus: Cuius quidem tempora prophetarum tempora nuncupata ſunt: Ubi et Regum liber ſecundus incipit.

Ouid prophetarū omnium princeps Iſai d tribu Iuda filius primus hebreorum rex anno a natiuitate Abrae nonagēteſimo quadrageſimo primo hebreis regnare cepit: et regnauit oibus computatis in hieruſalem et in Ebron annis. 40. primo nanq; in Ebron tantum ſuper Iudam ſeptē annis regnauit euz ſuper aliam multitudinem filius Saul regnare. Adortuo deinde Iſi boſeth filio Saul Dauid regnauit ſuper omnē iſrael triginta tribus annis: vir quidem ab infantia pulcherrimus: ruſſuſq; ac decora facie: ingenti fortitudine: ſed animo maiori: q̄a cum leonibus et vrsis (vt ſancte tra

4124

dunt littere) quaſi cū agnis ludere non timuit: atq; eos aliquando apprehēdens manu ſuffocauit: inſuper et optimus vir et omni virtute plenus fuit: quas eſſe oportet in regibus: fortiſq; qualis non fuit alius. Et præter philiſtheum giganteum virū fortiſſimū quem ante regni ſuſceptionem funda interemerat: etiā in certaminibus (ſuſcepto imperio) que pro ſubiectis ſuſcipiebat primus ad picula ſemper propabat: cuius exemplo laborare et pugnare omnes incitabat potius operādo q̄ impando. Fuit præterea ad intelligēdū futura et diſponēdū præſentia nimis idoneus: manuſctus quoq; ac benigniſſimus: iuſtus itē ac nimis perhumanus: et q̄ maxime in his que regibus cōueniunt in nullo penitus niſi in vxore Urie plenitudine poteſtatis deliquiſſe eū legimus. Ipſe itaq; regno adeptus primū hieroſolymā obſidens tandē cepit: et expulſis inde cananeis et Iebuſeis eam regno ſuo adiecit: et cū antea Solima vocaretur: eam hieroſolymā ipſe appellauit. Suerat enim ipſa ciuitas ſemper ab hebreis extranea: Adeptaq; hieroſolyma paleſtinos oēs: ymnerſoſq; hoſtes omni ex parte cōtriuuit atq; deleuit. Et propterea (vt Ieſus filius Syrach reſert) gratias agens de oī corde ſuo laudauit dominū: et dilexit eū qui fecit illū: propter quod et cantores ſtare fecit cōtra altare: in quorū celebrationibus dulces cecinit pſalmos: ſed et cum in canticis ac politicis institutionibus optime eēt inſtructus ſacerdotes domini quomodo diuina celebrarent obſequia: omnes edocuit decorem: quē qdē ritum vſq; ad vite ſue conſumationē inceſſanter obſeruari fecit. Quāobrem et dominus vt exaltaret cornu eius regnum et ſedem dedit in iſrael: hic autē cum celeſtis cythariſta eēt: dulcedine carminis delectatus cētum quinquaginta pſalmos mellifluous lyricō carmine conſcripſit: Quos diuus Hieronymus in quinq; diſtinxit libros: propter diſtinctiones ibi factas ex quinq; fiat fiat: vbi et prophetiā ſuā præter aliorū mortes ſine vſlo exteriori adminiculo: ſed ſolo ſpūs ſancti inſtinctu de eterna genitura: deq; chriſti incarnatione: paſſione quoq; ac reſurrectione euidentiffime diſſeruit: Edidit præterea librum ſecundū Regum: Venit autē hic in Ebron ſeptē filios ex ſeptē vxoribus: In hieruſalē vero quattuor ex Berſabea: de quorū numero ſalomon vnus fuit: Sed et alios nouem (exceptis concubinarū filiis) genuit. Hic deniq; regno in pace adeptus contra legē Adorſi qua præcipit nō diuēradū eē populū: præcepit Joab principi milie ſue vt diuēreret vniuerſū populū et ceſu hito inēit mille milia et cētū milia viroz educētū gladiū: et d tribu Iuda ſolū. 400. et. 10. milia bellatoz. diſplicuit at̄ deo q̄ populū recēſuſſet: et peſſit iſrael peſtilētie plaga: ex q̄ ad. 10. milia d oi iſrael cecidiſſe plaga reſerūt. Tandē cū ad edificationē tēpli dñi oēs pparaff; ipſa: ac Salomōt eius filio ipſius tēpli deſcriptionē dedit: q̄ rex ab eo cōſtitutus fuerat. 40°. calē. Iann. cū p̄dictū t̄p̄s regnaſſ; plenus diez bonozq; opezz obdormiuit i dño: cū vixiſſet. 70. ānis: ſepeliuitq; eū Salomon filius eius in hieruſalē decēter cū inūerabilibus diuitiis q̄s ipſe reliq̄rat: ex q̄bus poſtmodū: vt iſra dicit: hircanus pōtiffex Antiocho regi Demetrii filio: vt ab obſidiōe hieruſalē recederet tria milia talēta dedit. Dauid at̄ ſciſſimi regis et pphē geſta p̄ma et nouiſſima ſcripta ſunt in lib. paralip. p̄mo et regū ſo: ac. 7°. Joſephi antiq̄tarū.

¶ Abiathar ſūmus hebre. pōtiff. aehimeloc ſacerdotis filius vltiūs ex Ica Gramamar filii aar d his t̄p̄ibus i locū p̄iſ) adoleſcētulus pōtiffex ſuffectus quo aduixit dauid rex maxio i p̄cio apd eū fuit: ſ; eo deſūcto a ſalomone ab oſſo amotul Sadoch eius loco ſuffectus ē: vt hēf. 3. Re. 2. ipſe. n. nolebat Salomonē regnar post p̄ez: ſed Adonāā eius fr̄ez.

¶ Maathā et Had ac aſpha p̄clariffimi. pphē: his t̄p̄ibus floruer: et Dauid regnū iſigne reddidere: quoz p̄mus erat ex fr̄e dauid nepos: quē Iſai adoptauerat ſibi i filium.

1068

¶ Adedō codri oli atbe. regis filius. 7. dauid i ſgni āno: p̄ze i pelopo. bello iūterfecto apd atbe. n̄ ipſi ſ; magratul ſuſcepit iſignia i q̄: vſq; ad mōtē p. 20. p̄fuit añ. hic n̄nulla p̄ fr̄es ſuos apd aſiā mio. odidit vrbes vt. j. dicit. 4134

1062

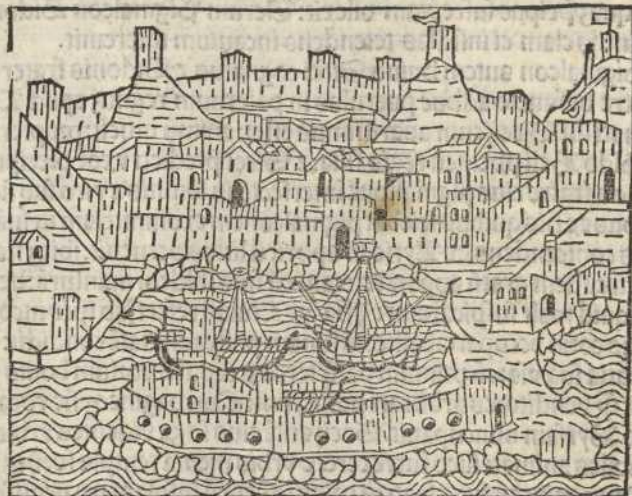
¶ Lupalles Bercylli regis aſſyrio. filius. 30. rex. 13°. regni dauid āno aſſyrijs iſgnat̄ cepit et regnauit ānis. 38.

- 4142 **C** Agis Euristei Lacedemonioꝝ regis primogenitus secundus rex decimo octavo regni David anno regnare cepit: et regnavit anno vno: post quem eius frater nomine Archestratus tertius annis triginta nqz qui cum Atheniensibus eruentissima gessit bella. 1057
- 4152 **C** Agastus secundus atheniensium princeps Medone mortuo anno regni David vigesimo septimo magi stratam suscipiens presuit annis triginta sex. 1048
- 4152 **C** Siceus philisthenis sacerdotis Herculis filius: et Bidonis regine maritus: que Servius Sicarbaz nominat: his temporibus a pigmaleone eius cognato ob avariciam incautus interimis: Ita philistene eius patre (vt supra dictum est) a Tyrio recedente huic sacerdoti reliquit: qui ultra quas pater reliquerat multas sibi aliunde etiam acquisivit diuitias: quibus copiosus factus Bidonem Beli regis filiaz accepit vxore: quaz precipue susceptam dilexit: Verum Pigmaleon Bidonis frater et rex auri avidus desideratis eius diuitijs clam ei insidias tendens incautum interemit. 1044
- C** Pigmaleon autem huius Sicei cognatus et Bidonis frater per hoc quidem tempus: vt Iustinus refert patre defuncto adhuc puerulus in paternum regnum apud Tyrium successit: qui factus vir: in diuitias cognati sui Sicei (cum avarissimus esset: animu iniecit: propter quod illum dolo interemit.
- 4153 **C** Bido Beli phenicū regis filia: et Sicei predicti vxor precipuū viduitatis exemplū per hoc tempus marito a fratre eius pigmalione interfecto in somnis a viro suo sic mortuo pmonita sumpto virili animo pluribus ex his quibus sciebat pigmaleonem exosum: clam in suā sententiā tractis secuz thesauris viri sui naves conscendens ex Tyrio in apbricū littus peruenit: ibiqz statione firmata cū accolis amicitias iniri cepit et cū eisdem gratū appareret: eam cū suis ibidem mansura: ne iniuriā cuiqz inferre videretur: et ne de ea qd aliquid mali suspicaretur: Ipsa (vt L. ius refert) ab ipis incolis mercato tantū littoris quantū posset bonino corio occupare: bellicosissimam postea ciuitatē condidit: et Carthaginem eam nuncupauit. Ipsa eniz astutia sua vsa: cū primum datū terre accepisset corium bonis in cartam redactū multo plus terre occupauit qd venditores arbitrari potuerunt: Carthagineqz sic vocata: etiam arcem in ea conditam a bouino corio Byrsam nuncupauit. Socij autē eius fuga videntes vrbs principū ac thesauros Bidonis incomparabiles animati ilico surrexere: et vrbs menia templa forūqz: ac edificia publica et prinata erigere ceperūt. Dum enim ex fuga fratris primū Typrū insulam peruenisset: plurimas virgines que ibidem suozū more libamenta Veneri in litore soluebant: rapuit: quas in solacium iuuentutis et prolem procreandam secū in Apbricam ducens eisdē postea matrimonio copulauit: Quibus peractis etiā ipsa populo leges et normā viuendi tradidit: Quasobres ciuitas repente egregia euasit: et ipsa tū pulchritudine mirabili: tūqz inaudite virtutis atqz castimonie: per omnē Apbricam inclita diuulgata est. Verū cū in libidine propriissimi sint Apbri: factū est vt in concupiscentiā Hysitanozum regis propter eius pulchritudinem sit deducta: qui vt Iustinus ait: eā a principibus carthaginiensibus sub belli denunciatione postulauit in coniugē: Quod cum ipsa reuicisset: et sua se ante sententiā ad omnē casuz pro salute patrie damnasset: egre tulit: sed terminū impetrauit: infra quem se ad virū promissit ituram: Qui cū venisset cōstructo ingenti rogo i eminētiori vrbis pte qsi Sicei oli mariti placatura manes illū cōscēdit: Et astātibus ciuibus: atqz expectātibus qdnā factura eēt: q cū oia p votis egisset: educto cultro que sub vestibus gesserat: Dixit: Scines carissimi vt vultis ad virū vado: Vocatoqz Siccio: inqt: Ego cū te viro meo ad iferos venio: et vix sbis tā paucis finitis in cultrum et in ignem sese precipitem dedit: et mortua est: De qua diuus Hieronymus contra Iovinianuz ait. Casta Bido Carthaginem condidit: et pro castitate vitam finiuit: quia maluit ardere q nubere. Et qd diu (inquit) Carthago stetit Bido pro dea habita fuit. Huius enim pudicissime matrone proprium nomē Elissa fuit: sed pp ipius ai virile robur postea Bidonis nomē accipe pmeruit: qd latine virago iter ptaf.
- C** Smyrna grecie ciuitas vt Eusebio placet his temporibus in Eolia insula a codri filijs condita fuit: In q diuus Iohannes apostolus ecclesiam constituit: hec potius ab eisdem instaurata q condita fuit: cū ab vna ex Amaconibus feminis id nomen accepisse legatur: De qua etiam meminit Homerus in secundo libro Iliados: que et portum habuit perpulchrum.
- 4156 **C** Ephesus etiā Ionic minoris asie prouincie ciuitas trigesimo secundo regni David anno (vt Eusebius habet) ab Androdo Codri regis filio condita fuit: vbi et regiam constituit: cuius posterij vsqz ad romanozū tempora reges dicebantur: in qua et naualia multa erant: necnon et portus perpulcher: cuius quidē oportunitate multū creuit: verū vt fama est nunc pauci sunt eius incole: euz pene diruta referatur: Atunt enim ibidē aliquando fuisse senatū: per quez omnia (sicut nunc Venetijs) administrabant. In illa inter cetera tēplū toto orbe terrarū celebre Diane dee dicatū erat: quod ab Archiphrone mira arte confectum fuerat: et id vrbe hanc plurimū decorabat: Quod postea herostratus vir iniquissimus: quo sibi famam acquire ret: incendit: De quo suo loco dicemus: In hac vrbe beatus Iohannes apostolus ecclesiam a Paulo fundatam erexit: vbi et Brusianam eius discipulam a morte suscitauit. Ex hac vrbe complures multi nominis exiere viri: e quibus Heraclitus et Ermodorus philosophi et Hipponax poeta parafius pictor: Theodorion qui Bibliam interpretatus est. Sed nouissimis temporibus in ea extitit quidam marcus eiusdem vrbs episcopus doctissimus et vehementissimus disputator qui in florentino consilio anno salutis nostre i 439. sub Eugenio papa quarto interfuit: qui tante obstinationis et duricie vir fuit: q solus nunq patrū ordinatōibus acquiescere voluit: sed et non multo post condignas sui erroris penas luit. 1045

Chiletū autē alia ea in prouincia ciuitas per hoc ipsum tempus non condita sed instaurata fuit: quam nō nulli a Aleo Pbyli rege conditā perhibent: Hec (vt Pli. 5. libro naturalis historie scribit) eiusdem Ionie prouincie caput fuit: in qua teste Seruio Iana optime tingebatur: a qua Millecia vellera traduntur dicta: Ea multos portus habuit: quā etiam Turci (h vicus nunc paruus censeat) cū tota prouincia occupauerit: Ex hac vrbe Thales e septē sapientibus p̄mus originem duxit: et Anaximader ip̄ius Thaletis discipulus Hecnon et Anaximenes ambo philosophi. Hecbateus quoq; historicus et Echines orator: alijq; q̄plures e Miletō huic originem duxere: Urbes quoq; alias in Grecia Codri filij: atq; alie nationes tempestate istac condidere: quas scripto mandare superuacuum videtur.

Carthago ciuitas Afbrice.

Carthago inclita ciuitas et vetustate originis magnitudine et claritate ante oēs afbrice et hispanie prouinciarū vrbes memoranda: hisdem temporibus (Eusebio testante) a Bidone Regina condita fuit: in cuius medio arcem constituens: Byrsam a bouis corio ip̄am noiauit: Ipsa enim Bido (vt predictum est) tantū loci emerat ab incolis q̄ tum corio bouis circumdari posset: dicente Virgilio p̄mo Eneidos: Mercatq; soluz facti de noie Byrsam: Taurino q̄tum posset circū dare tergo: Coriuz enim illud in tenuissimos filios secari fecit: quo loco multū circū dedit: vocantes illum locū lingua pbenicea Byrsam: id est corium seu caribadam quod villam sonat: Tandem mutato vocabulo Carthago vocitata est: Que teste Pli nio lib. 5. Centū viginti annis postea Romanis emula extitit: pluries enim destructa: pluries instaurata: p̄mo nanq; excidio: Scipio iunior magni Scipiois nepos: in tertio bello punico consul factus sex continuis diebus ac noctibus illam oppugnauit: et vltra desperationem tandem ciues ad deditionem traxit: petētes vt quos belli clades reliquos fecerat: seruire saltem liceret: Eo in bello mulierū viginti quinq; milia: viro rum vero triginta trucidata fuisse referuntur. Hadrubal autē eorum rex vltro transfugies eius vxori se suosq; filios in mediū fecit incendiū: q̄ sexdecim diebus continuis ciuitatē arsit: et miserū (vt Livius ait) et victoribus spectaculū p̄buit: Atq; eo tunc Carthago hec (vt Eusebius scribit) sexcentesimo sexagesimo octavo ab eius condicione anno omni murali lapide deleta fuit: Verū postq̄ enersa fuit vigesimo secundo āno V. elio Cecilio Metello: et T. Q. Flamineo consulibus reparari iussa fuit: Qua reparata Romani ciues eo multi educti sunt: Sed vt idē Livius inq;: intra breue tēpus Ethna vltra solitū fiamineos ignes euomens calidis cineribus exusta eius tecta destruxit: Cuius subleuande calamitatis cā senatus Ro. decē annis vectigalia ei remisit. Multas enim per tempora Hethorum hec pertulit calamitates. Deniq; in maurozum manus deveniens eorum Regum sedes et regia nunc vsq; habita est: Que et vernacula lingua etiam Tunicius appellata est.

Carthagines q̄q; ciuitates fuisse compertū habemus: quoz tpe Jair iudicis Israel (testibus Sicardo cremonēsi epo: Eusebio ac magistro Carhedone) et cetoriorionibus ciuibus: q̄nā et a suo noie Carthagini dixerūt: et hec famosior hita ē. Secūda peni (teste Ysidoro) postea i Spartā cōdiderit: Tertiaz Cyrrus rex. 42. āno post vrbe cōditā (teste Papia et Seruio) cōdidit: quartā (vt Anselmus i li. q̄ imago d̄i hispāia fuit: q̄ntā extatē Romāi cōdiderūt. Cato at i senatoria orōne hec ip̄a vba de Carthagine rettulit dicēs: In Lybia cū rex Japon regno potiret: q̄dā mulier Elysa deā extruxit Dampnē: quā Carthaginē dixit. i. sermone punico nouā ciuitatē. Ex quibus verbis inferitur q̄ Carthago longe ante condita sit.

Salomō

1035

Salomō q̄ interpretat̄ pacificus David regis ex Barfabea filius secundus hebreoz rex āno a natiuitate Abrae. 980. adhuc viuēte p̄re hebreis regnare cepit: et regnauit ānis. 40. Hūc dñs ab ineūte etate more exūdātis flumis tāta repleuit sapia: vt dice amsim q̄ q̄cqd nā effice potui tūco videt̄ expta: Nichil eo excellētius fuit: nihil dignius: sicut e sacris eius colligimus histo. vel i v̄tutibus p̄mo: postea i vitijs: Hūc itaq; natū p̄ festi Mathā pp̄bē viro doctissimo atq; sanctissimo educādū nutricūdūq; dedit: quē cū suscepisset pp̄ eius clarissimā idolē eū Annibalē ap̄pellauit: et bōarū artū disciplina: oiq; doctrie studijs ibūē studuit: eo maxie qz mores suos nā graues et cōpitos regis negotiis excitās ad bonū et equū modestissime ferri videbat̄. Factū igit̄ adoleseēt ea i iuueni etate flozēte suaf ob v̄tutes et dño sic iubēte (si q̄s scribus suis abiect) dauid i regnū p̄fec q̄ rex p̄stitutus p̄festi chanaanēcos: ceterosq; hostes s̄bellās pacē v̄ndiq; obtinuit: v̄n dño disponēte p̄si: factū ē vt q̄ b̄nificiū ab eo se suscepisse existabāt: et q̄ eius metu fugerāt: pecūtas et mūera eidē inūera p̄tribuerit: q̄ obrē tāta auri et argēti vim i hierusalē p̄gregauit: vt argētū ibidē p̄ nibilo reputaret̄. Erat at auri p̄dus qd̄ eos p̄ singulos ānos of

4164

ferēbatur sexcenta sexaginta sex talenta excepta summa: quam legati diuersarū gētiū & negociatores afferre consueuerant: Quibus ex rebus atq; diuitijs templū illud toto orbe celeberrimū extruxit: atq; intrinsicus & extrinsecus auro mundissimo aurauit: In quo quidez p̄ter ea: & ipse Salomon regiam domum: & quidem superbissimaz: atq; alia innumerabilia quasi edificia construxit: p̄ quibus rebus super omnes reges terre: & sapientia & diuitijs: atq; familia magnificatus est. Et propterea vniuersi desiderantes vultum eius: & audire sapientiaz illius: deferebant ei munera: vasa aurea: vestes preciosissimas: arma bellica: aromata optima & equos: ac mulos innumerabiles: p̄ quibus fecit salomon currus mille quadringentos. Et licet eidem ois scientia concessa fuisset: diuitieq; oēs: & imperiū grande: ac summa euz iustitia populos subditos sepe tenuisset. Multa etiaz bona cōposuisset: attri radē iaz etate maturus tot bonoz et bonoz largitore postposito: conscenso offensionis montez Moloch egyptioz idolu: & alia gentiū idola flexis genibus adorauit. Et quū factus esset senex circa mulieres & venereaz intēperantiaz turpiter egit: & non solum feminaz prouincialiu habere voluit delectationez: sed etiaz multas alienigenas habere voluit vxores. Ex quibus septingente vxores: & concubine quadringente fuerunt: que auerterūt cor eius: & secutus est deos earū: & vt eis aliquid gratū efficere videretur pbana & tēpla earum dijs edificauit: propter qd iratus dñs: ei dē aduersariū suscitauit: vnde & diuus p̄ Aug. i. 1. de ci. dei. c. 2. de eo sic dixit. Salomon bonis inijtis malos habuit exitus. Quippe secunde res: que plerunq; sapientiaz aios fatigant: magis huic obfuerunt q̄ ipsa sua. p̄fuit sapientia: sic quoq; Aelus filius sirach contra euz bis vrbis inuehit dicens: Collegisti quasi ozicalchuz aurū: & vt plūbz complesti argentū: & denudasti femora tua mulieribus: potestatesq; in corpore tuo habuisti: & dedisti maculā in gloria tua: & p̄phastu semen tuū inducere iracundiā ad liberos tuos & ceteris stultitiaz tuaz vt faceres imperiū bipartitū: & ex effraiz imperare impiuz duz: vey non inquit p̄ter dauid sanctuz suuz abstulit deus misericordiaz suaz a te: neq; oio delere voluit opera sua. Tandez salomon quū quatuor & nonaginta annis vixisset: valde longeuus mortuus est: cunctis regibus felicitate excedens: & sepultus est in hierusalem: Et hic quide certissimus fuit testis inbecillitatis humane nature: Qui eniz picez tractat persepe coinquinatur a pice. Eius autez gesta prima & nouissima siquis perdiscere cupit ea a capitulo primo tertij libri reguz vsq; ad. 12. & a primo secūdi paralipomenon vsq; ad. x. p̄quirat.

¶ Libri Salomonis.

Composuit autē Salomon hic: quū oēs hoies antiquos sciētia & sapiētia excelleret: L. libros de canticis & modulationibus quinq; et mille: & parabolaz atq; similitudinuz (vt Iosephus scribit) fecit libros tria milia. per vnūquodq; eniz arboris genus parabolā dixit ab hyfopo vsq; ad cedruz. Eodem modo & de iumētis: & de reliquis terrenis: necnon aquatilibus ac auibus celi disputauit. De quibuscunq; creatis philosophatus est: Sed ex eius libris: qui nunc extant: tres libros precipuos fm tria eius noia conuenientes cōscripsit. Primo nanq; pacificus appellatus fuit: secūdo amabilis: tertioq; ecclesiastes: quod latine concionator dicitur. Horū autē libroz primus proverbiū fuit. In quibus incipientes paruulosq; mores instruit: vbi velut p̄ ad filiū frequenter loq̄. Secūdus ecclesiastes fuit: quo proficientes vana instabilitūq; rez naturaz docet. In eo persepe repetens. Vanitas vanitatu: & oia vanitas: vt per hoc expertus ostendit: qd temporalia omnia vana sunt: atq; caduca. Canticum deniq; canticoz tertio cecinit: quo consumantes instruit: quo pacto fideles animas christo per vnionez animoz sanctorūq; desiderioz iungat. Instituit quoque & hic salomon contra demones incantationes: quibus eoz egritudines possent mitigari.

¶ Templi Salomonis conditio.

4172 **T**emplū dñi toto orbe celeberrimū Salomon rex quarto regni sui anno edificare cepit: & in octauo anno compleuit: vt etiaz habetur secundo paralipomenon. 2. cuius longitudo cubitoz sexaginta fuit: latitudoq; viginti: ac altitudo centuz viginti. Id autez templū ex lapide albo totū constructū fuit: cuius fabrica multa arte confecta est: videlicet de lapidibus politis: mira q; arte compositis: ita vt neq; mallei: neq; aliterius instrumenti fabrilis aliquid considerantibus appareret inditū: totūq; edificiu interius & exterius laminis aureis inaurari fecit: & eius pauimentū preciofo marmore sterni. Altare quoq; eueuz cubitoz .xx. longitudinis in eo erexit: cuius vasa oia ad cultū necessaria aurea & innumerabilia esse voluit. Et preterea: que pater suus deuouerat. Salomon ipse multuz aurū & argentū in eo intulit: predictisq; omnibus que ad templi magnitudinez expectabant: Salomon scripsit oibus hebreoz principibus ac senioribus: vt iuberent omni populo ad dedicationez templi hierosolymā conuenire visuri simul & templū & dei arcā ibi deez portandaz: conuocataq; multitudine in hierosolymis rex cū ingenti hostiaz pōpa & luminaribus atq; sacrificijs innumerabilibus arcaz primo mense cum duabus testamenti tabulis in aditu templi collocauit. In qua quidez etiaz vna manna plena: & virgā Aaron collocauit. his optime gestis salomon orationez fudit ad dominū pro populo: qua completa sese deuotissime prostrauit in terraz: & adorato domino surrexit & in templo per septez dies obtulit hostias. xxij. milium bouum: & arietum centuz viginti milium. septimo autez die manifeste vidit deuz sacrificia sua grata habuisse. Nam ignis ex aere omnibus videntibus super altare descendit: & hostias vniuersas abrupit & absumpsit. Cumq; sacrificia celebrasset rex cum benedictione dimisit populū in pace. Post trecentos autem & septuaginta edificationis sue annos: vt in calce huius quarti libri apparebit: hoc tantuz tanq; mirabile templū babylonioz rex penitus concremauit: & erexit: ac eius vasa aurea argenteaq; per Nabuzarda: principem suuz inde tulit. Insuper & aureas mensas: &

candelabra: ac quecumq; preciosa in eo oblata fuerant: oia auferri precepit.

- 1016** **T** Agilauus tertius corinthiorum rex octauo regni salomonis anno corinthijs regnare cepit: et regnavit annis septem et triginta. 414
- 1016** **T** Alba syluius sextus latinorum rex nono regni Salomonis anno latinis regnare cepit: et regnavit annis 39. hunc diuus pater augustinus. 18. de ci. dei. c. 2. dicit albã urbem in latio instaurasse: et ibidez regni sui sede constituisse: a qua deinceps successores eius albanoꝝ reges omisso latinoꝝ nomine appellati cepti sũt. Quã quidez ciuitatez postea Tullus hostilius: licet frequenter eaz inhabitaret euertere deniq; fecit: eius autez populi inde emigrantes in longinquã prouinciam profecti albaniaz regionem a se appellauere. Et nota q; albani ab albenibus differunt: eo q; albani ab alba urbe latij ab isto appellata. Albenes vero ab alba alia ciuitate: que fuit in etruuria ad fucinum lacuz dicuntur: quanq; etiam hi apud Lucanum albani q; doq; nominentur. hic itaq; alba postq; predictũ tempus regnasset aibi filio suo superstitute relicto rebus humanis subtractus est.
- 1014** **T** Albania igitur ab albanis populis ab alba predicta urbe progressis dicta regio est inter iberos et mare caspiũ constituta habet ab ortu solis mare: ab occasu iberaz: et a boreali montes caucos: in qua primum predicti populi viri pastores incole fuerunt. hi siquidẽ simplices admodũ erant: qui pecunias et vitra centenas numez non nouerunt: comertia mercibus inter se facientes ponderuz: mensurarum et agriculture penitus ignari: in bellis vero omnino expediti: solem et lunaz colentes. Ea quippe regio serpentes maximos gignit et scorpiones ac arancas letiferas. Strabo refert apud eos. xxvi. linguas fuisse: hec primo peris: deinde macedonibus: postremo Romanis fuit subiecta: cuius Traianus imperator primũ regẽ constituit: sed quomodo nunc se habeat incertum habemus. Seruntur etiã ab his albanis orti qui peloponessum habitant: quoz princeps Scanderbeus vir fortissimus fuit: qui multa facinora nostris temporibus i turcos gessit. Ea tamen pro maiori parte postmodũ ad turcos eosdez peruenit.
- 1024** **T** Laobenes lupalis regis filius trigessimus primus assyrioz rex. xi. regni salomonis anno assyrijs regnare cepit: et regnavit annis. xlv. 415
- 1021** **T** Labotes quartus lacedemonioꝝ rex quartodecimo regni salomonis anno lacedemonijs regnare cepit: et regnavit annis. xxxvij. 418
- T** Viri doctrinis excellentes.
- 1020** **T** Semeas propheta vir sanctus tempestate hac prophetizando et docendo magno in precio apud hierosolymã fuit: qui post mortẽ salomonis Roboaz ipsius salomonis filii et filios iuda cõpescuit ne contra hieroboaꝝ regem israhel pugnarent. Hic inter cetera hoz duozum reguz gesta scripto mandare curauit: vt batur. 3. 18. 12. 4179
- T** Abdo videns quem Iosephus Jadan nominat Naatan prophete filius et ipse tempestate istac et prophetic dono: ac doctrina multa in hierosolimis claruit. Qui tandem quuz ex precepto domini ad hieroboam regem israhel in bethel stantez super altare excelsoꝝ perrexisset. et ei filijsq; suis mortem interminatus eẽt et eidem regi minitanti manũ arefcere fecisset: quia contra preceptum domini panes comedit in domo falsi prophete dum reuenteretur in hierosolymã in via a leone interfectus est: et patria caruit sepultura: vt batur. 3. 18. 13. Eius tamen corpus falsus ille propheta: qui deceperat euz: in ciuitatez ocuebere fecit: et splendida pompa sepelliuit.
- T** Sabba regina cui propriuz nomen Michaula fuit Meroe nili insule apud ethiopiaꝝ seu arabiaz regina his temporibus: quum omni doctrina et sapientia plena esset audiens crebro Salomonis sapientiã: virtutemq; atq; prudentiaz eius desiderio capta: et mirata ad videndum eum hierosolymaz venire disposuit. et suscepto splendido comitatu ac magnifico sumptu suo insigni relicto regno per ethiopes egyptioꝝ et rubri maris littoꝝ: atq; arabuz solitudines: tandem multo labore venit hierusalem illum auditura. A quo et summo cum honore suscepta fuit. Cui quuz multas questiones et enigmata proposuisset: et eoz solutiones velocissime ab eo audisset vltro confessa est ipsius sapientiã longe famaz excessisse: videns quoq; culmen eius regale: et conctũ eius regimen dixit: o rex: quis non benedicat deuz: et hanc tuam prouinciã: et eius habitatores: vt te tam insignem viruz ad regni culmen euererit. Et ad ostendendum sue mentis affectum statim apertis thesauris suis viginti auri talenta regi obrulit: et aromatuꝝ innumeraz multitudinem: ac lapides pretiosissimos multos: et inter cetera etiaz quasdaꝝ arbusculas seu radices balsama sudantes: quas salomon non longe a hierosolymis in monte Engadi plantari iussit et coli: versaq; vice a Salomone maiori bus susceptis muneribus summa euz laude in patriã redijt. Hanc eandem sibyllaz vatem fuisse comestoz dicit: deiq; ueri caltricem: que eidez multa predictit: inter que lignuz quoddã ostendit: quo vir affigendus esset: pro cuius morte eius regnum foret consumendus: quod et factum est. Ad quippe lignuz: vt aiunt: in probarica piscina tempore passionis domini nostri iesu chisti inuentum fuisse perhibetur: quo eius crucifecta fuit: Hanc nonnulli a pbaraonibus generationẽ descendisse ferunt: et in meroe nili insula permaximũ habuisse regnum: vbi et tam grandi diuitiaz copia abundasse: vt credatur in hac vita fere mortales omnes excessisse: nec incongruũ est: quia quum insula illa permaxima sit: etiaz in ea effodiuntur auz argentum: aes: ferrum: et lapides preciosi: reperiuntur multiplices: fert quoq; bebenum lignum odoriferũ. In ea itaq; diuitiaz abundantia hec Michaula regina prestantissima non delitij: non ocio: et mollicie

feminee dedita fuit: sed virtuti inherens: omnes scientias perdiscere voluit.

C Sadoch summus hebreoz sacerdos in principio regni salomonis sedere cepit: sed quantū sederit ignoramus. hic octauus in numero pontificum fuit: qui patres habuit nomine achibob: qui fuit filius ambri: qui fuit mereorb: qui fuit iotban: qui fuit Ioseph summi sacerdotis: In hoc itaq; summi sacerdotij dignitas per salomonez in filijs Eleazari filij Aaron restituta est: et domus Ithamar secundi filij aaron eo honore priuata est: et dei voluntatem: vt predictus fuit heli sacerdoti. hic igitur primus a rege sacerdos factus fuit: eo quia quum natban propheta eidem salomoni regnū procurauerit: qui quoad vixit a rege maximis honoribus prosecutus est: vt habetur. 3. r. 2. cap.

4204

R

Roboam salomonis filius tertius hebreoz rex octogesimo regni dauid anno hebreis regnare cepit: et regnavit annis. i. 4. vir certe superbus et fatuus: ac pauidi cordis: qui quum nolisset paternis amicis credere perdidit principatus: nam salomone eius patre defuncto omnes populi eum aduertes rogarunt dicentes: ut aliquid de seruitijs et onere paterno relaxare dignaretur et ipse melior esset patre suo: quia et ipsi deuotiores essent erga eum. ille autem in hoc relicto se-

Roboam

995

num consilio iuuenibus adbesit: et dura populo respondit: et dixit minimū digitum suum vastiorem esse lūbis patris sui: et seneritatez: quas fuerant in illo experti in se multo potiores agnoscunt. Hec quippe dei voluntate ab eo gesta sunt: vt que predixerat Achias propheta producerentur ad effectus. Ad cuius quidem responsionez omnes indignati vna voce clamauerunt. Nil sibi deinceps comune esse cum filijs dauid: eo autem tumultu metuens Roboam ne lapidaretur a populo relicta syemonioz ciuitate hierosolymaz fugit. Et a tribubus iuda simul et Benjamin solum constitutus fuit rex. Relique vero decem tribus ab eo recedentes constituerunt regem hieroboā. Quumq; roboaz reliquis tribubus rebellantibus oppugnare statuisset a domino per prophetas prohibitus est: dicente id domini voluntate gestū esse: peccq; cum hieroboā et decem tribubus in ita ipse betleē et alias plures in iuda munitissimas et magnas crexit ciuitates: et muris eas cinxit. Duxit deinde roboam hic vxores decem et octo: et concubinas sexaginta e quibus vna absalonis filia fuit: quam super omnes amabat: de qua natus est ei filius masculus: quem abia appellauit: genuitq; ex omnibus viginti octo filios: et sexaginta filias. Cuncti vero sacerdotes israhel pariter et leuite: qui decem ex toto corde querebant: ad euz in hierosalez conuenerunt ad imolandum victimas domino deo patrū suorum: qui et regnum iuda per tres annos optime roboauerunt. Quo robozato et confirmato ipse cum toto eius regno ad impietas et iniustas conuersus est actiones: et spreuit dei religionem: qua propter vindicem su per euz misit deus Sisach regem egyptioz: qui ascendens euz multo exercitu hierosolymā: primo multas iudee cepit vrbes: et vniuersa igne ferroq; vastans: tandem non lege bellica: sed pactis precedentibus vrbe regiaz ingressus vniuersos regios thesauros exhaust: ac domini templū expoliari: abstulit quoq; et aureas lanceas et scuta aurea: que rex Salomon deo dicauerat: euz quibus omnibus Sisach rex ad propria remeauit: pro quibus Roboam rex erea scuta et lanceas eiusdez numeri fecit. Fuit autem Sisach cunctis diebus roboaz inimicus. quadraginta vnius anni erat Roboaz hic quuz regnare cepisset: et vt preferur regnauit decem et septem annis: cuius opera prima et nouissima habentur scripta li. 3. Regum. cap. 12. et secundo paralipomenon. x. cap. vsq; ad duodecimū: qui mortuus sepulchus est hierosolymis i sepulchris reguz.

C Israhelitarū regni principius.

4205

C Hieroboaz itaq; nabath filius genere ephzateus Salomone rege defuncto: et bifartaz regno eius ex seditione diuiso rex hoc anno contra Roboam a decem tribubus constitutus regnavit in samaria annis duobus et viginti. Is namq; quum ab ipsa adolescentia robustissimus ac nimis strenuus esset salomon eū principem super tribum Ioseph constituit. Et quuz aliquando hierosolymaz proficisceretur: occurrit ei propheta: et dixit quomodo salomon ob amorem mulierū alienigenarum peccasset in deū: et q post eius obitu scindendum esset eius regnū: et ei a domino conferendum esset regnū super decē tribus: quibus sermōibus elatus factus confestim studuit populo suadere: vt a Salomone recederet: et regnum ei contraderet: quod vt salomoni innotuit quesitū euz comprehendere: sed hieroboam ad sisach egypti reges fugit: et vsq; ad obitu salomonis ibi moratus est. Mortuo aut salomone repente miserunt in egyptuz principes populi et reuocauerunt eum: Qui venit ad eos in ciuitatez sicionoz: et cum populo Roboam filius Salomonis adiit rogauitq; vt aliquid de seruitio relaxaret: sed quū dura eidez respondisset Roboaz in seditionē versus populus regnū salomonis diuisit. Institutus igitur hieroboam in ciuitate sicionoz rex vt sectatores suos a tribu iuda seiuingeret: confestim nouos colendi ritus conscripsit: ne populus pergens hierosolymaz et festiuitatem illic solemniter agens penitentia duceretur: et euz dereliqueret: et ad regem pristinus remearet: vnde et duos vitulos aureos: et totidez templa construxit: et vnum quidez in ciuitate Betbel: et aliud in Dan. Sic sic seduxit populus: et preuicacare eum leges patrias suavit. Quod hebreis malozū initium fuit. Itaq; et phana in excelsis edificans etiaz sacerdotes constituit: ac primus se pontificem faciens cum ceteris sacerdotibus altare conscendit: et hostias et sacrificia de vitulis obtulit. Ad quem propheta veniens coraz populo eum durissime redarguit: sed indignatus rex dum esset super altare manus extendit et precepit: vt continuo caperetur propheta: cuius manus continuo arefacta et marcida non valuit eam reuocare: donec propheta eidem per orationem restituere fecisset: verum quum ad deuz reuerti statuisset: quidā malignus propheta eius mentem penitus auertit a deo: et ad actus impios euocauit: vt deinceps omnem contumeliā

994

b 3

diuinitati facere curauerit: propter cuius impietates non multo post in eum et eius generationē dominus supplicia multa intulit: et eum vna cum eius domo penitus euertit. Ac tandem omnis israhel ea pertinacia eo deductus est: vt vna cum religione et secta imperiū omnino amiserit: et in turpissimā seruitutem redactus sit. Mortuus est autem hieroboaz quum regnasset predictū tempus relicto regno eius filio Adab.

992 **T**herrippus quartus atheniensis dux tertio regni roboam anno apud athenienses magistratum sumens 4204 regnavit annis vno et quadraginta.

990 **P**rimas quartus corinthiorum rex quinto regni Roboam anno apud corinthum regnum iniens regnavit annis quinq; et triginta.

986 **A**rbis filius albe filius septimus latinozum rex nono regni roboam anno latinis regnare cepit: et regnavit annis quatuor et viginti. hunc Eusebium egyptus filium vocat: qui quū predictum tempus regnasset Capi filio derelicto diem clausit extremū.

984 **D**eristbus quintus lacedemonioꝝ rex vndecimo regni Roboam anno lacedemonijs regnare cepit: et regnavit annis nonem et viginti.

981 **P**yrithiades trigessimus secundus assyriorum rex sextodecimo regni Roboam anno assyrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta.

Achimaas Sadoch filius nonus summus hebreorum sacerdos his temporibus clarus et inclytus fuit: et maxima in veneratione apud iudeos habitus est.

Abias

675

Abias Roboam ex macha vxore absalonis filia susceptus quartus iudeoꝝ rex post patrem anno nonagesimo septimo regni David quū hieroboaz octauum decimum habret in regno regnare cepit: et regnavit annis tribus. Vir quidē cunctis suis fratribus sapientia et fortitudine clarior: qui quū iustus et rei militaris scientissimus esset hieroboam reges israhel ad se eū in genti exercitu venientem facile cōpescuit ac superavit. Ex cuius quidem exercitu ad quinquaginta hominū milia vno prelio interfecit: vt habetur. 3. Reg. xv. et secundo paralipomenon. cap. 13. hic quatuordecim duxit vxores: e quibus vigintiduos genuit filios: et sexdecim filias. Dormiuitq; abias cum patribus suis: et sepultus est in hierosolymis in monumentis paternis.

Assa

643

Assa abie ex macha vxore natus: quintus iudeoꝝ rex anno centesimo regni David post patrem regnare cepit: et regnavit annis xli. In isto autem rege qui ad diuinitatē semper respexit iudei ab israhelitis alijsq; nationibus aliquandiu oppressi paulisper respirare ceperunt: quippe qui corporis et animi votibus cum rege David comparari potuit. Hic nonnullas in iudea vrbes didit. Idola queq; destruxit: templum dñi mundauit: Belloq; fortunatus: et hie regem cum innumeraibili multitudine interfecit: et omnes legem moysi pro viribus complexus est. Regnum quoq; omne composuit cunctam ab eo abscidens nequitiam: et ab omni macula emundans. Veruntamen excelsa omnino non abstulit. Tandem quum fedus pepigisset cum Benadab rege syrie: et thesauros omnes domus domini: domusq; regie renitente anani propheta ei ostendisset pedum morbo percussus: bona tamē et felici morte defunctus est: vt patet. 3. Reg. 15. et secundo paralipomenon. xliij. xv. et xvj. capitulis: quo moriente successit ei eius filius Josaphath.

Azarias propheta filius obeth his temporibus vt plurimum floruit: et multe auctoritatis apud Issa regem iuda extitit: quem et doctrina predicationeq; erga dei cultū bene animatum: promptiorem ad bene de deo promerendum se reddidit: vt patet. 2. paralipomenon. cap. xv. Hic inter cetera predixit hierusalem a ceteris deis fore capiendam.

Anani propheta et ipse per hoc tempus claruit. Qui quum assa regem predictum durius oburgaret q̄ Benadab regem syrie contra Bassa regem israhel vocasset: ab eodeꝝ captus in neruo cunctis diebus vite sue poni iussus est. sic habetur. 2. paralipomenon. cap. xvj.

941

Adab hieroboam regis filius secundus israhelitarū rex secundo regni asse anno israhelitis regnare cepit et regnavit annis duobus. Hic sicut habetur. 3. Reg. cap. xv. patris impietatis malitieq; concordans malum fecit in conspectu domini: Sed superueniente diuina ultione dum Gebethon ciuitateꝝ palestinorum obsideret: dolum passus a quodā amico suo nomine Bassa Abeli filio mortuus est. Qui post eius obitum imperio potitus: omne genus hieroboam interemit: et euenit vt secundum prophetiam achie prophete: alij quidem cognatorum hieroboam in ciuitate mortui a canibus lacerarentur: et alij a volueribus deuorarentur. Ac sic domus hieroboam pro impietate et iniquitate sua pertulit ultionem dignā.

969

Bassa igitur de tribu Issachar tertius israhelitarum rex anno quarto Asse regis Iude obruncato nadab regnare cepit: et regnavit super decem tribus annis. xliij. hic suscepto imperio omnes domus hieroboam euertit. Veruntamen et ipse tanq̄ impius et malignus in vjs hieroboaz atq; eius peccatis: quibus peccare fecit israhel ambulans populum suū multis malis afflixit: et deo multas iniuriā intulit. Ad queꝝ dominus prophetaz misit dicens se omne eius genus exterminaturū: sicut perdidit domus hieroboam. Habuit autē hic grauissimū bellum cunctis diebus vite sue cum Assa rege iuda: et tandem hie u propheta ingulato: et ipse a Creone quodā peremptus in ciuitate therfa sepultus est: cui successit eius filius belan: vt patet. 3. Reg. xvj. et secundo paralipomenon. c. 16.

Capis athis regis filius octauus latinoꝝ rex āno. 13. regni Asse regis iuda latinis regnare cepit: et regnavit

uit annis. xxviii. tandem Carpentio filio regni relinquens diez clausit. Sunt qui dicant ab ipso Capuam campanie ciuitatem conditam.

Capua in laborijs ciuitas.

Capua igitur campanie ciuitas ab isto condita id nomen ab eodem accepisse credendum est dicente virgilio. x. li. enei. Et capis huic nomen campanie dicitur vrbi. Seru. L. i. li. 4. ab vrb. et n. Isidorus i. quito decimo et bi. cap. primo: ac Strabo in quinto volunt eam a locis campestribus in quibus sita est Capuam fuisse appellatam: Idem qz Iulius eodem libro ait. C. ultimum et b. scorum vrbem que nunc Capua est ab Samnitibus captam Capuamqz ab duce eorum Capuo dictam. Unde et Seruio teste constat eam a Tusculis conditam viso falconis augurio. Ea quippe ciuitas insignis et permaxima fuit: et totius regionis campanie caput: et inter maximas ciuitates videlicet Romam et Carthaginem numeratam. Vicuntur adhuc extare

longe a noua Capua duo milia passuum. huius vetuste vrbis aliqua fundamenta portarum: templorum: theatrorum et ceterorum edificiorum: que vrbi dignitates pre se ferunt. Illam enim Hannibal: deinde Romani quum preualidam proquinquamqz inimicam haberent primo eidez magistratus consilium et senatum ac deniqz omnia insignia reip. substulerunt: postmodum Hiericus Vandalorum rex omnino igne ferroqz destituta reliquit. Quis autem postea extantem Capuam ab antiqua duobus mille passibus distantem condiderit inuenire nequimus. Fuerunt autem Capuani: vt Cicero refert propter agrorum bonitatem: et vrbis magnitudinem superbissimi viri: nec etiam modernis temporibus meliores: seu humiliores referuntur.

4246

Agessilaus sextus Lacedemoniorum rex vigesimo regni anno Lacedemonijs regnare cepit: et regnavit annis xliij. hic vir immortalitate merito dignus fuit: qui ab Hercule originem ducens: quum iuuenili adhuc etate floretet regnum hoc adeptus est. Et inter cetera quoad vixit sepe fidei observator fuit: qui quum aliquando cum Sisapherne persarum regis imperatore iureiurando indutias fecisset: ac ipse Sisaphernes emertus eet phedera tamen ipsa apud se inuoluta esse voluit. Ex quo factum est: vt nec Greci: nec Barbari quocumqz iure secum phedus intrare vererentur. Quo factum est vt ad tantum glorie enectas fuerit: vt infinitas prope modum vrbes et insulas multas suo subdidit imperio. Unde qz contra thebanos et argiuos bellum gerens eos omnes profligauit et vicit de qua victoria: alijqz facinoribus suis Plutarchus historicus diffuse pertractauit. De eius autem virtutibus admirandis paucis dicendum est. Quum enim a ciuitate indicatum fuisset: vt omnia que Agidis fuerant in eius manus perueniret: ipse quos sciebat et videbat pauperrimos eis omnia ex equo diuidere curauit. Ab ebrietate autem et gule improbitate: cibisqz intempestiuis: non secus qm ab ingenti flagitio abstinerebat. In conuiujs quoqz quum duplo maiores acciperet epulas eas distribuebat. Eius insuper lectus omnium vilissimus erat: arbitrans principem oportere non mollicia: sed temperantia priuatis superiorem esse. Ipsius preterea continentia permaxima fuit: quia nunquam in domo priuata cum muliere loqui voluit: sed vel in templo: vbi talia fieri impossibile erat: vel in propatulo: vbi cunctorum modestie sue testes habiturus esset. Sed vt paucis me expediam: Agessilaus iure beatus dici potest: qui quum statim a puero gloriose fieri cupierit: id supra ceteros etatis sue homines assecutus est: et apud eos: quorum dux erat: et erga hostes absqz omni crimine ad extremum vsqz spiritum vixit: putans eos qui bene viuunt non dum fortunatos: qui vero gloriose interierint eos iam beatos esse.

953

Hie prophetam anani prophetie filium tempestate hac spiritu prophetie plurimum floruisse constat: eo qd verbum domini contra Bassam regem israel et eius domum in ore eius sanctum ad eundem regem accesserit et dixit. Minimum eius genus fore exterminaturum: sicut perdidit domum hieroboam: qd imitatus esset pessimum ipsius viri idolatrie scelus et ipso scelere quam maxime irritasset dominus deus patrum suorum. Propter quod indignatus rex in eum insurrexit et trucidans martyrium ostendi a quo vsqz ad mortem pertulit: vt ps. 3. vs. c. 16.

4250

Phorbas sextus Atheniensium dux quarto et vigesimo regni Assa anno apud Athenienses regnare cepit: et regnavit annis. 31.

949

4252

Isaia Bassa regis filius quartus regum israel anno vigesimo sexto regni Assa in israel regnare cepit: et regnavit annis duobus. Hic quippe flagitiosus temulentusqz ac maximus manducus fuit: et omnium virtutum profligatus immunis: propter quod Zambus eius seruus in sermone domini qd locutus fuerat in manu hie prophetie: quum cum temulentus in tharsa vrbe vidisset super eum irruens interfecit: et ipse regnum occupauit: quo obtento omne Bassa genus secundum prophetiam hie vsqz mingentem ad parietem interemit. Et sic eodem modo domus Bassa propter impietatem radicibus euulsa est. Et itaqz mortuo predictus Zambus septem diebus regnavit. Exercitus autem audiens que gesserat Zambus: confestim Zambus principem suum

944

et ipsi constituerunt regem: qui euz exercitu multo venit in iherusa ciuitate: et bellica manu cepit eaz. Sambri autem videns ciuitatem: in qua erat fuisse captam: ad arces confugiens semetipsum vna cum arce concremavit. Ab hoc quoque in israel contentione suborta: pars quedam sequebatur ambri: pars vero Thobin. Quumque vicisset pars ambri interceptus fuit Thobin: et in toto exercitu et israel regnavit Ambri.

943 **T** Ambri itaque princeps militie israel: quintus israelitarum rex trigesimo anno regis assa suscipiens imperium tenuit illud annis. 12. primo quidem cum Thobin quatuor annis: posteaque in samaria octo annis: hic su per omnes qui ante eum fuerant nequius contra dominum operatus est: et dominus deus in vanitatibus irritare studuit quia quoad vixit quesivit suis impietatibus populum a deo recedere facere: propter quod et hunc dominus euz genere suo extinxit. Venitque et ipse in samaria defunctus achab filium regni successorem reliquit: ut habetur. 3. Regum. cap. sextodecimo.

932 **T** Memphes pharaon anno quadagesimo regni assa egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. 4. 4267

Josaphat **T** Carpentus filius capis filius nonus latinoz rex anno ultimo assa regis latinis regnare cepit: et regnavit

931 **I** 13. annis: et Tyberino filio successore derelicto decessit. Josaphath assa regis filius sextus regum iuda anno. 141. regni dauid in iherusalem regnare cepit et regnavit annis. xxv. hic matrem habuit nomine abida qui et proavi sui dauid pietate et religio ne ac fortitudine imitator fuit: omnes enim effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoque deleuit: patrumque decreta observavit: ac flagitia omnia presertim emendavit: vnum dumtaxat in eo reprehendendum fuit: quod impijs israel regibus auxilium prestavit. His enim virtutibus hic io

saphath benivolentiam omnium consinium principum sibi comparavit. Et palestini ei tributa multa reddere ceperunt: et arabes in signum benivolentie singulis annis agnas duo milia et totidem arictes ministrabant. Quibus auxilijs munivit maximas ciuitates: et exercitus et arma contra hostes in eisdem preparavit. Habuit enim in exercitu suo (ut iosephus li. octavo meminit. 12600. bellatores: quorum auxilio amonitas et moabitas atque ethiopes quasi deleuit. Reversus autem hic iherosolymam post multas victorias: post paucum tempus defunctus est: quum vixisset annis sexaginta. Eius quippe corpus ingenti pompa in iherosolymis sepultum fuit. Reliquit autem filios multos: inter quos successorem habuit seniores filium nomine ioran: ut patet secundo paralyponon. c. 17. 18. et 19. ac. 20.

930 **T** Achab ambri regis filius sextus israelitarum rex anno primo regni Josaphath in israel regnare cepit: et regnavit annis. 22. hic super omnes qui ante eum fuerant pessimus fuit: et magnitudine malorum intendit ad maiora super omnes eorum nequitias. Ipse enim Jezabel tyri regis filiam ex genere Sidonis duxit uxorem per quam etiam eius didicit adorare deos: cuius quidem consilio et opera omnibus in rebus usus est: eo quod mulier acerrima et nimis audax esset. Que eum ad tanta perduxit vesania: ut etiam preter vitulos quos fecerat Baal deo tyri et sidonis templum edificaret et plantaret omnium arborum lucos: cui et sacerdotes et falsos prophetas eidem deservituros constituit. Insuper et consilio iezabel uxoris sue innumeros domini interfecit prophetas: et micheam prophetam verum sanctissimum trussit in carcerem: atque naboth verum optimum propter denegatas sibi vineam lapidibus obvi fecit. In iudea tamen multas crexit ciuitates: atque in samaria eburneam domum et quidem superbissima magna impensa edificavit. Veniit hic septuaginta filios: inter quos fuit ochozias eius in regno successor: atque athalia iherosolymorum postea regina: quos omnes hinc rex israel postea interfecit. Tandem vero michea propheta aliter sentiente et reclamante quum in Ramoth galaath contra regem syrie in prelium perrexisset a sagittarijs solus in curru vulneratus interijt: cuius sanguinem iuxta verbum helye prophete canes linxere. Quod certe ei non accidisset si bene monenti prophete obtemperare voluisset. Hec ex. 3. 18. li. c. ultimo habentur: et 2. palipo. c. 18.

927 **T** Amenophis pharaon quarto regni josaphath anno apud egyptios regnare cepit: et regnavit annis noues post quem Oschor eius filius annis sex. 4272

921 **T** Tyberinus filius carpenti regis filius decimus latinoz rex tertio decimo anno regni Josaphath latinis regnare cepit: et regnavit annis noues. Tandem Agrippa filio successore relicto in tyberim amnem decidens fluvio illi nomen eternum dedit: qui prius albula dicebatur: quod Quidius in secundo fastorum testatur dicens: Albula quem tyberim mersus tyberinus in vndis reddidit in vndis forte timebat aquis. Verum tamen et ante hunc tyberinum tyberim appellatum fuisse inuenimus. Quippe quum Luander ad eneam regem loqueretur dixit ad virgilium. li. octavo. Tum reges asperque immani corpore tybris: A quo post itali fluvium cognomine tybris diximus et cetera. Alij vero eum tyberis appellatum fuisse a quodam tuscorum rege ibi latrocinate.

T Agelas sextus corinthiorum rex quartodecimo regni Josaphath anno corinthijs regnare cepit et regnavit annis triginta.

912 **T** Agriga sen agrippa filius undecimus latinoz rex anno. xxij. regni Josaphath patre eius rebus humanis exemplo latinis regnare cepit: et regnavit annis. 40. Qui quum predictum tempus regnasset moriens Bremulum filium regni reliquit heredem.

911 **T** Ochozias achab regis ex Jezabel filius septimus regum israel anno. xxij. regni Josaphath in samaria regnare cepit et regnavit annis duobus. hic: ut tertius regum habet homo malignus fuit: et per omnia vitioque parenti similis: atque iheroboam qui prius populum decipere inchoauerat. Nam quum in visceribus eorum am

bularet: dominum deum israel ad iracundiaz concitavit: et regē moabitarū sibi rebellare fecit: et tributa: que patri suo reddere consueverat ministrare cessavit: et demū quū sederet super quoddam cancellū domus sue dei nutu e cancello decidens in pessimū languorē decidit: et quū vehementissimo dolore premetur misit ad muscam deum acharon consulere de salute sua. Occurritq; belias propheta in verbo domini nunciatus a rege missis: et dixit eis ad regem vestruz regredimini: et dicite ei q non evadet hūc languorē. Et sic paruo tempore trāfacto: sic predixerat helyas: extinctus est sine filio: cui successit in regno frater eius Joram: vt patet quarto regum primo.

Helyas thesbites maximus prophetarū sui temporis per hoc tempus ab hominibus est ablatu: cuius finem nemo cognovit. Hic multis miraculis quoad vixit claruit: atq; sicut ignis ardens totus erat: ita et verba eius quasi facula ardebant. Hic primū ad regē Achab: qui dereliquerat mandata domini: et secutus fuerat Baal in verbo dñi accessit: et siccitatē trium annorū atq; vehementēz famez futuraz in samaria predixit. quibus prenūciatis statim ab eo aufugit: et abscondit se in torrente tribus annis: vbi per id tēpus quottidie cornus ales eidem cibū detulit. Inde siccato fluvio in sareptaz civitatez secessit: Ubi a quadaz muliere vidua paupercula: donec siccitas defecit et enutritus est. Undeq; quū mulieri: que sibi pabulū prebebat filius vni cus ex morte defecisset precibus prophete dominus illūz matri viuūz restituit: et hunc Jonaz prophetam fuisse dicunt. Rursusq; eo post tertium annū in conspectu achab orante celi pluuiaz et glandines dedere pluuiaz. Quinq; helyas quadringentos et quinquaginta excelsozū sacerdotes: qui achab regēz: et populū seducebant interfecisset ab ieszabel regina in vltionem ipsoz vbiq; persecutus est. Sed ipse tandem in montem dei ozeb accedens inde in damascūz peruenit: vbi et azaclez in regē syrie: et hieu regēz samarie ex precepto domini inunxit. Unde reuersus ad regionez hebreozum inueniens helysenz bubulcū arantez cum duodecim alijs protecit palium suū super eum: et pphetare cepit sicut habetur. 3. Regū. c. xviii. et. 19. postmodum exustis duobus Sebozie regis quinquagenarijs cum quinquaginta viris suis a domino Helyseo vidente per turbinem in celum vectus est: vt quartus regum habet libe r. cap. 2. relicto in eius loco Heliseo

propheta.

4290

Joram iosaphath regis filius septimus regum iuda anno. 166. regni dauid post patrez regnare cepit: et regnavit annis. viij. Quadraginta quippe annorū erat quū regnare cepisset: et atbaliāz Achab regis samarie filia duxit vxorēz. Cuius impiū voris seductione pntiosūz puz suoz nō admōs fuit. nā inito impio mox ad necēfratrū suoz: et pñoz amicoz piter et pncipū ē reuersus: oēs deide patrū suoz ritus dereliquit: et excelsa moze hieroboā regis samarie i oī Judea extruxit: cūctosq; habitatores iuda fornicari: et pnuaricari docuit: et p Atbaliā vxorē nihil pretermisit quominus ali quid quottidie noue impietatis efficeret: et q ad vastationēz paterne traditionis attenderet: Propter qd palestinos et ethiopes in eum dominus iuxta verbus helye prophete concitavit: qui cū exercitu hostili antimo in hierusalem vsq; ascendentes cuncta ferro flammaq; vastarunt: et regis domum: insuper et eius filios et vxores pariter occiderunt: et vnus solummodo filiozū eius nomine Sebozias hostes effugiens derelictus est. Insuper et post calamitatez hanc dominus langore alui insanabili eūz percussit: quo egestis cunctis visceribus vitam cū morte mutauit. Quem etiā mortuum populus multis contumelijs affecit: nec ex equijs regalibus eum fecere dignū: sed veluti priuatuū tumulo tradiderunt: vt habetur secundo paralipomenon cap. vigesimo primo.

Joram

909

Jorā alius achozie regis israel frater octauus regūz israel ante iorā predictū regnū suscipiēs regnavit in samaria annis. 12. hic quū aliquot annis obseruatione pceptoz dei et moderatione in suos vsus fuisset: et helyseum prophetam in veneratione et precio habuisset moabitarū regem fudit et eius ciuitates subuertit. Et quum a syrioze rege in samariā diu obsessus fuisset: Ubi tanta fuit necessarioz inopia: vt ibidez caput asini octoginta numismatibus argenteis pre magnitudine famis venderet: et quinq; numismatibus sextariūz fini colūbarū pro salute comparabant hebrei: etiam intercessionibus helisei sine vlllo bello liberatus est: et oia inimicoz spolia consecutus est: vt habet ex quarto regū. cap. vi. et. vij. et secundo paralipo. c. xxij. Uex quū postmodū in peccatis hieroboaz pnuaricatus fuisset ab hieu seruo suo: et militie sue pncipe cum omni domo sua interfectus est: vt ex eodem libro. c. ix. et. x. habetur.

4299

Joiada summus hebreozū sacerdos his temporibus ob sanctitatez et rez experientia apud iudeos summo in honore habitus est. Hic post mortē Jorā et filij eius achozie regum iuda: et cerneret atbaliā reginam mulierē perniciosissimā i dies deseruire in populo paci et quieti intendens: eam a regno amouens extra tēplū obruncari precepit: et Joas ioram regis huius filiu cūctis letantibus iudeis: regē pea in hierusalem constituit. Hic iosabeth sororē iorā regis vxorē duxit: ex qua zacharias eius successorē filiu suscepit. Qui tan de de deo: deq; hominibus bene meritus: anno etatis sue. 130. obdormiuit in dño: vt habetur quarto Regum. cap. xi. et secundo paralipomenon. c. xxij.

900

Jonadab filius reebah ex ietro cognati moysi sacerdotis Adadian familia natus: vir religione et moribus insignis per hoc tempus vt habetur ex quarto Regū. c. x. apud iudeos clarus fuit. Et quo quedaz stirps admodū religiosa initiū sumpsit: que perpetuo tanq peregrina sine rez temporalium copia: vitaz primo agere cepit. Hic hieu samarie regis postea amicissimus fuit.

Zacharias ioiad e ipsius summi sacerdotis filius vir vtiq; magnus tempestate hac propter patris dignita

tem eiusq; precipuas virtutes apud hebreos maximo in precio haberi ceptus est: et Joia de patri postea successit. hic quum didicisset principes iuda templū dñi propter lucos et vitulas deseruisse: ad eos prophetas dñi sanctos quoad potuit mittere non desistit eos comonefaciēs vt ad deum patruz suoz reuerterēt: quos audire contemnentēs ipse congregata multitudine coram ioas rege in spū dñi dixit. Vos principes et populi iudeoz dereliquistis dñm deum patruz nostrorū: animaduertite: qz paulopost et ipse derelinquet nos: et eritis in opprobriū omnibus percircuitū. Qui indignabundi irruentes in eum ipsuz inter templū et altare mittentes lapides interfecerunt: vt patet. 2. paralipomenon. c. xxiiij. Et extunc populus manifeste respōsum vllum accipere non promeruit.

Ochozias

901

Ochozias vel azarias ioram regis filius octauus regum iuda septuagesimo quarto supra centesimū regni dauid anno in hierusalem regnare cepit: et vno tantūmodo anno regnavit. hic vna cum matre atbalia et patre viro perniciosissimo oibus probis cōtaminatus fuit: et multo plusq; eius pater malignus extitit: propter quod nec ipsuz nec iosias filium atq; amasiam nepotē Aththeus euāgelista in christi geneslogia ponere voluit. hunc itaq; hien princeps militie ioram regis samarie apud iezrael ciuitatem vna cum omni domo achab obruncare fecit: cuius corpus ex ciuitate magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymoz: ibiq; sepultus.

4298

Atbalia

900

Atbalia eius mater achab regis et iezabel regine nequissime filia: mulier siquidez efferata: mortuis viro et filio tumultu concitato per tyrānidē imperiū occupans regnavit in hierusalem annis septem. hec. n. quū audisset ochoziam filius sagitte ictus fuisse extinctū: et Joraz fratres suū cum vniuersa domo sua fuisse occisuz: et ipsa atrocissima mulier in desideriu regnādi accēsa pulsa pietate feminea statuit: vt omnez dauidice prolis posteritatē extingueret: vt nullus ex ea ad regni vltimus perueniret successione. Sed diuina clemētia solus immanitati sue Joas ochozie filij sui filius paruulus ea nesciente subtractus est. Nam iosabeth eiusdem filia et ochozie soror fortitue subtractū paruulus in domū Joia de pontificis viri sui abscondit: et sex annos eū enutrire fecit: postremo ne sanguinolēta mulier pertransiret impune: quuz septē annos regnasset opera Joia de pontificis elenato ioas nepotez suuz in reges: quem ipsa arbitrabatur occisuz: e regno suo vi detrahi vidit: et clamante eaz in populo a militibus dedecorose ad portā mulariā perducta: ibidem trucidata et interfecta est. hec ex quarto Regū li. ca. xi. et secundo paralipomenon. cap. 22. et nono Iosephi. c. vii.

4299

897

Hien namsi filius nonus israhelitarū rex anno. 3. atbalie regine regni in samaria regnare cepit: et regnavit annis. xxviiij. hunc iam diu dominus per helyā ppphetā inuixerat reges: vt domū achab regis pessimi deleteret. Qui quū ioram reges et vniuersas eius domuz euerteret: et sanguinē prophetarū et seruoꝝ domini de manu Jezabel vlcisceretur: etiā Ocociā regē iuda: qui ad ioraz cognatū suū vitendi gratia venerat: vna cū eodez cognato suo interfecit. Sed et iezabelē regis matrū ornatā e turri cellissima deiccit: cuius cadaver: et sanguinē iuxta verbum domini canes comederunt. Septuaginta insuper alios achab filios in ore gladij interfecit et eoz capita palis insigi mandauit: ac ceteros quoscunq; cognatos confodit: nec vnus quidem euadere potuit: quin eiusdez percussoris ferro cōfoderetur. Ac sic facta est domus achab sicut domus hie roboam filij nabath: et domus Passa filij achie: que ad quartaz vsq; generationem non peruenere. Sed et insuper quadraginta duos ochozie filios iugulari fecit. Omnes preterea sacerdotes Baal deceptione quadaz et dolo comprehēdit: et vniuersos interfecit: et domuz baal igne concremauit: eoq; loco laterinas fecit: et vniuersam samariam a peregrinis solemnitatibus liberauit. Aureos tamen vitulos israelitas adorare hic permisit. Hec omnia dum fecisset hien: deus ei per properaz predixit: qz in quartam generationem super israel eius filij essent regnaturi. Tandez ab azael rege syrie aliquandū uexatus hien dormiuit cū patribus suis: et in samaria sepellitur: vt quartus Regum habet liber. c. io. et secundus paralipomenon. cap. vigesimo secundo.

4302

Azael adadezer regis syrie famulus per hoc tempus ab helya pppheta pūdez rex syrie inunctus regnū syrie suscipiens regnavit in syria annis multis: qui suscepto regno iudeos acerrime persecutus. hic quum esset adadezer seu benadab regis necessarius dominum suum lectulo decubantem laqueo strangulauit: et ipse regie potestatis apicem in damasco obtinuit. Erat enim vir efficax: et in re militari valde strenuus: et multa populi deuotione florebat: ita vt vna cum domino suo adadezer rege quasi deus coleretur. Et hoc propter beneficia et templorum edificia: quibus damascenorum exornauit ciuitatem. Hic itaq; imperio suscepto congregauit exercitum multum: et contra israhelitas in geth ascendit: eosq; in breui subiugauit: et in ea optimates quosq; interfecit: urbem quoq; incendit: et paruulos lapidibus al'isit: ac mulieres pregnantes excidit: ac quecunq; bona diripuit: et vniuersas provincias eoz vastauit. Post hec quum in hierosolymaz deducturus esset exercitū: Joas rex metuens obsidionem omnes thcauros templi domini et domus regie eidem obtulit: vt ab eo discedere dignaretur: quod et factum est. Hec eniz mala helysēus pppheta preuiderat: et ei flendo denunciabat: vt habetur quarto regum. cap. x et secundo paraypomenon. c. 24.

Joas

Joas ochozie regis filius decimus regum iuda octogesimo secundo supra centesimum regni dauid āno post Atbalia regnare cepit: et regnavit in hierusalē annis. lx. Septem qppe annorum erat quuz regnare cepisset: cuius mater fuit nomine Josabeth ex bersabea regione: Qui quoad vixit

Joias pontifex optime de deo: deq; patrijs legibus meritis fuit: Nam dei cultum et regum dignitate po-
rum seditionibus et negligentia labefactam breui restituit: et templum domini quod ab Joram et arbalia: ac
eorum filijs videbatur destructum renouare fecit. Quo reparato etiam multa vasa aurea atq; argentea pro
sacrificijs adolendis fieri mandauit: Sed mortuo Joias pontifice maximo: Joas hic cura perdidit di-
vine religionis: Cuius etiam exemplo patescunt Iude omnes pariter corrupti sunt: propter quod et summi
dei indignatione in iudeos concitauit. Verum tamen deus misit eis prophetas qui cõtestarentur eos: vt ab
huiusmodi gestorum malignitate recederent: Illi vero non modo penitentiam de iniquitate agere voluerunt
sed et zacharia p̄fificis Joias filium lapidibus in templo occiderunt. Rex autem qui huiusmodi sceleris au-
ctor fuit: non multo post iustissimas penas horum in quibus preuaricatus fuit exoluit. Quia Hicel Syrorum
rex predictus in verbo domini in Beth venit et vniuersam prouinciã deuastauit et suburbana hierosolymo-
rum diripiens et succedens: cum eius obsidione extimesceret: euacuatis oibus templi thesauris atq; regalibus
misit Hiceli vt ab eo recederet: Tandem cum diuinos honores sibi a populo voluisset impendi: in languorem
pessimum decidit. Instantesq; multi qui morte zacharie predicti defendebant: ei insidias facientes interfe-
cerunt eum: Quo mortuo sepelierunt eum in hierosolymis: sed non in sepulchris regum tam indignus quam iudicatus fue-
rat diuini cultus: sicut ex. 4. Re. li. c. 12. et ex. 2. para. c. 24. hetur. In eius autem impio successit Amasias.

4308 **C** Biogenetus. 7. artheniensium dux anno 60 regni Joas magistratum sumens regnavit annis viginti octo. 891

4309 **C** Eudemus septimus Corinthiorum rex eodem anno et ipse regnare cepit: et regnavit annis viginti quinq;.

C Heraclappes. 35. Assyriorum rex tertio decimo anno regni Joas regnare cepit: et regnavit annis. 42.

4326 **C** Tremulus sylvius Agrippe regis filius duodecimus latinorum rex vigesimo regni Joas anno regnum su- 880

scipiens regnavit annis decem et noue: Hic suscepto regno primum albanorum presidia inter montes posuit:
vbi Roma postea condita fuit: quod ea tempestate impie factum existimatum est: et ob id existimauere illius te-
poris homines eum fulminis ictu iuste exanimatum: Ex eo Julius et Auentinus filij superstites fuerunt: Qui
Julius Proculi proanus postea cum Romulo fuit: et Juliam gentem fundauit. 873

C Sesoncoris Pharaonis et ipse in Egypto eo ipso anno Dynastiam vigesimam secundam incepit: vbi regna-
uit annis viginti uno.

4330 **C** Joachab Hicui regis filius decimus regum Israel anno vigesimo quarto regni Joas in Samaria regna-
re cepit: et regnavit annis decem et septem: Vir quidem fortis et animo prestans: Qui et ipse nec imitator pa-
tris sui extitit: et impie in omnibus se habuit: derelinquens deum ambulauit in vijs Hieroboam: et quouis
modo ab eis deus declinare noluit: Propter quod iratus dominus humiliavit illum: et eum tradidit in ma- 869
nu Hicelii et Benadab Regum Syriæ: et eadem ciuitates multas et maximas abstulit: et eum profligauit:
ac vniuersum eius exercitum trucidauit. Cumq; in his anxietatibus teneretur: ad supplicationes domini
confugit: vt eum liberare dignaretur: Ad cuius penitentiam permotus deus: concessit ei pacem et prouin-
ciam: rursus eadem in pristinum statum et copiam restituere fecit. Nec propterea omnino a luxurijs et idolis re-
cessere Iudei. Tandem et hic cum patribus suis dormiens in Samaria sepelitur: relicto post se Joas filio suc-
cessore: sicut. 4. Regum liber capitulo tredecimo testatur.

4334 **C** Aristemides octauus Corinthiorum rex octavo et vigesimo regni Joas anno Corinthijs regnare cepit 865
et regnavit annis triginta quinq;.

4344 **C** Pheredus similiter sequenti anno apud arthenienses magistratum sumens regnavit annis decem et noue.
C Auentinus sylvius Tremuli regis filius tertius decimus latinorum rex anno trigesimo octavo regni Joas
latinis regnare cepit: et regnavit annis triginta septem: Hic vt diuo Augustino placet. s. libro decimo octavo 855
de ciuitate dei capitulo vigesimo primo cuius fuisse in bello prostratus: et in auentino monte sepultus loco il-
li sui nominis nomen eternum dedit: Quod etiam Quidius libro decimo quarto de Bethamorphoseos testa-
tur dicens: Tradidit auentino qui quo regnaret eodem: A monte iacet positus: tribuitq; vocabula monti.
Alij vero volunt eum in prelio fuisse occisum: sed non apparuisse: nec eius vocabulo appellatum montem:
sed ex auium aduentu illuc frequentatius: sicut refert Varro dictum auentinum. Relatus est autem a latinis
in deorum numerum: Hic post se successorem reliquit Phocam filium.

4346 **A** Masias Joas regis filius undecimus regum iuda anno ducesimo vigesimo octavo regni Da- 853
uid in Hierusalem regnare cepit: et regnavit annis viginti noue: Hic matrem habuit nomi-
ne Jodam: vir quidem eloquentissimus: et a principio singulari in omnes humanitate insi-
gnitus: ac preceptorum dei aliqua ex parte obseruator: Verum tamen excelsa omnino non
abstulit. Suscepto itaq; regno inimicos qui patrem suum occiderant comprehensos omnes
interemit. Filijs autem eorum pepercit: inde comparatis maximis copijs de Iuda et Benjamin in Ama-
lechitis et Idumeos duxit: et facta pugnandi copia ex hostibus ad decem milia interfecit: et totidem cepit:
ac predam et diuitias ex hostibus infinitas abstulit. Cumq; deos quos ex amalechitis tulerat in contem-
ptum dei adorasset: eo qd eos responsa dedisse intellexerat: a domino per prophetam durissime corripitur
Cum vero hic amasias in superbiam et contemptum elatus se in rebus felicibus abstinere non posset: ad
Regem Israelitarum scripsit: vt ei obediret: Et populus sicut antea fecerant David et Salomoni: aliter
bellum sibi inferret: Cui cum Israelitarum rex litteras rescripsisset contemptibiles: Amasias ad bellum
incitatus (Deo impellente vt penas exoluere: proque ab eo turpiter commissa fuerant) produxit exer-

citū contra Regem Israel: Cuiq; iam esset prelium commissurus: eius milites repentinis terroz z stu-
por inuasit. Et antequam ad manus conuenirent: in fugam animi pauore conuersi sunt: Quibus dipsis:
Amasias in fugam conuersus ab inimicis capif: cui Joas mortē interminatus est nisi urbem Hierosoly-
mam ei aperiri p̄ciperet. Et apertētes hierosolymitē ei portas Joas quadrigētos cubitos muri destruere
fecit: z cum curru ingressus ē urbē: ducens secū Amasiaz captiuū. Factusq; Joas hoc modo Hierosoly-
morū dominus omnes thesauros domus dei z regalis aule exhauit: z in Samariaz transfudit: propter
quod facta ē paulopost contra eū iuratio: z fugit qdē in ciuitatē Lachis: z a suis infecutus ibidē interfe-
ctus est. Et hoc modo Amasias propter superbiam z contemptum dei finiuit vitam suam: eius tñ corpus
in hierosolymā referētes regijs exequijs tumulauerūt: vt. 4. Regū li. c. i. 4. z 2. s. paralip. c. 25. referunt.

852

T Joas Joachaz regis filius vndecimus israelitarū rex primo anno regni Amasie post mortē patris susci-
piens regnū regnauit in Samaria annis decē z sex: qui z ipse in p̄uacationibus Hieroboaz filij Nabat
coinquatus malū fecit corā domino: sed non q̄tū pater eius: Eo q; p̄phetarū cōuersione plurimū ob-
lectatus fuerit: z h̄serti Helysei prophete viri sanctissimi: cuius consilio cum Benadab rege Syrie tribus
cōgressiōibus cōsiliit: quē z fudit z profligauit: z ciuitates omnes z vicos quos Acael pater suus ab eo z
patre suo subtraxerat liberauit. Et hoc idē Helyseus p̄dixerat. Cūq; z hic mortuus fuisset in Samaria se-
pultus est regni filio suo hieroboā herede derelicto: sicut. 4. regū liber capitulo. i. 5. narrat.

845

T Theleclus octauus Lacedemoniorū rex: z ipse primo regni Amasie regis anno lacedemonijs regnarē
cepit: z regnauit annis quadraginta.

834

T Aripbron atheniensis dux: nono Amasie regni anno apud athenienses magistratum sumens regnauit
annis viginti. Sub quo fm Eusebium assyriorū regnum consumptum est.

4354

T Sardanapallus vltimus assyriorū rex sextodecimo regni Amasie regis āno assyrijs regnarē cepit z regnauit
annis viginti: De quo quidem Bionorus Siculus in historijs grecoz multa disseruit: Sed z Iustinus
in hec verba tetigit dicens: Sardanapallus rex: vir oīum mulierū corruptior reperitus ē ab Arbace prefe-
cto suo inter scortorū greges purpurā collo trahēs sub muliebri habitu eius fila partiēs: Unde indigna-
tus Arbaces in eū milites in cōiurationē excitauit: z pugna cōmissa vincitur rex: qui Regiam suaz ingres-
sus Pyram quam ipemet fecerat incendit: z semetipm cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jus-
sitq; vt Tullius libro quinto tusculanarū questionū refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui q̄edi-
queq; ex saturata libdo hānsit. Alia iacent multa z p̄clara relicta. Et sic illud maximū oīum regnoz sinez
sue tāte diurnitatis accipiēs ad Bedos p̄ ipm Arbacē trāslatū ē: post ānos: vt diuus p̄ Aug. lib. i8. de
ciui. dei cap. 17. mille treccētos z quq; vt ēt Beli qui p̄mus rex fuit tēpora cōputentur.

T Assyriorū regum epilodus.

T Assyriorū itaq; regū noia z tempora singuloz distincta: vt mortem suscepimus ad supradictorum corzo-
borationem hic sub epilogo describimus. Quorum primus.

Bellus	i añ. 65	Banchale	13 añ. 30	Aditrus	25 añ. 19
Ainus	2 añ. 52	Iphereus	14 añ. 20	Thautanes	26 añ. 24
Semiramis	3 añ. 42	Banullus	15 añ. 30	Thautens	27 añ. 32
Ainas	4 añ. 38	Sparetus	16 añ. 90	Tineus	28 añ. 40
Arius	5 añ. 30.	Alcades	17 añ. 40	Bercylus	29 añ. 30
Aralius	6 añ. 40	Amintes	18 añ. 45	Eupales	30 añ. 40
Herfes	7 añ. 30.	Belochus	19 añ. 25	Laosthenes	31 añ. 38
Armamitres	8 añ. 38	Belopares	20 añ. 30	Pyriciades	32 añ. 45
Bellocus	9 añ. 35	Sofares	21 añ. 32	Opbrateus	33 añ. 30.
Balens	10 añ. 52	Lampades	22 añ. 10	Opbratanes	34 añ. 50
Altadas	11 añ. 32	Pannias	23 añ. 30	Aerapapes	35 añ. 42
Amamitus	12 añ. 30	Sofarinus	24 añ. 45	Sardanapallus	36 añ. 20

T Viri disciplinis excellentes.

T Helyseus propheta sanctissimus: Helyc; precipuus discipulus: per hoc tempus postea q̄ ecclesiam dei
non solum opere: exemploq; ac predicatione: sed etiam frequentissimis z inauditis confirmasset miracu-
lis: Jam senex z plenus dierum migravit ad dominum: Cuius quidem corpus: vt testatur Hieronymus
apud Samariam Palestine ciuitatem tumulatum est: Quo in loco etiam Abdias propheta quieuit:
In cuius qdē sepulchro ad cōprobandā viri sanctitatem: Cum quoddam hominis cadauer paulopost
proiectum fuisset: z ossa Helysei tetigisset: confestim reniuit: z super pedes erectum stetit. Cuius postea
anniuersalis diei celebritas. s. calēdas Julij celebrari statuta fuit: Cuius quidē gesta z miracula grandia
quartus liber Regum refert: videlz a capitulo secundo vsq; ad decimū.

T Jonam prophetam quem hebrei virum sanctum nominant: hac eadem tempestate fuisse: z miraculis
plurimis claruisse constat: Hunc mulieres vidue Sareptane filium quem Helyas propheta mortuum su-
scitauerat: diuus Hieronymus fuisse dicit: matre ad eundem prophetam postea dicente: In hoc enim co-
gnoui: q; vir dei es tu: z verbum ipius in ore tuo verax est. Et ob hanc causam ipsum puerum mater vo-
cauit amatbi: quod lingua nostra veritatem sonat: Et ex eo q; Helyas verum locutus fuerat: filium veri

tatis fuisse dixerunt. Jonas enī colūba sonat: et quidē colūba pulcherrima fuit. Is enim prophetia illu-
minante peccatores ciuitatis Ninive dei misericordiā cui videret cōsecuturos ne videretur falsa predicat
ad denunciandum eiusdem ciuitatis interitū: ire omnino recusabat: ideo a conspectu dei se fuger̄ posse pu-
tauit: propter quod in mare demersus: et a ceto deglutitus: passionē xp̄i in naufragio prefigurauit.

C Amos propheta ex oppido Thetue natus: per hoc tempus de numero pastozū ablatu a domino in Sa-
maria propheta missus est: et cū ibidē contra decē tribus prophetaret: etiā pauca de duabus inscriuit:
quē Amasias rex multis plagis affligere quoaduixit fecit: Tandem cui spiritui scō tradicere non posset
Ocias rex eius filius per tympora recte transiit. Ac sic seminiuus in terram suā ex Samaria seu hieru-
salē in patriā suā translatus est: vbi post aliquot dies dolore vulneris deficiens cū patribus suis sepultus
est: Qui cū sanctus habitus eēt: eius festiuitas secundo calendās apilis celebratur.

C Amos alius pp̄hā fuit Isaiē pp̄hē p̄r: q̄ alijs lris apud hebreos scribit: q̄ differētia apud nos nō hētur:
his dē ēt t̄pibus floruit: et ap̄ reges multa intrepide dicēs robustus vel fortis interpretatur.

4363 **C** Hieroboābuius nois secundus Joas regis Israel filius duodecimus regū israelitarū dēcimo septimo anno
regni Amasie imperiū suscipiens regnauit in Samaria annis. 41. Vir sane rei bellice insignis: qui impio
suscepto de mandato domini cōtra Benadab Acais regis filium regem: scilicet Syrie regnū suscipiēs ad-
mirabili virtute et felicitate consecit: deq; eo triūphauit: ac vniuersa a patre suo per Acalem ablata ab An-
tiochia vsq; ad mare mortuū iuxta vrbū dñi qd locutus fuerat per Jonam prophetam Israelī et regno suo
restituere coegit: Qua victoria elatus: non deo gratias egit: sed idolis hostias obtulit: et malū coram dño
sicut Hieroboā filius Nabat fecit: propter quod et dominus indignatus ad eū Amos prophetam misit:
qui eius interitū et populi calamitatē predixit: Quamobrē rex hic prophetam comprehendēs eū per tym-
pora recte ferro transfigi iussit: Tandem zacharia filio superstitē relicto dormiuit cum patribus suis: et i
Samaria i sepulchris regū sepultus ē: Cuius gesta p̄ma ac nouissima capi. i 4. quarti lib. regū cōtinet.

4368 **C** Egemon nonus Corinthiorum rex anno secundo et vigesimo regni Amasie Corinthijs regnare cepit: et
regnavit annis sedecim. 83i

C Espleus Atriphronis ducis athenensiu filius anno vltimo Amasie regis Iuda apud athenienses Re-
gnum iniens regnavit annis vigintiseptē: sub quo vt Eusebius scribit assyriorū regnū deletum est.

Isas qui et Azarias Amasie regis filius duodecimus regū Iuda. 251° regni David anno: regni
vero Hieroboā predicti regis israel duodecimo regnare cepit: et regnavit ānis quinquagraduo
bus: hic multe mansuetudinis et dignitatis vir fuit: cuius ob virtutes et religionis cultū deo: homi-
nibusq; plurimū gratus fuit: eo q̄ oibus in rebus quod gratū et rectum coram domino deo n̄ro

4375 fuerat: iuxta omnia que fecerant patres eius: fecit vno excepto q̄ excelsa non abstulit. Inito itaq; regno:
et imperio: et contractis vndiq; copijs trecentozū milium pugnantozū omnes hostes per circuitum prostra-
uit: et tributarios sibi fecit: Quibus superatis et prostratis ad exonandā quāmaxime hierusalem ciuita-
tem animū adiecit: et muros quos Joas Israel rex destruxerat restituit: ac turre multas et altissimas per
circuitum muroz erexit: atq; alia multa bona vbi contulit. Deinde vt quartus Regum liber habet: agri-
culture et plantationibus operam dans: multas sibi conlauit diuitias: Quibus elatus: aut forte nimio reli-
gionis amore per motus contra fas turribulo arrepto: sacerdotale officium exercere presumpsit: quāobrē
confestim tremotus quāmaximus in dei templo exortus: ipse lepre plaga percussus ē: De qua et zachari-
as propheta meminit. Leprosus igitur effectus zacharias summus pontifex et reliqui sacerdotes s̄m legē
Moysi expulerunt cum extra ciuitatem: et fuit leprosus Ocias vsq; ad diē mortis sue. Joathan aut eius
filius pro eo rexit domū regiā: et iudicauit populū duarū tribuū: Verū cum obiisset: transtulerūt eum in
hierusalem: et sepelierunt in sepulchris regū: cuius gesta prima et nouissima quartus Regum liber capitu-
lo. 15. et secundus paralipomenon. c. 26. continent.

C Hoc tamen in loco aduertendum est q̄ mortuo Amasia patre huius regnum Iuda tredecim annis sine
rege fuerit: qd ex regū Iude: Israelq; facile conijcere possumus: quia s̄m Regū historias Amasie: predi-
ctus rex anno secundo Joas regis Israel regnare cepit: cuius tempus in quadragesimū primum annum
protrahitur: a quo si Amasie ānos amonere vuleris: remanebunt anni tredecim: quibus Ocias iste nec-
dū ad regendū erat idoneus: Hoc quidē Eusebius noster: cuius ordines seruamus: non habet: Et idō ne
error eueniat: ceteris postpositis illū imitari curauimus.

C Medozum regni principium.

438i **C** Arbaces igitur natione Medus Sardanapalli assyriorum olim Regis prefectus anno sexto Ocie Re-
gis domino et rege suo interfecto: regnoq; assyriorum in Medos translato ibidem regnavit annis centū
et vigintiocto: Ipsam enī orientis monarchiam: vt Iustinus scribit: spe nō re quidem ad Medos suos
transiit: quod postea Barius rex perfecit: Verū tamen post Sardanapallū etiā assyriorū fuere reges:
sed hoc non monarche vsq; ad Ninive ciuitatis subuersionem: De ipsius autem Medie regionis descri-
ptione supra dictum est: vbi agitur de Medo Medee filio.

C Bul qdā gnē assyrius Sardanapallo regi successit i regno assyriorū q̄ suscepto regno mōarchiā d̄p̄ditā
recupar̄ an̄t̄ bella inuēra d̄sit: idq; eius fecer̄ posterī: nā vt. 4. re. d̄t̄et hist. p̄mū i tharsa ciuitate d̄ regē is-
rael magno fragorē cūcta ferro igneq; vastā d̄scēdit: qd vbi manabē idē israelitarū rex itellexit: d̄fessi lega

ros pro pace impetranda misit: a quo ea federa obtinuit: Et si ab eo discedere deberet mille talenta argenti quot annis eidem persolui volebat: atq; ei per singulos annos foret auxilio. Cuiq; ipse Abanaben haud multo post Phul regi sophisticam transmisisset pecuniam: indignatus rex contra israelitas veniens multa eis intulit damna: vt infra patebit: z quartus regū liber. c. 15. refert.

Procas syluius Auentini regis filius quartusdecimus latinoꝝ rex sexto Scie regis anno latinis regna re cepit z regnavit annis viginti tribus: De quo Virgilius meminit dicens: Proximus ille procas: hic duos post se reliquit filios: videlicet Amulium z Numitorē patrē Rbee Romuli z Remi misis: d qbus ifra.

817

Lycurgus Lacedemonioꝝ princeps z legūlator vir plane clarissimus: z inter philosophos admirandus his temporibus: vt Eusebio placet inclitus z in precio habitus est. Quauis Plutarchus z alij varias de eius tempore protulerit sententias: Cum alij bipiti: Alij ante primam Olympiadem: Alij Homeri: alij heraclidarū temporibus fuisse z floruisse dixerunt: hic patre Spartatarū rege: nechon z eius fratre natu maiore mortuis cū regnare potuisset: certior factus q fratris defuncti vxor pregnans eēt: euestigio declarauit regnū pueri eē debere: si mas foret: Sed cū mulier verba fecisset de perdēdo puero quo illi nuberi posset z spartiaris imperaret: eius opinionem detestatus est: natoq; puero cū aliquando ipse cum principi bus cenaret: cum lycurgo detulerunt: quem ille suscipiens ad discumbentes dixisse fertur: Sparciate rex nobis est natus: impositoq; in regio solio oēs: tū eius animi magnitudinē: tum iustitiaz admirati sūt regnauitq; hic menses octo. Deinde cū cedere dominatui statuisset: primū in Cretam: postmodū in asiaz nauigauit: Dehinc ad sparciatas reuersus leges eis instituit: Que quid contineant: ex Plutarcho haberi potest: Cuius autem in legibus suis nullam diuitiarū vellet haberi curā: fertur locupletes aduersus Lycurgum exarsisse: a quibus multis iniurijs pulsatus etiam oculum amisit. Cupiens itaq; eā suam institutionem reddere immortalē ad concionem oibus conuocatis iuramentū exegit: vt nil vel remouerent: vel immutarent: donec ex delphis reuenteretur. Cuius oraculum consuluisse an pie leges z satis ad felicitatem late eēt: responsum habuit: z leges pie latas eēt: z ciuitatez illā clarissimā fore: vbi ipius Lycurgi vterent legibus: Quo audito vaticinium mox scripsit: z Spartam transmisit: z se ilico interemit: quo Sparte legibus vterentur suis. De hoc Plutarchus Valerius libro de ingratia. Et Iustinus in. 5. epithomatū: ac Aristoteles in politicis multa scripsere.

814

Alexander decimus Corintioꝝ rex decimo Regni Scie Regis anno Corintioꝝ regnare cepit: z regnavit annis viginti quinq;.

812

Albmenes nonus Lacedemonioꝝ rex tertiodecimo regni Scie anno Lacedemonioꝝ regnare cepit z regnavit annis triginta septem. Albmenes tamen alius quidam in Grecia fuit statuarus celeberrimus: De quo Quintilianus libro duodecimo de instit. oratoria meminit.

Macedonum regni principium.

Carnaus quidam Macedo vir ingenio z manu promptissimus: post innumera prelia cum finitimis regibus strenue gesta Macedoniam ortus sui prouinciam sibi subiticiens in ea regni sedem primus constituit: Atq; duodecimo regni Scie regnare incipiens (teste Eusebio) regnavit annis vigintiocto.

Macedoniā at huius Carnai regnū Europe prouinciā eē dicunt: z a Macedone Syridis filio pmo cognominatam fuisse inuenimus: quā Solino teste Thracius limes ab oriente precingit a meridie Epirotie Thessalie: Ab occidente Bardania z Thyrus: z in Septentrione paphlagonia fuit: tamen in isto principio angustiis terminis: sed postea regū suorum virtute z gentis industria subactis finitimis ita ampliata: q eā Plinius in quarto centū quinquaginta populos aliquando tenuisse scribat: De qua Solinus etiam sic dicit: Qui Edonij olim populi: queq; migdonia erat terra: aut Emathium thessalicumq; erat solum nunc omne vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum: Regnum itaq; Macedonicū illustre potensq; fuit: z pmaxime Alexandri magni tēporibus: Sz Onie pontificis iudeoꝝ tēporibus destructū fuit: in quo quidē regno mēorabile quoddā factū legimus contigisse: q cū Thyrus z Thracēs coadunati finitimos hos macedones atterere conati eēt: coherēturq; macedones cōmissa pugna fugere: tulerant in cunis infantē defuncti regis filius: Quo iuxta acie posito acius repetere certamen: quasi ideo victi eēt: q bellatibus defuerint auspicia regis sui victoris futuri: Tandemq; Thyrus magna cede fuderunt: ostendentes hostibus priore pugna regem non virtutem Macedonibus defuisse: Cuius qdem regis nomen ignoratur.

Prophete viri excellentes.

810

Osee Beeri filius pms duodecim propheta: his tēporibus (ipomet referēte) ad prophetiā dicēda spiritu sancto repletus est. Et ad Sciam regem nunc regnantē: eiusq; filium Joathan z Eccechiam regū Iuda: ac Hieroboam reges Israel: aliosq; eius successores qui dominū deū patrū suozū dereliquerant: z populū idolatrie crimen admittere coegerant: Irā dei in eos pcessura denunciare cepit. Et dixit dñs deū ad se i hec vba locutū fuisse: Osee accipe tibi vxorē fornicariā: z fac filios fornicatiōis: fornicariā at dic n meretricē corpis: sed gētilē deū ignoratē appellat: q di creatoris sui amore p tēpto simulachroz se sbijciēbāt dñiderijs. d isto at pphā Irido. i. 8. etby. li. sic ait: osee iter ptaf saluator: eo q dū irā di in pplm israel pphetas: pcessurā domui iuda salutē pnūcianit: pp qd eo tūc eccechias rex Iuda idol' sublat: que pcedētes i ges psecuerāt: replū dī purgasse mōstrat: dñiq; mōtuus z it scōs flatus eius dici festū. 4. no. iulij celebrat.

4389

T Joel pbatuel filius secundus duodecim prophetarum: et ipse secundum Hieronymum per hoc ipsum tempus hisce regibus quibus et Osee prophetavit librum propheticum scribit: in quo quidem terram duodecim tribuum describit Eruca: Brucos: locusta: rubiginemque forte delendam: et post reversionem prioris populi effusus iri spiritum sanctum super seruos dei et ancillas: id est super centum viginti credentes homines: qui tempore resurrectionis in cenaculo fuerunt syon: qui centum ab uno usque ad quindecim paulatim et per incrementa surgentes quindecim graduum numerum efficiunt qui in psalterio mystice continentur: Quo antequam hic genere mortis obierit non habebimus: sed cum scissime vixerit: etiam post mortem inter sanctos relatus sit: Et festum 3. idus iulij a christianis celebratur.

T Abdias propheta: qui domini seruus interpretatur quartum duodecim prophetarum hisdem quoque temporibus diuus Hieronymus commemorat fuisse etiam temporibus Hieroboam regis Israel capitulum undecimum historie tertij libri regum testantur: quem et hebrei sub Achab rege et impiissima Jezabel fuisse dicunt: qui et centum prophetas in specu quodam pavit: qui scilicet non incurruerant genua ante Baal: et propterea propheticam gratiam accipere promeruit: et de duce exercitus ecclesie dux factus fuit: Unde et librum prophetie suo nomine prenotatum edidit: in quo personam domini nostri Iesu Christi contra Edom representat: qui sanguinem terrenumque fratrem semper fratris sui Jacob emulum spirituali percussit hasta: Et propter Abdias: sicut olim prophetarum gregem in Samaria pauperat: sic et nunc sua prophetia in toto orbe Christi pascat ecclesiam: Ac sic tandem antiquissimus moriens iter sanctos dignissime refert: cuius diei celebritas 8. cal. Jul. celebrari statutum est: eius vero sanctissimi corpus apud Samariam civitatem in mausoleo helysei prophete fere fuisse sepultum.

T Isaias propheta sanctissimus Amos prophete filius natione hierosolymitanus familia nobilissima natus: et ipse hac tempestate in Hierusalem prophetare coepit: et librum nominis sui prenotatum sue prophetie ibidem disertissime componere voluit: in quo (ut diuus refert Hieronymus non tam prophetia: quam evangelium componere videtur: ubi licet ad duas tantummodo tribus prophetasse videatur: Eius tamen omnis cura de vocatione gentium et Christi adventu principalis habetur. Et cum tandem Manassen regem Hierusalem affinem suum per sepe corripere: eum in duas partes ferra lignea scindi fecit: Quo mortuo sub quercu Rogel iuxta transitum aquarum sepelitur. Et eius diei festum secundo nonas Julij celebratur.

4399 **T** Osorthos egyptiorum rex quem ipse hercule dixerit. 25. regni orie anno egyptijs regnare cepit et regnavit annis. 9. 008

T Agamestor quidam grecus eo ipso anno: et ipse apud Athenienses magistratum sumens regnavit annis. 20.

4042 **T** Zacharias Hieroboam regis filius tertiusdecimus Israelitarum Rex anno nono et vigesimo regni Osee in Samaria post patrem imperium suscipiens sex tantummodo mensibus regnavit: Qui imperio suscepto: more Hieroboam filij Nabat confestim in idolis lascivire et luxuriam cepit: propter quod iuxta verbum domini quod locutus fuerat ad Heu proavum suum: videlicet quod usque ad quartam generationem filij sui sederent super thronum israel et Seluz Jabez seditiosus viro cunctis videntibus percussus et interfectus est: sicut historia quarti Regum lib. capitulo decimoquinto habetur. Et regno per tyrannidem occupato: et ipse post triginta dies a Manaben Hadi filio obtruncatus est: ut eodem libro et capitulo continetur.

T Hic tamen advertendum est: sicut magistro historiaram placet quod secundum veram annorum supputationem Israel regnum post predicti Hieroboam regis mortem tribus et 20. annis sine rege fuit: Vel potius zacharias iste non duodecimo regni Osee anno regnare cepit: et sic per illos tres et viginti annos: quos ob eius nequissimas gestas non computamus: sed sex tantummodo illos menses quibus correctius vixit.

T Amulius Sylvius Proce regis iunior: filius quintusdecimus latinorum rex: et ipse eodem anno quo et zacharias predictus regnare cepit: et regnavit annis quadragintaquattuor: Hic patre defuncto per vim et nequas Numitorum fratrem cui regnum debebatur regno depulit: et Lausum filium eius interfecit: et Rbeam eiusdem filiam ad subtrahendam spem proles sub specie honoris Vestis perpetua virginitate dedicavit: Sed cum iam septem regnasset annis: Rbea geminos peperit filios: scilicet Remum et Romulum: qui cum adolescentem Amulium hunc interfecerunt: et Numitori avo regnum reddiderunt.

T Rbea autem, que et Ilia dicebatur: Numitoris ipsius filia tempestate hac adhuc virguncula a patre eius vi regno privato: ab Amulio patruo Vestalibus virginibus addita perpetuam virginitatem profiteri compulsa est: Que cum in plenioribus devenisset etatem: stimulis acta veneris: in amplexus incogniti viri devenit: et pregnans effecta Romulum atque Remum eodem partu enixa est: Quos dum peperisset iussu regis Amulij viva defossa est: Qua mortua etiam geminos in Tyberim deici iussit: Verum nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinem devenire illos in ripa posuere: Qui a faustulo pastore comperti eos ad Achaz meretricem uxorem suam: alendos educandosque attulit. Sunt tamen qui dicant: cum expositi vagientes iacerent: primum a qua nescio meretrice collectos: et primas eius fixisse mammam. Meretrices enim Lupas vocare consueverant: Unde et earum loca lupanaria dicuntur: Utrum tamen a lupa bestia vel a meretrice fuerint lactati varie sunt opiniones: Verum tamen adhuc per urbem antique cernuntur picture: quibus videntur a lupa bestia fuisse lactatos. Cum autem adolescentem non parva pastorum et latronum manu collecta: amulium patrum regem interfecerunt: et Numitorum avum in regnum restituerunt.

4405 **T** Manaben Hadi filius quintusdecimus Israelitarum Rex. 30. regni Osee regis anno regnum per seditionem occupatum regnavit in Samaria annis. x. vir certe seditiosus et tyrannidis amator: qui vita nil otio adisit quod ad bonum redire potest videtur: sicut ut sac. 4. Regum. li. h. histo. i. peccatis et luxuriosis Hieroboam filij nabat ambulavit. Hic itaque re 794

gno in pace adepto ingentē exercitū statim cōparavit: et in Thapsam urbē hostili animo ascendit: ubi pri-
mum oīa circumquaq; depopulans: etiā agros igne ferroq; vastavit: et cū Thapsenses cū aperire nollēt
vi civitatē capiens preguantes scidit: et vniuersos cecidit: ac sic ingentē cedem egit: hīc etiā: vt hebrei tra-
dunt: Phul assyrioz regi vitulos aureos qui erant in Berbel Ban pro munere transmittere spopōdit: s;
sacerdotes eneos similes cōstatiles ei trāsmittere fecere: fraudeq; a pncipibus assyrioz postea depbēsa:
eorum reges quā plurimum et iraelitas exardescere ceperunt: post hec Ananhen defunctus in Samaria
sepultus est: Reliqua vero eius gesta: prima scilicet et nouissima scripta sunt i quarto Regū. 15° capitulo

790 Sofaramus secundus Medoz rex ano. 4. et 30. regni Scie medoz rex factus regnavit annis. 30. 4 409

786 Thelestes corinthiorū vndecimus rex: et ipse eodē ano regnū suscipiens regnavit annis. 12. 4 409

786 Phamms Egyptiorum rex eo ipso anno regnans presuit annis decem.
Phacea Ananhen regis filius sextusdecimus israelitarum rex. 40. anno regni Scie paternū regnum
suscipiens regnavit in Samaria annis decē: sed fm hebreos tantūmodo annis duobus. hīc quoq; pater
nam crudelitatem sequens in rījs Hieroboam filij Abat ambulavit: et pessimus fuit coram domino: cō-
tra quem (vt quart us Regū habet liber) Phaceas millenarius filius Romelie coniuravit: et dolo cū gnq;
ginta viris amicis suis in conviuiū peremit: vt patet quarto Regum decimoquinto.

782 Bobochozus egyptiorum rex quarto et quadragesimo regni Scie ano in Dynastia vigesima quarta egypti
prijs regnare cepit: et regnavit ānis. 43. vir certe bellator: iustusq; ac prudēs qbus ex rebus maris impiū
pmus post phenices egyptijs obtinuit: quibusq; et iura ac leges dedit: sub quo (vt Eusebius habet) agnus
in regno locutus est.

480 Antomenes duodecimus corinthiorū rex Thelestis regis filius anno sexto et quadragesimo regni Scie
ultimo loco Corinthijs regnare cepit: et tantummodo vno anno regnavit: de quo nil me legisse memini:
Sed eo mortuo Corinthiorum respublica per annuos magistratus gubernari cepta est: Regnatūq; itaq;
est in Corintho sub regibus duodecim annis. 323. quoz etiā nomina et tēpora epilogādo hic repetimus.

Corinthiorum regum epilogus.

Aletes	1 añ. 35	Bachis	5 añ. 35	Egemon	9 añ. 16
Arion	2 añ. 37	Agelas	6 añ. 30	Alexander	10 añ. 25
Agelians	3 añ. 37	Eudemus	7 añ. 35	Thelestes	11 añ. 12
Pymmas	4 añ. 35	Aristomedes	8 añ. 35	Antomenes	12 añ. 1.

779 Eschylus atheniensium index. 41. regni Scie anno apud athenienses magistratum sument imperavit
annis. 23. Cuius secundo anno fm Eusebium et Isidorum prima olympias instituta est. 4 410

Lydorum regni principium.

478 Ardusius sine Ardis quidam grecus: Vir genere et animi magnitudine insignis: octavo et quadragesi-
mo regni Scie anno Lydis primus regnare cepit: et regnavit Eusebio teste annis vigintifex: De cuius
gestis autenticum nihil inuenire potui.

Lydia vero minoris Asiae regio fuit: quam in partem nunc Azoream appellare dicimus. Et vt Plinio
placet libro scilicet quinto naturalis historie prius meonia dicebat: De qua dictum est: Sed postea a Ly-
do Atbis regis filio: fratresq; Tyrri Lydia dicta fuit: Qui duo fratres cum propter regni breuitatez se si-
mul ferre non possent: Tyrribenus forte discedens in Italiam venit: Lamq; partem: que ad mare infe-
rum versa est: tenuit: quam etiam Tyrribenam a se nominavit: Lydus vero illic remansus: Aeoniam a
se Lydiam vocavit: In qua fuerunt vrbes Ephesus: Colophon: Clagomene et Phoece: Id tamen re-
gnum haud multum insigne fuit: quod postea a Persis sub Croso rege: qui Caldeis contra persas auxili-
um tulit subuersum fuit.

414 Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Scie anno: vt Eusebio et Isidoro in quinto et hy. 4 425
libro capitulo decimo placet ex Agone gymnico instituta est. Hercules enim: vt premissum ē octavo Fair
Iudicis Israel anno olympiadis: cum Agonem apud grecos ad honorem Iouis in Olympo monte pri-
mus constituit: Quod de quinquennio in quinquenniū (quattuor in medio annis expletis) fieri vo-
luit: a quo vsq; in tempus presens supputatur anni quadringenti triginta. Greci autē quinquennale certa-
men celebrare assueti: etiā quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus il-
lud quattuor annorum olympiadem appellauerunt: quadriennio scilicet in vna Olympiade supputato:
Ite nanq; festiuitates et ludi in quinquennio semel fiebant: ne si vltterius protraherentur: obliuioni daren-
tur: Aut si citra fierent: expensarum nimietas granaret. Olympias igitur quattuor plenos continebat
annos: Et quidem sub centesima nonagesimatertia olympiade: vt martylogium habet: Iesus Christus
dominus noster nasci voluit: Ex qua fiunt anni septingenti septuagintaquattuor. Beda tamen et Ephri-
canus dicunt Olympiadem primam anno primo Joarhan regis Iuda post annos. 406. Troiane cladis
ab helydensibus: id est grecis fuisse institutam.

Spartanorum origo.

Spartanorum genus et ipm tempestate hac: hoc est quinquagesimo regni Scie anno: Alcumene Lacede-
monioz rege mortuo: eozūq; regno cōsumpto: hoc modo pncipiū habuisse Iustinus i. 3. epi. suoz refert

Lacedaemones contra Aethanos decennale bellum sumpserunt: Qui post aliquot annos querellis uxorum: quas domi reliquerant fatigati: cum timerent ne diuturnitate belli spes proliis auferrent: decreto statuerunt ut virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent: arbitantes per hoc soboles maturiorem prouenire: si singulae mulieres plures experirentur viros: Ex quibus genitos ob notam materni pudoris Spartanos vocauerunt: Qui cum trigentesimam postea attingissent annum: inopia metu veriti: cum nullum certum cognoscerent patrem: duce Phalanco Brasij filio matribus in salutatis per varios casus acti: tandem Italia deuenierunt: ubi expulsis veteribus incolis sedes apud Tarcentum posuerunt: Quorum postmodum aegyptij reges ac iudei summo prece quaesierunt: ut libri Machabeae testantur. Iosephus autem historicus dicit in quarto antiquitatum libro aliter sentiri: et quidem rectius. Dicit enim eos ex Abraam filijs origine habuisse: et propterea semper eis deus amantissimos fuisse.

Isaiah rexis filius tertiusdecimus regum Iuda. 303. regni David anno in Hierusalem regnare cepit: et regnavit annis sexdecim: Hic cum regnare cepisset: viginti quinque annorum etatis habebat: optimus quidem filius ex bono patre natus: nihil pretermisit quod ad bonum principem pertinere videretur: hoc vno duntaxat excepto quod nec ipse excelsa abstulit: Verum cetera iuste et integre ex animi sui sententia bene quidem a natura dei quod dono instituti semper gubernavit: et dei templum quoadiuvit frequentavit: Quibus ex virtutibus et dei auxilio proprium auxilium regnum: amonitas quam maxime bello vincens: et tributa centum talentorum auri singulis annis sibi solvere compellens: Factusque ab omnibus inimicis securus: ad exornandam civitatem Hierusalem animum adiecit: et post innumera preclare gesta porticum etiam in templo: ac portam domus domini superbissimam edificavit:

4426

Quam sicut in actus apostolorum legitur: speciosam nuncupavit: que in eversione tante vix bis a Chaldeis facta dimittitur sola remansit: Muros quoque Urbis vetustate collapsos restituit: et turres proceras et fortissimas in eis edificavit: Quibus gestis factus est: ut omnibus hostibus esset terribilis atque formidabilis: suis vero principum felix: Tandem magna cum laude defunctus in civitate David cum patribus suis sepelitur: relicto post Machabae filio successore: huius itaque gesta prima et novissima scripta habentur in quarto Regum capitulo decimo quinto: et secundo paralipomenon. 27.

775

Phaces alias Phacea Romelie filius: decimusseptimus israelitarum rex eodem anno quo et Joathan regnare cepit: et regnavit in Samaria annis. 20. vir sane seditiosus: impius ac iniquus: qui cum millenarius esset: dominum suum in seditione interfecit: et regnum per tyrannidem obtinuit: Quo adeptus predecessorum suorum flagitia secutus est: et in peccatis Hieroboam cunctis diebus vite sue ambulavit: propter quod dei iudicio quarto ipsius regni anno Teglatphalassar assyriorum rex in Samaria confendit impetu: ubi fuis: perligatusque iudeis eisdem obitum factus transjordancem omnia longe lateque populatus est: et duabus tribubus captis in assyrios inde transtulit: quae res quidem captivitas iustitiam fuit: sed et ipse tandem perfidiae suae meritis dedit penam: quod (ut historia. 4. Regum libri. c. 15. h3.) Osee Hela filius per insidias cum percutiens interfecit: ut per etiam. 2. paralipo. 24.

Viri disciplinae excellentes.

Aichea Demozasthibe sextus duodecim prophetarum coheredes quidem Christi: hisdem etiam temporibus floruisse lectio sua demonstrat: qui propter sanctitatem maximam et prophetiae suae libellum edidit: in quo contra Samariam et Hierusalem prevaricatores qui populum fallaci persuasione ad colenda idola impulerant: prophetat: in qua prophetia vastationem annunciat filiae latronis: et obsidionem contra eam ponit: quod maxilla iudicis israel percussit. Floruit autem usque ad Ezechie regis Iude tempora: An tamen unus et idem sit cum illo qui Achab regi Israel mortem et captivitate a rege Syrorum accipiendam praedixerat: ignoro: ille quidem longe ante istum fuit: et duos potius fuisse prophetas: huius nominis denique et hic Aicheas propheta deficiens miraculis claruit multis: et ut sanctus ab omnibus habitus: eius festum decimo octavo calendae Februarii celebratur.

Haum septimus duodecim prophetarum: qui universi orbis consolator interpretatur: per haec tempora in precio fuit: et librum prophetiae suae nomine suo prenotatum scripsit in quo increpat civitatem sanguinum et post versionem illius loquitur dicens: Ecce super montes evangelicantis et annunciantis pacem.

Emilius poeta grecus per hoc ipsum tempus ob eius eloquentiam agnoscitur qui postmodum inter cetera suae virtutis opera Bugoniam et Europiam versibus conscripsit.

Archimus similiter grecus poeta et ipse temporibus his clarus fuit: qui et Ethiopicam composuit et illicam vastationem metro pulcherrime exaravit.

Cynethon lacedaemonius poeta his temporibus floruit: et Theglonia conscripsit. nam Theglonus: alias thelegonus Olyxis filius fuit: qui patrem ipsum postea incognitum interfecit: Ideo eius infortunium composuit.

Achaz Joatham regis filius. 4. regum Iuda. 319. regni David anno 2. 6. olympiade. 20. etate suae regnum suscipiens regnavit in Hierusalem annis. 16. vir pro omnia pessimus quod non ambulavit in viis domini sicut praefatus: sed relicto patrum suorum deo idola Samariae coluit: ac eisdem sacrificavit: et quod detestabile plurimum erat filios quosdam suos igni cremandos in sacrificium obtulit: quibus malis ita ira et indignationem dei in se: populumque suum concitavit: ut Rasin Syriae regem et Phaceam regem israel per iudeos suscitaverit quod magno exercitu congregato Hierusalem venisset hostilem in modum urbem obsederunt et circumque omnia everterunt: quod dum Achaz hic cum exercitu suo eisdem obisset tetast: ab ipso victus et perligatus est: et ea clades universi Hierosolymorum regno quasi exitium fuit: in ea prope pugna Saccarias eius filius cum innumerabili iudeorum mul-

titudine obruncatus fuit: Undeq; (vt sacra secundi paralipomenon libri habet historia) Dhaceas Samarie rex cu ducentis mulieru pneroz; ac puellaru milibus ex Iuda z Benjamin nudis captiuos abduceret in Samaria ei Obeth tu clarissimus dei propheta occurrit pedes: z oburgans eu q; contribulos suos ignominiose captiuos traheret: Quibus verbis comotus rex: vniuersos comites suscepit: laualetq; eos precepit pedes z itineris expensas dans oes innoxios ad ppria remisit. Rex autē hic Zichaz hec passus ab rege Samarie statim ad regem assyrioz pro solacio belli contra eundē samarie regē z Syrioz ac da maseonorū reges misit: z ab eo auxiliū postulauit: cui z multas pecunias se daturū spondit: qui Assyrioz rex in auxilium huius regis cū multo exercitu veniens: castrametatus est primūz aduersus Syros z eorū regione; depopulatus est: ac Damascuz vrbez eorum vicepit: Ibiq; Rasim reges occidit. Undeq; in Israelitas exercitū ducens eorūz terras nimiz afflixit: z multos ipsorūz captiuos abduxit. Quz hec in syros agerentur: Rex hic Zichaz omnes tēplū thesauros ac regie domus deuehens ad retributionis gratiam assyrioz regi obtulit: eiq; gratias referens ex Damasco in hierosolymaz remcauit: vbi tanquaz stultus z a ratione alienus postposito deo vero assyrioz deos deuo colere cepit: z ad tātā inasniā: contēptūq; dei peruenit: vt omnino clausit templū z eius ornamenta auferi pceperit: atq; cū ista iniuria hic mortuus ē anno etatis sue trigesimo sexto nullo de se relicto desiderio: Cuius corpus sepultum fuit non in sepulchris regum: sicut habetur libro quarto regum capitulo decimo sexto: z secundo paralipomenon capitulo vigesimo octauo.

752

T Amitor Proce regis filius vltimus latinorūz rex tertio regni Zichaz regis anno latinis regnare cepit 4447 z vno tantum anno regnauit: Hic autē sicut iam dictum est e regno ab Amulio fratre iuniorē proiectus in rure priuatus consenuit: Verū hoc anno a nepotibus Remo z Romulo occiso Amulio restitutus ē: Sed z Romulus hoc eodē anno dominandi cupiditate incēsus: quo sibi z fratri vendicare posset: ipsum auū suum interfecit: Quo extincto domū reuerfus regnum occupauit: z aliā vrbe in locis non quidē arbitrio derelictis: sed timoris necessitate oblatis vna cū fratre condidit: z ibidem regni sedem (vt mox dicemus) constituit: Ac sic latinorū seu albanorum regum defecere nomina: vbi sub vno z. 20. regibus: sexcentis z. 23. annis regnatū est: Quoz etiā noia z tēpora epilogando recensenda esse existimo.

T Latinorum regum epilogus.

Janus	i	Sylvius	8 añ. 29	Liberinus	15 añ. 8.
Saturnus	2 isti qnq;	Enneas sylvii	9 añ. 31	Agrippa	16 añ. 40.
Picus	3 añ. 200.	Latinus	10. añ. 40.	Aremulus	17 añ. 19
Faunus	4	Alba sylvius	11 añ. 39	Quentinus	18 añ. 38
Latinus	5	Egypti sylvii	12 añ. 24	Procas	19 añ. 3
Enneas	6 añ. 3.	Capis	13 añ. 28	Amulius	20. añ. 44
Alcanius	7 añ. 38.	Carpentus	14 añ. 13	Amitor	21 añ. 1.

T Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius z Romuli frater: hoc anno vna cum fratre auo suo Amitore in regno latinorum restituito: deinde interfecto vrbe vbi nunc est Roma sibi constituerūt ac condiderūt. Et dū vterq; noue vrbi de se nomen vellet imponere: in hanc concordia ex composito uenerunt: vt siquis faustius sumpsisset auguriū ex diuersis montibus: is nomen imponet vrbi: Ex quo secutū fuit: vt sex vultures videt Remus hic: z duodeci Romulus: z cū plures vidisset Romulus: Romaz a se nuncupauit vrbe. Remus autē postea: quia sulcū loco muri signatum contra edictū Romuli superasset: seu aliam ob causam a Romulo iussu fecisset: a Fabio Romuli duce Remus hic cultro pastorali occisus est. Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

T Romanorum regni principium.

751

T Romulus igitur seu Romus: vt veteres asseruere Romani primus Romanorum rex: vigesimo quarto supra trecentesimo regni David anno: Olympiade autem septima: ctatisq; sue anno primo z vigesimo paricidio prius perpetrato: regnoq; latinorum: in confuso posito: passio: um non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbe parua in solo nequaquam munito conditam: quam a se Ro 4448 mam nominauit: ibidem primum hoc anno regnare incipiens: teste Eusebio regnauit annis triginta octo Aderant tum eo seorsum z alia loca prius Orbis ipsius edificande menibus propinqua: videlicet Col- latia: antenne: Fidene: Lauinium: Camessa: Janiculum: z alie huius generis vrbes: atq; alia quorundā edificia priuata: que postea in vnum collecta Romam effecere magnam: Hic itaq; (vt iam bis dictum est) vna cum Remo germano suo ex Rhea Vestali virgine a Marte: Scu (vt alijs placet) ab amulio patruo suo compressa natus est: Qui ideo Romus seu Romulus z Remus dicti sunt: q; Rumas: id est Lupe mammas emungere compertū sunt. Romulus autē hic licet turpiter natus esset: eius tamen indoles: vt Plutarchus ait nequaquam seruilis erat: sed quandam regiam magnitudinem ac probitatem preserebat. Eminēbat in eo natura facilis: z ad consiliū civilēq; probitate; aptissimuz ingeniz: z inter cōmunia peccorūz pabula z venationes ea maxime cuiq; de se prestabat: que potius imperatorio viro q; seruo aptiora videbantur. Et propterea contribulos suos: z quēcunq; ex infinito loco natus ad se contrahēbat: qa vltu z consuetudine quada; liberali pre ceteris vtebatur. Ad in primis nequaquaz ingenui hois officii esse ratus: si ocio aut ignauia torpescere animū sineret: cursando: venādo: predones prosligādo: fures

capiendo: et violentissimis quibuscumque manus in ferendo: gloriam sibi parare posse putabant. Quapropter euenit ut ad magnam dignitatis culmen peruenerit. Amulio siquidem armis oppresso: cum multam predam acquisisset domum intactus rediit. Abortio etiam auro suo numitore. Romam una cum fratre Remo edificauit. Qua condita: primus eos quibus etatis vigor inerat: in militares legiones distribuit: cetera vero multitudinem populorum appellauit. Lentus deinde Senatores creans: eos patres dixit: ut ea nominis mansuetudine magistratus austeritatem et priuatorum formidinem succideret: voluitque ut qui ex eis nascerentur patricios dicit. Quarto deinde mense post urbem conditam cum videret ciuitatem noua indies Incolarum frequentia conualescere: atque ob inopiam mulierum minime duraturarum: cum a vicinorum conubio depellerentur: simulauit se ludos et spectacula facturum propter inuentam aram. Concitatisque plurimis ex ciuitatibus finitimis: in sabinas virgines iussit irruere remissis sine iniuria patribus. Quod quidem actum non ut Sabinis iniuriam ferret: sed ut firmam amicitiam ex conubio sanciret. Sabini vero hac accepta iniuria confestim legatos pro redimendis virginibus suis Romam miserunt. Sed Romulus eas se nolle reddere respondit. Interea Aeron Ciuensem rex acerrimi animi vir comparata plurima militum manu bellum intulit Romulo. Cui romulus occurrens infesto telo acronem traiecit. Delectoque exercitu urbem eius primo impetu cepit: effecitque ex duabus ciuitatibus unum corpus: ut ex hoc par esset voluntas: proptereaque euenit ut adiecta vndique multitudine statim roma magnitudine concrederet. Post captam ciuensem ciuitatem sabinis accitis crustrumque: Antenantibus vicinis contra Romanos bellum suscipiunt. Quibus deuictis oppressisque: Romulus iussit ut se Romam traderent. Reliqui vero Sabini grauer id ferentes Tacio sibi Imperatore delecto: contra romanos iterum cum exercitu erumpunt. Tandem cum diu ac varie pugnatum esset: Sabinorum precibus ambo duces ad percutiendum sedus concesserunt. Quare mitigati hostes sedus hac conditione inter se vixerunt: ut mulieres libere ab omni seruitute essent amboque eandem Ciuitatem Romanam colerent: pariterque imperarent. Aucta igitur ciuitate ilico centum alios ex sabinis creauit Senatores: et duplicauit legionum numerum: populumque diuisit in curias: et equitum tres centurias descripsit: et alia multa fecit bellica: potiusque pacis tempora prospectantia. Anno deinde quinto Tacii imperij cum idem Tacius una cum Romulo sacrificaret. Laurentes Tacio interfecto Romulus ille suum remittunt: quasi si ipse equitatis et iustitie fautor extitisset insignis. Camerij vero paulo post aduersus Romanos impetum facientes a Romulo superantur: et sex milibus ex eis cesis ciuitas eorum capitur. Cumque Romulus fidenas cepisset: vietes qui res amplas in Tyrrhenia habebant: missis legatis quibus fidenas tamquam Ciuitatem sibi attinentem petierunt: qui condignam petitioni retulere responsum. Quare indignitatem copias contra Romulum ducunt: sed vietes ab eo victi: octo milia eo in prelio amiserunt. Fractis itaque vientium rebus quique fugiebant dimissis Ciuitatibus suis Quas Romulus repente inuasit. Epidani vero ob acceptam cladem perterriti: pacem in centum annos petierunt: qua impetrata: septima a grozum parte mulctati sunt. Pace itaque vndique parta. Annum primus apud Romanos in .io. menses ordinauit: quorum primum a Bartho patre suo Barthium appellauit. Indeque multarum victoriarum insignis dum apud Capreas paludes ad recessendum exercitum accessisset: e medijs Ciuium oculis enauit: et nullum sue mortis vestigium penitus reliquit.

URBS ROMA

Roma igitur urbe toto orbe celebranda a Romulo eius conditore sic noiatam vndecimo Ezechie regis iuda anno: seculoque .8. olympiade anno: ab ipso condita: fuisse omnes affirmant. Quo tamen loco prima huius tante orbis iacta fuerint fundamenta: nullibi clare legimus: quia ea in urbe .7. hinc montes: in quibus .7. fuerunt ciuitates tales quales. Inter collem tamen auentinum et capitoliu eam primo ab eodem condita fuisse Straboni placet. Sed alij in palatio more primo

fundatā dixerūt: vbi et enāder primo cōfedit: et vrbē suę palatium condidit. Vbi etiā camasem Ambroth
gigantis filium: post linguaz cōfusione Hotbifredus viterbiensis historicus cōfedisit et Camasam vrbē
ex suo noie cōfedisit dicit. Ea pp et diuus pater Aug. li. de ci. dei etiā comprobās dixit: Romā veluti al
terā Babylonā ac ipsius Babylonie filiā pditam fuisse. Vbidē esset Saturnū latuisse proditū est Come
lius vero tacitus de ea sic inquit. Sup palatino mōte primo vrbis edificata fuit. Et iccirco in eo regeꝝ prio
deinde cōsules: postea imperatores maiori ex pte sedē ibidē hūere. Eius at ambitū: variū fuisse credendū
est: cū et plinius in tertio nālis historie a principio parū extitisse dicat et suo tempore. 20. milia passū pti
nuisse. Et flavius voposus historicus scribit Aureliū imperatoꝝ ambitū vrbis ad. 30. passuum milia am
pliasse Verū cū sepe diruta fuerit: de singulis eius locis scribere ipossibile vī. Cuius vrbis magnificentia
spendoremq; ac ornatum cum infiniti sit opis: et multorum defadicit ingenia etiā hoc in loco ad scriben
dum idoneum me non satis inuenio. Sed si quis eius potentiam imensosq; apparatus aliqua ex pte scire
voluerit: Videat cauernas: forinices: fundamenta sub vineis sub ecclesijs: sub multorum Ciuium domi
bus in multis tum foris: tum in vrbē locis: videbit certe grandes ruinas: que sunt per vias porte Aurelie
latine: flāminee: Vbiq; vidimus nāq; et nos aliquando pavimenta vermiculata mire pulchritudinis in
signita. Videnturq; et piscine ferarū vel claustra. ex hijs certe conijcere poterit: quis que oliz eius fue
rint edificia preclara: quāta insuper fuerit romani populi potentia: vbi et pene totius orbis fuerunt reda
cte diuicie. Cuius nimirū vrbis Cives dictatores. Imperatores: Consules: adeo fuerunt potentes: vt in
ea amplissimas domos atq; extra: complures villas sumptuosissime paratas haberent: cum etiā liberti
magnificis edibus fuerint adornati. Verū nec tunc quidē diues apud Romanos habebatur: qui exerci
tus non poterat ex proprijs alere sumptibus: pro ut. **Ab.** Crassus aluit. Preterea ut hoc etiā ad Romano
rum potentia addam. Quis inquam in italia princeps tam potens visus sit: et tanta peditus est supple
tili: ut Lucullus (queꝝ Cicero xerxes appellat) qui ad. 25. hoium honorifice suscipere poterat. Nec tamen
Lucullus solus ea in vrbē diues habebatur: cum etiā viginti ciuiū milia et eo amplius in ea essent: qui cū
Lucullo de omni diuitiarum splendore apparatuq; sine iniuria contendere potuissent. Attulit insuper hec
Imperiosissima Ciuitas innumerabiles viros: cum rei militaris peritia: tum omni virtutū genere ac sci
entia preclaros: quos quidē enumerare operosissimū et quasi impossibile esset. Verū aliquos etiā hoc
in loco afferre non indignum putamus: et vt a militaribus incipiamus. Et pyrrhum genuit dictatoꝝ: qui
de Samnitibus triumphauit. **Ab.** Fabium: qui de gallis et hircanisq; Scipionem Africanū: qui de affris
Ab. Catonē: qui de hispanis. **L.** Quintiū: qui de lacedemonijs. **L.** Cornelius: qui de Bois. **Ab.** Fuluiū
qui de Horbis. **L.** Aniliū: qui de gallis asiam incollentibus. **P.** emiliū: qui de persis. **L.** Pompeium:
qui de **Ab.** Stridate alijsq; complurimis regulis: ac. **L.** Cesarē: qui de gallis hispanis. Germanis Alexan
drinis ponticis et Africanis triumphū gessit pulcherrimū. Fuere et alij imperatores inuictissimi: de qui
bus oibus infra suis locis explicabimus. Ad litteratos autē descendendū ē. Equibus precipuos hūit. **Ab.**
Catonē. **Ab.** Varonē. **L.** Ciceronē. **Rigidū** sigulū. **Scipionē** consulē. **Paneciū**. **Simachū** patriciū. **Boe
tium** phūm. **Salustiū** historicū. **Plautū** comicū. **Tibullū** et **Araconē**: **Byaconū** poetas. Et ut et de nostris
loquamur: infiniti prope sanctissimi atq; doctissimi ex ea prodierunt presules: e quibus dito doctrina et san
ctimonia insigniores fuere vꝝ **Ambrosius** **Mediolanensis** archieps et **Gregorius** magnus ambo sanctis
simi amboq; ecclesie sancte Doctores precipui. Octuaginta et eo amplius ex ea etiā emerere summi ponti
fices viri doctissimi de quibus infra tractabim. Hec ipsa ciuitas. 30. quoq; habuit portas: quarū prima flumē
tana postea Flāminea: nunc autē populi porta. Secūda collatina. Tertia nūc Salaria dicta antiquitas qui
rinalis dicebatur. Quarta numentana nunc sancte Agnetis. Quinta exquilina: nunc sancti Laurentij por
ta. Sexta dicebatur Nevia. Septima que a prisca **Asinaria** dicebat nunc sancti Joannis. Octaua que in
loco abdito nunc clausa cernitur **Habiula** fuit. Nona nevia nunc maior porta dicitur. Decima et c. **Alie** qꝝ
fuerunt porte que vbi site fuerint: nunc ignoratur: quartū noia hec fuere: vꝝ carmentalis pandana **Ab**ugo
nia. **Querquctulana** lauernalis. **Rudusculana**: **Rbutumena**: **Cathularia** et triumphalis oīūz celeberrima
Fuerunt et sex leonina extantes porte. **Habuitq;** (vt diximus) Roma septē montes siue potius colles et in
capitolio fuerunt edificia toto orbe celeberrima: et potissimū **Jouis** templū vulgarissimū **Junonis** edes
atq; alia innumera: vbi omniū simulachra deoꝝ constituta erant. Deniq; ut ad cōpendiū venias: quan
ta fuerit Roma ipsa sua ruina docet.

Esce
Joel
Amos
Jonas
Abdias
Hauz
Isayas
Obeth

C Prophete dñi oēs his tꝑibus dū cederet Roma q̄ maxime florere: quos iō dñs tēpesta
te istac erūpere voluit: vt que admodū pmo **Assyrioz** regni tꝑe **Abraā** extitit cui. s. aperte pro
missiones fiebāt qꝝ de eius semine oīūz gentiū bñdictionē esset nasciturā. Ita et i exordio Ro
mane vrbis: qua impante christus dñs nꝝ erat vterus. In quo implerent illa promissa oracu
la pphetaz: nō solū loquentiū sꝫ et scribentiū in tante rei future testimonio soluerēt: Cū. n.
prophete (ut diuus pater Aug. refert) et postqꝝ reges eē ceperunt pplo nūqꝫ defuerint in vsum
tantūmodo eoz fuere nō gentiū. Quādo at ea scriptura prophetica manifestius probabatur
que gentibus et aliqñ prodesset nunc incipere oportebat qñ hec ciuitas debebat: que gentibus
imperaret cū et in filijs abrae gentiūz populus esse nascatur.

C Captiuitas decem tribuum Judeozum.

4453 **O**see bela filius vltimus Ifraelitarum rex duodecimo Achaz regni anno p tyrānidē regno occupato regnavit in Samaria annis. 9. Hic et si dei contemptor fuerit et in peccatis regum israel ambulaverit et gentium idola adoraverit eisq; in contemptus dei israel Imolaverit vt sacra quarti regum libri hēt historia inter malos tamen reges omnino censendus non est: quia nec Avaritia aut scuitia tempu. offendit. Verum cuz ipse preteritorumq; regum peccata corā deo increvissent eorum regnum de sub celo dominus exterminare decernens Salmanasar Assyriorum regem aduersus eum suscitavit qui magno milite in regnum ipsum ducto vniuersum maximis attriuit cladibus captaq; Samaria cum vtiq; hic deum non haberet profectum nec adiutorem eum Salmanasar cōprehendit et vincum abduxit et vniuersa eius bona diripuit et sibi subditum fecit. Verum postea multa pecunia redemptus: et eidem tributarius factus in regnum redire pmisit. S; post aliquod tps cū Salmanasar predictus rex vidicisset qd osee latenter misisset ad susaz regem Egyptiorum petēs solatia cōtra eum iratus vehementer rursus cum grandi exercitu samariam conscendit: quam et tribus annis durissime obsedit: nonq; regni sui illam cepit: et regem cum toto populo in seruitutem rapuit: ac li mediaz et perfidem transmigravit: illos quoq; vltra montes caspios iuxta fluvium gonzam habitare fecit. Et sic cum decem tribubus israel legitima queq; domini dei sui et patrum suorum abieccissent dominus a facie sua eos abiecit: et quum vane egissent ad nihilum redacti sunt. Tranlato itaq; israel de terra sua a rege Salmanasar alias gentes ex quodam loco nomine anti: qui ex flumine persico ita vocatur in samaria et in israhelitica regione cōstituit: qui quum ibidem habitare cepissent: non sapientes que dī sunt: dominus statim inter eos leones ferocissimos suscitavit: qui vnunquēq; lacerabant. Que res quz regi Salmanasar renunciata fuissent: supplicarunt vt sacerdotes eis ex captiuis israhelitarum: quos abduxerat destinare dignaretur. Quo mittente sacerdotes leges et dei culturam eos edocuerunt. Et quum cepissent deum in summa deuotione venerari: leonum pestilentia repente cessauit. At illi propter hoc iudaice legis emulatores effecti: samarie nuncupati sunt: quod latina lingua custodes exprimitur: eo qd iudeam suo habitatore vacuatam custodierint. Et sic israhelitarum regnum ab assyrijs consumptus est: vbi post seditionem factam circa nepotem Dauid roboam ab hieroboam eius seruo: quem fecerant regem regnatum est annis. ccclyiij. sub regibus decem et octo: quorum nomina et tempora sub epilogo hic recensentur.

746

Israhelitarum regum epilodus.

Hieroboam	1 añ. 22	Echozias	7 añ. 2	Zacharias	13 añ. 6
Nadab	2 añ. 2	Joram	8 añ. 12.	Selum	14 dieb. 3
Baasa	3 añ. 24	Hicu	9 añ. 28	Ahanaben	15 añ. 10
Bela	4 añ. 2	Joachab	10 añ. 14	Phaceas	16 añ. 10
Ambri	5 añ. 12	Joas	11 añ. 16	Phacee	17 añ. 20
Achaz	6 añ. 22	Hieroboam	12 añ. 41	Osee	18 añ. 9

4457 **A**liactes secundus lydozum rex quintodecimo regni achaz anno lydis regnare cepit: et regnavit anno decimo quarto.

742

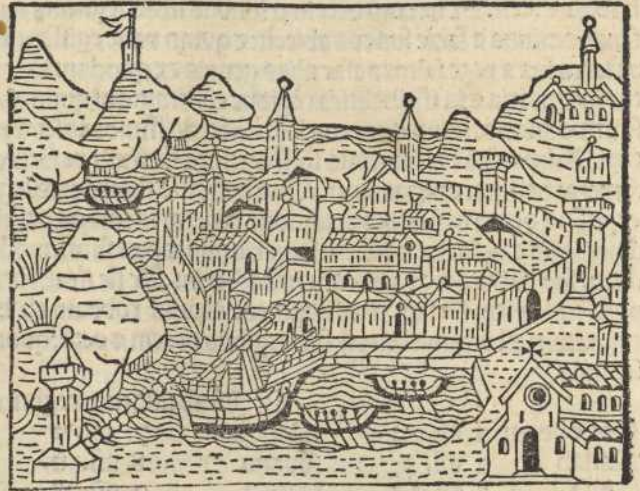
4458 **E**zechias achaz regis filius quintus decimus regum iuda. 335. regni dauid anno secundo none autem olympiadis regnare cepit: et regnavit in hierusalem annis. xxviiij. optimus sane vir de pessimo patre natus: qui confestiz intermissa sacrificia restituit: Idolaq; destruxit: et urbem semidirutam restituit atq; munivit. Fuit quippe tanto regno dignus: qui: vt sacra eius habet historia: sapientia: prudentia: consilio plurimuz valebat: ac ita manu promptus: vt nemo veteranorum eo pugnatior fuerit. Unde de eo. ca. 18. quarti libri regū dicit: qd post euz non fuit similis de cunctis regibus Iuda. Sed neq; in his: qui ante eum fuerunt. adhesit enim domino omnibus diebus vite sue: et ab eius vestigijs non recessit. Fecit enim mandata que dominus preceperat Moysi. Et propterea quum dominus esset cum eo in cunctis: ad que procedebat sapiēter se habebat. Ea quippe domini gratia cōsistit assyriorum regi rebellauit: nec ei seruire voluit: ac vniuersos palestinos debellauit: et eorum ditionem sibi armis vendicauit. Quo audito Senacherib assyriorum rex capta samaria et filijs israhel in assyrios translatis ascendit: qui ob astutiā et ingenij sui ferocitatem omnibus arma intentabat: et sua potentia elatus per Raphacem seruū suū manū cōtra populū Iuda sustulit: et verbis impurissimis eum israhel blasphemauit. Que quū Ezechias hic audiuisset confestiz vestimenta sua scidit: et opertus sacco domuz domini dei sui introiuit: ac vna cum Isaia propheta viro sanctissimo dñz exorauit: vt aspicere dignaretur verba exprobrātis senacherib. Illo siquidē orante deus exaudiens maximā plagā sequenti nocte misit in blasphemū: quia angelus dñi percussit ex castris eius. 185. milia viroz. Quō quū rex diluculo surrexisset: et mortuoz suoz corpora aspexisset: timore perterritus obsidionē soluit: et in ninuen fugit. Et dñi modicū tps ibidē cōmoratus fuisset: dolo a senioribus filijs adramelech et Selustro in templo Mesrach perēptus ē. Ezechias autē in opibilibiter a terroribus liberatus: quū gratificas hostias nō persoluisset graui morbo percussus ilāgozē mortis decidit: Cui Isaia in voce dñi dixit: Dispone domui tue: qd p hac noxa morieris: et non uiues. Būq; nimis p hac re se affligeret rogauit dñz: vt ei ignoscere dignaretur ac paruo tempore ei vitam cōderet do nec filios haberet. ad cuius orationē cōmotus dñs pepercit homini et diebus suis. xv. anos adiecit: et cunctis diebus vite sue ab assyriorum bellis ipsū liberū fecit: In cuius rei signuz dies decē gradibus retro reuer

141

versus est. Rex uero babylonioꝝ audiens eum egrotasse eidem confestis visitationis gratia legatos cum muneribus misit: quorum aduentu mirum in modum et fortassis plus debito letatus est Ezechias. eos qꝫ libenter excipiens laute splendideqꝫ nimius fuit: et thesauros eis ostendit: ac armorꝫ instructionem: et alia oia que i auro et gemis habebat ostendit: et multis muneribus donatos eos dimisit. Que res quā displicuit set dño misit ad euz statim Isaiam propbetam dicens: Scito inquit qꝫ non post multum tempus ad babyloniaz filios tuos et diuitias tuas fore transmigrandas: insuper et nepotes tuos eunuchos esse faciendos: et regi babylonioꝝ futuros. Quo audito dixit Ezechias. Bonus est s[er]mo dñi: fiat tantū pax i diebus meis Ezechias itaqꝫ ab externo hoste securus factus: ad exornandā hierusalem tantum animus adiecit: vbi et mirifice ac splendide mltis in locis edificauit: et multos aque ductus in eā introduxit: ac piscinas celebres ex truxit. Eius deniqꝫ vita omni ex parte laudata anno uite sue. liiij. moritur: et apud arcē syon magno sui de siderio apud oēs relicto sepellitur. Cuius quidē gesta prima ac nouissima historia quarti regū li. cap. 19. et 20. continet. ac ipsa eadē secundus paralyppo. li. cap. 29. 30. 31. ac. 32. commemorat.

C Syracusanā sicilie insule vrbē celeberrimē diue lucie virginis et martyris patriā a tqꝫ se pulchrum per hoc idē tps sub pachino pro mōtorio a quodā corinthio noie Archio conditaz fuisse Eusebius noster cesariēsis contestatus est. Hec: vt strabo inqt: a principio tū agri fertilitate: tū portus comoditate nō parū incrementū habuit. Quā et Cicero in sexto verrinaz descripsit: et Florus de syracusis breuiter scribens sic inquit: Illis triplex murustotidemqꝫ arces: marmoreus portus: fons celebratus: Areuse que hactenus eis profuere vt pulchritudini victe vrbis parceretur. Hāc cartbaginenses alijqꝫ tyranni durissimo quodā affecerunt iugo. Sz quū et Nōpeius eaz deuastasset ab Augusto cesare postmodū instaurata fuit. Hic multi insignes prodire viri: E quibus strophanus tertius summus pontifex vnus fuit: vir sane sanctitate: scientiaqꝫ: atqꝫ iustitia eminentissimus.

C Ciuitas syracusana.

C Cathaniaz eiusdem insule vrbem agate sanctissime patriā atqꝫ sepulchraz a Naxos iuxta etiam montes per hec tempora conditam fuisse Eusebius noster affirmat.

C Naxos a qua insula naxos nomen accepit hac ipsa tempestate nō pcul a sicilia insula condita fuit: cuius insule ager: vt Virgilio placet: vini potissimū feracissimus est. Unde et idē poeta i tertio eneidis ait: Hac catham iugis naxon.

437 **C** Scabon genere ethiops egyptioꝝ rex quinto Ezechie regni anno in xxv. Dynastia egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. 12. Qui cōtra bochoꝝ aliū egyptioꝝ reges vira gerens certamina tadē vicit: quo superato et interfecto regnū omne sibi desumpsit: et loco eius regnavit. 446

736 **C** Perdica quartus macedonū rex: et ipse sexto regni Ezechie anno macedonibus regnare cepit: et regnavit annis quindecim. 446

729 **C** Beles tertius lydoꝝ rex tertio decimo regni Ezechie regis anno lydis regnare cepit: et regnavit annis duodecim. 447

722 **C** Cardiceas quartus medoꝝ rex vigesimo regni Ezechie anno medis regnare cepit: et regnavit annis. 13. 447

716 **C** Landanles quartus lydoꝝ rex hoc anno qui est quintus et vigesimus regni Ezechie annus lydis regna re cepit et regnavit annis. xvij. Vir qdē ignavus: et libidini plurimū deditus: q nil egregius de se reliqt. Huic quū esset vxor elegantissime forme mulier: vt Justinus in primo epito. h3. eius pulchritudinē oibus predi care osueuerat: nō cōtensusqꝫ voluptatū suaz tacita oscientia nisi et matrimonij secreta publicaret: ad extremū vt assertioni sue fidez faceret nudā illā aliquādo sodali suo gigni ostendit. Quo facto et amicū in adulterijs sollicitauit: et hostē sibi illū cōstituit: et vxorē veluti tradito alij amore a se alieauit. Porroqꝫ breui post tpe cedes cādauit nuptiaz pmiū fuit: vxor mariti sanguie dotata regnū viri et se pariter adultero tradidit.

714 **C** Numā pompilius secundus Romanoꝝ rex vij. et vigesimo regni Ezechie anno: id est secūdo sextedecime olympiadis post Romuluz regnare cepit: et regnavit annis. 41. Verū mortuo Romulo centū senatores rep. u. aliqꝫ diu rexere: ita: vt quilibet eoz quinos regnaret dies: q per annū fere et dimidiū durauit: quod quidē tps interregnū nominat: et Nume re gno applicat. Mortuo nanqꝫ romulo inter romanos et sabinos d creando rege altercatio nō minima esse cepit. Tandē in Numā hunc e pōponio spectato viro natuz vnanimiter conuenerūt. Qui: vt plutarcbus ait: quū esset ingenio ad oēs virtutē accomodatus: seipsuz magis per disciplinaz: laborēqꝫ ac pbiaz coluit: non ad detestādas perturbationes modo: sed et laudatuz quoqꝫ inter barbaros vix et habēdi cupiditatē a se amoueret. Hic itaqꝫ a domo delitias: simul ac magnificos ap

paratus pellenz: et omnibus se cum civibus tuz peregrinis integerrimū iudicē et consultorē prestabat. Per
ociū autem non ad voluptates ac delicias: nō ad questus: sed ad deoz immortalū cultuz: et ad ipsoz naturā
q̄tū rōe poterat cognoscēdā semet ipso vtēs magnuz adeo nomē adeptus est: vt Tacius ex vnica Tacia filia
sibi genēz fecerit. Neq; is eo connubio elatus migravit ad socey: sed patrem seniozem fouens in sabinis
mansit. Qui etiā deserens vrbē: consilia in agris frequentius morabatur: solusq; ibidē libēter peragrabat
et i deoz lucis et desertis locis vitam degēbat. Anno igitur quadagesimo etatis sue: quū legati venissent p
eo rege assumendo: ipsoq; non acquiescente ac dicente: q̄ omnis vite humane mutatio sit periculosa: tan-
dez instantibus legatis atq; rogantibus ne populus itez i seditionez veniret regnuz lacessitus suscepit. Eo
q; suscepto confestiz populū elatus: aspeyq; ad pacem et ad religionē traduxit. Aboz quoq; prohibuit ro-
manos imaginem dei existimare speciē hominis aut animalis habere formā. Unde nec fuit apud eos pi-
eta neq; ficta dei species: ac si nephas esse deterioribus meliora assimilare: quuz neq; alter q̄ intelligentia
percipi deus possit. Mutavit quippe mensum ordines et martiū: quem Romulus primū fecerat tertiū
posuit: incipiēs a ianuario: qui xi. erat. Duodecimus vō februarius. Et quū ānus. 300. et. 60. p̄tineret dies
instituit vt. 300. ac. 65. haberet. Multi tamē sunt qui Ianuariū ac Februariū a Numā additos dicant quū
ante decem tantum essēt menses. Quidius: Sed numā nec ianuz: nec auitas preterit vmbraz: Mēsibus an-
tiquis preposuitq; duos. Huius temporibus neq; bellū: neq; seditio: neq; tumultus in re pu. fuisse tra-
ditur: sed neq; aduersus euz vllē inimicitie: vel inuidia: seu ob regnādi cupiditatez insidie viroz ve conspi-
ratio. Obijt deniq; octogenarius leui morbo. Cuius gloriāz reguz posteriorz calamitates illustrioz fece-
re. Nam quū quinq; post illuz regnauerunt reges. postremus ex imperio decidens in exilio cōsenuit e re-
liquis vero quatuor nemo naturali morte defunctus est.

C Assyriorum regni finis.

4486 **C** Assaradon alias assaracodas iunior filiozum senacherib tempestate hac patre in templo a senioribus fili
is obruncato: et paricidis fratribus in armeniā effugatis in regnū successit. Quo suscepto cōfestiz i sama
ria colonias deduxit. Cuius tpe Herodach chaldeoz rex ab assyriorū monarchia penitus defecit. Quā
ob rem et assyriorū regnuz ita debilitatū est: vt de eo demps nulluz oio extiterit monumentuz. 713

C Chaldeorum regni principiu.

C Herodach igitur chaldeum per hoc tempus in babylone regnasse constat. Q̄tuz autē regnauerit nec dū
cōpertū est. Qui et ab assyrijs deficiens: chaldeoz regnuz sibi constituit. Sic quoq; et medoꝝ rex fecerat.
Hic ipse merodach fuit: qui Ezechie egrotāti legatos visitationis gratia euz muneribus misit: vt patet q̄-
to regum. cap. vigesimo.

C Chaldea itaq; (vt iaz semel dictuz est) asie regio est: arabie contermina: longe plana: sed fontū q̄maxime
indigna: in qua babylon maxima ciuitas regni caput erat. Ex hac nanq; regione zigari populi exierunt:
qui tempestate nostra euz liberis et vxoribus oēs pene peruagantur europā: Qui quū fures subtilissimi sunt
in oppidis permanere nisi tres tantū dies permittuntur. Hos veneti nostri ab omni suo excluderunt regno
tū maxime propter furta: tū etiā ppter explorationes: quibus suspecti habentur. Hos ipsoꝝ quēdā aliq̄-
do sciscitanti fuimus: quanaꝝ ex patria essent. Respondit se chaldeū euz omnibus suis esse: liguaq; chaldea
eos vti semper consueuisse.

C Thobias iudens ppheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij vir: mire
q; suauitatis: ac ois gze spūalis p̄stās: q̄ superioribus ānis a Salmanasar assyriorū rege in captiuitate ab-
ductus fuerat: tēpestate hac pietate: ac religione insignis habitus est. Hic quū apud ninieꝝ p̄stitutus p̄ce-
ptoꝝ patrū suoꝝ nō inemor egros visitaret: eosq; ad patiētiāz q̄maxime hortaret: et indigentibus elemo-
synas p̄beret: despotos quoq; p̄solaret: atq; errātes ad veritatis viā p̄dicationibus et admonitionibus de-
ducere niteret: cecitatis plaga tētatus ē: p̄ qua ēt oēs eius d: pdidit sbāz: ac oīz paupimus euasit. Cuius
patiētiā quū dñs diu cognouisset statū Raphaelē angelū ad eū misit: q̄ eidē visū restituit: sbāzq; oēs in decu-
pluz multiplicauit: ac ceteris iudeis oibus in rebus eū aūtulit. Et quū in eo statu vsq; ad annos duos: et
centuz vixisset p̄fectus senectute bona primo interitū ninieꝝ et instaurationē hierusalē: et tēpli dñi ac xpi
dñi nri aduētū p̄dicēs spūz dño reddidit. Quo mortuo collachrymātibus thobia filio ac nepotibus oibus
i ninieꝝ sepellit: vt eius sacra hz historia: q̄ ab oibus sūma cū voluptate et deuotione legi et audiri p̄suevit

C Viri disciplinis excellētes.

C Thales milesiū e. vij. grecie sapiētibz primū bis t̄pibus floruisse diuus p̄ Aug. is. de ci. di. c. 24. dicit. hic
ex thasidaz familia p̄e examio: m̄re Cleobolina natus fuit: q̄ p̄benicū nobilissimi fuerūt: et a Cadmo A
genore originē duxerūt. Hic itaq; adultus factus post reipu. negocia ad rez nāz cōtēplādā: vt hysidorus i
ij. etbi. c. 3. scribit se transtulit: et vt Cicero de nā doz ait: primus d̄ nā rez disputauit. Quānis: vt Laerti-
us scribit: nullū ingenij reliquerit monumētū. Callimachus at dicit hūc fuisse inuentorē minor s vsq; ac
stellas notasse: qbus p̄benices nauigāt. putātq; pleriq; hunc primū astrologie secreta rimatū: soliq; defe-
ctus: ac conuersiones p̄dixisse. Sūt et q̄ affirmēt illū primo imortales aios dixisse. Hic preterea ab egypti
is geometrie p̄cepta suscepit: et quū esset celo astrisq; familiarissimus. Dixit aquā primū fuisse rez oīz cāz
camq; in se diuinaz h̄re mētē: et oia p̄ducētē. Et rhodio (vt diuus refert hiero.) ondit pbūz posse vitari si
vellet: quū olei penuriā p̄uidisset. Obijt deniq; .lxxvij. etatis sue āno quū gymnicū certamē spectaret esu

scilicet ac siti defatigatus. Cuius inter cetera preclara hec ab eo dicta referuntur: sicut Laertius ait. Antiquissimū entium est deus: ingenitū; eteniz. Optimū entium est mundus: nā opus dei est. Maximum entium est locus: oia nanq; capit. Velocissimū entium est intellectus: passim eteniz currit. Validissimū entium est necessitas: dñatur eniz cunctis. Prudentissimū entium est tempus: adinuenit eniz oia.

Solon phūs e septē sapientibus grecie secundus: patria atbeniensis sine temporibus Helio teste li. f. i. 1. noctū atticaz atbenis floruit: et ibi leges multas atque optimas instituit: quas sicut Valerius li. de ingratis ait: si atbenienses perpetuo seruare voluissent sempiternū habituri fuissent impiuz. Cōstat nanq; vt Laertius scribit: ipsuz leges et contiones scripsisse: et in semetipsū monita elegia. Qui quū hoīuz oīum: ac oraculi iudicio sapientissimus hēret: vino indulgisse fert. De solone at isto plato in thimeo: et Aristoteles in. 2. politicoz multa scripsere. Tādē in cypro insula obiit octogesimo etatis sue anno: quū mādā set suis: vt ossa sua salaminā transferrēt: atq; ea in cinerē dissoluta p oēz puinciā disseminarēt. S; eius iussis obreperatū nō fuit: quū ipsius sepulchro tale epigramā iscriptū sit. Que dudū rabidas medoz ppulit iras Legifex solonē pulchra tenet salamis. Ex suis at eius plurimis hāc solā hic habeamus. Satiētatē ex diuitijs nasci. et ex facietate cōtumelias gigni. Que nō posuisti non tollas. Abēiri noli. et.

Chilon phūs p̄ia lacedemonius tertius e septē sapientibus: et ipse p hec quoq; tpa teste aug. vbi supra apud atbenienses in precio fuit. Qui ob eius pfūdissimā sapiētiā inter ceteros breuiloquus dictus est. Unde et Aristagoras hunc dicendi modū: seu morē postea chilonitū vocauit. Multa eniz notabilia in ducētis carminibus: vt Laertius testatur: scripsit: quoq; hec p̄cipua fuit sentētia. Discere primo bñ sibi p̄cesse: indeq; domui sue: atq; in aduersis ire sue dñari. Vixit at. lvi. annis. Quo defuncto iuxta eius sepulchrū cōfestim erecta fuit statua. Defunctū vero asserūt nimia letitia filiu. f. deosculās: qui in olympico certamine fuerat coronatus.

Pythacus mitileneus phūs. 4. e septē grecie sapiētibus his temporibus cū supradictis nō doctrina solum sed etiā in re militari p̄tātissimus hūus ē: q; et decē annis patrie sue impiū illustrissime tenuit: quā quoz optimus legibus: institutisq; p̄dictū tps constituisset sponte se ipsuz magistratū abdicauit. Cuius hec notāda fuit s̄tia. Principatū virū ostēdit. Scripsit at hic dē moribus et politica sexcētos versus: multa quoq; alia prosa. Vixitq; vsq; ad Cresi lydoz regis tēpora: ad quē eius extabat epistola. lxx. annis.

Phiantem phzienē phūs quintū e septē grecie sapiētibus cū sup̄ioribus floruisse cōstat: qui ob regiā eius presentia: et ciuitū suoz p̄cipuā beniuolētiā: vt Laertius testat: maximo in precio semper ab oibus habitus est: eo q; multis periculis eos in aduersis tutatus fuerit. multaq; preterea duobus milibus versū vtilia conscripsit: cuius inter cetera memoratu digna: hec singularis fuit s̄tia. Vitā sic esse mēsurādā quasi homines breui et multo tempore victuri sint: tādē quū aliq; do ex aduocatione fessus caput in nepotis filie gremio declinasset p̄ senectute expirauit: cui mortuo phzienēs ei tēplū dedicauerūt. De hoc multa Valerius et Laertius scripsere.

Cleobolus lyndus e septē grecie sapiētibus sextus: et ipse per idem tēpus insignis et clarus fuit: cui nataz filiam noie Cleobolinā fuisse ferunt: quā exametroz enygnatus vatez dixere: qui et libz de enygnatibus questionibus in tribus milibus versūz exscripsit: ex quibus hec memorāda excerptū sententia. Exorē de partibus ducito: quia si ex maioribus duxeris cognatos habebis dños. Vixitq; ānis septuaginta: cuius p̄ clarissima gesta scripsit Laertius.

Perianther corinthius e septē grecie sapiētibus phūs septimus hac etiā tēpestate: vt diuino Aug. placet: floruit: quez Aristoteles tyrannū fuisse dixit: et annis. xl. apud corinthios eādē exercuit: quod in plato negat: sed aliū phūs et aliū tyrannū fuisse affirmat. Hic itaq; in duobus milibus versū multa et vtilia cōscripsit documenta. Ex quibus hanc p̄cipuā elicimus s̄tiāz. Prosperās modestus esto: infortunatus vero prudens. Amicis felicibus et infelicibus idē sis. Obiit deniq; octogenarius: vt Laertius h;.

Manases

712

Manases ezechie regis optimi viri filius sextusdecimus regū iuda. cccxliiij. regni dauid āno: deciaq; septima olympiade: quū. xij. annoz eēt etatis regnare cepit: et regnauit ānis. lv. vir quidē a pater 487 nis voluptatibus abscisus: et ad oia malignitatis genera conuersus: q; nihil impiū p̄termisit: s; i impietatibus regum israhel oīo ābulauit. Naz suscepto impio prop̄hanauit templū: ac illū claudere fecit: sacerdotiūq; sustulit: confudit ordinē: temerariū regnū: corrupitq; quicquid erat religiois quod legis: quod vite: qd̄ morū: qd̄ fidei: qd̄ patris et maioz suoz discipline perdidit: atq; cōfudit. Abominaciones eniz pessimas in iuda fecit: et quidē maiores q̄ antea amorzei fecerūt: et vniuersū iuda suo exēplo: suoq; errore: atq; hortatu in imūdictijs amorzeoz: aliazq; gentiū peccare fecit: multos et indeoz nobiles proseripsit: multosq; interfecit: et magnis supplicijs sacerdotes iustos: et Isaiāz p̄phāz vix sanctissimū trucidauit: ac sic et ipse hō seculissimus: quū nil domi forisue strenue gereret: s; oia auaritia sua expli caret: diuinā tādē in se expertus est vltionē. Nam: vt sacra secūdi parali. libri. c. 33. p̄tinet historia: i his iratus dñs: exercitū babylonioz et chaldeoz super eum intulit: et vniuersam iudee regionē depopulans: etiāz ipsum manasez regem dolo cepit: et captū pedibus manibusq; catenis vinctū in babylonē rex eoz ad se deduct fecit: vbi et eum ad ea q̄ voluit tormēta subiectū habuit. Manases vero ad se reuersus: arbitrās se maloꝝ q̄ patiebatur fuisse auctozē: p̄nā ductus dñz deū patrū suoz humili prece exorauit: vt hostē suoz clemētiē faceret: cuius orationē exaudicēs: hoc ei concessit: et vt a babylonioꝝ rege relaxatus ad sua regna re

uertitur. Cūq; hierosolymā venisset cognouit dñz esse deum. Et priorū quidē delictorū que gesserat penitens studuit omnibus viribus ad cultū diuine religionis se conferre: templūq; purgare: et ciuitatē semicol lapsas refarcire: et de alio aliquo nil aliud cogitare nisi gratias deo p dono salutis sibi prebito exoluere: hec quoq; ipsa populū suū agere docuit: agnoscens in quibus calamitatibus incidisset ppter peccata sua: de struensq; aras baal: rursus altare edificauit: et solennes hostias imolauit: et sicut moyses diuinā culturā exposuit: et post hec oīo beatissimaz: vt Iosephus scribit: habuit vitam: et multos ad eius exemplū traxit. tan dē vbi ea que ad sui sceleris emendā peregrisset: 67. vite sue anno defunctus est: et sepultus in hortis suis sicut quartus regū liber. c. 33. habet.

4490 **T**hracus ethiops egyptioꝝ rex Sibecho rege interfecto primo anno regni manase egyptijs regnare cepit: et regnauit annis. xx.
709 **B**eoacles quintus medozum rex quarto regni manase anno medis regnare cepit: et regnauit annis. liiij. hic: vt Apollodorus adriamitinus historicus tradit ebatbanā ciuitatē ipsius regni caput i montibus condidit: quā postea arphasath ipsoꝝ rex: vt hētur iudith primo: amplians turribus celsissimis: ac menibus exornauit.

4499 **S**igius quintus lydoꝝ rex hoc anno qui est duodecimus regni manase annus candaule predecessore: vt dictum est interfecto: reginaq; vxore ducta eius loco regnū suscipiens regnauit annis. 36. **700**

4515 **A**berres ethiops egypti rex. 21. regni manase anno in dynastia. xxvj. post thracū regnū suscepit: et regnauit annis. xij. post hunc stephinatis regnauit annis. 38. **684**

4526 **A**rgens. v. macedonū rex. 8. et vigesimo regni manase āno macedonū regnū accipiens regnauit ānis. 38. **2673**

4526 **T**ullus hostilius tertius Romanoꝝ rex trigesimo nono regni manase āno: tertioq; 27. olympiadis anno post Numā pō. regē a romanis rex suffectus regnauit annis. 31. huius cunabula: vt Eutropius scribit: turgurū agreste cepit: et postea adolescentia in pecoribus pascendis occupata fuit: validior deinde factus romanū rexit populū. Et primus quideꝝ romanoꝝ regum fascibus et purpura vti cepit: ac urbem adiecto celio monte ampliauit. post longā deinde paceꝝ in albanos bella tulit: quos tam metu q̄ pudore venictos pstratosq; in urbem postea admisit: et illoꝝ urbē penitus euertit preter templa: a quibus et iussu ipsius teperatum est: cūq; ipsius populi adiectione romana res plurimū aucta fuisset Tullus sabinis nouū indixit bellū: puocatōq; fudit atq; fugauit. tandem quū vno et triginta ānis cū magna belli gloria regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

4535 **A**rdas sextus lydoꝝ rex hoc anno qui ē nonus et quadragesimus regni manase regis annus post Sigij regē lydis regnare cepit: et regnauit annis. 37. **664**

4535 **N**icomedia asie ciuitas p hoc tps: ut Eusebius scribit: a quodaz Nicomede bythinio rege in bithinia p uincia condita fuit. Que quū postea christianissima facta fuisset in ea tpe Diocliciani imperatoris seuissima christianoꝝ persecutio fuit: indeq; quū magno eēt in precio apud eā diuus Constantinus cognomento magnus suum diem clausit extremum.

4535 **C**alcedon similiter asie ciuitas hac ipsa tempestate in eadeꝝ bithinie puincia ex opposito cōstātinopolis in ore pontici maris a megarensibus condita perhibetur: vbi et martiani principis temporibus magna illa synodus celebrata fuit. Cui et inter ceteras synodos ecclesia romana precipuū defert honorem: vt Gratianus in canone prestantis ē. di. 15. c. Scōꝝ canones. s. quarta synodus.

4536 **B**izantium que et cōstātinopolis imperialis ciuitas a magno constantino sic appellata p id tēpus vt Eusebio placet in grecia ex opposito calcedonē sis agri: loco quidem optimo et munitissimo a pausania spartanoꝝ rege condictionis sue initium habuit: et quū parua admodum esset eam postmodū Constantinus magnus Roma pōtifici Siluestro relicta sibi diligēs structis fortissimis menibus celsisq; ac crassissimis turribus a se cōstātinopolis nominari voluit: quam etiam eius successores imperatores passim plurimis tuz publicis edibus: tū priuatis ciuium palatiis et quidē superbissimis exornare curarūt: et adeo vt exteri eo venientes vrbis splendorē admirati non tam mortaliū q̄ celestium eam domicilium dixerint. Extant enim i ea preter cetera magnificentissima edificia et sacre sophie templum Iustiniani opus toto orbe memorabile. Habet preterea hec ciuitas vndecim portas dignitate ipsius pre se ferentes: quarū noīa hec sunt. Burea: pagea: sancti Romani carebafesa: regia: caligaria Hyllina: bacinagona: phara: thecodosa: et Sylaca. Ipsam enī ppter ipsius pulchritudinis splendorē pri sci nouaz appellauere Romam: q̄ patriarchali sede: ac impiali throno ab ipso Constantino redimita fuerit. Hec pfecto tanto splendore ac dignitate insignita est: q̄: vt ita dixerim: totius orientis cōlumen: et vni

Constantinopolis thracie vrbs

cum grecie sapientie domiciliuz habita fuerit: vbi tria magna concilia Gratiano testante celebrata fuerunt videlicet sub theodosio seniore: sub agarbone papa: et sub Iustiniano principe: vt habetur in canone. 15. di. c. Sexta synodus. Eam quū turci diu exolaz ppter eius dignitatē habuissent anno salutis nostre . 1093. a Belzeto quodam eoz principe cū ingenti turcoz manu obfessa et capta fuit: vbi impatore capto cum pro vili mancipio diu captū tenuit: indeq; galli cum venetis expulsis impatoribus p. 5. et 50. annos possedere Postmodū paleologoꝝ clarissima familia genuensum ope a gallis ademit. et usq; in annuz dñi nostri iesu christi. 1453. gloriofissime possedit. Quo anno mahumetus octomanus turcoꝝ princeps eaz cepit: diripuitq; ac de ipsa tam preclara ciuitate: q̄ toti orienti leges dabat: triūphauit: vbi et eius sacratissima tēpla spurcite mahumettee dedicauit. Innumerabiles autez ex hac celeberrima vrbe in omni scientia atq; virtute p̄ clarissimi extere viri: inter quos: vt ex multis paucos recensēa: fuerūt: Joannes cognomēto chrisostomus ipfius vr̄bis episcopus: uir plane scientia ac virtute singularis: q̄ multa ad cōez fideliz vtilitatē edidit: Aristicusq; etiā ipfius ep̄us: cuius inter cetera ad reginas Archadij filias extat d̄ virginitate liber. Venadius quoq; alter ep̄us eius: vtr lingua nitidus. Joanne cassianus diaconus: q̄ precipuos cōfecit libellos. Prouissimus oīz Emanuel chrisoloras ph̄us et orator eminentissimus extitit: q̄ litteras grecas in italiā cum ingenti vtilitate rettulit: que iam p̄ septingentos annos apud nostros nō fuerāt in vsu. Ex quo multi euasere clarissimi: de quibus locis suis infra accurate dicemus.

Uiri disciplina excellentes.

Archilogus poeta ratione lacedemoniz tēpestate hac p̄ Cornelij nepos s̄niasloruit: In quo vt Quin. i. li. de arte oratoria refert summa nis elocutionis fuit: tū breues vibrantesq; s̄nie plurimuz sanguinis ac neruoz. Hic iābicū versū in soceri sui vindictā primus aduenit dicēte horatio i poetria. Archilochū pprio rabis armavit iambo: hunc socci cepere pedē grandēsq; corburni. Et pp̄ impudicā eius lectionē a lacedemonijs exilio damnatus ē: dicēte Quidio in ibiz: Utq; reptoni nocuit pugnantes iambi Sic sit in exiliuz lingua p̄terua tuū. Tandē eius exigentibus meritis interfectus est.

Aristodemus musicus his tēpibus: vt Eusebius scribit: clarus fuit vir fm gelliū in quarto noc. at. litteraz vetez diligentissimus: q̄ teste cicerone: dixit aiaz nil aliud esse q̄ armoniā.

Alceus poeta lyricis p̄ bec ē tēpora fm eusebiū in precio fuit: hic patria mitileneus fuit dicēte Sappho poetricē: Nec plus alceus consoꝝ patrieq; lyreq; Laudis habz quāuis grādus ille sonet. et Horatius in 2. car. Et te sonante plenius aure Alcee plectro. De isto ē herodotus i li. v. histo. meminit.

Alcidamus orator grecus per hoc quoq; tēpus: vt Cicero in primo tusculanaz questionuz scribit: clarus fuit: qui inter cetera mortis laudationem pulcherrime scripsit.

Esches quidaz lesbiz poeta hisdem quoq; tēporibus floruit: qui post homerum primus Iliada fecit

Anthemenes similiter mitileneus poeta et alcei predicti frater: et ipse cum eodem fratre floruit: quem babylonioꝝ sociuz alceus fuisse dixit: et magna certamina p̄ eis suscepisse: atq; eos magnis laboribus criuisse viro pugnacissimo: et vt inquit: regum luctatore perempto.

Ancepsus grecus medicus: magiceq; artis peritissimus: et ipse hoc tēpore floruit: cuius multa medicinalia ab eodem habentur scripta.

Amon

654

Anon manase regis p̄dicti filius decimusseptimus regū iuda. 419. regni dauid: et tertio trigēfime olympiadis anno post patrem suuz quum etatis esset duozum et viginti annozum regnare cepit et regnauit in hierusalem secundam Eusebiū et interpretes duodecim annis. Sed secū 4542 dum hebreos et Iosephum duobus tantum. Hic dum patris eius opera immitaretur: Que scilicet in iuuentute sua presumpserat dolum a suis in domo propria passus peremptus est. quo mortuo populus eius peremit interfectozes: et eū cū patre suo scpellicrūt. Eius autem gesta prima et nouissima scribuntur. 4. r̄. c. 21. et 2. paralipomenon. 33.

Phoroꝝes sextus medozum rex anno tertio regni amon medis regnare cepit: et regnauit annis. 24.

Josias

645

Josias amon predicti regis filius decimusoctauus regni iuda. 1431. regni Dauid: et tertio trigēfime tertie olympiadis anno regnum accipiens regnauit in hierusalem annis dñiobus et triginta: Hic octo annozum habebat etatis quando regnum adeptus est: qui etiā ea mibi tenella etate tante virtutis et sanctitatis extitit: vt omnibus: qui ante cum regibus et claris viris tanto excellere visus est quanto vel sideribus ceteris sol: vel mare fluminibus cunctis. Quumq; ad duodecimum etatis peruenisset annum vt Iosephus scribit non laudis non iocis: aut voluptatibus intentus: vt superiores adolescentes reges facere consueuerant: sed doctrinam: pietatem: iustitiaz et beate uiuendi normam ex lectione legis Moyfi: atq; exemplo bonozum regnum sumens omnia superiorum regum mala opera veluti iam senioꝝ emendauit. Octauo siquidem regni sui anno: vt sacra quarti regum: et secundi Paralipomenon habet historia omnes ipfius regni ciuitates multis erroribus labefactas ab Idolorum cultu ita purgauit: vt nullum idolatrie vestigio in toto superesset regno. Et nequid insuper latenter remaneret vniuersas domos scrutari mandauit: sed et serpentem ereum a Moyse factum: cui populus superstitione idolorum ductus imolabat comminuit. Etq; in vnaquaq; causa adeo iustitiam semper coluit tanquam anime sue medicinā: et omnibus alijs in rebus ita gloriosus extitit: vt cuz eo iudeo

rū gloria fere orta simul & extincta visa fuerit: Nā (testante Josepho) erat modestus prudens: gravis: cōtinens: clemens diuine legis scientissimus: manuq; fortis: ac aīo maximo. Et adeo religionis amator: & legis emulatoz fuit: vt omnia sacerdotū: falsorūq; ppbetarū ossa e sepulchris erui & exuri mandauerit: hocq; modo purgata oī puincia ad hierosolymā oēm populū conuocauit: & ad Agimozum festiuitatem: que pasca dicitur eos adduxit: vbi & pbasee maximū celebravit: & adeo celebratissimū vt a diebus iudicūz tale in hierusalem nō sit factitatū: Et propterea Iesus filius Sirach laudando euz: sic ptulit dicens: memoria Iose in cōpositione odoris est facta: & opus pigmentarij in omniūz ore quasi mel indulcoratū & velut musica in cōiunio vini. Ipe diuinitus in penitentiā populi sui directus fuit: & cunctas impietat' abhominaciones abstulit preter Dauid (inquit) & Ezechiaz atq; Josiam oēs reges iude peccatū cōmiserūt. Reliqui vero reges Iuda legem dei altissimi reliquerunt: deiq; timorem contēperunt: suū quoq; regnum alijs dederunt: & gloriā suā aliene genti: hec ille: Hic deniq; optimus rex nullo religionis: pietatis: humanitatis benignitatisq; exēplo pretermisso cū rege Egypti in campo Adgedon congressus ab ipso iaculatus in hierusalē remeans ex eodē vulnere defunctus est: sepultusq; magnifice collachrymātibus omnib' suamq; vicē dolentibus in Banseolo patruz suozum. Sed & Hieremias ppbeta ciuitatis vicē potius q̄ optimi regis mortē dolens carmen trenoꝝ lamentabili modulatione composuit dicens: Quomodo sedet sola ciuitas plena populo &c. Quibus lamentatiōibus postea cantozes & cantatrices in exequijs mortuozum vti consueuerūt. Tres autē filios post se reliquit: quoz primus Eliachim qui & Jeconias fuit. Secundus Zebaz qui & Selum: Tertius Athabamam qui & Sedechias: hec omnia ex quarto regum libro capitulo vigesimo secundo: & 23. & 30 paratpomenon. c. 34. & 35. habentur.

4558 **A**nchus martius Nume regis ex filia nepos quartus Romanoz rex quarto Josie regni āno post Tulium hostiliū regnū accipiens regnauit annis viginti quinq;. Nā defuncto predicto eius antecessore rege Romanozum res ad interregnum redijt: quod quidem tempus huic etiā applicatur: Hic itaq; nulli superioroz regum bellit: pacisq; artibus ac gloria vnq; inferior fuit. Sed & Auentinū ianiculūq; montes vrbi addidit: & pontē primus Tyberi adiecit: Carcerē quoq; primo ad terrorem crescentis audacie in mediā vrbe loco publico construxit: Politorū etiam latinoꝝ vrbcem vi cepit: & diripuit: oēm eius populū in Romā ciuitatē introduxit: Ostiā deniq; vrbez sextodecimo ab vrbe miliario supra mare cōstruxit: vbi & beata Bonica diui patris Augustini mater vita decessit: tadē morbo correptus vitā cū morte mutauit.

642

Arsaces sine Ericates Medoz septimus rex hoc āno q̄ gntusdecimus regni Josie annus Medis regnat' cepit: & regnauit ānis. 32. vir sane bello & pace clarissimus q̄ vrute Ainiue maximā ciuitatē oīo sbuertit & dleuit iuxta vrbū nauē & Tobie ppbetaz: vt p; Tobie. i. 4. c. q̄ dleta assyrioz regnū penitus cessauit.

Ainiue
cuerfio.

4559 **S**elchias maximus hebreoz pōtifex per hoc ipm tps vt sacra quarti Regū libri habet historia apō hierusalem maximo in precio fuit: qui patrem habuit Selū: qui fuit Sadoch: qui fuit Agarie: qui fuit Joia de: qui fuit alterius gacharie: qui fuit Achimaas filij Sadoch summi pontificis: quem Salomon rex abiecto altero pontificem fecerat.

630

Phaleris Agrigentinus tyrannus orator & declamator ornatissimus: tempestate hac: vt Eusebio placet floruit: cui cum quidam perillus eris ingeniosus artifex amicissimus esset: ex Athenis Agrigentum ad eum venit: vbi cognita hominis seuitia: vt eidem placeret: ex ere taurum artificiosum fabricauit: & in eius latere ianuam posuit: vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueretur: atq; ita sonus vocis hominis exclamantis: non gemitus hominis sed bouis mugitus videretur: pro quo inuento cum munus ab eodez qui nouis tormentis delectabatur: postulasset illum intercludi iussit: & suppositis ignibus primus artificij sui verū prebuit experimentum: dicente Quidio primo de arte amandi: Et phaleris tauro violenti mēbra perilli: Torruit infelix: imbuit auctor opus. Et postea sequitur: Hec enim lex equioꝝ vlla est q̄ necis artifices arte perire sua. Hec ipse phaleris arbeniensibus de se pro illo conquestis rescripsit. Alij tñ cū añ vrbcem conditā. 64. annis fuisse dicūt. Extant enim huius phaleris adhuc celebres & granes epistole.

Ostiam maritimam vrbcem inter mare & Tyberim constitutam his tēporibus Anchus Martius Romanozum rex in Latio prouincia condidit: loco scilicet vbi Eneas e Troia profugus primum castra constituit. Que cū diu propter Lymū quem Tyberis fluminis congregabat importuosa stetit: Claudius Imperator eidem portū maxima impensa construxit: vbi deinde Aurelianus imperator propter ipsius portus cōmoditatem forum nominis sui publicum constituit: & ingentia edificia ibidem erexit: Que cum postmodū a sarracenis funditus fuisset cuerfa: Leo quartus pontifex instauratam corsis repleuit. Et q̄ quid edificiorum veterum in ea fuerat: preter quandam turrim deletum est: Ea quippe multoz sanctorū reliquijs illustrata diu fuit: atq; diu etiāz Athonice matris sanctissimi doctoris Augustini vsq; ad Martini quinti pontificis tempora sepulchrum extitit.

4573 **S**adiates Arde regis filius filij Sigij septimus Lydoꝝum rex decimonono regni Josie anno Lydis regnare cepit: & regnauit annis quindecim: De quo Herodotus in primo historiarū meminit: Hic filius nomine Alyatez genuit: qui eidez in regno postea successit.

626

Tarquinus priscus quintus Romanoz rex: hoc anno qui est vigesimusseptimus regni Josie post Ancubū martiū rex delectus regnauit ānis triginta septē: hic Bemarabū corinthū hūit patrē: a quo lucumon

pmo vocatus fuit: sed impio suscepto mutatum est nomen: et Le. Tarquinius dicitur: qui non minus regni sui firmandi quam augende reipublice memor: centum patres et ipse elegit: quos etiam Senatores vocavit. Firmatoque regno Apolias latinorum oppidum vi cepit: et in signum letitiae Romanis confestim ludos instituit: Undeque urbe muris ampliavit: et Capitolium erexit: Sabinos rebellantes vixit: eiusque Collatiam ademit. Belloque in Sabinos perfecto omne latinorum nomen domuit: et cloacas postea in urbe fecit: prius namque cum patre suo Tuscia omnes magnis insigniuit ornamentis: et inde triumphalia ornamenta: insigniaque consularia: et simpliciter magistratum decora in Romanam transtulit urbem: Aecno et virgas: securas tubas: sacrorumque ritus et musicam: qua Romani postmodum ad bellicas artes utebantur: ex Tarquinio Tuscia Romam detulit: qui post multa strenuae gesta ab Anchi filijs interfectus est.

Uiri doctrinis excellentes.

625 **C** Pherecides Syrus natione philosophus egregius Pittacti philosophi auditor: tempestate istae ingenio singulari praeditus agnoscitur: quod primus apud grecos de natura et de dijs scripsit: primusque Cicerone teste libro. s. tuscu. questionum: hominum aios sempiternos esse affirmavit: Quin et teste Laertio ultima praedixit quae mira 4574
bilia videbantur: Hic etiam Plinio testeli. xij. prosam orationem primus condidit. Fuitque praeterea Pythagore philosophi preceptor: et litteras multas Thaleti philosopho scripsit: et ab eodem multas suscepit.

C Symonides grecus poeta: his temporibus (vt Eusebio placet) inclitus et clarus fuit: Qui cum ad octogesimum peruenisset annum multa composuit et carmina docuit: In eaque etate gloriabatur in haec descendisse certamina: Quia aliquando interrogatus quid inter homines facile consenscat: ait beneficium: Huius cum multe fuerint sententiae: hanc praecipuam existimo: Fortuna innocentem sepe deserit: spes autem bona nunquam.

624 **C** Stesichorus poeta lyricus eximius per hoc ipsum tempus in Graecia floruit: De quo Quintilia. decimo li. de instit. orato. meminit: et Hora. in. 4. carminum: Cecoque talcei minaces Stesichorizque graues camene. 4575

C Arion Methynens Cytharedus optimus quidem hisdem temporibus in Pelso insula claruit: Cuius historia Herodotus Pliniusque nono li. natura. histo. et Helius. is. noc. at. late retulerunt: Sed breuiter a nobis comprehensa talis fuit: hic cum arte sua multas diuitias in Italia et Sicilia congregasset Corinthum remeans: et in mari a nautis precipitatus est: sed a delphino pisce exceptus in laconia ante nautas ipsos depositatus: corinthum adijt: ubi re sua cognita: et illis supplicio traditis omnia bona sua recuperavit.

623 **C** Sappho cretae diuini ingenij poetrix per haec tempora claruit: et plectrum prima inuenit: haec viro ditissimo nupsit ex quo Sydan filium suscepit: habuitque discipulas: Anagoram: Mileciam Congyllum: Colopho 4576
niam: Euthemiam et Salaminam: quas etiam lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autem haec modulos lyricos: Epygrammata: elegiam iambos et monades: Fuit quoque vates nobilissima.

C Elda propheta Selum sumi sacerdotis hebreorum vxor: et Helchie maximi est hebreorum pontificis mater his temporibus fuit et Josie regi vaticinando multa praedixit: et praesertim hierosolymorum euersionem: ac populi ipsius captiuitatem: vt patet quarto regum capitulo. 22.

C Sophonias propheta nonus duodecim prophetarum Chus nobilissimi inter hebreos viri filius filij Soddolie qui fuit Amasie: qui et Ezechie per hoc ipsum tempus prophetauit: et librum nominis sui titulo prenotatum composuit in quo tanquam speculator et archanozum dei cognitor imminentem duabus tribubus captiuitatem praenunciat: ubi indicit vylulatum habitatoribus pile: quia conticuit omnis populus chanaaz disperieruntque vniuersi qui intoluti erant argento.

622 **C** Hieremias propheta sanctissimus et ab ipso matris utero sanctificatus ex viculo Anathotites: qui non longe ab Hierosolymis distabat sacerdos et ex sacerdotibus natus: his temporibus adhuc puerulus vaticinari orsus est: et deinde futuram ciuitatis cladem: totiusque populi captiuitatem: non solum spiritu: sed etiam oculis carnis intuitus et expertus est. Unde et in Juda et Benjamin tantum prophetauit: et ciuitatis suae omnes futuras ruinas quadruplici plangit alphabeto: Quod diuus Hieronymus et Isidorus in sexto et ubi. mensura metri versibus reddiderunt. Hic itaque post captam euersionemque Hierosolymorum ciuitatem: a populo suo in Egyptum violenter tractus: ibidem post multas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodem populo lapidibus obrutus occubuit: eoque in loco sepultus: ubi olim Pharaon rex habitauerat. Et quoniam sua oratione multos serpentes infestos ab eodem loco fugauerat: et Egyptios a tactu et morsu eorum serpentum liberos fecerat: Ipsum magna religione post mortem venerati sunt: Et cum sanctus habitus sit eius festum prima die maij celebratur. 4577

C Baruch autem eiusdem Hieremie prophetae notarius vir eloquentissimus ac celeberrimus vates et ipse vna cum domino suo alium propheticum librum nominis sui titulo prenotatum edidit: In quo post ciuitatis calamitates et ruinas a Hieremia prophetas consolationem eidem ciuitati de reditu a captiuitate praenunciat: Ipse tamen liber ab hebreis nec habetur nec legitur: Quem quidem librum diuus Hieronymus de greco in latinum iuxta vulgatam editionem transtulit: Hic cum librum magistri sui scripsisset et regi Joachin legendum obtulisset: quia in eodem scripserat quod imminere ciuitati Hierusalem vna Rege Babyloniorum vastaretur: et ipse rex ab eo subderetur: iratus rex librum dirupit et igne concremavit et Hieremiam ac Baruch duris supplicijs affecit.

4586

Iosabaz secundus Josie regis filius decimus nonus regum Juda. 463. regni David et primo quod dragesime olympiadis anno patri in regnum succedens regnavit mensibus tantummodo tribus: hunc populus seniore fratre eius spreto post patrem cum trinum et viginti etatis esset annorum regem constituit: Sed quoniam (ut sacra eius habet historia) impius et scelestus erat: et in visis patris renuit ambulare: a Aecbao rege iudicio dei capitur: et vincetus in Egyptum perducitur: et eius teniori fratri ex eodem patre progenito nomine Eliachim tradidit regnum: mutans ei nomen Joachin: provincie quoque omni tributum posuit: centum talenta argenti: et unum auri: ut post quarto regum ultimo: et secundo paralipomenon similiter ultimo.

Joachaz

615

4590

Joachim primogenitus Josie regis quod alio nomine Heliachim appellatur vigesimus regum Juda eodem anno loco fratris a Aecbao Pharaone susceptus regnavit in hierusalé. xi. annis: homo quidem flagitiosus infidusque: ac idolatra: de quo hoc in loco nescio quid dicere auserim: ut tantus pater tot flagitiosos genuerit filios: quod non homines certe: sed terribilissima monstrum merito nominari possit: quos et perhibere piget: hic ipsi principatu in toto omnique turpitudine idolorum lapsus: Ariam et sacerdotem virum iustum obiurgat: et interfecit: et omnes templi ministros depulit atque fugavit: necnon et omnia avaricia expilavit: propter quod et iusto dei iudicio Nabuchodonosor rex Babylonie (ut Josephus lib. x. h3) cum magno apparatu ad Euphratem venit: et contra Aecbao regem Egypti pugnavit: et eo superato fluvium transiens omnem Syriam preter Judam usque pelusium cepit: Indeque post quartum annum quod erat octavus regni Joachin: idem Babylonie rex cum magno exercitu contra iudeos castra metati tributa ab Joachin exacturus: aut certe dimicaturus: sed ille eius minas metuens tributa que petebat per tres annos prebere spontedit: Tertio vero anno audiens Egyptios denuo contra Babylonios pugnaturos tributa solvere recusavit: Propheeta autem Hieremias monuit et predicabat quod frustra Egyptiorum spe teneret quod et verum fuit: quia Egypti contra babylonios pugnare non presumpsit: sed statim venientem Babyloniorum regem cum exercitu magno iure federis suscepit: Quibus Nabuchodonosor hierosolymam intrasset: fide nequaquam servans: primo innumeros iuvenes fortissimos una cum Joachin rege interfecit: eiusque cadaver ignominiose extra muros urbis iuxta verbum Hieremie prophete perijci precepit: Et Zechoniam prioris interfecti filium pro eo regem constituit.

Joachmi

609

Nabuchodonosor Caldeorum seu Babylonie rex: cui res bene geste magni cognomine dederunt: anno quarto regni Joachin apud Babyloniam regnare cepit: sed quantum regnavit computum non habemus: quod suscepto regno ut Josephus ait: multa cum finitimis bella summa viute cōfecit: et quod maxime cum Egyptijs. prospere dimicavit et Aecbao eorum regem: ac Psameticum eius filium regni successorē: ut quartus liber regum h3: ad extremum venit: Judeam deinde et Syriam durissimo sibi subiugavit iugo. Joachin predictum interfecit: ac eius successorē bis victum una cum matre: omnesque familia: ac cunctis principibus: et alijs copulurimis quod sese tradiderat: et vasibus divinis in Babylonem transtulit: et Sedechiam patruum suum suo loco suffecit: quod cum et ipse insuradum transgressus fuisset: et tributum promissum denegasset: ad eum cum ingenti exercitu venit: et diu obsedit: et tandem fame coactum cum ad deditio nem compulisset civem: ipsum captum et in conspectu suo adductum cōfessi execrari fecit: et eius universam familiam trucidari mandavit: innumeros quoque civitatis in Babyloniam traxit et servos: ac totam urbem una cum templo everti et incendi precepit: sed et Assyriorum regnum a Aeddis destructum tandem obtinuit: propter quod Babyloniorum regnum factum est omnium monarcha: Sed cum suis ipsius opinione se nimium extulisset: dominus eum insania circumvenit: et septem annis senem ut bos comedere compulit: sicut beatus Danielis quarto: Post annos vero septem idem eleuas oculos ad celum supplicavit deo ut regnum recipei concederet: quod eidem una cum sensu restitutum est: Quo recepto benedicens altissimo gratias egit quod preas eius sit eterna: cuiusque regnum in generatione et generatione: et cuncta regna terre apud eum in nihilum reputata sint: Unum regnum ei restitutum apostolorum et gloria addita est: propter quod idem Nabuchodonosor dixit: Ego laudo et magnifico ac glorifico regem celi: quia omnia opera eius vera sunt: et via eius iudicia: et in superbia gradientes humilia scit et potest: ut beatus daniel. 4. porro dum vixisset annis. 40. defunctus est in baby. relicto ei filio Nabuchodo. regni successor.

4597

Joachin cognomine Zechonias predicti Joachis nepos: imo potius filius: ut Josephus testatur primus et. 20. regum iuda. 474. regni david: et. 3. 44. olympiadis anno a Nabuchodo. rex constitutus regnavit in hierusalé mē. 3. et diebus. 10. Hic autem Joachin superioris ioachim filius scribi debet ut Hiero. ait: cum extrema syllaba chin. per se per chin: et ob hanc causam in eum. Dat. una vero deesse generatione quod ha tesseredecas in patre huius Joachin desinit: et tertia ab isto incipit. Cuiusque primus hic regnavit cepisset: repetere tior babyloniorum regem invasit: timensque ne mali memoria pro nece prima punitia invaderet: cōfessi exercitum in hierusalé misit: et eum in urbe obsedit: ipse autem cum esset vir bonus nolens civitatem perdere consilio Hieremie prophete usus: se cum matre omnesque domo ac reliquis eius principibus ultro Nabuchodonosor tradidit: Cuiusque insuradum Joachin ab eis quod a rege Babylonie decreti fuerat: accepisset quod nihil mali quod remansuri erant in urbe patient: eorum fides nequaquam violata mansit. Sed cum Joachin cum predictis in babylonem accessisset: rex Babylonie precepit principibus suis: ut omnes quod erant in hierusalé iuvenes captivos sumeret piter et artifices: eosque ad se ligatos adduceret: quod omnes: ut Jose. scribit fuerunt decem milia et. 832. inter quos et fuere Bardocheus: Ezechiel et Daniel. mansit autem Joachin iste in carcere apud caldeos. 37. annis: donec Nabuchodo. filius patris defuncto levarct eum: et hunc babylonem transmigrato appellata est: hunc itaque Nabucho. iunior pro morte patris a viculis solvit: cuiusque quoadvixit iter aicos huius: et multa ei dona concessit: fecitque in baby. inter reges huius: acceptaque uxore genuit salathiel quod genuit

Joachin

602

Zorobabel qui genuit Abinib.

601

Sedechias Josie regis filius et predicti Joachin patris ultimus regum Juda et hierusalem an 4598 no ut supra rex a Nabuchodonosor loco superioris in hierusalem constitutus regnavit annis .xi. huic Nabuchodonosor in subiectiois signum nomen pmutavit: et tributarium sub iuramento sibi constituit: mandavitque ut nihil ei hostiliter agere p[ro]sumeret: nec Egyptijs faueret: Verum cum in omni turpitudine et avaricia atque segnicie tam sacerdotum principes quam ipse ac uniuersus populus deum offendisset: et nullum sibi venie locum reliquisset: et regno tandem turpissime cum omni populo electus ac interfectus est. Nam nono sui regni anno subornatis egyptijs tributum caldeis p[ro]missum denegare et libertatem se vendicare tentavit. Quamobrem Nabuchodonosor ira p[er]cussus maximo coacto exercitu in hierusalem tumultuarie ascendit: et primo omnes Judee urbes in fide recepit: indeque direptis: incensisque circumquaque hierusalem vicis et suburbanis anno nono Sedechie huius regis decima die mensis decembris Nabuchodonosor circa hierosolymam Castrametatus est: quam cum decem et octo mensibus durissima fame et peste obsedisset: tandem in potestate sua redegit: regemque cum filiis ac principibus capto ad regem Nabuchodonosor milites perduxerunt: venientem quoque ad se regem Nabuchodonosor: ipsum impium et infidum ac infelicem vocare cepit: et iurandi imemor quod p[ro]buerat ei ut provinciam custodiret: super hoc etiam eum ingratum obiurgavit: quia dum ab eo p[ro]cepisset imperium quod ab eis frater tulerat et illi contulerat: contra munificum largitorem egisse videbatur hostiliter: his verbis aduersus Sedechiam dicitur statim eius filios in conspectu suo iussit periri: Deinde eius oculos eruens eum vinctum p[ro]duxit in Babyloniam: Hec quippe Hieremias et Ezechiel eidem p[ro]phetauerant quod vinctus duceretur ad babilonicum regem. Capto igitur rege uniuersus populus caldei trucidauerunt: et quod gladium euaserat ad seruendum caldeis adducti sunt: ac sic iudei iuxta verbum Salomonis: cum p[ro]phetarum exorsas habuissent disciplinam: et timorem domini non suscepisset: sed vniuersa correctio domini detraisset: tandem fructus vite sue comederunt: et suis consilijs saturati sunt: hanc igitur conversationem que de genere David regnauerunt habuisse noscuntur.

Cassilia transalpine gallic civitas.

600

Cassilia transalpine gallic civitas primo anno regni Sedechie. 45. olympiade Solino teste a phocensibus persarum aduentu profugis condita fuit: Hec olim clarissima civitas fuit: et in Harbonensi provincia in galliarum sinu iuxta Rhodanum fluvium in loco petroso sita: magnitudinis eximie extitit: huic portus subiacet pulcherrimus que arcem pugnacissimam loco edito etiam habet: in qua quidem olim apollinis delphici pulcherrimum templum structum erat: Cuius urbis ciues postea quam a principum: per multa tempora in bellis se exercuerant: pacatis omnibus rebus ad civiles institutiones: terraque cultum conuerterunt: Quinimmo primiores urbis ad eloquentie et philosophie artes ita se transtulerunt: ut doctrina grecis comparari potuissent

4599

ad quam plane urbem complurimi ex nobiliores Romanis adolescentes pro acquirendis doctrinis transmittentur: Nam eorum victus frugalis et modestus semper fuerat: Propter quod Cesar: eiusque successores Romani etiam cum eisdem in bellis temperantius se habuerunt: et Galli: alique nationes videntes eos in tanta pace vivere: ad eorum viuendi normam se contulerunt. Cumque varios sortita fuisset: vel dominos: vel tyrannos: prout se tempora offerebant: nunquam tamen aut legem: aut ab alienigenis dispendia pertulit: preterquam a Cathelanis: qui anno salutis nostre millesimo noningentesimo quadragesimo multa instructa classe: eam inuaserunt: et quasque diuitias auferentes bonis omnibus vacuam reliquerunt: Propter quod vllas deinceps visa fuit reassumere vires: Huic Lazarus quem dominus a mortuis suscitauit: primus ab apostolis destinatus fuit episcopus: Cuius quidem reliquie nunc usque magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoque et beate Marie Magdalene ipsius Lazari sororis corpus ibidem quiescere: Apud hanc multi clarissimi florere viri: Inter quos fuit Salvianus eiusdem ecclesie presbyter: diuina humanaque litteratura admodum doctus. Et Ausens in diuinis scripturis presbyter non mediocriter instructus: Atque Venadius similiter presbyter: greca latinaque lingua eruditissimus: qui de viris illustribus more diuini Hieronymi librum edidit: Hinc etiam Coruinus orator et Victorinus Rhetor clarissimus qui multa in diuinis edidit: originem duxere: atque alij complurimi: de quibus infra dicitur.

597

Castages Arsactis regis filius octauus et ultimus Medorum Rex: tertio Sedechie regis anno Ab 4602 die regnare cepit: et regnavit annis triginta octo: Hic (ut Herodoto in primo historiaram placet: et Rustino in epithomate suo) vnam tantum nomine Mandaniam genuit filiam: quam tantum aliqui in somnise

minxisse vidit vt totū orbem eius vrina replere videret. Iustinus vero noster aliter de somno sentit: quia non mictum: sed vitem et filie genitalibus oziri Astyagem vidisse dicit: que totam occupavit prouinciam: Hanc igitur pater eo somnij portento perterritus ex Arioloruz suorum consilio Cambyfi cuidam Persarum mediocri viro dedit vxorem ne paterna: maternaue nobilitas animos nascentium nepotum extolleret: Ne nec siquidem metum deposuit: Sed cum natus esset ei primus infans illum harpago archanoz suorum participi dedit occidendum: Sed ille prudentia vsus existimans imperium aliquando ad filiam fore deuoluendum: euz scilicet Astyagi nulli eēt masculi: ipsum occidere timuit: ne aliquando necati infantis penā subiret: Quamobcausam vni ex pastoribus regis puerum exponendum dedit: Quod audiēs pastoris vxor que etiam eodem tempore filium pepererat: rogauit virum sibi puerum regium alendum afferri: Cuius precibus vir morem gerens in siluam rediit: vidensq; puerū iuxta canem feminā eius vbera sugentem: quem a feris ausibusq; defendebat: misericordia motus puerum suscipiens vxori detulit: canem eū persequente: quem vbi in manum mulier accepit: mox velut ad notam puerulus allusit: propter qđ proprio partu exposito regium educarunt infantem. At puerulus adultus euz inter ludētes rex delectus fuisset: et contumaces aliquando cecidisset: delata est regi querella qđ a seruo ingenui verberarentur. Ille accersito puero: et interrogato: et cū imutato vultu se id fecisse vt regē respondisset: Admiratus eius cōstātiā in memoriā somnij reuocatur: Cognitoq; qđ nepos esset iratus Harpagi filium interfecit: et patri epulandū dedit: Quod Harpagus egre ferens: dolore in tempus aliud dissimulato vindictaz distulit: naz cū puer: quē Lyrum vocauerat etiā adoluisset: et ipse omnē Astyagis duceret exercitū: Harpagus hortatus est Lyrū vt arma contra Astyagem sumat: seq; ei omnē exercitū dediturū pollicetur: Quod vbi Lyrus audiuit: collectis persis contra Astyagem anū ducit exercitū: et Harpagus confestim euz exercitū ad eū defecit. Astyages autē contractis vndiq; auxiliariis copijs in Lyrū proficiscitur: cumq; superat. Verū fugientibus persis: matres: corūq; vxores eisdem obuīam fiunt: et nates atq; pudenda ostēdentes dicunt. Nunquid iterato tanquā paruuli in vterum refugere vultis. Qui pudore repressi rursus in piliū redierunt: et facto impetu Astyagem superarunt: eoq; capto nil aliud qđ regnum abstulit: Veruz eidem se magis nepotem qđ victorem exhibens bircanis eū prefecit. Regnoq; suscepto in Persas transtulit: et sic Medozū regnum defecit: quod per annos ducentos et quinquagintanouē sub regibus octo potestatum fuit: Quoz etiam nomina et tempora hic epilogando recensemus.

Medozum regum epilogus.

Arbaces	1 añ. 28	Cardiceas	4 añ. 13	Cyaxares	7 añ. 3.
Sosiranus	2 añ. 30	Dioeles	5 añ. 54	Astyages	8 añ. 38
Medidus	3 añ. 40	Phraortes	6 añ. 24.	Ibi in vnum supputati fiunt anni. 259.	

4603 **C** Naphres pharao Psameticus regis filius: hoc anno qui est quartus Sedechie regis annus Egyptioz regnum accipiens regnavit annis triginta. Adhuc capta a Caldeis Hierosolyma: iudei qui remanserāt Sodolia Caldeozum regis prefecto ab eis interfecto veriti confugerunt: Hieremia propheta secum tracto: De quo idem Hieremias meminit.

596

Airi doctrinis excellentes.

C Abach propheta in numero duodecim prophetarum decimus: his temporibus prophetic spiritu plenus apud iudeam in precio fuit: Qui et ex precepto domini Danieli in lacum leonum existenti prandium attulit: Hic librum prophetie sue titulo nominis sui prenotatum in Judea edidit: Vbi Christi domini nostri natiuitatem atq; passionem prophetat dicens. Operuit celos gloria eius et plena est terra. Splendor eius vt lux erit: corona in manibus eius: Ibi abscondita est fortitudo eius: Et propterea diuus Hieronymus eum luctatorem fortem ac rigidum virum appellat. Tandem mortuus vt sanctus habitus est. Cuius festuz decimo octauo calendis Februarij celebratur. Corpus vero eius cum diu occulisset sub Archadio principe diuina reuelatione repertum fuit.

C Ezechiele autem propheta et sacerdos domini: vir sanctus atq; pulcherrimus qui superioribus annis cū Joachin rege captiuus adductus fuerat in Babylonem tempestate hac ibidem existens prophetavit futuras populi iudeozum calamitates: et hec ex Babylonia in Hierusalem ad Sedechiam regem misit: Cui tamen idem rex non credidit: sed nec hij qui cum eo captini fuerant: videntes adhuc Hierusalem urbem stare: quam Hieremias et ipse casuram esse predixerant. Tricesimo deinde etatis sue anno et captiuitatē sue quinto librum prophetie sue componere cepit: Cuius quidez libri sermo (vt diuus scribit Hieronymus) nec satis disertus: nec admodum rusticus est: sed ex viroq; medio temperatus: Cuius sane principia et finis magnis inuoluuntur obscuritatibus. Et sunt qui dicant eundem a quibusdam sapientissimis viris: non ab Ezechiele scriptū. Et propterea apud hebreos non nisi a viris doctissimis legi permittitur: Hunc tandem quedam reliquie iudeozum: scilicet Ban et Bad quibus predixerat eos in Hierusalem non regressuros: apud Babyloniā interfecerunt: et tanq; martyr habitus est: et in sepulchro Sem filij Noe et Arphaxath eius filio sepultus: Cuius quidez diei festū. 4. idus apilis celebramus.

4608 **C** Daniel desideriozū vir et propheta celeberrimus ex regum iudeozum familia natus a Nabuchodono sor caldeozum rege in Babylonem cum Joachin rege captiuus ductus: et ab eodem emittitus: anno nono Sedechie Regis hierusalem: postquam paruulus infantem Susannam a morte liberasset: diuino

591

spū illustratus primaz regi Nabuchodonosor in Caldea soluit visionem: Quamobrem rex eius obstupefcens ingenium: prociens in faciem suā eum salutauit: et gratias egit: ac ei quasi deo sacrificari precepit: eidemq; proprii dei nomen imponens totius regni curatozem constituit: et cum in honore precipuo habere cepit: eo etiā qd eū forma occoruz et omni sapiētia precipuū fuisse deprebenderat: et q̄maxime quia omnium visionum et somnioruz intelligentiam in eo cerneret. Nam cum in conspectu eius staret omne verbum: et sapientie intellectus qd ab eo rex seiscitatus fuisset: in decuplum super artolos suos in eo inuenit: Eū tamen idem rex Nabuchodonosor: cū statuum suā quaz exerat adorare recusasset cū cognatis suis in fornacē ignis ardentis mitti iussit: quos diuina prouidentia liberauit: nec eos omnino ignis contigit: et propterea in maiori precio haberi ceptus est. Adortuo deinde Nabuchodonosor: qui mutatus fuit in bestia: eius filio Balthasar etiam pronunciauit: qui terminus sibi erat futurus: cum litteras in pariete de scriptas exposuisset: Destructo deinde Babylonioꝝ principatu a Bario Astyagis filio in Mediam ab eodem Daniel perductus fuit: vbi eum omni honore celebrant: et super omnes Satrapas preposuit: sed ibidem inuidia preualente eum in lacū leonum rex Barius mitti coactus est: sed nihil mali ab eis passus: cognoscens diuinitatē eum saluasse: deinceps in preclsiore honore habuit Danielem: Et cum excelsus et clarus haberetur: eo qd religiosus et sanctus esset in Eba:thenis ciuitate Medie Aufscolum sibi edificauit preclarissimū: vbi et tandem sepultus est. Hic itaq; prophetauit non solum futura: sicut alij prophete sed etiā tempus diffiniuit quo sine prophete necesse erant adimpleri. Scripsit autem librum prophete i decem visiones diuinum: quas se vidisse refert: Tres sub Nabuchodonosor: Tresq; sub Balthasar eius filio: Septimā et octauā sub Bario: et duas vltimas sub Lyro: Liber tamen eius apud hebreos nec sane historiā habet: nec hymnū trium pueroꝝ: nec Bel draconisq; fabulas: quas diuus Hieronymus dispersas in vniū collegit. Hunc itaq; Hieronymus totius mundi philistoricū vocat: eo qd lapidem e monte sine manibus precifum et alia multa descripserit. Nec tamen eius liber inter prophetas apud hebreos computatur: sed inter agiographa: idest qui sacram descripserunt historiā. Adortuus deniq; et inter sanctos habitus: eius festum duo decimo calendis augusti celebratur.

C Pythagoras preclarissimus philosophus natione samius: et ipse tēpstate hac toto orbe terrarū clarissimus fuit: Hic et a primeuo eximie pulchritudinis: ac venustissime forme insignis fuit: qui cuz musice plurimū doctus esset: eius principia apud grecos primus ad artem perduxit: et geometriam omnes perfecit: Atq; pondera et mensuras inueniens: etiam grecis primus contulit. In primis nanq; circa Arithmeti- cam vacauit: nec etiam medicinam neglexit. Animalq; hominū de corpore in corpus transire opinatus ē. Quippe et illius generis philosophorum auctor exiit: quod Italicum vocant: quia apud Lorthoniam Etrurie vroē ex grecia venit: ibiq; cū discipulis multis clarus esset: Italis nostris legem dedit: et h̄ eis etas illa nullum sibi peperisset equalem: se tamen sapientem appellari erubuit. Sed cum interrogaret cuius professionis esset: primus se philosophum: idest sapientie amatorem dixit: Huius autem institutū fuit: ne quis seholas eius intrans locuturus de philosophicis os aperire presumeret: anteq̄ per quinquenium audiret: De ipso autem varie feruntur sententie: quas si quis cognoscere cupit legat Laertium: qui longo decursu illas explanauit. Eius libri ab atheniensibus fuerunt concremati. Verū complurime memoratu digne ei attribuuntur sententie: e quibus vnam duntaxat hic apponimus. Fugienda (inquit) modis omnibus et abscedenda sunt hec oia: scilicet languor a corpore: imperitia ab anima: Luxuria a ventre a ciuitate sedictio: a domo discordia: et a cunctis rebus intemperantia.

C Anacharsis patria Scythicus philosophus scientissimus per hoc tempus floruit: cuius admiranda; ex tituisse sapientiam Cicero in libro tusculanarum scribit: Qui cum a quodam vituperaretur qd Scytha esset: nemo enim tum ex scythis sapiens arbitrabatur: respondit: Mihi inquit dedecus patria est: Tu vero patrie interrogatus quid sit in homine bonū et malum? At lingua . Sui hic anacharsis cadnidi scythaz regis frater: a quo et demū sagitta occisus fuit: eo qd grecoꝝ leges scythis inducere tentauerit.

C Abison Cheneus philosophus his temporibus athenis plurimū enituit: Qui cum patrem Tyrannum haberet vt sapientie considerationi liberius vacaret: in deserto apud lacedemones habitare elegit: vbi et vsq; ad nonagesimū septimū vite annuz vixit.

C Alcineon Chrotoniates phūs Pyritbi cuiusdā filius et Pythagore auditor p id ip̄s (vt Eusebio placet) multo ingenio preditus agnoscitur: Qui primus: vt Laertius habet de nature ratione scripsit: et animaz dixit immortalem atq; ad instar solis moueri.

C Epimenides Cretēsis phūs his cōtēporaneus fuit: q aliquādo: vt Laertius scribit: duꝝ adhuc iuuenis eet: et a p̄e p deducēda ex rure oue missus foret: meridiano estu ex itinere diuertit in antrū: vbi et p septez et quinquaginta ānos cōtinuo sopore genuit. Excitus deinde onē quesuit: putās se parū obdormisse: quā cuz nō inuēret: i agrū reuersus ē. Cū vō agꝝ paternū i alterius prātē deuēisse itelligēt: et cūcta mutata cernēt i oppidū redijt: vbi a iuniore fr̄e iā vetulo agnitus oēs ab illo didicit rei vitatē. Beide cū philosophie opaz ddisset d̄ genesi scripsit: ortuq; vino i .5. milibus vsuū. De diuersis rez naturis i .9. milibus et gngēt. vsibus scripsit ē: vt Laer. ait: pla d̄ victorijs et d̄ politica cretēsiū: p̄mus p̄reca fert agros et domos expiasse. Sū daut quoq; tēplū venerādoꝝ deoꝝ: et ad Salonē phūm veteranū epistolas scripsit. Vixit ā: vt Laer. te- statur ānis .179. sed fm alios .194.

C Hierosolymorum prima euersio.

C Nabuchodonosor itaqz caldeoꝝ rex: hoc anno qui est nonus annus ⁊ mensis sextus regni Sedechie: vt dictum est propter iniuranduz violatum: ⁊ tributum ab ipso Sedechia denegatum cum ingenti exercitu in Iudeam venit: ibiqz magnis cladibus cunctas eius ciuitates affecit: ac etiam ipsam Hierosolymam obsider: Quo audito Naphres Pharaon Egyptioꝝ rex confestim cum exercitu magno aduersus eum proficiscitur soluende hierosolymitane obsidionis causa. Sed Nabuchodonosor omitta obsidione eideꝝ occurrit: que ⁊ post multos vtrinqz conflictus innumerasqz cedes tandem superauit: propter quod pseudo prophete illudentes Hieremie prophete dicebant: Babylonij sicut tu prophetas amplius non reuertentur. Sed cu propheta eadem iteru atqz iterum affirmaret: a principibus captus: in quenda lacum lutu-
4609 sum vsqz ad guttur deposuerunt: vt morte propria suffocatus extingueretur. Veruz eodem anno decimo mense Pharaone a Nabuchodonosor fuso atqz fugato Nabucardan sui exercitus principem ad obsidendam Hierosolyma rursus misit: ibidemqz decem ⁊ octo mensibus statione firmata adeo grauiter urbem obsedit: vt preualente fame mulieres pre angustia natos suos comederint: Quamobrem iudei se ⁊ vrbez Caldeis ignominiose tradiderunt: Qui urbem ingressi capto prius rege cum filijs: ⁊ interfecto muros ⁊ turres euerterunt. Templum incenderunt: eiusqz vasa omnia sustulerunt: ⁊ vniuersuz populum in ore gladii ceciderunt: Non parcentes (vt sacra secundi paralipomenon libri continet historia) neqz adolescentibus: neqz virginibus: neqz senibus aut decrepitis: sed oes cede durissima interfecerunt. Et siquis gladium euasisset: captiuus abductus sub corona venditus est. Ac sic rege interfecto: temploqz ab eius constructione quadragesimo quadragesimo secundo anno incenso finitus est regnu indeoꝝ sub regibus duobus ⁊ viginti: qui regnauerunt annis. 485. ⁊ mensibus sex: Quozu noia ⁊ tepora ista fuerunt: v3.

590

C Regum indeorum epilogus.

Dauid	1 añ. 40.	Joram	7 añ. 8	Joathan	13 añ. 16	Josias	18 añ. 32
Salomon	2 añ. 40	Ochozias	8 añ. 1	Achaz	14 añ. 16	Joachã	19 mēsi. 3
Roboam	3 añ. 14.	Atthalia	9 añ. 7	Ezechias	15 añ. 29	Joachim	20 añ. 11
Abias	4 añ. 3	Joas	10 añ. 40	Amanases	16 añ. 5	Joachin	21 añ. 3.
Aza	5 añ. 41	Amasias	11 añ. 29	Amon	17 añ. 12	Sedechias	22 añ. 11
Josaphat	6 añ. 25	Ozias	12 añ. 51	Supputati	fiut anni. 484. ⁊ menses. 6.	Horuz anni	in vnu

C Pontificum iudeoꝝ epilogus.

C Igitur quia genus regum explicitatum est: etiã nomina pontificu qui fuerunt in teplo temporibus predictorum regu referare huic loco necessariu iudico: a primo scilicet Sadoch: que Salomon abiecto Abiathar instituerat vsqz ad Josodech vltimu sacerdotem: Quozuz tempora pretermittuntur: eo q de ea non constet. Nomina vero eozuz hec fuerunt: videlicet.

C Sadoch primus templi fuit sacerdos. Achimas. 2. Acharias. 3. Joiada. 4. Acharias. 5. Ama. 6. Achitob 7. Sadoch. 8. Selum. 9. Helchias. 10. Acharias. 11. Sarias. 12. ⁊ Josodech vltimus: Qui captiuus in Babylonẽ ductus atqz ibideꝝ occisus fuit: vt patet paralipomenon capi. 6. Et Josephus libro. x. capi. x. hoc affirmat. Ac sic ea que ego vidi ⁊ diligẽter legi: hec ita conscripsi. Et sic liber quartus hic explicit.

C Fratris Jacobiphilippi Bergomẽsis ordis fratru eremitaru diui Augustini in omnimoda historia nouissime congesta: Supplementu Chronicarũ appellata Liber quintus feliciter incipit.

Quinta seculi etas qua in suscepto ope libru quintu facimus: hic incipit:

q

Duratqz vsqz ad natiuitate dñi nri Jesu xpi p años. 500. tã rsi sint q in huius etatis supputatiõe aliter sentire velint. Unde ⁊ q recte captiuitat annos nuẽrare voluerit: ab vndecimo Sedechie regni año: sicut Eusebius incipiat: ⁊ tũc septuaginta captiuitatis años in secudu Darij annu terminabit. Josephus autem ⁊ diuus Hiero. sup Ezechiele illos. 70. años nuẽrar vident ab año. 13. Josie regis vsqz ad tertiu Lyri regis añu: nõnulli et illos. 70. años ab vltio regis Joachin año cõputat vsqz ad vltimu Lyri añu. At sane sentiẽdo. 70. illi anni q in. 3. vel vltio Lyri año terminatur ppe captiuitatis iudaece añi dicuntur. Illi vò q in secudo Darij terminant ppe plete trãsmigrationis sunt. Et hec pncipalior ⁊ pcpua sacre scripture Era hẽtur: q. s. scã è año ab exordio mudi. 4610. A diluuiõ at. 2369. a natiuitate Abrae. 1427. Olympiadeqz quadragesima septima: ac vigesimo octauo regni Tarquini Romanoꝝ regis regnantibus etiã apud Medos Astyage: apud Macedones Europe: apudqz Lydos Alyacte: ⁊ apud Egyptios Naphre: ac apud Caldeos Nabuchodonosor primo.

Captiuitas igitur hebreoꝝ q fuit exterminiu ppli hierusalẽ hic incipit ⁊ p. años. 70. pdurat. hieremias captiuitas eni ppheta (vt pmissus è) ob cas piurij Sedechie regis q fidẽ pmissã Nabuchodonosor regi n ser uauerat populũ israel rfert eũ meozato rege expugnata hierusalẽ captiuũ i babylonẽ fuisse pductũ

4610

S3 cu populũ israel tã mlti tpi b̃ idolis huiẽdo et effusione sãguis inocẽtu se grauiẽ ipiaffz volẽs de gnãtiõe hui⁹ ppli totã pp meozatas cas pẽit⁹ depir. 70. añoꝝ captiuitatẽ eudẽ populũ i regno caldeoꝝ stauit sustinẽ hac rõe: vt ppleto añoꝝ nuẽro nouus populus a meozat peccat imunis ad renouatiõe hie rusalẽ pũiret. Sexagesimo itaqz ⁊. 2. captiuitat anno sbuerso caldeoꝝ regno: vbi adhuc octo restabant

589

anni ad regnādū: quod etiā sexta Danielis visio ostendit eum propter causam sacrilegij: quod in eadem visione cōtinetur fuisse extinctū. Varius qui Abedis imperabat (vt septima Danielis visio ostendit) memoratus in regno successit: Cuius primo regni anno: vt etiā decima Danielis visio manifestat. Daniel supputatis annis videns appropinquare tēpus reuersionis que per Hieremiā fuerant promissa: orās taz pro se q̄ pro populo: eandē promissionem a deo postulabat impleri: cui per Gabriēlē archangelū in eadē visione iuxta preces eiusdem: vniuersa eē completa dixit deus. Nā moriente Bario Abedorum rege: et in regno Cyro persarū rege succedente promissione dei completa per eundē regem populū israel i Hierusalem reductū hystoria secundi libri paralipomenon et initium Esdre prophete confirmant.

C Hodolias genere caldeus: hoc anno Nabucarde principi militie post captā et desolatam Hierusalē prouincie preficitur: vir quidem iustus et mansuetus: qui suscepto principatu confestim ex regis mandato hieremiam prophetā et Baruch eius discipulū de carcere soluit: atq; illi per omnia que beneplacita crāt ministravit. Mansit autē Hieremias cū Hodolia in ciuitate masphath. Ipse autem Hodolias cum eēt vir iustus et prefectus eēt tātūmō paupibus et agricolis iudeis: qui tributa regi caldeorū persoluerent. Audientes iudei qui dispersi fuerant per certa loca recessisse Babilonyos e terra Juda confisi viri bonitate venerūt ad ipsum Hodoliā in masphath: inter quos erat quidam Ismael de semine regio: Vir quidem prauus: atq; malignus: qui dū obsideretur Hierosolyma ad regem euasit Amonitarū: et ibi illo tempore moratus est: Hos autem Hodolias per benigne suscepit: et ibidē permanere concessit: suasisq; vt in quacunq; vellēt ciuitate singuli morarentur: iuramentoq; firmavit qd nihil mali paterentur: quoniam obtulit se eis habitacula reparaturū: vt vinū et oleum atq; triticū cum ipis recondere possent: quatenus hyemis tempore necessarijs non indigerent: Sanaq; discurrere per prouincias qd Hodolias clemētissime ad se de fuga venientes susciperet et terram excolere permitteret multi ad eū concurrerunt: et ibidē habitauerunt considerantes prouinciam in pace regi et Hodolie bonitatē atq; clementiam: Omnes enim hanc urbem iudei diligebant et Hodoliā. Post aliquod vero tempus venit ad Hodoliā in Masphath etiaz Ismael predictus cum decem viris: quos Hodolia splendide suscepit: Et cum essent in conuiuiō: Hodolias inebriatus est: quem Ismael videns vino repletum: surgens cum decem viris occidit: et qui cum eo erant: post cuius mortē surgens cunctos pariter trucidauit iudeos et milites qui erant in ciuitate qd a Babilonijs fuerant derelicti. Undeq; post multas cedes fugit ad regem Amonitarū. Iudei autē propter Hodolie mortem metuentes sibi deliberauerunt fugere in Egyptum: sed dissuadente Hieremia: atq; dicente qd in egyptum ventura esset in manibus Babiloniorum vbi omnes deperirent: si illo accederent: populus eius cōsilio obedire noluit: sed discedens in Egyptum duxerunt secum Hieremiā pariter et Baruch. Dumq; illic eēt: post quintum annū venit Nabuchodonosor in Egyptū: et vniuersam subuertit: et iudeos omnes qui ibidem erant captiuos duxit in Babiloniam iuxta prophetiam Hieremie: et hebreorum quidem huiusmodi terminum habuit: et deinceps vniuersa iudea et hierosolyma per septuaginta annos omnino desolata permansit: vt patet quarto regum vltimo.

C Alctas octauus Macedonum Rex octauo captiuitatis anno Macedonibus regnare cepit: et regnavit annis vigintinovem. 4618

581 **C** Seruius Tullius sextus Romanorum Rex post Tarquinum priscum nono iudaice captiuitatis āno regnum suscipiens regnavit annis trigintaquattuor: Hic Vulcani ex Cresā corniculana (vt Quidius in libro fastorum fabulatur) filius fuit. Nam vt Livius ait: Dum Tarquinus priscus Latinos expugnasset: inter alias captiuas Cresam Corniculam Latinorum prefecti filiam pregnantem cepit: Quam cum in domum pregnantem produxisset: filium peperit: quem Tullium Seruilium nominavit: Cui puerulo in cunis dormienti: rege et regina videntibus igniculus ab alto descendit: et capiti infantulo insedit: nullam inferens lesionem: Quem cum vidisset regina: augurorum prescia suavit marito regi puerum cum diligentia seruandum: dicens magnum futurū familie sue commodum. Hinc Seruatus euz strenuus euasisset Tarquinij postea filiaz sumpsit in coniugem: et vulnerato Tarquinio a filiis Ancimarci: et a regina socera sua mortuo clam seruato ea iubente paruulis adhuc existentibus filijs suis Seruius illi occupauit regiam: Qua occupata: et morte regis patefacta Seruius illi suffectus est rex: Cui euz due essent ex coniugie filie: illas filiis Tarquini prisci dedit vxores: Ceterum eo in officio tante modestie fuit: vt bono etiam moderatoq; successori difficilis esset emulatio. Insuper id quoq; ad eius gloriam accessit: qd cum illo iusta simul et legitima regna occiderunt: primus nanq; censum in vrbe instituit: et omnem vrbis lustravit exercitum: vbi inuenta fuerunt octoginta hominum milia: propter quam multitudinem tres colles: scilicet qui rinalem: viminalem et exquilias vrbi adiecit: eamq; aggere: fossisq; ac muro circumdedit: Hec itaq; et alia bona cum fecisset Romanis a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est: Quod autem Vulcani filius fuerit: ostendit Quidius vbi supra dicens. Signa dedit genitor tunc cum caput igne corusco contigit: hincq; ois flāmens egit apex. Pli. tñ in libro virozum illustrium dicit: Hunc Publii cornicularii et Screeacie captiue fuisse filium.

571 **C** Nabuchodonosor huius nominis secundus magni Nabuchodonosor filius: tertius Caldeorum rex de cimo octauo captiuitatis anno patri in regno succedens regnavit ānis decē: vir adē p̄stātissimi ai et igētis 4628

potentie: qui vt Iosephus li. x. ca. 13. testatur paternis regalibus multa superaddidit. Et ppter ea ferunt eum et fortitudine et gestorum magnitudine herulem transcendisse: libyam enim et hiberiam uastauit: et alia multa et plurima facinorosa gessit: que dicere supernacuum puto. Inq; babilonia multa magnifice edificauit: et vrbem vetustate collapsam restituit. Templum permagnificum belli extruxit: et multa ei donaria contulit. Sed et viridarium celeberrimum multis constitutis arboribus construxit: quem instar montis ex lapidibus constructum posuit: quod suspensibile dicebatur: eo quod vxor eius positionem regionis sue videre ex eo desiderabat: que medorum regis filia erat.

4637 **C**ressus alyactis regis filius nonus et vltimus lydoz rex vigesimo septimo iudaice captiuitatis anno lydis regnare incipiens regnavit annis. 15. hic primo felicissimus fuit: infinitissimasq; diuitias aggregauit: quaz multitudine elatus factus cum Lyro rege congregari presumens superatus est: amissosq; regno miseram vitam subire coactus est. De quo Iustinus primo epito. li. multa prosequitur: Et Quidius de eo si cinit. Binitis audita est cui non opulencia crederet. Nampe tamen vita captus ab hoste tulit. 562

4638 **C**uilmerodach quartus chaldeoz rex magni nabuchodonosor regis filius anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnavit annis. 18. hic suscepto regno mox eodem anno: vt sacra quarti libri 18. habet historia hierosolymitarum regem Ieconiaz: qui et Iochin a viculis soluit: et eum inter amicos charissimos habuit: et multa ei donaria concessit: fecitq; eum in babilonia inter reges haberi. Nam pater eius fidem non seruauerat ei: qui se vtiq; cum vxoribus et filiis et omni cognatione sponte tradiderat pro ciuitate: hanc ideo illi fecisse dicitur misericordiaz quod frater suus Nabuchodonosor in diebus paterne electionis multa impie in eum exercuerat: patreque restituito ipsum accusado carceri mancipatus est: vbi idem Iochin incarcerationatus erat. Iccirco quom regnare cepisset ipsum eleuauit. Et hic quarti libri regum finis est. Venit autem hic tres filios: inter quos belthassar vltimus rex fuit. 561

Ciri disciplinis excellentes.

CAnaximander philosophus et medicus celeberrimus pzia Abelisus et Thaletis auditor: ac eius scholae successor bis temporibus: vt Eusebio placet floruit. Qui quum primus celestia docuisset etiam primus horoscopia fabricauit: ac maris et terre circuitum primus descripsit: necnon et materialem spheraz construxit. Et propterea Plinius li. 2. eum peritissimum astrologum dixit. Obijt deniq; sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit et alius Anaximander milesius historicus non ignobilis: de quo Laertius scribit.

CAnaximenem philosophum pariter atq; physicum Anaximander hic habuit discipulum et quidem clarissimum qui principium aera dixit: et in infinitum moueri sydera non supra terram: sed circa ipsam. Obijt vero: vt Laertius ait: ea die qua et sardis capta fuit.

CEsopus natione phrygius seu grecus: fortuna seruus fabulator clarissimus: hisce temporibus ob ingenij magnitudine: et admirabilem sapientiaz: atq; grauitate: apud vniuersas sui temporis vetustatem maximo in precio habitus est. Qui fabulas multas animalium brutoz inter se eloquentius scripsit: ex quibus non voluptate: sed quod maxime querendum est utilitate: non mediocres quisq; lector excerpere potest. Cum nil eque (ut aiunt) sic vtile vite mortalium: nil ve oppositum prosperis aduersisq; rebus: quam eius dicta ac gesta: quibus non solum civile vulgus: sed etiam agrestes cupidissime vtuntur. Harum fabularum nonnullas cum Romulus quidam ad eruditionem filij Tybartini versu in latinum iamdiu transfulerit: nouissime eas omnes na cum ipsius Esopi vita: Rinucius quidam eruditus vir: ad Antonium tituli sancti Erisogoni cardinales latinas accuratissime fecit.

CPersarum regni principium.

4640 **C**Cyrus primus persarum rex potentissimus quidem: hoc anno qui est trigessimus captiuitatis Iudaice annus: et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituit: regnavit annis. 30. hic astyagis Medorum regis ex Mandana filia (vt dictum est) nepos fuit: qui (vt herodotus et Iustinus tradunt) Astyagem auum denicit: et regnum eius in persas transfudit: domitisq; multis ciuitatibus rebellantibus: aduersus Belthasar chaldeoz et Babiloniorum reges bellum intulit atq; denicit: quo denicto: eius regiam Babilonia superbiissimam urbem statim subuertit. Postmodum aduersus Cresum lydoz regem: qui Babilonijs auxiliu tulerat profectus est: quem sine vilo negotio fudit et cepit: ablatiq; ei omnibus sui regni rebus: vitam miseram ducere coegit: licet sint qui dicant: quod ad degendam vitam eidem concesserit proximaz regie maiestati urbem. Cumq; Cyrus Asiam: totumq; pene orientem in sua redeisset potestatem: Scythas etiam bello adortus est quibus tum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omenemq; eius obruncasset exercitum: haud multo post et ipse ab regina compositis in montibus insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suozum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lachrymas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidentia propter acceptum vulnus: cum insidijs refugit: ac cyrum ad montium angustias preduxit: ibidemq; eum cum ducentis milibus obruncari fecit: ita vt ne vnus quidem tante cladi superfuert. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpus cyri exquiri mandauit: cui comperito auferri caput: et in virem sanguine suozum plenum immitti precepit: et quasi superbo regi dignum exhibuisset tumulum dixit. Sume Cyri sanguinem quem semper sinisti. Eius tamen truncum in pasargadas urbem delatum: in hortis sepelirent. In cuius tumulo talis epigramma fertur fuisse inscriptum. *Obi ego Cyrus suz asie rex: qui persis imperium constituit.*

C Persia autem aſie maioris regio eſt: que a perſeo acriſij argiuoz regis nepote: vt dictum eſt: nomen accepit. i qua perſopolis ipſius regionis ⁊ regni caput condidit: quam poſtea greci regijs concrematis vaſtauerunt. Hec itaq; regio caramanis bactrianisq; ac medis contermina eſt: et in multos diuiditur ſinus: de quibus modo dicendum non eſt: quum ad vtilitatem non pertineant. Curtius tamen in quarto de geſtis alexandri magni eam optime deſcribit. Ipſa quippe montuoſa permaxime eſt: et propter eſtum ac ventos fructuum inops eſſe perhibetur. In ipſa tamen celeberrime vrbes referuntur ⁊ preſertim ipſa perſopolis ⁊ paſargadae: ac plurime alie que ſunt in gabijs ſuperioribus partibus eiſdem regionis. In ter perſiam autem ⁊ ſuſam: que ab arphaſath medoꝝ rege magnis ſtructuris edificata fuerat quedam montana prærupta interfabant: quam poſtea Cambiſes Cyri regis filius ſuo adiecit imperio. Eius autem imperium ⁊ ſi aliquando permaximum fuerit: poſtea tamen a macedonibus partibusq; diminutum et dilaceratum fuit. Perſe vero a Membroth gigante primus edocti pro deo ſolem et ignem coluerunt: ⁊ lune minerueq; ſacrificauerunt: ſed nunc relictis idolis illis Ababumeteam leges ſequuntur. Perſica autem poma teſte Plinio libro. 15. ab hac aduecta ſeruntur. Illuſtratur adhuc perſopolis regio: ſeu ciuitas beatiffimi georgij martyris triumpho.

552

C Amintas nonus macedonum rex trigefimoſeptimo iudaice captiuitatis anno macedonibus regnaſt ce 4647 pit: ⁊ regnauit annis quinquaginta.

C Lydorum regni ſinis.

550

C Creſus itaq; lydorum rex hoc anno qui eſt trigefimus nonus iudaice captiuitatis annus poſtq̄ apud lydus quindecim regnaſſet annos a Cyro rege ſuperatus regnum amittens in perſas translatus eſt: quod 4649 ducentis et triginta annis ſub nouem regibus ſteterat: Quozum nomina et tempora etia; epilogando hic apponimus.

Ardiſius	1 añ. 36.	Ladanles	4 añ. 14.	Saliates	7 añ. 15.
Alyates	2 añ. 14	Higinus	5 añ. 15.	Alyates	8 añ. 49.
Abeles	3 añ. 12	Ardis	6 añ. 37	Creſus	9 añ. 15

C Lucius Tarquinius priſci tarquinij regis filius ⁊ Tulli ſeruij gener: cui ſuperbo facta cognomen indiderunt anno quarto et quadreſimo iudaice captiuitatis mortuo ſocero ſuo rege romanoꝝ ſeptimus rex factus regnauit annis. xxxv. Qui ſuſcepto regno mox primiores ciuitatis: quos rebus ſoceri Tulli ſeruij fauiſſe putabat vna cum Tarquinio tarquinie ſozoris ſue filio interfici iuſſit. Scieſq; p̄terea q̄ male ſibi regnum q̄ſiuiſſet corpus ſuum p̄mũ armatis circunſepſit. Unde nec ad ius regni quicq̄ p̄ter vi ſibi p̄uaſit adeo vt neq; ppli iuſſu ne auctoribus p̄ib⁹ ignaret. Eoq; actus eſt: vt i caritate ciuiũ nihil ſpei reponẽs iudicari metu regnum eẽ tutadũ. Vñ teſtibus Aug. Tul. atq; eutropio ad id p̄ficiẽdũ varia excogitauit tormentoz genera. Vicia ſcilicet ⁊ Thauras: Fuſtes: laminas: Carceres: compedes: Exilia: ⁊ Metalla. Hic cum filiam genuiſſet: eam latinoꝝꝝ principi ut eius amicitia ſibi conciliaret vxorem dedit. Quo facto: ſtatim volſcis bellum intulit: ⁊ ſinuellam pomeciam vi cepit. Inde ad vrbana negocia ſe conuertens: Iouis templum in Tarquinio monte. Forumq; in circo: ac cloacham maximaz extruxit: quam omnium purgamentozum vr bis receptaculum fecit: tandem propter tyrannidem quam in ciues exercuerat: dum ardeam expugnaret: ac Tarquinij eius filij qui Lucretiaz violauerat: nec non ⁊ propter nepotis fratris Lucij bruti cedem: eodem Bruto conſpirante regno expulſus eſt. Qui in gabios ad poſſenam tanq̄ in regnum ſuum proſectus: ab eiſdem propter illatas aliquando iniurias interfectus eſt.

C Viri diſciplinis excellentes.

C Ageus propheta in numero duodecim prophetarum vndecimus: quem diuus hieronymus feſtiuus ⁊ letum nominat: his temporibus libꝝ ſue prophetie ſcripſit. In quo reuerſionem populi ⁊ templi edificatiõnem conſcribit: ac renouationem Ciuitatis nec non ⁊ ſacerdotalem obſeruationem comprehendit: ut ſicut in lachrymis ſeminauit in gaudio quoq; meteret. Deum patrem loquentem inducit dicens. Adhuc vnum modicum eſt ⁊ ego comouebo celum ⁊ terram mareq; ⁊ aridam ⁊ mouebo omnes gentes: ⁊ veniet deſyderatus conctis gentibus. Completo deniq; templo: ſtatim obiit: ⁊ iuxta ſacerdotum ſepulchra ut ſanctus ſepultus eſt.

C Zacharias quoq; prophetaz duodecim prophetarum extremus: hiſdem temporibus fuiſſe lectio ipſius de clarat. Qui memor domini dei ſui: libꝝ ſue prophetie edidit perpulchrum: in quo multipliciter Jeſum cum ſordidis veſtibus: ⁊ lapidem oculoꝝ ſeptem: candelabꝛũq; aureum cum totidem lucernis quot oculis: duas quoq; Olivas a ſiniſtris lampadis cernit: ⁊ a dextris: ⁊ poſt equos ruſſos varios albos: ⁊ diſſipatas quadrigas ex eſſraim: ⁊ equum de hieruſalem: pauperem regem vaticinatur ſedentem ſuper pullum filium aſine ſubiugalis. Hic vna cum ageo ſozobabeli ⁊ Jeſui principi ſacerdotum in edificationem templi ⁊ hieruſalem ad exortandum populuz auxilio plurimus fuit. Tandem poſt multa bona opera: completo templo ⁊ ipſe obiit: ⁊ iuxta ageuz prophetaz ſepultus fuit: quo mortuo eius dies natalitiuz octauo idus ſeptembꝛis agi ceptus eſt.

C Amalthea Sybilla virgo clariffima ex cumis campanie vr bis originez ducens: hiſde temporibus floruit: ⁊ libros nonẽ conſcripſit: quos cuz ad tarquinium regẽ Romanum detuliſſet ⁊ pro eis trecentos philippꝛos poſtulafſet: denegato a rege precio poſtulato Mulier tres eo vidente combuſſit: ⁊ cum die ſequenti pro ſex reliquis illud idem preciuꝝ quod ante ex nouem petiuerat poſtulafſet aſſeruifſetq; ni daretur tres

euestigio exsturam: die sequenti Tarquinis pro tribus reliquis pettum precium ei contulit. Quos quā seruasset rex a posteris postea compertum est. eos Romanorum facta omnia continere. Quam ob causam maxima cum diligentia post hec Romani seruare: et iuxta oportunitatem exigentiam de futuris consul- tūri ad eosdem quasi ad oraculum recurrerant. Hic itaq; postea apud siculos diem clausit: vbi et diu eius tumultum ab accolis demonstratum fuisse legitur.

4655 **S**ibyllam bellespontiam in agro troiano vico marmesso circa oppidum gergiteum natam hisdem etiam temporibus fuisse Solinus scribit. Que de christo vaticinans dixit. Nascet iesus christus de casta.

4656 **B**elshasar Euilmicrodach regis filius: seu nepos quintus chaldeorum rex hoc anno post patrem regna- re cepit: et teste Iosepho regnavit annis. i. 4. Cuius regni anno primo Daniel propheta quartam visionem vidit: qua quatuor in mari angelos: ac quatuor bestias vidit: leonem scilicet: vrsū: pardum: et aprum: pro quibus quatuor principalia designantur regna: necnon et decem cornua: que alia sunt decem subalterna re- gna. Viditq; preterea sub eodem rege quādam visionem: quum arietem cornua excelsa habentem videret: et hircum in predicto ariete effrenatum: vt patet danielis. 8. Sexta autem non multo post ei contigit visio: quod dum Cyrus persarum rex: et darius medoz rex castrametati contra eum in babyloniaz obsiderent: dum sacrilegus in conuiuio cum principibus suis et cōcubinīs recumberet: et de vasis domini biberet: que annus nabuchodonosor de hierusalem tulerat euestigio vidit de muro manum uenientem: et in pariete has litteras scribentem: scilicet **M**ane: techel: phares: que latine vt exposuit daniel sonant: Numerus: appen- sio: diuisio. Quod daniel regi exponens dixit: Deus o rex ob sacrilegium tuum dinumerauit: id est vite tue et regni tui tempus: quia tibi parum superesse decreuit: quia illud franget: et persis ac medis distribuet: ac sic non multo post: et ipse belshasar captus est: et ciuitas a Cyro persarum rege aduersus eum fortissime di- micante tradita est: et funditus euersa: et adeo vt nullus tante vrbis remanserit vestigiū: sed eā que modo stat **L**abises cyri filius alio in loco condidit.

4656 **D**arius autem astyagis medoz regis frater: qui babylonioz regnum cum Cyro cognato suo destruxit: tunc quidem quando babylonem inuasit annum habebat sexagesimum secundū. Hic danielē prophetam ex babylonia sumens visis eius miraculis secus in **M**ediaz duxit: et eum omni honore celebravit: ita vt q̄- si soli cuncta viderentur cōmissa. Hic vnus et precipuus inter oēs satrapas habebatur. p̄ qua re apud ce- teros crimine inuidie plurimū laborabat. Et vnus aduersus eum aliquas quererent occasiones: nullas proba- biles inuenire poterant causas: tandem videntes eum frequenter orantes accusauerunt eum regi: et cōpulerunt eum in lacus leonū recludi: vt deuoraretur ab eis: et quū per triduum ibidē fuisset: nihil mali ab eis passus est: sed inromissis inimicis satrapis in momento deuorati sunt: quibus deuoratis rex quod actum fuerat in omni regno divulgauit laudans deū danielis: quē colebat asserens eū verū et omnipotentē esse solū. Ve- rum mortuo dario regnū medoz oīo in persaz monarchiā cessit.

4070 **C**ambyses Cyri regis filius secundus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno post patrem regnum accipiens regnavit annis. 8. hunc Cyrus pater Assyrioz regno primo proficiens Nabuchodonosor co- gnominauit: qui et apud **E**sdraz **A**rtaxerxes: et apud **J**udith assuerus dicitur: qui Imperiū suscipiens mi- litari gloria atq; iustitia cum quadā crudelitate mixta in suos descensit etiam patrem superauit: vnde et im- perij fines vt ex **J**udith historia habetur: longe lateq; diffudit nec per se bella: sed per holophernez impi- gerrimū imperatores gessit et **A**rphaxath medū: qui in ebatbanis Ciuitate surrexerat quāq; et muris tur- ribusq; in expugnabilem reddiderat primo regni sui anno superauit et interfecit: indeq; ethiopes non mul- to post non incruenta pugna subegit: ac multas alias prouincias et regna suo adiecit imperio. Et vt solus haberetur deus omnes prouinciarum deos exterminari mandauit: at holophernes imperator ipsius eum in- deos in Bethulia existentes incredibili multitudine ex mandato regis obsideret: deniq; a **J**udith hebrea muliere formosissima deo sic volente somno vinoq; sepultus in cubiculo papilionis sui occisus est: et omnis eius exercitus relictis innumerabilibus spolijs a iudeis susus et fugatus est. Quam ob cladem **C**ambyses toto tempore vite sue iudeis infensissimus et inimicus existens instaurationem vrbis et templi interdixit. Ideo etiam crudelis extitit vt non modo in extraneos verum etiam in proprios cedes cruentissimas exer- cuerit: et **S**merdim germanum paruulum suspitione regni per praxarpem amicum suū occulte interfecit postea quoq; in **E**gyptum accedens eius conctos vastauit fines: et ibidem **B**abylonem condidit aliam: in- deq; regrediens (vt herodotus in tertio testatur) cum regum ceruicibus in **S**iria portaretur in achatanā vrbem debitū naturale persoluit. De **C**ambyse isto **V**alerius in sexto sic refert. Ad iudicis male iudicatis pel- lē detrabi fecisset selle iudicarie: vbi filius suus iudicē constituerat apponi precepit dicens.

Sedens sede ista iudex inflexibilis: sta.

Anibus reuocēs munus ab aure preces.

Sit tibi lucerna lux lex pellisq; paterna.

Egyptioz regni defectio.

Egyptus quinto **C**ambyses regni anno in monarchiaz persarū per cambysē transfertur: in qua depo- sitis primū vniuersis deoz templis etiam vniuersaz religionē vastauit: cuius reges libentissime: vt moris est: sub epologo cōmemorare nisi eoz gesta vetusta oblitterasset. Neq; congruū videretur singulos reges absq; temporibus vel eoz gestis dinumerare.

C Judith vidua castitatis qz exemplum Berari cuiusdā nobilis iudei ex filijs symeon filia: manaseqz quō-
da3 vxor: mulier siquidem p̄stantissima: z incredibilis aspectus sp̄tiosa his tēporibus postq̄ holopher-
nez princeps obruncasset tanto in precio apud iudeos habita est: vt cūctis diebus vite sue oibus iudeis p̄-
ferreretur: z triumphali laude: perpetuisqz preconijs celebraretur: quaz non soluz feminis p̄tulerunt: s3
etiaz viris instabilez exhibuerunt: quia castitatis eius remuneratoz virtutez tales contulit: vt inuictum om-
nibus vinceret: z insuperabilez superet. Nam holopherne intersecto: ciuitateqz liberata apud iudeos tan-
q̄ regina vixit. Et quū centum et quinqz annos compleisset moriens apud viruz in betulia ingenti luctu et
pompa sepellitur: cuius liber quū apud hebreos inter agiographa haberetur in nicena synodo in sanctaz
scripturaz numero fuit computatus.

521 **C** Smerdis tertius persarū rex octauo z sexagesimo iudaice captiuitatis anno Cambyses in syria mortuo 4678
regnu3 suscepit: z regnavit mensibus septez. Cambise enī sine liberis defuncto Patizetes quidam magus
Smerdis huius frater: quez rebus suis cambyses p̄fecerat: z domus sue p̄fectū reliquerat sciens smer-
diz Cābysis fratres esse sublato hunc fratres suū nomine: z facie smerdi simillimū regez declarauit. Sed
post menses sex paraxaspe nobili persa superueniente: qui: vt herodotus in tertio scribit: Smerdim Cāby-
sis fratres iussu ipsius regis occiderat fraudez omnes aperuit: propter quod darius histaspis filius conse-
stim coniuratione cum nonnullis persarū nobilibus facta: smerdiz z eius fratre patizetez cābysis cognatuz
trucidauit: z ipse post triduū persarū rex constitutus est: sicut i.3. herodotus scribit.

520 **C** Darius itaqz histaspis filius quartus persaz rex anno septuagesimo captiuitatis persis regnare cepit: z
regnavit triginta sex annis. hic herodoto libro historiāz quarto teste quuz cognouisset smerdiz patizetes 4649
fratres persarū regnū occupasse facta coniuratione cum sex alijs nobilibus smerdiz iam regem z patizetez
maguz eius fratres (vt diximus) trucidauit: quo mortuo ita inter eos de persaz regno cōenerūt: vt cuius
eorum equus sequenti die prius in ortu solis binittuz ante regiā emitteret: ille persarū rex haberetur. Quō
Bario huic: qui votum ob hoc deo vouerat: z Debaris stabularij sui solertia contigit. Nā Darius: vt se-
cundi libri bēsdre habet historia: dum priuatus esset: deuz orauit: q̄ si fieret rex omnia dei vasa quanta ba-
blyonia inueniret ad tēpluz hierosolymoz mittere se promisit: quod z factū est. Ea q̄p̄ nocte oebaris sta-
bularius equā añifores regias darij equo supposuit: atqz manū ī genitiuā eque p̄re dimisit. cūqz mane scūz
fuisse ad determinatū locū magi veniētes Debaris statiz manū ad equi Darij nares admonuit: quo odor
ad volūptatē equus iratus ilico añ oēs binittū dedit. Quo facto euestigio Darius rex creatus ē: Qui susce-
pto regno Atosā cābysis filiā viro suo patizete mago intersecto duxit vxorem: ex qua p̄ter Xersem etiam
alios suscepit filios. Adorqz explendi voti sui causa Jorobabel Salatiel filium iudeozum p̄ncipem con-
stituens: dedit ei epistolas z auctoritatem: vt iudeos qui in Chaldaea erant in hierusalem reducere posset:
insuper z vasa queqz reddi iussit: mandauitqz p̄terea omnibus per circuitum: ne Judeis edificanti-
bus molestias inferrent: sed ut in structura templi: per singulos annos: viginti argenti talenta darent: eos quo-
qz iudeos qui e Babylonia ad condendam hierusalem venerant: voluit esse liberos. Accepit itaqz Jero-
babel epistolis e Babylonia in iudeam profectus est: z nunciauit fratribus suis qui omnes deum benedi-
centes: ascenderunt z templum edificauerunt: Crudelis tamen darius habitus fuit: qui cum aliquando
Scythis bellum inferre vellet. z multos in exercitum redigeret: ab arbace nobili viro z sene rogatus: vt e-
tribus eius liberis in militiam ascitis: vel vnuz ad senectutis sue solatiuz sibi relinquere dignaretur: duozuz
vero opera vteretur: respondit se omnes permitturuz: z non ita multo post: eos occisos coraz patre proie-
cit. Multa quoqz alia huiusmodi recenseri possent: que breuitati studentes: omittimus: veruz anteq̄ e vi-
ta discederet: Egyptus ab eo defecit.

C Jorobabel autem filius Salatiel filij Joachin regis iuda: his temporibus apud iudeos maximo in pre-
cio habitus: a Bario etiam rege princeps populi designatus: primum ex chaldaea iudeos ad propriaz pro-
uinciam reducere cepit: z templum rebedificare: concedente Cyro: incepit. Nam Cyrus idem rex cum le-
gisset Isaiam qui ante annos centum predixerat nomen suum: z q̄ populum dei remitteret ad propriam
terram z templum rebedificaret deo admirans quodam impetu impulsus magnificam scripturam imple-
re decreuit Et conuocans Jorobabel z alios clarissimos iudeozum: qui erant in Babylone dixit se conce-
dere vt ad propriam terram remearent. at Jorobabel susceptis epistolis confestim conuocatis iudeis z Je-
su p̄ncipe Sacerdotum cum leuitis cum quinquaginta milibus iudeozum in iudeam profectus est. dixit
autem rex Cyrus epistolas Syrie Satrapis vt eos non impedirent Ciuitatem z templum reponere
sed dum iudei templi fundamenta mitterent et ninus: vt Josephus scribit: circa edificia festinarent: a Sa-
trapis pecunia corruptis impediti sunt: quod Cyrus ad bella occupatus ignorabat. Adortuoqz Cyro eius
filius Cambyses: qui erat natura maliuolus vetuit ne in structura procederetur: z sic per nouem annos
opus fuit impeditum vsqz ad secundum annum Darij regis: verum Jorobabel hic cum Bario carissimus
esset: z inter aulicos p̄cipuus corporis darij custos haberetur: ac etiam sapientior in problemate conctis
apud ipsum indicatus fuisse ab eodez complende domus domini z vrbis licentiam z auxiliuz obtinuit et
regressus cum ingenti gloria omnia perfecit: hic autez genuit filius noie Abiud qui genuit Elyachim qui
Asor: qui Sadoch: z cetera ut Abathcus in principio Euangelij testatus est.

T Jesus ioseph summi sacerdotis iudeorum filius: et ipse summus pontifex anno secundo dario regis quam sedisset annis octo: veniens iterato cum Zorobabel et innumera multitudine iudeorum in hierusalem ad reponendum templum: quam septimus venisset mensis: ex quo ibidem applicuerunt congregans vniuersas prouincias construxit altare in loco: quo prius edificatum fuerat legitimas hostias secundum legem Moyse obtulit: in super et dies tabernaculorum celebravit: et ritus omnes instaurare conatus est: hisque gestis cepit renouare templum: sed paulo post defunctus est.

4680 **T** Joachin autem ipsius filius post patrem in pontificatu succedens sedit annis sex et viginti: Sub quo Zorobabel prophetantibus et adiuantibus Agro et zacharia templum et ciuitates reposuit: ac libertatis immunitatem obtinuit. Edificato autem templo et sanctoribus per singulas templi portas constitutis: ac pascha cum innumerabilibus holocaustis celebrata: quum optimas gubernationes iudei habere cepissent: deinceps libero existere iudeorum populo cura gerenda: rex committeret sacerdotibus usque quo regnare contigit nepotes asamonei: id est machabei: seu Aristobolus: qui sibi ipsi diadema imposuit: quum ante (ut dictum est) captiuitatem et transmirationes reges et iudices fuissent: ac sic pontificatu et gubernatione suscepta legum patrum calamitate permotus edificato templo et sacrificijs celebratis etiam ad componendos mores: et ad exorandam urbem ita animus adiecit: ut breui conualescens meliores faceret pre se tulerit. Et hanc ob rem non modo pontifex: sed patrie patrem eum omnes appellauere.

4684 **T** Templo itaque domini in modum castri sexto regni dario anno perfecto: qui fuit secundus annus sexagesime sexte olympiadis: mensis octauo presul ante Joachin predicto pontifice a Zerobabel principe tribuum iude et beniamin cum munitissimo muro: qui fuit quadagesimus sextus annus regni persarum primo scilicet anno regni Cyri regis: quo permitti fuerant iudei templum reedificare: ita ut illud euangelicum verificet. Quadraginta et sex annis edificatum est templum hoc: quo perfecto Joachin pontifex cum sacerdotibus surgens cum tubis et ornatu solenni laudauerunt deum laudibus: quas dauid prius eis ostenderat. Clemens autem in primo stromate his conuenit dicens. Et perseverauit captiuitas annis septuaginta usque ad secundum annum dario filij bistapsis: qui regnabat persis: assyrijs: atque egyptijs: sub quo Zigeus et zacharias prophetauerunt: sacerdotibusque functus Ioseph: et consummato templo illud duodecimo mense cum omni apparatu dedicauerunt. Et haec secunda templi dedicatio fuit: quo dedicato: ut secundus machabeorum habet liber. Ignis qui in puteo ex altari sublatus: et absconditus fuerat: quum omnino extinctus esset confestim renixit.

T Viri doctrinis excellentes.

T Xenophanes conophonus philosophus: his temporibus: ut Eusebio placet: clarus fuit: hic orthemenis cuiusdam greci: filius fuit: qui cum viginti esset annorum a patria pulsus: quinque et sexaginta annis relegatus stetit: sicut ipsemet testatus est: Et sunt qui dicant cum neminem audiuisset: scripsit autem contra Esiodum et homerum elegias. Fuit quoque eiusdem nominis vir patria lesbius poeta iambicus: de quo nihil nobis constat.

T Theogonus etiam poeta grecus: hoc eodem tempore: teste Eusebio: floruit: de quo plato in libro de legibus sepe meminit.

T Sapho lesbica ex Mitilena urbe oriunda: altera poetrix: hac etiam tempestate inclita fuit. Quae adeo generose mentis extitit: ut etate florens et forma: non contenta solum litteras fungere plurimas: sed ampliore seruoze animi ingenijque suauis viuacitate: consensu studio vigili per abrupta parnasi montis se felici assu musis immiscuit: a quibus gratia accepta: modulorum lyricos exprimeret non dubitauit: a qua id genus versuum Saphici ab ea dicti sunt: de qua quidam in secundo de tristibus sic meminit dicens: Lesbica quid docuit Sapho nisi amare puellas: et de remedijs li. 2. Ab eadem Sapho meliorem fecit amice: et propterea illi erecta fuit statua aenea et suo nomini dicata: eo quod inter celebres poetas fuerit numerata. Eius tamen opera maiorum negligentia amissa sunt: verum si danda sit omnibus fides infelici corrupta amore fuit quia phaedonem cretensem nimium amauit: Quae demum spe frustrata: ex leucano saxo se precipitem dedit: atque interiit.

T Rhodopes meretrix mire pulchritudinis mulier: hoc etiam tempore floruit: et cum Esopo fabulatore (sicut herodotus tradit) captiua fuit: haec in Egyptum deportata a crasse Saphonis fratre (qui forte venale vinum eo ex lesbo deuexerat) maxima pecunia redempta fuit: Cuius rei meminit Sapho soror: in epistola ad phaedonem cum ait: Arsit inops frater victus meretricis amore: Multa quoque cum multo damna pudore tulit. Tantas namque haec meretrix suo comertio conuulsit opes: sicut docet plinius li. 26. histor. ut apud Memphis pyramidem laudatissimam extrui fecerit: suntque qui putent quod cum aliquando lauaretur ab aquila calcem sibi fuisse ablatum: et in caput cuiusdam regis fuisse delatum: cuius augurio commotus rex sciscitans cuius is calcem fuisset: et re cognita. Rhodope duxisse uxorem: haec Strabo. Plinius vero asserit: Esopi conseruaz et contubernalem fuisse.

T Pyndarum thebanum poetam hisdem etiam temporibus floruisse Eusebius dicit: Qui teste Quintiliano in decimo de institutione ora. Omnium lyricorum princeps fuit. s. spiritus magnificentia: sententiarum figuris beatissima: rerum verborumque copia velut quodam eloquentie flumine. Unde Horatius in quarto carminum eum nemini merito credidit imitabilem: et ideo propter eius clarissimas virtutes a macedonie

regibus plurimuz fuit dilectus: mors tamen eius non vulgaris extitit: quuz a diuersis & maxime a valerio maximo proferitur: q̄ quum in gymnasio super gremio patris: quo vnice delectabatur deponio capite se quieti dedisse decessit incognitus.

Romanorum regum occasus.

513 **L**ucretia matrona romana omnium romanoꝝ mulierum pudicissima: formaque ac elegancia clarissima Lucretij spurij romani viri filia & coniunx Tarquinij collatini olim egregij fratris tarquinij prisci filij: hoc anno qui est nonus regni Barij persarum regis a Sexto Tarquinio: Tarquinij superbi filio per viꝝ 4686 stuprata semetipsam interfecit nam cuz Tarquinius superbus Ardeam obsideret civitatem apud Collatij oppidum quidam regij iuuenes insimul cenare ceperunt: inter quos collatinus Lucretie maritus erat: Et cum cenassent vt moris est confabulantibus iuuenibus sermo de honestate coniuguz inter eos incidit: Et cum suam vnusquisq; aliis preferret in hoc consilium ventum est vt consensu equis ad domum mulieruz accederent: & cum domos vnus cuiusq; inuisissent etiam collatium deuenientes Lucretiam lanificio vacantem sine vilo ornatu inuenerunt: que omnibus prelata fuit. Collatinus autem omnes iuuenes benigne in domo suscepit: in qua dum honorarentur Sextus Tarquinij superbi filius impudicos oculos in honestatem Lucretie iniecit: vnde & post paucos dies insanus iuuenis relictis castris ad domum lucretie: viro inficio: peruenit: vbi a lucretia tanq̄ viri consanguineus comiter susceptus est: sed postq̄ in nocte domum omnem tacitam sensit extracto gladio cubiculum lucretie intravit: & illam per vim violauit: & inde statim recessit: lucretia autez manfacto confestuz ad lucretiuz patrez & Brutuz mariti patruū ac alios necessarios & affines misit: illosq; omnes vna cuz viro suo accessu i fecit. Quibus aduenientibus que in nocte illa a Sexto passa fuerat cuz lachrymis enarrauit: Et cuz illaz flentez consolarentur: acceptis primuz a patre aliisq; omnibus dextris in fidez adulteruz vleiscendi: cultruz quez sub veste celauerat educens dixit: Ego me si peccato absoluo: supplicio non libero & sine mora (vt Quidius ait) Celato fixit sua pectora ferro: Et cecidit in patrios sanguinolēta pedes: Tunc quoq; taz moriens ne etiaz procumberet in honeste respexit: & hoc etiaz cura cadentis erat: Eaꝝ mortua cuz pater maritusq; in luctu occuparētur: Brutus eius auunculus: confestuz cultruz ex lucretie vulnere extractuz sumens: cruorez pre ferrentez magna voce dixit: Per hunc castissimuz sanguinez iuro me deinceps quacunq; vi potero: Tarquinius persequi superbus: & nunc illuz neque aliuz Rome regnare passurus: traditoque culro Collatino viro: mox qui aderant omnes iurarunt Bruti seruare preceptuz: sumptis armis confestuz: ad expugnanduz reges Brutuz duces secuti sunt: facto itaq; impetu Tarquinum regem cum liberis & vxore vrbe excludentes eidez imperium abolerunt: quo pulso ex Senatus populiq; Romani sententia perpetuo exilio relegari cum vxore & liberis iubetur. Lucretia igitur violenter compressa et si nullo adulterio fuerit maculata consensu: quia in preclaris eius laudibus dictum est duo fuerunt et adulterium vnus admisit: tamen: ut diuus pater Augustinus primo de ciuitate dei capitulo decimonono ait: quia in se vltā fuit crimen alienum alterius sceleri addidit suum. Tarquinio igitur expulso Romani reges defecere: cum ibidem regnatum fuisset ab vrbe condita: vsque in presens tempus sub septem regibus annis ducentum quadraginta: quozum nomina & tempora hic sub Epilogo iterato traduntur.

Romanoꝝ reguz epilogus.

Romulus	i añ 38	Ancus marcius	4 añ 23	Tarquinius superbus	7 añ 35
Numa pompi.	2 añ 41	Tarqnius p̄scus	5 añ 37	Quibus in vnuz supputatis fiunt añ	
Tulius hostil ⁹	3 añ 32	Seruius	6 añ 34	ni. 240.	

Consules Romanis instituuntur.

511 **L**ucius Junius cognomento Brutus: & Lucius collatinus Lucretie olim maritus hoc anno qui est de cimo regni Barij persarum regis & primus sexagesimeprime Olimpiadis annus post exactos reges Rome a prefecto vrbis ex commentarijs serui tullii primi Romani consules creantur. Et hi primi consules omnia iura omniaq; insignia regalia per annum tenuere nisi q̄ fasces ambo non habebant ne Romanis 4688 duplicatus terror videretur verum Brutus tantummodo collega concedente fasces habuit. Hac quippe de causa apud Romanos annui consules constituti sunt ne per diuturnitatem temporis amplius insolecerent: sed alter per alterum coereretur. Brutus itaq; videns populus Romanum noue libertatis esse cupidum ne regijs donis deinceps flecteretur iureiurando omnes astrinxit quatinus neminem Rome vnq̄ regnare permitterent. Inde haud multo post collatinum Tarquinium q̄ Romanis tarquinioꝝ nomē graue esset a consulatu abrogarunt: qui sumptis omnibus rebus suis cum suis tarquinijs apud collatinuz reliquam vitam duxit. Brutus vero ex comitijs Publium Valerium sibi collegam creauit: quo etiam ad iutore reges eiecerat: sed cum Tarquinij rursus per predictionem ad imperium aspirarent & multi (eorum subordinatione) cum ipsius Bruti filijs aduersus comunem libertatem coniurassent fraude deprehensa

confestim Brutus de filijs primum reliquisq; proditoribus supplicij suscipit propter quod quidam egregius poeta sic inquit natosq; parer noua bella mouentes ad penas pulchra pro libertate vocant infelix: vt cumq; ferent ea fata minores vincit amor patrie laudumq; immensa cupido: sumpta igitur de proditoribus de pena: Brutus cum collega ad bellum tarquinij inferendum statim se preparat atq; in expeditionem vadens cum in certamen ventum esset Arnus Tarquinij filius concitato equo aduersus Brutum telum direxit: nec minus Brutus ardenti animo sit obuiam ei: et ita concertantes adeo se mutuis confodere vulneribus: vt transfixis hastis ambo mortui decederint. Brutus autem adeo pauper obiit: vt publico sumptu ad euz sepeliendus opus esset quod postea eius exemplo multi Romanoruz (vt L. iunius ait) laudis auidi pecunie cupiditate penitus ase abiecerint. Et tunc domi industria fuit foris iustum belluz animusq; in consulendo liber: quibus rebus ciuitas libertatez consecuta et modico tempore ad modum excreuit: mortuo itaq; Bruto eodem anno Sp. Terceptinus in eius locuz sufficitur: quo etiam intra paucos dies emortuo horatius puluillus in locuz eius subogatur: qui euz postea pontifex factus fuisset: vt Valerius Maximus inquit: dum aliquando Beozuz edem dedicaret et in solemniz verboruz nuncupatione postez teneret mortuz filium audiuit. Sed eam ob rem nec manum a poste amouit: nec vultum a publica religione ad priuatum dolorem deflexit ne matris potius q; pontificis partes egisse videretur. Hec igitur anno primo consuluz Rome gesta sunt quo anno populo Romano quinq; consules contigit habere.

C Publicola Romanus patritius cui publico Valerio proprio nomen ante fuerat: et ipse per hoc tempus expulsis Tarquinijz vna cum Bruto in locum Collatini consul est successus: qui commissa pugna in qua Brutus occubuit ipse de Tarquinij exercitu quindecim milia et trecentos viros interfecit: qua victoria primus ex consulibus in curru quadriga inuectus triumphauit que res: ut L. iunius ait: pulcherrimum spectaculum plebi sine vlla inuidia prebuit fuit itaq; hic publicola magne iustitie et equitatis vir. Qui aliquando: ut plutarchus scribit: audiens ab amicis se a populo improbari: q; domum habitari sublimem non egre tulit: sed nocte eadem adhibitis fabris domum suam demoliri et funditus euertere fecit. Quod aspicientes Romani eius animi magnitudinem ad mirantes dilexerunt eum: domumq; multo illa amplior et excelsior edificarunt tantumq; eam ob rem: amorem a populo promeruit vt potestatem quam vellet subrogandi sibi college sit consecutus. Qui statim lucretiuz Lucretie patrez sibi subrogauit: cui eo q; esset senior fasces tradidit. Quo paulopost mortuo horatius: ut dictum est: substituitur. Tunc Tarquinus vna cum persona rege magno cum exercitu iterum Romam venit: publicola secundo et Tito Lucretio consulibus designatis: et pugna cum Romanis conferta vbi suos publicola in fugaz versos vidisset repente cum subsidio pro portis occurrit: ac iuxta flumiuu prelio commisso tam diu hostium impetuz sustinuit: quo ad multis acceptis vulneribus in vrbez reportatus est. At tamen auxilio horatij ciuitas defensa est: nam stans ante pontem accriter arcebat hostem quo ad socij post se pontem interrumpunt: sicq; armatus in Tyberim desiliens Tyrbeno telo saucius ad alteraz fluminis ripam tranatauit: imminente deinde vbi alius portense exercitus separatim in agruz Romanum impetuz fecit contra quez ieruz publicola tertio consul factus Romanis quinq; milia thulcorum peremit tandem ob mirabile mutij scenole facinus portense pacem euz Paganus composuit posteriori etiaz tempore quarto iam consul factus bellum contra sabinos gessit quos euestigio etiaz oppressit. Ex quo populus Romanus ex hostium spolijs mirabiliter ditatus est: quibus optime gestis: post se alijs designatis consulibus: cum in omnibus eius vite partibus optime vixisset paulopost e vita discessit: in cuius quidem funere: vt plutarchus refert: quisq; substantiarum quartam partem contribuit.

C Dictature dignitatis institutio.

4695 **C** Nono autem post exactos reges anno: vt Eusebius habet: Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est: et equitum magister qui dictatori in omnibus obsequeretur: sed quo anno aut quis primus dictator vel sub quibus consulibus creatus sit parum constat: licet Eusebius in predicto anno et largum dictatores primum et Sp. Cassium magistrum equituz scripserit: Institutus itaq; est dictator vt auctoritate et potentia contra hostes consules preccederet eo maxime quia portense clusij rex: ea ciuitas thulca erat: armis Tarquinium superbuz reducere conatus esset: Quod ne fieret dictator obstitit: veruz pace confecta in amicitiam populi Romani portense summis receptus honoribus ac donis magnificentissimis discessit. Eo autem tunc Rome censu habito inuenta fuerunt hominuz centuz viginti milia.

504

C Alexander decimus Macedonuz rex: vigesimo octauo darij regni post Amynthaz regez Macedonibus regnare cepit et regnavit annis. 43.

4700 **C** Coriolanus patricius Romanus cui. S. Martius antea nomen fuit egregias bellatoz ac strenue virtutis adolescens his temporibus propter virtutis sue prestantiaz a Romanis summo in honore habitus est qui: vt plutarchus ait: ab incunte pueritia ita corpus ad omne genus pugne exercuit: vt cursu peragilis in captendo pugnandoq; in eluctabile pondus habuerit: hic itaq; paulo superius exacto Tarquinio iam pubescente adolescentia prima meruit stipendia: qui statiz cum Romanuz in bello succumbentes videret in

499

spiciente dictatore eo prius profecto irruentem confodit hostem quobrem illum dictator quertia donauit corona: quo honore stimulatus ipse sibi fortitudinis emulatio nem proposituit: cumque multa Romani decerent bella e nullo sine corona aut premio discessit. Ceteris. n. virtutis finis erat gloria: huic vero gloriae finis materaerat leticia. Nec sibi honori magis aliqd ducebat quam ut eum coronis ornatu aspiceret mater. Pauloque post id tempus bellantibus Ro. aduersus volscos ad coriolorum oppidum comissa est ubi cum Ro. retrocederent ipse cum paucorum manu in pugna peruolans prostravit oes qui secum proficere ausi sunt repressoque illorum impetu illos palantes usque ad portas fugat et paucis cum spectantibus portas irrumpit: ubi incredibile profecisse certam traditur redacto etiam in potestatem oppido cum pecunias oblatas pro parte victoria spreuisset Coriolani cognomen ei decretum est. Pauloque post petente eo consolatum ac ostendente cicatrices quas per tredecim annos bellando exceperat licet a concitis eius uirtus ueneraretur tamen non eidez statim quod postulabat concessus est: instante autem in comitiorum die: ob malivolentiam plebee multitudinis: denegatus fuit ei consulatus qua iniuria laesit ac plebi insensus discessit. Et post non multum tempus etiam a tribuniis accusatus perpetuo mulcatur exilio at ipse statim cum Tullo Volscorum principe se coniungens Dux belli efficitur moxque contra Romanos bello suscepto eorum agrum inuadens maximam predam exportauit deinde cyrcum Romanorum coloniarum capit et depopulatis latinorum finibus multos contra se arma ferentes uiccepit. Postremo lata de eius reditu rogatione cum intellixisset plebem denuo sibi fuisse aduersatam stimulatus castra ad celiarum fossas (quadragesima ab urbe stadiis distantes) collocauit propter quod romani timore perterriti primo legatos secundo pontifices cum insulis et suis insignibus uelatos supplices miserunt: qui frustrati redire tertio cum iam uindictae desperatio Romanorum animos intrasset ueturiarum eius matrem et uoluminam coniuges mittunt promittentes libertatem in ciuitate reditus modo ab urbe castra submoueret ac ille cum dura legatis et pontificibus respondisset matris precibus permotus uolscos ab obsidione remouit pro quo Tullus odio inuidiaque stimulatus tandem coriolanum neci dedit.

Ueturia itaque Coriolani predicti mater et ipsa per hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in uiriditatem traxit perpetuam. Quia filium suum (qui insensibilime urbem obsidebat) quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia nequieverant ipsa ab ira retraxit durissima et eius propositum uertit in bonum nam relinquens obsidionem ciuitatem liberam dimisit. Ob cuius mulieris beneficium ne ciuitas ingratitude argueretur ex Senatus consulto ad perpetuam rei memoriam: eo in loco quo haec Ueturia filij iram moluit templum et Ara fortunae constructa sunt insuper cum nullus usque in id tempus uel modicus a uiris mulieribus prestaretur honor sancitum est ut mulieribus homines semper assurgerent et in uia eis cederent quod nunc usque apud nobiles seruatur et quod eis liceret uti auro et purpurea uesteaureisque fibulis et armillis insuper etiam ex eodem Senatus consulto eisdem adiectum fuit: quod antea non licebat nec etiam in ciuitate nostra ex statuto licet: possent hereditates consequi quorumcumque parentum nec in merito quidem cum suis precibus steterit romana libertas. Ueturiae igitur mulieres gratias referant et eius collant perpetuum nomen que tot bona eius contulit.

Tribunatus officij institutio.

Rome decimo octauo anno post exactos reges seditione facta populus a patribus decessit montemque auentinum armis ob inuit uipi et multis diebus sedit cumque libertatem obstinato clamore peteret oratione 4705
494 **Aemmij** agrippe praestantis eloquentie uiri et populi animi mitigati sunt et Tribuni plebis ac alia iura a patribus concessa sunt. Erant autem tribuni plebis quasi proprii iudices ac defensores quibus populus a consulibus senatueque protegebatur: sed dictator (ut dictum est) omnibus hic maior erat: cuius dignitas et potestas non annualis: sed quinquennialis erat. Aemmij uero agrippa eo ipso anno quo inter patres populumque pacem composuit cum omnibus gratus carusque haberetur ex peste defecit: eo enim tempore ea pestis et fames adeo Romanos attriuit tam in hominibus quam in iumentis ut uolsci qui ad tertium usque lapidem ab urbe pabulabundi uenerant ueminez: ut Liuius scribit: obuiz haberent.

Fabiorum clarissima familia tempestate hac inter ceteras urbis Romane familias cum potentissima et primaria haberetur. S. horatio et L. Aemmio consulibus ellatione ducta proprijs sumptibus bellum contra uicentes sumens in uno conflictu sex supra trecentos eiusdem familie milites patrie ordinis viros amisit: que quidem clades: ut liuius inquit: fabiorum familie quasi exitium fuit. Nam unus dumtaxat adolescens superstes relictus ex eadem familia fuit. Qui postea bello domique reipublice maximo fuit adiumento Et hic genus et nomen plurimum auxit 4706

Quintius cincinnatus praestantissimus Romanorum dictator: De quo diuus pater Aug. s. de ci. dei ca. 4707
492 io. meminit his temporibus cum agriculture operam daret a senatu rogatus puluere ac sudore absterfo dictatore dignitate inuitus susceptus qua suscepta ut erat igentis animi uir statim exercitum colligens una cum L. Tarquinio equum magistro non modo Romanos hostibus obsessos liberauit: sed et hostiumque exercitum superatum captum uinctumque

cū innumerabili preda Romā pduxit: quā quidē predā ex hostibus oblatā nō sibi: sed militibus cōcessit: quibus optime gestis ipse sexto et decimo die sponte dictatura a se abdicata ad agriculturā rediit.

C Viri disciplinis excellentes.

C Democritus Abderides philosophus per hoc tempus Eusebio teste floruit: Qui: vt Herodoto in sexto libro placet primo quosdam magos caldeos audiens adhuc puer theologiam atq; astrologiam optime didicit. Deinde vt et geometriā perciperet in persidem et ad mare perrexit. Postq; etiā ad cognoscēdas res diuinas in Caldeas Athenasq; se transtulit vbi a nullo cognitus ipse Socrate cognouit: Tandem doctissimus in patriam reuersus patrios agros et innumerabiles opes reipublice sue concessit: satius ducēs eū paupertate studiorum libertate letari q̄ opus seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerū naturas se cōtraxit vbi et vt nature secreta subtilius rimari posset: sicut Cicero in quinto tusculanarū questionum refert: oculos sibi ipsi effodit: Vixit autē annos centū et nonē: De cuius morte varie auctoꝝ sunt opinionēs. Scripsit autē Democritus hic: vt Laertius tradit: hec que subiecta sunt: De medicina: De naturalibus: De carmine: De Homeri versibus: De poesi: De venustate carminis: De agricultura: De moralibus: De multis alijs que a Laertio traduntur: Unde et legenduz pre ceteris nonnulli putant: Ex cuius sententijs hanc optimam habemus: Conuenientius est vt parciatē in tuo serues q̄ luxuz in alieno: parciatē enim necessitatē remediuz est: vt medicina damnoz. Sex vero Democritus fuisse Laertius dixit: quozum primus hic: Secundus Chius: qui fuit musicus et huic cōtemporaneus: Tertius sculptor: Quartus qui de templo Diane Ephe sine scripsit: Quintus poeta q̄ epigramma edidit: Sextus pergamēus orator insignis.

C Heraclitus philosophus asianus cognomento Scotinus: hoc ipso tempore (vt Eusebio placet) in precio fuit: Cuius libri adeo obscuri fuere: vt a philosophis vix intelligerentur: Unde et propter eorum obscuritatem Heraclitus dictus fuit tenebrosus: Qui cum in vltimo vite a discipulis quereretur: vt notabile quid in medium proferret: Nihil respondit: sed digitum voluens significabat oīa inferiora in cōtinuo motu esse.

C Eschilū poetā tragicū cum superioribus floruisse Eusebius dicit: qui vt Horatius in poetria ostēdit: plurimū tragediā exornauit. Expropterea Quintilianus de eo sic ait: Eschilus tragedias primus in lucem protulit: sublimisq; et grauis ac grandiloquus sepe vsq; ad vitium: sed rudis in plerisq; et incompositus est habitus: Eius mortem Valerius non vulgatam extitisse: qui cum in Aprico loco soporatus esset: et aquila testudinē i aera leuasset: quo sup lapidē quēpiā dimissa frangeretur: sup Eschili caput: quod ppter caluiciem lapis aquile videbatur: eā cadere permisit: quo vulnere vitam amisit.

Herfes Baris regis ex Atosa filius: quintus persarū rex centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: et primo septuagesimequarte olympiadis post patrē persis regnare cepit: et regnauit ānis viginti: Hic (vt Iosephus scribit) voluntatis paterne colendi et honorandi deū israel heres apparuit. Dia namq; faciens que religionis erāt: patremq; secutus: et iudeis liberaliter vrens: et q̄maxi

4714

485

me Esdre sacerdoti amicissimus erat. Verūtamen in alijs rebus paterne crudelitatis et seuitie successor extitit: q̄ cū graue bellū aliquando acturus esset: Pitbio viro nobili petenti vnum ex quinq; filijs sibi relinquere: respondit vt quē vellet eligeret: moxq; a patre electū in duas partes scindi fecit: et partes in vtroq; vie latere posuit. Atq; ita cum hac victima lustrauit exercitū. Hic itaq; suscepto imperio illud multis bellis etiam non lacessitus fortissime quidē gestis: et reipublicā quasi vsq; in finem gubernauit. Sed tandem recepta Egypto: que a patre defecerat refertis omnibus copijs donisq; fortune non equitatu: non pedestribus copijs: nō nauibus plurimis: nō infinito auri pōderētus sit: nisi et delitijs acq̄sit frueret: adeoq; eisdē abundabat: vt premiū proposuerit: qui nouam voluptatem inuenisset. Cūq; vnuerse Asiē potiret et ei parum esset nisi et grecie bellum inferret. Et ad hoc perficienduz (vt Herodotus historicus scribit) cōgregatis quinq; mille milibus et ducēt octogita duobus milibus viris q̄ incredibilia vidēt: terra: mariq; totam iuasit greciā: et cū mille ducēt sex nauib⁹ potē i bellespōto mari struxit: qd Luca. i. 2. tetigit dicēs. Tales fama canit tumidum super equora xersem
Construxisse vias: multum cum pontibus ausus
Europamq; Asiē: sestumq; admonit abydo
Incessitq; fretum rapidi super belesponti.

Non eorum cephirumq; timens: cum vela ratesq; In medium deferret atton. Xerxes igitur tanto ful-
tus exercitu Greciam intravit: Athenasq; incendit: et infinitas strages dedit: Sed non ita multo post Leonide Spartanorum ducis solertia quantum eius introitus Grecie terribilis extitit: tantum discissus turpis et fedus fuit. Nam ipse Leonida cum sexcentis viris terrestri prelio castra quingentorum militum hominum rupit: in quo et ipse xerxes rex duobus acceptis vulneribus fugiens: maris fortunā experiri statuit: vbi et cū Themistocle atheniēsiū duce pugna nauali cōferta mult⁹ nauib⁹ capt⁹: multisq; dimeris eius exercitus in fugā turpissimāz versus: ipse rex (q̄ prius mare nauibus statuerat) in piscatoria scapha

vix trepidus aufugit: et in regnū suū se coactū recepit: Quo bello infeliciter gesto suis contēptui esse cepit: Et non multo post ab Arrebano eius prefecto spe regni potiundi adducto interfectus est.

¶ Viri disciplinis excellentes.

479

Themistocles atbeniensis philosophus: et navalis belli clarissimus ac sapientissimus dux: his tēporibus tā scientia q̄ rei militaris gloria inclitus et clarus habitus est: Cuius quidē consilio: prudentiaue illa celeberrima parta est victoria: qua atbenienses superato xerse superiores in maritimo prelio extiterē: qui cū centū irremibus mille et ducentas sex naues xersis superauerē: Hic namq; vt Plutarchus scribit: cū adhuc puerulus esset animi spiritus plenus ac natura prudens: magna semper atq; eximia cogitabat: quia cū ei a disciplinis percipiendis animū relaxare licebat non ludis aut inertie: sed cogitandis cōponēdisq; orationibus sese debebat. Hicq; cupiditate incēsus cupiens sibi vrbis principatū vendicare: cytharistā quendam preclarissimū: qui tūc plurimū colebatur summo studio rogauit vt apud se artes exerceret: qua domum suā multi frequentarent. Atq; eo modo suaq; eloquentia et liberalitate principatū obtinuit. Suscepitq; principatu ad eo mirandis virtutibus floruit: vt nemo par ei inventus sit: Nā de instantibus quibusq; verissime iudicabat: de futuris vero calidissime conijciebat: Et propterea xersem qui terra: mariq; bellū vniuerse grecie cū innumerabilibus copijs intulerat: debellauit: Et ex Europa discedere suo ingenio: suaq; virtute et artificio curauit. De eius autē magnanimitate scribitur: qd cū aliquando superato: fugatoq; xerse ad visenda interfectoz Persarū corpora consensisset: vt armillas et torques abiectos aspexit preteriens ipse amico qui eū sequebatur: Collige tibi inquit: Tu enim nequaquā Themistocles es. Alia quoq; preclara facinora hic gessit: que a multis historicis tractantur. Verum cum totius grecie: totiusq; patrie in rebus predictis salus fuerit: Veniq; prodicionis falso accusatus: e ciuitate turpiter eiectus est: qd ad Persarū regem fugiens summo in honore exceptus est. Demū post multas persecutiones dū quintus et sexagesimū absoluisset annum veneno epoto vitam finiuit.

Leonida nobilis Spartanoꝝ dux: et ipse hoc tempore multis virtutibus admirandus fuit: q non modo miranda contra xersem egit eius exercitum multum cum cum sexcentis viris perfringendo: sed etiaz pene incredibilia apud grecos secundū Herodotum operatus est. Eius autem genealogiam ab Hercule descendisse Herodotus in septimo libro historiaꝝ tradit.

474

Aristidem philosophū atbeniensem virū vtiq; discretissimū per hec tēpora floruisse Cicero in tertio de officijs tradit: In quo quidem libro de eodem Aristide sic ait: Quod cum Themistocles in concione atbeniensi dixisset se habere consilium salutare reipublice: sed illud scire non opus ē postulauit vt aliquē e populo darent: cui tale consilium cōmunicaret. Datus est autem Aristides: cui ille dixit posse Lacemoniorum classem clam incendi: Quo facto eoz opes frangerentur. Quod audiens Aristides in cōcio nem magna expectatione venit. Dixitq; vtile esse Themistoclis consilium: sed minime honestū. Atbenienses vero: quod honestum non esset: nec vtile quidem id esse putarunt. Erat enim Aristides tum omnis virtutis: tum iusticie in his que ad cōmunem referuntur vtilitatem: Ex quibus iusti nomen affecutus est: Huic Plato tantū tribuit: vt pre ceteris clarissimis: qui Atbenis claruerunt: cum solum laude dignus censuerit: qd solida et expressa virtute ad rempublicam se contulerit. Ferunt hunc ita inopem mortuus fuisse vt suo sumptu efferri ad tumulum nequiverit.

Diagoras philosophus cognominatus Atbeos: id est negans deos hisdem temporibus referente Eusebio agnoscitur: Qui sicut Cicero refert libro scilicet tertio de natura deoz: cum Samotraciam venisset: atq; ibi quidā ei dixisset: Tu qui putas deoz humana negligere: Nonne aduertis ex tot tabulis pictis q̄ multis votis vim tempestatis effugerint: in portumq; salui peruenerint: Ita sic inquit. Illi. n. nequaquam picti sunt: qui naufragia fecerunt: in mariq; perierunt.

Sophocles atbeniensis poeta Tragicus: et ipse hec tempora ingenij sui opera publicando illustriora reddidit: Et propterea Cicero in primo de diuinatione: ob ingenij magnitudinem ipsum diuinum poetam appellauit: De quo Virgilius Augusto alludens in Buccolicis ait: Sola Sophocleo tua carmina digna coturno: Et vt scribit Valerius libro nono: Ultimis vite sue diebus cum iam prope centesimū attigisset annum: Tragediam quandam miserat in certamine ad iudicium peritorum: dumq; ancipitis certaminis sniaz expeteret intellexit indicatū fuisse: qd ipse vna cū sentētia victor esset: quo audito p̄ gaudio expirauit.

Jenus Heracleotes maximus pictor et ipse etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Ex cuius imaginibus quas plurimas inuitatus fecerat: lauacrum Bigantinorum appellatum alij arbitrabantur: Qui Plinio testi libro trigesimo quinto naturalis historie peniculum ad magnam gloriam perduxit. Opesq; tātas acquisiuit: vt instituerit donare opera sua: eo qd nullo precio satis digno permutari posse diceret. Pinxit autem: vt idem Plinius ait: puerum vna ferētē: ad q̄s aduolarent aues. p̄cessit iratus operi: et dixit: vna melius pinxit q̄ puerum: Nam et si hunc consumasset: aues ipse timuissent. Idem etiam secundum Quintilianum: Ambrarum inuentoz perhibetur.

Parrasius pictor Ephesus: vt attestatur Plinius: hac quidem tempestate summus et clarus fuit: qui vt idem auctor prosequitur primus Symetria picture dedit: primiq; Argutias ac vultus elegantiam capilli vetusto more confusi: in lineis quidem extraneis palmam adeptus: quod rarum et in successu

artis compertuz est. Idem descendisse cum predicto Zeuside in certamen ab eodem auctore traditur. Et cum zeuside detulisset vvas tanto successu pictas: vt scenam aues aduolarent ipse detulisse lynthēū auibus pictum traditur ita veritatem representantis: vt zeuside alitum iudicium efflagitaret: Sed tandem remoto lynthēo: et ostensa pictura atq; errore intellecto palmam ingenio pudore concesserit parrasio: Quoniam ipse aues feculisset.

Elisaphat Hebreorum summus pontifex hoc tempore Joachim patre defuncto in eius loco ad pontificatus apicem promotus sedit annis trigintaduobus: Vir certe tanto honore et principatu dignus: Qui sua diligentia: suaq; prudentia ab Artaxerxe Persarū rege absolutione: ab ammonis vectigalibus: atq; tributis pro ministris et tēpli sacerdotibus obtinuit. Potestateq; preterea ab eodem impetravit amouēdi et indices constituendi transflumen: atq; contūaces puniendi. Ibidē quoq; postea q̄ ieiuniū et dei leges filijs Israel: qui ad eū visitationis et eruditiōis gratia conuenerant predicasset: cum bona eorum gratia discedens Hierosolymaz tandem peruenit: Ubi diuino intentus cultui duodecim sacerdotes viros probatissimos delegit: qui vasa domini ac munera que rex honoris gratia templo offerebat: summa cum diligentia conseruarent. Veritus in via a rege ducatum expetere: Et q̄ manus domini super illos esse: qui eum publice querunt: predicasset.

Artabanus sextus Persarum Rex: hoc anno qui est centesimus vigesimusquartus Iudaice captiuitatis: et tertius septuagesimo octauē Olympiadis annus Persis regnare incipiens regnavit mensibus septem: qui pro anno computantur. Hic xerxe rege trucidato: cuius essent ei duo filij nomine Varius et Artaxerxes iuniorē in maioris necem sollicitauit: affirmans illum propriū obtruncasse patrem. Bagabusus autem huius sceleris conscius: Artaxerxi filio rem postea prodidit omnē.

Quo audito mox populū conuocat: et omnes armatos coram se venire iubet: tanquā numerū militum recensurus: Ubi cū Artabanus hic inter ceteros armatos astitisset: Artaxerxes se breuiorem simul habere loriam q̄ deceret: Idcirco iubet Artabanum secum comutare: Quo nudato euestigio cū septem filijs transfodi ipsum iussit. Atq; ita Artaxerxes egregius iuuenis cedē patris: necēq; fratris: et seipsuz ab insidijs vindicauit iniqui. Hic itaq; Artabanus: vt Herodotus tradit Histaspis filius et Varij frater: atq; xerxis patruus fuit: qui graui oratione eidē bellum desuaserat contra grecos arripere. De quo Iustinus in tertio libro: et Herodotus in septimo tractauerunt.

Artaxerxes qui et longimanus cognouatus septimus Persarū rex. i. z. Iudaice captiuitatis anno Artabanus predicto obruncato regnuz suscipiens regnavit persis annis quadraginta: hic omnīū hominū pulcherrimus fuit: sed tanta ei erat brachioz longitudo: vt genua cōtingerēt: et propterea longimanus dictus est: Qui tributa Persis primus instituit: eo q̄ maximam impensam auri atq; argenti in edificijs constituisse: vbi tributa et que exigebat recondere possz ad bene rei administrate monumentū: Et cū pacis auctor et conseruator haberetur: Idcirco ab omnibus amari promeruit: De quo Iustinus in tertio: et Herodotus in. 7. mentionē faciunt.

Decem virozum Rome electo.

Quoddecimo Artaxerxis regni anno. C. Aeneio et P. Sextilio Capitolino Consulibus Romanis placuit: quod consulare imperiū cessaret. et eius loco decem viri deligerentur: per quos sine prouocatio-
ne omnis regeretur ciuitas. Leta eius magistratus tempora: vt L. iunius ait nimium luxuriare incipiēs: citius eius res lapsa est: quia post annum exacti sunt. Quippe cum primuz creati fuissent: imposito sine tribunicie potestate: et omni plebis presidio sublato: totius magistratus regimen penes Appium Claudium summū inter eos constitutus fuerat. Decreuerant enī inter se vt vnus tantū fasces deferret: et hoc insigne regum in orbem sua quisq; vice per omnes iret: Sed subito consilio mutato cum duodenis omnes p diere fasces. Decēz quippe regum species erant: Qui quidem fastus magnaz patruz et plebis in se concitauit indignationem. Unde et nimīuz luxuriantes: nefandaq; facinora indices magis ac magis perperantes ab vniuerso cetero tandem magistratu pulsi sunt: et quāmaxime ob scelus gestum ab Appio Claudio dignitatem: sicut reges amiserunt: Ipse enim Claudius Appius socijs militantibus solus ad urbem tutandam domum aliquando remanserat: Qui videns Virgineam quandam nomine et facto Anli Lucij Virginei plebei hominis optimi et honesti filiam insigni decoris conspicuam eam stuprare animum duxit: ad quaz: cui nec blandicijs nec donis plurimis neq; precibus pertingere posset: ad crudelē vim animū conuertit. Unde et cuidaz clienti suo negociū imposuit: vt aliquando virginez transeuntē secus foruz obseruaret: et eaz tanquāz mancipiū suū fugientem arripere: et in domuz suaz perduceret. Et si quid forsā obstaret: confestis se coraz eo in causaz traberet. Et ille paulopost puella in foruz venienti mox manus iniecit dicens eaz suaz esse seruam: ac illuz sequi iubet. Dauida vero puella clamando eo die liberata est. Sed assertor die sequenti puellaz ad tribunal amantis Appii in ius vocat: contestatus suam omnino esse seruaz. Et puella pater videns ab Appio sibi vim inferri: ab eodez tandem obtinuit: vt sibi in cōspectu nutricis loqui fas esset: vt forte erroris veteris veritate cōperta mancipiūz cuius minoris noxa sui concederet. Cunque aliquantuluz: in conspectu tamen curie ab eo euasisset pater: Sumpto cultro inquit:

4734

Artabanus

465

4735

464

452

dilectissima filia qua possum via libertate tua vindico: et statim illū spectantibus omnibus in filie pectus infixit: et statim expiravit: ac sic libidinosi Pippij per innocentis cedē spes exinanita est: Cuius rei causa populus vniuersus in furorē versus: decem viros ab officio deiecit: et Pippius in carcerem coniectus: mortem sibi ipsi conscivit.

Leges decem tabularum.

451 **R**omani cū bucusq; legē non haberent: magna inter tribunos et cōsules de legislatore orta ē disceptatō 4748
tertiodecimo regni Artaxerxis anno legatos Athenas miserūt: q non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent: verū etiam ex alijs grecie ciuitatibus mores: institutave Romam perferrent. Atheniēses vero: vt in. ff. de origine iuris in glosa ad verbū habetur: cupientes experiri an Romani eorū legibus digni haberent: confestim legisperitū cum lege duodecim tabularum Romā miserunt. Qui Romanorum sapientia periculū faceret: Quod cū aiaduertissent Romani quēdā insanū delegerunt hac ratioe ducti: vt si forte atheniensis sapientior esset: etiam cū Romanis qui insanū vicisset confusus videretur. Cum ergo atheniensis legatus insanū Romanū perbenigne suscepisset: philosophorum more vni duntaxat digitū erexit: quo placē significaret vniā eē diuinitatis rōnē. Romanus autē existimans atheniensem id ad erudum sibi oculū digitū erexisse: illico duos ipse erexit digitos: quibus indicabat duos eidē effosurus oculos. Et cū atheniēsis Romanū melius illo intellexisse arbitraret: vt omnia scilicet nuda et aperta diuino conspectui declararet. Solā ei manū ostendit: vbi vero Romanus palmā conspexit suspicans eū velle alapa cedi: ipse statim manū in pugnū contraxit: quasi grauiori ipsum ictu repercussurus eēt: Idq; cū atheniensis Romanū significare voluisset: q; deo omnia quasi sub pugillo contineat: adiudicauit Romanos eorū legibus satis esse dignos. Ac sic ab eodē legibus traditis scilicet decē tabularum: Romani postea duas addiderunt. Unde et postmodum illa decē tabularum famosissima emanauit lex: vt habetur in corpore iuris. ff. de origine iuris in glosa.

Tribuni et ediles Rome creantur.

448 **T**ribuni plebis et ediles sextodecimo regni Artaxerxis anno conuulibus ciectis Rome creati sunt: quod quidem tribunatus officium: et si magistratus dignitatem non haberet: maximi tamen momenti in republica fuit: Quia sicut plutarchus in problematibus refert: Tribuni sicut ceteri magistratus purpura non 4751
vtebantur: Quia ipse non magistratus erat: et Victorēs habebant: vel ius dicituri in sella curiali sedebant. Edilis aurem alium habebat gradum: Quia sicut Cicero testatur idem fuit q; vrbis curator.

Viri disciplinis excellentes.

Hecemiam hebreum Artaxerxis temporibus floruisse constat qui preter doctrinā singularem ē ob sanctitatem maximā apud eundē regem multā laudem et gratiā consecutus est: Naz et Barij: ipsiusq; Artaxerxis regū pincerna fuit: a quibus vna cū reliquis desolationem hierusalem et templi lamentatus epistolas ad transflumen principes obtinere promeruit: q; ei tanquā legato ex latere missa omnimodā obedientiam et honorem deferrent: mandauitq; vt pro edificanda vrbe sibi de impendijs prouiderent: Qua auctoritate fultus: a multis principibus adiutus sacerdotibus etiam: alijsq; complurimis in impensis suffragantibus intra duos annos et quatuor mēses portas extruxit: et vrbē omnē mēnibus sepauit: operarijsq; (vt sacra eius habet historia: vna manu lapides ponentibus: et alia contra infestos hostes gladium et lanceam tenētib; Expleto tandem opere ad regem pro gratijs exolendis redijt: a quo cum mirifice laudatus fuisset cū bona eius gratia ad componendos mores labefactos in hierusalem iterum redijt: vbi admodum senex legem dei intermissam et sabbatum oblitteratum ita accurate feruenterq; doctrina et exemplo resarcire et renouare curauit: vt breui ciuitas meliorem faciem prouiderit. Ipse vero vbi a negocijs regijs vacuus fuit: aliquid semper quod ingenium sapere edidit. Unde et librum nominis sui titulo prenotatū scripsit: ac Bibliothecam pulcherrimam extraxit: qua perfecta spiritum emisit.

447 **E**sdras quoq; sacerdos et dei propheta clarissimus elegantis ingenij: et memorie incomparabilis vir: huius regis Artaxerxis Imperium insigne reddidit: Hic Sarei cuiusdam iudei filij Agarei ex tribu leui et Aaron filius fuit: Qui vna cum reliquis: vt prelatum est ad instauracionem hierusalem et templi auxilio fuit: Et propterea adiutor interpretatus est. Hic nempe omnem legem deperditam sola memoria instaurauit: et reparatam in gradu ligneo populo recitauit: Quo quidem exemplo etiam Christi ecclesia euangelium super gradus legi: et Declamationes fieri constituit. Hic etiam preter legem reparatam 4752
quattuor libros docte ac copiose edidit: Quos diuus Hieronymus transferendo in vnum coartauit volumen: dicens tertium et quartum inter Apocriphos Codices esse connumerandos. Quiq; propheta circa finem Imperij Artaxerxis: vbi ea peregrisset que ad optimum doctorem et sacerdotem pertinebant: in extruendo: ornandoq; templo: tum etiam in docendo: admonendo: castigandoq; eodem anno: quo et Nemesias migravit ad dominum: Qui quidem postea vt sanctus habitus: eius diei festum tertio idus Julij celebrari mandatum est.

Hucusq; hebreorum scripture annales temporum continent. Ea vero que post hec apud eos gesta sunt de libris Machabeorum et Josephi exhibebimus: Qui omnem historiā deinceps vsq; ad Romana tempora prosecuti sunt.

- 4753 **C** Anaxagoras philosophus etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit: qui cū dices admodum esset studendi desiderio ductus patrimoniū omne suis concessit: et in longinquas partes secessit: ubi cuidam dicenti: Nonne tibi patrie cura est vlla: respondit: Mibi patrie cura est: et summa quidem: Atque ita dicens digitū celum versus extendit: Post multa vero tēpora: vt Valerius libro octano scribit: reuersus cum suas possessiones desertas vidisset: ait: Non essem ego saluus: nisi iste perisset: Interrogatusque aliquando ad quid factus fuisset: Ad contemplandum inquit Solem et lunam et celū. Scripsit autem Anaxagoras hic multa: videlicet de motu celi. De cursu syderum: et de natura rerū. Cuius annis septuaginta duobus vixisset: ab Atheniensibus in carcere positus cū multa squalidus fuisset inedia: denique epoto veneno interijt: quia Solem lapidē ignitū dicebat: quem illi pro deo colebant. 446
- 4160 **C** Empedocles philosophus Atheniensis et ipse his tēporibus laudatur: qui adeo canēdi peritiam edoctus erat: quod cum hospitem eius iuuenis quidam furibundus euaderet. eo quod patrē eius accusatione damnasset ita dulciter canēdi modū inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiam temperarit: Huius autem hec fuit sententia. Tria sunt inquit in tota rerum varietate: scilicet affluentie mobilis contemptus. Future felicitatis appetitus et mentis illustratio: Quorum primo nihil honestius: Secundo nihil efficacius: Tertio nihil de amborum compendiosa adeptione efficacius. Descripsit autem hic deum sic: Deus est spera: cuius centrum est vbiq; et circūferentia nusquam. Arbitratus denique animas imortales se incendijs dedit: vt habetur. ff. de iniusto rup. testa. l. Si quis filio. §. Quod si quis tedio vite. 439
- C** Parmenides philosophus atheniensis cum his floruit: qui hominum consortia fugiens in rupe caucasi montes confedit: ubi et logicam primus inuenit: que postmodum Parmenidis rupes dicta fuit. Hic generis philosophi preceptor extitit.
- C** Cratinū atheniensē poetā comicū apud grecos in ea antiqua comedia que quasi nostre satyre assimilatur his tēporibus in precio fuisse Eusebius est testis: dicente Perseo: Audaci quicumque affliante Cratino iratum Eupolidē pre grandi cū sene places. Similiter Horatius scribit: Eupolis atque cratinus: Aristophanesque poete.
- C** Plato quoque comediarū scriptor: eodem Eusebio testante his temporibus floruit.
- C** Herodotus grecus historicus oibus grecis preferendus hac tēpore historiarum libros edidit: quos cū Athenis in concilio legisset plurimū honoratus est: Qui: vt Quintilianus ait: Dulcis et candidus: ac fufus ē. Plinius autē libro duodecimo naturalis historie dicit eum suam scripsisse historiam anno ab vrbe condita trecentesimo decimo.
- C** Delisus physicus et philosophus ex Samo insula originem ducens: tempestate istac: vt Eusebio placet ibidem floruit: quemque Aristoteles persepe nominat. Fuit hic Parmenidis auditor: postea factus vir prefectus classis delectus magna sue virtutis documenta edidit.
- 4762 **C** Prothogoras sophista et ipse Athenis hac etate in precio fuit: quē nonnulli cum primis rhetorice inuentoribus perfacundū dicunt: et propterea a Fauorino aliisque doctissimis viris Sapientia cognominatus est. Hic dixit de dijs nō posse statuere an sint vel non sint: propter quod ab atheniensibus pulsus fuit: et eius libri exusti. Multas leges hic populis tulit. Venitque cū iā nonagenarius in Siciliam nauigasset obiit. Fuerunt et alij duo eiusdem nominis: quorum vnus astrologus: alter vero stoicus philosophus fuit. 437
- C** Pheidias statuarius clarissimus his dē tēporibus eburneā Minervā Athenis sicut testatur Eusebius fecit: quēque Plinius libro. 3. naturalis historie clarissimū super omnes gentes fuisse dixit: Quā que dei olympij fama intelligunt nemo dubitat: sed vt merito laudari sciant etiā qui opera eius nō viderunt. Perferimus inquit argumenta parua et ingenij tantum: Neque ad hoc Iouis olympij pulchritudine vtetur: non Minervae Athenis facte amplitudine: cū ea sit cubitoꝝ vigintisex. Eboꝝ hec et auro consistet: sed in scuto eius: in quo Amazonū preliū celauit ambitu eiusdē concaua parte et gigantū dimicationē. In soleis verolaphytariū et centauroꝝ adeo illi momenta fuere. In basi autē quod celatū est dii sunt triginta nūero: noscentes victoriā mirabili et precipuo precio. Adiramur et serpentē: et sub ipsa cuspide eream spyngē: Hec ille: Huius ingenij mirabiliter gesta Cicero in primo tusculana. et Valerius ac idem Plinius in libro. 7. et. 34. ac. 36. naturalis historie pulchre profecuti sunt.
- 4763 **C** Hippocrates oīum medicorum princeps et philosophus celeberrimus in insula Coe natus per hoc tēpus clarissimus habitus est: eo quod medicinā longo tēpore deperditā (vt Iulianus in quarto Ethy. libro testat) in lucē reuocauerit: qui cū voluptates omnes admodū detestaretur: etiā cū discipulos suscipiebat: vt diuus scribit Hieronymus: epistola scilicet vigesimaquarta: Ante quod doceret adiurabat: et ab eis iuramentū extorquebat: vt silentiū seruaret incōcūsum: ac mānētudinē in moribus: habitūque oñderēt: put eos diligētia magna docebat. Fuit autē hic Hippocrates corpore pūns: pulcher forma: gradis capitis: tardique motus: multe cogitationis ac tarde locutionis. Et lz modici cibi semper fuerit: tamē cum quiescebat terrā aspicebat. Et propterea vixit annis nonagintaquatuor: Cuius hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber eē non cupiat quod habere nō pōt: Qui vult habere quod cupit: cupiat quod habere pōt. Qui vult in hac vita pacifice viuere similis fiat illi q ad cōuinū inuitat: q de oi apposito grās agit: et de defectu reꝝ nō murmurat. Scripsit autē Hippocrates hic varijs de rebus perutiles libros: quorum tituli sunt isti. 436

De lege lber
De introductione
De dogmatibus
De humana natura
De natura fetus
De anathomia
De iunamentis
De regionibus
Pronosticorum

De epydimia farinarij
De signis vite z mortis
De signis egritudinum
De signis valitudinum
De iudicijs egritudinum
De signis diei z mortis z sepulture
De signis subite mortis
De operatione medicine
De amphozimismis. Ad Articlimum regem epistola: z alia multa.

De egritudinibus vulnerum
De conseruatione sanitatis
De regimine acutorum
De cura ossium capitis
De secretis secretorum
De augmento humorum
De flobotomia
De isagogis

435

C Horgias philosophus natione Siculus Empedoclis discipulus his tēporibus Eusebio testante floruit. Qui fm Pliniū in libro. 34. naturalis historie primus hominū auream statuam z solidam delphis in tē 4764 plo statuit octogesima circiter olympiade: tantus erat tradēde oratorie artis questus.

C Zeno citheus philosophus hac tēpestate insignis fuit: Quez Laertius dicit adhuc paruulus oraculuz cōsuluisse: quo pacto optime viuere posset: responsumq; accepisse: q; magno studio oporteret legere atiquorum libros: Quamobrem: vt Cratini philosophi familiaritatē mereretur: hoc modo vsus est: Purpuraz ex phenice mercatus est: quam Epyrea aduectans naufragiū fecit: Qua iactura tristis effectus Athenas ascendit: vbi z penes venditorem librorum sedit: Legente autē illo tertiū xenophontis cōmentariorum illo delectatus est: z iam lectioz sciscitari pergit: vbinam eiusmodi viri morarentur. Opportune tunc Cratinus preteribat digito illū oñdens: hūc inqt sequere. Atq; ita ex eo Cratini auditor factus ē: z aliq̄diu illum audiuit: quo tempore cū scripsisset de republica quidā iocantes dicebant in cauda cās illū scripsisse.

433

C Zeno alius stoicus fuit: qui. iz 4. olympiade floruit: hoc est Ptolemei philadelphī tēpore: quez dicit gra cili corpore statura procerā z atra cute fuisse: Et propterea Crisippus illū egyptium palmitem vocat: qui ēt crura hūit turgida z imbecilla atq; infirma. Fuit vna cum Lybeo philosopho stoice secte auctor: quo rum sententia fuit posse omnes perturbatiōes e mētibus hominū eradicari. Et hoc quidē veteres achademici senserunt: Horum itaq; stoicoz sententię de precipue fuerunt. Id summū bonū est quod honestuz est. Nihil deest ad recte viuendū ei in quo virtus est. Stultus fm eosdem omnia vitia habet: sed nō in oia natura pronus est: Hic igitur apud athenienses summo in honore habitus fuit: adeo vt vrbis clauēs apd illum deponerentur: z post mortē ab eisdem z corona aurea: ereaq; imagine honoratus sit. Scripsit autē hic (vt Laertius ait) multa z varia que non habētur. Fuerunt autem octo zenones: Primus hic: Secundus de quo supra dictū est. Tertius Rhodius. Quartus historicus qui Pyrrhi res in Italia gestas scripsit. Epithomaq; Romanorū z Carthaginensium rerū. Quintus Crisippi discipulus. Sextus medicus acute intelligētie. Septimus grāmaticus: cuius epigrammata fuerunt. Octauus Sydonius philosophus Epycureus: qui de regno scripsit: z de republica: De nuptijs: de impietate Thieste: De amoribus z commentarios in leges platonis: qui sunt septem libri.

428

C Socrates atheniensis philosophus Archelai discipulus: magisterq; platonis: z primus ethice inuētor: hisdē tēporibus secūdn Eusebium floruit: Qui ad acquirendā sapiētiā vsq; ad senectutē vltimas terre regiones perlustrauit. Et quia ad discendū semper se pauperem credidit: ad docendū se locupletem fecit. Et licet sapientissimus esset: se tamen nihil scire reptauit. Unde sepe illud dicebat: vt Hieronymus ad paulinum ait: hoc vnū scio quod nescio. Adeo autē studiosus fuit: vt Seneca ad Lucillum inquit: q; ad componendos: corrigendosq; mores vniuersam dicatur inflexisse philosophiam: z hanc summam philosophi am dixit: bona scilicet a malis scire distinguere. Et ideo Tullius in tusculanis questionibus dicit q; Socrates philosophiam e celo vocauit: z eam in vrbibus collocauit: coegitq; de vita z moribus rebulq; bonis z malis querere. Isidorus vero in secundo Ethic. libro de eo sic inquit. Ethicam Socrates primus ad corrigendos componendosq; mores instituit: atq; omne eius studium ad bene viuendi disputatiōem pduxit: diuidens eam in quattuor anime virtutes: prudentiam scilicet iusticiam: temperantiam z fortitudinem. Aristoteles quoq; in metaphysica de eo sic inquit: Quod cum philosophatus esset circa rerū naturas videns circa naturalem scientiam magnaz esse difficultatem: ad mores se conuertit: Quem Plato eius discipulus in multis est secutus: qui ab Aristotele secundus Socrates est dictus. Fuit insuper Socrates mirabilis castitate: iusticia: alijsq; virtutibus: ita vt propter virtutem heroicam eminentiā: cum vltra homines etiam philosophi pronunciarent. In cuius quidem sigillo: vt dicit: sic scriptum erat. Amicus hominis est sapientia eius: Inimicus vero hominis est stultitia eius: Huius quippe multe fuere sententię: quarum hec prima censetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negocium: z qualis vis videri: talis esto. Demū accusatus q; derideret quercū: canes z hircos esse deos: quos Athenienses colebant in carcere est coniectus: ubi mirabilem cordis constantiam se habere oñdit: Quia neq; carcer: aut mors eius vultum seu animum mutare potuerunt. Tandem veneni poculo defunctus est: Cuius mortez Quindius in Ibin pulchre describit: Post mortē autez eius: vt octauo de ciui. dei capitulo. 3°. Athenienses penitentia ducti eius criminatores morti adiudicantes imaginem auream in eius memoriā in Lem polo collocauerunt.

C Socrates alius fuit Thebanus vir diues et nobilis qui paupertatis amore quam multum dilexit rem familia rem largas et verberis populo donauit. Alius quoque fuit historicus qui argos diligenter descripsit. Alius itez Epigramatum poeta: atque alius Cocus qui interpretationes et inuocationes scripsit.

C Lucidides item grecus historicus et quidem grauissimus: hoc etiam tempore teste Eusebio agnoscitur: Qui ut Quintilianus testatur densus et breuis: ac semper sibi instans fuit.

4775 **E**rfes eius nois secundus: octauus persarum rex. 195. iudaice captiuitatis anno post patrem persis regnare cepit: et regnauit duobus tantum mensibus: post quem Sogdianus nonus regnauit mensibus septem: De quibus ob temporis breuitatem nil memoria dignum habemus. 474

4776 **D**arius cognomento notus decimus persarum rex. 166. iudaice captiuitatis anno: hoc est octogesima Olympiade persis regnare cepit: et regnauit annis vigintinoue: hic inito impio mox contra athenienses in liuore pristina iniurie seu cladis grauissima mouit bella: et innumerabilia tulit damna: Quamobrem sibi timentes in fugam conuersi sunt: nec ultra persis occurrere sunt ausi. Eius tamen regni anno decimo Egyptus ab eo discessit: et regem Amantbeum Sayetbe sibi constituit: qui annis sexdecim regnauit. 423

C Alcibiades inuictissimus Atheniensium imperator et clarissimus philosophus: tempestate hac maximo i precio apud suos habitus est: Qui ut testatur Plutarchus genus ab Euryface Atiacis Thebamonij filio ducens in amplissima ciuitate Atheniensi summo genere natus est: vir per omne etatis sue tempus formosissimus: et ad omnes res aptissimus consilijque plenus: et non solum in puericia aut adolescentia: sed in omni etatis gradu maximam semper retinuit decorem: Imperator deinde factus ferox et audax fuit: sed maximis cupiditatibus subiectus. Verumtamen cum in dicendo multum valeret: et eius eloquentie multa esset comendatio: nemo in dicendo aliquis poterat resistere diues: Insuper cum tempus posebat laboriosus erat: patientis liberalis: splendidus non minus in vita quam in victu. Affabilisque blandus temporibus calidissime seruans: Idem simul ac se remittebat: neque causa suberat quare animi labores perferret. Verumtamen ita luxuriosus dissolutus: libidinofus imperatus reperiebatur: ut omnes admirarentur in vno homine tantam esse dissimilitudinem: tamque diuersam naturam. Idem educatus in domo periculis patri sui: ut dixit Iustinus: et a Socrate eruditus: a quo etiam teste Platone amatus plurimum fuit: et cum eo sepe pernoctasset: non aliter ab eo surrexit: tanquam filius a patre debuerit. Bella autem que ipse Imperator gessit Plutarchus in descriptione vite illius late narrat. Et Iustinus in quinto Epitomo. compendiose concludit. Denique ab atheniensibus expulsus Thebas venit: vbi adeo eorum studiis inseruisse dicitur ut nemo ei equari posset. Tandem ad pertas profectus effecit ut etiam apud eos et quoscumque alios principes poneretur: habereturque omnium carissimus: Verum eorum qui tyrannide: apud Athenas exercebant consilio et Lyfandri Lacedemonij artificio in phrygia interfectus est: cum iam domus incendiis euasisset quod ad illum interficiendum fuerat paratum: et eius caput ad pharnabacum tulerunt: eiusque corpus concrematum est.

4780 **E**udoxus gnidius astrologus et geometra medicusque ac legifer clarissimus: hac etate: ut Laertius scribit grecanas leges ultimas conscripsit. Edidit quoque de astrologia: geometriaque ac alijs quibusdam monumenta laude digna: Comentariorum insuper nonnulla eruditioe plena posse reliquit: Tandem in Egypto anno etatis quinquagesimo tertio decessit. Fuere etiam duo alij Eudoxij: Unus Rhodius historiae scriptor et alter Comicus poeta. 419

4181 **A**lexes tertius decimus Macedonum rex quintodecimo regni Daria anno Macedonibus regnare cepit: et regnauit annis tribus post quem quartus decimus noie Archelaus annis nouem. 418

4783 **D**yonisius Syracusanus tyrannus vigesimo septimo regni Daria anno in Sicilia tyrannidem exercere cepit: cuius originem incognitam habemus: hunc autem Cornelius tacitus dicit belli scientissimum et manu fortem fuisse: et id quod in tyranno non facile reperitur minime libidinofus: nec auri aut vllius rei cupidum: nisi singulariter perpetuumque imperij appetentissimum: et ob eam rem crudeliter fuisse: et in ea tyrannide. 9. annis regnasse. 416

C Judas quartus hebreorum pontifex Elysaphat pontificis filius patri in pontificatu his temporibus succedens sedit annis viginti quinq: hunc pontificem multi ingenij: multaque doctrine ac sanctitatis virum fuisse constat: ad quos Harodocheus iudeus ex Susis persarum urbe litteras de obseruatione furum dedidit: ut patet hester capitulo octauo: Eius autem pontificatus multis seditionibus et perturbationibus agitato: tandem liberatus fuit.

4805 **A**rtaxerxes eius nominis secundus cognomento Demnon: quem hebrei Assucrum noiant: undecimus persarum rex. 194. Iudaice captiuitatis anno: olympiade autem nonagesima quarta persis regnare cepit: et regnauit annis quadraginta. hic predicti Daria regis filius fuit potentissimus quidem super omnes qui ante eum fuerunt: Cuius regnum (ut hester liber habet ab India usque Ethiopiarum super centum et vigintiseptem prouincias fuit: et Susa ciuitas non longe a Persipoli eius regni caput fuit: hic Tyrum habuit germanum: cum quo de regno seuisima gessit bella: et cedes innumerabiles vtrinque fuere: Tandem eo preemto solus regnauit et tertio regni sui anno ut sacra libri hester continet historia capitulo primo: grande conuiuium preparauit: et amicos suos et gentes persis subiectas cum earum Ducibus magnifice paui: sicut decebat regem: qui diuitiarum ostentationem per centum et octoginta dies parauerat: Quorum conuiuium huiusmodi erat instructum. Taber 391

maculū enim fixerat ex aureis argenteisq; colūnis sustentatū vela purpurea super eas sparsa vt discūbētes cooperiret: **A**dministrabatur quoq; omnibus poculis aureis: et lapidibus preciosis ad hoc preparatis: **P**recepit insuper ministris ne cogerēt bibere eos potionez eis offerentes: quod apud persas fieri solebat: **A**disitq; preterea ad omnē prouinciam denūciāns vt opera relinquerēt: multisq; diebus et pro huiusmodi festo letarentur. Regina quoq; nomine vasti et ipsa similiter mulierū conuiuū in aula sua collegit: **Q**uā rex ad conuiuū suum vocans cum venire recusasset eam proiecit: et honorem eius alij mulieri: idest **H**ester prebuit: **E**t in locum eius pro regina subrogauit: **H**ic triginta genuit filios: quos tandem euz quadraginta principibus suis qui contra eum insidias parauerant interfecit: **I**dē autem propter potentia et animi magnitudinem omnē pene terram et cunctas maris insulas sibi tributarias fecit. **E**go hunc non puto illum fuisse qui **H**ester reginā duxit uxorem: **S**ed nec **J**osephus in .xi. approbare videtur: sed potius primum **A**rtaxersem: quia legitur **A**rdochēū iudeum in captiuitate iudeoz fuisse abductum.

388

Hester hebreæ **A**biachil **A**rdochēi fratris filia ex tribu **B**eniamin mulier siquidem formosissima. et omnium oculis gratiosissima anno regni **A**rtaxerxis duodecimo ob eius pulchritudinē et dignitatē sue splē 4817
doem cum eodem rege pro **E**sthi regina nuptiali matrimonio cōiuncta est: et regnauit pro ea ānis. 28.
Hec cum rege habitans minime eidem prodidit ex qua natione esset. **P**atruus autē suus **A**rdochēus audiens eā reginam factam ex **B**abylone in **S**usin persicam ciuitatem transiit: et quotidie in palacio cōmorabatur: cupiens audire quomodo puella: quam tanquā filiam vnicam educauerat cōuersaretur: **H**ec cum didicisset **A**aman quendam **A**ccedonicū virum potentissimū quem rex propter eius dignitatem patrem etiam appellabat velle omne iudeorum genus in regno persarum exterminare: sese morti pro eiusdem populi liberatione dedit: **A**man idem **A**aman **A**madathi cuiusdam filius genere **A**malechitarum hostis et aduersarius erat iudeorum qui erant in **S**usis: et hoc propter reuerentiā sibi a **A**rdochēo denegatam: **H**ic cāobrez omne malū excogitauerat aduersus iudeos vt illos occideret atq; penitus deleteret **Q**uo audito **H**ester regina confestim ad regē ingressa rogauit eū vt eius conatus irritos faceret: et maluz quod contra iudeos excogitauerat in caput eius reuertere: **C**uius supplicationi rex annuens concessit: vt **A**aman ipsum cū decem filijs cruci affigeret: **A**rdochēusq; eo rex omnē substantiam eius regine dedit: **A**rdochēum vocans dedit ei annulum quem **A**man prestiterat: quia iam **H**ester ad eius noticiam perduxerat cognationē suam. **R**eginā autem et ipsa **A**rdochēo auunculo suo **A**man possessionem donauit: et supplicauit regi liberari a mortis metu gentem **J**udeoz eo qd scripsisset **A**man ad omnes prouincias eos esse delendos: **P**ost hec autē rex **A**rdochēum primū in regno suo constituit: qui regia indutus stola: et corona aurea cum torque ad collum semper procedebat: **Q**uem videntes iudei a rege sic honorificatus cōmunē extimauerunt eorū felicitatem. **E**t propterea persarū **S**atrapē: et tyranni: atq; omnes potentes **J**udeos deinceps magno habuerunt in honore et timore: et tūc iudei in vniuerso mundo super oēs libertatis licentia fruebantur: eo qd **A**rdochēus magnus et clarissimus apud regem esset: **H**ec quidez de **H**ester **A**rdochēo dicta sufficiant: vt habetur in libro tituli **H**ester prenotato scripta: **Q**ue quidez **H**ester: vt **H**ierony. ait: ecclesie typum p̄figurat: que populum de periculo liberat: et interfecto **A**man: qui interpretatur iniquitas panes conuij et diem celebrem mittit in posteros.

Amyntas quintusdecimus **A**acedonuz rex quarto regni **A**rtaxerxes anno regnare cepit: et regnauit anno vno: post quem sextusdecimus **P**ausania anno vno post hunc iterato fratre restituto annis sex: post quem decimusseptimus **A**rgēus pulso amynta annis duobus. **A**myntas iteruz. 18. 19. **C**uius primo ano galli duce **B**reno **R**omā inuaserūt: et oēs excepto capitolio incēderūt: de quibus librū sextū faciemus.

Viri disciplinis excellentes.

379

Socrates natione grecus eximius et clarissimus orator: **H**ortie philosophi auditor: ac multorum philo-
sophorum preceptor: tempestate hac: vt **L**usebio placet clarissimus fuit: **Q**ui fm **Q**uintilianum in diuer 4820
so dicendi genere nitidus fuit et comptus: ac palestre magis q̄ pugne accommodatus: omnesq; dicendi vneres lecratus. **I**n intentione facilis et honesti studiosus: ac in compositōe adeo diligens: vt cura eius reprehendatur. **S**cripsit autēz librum ardentis spiritus: quo **T**amaneos inscribitur: aliū quoq; ad quēdam exhortatorium libellum edidit: **E**x quo p̄ ceteris hanc notabilem excerpimus sententiam: **T**alis fias parentibus: quales erga te natos fieri peroptas: **S**erua magis verborum q̄ rerum deposita: **V**ixitq; annis nonagintaquattuor.

375

Xenophon philosophus et atheniensium exercitus insignis imperator: **V**ir quidem speciosissimus vltra q̄ credi possz: hac etiam tempestate floruit. **I**s **S**ocratis discipulus: et postea **P**latonis plurimū emul 4824
lus fuit: **Q**ui secundū **H**eliam in decimo octauo de diuersis reruz naturis quadringentos edidit libros: quāmaxime de militari arte in qua exercitissimus fuit: **Q**uipe qui ex vltimis **B**abyloniē finibus exercituz incolumē in patriaz reduxit. **S**cripsitq; de arte venatica: et de equoz regimine: **P**rimusq; philo-
sophorum historias conscripsit: **A**ulta quoq; cōmentatus est. **Q**uapropter ex lepore sermonis et eloquentie dignitate **A**ula dictus fuit: **V**ixit autē ānis octogintanōē. **S**uere et alij sex **X**enophontes: quorū primus atheniensis **P**hilostrati illius frater: qui **E**paminunde descripsit vitaz. **S**ecundus **L**ous medicus: **T**ertius qui **H**annibalis scripsit historiam. **Q**uartus qui fabulosa cōmentatus est prodigia. **Q**uintus parius sculptor egregius. **S**extus antique comedie poeta.

C Archita tarentinus phis pythagoricus his tibus apud multos in omni virtutis genere maxime admirationi habitus est. Qui platonem philosophum a dionysio syracusano necatum ex eius manibus eripuit. Multa quoque composuit: ex quibus hanc precipuam sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est quam voluptas corporis: cuius anime libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie perditiones: hinc reipublice uersiones. Nullum denique scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendum non libido voluptatis impellat: praeter hunc laertio teste alij tres fuere. Unus mytilenus musicus. alter qui de agricultura scripsit. Tertius epigrammatum poeta. Plurimum addunt quartum architectum: cuius proferunt librum de machina.

C Democedes medicus crotoniata illustris his temporibus floruit: qui inter Barij captiuos existens et Barius ipse ob inuersum pedes acriter doleret ita ut per septem dies dormire non posset: nec medicis suis iunari posset. Ipse Democides ad Barium in compedibus adductus ipsum regem pro suis liberavit: propter quod apud regem et omnes persas deinceps maximo in honore habitus est.

C Plato phis clarissimus per hoc tempus: id est olympiade. i. o. i. Eusebio referente omnium philosophorum clarissimus fuit. Qui paternum genus a Codro rege: maternum vero a Solone philosopho duxit: duos fratres habuit et unam sororem: de qua Speusippus phis ortus duxit. Hic primum litteras apud Dionem grammaticum didicit. Sed in palestra apud Aristonem exercitatus: platonem pro egregio corporis habitu cognominavit: quum autem Aristoteles diceretur. Primum namque picture studuit et poemata: atque tragedias edidit. Vicennis audiuit Socratem. Quo mortuo Cratylum et hermogenem audiuit. factus deinde anno. 29. ad Euclidem se megarum contulit. Dehinc cyrenem profectus Theodorum audiuit. Postea in egypto a plerisque creditus didicisse etiam ibi prophetarum oracula: sed supputatio temporum non patitur. Refert tamen diuus patrum Augustinus in libro. x. de ci. dei ca. ij. quod in eius libris inuentum sit euangelium beati Iohannis: usque a principio usque ad illud: Et tenebre eum non comprehenderunt. Ex egypto postmodum athenas regressus in academia morabatur. Terque in sicilia nauigauit: ubi quum mortis periculum euasisset venditus est. Hic quum doctissimus esset philosophus in tres diuisit partes ethice. scilicet physice et logicae: id est morales: naturales et rationales. In prima quidem causam querendi. In secunda vero dat ordinem viuendi: et in tertia ratio intelligendi desatur. Et ut diuus pater Augustinus. viij. de ci. dei testatur ceteris gentium phis longe prelatatus est: quod et acutius et veracius omnia intellexerit. Nam de vero deo dixit. Quod erat causa subsistendi: et ratio intelligendi: ac ordo viuendi. Dixit quoque praeterea sapientem veri dei cognoscere: imitatoremq; ac amatorem esse: unde merito ceteris philosophis fama et gloria praefertur. Scripsit autem Plato Thymeam opus diuinum: ubi de reipublice creatione optime disseruit: de quo Hieronymus. sup. Isaiam inquit: Thymeam de armonia mundi astrorumque cursu et numeris disputat: ipse qui interpretatus est Tullius se non intelligere praesertitur. Scripsit quoque ad Parmenidem de reipublice principis opus mirabile: Iste de immortalitate anime ad phedronem discipulum suum li. i. De legibus decem volumina: et de reipublice librum unum: et alia multa que non habentur. Interrogatus aliquando plato. In quo sapientiam quis adipisci possit? Respondit. In non expectando que conuenire non possunt: nec de praeteritis recordari. Obijt denique plato in nuptiis discumbens anno etatis suo. 81. In cuius postmodum tuba inuenta fuit lamina super pectus eius aurea: ut habetur in commentario super illo verbo Boetij de disciplina scholarium: platonis probata diuinitas: in qua scriptum erat. Crede in christum nasciturum de uirgine passurum pro humano genere: et tertia die resurrecturum.

C Antisthenes Atheniensis philosophus et orator his temporibus secundum Eusebium agnoscitur. De quo sic scribit Hieronymus. contra Iovinianum: quod eius Rhetoricam gloriose doceret: audiens socratem: discipulis dixit: Abite et magistrum vobis querite: quod ego in re perij: hic summum bonum in virtute posuit: ut testatur Augustinus. li. de ci. dei. Cuius haec pulebra fuit sententia. In scientia est multa discere et quod satis est nescire.

C Aristippus philosophus Cyrenensis Socratis discipulus: per hoc tempus Athenis floruit. Qui teste diuino patre Augustino libro. 18. de ci. dei cap. 4. summum bonum in voluptate posuit: unde praeter alios: etiam librum de voluptate edidit.

C Epicurus Atheniensis philosophus Socratisque auditor: hac tempestate clarus fuit: quem sed diuus Hieronymus dicat litteras non didicisse eius tamen referuntur sententiae multae et quidem dignissime: hic namque voluptatis assertor existens dicebat: voluptatem summam esse bonum: animasque eius corporibus interire: unde et praeter ceteris errauit. Nam putauit deum res humanas non curare: sed ociosus esse: nihilque agere: fuitque auctor epicae sectae: cuius errores plurimos apud Augustinum. 18. de ci. dei legere potes.

C Polystratus et Hippodides philosophi Epicuri discipuli hisdem temporibus mundo innotuere: quos ambos vno die natos: vnaque die mortuos fuisse legimus.

C Speusippus platonis ex sorore nepos: et ipse hac tempestate secundum Eusebium athenas viguit: qui cum platonice schole postea octo annis praefuisset: Epicuree sectae manus dedit: unde dyogenes phis propter hoc eum dure redarguit. Hic multa commentaria multisque dialogos post se reliquit: quos omnes Aristoteles tribus talentis emit. Obijt denique (ut plutarchus scribit) a pediculis suffocatus.

C Ermius Eunuchus philosophus: ex Assa quadam urbe natus: Trapeziteque cuiusdam viri famulus: superioribus diebus athenas profectus: cum platonem audiuisset doctissimus euasit: Et domum sic eruditus regressus vna cum domino suo Assenenses aggreditur: quos omnes sibi subegit: ac ipsis vna cum ipso domino suo imperauit: Adortuque domino suo solus dominus adeptus Aristotelem et Xenocratem ad se accersitos: diligenter curauit: et Aristoteli fratris filiam uxorem dedit. Sed et ipsi philosophi dissuadebant ei tyrannidem exercere.

356 **D**ionysius superioris dionysij filius trigesimo octavo regni artaxerxis anno patre defuncto syracusanum regnum occupans etiam similiter tyrannidem exercuit: Vir certe omnium turpitudinum plenus: qui tandem **Ci** 4843
cerone teste quarto. s. tusculanarum libro a syracusis pulsus corinthi pueros docuit: ac sic imperio carere no-
luit: pro quo **Quidius** li. iij. de ponto ait. Ille syracusia modo formidatus in urbe: **Aix** humili duram rep-
pult arte famem. De hoc etiam **Iustinus** li. ix. et **Valerius** li. ix. plura scripsere.

Lysander lacedemonius vir quidem seditiosus hoc anno alybiadē p^hum belliqz scientissimus suis sedi-
tionibus ac prodicione interficere fecit. Quo facinore a peloponnesibus dux belli aduersus athenienses o-
stitutus ē: quod quidē bellū iam per sex et viginti annos durauerat: Qui quū imperiū suscepisset non sua
virtute: sed aduersarioz immodestia oēs atheniensū elassez apud egon flumen cepit: et bellū cōfecit. Quo
facto athenienses lacedemonijs se dedidere. et **Lysander** mix in modum elatus est: vnde factum est: vt la-
cedemonij in maximū grecie odium peruenerint. Nam quūz semp factiosus esset nil aliū moliebatur q̄ vt
oēs ciuitates in suam teneret potestatez: quod se lacedemonioz causa facere simulabat: ppter quod felicitate
magis q̄ re gloriosus apparebat. Tandem et ipse athenis: ut **Plutarchus** ait: occisus est.

355 **Cimon** atheniensū futurus dux et melciade quodā patre natus: a quo generosoꝝ moꝝ gratiā affluente
habuit his temporibus lz iuuenis virtute militari florere incipiens maximo in honore haberi ceptus est: 3
post pauca ab ipso atheniensi populo ptra persas dux declaratus haud paulopost p^hlio conferto fufuz fu-
gatumqz deleuit hostē: atqz schiz insulas: in qua dolopes habitabant sibi subiecit. Verū quū spolijs hosti- 4844
um opulentissimus euasisset. Ipsas diuitias: vt **Plutarchus** refert: in ciues suos partiri iussit. Insuper ad
pietatis sue indicem etiaz agroꝝ suoꝝ amotis septis fruges oēs egenis et peregrinis impune adsumere p-
misit. Ingenzqz preterea conuiuiz in domo sua quotidie parauit: q̄ multos boies pascere posset. Unde et
eo pauperes quicunqz vellent conueniant: et educationem pro libito sibi vendicabant. Item intra prius
tos lares perinde ac in publicum quoddam vrbis diuersozum ciues excipiēs frugibus agroꝝum suozum
per annū vltro oblati indulgebat: vt visus fuerit fabulosa saturni tempora excitasse. Quū igitur **Artaxer**
sem persarum reges e grecie sinibus eiecisset: oēs asiā ab ionio vsqz ad pamphiliāz persis presidijs desolatā
fecit: ac deniqz nauali terrestriqz pugna cum persis congressus oēs superauit captis eoꝝ ducētis nauibus
Unde etiam regem ipsum coegit pacis cōditiones accipere. Hoc itaqz mortuo nihil deiceps ab vllō greco
rum imperatore magnifice gestuz est: sed ad factiones et discordias omnes sunt conuersi. De eo autēz pre-
ter **Plutarchum** **Herodotus** libro historiāz sexto: et **Iustinus** libro. 2: multa scripsere. Hic post se duos
reliquit filios **Sesagoram** videlicet et **Alyciadem**.

Timoleon natione Corinthius: ex claris quidē parentibus natus: vir omnium iudicio clarissimus: per hec
tempora Corinthioꝝ imperator delectus: mix cum pauca miloitam manu: ad defensionē Syracusanoz
profectus: intra quinquaginta dies Syracusanā arcem: quam **Dionysius** predictus tyrannus occupaue-
rat: in suam potestatem redegit. Ibiqz **Dionysio** superato: et pulso: omnem tyrannidem deleuit. In-
deqz contra **Carthaginenses** qui cum septuaginta milibus militum: et ducentis t^riremibus: ac mille nauī-
bus in libyam contra corinthios traiecerant: cum tribus milibus congressus decem milia eozum interfecit:
que res magnā adeo vrbī illi inflixit calamitatē: ut nunq̄ antea vna in pugna ex **Carthaginensibus** tot oc-
cubuisse traditus sit: Quāobrem ut **Cornelius** nepos ait: hūc vni contigit: quod nescio: an vlli: ut et patri-
am in qua erat natus oppressaz a tyranno liberaret: et a Syracusis cui auxilio erat missus inueteratā depel-
leret scruitutem: totāqz Siciliam multos annos bello vexatam a **Barbaris**qz oppressaz: suo aduentu in pri-
stinū restituerit statum vt omnia late posuit **Plutarchus** in illius vita: a quo et **Gymnasion**: in quo sepultus
fuit **Timoleontes** cognominatū fuit.

M. Curtius ciuis Romanus: vir quidez preclarissimus: hoc anno qui est trigessimoseptimus regni **Al**
sueri ob amoz et patrie liberationem in altissimū hiatū seu **Baratū** se precipitem dedit. Nam **Rome** (ut
Liuius ait) siue terremoto seu alia aliqua vi: forum ferme specu vasta collapsum in immensam se aperuit
altitudinē. Quā quidē voraginē nullo videbat posse opp^leri materia. Quo portento vates permoti: canere
ceperunt. **Tū. M. Curtius** bello egregius: (ut idēz **Liuius** in. 4. habet) eo audito: templa deoz que foro
illi imminebant: capitoliūqz intuens tanq̄ effrenis: nunc manus in celū: nunc in patentes ipsius terre hia-
tus porrigens: eo quoqz maxime ornato insidens: celo patrie armatus se in hiatam misit: quo mortuo statiz
hiatus obturatus est.

Ludi scenici **Rome** vltimo **Assueri** regis anno opi seu **Berecynthie** vel **Cybelle** que deozū mater voca-
batur a Romanis pp ingluuiē pestis instituti sunt. Qui adeo turpiter exerceri cepti sunt: vt honesti viri ne-
dum femine interesse vouerunt: sz nec vel de longe intueri: de quibus diuus pater **Aug.** 2. de ci. dei capi. 8.
multa diligenter pertractat. Deoz falsitatē improbens: qui talibus ludis placari poscebant. Nam ipsa ops
que **Berecynthia** vocabat **Saturni** (vt dictū est) vxoz: deozū mater appellata fuit: et eius sacra primitus in
Cybelle phrygie monte instituta fuerunt: et successiue honorata: Cuius simulachrum postea (vt **Liuius**
in secundo libro de bello **Macedonico** ait) **Rome** translatum eidem hec sacra et edes pulcherrima in ca-
pitolio constructa fuit.

Artaxerxes tertius qui et **Debus** **Assueri** ex **bestes** filius: Duodecimus persarum rex: 34. **Judai**
cecaptiuitatis anno: **Olympiade** autē centesimaquarta: persis regnare cepit: et regnavit annis. 26. 48 45

Vir ecce senus atq; imanis: qui occisa sorore socruq; viua defossa: patruū etiā cum centus filijs atq; nepotibus: vt alijs nulla prius laceffitus iniuria vacua area destitutū iaculis configi iussit: vt huiusmodi facinoribus etbernā sibi apud perfas compararet memoriaz. Hic Plectanabo egypti rege in ethiopiā pulso ad suuz reuocauit regnuz: Et apodasmo iudeoz vrbe capta accolā oēs in byrcaniāz transfulit: et iuxta mare caspiū collocauit. Inde q; bello cadomaniū hostem vicit: ac per hoc suis gloriā prope amissāz restituit: ppter quam victoriā etiā armenijs prefectus est. Hic suoz coniuratione veritus cognatoz cede: principumq; strage totāz impleuit regiaz: nullo sanguinis: aut sexus etatisve habito respectu. Verū tamen diuinā non euasit ultionez: quia a suis obruncatus fuit.

¶ Carie regni principium.

¶ Caria nanq; minozis asie regio est inter lyciam et ioniam constituta: que primo a Cara rege quodā sic cognominata fuit. Qui aurigā primus ex auibus ibidē comperit: vt dixit Plinius. vij. naturalis hystorie. hāc Strabo partiens a borea meandri flumine claudit. ab occidente Tario et myrthoo pelago: a meridie rhodiensi: et ab ortu lycijs atq; alijs gentibus. Pius vero eius nois secundus pon. maximus in sua asia: eā inter meandruz et thauz montez collocat: Ibiq; halycarnassus regia vrbs fuit. Cuius vrbs varij fuerūt casus.

4847 ¶ Beathonius autem quidam noie huic halycarnassoz vrbi primus regnare cepit: qui hac tempestate. 3. filios genuit. s. Haulcolū: Idreū: et pyraclarū: ac etiā duas filias: e qbus Arthemisia natu maior q̄ mauscolo maiori filio nupsit: qui et post mortē patris tenuit imperiū: quo mortuo etiā Arthemisia regnū habuit que viro ita magnificūz construxit sepulchruz: vt e septem orbis spectaculis hoc vnūz censeatur. post arthemisiaz vero Idreus eius cognatus Haulcoli frater cū eius coniuge et sorore Ada imperauit: cui ex morbo assumpto pariter successit vxor ada. Pyraclarus autē: qui reliquus erat ex filijs beathonij hanc eiecit sororem et persicaz partium Satrapēz ad cōmunicationēz imperij vocauit: q̄ eo defuncto halycarnassuz tenuit ciuitatem: et aduentantis alexandri magni sustinuit obsidionem. Huic ada pyraclari filia coniunx fuerat. Altera vero ada beathonij filia a pyraclaro fratre eiecta ad alexandrum confugit: opēq; ei ad capiendāz vrbe prestavit: propter quod regina ab eo declarata est: que ad obsidendam arcem dimissa eam paulopost obtinuit. Sed quis huic in regno successerit nō inuenimus.

352

¶ Arthemisia autē huius imperij reginā mulierem magnanimes: et viduitatis integerrime exēplū p se ponere dignū duximus: quā fuerit femina scissimi amoris: que adeo marituz suū dilexit: vt eo mortuo obliuisci vnq̄ potuerit. Nam vt Valerius maximus tradit q̄ primūz Haulcolus maritus suus amātissimus clausisset diez celebratis eius ex more exequijs regijs cineres suos cū diligentia colligēs nō in vna aurea illos condi voluit: existimās tam amantē viruz non posse alio in vase congrue reponi q̄ in pectus suū: in quo veteris amoris flāme longe plus solito eo defuncto flagrabant. Quamobzē omnes cineres collectos: ipsa bibere voluit: et residuum vite sue tempus in lachrymis composuit: donec lecta in mortem ad virum deuenit. Verum vidua facta: ingentia peregit facinora: et inter cetera ex more egregio et amabili: viro insigne sepulchru erexit: quod quidez opus nimis admirabile et sumptuosuz fuit: eo q̄ tā arte q̄ impensa: omnia fere orbis edificia excesserit: et inter septem mundi miracula vnūz diu extiterit. Quod quidem opus de mariti nomine Haulcolū appellauit: Et non solum in hoc Arthemisia extollenda fuit: sed et virili robore et audacia ac militari disciplina plurimum valuit: et multis triumphis maiestates sui nominis exornauit. Quia vt legimus post viri mortem (ad tempus se positis lachrymis) bis arma suscepit: primo ut patrie salutem tutaretur. Secundo ut socialem fidez requisita seruaret. Rhodios nauali prelio superauit: et Rhodū ipsā sibi vendicauit. Iustinus ē in li. 3. Epithomatū dicit Arthemisiā in auxiliū Terri contra grecos venisse: et inter primiozes duces accerrime bellasse. Incertū tñ an bec ipsa Haulcoli coniunx fuerit: s; ex psequentiū illā fuisse affirmare non audeamus.

¶ S. Camillus patritius Romanus: vir quidem prestantissimus: et in omni bellandi genere scientissimus a Romanis superioribus diebus exilio damnatus: hoc anno qui est secundus regni Debi annus: cuz Roma a gallis (preter capitolium) duce Breno capta fuisset: et eorum acies ab ipsis gallis fusa fuisset: ex totius Senatus consulto: ab exilio reuocatus: dictator delectus fuit: et contra gallos tanq̄ valitudinario corpori additus est. Qui magistratu sumpto: statim vndiq; copias colligens in aciem venit: et omnes hostes proflus fugauit. Romāq; direptā atq; exustā in pristinū statum reduxit: ac innumerabilibus eoz captis: de eis triumphauit. Quibus strenue gestis dictaturaz dimisit: Postea vero cum Sicani: Volsciq; ac latini in agrum Romanum impetum fecissent: et etiā Tyrrheni circa Sutrium castra posuissent: ipse tertio dictaturam induens: Acie instructa: omnes vicit. Quibus fugatis Sutrium ciuitas: eius opera a Romanis recuperata est. Sequenti deinde tempore: prenestinis ac Volscis socioz agros depopulantibus cum iam senex Camillus esset: et mala corporis valitudine premeretur (Cum. L. Furius male pugnasset) electo consurgens: hostem statim insequitur et vincit. Nec multo post etiā Tusculanos qui a Romanis defecerant: in fidem venire coegit: contra venientes quoq; dictator electus: licz octogesimuz attingeret annū etiā victor euasit. Postremo cū dictatura quinq; triūphoq; quater positus esset: peste petijt. Quibus ex causis: secundus Romane vrbs conditor est habitus.

4848 ¶ Philippus perdice regis filius vigesimustertius Macedonum rex: tertio regni ochi anno regnum suscipis: regnauit annis. 27. Vir ptiq; bellator: qui sua virtute Armenic: Bythinic: Thracicq; ac Thessalic

351

regna simul obtinuit. Cautusq; fuit malis amari q̄ timeri: sed et moribus gravis et patiens: qui iram diffimulare plerumq; et vincere nonerat. Blandus quoq; pariter et alloquio insidiosus: qui plura promittebat q̄ prestare vellet. Nouerat et̄ ḡaz i odio fingere: et inter concordēs struere discordias: et apud vtrunq; gratiam querere sollemnis illi consuetudo erat. Et inter hec eloquentia et insignis oratio acuminis et solertia plena: vt nec ornatui facilitas: nec facilitati inuentionis deesset ornatu. Sini namq; nimis cupidus et audus fuit: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus erat. Quinq; aliquando hic pro imperij sui finibus tuendis procul ab urbe regia exiisset. Nectanabo olim egypti rex in mathematica peritissimus: qui ad eum timore regis persaz confugerat videns olympiadem ipsius philippi coniugez pulcherrimā: eā arte magica deludens compressit. Que ex ipso concipiens post redituꝝ philippi alexandruꝝ peperit filium. Quem philippus rex licet rei veritatez cōpertaꝝ haberet veluti filiuꝝ educauit charissimū. Naz eadem arte deceptoria eo philippus adductus erat: vt alexandrum ex ammonē deo procreatuꝝ fuisse diceret. In cuius specie Nectanabo fuerat concubitu regine potitus. Plato auteꝝ alexādro philippus confestim his verbis Aristoteli scripsit dicens. Pphilippus aristoreli salutem. Filii mibi genituꝝ scito: quo quideꝝ dijs gratias ago non tam perinde q̄ natus sit: q̄ pro eo q̄ nasci contingit temporibus vite tue. Spero etenim fore: vt educatus: eruditusq; abste dignus exister et nobis et reꝝ istaz succceptione. Aristoteles igitur alexādrum disciplinādūz assumpsit: et in septem artibus ipsum optime erudiuit: qui quum factus esset annoꝝ. xv. Bucephalus equum indomituꝝ damnatoꝝ carnibus enutritū: quem cappadocie rex philippo donauerat sibi māfuetuz fecit: euꝝq; per vrbēz intrepidus equitauit. Quē quū philippus conspexisset eidem dixit se in ipso deoꝝ responsa cognoscere: et q̄ post eum regnaturus esset. Unde et statim currum regiuꝝ et centuz equos eidem cum maxima auri summa concessit: vt auxilio foret: quā in reliquā grecie partē facere statuerat. Qui mox ad patris imperiū contra Nicholauꝝ peloponensiuꝝ regem castra mouit: cum quo pugna conferta ipsū propria manu interfecit: de quo uictorie coronaz cum gaudio patri reportauit. Dehinc quum philippus alexandruꝝ in armeniam rebellantez missuz Pausanias spartanoꝝ rex: qui Olympiadeꝝ philippi vxorem duduz exarserat sentiens alexandruꝝ abesse cōiuratione facta philippū hostiliter inuasit: multiq; vulneribus eum confodit arbitransq; eum mortuum ipsius vrbe positus est. Qui quū regiaz conscendisset: vt inde Olympiadem vxorem reportaret. Alexander eo statim cum triumpho ex armenia applicuit. Qui reclamantis patris vociferatione permotus in Pausaniā ipsuz irruens ipsuz vita priuauit. Quo mortuo eue stigio philippuz semiuuū iacentem in campo inuenit. Verum quuz philippus de inimici vltione gratias egisset: quasi lectus spiritu emisit: qui suis artibus quuz imperij orbis fundamenta iecisset Alexander tanti operis gloriam consumauit.

350

Olympias autem philippi predicti vxor: cui ab infantia multis nomen fuerat: et ipsa hisdem temporib; 4849
bus: regina facta: multorum tituloꝝ illustris euasit: eo q̄ Phephtolemez molestaruz regem habuerit patrem: qui ex Lacidarum sanguine traxerat originem: et Alexandrum Epiri regem habuerit fratrem: ac etiam Alexandrum magnum peperit filium: licet adulterij illicebra notata fuerit: quia ab omnibus historicis suspicatum fuit: q̄ Alexandrum ex adulterio genuerit: Que quidem suspitio adeo philippum regem commouit: vt causa repudij ignominia notauerit: et Cleopatram Alexandri ipsius Olympiadis fratris filiam in vxorem duxerit. Quod olympias quidem moleste ferens: tam q̄ desperata multis enormitatibus sese fecit notiozem. Nam pausaniam splendidum Iuuenem (vt dictum est) cuius contubernium ytebatur in viri necem impulit: et eum obruncari fecit: quo mortuo etiam Cleopatram sibi superinductam (post illam saxo filiam) in tantum exasperauit verbis et ignominia: vt miseraz ad suspendendum sese compulerit: Deniq; mortuo Alexandro eius filio: euz hec passuz in cruozem tam nobilium quam plebeioꝝz Macedonuz veluti bellua baccharetur: a Cassandro in epidua ciuitate tandem post longam obsidionem capta: ab iplo interfecta est. ad quam cum idem cassander ministros misisset: et ea cerneret se mozturam: ad lictozes cum ancillis impetrata sur rexit: et vestimentis crinibusq; compositis: ne quid cadens videretur inhonefuz: non voces nec vlulatus femineos emisit: sed corpus suuz interpride percussoribus obtulit: quasi parul penderet moztis imperiuꝝ: quod etiā robustissimi homines facere consueuer.

Joannes Jude pontificis filius: quintus hebreozum pontifex: his quasi diebus patre pontifice defuncto pontificium munus obiuit: seditq; 43. annis. Quo pontificante Debus persarum rex: vagosum quendam vniuersis transflumen regionibus: ducem prefecit: cuius familiaritate Iesus Joannis frater confusus: ad pontificatum ardentissime aspirans: aduersus hunc fratrem pontificem seditionem in templo concitauit: Qua contumelia permotus pontifex: in eum irruens interfecit. Quo audito: vagosus non modica militum manu collecta: in hierusalem hostili animo conscendit: vbi ad direptionem conuersus: omnia ciuium et sacerdotum bona distrabere cepit: Sed cum a templi ingressu probiberetur: respondit ego mundioꝝ suꝝ peremptore illo quo templum vestrum prophanastis. Et hec verba faciens in templum vi ingressus omnia ornamenta illius decentiora sustulit: et tributa ac annonas ministris templi rursus imposuit: a quibus vsque in hunc diem interuentu Esdre fuerant exempti: Vagosus autem paulopost pro nece Iesu: Joannem puniuit.

Viri disciplinis excellentes.

4850

C Demosthenes sumus orator: atq; philosophus tempestate hac Eusebio testante maximo in precio fuit: hic a platone facundiam hauriens ob ebullide argumentationez summus orator effectus est: Cuius eloquentiaz Eschines philosophus comendans dixit: Qui in ipso considerasset acerrimum oculoꝝ rugorez terribilemq; vultum; pondus accomodatum singulis verbis: sonum vocis: efficacissimos corporis motus profecto cognosceret: q; si operi eius nihil addi potest: tamen demosthene magna pars operis demosthenis abest quum loquitur potius q; quum auditur. De isto demosthene Valerius sic refert. Quod quum philippus macedonum rex atbenas obsideret ab atbeniensibus postulavit sibi decem oratores dari: si ab obsidione recedere deberet. Demosthenes hoc audito in concilio veniens hanc fabulam recitavit dicens. Lupi suaserunt pastoribus aliquando: vt secum amicitiam contraherent: Quod quum pastoribus placuisset petierunt lupi: vt pro vice securitatis traderent eis canes: in quibus videbatur occasio iurgij: Annuerunt pastores: & tradiderunt canes ouium suarum perugiles custodes: tunc lupi formidine dempta gregē non solum pro satietate: sed etiam pro libidine lacerauerunt: Sic & philippus inquit sublati oratoribus a populo atbeniensi facturus est. Quod audientes atbenienses Demosthenis consilio acqueruerunt: & sic ciuitas a periculo liberata est: inquirenti cuidam quo modo posset benedicere ait. Si non dixeris nisi quod bene scieris. Hec eius precipua fuit sententia. Liberi seruiq; personaz veritas superat: serui liberiq; mendacium miscet.

349

4856

Aristotiles philosophorum omnium princeps atq; monarcha bis temporibus maxime claruit. Qui genite macedo natus Socratem atq; Platonem habuit preceptores. Quod diuus pater Augustinus octauo de ciuitate dei testatur dicens: Aristotiles Platonis discipulus vir excellentis ingenij: Platoni quidem eloquio impar: sed multos facile superans: Quum peripatheticam sectam condidisset: viuo adhuc preceptore suo in suam heresim multos congregauit discipulos. Inter quos ob eius venerationem Alexandrum etiam habuit discipulum: Supernixit autem post Platonis mortem viginti tribus annis: in quibus partim alexandrum docuit: partimq; libros componens: ac partim doctrinis inhians. In cuius quidem sigillo: vt dicitur: hoc inscribi fecit: Sapientior est qui quod nouit ascondit: q; qui propalat quod nescit. Fuit autem Aristotiles facundus eloquio. Et: vt hieronymus ad eustochium inquit: sine dubitatione prodigiū grandeq; miraculum in tota natura fuit. Tandem quum in lycio multis annis florentissime docuisset inuidia communi accusatus q; de dijs non recte sentiret: Abetnes ne: vt quondam socrati: sic etia; sibi iudicio pereūduz foret deserta sui defensione in chalcidem abiit: vbi & quoad vixit in optimo mentis vigore fuit: vixitq; ānis. 62. ibidē diē obiit: vt Leonardus arretinus in eius vita copiose descripsit. Tractauit autem hic oēs philosophie partes: & precepta dedit singulis. Sed precesteris rationale in sui sic redegit ius: vt a possessione sua omnes alios exclusisse videatur: ita vt per antomasiā philosophus appelletur. Sane Laertio teste octo fuere Aristoteles. Primus hic. Secundus qui atbenis rempu. administravit: cuius extant elegātilissime orationes. Tertius qui in Gliadem homeri scripsit. Quartus orator Siculus. Quintus qui dictus est Hyntheus Eschinis socratici necessarius. Sextus Lyreniacus: qui poetica scripsit. Septimus pedo triba culus meminit Aristoxenus in vita platonis. Octauus grammaticus obscurus & ignobilis. Ferunt autem Aristotelem philosophum multa scripsisse opera: qui profecto si reuiuisceret multa sua esse negaret. que nos illi attribuimus: & melius cum eo actum est: q; cum alijs: quoz; opera funditus exterminata sunt & ipse causa extitit: cui multa perierint: qui alioꝝ gloriā ad se traxit: verūtamen laertius in vita ipsius: hos notatos refert: euz a scripsisse libros: quoz; tituli sunt isti v3.

343

Predicamentorum	li. i.	De prepositione	li. i.	De principio	li. i.
Periermenias	li. 2.	De naturalibus	li. i.	De interrogatione	li. i.
Priorum	li. 2.	De lapidibus	li. i.	De morte & vita	li. i.
Posteriorum	li. 2.	De Abethanris	li. 3.	De vndatione nlli	li. i.
Topicoꝝ	li. 8.	Abethaphisicoꝝ	li. 15.	De quattuor elementis	li. 3.
Elencorum	li. 2.	De bona fortuna	li. i.	De non generare	li. i.
De artibus	li. i.	De poetria	li. i.	De indiuisibilibus	li. 5.
De salutationibus	li. 4.	De aggregatione artium	li. 12.	De Abecbanicis	li. i.
De diuisionibus	li. 4.	De virtute	li. i.	De arte pratica	li. i.
De contrarijs	li. i.	De instantijs	li. i.	De medicinalibus	li. 4.
De genere & specie	li. i.	De diuisionibus	li. 17.	De dubijs	li. 6.
De comētis	li. i.	De diffinitionibus	li. 7.	De parabolis	li. i.
De propositionibus	li. i.	De syllogismis	li. 2.	De problematibus	li. i.
De memoria	li. i.	De syllogicatione	li. i.	De prouerbijs	li. i.
De vegetabilibus	li. 2.	De gubernatione	li. i.	De ethicis	li. 10.
De longitudine vite	li. i.	De antetopicis	li. i.	De politicis	li. 8.
De cōpositis animalibus	li. i.	De topicis	li. 2.	De contentiosis	li. i.
De motu	li. i.	De merboclis	li. i.	De compendijs	li. 8.
De natura	li. 3.	De ijs que dicuntur	li. i.	De diuisione	li. i.

De unitate	li. i.	Rhetoricis	li. i.	Dea matris	li. i.
de diffinitionibus	li. 13.	de rhetoricis conteco.	li.	de libero arbitrio	li. i.
de argumentationibus	li. 2.	de anathomis	li. i.	de positionibus	li. 3.
de propositionibus	li. 25	de persuasione	li. i.	de concupiscibili	li. i.
de divisionibus	li. i.	de congregatione	li. i.	de dispensatione	li. i.
de dictione	li. 2.	de poeticis	li. 2.	de passionibus ire	li. i.
de generatōe & cornu.	li. 2.	de perspectua	li. i.	de ebrietate	li. i.
Physicorum	li. 8.	de astronomia	li. i.	de matrimonio	li. i.
de anima	li. 3.	de exhortationibus	li. i.	de amicitia	li. i.
de celo & mundo	li. 4.	de disciplina	li. i.	de moribus	li. 5.
de sensu & sensato	li. 2.	de oratione	li. i.	de ingenuitate	li. i.
de iuuentute &c.	li. i.	de idea	li. i.	de concupiscentia	li. i.
de animalibus	li. 19.	de mathematicis	li. i.	de apolline	li. i.
de mole corporis	li. i.	de passione	li. i.	Contra thimum	li. i.
de phisonomia	li. i.	de arte introductoria	li. i.	Contra Bellisium	li. i.
Contra Xenocratē.	li. i.	de musica	li. i.	Contra achineonam	li. i.
de conuersatione	li. i.	de tragedijs	li. i.	Contra gorgiam	li. i.
de prima philosophia	li. 3.	de discalia	li. i.	Contra pythagoricos	li. i.
de le. constitutua	li. i.	de diuitijs	li. i.	de colonis ad ale.	li. i.
de legibus	li. 4.	de polytico auditu	li. 8.	de regno ad eundem	li. i.
de oburgationibus	li. i.	de iustitia	li. i.	de dicta seruanda	li. i.
de doctrina spensippi	li. i.	de iustificationibus	li. i.	Historia alexandri	li. 250
Contra Xenonem	li. i.	de bono	li. i.	de pomo	li. i.
de pythagoricis	li. i.	de bono vtili	li. i.	de philosophia morali	li. 3.
de olympiacis	li. i.	de bono itez	li. i.	Que diuiditur in eticas; poly-	

ticam: & economicam. Ethica enim que de moribus & regimine anime. Polytica de regimine ciuitatum. Economica de regimine familie. Epistolas innumerabiles ad alexandrum: & ad philippū scripsit.

339 **D**ion autem siracusanus nobilis philosophus his temporibus postq̄ vtraq; dionysij tyrannide compli-
catus diu fuit apud siracusanam urbem interimitur. Nam superior ille dionysius Aristomachem dyonis
sororem in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hippartiū & Hyseum procreauit: totidemq; filias So-
phrosinem & aretem. Quaz primaz teste Emilio probo eius filio dionysio cui regnuz reliquerat nuptuz de-
dit. Alteram ipsi dyoni paruo. Qui preter nobilem propinquitatem: & generosam maiorum famam mul-
ta etiam alia bona a natura recepit: vt pote ingeniu; bonum & docile: & ad oēs artes idoneuz: magnāq; cor-
poris dignitatē magnas item diuitias a patre relictas: qua ipse tyranni muneribus auxit: Et ideo tantum
platonem amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur: Dion alter puzsus orator eximi-
us fuit: cui ob eloquentiaz Chrysofomus cognomen fuit.

336 **C**armeydes philosophus Dyogenis auditori his temporibus dicitur floruisse: eo q̄ atbeniensibus cum
eodem Diogene ad Senatū Romanū missis fuerit: hic adeo studiosus extitit: vt cum ad mensam se-
deret: cogitationibus inherens: manuz oriapponere obliuisceret: S; Melissa quam vxorias loco habebat
dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat: Animo enim vita frucebatur: corpore vero quasi alieno circū
datus videbatur: Centesimo deniq; vite sue anno sicut valerius in quarto ait philosophando finem fecit
Eschines philosophus & orator atbeniensis: hoc etiam tempore cognoscitur: qui a iuuentute sua studiosus
& librorum: Socratis amator fuit: hic cum aliquando ceteri discipuli Socrati magistro suo multa offerret
Eschines ipse pauper se ipsuz obtulit dicens q̄ quicquid habebat se illi obtulisse. Tradit autem laertius p̄-
ter hunc septem fuisse Eschines: Quorum primus qui artem oratoriam scripsit: Secundus orator: quem
arbitramur istum fuisse demosthenis Emuluz: de quo Pl. 7. naturalis histo. & Quintilianus li. 9. de In-
stitu. ora. plura dixere. Tertius Acchas Socratis discipulus. Quartus Hytileus: que; teste Laertio
oratorum flagellum vocabant: Quintus Neapolitanus achademicus philosophus: Sextus Milesius ci-
uilis scripto: Septimus stataarius.

Xenophilus pythagoricus philosophus: patria calcidonensis: hoc etiā tempore magno habetur in precio
Qui omnis humani incōmodi (ut aiunt) expers fuit: cum etiā vixisset annis. ios. Inde summo doctrine
perfectionis splendore mortuus est.

335 **P**bedron quoq; Elidensis philosophus: per hoc idem tempus clarus habetur: qui & Socrati ac platonī
perfamiliaris fuit. Eiusq; nomine plato libru de immortalitate anime prenotauit. 4864

Therina poetrix his temporibus claret: & multa laude digna conscribit: que Nectanabo regi Egypti vsq;
in Ethiopiam expulso reditum suum predixit.

Xenocrates calcidonensis philosophus & Platonis auditor: per hec tempora clarissimus inuentus est:
Qui & laertio teste: adeo ingenio tardus erat: vt cum plato illum Aristoteli compararet: alteruz freno: alte-
rūq; calcaribus indigere diceret. Alioquin senero semper ac serio habitu & ore per durabat in achademia vi

cit vt plurimum. Si quando ad urbem proficisceretur turba omnis impudicorum eius transitus observabat inquietandi eius gratia philene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellas missa est: que ab eo orans lectuli partem accepit. Demum quum multa ne quicquam orasset imperfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerit: tamen et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vna in silentio horarum distribuere: successitque in academia Speusippo: vt patet octavo de civitate dei caplo duodecimo: scholamque tenuit annis viginti quinque. Adhoriturque noctu quum in sartagine forte impigisset anno etatis sue octogesimo secundo. Fuere autem quinque Xenocrates: primus huius propinquus: alter etiam philosophus et elegie scriptor non satis probatus: Tertius statuarium Quartus qui odas scripsit: Quintus hic qui vt laertius ait multa versu ac prosa scripsit.

Cherostratus quidam natione grecus homo satis scelestus atque ignavus: et ipse vigesimo regni Schi anno fame gratia templum diane ephesie turpiter incendit: Quo audito senatus ephesius decretum tulit: ne quis vnquam eius nomen litteris demandaret. Dignum plane supplicium: sed minime observatum: quando vsque ad nostram etatem huius sacrilegij nomen peruenit. Verum ephesij aliud illo prestantius extruxerunt mulierum precipue ornamentis: et alijs opibus ad id collatis.

4865 **T**orquatus insignis patricius Romanus: cui Titus Manilius proprium nomen fuit Lelij manilij filius quem idem filius a tribunitia vexatione liberaverat temporibus istis apud Romanos ob eius incredibilem fortitudinem atque magnanimitatem maximo in precio et honore habitus est. Qui contra gallum quendam eximia corporis magnitudine virum certamen suscepit singulare: cui licet visu ac specie impar esset: ipsum tamen superavit atque interfecit: a quo quum auream torquem abstulisset: suoque collo imposuisset: Torquati cognomen sibi ac posteris suis obtinuit. Hic autem ex ea familia ortum habuit: Que gallozum exercitum ex Tarpeia eiecerat. Tanti namque eius dimicatio momenti fuit: vt gallozum exercitus suis relictis castris proxima nocte ex eo loco in tyburtinum agrum transmigraverit: et inde cum tyburtinis in campaniam transferit. Ea quippe pugna ad anienem fluvium: qui est inter sabinos et Romanos commissa est. Vbi etiam alias Tulli hostilij regis insignis extitit victoria: qua Romanorum hostes fudit. Hic namque Torquatus quum aliquando dictator esset: vt testatur Augustinus li. quinto de civitate dei ca. xvij. filium pro patria pugnantem et vincentem occidit: eo quod contra imperium suum pugnaverit: ne plus scilicet mali esset in exemplo imperij contempti quam boni in gloria occisi.

334

4867 **C**as. Pompius Romanus anno vigesimo secundo regni Schi a romanis vna cum Lelio Cornelio consul electus contra gallos ingenti virtute statim bellum sumpsit: et in agro latino adeo acriter collatis signis pugnavit: vt fuis directisque hostium castris suum exercitum spolijs opulentum cum gloria atque triumpho romana reduceret: propter quod a senatu sibi triumpho decreto de ipsis gallis triumphaverit.

332

Cas. Valerius cognomento corninus Romanus adolescens prestantis quidem animi et singularis virtutis: per hoc quoque tempus (L. i. i. teste) et ipse Camillo non indignior fuit: qui licet adolescens: et ipse contra alium gallum virum magnitudine et armis insignem: singulare assumpsit pugnam: Qui dum armatus in medium processisset: et nudum manus conseruisset: eius galee repente cornus ales insedit: qui certamine inuito e Valerij galea numquam discessit. Imo et rostro et vnguibus oculos Galli vulnerare non destitit: quo ad valerius hostes tali prodigio territum obruncauit. Quo mortuo: statim cornus e conspectu evanuit. Et Valerius deinceps Cornini nomine appellatus est.

Arfanus

4871 **A**rfanus predicti Schi regis filius. i. j. persarum rex. 260. Judaice captivitatis: et olympiade centesimadecima: persis regnare cepit: et regnavit annis. 4. De quo nil memorie dignum habemus. Venuit autem filios multos: de quibus herodotus meminit. Cuius autem primo regni anno descriptione Rome facta inuenta sunt civium. 160. milia.

328

Cadus autem sextus Judeorum pontifex: hoc ipso anno indemortui Joannis pontificis patris: pontificatu succedens: sedit annis. 50. vir certe bonus et pacis amator: qui cum mores labefactos componere decerneret multos et quam maxime manassen fratres invenit adversarios: qui cornua in eorum crexere: quod Saraballa quendam ex Schyraz genere transflumen prefectum haberent amicum. Nam idez Manasses huius Cadi pontificis germanus ad pontificatum contra Jus fasque Anhelans: Saraballe ipsius prefecti fauore sibi procuravit: cuius rei gratia filias eius duxit uxorem. Sed iudei indignati: quod contra leges iuricumisorum uxorem duxisset: ipsum a sacerdotio summonerunt. At manasses ira percitus: quod eum propter uxorem non admissent: et prefecto non optemperassent: ad ipsum prefectum socer suorum multis sacerdotibus atque uxore se transtulit: a quo benigne susceptus: pontificatum scindere studuit. Cui et confestim Albigam Mediteraneum vicum Tyrionum quidem insignem: ad victum concessit: quibus etiam si mus omnes habitationes et predia contulit at que pecunias multas subministravit: Sed et insuper Templum ad hierosolymorum instar super montem Barizin (qui erat altior omnibus Samarie montibus edificare) sponondit: sed hoc facere cum regis Baris licentia promissit. Baris deinde persarum rege ab Alexandro superato: Saraballa cum nundum templum edificasset: ad alexandrum defecit: a quo mox edificandi templi licentiam obtinuit. Qui templo edificato Manassen generum suum contra Cadum optimum pontificem constituit: et maximum Scisma inter iudeos excitavit. quod quidem vsque ad destructionem ipsius templi (a Romanis editam) perduravit. Mortuo denique Saraballa: Alexander iudeis iratus: quod requisit

opem ferre et tributa consueta persolvere recusassent: oppugnande ac destruende vrbis causa cum exercitu hierosolymaz venit. Quod Jodus sacerdotum princeps audiens in timorem et pavorem maximum peruenit: et vrbis ac iudeorum calamitate miseratus cum infulis et pontificalibus indumentis cum reliquis sacerdotibus alexandro sit obuiam: quem quum Alexander conspexisset pontificalibus indumentis insignitum: habentemque laminam: in qua dei magni nomen inscriptum erat confestim ex equo descendit: et solus pontificem adiens. Dei nomen: seu numen adoravit: et pontifices veneratus est omnibus qui aderant principibus obstupentibus. Quum autem quidam princeps ab alexandro causa impensi honoris pontifici que fuisset respondit alexander non se homines adorasse: sed deum cuius sacerdotij principatum gerebat. Nam inquit per somnium in huiusmodi habitu eum conspexit. Ingressus alexander urbem monitis pontificis sanctissimi obtemperans: postquam deo in templo sacrificasset multa dona ipsi principi sacerdoti et reliquis sacerdotibus donauit. Deinde conuocatis iudeis iussit eos petere quas vellet donationes: et gratias. princeps autem sacerdotum exposulauit: ut liceret patrijs vti legibus: et septimum vsque in annum sine tributis esse cui oia concessit. Defuncto deinde Alexandro et Jodus hic illo tempore defunctus est relicto post se Onia filio: ut Josephus li. xi. cap. vltimo testatur.

326

Lucius papyrius patritius romanus bellator clarissimus hoc ipso anno a senatu Romano dictator electus Quintum Fabium magistrum equitum sibi constituit. Qui statim contra samnites ex senatus decreto expeditionem suscipiens in eos acies dirigit. Sed paulopost quum dictator Rome opus esset Quinto Fabio equitum magistro precepit: ne se absente cum hoste pugnare presumeret. Fabius autem adolescens ut erat animo strenuus post dictatois profectioem aliquando per exploratores didicit omnia apud hostes soluta esse. Qui animo accensus euestigio cum samnitibus incredibili seruire confligit: atque ut acius pugnaret equis omnibus frenos detraxit: atque ita calcaribus concitatos in hostium agmen permisit: ut nulla eos vis sustinere posset. Quam ob rem ad viginti hostium milia in ea die cesa fuisse Lilius scribit. Parta itaque victoria de re bene gesta litteras non ad dictatorem: sed ad senatum mittere curauit. Quam ob rem iratus dictator Fabium adiudicauit capitali pena esse reum: quod se absente pugnasset: Qui quum ad mortem ducceretur: ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantamque ob eam rem seditonem Papyrium milites commouerunt: ut ipse vix mortis imperium potuerit euadere. Postea samnites Romanos apud caudinas furculas angustijs locorum conclusos ingenti deditioe vicerunt: ut viuos ignominie seruare maluerunt quam clausos occidere. Nam armis depositis romanos viliter vestitos sub iugo longum agere ordinem fecerunt: tale pacis conditionem Romanis imponentes: quas si seruassent hodie omnino non essent: aut (ut Eutropius ait) Samnitibus seruirent. Verum sequenti anno iubente Senatu Romani duce papyrio dictatore samnites denicerunt. Qua victoria dictator ex Senatus consulto triumphum duxit: cuius triumpho maximam spem arma potissimum captina prebuerunt: tantum magnificentie in his visum (sicut Lilius in. 9. scribit) ut aurata scuta dominis argentariorum ad forum ornandum diuiderentur. Undeque initium natum fuisse dicitur fori ornandi.

4873

325

Alexander cognomento magnus philippi ex Olympiade filius quartus et vigesimus Macedonum rex: vltimo Arsanis persarum regis anno. Macedonibus regnare cepit: et omnibus super 4874 puratis regnavit annis. 12. et mensibus. 6. viginti quippe annorum erat cum regnare cepisset: et patrem non vsquequaque emulatus est: sed ab ipso diuersus moribus: qui tamen vitij aut moribus superauerit non satis constat. Quia erat vtrique vincendi ratio diuersa. Hic namque aperta vi: ille artibus bella tractabat. Deceptis ille gaudebat hostibus hic palam fufis prudentior ille consilio hic animo magnificentia: Atque philippus dissimulare plerumque etiam vincere nouerat: Alexander autem vbi exarsisset: nec erat dilatio vltionis nec modus: vini vterque avidus sed ebrietatis vitia diuersa: Regnare ille cum amicis volebat: hic in amicos regna exercebat. Nam amicissimos suos et presertim Lysimachum leoni obiecit: Bicum hasta traiecit et calisthenem mori iussit: litterarum cultus vtrique similis: Strucalitati philippus Alexander luxurie magis deditus erat: Huius vitas et ingentis facta plutarchus et Justinus historici accuratissime describere. Philippo igitur rege vita functo Alexander hic mox Alyrium quam nunc sclauoniam dicimus ardenti animo subegit: et Romanorum insulas optinuit. Statimque cum in apulicam transfretasset: eam totam superauit. Deinde Syriam rebellantem ingressus multorum sibi occurrentium: alios elegit: aliosque deposuit ac alios interemit. Depopulataque Syria: Damascum expugnauit. Sydonem subegit. Tyrum et plerasque alias ciuitates funditus dissipauit. Undeque hierusalem versus properans: cum iudeorum pontificem (sicut premissum est) veneratus esset: urbem ingressus: et iudeis immunitates concessit: et victimas immolauit. Sulcato postmodum mari Egyptum introiit in cuius finibus mirificam condidit ciuitatem: Quam ex suo nomine alexandriam appellauit. De qua infra dicemus. Inchoata vero Alexandria cum in perfidiam processisset: et a Bario persarum rege vilipendere pueritiam suam accepisset sibi que multas misisset et remisisset Epistolas audita Olympiadis Matris legatione que grauiser infirmabat: Romam redijt: in quo quidem reditu Ammonitam militie Barij principem sibi ob-

niam factum fudit: maxima edita cede: Qui ad Variū reuersus Alexandri potentiam rettulit: Sed duz Alexander ex asia in minorem asiam per bellespontum trajiceret: nonnullas regiones z pbrygiam supera uit: Tandem Macedoniam perueniens matrem ibidē iam conualescentem inuenit.

4875

Darius Arsani predicti regis filius vltimus persarū rex z ipe pmo anno regni Alexandri. i. du centesimo septuagesimo iudaice captiuitatis persarū regnū accipiens regnavit annis sex. hic cum potentissimus esset: ne quid regie maiestatis honoratus dēer: bellū cum Alexandro ma gno (vt infra dicit) varia fortuna gessit: Tandē ab eodē victus z superatus: z a cognatis turpi ter occisus: vitam pariter cum persarum regno finiuit.

Darius
de ecc
324

4847

Alexander itaqz predictus rex anno secūdo regni Varij exercitu reintegrato reliquā gre ciam pagrauit: z Thebas rebellātes mox incendit: Protrinusqz athenas perrexit: vbi ab Anaximene phi losopho placatus imunitatē pariter z pacē eisdē Atheniēsisibus dedit: Moxqz Lacedemones subiugauit: Sulcatoqz mari calcedones domuit: Et cum omnes regiōes circa Euphratē suo adieciisset impio: ponte facto Euphratem trāsiiuit: z Persipolim appropinquauit: in qua Varius persarū rex morabatur: Quod cū audisset Varius ad resistendū ei exercitū congregauit: At Alexander conditiōes hostiū scrutari desi derans vna cū quodā ex principibus suis ad Stragā fluiū accessit: q fluius hyemali ac vernali tempore noctu cōgelatur: z die solis calore dissoluit: Inde relicto socio solos humili habitu trāsmeato fluiū in lo cum vnde venerat peruēit: Cuius figurā multi ex persis mirantes cū deum crediderunt: Tandem omni bus diligētē exploratis ad exercitum suum redijt: Factaqz exhortatione z dispēdio: timore sublato cum exercitu triginta duoz miliū peditū: z quattuor miliū equitum Persipolim versus cū indubitata vincēdi fi ducia processit. E contra Varius exercitū sexcentozum miliū hominūz eduxit. Dumqz vtreqz acies in cā pum conuenissent: diu acriter pugnatū est antequā vlla pars ceder cogeretur: Tandem Alexandri exer citu preualente Varius fusus ē: amissis eo in conflictu quadraginta milibus ex suis: z ex Alexandri parte 120. equitibus z nouē peditibus tantū interfectis. Varius vero iterū maiori exercitu congregato ad occu pādas Thauri mōtis Cilicie angustias per quas Alexander trāsiturus erat conscendere conabatur: Ve rum Alexander cognito Varij aduentu subito mira celeritate Thaurum transcendit: z ad Tharsum vr bem peruenit: vbi aliquot diebus infirmitate detentus quieuit: Interea Varius cū trecentis peditum mili bus z centū equitū milibus sibi occurrente: alexander conualescens exercitūz in hostem duxit: ibiqz acri conferta pugna triginta milia peditū z decem milia equitum ex parte Varij: De Alexandri vero exercitu 150. peditibus cesis periere. Sed z Varius ipse saucius cum exercitu terga vertit: z inter quadraginta mi lia captiuoz quos illa victoria conclusit manibus Alexandri fuerūt mater Varij: vxorqz z due torozes ac totidē filie: sicut Iusti. noster in. xj. Epitho. li. scribit: Ad quas visendas hortandasqz in cōmuni positas: cū alexander venisset conspectis armatis inuicē veluti statū morture se amplexauere: luctum implacabile edentes: Pronolutesqz alexandri pedibus non morte: sed vt Varij corpus sepeliant: mortis dilationē pre cantur. Adus autē alexander tanta mulierū pietate: z Varium viuere dixit: z timētibus mortis metum depressit: easqz z haberi z salutari vt reginas precepit: Filias quoqz nō sordidius dignitate patre in matri monium sperare iussit: Post hec Varij opes contēplatus: in admirationē tantarū rerū capitur: z tūc Bar sanem captiuā in luxuriosis conuiujs propter forme pulchritudinem diligere cepit: ex qua suscipiēs filiuz Hercule noiauit. Varius vero cū Babiloniā profugisset per epistolas Alexandrū precatur vt redimēda rum captiuarū sibi potestate faciat: pro quibus nullā pollicetur pecuniam: Sed alexander pro captiuorū precio non pecuniā: sed regnum oē petit: Quibus rūs Varius amissa pacis spe iterum bellum reparat z cum quattuorcentū peditum milibus z centum equitū milibus ex Babilonia Alexandro obuiā vadit: Cōgressi autē preliū cōmittitur: vbi z Macedones in ferz cum contemptu totiens a se victi hostis ruebāt econtra per se mori qz vinci malebant: raro in illo prelio tantū sanguinis est fustum: qz in isto. Varius vero cum uinci suos videret: mori z ipse voluit: sed a proximis fugere cōpulsus est. Hoc itaqz plio alexander a se imperiū obtinuit sexto scilicet anno post acceptum a patre imperiūz: Cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo sit ausus rebellare: patienterqz perse imperium tot annorum seruitutis iuguz susceperunt: Bo natis vero: reffectisqz militibus trigintaquattuor diebus predam recognouit. In Tharso deinde quadra ginta talenta milia clausa inuenit: Expugnata deniqz z capta Persipoli regni caput Varius a cognatis su is captus: in gratiam victoris aureis compedibus cathenisqz vincitur: a quibus etiam multis confossus vulneribus interijt: Quod audiens alexander indignans scilicet tanto fastigio mortem lachrymatū est: z eius corpus regio more sepeliri iussit: Et sic persarum regnum sue diuturnitatis finem accepit: vbi sub i. 4. regibus: z 4. annis regnatū est: quoz iterum nomina z tempora ista sunt.

322

Persarum regum Epilogus.

Cyrus	.i. añ. 30.	Artabanus	6 añ. 7.	Artaxer. ménō	ii. añ. 40.
Cambyfes	z añ. 9.	Artaxerxes	1 añ. 40.	Arta. ochul	iz añ. 4.
Tresmagi	3. añ. 7.	Xerxes	8. añ. 8.	Arsanus	13. añ. 4.
Varius	4. añ. 36.	Sogdianus	9. añ. 8.	Darius	14. añ. 6.
Xerxes	5. añ. 20.	Darius notus	10. añ. 19.		

Alexander itaq; magnus mortuo Bario rege p̄dicto qnq; ānis totā obtinuit asiā: Nā septē p̄mi āni cū perfar̄ regibus supputant̄. Accepto igit̄ perfar̄ regno se terrarū regē & quasi mūdi p̄ncipē appellari iussit: Interea nō regio more: ied hostili odio in suos scuire cepit: maxie enī indignabat̄: si suoz sermōibus capi se mores philippi patris patriq; subuēisse: pp̄ que crimina parmentonem regi p̄ximozē vna cū filio interficere fecit: p̄pter qd̄ oēs in castris in cū fremere cepere miscrātes innoxij sentis & filij casū interdū se quoq; nō debere melius dicētes: Que cuz nunciata eēt Alexandro: a sentia animū reuocauit: Reuocato itaq; ad bella aīo: mox Carasmos & Clas in deditōne accepit: post hec Indiam petit: vt oceano vltimoq; oriēte suū finiret imperiū: Cū autē ad Niseam venisset vrbez oppidanis nō regnātibus fiducia religiōis liberi patris: a quo vrbs ip̄a fuerat cōdita parti iussit: Serūtāmē ad spectaculū sacri mōtis exercitū duxit oibus nālibus bōis decorati: Inde mōtes dedalos Cleopidis regine petit: que cū se ei cōcubitū dedisset: redēptū regnū ab Alexandro recepit: Filiūq; ab eo genitū Alexandruz noīauit: qui postea Indoz regno potitus ē: Peragrataq; India ad sexū mire aspiratis & altitudinis p̄uēit & que Hercules obtinere nō potuit: ip̄e cū summo labore atq; piculo potitus ē: Eiusq; loci gētes in deditōne accepit: vnus aut̄ Indoz regibus Porus fuit q viribus corpis & ai magnitudine p̄ter insignis extitit: q; & bellū iam p̄dē audita Alexandri op̄ione in aduētū eius parabat. Cōmissioq; cū eo p̄lio in p̄ma cōgressiōe Alexandri equus vulnerat̄: & cū ad terrā cecidisset satellitū manu Alexander seruatus ē: Porus vero multis obrutus vulneribus capit̄: Sed Alexander ob honorē virtutis incolumē cū in regnum misit: vbi & duas vrbes cōdidit: Inde q; ad restas: Hestanos: perfideas: Hāgaridasq; cesis eoz exercitibus expugnauit: Cūq; ad Hystites venisset: que hostiū. cc. milia egrū op̄icbat etiā illos denicit: Inde ad amnez Agisimen prexit: & pillū ad oceanū ducebat̄: vbi Jacēsenas Sibeosq; quos Hercules cōdidit: in deditōnem accepit: Hinc in Ambros & Sicābros nauigat: q̄ gētes cū. 80. armatoz. peditū & 60. egrū milibus illū exceperūt: Inde quoq; Hircaniam: mardosq; subegit: ibi ei occurrit: vt Justinus refert: Talestris siue Sinothea amazonū regina cū trecētis mulierū milibus: trigintaq; diez itinere cōfecto ex rege liberos questura: Cuius qdē aspectus aduētusq; oibus admirationi fuit: & p̄pter insolitū seminis habitū & p̄pter expetitū concubitū: ob quod. 13. diebus ocio a rege datis: vt visa ē vterum implese discessit: Post hec cū Alexander in Babiloniā rediisset: statim Barij filiam vxorez accepit: Sed & optimatibus suis lectas ex oibus gētibus nobilissimas v̄gines tradidit: vt cōi facto crimē regis lanaret̄: Ibi ēt multis diebus ocio datis in leticia effusus cōiunia instituit: vbi p̄ Cassandrū Antipatri filiū: q regi mīstrare solebat a patre veneno dato intoxicatus ē: Quo hausto nolēs idē alexāder Monarchiā suā in quēpiā trāsire: ne qs in potētia ei par apud posteros legeret̄: statim vltimā suā voluntatē i duodeci quos ab adolescētia comites habuerat sui amplissimi regni successores cōstituit: diuidēs eis regnū: Et huiusmodi testamentaria partitione facta Alexander. xij. regni sui anno: etatisq; sue. 33. debitū nāle p̄soluit in alexādria vbi & sepulchrū eligens a Ptolemeo Lagi filio i alueolo aureo sepultus ē: Hic itaq; alexāder: vt loquaces greci affirmāt supra humanā potētā ai magnitudine p̄ditus fuit: Tātāq; militibus suis fecerat fiducia: vt illo p̄nte nullus hostis arma ēt inermes timuerit: Cū nullo enī hoste vnq; cōgressus ē: quez non semper vicerit: Nullam vrbem obsedit: quam non expugnauerit: Nullam gentem adiit: quam non calcauerit: Huius tamen maxima fuit reprehensio q̄ potius se voluit Draconis filium & spurium nuncupari q̄ regis philippi. Magna nāq; ip̄ius glorie cupido fuit: quia vbiq; ibat multos scriptozes habere volebat qui sua gesta describerent.

Ceteri Romani in bello Alexandro comparandi.

CA. Valerius Corvinus iam dictus: & L. Martius. L. Sulpitius. L. Manilius Torquatus Q. Publius Sili. L. Papyrius. Q. Fabius Maximus. L. Columinius ac. M. Lurinus Consules & Dictatores Romani hisdem etiam temporibus Rome florere: horum quippe: vt Livius ait in quolibeto: indoles eadem que in magno Alexandro erat: atq; animus & ingenium fuit: atq; disciplina militaris: Si cum quouis istorum Alexandro dimicandum fuisset: non cum Bario certe rem habuisse dixisset: Nam si hominem cum homine: ducem cum duce: formam cum forma compararent: Innetum Alexandrum cum inuictis ducibus bellatum esse dicerent: & Romani isti: alijq; complures inuenirentur: & gloria & rerū magnitudine pares: quorum suo quisq; fato siue publico discrimine & viueret & moriretur.

Pyrrius Epyrotarum rex ex Lacide Troade natus his quidem temporibus fuit: De quo sic habetur q̄ adhuc infans patre exacto: amicisq; interfectis in Glyrium idest Sclauoniam ad Glauciam Regem deductus est: quem vna cum pueris suis educavit: Eumq; duodecim annorum factum in regnum paternum restituit: Hunc legimus non plures habuisse dentes: sed vnum atq; integrum os desuper: quasi leuibus quibusdam rimulis in dentium figuram distinctum: Qui aliquando a quodam enim Demetrii Antigoni regis prefecto: viro quidem audacia: roboze & arte pugnandi prestantissimo ad singulare certamen prouocatus ipsum superauit: & multis de eius exercitu cesis: quinq; hominum milia Adacedonū viua cepit a Tarentinis: deinde imperator electus contra Romanos Albino consule ip̄e eorum castra cepit: Secundoq; prelio gesto etiam victor Pyrrus extitit: sed non sine magna suozum cede

vnde ab eo dictum fuit: Si alia pugna iterū Romanos vicerimus: omnino peribimus: Victus deinde a Siculis contra quos Carthaginēses bella gerebant: in Siciliam nauigauit: vbi et Carthaginensiu potētiam euertit: ibiq; in oppugnatione Ericis munitissimi oppidi primus omnium menia conscendit: vbi et alios e muro deiecit: aliosq; circa se necatos coaceruauit: ipso illo existente: Quibus gestis etiam Hamertinos omnes superauit. Redeunte vero Tarentum in ipso recessu impetu contra regem facto Hamertini totum exercitum turbauerunt: e quibus vnū cum Pyrrhus in capite accepisset vulnus regez prouocauit ad certamen: Ob hoc rex prouocatus et sanguine sedatus ita caput Barbari percussit: vt vsq; ad inferiores partes plaga descenderet: cederentq; hincinde partes corporis diuise: quo facto contra romanos bellum aggreditur pro Tarentinis: Sed a. Ab. Curio superatus in Epyrum reuertitur cum octo peditum milibus et quingentis equitibus: vbi cum Antigono Demetrii filio pugna commissa victor euasit: et multas eius ciuitates obtinuit. Cum autē contra Spartas pugnans accepisset Ptolemū filium in prelio fuisse interfectū: ira et dolore incensus: ipse ante omnes prouectus cede: ac sanguine Lacedemoniorum cuncta repleuit: Semper namq; hic Pyrrhus in bello summus ac inuictus vir fuit: sed tunc priora omnia fortitudinis opera lōge supergressus est. Demū apud agros pugnas per māns cuiusdā annicule regula occidit.

Virī doctrinis excellentes.

Thermes Egyptius qui et Trimegistus philosophus Platonis olim discipulus Mercurius dictus: hoc quidem tempore clarus habetur: qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit: et dixit: vt patet octauo de ciui. dei: deos gentiliū fuisse homines mortuos.

488: Apuleius Apher Platonis etiā discipulus hisdem temporibus Athenis claruit: et ibidem libros multos edidit: videlicet de moribus et vita platonis librum vnū: De deo sacratis librum vnū: de quo diuus pater Augusti. octauo de ciuitate dei mentionē facit. De cosmographia librum vnū. Item aliū quez in libros duodecim distinxit: et Asinum aureum intitulauit. Scripsit etiam hortatorium ad paupertatem contra Emilianum Cuius hec fuit sententia: Nihil est deo similis q̄ vir animo perfecte bonus.

97

Plotinus philosophus Platonis quoq; discipulus et Porphyrii preceptor per hoc idem tempus Athenis floruit: qui ad omnia virtutis ornamenta cōpositus omnium etiā diuitiarū studio firmatus fuit iustus: fortis temperatus et prudens extitit: qui prudentie ratione fortune impetus superare posse crederet. Et propterea librum de virtutibus pulcherrimū edidit: Dixitq; preterea: sicut habetur. x. de ciuitate dei ca. 2. Animā rationālē quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat non habere supra naturam nisi deuz qui sicut sol lunam illuminat: ita et deus animam illustrat.

Demas atbeniēsis philosophus hac etiam tēpestate cognoscitur: qui Alexandro magno volenti Athenas obtinere: restitit psuadens atbeniēsis vt oīo ei nō traderēt ciuitatē: s; tādē ab alexādro ciuitate obtēta ei adbesit: Vex atbeniēsis alexādro sacrificare volentibus dixit: videte ne dū celū custodit; terrā aittat;.

Calisthenem insignem philosophum Aristotelis discipulum per hoc idem tempus floruisse constat: eo qd contra Alexandrum multis rationibus seriose disseruerit: eum increpando dicens: Si deus es beneficia largire mortalibus: non sua eripere debes: si homo: id quod es semper te eē cogita: propter quod iratus Alexander eum trucidari mandauit: et sic deforme in foueam cum cane includi iustus est.

Dinocrates magni Alexandri insignis architectus per hec tempora in precio fuit: de cuius forma corporis et ingenio: Vitruuius in proemio secundi libri de architectura multa disseruit: Hic teste eodem Vitruuio Alexandro in Egypto alexandriam metatus est: et instaurationi templi Ephefic diane p̄fuit.

Explicit liber quintus presentis operis.

Fratri Jacobiphilippi Bergomensis ordinis fratrum Eremitarum diuini Augustini in omnimoda historia nouissime congesta: de Italicis vrbibus maxime: alijsq; complurimis Liber sextus feliciter incipit.

Anglorum regum vsq; ad Breni gallozum ducis tempora.

Anglorum regū tēpora gesta; ac nomina a primis mundi regibus vsq; nūc locis suis a nobis p̄ viribus diligenter percurra ad partem Breni galloz ducis cōditoris nostri: quaz iādiu in māibus hīe desiderauimus: dei grā vērū ē: Is plāc: vt oēs histo. testat; oīuz fere Cisalpinaz vrbū aut auctor: aut cōditor fuit. Accirco eū ex industria anglicos Reges omiserimus cōsonū ad lectoris voluptatem videt; a p̄mo Bruto rege vsq; nunc earū noīa repetere: vt lōbardi nostri sue originis intitiū et procursum perdiscat. Primus igit; angloz rex Brutus Enece p̄nepos fuit: a quo (vt diximus) Britānia isula dicta ē: post quē secundus Loebrius eius filius: q tādē i bello sagitta percussus occubuit: Medaneius filius. 3. rex successit: Vnde. 4. Abēpricius eius filius: vir pessimus impauit q tyrānides et cedes multas exercuit post quē. 5. Embzaciū q multas vrbes didit. xxv. filios ac. 30. filias genuit: q̄s oēs Siluio. 4. albanoz regi trāsmisit Albanis matrimonio iungenda; cū

Latini a Sabinis aspernati essent. Hic quoq; post Brutū p̄mus in gallias classez p̄duxit. Brutus autē se

cundus eius filius hic sextus successit. Reliqui vero decē et nouē fratres: Siluio predicto auxiliante germaniam omnem conquiescere: Post hunc Brutus septimus imperauit Leir: qui vrbez ex suo nomine cōdidit. Octauus Bladuel imperauit: Qui Micromantiam primus Anglos docuit: post que nonus Leir rex eius filius regnauit: qui et ipse nonnullas extruxit vrbes: tresq; filias genuit: Quibus matrimonio copulatis: a duobus ex ip̄is generibus regno pulsus est. Verū mox Agampi regis Vallie: cui tertiam eius filiam indoratā tradiderat: auxilio in regnum restitutus est. Ideo indoratam (dico) quia patri filias interroganti que illarū ipsū diligeret: Responderat: Quantū habes: tantū vales: et tantū te diligo: Quibus v̄bis comotus pater illā regno paterno exheredauerat: et sorores adulantes regem heredes oīno constituerat: a quibus postea defectus est: Adortuo autē patre vltima earū decimo loco successit. Postquē sorozū filij regnū adepti sunt: vnus autē cui Modagius nomen erat: germano pulso vndecimo loco. 33. annis regnauit: cuius tēpore Roma condita est. Laualla eius filius huic duodecimo rex successit: Quo regnate tribus diebus in regno sanguinez pluit. Post hunc Bargasus filius. 13. successit. Deinde decimusquartus Siluius: post quem decimusquintus Iago Bargini nepos: Cui successit decimussextus Carminar-cus Siluij filius: post quem decimusseptimus Godoburebo decimusoctauus Proter: qui ferente patre suo perempto: et Suardo Francorū rege fratris sui auxiliario superato: ipse quoq; demū peremptus est Regno deinde per multa tempora vacante: et per quinq; reges mirummodum lacerato: Tandē Bonucrius Eleotisis filius regnū pacifice obtinuit: qui etiam confestim corona aurea sibi imposta leges multatias edidit: et celeberrimū templū Concordie struxit: in quo postmodū āno quadragesimo regni sui mortuus sepeliri se fecit: Hic autē duos: Belgiū et Brenū post se reliquit filios: Cui Belgius primogenitus vigesimus rex successit: et leges celebres composuit: quas iam Alordus rex ediderat: Urbemq; ac turri perpulchrā condidit: Brenus autem natu minor vir bello strenuus ac ferox: sed liberalis Nozchaubriā vsq; Cathenefiaz regionē ingenti virtute obtinuit: Sed hand multo post inde pulsus ad Segitiū auxiliū postulaturus accessit: Et quia indigenis munificentissimū se exhibuit: mortuo Legino Allogobzū regem in regnum successit: ducta eius filia vxore. Et quoniam Allogobibus comitem ac munificentissimū precipueq; in dandis lautissimis cibis profusissimū se exhibuit: nulli aditum denegans: Brenus innumerof bello sibi ademit populos: quozū auxilio finitimos regulos debellans regnum omne in suam redegit potestatem: ac non multo post contra Belgiū germanum regem expeditionem fecit: Sed interuentu matris inter se statim cōposuere. Et firmata pace Bartrudū filium Belgius loco suo regnarē fecit: Quibus ex sen-tētia gestis Brenus et Belgius cū inuerabili multitudine: q̄a etiam terra illos quos genuerat capere nō poterat pre multitudine ad nouas querendas sedes: sine glorie cupiditate pellecti: siue vt alij volunt ad infestina bella vitanda ducti: siue vt alij affirmant vnde dulcedine ab Italia allecti: aut alio quouis modo ducti in Italiam cū vxozibus et liberis et trecentis hominum milibus: vt Iustinus in. 3. 4. Epitho. libro habet se transfulerunt. Et primo circa Eridiani oram: vbi insubres Galli et Tusci vicatim habitabant sese infundentes vrbes nonnullas: de quibus et alijs multis mox dicemus (condere aut instaurare seu ampliat: pulsus inde veteribus incolis) ceperunt.

Brenus igitur conditor noster maximus et excellentissimus rei bellice ductor: et Senonensium gallorum dux Monuchri anglorum regis filius: tredecimo Assneri persarū regis anno: et olympiade nonagesimo septimo: ac iudaice captiuitatis septimo supra ducentesimo anno: cū exercitu trecentozū milium gallorū relicto proprio solo Italiam venit: et expulsis veteribus tuscis: eozūq; vrzibus occupatis: multaz vrbiū (polycrate ac Justino testibus) fundamenta iecit: Quarū de numero Papia: Bergomū: et alie: vt mox dicemus fuere: Vbiq; presidio et operarijs relictis Romaz versus cum exercitu tendens oīa sibi formidine: et ferro aperuit. In Etruriā autem perueniens contra Tuscos ac Romanos Senenses vrbē pro senibus validinarijsq; et armentis: vt Polycrates in sexto habet: extruxit. Inde ad Romanoz experienda virtutem Romā profectus ē: Ad quā perueniētes incredibili furore vrbē ceperunt: et crudelē in modū direptam: igniq; exusta ad capitoliū peruenerūt: ip̄mq; et cepissent: nisi. Ad. Manlij vtus obstitisset: Uex soluta obfidiōe galli inde cū ingenti pecuniā recedētes: Camillus eos insecutus: et pecuniā abstulit: et fugatisq; patriā ab hostibus deceptā recuperavit: Qua victoria in vrbē cū triumpho rediēs: secūsus Romulus iter iocos militares appellatus ē. Verūt̄n̄ post recuperata a Camillo vrbē et galli in regione eadem nō inruēta cū Ro. hūere certamia: et tū Liniō teste breuiozū t̄p̄is spacio p̄ ceteris romāoz cōfecta referūt cū firma iterecesserit iter ip̄os pax. Brenus autē multis in italia ad cōdēdas et instaurādas ciuitates dimissis cū multo milite asia intrauit: illāq; velut examē apū repleuit: tātusq; terror gallici nois ibi fuit: vt lacesit reges pacē ingenti pecuniā mercarent. Ptolemeus vō Macedonie rex ausus illis occurrere victus et multis vulneribus saucijs captus est: Tandē eius caput aputatū: ac ad terrores hostium circūlatum fuit: tota acie lancee affixū: nec multo post nemine prohibente vniuersaz Macedoniā vastare: et spoliatis hominibus etiā deozum tēpla spoliare aggressi sunt. Sed dū Apollinis edē apud Delphos spoliare cepissent: partiz terremotu obruti: partiz grandine et frigore dissipati: reliq; ab accolis vsq; ad internitionem cēsi sunt. Brenus autē eo in plio vulneratus cū dolore ferre nō posset pugione vitā finit: Quo mortuo galloz relige nonnulla asianoz loca postmodū occuparūt: et ibidē permāserunt. vñ ab ip̄is gallis gallacia et Hallogrecia dicte fuere: ad quos postmodum illa extat Pauli apostoli epistola ad Galatas.

C Mediolanū igitur civitas potētissima totius Cisalpine gallicæ Metropolis et urbium ceterarū mī: impante Assucro psarū rege āno mūdī. 4840. et anī xpī aduētuz. 359. a gallis senonēsis nō dīta (vt mlti astruer volūt): sed aucta et instaurata fuit. Eā enī Josue hebreoz iudicis tēpore a dignissimis auctoribus primo conditā fuisse memorie proditū ē. Nec certe credēdū ē vt tā ferax: tāq; opulēta regio vsq; ad Senonēsum galloz tēpora sine vrbe extiterit: Cuz Bonifredus Viterbiēsis ep̄s: et Secius auronius vir illustris i cathalago nobiliū civitatum velint ipam ēt Troianoz tēporibus clarissimā fuisse. Nā et Sicābri Hermāte populi a Sicābria priami soror dicti: Troia euerſa Samsonis iudicis tēporibus occupatis Ungarie et Suenie: ac Bauarie p̄vincijs: Italiā tandē maxio impetu intrā res aegleſiā et reliquas vrbes p̄bēderūt. Mediolanū autē vsus hostili aīo acie dirigētes: Juliū insubrē Regē obuiā habuerūt: cū quo pace cōſecta adeo pacis federa p̄cufere: vt Sicābri et Mediolanēses: sicut Charinus in chronicis hēt: vnus populus et vnū efficerēt regnū. Propterea Bonifredus Viterbiēsis ep̄scopus dixit.

C Mediolanum civitas Cisalpine gallicæ.

Tunc mediolanos socios habuere sicambri
Viribus illozum suffulsi pluribus annis
Amodo montana fatagunt captare cumana.

Tunc Brixianorum preripuerunt solum.

Progentes priami ligurum capit vndiq; plana

Hac itaq; regiā urbē multis vicibus euerſā: multisq;

noibus appellatā inuenimus: Tpe. n. Tole iudicis israel maxio arsit icēdio. ideoq; anī troie destructionē qm Laomedon rex fuit iterfectus a quodā pallade troiano capta ac dissipata fuit: et belonesi ambigati britonēsis galliaz p̄ncipis vsq; tpa deserta ferme et ibitata extitit: q̄ eo cū insubribus alijsq; gētibus ex gallia pueniēs sedē locauit: et sepiū vicū pdidit. Instaurata aliq̄tisp. 200. ferme ānis vsq; ad Brenū hūc haud civitas magna fuit. Eius vō aduētū mirummodū auctā et instauratā fuisse cōstat: et cū ātea Subria et mesopia et pucētia atq; Alba dicta fuerit: nūc oīssis ātigs noibus mediolanū appellata ē: q̄ multoz annū cir cūdāta sit: hec āt vrbs: vt L. iui. li. 20. tradit anī xpī natiuitatē. 232. ab vrbe āt cōdita. 460. āno i deditioez romāoz p̄mū vēit: vbi postmodū Magonē Annibalis frez eā occupatē supatū vulnerauerūt. Sz postea amilcaris peni suasioe ducta Ro. rebellauit: ad quaz cū exercitu Ro. vēisset amilcarē cū. 36. mili. p̄cis et mediolanēsisbus iterfecerūt. Capta deide: vt Oro. et L. iui. 31. li. h3 a Claudio. M. et d̄ ea triūphato p̄ an. ferme 500. paccata adeo creuit: vt ha Ro. agnoīata sit: et ibi p̄ncipes romāi quoad p̄ occupatiōes licuit ibitarēt: p̄pterea nulli vnq̄ subcē didicit. Hactenus autē nec ex modernis t̄pibus secus. 50. militia eq̄stris ordīs virozū i bello emisisse cōstat. Empozū certe totius Lobardie semp fuit: et agrū vniuersuz i oi bōitate feracis simū h3: eā herculeus maximianus iter ceteros p̄ncipes mēibus et tēplo exornauit: nā eidē muz secūndum adiecit: et urbē āplificauit: et ex suo noie herculeā appellauit: i honozēq; hercu. p̄hanū celeberrimū struxit qd nūc diuo. Laurē. extat dīcatū. In huius vō vrbis laude diuus Barna. aplus: vt ex eius hīsto. hēmus iqt p̄uē cū. 2. discipu. meis: Baio. f. et Anathaloe ad civitatē mediolāi: q̄ p̄ romanā arcē famosissia hēbat: pariēq; d̄ore sublimis: p̄ eā vō tā diurnā felicitatē p̄mas molestias tpe ābro. ep̄i ab arriāis p̄tulerūt: ide paulopost atilla gothoz rex illā diluit: et paulopost instaurata paz̄ genit. Logobardi vō ēt multū molestijs et opp̄ssioibus eā agitaue: p̄uat̄ deniq; regno logobardis mediolanū p̄ an. 360. sub italie regibus et Vice comitibus: vt suo loco dicemus plurimū floruit: nec vllas molestias sustinuit: donec Federicus Barba: r̄ssa eā solo eq̄uit: quā tñ mediolanēses ab alexā. pōti. Ro. et ab ipatore grecoz atq; a p̄mēsisbus: placētiniis et alijs civitatibus adiuti repetitā patriā tāto reedificauerūt aīoz ardore vt itra triēniū ditiōr populoz fre quēior necnō et potētior solito seā videret. B̄nabat tūc Bualuagnus vicecōdes vir isignis et p̄rie p̄r appellatus, Porro civitas hec q̄tū tēploz magnitudie: regaliū domoz āplitudie: clarissiaz edū nobilitate: nec nō et oīuz artū bōitate floruerit: nāq; etate floreat: cū potētissioz d̄ioz ducali maiestati obsequētū: tum vtriusq; sexus cōtubernū religiosoz ibitatū: ac caterna huius vrbis eq̄stris ordīs viroz ac doctoz: nec nō et armoz: p̄ānorūq; et oīfariā vestimētoz fabrica et mercatura ipa declarāt. hic robur militare et eq̄tum mltitudo educit: hi eximij i q̄cūq; re artifices sūt: cuius qdē vrbis adornāde dignissimus p̄nceps Frācis. Sp̄bor. q̄ i ea an. i 4. p̄ncipatū tēnit accuratissimā diligētā egit. is nāq; p̄nceps pulcherrimū nauile p̄ qd ex mediterraneis i urbē necāria d̄uchāt: adduxit ex abdua: ex quo civitas nō modicā tuscipit vtilitatē. aliō ātea philip. ducis ope ex ticino simāe d̄ducebat: castellū sup̄bissimū i ea a fūdāmēt̄ extruxit qd fortitudie iter mūdī mirabilia p̄nūerari pōt. hospitale q̄ q; toto orbe celeberrimū i ea edificauit: et tēplū brē v̄gini dī catū idicibili ipēsa an. saluz̄ n̄re. 1388. ichoatū magnū accepit icremtū: vrbis vias oēs cū ātea cenose foret:

diligentissime strauit: et alijs inuenerabilibus ornamentis: et p'clarissimis insignibus regius idē p'nceps vrbe exornauit: utpote pulcherrimis tēplis: mōasterijs: palacijs: porticibus: hortis: nēoribus: et aq̄ductibus: et alijs q̄ enūerare lōgū ēēt. vñ et p̄ multitudie populorū et diuitiarū copia secūda Roma iure vocari pōt. In **A**bediolanēsi agro extat **M**odoccia oppidū sane vrbs magnitudinē p̄ se ferēs: antiqua lōgobarдорū p'ncipū sedes: vbi ē basilica brī **J**oānis **B**aptiste: ac palaciū sup̄bissimū: qd̄ **T**heodelinda regina extruxit. **H**abet et idē ager p̄ter reliquos duos lacus. **V**erbanū. s. ex quo **T**icinus p'cedit: et **E**pilū: ex quo **L**ābus effluit: haud lōge ab vrbe defluēs: q̄ totū in circuitu irrigat agz: **A**bediolanēses a **B**arnaba apostolo eaāgelium xp̄i p̄mo susceperūt: **C**ui paulopost successit diuus **A**mbro. irrefragabilis doctor: a quo sanctus **A**ugusti. doctor et ipse excellētissimus in hac vrbe ad xp̄i fidē cōuersus ē. In mediolanēsi vrbe **M**acarius et **C**elsus: **B**ernasius et **P**rotasius: alijsq̄ nōnulli gloriose martyrio coronati sūt. **C**ōplures deinde sc̄ssimi ac doctissimi cōfessores: necnō et v̄gines i ea claruere: **A**lexāder secūdus **U**rbanus tertius ex nobili **C**ribellorū gēte: ac **C**elestinus. 4. pōtiffices **R**omāi: et **C**arus. is. romāorū impator q̄ **B**ioclicianū precesserat (ut **S**ir mus saturninus dicit) **A**bediolanēses fuere. **G**enuit p̄terea hec vrbs **H**elyprādū: **O**ttū: **D**ualuagnū vicecomites: q̄ p'clara gessere faciora. In disciplinis autē ingrege opōssimū ē. **E**x clarioribus vō **S**tattus **C**ecilius comediarū scriptor hinc emerit. **E**x nostris autē hēt **B**aciū ep̄m sc̄ssimū ac scientia p'ditū: quē **B**regorius i dialogorū libris memit: et **H**eltrādū **T**urrianū ordis minorū gnālē doctorē. **A**ntoniū **R**aduēsem quorū nōnulla extāt opa. **A**ndreā de **B**ilis nostri ordis vix scia et ope diuū: q̄ et ipse multa scripsit: s; et **S**ignorolū et **O**bertū de **O**tto: ac **C**hristoforū **C**asteloneū iuriscōsulorū sua etate p'ncipes ornauit et ciuitatem **J**oānes d' **M**aritano p'cipuus medicus: et **J**oseph **B**ripius secula ribus litteris apprime erudiue: de quibus omnibus locis suis dicemus.

C Papia vrbs **L**isalpine gallie.

C Papie cisalpine gallie vrbs **A**ssueri **P**ersaz regis tēporibus et gallis **S**enonēsisibus **P**aulo lōgo bardorū histo. in secūdo testāte fundamēta iacta sūt. verū longe ante insubres galli v̄icati locū illū habitauerē. **H**ec. n. in margibus **T**icini flumis ex **V**erbanō lacu effluētis: quē lapideo pōte pulcherrimo traiecit: sita est: et a **T**icino flumie **T**icinum appellat: vbi insignis **S**cipionis de **A**nnibale victoria extitit: **E**ā postea ob sitū et acris salubritatem amenitatēq̄ ostrogotorū: deinde lōgobarдорū reges libēter incoluerūt: apud quā et multa preclare gesta: ut infra dicemus: eā illustrauerūt: **E**t p̄terea cū **A**bediolano magnitudie faciei: antiq̄uitate ac dignitate diu cōtendit: **V**erū nūc **A**bediolanū plurimū excellit. **A**be tamē et nūc oli clare illustresq̄ fuere: hāc aliquādo **A**ttila hunnoꝝ rex cū reliquis vrbus cepit: diripuit ac vastauit: et paulo-

post instauratā etiam **O**doacer **E**ruloꝝ rex crudeliter cū multa boiū cede spoliāuit. ibi tūc tāta fuit ciuium romanoꝝ cedes q̄ta vnq̄ alibi post cōmissa fuit: post exactos lōgobarдорū reges: **Y**ngari **S**alodo duce vrbe hanc diu obsessam et captā denuo ferro: igniq̄ penitus vastarūt. **E**ius postea exornāde vrbs p̄ce teris **J**oānes **B**aleacius maria vicecomes p̄mus mediolanēsiū dux multā adhibuit diligentia. **N**ā post multa ibidē accuratissime sabrefacta: castellū magnificētissimū regio apparatu cū amplissima bibliotheca veluti doctissimus struxit: ciuitatiq̄ gymnasiū dedicauit: et iuxta castellū ingentē lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes constituit: in cuius medio sup̄bissimū monasterium ordinē **C**arthusienſium cū eius sepulchro ingētī impensa sabrefecit. **L**uci autē ipsius ambitus est centum et viginti stadiorū. In hac vrbe multa sanctorū corpora ab **A**istulpho rege a **R**oma delata: quibus et sacella edificauerat: et monasteria virginū vbi et filias dedicauit summa deuotiōe venerant: sed precipuo honore sanctissimi doctoris **A**ugustini relige a **L**uitprādo e **S**ardinia allate: cultu et religiōe venerantur. **N**ā et sepulchrum ex cādīssimo marmore eisdē sanctissimis reliquis ab ordine nostro mira celeritate structū est: q̄ etiam aspectū quendam pulcherrimū prebet. **G**enuit autem hec ciuitas multos p̄claros viros: s; qui sanctitate et disciplinis p̄cipue excelluerūt: **S**irus eius vrbs episcopus doctrina et sanctitate laudatissimus **E**nodius poeta eloquentissimus: **B**amianus etiam ipsius vrbs episcopus: cuius littere in sexta synodo plurimum valere. **H**abuit et **J**oannez decimūnonū pontificē romanū. **H**abuit et etate quasi nra **A**ntoniū **B**uaynerum medicū sua etate celeberrimū qui in curis medicinalibus multa composuit. **E**t **C**atonem **S**accum et **S**ilanum nigrum ciuili deditos iuri: et bonarum artium studijs ornatos. **H**ic etiam **J**oannez **R**ecobus nostri ordinis instaurator: et doctor emerit: **V**ir acris ingenij et declamator sua etate p̄cipuus. **C**um autem propter huius vrbs episcopatus magna et diuturna inter episcopum papiesem et archiepiscopum **A**bediolanensem fuisset contentio: tempore **C**onstantini pontificis **R**omani declaratum fuit: ut tantūmodo **R**omane sedi et nō archiepiscopo obtemperaret: eiq̄ palio et cruce vti liceret: quo postmodum **A**lexander tertius tempore **F**ederici **B**arbarosse priuauit.

Comū vrbe vetustā a qua comēses populi a gallis Senonēsis i margie Larij lacū dicitā Iusti. asfirmat. Plī. at eiusdē vrbis ciuis dicit Comuz Bergomū. Obioz stirpis fuisse: quā gētē a catione ignoratā Cornelius Alexander dixit fuisse mōtanā. Hec vrbs quā nūc hēmus: instar cancri edificata ē. Orbis corpus i similitudinē corpis cācri ē: z hec muris circūcingit. Lauda vō cācri suburbū porte turris dī. Duo aut suburbia alia videlz de vico: z d' Lurignolia brachia cācri referūt: hāc huiusmodi forme helyprādus vicecomes tpe Lōradī pmi impatoris: cuz ātiquā penitus evertisset: edificauit: Ea antiquissimā conditā Rbetij icūbētes postmodū (vt Strabo inqt) vastauerūt. Sed Pōpeius magni Pōpeij pī ibidem colonos restituit. Et deinde. L. Scipio tria

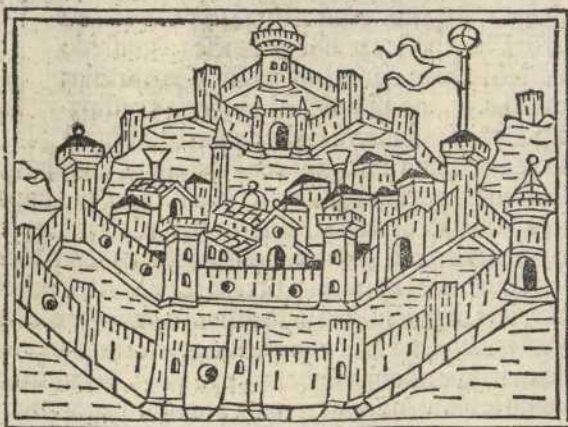
Comū vrbs Lombardie.

milia supadecit: e qbus nōnulli fuere greci: qz ibi domiciliū nō hūerit: oppido tū nō reliquerūt: nouū Comū appellātes: quā postea Gotti vastauerūt. Deinde helyprādus vicecomes: siue Anselmus archiepiscopus de pusterla familia nobili āno dñi. 1124. adeo funditus evertit: vt vix hac etate p̄stine vrbs restitū seruet. Hūic vrbi diuus Ambro. ep̄m dedit: cuiqz spūaliū ac tēporaliū ep̄m ac comitē istituūt: q̄ plāc ciuitas tāctū ppter agri malignitatē paz suscipiat alimētoz: viroz tū solertia: q̄ mercaturā exercēt z domorū pulchritudie mōasterioz tā mulierū q̄ viroz multitudie: necn̄ z tēploz pulchritudie: artificūqz abundantia iter isignes vrbes merito cōmūerari pōt: Eius ager magnus: sed vbiqz mōtuosus z vallibus plenus ē: vey vinetū z olinetū nā cultus lebetū ad dcoquēdos cibos pulcherrias hz fodinas q̄ nec alibi effodiunt Lōgobardoz p̄terea tradūt histo. i lacu lario isulā cē i q̄ comacia ciuitas erat: z ab ip̄a isula appellata: vbi Asprādus lōgobar. rex sp̄ale p̄sidū hūit: z multas ibidē diuitias p̄huauit: ad quā ēt Lōdiptus ip̄ius gētis rex cōfugit: q̄ vrbs āno salut. n̄c. 700. vastata fuit: postea aliq̄tis istaurata a comēsis demū āno. 1159. p̄itus euerla z nūq̄ istaurata: Ea isula a Como. is. mil. pas. distat dī: d' q̄ Cassio. i ep̄sto. memit: In hac vrbe nobilis ciuis Julia vgo. p̄ xpī noie post varia tormēta z p̄lia qbus cū diabolo p̄fixerat capit (obtruncatiōe martyriū sumpsit: Sic excellēs viri fuer Abūdius ip̄ius vrbs ep̄s doctrina z scitate clarissimus Plī. h̄s histo. q̄ nūles scripsit histo. Cecilius poeta: sicut Catul. v̄z inuē: Bonus stupa ordis eremitaz scī Aug. q̄ in diuinis nōnulla cōposuit. z Raphael legū doctus interpres q̄ digestū z codicē explanauit.

CBergomū Cisalpine Gallie vrbs.

CBergomū cisalpie gallie vrbs ex q̄ z nos duximus origine: testibus Iusto z Polycrate z Paulo i 2° Lōgobar. histo. li. a Breni militibus an xpī aduētū. 350. āno dditōis sue sūpsit iūtū a q̄ bergomēses nūcupati sūt. Est at aliud oppidū i miori asia qd̄ p̄gamū dī cū. p. i p̄ncipio: z a post. g. q̄ fuit Attali regia a q̄ p̄gamēi nō p̄gomēses dicit sūt: z p̄gamene carte q̄ ibi cartaz fuerit mltitudo. Bergomū igit ciuitas saluberrio adiecta fuit mōi: totaqz ad Austrum v̄git: q̄ z situ: arteqz icxpugnabilis ē q̄ z colles multos hēat: z tota cū suburbāis fortissimis cir cūsepta sit mēibus: i supellio mōi h̄ns itra z extra icxpugnabiles arces. Eius sane ābitus magnus est q. 40. stadijs p̄tief. Sergius flu. vrbs suburbana p̄terfluit: oēmz agrī irrigat plāciē q̄ z terrā fecū dissimā reddit: z ciuitati multā cōfert vtilitatē: In ea ciuitū edes nō ignobiles sūt: s̄ z tēpla multa plurto qdē exornata apparatu. Itaz i medio vrbs foro p̄ magnificū extat tāplū btē. Ad. dicatū: atz alijs necarijs excolit̄ ornamēt. ager totus opulētus ē: p̄ter teptē trionalē q̄ mōtāus ē z asp̄ ac frigidus: vbi n̄ facile vit̄ neqz aliq̄ alia nascūt. vey ibi ferz z cotes ad acuēduz ferz idonei effodiūt. z sūt q̄ dicāt nullibi tales effodi lapides. multe ibi sūt valles: q̄z aliq̄ vini optimi: suauissimarūqz frugū z olei feracissime sūt: aliq̄ vō modice: s̄z multis i locis ferrarias officias h̄nt z lāificas Sapp accole vt plurimū cōmercijs magis q̄ agriculture oprā dāt. Bergomēses. n. ac mediolanēses mulieres p̄ceteris ad secūditatē z liberoz educationē valēt. viri at lraz studijs ac mercionijs inigilāt: italiā: reli q̄sqz puicias p̄currēt. vñ sit vt p̄ceteris pecunijs abundēt: z diuitijs z honoribus clarissimi hēant: adeo p̄bie studijs ceterarūqz facultatū generi se dēdūt: vt discēdi studio totū orbē p̄currāt. Būdū vō hec ciuitas multis claruit strēnuis militibus: quoz p̄clara gesta: regalia eoz monumēta ferūt testimoniū: quoz qdē v̄tute p̄ multos annos mirabile sortita est incrementum. Verum superueniētibus dissidijs z ciuilibus bel-

lis maximū perpeſſa detrimētū: Multis etiā annis ab Ungaris potiffimū Suetis z alemāis incurſio-
nes: direptiones: vaſtationes incendiaq; ſuſtinuit: ita vt diruptis menibus vix q̄s turribus ad hoc potiffi-
mū extractis contineri poſſet: ac ſic per multos annos deſtructa: z ſine habitatore permanſit: Id enim ſa-
ctitatum q̄maxie fuit tēpore Berēgarij ſecūdi: vt hētur infra libro. xi. videlz poſt mortē Ambroſij ipius
vr̄bis comitis. Demū laceſſiti Bergomēſes hoſtiū potentia Boemo regi ſeſe dedere: q̄ vr̄bē in protectio-
nē ſuſcipiens arcē munitiffimā extrui iprimū curavit: In hac vr̄be Alexander vnus ex Thebeoz legiōe
ſub Maximiano imperatore capitis obruncatiōe martyriū promeruit: Cuius corpus ſanctiffima gra-
ta Lupi vr̄bis cuiſdeꝝ ducis filia ſepeluit: poſt cuius paſſionem: z ipſa miraculis clara geuit in domo
z amborum reliquie ibidē precipuo in honore habētur. Venit hec ipſa noſtra ciuitas viros ſanctitate ſcia
z armis ſclaros: inter quos floruit Joannes ipius vr̄bis ep̄ſcopus tēpore Joannis pape quinti: cui ob
ſanctitatem z doctrinam: vt Paulus lōgobardoꝝ h̄ſtoricus hēt: reges z p̄ncipes honoris gra aſſurgē cō-
ſuenerāt: Venit z Gerardū ſanonēſez ep̄m noſtri ordiſ: z Paganinū ordi� pdicatoꝝ: q̄ multos tracta-
tus ediderūt: Albriciū p̄terea Roſatū cōſultiffimū Juriū doctore: q̄ totū ciuile ius acutiſſime explanauit
Baſparinū Barciā ornatiffimū oratore q̄ ſua industria z ingenio latinās l̄ras ſemimortuas quaſi ab iſe
ris reſuſcitauit. Euidonē Carariū phyſicū: q̄ in medēdis lāguozibus noſtro euo nulli extitit ſecūduſ qui
etiā genuit Michaelē medicū z philoſophū clariffimū: ac in oī doctrine genere ſciētiſſimū: qui adhuc iu-
uenis: tāta ē eius ingenij vis ac dicēdi copia: vt in oī ſcia libros ediderit. Hinc Bartholomeus Beolens
ortū habuit: vir rei bellice peritia iſignis: q̄ p̄ res fortiter geſtas a Senatu Veneto: ad impatoric dignita-
tis ſaſtigiū euectus fuit. Fuerūt etiā alij noſtra etate audaciſſimi: q̄ arma ſumma cū laude tractarūt. Hec
aut vr̄bs cū diu Mediolanēſiū p̄ncipibus paruiffet: z ab ip̄is anno dñi. 1345. arce: q̄ capella nūcupatur:
z muroꝝ mole inſtaurata fuiſſet: Tandē in Venetoz manus anno domini. 1429. peruenit.

¶ Brixia vr̄bs Cisalpine Gallie.

¶ Brixia ſporēs vr̄bs: quā Juſtinus z Paulus
Lōgobardoꝝ h̄ſtoricus dicit cōditā fuiſſe ſimul
cū mediolano: z alijs ſdictis vr̄bibus a gallis ſe-
nonenſibus. L. iuius ſo in q̄nto velle videt a ger-
manis trāſeūtibꝝ ad Italiā duce Liconio cōdi-
tā: z eā gallie Lenomanoz a q̄bus condita ſit ca-
puteē. Tēpore iſtū Bedeōis iudicis Iſrael a
quodā troiano noīe Thrace (teſte Bencio alexā-
drino h̄ſtorico cōdita fuit: z ex ſuo noīe p̄o thra-
ciā appellauit: que ē totū puincie nomē dedit. vñ
in h̄ſtoria ſcōꝝ Fauſtini z Iouite habet q̄ Au-
relianus Impator venit Brixia in puincia thra-
ciarū: Verū poſtea p̄ Mediolanēſes Hotifredo
viterbiēſi ep̄o in chronicis teſtate: Sicābriēſiꝝ
auxilio. c. 35. āno aⁿ vr̄bē cōditā cuerſa z diſſipa-
ta p̄ Brenū inſtaurata fuiſſe potius q̄ cōditam

dicere poſſumus: Eſt itaq; vetuſto nomine z rebus apud eū clariffime geſtis: clariffima quā L. i. li. 21. fu-
iſſe romāis auxilio his vr̄bis ſcribit. L. Emilius impator effuſū agmē ad Mutinā ducit: z iſluis: q̄ tunc
circa mutinā erāt ceſi ſūt romāoz. 800. Letez Lanetū petierūt ſex ſigna militaria adepta. Suet tūc auxi-
lio romāis brixiaī gallis aduerſus alios gallos z Boios: Hāc ē potētiffimā vetuſtiſſimāq; fuiſſe antiq̄
eius ruine: nūc i ea inuente ppulchre oñdūt. Sz omiſſis antiqs noua p̄ſequentes eā q̄maxie nro euo pul-
cherrimā populofiſſimā: ſeraciſſimā videmus: Cuius cōditio talis ē: vt nullius rei ad hūane vite ſuſtēta-
tionē egeat: Quā vr̄bē vna cū eius agro cōmēdare volētibus: i oī bōitatis genere nulla rō abeſſe ſinit: Nā
z lq̄ eā laudāt: ipſam galline lac ferre dicūt. In auſtrū itaq; tota v̄git: z ad collis cuiuſdā radices poſita eſt
i cuius ſublīmi cumulo extat arx munitiffima: totaq; vr̄bs nouo z inexpugnabili: dupliciq; nūc circūcin-
gitur muro: quā z Barca fluius p̄terfluit: q̄ ad molēdū ē plurimū cōferre ſolet. Fontes ibi exundāt: q̄ nō
ſolū i foro: ſed ēt p̄ regiōes: p̄ mōaſteria: p̄ hospitalia: p̄ carceres: z p̄ puatas ciuū edes vberti effundunt.
Tēpla ſo nō vulgarā z āpliſſima religioſoz mōaſteria z cetera pia loca vr̄bāiſſima: necnō z nobiliſſime
ciuū edes: vr̄bis magnificētiā p̄ ſe ferūt. Hēt hec vr̄bs p̄ ceteris āpliſſimū agrū: q̄ ad octingēta ſtadia i lō-
gū extēdit: cuius nulla ps icultra iacet: excepto dūtaxat ſiqd lacus aut mōtes aut ſilue pbibeāt: vbi ēt ſunt
oppida cōplurā vetuſti noīſ: z populo frequētatiſſima q̄ vr̄biū magnitudinē hūt. Sūt preterea i eo agro
duo lacus. Sebinus ex quo olius: z Ldrēſis: ex quo chifiſus fluij egrediunt: At olius p̄ totū diſſūdatur
agrū: cuius curſus nō pax cōmoditatis accolis offert: Brixianus ager frumētū: miliū: legumia: vinū cu-
iſcūq; generis: oleūq; vbertim pducit. Lane quoq; lini: ſenti: carniū: caſei: butyri: piſciū optioꝝ oīſ ge-
neris pecoz: pomoz: ficū: caſtancāz: nucū: amigdalaz: coriloꝝ abūdātiffimus ē. B̄bites p̄terea cedri
z cuiuſcūq; generis ligumia: ſed z ferrū z calybs i maxia hētur copia: adeo iter ceteras vr̄bes in oī bōitate
opulētiffima eſt: vt merito dici poſſit Brixia magnipotēs. Hec aut ab āno ſalutis. i 428. Venetis parere

cepit: a quibus etiā maximū suscepit incrementū. Brixiani sacramenta christiana ab Anathalone barnabe discipulo susceperunt: apud quos ep^oatus etiā primus tenuit. Fuerunt deinde duo r. 30. eius vrbis episcopi i sanctoꝝ catalogo relati. In ea scilicet Faustinus et Iovita ipsius vrbis ciues sub Adriano p^oncipe mā tyriū capitis obrucatione p^omerere: necnon et alij multi: quos enumerare longū eēt. Habuit et hec ciuitas plures viros egregie literatos: inter quos fuit precipuus Bartholomeus sacerdos canonū professor. De quibus oibus infra dicemus: Quatur vero nostra etate multis clarissimis viris legū et bonarū artium studijs decoratis: necnon et ciuitas belli peritia: moꝝq; compositione notissimis.

Verona pulchra ac preclara venetie vrbem al^o pibus finitima. Iustinus et polycrates historici a gallis senonensibus vrbem ferunt: s; nos Sicardi cremonensis ep^oi sententie inherentes: post tro, ie excidium cōstructā asserimus: et a senonēsis gallis potius instauratā vel ampliata q̄ conditā. Quā arbis fluius diuidit: et quatuor pontibus pulcherrimis traicitur. Hec ciuitas ita Romāis principibus grata extitit: vt in ea a m^ophite atruz romano moꝝ: nonnullaq; alia construxerint edificia. Ibiq; deinde a gothis longobardisq; regibus: necnō et ab alijs principibus ac tyrānis domus excelsae: alta palatia: pulcherrima tēpla: inexpugnabiles arces: et castella fuerūt cōstructa. Eius accolae: quū multi sint diuitijsq; affluar: modestia etiā et vrbianitate p^o ceteris ciuibus redolēt.

Verona venetie ciuitas

Ager veronēsis p^oer vinū optimū et oleū: quo refertissimus ē: ad alēdas et oues plurimū cōfert: vbi saluberrima pascua sic ouū lanas molles efficiūt: vt ex eis delicatissimi efficiāt pāni. In eo igit agro est benacus lacus: ex quo miscus flu. egredit. Urbis huius gesta s; vario fuerūt euentū. Atila. n. gothoꝝ rex eā euertit: et icēdit. Alboinus p^omus longobardoꝝ rex ibidē Rosimūde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi rhodolphus imperator Berēgariū ipatoꝝe supauit et occidit. S; deinde quū i alemanos trāslatū fuisset ipiū hec ciuitas varios ptulit dños. Primo nāq; mōtenculoꝝ familia i ea dñuz sumpsit. Deinde a comitibus sci Bonifacij pulsa. A; ostēsis eius dñio potitus ē. Ipse vō āno dñi. 1113. ab Ezclino d romano p arma pulsus: mātuanoꝝ armis restitutus ē. Adortuo postea gzone Ezclinus post ānos. 13. veronā rursus obtinuit: q̄ ināissimus tyrānus. cc. veronenses in carcere positos vna cū carcere: quo detinebant exussit. Defūcto at apō socinū tyrāno veronēses itez comitibus sci bōifacij i libertatē dducti aliq̄ diu feliciter p^omasere. Deinde nobilissima scalligeroꝝ familia et ipsa vōnēsis surgēs p tyrānidē ipaz occupauit. et p. 70. ānos cū maxio splēdore vōne dñata ē. Postmōꝝ pp varias belloꝝ diffidēs s; ortas a Galeatio maria vicecomite p^omo mediolanēsiū duce pulsa ē. Demū ē Galeatio duce mortuo et ānuēte eiusdē galeatij vxore vrbis i venetoꝝ manus dvenit: et iā. 70. et amplius ānis eius dñio potiti sunt. Venit hec clarissima ciuitas viros in disciplinis excellētes: zenonē p^omu ipsius edm viz scitate et doctrina clarissimū: q̄ multa i veteri et nouo testō edidit cōmētaria. Emiliū ma crū poetā. Paulopost Catullū poetā: atq; Pliniū nepotē historicū et pbūz pgregiū: ac alios plures. postremo: vt Frāci. petrarche placet: i ea fuere Raynaldus insignis grāmaticus: et Joānes madius iurecōsultus si incelebris. Venit et guarinū oratoꝝe ornatissimū et pbūz insignē. Petrū quoq; maryrē ordis p^odicatoꝝ virū scitate ac doctria clarissimū. Hūit et viros belli scia pclaros: et familias clarissimas: Adūculoꝝ et sci bonifacij comites: quoꝝ gesta pclara hūit. S; et scaligeroꝝ potētissimā familiā genuit. In qua canis grādis vir bello egregius fuit: q. 50. et vno āno eiusdē vrbis dñatū tenuit: et sua virtute: armisq; cremonā: parmā: lucā: r begiū: vicētiā: pataniū: ac taruisiū suo adiecit impio. Floruit in ea Luchinus vermes vōnēsis: q̄ magnanimitate cretam a venetis pditā recupauit. Venitq; Jacobū ei nequaq; dissimilē: q̄ rez Galeatij p^omi mediolanēsiū duci p arminiacū comitē et Joānē acutū āglicū suo p^osilio ac fortitudine tutatus fuit: pp q̄ merita bobio vrbis ac vogeria ab eodē duce dōatus ē: et nūc vsq; sūma cū laude paceq; eius successores possidēt.

Vicētia insignis et memoria digna vrbis inter veronaz et pataniū sita ab vtraq; stadis ducētis distās a gallis senonēsis cū auidictis vrbibus teste polycrate in. 6. cōdita fuit: quā ēt Meduacus flu. pene mediā diuidit: et menibus magnificisq; ciuiū edibus ac tēplis non mediocriter decorata: et viroꝝ pbitate iā diu floruit: quū ex ea magnū robur militare: et viri i oī doctrie genere defluerūt: d quoꝝ numero palemō insignis grāmaticus fuit et galeitanus p^ossbyter pbūz singularis. Antonius luscus vir eloquētissimus: q̄ p^omus oīo nes ciceronianas cōmētatus ē. Sibonus rbeoꝝ ornatissimus: grece latieq; ligue pitissimus: et Athens biffarins iurecōsultus et eloq̄ntia et doctria p^ostātissimus. Hec ciuitas mortuo galeatio p^omo mediolanēsiū duce cū a carariēsis scaligerisq; pncipibus vgerēt: ac duris infestationibus p^omeret adhortate Catherina ipsius ducis vxore se se prima venetoꝝ impio subdidit: cuius auxilio et exēplo et Senatus venetus pataniū: et reliquas italie vrbes postea obtinuit.

Cremona pulchra ac egregia cisalpine gallic vrbem Aiconij pediani auctoritate fultus a gallis senonēsi

bus et dicitur: vel potius aucta affirmare possumus. Nam pedianus inquit: quum Romani principio colonias deducere placuerit sex milia deduxere colonos. Causas autem deducendi fuisse ait: ut gallis opponeretur: ea tunc loca que circumstant obtinerentibus. Et Strabo inquit gallos a principio padum fluvium incoluisse explis veteribus tu scis. Ex quo plane inferitur illos et pulchram instaurasse urbem. Sed ab historicis fide dignis: utpote Sicardus ipse cremonense episcopo viro doctissimo: et Bencio alexandrino in chronicis eam temporibus Belboze iudicis israel a Brimonia troiano palladis socio condita inuenimus: et a se brimonia primo appellare. Nam brimonia secundum Bencium idem est quod cremona. Ea autem: ut idem auctor huiusmodi: gigantes latrones subterraneos specus: ibidem habitantes prope denastates ab hercule supuente liberata fuit. Hec deinde mix in modum aucta et bonarum artium gymnasio ornata: multas incurrit calamitates. Primo. n. pro susceptos. Ad Antonij exercitus ab Augusto Octavianus peritus eversa fuit. Indeque rursus instaurata post. 400. annos a Hilulpho 4.º logobardorum rege: ad annum salutis nostre. 730. eversa et dissipata fuit. Et postmodum a Federico Barbarossa spoliata: ac inuenta fuit derelicta. Sed postquam per annos multos dignissime instaurata multos conflictus cum mediolanensibus gessisset: in ipsorum fide devenit: eiusque nuncius paruit: et maximum incrementum accepit. Sed hancquam nunc habemus urbem plana est et spatiosa ac concava: et pado abluit: a qua magna huius comoditate: quod padus multa huius navigatione ad usum adeo: ut cum magnis oneribus ad multas regiones navigari possit. Nouissimis fere temporibus cum finitimis civitatibus pro guelforum et gibellinorum factiones dum durissima bella certaret: quedam eorum factio celsissimam turrim: et toto orbe admiranda in medio urbis foro erexit: quam et duobus annis perfecit. Hec urbs etate nostra lateritijis domibus: pulcherrimis palatijs: monasterijs: templisque magnificetissimis: hospitalibus amplissimis: alijsque vrbium necessarijs cum maximo habitu et menibus: fossisque profundis exornata. Huiusmodi et agrum amplissimum in plano constitutum: in quo nonnulla oppida sunt opulentissima et populo frequentata: qui et fructu: vini: croctisque optimi feracissimus est. Alius in superfluo. ut plurimum per agrum cremonensem pertulit: quod terram fecundam in feno maxime exhibet. In ea scissimi confessores Babilla vrbis ipsius episcopus: et homo bonus precipue huiusmodi honore. Ex hac viri doctrinis excellentes prode ex vetustis Quintilius poeta Virgilij familiaris. Ad. furius poeta cognomemto bibaculus: Eusebius eloquentissimus diuino biero. discipulus. Huiusmodi protera Herardus sablotium excellere physicum et astronomum: quod chaldeas sicut latinas sciuit litteras: et multos Quicene et raris libros ex arabico latino fecit. huiusmodi et guilielmum vrbis nostre episcopus novarienses. et Nicholinum theologum insignem: quod multa memoratu digna composuerit: sed et Apollinarum medicum precipuum: quod Aristotelis aiaz comentatus est: et alios multos medicine deditos. Ornat quoque Rizado malubre legum doctor: quod codice dignissime explanavit: et Joanne balistariorum oratore luculentissimo: et nup huiusmodi baptista cognomemto Platina vix clarissimum et in dicendo facundissimum. Nec non et Baptista blasium medicum et astrologie scientissimum: ac alios plurimos.

Cabantua gallie cenomanorum memorabilis vrbis Maronis virgilij: unde origine duxit: diuino carmine decantata: ut quibusdam placet a matre Tyrese vatis filia post thebaorum interitum ab Alexandro illa tunc condita fuit. Sunt tamen que dicunt Tyresiam thesei temporibus fuisse: et in eius seruitute duenisse: que post prius itum in italia cum multis venit: et cum socijs grecis matruam condidit. Sed quum inter ex Tyborino tusco rege Venus natus esset: et ad ipsorum oppidum tusci et veneti proflueret Venus muris oppidum circumdedit: et in aliam formam redegit: quoniam et a matre matruam appellavit: dicere Vir. x. li. encidos. Ille est patrij agmen ciet oenus ab oris Faridice matris et tusci filius amnis: Qui muros matrisque dedit tibi matrua nome. Hec motibus: quod galliam et germaniam ab italia diuina dunt vicina est: hanc pecula benaco lacu: ex quo micus effluit: quod exundans matrua usque labit: ibique lacu facto vrbem circumuit. Unde et progrediens breui cursu padum insluit. De hac Livius. li. 2. sic dicit. Ita diuise copie boiisque in agrum suum tanquam profecti in subzres cenomanique super annis micij ripam cōsederunt infra mille passuum milia. Et Cornelius eos eisdem fluvij castra applicuit. Et li. 23. prodigia enumeras: quod anno. 5. secundi belli punice fuerit dicit: matruam stagnum effusus micio amni cruentum visum. Passa est autem matrua superioribus temporibus maximas calamitates propter illas que virgiliano versu sunt notissime. Abantua vrbem mife nimium vicina cremona. Nam ab Atilaghotis et Hilulpho logobardorum rege 4.º a Lacano bavarorum rege aliquando diruta: aliquando spoliata: quoniamque muris apertis derelicta et spoliata fuisse constat: quam et vngari aliquando ad solum usque euerter. Unde et locus: vbi tunc fuerat ad rei memoriam nunc vngariam nuncupat. Athildis postmodum nobilis comitissa eam diu tenuit: mirificeque ampliauit: sub qua Nicholaus secundus pon. Ro. concilium celebravit: in quo constitutio de pon. ro. electione a cardinalibus facienda confirmata est. Hanc per multa tempora post Athildis multi possederunt: in qua clarissime famillie della ripa: et passerinorum aliquando profuerit. Demum post varios casus incluta gongyagorum familia magni canis auxilio pulsus passerinis ea usque in presentem cum maxima laude potiri sunt. Quorum et proteritorum dñorum cura: diligentiaque tum pulcherrimis portibus super lacum iactis: tum sublimissimis templis: regijs palatijs: et nobilibus civium edibus plurimum illustrata est. Unde et nunc amplissima civitas habitata est: et rex abundans: quod ad usum humanum necessarie sit. Hanc procius christi sanguis: quod tpe Caroli magni miraculosus apparuit: plurimum illustrat: ad quem visendus Leo papa pro frequetissima miracula ibidem gesta se protulit. In ea anselmus lucensis episcopus vir sanctus: et eruditione moribusque insignis requiescit: et beatissimus Joannes bonus matruae civis ordinis eremitarum diuini augusti miracul clarissimus. Venit et hec vrbis albinum ordinis eremitarum Bini augusti. sacrarum litterarum interpretes: qui inter cetera memoratu digna tractatu de corpore christi edidit. Athebum est medicum clarissimum: et ad sicilie regem de medicinis opus egregium proseripsit. Habuit et Galeatium caprianum episcopus civem presentissimum: et ad sicilie regem de ornatis simus. Ibidem relique corporis sancti Logini martyris: quod latus domini lancea apuit magno huiusmodi honore.

Placentia vetustissima emilie vrbe a quoda placentulo noie troiano iuxta padi & trebie flu. tpe Belboze iudicis israel codita Bécus alexadrinus in chronicis affirmat. Deinde per rpa captiuitatis iudaice a Bel- lonefo gallo miru i modu aucta dicit. Hec & cremona circūquaq; pado site in media regione ppinque sūt: In qua (vt pedianus aconius ait) Romani colonias: vt gallis alia loca occupantibus opponerēt: deduxerūt. Unde & empozū maximū teste lino li. xi. Romani magna ope extruxerūt: magnoq; p̄sidio firmauerūt: qd hannibal expugnare nequit. Et p̄pterea locū accole frequētare ceperūt mixtis vndiq; ex finitimis po- pulis: quos plio superatos hannibal crudelissime dirupuit. Hec ciuitas quū nulli vnq̄ paruerit ad annū ii 49. palanicinis nobilibus subiecta fuit: Deinde per multas manus deuolutas: tāde in galeati p̄mi ducis mediolani manus deuenit: post cuius mortē intra duos ānos p̄pter arcellatoz: rubeoz: aliozq; tyrānidē octies in pdā fuit exposita: & ad eam calamitatē deduxerūt: vt oi. p̄sus habitatore destituta fuerit. Post ānū deinde. 40. vel. 50. philippo duce tertio defuncto: quū se placētia venetis subdidisset. Mediolanēses in eā arma stentes post durā obsidionē a Frāncisco sforzia mediolanēsis exercitus ductore capta fuit: & to- ta militibus i predā data. Quoz tāta i diripiēdo effrenis libido extitit: vt nil diuini: nil sit hūani seruatū. Huius vrbis ager optimus ē: & multis in locis oleis & vinetis abūdans. Silue & materia plene circūiacent per cuius arua trebia fluminis & alia flumina p̄terfluūt: regione vbertiz irrigates: p̄pter quod & oium pe- coz pascuis abundat: & caseus ibidez efficitur opti mus: ex quo etiā placentinus caseus dictus est. Placentia pfundissimos hz puteos p̄ sale excoquēdo. Ornata fuit hec ciuitas Gregorio. x. pon. Ro. ac longe teste Cicerone L. Cincha oratore: & sancto Cassio vrbis episcopo: & placentino iuriconsultissimo: qui glosam legibus primus apposuit.

Vertonā vetustissimā gallie cisalpine vrbe a liguribus pdita fert: sed quo tpe n̄ satis constat: q̄ oliz: vt Stra- bo hz: magna fuit p̄lebra ac optimis legibus iustituta: & paci simul & bello aptissima: h̄z nūc modica ac tenuis sit. H̄z hec vnicū v̄tricē: i quo vetustissimū diue marie dicatū extat tēplū: vbi & castellū vrbis custodē p̄stru- ctus est. H̄c in mediolanēsiū vidictā Federicus barbarossa diripuit: incēdit: & vastauit: & quā nūc i plano hēmus vicecomites mediolanēses reposuere. Eius ager optimus: ac vini optimi: & gualdi p̄tingēdis pan- nis feracissimus. Cur āt a tāta gloria in tantā deuenit miserā tpozve culpa: q̄ oia vorāt: an incolaz di- scordia non satis claz hētur. Sepe eiz sit: vt p̄pzijs vrribus ciues magis q̄ hostes noceāt. Serūt vertonē- ses extruxisse bobiu vrbe: q̄ petro vermi nūc parēt. H̄c hētur clara beati Valli abbatis mōasterio: qd ipse Vallus theudelinde longobardoz regine impēsa extruxit. In hac etiā vrbe multe sunt sanctoz reliquie: & potissimū sancti martialis vrbis epi ac martyris: ac sancte apollonie martyris.

Albā pedemōtiū regionis vrbe: quā plinius pōpetianā noiat a troiano quodaz Troilo Bécus alexātri- nus codita dicit: & ab ipso troie noie appellasse: quā quū federicus Barbarossa papiēsiū auxilio & subgesti- one obsideret i auroza diei: quā horā nos albā dicimus obtinuit: & deiceps albā vrbe ab ea hora nominauit. H̄c iādiu nobilissimis monasterati marchioibus paruit.

Thaurinū cisalpine gallie ciuitas: & totius pedemōtane regiōis caput tpe moysi a phaerōte solis filio codi- ctiois sue initū sūpsit. H̄c: vt paulus perusinus historicus ait: regnāte apd assyrios Spareto rege vt. s. li. 3. expressus ē) Erydanus: qui & phaeton solis filius cū copia suoz duce nulo nauigi ex egypto deuenit in mare: & ventis adiutus in sinū: quē ligusticū seu ligustinū dicimus venit. Ibiq; cū suis longa fatigatus na- uigatiōe descēdit: & cū suasionibus suoz i mediterranea p̄geret: Venūtinū vnū ex socijs suis nausea mar- debilitatū cū parte suaz nauiu custodē reliq̄t in littoze. Ipe āt Erydanus supatis mōtibus: quū āplissimā atq; fertilē deuenisset planitiē hoiesq; rudes agrestes feroceq; cōperisset ratus ingenio eoz ferocitatē su- peratur: secus padū cōsedit: & thaurinū oppidū codidit: & p̄mo erydanū a se nūcupauit. Ibiq; quū ali- quādiu regnasset ligure filio relicto ipse phaeton i pado periit: a quo padus erydanus postmōz appellatus ē. Plinius āt in. 3. nālis histozie dicit: Thaurinū initū hūisse a liguribus: cuius opimo supiora approbari videt. H̄c q̄ppe n̄o seculo ad alpiū radices cōstitit. Cuius mōs oium altissimus est: & eius cacumina sēp niue albescūt: & eius scopulū hānibal penus cuz igne & aceto ex inuio puū fecit. p̄ h̄c nāq; vrbe: vt L. iuius li. xi. ondit: hānibal p̄mū i italia; ingressus hūit. Sit. n. L. iuius thaurini p̄xie gēni aduersus insubres motus bellū erat. Unde ex statuis mouerat hānibal thaurinozq; vnā vrbe caput eius gētis: qui volētis i amicitia nō venerat vi expugnauit. Ea q̄ppe vrbs in figura quadrata structa. 4. portas hz: q̄ ex turri iū foro surgē- te iū gymnasiū posita a speculatore oēs cernūtur. Padusq; flu. illā q̄ abluūt: & durie ānis riuius mediā p̄- terfluūt: cuius q̄de comoditate tota ciuitas purgat: & plurimū decorat. H̄c. n. etate & diuitijs ac alijs ml- tis ciuiuz edibus ac monasterioz: & ecclesiaz ornamētis mirifice creuit. Longobardoz. n. p̄cipiū & ducuz oliz celebrima sedes fuit: eo q̄ totius regiōis mediā sit: & lignis aquisq; ac alijs necessarijs copiosissima ha- beat. Fuit deinde marchionuz mōnasterati subdita: q̄ ipaz & regionē vniuersaz & oppidis & ecclesijs celeberrimis plurimuz auxerunt. Deiq; sabaudiēsis p̄ncipibus seu ducibus iādiu paruit: q̄ i ea gymnasiuz bo- naz litteraz primuz cōstitueret: deinde alias dignitates & bñficia eidē p̄tulere: quoz auxilio plurimuz de- corata est. In huius itaq; regiōe p̄ceteris plurima atq; p̄clara cernunt oppida: adeo vt p̄ magnitudine: po- pulozq; frequētia vrbe ipsaz antecēdāt: in qbus nōnulle clarissime ac p̄stantissime extāt familie: oēs i eidez iurisdictionē exercentes. Coualles quoq; plurime & lōgitudie ac magnitudie adsunt: q̄ qdē a fluiijs vrbitz irrigāt: & ferri multas hūt fodinas. Thaurinēses oēs n̄o seculo molles ac delicati sunt: & in victu plurimuz

frugales: eo q[uo]d tyrānidis exptes ex agro oīa ad victū necessaria p[re]ter oleū abūdātissime habeāt. **A**ulti. n. thebeoz legionis in ea gloriofo martyrio coronati sunt: quoz corpora ēt nunc p[ri]ncipuo venerātur honore. **V**enit hec ip[s]a ciuitas maximū ipsius ep[iscop]i: viz vtiq[ue] scia et sanctitate p[ri]ncipū: qui in suis codicibus: vt. i. li. 9. loco suo dicit: multa edidit. In huius agro ad cinisij montis radices secus fuit ciuitas: quā **F**edericus barbarossa per mōtes illū trāsiens dolo captā diruit: et nūq[ue] in codē stata coaluit: cuius ep[iscop]atus sedes: postq[ue] et ip[s]i ciues ep[iscop]oz suū trucidarunt: in alterius dictionē cessit.

Eporedia cisalpine gallie haud magna v[er]bs a Ro. populo p[er] gallos infestos: vt plinius placet: s[er]byllinis libris admoniti condita fuit. **Q**ue: vt idē plinius affirmat: a bonis equoz domitoribus lingua gallica epore dia appellata fuit. **H**ec i australiore p[ar]te: italieq[ue] finibus incole q[ui] faucibusq[ue] vallis auguste p[ro]cie sita ē: et lo ci cōmoditate satis munita: in sinistro h[uius] arce: in qua et maius tēplū beate virgini dicatū p[er]tinetū h[uius]: vbi ea reliq[ue] diui **B**essi v[er]bis ip[s]ius ep[iscop]i p[ri]ncipuo accolis venerat honore. **V**iria finiuus ex valle descēdēs h[uius]c intersecat: ex quo maxima lignoz vis p[er]ducit. In hac v[er]be **A**ugustus cesar delectis funditus salassis populis oēs sub corona vendidit: que (vt strabo ait) fuerat Romano[rum] colonia. **E**ius ager a meridiana plaga frugibus satis abūdāt: **A** septentrionali vero vix vllaz p[ro]ter castaneas fructiferā arborē p[er]ducit: sed optia p[er] p[er]coribus alendis h[uius] pascua. **E** quibus cascus et salassus nūc v[er]bz antiquū nomē retinēs ibidē abūdāt et p[er]anus asper. **H**ec v[er]bs regione h[uius] inter duas virias canepetij noie appellata: in qua tres nobilissime familie oppida possidēt: v[er]z vallisp[er]gani: sci **A**martini: et georgij comites v[er]i p[ro]prietes: et multaz virtutū: rezq[ue] experientia celebres: et munificētissimi: necnon ad oēs p[er]humani.

Augusta p[re]toria ciuitas et vltimus italie terminus a **C**esare augusto augusta p[ro]toria nūcupata: q[uo]d ibidē p[ro]tinus p[ri]us posuerat. anno. 30. ante christi aduētū p[ro]hibet instaurata. **E**t sūt qui dicāt eā octaniā augusti ussu: eo in loco quo **T**erentius varro tunc impator cōtra salassos castra habuerat fuisse cōditā: et ibidē p[ri]mū p[ro]to[rum] Ro. possidisse. **H**ec nō ignobilis h[uius]ciuitas: et iuxta geminas alpiū forcs sita grātas atq[ue] peninas: q[ui]bus hercules et penos transisse plinius asserit. **H**atos opinari: et apud eā incisus fuit marmore titulus ille p[er]grādus populos enumerās: quos **C**esar augustus in h[uius] alpius subegit: grātas atq[ue] peninas nūc appellat: alterā ients montis p[ar]tes: vbi monasteriū nobilissimū ē scō **B**ernardo dicatū. **A**licā colūnā **I**ouis: qua itur ad vallē trāstie sabaudiensū. **I**ā quā **T**erentius varro ea in valle. 36. milia cecidisset: et reliquos captos sub hasta vendidisset. **C**esar augustus tribus milibus Romano[rum] eo missis v[er]bē h[uius]c h[uius]c tradidit. **E**ius conualles p[ro]fundissime sūt: et dudū auri fodinas habuere: quas salassi possidebāt: p[ro]p[ter] que assidua p[re]lia gentes ille conferebant: donec a Romanois penitus delecte sunt. **H**ec autem ciuitas dudū sabaudientū duci paruit.

Vercellas cisalpine gallie v[er]bē ante troianū excidiū: vt **S**icardo cremonesi placet: cōditionis haud magis sumpsisse p[ri]ncipū cōstat. **I**āz auctor idē refert: quā dā nobilissimā troianā venerē noie cū **E**licio filio ante vltimā troie captiuitatē in italiā venisse: q[ui] p[er] deuia queq[ue] discurrens nō longe a mōtibus i torēte cesia cōsedit: et parū ibi domū sibi extruens cellā appellauit. **Q**uā qdē vercellensē ciuitatē autumati sūt dicentes: vercella q[ui] veneris cella. **E**a eiz a **A**rtiali poeta apollinea appellata ē: quā **P**linius in. 3. a salnijs libycis orā tradidit. **T**enuerūt at saluij populi mōtes. **I**acee supuenietes. **D**e hac v[er]be i gestis beati **E**usebij ciu[er]dē ep[iscop]i h[uius]ciuitas q[uo]d lignie ciuitatū p[ri]matū tenuerit. **E**x quibus v[er]bis multi intulerūt: q[uo]d metropolie fuerit: et archiep[iscop]alis sedes: q[uo]d nō de iure aut antiqua cōsuetudie fuit: s[ed] casu v[er]gēte et ad t[er]m[in]s. **I**ā quā arriana pestis i ualuisset: et quidā archiep[iscop]s arrianus **A**uxentius noie tunc mediolanensi ecclesie p[re]fesset: **S**yricius papa **E**usebiū vercellensē ep[iscop]m sup oēs puincia legatū generalē instituit. **S**z **A**uxentio mortuo **A**mbrosius archiep[iscop]s cōstitutus est: et **E**usebij iurisdicctio cessauit. **D**e hac v[er]be **P**linius ait. **E**rat lex censoria vintimiliariū auri fodie: que i vercellensi agro canabāt: ne plus q[ui]q[ue] boiūz i ope aux[er] facēdi publicā haberēt. **A**hāz at decori vercellaz: vbi fuit ociliuz celebratū cōtra **B**erengaz turoniensē archidiaconū sub **L**eone. 9. p[ro] Romano: de quo loco suo dicemus. **H**ec ciuitas post varios casus: variasq[ue] disceptationes ab ānis. cc. citra adeo lacerata fuit: vt duobus in castellis diuisa fuerit. **I**āz at instaurata maximis menibus amb[er]z: et monasterioz: tēploz: edifiū: et arcis regie: edificijs exornat. **F**ozq[ue] nō vulgare h[uius]. **A**ulti p[ro]terea scōz excolit reliq[ue] p[ri]ncipue diui **E**usebij sardi ep[iscop]i. **E**ius ager p[re]ter oleū oīa fecundissime gignit: s[ed] vinū p[ri]ncipue **E**a (vt ita dixeris) totius pedemōtane regionis et ligurie emporiū ē. **V**enit quoq[ue] cōplurimos viros clarissimos: qui belloz studiosi fuere: sed hac etate depositis armis agriculturā et mercaturā dicūt amplecti. **S**abaudiensū duci iam diu hec ciuitas paruit: cuius dñio admōz creuit.

Nouaria at v[er]bis post vercellas **B**edeōis iudicis israel t[ri]pibus **E**licius veneris troiane filius in mōtē o quodā nō lōge a ticino flu. fundamēta iecit: a quo postmōz mons ille elicius dēus ē: que qdā dicere audent **N**ouariā eē. i. q[ui] nouā arā: q[ui] e[st] loci **E**licius vna cū matre venere post multos v[er]bz a fractus: ibidē osidētes structa ara dijs p[ri]mo sacrificauerūt. **E**a deinde insubres galli: p[ro]tolemeo teste auxere. **P**linij quoq[ue] t[ri]pibus: vt ip[s]e h[uius] pagus erat: s[ed] paucoz postea ciuiū solētia ob agri bonitatē facta ē āpla: cuius ager satis ferax ē: parte t[ri] aliqua excepta: q[ui] deserta ē: et mōtibus vallibusq[ue] abūdāt. **H**uic diuus **S**iplicianus mediolanensis archiep[iscop]s **S**audētū v[er]z scissimū p[ri]mo dedit ep[iscop]m: cuius exēplo et doctrina ecclesia dei ibidē mirifice creuit. **H**ec ē **A**lbutio filio claro oratore: sicut n[on] tradit **E**usebius p[ro] **O**ctaniā impatoris t[ri]pa ornata fuit. **E**t t[ri]pibus **C**lemētis. 7. pon. Ro. habuit **B**ulcinū heresiarchā: cuius pestis varie agitata fuit. **I**n diuinis

antez Joāne theologuz ordinis nri: viz satis doctū: et i diuinaz scripturaz sensibus subtilissima exercita-
tione limatū: quē p merito virtutū laudat et extollere tenemur: quū nre religionis iādiu a patrū institu-
tis collapse: vna cū Joāne rocho papiensi et Georgio viro optimo primas reformator extiterit: nobisq; sa-
cre religionis habituz dederit.

C Saoua insignis vrbs maritima a genua. 30. passuū milibus distans: antiqua perhibet: eo q̄ L. iuius Ba-
gonis aduētū referēs ipsaz saouā noīauerit: sicut nra etas facit: et nri: Plī. sabbatiū et Pō. mella sabbatia eā
appellauit: q̄ certe hisdē noibus sic nō eo loco fuit: q̄ ea quā habemus noua existit. Nā mago pēnus quuz
nec dū genua ab hisdē aphricanis euerfa instaurata fuisset: hāc et delere curauit: q̄ tunc in sabbatis vadis
collocata erat: a qua quicq; milibus nūc distat: et nūcūq; et locus vadoz portus appellat. Quo at tpe vel a
quibus vrbs exstructa sit nec dūz inuenire potuimus. Hec vō multoz populoz cōmercio samdiū nobi-
lis extitit: et vndiq; menibus. portu: palatijs: ciuitūq; edibus celebra extat: Cuius viri quū maritimis
bellis ac mercature semp insistere vsueuerit: lris caruerūt. Unus at Sixus. 4. pon. Ro. repertus ē: q̄ pter
dignitatē maximā: qua christianos oēs ancillit: et pbia ac theologia nō solū etatis sue: sed priorz quoq; tē-
porz hoies supat: ornatisimaz hanc reddidit vrbe. huius at vrbs dignitatē ipse auxit: q̄ multos saouānes
affines suos: vt sit: cardinalatus: epatus dignitate ornauit. Et quū nepotes suos ad vrbs pfecturā assum-
pserit: Hieronymū riarū comitē forlūij: et imole creauit: q̄ et ipse ob excellētissimi ingentij virtutē preter q̄
litteraz gloria ornatisimā fecit: de quibus locis suis dicemus. Eam licet superioribus ānis diuersi tenuerit
dñi: nunc Baptesinus fregosinus genuensuz dux possidet.

C Naulum modici p̄cij maritima vrbs: cui Alexander tertius papa ep̄m dederat a genuensibus et saouā-
sibus pdita fuit: q̄ superioribus ānis armoz potētia: et nauigioz frequētia: portu turribus incluta fuit. Sz
ab ānis. 50. citra ob genuensū dissensionē tū a factione fregosia: tū ab Alphonso neapolitano rege mul-
toties i predā data ē: et adeo direpta: vt vix vrbs faciē retineat.

C Albiga similiter maritima vrbs a nauulo occidētē vsus. 20. passuū milibus distās: vetustate et opibus nobi-
lis a liguribus tpe Pōpeij supatis i capestri loco qngētis passibus a mari recedēs cōdita fuit. Huius vrbs
primi incolē: sicut Straboni placet: ligures ingauni appellabatur. Et ppea p̄mo albus ingaunū dicta fuit.
Eā merula fluuius abluir: cuius aque ex canepo infecte estiuo tpe morbidā ciuitatez faciunt. hec ciuitas p
culo impatore Ro. alūno et ciue extitit ornata. Be quo Entropius sic scribit. Proculo p̄ia albingatū in alpi-
bus maritimis domi fuit nobilis: sz maforibus latrocinātibz ipse vrbs dñiuz obtinuit. hāc quū diuitijs e
mercatoribus referatissima eēt: pisani ad annū dñi. it65. cū. 25. tremibus inuadētes spoliauerūt: et multis
interfectis: multisq; captiuatis igne totā incēderunt: sz genuensū auxilio: aliazq; ciuitatū cōfessi pulchrius
refecta ē. Ad hāc philippus mediolanēsū dux pdita genua Bernardinū vbaladinū viz fortissimū cū ingē-
ti exercitu misit: q̄ eā. 4. mēsihus obsedit: et multis oppugnationibus mala: que in bello inferri solēt eā pa-
ti coegit: q̄ tadē p̄stātia et populi fortitudie fatigatus re infecta obsidionē soluit. hāc Innocētius. 3. Ro. pō.
genuensi archiepo supposuit quuz diu ātea mediolanēsū archiepo paruisset.

C Agrippia q̄ nūc colonia dī inferioris gemāte vbiuz vrbs ad citeriores rheni ripas sita tēporibus Enee
troiani a quodā troiano Colono noie: vt Sicardus cremonēsū bz: initū sup̄sit: sed postmōz Claudij ipa-
toris iussu: q̄ agrippie maritus fuerat ex vbiuz populis a suenis fugatis instaurata extitit: et ab agrippina
vxore ex eoz progenie ducta appellata ē: quā vrbe sic cōditā vbiuz populi habitare ceperūt. Que ciuitas pau-
lo post quū romāoz socia eēt: fatali igne cōsumpta ē: i qua capitolū: et edificia: et ritus Ro. instar fuere: et ad-
huc nōnulla extāt. Hec metropolis ē: cuius archieps Ro. ele git impatorē. In ea multi scia et scitate clarue-
re viri: quoz de nūo Seuerinus ipsius vrbs ep̄s fuit: atq; ibi. 50. ex thebeoz legioe cursū sui agōis cōple-
uerunt: Ursula quoq; cū. xi. virginū milibus: et alij nōnulli i ea martyriū pmeruerūt.

C Lugdunū transalpine gallie vrbs vienne finitima Scrauiāi augusti t̄pibus: Eusebio teste: a Plāco Lice-
ronis discipulo oratore clarissimo i colle quodā vbi arar rheni cōmiser cōdita fuit: q̄ supra relquas gallie
ciuitates narbona excepta viroz clarissimoz ordie diu claruit. Nā vsui magno illis semper: ac et in p̄ntiaz
emporiū fuit: in ea belloz duces: vt Strabo bz: Atonetā aureā et argēteā augusti iussu signabāt: atq; ibidē
vniuersi galli pulcherrimū tēplū cōmuniū ipesa extruxerūt: et Plāci suasioe aug. Cesari dedicarūt: qd vna
cū tota regioe: sicut Seneca ad Lucillū refert: fatali igne eo tpe quo et agrippia: v3 tpe senece exustū ē. hāc
inter celtas ascribe quibusdā placet: qm̄ os eius suffraganei: et ps vrbs eccliaq; ipa matrix i celi: vt aiūt
sūt. hic plotius q̄ p̄mus Ro. latinā rhetoricā docuit: duxit originē: a quo Cicero se rome puerū cū
fre latine p̄mū doctū rettulit. hic scūs Augēdus vita et miraculis clarus: hinc scūs Desiderius ep̄s: et scūs
Baldomerius: Cuius miracla crebra ciuitatē reddūt illustrē. hinc roanus abbas: q̄ p̄mus ibidē vitā ere-
miticaz duxit: et multoz extitit p̄ mōachoz. Ornat et hec ciuitas scō Nicetio ep̄o: et scō Aureliano arela-
tēsū ep̄o: et hyreneo ep̄o polycarpi discipulo: q̄ ibi martyrio coronatus ē. In ea Dōitianus abbas. Luppus
ep̄s et anachorita. Antiochusq; ep̄s qdā i dño qescunt. Iustus p̄terea angelis p̄rimus ibi vitā finiuit. hec
Ludouico frācoz regi iādiu paruit: q̄ ibi solēnes nūdinās instituit: vbi et pilatus et herodes a Ro. p̄ncipibz
relegati vitam infamem finire.

C Narbonā at galliaz vrbe i narbonēsū puicia p̄stitutā tpe iudicis Sāson ab Enee socijs cōditā Carinus
i chronis refert. Hec t̄bolafacibus finitima ē: et in agtania baud lōge a sonciatibus populis. Est at metro

polis: cuius primus ep̄s fuit paulus apl̄i pauli discipulus: qui quū pdicādi gr̄a cū eodē ap̄lo ad hispanias p̄geret: ibidē relictus ē: vbi pdicationis officio non segniter impleto: clarus miraculis genuit i pace.

Tholose eiusdē puincie vrbis vno t eodē tpe a quodā Toloso troiano iacta sunt fūdamēta: quā quū Ro. cepissent: illuc colonias deduxere: t amphiteatro capitolio: alijsq; edificijs: e quibus aliqua adhuc extāt: ornata reddiderūt: hec narbonēsi ciuitati finitima ē: t sanctōibus nec lōge a sociatibus populis abest. **H**ec tropolis ciuitas ē: eiq; Joānes. 22. pon. archiep̄m p̄mo cōcessit: t ex eius castellis sex i ciuitate erexit: t eodē archiep̄atui subiecit: vt h̄ret tolosanus archiep̄s: qbus quū dignitati p̄fesset fr̄acoꝝ regi subdita: q in ea bonaz litteraz gymnasiū ēt cōstituit. **H**ec sc̄uz Saturninū p̄mū ep̄z habuit: q i capitolio eiusdē vrbis a paganis tētus: atq; e sūma capitolij arce p̄ os gradus p̄cipitatus: capite colliso: excussoq; cerebro: t oī corpore dilaniato dignā ibi chris̄to exhalauit aīaz: cuius corpus ab eisdeꝝ sūmo venerat honore.

Parisius regia t inclyta galliaz vrbis i senonēsi puincia post troianū excidiū: vt Carinus i chronicis h̄z: initiū sūpsit. **N**ā qdā pides quū Enea e troia secedēs vna cū fr̄acone hectoris filio i galliā p̄fiscēs iuxta se quane flu. cōfedit: t ibi populū cōstituens a se parisios noīauit: q bellonatis senonibus attributi luteriā op̄idū postea cōdiderūt: t ab ipsis parisienibus pditoribus parisios appellauerūt: q̄ p tpa a regibus bitata i maximā t potētissimā euasit ciuitatē. **C**ui postmōz carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatē imp̄ ali diademate suscepto: romāoz vniuersale gymnasiū pdidit. hec i insula sequane flu. q̄ p̄petua salus īfluat posita ē: t a Dionysio ariopargita ep̄o ab apl̄is eo vna cū Rustico t leuterio diacono pdicationis gr̄a dicitō sacru chris̄ti euāgelii suscepit: quo ibi martyrio coronatus: paulopost i pago eiusdē Eugenius eius discipulus beate passiois t ipse coronā p̄cepit. **H**uit deide p̄ hec tpa diuū **A**barcellū ep̄m: cuius vitā virtutibus ac miraculis illustrē Fortunatus ep̄s egregie descripsit. **H**ermanus quoq; ep̄s hinc origine duxit: q̄ p̄ te sanctitatis: q̄tiq; fuerit meriti: qbus ēt claruerit miraculis p̄fatus Fortunatus stilo digressit. **H**abuit ēt **H**ermanus discipulū dorotheuū abbatē vix scia t scitate clarissimū: t Venosenam virginē x̄po dedicauit: q̄ postea admirādis virtutibus t miraculis claruit. **O**rnat̄ p̄terea hec clarissima ciuitas reliquijs **B**altildis regine: t auree virginis: alioꝝq; plurimoz martyrum. **V**erum excellentes in disciplinis viros cōmemorare: quos ipsa genuit: lōgū esset.

Desuntio maxima t imperialis ac metropolis i guasconia comitatus burgūdie vrbis loco t nā munitissima quā sequana fluius interfecat a troianis: vt pdicto auctori placet cōdita fuit: hāc **C**esar: vt i cōmentarijs h̄t: cepit: t in edificijs **R**o. vt pantheon: capus martius: capusq; minerne h̄nt: t ipse t reliq; **R**o. postea illustare curarūt: q̄ sēp latine eo mō dicta fuerūt: multaq; alia p̄sce vetustat̄ monumēta (vt aiūt) i ea cōsistūt.

Maguntia metropolitana germanie vrbē a magatio quodā troiano initiū t nomē tpe troiane cladis habuisse Carinus i chronicis tradit. **H**ec inter belgas germanie ciuitates ē: t citeriores rheni ripas attingit. **D**e qua **C**esar i cōmentarijs nullaz facit mētionēz. **S**ed tacitus: qui etiā mollē a **B**ruso ad remorādū i be nū facit refert: t a **P**aulino pōp̄cio Romanoz legionū in germania duce sub **H**erone impatore p̄fectā: h̄tius archiep̄s ad impatorē Romanū eligēdū prestat suffragia. **H**enuit hec ciuitas **A**lbanū virū sanctissimū vbi t martyriū sumpsit. **S**z iam om̄ssis exteris vrbibus ad italicas sermo deducendus est.

Parma emilie puincie vrbis peruectusa: a quodā troiano palladis socio: teste **S**icardo cremonēsi ep̄o tēporibus iudiciū israel initiū pdictionis sue suscepit: t chris̄topoli. i. aureā vrbēz ex suo noīe appellauit. chris̄ enim grece latine aureum sonat: t polis ciuitates. **J**ulius vero **C**esar eo colonijs deductis iuliā ex suo noīe postea nūcupauit: vnde t in templi foribus hec verba adhuc cernūtur. **J**ulsa ciuitas chris̄topolis a corpore sancti **D**ominici milia quindeciz distat passibus. **P**ostremo a parma flu. cā diuidente parme nomen accepit. **C**irbs siquideꝝ ampla t bonis omnibus referta: a qua tarus torrens haud procul preterfluit: qui t accolis multa quandoq; infert damna. **H**ec **C**adolum papā adulterinū aliquando habuit: qui lōgo tempore pōtiffices Romanos vexatus est. **H**ec propter toleratam biennio obsidionez: qua **F**edericus secundus eaz p̄mebat: t p̄pter victoriā: quam de eo adepta est: notissima habetur: i qua clade idem **F**edericus coronā maximi precij: t vasa maximi pōderis plurima amisit. **E**a deinde corona āno salutis nostre. 1321. **H**enrico brixiaz obsidenti fuit restitutus. **I**n ea potentissime ac clarissime quatuor familie fuere: **C**orrigianoz: **R**ossiorum: palauicinoꝝ t vitallesiū: a quibus multa pertulit tyrānides. **H**ec ciuitas viros disciplinis p̄stātes habuit **A**crobiū: cuius extant de saturnalibus libri: in cuius sepulchro **B**lasius parmēsis philosophus clarissimus sepultus est. **C**assium poetam: t alterum **C**assium centurionē: virum belli scientissimū. **O**rnatur quoq; legum doctore **J**acobo arene viro doctissimo: qui multa scripsit.

Autina vetusta emilie puincie vrbis: ad quam **L**iuinus dicit fuisse deductam a Romanis coloniam: t i qua **S**extianus annū decimūseptimū agens **A**. **A**ntoniuū superauit: **D**e qua etiā **L**iuinus plures meminit: quo tpe condita: t a quibus demolita fuerit: vel qui nouā: quā h̄emus edificauerit non inuenimus. **O**rnat̄ ar̄ hec ciuitas **G**eminiani ep̄i sc̄issimi viri corpore. **A**d cuius tūbā frequētia i dies demoniacoz libatione sūt miracula. **H**ic ē geminianus: q **T**otile būnoꝝ regi formidabili t hostili aīo aduenienti vrbis portas: sicut **H**eliseus: aperuit: ac p̄ eā nemini insensu eccitate percussus p̄trāsiit. **H**uit t **A**icolauz matorrellū iuriconsultus: t bonaz sc̄iaz ornatus: cuius clara extant doctrine monumenta.

Ferraria nunc insignis vrbis pado veteri apposita tempore **E**orboꝝum quando et venetic ciuitas initium sumpsit. **I**d tamen ferrarie nomen a ferro sortita est: quod singulis annis **R**auenati ecclesie: cuius dictio

nis erat p̄dere cōſauerat. Scrūt. n. tria loca iuris eccleſie Rauēnatis fuiſſe: q̄ tria metalla ip̄i eccleſie offerre ſolebāt: a q̄bus et noīa ſortita ſunt Aureolū oppidū in ſorliuēſi agro poſitū ab auro: Argētaſ caſtellum pado oppoſita ab argēto: et Ferraria a ferro: hāc tñ p̄mū muris circūdata a quodā Rauēati exarcho noīe Smaragdo circa añ. dñi. 700. iuēimus q̄ ab p̄ditōis iūio nūq̄ ab ip̄a raue. aut a ro. et laceſſita a lōgob. dñi auit: ſ; et poſt dñict' a Caro. lōgo. poſt dōationē d' exar. raue. cc. ro. factā ab ip̄o Caro. ſp̄ i eius obediētia p̄ ſeuerauit: verū tñ p̄ſtatib' germāis impatoribus p̄ficiſſi ro. et hec citas mō ſub vno: mō ſb alio vacillauit q̄ tādē añ. dñi. 1100. Bathildis comitiſſa venetoz et rauēatū auxilio ab hēri. impatore occupatā ſibi vendicauit: ſ; ab ide cēteſimo et. 21. āno cū eſtēſes marchioēs i ea potētīſſimi euāſiſſēt Sallingera quēdam ferrariēſes ſubonarūt: q̄ eoz iſtigatōibus et impatoris auxilio ferrariē dñū d' eccleſie libertatē et auctoritatē occupauit: i ea regnauit añ. x. et ix. quē tādē Innocē. 4. p̄ti. ro. auxilio venetoz expulit et eſtēſes paulopoſt ſibi ſubigē eā cepit: vbi Odrādi. eſtēſ p̄ p̄fuit: Sed ab āno. 68. p̄ſulāte Clemē. 5. cū Alcco eſtēſ marchio Beatricē Caroli ſi neapo. regis duxiſſ; vxorē a Friſco eius filio pp nouerā ſupinductā: p̄ in carē cōiectus ē: et a venet' ipetrato auxilio Ferraria potitus ē: q̄ cū vidiff; ferrariēſes ſe eccleſie ſubdē velle i vidictā mediā Ferrariā icēdit: pp quā iniuriā pulſo friſco ciues ſeſe venet' deder: eo q̄ ſe egregie ab his defendi poſſe ſperabāt. Veneti at ſic ex ciuiū dōitōe ferraria potiti neq̄ adduci potuerūt vt eā dimitterēt: ſ; p̄ti. ip̄e venetos eccleſiāſtico ſuppoſuerit in tēdō: vñ et oīa eoz bōa p̄ gallias aliasq; puicias direpta fuerunt: nec paruiſſent iuſſiōi p̄ti. veneti: niſi palaguria eccleſiāſticus legatus Florentioz i Caroli regis auxilio fretus: venetos arma ferraria p̄mū: poſt caſtello Lbedaldo qd ad potē retiebāt magnis cedibus deturbaret. ſ; ſuitq; poſtea ferraria eſtēſibus p̄ ſucceſſorē ioā. xxij. ceſſa: hāc tñ lege vt quot añ. x. mil. nū. au. ro. eccleſie ſoluerēt: et q̄ſdā cōuētiōes cū venet' penſer: q̄ oīa vſq; ad hūc hercu. q̄ nūc regnat fidelit' ſuata fuer: quorū obediētia et pace: opibus potētiaq; plurimū creuit: ſ; et ab Eugē. 4. p̄ti. ro. citra q̄ ibidē gnāle cōci. celebrauit: vbi et affuit grecoz impator mirabile ſuſcepit icremētū: In ea. n. ſupbiſſima p̄ncipiū ac ciuiūz palatia erecta fuerūt: vbi cū gymnāſiū p̄ſtitutū ſit n̄ris ip̄ibus multi hūanitate p̄bia ac legū pitia excellēte viri.

Bonoīa p̄mū Telsina: vt pli. bz i. 3. poſt bononia: deide bonoīa dca: q̄ fuerit tpe cōdita n̄ iuēimus: eā pli. oīūz vrbiū q̄s Etrurſci circa apēninū hēbāt vetuſtiſſimā et p̄mā fuiſſe ſcribit: nā vt diximus gal. ciſal. et boioz caput fuit: et ē vix auct' Ro. rebus et expulſ' etrusciſ: romāi colōias. 3. mil. vſq; i eā dduxer: quoz auxilio aucta et āpliata fuit: ita vt p̄ tpa auguſti 3. opulētīſſiaz ita. citatū vna fuit: hāc L. orba. impatō añ. dñi. 840. cū ludo. eius filiiū bonoī. multis affeciſſēt p̄telijs: vaſtat' vllul' et agrif poſt inūcras ciuiū: aliorūq; mltioz cedēs dī reptā et iminutā iſtq; ide ad añ. dñi. 127 i. tate potētie fuiſſe legimus: vt ad vſus vene. 3. ānis bello p̄tēderit q̄ liberā nauigatōnē i mari adriatico eis p̄hibebāt: eoſq; cōpulerūt vt liberaz p̄ducēdi ſal et frumēta ſine vectigale facultatē hērent: His felicīſſime geſtis cōfeſti inē bonoī. ip̄oſ orta ē diſſenſio q̄ citatē plurimū attrinuit: pp qd et i manus ro. eccleſie dūerit opus fuit: cuius magratus āno ſalutis n̄re. 1365. ci. quē bz circūdedit murz: vñ et poſtea opibus ac reliqs oznamētis plimū āplificata fuit: et adeo vt etate n̄ra ceſas romādiolē et venetiē vrbes magnitudie: aspectu: v̄tute: edificijs excellēt: optimū. n. vinū: frumētū: legumia: et alia q̄q; ad victū neccāria abundāter p̄ducatur: pp q̄ bonoīa piguis merito dca ē: Eſt' vt ita dixerit) libera: muſarūq; m̄ appellata q̄ ibi canonū ciuiliū liberaliū artū: ſacrarūq; ſc̄iaz diſcipline tradant: Ex ea q̄dez v̄ri ſc̄itate: doctriaq; cōplimi emerſere. ſ; q̄ maxie p̄ſtitere: diuus Petro. vr̄bis ep̄s ſc̄ia ac ſc̄imōia illuſtris q̄ vitas patrū cōpoſuit: p̄ponius ſaty. ſcriptoz. L. ruſticellus orator: n̄ cōtēnēdus: Ornataq; fuit Lucio ſo p̄ti. ro. et Ruſſo: vt martialis ait: Veniſt quoq; hec vr̄bs Guido. archidia. canonū ſua etate: et poſt p̄ncipē Jo. an. et Jo. Cal. celebrimos inrecoſultos. Quat' et Bacagno et Gaſpare calde. q̄ mōumēta mēozatu digna poſt ſe reliquer. Tulit et paulo añ etate n̄raz Aico. albergatū cartuſiēſez mōachū p̄ bonoī. ep̄m: et poſtea eccleſie Ro. cardinalē vix ſapia et ſc̄imōia ſingularē. Fuere et alij p̄ſtātīſſimi v̄ri in hac studioz et ſapie matre: quos p̄memozare longum eēt. Supeſt et nunc Joānes Bentinoliū nobiliū ſua etate i ea potētīſſimus et munificētīſſimus: mltiſq; v̄tutibus oznamētīſſus. mltie ſe ibi ſcōz reliqe: ſ; p̄cipue diui B̄nici: p̄dicatoz fundatoris.

Rauēnā vr̄bē plāe vetuſtiſſimā oſtro. ſgū quodā reg' et exarchoz ro. ſedē. nūc at ſeātui ve. ſbditā: t̄pibus noe poſt liguaſz oſuſi. alij at poſt troie ege. littoz mar' adri. a q̄busdā eo ratibus v̄ietibus ſūdatā n̄nulli affirmant. Sira. n̄ li. 5. a Beſſal' cōdita cōmēozat. q̄ cū thurcoz iurias ſeri negrēt: vmbros quodā ſecū aſſupſerūt: vmbrozūq; colōia hita fuit. hactēū. n. iē paludes ſuāt tota ligneis p̄pacta edificijs et aq̄ſ diſfuſa p̄tibusq; ac lembis vt nūc venetiē pagrata. v̄ez ſupūeribus Ro. Octa. aug. vt L. iui. tradit illā muris nūc ex

tantibus cinxit: indeq; Valentinianus cum triginta annis qbus imperauerat in ea plurimuz egisset eius mentia amplauit. et eius episcopo duodecim ciuitatum subiecit epos: uidelicet Arimini Celene Forliuiz Foripopi. Fauētie Fori corne. q; Imola d; Buci: Bonōie: Mutine Regij Parme et placētie q; citates sub exarchatu postea fuere: et eius ep; Joā. tūc appellatū pallio ex cādida lana vti voluit quo tūc solus vtebatur impator: vñ postea cū Ro. pōti. Rauentes. cōtendē psūperūt: postea Alaricus Ostrogo. rex et reliq; eius successores et menibus: alijsq; edificijs supbissimis celeberrimā reddiderūt. Theodori. vñ illā. 8. et 30. ānis incoluit: in q; et ipse supbas edes et basilicas extruxit: indeq; p multas māus acta calamitatibus: et direptiōibus nō caruit: In ea qñq; polētanoz clarissia failla pfuit: q; et post varios casus et ipa a venetis extincta ē: Budū et in hac celeberria vrbe viri clarissimi tū scitate: tū scia claruer multi: e qbus fuer apolinaris eiusdē p̄mus ep̄s: Vitalis vir scissimus: et Berna. Prothasiusq; ipius Vitalis filij: et alij multi oēs martyrio corōati: Hinc et Joā. huius nois. i. 7. Ro. pōti. fuit. Sed et petrus cognomēto Rauenas Fori cornelij ep̄s q; multas scripturas eloquētissime dilucidauit: ac Cassiodo. senatoz Ro. q; celebres eplas et lib. d; aia scripsit. Fuere et nouissimis t̄pibus clarissimi Rauentes Euliel. philycus et Joā. grāmaticus: Rhe torq; doctissimus q; vna cū Gasparino Bergomate nostro p̄mū eloquentie studia in Italia illustrauit.

Imola. n. Romādiolē puicie citas a p̄scis Fori Corne. appellata: eo q; emilie regiōis oli initiū cēt: post troiane vr̄bis excidiū (lz incerto auctore) initiū sumpsit: quā citatē Narses eunuchus: circa ānū dñi. 550. destruxit: Sed breui post a Baphone ho lōgobar. rege sub nouo hoc noie Imole vt Rauentibus oppōe retur edificata fuit: dñmū iterato destructa fuit: In ea qdē Bartial cocus poeta habitasse d;: sicut ip̄met his versibus innuit dicens. Sigs in terris qua simus in vrbe rogabit: Cornelij referas me lz esse foro. Hāc at cū diu Adfredoz clarissima et regalis familia sub titulo vicariatus possediss;: deniq; nris t̄pibus āno salut. nre. i. 473. in māibus Hiero. Riarij sauonenf̄ ānuēte Sixto q̄ro pōti. maxio duēt. Thadeo eius eni māfre. et Huida. eius filius iter sese dissidētes cū illā diu obtinuisent: ab Halea. Adediola. duce: vt ita dixerit pulsi sunt: Et cū eidē Thadeo castrū nouū i alexadrino agro tradidiss;: vr̄bis dñtuz suscipiēs: eam Hiero. ip̄i genero suo: suscept; tū p̄us. 40. mili. aureis trāstulit: cuius dñtio potitus eā q̄si liberā reddidit: et menibus alijsq; innūerabilibus edificijs clarissimis celeberrimā fecit. hūit hec citas Bñuetanū grāmaticū: et ludoz magistruz clarissimū: q; cū multas nouiss; histo. aliqua meozatu digna scripsit: Et Joā. imo lensem viz pōtificy et ciuilis iurium peritissimū: de qbus locis suis infra dicemus.

Fauētia et citatē haud penl ab Imola cōstitutā vno codēq; tpe initiū sūpsisse tradūt: d; q; L. iui. li. 89. me minit dicēs: Silla carbōe cū exercitu ad Clusū ad Fauētia Fidētiolāq; ceso italia expulit: et Helyus spartianus historicus i vita Hadriāi impatoris iterfecti dic; Aigrinū fauētiniū vñ ex isidiaribus fuisse: Lam gope Torilla gothoz rex cū alijs citatibus destruxit: et postea itez reedificatā Sede. barbarossa male habitatā imunitā reddidit: Inde quoq; et britonū milites diripuerit et icēderūt. Deniq; vna cū Imola i māfredoz failla deueniēs eā vicariatus titulo ecclie vsq; ad hoc t̄ps sūma cū laude gubernauit: quā qdez ciuitatē cū muro careret: Huida. māfre. et Astorgius eius fr̄ viri i bellis p̄stātissimi menibus p̄ualidissimis alijsq; supbissimis edificijs munier. Ornata supioribus diebus fuit Fauētia Martino p̄stati rei militaris ductore: s; nūc quoq; maxie Haleoto māfre. eiusdē vicario: et Hamois comite: viro vtiq; hūanissimo et xp̄iāissimo: ac i studijs hūanitat; eruditissimo: cuius vtute et prudētia citas ipa tū dñis rebus: tuz hūanis: non modicam consecuta est laudem: Eius autem ager cum frumenti viniq; optimi feracissimus sit: lini tū inter Italicē loca obtinet principatum: quem Plinius miris effert laudibus.

Forliuiz flaminee vetusti nois citas ab Ro. cōditōis sue initiū sūpsit: q; et inf. 4. Romāoz fora ea in regione ab eisdē cōstitutā tertiū obtinuit locū: hec at citas cū vniuersa Romādiolē puicia diu sub bononiēsum dñtio fuit: sed cū bononiē. lābertacios et asinellos cuz mult; faillijs gibellinis vrbe pepulissent et Forliuieses eos benigne suscepissent: bononiē. idignari i eos exercitu ducto ab forliuiesibus eruptiōe scā. 8. milia bononiē. trucidarūt: et ab eoz ditiōe citatē penitus subtraxerūt: s; post q̄ bononi. potētia imunita fuit: hec citas cū vniūsa Romādiola se pōti. Ro. obtulit: S; cū et ab ecclie fide recessiss;: Martinus ponti. huius nois. 4. misso Huidōe gallico vrbe obsedit et suburbia incēdit: ideq; ab forliuies. āno salut. 1281. 2. calē. Abaij idē Huido cū oibus suis iterfectus fuis;: pōtifex i vltionē Huidōis iterfecti misso exercitu vrbez menibus expoliari: ide quoq; i māfredoz failla ac postmoduz Ordelapoz dñm accepit: q; et illā muro nouo cinxerūt. Deniq; et ipi post Pini mortē iter se dissidētes i comit; Hiero. Riarij sauonenf̄ et māus duēt: hec. n. citas innūerabiliū ppemodū viroz illustriuz: et p̄ferti l̄raz secūdissima fuit: q; p̄ter Ballum poetā: d; quo Virgi. sepe memit: et Huido. astrologuz: et Rainex celebrē iurecōsultuz: Jacobūq; phūz et medicuz clarissimū hūit. Et sup̄ cetos Blōdū historiciū clarissimū: cuz. 5. filijs genuit. In re at bellica gnaros et clarissimos: Joā. ordela. vr̄bis peccia vicariuz: et Brādulinuz et Tibertuz ac Adoscardā cōcines Brādulos: hec. n. ciuitas soluz h; optimū: q; et p̄ter cōes italicaz vr̄bium fruges: v; frumenti: vini: olei: et fructū suauissimoz et ardaticeis abundat. v; annissio cardamonio Scenogreco cimino coriandroq;.

Ariminiuz vetusta citas clarissimaq; Ro. colōia āno añ xpi natitatez. 270. Ptolemeo Lagi filio apd egyptū ignātē. P. Sēpro. et Apio Clau. psuli. i flamia sine Romādio. testibus Euse et liuio. i. 4. li. a. Ro. p̄ditā fuit: nā idē Sēpro. psul. vt L. iui. li. 21. tradit; h̄pōit; Sici. regibus x. nauibus orā Sicilie legētē Ariminum visendā puēt: ideq; cū exercitu suo ad Trebiā amnē p̄fectus ē: eā deide Octauia. augu. auxit: atque

suburbii cū illo pōte maxio extracto ope cōiūxit: z tā citatē vniuersā q̄ pōtē silicibus stravit q̄ solus ad huc
 exat: ideq; a liburnoz regibus excisa Biocli. impator istauravit: z ibidē sub librū arcū triūphalē supbissi
 mū: q̄ sci Benesij dō: i eius rei mōmētū erexit: postmodū ēt durā a Vitigite Gothoz rege ptulit obsidio
 nē iōā. vitellii impatoris Iustiniā pūū virilitē fēfate. Sede. at̄ h̄s eā postea āpliauit: bec. n. portū h̄z z eius
 dē nois flu. i. q̄ nauigia tute a fluctibus maris p̄fuant. hētq; rubiconē flu. p̄pinqū: q̄ flu. cū puulus sit ab
 accolis pisciatello appellat: q̄ gallie cisa!. puicia diuidit: In ea sigdē synodus mediante Tbauro p̄fecto a
 Cōstatio cesare Cōstati. angu. filio cōgregata fuit: i quā diuus Hicro. iterfuit: quā postea p̄es reprobat: z
 eius gesta nulla eē cēsuerūt: vt hēmus i canōe. 15. di. c. scā ro. ecclia: bec ab āno dñi millesimo ferme mala
 restis clarissimis p̄ncipibus vicariatus ecclie titulo subiecta fuit: q̄ illā z regijs palatijs: alijsq; plimis in
 signibus dēcorat: ex q̄ qdē clarissia fāilia plurimi lraz z rei militaris p̄tia emerfer clarissimi: in ea nūc Ro
 bertus malate. Sigil. filius clarissimus rei militaris impator venetoz p̄ vicariatus titulo ecclie p̄tātē h̄z d
 quo suo loco dicēns. ornat̄ at̄ bec ip̄a citas sci Sandētij ip̄ius epi z sci Victo. martyris: scēq; corōe v̄gis z
 martyris: ac scissime Innocētie v̄gis: In ea passa ēt scā Marina z Theodorus eiusdē v̄gis p̄: emerfit
 quoq; i hac vrbe btūs Tho. z Grego. theologus accurissimus ordis n̄ri: quoz alter miracul claruit: alter
 quoq; i li. sniaz optie scripsit. claruit p̄terea in ea Rober. malate. q̄ h̄z p̄nā hereditatē iustissime diu admi
 nistraverit: res in mūdanas tāto spū cōtēpsit: vt postq̄ carnis sarcina solutus fuit: btitudis samā: signaq;
 scitat̄ in fris reliq̄rit. hūitq; Ariminū z alios viros: z q̄maxie petz z Jaco. pleōes latis ac grecis lris
 eruditissimos. dictū at̄ fuit Ariminū q̄i armoz armariū: q̄ eo i loco Ro. armamētoz suoz munitioes col
 locauerant.

¶ Florentia Etrurie Civitas.

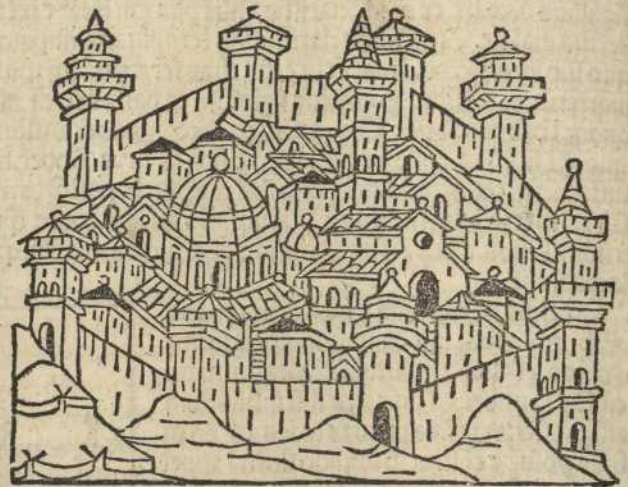
¶ Florentia nobilissima z inelyta ac p̄maria
 Etrurie vrbiū nūc civitas: añ xp̄i adnētuz
 90. āno a Syllanis militibus cōdita fuit: nam
 cū Sylla militibus suis agz illū inbitādum
 assignasset: veniētes primas sedes ad Arni
 fūis posuē z cōstruco oppido fluētā appel
 lauerūt: d̄ q̄ pli. memisse vz: cū dixit: Fluē
 tinus p̄fluētū arno appōitos: Eā enz Tonilla
 Gothoz rex pistozū z reliq; vrbes vi z ar
 mis occupas: p̄ fraudē sub spē pacis cepit:
 z captā penitus euertit: Lz sint q̄ dicāt nun
 q̄ destructa fuisse. Joā. at̄ villanus florētī. i
 sua chroni. idīsm̄ v̄issimū ēt affirmat q̄ To
 tilla rex cū ingēti hoium cede eā iminātā z d̄
 solatā fecerit: q̄ Caro. magnus i mēozā di
 gnitatis suscepte istaurat fecit: maioreq; am
 bitu z menibus circūdedit. nā eo veniēs pri
 mū nobilitatē oēm p̄ vicina oppida: p̄q; vicinas vrbes diu disp̄sam in citatē ip̄am reduci sūmo cū gaudio
 voluit: eoq; loci bis in eūdo z redeūdo sc̄m dñi pasca. celebravit z eā dignissimis p̄uilegijs liberā eē voluit
 leges z magratus ei cōcedēs: nec p̄pterea arbitradū ē istiusmōi p̄nlebritudis ac amplitudis siue regim̄is
 a p̄n̄o instauratiōis fuisse: ad ānū at̄ dñi millesimū q̄rtū z vigesimū plimū ex aduētū fessulanoz aucta fuit
 q̄ ad ip̄az vi z pplarit̄ astricci: destructa fessulana eoz citate: accesserāt: inde āno salut. 1071. eiusdē vr̄bis
 pomeria z ripis flūis arni vltra sacras diui Laurē. edes p̄petuo ābitu d̄ducta fuisse fēf: mortuo postmo
 dū Sede: ho eiusdē vr̄bis hoste isēssio ciues Rodul. impator. 6. nūmū auri mili. p̄solut̄ i libratē oīodaz
 sese reddidit: z rep. reformātes. xij. ārianos creauerit: z paulopost artū p̄ores adito vexillifero iustitie cre
 auerit: z publicis edibus iclusit: nec aliō q̄c̄p̄ q̄ d̄ rep. cogitar̄ iussi s̄f: z hic qdē magratus ad n̄fāz vsq; etatē
 puēt̄ z pdurat: q̄bas z palaciū eximie p̄lebritudis ciues extruxer: hāc ēt arnus flu. p̄terfluit q̄ ob rapaci
 tatē ad vsa aq̄ innatigabil̄ ē: ibi p̄cursoz index maxia in veneratiōe h̄r: ob cuius hōrē edes p̄clarissia i ce
 lebriore vrbe locc dicata hētur: quā baptisteriū dñt: cuius qdē value ex solido ere existūt: vbi noui z vet̄ste
 stamēti h̄storie ienarrabili ope sculpte h̄nt. estq; p̄terea ea i vrbe: p̄ter reliq; ornamēta incredibilia tēplū p̄
 magnificū z stupendū opis formice ornatū gl̄iose v̄gini marie dicatū iuxtaq; turri marmoreā singulari p̄
 stātia cōstruatā h̄z. arsit in onobus incēdijs i puo t̄pis spacio ad ānū dñi. ii. 76. maxia ex p̄te: multos. n. z in
 nūerabiles bec citas hūit aduersarios: q̄ eius libertatē subuertē ānxi sūt. pisanos z senēles ac alios etbru
 scos: q̄ cōi ouētū hito eā destruendā eē cēsuerit: ide henri. 7. cesar: paulopost castrucius: postmodū Ladī
 flaus apu. rex: post eū Balea. maria dux p̄mus. Adedio. z añ ip̄z Joā. archiep̄ Ad. dio. z philip. medio.
 dux: ac diuq; Alphō. z Ferdi. reges: q̄bus oībus igēti v̄tute resistē: nec ab ea n̄ sine ignominia recessē. Flo
 rentia at̄ cū oīuz italie citatū flos nūcupet: ēt p̄ter p̄lebritudnē z ciuitū vr̄bāitatē viros q̄z i oī gnē v̄tāt̄ p̄
 stātiōres hūit: i p̄mil qdē theolo. z phōs ac poetas frā. petrar. z Bātē z Accur. iuriscō. p̄ncipē: q̄ ius ciuile p̄
 mas explanauit: et Joctū pictorē celeberrimū: q̄ āti q̄ pigēdi artē nobilissimā reddidit: et Thadeū medicū
 oīuz clarissimū: ac philip. scolariū eq̄tē apō Sigil. ipatorē ob bellī p̄tiā z hōrē z dignitate p̄mū hitū q̄ ei cō

piarū dux factus turcos & sarmatas. 23. plijs supavit. Ornata quoq; fuit Cosmo medico: & eius nūc extā
te Laurētio ex filio nepote: yris utiq; prudētia: hūanitate: ac pia liberalitate p̄cipuos ac insignes: quoz
certe tāta ē eoz opū affluētia vt oēs europē cines supare dicātur: q; vrbē tū mōasterijs plimis & ecclijs: tū
p̄uatis edibus p̄ter oīum opionē exornauē. Sui quoq; i ca stroq; nobilissima fāilia i q; emerit pallas stro-
ga clarissimus eq̄stris ordīs & pb̄us doctissimus ac vtriusq; ligue eruditus: & Ange. acciolus siliter eq̄stris
ordīs: vir certe p̄ter dignitatē & clarissimā p̄geniē prudētissimus atq; līaz studijs ornatissimus q; multas
grecas histo. latias fecit: iter q; Alcibiadis hātibal & Scipi. ap̄bricā ac Demetrii fuer. hūit quoq; Lapū
līaz grecāz & latiaz eruditissimū q; & ip̄e mīta transtulit: huius at florētissime vrbis originē & res gestas
Leonar. arctinus i histo. pulcherrie abūdeq; describit.

Sena Etrurie Ciuitas.

Sena autē ha Etrurie vrbū opibus & viri-
bus ciuitas vt Polycra. i. 6°. tradit añ aduētū
xpi. 382. añ a gallis senonēsis p̄ senibus &
armētarijs eoz cōdita fuit: s; reuera inter no-
uas nūc nūcrari pōt: cū nulla at̄t̄gatis i ea ve-
stigia appeār. sūt at q; dicāt ea a Caro. marcel-
lo cōditaz. Blōdus vō n̄ foroliuēns dicit io-
annē decimū octauū eā edificasse: & ex sex ple-
batibus a pusina vrbe dēpt: v; classēsi: aretia:
Fesulana: florētis: & volatana eidē assignatis
ab ip̄is. 6. plebatibus eā Senā appellasse: hec
gpe citas nūc sup colle cuiusdā peninsule ia-
cet vndiq; q̄si ripas sugofas h̄is: i supiore tū
vrbis pte solū aliq̄ p̄tuluz bēt mult. oz (virida-
rijsq; ornatū: i q; qdē celeberrā & supba extāt
edificia: v; gymnasiū ppulchz: & foz & porti-
cus & regia palacia: hospitaleq; sumptuosissi-
mū piētissie gubernatū. Ampla quoq; & libera ē euz turribus & ppugnaculis: ac optimis iſtituta moribus
Eius ager maxius & herbidus insup boū bubaloz: ouīūq; multaz nutritor: frumenti quoq; vini & olei se-
rax: ac fructuz oīs ḡnis abūdās: Haritia eius autūno & estate aerē b; graūē pp estū & pomoz copā ado-
vt eius icole viridis coloris efficiant: d; qbus merito illō pocticū dici pōt. Tale qdē ē genus boīūz q̄le & fo-
lium: hec a Ro. sta. 800. distat: cuius viri iter etruscos religioe: moribus ac ligua p̄stare noscunt. Hic nō
nulle religioes approbatissime iūtū & instauratōne sumpsisse p̄stat: vt pote mōr̄ oliueti: albi mōachi: Sco-
peti iter regulares canōicos b̄ri Aug. cōnuerati: & in iesuati religiosi ac minorū vt ita dixerī ordo a b̄ro ber-
nardio cōcine senēsi nouū q̄si p̄ncipiū eduxit. Ornataq; fuit senenb̄ citas cōcilio ibidē celebrato in quo Pa-
colaus eius noīs h̄s creatus fuit pōti. ac ēt p̄tioselissimē d; florētios gesto: i q; qdē (vt suo loco dicēns) fuso
florētinoz exercitu. 3. mille eoz occiderūt: & 4. mil. v; eoz carotio p̄bēderi: euz ingēti triūpho Senas p̄-
duxerūt: p quo tātus pauoz florētinos incessit: vt vrbē q̄si derelictā fugiētes dimiserit: ex hac vrbe mēora-
tu digni fuer: Alexā. pōti. Ro. q; a Sede. barbarosso multas p̄turbatōes p̄tulit: & Pius h̄s pōti. eximie eru-
ditus: q; vrbē tū dignitate: tū līaz elegātia plimuz exornauē. Sed & Bernardinus & Catherina ordīs ter-
tij p̄dicatoz eam cumulatius illustrauere. Ornataq; fuit Sena Herardo summo theologo ordīs fratrū
eremitarū sci Augustini: q; librum sniaz accuratissime explanauit: ac Ugone medico & p̄ho qui in philoso-
phia plurima scripsit: necnō et Federico iuriū cōsultissimo q; et ea in doctrina consilia plurima dereliquit.

Perusiū siue perusia nobilissima ac vetustissima Etru. citas oli p̄maria: sed nūc tertia iter etruscas ci-
uitates añterata ab atben. seu acbeis p̄ Varrōis papie Vētijq; ac Iustini snia añ vrbē cōdita iūtū sum-
psit. alij at̄ troianū quēdā p̄ncipē noie perusiū eius vrbis p̄ditoz affirmāt: & ex suo noie perusiū siue p̄sūā
noianit: quā Romāi post mortē Alexā. magni: q; fuit añus. 24. sup̄ trecētesimū añ xpi aduētū. L. postbu-
nij cōsul v̄tute post igētes clades acceptas i deditōne acceperit: q; incol mō adduct. mirifice edificarnt: et
Julio cesare deinde mortuo Octavia. Augustus. L. Antonius et. M. Anto. frēz adeo in ea obsedit: q; q; q;
post intolerabilē famē a perusinis perlata tādē cepit et destruxit: sed factus mōarcha eā et menibus et por-
tis nūc extātibus stati refecit et cōmuniuit: et a suo noie perusiā augustā appellari voluit: Eius aut̄ diru-
ptōis cāz L. iui. li. cxxv. scribit. est itaq; pusia oi ex pte tota mōtuosa: siue agz siue vrbis sitū iſpicias: cuius lo-
ci p̄ditio ea ē: vt nec qcq; munitius: nec certe amenius inētri possit: nā p̄rupt. vndiq; rupibus aucta ita in-
expugnabilis ē: vt null. q; egeat d̄fensioibus: et l; plime ap̄d p̄sinos oli extiterit in testie scditōes et tyrā-
ni nōnunq; eos opp̄sserit: nūc tū libera ē: et optimis eruditissimiq; vris ac legibus iſtituit: In ea sūt
tēpla p̄magnifica ornatissima religioz mōasteria: excelsa ciuiū palatia aplissima paupez hospitalia: gym-
nasiuz celeberrimuz. Foz euz iſigni fōte apluz: et porticus ac viridaria optie arboribus p̄sita: eius ager olei
vini: croci: et suauissimozum omnifariam fructuum feracissimus est: in eo transimēnus lacus est: optimo-
rum pisciū abūdantissimus ex q; singulis anīs pōtifici maximo prouentus magni proueniūt: celebris pla-
ne locus flaminij Romāozum cōsulis clade & Annibalis Peni victoria: hāc Eotbi p. 7. annos durissima

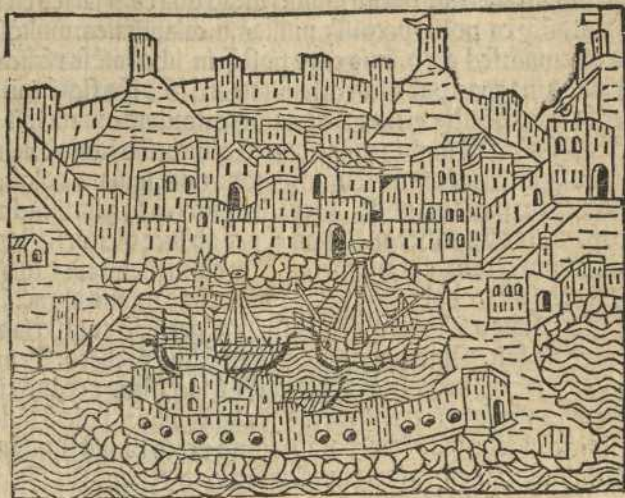
obsidioe pmetes: tade si sine maria suoz cede obtinuerunt: et cu funestissimas occisiones edidissent ea icede runt: in q qde strage btus lbercula. vrbis eps et ipe morte p xpo ptulit: cuius qde corpus post abscisione ca pitis: post. 40. die ita vntu atq sanu iuetu e: vt btus Drego. papa scribit: ac si nulla ferri icisio eu terigissz: Perusini patru nroz tpibus legibus et eqstribus certantibus adeo claruer vt futura victoria cucci inde spe raret: vñ pusuus pugnaret eqtatus: et i. puerbijs ia deductu fuerat: perusinu siue bracciu abdidit: cu suma opi manus ipocbat: In legibus vo bi clarissimi extitere Baldus: agelus: et petrus germai iuriu civilis et po tificij pncipatu obtinetes: sed et Lynus consultiissimus an eos pusuus extitit: nris vo tpibus i ca flozue bu dictus Bargius et Joannes petrucius: et Salustius: ac alij complures.

Aretiu tuscie citas vetustissima qde et oli in e pmas Ethruie citates anuerata a grecis tpibus iudicu Is rael codita fuit a perusia qde vrbe. cccc. sta. distat dr: q tpibus Romaoz adeo opibus viribusqz magnifi ca et opulenta euasit: vt ea sola quoda. p. Sci. ad bellu pficisceti. 30. mil. scutoz pollicita ee: galeas totide: pila gela: bastas logas millia. 50. sumaqz par cuiusqz gnis nuero expletura: et alia multa qtu i. 50. logas nauel ad alēdos milites opus eet: Ea qppe tata ad id punicu bellu expeditione cotulit qtu vniuersa nedu ethru ria: sed qi italia vix hodie posset effice: hoc. n. L. iiii. fo li. belli puni. ostentus e. Fuerutqz aretini pter po tentia maxima et duabus rebus: qbus pcpue honor et fama acgrit. s. militari glia et lraz studijs semp in si gnes. multos. n. ipa citas nobiles et egregios in re militari hnt: vey nuc tyrande pss segnicie cu paupra te coplexi sut. Aretinus. n. ager mlros bz lacus: q pp pisciu abudatia n paz emolumeti vrbi afferut: frugū quoqz feracissimus e: et saxoz opibus no ignobilis reputat. Abultas. n. calamitates et vastatōes et dirupti ones p gothoz et logobar. tpa passa fuit: et muroz aptioe imunita p an. multos stetit: Sz ano dñi. 1330. qui do petramates eiusde ciuis et eps: ac dñs: que Joā. 22. papa ob occupatione citatis castelli epali dignita te exauctorauerat ipsa vrbe muro cixit: que nuc hre dz eiusqz vias dilatar et sterni fecit. Ea qz vrbi cu no uissimis q tpibus varijs belloz turbibus qstaret: tade flozēio populo pare copulsa e: In ea qppe psecu tionu xpiai nois tepestatibus multi p xpo martyrio corōati sunt: iter quos gliosus vrbis atistes Bonatus sub Juliao apostata martyrij palma accepit: q iter ceta sue scitatis opa: vt btus greg. li. dia. memir: fractu a paganis calice ad missaz ozado restituit: ples. n. bec aretia ciuitas lraz studijs i oi gne pelaros ptulit virof qbus igenijs plurimu debemus: leonar. v3 et Caro. doctissios: ac sapiētissios: necn et vtriusqz ligue pitissi mos: pgbus certe maxias illi citati docti oēs et bre et age graf debet: ac et ioāne Toriel. Ro. pōn. subdiaco nu: et Bndictu frāciscuqz fies iurecosultissimo: quoz auxilijs tpa aretia citas v2 musaz domiciliu patru nroz tpibus extitisse: a qbus potissimu humanitatis et sapiētie studia culta et amplificata fuere.

Biuuentu aprucij vetustissima citas: eode tpe quo et Arriminu colōia a Romais: teste L. iiii. li. i. 4. dducta fuit: hac. n. Seruius a Biome. p. troiana euersione pdita fuisse dicit: d q L. iiii. li. 9. ad Bnuetu q tuc ma leuetu. 30. mi. sanitu ceta aut capta Sulpitio et Petilio cosulibus: hac postmodu Tonillas ostrogo. rex de struxit: sz post q logobaroz duces ea istaurassent: et p. 200. an. cu suma glia possedissent Sa race monte garganu tenetes illa spoliates et ernetes solo eqrut. Fucrat. n. bec citas i capestri loco codita: cui colles p ximi erat fertiles illis loge lateqz frequentati.

Aicea et grecie Bithinie vrbe p. ab Antigoe rege codita: et a se Antigonia gnoiata: eiusde tpibus cum Arimino a Lysimacho macedonu rege apliata ex vxoris noie Aicea appellauit: cuius abitus: vt Ptole. refert: stadioz. 16. fuit: i q maxia synodus Costā. magni tpibus ferē celebrata: Ea. n. Botifre. a turcis mul tis anis possessaz abstulit: et postmodu male defensaz turci etate nra occupauerut: vbi et nuc xpi nome pe nitus deletu e: In ea. n. anibal pennus morte obiuit: ex q pdie cenocra. phus: Biony. dialecticus et hyppare us: ac Theodo. eius filij mathēatici: necn et Cleopha. orator: asclepi. medicus: ac dñiqz Bido phus egrgius.

Alexandria ar Egypti maxia ciuitas an xpi adue. 20. sup. ccc. ab alex. mag. (Iusti. li. xi. te state) ltra spaciū. 10. et. 1. diez cu. 6. mili. mu ro. pas. pdita fuit: cuius situs: vt Stra. scribit clamidis forma hnt: cuiusqz lata q i logu te debāt circūlabat stad. ferme. 30. hac vniuer sam vijs districta ferut: qbus eg et currus co duci pnt: sz duabus latissimis q plus iugero expadunt: et sese medias ad rectos agulos se cant: munitat vt Jose. iudeus tradidit vñ diqz aut i comeabili solitudine: aut ipoztuoso mari: aut flumibus: aut siluosis paludibus: pulcherria qppe oli fuit: celeberriazqz idolo ru fana hnt: necno et xpianoz tepla adhuc extatia celebrata fuit: mlras quoqz hnt regi as q et mlra vrbis pte occupabat: na qlz regu illa pro libito volūtatē aliquo onameto de corabar: et alijs potētes atqz alij ea excolebat insignibus: In ea sigdem Alexandri magni corpus aluēolo aureo sepultu fuit: quod postmodu Cochas

Alexā
dria Civi
tas Egypti

Syrie rex ex Syria profectus rapuit: Quāobrem cito excidit: Hanc cū Romani lacerassent ac destruxissent Traianus impator instaurare fecit. Et deniq; āno salutis nostrae. 1230. Petrus qdam Cypri regis frater natione gallicus classe instructa cū cathelanis et gallicis suis inuasisset: urbē ingressus mediā diripuit et incēdit: et quīs occurrētibus maximis egyptiorū copijs fuge se commiserūt: ingētē tamen hōmīnū spolia reportauit: Hec postea vnq; coaluit: Egiptiorū deinde reges sedē in Caria posuere. Marcus enī euāgelista huic urbi pmo Christū predicauit: et cū ibidē ab apostolis ep̄s fuisset ordiatus: ecclesias ordinauit multas: quo mortuo amantissimus eidē successit. Hinc in diuis cruditissimi multi emerere viri quoz de nūero Philo natione iudeus fuit: q multa vtiliter scripsit: Clemēs p̄byter de quo insignia ferunt scripta: Origenes p̄byter oīum excellentissimus: Amōnius disertissimus vir: Dionysius eiusdem ep̄s insignissimus Origenis auditor: q in synodis Cypriana et aphyricana epistolas scripsit. Anatholius ep̄s mire doctrine vir: Pyrius p̄byter: q ob eius elegantia nouus Origenes dicebatur: Athanasius etiā urbis ep̄scopus: cuius libri aduersus gētes extāt multi: Hydimus cecus q plurima cōmētatus ē: maximus phīs: q pro fide insignia edidit volumina: Theophilus quoq; idius ep̄s q aduersus Origenē scripsit: Thimothens p̄terea ep̄s: q ad Leonē impatorē libz valde vtilē scripsit: Ac demū Cyrus medicus ex phō monarchus: vir dicēdi copia peritus: et alij innumerabiles.

Antiochia ē Syria ciuitas: olim Epiphane siue Beblata vt plinio lib. 6. placet appellata post cōditam Alexandriā āno. 330. aī xpi aduentū a Seleuco Antiochi filio vno ex Alexandri p̄ncipibus instaurata et ampliatā Antiochiā ab Antiocho p̄re appellari mādauit: quā et Orētes fluius diuidebat. Hactenus ēt maximī p̄cti cū ciuitas ēt: Nabuchodonosor rex Sedeciā indeorū regē diu captū tenuit: In hac. n. br̄s petrus ap̄loz p̄nceps. 7. ānis sedē tenuit: Et Lucas euāgelista post petrū septimus fuit ep̄s: vbi ēt actus apostolorū scripsisse d̄r: In ea quoq; p̄ma synodus celebrata fuit: vbi primo fideles x̄diani dicti sūt. P̄riarchalis q̄ppe sedes fuerat. i. 3. suffraganeos hūit: e qbus. i. 4. metropolitani extiterē: Vex Soldanus Babyloniorū rex anno salutis nr̄e. 1267. nobis abstulit: et hītoribus expulsis colonias adduxit.

Laodicia quoq; maxia oli phrygiarū urbiū ciuitas: et ip̄a vno codēq; tpe cū antiochia a Seleuco Rege cōdita fuit: q̄ ex Nitridatis obsidiōe plimū postea labefactata ē: s; postmodū et loci bōitate: et quorūdā ciuium fortūatorū solertia valde magnificata fuit: Hāc Hyro. qdā supra duobus milibus talētoz et alijs pluribus dōis cinitatē exornauit: postea Heno orator et polemo eius filius multū incremento profuere. Vex quum eius regio multum caernosa sit: terremotobus concussa demum decidit.

Apamiā p̄terea mioris asie urbē ab Aicanozis Seleuci p̄deti nr̄e cognōiatā p̄ id tps in ostijs Marsie cōdita fuisse tradūt: quā ēt marsie annis itersecabat: hec ārigus. usigne emporiū fuit: secūdas post Ephesum ferēs laudes: et cōe italicoz grecorūq; diu fuit hospitium.

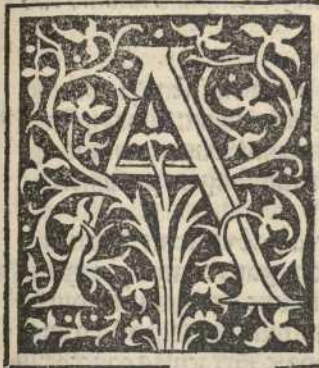
Cornerū at Etbru. citas sup p̄no colle eiusdē noīis poita: et tyrrhēo mari ad tria pas. mi. ppinq; viuēte iacob p̄riarcha a Coritho rege Bardani et Asaij p̄re cōdita ex suo noīe Corithus p̄mū appellata fuit: dicēte Virg. 7. ene. lib. hic ortus i agrif Bardanus ideas phrygiē penetravit ad vrbes. Et subdit. Hinc illā Corithi tyrrhēa a sede p̄fectū. Quōd ip̄ius corithi filius putat Bardanus: hāc q̄ppe turri frequētia meniūq; supbia vetustissima ēt fuisse oīdūt auctā vō tradit Tarqnie urbis vetuste ruinis fuisse: q̄ ex Tarqnia Tarqnius rex supbus duxit originem.

Luca p̄terea Tuscie vetustissima ciuitas a grecis cōdita fuit: s; qm̄ optū n̄ hēmus: Romāoz. n. coloniā fuisse cōstat: hāc at inclitā fuisse citatē: sicut et nūc) mēorie. p̄ditū ē: De q̄ Stra. li. 5. sic h; Luca urbs ē: q̄ ma cum regiōe virozū p̄bitate floret. Et robur militare hinc magnū educit et eguz multitudo ex qbus senatus militares cepit ordies: de q̄ ēt L. im. li. 21. memit dicēs: Annibal in ligures: Sēpronius Lucā cōcessit hāc quoq; Gotibi post q̄ a Marsete Euncho in Italiā delati fuerāt: et eoz nomen emanauerat q̄ supfuerant instaurauerūt et p̄sidiū iposuerūt: ad quā cū Marses cū ingētē exercitu cū vēisset septē mētibz oppugnauit aīq; ea potiri potuiss; multas. n. calamitates: multosq; p̄onos p̄ tpa hec ciuitas prulit: d̄ q̄bn̄ in fra dicemus: sed a. 50. ānis citra post q̄ in libertatē se vēdicare studuit: varijs et multiplicibus moribus p̄xx. ānos magnas passa fuit calamitates: q̄ n̄ et ip̄a florētīnū populū eius ambiētē p̄ncipatū p̄ter afflixit. hec at semp̄ hōestis viris et p̄cipue mercatoribus ornata fuit. Henuit q̄ppe Lucū tertius pōti. max. viruz qdē optimū: q̄ eā multis mūeribus tū diuis: tū hūanis ornauit: ab Impatore. n. Sede. obtinuit: vt Etbru sci alia q̄ lucēsi mōcta n̄ vtēnt impatoria nota signata. voluitq; idē pōti. canōicos sci Martini eiusdē urbis mitra ep̄oz more vti posse. Alexandruz p̄terea h; genuit: aduersus quē lōbardi ep̄i Caudolū parmēsez antipapam exererant. hec. n. ciuitas Luca ab luce dicitur: q̄ longe relucebant propter inauratos clipeos qui bus eozum exornare erant turres. Vū enim menibus et turribus inclita hec ciuitas fuit.

Treueris metropol' dñiq; belge. puicie citas ipibus abrae: āno 13 aī xpi aduētū. 1947. Gotifre. viterbiē si histo. testate a Trabera Aini assy. reg' germāo ex assyria a Semira. regia pulso i germāie ofinibus constructa cepit. Aino q̄ppe magno ipubē filio d̄relicto: Semira. vxoz p̄nigni Trabete suspitōe ducta eidē insidias parē cepit: q̄ obeas Trabera ēt n̄ lacessimus e regno cū magno assy. agmine secessit: q̄ post multos errores: multosq; viaz am fractua i belgiā galliaz. puiciā tadē p̄nēit: et haud lōge a Rheno flumie loco feracissimo cōsides: ibidē ēt loco nā munito urbis huius fundamēta iecit: et ase Treueri noīauit: quā postmodū Julius cesar cū vniuersa puicia traiceto Rheno flu. sbiecit: cui et vite osulē ac q̄storē dedit q̄ vsq; ad im perij ielationē ibidē p̄siterūt: ea q̄ppe treuerēsis citas semp̄ opulētissima fuit: et iter. 5. belge. puicie citates

v3 colonienſez; maguntinā; rhemenſez; z prothomagēſez principatum dignitatis et antiquitatis obtinuit: cuius quidē archieps potentiffimus et eptē electoribus imperatoꝝ dignior habitus eſt. Huius enim vrbis ciues nunc z moribus z ornatu legibusq; ob mercatorū eo aduentantium frequentiam z familiaritatez ad modū culti z humani referuntur: qui ob germanie vicinitatez germanica vtuntur lingua: z ab eiſdem cultu z exercitu z quadaz in bellis ferocitate non multum differunt. Itaq; inter gallos ſingularis virtutis habetur: z equitatu: ac peditatu plurimū valere exiſtimantur. Ibiſdem enim in tota belgia legatus apoſtolicus conſtituitur: qui omnes iuridictionem in omnes tāq̄ ſūmus pontifex exercet habens z collectores veluti Romanoꝝ queſtores: q̄ pontificis maximi decreta z cenſuras reuenter exequuntur. Ea ſane ciuitas a vale- ri epi beati petri diſcipulo poſt chriſti euangeliū ſuſcepit. Inde a beato paulino eiſdem epi viro ſanc- tiſſimo illuſtrata fuit: q̄ a Constantio imperatoꝝ ob catholicā fidez exilio relegatus: z vſq; ad mortem etiam extra chriſtianū nomen mutādo exilio fatigatus. ad vltimū apud phrygiā defunctus beate paſſionis co- ronam a dño percepit. Ibi etiam floruit maximinus epiſcopus: a quo Athanaſius antiſtes perſecutionem Conſtantij imperatoꝝ fugiens honoriſice ſuſceptus fuit. Habuit quoq; hec ciuitas Nicenum epiſi toti- us ſanctitatis viz: z alios multos quos breuitati conſulentes tam ipſos q̄ reliquas ciuitates omittimus. Sed ad noſtrūz propoſitūz reuertentes: huiſe ſexto volumini iam ſinem faciemus.

Fratriſ Jacobi philippi bergomenſis ordinis eremitarū diui Auguſtini i omnimoda hiſtoria nouiſſime congeſta chꝛonicaꝝ ſupplémentū appellata. Liber vij. feliciter incipit: z vſq; ad chriſtū perdurat.

Alexander Itaq; moriens regnum ſuū inter duodecim eiſ ſocios ipſe met partitus eſt. In qua diuiſione (vt Joſephus in 12. teſtatur) phitoni maiorem: Ladomitianoq; minorez ſyriam obuēnit. Anti- gono autez philippi filio phrygiā: ſeu aſiā maiore: Seleuco vero antiochi filio babylonem z ſummā caſtroꝝ. Ptolemeoq; lagi filio egyptū atq; ſeriatū: z alia alijs aſſignauit. Huiusmodi tamen teſtamentaria partitiō effectū ſortiri nequi- uit: eo q̄ ex ipſis quatuor tantū iuxta danielis pꝛphetiā cap. xi. reliquis abiectis imperauerūt. Itā ipſa danielis pꝛphetia de alexandri regno ſic habet. Surget rex magnus z dominabitur poteſtate multa: z faciet quodcumq; placuerit ei: z quum ſteterit conteretur regnum eiſ: z diuidetur in quatuor celi ventos: ſed non in poſteriores eiſ: neq; ſecundum potentiam ipſius: qua dominatus eſt lacerabitur (inquit) regnū eiſ et i externos exceptis hiſ: z confortabit rex au-

ſtri: z de pꝛincipibus eiſ preualebit ſup eoz. Ptolemeus itaq; lagi filius: philippus alexandri Seleucus canonicus: z Antigonus ſoli regnauere. Ptolemeus v3 ſuper egyptos. Seleucus ſuper ſyrios: z reliqua orientalia regna: Antigonus ſuper aſianos lydos: Thracos z hellespontiacos pꝛincipatū tenentes ſm diui- ſiones inter ipſos poſt alexandri morteꝝ factas aliquandiu quieuerunt. Sed antigonus monoculus vir vt i q; nequiſſimus federa pꝛior violauit. Propter qd̄ multe lites cruentiſſimaq; bella exorta ſunt. Et iuxta (vt ita dixerim) alexandri vaticinium qui pꝛedixerat ſe pene oculis ſuis videre: quantum ſanguinis poſt eiſ mortem fuſura eſſet Macedonia in emulationis certamine: quantuſq; cedibus: quoue cruore eo mortuo parentatura.

4887

Ptolemeus igitur lagi filius primus poſt Alexandrum magnum egyptioꝝ rex: anno. 283. Iudaice captiuitatis: qui fuit centeſima quartadecima olympias mortuo Alexandro egypti- tijs regnare cepit: z regnauit annis. 40. Hic cuiuſdam Hregarij militis nomine lagi filius fu- it: qui ſicut Juſtinus libro. 13. z. i. 7. Epito. reſert: ſua virtute patris humilitatez excedens ex pa- tritijs vnus Alexandro magno factus eſt: poſt cuius morteꝝ egyptum Aphricāq; ac magnaꝝ Arabie partem tamq; amplūz ſucceſſoribus ſuis reliquit ſplendorez: vt ab eo ſubſequentes egypti reges ptolemei dicti ſunt. Hic primū egyptoꝝ regem: ideo populo Romano inimicū: q̄ Samni- tibus opem tulerat contra eos: in regnūz ſuum reſtituit: vnde a Romanis fuerat expulſus. Deuictoz Be- metrio antigoni filio aſie minoris rege: portionez regni ſyrie Seleuco reſtituit: quaz antigonus eiſdeꝝ abſtulerat: ac per legatos alexandrinos a ſe miſſos ſibi Romanoꝝ amicitiam impetrauit: regio quoq; ſuo ſyriam atq; Iudeam adiecit: Et duꝝ non liceret iudeis ſabbato arma mouere: aſcendens hieroſoly- mam ſub ſpecie ſacrificandi nequa q̄ iudeis repugnantibus crudeliter contra eos ſe habuit: z multos ex ea z de Barſi trabens ad egyptum commigrauit ac ibidem omnes venditioni expoſuit. Sicq; a negocia- toꝝ diuerſarum nationum per varios mundi angulos diſperſi ſunt Iudei: Et ex hiſ fuere illi de qui- bus dicitur in actibus apoſtoloꝝ ca. 2. q̄ conuenerant in hieroſalez viri religioſi ex omni natione: que ſub celo eſt. Hic ſaluator dictus fuit qui moriens philadelphū filiuꝝ reliquit regni heredeꝝ.

Philippus qui z arideus alexandri magni germanus: quintodecimus Macedonū rex: hoc ipſo anno quo z Ptolemeus: Macedonibus regnare cepit: z regnauit annis. 7.

Syrioꝝ regum hinc principium ſumitur.

Syria autē aſie regio eſt que (ut dictuꝝ eſt) ab oriente Euphrate fluuiō ab occidente noſtro mari: z egypto

pto terminatur. a septentrione vero armeniaz: z Capadociaz habet. a meridie arabicū sinū. Sed nota q̄ q̄
druplex est syria. prima mesopotamic syria nuncupatur: que inter tigriz et euphrates est constituta: in qua
ediffa vrbs est: que z rages nuncupatur: quam nembroth filius chus teste Isidoro pdidit: quādo e babylo
nia in asia transmigravit. Secunda est celes: siue celosyria: in qua est antiochia insignis ciuitas. Tertia phe
nicia dicitur: in qua tyrus fuit. Quarta vocatur syria damasci: quia in ipsa est damascus et mons libanus

Seleucus itaqz vnus ex alexandri p̄cipibus ea in regione primus post alexādrum regnum obtinuit: sed
statiz antigonus magnā regni partem inuadens ipsuz expulit: quā ptolemens predictus post ipsius anti
goni obitum deuictio demetrio eius filio eidē restituens regnavit postmodū annis. 32. De isto seluico Api
anus historicus grecus de bello syrico sic inquit: Seleucū audio cuz alexandri Camillus ad huc esset per
longū tempus equitanti pedes astitisse. Cūqz ex labore deficeret apprehensa equi cauda insequi perseue
rassē: casu vero extremaz aciem regij teli frontē eius p̄strinxisse: statimqz cruore effuso alexandruz: quū tan
to careret diademate proprio obligasse vulnus: z diadema ex cruore sedatum esse. Ob bec alexandruz qua
si vates inspecto eo predictisse ferunt regem illuz quidem futurz: verū cum maximo labore regnaturum: qd̄
et verissimū fuit. Nam continuis laboribus usqz ad octogenarios annos semper bellum gessit: in quo de
pugnans tandem extinctus est. Hic autē Seleucus multas vrbes: v3 antiochiaz: laodiciam: seleucia: Appa
miam: edessam: beronicem: z pellum in minori asia condit.

310 **S**onias Jadi pontificis filius septimus hebreoz pontifex. 2. anno regni ptolemei patri in pontificatu suc
cedens sedit annis. 17. Cuius dignitate z sanctitate leges apud iudeos custodiebantur optime: z ciuitas 4889
hierusalem in omni pace habitabatur. Quia propter etiā gentiū reges ipsā ciuitatez: z templum summo i ho
nore habuerunt: z maximis muneribus ornauerunt.

Sannitum regni finis.

307 **S**annites italici anno quinto regni ptolemei cuz diutissime contra Romanos preliati fuissent P. cornelio
ruffino: z Curio dentato consulibus superati: z in seruitutē adeo redacti: qz vt Linius ait: ruinaz ipsoz
hodie in ipso sannio queratur: nec inueniri facile possit. Et tunc bellum quod in sannitibus per annos. 49
durauerat sublatum est. Nec ullus deinceps intra italiaz fuit: qui Romanoꝝ virtutē fatigare presumeret. 4892

Agatocles siculus tyrannus his diebus Eusebio teste apud siciliam insulā tyrānidē exercuit. Is namqz
vt plutarchus et Justinus noster in. 12. epitomatū scribunt) ex humili sordidoqz genere natus p̄e v3 figu
lo n̄ honestiorē pueritiā q̄ originē habuit: Quia quū forma z corporis pulchritudine egregius essz diu sui
corporis stuprum sustinuit: pubertate vero exacta ad feminas impudice se transtulit. Inde qz ad vtruzqz
sexum probrosus factus: vitam etiam latrocinijz infecit: interiecto deinde tempore Syracusas concedens
gregariam militiam sortitus est: In qua nec minus tunc in seditiosa q̄ antea in turpi vita in omne Faci
nus promptissimus fuit: eo qz manu strēnuus z in concionibus perfacundus habebatur. Breui quoqz
ex centurione tribunus militum factus primo bello contra hostes pugnans magna sue virtutis dedit Sy
racusanis experimenta: adeo vt locum demortui ducis suffectus sit: cuius vxorem primo adulterio cogni
ta: post viri mortez accepit in coniugē. Nec contentus qz de inope repenter diues factus esset: sed eti pira
ticam aduersus patriam exercuit. Bis eniz cum Syracusanuz imperium occupare tentasset: bis in exili
uz actus est. Nenō multo post non modo eidem pax a populo Syracusano data est: sed etiaz p̄tor fuit con
stitutus. Qui mox potentissimos quosqz vrbs nobiles z omnez senatuz interfecit ac etiam doctos z locu
pletes viros occidit. Post lectis militibus exercitum conscripsit: z contra Carthaginenses diutissime bella
uit: z infinitos propemoduz prostrauit. Ad postremuz vero in Italiam spe ampliandi regni traiecit: vbi cuz
deceptus fuisset et ob indignationez morbū contraxit: quo toto corpore comprehensus per omnes neruos
pestifero humore cruciatus est. Ex qua desperatione bellū inter filijz nepotēqz eius oritur regnū vnusquis
qz iam quasi mortui sibi vendicare volens.

Asie regnum hic incipit.

306 **A**ntigonus philippi regis filius z Alexandri frater anno sexto regni ptolemei qui fuit Olympiade .iis.
primus post Alexandrum in Asia regnare cepit z regnavit annis. 18. Hic inter Alexandri magni principi
bus vnus habebatur: vir certe superbissimus atqz immanis qui eas ob res (ut Justinus in. 13. z. 14. Epito
li. scribit) multa bella gessit in quibus tandem occubuit. Nam Alexandro mortuo perdicam viruz strennuū
cui Alexander moriens tanq̄ heredi suo delecto annulum suum tradiderat z Eumenem eius fratrem: nec
non z polypercuncta ac alios multos aduerse factionis duces interfecit: z multa alia inique gessit. Verum
etiā cum a socioꝝ fidelitate diuertisset: z multa violenter abstulisset: ptolemus Egypti rex z Cassander
vna cuz lysimaco z seluico societate inita: terra mariqz omnibus copijs adunatis belluz instruit e cum an
tigono isto Demetrioqz filio preliū cōmittunt. In quo antigonus ipse superatus z interfectus Demetrius
eius fuga sibi salutem petijt. 4893

305 **C**assander antipatri filius decimussextus Macedonuz rex. 7. regni Ptolemei anno: defunctis philip
po z arideo Alexandri filio: necnon z Olympiade alexandri matre (que mortuo arideo eius priuigno re
gnauerat paruz) ipse regnuz suscipiens regnavit annis. 19. Hic vir bellicosissimus fuit. Qui cuz Olympia
dem alexandri matrem confodisset ne Hercules paruulus alexandri filius qui iam annos excefferat. 14.

paterni nominis fauore i macedonicū regnū vocaretur euz secreto modo vna cum barsana matre interfi-
ci iussit. hec enīz Barsana (vt dictū est) Barij persaz regis soror fuerat: quibus mortuis eoz corpora obu-
terra cepit ne sepulchroz eoz prodiretur. Postmodū ē alius alexandri filius euz rosane matre pari fraude
interfecit. Huic autem thesalonica vxor quum esset: ex ea antipatrus & alexandrus filios suscepit.

Lysimachus predicti cassandri socius: & ipse vnus ex magni alexandri principibus hoc tempore: quum
audisset q̄ antigonus & ptolomei lagi filius se reges populo nominari fecissent sibi etiāz vna cū cassandro
regiaz maiestates vendicauit. Nam vsq; in hunc diez quauis regias habuissent opes nomina tamen re-
gia sibi equo animo cauerant. Hic quippe lysimachus ex illustri macedonie loco natus fuit: sed virtutis ex-
perimentis (vt Iustinus scribit) omni notabilitate clarior extitit: que tāta in illo fuit: vt cū magnitudine: phi-
losophia: viriumq; gloria: omnes per quos oriens domitus fuit vicerit. Calisthenis namq; philosophi au-
dito: quem quuz postea truncasset: & sic truncatus in carcerem trussisset: eidem venenū tandem in cala-
mitatis remediūz dare fecit. Quod quuz alexander magnus audisset: ita egre tulit: vt euz ferocissimo leoni
obijci iusserit. Sed quum ad aspectū eius leo concitus impetūz fecisset: Lysimachus manu bamiculo in-
uolutaz in leonis os imersit: arrectaq; lingua feraz interfecit. Quo audito rex p̄pter virtutis constantiam
cum postea chariores habuit. Atq; ita lysimachus hic ingenti animo contumeliā regis veluti parentis tu-
lit. Quod quidez auspiciūz primūz regalis maiestatis Lysimacho fuit. Sed & post mortē alexandri (vt di-
ctūz est) quum inter successores eius prouincie diuiderentur: ferocissime gentes quasi diūz fortissimo ei as-
signate sunt q̄ omnīz consensu virtutis palmas inter ceteros ferret.

Machabeoz historia (vt Eusebius testatur) hic incipit: & hinc grecozū regni supputat tempora: quoz li-
broz auctoritas inter diuinas scripturas non recipitur: licet ab ecclesia propter quorundam martyz mira-
biles passiones pro canonicis habeantur: Qui scilicet martyres ante incarnationē filij dei pro lege dei vs-
que ad mortem grauissima tollerare tormenta: quod etiāz diuus pater Aug. 18. de ciuitate dei cap. 36. te-
statur est. Videntur autē Machabeoz libri seu historie: quia prelia machabeoz fratruz a Iuda Macha-
beo cognominatozū contineant. De quo in primo libro eiusdez tituli prenotato cap. scilicet tertio dicitur.
Surrexit autem Judas qui vocabatur Machabens: qui interpretatur protegens: vel protector: & prote-
xit castra indeoz gladio: Et nota q̄ licet Machabeozū libri dicantur: tamen secundum historie veritatē
vnus tantū sunt & non duo libri: quia in eo non fit historie prosecutio: s; prosecute recapitulatio.

Fabritius Romanozū consul: vir sane fidelissimus atq; continentissimus sicut Boetius in. 2. de Con-
solatione capitulo septimo testatur dicens. Ubi nunc fidelis ossa fabricij: his temporibus apud Ro. pro-
pter multas eius virtutes clarissimus & ornatissimus habetur. De quo sic fertur: q̄ quum Romani cum
ad pyrruz Epirotarum regem pro redimendis captiuis suis legatūz misissent. Pyrrbus sciens illum es-
se pauperem quartaz regni sui partes ei obtulit si ad ipsuz transiret. Qui pyrrbus & eius pollicitationēz con-
tempnit dicens: se male pauperem in diuite imperio: q̄ diuitem in paupere. Quod audiens pyrrbus ingen-
ti admiratione tentus est: & restituit captiuis confestim legatum misit: qui cum Romanis de pace ageret.
Interiecto autem anno Fabricius Rex contra pyrrum a Romanis missus est. Quez cum pyrrbus diu
auro tentasset in amicitiaz suam allicere Fabricius reppulit auruz dicens. Romanos uon querere diuitias
sed ut diuitibus imperent. Tunc quoq; cum rex & Fabricius castra haberent vicina pyrrhi medicus no-
ctu ad Fabriciūz venit promittens veneno se pyrruz necaturuz si sibi aliquid polliceretur. Quem mox vin-
ctuz Fabricius ad pyrruz subidens perducere iussit euz doli denunciatione. Quaz ob causaz rex admira-
tus ait. Ille ipse est Fabricius qui difficilius ab honestate q̄ sol a cursu suo auerti potest. Predicabilis nā-
q; inter cetera fuit huius Fabricij continentia: que non modo inter ciues suos spectata: sed ipsi quoq; ho-
sti stupori fuit. Ideoq; moriens nihil in hereditate preter famaz euz reliquisse fertur p̄ q̄ senatus Ro. sua
liberalitate eius filiaz dotataz coniugio tradidit.

Tarentinozū bellūz contra Romanos hic incipit.

Tarentini populi qui in extrema parte italie sunt: anno. 16. regni ptolomei cum Romanozū legatos de-
honestassent a Romanis bellūz susceperunt. Quod per annos multos porrectū est. Tarentini autem pyr-
rbuz Epyrotarū regēz (iam dictum) confestim contra Romanos in auxiliūz poposcerunt. Qui mox cum
octo peditum & septem equitum milibus in italiā venit. Romani autem contra pyrrum. P. Valerium
lemnum consulem miserunt. Qui cum quosdam pyrrbi exploratores cepisset: mandauit eos per castra du-
ci ostendiq; omnem Romanozū exercitum: ipsosq; postmodum dimitti: ut renunciarent pyrrbo: que cū
Romanis agerentur. Pauloq; post pugna comissa pyrrbus Elephantozū auxilio vicit: quos Romani
incognitos extimere: atq; ita ex Romanis eo in prelio. 1800. capti fuere: quos summo pyrrbus tractauit
honore: multosq; defunctos honorifice sepeliuit: quos (vt Eutropius refert) cum rex aduerso vulnere ia-
cere truci vultu cerneret: confestim erectis manibus ait: se orbis dominum fore potuisse si tales sibi milites
contigissent. Deinde Romani. P. Sulpitium & Vetium contra pyrrum consules miserunt. Qui certa-
mine inito: pyrrbo vulnerato &. 20. Elephantis interfectis: multa hostium milia occiderunt: ceteris tantum
quinq; Romanozū milibus interiecto deinde anno romani fabritiūz iaz dictuz consulem miserunt: Sed

pyrrhus fabritij impetuz nequa q̄ sustinere confidens. Rōanoruz benivolentiaz donis mercari tentavit. unde et regias opes romaz transiisit: sed nemine inuenit: cuius domus muneribus pateret. Nondum enim anaritia Romanos inuaserat. Timens itaque rex in siciliam se transtulit. At Fabritius deuictis lucanis: et sannitibus Romam regressus triumphauit. Postmoduz Curius dentatus: et Cornelius Lentulus aduersum pyrrhum consules rursuz missi sunt: qui statiz ceso pyrrbi exercitu illum Tarentuz fugere compulerunt. Eo nanq; die Rōani ex pyrrbi et tarentinoruz exercitu quatuor et viginti milia ceciderunt. Et curius Romaz regressus de tarentinis triumphauit.

Simon cognomento Iustus Onie pontificis filius octauus hebreorum sumus pontifex mortuo patre hoc ipso anno pontificatum accipiens sedit annis. xvi. Hic propter piuz cultuz: et iustuz regimen: pronāq; in suos ciues clementiaz: Iustus cognominatus fuit.

291 Demetrius qui et Polyocrates antigoni regis filius secundus asie rex vigesimo secundo anno regni ptolemei regnare cepit: et regnauit annis decem et septem. Cuius vitam Plutarchus optime describit. Hic dum inter antipatrum et Alexandruz Cassandri macedonuz regis filios contentio de regno suborta esset spe innadendi eorum regni Alexandro petenti auxiliuz tulit. Sed dum inter fratres reconciliationez presensisset per insidias Alexandruz interfecit: et Macedonie regnu; occupauit. Instructis deinde omnibus macedonie viribus: quum totam asiaz occupare statuisset Ptolemeus et Seleucus: atq; Lysimachus societate inita belluz aduersus Demetriuz in Europaz transtulerunt. Sed Demetrius a tot circumuentus exercitibus: quuz posset honeste mori maluit se turpiter Seleuco tradere.

289 Antipater et Alexander Cassandri Macedonuz regis filij vigesimo sexto regni ptolemei ano mortuo patre regnare ceperunt: et regnauerunt teste Eusebio annis quattuor. Horum Antipater matrem thessalonicam occidit: licet deprecatorijs verbis vitaz deprecaretur. Causam autem parricidij Iustinus noster in sextodecimo epitomatum hanc fuisse dixit: qd post mortem mariti in diuisione regni fuerit Alexandro propensior: quod eo grauius facinus visum est: qd nulluz matere fraudis vestigiuz foret. Quam ob rem Alexander in vltionem matere necis gesturus bellum euz fratre a Demetrio predicto auxiliuz petijt. Antipater autem a Lysimacho eius socero opem postulat. Quumq; Lysimachus genero antipatri persuaderet: vt mallet cum fratre Alexandro in gratiaz reuerti q̄ paternuz hostez in Macedoniam admitti. Alexander a Demetrio interfectus est occupatoq; regno Macedonie apud exercituz se excusauit: dicens se primo ab alexandro vocatum fuisse: et se vendicasse: in Cassandri qua n̄ potuerat exigere de extinctione domus regie in ipso interfectore patre Cassandro. Quibus verbis quuz populū mitigasset: Macedonie rex appellatus est: et Antipater ex soceri consilio regno cessit: et tunc Demetrius duo sibi dyademata imposuit asie scilicet et macedonie: regnauitq; ibi annis sex: et vastauit samaritanoz vrbes: qua Perdica ostruxerat.

¶ Viri doctrinis excellentes.

Benedemus Erethiensis philosophus his temporibus (teste Eusebio) clarus habetur. Qui cum militiam primuz exercuisset postea ad platonem concedens illam deseruit. Erat honestate et grauitate quadaz celebris et precipue auctoritatis maxime in obiurgando. Eratq; magnanimus et liberalis. Corporis in eo sene vt in iuvene status erat. Athlete instar firmus et validus atq; adustus. Amabat poetas maximeq; studebat Homero. Hic euz primū ab omnibus ludibrio haberetur postea tanta nō admiratione effulsit: vt ei ciuitatis gubernacula traderentur. Et cum ob Calumniam ad Antigonom predictum proficisceretur: nec indici posset: ut patriam eriperet septem dies cibo abstinuisset ferunt. Et sic. 73. vite sue anno aiā exalasse fuit quoq; alius benedemus Caloti lampfaceni discipulus.

Theophrastus Ethesius philosophus per hec tempora insignis celebratur. Qui Platonem primo post Aristotelem audiuit: vir quidem summe prudentie singularisq; studij atq; admirandi eloquij: adeo vt euz antea (teste Laertio et Boetio super libro periermenias) illi tyranno nomen esset ob diuinam eloquentiam Aristoteles Theophrastum illum vocitauerit. Ad eum audiendum eum doctissimus et eloquentissimus haberetur (vt Pamphilus in vigesimo secundo comentariorum suorum libro refert) duo milia discipuloruz accedebant. Inter quos Nicomachum Aristotelis filium habuit discipuluz: et Menandruz comicuz instituit. Quibus discipulis ingiter hoc proferebat verbu;. Filij tempus sumptus preciosissimus est. Obijt deniq; cum esset etatis. 85. Ex cuius sententijs vna hec preciosissima fuit: Amici fides coaguluz est amicitie. Amico exhibere ea te decet: que tibi ab eo exhiberi velles. Hic circa trecenta librorū volumina edidit. Quorum isti sunt tituli.

Prizor analeticoruz	li. 3	De motu	li. 3	De poetica	li.
Posterioz analeticoruz	li. 7	De questionibus	li. 24	De oratoribus preceptis	li. i
De naturis	li. 18	De dijs	li. i	Et Methaphisicorum librum qui	
De naturalibus historijs	li. 10	De legibus	li. i	Aristoreli iscribitur illuz composuit	

se creditur. Scripsitq; preterea libru; De nuptijs: vt diuus hieronymus contra Iovinianuz ait: in quo disputat an vir sapiens ducere debeat vxorem: et cum diseruisset si pulchra sit si bene morig era si parentibus

honestis nata: et ipse sanus ac diues exiit: tandem concludit non esse bonum sapienti ducere uxorem: quod matrimonia impediunt philosophie studia. Nec posse (inquit) quempiam libris et uxori pariter inservire. Multosque alios hic edidit libros: quos omnes diuina eloquentia praeditos dicit.

Thenander itaque poeta comicus praedicti Theophrasti discipulus hisdem temporibus Eusebio teste pri-
mae fabulae cognomento orgen superat. De qua Suidius de tristibus sic ait: Fabula iucundi nulla est si
amore menandi: Et solet haec pueris virginibusque legi. hic vel vnus: ut Quintilianus libro octauo de insti-
tutione oratoria ait. Deo quidem iudicio diligenter lectus ad cuncta que precipimus efficienda sufficiat
Ita omnes vite imaginem expressit: tanta in eo inueniendi copia eloquendi facultas: ita est omnibus rebus
personis affectibus accommodatus: haec ille. Propter que Suidius putauerat illum perpetuo duraturum:
quam de illo in libro de sine titulo dixit: Huius fallax seruus durus pater improba lena Oixerit: et meretricis
blanda menandrus erit. Huius autem haec fuit sententia: Que et apostoli pauli ad corinthios. Corruptum
bonos mores colloquia praua.

Philemon poeta comicus hac tempestate claruit: et in comediariu certaminibus per sepe Menandru supra
nit quod ille doctior fuerit. Sic Valerio in tertio testate ex inordinato visu: quo captus fuerat videndo a sellu
ficius comedentem mortuus est.

Demetrius phalerius cognomento philosophus Theophrasti discipulus per hoc etiam floruit: Qui: ut
Cicero ait in primo scilicet officiorum libro. Disputator subtilis et orator parum vehemens fuit: dulcis ta-
men. Sic quum apud athenienses ob eximias eius virtutes decem annis praefuisset trecentis et sexaginta
ereis statuis honoratus fuit. Eo quod ciuitatez quae maxime redditibus et edificijs plurimum auxerit. Absens
postea a quibusdam inuidis non solum sententiaz de morte passus est: quin et illius imagines dirute par-
tim vendite: partim subuersae: ac partim in frustra confracte sunt: vna tantummodo in arce seruata. Demetri-
us autem ubi compertum habuit athenienses suas euerisse imagines ait. Virtutes non euerterunt: cuius
gratia illas erexerant. Dicebat demetrius hic: Tantum in republica valere eloquentiam: quantum in bello
ferrum. Et ut ex diuersis collegimus monumentis multi fuere Demetrii. Vnus fuit ex alexandri magni
ducibus: de quo hic paulo ante diximus: qui occiso alexandro Cassandri filio regnum macedonicum obri-
nuit. Alius fuit Philippi macedonie regis filius: qui cum Rōanis plurima gessit bella: de quo Linius li. x. de
bello macedonico: et Justinus in. 32. scripsere. Alius fuit selenci filius et Antiochi epiphanis frater. Alius
Calcedonius orator. Alius bigantius philosophus peripatheticus: Alius statuarius. alius aspendius a
pollonij discipulus. alius Calautianus: qui de asia et europa. xx. scripsit libros. alius etiam bigantius: qui gallo-
rum aduentu ex Europa in asiam scripsit: alius atramitenus grammaticus appellatus Trion quia Juno-
nem iniurijs in aliquo affecisse videtur. Alius cyrenicus grammaticus magni precij vir. Alius Sepius vir
diues et studiosus. Alius erithreus grammatice: alius Hithinius panectij Rhodij filius: alius orator smir-
neus. Et hi omnes prosa scripsere: alij quoque poetica scripserunt ex quibus vnus veteres comediaz scripsit
alius Epicureus: qui contra Inuidos scripsit: alius ex tarso Saryricus. Vterque phalereus qui est decimus
nonus (ut laertius tradit) infra scriptos edidit libros videlicet.

De legibus atheniensium	li. 5.	Deon	li. i.	De trabe	li. i.
de ciuilibus atheniensium	li. 2.	De decenali tpe	li. i.	De senectute	li. i.
De ciuilitate	li. 2.	Epistolarum	li. i.	Socrates	li. i.
De odyssea	li. 4.	De fide	li. i.	Aristomarchus	li. i.
Ptolemeus	li. i.	De gratia	li. i.	De legatione	li. i.
Amatorius	li. i.	De fortuna	li. i.	De pace	li. i.
Phedondas	li. i.	De magnificentia	li. i.	De studijs	li. i.
Phedon	li. i.	De nuptiis	li. i.	De tempore	li. i.
Exhortatorius	li. i.	Pro ciuilitate	li. i.	De ionibus	li. i.
Jura	li. i.	Cuius stillus philosophicus et si oratorio roborare careat viribus ta- men plurimis permixtus est.			

Theodoros athenicus philosophus: hoc tempore teste Eusebio floruit.

Victoria Romanorum prima de cartbaginensibus.

4917 **A**nno. 30. regni ptolemei lagi filij Luz divulgatum esset apud tarentinos pyrribus ex humanis decessisse no-
ua arma contra Romanos sollicitauerunt tarentini a Cartbaginensibus auxilia postulantes. Sed (ut lini-
us scribit) cartbaginenses statim a Romanis vincuntur: et quauis hostes nondum Iudicati tamen a Ro-
manis se posse superari senserunt. 282

4920 **L**ysimachus huius nominis secundus trigessimus Macedonius rex. 33. regni ptolemei anno pulso et inter-
fecto pyrro qui in Macedonia septem mensibus regnauerat: et ipse regno occupato regnavit annis quin-
que. Post quem. 31. ptolemeus cognomento ceraunos anno vno. Post hunc. 32. Helcagrus duobus mensi-
bus. Post quem antipater. 33. diebus. 42. regnavit. Post quem Sostenes. 34. annis. 2. Post quem Anti-
gonus Bognatas. 35. regnavit annis. 36. 279

277 **C** Eleazarus simonis Justi frater anno 35. regni ptolomei simone fratre mortuo: et Omnia eius fratris filio 4922
 adhuc parvulo ipse sacerdotij principatū suscipiens sedit annis. 17. Quo pontificatē Demetrius quidam
 ptolomeo philadelpho egyptiorū regi: quem bibliothecae suae praefecerat: dixit: sibi nuntiātum fuisse apud iu
 deos legem dei viventis ore editā esse: quam non nisi a dei cultoribus trāsserri liceret: subiiciensq; q̄ theo
 pompus ob eam causam cecus effectus: et q̄ penitens sanitati fuerat restitutus: dicebatq; illam figuris lit
 terarū: vel sermone hebraico compositā: laboreq; non modico fore transferendā. Quo audito rex gaudius
 demetrii sententia. Scripsit huic eleazaro epistolas hec fieri demandans: et illas cum preciosis muneribus
 per legatos misit. Jam enim ptolomeus rex ad Aristeni amici et necessarii sui persuasiones omnes quasi iu
 deos qui in egypto serviebant liberauerat. Tenor autem epistole: quaz rex ad hunc Eleazarum misit talis
 est: vt Josephus in duodecimo testatur. Sententiam tuam que secus nos erat libertate donant arbitrans deo
 esse iucundum. Et quosdam militie nostre assignant: alios vero: quorum fides probauerat in palatio meo p
 situi. Leges autem vestras in bibliotheca nostra ponere decreui. Bene ergo facies mittere nobis viros se
 niores et doctos: qui valeant earū interpretationes caute nobis relinquere. Transmisi modo argenti. 100. ta
 lenta pro imolationibus faciendis: et separant ad cathenas et ligatoria faciendā quinquaginta aut i talenta:
 et gemmas sine numero ad artificum optidē: Tu manda nobis que ex eis fieri volueris: quod gratius
 amplectemur. Rex autem vna cum epistola interpretationibus receptis in benivolentia signum principi sacerdo
 tum Eleazaro destinavit lectos decem cum aureis pedibus: et convenientes eis suppellectiles: et calices talen
 torū triginta. Insuper et stolas decem: et purpuras: et coronas decoram: et multa alia deo celi deuouenda.

C Septuaginta interpretes.

C Eleazarus vero ad reges mittens quod postulabat ita scripsit. Ad interpretandas leges quaz pro tuis cō
 modis accipere postulas: elegi viros sex ex vnaquaq; tribu doctissimos quide: quos direximus legem se
 rentes. Tunc autem pietatis vel iustitie erit: vt post legis transcriptiones eam ad nos caute cum portitoribus
 remittere. Nomina autem seniorū ab Eleazaro ad reges missorū exprimere opus non est. Quum venisset
 ergo seniores septuaginta duo ex hierosolymis ad reges in alexandria ab eo honorifice et benignissime su
 scepi sunt. Quosq; regi legis rotulo: in quo litteris aureis conscripse leges continebantur: et rex de co
 dicibus percunctabatur. Quū vero reuelassent: et ostendissent membrane tenuitate: vel incomprehensibi
 lez eorum cōpagines rex miratus est: q̄ ita fuissent cōpacta. Atq; ita eis grās agens singulos in singulis cel
 lulis reclusit: mandans eis oīa ministrari: q̄ i. 7. dies legē de hebreo i grecū trāstulerūt: sic qdē concordēs in
 translatione eadez: qd̄: vt diuus p̄ Aug. i. 18. d. ci. di. c. 42. testat: sine aliqua verborū: aut sensus dissonantia
 illam transtulerunt: quam ab vniuersis iudeis qui tunc in illis reperti sunt locis auditam et approbatā De
 metrius ad regem obtulit: Videns ergo rex que gesta sunt et relictis legibus et sensum: atq; sapientiam se
 niorum obstupuit: et ad Demetrium sermones fecit: q̄ ita mira esset legislatio: quod nemo neq; historio
 graphus neq; poeta meminisset ea. Et vocās ad se interpretes gratias egit: et remisit eos donans vnicuiq;
 optimas tres stolas: et auri talenta duo: et calicem vnius talenti et totum conuiuatorium: rogauitq; eos
 ad se de iudea frequenter proficisci. Illi autem (docto rege de vnius dei cognitione et regni gubernatione
 benedicentes eidem) cū muneribus plurimis ad Eleazarum regressi sunt. Et h̄ postea alij sub nouo testa
 mento: vt infra dicitur: fuerint translatores qui de hebreo similiter transtulerunt sicut Aquila: Simachus
 Theodotion: et Quinta editio cuius auctor ignoratur: his tamen omnibus septuaginta hi interpretes pre
 feruntur. Nouissimus omnium diuus hieronymus vir doctissimus et trium linguarum cognitione clarif
 simus eam ex hebreo latinam nobis fecit. Cuius litterarum laborem: ut inquit Augustinus: quamuis Iu
 dei contendat esse ceteris veriorē: ecclesie tamen christi tot hominum auctoritati neminem iudicant pre
 ferendum: hec Augustinus vbi supra.

Ptolemeus
Philadelphus

272

Ptolemeus philadelphus secundus Egypti rex: anno 323. Judaice captiuitis olympiade autē
 124. Egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. 38. Hic cum ptolomei lagi filius minimus filius
 esset pater contra ius gentium ante mortem regni cessit. Cuius non minor in accipiēdo fauor
 q̄ patris in tradendo regno fuit. Et inter cetera: vt Iustinus tradit: patris et filij mutue picta
 tis exempla: etiam ea res amorē populi iuueni conciliauit: q̄ pater regno publice ei tradito pri
 uatus officiu regi inter satellites fecerat omniq; regno pulchrius regis se esse patrem duxerat
 hic quippe cum omniū scientiarum doctissimus esset: et Strabonem philosophum preceptorem habuif
 set etiam legem Iudeorum interpretatus est et Bibliothecam illam toto orbe terrarum nominatissimam
 construxit: Que vsque ad primum Alexandrinū cum Romanis bellum perdurauit. Hic famulantes in
 egypto: sicut prediximus: iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsq; ad cetum viginti milia: et eos in hiero
 solymā remisit: et vasa vniua Eleazaro pontifici pro diuinis scripturis habendis hierosolymaz misit: quas
 in eadem sua Bibliotheca collocauit. Huic Beronica mater fuit cui a philomene regis prefecto: ut testa
 tur plinius libro vltimo naturalis historie: topatiū importatum fuit qd̄ illi mire placuit: eo q̄ ingentis pre
 cij et magnitudinis esset: ex quo postmodum: vxori sue nomine Alinoc statua facta fuit: quattuor scilicet
 cubitoz et sacrata in delubro: quod aureum cognominabatur. Ex qua suscepit ptolomeus Energetē et Be
 ronicaz filiaz: quam Antiocho vxorez dedit qui. s. Seleuci filius erat.

4929 **C** Pharus turris toto orbe celebranda atq; permaxima hisce temporibus teste Plinio libro trigesimo sexto naturalis historie a Ptolomeo philadelpho super quatuor caneris vitreis apud alexandriam in mari condita est: ut scilicet nauigantibus in nocte lumen exiberet: Que tam pulchra: tamq; insignis habita fuit: ut inter septem mundi spectacula connumerata sit. Illas tamen quidam alij ab alexandro magno: Alij a Sostrato gnydio extractam dicunt: Que fuit altitudinis passuum. 20. et palmis superabundabat. Et propterea Quidius libro secundo de sine titulo ad Ibin ostendit dicens.
Que colis et menphiz palmiferamq; pharon.

4930 **C** Antiochus sorber seleuci regis filius secundus syrie rex quarto regni philadelphia anno syrie et asie regna re cepit: et regnavit annis. xix. ab isto reliqui syrie reges Antiochi cognominati sunt.

4931 **C** Antigonus eius nominis sedus cognomento Bognas trigessimus quintus macedonum rex: quinto regni philadelphia anno post multas regum tempestates macedonibus regnare cepit: et regnavit annis sex et triginta. Hic regno paterno et tyrannorum manibus sublato in syriam mox ubi Demetrium patrem audierat mortuum cum multis nauibus adnauigauit. Sed quum prope insulas pervenisset patris cineres (ut Plutarchus tradit) ad eum sunt delati. Quos acceptos et aurata vrna inclusos in puppi regie navis in qua ipse degebat collocari precepit. Post hec vero ipse cum omni classe versus corinthum nauigante repente eidem multe occurrerunt ciuitates: quibus illi alie coronas quas vrne imponerentur: alie homines: qui lugubri veste corpus honestarent certatim mittebant. Ferebatur quippe vrna illa in magna emiuentiq; puppi regia purpura et dyademate ornata multis astantibus luminibus circumsepta: qui fulgentibus undique armis defuncti imperatoris memoriam renouabant. Aderant multi iudices: inter quos etiam Xenophanes modulatoz elegantissimus: qui incredibili suauitate sacrum canebat carmen: atq; ipsi remiges tanta cum iucunditate fluctus ciebat: ut remozum pulsu Xenophantis cantibus respondere viderentur: et flebilem concentum efficerent magna cum sonoritate coniunctum. Quum vero prope corinthum in continenti applicuissent: multitudo: que ad ea littora conuenerat: ubi Antigonus regem humilem: abiectumq; ac lachrymis persusus conspexit ingenti adolescentis misericordia commota ululatum: gemitumq; edidit incredibilem. Ornata deinde cum omnibus ornamentis Demetriades ciuitate deferri precepit. Illam quippe vrnem a demetrio sic cognominata populi veluti propria sedes habuerunt.

C Bella punica prima hic incipiunt.

4939 **C** Anno quadringentesimo septuagesimo septimo ab vrbe condita qui fuit duodecimus regni Philadelphia annus olympiade scilicet centesima vigesima septima: quum iam vbiq; clarum esset Romanoz nomē et extra italia nundū mora essent arma habito censu apud rōanos inuēta sūt ciuū capita ducēta viginti duo milia et tricenta et triginta quatuor: Quo viso a Romanis tunc primum susceptus est bellū contra aphros pro Sicilia et Sardia. Contra quos Pius Claudius Quinti Fuluij consulis collega electus in sicilia ciuitate victor de ipsis a hierone sicilie rege triumphauit. Sequenti deinde anno Valerio Marco cōsule tarentini atbenienses: et alie ciuitates multe ab ipso victo in Romanoꝝ fidem deuenerunt. Sequenti quoq; anno post Marcellum Regulum et Lucium Maniliū consules contra Amilcarem Aphrozum ducem miserunt: quem etiam magna virtute vicerunt captis eius plurimis nauibus aut fractis aut demersis. Tres de hinc alios Aphrozum duces deuicit Marcus Regulus multis quoq; occisis etiam Elephantes complurimos cepit: septem et viginti captiuozum milia Romam misit. Inter hec in aphrica apud fluuium Bragadam serpentem immense magnitudinis occidit: cuius corium. i. 0. pedum longitudinis habuit Romamq; delatum aliquandiu cunctis miraculo fuit. Tunc Carthaginenses victi pacem suppliciter petierunt. Quam cum Regulus nisi grauissimis conditionibus dare nollit: Aphri accitis precario lacedemonijs Regulum cum omni exercitu vltima pernicie deuicerunt. Ita ut duobus tantum Romanis fugientibus. 30. milibus occisis ipse euz quingentis captiuus in vinculis teneretur. Post hec Marco Emilio paulo et Seruio Sulpio nobilioꝝ consulibus nauali terrestriq; pzelio ita aphros superauerunt: ut ducentis hostiuꝝ milibus occisis captisq; centum et triginta Elephantis Carthaginenses marcuꝝ Regulū Romam cū legatis suis mittere decreuerint: qui captiuozum permutationez imploraret.

C Marcus autem Regulus cum legatis Carthaginensibus Romam venit suscepto prius ab eis inramento ut si Romani permutationi non assentirent. Carthaginem rediret. Qui ut diuus pater Augustinus primo de ciuitate dei capitulo. 15. et 24. et libro. 2. capitulo. 3. libroq; 3. capitulo. 14. ac libro. 5. capitulo. 18. euz Romam venisset in Senatu contraria legationi sue persuasit: asserens non esse vrile Romanis propter ipsum tam senem tot nobiles captiuos permutare. Quod et factum est. Unde ipse Regulus Carthaginem redijt Romanis offerentibus et ad moram eum hortantibus. Sed quia iurauerat redire prelegit. Aphri vero eo suscepto confestim cum in angusto ligno clauis accutis confixo incluserunt: ubi palpebris circumcisum vsque ad mortem stare et vigilare fecerunt. Et ex hoc colligere possumus Romam inter primum et postremum Carthaginense bellum in oprimis moribus et concordia fuisse. Quod etiam Salustius noster confirmat dicens huius cause fuisse Carthaginensium metus. Et ideo Scipio ille nasica nolēbat omnino Carthaginem euerti: ut eius metus in bonis moribus atque concordia Romam teneret. Nam post Carthaginis euersionem: de optima facta est pessima: quia boni eius mores Torrentis more precipitari sunt.

248 **T** Antiochus eius nominis secundus cognomento theos antiochi primi filius terius syrie rex anno vige- 4951
simo tertio regni philadelphus syrijs regnare cepit: et regnavit annis quindecim. Hic Justino teste quuz ba-
beret vxores nomine Laodiceaz: ex federe cum philadelpho rege inito qui aduersus eum pugnaverat ip-
sam repudiauit: et eius philadelphus filiaz nomine Heronicem duxit vxorem: ex qua non nullos suscepit fi-
lios. Verum post aliquod tempus quum laodiceam in viri gratiaz redisset: non inmemor iniurie ab ipsa
recepit: ipsuz Antiochum viruz suuz et filium quem ex Heronica suscepit veneno sustulit. Et quendam
regie stirpis virum nomine Arthemionem Antiocho simillimum dissimulandi sceleris: qz proinde quasi
ipsum regem egruz in lecto collocauit. Quunqz omnes ademisset populuz eius sermone et vultu consimili
ipsuz fefellit. Crediderunt nanqz omnes ab Antiocho moriente Laodiceaz et eius naros sibi commenda-
ri. Sepulto vero Antiocho: Antiochuz galericuz filiaz suuz regina laodicea regem constituit. At Hero-
nica filij priuationez grauitur ferens confestim curruz armata conscendit: et persecuta Ceneum satellitem
crudelis operis ministruz: quem hasta frustra petierat saxo prostravit: ac super eius corpus actis equis in-
ter infesta contrarie partis agmina ad domum in qua interfecti pueri corpus occultari arbitrabatur per-
rexit.

T Viri disciplinis excellentes.

T Zenon stoicus philosophus hisdez tempo:ibus teste Eusebio ob eius doctrinaz plurimum cognitus est.
Qui inter cetera de perturbationuz sedatione libros duos composuit. Item de voluptate quatuor. De di-
uitijs et gratia vnu. De hominum usu vnum. De siccitate. De antiquis regibus: et de ijs que laudantur:
Ex cuius sententijs inter notabiles hec memorabilis plurimuz fuit. Sepultus apud te sit sermo: quem tu
solus audieris. Anno autem. 21. regni philadelphi. Vite vero sue. 80. inedia consumptus interijt

T Crisippus similiter stoicus philosophus natione elius per hoc idez tempus vna cuz Zenone predicto flo-
ruit: Qui anno vite sue octogesimo libru adeo subtiliter coposuit: vt ad ea que ibi cōscripsit penitus cogno-
scenda longa vita opus esset sicut testatur Valerius li. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celebris
fuit. Sapiēs nulla re eget: et tamen multis rebus illi opus est. Et contra stultos nulla re opus est. Nulla eis
re scit vti: sed omnibus eget. Hi autez duo stoice secte auctores: et inuētores fuerunt. Quoz sententia erat
posse omniuz perturbationū e mentibus hoīuz eradicari. Et hoc idē senserāt veteres acadēmici. Abulte
nanqz fuerunt stoicoz sententia: Inter quas he precipue sūt. Id sūmū bonū esse: quod honestuz est. Ni-
hil deesse ad recte viuendū et in quo virtus est. Stultus sūm colde oia vitia hz: sed nō in oia nā. pnius est.

T Polemon atheniensis pilosophus hisdē reporibus agnoscitur: qz Laertio teste: quū iuuenis esset admo-
duz lubricus: et impudicus fuit. Sed quum e condicto aliquando ebrius cum sodalibus Xenocratis scho-
laz irrupisset: vbi eius de pudicitia orationē audiuit: ita se ipsuz collegit: vt dimissa luxuria industria ac stu-
dio ceteros vinceret eidēqz in schola succederet. Erat nanqz hic a natura vrbanus adiuncta senera constā-
tia. Nec quempiaz sedendo: sed deambulando docebat. Et propter sūmū probitatis studium in ciuitate sē
per honoratus est. Olympiade aut. 127. vetulus ex hac vita migravit.

2461 **T** Aratus Asianus poeta clarissimus hac tempestate vt Eusebius scribit floruit. Hic primo Odysseaz home-
ria zenone stoyco didicit: eruditusqz factus apud Antigonū Macedonie regez quoad uixit moram traxit 4953
vbi cum astrologie non ignarus esset de astrologia librum scripsit elegantissimum: dicente Cicerone li-
bro primo de oratore. Constant inter doctos homines ignaruz Astrologie ornatissimis atqz optimis ver-
sibus Aratum de celo stellisqz dixisse et conscripsisse.

T Strato lampfacenus philosophus eloquentissimus philadelphus regis preceptor a quo et talentis trecen-
tis donatus fuit per hec tempora claruit. Qui in phisica speculatione preceteris diligentius Speculatus
est: vnde et phisicus per Antonomasiā appellatus est. Scripsit autem de regno libros tres. De iustitia. 3.
De dijs. 3. De magistratibus. 3. De regia philosophia. De fortitudine. De Celo: et de multis alijs rebus.
Fuerunt autē octo Stratones: primus Isocratis auditor. Secundus hic ipse. Tertius medicus. Quar-
tus historicus scriptor gestoz philippi et perse qui contra Romanos bella gessere. Quintus poeta epigrā-
matuz. Sextus antiquus medicus. Septimus peripateticus qui moram traxit alexandrie.

T Silphon megarensis philosophus hisdem temporibus floruit hunc: et imitatione et eloquentia: atqz sapi-
entia tantum alios precesisse dicunt: vt parum abfuerit quin omnis greccia in illum intenta in Megaram
transisse diceretur. Cicero vero libro de fato dicit: illum fuisse hominem acutum maximeqz suis tempo-
ribus approbatum. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnibus eius bonis amissis solus nudus
evadens interrogaretur an omnia perdidisset. Respondit. Omnia mea bona mecuqz porto: pectorē enim il-
la non in scapulis se gestare dicebat.

245 **T** Crates atheniensis acadēmicus philosophus Polemonis predicti auditor eiusqz in scholis successoz: hi 4954
temporibus teste Eusebio floruit: hi nanqz magister et discipulus adeo se inuicem amanerunt vt pro laertij
sententia eadem semper studia sint consecuti et mortui eodem sepulchro sepulti. Quos Antagoras in hanc
sententiam versibus adornauit. Hoc tumulo Cratem ac Polemonem conditos fatere Qui transis o ho-
spes viros consensu animozum precipuos: Quozum diuino ex ore doctrina manauit: Sacra vtiqz mundi
cies sapientie adiuncta: habuit hic Crates discipulos memorabiles quos fuere Arcesilaus: Dion et
Theodoros.

Crates alter philosophus Thebanus fuit qui etiā his ferme tēporibus floruit Diogenis discipulus quē diuus Hiero. scripsit magnū auri pondus in mari iecisse dicens: Abi a me diuitiarū venenū: Nā vos potius mergā q̄ ipse a vobis demergar. Fuit autē anteq̄ Lynicus fieret vir quidē diues qui nōnullos ex suis cū a proposito auertere conantes baculo persequēbatur. Obijt deniq; senex et admodū incuruatus: alij quoq; multi extiterē Crates quoq; vnus orator ex Placitatis familia: Alter vallozū effosor: qui cūq; Alexandro militauit: Alius pbūs pīpācticus: alius geometricus: alius poeta epygrāmatū: alius academicus.

C Erastriatus arbeniensis medicus fm Eusebiū his tēporibus floruit: Hic cū ex Aristorelis familia natus esset etiā eximius medicus euasit: q̄ cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a proletheo rege eius filio centū talentis donatus est: vt testis est Plinius libro vigesimo nono naturalis historie.

4956 **C** Lycon Troadensis philosophus per hęc tēpora clarus habetur: Vir quidē eloquens in educandis: instructuendisq; pueris maxime idoneus. Dicebat enim necessario adiung; pueris pudorez: et laudis studiū velut equis calcar: Fuit hic dū vixit habitu mundissimus: et vestiū incredibili mundicie atq; nitore. Et cū eēt corpore fortissimo pile ludo se exercuit. Tenuit autē schole principatū annis quadragintaquatuor: tādem festus podagre morbo anno vite sue septuagesimoquarto interiit. Fuere et alij Lycones: primus Pythagoricus: secundus hic ipse: tertius versificator: quartus epygrāmatum artifex.

C Timon Apolloniates philosophus hac tēpestate floruit: Hic dū iuuenis eēt multis obscenitatibus se immerfit. postea factus vir licet egenus repudiatis vitijs in Calcedoniā iuit: ibiq; philosophiā et oratoriam artē didicit atq; exercuit: ob que carus proletheo philadelpho fuit: Scripsit autē diuersa poemata. Tragedias scilicet sexaginta: Comedias triginta: et multas Satyras. Fuit et alius Nicus philosophus aliusq; orator studiosus.

C Romanorum naufragium.

4957 **C** Anno vigesimo nono regni prolethei: olympiade autē. 131. Romani En. Seruilio: et L. Sempronio Bleso consulibus fm Eusebiū et Liniū in sexto cū ducētis sexaginta nauibus nauali prelio Carthaginenses superarunt: et multas eoz vrbes ceperunt: scilicet ex Lybia: sed cū optimis spolijs redeuntes naufragiuz ingens passus sunt: vbi adeo eas calamitates oppressere vt senatus Ro. decreuerit ab maritimis prelijs se de cetero abstinere: Quo quidē anno argenteus nūmus primū in urbe fm predictos signatus est.

4958 **C** Danales Eleagari pontificis patruus decimus iudeoz pontifex anno trigesimo regni prolethei principatum sacerdotij suscipiens sedit annis triginta duobus. De quo nil memoria dignum inuenimus.

C Pax Romanorum cum Carthaginensibus.

4961 **C** Romani Claudio pulchro: et L. Julio consulibus: tertio et trigesimo regni prolethei anno a Carthaginiensibus superati ex ducentis viginti nauibus quas in mari habebat vix cū triginta effugere potuerē: ga nonaginta cū pugnatoribus capte sunt et relique demerse: et vnus consulū fugiens naufragio classē amisit: Ea quidē victoria aphri elati facti sequenti anno in Italiam nauigantes vniuersa littoza peruagarūt: et multa damna Italis intulerunt: Sed et vigesimotertio belli punici anno. S. Luctatius consul cum eius Collega Aulo posthumio ex senatus mandato cum trecentis nauibus cōtra quadringentas aphroz pugnauit: victorq; euadens septuaginta eoz cepit: et. xxxij. demersit: atq; .xiiij. milibus occisis. 32. hostium milia cepit: ex quo factum est vt infinitum prope auri et argenti pondus in Romanorum potestatem redactum sit: Veruz quidem ea in pugna ex classe Romanorum solum duodecim naues demerse referuntur: Quo bello Aphri attriti pacez a Romanis petiere: Que hac conditione concessa est: vt captiui vtriusq; suis redderentur: et Sardi Romanis deinceps parerent: Sub his etiā conditionibus Carthaginenses pacem cū Romanis obtinere: vt romanus per continuos. xx. annos tria argenti puri talēta persoluerent.

4962 **C** Hiero Siculoz dux et postea rex: his temporibus: vt Linius scribit in Romanorum amicitia venit: De quo Iustinus noster in vigesimo quarto Epito. meminit dicens in eo fuisse pulchritudinem corporis: atq; admirabiles vires: Eratq; preterea eloquio blandus: in negotio iustus: et in imperio adeo moderatus vt nihil ab ipsa sua iuuentute nisi regnū ei deesse videretur: Quibus dotibus ornatus a Siculis contra Carthaginenses primum dux constitutus: mox victoria obtenta omnium ciuitatum fauore Sicilie rex creatus est: vt Iustinus vbi supra multa commemo:at.

C Parthorum regni principium.

Et primo Parthie descriptio.

C Parthia nanq; asie regio permaxima est: et olim orientalis Scythie pars fuit: Que (vt proletheo placet) ab ortu Ariā habet: ab occasu Dasidoranum montes: ad meridiez Carmanicaz desertam: Et a Septentrione Hyrcaniam. Julius autem Solinus Parthiam diuidens dicit habere a meridie rubrum mare: et claudi Hircano solo: parthicumq; imperium conscribens diuidit in decem et nouem regna: et vndecim superiora ab armenico limite et Caspio littoze incipietia ad terrā scythicā porrecta concordēs esse cum reliquis inferioribus. Strabo vero refert parthorum loca optima esse et montibus clausa: sed montes frigidissimi cum sint planicie hnt admoduz calidā: pūā tñ: idē Strabo parthiā ab initio fuisse dicit: sed temporis successu auctā: Camesināq; Cozmā: ac totā fere regionē vsq; ad Caspial portas et argos atq; tapiros

que prius Medorum erant ad parthos transisse atq; alia loca complurima: postea inter Parthos con-
scripta fuere: Parthi autē bellaces sunt: et a Scythis ortum habuere: qui et propter preclara in bello faci-
nora adeo claruere: vt finitimis semper aliquid ademerint: corūq; impium ita auxerit: vt vim scythis mul-
tam attulerint. Eorū autē sermo ex scythico medoq; cōmixtus est. Omnes quippe equitare et sagittare li-
beros suos magna industria docent: pugnantq; procurrentibus equis: aut terga dantes sepe fugam simu-
lant: vt incautiores insequentes habeant signum: hi in prelio non tuba: sed tympano dant: Nec pugnare
diu possunt: De quibus Lucanus poeta sic ait.

Pugna leuis: bellumq; fugax: turmeq; vagantes
Illita terra dolis: nec martem cuminus ynquam
Et melior cessisse loco q̄ pellere miles:

Alia pati virtus: sed longe tendere neruos

Et quecumq; velint permittere vulnera vultis. His nanq; auri argētiq; nullus nisi in armis ē vsus. Uxo-
res dulcedine libidinis singuli plures habēt: Nec vlla adulterio delicta granis puniunt: ppter quod fe-
minis conuulsi viroz non tantū interdicut: sed etiam conspectum. Quare Macrobius dixit: Parthi
cuq; concubinis: nō cum coniugibus cōiunia incunt tanq̄ has in vulgus prodire et lasciuire deceat: illas n̄
deceat. Unde L. Crassus ad Lucanum lib. 18. eos adeo libidinosos dixit: vt reiecto nature pudore: enī so-
roribus filijsq; miscant. ait enim tot feminis cōplexibus vnū: Non laxat nox tota marem: iacuet so-
res. In fratru thalamos sacrataq; pignora matrum. Sepultura autē istorum hominū: et maxime vulgi:
aut canū aut auium lanistatus est: Audā demū ossa terra obrunt: Horū ingenia timida seditiosa: fraudu-
lenta: procaciaq; semper in externos aut in domesticos motus iniqui. principibus enim suis nō pudore
sed metu obediunt: In libidine proiecti: in cibis parci: fides dicti promissiq; nulla nisi quatenus expedi-
at: Ibi parthi pmo assyrijs: postea Medis: deinde persis: Quarto loco macedonibus: Post vero morte
Alexandri magni: vt supra dictū est: Macedones inter se civili bello cōtendētes Eumeni se tradiderunt
eoq; victo ad Antigonū transiere: Post hunc autē a Micanore Seleucoq; ac antiocho possessi sunt. De-
mum his tēporibus arface auctore a Macedonibus desecere: et hoc ppter eorū discordias. Nullū enim
tā grande impiū qd̄ ciuilibus discordia nō euerat. Et propterea pulsus pdictis p̄mus ibidē regnauit arface.

355

T Arface igitur pdictus p̄mus horū parthorū rex. 133. olympiade que fuit. 37. regni ptoleme iannus bu. 496. 4
iusce gentis imperium sumpsit: a quo postea reliqui reges arfacide dicti sūt: Nam sicut albanī reges omnes
a Silio Enee filio dicti fuerūt Silij et romani imperatores augusti vocātur: Egyptijq; Ptolemei: sic
parthiani isti arfacide ab Arface isto primo eorum rege: cuius originem Iustinus noster incertam esse di-
cit: Hic nanq; ex latrocinijs vivere solitus accepta opinione q̄ Seleucus a Ballis Asianis victus esset:
cum predonū manu Parthiam ingressus: ibidē mox prefecto regionis oppresso et ipsū imperiū inuasit:
et dominio aliquātarum ciuitatū potitus est: Paratoq; grandi exercitu statim ab aduersarijs se tutatus ē
Quibus omnibus sublatam libertatem huiusce gentis conquisiuit: atq; formā viuendi vniuerso regno de-
dit: Nam magistratus constituit: qui belli ac pacis vniuersi regni acta gererent: Ordinarosq; optie regno
in matura senectute discessit.

T Arfaces huius nominis secundus predicti filius patre defuncto in regno successit qui aduersus Antio-
chum Seleuci filij cū centum peditū milibus et viginti milibus equitū exercitum duxit: cōtra quem tan-
ta virtute pugnavit: q̄ (vt Iustinus scribit) ad postremū in societate eius deprecatorie reciperetur.

T Priabacius Arfaces huius filius tertius parthorum rex fuit: qui in regno quindecim annis actis dece-
sit: relictis post se Maarde Adiridate et Pbraate filijs: quorum maior Maardes Mardos bello do-
muit: et eorum reges suo subiecit imperio: Nec multo post quāuis multos reliquisset filios: decedens fra-
trem instituit heredem. Adiridates autem regno suscepto: mox aduersus Medos bellum gessit: Victo-
riaq; potitus est: et viribus auctus: Pbraatem germanum suū medie regioni preposuit: et Helymcorū gen-
tem regno suo adiecit: Imperiumq; parthorum a Cauaso monte vsq; ad flumen Euphratem protulit.
nec minor Arface proauo suo gloriose senectute deceffit: relicto pbraate filio herede: Qui cum Antiocho
regi bellum inferre statuisset: Scytharum motibus ad sua defendenda reuocatus est: profectusq; aduer-
sus Scythas Hymorum quendam ad regni tutelam reliquit. Qui oblitus vicarij officij tyrannica crude-
litate Babylonios: multasq; alias ciuitates importune vexauit: Ipse autem pbraates ducto contra Scy-
tas exercitu obtruncatur. In cuius locum Archebanus eius pater constitutus est: Qui et belli Thega-
rijs illato in brachio vulneratus statim decidit: Adiridatesq; filius succedit: Cuius ob res bene gestas
magnus cognominatus est. Verum propter crudelitatem a Senatu parthico pulsus est: Cuius regnum
cum Herodes frater occupasset: confestim cum exercitu Babyloniam in quam Adiridates confugerat
fuit. et diu eam obsedit: qua tandem capta etiam Adiridatem fratrem ibidem necari iussit: Deinde cum
Romanis bellum gerens Crassum Consulem cum omni exercitu deleuit. Verum postea exercitus he-
rodus filij a Cassio Crassi Questore cum omnibus ducibus trucidatus est. Herodes autem cum trigin-
ta filios ex varijs pellicibus haberet: ab vno eorum tandē interfectus est. Veniq; Tyberij Cesaris tem-
pore Germanicus Brusi filius et Calligule pater de istis parthis clarum egit triumphum.

4665 **P**tolemus Evergetes philadelphus predicti filius tertius Egyptiorum rex anno secundo. 133. olympiadis qui fuit trecentisimus sexagesimus primus iudaice captivitate post patrem Egyptiorum regnare cepit: et regnavit annis vigintis sex. Hic in ultione sororis Beronice Antiochi Halericum quam idem et eius mater Laodicea regno privaverat (sicut Iustinus lib. 7. scribit) Syriam Ciliciam: et Etiae partem duastavit: et innumerabilia inde spolia exportas iter quam et deos quos Sambyles in perfas transtulerat eiecit.

4965 **A**ntiochus Halericus eius nois tertius quartus asie et Syrie rex: eo quasi anno quo et Evergetes regnare cepit: et regnavit annis. xx. Hic mortuo patre cum primus in locum eius successus esset: hortante matre quam prohibere debuerat Beronice non verca sua Egypti regis sorore cum puulo filio interfecit: Quo scelere perpetrato et infamie macula subiicit: et ptolemi bello se implicuit: quam pro multe eius regni civitates ipsius crudelitate timore ab ipso defecere: ptolemeoque se dedidere: Quippe nisi ptolemus domestica seditione in Egyptum renocatus fuisset totum huius antiochi regnum occupasset. Tantum illi odium illud parricidiale scelus attulerat. Verumtamen ptolemus postmodum illum occidit duobus filiis Seleuco et Antiocho magno superstitionibus derelictis.

4964 **O**nia eius nois. et Symonis iusti filius. xl. iudeorum pontifex post Ananiam pontificatum suscipiens sedit annis 9. Hic Onias (ut Iosephus li. 12. ait) parvulus mere et pecuniis avarus existens pro populo regibus vectigal quod patres eius ex propriis dabat. i. xx. talenta pecuniarum non reddens ad iram ptolemeum commovit: et mittens in Iudeam legatum comminabat multa mala inferre nisi tributa acciperet. Nec propterea Oniam pro eius avaricia regis verba flectebat: Unde et iudei turbabant: quod audiens Iosephus vir inter suos nobilis Tobie ex Onie sorore filius: invito Onia ex consensu iudeorum ad ptolemeum accessit: quod non modo pacem cum eodem reformavit: sed et propter eius ingentes virtutes atque obsequia illum ducem Iudee et finitimarum regionum constituit: Is. n. Onias postquam predicta tempus sedisset defunctus est: principatum sacerdotum Simonis filio derelinquens.

Mediolanum cum tota Emilia et Liguria a Romanis capitur.

His tribus. L. Cornelio Lentulo et Fulvio Flacco consulibus Romam intra Italiam contra ligures cispadanos bellum sumpserunt: et primus cum mediolanensibus et liguribus pugnatens ad. xxiiij. milia interfecta sunt et. v. milia capta: cum quibus Romam venientes (ut Livius ait) triumphaverunt. Deinde ut idem refert haud multo post Emilio consule cum. 200. milia gallorum contra Romanos Alpes transissent: Idem consul contra eos cogrediens. xl. milia eorum cecidit: et universa Italia romanis consensit: propter quod Emilio a senatu decretus fuit triumphus: Gallo rum quidem (ut Eutropius scribit) animi feroces sunt: eorumque corpora in principio plusquam humana: Sed experimento deprehensum est: quod eorum virtus sicut primo impetu maior quam virorum est: ita sequens minor quam feminarum: Alpina (inquit) corpora alberti celo educata habent quoddam niubus suis simile: cum mox calore pugne statim in sudore eunt: et levi motu quasi sole laxant: Hi namque. M. Bruto duce iurarunt non prius balteos se posituros quam Capitolium intrarent: quod et factum est: Nam victos eos (sicut Livius tradit) Emilius in Capitolio descendit: et balteos deponere coegit: Post aliquot annos iterum in Italiam contra gallos pugnatum est: et id bellum finitum est regnantibus. M. Claudio Marcello: et Gn. Cornelio Scipione consulibus: Quia Marcellus ingentes gallosum copias peremit: et inter multa insubrium oppida que idem consili ad deditionem redegerat: etiam Mediolanum floridissimam urbem excepit: et grandem ex ea predam Romam perducens de eis triumphavit.

Corsica ad Romanos defecit.

Sequenti anno (ut Livius scribit) Carthaginenses contra Romanos bella reparare tentantes: sardos ad rebellandum subornarunt: Verum postea legati Carthaginensium Romam venientes pacem impetraverunt. Titus autem Ananias Torquatus consul factus de Corsis triumphavit: Quibus gestis Romam cum omnibus pacem habuerunt: Qua confecta nullum deinceps Romanis illatum est bellum: quod eis post Romam conditam semel tantum contigit: Numma scilicet Pompilio regnante.

4968 **D**emetrius Antigoni regis filius. 36. Macedonum rex anno. 3. Evergetis Macedonibus regnare cepit: et regnavit annis. x. Hic cum adhuc admodum puer esset: et pater suus cum spartis bellum gerens victoriam obtinisset: de crevissetque et arbeniensibus bellum inferre: ab alexandro Pyrrhi regis Epyrotarum filio supatus: vna cum exercitu etiam regnum amisit: Sed Demetrius hic sumptis viribus: patre fugato non solum amissam Macedoniam recepit: Verum et ipsum alexandrum Epyrri regem regno spoliavit: Tanta. n. tunc erat militum nobilitas: ut reges vicissim nunc exules: nunc reges videntur: quibus optime gestis sororem antiochi Halericum duxit uxorem: Sed mortuo alexa. epyri regi repudiata prima procuratore olimpiadis matris pithia filiam suam duxit uxorem: et ob hoc gratia acquisita iniurias filiorum alexandri defendit. Porro vero vxor soluto matrimonio ad fratrem antiochum concessit: et eum in mariti bellum impulit: Post multa bella Demetrius hic vita deidit philippo filio puulo relicto: cui antigonum dedit tutores.

4978 **A**ntigonus eius nominis tertius trigessimus septimus Macedonum Rex decimotertio regni Evergetis anno regnum accipiens regnavit annis quindecim: Qui mortuo Demetrio predicto eius uxorem accepit in coniugem: et se regem dixit: Sed cum ad id perficiendum plurimum laboraret: seditio maxima suborta est: Quo audito Antigonus processit in publicum: et Byademat in vulgus profecto: illud alteri dari rogat: qui aut imperare illis nesciat: aut ipsi parere sciant: se autem adhuc regnum invidiosum non quidem voluptatibus: sed laboribus plenum sentire: Postea vero populo beneficia sibi collata: commemo rat scilicet quomodo sociozum defectionem vendicaverit: Quomodo Bardanos: Thessalosque nimium exultantes de Demetrii morte compescuerit: et denique quomodo eorum dignitatem non modo

defensauerit: s; etiā auxerit: Quibus verbia populus pudore permotus illud recipere iubet: S; tamdiu illud recipere recusauit: donec de seditionis sumptū est suppliciu: Sūptoq; regno confestim spartanis bellū intulit: qui non soluz pro illibata libertate: sed etiā pro omniuz salute contra Macedones certauerāt vtiq; spartani: non ipsi tantuz: Verū z cōiuges: liberiq; magno animo fortunaz tulere: Nemo quippe eorum in acie saluti pepercit: Nulla amissuz coniugez fleuit: quin z filioz mortez senes laudabant: patribus in acie cesis filij qnoq; gratulabātur: Inter hec Cleomenes spartanorū rex post multas hostium cedes cū sibi tantū quattuor milia ex pugna superuisse conspexisset: duetis secū coniuge ac filijs: in Egyptū ad Ptolemeuz concessit: a quo honorifice exceptus diu in summa ipsius gratia vixit: S; ptolemeo Euergete mortuo eius filius ipsum cū omnibus suis interfecit. Antigonos autem hic spartanis cesis ab vrbis direptione milites prohibuit: Veniamq; his qui superuerant: dedit: dicens se bellum cum Cleomene: nō cum Spartanis suscepisse: Cuius fuga omnis finita est ira: Nec multo post z ipse decidit: regno Philipo pupillo tradito.

T Josephus iudeus vir bonus atq; magnanimus: qui populum iudeorū de paupertate z debilitate ad clarissimas rerū causas perduxerat: hoc anno postquaz viginti z duobus annis Syrie z phenicis ac Samarie tributa dispensauit: relicto Hircano filio defunctus est.

Hircanus autem huius Josephi filius post patrem in dispensatione tributorum ptolemei in Syriam z alias prouincias successit: Vir etiam ab ipsa pueritia mirabilis virtutis atq; ingenij: quem pater ex panto mina fratris filia suscepit: Qui cum adhuc tertiu; ndecimū annum ageret demonstrauit maximaz fortitudinem z animi prudentiam: adeo vt magnam fratribus suis excitauerit emulationē. Pater autē suus volens cognoscere adolescentis virtutem: misit illum viam duorum dierum in solitudinem ad seminandum cū trecentis iugis bouuz celans loza quibus ligarentur: Quod videns Hircanus: quoddam virile excogitauit: z maius etate sua: Quia decēz iuga occidere fecit: z carmeres quidez bubulcis suis distribuit: pelles vero eoruz diuidens loza bonū fecit: per que boues ligarentur: z hoc modo seminauit terram: quam sibi pater seminandā cōmiserat: z ad patriā reuersus ab ipso propter prudentiā z mentis argutiam plurimum dilexit tanquaz proprium filium: propter quod fratres eius nimiu; contristabantur: Inde illo tempore cū ptolemeo regi natus esset puer: z omnes Syrie priores in Alexandriam cum maximo apparatu ad celebrandū natalis pueri diem properarent: pater senio confectus ire prohibebatur: Recusantibus autē ceteris fratribus illo ire Hircanus adhuc quasi puerulus se ituruz obtulit dicens: etiam se in via non multas pecunias opus habere: modo in Alexandriaz epistola ad dispensatorem suū daret: quatenus ei pecunias preberet ad comparationez eorū que optima vel preciosa possēt inuenire: Qui Josephus pater opinatus decē tantūmodo talenta sufficere ad sumptuz regij muneris: scripsit dispensatori suo in Alexandria. Hircanus autē accipiens epistolam Alexandriaz perrexit: z illam dispensatori patri porrexit: z ab eo mille talenta expetijt. Iratus autem dispensator increpauit adolescentē quasi volentē luxuriose viuere. tūc adolescens furore cōmotus dispensatorem in vincula coniecit: propter quod dispensator dedit ei mille talenta: si a vinculis absolui debebat. Acceptis vero pecunijs emit centū pueros: z totidem puellas litteras scientes: z obtulit pueros regi cū singulo talento: puellas autem similiter regine cum singulo talento: Cūq; ad regis conuiuium inuitatus discubisset: vltimus omnium in viliori loco conscendit: z in derisum pueri omnes conuiue ossa ciborum ante euz ponebant: Ipse autem hoc videns tacebat. Cūq; venisset rex in conuiuiū ceteri ad regē dixerunt: Vides domine rex quanta apposita sunt ossa hircano que carnibus expoliauit. Subridens hircanus adolescētulus dixit: Ego domine mi rex carnis non sum: q; semper ossa euz carnibus deuorant: sicut illi fecerunt: nam homines carnes comedunt: z ossa dimittunt: quod z ego tāq; homo nunc feci: Rex autē miratus pueri respōsum tā sapiēter prolātū omnes plaudere iussit. Rex vero postq; eius munera ducentoz pueroz cū singulis talentis accepit: ipius magnanimitatē miratus imperauit ei vt quā vellet: gratiā expeteret. Ille autē nihil amplius ab eo petiuit in se fieri: q; vt patri z fratribus libas cōmendatitias dirigeret. Audiētes autē fratres eius ipm a rege honoratū in occasū eius se pgre di simularunt: illū interficere volentes. Sed ille fraude deprehensa in pugna multos interfecit. Et ex hie rosolyma trans iordanē secedēs vectigalia a barbaris exigebat: z illos frequēter debellabat: Vbi etiā turri fortissimā ex lapide albo edificauit: z alia multa edificia in modū castri extruxit: quē qdē locū perficiēs cū Tyrū noiauit: ibidēq; hircanus hic vt Josephus li. 12. testat; septē ānis regnauit. Eādem Antiocho magno regnāte Hircanus veritus ne ab eo tētus tormentis afficeret; p; his q; arabes egerat: vitā prope manus internitione conclusit: Cuius substantiaz idem Antiochus suis cōmodis applicauit.

Symon Onie pōtificis filius duodecimus iudeoz pōtifex his tēporibus: cum Onias pater eius Antiochi magni scuitiam perhorresceret: se in Egyptū transtulisset: pōtificiū munus suscipiens sedē ānis duodecim: vir qdē bonus atq; optimus q; multa digna laude gessit opa: qd; Iesul filius Syrach i suo eccl'ia^stico. c. 49. testat; dicens: Simo sacerdos magnus fuit: q; i vita sua suffulsi domū: z in diebus suis corroboraui tēplū. Tēpli ēt altitudo ab ipso fūdāta ē duplex: edificatio z excelsi parietes tēpli. In diebus ipius emanarunt putei aquarū: z q̄si mare adimpleti sunt supra modū: Qui curauit gētē suā: z liberauit eā a pditiōe z multa alia q; de ipso eo in cap. idē. p̄secutus ē. Adorēs tandē Oniam filium reliquit successorem.

4985 **S**eleucus Ceramos eius nominis secundus: quintus Syrie rex anno vigesimo regni Euergetis regnare cepit: et regnavit annis duobus. Hic cum in defuncti patris loco successisset confestim contra ciuitates que a patre defecerat ingentem classem comparauit. Et nauigans repente velut parricidium patris in filio vendicaturus: orta tempestate classem omnes amisit: Nec quicquam illi ex tanto apparatu preter nudum corpus et paucos comites: ut scribit Iustinus in septimo Epitome lib. conseruare potuit. Misera quidem res: sed optata sibi fuit. Deinde non multo post naufragium: etiam a Ptolemeo Euergete prelio victus in Antiochiam trepidus fugit: Ubi ad Antiochum fratrem litteras dirigens ab eo auxilia postulauit. Antiochus autem cum esset annorum quattuordecim supra etate: regni auidus sub occasione regni defendendi: fratri huic Seleuco regnum abstulit.

4987 **A**ntiochus cognomento magnus eius nominis quartus sextus Syrie Rex anno vigesimo tertio Euergetis Syrijs regnare cepit: et regnavit annis triginta sex: Hic teste Iustino Hierax cognominatus est: eo quod non hominis: sed accipitris more in rapiendis alienis vitam duceret: Nam cum Ptolemeo Philometore congressus ipsius deuicit atque fugauit: Eiusque mortui filius, P. Epiphane qui infans patri in regno successit: ut ei regnum adimere posset bellicis excursionibus effatigauit: Post hec cum viribus et diuitijs plurimam abundaret: ita luxurie et superfluitatibus instruxit exercitum ut gregarij milites auro caligas facerent: Huic etiam Annibal penus Romanorum metu Carthaginem tradens ad eius refugij gratia concessit. Rex itaque antiochus exercitum suum aureis argenteisque atque alijs insignibus ornatum annibali ostendit: Quo ostenso in tam ornati exercitus contemplatione gloriabundus annibalem interrogauit dicens: An hec omnia putares esse satis Romanis? Penus militum precise armorum ignauiam deludens: Satis: inquit esse credo et si auarissimi sint Romani. Non de equiparantia: ut Valerius libro nono inquit: sed de preda intelligens Romani vero antiochi et annibalis insolentias sustinere non valentes: contra eum bellum mouerunt. L. Cornelium consulē: et Scipiones: scilicet Asiaticam et aphyricanum legatos constituentes nauali prelio annibalem superarunt: etiam Antiochum deuincens coegerunt eum pacem a Romanis postulare: que eidem hac conditione concessa est: ut ex Europa: asiaticaque recederet: se quoque intra Thaurum retineret: et viginti obsidibus dari decem milia talentorum: quorum annis persolueret: annibalem etiam traderet: qui belli cocitator extiterat: antiochus itaque inter reliquos obsides filium cognomento Nobilem Romanis tradidit: et per suos Thaurum montem secessit: Quo facto annibal ad prusiam Bythinie Regem confugit. Cumque idem antiochus thesauri cupiditate a sacerdotibus fallaciter promissi per fidem intrasset in fanum Nance seu fortune ab ipsis sacerdotibus tandem peremptus est: et ab ipsis membratim concisus e templo proiectus est: ut per secundo Machabeorum capitulo primo. Unde omnes benedixerunt deum qui perdidit impium.

4989 **C**olosus ingens solis simulacrum a clare Lydo statuario fabricatum: hoc anno teste Eusebio anno a constructione sua. 56. apud Rhodum in insulam terremotu corruit. Erat quippe: ut Plinius refert statua admiranda: altitudinis cubitorum septuaginta turribus equiparanda: Cuius digiti: ut idem Plinius testatur maiores erant plerisque statue: Ex cuius quidem statua Soldanus Egypti rex: cum postea insulam inuasisset: nongentos camelos oneratos ipsius ere: quas terremotu confracta inuenit: in alexandriam transmisit. Id enim unum e septem mundi miraculis: et quidem maximū fuisse omnes testantur.

Viri disciplinis excellentes.

4990 **I**esus filius Syrach natione hebreus his temporibus Eusebio teste apud Hierosolimam multa scientia et rerum experientia habetur clarissimus: qui et librorum nomine ecclesiasticum: quem hebrei panarethos vocant: composuit: in quo de omni virtute tam theologica quam politica pulcherrime tractat: Quare ideo ecclesiasticum nominauit: eo quod de totius ecclesiastice discipline: religioseque conuersationis magnam curam habere visus fuerit. Omnes namque Salomonis libri: scilicet prouerborum: Ecclesiastesque: ac canticorum: necnon et sapientie ac Ecclesiasticus iste apud ecclesiam Sapientie libri ceteri appellantur: tum quia specialiter sapientia doceant: tumque quia qui eos non erint: obseruauerintque vere sapientes dici possunt.

Biogenes stoicus per hec tempora floruisse creditur: Qui licet ex Selesia fuerit: propter tamen Babylonis vicinitatem dictus est Babylonius.

Biogenes vero magnus philosophus Synopis genere superioribus diebus scilicet ptolemei philadelphii temporibus obiit: qui apprime omnes voluptates et cupiditates a se abdicauerat. Et propterea duplici tantum pallio propter frigus utebatur. Peramque pro celario habuerat: et clauam pro corpusculi sui fragilitate sustentanda: cibum quotidianum a quolibet transeunte poscebat. Habitabat quidem in vestibulis portarum et porticibus ciuitatum usquequaque proficiens verum: et transeuntium abigens: et notans vitia que mores sedabant. Solium enim pro sua domo habebat: in quo se pro temporis mutatione torquebat. Frigore enim temporis os dolij ad meridiem vertebat. Estate vero ad Septentrionem. Et vbicumque sol se inclinabat: Biogenes simul pretorium suum vertebat. Quodam enim tempore cum ex calice quodam ligneo usum potandi haberet: videns puerum manu concava bibentem statim calicem in terram elisit dicens: Nesciebam quod natura poculum haberet: Hic namque tam constantis: stabilisque animi vir fuit: quod nihil de eius rigore unquam remisit: Cuius continentiam (ut testatur Valerius) etiam

 Alexander magnus vincere non potuit. Sui inter cetera Biogenes hic magne patientie vir: vt Seneca multis in locis testatur. Unde et aliquando interrogatus quid agendum esset homini: vt non irasceretur Respondit. Recordetur q̄ non semper necesse est vt seruiatur illi: immo viceversa est alteri aliquando seruiendum. Nec oportet q̄ iugiter obediatur illi: sed interdum et ipse obediat alteri: Nec necesse est vt semper ab alijs colatur: sed quandoq; patiatur et ipse cum hec fecerit: Et cu; hoc eius ita debilitabitur ira. Ferunt illum dyalogos nonnullos scripsisse: et Tragedias septem et alia pauca: Ex quibus hanc celeberrimã excerpimus sententiam: et quidem notandam: Siquis bonum cum amore dederit tibi consilium: presta illi cum amore obedientiam. Fuere autem quinq; Biogenes: primus Apolloniatas physicus eloquens Anaximenis audito: anaxagore temporibus: Secundus Sycioneus: qui pelloponesiaca scripsit. Tertius vero hic. Quartus: Be quo dictum est Babylonius. Quintus Tharsensis: Questionum poetarum scriptor.

Antipater stoyens philosophus vir acutissimi ingenij hac etiam tempestate fioruit qui multa cõscrip sit. **D**neseritus Eginensis philosophus et ipse Biogenis predicti temporibus obiit: qui cu; alexandro magno militaret: eius initia et bella conscripsit. Et sicut Xenophon philosophus Cyri regis: sic iste alexandri laudes profecutus est: quorum quidem stilus simillimus fuisse fertur.

208

Ptolemus Philopator quartus Egyptiorum rex: olympiade. i. 41. que fuit. 381. annus iudaice captiuitatis post patrem regnum suscipiens regnavit annis decem et septem: hic (vt Justinus ait) propter crimen philopator dictus est: eo q̄ patrem occiderit: et fratrem trucidauerit: Et sicut scelestus in occupando regno: ita in administrando segnus. Cum enim ex parricidio regnum acquisisset: rebus velut feliciter gestis luxurie statim se dedit: Cuius mores omnia regia etiam secuta est: ita q̄ non modo amici prefecti: Verum etiam omnis exercitus militie studijs depositis ocio ac desidã marcebant. Quamobrem Antiochus magnus Syrie rex predictus multas eius vrbes repentino apparatu oppressit: ipsamq; Egyptum aggressus fuerit: Trepidansq; illi legationem mittens rogat ipsum antiochum aliquantulum imorari: donec exercitum et ipse prepararet: Adhucq; exercitu preparato statim in greciã venit: et omnia deperdita recuperavit. Spoliasset quoq; (vt Justinus ait) Antiochum regno: si virtus fortune successisset. Facta deniq; pace quietem auide secutus est: Dennoq; in luxuriam inuolutus occisa Eurydice vxore et Agathocles sorore meretricuz illecebris capitur: adeo vt nec q̄ in regno suo minus posset q̄ ipse rex: Demũ hic inuolutus obscenitatibus: filio quinquenij relicto: emoritur. Quo mortuo agatocles regis prefectus occiditur: et meretrices in Eurydice vltionem a populo patibulis suffiguntur: Quibus gestis Alexandrini legatos ad Romanos miserunt rogantes: vt pupilli tutelã susciperent: hi iuuarenturq; eius regnum: quod iam Philippum et Antiochum inter se facta partitione diuisisse dicebantur.

207

Philippus Demetrii regis filius trigemusoctauus Macedonum rex anno secundo regni philometoris Macedonibus regnare cepit: et regnavit annis quadragintauno. hic Antigono rege tutore suo defuncto: cu; cõt annorũ quattuordecim regnu; suscepit. Quod audiẽtes Bardani: ceteriq; omnes finitimi populi quibus velut imortale odiuz cum antiquis Macedonũ regibus erat in contemptum etatis continuus bellis eũ laceßere non desistebant: econtra et ipse non contentus sua summotis hostibus vltro etiã etholis bellum inferre satagebat: Verum non multo post omisissis Etholis bellus Romanis intulit: Sed dum in Italiam copias traiecißet: bardani eius fines vastare ceperunt: Abductisq; viginti captiuorũ milibus Philippuz a romano bello ad tuenduz regnum suum renocatus est: Inde maioribus viribus assumptis: iterũ cu; Romanis bellũ suscepit: sed a romana fortuna superatus: fractusq; bello pacem a Flaminiõ cõsule postulauit: cui hac conditione concessit: vt de regno nil prorsus se impediret: retento sibi tantũmodo regio nomine: qui etiam omnibus grecie ciuitatibus omisissis: solam tenuit Macedoniam.

206

Hamilcar Annibalis Carthaginensium ducis filius: et magni Annibalis pater: his temporibus: Liniõ teste: duobus filijs Asdrubale et Hannibale paruulis relictis vita functus est: qui adhuc adolescentulus existens in Sicilia post primuz punicz bellum cepit exercitui p̄esse: cum ante eius aduentuz: et mari terraq; Carthaginensium res male gererentur: Ubi autem ipse adesse cepit: nunquam Carthaginẽses hosti cessere: neq; nocendi locum dedere: Sed sepe Hamilcar occasione data Romanos laceßiuit: Sempq; superior discessit: vt Polybius historicus plenissime ostendit: Adieusq; inter Hamilcarem hunc et Annibalem filium Hasdrubal natu maior imperiuz tenuit: Qui plura consilio q̄ viribus gessit. hic sedus cum populo romano renouauit: et vtriusq; imperij Iberum fluuũ terminũ statuit: Saguntinis in Hispania medijs inter imperia romanorum: Carthaginensiumq; libertate vti decreuit.

205

Punicici belli secundi principium. **S**ecundum vero bellum punicum: Quod Annibale duce Carthaginenses cũ populo Romano gessere: quarto regni Philometoris anno: Olympiade vero. i. 42. principium sumpsit: quod quidẽ per annos decem et septem perdurauit: omnium quidem memorabilissimũ: que vnquam gesta sunt: Neq; vnq; vllus validiora ciuitates his viribus consimiles comperimus: q̄ in taz varia belli fortuna: ancepsq;

Mars fuerit: vt propinquiores periculo fuerint qui vicerint q̄ qui victi erant. Odij etiam prope maiori-
ribus certatum est q̄ viribus Romanis indignantibus q̄ victi victoribus vltro arma inferrent penis
q̄ superbe: auaresq; crederent impetratum a victis esse. Eisdem ferme temporibus: vt aperte iam mon-
stratum est: quasi vniuersa orbis imperia: noua regū successione mutata sunt: Ita et in Macedonia Phi-
lippus annoꝝ. i. 4. Imperiū suscepit. In asia impubes Antiochus constitutus est. Cappadocie quoq; re-
gnum Ariarcti pater ipse tradidit: Egyptū Philopator occupauit. Sed spartani Cleomenis loco Lyeur-
gum ducē suffecerant. Et ne qua temporibus mutatio deesset: apud Carthaginēses abrogato Hasdruba-
le predicto Annibal eius germanus etate iminatura dux eligitur: Cuius mores: vitamq; necnon et eius
prelia: vt ex Plutarcho Lulioq; elicere potuimus: hic breuiter subiiciemus.

Annibal itaq; Amilcaris predicti filius hac tempestate quinq; et viginti tñ etatis annos habens Impe-
rator Carthaginēsiū exercitus (q̄ de eo plus milites q̄ de alio confiderent) creatus est. Hic quippe tanto
ceteris ductibus prudētia: audacia: cōsilioq; ad pericula capescenda: quāto populus Ro. cunctas gentes
fortitudine anteibat: cuius qdem corpus nec fatigari nec animus vnq̄ vinci poterat. Calori ac frigori par
patria: cibi potusq; nāli desiderio: n̄ voluptate modus finitus: vigiliarū sōniq; nec die nec nocte discrimia
ta tempora. Id quod gerendis rebus supererat quieti datum: Ea neq; molli strato: neq; silentio accersita
Multi sepe mirati sagulo opum humi iacentē: inter custodias stationesq; militum conspexerunt: vestitu
nihil inter equales excellens: arma atq; equi conspiciebantur: Equitum peditūq; idem longe primus erat:
princeps in prelium ibat: vltimus confecto prelio recedebat. Et ideo quandocūq; cum quibusuis populis
cōgressus est: semper superior euasit vel discessit: Imperator igitur factus proximo triennio oēs Hispāie
gentes bello subegit: Sed et illā Saguntinōꝝ ciuitate opulētissimā populi romani amicā atq; carissimā
fame oppressit: adeo (vt diuus refert Augustinus) q̄ pre famis magnitudine suoz cadaveribus diu pasta
fuerit. Deniq; oīum fessa rerū ne saltem captiua in Annibalis māus perueniret: ingentes rogam publicē
struxit: in quē ardentē omnes se cōmuni consilio miserūt: Quibus peractis annibal fratre suo Hasdruba-
le ad hispanie custodiā relicto: ipse pyrrenū saltū transijt: et post q̄ ad alpes peruenit: que. s. Italia a gal-
lia scindunt: quas nemo vnq̄ cū exercitu preter q̄ Hercules trāsierat: ita itinera et loca lapidosa strues cō-
burēdo: et acetū infundēdo patefecit: vt elephanti oneratus ire posset: cū antea vix vnus homo quiret re-
petere: In eo tamē loco (vt Lulius et Eutropius affirmant: multi niuibus obruti cum elephantis periere
Descendit itaq; ānibal cū suo exercitu in Thaurinenses agros: et peragata tota regiōe cisalpinga: Roma-
nos tribus prelijs profligant: ac multas vrbes obtinuit: pergēsq; per lygures id idem effecit: Postea ap-
peninū transiens ethurriā que in itinere apud ea loca vbi nūc est Florentia: adeo graui oculoꝝ morbo
affectus ē: vt dextrū amiserit oculū: Vel vt alij dicunt: nunq̄ eo bene vsus est: Qua valitudine cū etiam p̄-
meretur: Et getula ducē portaret belua luscū. C. Flaminea consulē apud Transimenū lacū cum exercitu
occidit: et vigintifex hominū milia interfecit: Quo facto mox Fabius maximus contra ipm annibalem a
Senatu missus per summa montiū: et abdita nemoꝝ castra ponens annibalis feruorē delulit: et reperta
occasione aretinoꝝ auxilio vicit: Qui tantā ad huius belli preparationē Lulio restante tulerūt: Quantū
vniuersa nūc Ethuria vix posset efficere: Et sic per sexdecim annos totam Italiā varijs cladibus fatiga-
uit: Inde q; in Apuliā pergens maxima clade Romanos apud Cannas affecit: In quo quidē prelio tot
Romanoꝝ milia cesa sunt: vt tres annuloꝝ aurcoꝝ modios: quos e Romanoꝝ militū manibus extraxe-
rat: Carthaginē mitteret. Nam ibidē consulares viri et Senatores omnes aut capti: aut occisi fuerē. Nec
dubiū quin de Romanis actū fuisset: si annibal statim post victoriam ad urbē accessisset. Tandē annibal
semper inuictus cogitur a ciuibus suis italiā relinquere: et opem patrie sue ferre: que a Publio Scipioe p̄-
mebatur. Bū vero pro repatione belli et patrie sue occupatus eēt: Carthaginēses pacē cum Romanis cō-
posuerunt: cogentibus deinde Romanis: vt annibal in exiliū mitteretur: ad Antiochum Syrie Regē cō-
fugit: Qui cum contra romanos bellum pararet: et ipius annibalis consilia sperneret: Quoniam sermōes
cum Vilio Romanoꝝ legato apud Epheus habit: cum suspectū reddiderant: victus est a Romanis
antiochus: iussusq; est: si paces obtinere veller: vt annibalē redderet: quod cū eidem significasset: statim ad
Prusiā Bitbinie regem aufugit: Romanoꝝ postulationem ei celans: Verum. T. Quintius Romanoꝝ
legatus sciens annibalem apud eundem esse: ad insequendum eum perrexit. Cūq; eo annibal perductus
eēt: ne a Romanis caperetur: confestim gustato veneno quod in annulo moꝝ regio gerebat animā expu-
lit: et sic eo genere mortis a Romanoꝝ vinculis se liberauit. Decessit autem annibal iste (Plutarcho te-
ste) septuagesimo vite sue anno: Cuius corpus ad Lybisam collocatū dicunt in sepulchro marmoreo: In
quo hoc Epitaphium scriptum fuit: Annibal hic situs est: De quo sic rettulit: Trogus: Quod nunquam
sine bellis cubans cenauerit: q̄ nunq̄ inter innumeras captiuas mire pulchritudinis puellas castitatem
perdiderat: q̄ nunq̄ in insidijs suozum aut etiam inimicoꝝum proditus fuerit. Obijt itaq; vigesimo Pto-
lemei Epiphanis anno: Olympiade autem. i. 49.

C Fabius maximus Romanoꝝ Consul: militaris rei et eloquentie peritia clarus his temporibus flo-
ruit: De quo habetur q̄ cum animaduertisset Romanam rempublicam belloꝝum multitudine periclitā-
ri: corpus ad rem militarem: tanquam hoc sibi imatum esset: exercitū primum ad eloquentiam: et popu-
lum persuadendum se contulit: Et vt eius vitam paucis concludam: Deuictis Lybicis: et alijs multis

nationibus triumphos quinque egit: Deinde cum contra Hannibalem Dictator electus foret: eo quod animu ad consilia: corpus vero ad robur in adolescentia instituerit: et audaciam cum temperantia: prudentiaque temperauerit non bellando: sed conatando republicam seruanit: adducta a collega male pugnante republica in maximum discrimen. Cum enim vidisset Minutium collegam suum a penis victum (quod sibi infensum) remotis odijs amore patrie penos aggressus Romanos liberauit: In qua victoria Tarentum urbem euerit: Et hanc urbem euerterit: a Simulachrorum tamen deprecatione abstinentissimus fuit: Cui (ut diuus pater Augustinus p. de Chri. dei ca. 6. refert: cum eius scriba suggessisset: Quid signis eorum que multa capta fuerant fieri inberet: Quesiuit cuiusmodi essent: Respondit ille: Non solum grandia multa: verum etiam armata esse. Relinquamus inquit: Tarentinis iratos deos: pro quo Hannibal e pugna discedens dixit: Nonne ego vobis predixeram sepimus hanc urbem: tepestare et procellam nobis oblaturam. Victo denique Hannibale triumphus ei maximo apparatu a Senatu decretus fuit: De quo sic dicit in quarto Linius: Fabius: deciano exercitu relicto in Etruria sine regionibus deductis ad urbem: De gallis et bruscis: samnitibusque triumphauit: milites triumphante secuti sunt Celebrata in conditis militaribus non magis victoria. Q. Fabij quam mors. P. Decij est: exercitataque que meozia parentis equata euentu publico priuatoque filij laudibus data ex preda militibus eris octogeni binis: Saraque et tunica premi a illa tepestate militie nequaquam spernenda sunt.

200

Linius Salinator et Claudius Nero his temporibus a Senatu Romano consules contra Hasdrubalem desig-⁴⁹⁹ signati in Hispania cum exercitu destinati: Nam eo tempore Sardinia insula Romanos deseruit. Quapropter duces ad quatuor partes missi sunt: Ad Macedoniam contra Philippum: Sardiniam contra Sardos: In Italia contra Annibalem: Linius autem Salinator cum Attalo asie rege amicitiam faciens: Macedoniam fregit: Philippum vicit: Siciliam recepit: et sexaginta ciuitates cepit: viginti sex expugnauit: Indeque sex diebus Italiae longitudinem transcurrens: vno eodemque die ex Italia in Galliam peruenit: vbi et Hasdrubalem collatis signis pugnando deuicit: Quo percipito triumphum duxit: hoc idem Linius libro xxxvij. testatus est.

Claudius Marcellus Romano consul: hoc tempore: et in praecio existens a Senatu contra Syracusanos mittitur et Syracusanam urbem euerit: Et ut dicit diuus pater Augustinus primo de ciui. dei capi. sexto anno captam urbem eius ruinam fleuit: et anni eius sanguinem suas lacrymas illi effudisse: etiam in hoste conseruande pudicitie curam gessisse: Qui antequam ciuitas inuaderet: edicto publico constituit: ne quis corpus liberum violaret: cuius vitam Plutarchus diffuse describens esse succinctus perscribimus: Iste namque: ut idem testat: quinque consul fuit: eo quod exercitatione bellicosus esset robustusque corpore: manu potens: et ad dimicandum ardens quod eius certamina declarant: acer quoque ac strenuus existens: ad ceteras vite partes perhuanus atque modestus fuit: tumque in re militari egregie excellit ad nullum pugne genus aut segnis: aut paruus exercitatus: tum etiam ad singulare certamen fortissimus: Quo quidem genere: cum prouocatores neminem fugerit: ceteris vniuersis victor euasit: Quapropter adhuc iuuenis existens: coronas cetera queque ab imperatoribus consecutus est premia. Et ut de ceteris fileam: hoc solum memorie dignum hic appono: Iherusalem namque contra Romanos bellum gerentibus: hic Marcellus videns Brimatem eorum ducem: eximia corporis magnitudine: armatura auro argenteoque ac varijs distincta coloribus: ipsum adoritur: et statim hasta eum perfodiens resupinat atque interficit: inde pugna commissa ingentem et admirandam consecutus est victoriam. Capto enim Mediolano et cetera Emiliae oppida omnes sese Romanis tradidere: Quamobrem a senatu ei decretus est triumphus celeberrimus eo quod Romanam optima tulerit spolia: Inde etiam cum penis pugnans: ceteris eorum quoque nobilibus victor euasit: post haec ab Hypocrate Syracusanorum duce ruptis Romanorum federibus: Marcellus capta eius urbe: ex ipsius exercitu octo milia interfecit: et totam ferme Siciliam excursionibus vexauit: vniuersosque profligauit: Demum cum penis pugnans: vna cum Crisippo eius collega lancea perfossus occubuit.

199

Sonias magnus Symonis pontificis filius hoc anno patre defuncto summum pontificatum obtinens sedit annis vigintinove: cuius tempore antiochus magnus deuicto ptolemaeo philopatro: etiam Iudeam: ut Josephus in. xij. scribit: sibi subegit ad Hierosolymorum denique ciuitatem exercitum ducens: eam sine ulla contradictione cepit: aperientibus ei portas: his qui eius voluntati consentiebant: Ingressusque ciuitatem. 60. milia eorum interemit: qui scilicet sibi contraria sapiebant: ac etiam ex illis qui ei portas aperuerant: propter templi diuitias multas enim ab eo abstulit: nam omnia eius vasa abstulit: et lucernas aureas: et aram auream: et mensam et sacrarium: ac denique omnia penitus auferens maximum luctum: pontifice et cunctam ciuitatem perduxit: dedans deinde totam ciuitatem etiam decem milia captiuorum abduxit: et infinita prope mala urbi contulit: Ad hunc autem Soniam Lacedaemoniorum rex nomine Arius legationem et epistolas misit: dicens se quasdam scripturas inuenisse: que asserbant in deos et Lacedaemonios et ex vno genere extitisse: et familiaritatem cum magno Abraham socialiter habuisse: et ex hoc magnum adinuicem percussisse fedus: Huius autem tempore Seleucus rex antiochi successor Heliodorum quendam principem suum Hierusalem ad spoliandum templi crarium misit: Quo in templum ingresso: ut habetur secundo Machabeo. primo: statim duo iuuenes de templi latibulis surgentes ipsum Heliodorum occiderunt: Sed Sonias Seleuci iram veritus deum pro defuncto exorauit: et confestim reuiuixit. Heliodorus autem ad regem reuersus dixit: si habuerit dominus meus aliquos: quorum sciat sanguinem: mittat eos in Hierusalem: hic denique moriens: cum reliquisset filium adhuc infantem: antiochus sacerdotum principatum fratri eius nomine Iesu qui et Menelaus contulit.

Ceteri disciplinis excellentes.

Ienci iram veritus deū pto defuncto exoravit: z confestiz reuixit. Heliodorus autez ad regē reuersus dixit: Si habuerit dñs meus aliquos quoz sitiat sanguinē mittat eos in hierusalē. Hic deniqz moriens quum reliquisset filiū ad huc infantem. Antiochus sacerdotij principatum fratris eius nomine iesu: qui et Adelaus contulit.

Viri disciplinis excellentes.

Aristobolus natione iudeus peripateticus pbūs hoc tempore fm Eusebium floruit: qui inter cetera sue uirtutis opera ad philopatorē regem cōmentarios explanationū in moysen scripsit.

Archimedes syracusanus pbūs et geometra per hec tempora in omni genere geometrie ante alios laudatus est: Cuius quidē moztē Plinius in .2. li. late descripsit dicens: q captis per pditionē syracusis q̄ diu contra Marsilij romani potentia defensauerat: quum omnia euerterent hostes. Ipse diametros suos in puluere designas a pretereunte milite incognitus occisus est. Hic: vt Cicero in libro primo tusculanarū q̄ stionum testatur: primus spere fabricator fuit: Quod inuentuz Laertius Anasimandro philosopho attribuit. Hic de cylindro opus egregium composuit: quod postea Nicolaus quintus summus pontifex in latinum traduci fecit.

Philopomenes megalopolitanus imperator et illustris pbūs vir quidem seuerus: cuius vitam Plutarchus late descripsit: tempestate hac claruit: hic postremus grecoz homo dictus fuit: quasi grecia nullum āplitudinis viz post philopomenē ediderit. Qui quū .30. annos haberet etatis Cleomenes lacemonioz regem: qui megalopolim noctu repentino impetu adortus foruz oēs captiuauerat: ex vrbe depulit z demopbantū elyensuz equitū prefectuz prostrauit: hostesqz oēs fugauit. Demum multis clarus hystozis a Dinocrate veneno moztū tradit. Ferunt hūc adeo frugalē extitisse: vt quū mulieri megarensi nūciaret acheorum imperatorē ad se aduentare ingenti animi tumultu fluctuare cepit: z q̄ maxime in ipso cene apparatu. Naz maritus forte aberat: agitabatur. Interiz philopomenes tenui admodū clamyde edes subijt: quē mulier ex ministris quempiāz precurretes anteuertisse suspicata: vt ministranti sibi opem adhiberet precabatur. Qui continuo relicta clamyde ligna scindere cepit. Inter hec hospes ingressus ybi rem cōspicatur. Quid naz hoc est philopomenes inquit? Cui respondens: quid naz aliud ait q̄ i decorē faciei suspiciū do.

Ptolemaeus epiphanes .5. egyptioz rex olym. i .44. que ē 404. annus iudaice captiuitatis post patrem egyptijs regnare cepit. z regnauit annis .24. hic tpe adepti regni nō dū .4. excesserat annos. Et qa eius infātia psilij et roboris cōpos eē neqbatur. Antiochus magnus pdictus syrie rex ad suuz regnū aspirās: nec ibi credens rebelles inuenire: illud bellica excursionē vexare cepit. Sz regni p̄cipes pro infante fideliter dimicantes regnū oēs defēsarunt. Ad ipsum quoqz fouenduz Onias predictus iudeozum pontifex descendit. Quuz at ad pubrtatis tpa puenissz Antiochus nobilis magni Antiochi filius sorozē suam eadem in sidiose vxorem dedit: ex qua duos suscepit filios. Quo audito Antiochus sub specie visēdi ipsam sorozem suam atqz filios Egyptū ingressus ipsum Ptolemaē regē iter epulas occidi iussit. Cūqz vniuersaz Egyptum sibi subiugare niteretur ab egyptijs extra confines eiectus est: Post bienniuū vero rursus alexādriā obsidens a Romanis legatis de egypto recedere compulsus est.

Virī doctrinis excellentes.

Aenius poeta comicus anno .2. regni epiphanes ut Eusebius scribit vtice moztur: qui militū z precipue Metelli factione e Roma pulsus fuerat.

Plautus similiter poeta Comicus z ipse sequenti vt idez Eusebius testatur rex ymbria sarsina Ciuitate Romā perductus ibidē moztur. Vir quidē voluntarie paupimus: qui propter amone caritatē ad manuaras molas cuidā pistori se locauerat: z ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas ac vendere solitus erat. De quo varro sic dixit: Anas plautino moze locutas fuisse si latine loqui voluissent. Scripsit autē hic circiter centū z triginta comedias. Quaruz prime principuz est: In faciez versus Amphitronis Iuppiter. Eius autē sepulcro. Ab. varrone li. de poetis testante tale epigramma inscriptum fuit.

Postq̄ est mozte captus plautus.

Comedia luget: scena est deserta.

Deinde risus iocus ludisqz z numeri.

Innumeri simul omnes collachymarunt.

Ennius quoqz poeta Comicus natione tarentinus z ipse tēporibus his Eusebio referente floruit. Qui tandē a Catone questore Romaz translatus in monte auentino bitare delegit: parco quidez sumptu z vnus ancillule ministerio contentus: semper psuadēs aias esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspiciate o ciues senis eniij imaginis formā. Hic vestruz pinxit maxima facta patrum. Nemo me lachrymis decozet: nec funera luctu saxit cure voluto viuus per ora virū. Idemqz poeta pudicitiaz predicans dicebat. Flagitij inicituz esse: inter ciues corpora nudare. Hic cū comedias optimas elegantesqz edidisset: septuagenario maior: articulari morbo Olympiade .153. interijt. Sepultusqz fuit in Scipionis monumēto via apia itra primū ab vrbe miliarium: Apud latinos autem multos comicos fuisse inuenimus. s. Cecilium: Aenium: Licinium: Atiliuz: Turpiliuz: Trabeā: Lucretiuz: z Enniuz istum: atqz alios ut Terentiuz et plautū predictū. Sz Terentiuz z plautus iam soli remansere: De quibus vulcatius sedicus in libro quem de poetis scripsit. Referens quez ex predictis comicis prestare putaret: quoqz in loco ponit quisqz debeat hic versibus explicauit dicens.

Ptolemeo
Epiphanē

191

5008

solo

soii

189

188

Comicoꝝ dinumeratio.

Aultos incertos certare hanc rem vidimus
Palmam Poete comico cui deferant.
Quum me indice erroꝝ dissoluam tibi
Et contra si quis sentiat nihil sentiat.
Cecilio palmam tribuo de comico
Plautus secundus facile superat ceteros
Deinde neuius qui fuerit precio in tertio.

Si erit quod quarto detur dabitur licinio.
Post insequi licinium facio attilium.
In sexto sequitur hos terentius:
Turpilius septimus, trabea octauum obtinet.
In nono loco esse facile facio lucentium.
Decimus addo antiquitatis causa enniū.
Hanc etiam gellius confirmat sententiam.

Panetius philosophus Scipionis consulis preceptor: bisdem temporibus Rome clarus fuit: qui et stoice secte philosophus extitit: quemq; cicero in libro officioꝝ imitatus est.

Possidonius stoicus ipsius panetij discipulus hac tēpestate agnoscitur: et magno pōpeio postea admodū familiaris fuit: et eius res strenue gestas scripto mādauit: hunc diuus pater Augustinus .v. de ciuitate di maximuz dixit fuisse astrologū.

187

Scipio alterius scipionis filius vtr̄ oĩuz romanoꝝ ferme primarius hoc anno .24. agens annū duobus Scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hispanias mittitur. Porro hic adolescens magnanimus dum intellexisset senatoꝝ propter hannibalis merū italiā reliquer̄ velle: statiz in senatu venies extracto gladio id fieri prohibuit asserens se velle patrie defensorē eē. Ipse quippe philosophus magnus fuit: et panetij predicti auditor: Etq; inter ceteros mortales animi prestantior extitit: et eximia formaz gerebat: et in omni amplo dignā imperio. Erat quippe benignus in audiendo: facundus i respondēdo: et in cōciliādis hoibus egregius artifex: habitu corporis virili: cesarie promissa vtebatur. Ad hunc salutādum mansissa rex veniens: vt primū conspexit sic vix admiratus dicitur: vt nec ab eo dimouere oculos: nec intue do explere desideriuꝝ posset. Quantumq; romane libertati semper consulerit facile intelligi potest. Nam quum in hispanias profectus esset: oēm statiz carnis voluptatē a castris amouit: vnde et duo scotoꝝ milia legif ab eius tūc exercitu abiisse. Carthaginez nouā hispaniaz vrbē vi cepit: vbi erat pecunie et belli apparatus copia plurima et redditus hispaniaruz obsidibus eoz parentibus. Magonez hannibalis fratres captiuū romā transmisiit. Sed et virginē quādam spōsaz captiuaz: vt L. iuius tradit: sponso valde generoso q̄si genitor prius in matrimoniū tradidit: puellēq; precū dotis noie condonauit. Postea vt Eutropius li. 3. ait septuaginta ciuitates hispanie recepit. Quibus feliciter gestis romam reuocatus consul contra Carthaginenses designatur: Eozq; pergens confestim Amionem apbroꝝum ducem cum Stiphace Numidie rege sibi subegit. Nec multo post ibidez cum hānibale congressus ita eius equitatum fudit: vt supra viginti penozum milia cesa: totidemq; fere capta vna die referatur: et ipse Hannibal cum paucis equitibus inter tumultum elapsus profugit. His rebus ita compositis: quum hostium castra diripuisset: ingentiq; preda in naues redacta: et terra mariq; pace obtenta in siciliā traiecit. Vnde per italiā non minus pace q̄ victoria letus pergens effusus non modo vrbibus ad exhibendos ei honores: sed etiaz agrestiu turba obsidente vias Romā tandē peruenit triumpho omniū clarissimo vrbē inuictus. Aphricanus vocari meruit referens in erariuz: sicut L. iuius li. 32. refert: argenti pondo centuz milia. xxij. ab huius autē triūphi spectaculo mors siphacē subtraxit. Cuius triumphi formā Apianus historicus stilo diligenti perscripsit. Sicq; secundū bellū punicz terminatū est. Quod quidē: sicut orosius li. 4. ca. 42. ait: per annos. 18. gestū fuit: de quo quidē Scipione diuus pater Aug. p. de ciui. dei ca. 30. sic refert. Quod non solū pontifex maximus sed etiaz ex totius Senatus iudicio vir optimus habitus fuerit. Qui catoni contradicens nolēbat Carthaginem Ro. imperio emulaz omnino euerti: timens ne: quod postea euenit: Romani cum sine belli metu essent lasciuiarent. Naz delecta postmodū Carthagine sub Iunio Scipione multa subsecuta sunt mala ita vt perditā Romauoꝝ moruz integritate crudeliora paterentur a ciuibus q̄ ab hostibus. Quod preuidēs iste nolēbat Ciuitatē fortē auferri: ut timore dominandi libido premeretur. Huius quippe philosophi preclare fuere sententie ex quaz numero memorie gratia hanc celeberrimaz de ipso dictaz hic apponimus. Dicebat. n. nunq̄ se minus ociosū q̄ cū ociosus esset: nec minus solū: q̄ cū solus eēt. Sic tñ talis ac tantus patrie pater: tandē ab emulis apud senatū de pecunia accusatus fuit. Quibus sicut narrat valerius in contione respondit: Cūz totaz apbriacā potestati vestre subieceriz: nihil de ea qd̄ in euū. diceretur detuli preter cōgnomentuz soluz. Item nec me apbriacane diuitie: nec fratres meū asiane auaros reddidere cum esset vterq; nostrū magis inuidia locuples q̄ pecunia. Sane ab ingrata patria pulsus: apud litternū rusculū exulās tandē (ut plurarchus testatur) .52. etatis sue anno morbo interiit. In cuius quidē tumulto hec inscripta referuntur. Venicto annibale: capta carthagine: et aucto imperio: hos cineres marmore tectos habes: cui non Europa: non obstitit Aphrica quondam: Respice res hominum q̄ breuis vna premit.

Terētia Emilia ex Emilioꝝ familia nata: huic scipioni vxor fuit. Mulier siquidē sanctis ēt vsq; in celum extollenda laudibus. Hec. n. preter morē vxoz cum vidisset viruz suuz iam senex in dilectionē ancillule sue concubitum incidisse: quantumcūq; ei difficillimū videretur id tamen constanti animo tanq̄ mulier inclita pertulit. Existimans discreta mulier nimiam indicens q̄ vir suus qui sua ingenti virtute reges et validas nationes Ro. imperio subegerat dici et scribi: q̄ amori ancillule detineretur: vnde quoaduixit viri crimen silentio oppressit vt ne diuz alteri sed nec etiam vir ipse vnq̄ perpendere potuit eam sensisse quid age-

Solo

ret: Et non solum hoc archanū Scipione ipso vivente servavit: s; et eo defuncto ad auferendam eius infamiam statim ancillā liberali animo manumisit: deinde eam cuidam liberto suo coniugēz dedit. Et hoc ne magnifici viri fama inclyta macularetur.

5020 **C** Scipio nātica predicti Scipionis apbricani (vt aiunt) frater: et ipse his temporibus a senatu consul dictus. confestim contra Antiochum in asiam mittitur: et ipsuz vna cū hānibale nauali terrestriq; prelio superat: 794
pppter quod ab asia sic deuicta asianus cognominari pmeruit. Quibus superatis antiochus rex filius suū noie epiphanez natu minorem pro seleuco maiore Romanis obsidē dedit: et paces eo pacto obtinuit: vt europā atq; asiā minores deserens intra thauruz: vt premissuz est: se contineret et hannibalem belli concitato rem traderet. Rediensq; romā scipio baud multo post Marcellō consule in ethuria a Boīs superato de ipsis triumphauit. Cuius triumphuz L. iuius ita describit dicēs. In eo triumpho gallicis carpentis arma: signa: et spolia omnis generis transuexit: et vasa enea gallica: et cum captiuis nobilibus equozum gregē: tra duxitq; aureos torques: Transtulit et eris mille quatuor centū septuaginta: ad huc auri ducenta quadragi ta sex argenti infecti: quod in gallicis uasis non in fabre more suo factum. cccx. pondo: Bigatoz numeruz centum. 32. militibus qui curruz secuti sunt centenos videnos: qui nos asses diuisit: duplex centurioni: tri plex equiti.

5024 **C** Seleucus qui et philometor sextus asie et syrie rex. xvj. anno regni epiphaneis regnum suscipiens regna- 175
uit annis. 12. vir quidem ingenio hebes et iniquus: cuius tempore simon prepositus templi hierusalem: ad Apolloniu ipsius ducez in phenicez confugiens multis muneribus sacerdotij principatū sibi vendicare tē tavit. Quo audito seleucus ipse bel: odoruz quenda; necessariuz suū ad negociuz exequenduz misit: Qui i indeam veniēs inique nimiaz iudicans cum multo terroze visis signis diuinis ad Seleucum reuertitur: vt patet. 2. macha. 3. Onias autem sacerdos curauerat: vt simon profugus sciret. Hic quū nulluz filium suc cessorez reliquisset antiochum illustrem fratrem successorēz habuit.

5032 **T**olomeus philometor sextus egyptiozum rex: olympiade. 150. que fuit. 428. iudaice captiui-
tatis annis egyptijs regnare cepit: et regnavit annis. 35. Hic antiochi sororis filius fuit segnis
admodū vir: et quotidiana luxuria marcidus adeo vt non solū regie maiestatis officia itermit-
teret: sed etiam sensu hominis propter nimiam saginam careret. Huic adolescenti Antiochus
auunculus bellum intulit: Propter quod legatos ad senatum Romanum misit ab eo auxilia
postulans. Adouere senatum adolescentis preces: Pompiliuzq; legatum ad Antiochuz mi- 167
sere: qui preciperet illum ab egypto abstinere: aut si iam incessisset recedere euz iuberet. Pompilius autem
cum antiochū in Egipto reperisset: eidem statiz antiochus ex antiqua amicitia osculū obtulit. Quia (ut in
stinus scribit) antiochus cū Rome obses esset pompiliū supra ceteros colebat: et propterea illum periocun-
de vidit. Sed pompilius facessere interiz priuata; amicitia iubet cū patrie mandata intercedant: prolato-
q; senatus decreto z ei credito cum eum conetari videret cōsultationēq; ad amicos referri: ibi pompilius
virga quā manu tenebat: amplo circulo inclusū amicos capere cōsulereq; eos iubet nec prius inde exeat: q̄
senatui responsū det: aut paces: aut bellū habiturus. Adeo hec austeritas regis animū fregit: ut se omnino
paritura; senatui responderit. Hic demū filiā cleopatā Alexandro syrie regi vxorē tradidit: ut melius fe-
dus inter eos initium seruaretur: sed processū tps cū idēz ptolemus vir subdulus sub specie ferendū auxi-
lij Alexandro p eius trāsiret ciuitates dolose p singulas ciuitates custodias collocauit z ut eius sibi subderet
regnū iuniorē Demetriuz Alexandri hostē sibi confederauit: et cleopatra ab Alexandro ablata eā eidē de-
metrio vxorē dedit se proliuz ab Alexandri amicitia alienans. Quēz contra se venientes fugauit: ac die ter-
tia in oblatione capitis alexandri sibi per arabū regēz facta p̄ gaudio reprehensibiliter gestiens expirauit.

C Viri doctissimi excellentes.

5033 **C** Statius Cecilius comedia; scriptor: natione Aediolanensis et Ennij primo contubernalis his tempo- 166
ribus (Eusebio teste) clarus fuit et multa conscripsit: tandem post Ennij mortēz anno secundo et ipse mortu-
us est: et iuxta Janiculum sepultus.

C Nicāder poeta grecus: et ipse hisdem temporibus in prelio fuit: quem didimus fabulosum vocat: hica nu-
ptijs Junionis et Jouis incipiens omnes deozum successus vsq; ad hec tempora pertractauit quē multis
in locis virgilius imitatur.

C Titus lilius tragediaruz scriptor (alius a patavino) p hoc tēpus agnoscit: qui pp ingenū clarissimū a lilio
salinatore: cuius liberos erudicbat libertate donatus est.

C Philonē Judeum ex sacerdotum genere natum et alexandrie educatuz per hec tempora floruisse constat:
Et sapientie librum greca lingua (in qua peritissimus erat) eleganti stilo conscripsit: quem ideo sapientie
librum nominauit: quia in eo christi domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo
sapientia comendatur: scripsit et alia multa: vt diuus Hieronymus in libro de viris illustribus comēmorat.

C Carhon philosophus stoicus natione egyptius panetij quondam discipulus hoc tēpore floruit et multa
scripto reliquit. Cuius habentur plurima egregie dicta: ex quibus hec pauca notabilia excerpta feruntur:
Desines timere si sperare desieris. Queris quid profeceriz? Respondeo: amicus mihi esse cepi: si vis ama-
ri ama: ab eo aliquando quesitum fuit: an beneficium seruus domino dare possit? Respondit. Quedam
sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria: Beneficium inquit est: quod alienus dat: alie

nus autem est qui pomit sine reprehensione cessare. Officium est filij vxorisq; ac ceteraz personaz quas necessitudo suscitaz: et opem ferre iubet. Ministeriuz est serui: quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Cato primus romanoz pbs ac iurista: primo quide questor: deide bis consul: litterazq; tam grecaz q; latinaz apud Ro. decus tepestate hac floruisse dicitur. Qui quide cato suu tusculi ignobile horum postea Rome nobilissimu reddidit: Cuius certe ornamenta fuerut latinaz litteraz monumenta ab eo edita: militaris disciplina adiuta quoq; senatus maiestas et propagata familia: ex qua quippe maximu decus Ro. posterior Cato ortus est: q; sacratissimu illud Catonu nomen postea imortale fecit. Hic. s. primus cato primo cu gnato Fabio Maximo militauit. Quinto deinde post anno qstor tarentu missus fuit: vbi Enniu poeta predictu inuenies Ro. secu adduxit. Postmodu cu Scipione illo viro optimo pdicto et aphricu transuectus repu. no medioeriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factus: ac postea pretor optime in oibus se habuit. Consul et bis fuit: et post consulatu que strenue in hispania gesserat. Tribunus militu dictus est. De mu quu sero et pene senex latinaz litteras didicisset: et grecas litteras edoceri appetiuit: vnde doctus factus historiaz et rem militarem tractauit atq; scripsit: Et dum sibi ex elemetia quada coparasset gloriaz: id egit vt iuris quoq; civilis peritissimus haberet: in senatu naq; et extra senatu contemporeneos oes grauitatis et auctoritatis excellentia superauit. Censorinus at appellatus fuit q; censure officiu sibi specialiter fuerit commendatum.

Cenua maritima vrbs celeberrima: liguzq; caput p hec tpa L. iulio i. x. testante ex senatus populiq; Ro. iussu Cornelio consule a Lucretio viro nobilissimo instaurat: q; a Abagone hannibalis duce fuerat euersa: vt iam suo loco predictum est: in conditione ipsius vrbs.

Per hos ferme dies Orosio teste Marcellus consul a boijs in eibzuria oppressus magnaz exercitus parte amisit: Cui postea Furius alter consul auxilio factus vniuersa boioz gente igni ferroq; vastauerunt: et ad nihiluz quasi redegerunt. Quib. et tpbns Minutius consul a liguribus in extremu periculi adductus: et insidijs hostiu circumuetus vix numi daz equitum industria liberari promeruit.

Eode quoq; tepeze insubres boij: a quibus (vt testatur L. iuius) papia ciuitas condita fuerat: atq; cenomani: id est brixiani et veronenses contractis in vnu viribus cum Hamilcare penoz duce: qui in italia remanserat cremona: placentiamq; vastantes difficillimo bello a L. Fulvio superati sunt.

Macedonicum bellum per Quintiu gestum.

Bello punico transacto sequitur Macedonicu q; philippuz eoz regē: qd gdez sim linu ab vrbe condita anno. 551. ceptu ē. Abinoze qde rex motuz q; punicu gestu ē: s; tanto clarius quato nobilitate Macedones penos antecessere. In eo qpe bello cu L. Quintius Flaminius prospere re gessisset: pax philippo illam peteti data est: his tn legibus ne. s. grecas ciuitates: quas aduersus eum defenderant bellum inferret: vtq; captiuos et transfugas redderet. 70. tantu naues hiet reliquas vo Ro. daret. Per annos vo. x. quaterna po do argenti milia prestaret et obside Demetriu filiu daret. Post hec ide Quintius lacedemonijs bellu inferrens Habide eoz ducē vicit: et qbus voluit pditionibus eos in fide accepit: Reuersusq; roma triumphauit: de cuius triumpho. L. iuius li. 33. sic scribit: Triumphus initus: die pmo arma: tela signaq; crea et marmorea transfudit plura philippo adempta: q; que ex ciuitatibus exceperat: Secuda die argentu aux factu infectuz et signatu vasa multa ois gne celata pleraq; qda eximie artis fabrefacta: et multa alia. Tertia die corone auree dona ciuitatuz translata centu et quatuordeciz: et ante curru multi nobiles captiui: obsidesq; inter quos demetrius regis philippi filius et armenes Habidis tyranni filius lacedemonius. Ipse deinde Quintius in vrbe ē inuectus. Secuti curru milites frequentes in circuitu omni ex prouincia deportato.

Perfeus seu pseus vltimus macedonu rex philippi regis filius. 3. regni philometoris anno. i. 151. olympiade regnare cepit: et regnavit anis. x. Quo regnate Macedonia vna cu ipso rege in Romanoz dictionem devenit. hic itaq; pseus Demetrium fratrem habuit qui cuz obses diu Rome fuisset: oibus carus acceptusq; erat. Qua pp pseus frater illi maximam contraxit inuidiam et apud patre illu criminari no desistebat. Quibus rebus pater copulsus illu perimere fecit. Sublataq; fraterna emulatione perseus in patre cotumacior esse cepit: nec se ut regni herede: s; ut regē in omnibus habebat: Quibus rebus offensus pr indies Demetrii morte molestus ferebat. Vnde et breui post morbo ex egritudine contracta vita decessit: relicto magno belli apparatu q; Ro. quo postea Perseus iste vsus est: Nam vbi primum patri successit multas gentes contra Romanos in societate belli corraxit. Inflatu nepe thesauruz multitudine: et paratis superbus fortune paterne veterē Alexandri magni gloria considerare oblitus videbat. Equu itaq; pma ogessione pseus

165

164

5034

5035

victor fuit. Attamē legatos ad cōsulē mīsit: qui pacē peterēt: S; Sulpitius cōsul nō minus graues q̄ victor le-
ges dixit. Būq; hec agerent statim Paulus emilius consul cōtra eum missus est. Qui cū eo (L. iunio teste) ter-
tio nonas septēbris dimicare cepit. Et. 20. peditū milibus ex Macedonibus occisis in potestatem Emilij
Perseus hic deuenit dserētibus cū amicis. Quē cōsul (vt eutropius scribit) ad victoris pedes cadere volētē
non pmisit: s; iux se in sella collocauit. Illoq; capto Emilius septuaginta ciuitates: q̄ in egypto romanis re-
bellauerāt cepit. Macedonibus at et illyricis has leges dedit: vt libi oio essent: et dimidioꝝ tributoꝝ Ro.
prestarent: eoz. s. q̄ regibus suis prestitissent. Et hoc vt appareret populū Ro. p. eitate magis q̄ p. auari-
tia dimicare. Perseus vero roma perductus in triūpho Emilij adductus est.

1036

T Antiochus nobilis sine illustri dictus septimus syrie et asie rex quarto regno Philometoris anno fratre
eius Seleuco defuncto regnare cepit: et regnavit annis. xi. hic sozozē suā Pto. epiphani tradiderat vxozēz
et vt regnū eius obtinere posset affinitatis. p. tertextu ro. igressus ip̄z inter epulas occidi fecit. S; ab egyptijs
electus ē post biēniū ad obsidionē alexādrice redijt. Ad quē (vt dictū ē) Sn. pompilius legatus a senatu mis-
sus ab obsidione vrbis recessit. Antiochus at ne ob segnitie cōtēptui haberet: quo frater eius cōtēptus fue-
rat. Cleopatrá q̄ fratris cōsoꝝ fuerat duxit vxozē: et ciuitates: q̄ a fratre defecerāt postq̄ ab egypto repul-
sus fuerat regno suo adiecit. Iudeos quoq; q̄ in hierusalē habitabāt sibi subegit: quoꝝ vires tante fuerāt:
vt post hūc nullū syrie regē tulerit. Hic itaq; hierusalēz ciuitatē scāz Menelao prodētē vi cepit: et locū scūz
spoliant: ac pphananit legesq; destruere precipiēs multos trucidauit: et hoc ipse menelao iudee duce legū
et patrie pditōze faciebat. Per hec quoq; tpa vt p. 2. macha. v. Cōtigat p. vniuersaz hierosolimoz vrbēz vi-
deri. 50. diebus in aere eqtes decurrētes auratas stolas hītes: et cursus eoz equoz p. ordines digestos cō-
gressiones facere. Quā ob rez iudei oēs rogabant mōstrū in bonū cōverti: s; oia iudeis p. nuncia fuerunt
doloꝝ: q; haud multo post e tēplo thessauris ablatis: idē rex misit hoies impios: qui cōpellerēt iudeos car-
nes porcinas comedere: et a patrijs legibus se transferri: et ptaminare sancta et nō tēplū dñi: s; iouis olym-
pi cognominare: que res maloz pessima iudeis fuit. Coegit et eos relinquētes patriā religionē idolū vene-
rari: edificare et i vnaquaq; ciuitate et vico tēpla deoz: et aras collocātes imolare super eas porcinos oī die p.
cepit: et ne qs circūcideret: aut ne filij eoz. Interminatusq; eis et tormēta granissima: siquis p. ria facere pre-
sumeret. Cōtigat et tunc septē fratres vna cū matre a satellitibus cōphēfos cōpelli cōtra fas comedere por-
cinas carnes: qui oēs aio cōstāt. p. obfatione legū martyriū pertulere. Tādē dñs qui oia cōspicit scelestuz
impunē nō permisit: sed insanabili plaga cū percussit. Bolor nāq; cum intolerabilis inuasit. et cozpoꝝ suo
vermes ebullire fecit: qui adeo eius carnē corrumpere q; fetoz ab exercitu ferri nō poterat. S; ipse cōuersus
ad deū in mōtibus peregre. pfificēs ibidē miserabiliter expirauit: vt habet. 2. macha. cap. i.

163

T Scisma iudeozum pontificum.

1040

T Per hoc idē tēpus maximū scisma iudeos inuasit: qd maloz multoz occasio fuit. Simon autē sacerdotuz
p. princeps moziēs tres post se reliq; filios. s. Onia: ielus et ioannē: q; et tres p. principatus sacerdotij puenerūt:
Onia vero natu maiore pontificāte: q; eidē nō erāt liberi duo reliqui de pontificatu ptēdere ceperūt. Et vt
Antiocho predicto regi placerēt ad eius ritus declinauerūt: adeo ut et nōia gētiliū sibi ipsi iponerēt. Et ie-
sus qdē ia sonē se noiauit. Ioānes vō menelaus est nūcupatus: et seditionē prius Iesus aduersus Menela-
um cōcitauit: et diuisa ē populi multitudo: et pro parte menelae filij Thobie p. sistebāt: populi vō maxima
pars Iasonē adiuuabāt. Unde menelaus et filij Thobie ad Antiochū accedētes indicarūt ei q; vellent pa-
trias leges relinquere et eius cōuersationē atq; mores obseruare. Rogarūtq; eū ut pmitteret eis Gymnasi-
uz in hierosolymis edificare. Cūq; cōcessisset circūcisionē primū velauerūt et oia relinquerūt que illis mos
patrius imponebat. Atq; hoc mō menelaus sacerdotij p. principatū emēs sedit annis. xi. Et eo amoto sedit ia-
son annis. x. Quā in p. macha. ca. i. scriptū ē. Quod tūc surrexerūt in hierusalē filij belial introducētes ritus
gentiū et petētes ab antiocho q; hierosolymitani deinceps Antiocheni scriberent: Onias autē vir sanctus
videns fratꝝ insolētiā e hierosolymoz Ciuitate ad regē descendit: ut videret si quō posset eius aīz inuita-
re. Qd cū negret apud Antiochiā in asilo cōsedit: quē menelaus insecutus interfici fecit. At rex de iustis-
simi viri nece turbatus. Andronicū homicidā capi fecit: et purpura exutū eo in loco quo Onias peremerat
ta; diu virgis cedi fecit donec expiraret.

159

1043

T Athabathias Sacerdos filius Joannis filij Simonis filij Samoni de vico Joab hierosolymitanis ha-
bitans in modin vico iudee: bis tēporibus doctrina et glorie fama apud iudeos plurimū honoratus ē. Cui
cū. v. filij fuissent. s. ioannes q; vocat Hadis et Symon q; dictus fuit Thasi: et iudas qui vocatur Adachabe-
us et Eleazarus atq; ionathas videns status indeoz et Ciuitas hierusalē rapinā: et tēpli nuditatē: ac plebis
calamitates apud cōsdē filios suos rerū status plangere nō desistebat. Dicebatq; melius illi esse pro patrijs
mōi legibus q; ita ignominiose viuere. Veniētibus autē ad eū ministris a rege directis hortabant eū ut h;
regis preceptū sacrificaret: id facinus vna cū filijs facere recusabat. Et cū vidisset vnū ex iudeis in vilipen-
diū legis imolare: iratus super eū vna cū filijs irruit et eius sanguinē sup Arā effudit atq; apolinū regis iu-
dicē qui ad talia cogebat cū suis militibus interemit: et Arā euertit et clamans voce magna dixit. Si quis
emulatur dei religionē sequatur me. Et hoc dicens cū filijs suis ad solitudinē cōfugit q; multi indeoz idē
cū filijs suis fecere. Et illū sibi iudicē et ducē cōstituere qui eos in sabbatis pugnare docuit dicens q; si hoc
facere recusarent ipsozūmet fierent homicide. Et deinceps apud iudeos in sabbatis pugnādi consuetudo

156

permāsit: quū ēr illis diebus potius mori vo lebāt q̄ pugnare. colligens itaq; mathathias sibi armatā multitudinē aras vbiq; deposuit: z peccātes iudeos quatos capere potuit interemit. E o igit vno anno magistrante dū morbo grauaretur conuocans filios dixit. Ego filij mei decretas p̄oficiscor: viā: comēdo vobis patrias leges: vt ritus paternos custodiat: z peregritates restaurent: z si oportet p̄ eisdē grata mēte mori non timeatis. Præterea cōmoneo filij mei vt concordiam inter vos habere dignemini. Adicitq; symonē consilio precipiū vt patrem habere. Judā vero propter militie fortitudinem ducem in armis habetote. Quibus dictis rogauit deū filijs adiutorē fieri: atq; ita viuendi finē fecit. Quo mortuo in modū sepellit: vt habetur. i. macha. ca. 2°

54 **E** Paulus emilius Romanorū consul olympiade. is 4. que est. is. regni philometozis annus etatis sue s̄m plutarchū sexagesimus: quū per seus macedonū rex multis prelijs romanoz exercitum p̄flugasset: maximiāq; romanoz multitudinē partiz occidisset: partim sub corona vendidisset: z partim secum in macedonia deduxisset misertus populi sui malis consulatus officū licet senex contra eūde suscepit. Tantq; rebus prefectus primo prelio congressus. xx. peditum milia ex macedonibus interfecit: z multa alia facinora strenue gessit: de quibus infra. Suit hic in primis paulus ex emilioz romanoz patricioz vetustissima familia natus: Quī etate florētī gloria claroz virozū effulsit virtute: non ea secutus: que tunc cetera iuuetus sequebatur: nec per eādē viā ingressus. Non enim (vt plutarchus ait) in causis perorandis: nec in salutando homines quibus artibus pleriq; fauorem sibi popularē captabāt: quū tñ ad vtrūq; foret aptissimus se exercuit: sed vt prestantiorem vtiq; fortitudinis et integritatis sibi gloriā querere studuit. Primū enim e magistratibus edilitatez petens duodecim cōpetitoribus. quos oēs temporibus posteris consules fuisse tradunt suffragijs populi romani prelatus est. Augur deinde factus sic patrijs moribus intendit: sicq; circa veterum obseruatiam: disciplināve cognouit: vt nominis z honoris dumtaxat gratia concupitū prius auguratum inter supremos magistratus habitū ostendit: philosophisq; ad stipulatus: qui religionē sciam cultus diuini esse diffiniunt. Cuncta nāq; faciebat cū peritia z studio nihil pretermittens vel addens. Sed et aduersus collegas semper etiā pro minimis insistens et docens: q̄ et si maxime quis rem diuinam facilem existimer: z sine q̄rela negligētē: tñ nequa q̄ esse ferēdā ciuitatē q̄ illam negligi patiā: neminē ab initio magno excessu repu. turbare: s; magnarū rez custodiā tolerat: q̄ i p̄tis ac minimis diligētīā abijcit. Eo qdē modo discipline militaris morēq; custodē et obseruatozē se p̄stitit: vt veluti sacerdos alioz sacroz circa mores dux et exēplar diceret. His eiz virtutibus fultus Emilius i hiberiā p̄mū missus cū. iz. securibus vt i consularis dignitas ostenderet ibidē superatis circiter. 30. hoīum milibus oēs interfecit. Unde in eo magna futurā esse virtutē apparuit: q̄ eius industria non bellantiū vi fuerit parta victoria. Postmodū consul factus contra ligures bellicosos hoies s̄m bellū cū octo militū milibus gessit. Qua quidē paucitate aduersus. 30. hoīūz milia p̄oficiscens eos oēs in fugā vertit: z intra menia conclusis spē bonā humanitatēq; prestitit. Postremo (ut dictū est) sexagenario maior sed robusto corpore cōtra perseū macedonū regē Consul missus ipsuz tandē euz duobus filijs ac filia captū cū vniuersis macedonū regū thesauris Romā deduxit cui z Senatus triūphū hoc modo parari iussit. Primo p̄otifex Ro. astitit nitidis vestibus ornatus in equestris theatris qui Arcus appellantur: z in locis circa forz ad hoc ipsuz ex ligno fabricatis z in alijs vrbis locis: per que transiturus erat: sese ad spectandū triūphū cōparauit. Via vrbis tēpla erant apta z fertis vaporibusq; repleta suauibus: multitudoq; ministroz aderat baculos manibus gestatiū: que ex medio turbas dimouebant z vias apertas p̄stabant. Transmissio in tres dies diuisa fuit. Prima vix signis tabulis colossisq; transmittendis suffecit: que vehiculis cōportabant. Secūda die ornatissima macedonum arma multis curribus delata fuere: splēdentia ere ac ferro absterfo atq; ita disposita vt casu maxime cecidisse e celo viderent: Hæc Scuta toraces Scree z cretenses pelte trachia getta p̄baretre z equoz frenas: Enses nudi per hec iacētes z Sarisse infixæ ita ut nec victoz quidē absq; meta foret aspectus. Post hos armoz currus tria virozū milia sequebant: qui numismata ferebāt argentea in vasis trecentis quinquaginta. Vas q̄ppe quodlibet erat triū talētoz quattuoz viri singula vasa portabāt. Alij crateras argenteas z phialas calices ornatisimos ingentesq; certo ordine deferebāt. Tertia vero die prima luce Tibicines nō mite neq; suauē s; bellitū sonātes primi ibant. Post hos centū z. xx. boues albe cornibus auratis deauratis ducebant vittis z sertis ornati ducebāt q̄ppe eos adolecentes ad imolandum succincti: z pueri Aureas argenteasq; patenas sacrificij gratia deferebant. Post eos sequebantur qui aurea numismata deferebant in vasis trium talentorum: vt supra de argenteis dictū est. Numerus autēz vasozū fuit tria z octoginta: his succedebant qui Auream phialā decē talentozū: quā Emilius ex lapillis effecerat. Item antigonea z seleucia z theridea z persei vasa aurea portabant. Post hec persei currus z arma z diadema super armis positū. Deinde modico post nati regij ducebant z cum ipsis alumnorū magistrorūz z pedagogorūz lachrymans turba: qui z ipsi manus tendebant ad ciues z pueros cadez facere z precari debebant. Erant masculi duo Varius z Alexander z vna femina non satis infortunium suum per etatem intelligentes. Que res magis ad misericordiam homines concitabat: multiq; Ciues ad illorum aspectum lachrymas demiserunt. Suitq; leticie z doloris plenum spectaculum donec infantes transierunt. Ipse autem per seus post filios atq; ministros fusca veste trepidans ibat amicus more patrio habens propter magnitudinem malozū ad omnia trepidus ac mentē turbatus. Post eum ibat amicosum z familiarium mesta turba miserabiliter ipsum intuentē lachryman-

resq; vt etiā pleriq; ex romanis lachrymari propter misericordiā compellerentur. At qui postulasse perse-
um ab Emilio serunt ne in triumpho duceretur. Post eum descerebantur auree corone: quibus emiliuz vir-
tutis gratia grece donauerant ciuitates. Erat numerus coronaz quatercentuz. Deinde Emilius ipse seq-
batur ornatissimo curru inuectus: vir et circa huiusmodi honorez spectaculo dignus purpurā auro conte-
xtam indutus: et lauri ramū dextera gerens: ferebant et laurum milites currum Emiliuz secundum legiōes
cohortes et manipulos subsequētes: partim carmina patria salibus permixta s ristu: partiz laudes emilij ca-
nentes: que intuebantur et admirabantur omnes. Nec quic q̄ ex his que sibi optanda forent deesse arbi-
trabantur: nisi forte demoniuz aliquod magnificis et amplissimis rebus sortem habeat detrahendi: ac ita
miscendi humanam vitaz: vt maloz omniuz nullo modo sit expers. Sed iuxta homeri sententiam cū his
optime actum esse videatur: quos fortuna ad utranq; partez conuertit. Erant igitur Emilio quatuor filij
boz alter quinque diebus ante triumphuz est mortuus. i6. anno: um etate: alter vero qui duodeci; erat an-
noz tertia die post triumphuz e vita discessit. Nec fuit quisquaz ciuis: qui hunc Emilij casuz non dolenter
fletet. At emilius recta ratione fretus fortitudinez et constantiaz aduersus fortunā magnanimiter tulit: vbi
et in contione verba fecit non hominis: qui indigeret consolatione: sed plane ciues suos ob eius in cōmo-
duz lugentes consolaretur. Dixit eniz humanaruz quidez rerū nihil se pertimuisse vnquā: sed diuinarum
vt infidaz et variaz rez semper fortunaz expanisse: ac preserti in tanta obscunditate presentis belli: tantoq;
prosperitatis cursum mutationez quandaz ac reflexuz continuo formidasse. Unius inquit diei spatio Jo-
niuz a bundusio transgressus coreyre applicui. Quinta deinde die in delphis sacrificio peracto: alijs quin-
que diebus copias ex macedonia suscepi: iustratoq; exercitu ac rez gerere adortus: quīntadecima post hec
die confeci. Eo eniz tunc suspecta mihi fuit fortuna propter tantaz prosperitatem: et quū victorez exercituz
et spolia: et reges captiuos deportare: in ipsa navigatione aduersuz aliqwez casuz formidauit. Sed quum iā
saluis rebus incolumisq; ad eos delatus vrbem letitia et festiuitate compleri aspicerem adhuc fortunā ma-
gis ac magis suspectam habui q̄ sciebam nihil puz: nihil sine inuidia hominibus gratificari consueuisse:
nec animus meus pro re pu. prius timere destitit q̄ aduersus casus me priuati inuasit: optimos filios quos
mibi solos deiegram successores cōtinuatis prope funeribus extulit. Hunc autez sine periculo esse videoz
ac bonam spem mihi propono: et arbitroz rem publicam fortunatam sine labe permanfuram quando satis
minus humane fragilitatis exemplum is: qui triumphauit: q̄ is de quo triumphatum est. Perseus siqui-
dem etiā uictus filios habet: Emilius autem victoz filios amisit. Huiusmodi generosā ac magnificaz ora-
tionem non fictē: sed ex vero animo serunt Emiliū in contione habuisse. Hoc itaq; ordine victoribus tri-
umpbi exhibebantur. Pro perseo autem omni studio Emilius annixus est: sed nihil obrinere potuit: vt
scilicet ex carcere in leniorem traderetur locū vbi custoditus merore animi tandem confectus est. Sicq;
macedonū regnum sub perseo isto consumptuz est. Post vero emiliuz in morbum incidit in quo mente die na-
tus e vita migravit. Unde et eius funus ita celebratum est: vt optimus ac beatissimus ornatus adesset: hoc
autez non erat aurum: non ebur: non magnificentia sumptus: sed beniuolentia caritas gratia non solum ci-
uium verum etiā hostium. Quotquot enim casu aliquo Rome aderant ex hiberia liguriaq; ac Macedo-
nia Iuniores natu robustis corporibus feretro subeuntes ipsum extulerunt maiores autem sequebantur
benefactorem et ciuitatum suarum seruatozem vocitantes. Non soluz enim in victoria sese mitem et huma-
num prestitisse dicitur: sed in omni reliqua vita eos tutatus est et veluti pro domesticis ac necessarijs habu-
it. Sic itaq; emilius cuz vir esset doctissimus teste Ilydo: o sexto Libimo. li. capi. 3. primus e greca libros
Romaz aduexit et Romanos didicere compulit. Postmodū Julius cesar hoc negociū bibliothecę custodiē
de. M. Varroni iniunxit.

Macedonum regum Epilogus.

Macedonia itaq; prouincia a Carnao rege qui primus in ea regnavit vsq; ad persepum istum. 39. habuit
reges qui oēs regnauerunt. 644. annis. Quoz noia et tpa resumendo ista sunt.

Carneus	1 añ 28	Archelaus	14 añ 4	Antigonus	27 añ 4
Cenus	2 añ 12	Amyntas	15 añ 1	Bemetrius	28 añ 6
Tyriamas	3 añ 38	Pausanias	16 añ 1	Pyrrhus	29 añ 7
Perdicas	4 añ 15	Amintas. 3.	17 añ 6	Lysimachus	30 añ 5
Arganis	5 añ 38	Argeus.	18 añ 28	Ptolemus	31 añ 1
Philippus	6 añ 38	Amyntas itez	19 añ 19	Adeleagros	32 añ 2
Europus	7 añ 16	Alexāder itez	20 añ 1	antipater	33 añ 1
Alcetas	8 añ 29	Ptolemus	21 añ 4	Sostenes	34 añ 2
Amyntas	9 añ 50	Perdicas	22 añ 6	Antigonus	35 añ 36
Alexander	10 añ 43	Philippus	23 añ 27	Bemetrius	36 añ 10
Perdicas	11 añ 28	Alex. mag.	24 añ 12	antigonus	37 añ 15
Archelaus	12 añ 24	Arideus	25 añ 7	Philippus	38 añ 42
Orestes	13 añ 3	Cassander	26 añ 19	Perseus	39 añ 10

5046 **J**udas qui et Bachabecus vir quidē fortissimus magnusq; bellicosos Darathie iudeozum sacerdotis
filius Olympiade. 15. 4. que fuit quintadecimus annus regni philometozis post patrem rerum gubernata 36

tionez suscipiens mandatoꝝ patris non inemor omnia quoad vixit pto libertate ciuiz et leguz pati et fa-
cere se obtulit pro qua quidez virtute magnã sibi gloriã et monumentuz seruauit. Hic itaq; adiuuantibus
fratribus ceterisq; religiosis iudeis inimicos a prouincia expulit: et iudeos legũ suaruz transgressores oc-
cidit et purificauit terras suas ab omni malo. Et primo quidez congressu apolloniũ samaric duce percussit
et armis exiit: atq; interfecit: In cuius gladio deinceps pugnavit. Deinde antiocho in perfidez abeunte
misiit duces conculcare iudeos vsq; Lysiaz: ptolomeũ: Borgia et Micanore: quos omnes Judas ex iudea
depulit: et templum pollutuz ab idolorũ imaginibus emundans renouauit: In quo iam frutices pululãtãt
vt patet primo macha. 4° et 2° libro cap. x. Quibus gestis post trienniũ patrias leges suis ciuibus reddidit
et tunc templi tertia dedicatio: que dicta est encenia: mense decembris facta est. his gestis Antiochus illu-
stris vita functus est. Et menelaus pontifex: qui iam patriam prodiderat a iuniorẽ Antiocho occisus est.
Quo mortuo alchimus quidaz: qui nõ erat de genere sacerdotali ambitone per motus pñificatũ inuasit:
et quatuor annis illuz obtinuit. ppter quod Onias onie pontificis filius in egyptũ transmigrans in bello
politano pago aliud ad similitudinẽ templi hierosolimitani cõstruxit Alchimus vero aduersus Judaz ma-
chabem inimicitias gerens post parũ temporis dei ira percussus vitaz finiuit. Ac sic omniũ iudeoz sano-
re inde Machabeo sacerdotiũ decernitur: Qui dignitate suscepta confestim legatos Romaz dirigit so-
ciale fedus petitorios. Senatus autẽ iudeos amicos habendos mox decernit. Veniq; aduersus bachidem
et alchimũ demetrii duces prelio cõmisso occisus est cũ tribus annis: vt Josephus in. ii. testatur pontifica-
tum admississet. Symon autẽ et Jonathas eius fratres corpus ab hostibus redimentes in Rhodin patz
suorum sepulchro sepellere: quo mortuo fame superueniente vniuersa regio se Bachidi tradidit.

152 **C** Antiochus Eupator nonus Syrie et asie rex sextodecimo regni philometoris anno regnare cepit: et re-
gnauit annis duobus. Hic patre sublato paruulus relictus est. Cui quum Triphon a populo datus esset
tutor: patrus eius Demetrius: qui obles tunc Rome erat re cognita senatum adiit: obsedezq; se viuo fra-
tre venisse: sed eo mortuo cuius obles sit se ignorare faterur. Dimittitq; ergo se ad regnum petendũ equũ
esse. Qui quum se dimitti animaduertet a Senatu tacitus discessit. Belatusq; in Syriam summo cum
honore exceptus est: et occiso pupillo eidem regnum traditur. Veruntamen Triphon ipse regnum inna-
dens diu illud tenuit. Et vt ipso diu potiretur centum peditum milia: et viginti equitum milia: necnon et tri-
ginta septem elephantes contra iudeos parauit.

150 **C** Demetrius Sother Decimus Syrie et asie rex prinigino interfecto regnũ suscipiens regnauit annis duo-
decim. Qui quum primum occupasset Syrie regnum nonitati sue ocium periculosum ratus ampliare vi-
res suas statuit. Et primo quidem propter fastiditas sorores nuptias regi capadocie infestus bellum intu-
lit. Sed Antiochenes: alijq; a Demetrio lacesiti subornauerunt Porpalam quendam sororis extreme
iuuenes vt Syrie regnũ velut paternum armis repceret: et in fides adhiberetur fraudi nomen ei Alexan-
der inditum sint genituzq; ab Antiocho dicitur. Tantum enim odium apud ocs contraxerat Demetrius
ut emulo eius vires oi auxilio tribuerent. Unde Alexander his fretus auxilijs õ demetriũ occurrens vic-
tum illum vita pariter et regno prinauit.

148 **C** Jonathas iudeoz dux pariter et pontifex populuz iudeoz post iudaz rexit annis. 19. Hic suscepto prin-
cipatu nõ impar virtute fratri suo Machabeo exiit. Quod Bachides demetrii regis dux audiens timu-
it: et illum sicut et fratres suos iudaz dolo interficere statuit. Cuius voluntas non latuit Jonatham qui colli-
gens exercitum pugnaz cum Bachide cõmisit et magnam illi stragem intulit adeo vt vix periculum mortis
euasit: quo facto in hierusalem reuertitur: et munitissimas ciuitates edificare cepit. Tunc pontifex Alchi-
mus intrusus Bomuz dei et opera prophetarum destrui precepit: sed demolitione inchoata paralisi percul-
sus magno cum tormento defecit. Tunc Jonathas cum Romanis Spartanisq; alijs quoq; regibus ami-
citas faciens magnus et formidabilis esse cepit. Tandem a Triphone Antiochi pupilli tutore ptolomaide
dolo captus: cum filijs et mille viris interficitur: ut habetur in li. 13. Josephi ca. 9. Cuius corpus Simon
frater eius inde redimens et in patriam suaz transferrens cũ maximo luctu sepeliuit. Cui et idẽ Symon in
gẽs Mauseolũ sibi et fratribus suis atq; patri ex polito et albo lapide fabricare fecit.

159 **C** Philippus quidã Macedo que andrascuz esse volunt pseudo rex anno. 28. regni philometoris in Ma-
cedonia arma mouens publium Iuuentiuz Romanorum pretorem contra se venientem ad internitionem
vsq; delcuit et regno occupato regnauit anno vno. Sed Cecilio Metello victus Macedonia iterum in
Romanorum potestatem redacta est. Inde hand paulo post ibidem perses qui se persei filium dicebatur
collectis seruitijs rebellauit. Et cum iam. xvi. milia armatorum haberet a Romulo questore. sicut liuius re-
fert superatus est.

158 **C** Alexander qui et Balans victus fuit vndecimus syrie et asie rex. 19. anno philometoris anno regnare
cepit: et regnauit hĩm Eusebiũ annis. 9. et men. 10. licet Josephus nisi quinq; regnasse dicat. Hic antiochi q
et epiphanes cognouit erat filius creditus fuit. Qui demetriũ pdictũ auunculũ suũ interfecit et regnum
abstulit. Imperansq; ionathã predictũ iudeoz ducẽ ob eius fortitudinẽ multis insignibus et corona psecu-
tus ẽ. Transmittens hec ipsa dona talem ei Epistolaz scripsit dicens. Rex Alexander fratri Jonathe salu-
tem: Fortitudinẽ quidẽ et fidem tuã iam dudũ audiimus. Et ideo transmissimus ad te pro auxilijs: et or-
dinauimus te hodie principẽ sacerdotiũ iudeoz: et amicu nostruz vocari precepimus: iccirco etiam destina-

ui tibi pro munere purpuream stolam: et aureas coronam: et peto honoratū te a nobis simile erga nos fieri. Hinc Ptolemeus predictus Egypti rex Cleopatram filiam vxorē dedit. Cupiebat enim regnū eius: Quō intelligens Ptolemeus cum proditorem: et filie sue nuptiarū transgressorē accusauit: et statim affinitatē soluit: et illā Demetrio tradidit: et tunc manifeste facte sunt inimicitie. Ptolemeus autem post hec antiochiam veniens ab antiochenis benigne susceptus rex ab eisdem declaratus est: Quod audiens Alexander statim cū magno apparatu antiochiam venit: et Ptolemeus contra eum duxit exercitū: et vincens alexandriū in arabiaz fugauit: vbi arabū rex noie gabilius eidez caput auferens Ptolemeo transmisit: qui suauē sibi rem summūq; spectaculū alexandri morte simul et capite vidit: qui tamen paulopost pre gaudio vitam finiuit vt patet primo Machab. cap. xi. et xiiij. libro Iosephi cap. 7. atq; ita Alexander pro Demetrio penas dedit quem occiderat: et pro antiochocuius mentitus fuerat originem.

Tertium bellum punicum.

156 **T**ertium deinde bellum punicum sexcentesimo primo anno ab vrbe condita a Romanis contra Carthaginenses suscipitur regnantibus apud Romanos. L. Manlio Censorino et M. Manlio fm. Lium an no scilicet quinquagesimo primo postquā secūdū bellū punicū transactū fuerat: hi itaq; consules (sicut Orosius in quarto capitulo. 44. scribit) Carthaginem profecti Carthaginensibus preceperūt: vt omnia arma: navesq; ipsis Romanis traderent: Qui timore concussi tantam repente armorum vim Romanis detulerūt: vt inde: sicut ait Linius: Tota aphyrica facile potuisset armari: Postq; vero arma compositarūt iussi sunt relicta ciuitate procul a mari decē passuum milibus recedere: Quo audito Carthaginenses dolore ad desperationē addentes decreuerunt aut vrbe defendere: aut eū ipsa perire: Quāobrem Hasdrubales duos suos duces creauerunt: Vbi arma facere aggressi: cum eris fertiq; materia deficeret: auro argentoq; suppleuerunt. Cum autem consules vrbe oppugnare decreuissent: et iā aliquam muroz partem diruissent machinis facto impetu a Carthaginensibus turpiter repulsi sunt: quos fugientes Scipio repulso in muros hoste: defendit: Censorinus vero in vrbez redijt: et M. Manlius Carthagine amissa in Hasdrubalem arma conuertit.

Carthaginis excidium.

154 **S**cipio autē magni Scipionis nepos hisdem temporibus omni virtute apud Romanos preclarus ex cōdito cōsul extra sortem factus aphyrica sibi decreta est. Veniensq; Carthaginem eū sex continuis diebus noctibusq; oppugnasset: Tandē re desperata Carthaginenses ad deditiōnem traxit: petentesq; vt quos belli clades reliquos fecerat: saltem seruire liceret atq; ita primū mulierū agmen satis miserabile post viro ruz turba descendit: Nā vt Linius ait fuisse muliez viginti q; milia: viro ruz triginta milia captiuoz memorie traditum est. Hasdrubal vero imperator vltro se transfuge dedit: et eius vxor se suosq; filios quodā femineo furore in medium se iecit incendij. Ipsa autem ciuitas supposito igne sexdecim continuis ardēt diebus: miserūq; victoribus prebuit spectaculum. Multitudo vero illa captiuorum: paucis excepis principibus venundari iussa est. Transfuge autē ad spectaculum populorum traditi sunt feris: Atq; ita Carthago illa celebris ciuitas a Bidone condita fm. Ensebiū. 668. Vel vt alij volunt. 748. anno ab eius conditiōne deleta est: omni murali lapide in puluerez cōminuto quarto scilicet anno: ex quo ipsum tertium punicum bellū fuerat incobatus. Scipio autē et ipse cognomen illud celebre meruit quod auus eius acceperat: se vt propter hanc fortissimā virtutem aphyricanus iunior appellaretur.

153 **T**iberius Bracchus ex Tyberio patre Romanorum consule natus tempestate hac admodum iuuenis existens multa virtute clarus et celebris fuit. De quo Plutarchus tradit: qd etiam ab ipsa pueritia ita clarus et insignis exiit: vt in augurū collegio confestim sit receptus propter virtutem magis q; nobilitates. Prima namq; eius milita sub predicto Scipione iuniorē in Aphyrica fuit: vbi cum eidez Scipioni contubernalis esset: tamen modestia et virtute. ceteram iuuentutē egregie superauit: et primus omnium Carthaginis muros conscendit: et multas hostium cedes edidit: Sed demū Romā reuersus: vbi Tribunū plebis factum se sensit: statim legem Agrariā ferre decreuit: propter quod odiosus factus a locupletibus peremptus est: cū necdū trigessimū etatis compleisset annum.

152 **P**tolemeus Evergetes predicti Philometoris filius: Cleopatraq; germanus septimus Egyptiorum rex: Olympiade. 159. que fuit annus quadringentesimus sexagesimustertius Judaice captiuitatē Egyptijs regnare cepit: et regnavit annis vigintinouē: Vir quidē pessimus atq; senilissimus: Ob cuius seuitiā frater eius et Cleopatra soror sibi timentes: eū reges essent: regnum ei per legatos obtulerunt: Quāobrem elatus plurimū effectus est: qd scilicet fraternū regnū sine ylo certamine recepisset: et statim fratris filiz e complexu matris enecauit: et omnes eius fautores trucidauit: ac postea sorozis thozūz cede eius filij cruentū ascendit: Post quod non mitior et in populares qui eū in regnū vocauerant: fuit: omnia eniz sanguine manare fecit: Et sicut ciuibus suis cruentus exiit: Ita quoq; Romanis qui illo venerant ridiculo fuit: Quia sic refert Iustinus: Erat vultu deformis: statura breuis: et sagina ventris non homini: sed belue persimilis: Quaz quidem feditatez nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit: ac etiam sorozis filiam per vim stuprauit: Cuius filium membratim diuisum: et in cista positum matri in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

P. Euergetes

128

C Demetrius eius nois. 1. vnde decimus Syrie et asie rex. 4. regni Euergeti anno regnare cepit et regnavit annis. 3. hic predicti Demetrii Soter filius fuit: quem pater apud Enydium hospitem suum cum magno auri pondere commendauerat: ut belli periculis eximeretur: Qui contra alexandrum in prelio egressus victor evasit: regnumque illi abstulit: Et omni tandem regno paterno recuperato: rerum successu corruptus vitij adolescentie inquinatus in segnicie lapsus est: Tantumque contemptum apud omnes ob inertiam quantum odium ex superbia profecit habuerat: contraxit: ita ut ab eius imperio multe civitates passim se subtraxerint: Unde ad abolendam inertie maculam partibus bellum intulit: et eos multis preliis sepe fudit: postremo tamen captus in hyrcania missus ibidem benigne et iuxta cultum pristine fortune habitus est: atque ibi novem annis sine regno privatus vixit: quo tempore antiochus Sedetes regnavit annis. 9. Tandem eodem anno regno restituito regnavit annis. 4. cui philometor Cleopatra filia ab alexandro sublata uxore dedit: ut patet in Machab. ca. 12.

C Viri disciplinis excellentes.

124

C Metrodorus atheniensis pictor atque philosophus his temporibus insignis et clarus habitus est: Qui Diogeni testante li. 35. utraque scientia magne auctoritatis fuit: Nam cum Paulus Emilii Perseo rege advicto: ab atheniensibus petisset ut unum sibi probatissimum philosophum mitterent ad erudiendos filios: Metrodorum ei miserunt: profitentes eum in utroque desiderio prestantissimum: quod ita quoque Emilii iudicavit.

C P. Terentius Carthaginiensis poeta comicus per hec tempora in precio fuit: Quia Scipione iunioris predicto in servitutem ex aphyrica ductus propter ingenij magnitudinem et forme prestantiam libertate donatus est: hic prima andriam antequam edilibus venderet Cecilio: multum se miranti legit. Scripsit autem comediarum elegantis studio libros sex: in quibus multorum mores ad precauenda pericula annotavit: Tandem in archadia moriens eius sepulchro tale epitaphium inscriptum fuit.

Natus in excelis tectis carthaginis alte:
Romanis ducibus bellica preda fui:
Descripti mores hominum: iuvenumque senumque
Qualiter et erui decipiant dominos:
Quid meretrix: quid leno dolis constringat avaris:
Hec quicumque leget: sic puto cautus erit.

C Pacuvius autem Brudusius tragediarum scriptor Ennii ex filia nepos per hoc idem tempus floruit quod primo Romae vitam duxit: ubi post multa ab eo edita: Tarentum regressus ibidem nonagenarius vitam finiit.

C Aristarchus grammaticus et ipse hac tempestate Eusebio teste agnoscitur.

C L. Accius Tragediarum scriptor per hec quoque tempora: ut Eusebius testat claruisse constat: quod in Aniano et Serano consulibus parentibus libertinis natus multa composuit: que pacunio iam seni Terentii recitavit: Ab isto namque accianus fundus iuxta Pisanam constitutus dicitur est: quod illic inter colonos fuerat ex urbe deductus: hic iam senex in collegio poetarum sedenti nunquam Julio venienti assurgere voluit: maiestatis eius immemor: sed et quia in comparatione omnium studiosorum aliquanto se superiorem esse confidebat: propterea insolentie crimen incurrit: et in voluminum: non in imaginum certamine se exercebat.

126

C Symon Machabae filius. 3. Iudeorum dux pariter et pontifex anno sexto regni Euergetis olympiade. s. 160. sedere cepit: et sedit annis. 8. huic pontifici Romani et Sparciate cum eius libere legatione accepissent amicitia misere rescripta: et Antiochus similiter Demetrii filius ad eum in hec verba rescripsit dicens: Vobis oia quecumque remiserunt quod fuerunt ante me remitto et permitto vobis facere pensuram propter numerum in regione vestra. Cumque obtinero regnum magnificabo gentem vestram: et replum gloria magna: valete: Hinc autem Triphon studuit fraudibus et dolis circumvenire: sicut fecerat Jonathan fratrem eius: Cuius arte Symon intelligens prudenter cessit malitie: et liberavit patriam a periculis: hic corpus fratris sui Jonathan a Triphone redimens in Machabae tumulavit erigens. 7. pyramides pro aciem: atque. 4. sibi: circumposuitque pulcher rimas columnas in quibus ad rei memoriam naues et arma sculpsit: sicut patet in Machabae. ultio: Tandem Ptolemus eius gener Abdi cuiusdam filius: cum eum ad convivium invitasset: eundem cum duobus filiis interfecit: et ipsius Symonis uxorem cum reliquis duobus filiis in vincula coiecit. Sic Machabeorum primus liber hic explicit.

C Reges Attalici sive pergameni.

125

C Attalus pergamensis Asie civitatis rex hisdem temporibus moriens populum Romanorum regni sui heredem instituit: hi attalici reges a quodam Lyanenensi Eunuchum nomine Philetro ortum habuerunt. Lysimachus autem Agatocles filius: ut paulo altius reputamus: vnus fuit ex Alexandri magni successoribus: Qui montem supra pergamum communiuit: suosque ibi thesauros constituit: Quorum custodiam Philetro Eunuchum predicto tradidit: cum optime esset educatus et sibi carus: At is cum ab Arsinoe Lysimachi uxore discederet: que cum accusauerat: tempus ad defectionem expectavit: Interea Lysimachus malo consilio adductus filium Agatoclem interfecit. Seleucus autem Pannoniorum reuersus illum sustulit: et ipse a Ptolemeo Cerauno subleuus est: doloque interemptus. Inter hos autem tumultus Philetros Eunuchus in arce se continens: nunc istis: nunc illi que validior esse aiaduerneret obsequens. xx. annis castellum et pecunias possedit: duo prope illi fratres erant: Eumenes natus maior: et Attalus predictus: Ex Eumene natus est alter Eumenes: quod pergamensis successione habuit: et Antiochum Seleuci filium apud Sardos Phlio supavit: quod cum. 20. annis regnasset mortuus est: cui attalus ex attalo natus successit quod primo rex appellatus est: et prelio maximo Balathas superavit: et Romanorum

amicus in classe Rhodiorum cum eis aduersus Philippum pugnavit. Obijt iam senior cum regnasset annis quadraginta tribus superstitibus quattuor filiis ex Apollonide Lyricena susceptis: E quibus Eumenes primogenitus regnum secundo loco suscepit: Qui cum Romanis aduersus magnos Antiochum et Perseum Macedonum Reges bellum gessit: Totamque illam regionem a Romanis accepit: que sub Antiocho circa Thaurum erat: Regnavitque annis quadraginta novem: Urbes hic munivit: ac in modum civitatum amplavit: Imperium Attalo filio tertio loco reliquit: ex Stratonice Ariarathis Cappadocum regis filia nato: Sed admodum puero fratrem Attalum constituit tutorem qui vigintiuno annis regnavit: et aduersus Demetrium Seleni filium cum Alexandro Antiochi filio bellum gessit: et contra pseudo Philippum Romanorum socius fuit: Diegelim regem cepit: et ducto in Thracia exercitu Persiam interemit: prefecto illi Antiochide filio postremo reliquit regnum Attalo: qui sub tutela erat: cogente ad hoc ipsam morte: Is Philomator cognominatus: cum annis quinque regnasset morbo decedens Romanos heredes instituit: qui eam Regionem in provinciam redegere. Et hic mos humanarum rerum que ex parvis principijs multum sepe accrescunt et postea corrumpunt: In ea quippe urbe Pergamo viri complurimi excellentes fuerunt: utpote Apollodorus orator: Dionysius historicus: et alij multi.

1041 **T**hyrcanus Symonis Machabei filius: cui proprium nomen Ioannes fuerat patre interfecto anno decimo quarto regni Euergetis olympiade scilicet .163. quarto loco Iudeorum dux et pontifex constitutus: sedit annis vigintifex: Vir utique optimus et sacerdotio dignus: atque ducatu strenuus: necnon et propheticum dono clarus: cum quo deus erat: et futurorum prescientiam ei donauerat: Hic ideo Thyrcanus dictus fuit: quod aduersus thyrcaniam bellum gerens victor evasit: et deinceps Thyrcani nomen adeptus est: Postmodum a Romanis ius amicitie postulans obtinere promeruit: Antiochus autem Syrie rex eo pontificante obsedit Hierusalem: qui populorum salutem consulens: inducias per legatos exposulavit qui annuit petitioni: videlicet Thyrcanus studium Antiochi circa deum aperuit sepulchrum David: tria milia talenta pecuniarum exinde protulit: et trecenta Antiocho tradidit: quibus acceptis obsidione solvens discessit: Et cum eo multas etiam amicitias composuit: Indeque contra Samariam civitatem valde munitam Thyrcanus expeditionem producens tandem cepit: et totam penitus deleuit: adeo ut videntes magis vallum quam civitatem illic fuisse quisque iudicaret: Quam postea herodes instaurans non Samariam: sed Sebasten appellavit: hic multas seditiones a phariseis et essenis pertulit: a quibus tandem liberatus feliciter usque ad senium vixit: Defunctusque quinque filios reliquit: aristobolum et Antigonum: atque alios tres quibus preduxit (ut clare Iosephus refert) quorum domini non diutius permanerent.

Locuste in Aphrica.

Locustarum multitudo per hoc idem tempus adeo in aphrica conualuit: que ut diuus pater Augustinus .3. de civi. dei capitulo trigesimo primo refert non solum segetes: sed et folia atque cortices coroserunt: quibus communi sumptis pre nimio vento in aphricano pelago se demersere: quarum corpora per littora putrefacta tanquam pestiferum fetorem exalarunt: ut ibidem fere omnes aves et pecudes morerentur: Aphrozarum quoque ducenta milia: Romanorum vero militum qui illuc ad presidium fuerant destinati triginta milia extincta referuntur.

Carthago reponitur.

1089 **L.** Cecilius Metellus: et **L. Q.** Flaminius anno duodecimo regni Euergetis consules Romani dicti sunt quorum iussu Carthago in aphrica reposita est vigintiduo annis postquam eversa fuerat revolutis: in qua et cives Romani plurimi fuerunt adducti: Sed intra breve tempus Urbem ultra solitum flammis ignes evomens calidis cineribus exusta eius tecta destruxit: Cuius subleuande calamitatis causa Senatus Romanus decem annis vectigalia remisit.

1090 **L.** Cassius Longus et **Sex** Domitius Calpurnius anno sequenti consules dicti: statim ex Senatus iussu transalpinis gallis bellum intulere: ubi iuxta Rhodanum fluvium maxima hostibus clade illata de ipsis magnifice triumphaverunt: eorum ducem captum pre se ducentes.

Institutus gallorum rex: eo ipso anno Fabio et Quintio Martio consulibus regnantibus cum centum octoginta armatorum milibus contra Romanos ascendit: sed a Romanis ponte disturbato: quem supra Rhodanum fluvium extruxerat: devictus est: Tuncque Quintius consul omnes gallos: qui sub radicibus alpium habitabant penitus deleuit.

1096 **P**tolemus phiscon qui et Sother: Euergetis filius octavus Egyptiorum rex olympiade .166. que est .492. iudaice captivitatis annus Egyptijs regnare cepit: et regnavit annis decem et septem: Huius temporibus Antiochus Lyricenus Demetrii regis filius: et Antiochi Siphii regis frater: postea quam idem Antiochus Siphius octo annis quiete regnasset: e regno eiectus est: et Syriam ipse Antiochus Lyricenus obtinuit et regnavit: Sed rursus a Siphio superatus eadem ipse recepit: atque ita hi duo adinvicem dimicantes successive modo unus: modo alter regnabant: inter has autem regni syrie parricidiales discordias mortuus est Ptolemus iste relicto regno uxori.

Numidarum reges.

Numidia autem Carthaginensis seu aphricana regio est: que incipit a septentrionali parte maris: quod in Sardiniam insulam versus tendit: Ab occasu Mauritaniam .i. Branatam a meridie Ethiopia habet: in hac quippe regione ut testatur Pli. propter marmora et plurimas feras: cuius vis generis nihil insigne habet: In ea tamen celebres

vrbes existunt: videlicet Hippon: Rbegium: et Rustichaela.

101 **C** Hassenissa igitur quidam huius provincie rex his temporibus fuit: Hic patrem Numidam nomine habuit: Qui Hassenissa: ut Linius libro septimo de secundo bello punico scripsit paulo ante anno vite sue nonagesimo septimo mortuus est: relictis quadraginta quattuor filiis: inter quos Scipione iuniorē diviso rem et divisionis arbitrum esse voluit: Hic itaque Hassenissa primo Romanis capitalis hostis fuit: Deinde amicissimus factus usque in fine vite sue per quadraginta annos perseveravit: Quo mortuo eius filius Abycipsa: reliquis fratribus morbo absumptis regnum solus obtinuit: Qui Jugurtham filium ex concubina genuit: quem eodem cultu quo et ceteros liberos carum habuit.

C Jugurthe bellum hic incipit.

95 **C** Jugurtha predicti Hassanisse regis ex pellice nepos Numidarum rex anno octavo regni Sorber predicti regis Egypti: olympiade scilicet. 168. regno post patrem Abycipsam suscepto bellum contra Romanos gerens captus fuit: et Romam perductus: Cuius historia Salustius eleganti stilo describens sic ait: Quis cum primus adolevisset: viribus maximus: et decora facie pollere cepit: et multo magis ingenio validus esse cepit: Unde nec se luxu aut inertie corrumperetur dedit: Sed ut illius gentis mos est: equitate iacula et cursu cum equalibus certare studebat: et cum omnes gloria anteciret: omnibus tamen carus erat: quibus rebus et si pater in initio letus esset: quod Jugurthe virtutem regno suo gloriam fore existimaret: postquam tamen hominem adolescentem exacta etate: et parvis liberis magis que crescere intellexit: vehementer ex negotio permotus multa animo voluebat: Tandem post multorum concilioz voluntatione propter eius virtutes et populis favorem: ens ut ceteros adoptavit in filios: et testamento pariter cum legitimis filiis instituit heredem. Defuncto autem Abycipsa patre intra modicum tempus per satellites suos Jugurtha hic fratres suos ignobilitatem eius despicientes occidi fecit: qui eam obrem ad ius dicendum Romam accessit: etiam fraudibus suis sine malo remissus est: Ubi deterior effectus: etiam Hassinam Suluise filium: et Hassenisse nepotem obtruncari fecit: Eo quod ob regum discrimen profugus Romam veniens regnum tanquam ad se pertinens a Romanis sibi adiudicari postulasset: Quibus gestis mox a Senatu iussus est ab Italia discedere: unde in regnum regressus dixisse fertur: Quod vrbe venale et mature peritura: si emptores inveniunt: Bello vero a Romanis renovato: Jugurtha ab Albino consule per dolum statim pacem extorsit: Romanis deinde sub iugum missis: Tandem Mاريو consule et Sylla Questore contra eum missis: eius obtruncato exercitu iterato a Sylla captus: et ad Marium consulem vincus perducitur: qui in Numidia rebus compositis Jugurtha cum maximis spoliis Romam a Mاريو deducitur: Qui Marios: ut Linius testatur: calendis Januarii Jugurtham pro se vincum adducens cum glorioso triumpho urbem intravit: iam etiam ante eum Metellus de ipso triumphum egerat. Denique Jugurtha in carcere Rome constitutus ibidem strangulatus est.

95 **C** Marios Romanorum consul bis temporibus apud Senatum clarissimus imperator habitus est: qui: ut Plutarchus ait: qui eius vitam pulcherrime descripsit: et pauperem et mechanicum nomine Marium habuerit patrem postposita ignobilitate magne scie et probitatis ac industrie: necnon et militaris peritia prestans cuasit: atque libidinis et divitiarum victor: qui cum primo in Hispania sub Scipione militaret: fertur ipsum cum bellicoso hoste manum conseruisse: et illum ante Imperatoria ora confecisse: Pretor postea factus iuliam ex insigni iuliorum familia ortam duxit uxorem: Cuius Cesar imperator fuit sororius nepos: Post multa autem preclara in bello gesta consul contra Jugurtham predictum designatus ipsum ingenti gloria vicit: et Romam perductum: de eo: ut premissum est triumphavit: Secundoque consul contra Cimbros factus: qui multos Romanorum duces necaverant: omnes duobus commissis preliis ad internitionem dedit: Hic enim duces ex Theutonibus: Ambronibus: aliisque gentibus multitudinem pene infinitam in Galliam reducerant: Italiamque irruerant: qui nec alicubi sedes ponere decreverant: donec Romam cum Italia euerterent: De his itaque Marios cum Catullo collega suo triumphans tertius Rome conditor ab omnibus appellatus est: Verum cum sexto consul fuisset: mutata fortuna a Sylla exul eiecitur: et terra: marique vagus per aliquod tempus fuit: tandem septimum consulatum attingens post. 17. die huius consulatus morte obiit.

C Cingens quedam Cimbriorum et infinitus pene numerus his temporibus Oroso in quarto referente: fuit: miris ob castitatis propositum extollendus laudibus: He quippe mulieres cum vidissent Theutones et Cimbros maritos suos in Galliam et Germaniam contra Romanorum nomen coniurasse una cum ipsis viris suis in Italiam uno et eodem impetu concurrere: Que cum vidissent Cimbros et Theutones suos a Caio Mاريو Romanorum consule predicto post longa certamina superatos in unum se colligentes: animoso consilio libertatem suam et castimoniam tutare decreverunt. Factoque ex multitudine plaustrorum legatos ad Marium miserunt postulantes: non ut ad patriam redire permitteret: Sed ut omnes Romanis virginibus vestalibus iungerentur: quod tam honestissimam petitionem cum non impetrassent furore succense in obstinatam voti sui perseverantiam crudelissimum iniere facinus: Nam ante omnia collis in terram parvulis suis ne in servitutem traherentur: nocte una ne et ipse violarentur (exusta omni corporum substantia) laqueis omnes sibi mortem constituere: nec prede aliqum ex se preterpendentia corpora avidis reliquere Romanis.

C Iudeorum regni instauratio.

97 **A**riftofolus Hyrcani Iudeoꝝ pontificis & ducis filius. xi. regni Sother anno principatum quinto loco apud Iudeos tenēs regnavit tantūmodo vno anno: hic Ariftofolus magistratū ad regiā dignitatē trāf-
ferre decreuit: primūq; sibi diadema imposuit: post. 484. annos & sex menses: ex quo de captiuitate Ba-
bylonica populus liberatus ad propria remeavit: Multū enim hic patrie profuit: Nam subegit iturcos:
& plurimam eozꝝ prouinciam Iudeis adiecit: & compulit habitantes in ea: vt si vellent in prouincia manere
circūciderentur fm̄ leges moysaicas. Fuit nanq; (vt Iosephus in. 13. ait) Nature valde moderate & inge-
nui pudoris: hic tamē consilio Antigoni fratris sui libidine dominandi matrē & tres fratres suos imio-
res in vincula coniecit: & paulopost etiam Antigonom fratrem quem & fame perire fecit: pro quibus malis
statim in se diuinam sensit vindictam: Quia morbus acerbissimus ita eum inuasit: vt sanguinem omnē la-
ceratis visceribus euomeret: Quo quidem morbo emisit spiritum.

98 **A**lexander qui & Ianeus dicitur ariftofoli predicti frater eo defuncto apud Iudeos pōtificatū & regnū
suscipiens regnavit ānis. xxvij. hic enī (sicut Iosephus refert) nunq̄ ad faciē patris Hyrcani venire me-
ruit: Causa huius odij talis fuisse dicitur: Cū diligeret priores filios Hyrcanus. s. Ariftofolum & Anri-
gonum predictos: apparuit ei dominus in somnijs dicēs: q̄ iste eius successor existeret: qua visione contri-
stus Hyrcanus cum nollet eius habere successorē: eum primū natus est: eum in galilea nutrire mādauit
Sed deus nequāq̄ mētus est Hyrcano: hic quippe regno suscepto vnus & fratribus suis tentantē regnū
inuadere: interfecit & alterū volentē innocenter viuere honorabiliter tractauit: Inde q; (vt Comestor ait)
crudelissime civibus suis presuit: q̄a mille seniores intra sex annos peremit: octingentos quoq; vxoratos
viros vna cū vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: postea pace confecta: quartanarū febriū mor-
bo: quē ex ocio cōtraxerat vitā finiuit: relictis Hyrcano & ariftofolo filijs: Sed regnum alexandre vxori
reliquit: que viuēte adhuc marito populos humanitate sibi allexerat.

Romanorum clades permaxima.

99 **A**banlius & Lepio proconsules Romani anno. i4. regni Sother qui. 454. annus ab vrbe condita: vt
Diosius li. v. cap. xix. testatur aduersus Cymbros & Theutones: aliaq; galloꝝ ac germanoꝝ gentes
que tunc vt imperiū Romanū penitus extinguerent conspirauerant: a senatu missi sunt: Qui ab eisdē gal-
lis iuxta Rhodanū fluuium maxima cū ignominia victi sunt: siquidē Abanlius ipse consul interfectus ē:
& duo eius filij cum. 80. milia trucidati fuerūt: quadraginta quoq; colonozꝝ milia perempta vix ex oī exer-
citu Romano decē euadere potuerunt: qui tante cladis nunciū Romanis afferre possent: Hostes vero bi-
nis castris positi: noua quadam atq; insolita exercitatione cuncta que ceperāt pessundarunt: aurū. s. & ar-
gentum in flumen proticientes: lorice autem viroroꝝ concise salere equozꝝ disperdite: Equi ipsi gurgitibus
immersi: boies arboribus fuerūt suspensi: ita vt nihil prede victor: nihil misericordie victus cognosceret:
maximus tūc Rome nō solum luctus: verum etiam metus fuit: ne confestim galli alpes transcenderent: &
Italiam diruerent.

Halozꝝ clades a Romanis.

100 **R**omani Halozꝝ terroꝝ concussi āno sequenti (teste Orofio) Harius predictum consulē contra Cym-
bros miser: qui Jugurtha in Numida devicto cum eodē exercitu in galliam veniens compositis statim
ordinibus preliū cum eis commisit: in quo quidē ducenta armatoꝝ milia Harius ipse cum suo exercitu in-
terfecit: & octoginta milia cepit: occisoq; eozꝝ duce Theutomodo vix tria milia fugere potuerunt. Au-
lieres vero eozꝝ constantiore animo q̄ si vicissent consulē consulere: vt si inuolata castitate virgibus
ac dijs seruiendū esset: vitā sibi met reseruarent: q̄ cū petita nō impetrassent puulis suis (vt dictū ē) ad sa-
ra illis cuncte sese ferro ac suspendio peremerunt. Harius autem cum socio hostibus superatis Romā
redeuntes triumphauerunt.

Ciri doctrinis excellentes.

Chorzēnsius Romanus oratorū sui temporis princeps tempestate hac Rome floruit: & multa composuit
qui teste Quintiliano libro. 6. de institutione orato. Ciceronis emulus fuit: & quoaduxit secundus: d quo
sic refert Helius in primo noc. at. Chorzēnsius fuit orator clarus: sed delicatior q̄ virum decet: & forme non
minus q̄ eloquentie studiosus: quia nunquam speculo inconsulto prodire voluit in publicis: in illo se mi-
rari: in illo vultum togamq; componere consuevit.

Chorzēnsiam autem filiam post se reliquit dignis extollendam laudibus que non solum patris facundiaz
& doctrinam amplexa fuit: sed etiam ipsius pronūciandi splendorem seruauit: quem. f. oppotunitas ex-
gessit: & qui sepissime in viris doctissimis deficere cōsuevit: hęc autem triumphatoꝝ magistratu: cum ma-
tronarū multitudo Romanarum exigente publica necessitate intolerabili grauarentur onere: hęc homi-
num inueniretur aliquis qui sibi patrociniū prestare auderet: sola ausa est animo constanti corā trium-
phatorū admiratione credere: fuisse Chorzēnsius pater: Eamobrem quicquid expetierat non solū ob-
tinuit: verum etiam longe plus a triumphatorū promeruit.

Turpilius poeta Comicus anno. xv. regni Sother (Eusebio teste) Synuesse amodū senex moritur: cu-
ius nulla apud nos extant opera: cum deperdita omnino sint.

Laius Lucillus Satyrarum scriptor olympiade. 110. que est. 16. regni Sother annus secundum Euse-
bium Neapoli moritur anno scilicet etatis sue. 46. Qui publico funere delatus fuit: Qui primus inter la-
tinos insignem satyrarum promeruit laudem.

p. Alexā.

86

R Tolemeus Alexander nonus Egypti rex anno quingentesimo nono Judaice captivitat. i. 171. olympiade Egyptijs regnat cepit: et regnavit: expulso fratre anis. x. hic prolemei Sotber p̄dicti frater fuit: Nam pater Energetes moriens Cleopatre uxori et alteri que ipsa elegisset: ex filijs suis regnū reliquit: Que cum in iunioribus filiū promior esset: a populo cōpussa est maioribus eligere Cui priusq̄ regnū daret: uxore Cleopatram sororem carissimā ademit: et Seleucem minorem ducere iussit: Et ipsa Cleopatra mater: postea q̄ cū ipso maiore filio decez et septē annis (vt p̄missum est) regnasset graviter ferens filij societate: populū in euz concitavit: Quo expulso enī in Cyprum exulare coegit. Accersitoq; isto Alexandro minore filio in locuz fratris secuz regnare fecit: sed postea q̄ secū predictis decez annis regnasset: teritus eius crudelitate ipsam dereliquit: existimans melius sibi fore vitā priuatam ducere: q̄ periculosū regnum possidere: Et mater per legatos eū in regnuz reuocare studens: eū didicisset eundē filiū occultis insidijs exitiū machinari ab eo diffugit: Sed tandē ab eodem occipata interficī: digna quidē mortis infamia: que et matrē thoro expulit: duasq; filias suas viduas fecit: ac alios in exiliū egit: Sed nec alexādro paricidiū inultū fuit: quia ob matris paricidiū a populo in exilium actus et ipse fuit: et prolemeus Sotber p̄dictus reuocatus regnū redditur: Quiq; cum matre belluz gerere voluisset: neq; a fratre armis repetē vnq̄ voluit: q̄ p̄or possedisset: ideq; regnavit anis. 4. Igit Alexander hic regni cyrencoz qd̄ ei p̄ testamēto reliquerat populo Romāo herede instituto decessit.

82

Philippus vltimus Syrie et Asia rex. 4. regni Alexandri anno regnare cepit: et regnavit anis. 2. Quo regnante Antiochus eius patruus in parthos fugies p̄picio se tradidit: post que statim philippus hic a Sabinō cōsule captus: Regnū eius in Romanoz ditionē cessit: Et tūc syrie regnū sine accepit quod per duceos viginti annos sub regibus. 17. duravit: Quozū nomina et tempora ista sunt.

Syrie regum Epilogus.

Seleucus qui et nicanor	.i. añ. 31.	Cerauno	6. añ. 3.	Alexander	11. añ. 10.
Antiochus Sotber	2. añ. 19.	Seleucus philopator.	1. añ. 12.	Antiochus	12. añ. 3.
Theus	3. añ. 10.	Antiochus epiphaes	8. añ. 11.	Demetrius	13. añ. 9.
Ballinicus	4. añ. 20.	Antiochus euptator	9. añ. 2.	Demetrius	14. añ. 4.
Antiochus magnus	5. añ. 36.	Demetrius Sotber	10. añ. 12.	Antiochus	15. añ. 12.
				Antiochus	16. añ. 18.
				Philippus	17. añ. 2.

Sociale bellum.

79 **P**icentes vestini: Marsi: peligni: Marucini: Samnites et Lucani anno nono regni alexandri in vnuz confederati fm̄ Drosiū in q̄nto libro: Brane bellum in Italia contra Romanos assumpserunt: Unde et ciuem Seruiū p̄torem Romanū legatū ad se apud Eculum missum occiderunt: clausaq; ciuitate ibidē oēs cines Romanos in dicta cede iugulauerunt: Et hoc quidē bellū per quadriēniū protractum est.

p. Sotber

16

R Tolemeus Sotber pauloante a matre pulsus: hoc anno alexandro ab Egyptijs interfecto regnum paternum iterum recuperans regnavit annis octo. Cives enim (vt p̄missum est) cum primū alexander matrem occidisset: ipsum in vindictam matris propter eius interfectionem repulerat: et cetera.

73

Sylla patricius Romanus anno. 3. regni. p. Sotber cum plurima in Jugurthino bello edidisset facinorosa imperatoris gloriā a senatu reportavit: Qui statim contra Mitridatem Athenas missus de eius exercitu centum milibus cecis Athenis potitus est: hic vt Plutarchus et Salustius tradunt: ex antiqua atq; preclara scipionū familia ortus omnē vitam ab adolescentia quibuscuq; flagitijs inquinatā vsq; ad questuram duxit: quam sub Mاريو contra Jugurtham adeptus est: in quo quidem officio vitaz penitus cōmutavit: Et vt dicit Valerius: catenas Jugurthe manibus fecit: Mitridatem compescuit: socialis belli luctus repressit: Lynce dominationē fregit: Et Marium qui olim se questorem fastidierat: in ipsam illam proninciā proscriptum et exulem petere coegit. Erat hic litteris grecis latinisq; optime cruditus: facundus: acer: astutus: glorie cupidus: sui securus: multarum rerum et pecunie maxime largitor: animo grandis: ita vt dicat Salustius: Dubitari potuit: fortior an felicioz foret: Nam felix in eo dici potuit: qd̄ de inimicis Marianis vltus felleciter fuerit: cum ex cis sex milia necari in vrbe iusserit: proscriptis quingentis et duodecim milibus in prenestre occisis: postea dictator factus: ita rem publicam repressit: vt teste Licrone in sexto verimmaruz nemo illo inuito nec bona: nec patriam: nec vitam ipsam retinere posset: postremo sicut Plinius nepos refert libro de viris illustribus ordinata republica dictaturaz deposuit: et sub priuata vita puteolos se contulit: vbi paulopost in morbum incidit: vlcere in intestinis oboro: Quo tēpore tanta pediculoz vis toto corpore manauit: vt nullo argumento cohiberi possent: Atq; hoc morbo moriē obijt: Scripsit autem sylla hic cōmentarios pulcherrimos: Nam teste Plutarcho vigesimū secundū cōmentariorum librum biduo antequam mortuus est scribendi finem fecit.

Prodigia dira fiunt.

Prodigia dira hisdem temporibus: testibus diuo patre Augustino. 3. de ciuitate dei capitulo. 31. et Drosio libro. 5. capitulo. 14. in Italia visa sunt: Nam canes: equi: boues: asini: et alia queq; animalia humanis visibus subdita: subito momento efferata: et pristina lenitatis oblita: relictis dominis libera vagabantur: et omnium hominum spernebant accessum: non sine periculo aduentis.

C Apud Tarentinos itē cū panes per cōiunia frāgerent: cruor e medijs panibus quasi e vulneribus corpo-
rū fluxit: p̄ septē et octinos dies grādo lapidibus imixtis etiā testarū fragmētis terrā latissime vberavit.
C In Sinitibus quoq; z Benenerāis vastissimo terre biatu flāma prupit: z vsq; in celū extēdi visa ē: Cō-
pluresq; stercera in itinere Romani viderūt globū coloris aurei a celo ad terraz vsq; reuolui: Maioremq;
rursus e terra in subline ad oriētem sole ferri: ac magnitudine sua solē obtexisse: Nec multo post sociali-
bus bellis intra Italiam gestis ciuile bellum exortum est omnium seuisimum.

C Ciuile bellum.

C Ciuilū belloz Romanozum inītiū z causa fuere p̄mo Tyberij z. C. Gracchorum agrarijs legibus cō-
citati: Volebant enim agros populo diuidere quos nobilitas diu possederat: Sed iā vetustā iniquitatem
audere cōcellere perniciosum est: vt ipsa res experimento docuit: Sed vt prolixitas omittatur: rem ip̄az
paucis explicabimus: Cū predictus Sylla contra Mitridatē ponti regem Armeniam occupantem Ma-
riūma Senatu dirigi affectaret: nec quod postulabat obtineret: indignatus cum exercitu armatus vrbez
ingreditur: z confestim Sulpiciū interficit: Mariūq; fugat: ac alios cōsules ordiat: His rebus gestis ad
aciē cōtra Romāos p̄fectus ē: z hoc qdē ciuile bellū: vt Suetō. scribit q; Sylla icepit p. x. ānos cum maxi-
ma cede p̄tractū: plusq; quinquaginta hominum milia consumpsit: Verum mortuo Sylla quieuit.

C Mitridaticum bellum.

C Mitridaticum bellum anno ab vrbe condita: vt scribit D. osius. 666. Regni vero Sother quarto nōdū
sociali finito Rome etiā ciuili perdurāte incepit: quod per annos decē dilatus est: quod z si minus infame
non tamen prelijs minus graue ceptum est: Et quidem de huiusmodi bello varie scriptum comperimus:
vtrum ab hinc ceptum primum fuerit: an tunc precipue exarsit: maxime cum alij triginta: alij quadra-
ginta annis gestum fuisse ferant: Sed quānis hisdem gesta temporibus perplexis coacernata malis exar-
serint: a nobis speciatim: z si breuiter Mitridatis vita percurrenda singula huius belli gesta proferentur.

C Mitridates igit pharnacis partioz regis filius z poti rex fuit: de quo Iustinus lib. 41. z Apianus Ale-
xandrinus: z Plinius lib. xxv. natura. histo. ac Bellius li. i. 7. noc. at. multa scripsere: Hic in p̄mis Mitri-
dates ex predicto patre apud synopem natus educatusq; ac tandem sepultus perhibetur: Qui cum puer
parentibus orbatus esset: principatumq; obtinuisset: mox vt adoleuit finitimos populos z scythas in pote-
statem suam redegit: z cū Romanis per quadraginta annos varijs cūctibus cruentissimū gessit bellū: By-
thiniamq; ac Cappadociā similiter adeptus: Asiam: phrygiā: paphlagoniā: Gallathiam z macedoniā
inuasit: multa z p̄clara agens prelia: Insuper z omnia in mari dominatus ē: quoad Sylla intra paternos
limites includit: centum z sexaginta hominū milia in bello habuit: z eisdem cum optimis ducibus decerta-
uit: a Sylla quidē z Lucullo ac Pompeio victus: sepe numero tamē magnas illis intulit clades. L. Cassiū z
Q. Oppiū z M. Attiliū captiuos sibi deditos palā circūduxit: quoad illuz qui totius belli causa fuerat:
interemit: reliquos sylle tradidit: vicit Symbriam ac murenam. Coram quoq; consulatu illustrez z Fabi-
um: z Triariū superauit: ingenium illi ad res difficiles precellentissimum fuit: victus sepe ab icepto mini-
me destitit: nec vna via Romanos aggressus est: Cum celtis sedus iniit: Et Sertoriū in Hispaniam per
insidias misit: siue autem ab hostibus: siue ab alijs ferro impetitus z saucius: nullo tamen ab opere cessa-
uit. Ferunt hunc duas z. xx. linguas: Tot enim nationibus imperauit notas habuisse: vt qua quisq; lin-
gua cum postulasset: eadem sibi ius redderet. sanguinolentus tamen z crudelis in omnes extitit: Itaq; ma-
trem: fratres: z tres impuberes filios: totidemq; filias interfecit: statura ingenti fuit: firmaq; semper ac
oprima valitudine. Et cum litteris grecis imbutus eēt musice etiam operam dabat: sobrietatis eximie labo-
ramq; patientissimus: solum mulierum illecebris tantus vir deuictus fuit. His moribus mitridates cū
mundum (vt ita dixerim) multis cladibus inuoluisset: ad vltimū desertus a suis z filij fraude circūuentus
ad veneni confugit remedia: Quo tarde agēte in cedē suam Gallū quendā percussorem vocauit: qua per-
cussione vitā finiuit. Vixit mitridates hic sexagintanouem annos in qbus. 50. z. 7. regnauit: quo mortuo
consensu pompeij apud synopem regali sepulchro p̄ditus est. Lucanus tamen vult ipsum veneno extin-
ctum fuisse. Unde in primo sic inquit.

Post ciclas ne vagos z lassū pontica regis P̄clia barbarico vix consumata veneno.

C Sertorius patricius Romanus ex Nursia sabinoz vrbe ortus: his temporibus dolo atq; fallacia: necnon
audacia potens: cum in ciuili bello Marianis partibus fauisset: Syllam fugiens ex Apbrica dilapsus in
Hispaniam bellicosissimas gentes in arma contra Romanos excitauit: Hic itaq; ex predicta vrbe or-
tus: honeste quidem sub vidua matre educatus fuit. Adolescensq; factus: per eloquentiam maximam in
Ciuitate comparauit potentiam. Prima enim eius militia sub Scipione contra Cymbros fuit. Vbi cūz
a Romanis mare pugnatum esset (equo amisso z vulnere insuper accepto) Rhodanum Fluium cum
thorace z scuto per aduersos fluctus plurimum natando traiecit: Ita robusto z exercitato corpore erat
Ad honores deinde prouectus nequaquam militarem amisit audaciam: Inimmo corpus suum multis
periculis obiectans: z fortitudinis opera manu propria edens: tandem alterum amisit oculum: De quo
etiā gloriari solebat: Quod alij non sic semper sue virtutis testimonia sicut ipse secum deferrent: Quin
immo torques: hastas: z coronas: atq; alia plurima domi relinquerent. Demum cum Sylla rerum poti-
tus esset: cūz fugissetq; Sertorius in Hyberiam: pacianus quidā nomine a Sylla eo mittit decertadiciū cō-

*no pro q̄stioibz
telmponuz*

124

42

130

40

gratia: Quem Sertorius non solū necavit: Verū etiā oēm eius exercitū cepit: Tigenūq; oppidam expugnavit. Ser. n. Sertoriū neq; voluptate neq; metu vnq; potuisse superari: eo q; fortissimus in aduersis: & modestus in secūdis semp extiterit: In iprouisis vero casibus ita cōstans & audax: vt oēs sui temporis duces antecierit. In cūctis vero que vel ingenio vel astu cōficiūtur. s. occupatione locorū: p̄uentione hostiū celeritate fallacijs: quotiēs expediret. p̄fundissimus artifex fuit: Quibus rebus prestas a lufitanis dux eligitur: & cū septez milibus & quingentis aduersus quattuor Romanoꝝ duces bellū gessit: sub quibus erāt pedatum centū: & .xx. milia: Equitum septē milia: & sagittarioꝝ sondibulariorumq; duo milia: Quos omnes Sertorius partim occidit: & partim profligauit: ac Metellū virum amplissimū ab obsidione Iagobritarum abire coegit: Dehinc pōpeium cū eius exercitu ita contriuit: vt parū abfuerit quin ipse pōpeius interficeretur. Tandē a Marco perenna eius familiari p̄ncipatū affectate in diuio Sertorius hic p̄ditus occidit.

C Viri disciplinis excellentes.

69

Plotus orator natiōe gallus philosophus qdē acutissimus his temporibus floruit. Romāq; perductus p̄mus ibidē rhetoricā latinā docuit. Et p̄pterea Cicero de eo sic ait: Memoria tenet: p̄imum latine docere cepisse Plotium quendam.

510

Pomponius historicus & orator attellanaz scriptor per hoc idē tēpus (Eusebio teste) clarus fuit: qui Geographie libellum edidit: in quo vrbium distantias & loca queq; mensurat.

Leonæus grāmaticus doctissimus. Sin. pompeij libertus hac tēpestate in p̄cio fuit: Qui pōpeij domini sui iussu cōmentaria in arte medicina que ibidē pōpeius deuicto Mitridate in suis scripijs cōpererat in nostrū transtulit sermonē: que humane vite nō minus profuere: q̄ reipublice victoria illa de Mitridate parra: Nam Mitridates ipse inter reliqua ingenij sui magnitudine medicine curiosus ab omnibus subiectis suis: que fuere pars magna terrarū singula medicinalia exquirēs: Cōmentationū harū & exemplaria effectusq; in archanis suis reliquerat.

Ultacillus plotus latinus rhetor & ipse Sin. pōpeij doctor & libertus per hec tempora fm Eusebiū scbolam Rome aperuit: & multa conscripsit.

Asclepidē medicū & rhetorem celeberrimū his tēporibus Rome claruisse nōnulli tradunt: De quo Plinius in septio natu. histo. sic ait: q; natiōe prusiensis fuit: p̄musq; rhetorice magister extitit: in qua arte nō satis: vt volebat questū faciēs ad medicine artē (vt erat sagacis ingenij vir) se rep̄te cōuertit: & plurimum ibidē p̄fecit: & p̄pterea sicut idē Pl. refert: in medēdi arte plurima extant cōposita ab eodē volumina.

Biodorus Sardenis orator cognomento conas per hec quoq; tēpora in p̄cio fuit: & multa documenta conscripsit: multaq; pro Asia concertauit: Accusatus autem q; ciuitatem suam in Mitridatis amicitia pelliceret: habita excusabili oratione omnes calumnias deleuit.

Methrodorus rhetor grecus & legista: & ipse tēpestate istac apud calcedonē agnoscitur: qui e philosophica disciplina in ciuile mutatus p̄pt̄ eius eloquentiā (q̄q; pauper eēt) clarū contigiū apud Calcedonem obtinuit: & a Mitridate rege reddendo iuri p̄positus est: Sed postmodū ad Tygraneꝝ legatus missus cū ab eo recessisset: inuitus remissus est: Ac iterū reuertens siue regis opera siue alio morbo decessit. Sen sitq; philosophicam vitam imprudenter se deliquisse: que si neq; honores neq; opes cumulat: attamē saltem periculis: molestijsq; cōplurimis (vt experientia didicimus) caret. Sepe enim eorum ignominiosus est finis: qui nūmum glorie cupidi sunt.

Ilium in Troia vastatur.

Simbria Romanus Questor per hoc tēpus Iliū penitus vastat: Is namq; Questor cū Valerio Flacco consule aduersus Mitridatē missus orta seditione in Bitunia Flaccū predictū occidit: potitusq; exercitus Iliū venit: a qua vrbe cū tanq; latro exclusus fuisset: indignatus exercitū ad vrbe admonit: & illā vn̄ decimo die cepit: Sed gloriātī q; tā cito eā vrbe cepisset: quidaz Iliensis nomine Agamēnon respondit: Nō Hector q̄ppe aderat q; p̄ patria pugnaret: Sylla vero postmodū cū Simbria obruncasset: ciuitatem Iliū multis cōsolari studuit beneficijs: Deinde Julius Cesar de eadē curā maximā suscepit.

D. Bionysius

64

R Tolemeus Bionysius. xi. Egyptioꝝ rex anno. 527. Iudaice captiuitatis: hoc est olympiade 175. Egyptijs regnare cepit: & regnauit annis. 30. de quo nil mēoria dignū comperimus: eius autē anno primo Sylla Romā obtinuit: & biennij post vita decessit: Nā pauloante Sylla apud Athenas: vt predictum est Archelaū Mitridatis ducē ita deuicit: vt cētū milibus occisis: ipse triduo in paludibus diluisset: Quo cognito Mitridates pacem petijt: cui Sylla concessit: vt minus periculi a tergo habens: securus ad bellum ciuile p̄peraret: Nam Abarius nuper fatigatus Romā ingressus multos nobiles occiderat: Senatū proscrisperat: Bemū Sylle euerterat: qua propter commotus Sylla vrbe ingressus tot hominū milia cōsumpsit: aut prospicit: vt. Q. Catullus sylle diceret: cū quibus tandē victuri sumus: si in bello armatos in pace inermes occidimus.

Ciuilis belli finis.

Scrullio. P. & Apio Claudio consulibus creatis anno. 2.º regni Bionysij: vt scribit Orosius: Vltus est Sylla p̄natus: emoritur: Quo mortuo conclusa sunt duo funestissima bella: sociale. s. Italicum: & ciuile Syllanū: que quidē bella per annos decē protracta plusq; .cl. Romanorū milia p̄scrisperunt. tātūq; lectissimorum viroꝝ ac vernaculoꝝ militū Roma p̄pt̄ hec perdidit: q̄tum in ea superiori tempore: cum se

512

scilicet italicū: et ciuile syllanū. Que quideꝫ bella per annos. x. ptracta plusq̄. cl. romanoꝝ milia profcripserunt: tantūqꝫ lectissimoz viroz ac vernaculoꝝ militū Roma ppter hec perdidit: q̄t ū in ea superiori tem pore: quū se iaz aduer suꝫ alexandriū magnū circūspiceret i discretis eratribus census inuenit: preterea viros consulares. 2. 4. cōsules sex: ediles. 60. senatores fere ducentos: absqꝫ his qui in vniuersis totius italie popu lis passim consideratione necis deleti sunt.

¶ Bruti hi mors.

Lepidus Romanus mariane partis assertor hoc anno mortuo sylla aduersus Catullū sylle ducem assurgens rediminos belloꝝ cineres suscitauit. His tunc acie certatū coplurimi romanoꝝ iam ipsa paucitate miserorū: et adhuc illo furore infantentiū cesi sunt. Albanorūqꝫ ciuitas obsidione expugnata atqꝫ vltima fame exercuciata miserabiliū reliquiāꝫ deditione seruata ē. vbi tunc Scipio ipsius lepidi filius captus atqꝫ occisus fuit. Brutus vero Lepidi socius in cisalpinā galliā fugiens persequēte Po. non longe a mutina vrbe i terfectus est: in cuius vrbis foro: vt vidimus: Bruti adhuc extat sepulchꝫ. Ita hoc ciuile bellū non magis clementia catulli q̄ tedio syllane crudelitatis: vt ignis in stipula cadeꝫ celeritate qua exarsit euannit.

554

Alexandria vxor alexandri regis iudeoꝝ hoc anno: q̄ est quartus regni dionysij annus tertio loco regna re cepit: et regnavit ānis. 9. Nam maritus suus mo: iens byrcanū et aristobolū liberos reliquit: sed regnū huic alexandrie vxori tradidit: eo q̄ ex filiis byrcanus rex gubernationē ignorās vitā ociosa elegerat. Al ter vero. f. Aristobolus efficax et audax erat. Ipsa eiz a populo plurimū diligebatur: eo q̄ viuēte marito vltima fuit contristari de quibus peccasset. Que suscepto magistratu filiū byrcanū propter etatē principē sacer dotūꝫ statim ordinauit: phariseis tñ oia facere permittens: quibus obedire populo precepit. Romē autē regium et ipsa tantūmodo ferebat. oem vero potestātē phariseis permittebat. hi autē oem rē pu. conturbabant multos occidentes et q̄maxime alexandri consiliarios: atqꝫ alia scelera pertractantes: hec tñ multa gessit ad regni pseruatiōē: et nūq̄ p sui sexus virilitate succubuit: callida quippe circa regni detentionē: qd̄ ex ip sis suis operibus: vt scribit Iosephus li. 13. euidenter ostēdit. Attamen quū nec bonū aut iustū aduertete ret anteq̄ moreret ad summā calamitatē negocia domus sue perduxit: et post mortē multis miseris regnū compleuit ppter malā dispositionē. Et q̄uis male regnasset: gentē tñ suā in pace custodiuit. Veniqꝫ cū i valitudinez tenuissimā incidisset: Aristobolus natu minor rem pub. occupauit: et illa paulopost anno etatis sue. 73. vita discessit.

65

556

Lucullus Romanus patricius āno. 5. Dionysij olympiade. f. 176. teste Eusebio: deuicta armenia: me sopotamiaqꝫ: ac nisibi ciuitate cum fratre regis capta rome imperator appellatus est: Qui: vt Plutarchus scribit primo auunculum habens Metellum numidicum: grecis ac latinis litteris operam dedit: ita vt i ytrisqꝫ posset ornate dicere: et Sylla ad eum rex suaz commētaria scripserit. Scripsit at hic greca orone marficiū bellū in quo adhuc inuenis multa audacie et grauis consilij facinora dēclarauit: cui? pstatia ductus Sylla tñ sibi auctoritatis et virtutis tribuebat vt nisi qd̄ fortioꝝ strennue agendū foret Luculli opa uterē. Adortuo vero Sylla cū. A. Cotta hoc ipso anno consul declaratur. Qui ambo: cū aduersus Bitridatem perrexissent atqꝫ primūꝫ a Cotta infelicissime pugnatum esset. Lucullus ipse: ut erat animo audax: cum paruo exercitu Bitridatem adeo late p̄stigauit vt multis trucidatis sex equoꝝ milia. 15. virozū milia: et innumerā Iumētoꝝ multitudinē ceperit: ac non multo post cum in fugientes hostes incidisset: circa 30. et ministroꝝ et militū milia pdidit. Deinde comparato sibi Bitridates exercitu ipsuz pene totū amisit: et ad Tygranē in Armeniā confugit. Lucullus autē interizchaldeos aliosqꝫ populos subegit. Et assumptis tantūꝫ quindecim milibus contra Tygranē profectus ipsuz cōmissa pugna superauit infugāqꝫ vertit. Neqꝫ multo post ducentis quinquaginta viroz milibus congregatis Tygranes cū lucullo qui. 24. cohortes habebat dimicans: vltra centū milia peditū ex Tygranis exercitu occisa sunt. Equites pauci admodū effugere potuerunt vulneratis tantūmodo centū Romanis et quinqꝫ interfectis. Captaqꝫ Tygranis vrbe lucullus multas opes inde abstulit. Tygranes deniqꝫ cū tribus auxiliaribus regibus iterato exercitu cōgregato: a Lucullo ē superato salutē sibi fuga comparauit: in quo prelio nobiliores ex barbaris plurimi interie re. Quibus victorijs lucullus elatus ad subuertendū omnino Tygranē conscendere instituerat: sꝫ byeme superveniente rē infectā dimisit. Quo in tempore cum a militibus odio habitus esset: ab eo deinceps nil gestum est: pro qua re imperiū ei abrogatū pompeio demandatū est. Propter q̄ lucullus et ipse indignatus sponte ab republica sese abdicauit: et reliquū vite sue tempus ad litteraturaz quietemue contulit: et oēs opes quas bello quæstera parū vtiliter cōsūpsit. Nā ad tantas se cōuertit delicias: vt inter ornatos regum cōi uas luculli dinumeraretur in primis. Quod quidē in hoc cōijcere par est: qd̄ de illo precipuū memorie tra ditum est: Nam quadā die pompeius et cicero hoc audiētes lucullū ex octio in foro sedentem cōuenerunt et eo ex more salutato: Cicero volumus inqto luculli apud te cenare hodie: hac p̄dictiōē vñ nil noui nostri cā parari iubeas: Quod lucullus recusauit sed in posterū diem parari sibi cōiuiū postulauit: Illi autē nolle omnino differe: neqꝫ aliud secreto familiares potestate alloq̄ndi cōcedere: post multa vero hanc illi tñ gra tiā postremo prestiterē: vt illis audiētibus vni ex familiaribus domus sue diceret hodie in a polline cenabitur: Quo i audito famuli confestim intelleserūt: quali ornatu quone sumptu conficiendū esset conuiuiū. Conuenerat enim: vt plutarchus scribit: precij quinquaginta milium in Apolline preparari: Que cum sic acta fuissent stupore quodā pompeius et Cicero in tanta epularum habundantia mirati sunt. Erant au tem lucullo: vt plutarchus ait: conuiuia non semper diuitiarum apparatu preparata: tandem cum obiisset

65

eius funeralia in Tusculano agro celebrata sunt: hic autem lucullus inter alia ut diuus Hieronymus ad
Barcellam de muneribus acceptis testatur: Cerasum fructum primum ex ponto romam detulit: et mox
rotam italiam repleuit.

Chyrcanus alexandri iudeorum regis ex predicta Sylena seu alexandria filius vigesimus tertius iudeorum
pontifex principatus sacerdotij suscipiens sedit annis. 2. 4. Hic a matre: ut premissus est: pontifex constitutus
post mortem matris cum fratre suo aristobolo de regno maximas questiones et concertationes habuit. De
quibus Josephus historicus librum quintumdecimum antiquitatum facit. Ipse namque aristobolus eius fra-
ter mortua matre collecto exercitu in campis ierechotinis hunc fratrem vicit: Quo superato mox in con-
cordiam venerunt hoc pacto: ut aristobolus regnaret: byrcanus vero sub eo quibus liber honoribus funge-
retur. Verum tamen paulo post byrcanus promissis non contentus ad aretam arabum reges noctu confugit
asserens dolose fore circumventum: unde collecto exercitu hierusalem veniens urbem obsedit: atque in hunc
modum contententes occasionem romanis prebuerunt iudeam inuadendi. Quam ob rem Pompeius hi-
erosolymam veniens urbem cepit: qua capta templum reseravit: et ad sancta sanctorum usque accessit: et ibi mul-
ta vidit: que non licebat nisi sacerdotibus intueri. Inuenit autem eo in loco preter mensam auream et can-
delabra pecuniarum duo milia talenta. Quas tamen pompeius propter deuotionem contingere noluit: nec
contingi permisit. Mandauitque ministris templi illud purgare: et legitima deo offerri: byrcano vero huic
iterato principatum sacerdotij donauit: eo quod ei utilis visus fuisset: eo quod principe constituto: et iudea sub tri-
buto constituta. Aristobolus huius fratres et duos eius filios: scilicet alexandrum et Antigonum totidemque
filias captiuas abduxit Pompeius. Hi autem fratres multorum hierosolymis auctores fuerunt: quos inuicem in-
ter se bella gererent. Et ex tunc iudei libertatem penitus deposuerunt: et subiecti romanis esse ceperunt: et p-
uincias quas armis patres eorum possederat a syrijs ablatas restituere compulsi sunt. Pompeius autem vici-
tis urbibus hierusalem muris Scauro principi regionis curam commisit. post mortem vero Aristoboli huius
fratris. Antigonus eius filius e roma fugiens hierosolymam venit: et a parthis cum capere fecit: Quo cap-
to ne unquam in regno restitui posset: aures eius amputauit: ne posset rursus ad eum principatus sacerdotij
peruenire propter hanc diminutionem. Ibidem sic mutilatus byrcanus per multos annos fuit quo-
ad usque herodes Antipatris filius: quem tanquam filium semper habuerat: iudee principatum obtinuit.
Quod quum audisset byrcanus: qui sic captiuus tenebatur rediit ad herodem: qui non illas retribuitiões
ab eo recepit: quas priuatus ab eo acceperat: Nam mutauit herodem fortune pronum: quia suscepta eius
filia in coniugium ipsum interfecit.

Pompeius maximus Romanorum imperator hisdem temporibus maximo in precio apud Romanos
habitus est. Qui deuictis magna celeritate pyrratis: iterato contra. 22. orientis reges imperator designatus
est. Qui mox contra Mitridatem in Armenia minore vadens: ipsum nocturno prelio vicit eique maximam
cladem intulit: pro qua Mitridates ipse cum uxore et duobus comitibus fugit. Deinde Tygrani Armenie
regi graue bellum intulit: eumque in deditioem coactum denuo recoronauit: cum coronam deponeret: pecunia ta-
men parte mulctatum. Post Albanorum regem prudenter victum rogatus in deditioem accepit. Arme-
niamque minorem victam Deiotharo gallatie regi donauit quia ei socius bello Mitridatico fuit. Itures et
Arabes paulo post vicit Iudeam omnem cum hierosolyma cepit: et iudeos omnes Romanis tributarios fecit
ibidem et in omni Syria Scauro preside deputato: pugnant itaque pompeius hic vir maximus hac vice in
oriens cum vigintiduo regibus quorum omnium victor existens in asiam se recepit. Et cum Romam
per Ciliciam properaret Alexander Aristoboli iudeorum regis filius ex itinere fugiens alexandrius byr-
canumque munitissima oppida obtinuit. Ex quibus magna manu collecta populatus est Iudaeam regio-
nem. Reuersus denique Romam cum ingenti gloria pompeius triumphauit de pyrratico: Mitridatico et
alijs plurimis bellis: in quo quidem triumpho sicut scribit plinius translata fuit primo Statua argen-
tea pharnacis ponti regis et Mitridatis patris: necnon et currus auri et argentei: in eo quoque triumpho
tulit pompeius Alucum aureum cum gemmis duabus. Et lunam auream pondo. 30. lectos triclinares tres: va-
sa ex auro et gemmis abacorum noue: Signa aurea tria: Mithra tria: Coronas ex margaritis trigintatres
Montem aureum quadratum cum ceruis leonibus et pomis omnis generis: et mensas ex margaritis. Hec omnia
pompeij victoria in urbem inuexit. Fuere etiam in eo triumpho (ut plutarchus inquit) regiones pontus: vi-
delicet: Armenia: Capadocia: Paphlagonia: Medea: Colchis: Iberia: Albania: Syria: Cilicia: De-
sopotamia: et ij qui circa phenicem et palestinas incolunt. Iudei quoque et Arabes: et ceteri quotquot terra
marique ab ipso debellati fuerant. Inter hec notabantur Castella mille capta: Ciuitates ferme nongente:
Rauis octingente: in eoque triumpho captiui ducti sunt post pyrratarum principes Tygranis filius cum uxore
filiaque: Rex iudeorum Aristobolus: mitridatis soror cum quinque filiis: Scytharum multe mulieres: Albanorum
et byberorum ac regis comagenorum obsides ducti: Hic triumphus maximus ac splendidissimus omnium fuit: qui
hactenus Rome fuerunt: hec autem oia anno ab urbe condita. 690. Junio Syllano et L. Aurena consu-
libus gesta sunt. Reliqua autem huius maximi imperatoris gesta et bella que cum Cesare gessit infra in gestis
ipsius Cesaris narabuntur.

Creticum bellum eo tunc a Metello cretico confectus fuit: de quo etiam ipse triumphauit. Sed eius trium-
phus pompeij triumphus impar extitit.

si 42 **C**atiline Romani viri pestiferi conturatio contra rempublicam: hoc anno qui est .18. regni Dionysij olympiade autem .179. Marco tulio cicerone consule regnate fuit: cuius patrie turbationem: atq; tumultum idem Marcus Tullius Cicero compressit atq; prudentissime sedavit. De qua quidem conturatioe Salustius atq; Livius pulchre scripserunt. Erat i primis hic Lucius catilina: vt scribit Salustius: nobili genere natus magna animi et corporis vi: sed ingenio prauo. Cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq; iuuentutem suam exercere studuit: cum esset aio audax: seditiosus uariis: et cuiuslibet rei simulator: Qui quum esset flagitiosissimus vir: et omnium facinorosorum dux. Horum cateruas circum se semper habere voluit: quibus fretus societatis ipse flagitiosus Catilina ad optimendam rem publicam consilium cepit: quum ei maxima spes esset consequendi consulatum: Sed conturatioe propalata: detectisq; coniuratorum nominibus Lentulus ex clarissima comeliorum gente orator penes quem vna cum Cicerone fuerat imperium consulare magistratu primo a senatu abdicatus. Inde Cetbegus: Statilius: Habinius: et Leparius senatorij ordinis viri decreto senatus in carcerem missi: statim vna cum ipso Lentulo laqueo strangulantur. Quod vbi Catilina cognouit in trasalpina fugere cogitauit. Quo comperto Antonius cum quibusdam legionibus ipsum persequens inter cōfertissimas legiones confodit: atque ita Ciceronis virtutes publica a magnis perturbationibus seruata est.

Cesaris viri prope diuini gesta hic incipiunt.

si 47 **C**. Julius cesar ano ab vrbe condita .693. qui est annus .26. regni Dionysij post multa strenue gesta vsul vna cum L. bibulo creatus statim gallia trasalpina et illyricum cum decem legionibus eidem decernuntur: cum quibus per decem annos bellans grauissima bella confecit. Verum quum eius historiae Suetonius et Plutarchus plene explicauerint non solito more de eo conscribendum duxi: s; cōpetentes portunculas ab ipsis historicis excerptas separatim ponere.

Heluitiorum igitur animos gentis galloꝝ fortissime ea vel maxime causa terribiles q; perpetuo pene cum germanis altercabantur: a quibus tantum rheni flumine dirimuntur. Ogertho rex quidam princeps huiusce gentis spem totam innadendi gallias accenderat: quo ceteri optimates corrupto et ad mortem coactos cohibere: tamen semel animatas in preda nequiuertunt: Qui conturatioe facta ac die dicta exustis vicis domibusq; suis: ne quod desiderium ex spe reuertendi foret profecti sunt. Quos quum primū apud rhodanū obuios Cesar habuisset in agno difficilioris prelii vix vicit: et ad deditionē coegit. horum fuit cum primū progressa est multitudo heluitiorum: thuringioꝝ: lotbobogioꝝ: thauracoꝝ: et boioꝝ vtriusq; sexus ad .clvi. milia in illo prelio ceciderunt: ceteri in terras proprias remissi sunt.

Cesar postea contra ariobistū regē excitantem inuehentēq; incredibiles germanoꝝ copias: quibus nuper vnuerfas galloꝝ copias se subegisse iactabant: apud sequanos vicit cum diu exercitus Cesaris Germanoꝝ multitudinem et virtute perterritus pugna detrectasset: Ariobistus in Germaniā arrepta nauicula aufugit: vxores vero eius due totideq; filie capte sunt: Fuerunt autem in Ariobisti exercitu Arides Marcomenes triboci vangeones Hemetes: Eudes et Sueui pugne magne et phalange germanoꝝ affuere: qui coacto in vnū agmine se vtiq; contextis capitibus ad irumpenda Romana acie tuti vndiq; prestruxerant. Sed post q; aliqui Romanoꝝ militū agilitate audaciaq; audacissimi producta testudine ingressi fuissent. scuta singuloꝝ velut Squamas singuloꝝ humeros perfoderunt. Territi hostes nouo mortis periculo morte terribiles dissoluere compage exinde in fugā versi: per quinquaginta passuum milia insaciabiliter cesa sunt. Neq; haberi potuit Germanoꝝ numerus vel quantus pugne affuerit: vel quantus fuerit occisorum.

Beinde (vt Entropius scribit) ponte confecto Rhenū transgressus Suenos quoꝝ centū pagi erant perdomuit: postea omnē gallias: qui inter alpes flumen Rhodanū Rhenūq; et oceanū Britannicum est per nouem annos Cesar subiugauit. In quibus deuictos Britannicos quibus vsq; nunc Romanoꝝ nomē incognitum erat acceptis obsidibus tributarios fecit: inter tot successus ter tantum male a Cesare pugnatus est: Romāq; reuersus triumphauit.

CCrassi victoria et mors.

si 48 **C**Crassus romanus consul pompeij collega anno secundo regni Dionysij mortuo Gabinio syrie preside in locum suū a senatu subrogatur: vt maxime partios syrie vicinos rebellantes reprimeret: vir quidem cupidissimus et insatiabilis cupiditatis qui vt Josephus li. i. 4. testatur audita hierosolymitani templi opulentia quaz pompeius intactaz reliquerat. illo diuertit: vbiq; ingressus templū peruadit: et opes duoꝝ militum talentoꝝ abstulit tulit: etiaz trabez aureaz versatilem trecentas minas pensantez. Inde q; diuertens per Mesopotamias in partias peruenit: et in itinere socijs ciuitatibus auxilia indixit: preciaq; exegit: moxq; ut Euphrates transiit vacsenes legatus a rege partioꝝ ad se missus obuius habuit: a quo vehementer increpatus est: q; contra lucilli et Pompeij sedus auaritia ductus Euphrate transierit. Quam ob rem sine mora futuroꝝ esse: ut pro partioꝝ auro Syrico ferro honoretur. Atq; ita cum prope caraz ventus esset: partio subito ingrantes cum Syrena et Syllatia prefectis suis et eoꝝ exercitu sagittis oppressere Romanos quo in conflictu plurimi senatores et aliquot consulares. et pretorij viri cecidere: et eius filius nomine crassus lectissimus iuuenis occisus est. Quattuor quoq; cohortes cum legato deprebenso interfecte

sunt: his gestis parthi Buce Syrena rapido equitatu Crassum persecuti sunt: et eum circumuentum tur-
piter interfecerunt. Veruz varie quide de huius Crassi morte apud historicos sententie feruntur: quas
breuitatis causa omittimus.

Uiri disciplinis excellentes.

CAb. furinus poeta congnomento bibaculus natione cremonensis his temporibus Eusebio testante clarus
fuit et multa conscripsit.

CLucretius poeta per hec tempora floruit. Qui postea amatorio poculo in furorem versus: quum ali-
quot libros per intervalla insanie conscripsisset. 43. etatis sue anno propria se manu interfecit. Eius autez
libros postea Cicero emendauit.

CApollodorus pergamenus grecus orator Claudij et Augusti preceptor: tempestate hac cognoscitur: qui
artes multas inuenit: et apollodoram sectam induxit: cuius discipulus memoratu dignus Dionysius co-
gnomento atticus fuit qui sermones et historias scripsit.

CTheophanes reruz scriptor patria Athilenus Rome per hec tempora in precio habetur. Qui cuz ma-
gno pompeio admoduz familiaris esset: res eius gestas posteritati commendauit: et grecoz omniuz claris-
simuz se exhibuit: cuius filius. M. pompeius Cesari quoq; Augusto postmoduz carus fuit: a quo Asie cu-
rator constitutus fuit: et postea inter primos Tyberij Cesaris familiares locum obtinuit.

CBitridates philosophus pergamenus hisdez etiaz temporibus floruit: et quedaz composuit. Qui postea
contracta cum Julio Cesare amicitia ad id honoris peruenit: ut Bosfori rex efficeretur.

CCatulluz poeta patria veronensez hoc tepore claruisse Eusebius asserit: et anno sequenti qui est annus. 25.
regni Dionysij Rome etatis sue anno. 30. emoritur: hic carmina amatoria multa conscripsit.

CAb. quoq; Callisti oratorem cum predictis claruit: qui primo Cinsli bello postea Cesarianas partes se-
cutus: cum togataz regeret galliam: apud placentiaz vrbez defunctus est.

CBiodorus historicus siculus grece quam maxime historie scriptor cuz predictis claris et insignis habetur.

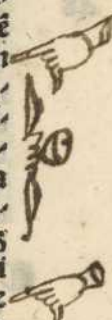
CTullius cognomento Marcus et Cicero philosophus maximus et oratoruz princeps necnon et Roma-
norum consul hoc tpe claruit cuius vita etia plutarcho accuratissime coscripsit. Hic quide volscorum genere na-
tus patrez Tulliu matrez vero Albiaz nomine habuit. Qui cuz per etate aliquid sapere cepit ex templo in
genij magnitudine equales suos ita excellit: vt pleriq; graues ad eu visendu proficiscuntur. Et vt de reli-
quis taceam prima eius comendatio circa poetica zeluxit: in qua libellos quosda edidit: postea crescentibus
annis in orationez nature sue consentaneaz adamauit: puerilibusq; studijs peractis philosophie
et Iuri Ciuili operam dedit: post hec sub Sylla militauit. Deinde creatus consul vna cum Caio Anto-
nio Marci Antonij filio tam gloriose id consulare Imperium exercuit vt ab omnibus pater patrie ap-
pellatus fuerit. Hic quippe primus philosophiam antea nostris litteris incognitam explicauit et plu-
rima verba ad vsum patrij sermonis adiunxit. Deditq; precepta priusquam vlli nostri: doctius quoq; qm
vlli greci patefecit ac docuit: vnde li. x. Codicis scribitur: q Tullius fuerit flos et tuba Romani eloquij: qui
ex ingenij sui felicitate et nature munere complurima scripsit opuscula inter que: q prestantiora habentur
hic subiicimus licet multo plura ediderit.

De amicitia	li. i.	De partitione orationis	li. i.	dumtaxat excerptimus scilicet
De senectute	li. i.	Inuectiuaz s Salustiu	li. i.	virtutis omnis laus in ac-
De paradoxis	li. i.	Inuectiuaz s catilinam	li. i.	tione consistit: A qua tamen
De philippicis	li. i.	De re publica	li. 6.	sepe fit intermissio. Multiq;
Tusculanaz qstionu	li. 5.	De academicis	li. i.	dant ad studia reditus. Sci-
Inuectiuaz	li. 6.	Topicorum	li. i.	re debemus: que in terris gi-
Honorum et maloz	li. 3.	De consilijs	li. 2.	gnuntur ad vsuz hominis cre-
De diuinatione	li. 2.	De synonymis	li. i.	ari: homines hac causa fuisse
De mundi creatione	li. i.	De gloria humana	li. i.	generatos: vt ipsi inter se alijs
Dyalogorum	li. i.	De laude catonis	li. i.	prodesse possint. Duos hic fi-
De agricultura	li. 8.	De prenosicationibus	li. 2.	lios habuit ex Terentia vxo-
De iustitia et iure	li. i.	De consolatione	li. i.	re Tulliolam scilicet et Mar-
Verrinaz	li. i.	De responsis	li. i.	cu: ex tulliola et duos generos
De officijs	li. 3.	Rhetoricor et nouoruz	li. 5.	samme nobilitatis viros ha-
De re militari	li. i.	De eadem re	li. 2.	buit: Que tandem ex partu
De oratore	li. 3.	De somno scipionis	li. i.	mortua maximum dolorem
Rhetoricor	li. i.	Comentarij sui consulatus	li. 3.	tullio in tulit: propter quod ce-
Orationum	li. 3.	Grece scripti		sar ad eius leniendum dolorē
De legibus	li. 3.	Versibus	li. 3.	librum consolatoriu ei ex his-
De natura deorum	li. 3.	Epistolaz extantium	li. 36.	pania misit. Remum et ipse
De fato	li. 3.	De eius autem sententijs has		inclutus orator ano etatis sue

lxij. ab Antonio sub specie concordie concedente Octauiano occisus est: Unde diuus pater Augustinus

3° de ciuitate dei. ca. 30. dixit: Octavianum augustum adhuc adolescentem sonebat Tullius sub spe reipublice promouende contra Antonij malitiam: sed Augustus cesar antonium permisit Ciceronem occidere quasi quadam concordie pactione. Igitur quum Antonius linguaz ciceronis abscinderet: quia multas cōtra eum d. ctauerat inuectiuas: Respondit Cicero nil agis Antoni scripta deserta manent.

Cato posterior catonis superioris pronepos cui proprium nomen **M.** portius Cato est stoicus philo-
phus: quem vticensem etiam quidam appellant: q̄ se apud vticam interfecerit. hac quoq; tempestate Ro-
me plurimum claruit. vir vtiq; doctissimus: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne incuria quidem dū
senatus ageretur a lectione temperaret quo minus grecos lectitaret libros hac scilicet industria: vt osten-
deret alijs tempora deesse alios superesse temporibus. Hic docebat rem pti. magis virtutibus q̄ armis eē
tuendā dicens. Nolite: inquit: existimare maiores nostros armis rem publicam ex parua fecisse magnam
Si ita esset multo maiorem eam nos haberemus: Quippe quibus sociozum ciuim: pretereaq; armo-
rum: atq; equozum maior nobis copia q̄ illis est. Illis nanq; domi industria foris iustum imperium: ani-
mus in consulendo liber: neq; libidini: neq; delicto obnoxius. Pro his nos luxuriā atq; auaritiā habe-
mus: publicaz egestatez: priuata opulentiaz laudamus: diuitias sequimur atq; inertia: inter bonos z ma-
los discrimen nulluz: omnia virtutis premia ambitio possidet. Hic quippe quanto humanaz gloriā fugie-
bat: tanto magis illum gloria sequebatur: Quiaq; inter alia sue virtutis opera ad humane vite instructioez
etibicam mozaletz cuz suis rationibus in librum composuit: ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui
paruulis legitur excerptus est. De cuius sententijs hanc memoria vgnā habemus. Humana vita proprie
veluti ferrum est: quod si exerceatur conteritur: si vero non exerceatur rubigine consumitur. Hic tandem
teste diuo patre Augustino p̄i mo de ciuitate dei. ca. 24. se ipsum occidit victoriaz Cesaris impatienter fe-
rens: eiq; subijci nollens.

Migidius figulus pythagoricus z magus bis quoq; temporibus Rome floruit. hic ideo figuli cognomē-
tuz sortitus est: q̄ (vt diuus pater Augustinus. v. de ci. dei. c. 3. refert) quadaz vice apud euz de geminorum
dissimilium virtute z valitudine disputaretur: statz Migidius hic figmentum de figuli rota in mediu ad-
duxit. Dum eniz figularius rotaz in quanta vi potuit intorsisset currente illa Migidius videntibus omni-
bus bis numero de atramento tanq̄ vno eiusdem loco summa celeritate percussit: Deinde quiescente rota
inuenta sunt que fixerat non paruo intervallo rote illius extremitate distantia. Sic inquit Migidius in tā
rapacitate celi currunt vt etiam si alter post alteruz tanta celeritate nascatur: quanta rota bis ipse percus-
sit in celi spatio plurimuz est: huic sunt inquit quecūq; dissimilia peribebantur in moribus casibusq; gemi-
noz. Hic etiaz quuz in grāmatica: vt Hellius testatur: doctissimus haberetur plurima scripsit: que tamen
in vulgus non prodierunt propter eorum subtilitatez: ac obscuritatem tanq̄ parum vtilia. Veniq; a senatu
Romano exilio damnatus quarto imperij Cesaris anno mortuus est.

Cleopatra Egypti regina Dionysij Auletis filia anno iudaice captiuitatis. 557. olympiade ve-
ro. 181. Egyptijs regnare cepit: z regnauit annis. 22. Huius ut premisuz est: pater auletes Dio-
nyfius omnium flagitiosissimus fuit. Naz illuz propter eius flagitia Alexandrini ei cicerunt: cui
cum tres filie essent: vnaz natu grandioze loco patris reginaz constituerunt: et alias infantes
regno eiecerunt. Regina aut archelauz quendam archelai Nitridatis filiu sibi accersitū ma-
trimonio copulata rex declaratus est. Interea auletes Romaz profectus a pompeio suscipitur: z Senatui
comendatur: necnon z de reductione eius agitur. De iniuriaq; expulsionis regis vltionez suscipitur: ptolo-
meus itaq; auletes senatus decreto per Vabinuz in regnuz reductus est: qui statz Archelauz z eius filiaz
interemit: Sed non multo post z ipse morbo absumptus est: relictis duobus filijs z totidē filiabus: quibus
Cleopatra hec grandioz natu erat. Alexandrini aut z pueruz natu grandioze ac cleopatram hanc regno
pescerunt. Hunc itaq; pueruz pompeius ex senatus consulto tuendum suscepit. Sed pueri familiares se-
ditione mota: Cleopatram eiecerunt: que statz cum sorore in Syriaz secessit. Interea cum Cesar Egyptū
peruenisset: adolescentē q̄ pompeius obruncauerat etiaz cesari belluz intulit: a quo tandem superatus: cuz
vniterfo eius exercitu interfectus est. Quo interfecto Cleopatram hanc cum qua consuetudinem habue-
rat ab exilio reuocatam egypti reginam constituit: post mortem vero Cesaris: z res in philippis gestas:
Antonius in asiam profectus est: z Cleopatram Reginam summis complexus est honoribus adeo: vt eaz
sibi vxorem acciperet: z filios ex ea procrearet: Ambo etiam in attico bello fuerunt: ambo fugerunt: ambo-
q; demum ab Augusto superati sunt. Nam antonium augustus in Nicopoli vrbe captum coegit sibi ipsi
manuz inferre: Cleopatram vero ut viuaz in potestatem reducerent: que paulopost z ipsa in vinculis: alias
in Sepulchro antonij viri sui: clam admotz Aspids morfu conceidit. Hec quippe nulla fere: nisi oris formo-
sitate z vere claritatis nota refulsit: sed e contrario: auaritia: crudelitate: atq; omni luxuria: mundo conspi-
cua fuit. Ac sic lagidarum Imperium euersum est: quod per annos. 306. sub regibus. 13. permansit: quozuz
etiam nomina z tempora ista sunt.

cleopatra

49

5510

Egyptiorum regum epilogus.

Alexander magnus	1 añ 2	Pto. Epiphanes	6 añ 24	Pto. Sotber iterum	11 añ 8
Ptolo. lagi filius	2 añ 40	Pto. philometoz	7 añ 35	Pto. Dionysius	12 añ 30

Pto. phyladel.	3. añ. 38.	Pto. evergetes.	8. añ. 29.
Pto. evergetes.	4. añ. 25.	Pto. sotber.	9. añ. 17.
Pto. philopz	5. añ. 16.	Pto. alexader	10. añ. 10.

Cleopatra 15. añ. 22.
Et sic Augustus Cleopatra sublata f u
rentem egyptum composuit.

C Cesaris et pompeii bellum.

48

Anno primo regni Cleopatre regine civile bellum execranduz ac lachrymabile surrexit: quo preter cala-
mirates que in prelijs accidere consueverunt: etiam populi romani fortuna mutata est. Julius enim Ce-
sar e gallia victor regrediens poposcit alteruz consularium absenti sibi a senatu decerni: contradictum est a
Marcello consule adiuvante pompeio. Mandatumq; est ei: vt non nisi dimisso exercitu vrbem intraret:
atq; ex Marcelli consulis auctoritate pompeius ad legiones que ad luceriam erant missus est cum digni-
tate imperij. Qua iniuria commotus Cesar aduersus patriaz bellum sumpsit: propter quod veriti consu-
les cuz pompeio senatusq; omnis necnon et vniuersa Romana nobilitas in apuliaz confugit. Et cesar va-
cuuz urbez ingressus: dictatores se se constituens Emiliuz lepiduz magistrum equituz duxit: cuz quo statiz
brundisium: vbi senatus omnis erat pcessit: Qui timore concussi trans mare ionium in greciam confuge-
re. Tunc Cesar liberam omnez italiaz habens Romā iterato regressus vt populū sibi demulceretur ex sar-
diniā siciliāq; insulis multuz annone in vrbem conuexit: Ibidem rebus bene ex sententia cōpositis Cesar
hispanias petijt: vbi et pompeianis exercitibus superatis Romam cuz ingenti gloria regressus est.

Cumq; ita Cesar europē quieto potiretur imperio traiecit in greciaz: vbi pompeius z omnis senatus p
rebus gerendis constiterant. Ad quem vniuersi orientales reges conuenerant: vt eidē auxilio forent: Quo
quuz cesar venisset pompeius statiz obsedit: ibiq; cuz eodez dimicans Cesar magna clade accepta cuz om-
ni exercitu fusus est: z superuenientis noctis beneficio illesus euasit. Pompeius vero Cesaris testimonio
victor factus persequentē reuocauit exercituz. Abilitū at cesareoz. 4. milia. 22. Centuriones: equitesq; ro-
mani cōplurimi eo in bello occisi sunt. Cesar vero agmine citato per epiz in thessaliaz perrexit: quez pōpe-
ius cum maximis copijs insecutus vtrinq; ibidem struxerunt acies. Pompeius autem octoginta octo co-
hortes habens triplici ordine locauit. Fuerunt quippe peditum. 40. milia: equites Romani in sinistro cor-
nu sexcenti: in dextro vero quigēti: aderāt quoq; reges multi: z equites Ro. plurimi absq; leuis armatura
magna copia. Cesar similiter octoginta cohortes triplici ordine disposuit: cui fuerūt minus q̄ triginta pe-
ditum milia: z equites mille: Videre vbi et genere erat contractus Romanozum vires in campis phar-
lisis ad occisionem mutuam constitutas: Quas si concordia: vt Paulus Orosius ait: rexisset populi nulli
reges ferre potuissent. Pugnatum itaque est ingenti contentione. Quumque diu dubia forte vtrimque
cederentur: atq; ex vna pugna seu parte Pompeius clamaret: parce Civibus nec tamen ipse faceret z ex
alia parte Cesar idem faceret z vgeret. Bicens. Miles faciem feri. Tandem pompeij fusus est exercitus
z castra penitus direpta. Quo facto Pompeius statim alexandriam petijt: vt a Ptolomeo auxilia accipe-
ret: cui propter teneraz eius etatez tutor a Senatu datus fuerat. Verum Ptolomens vir ingratiſſimus for-
tunā magis q̄ amicitiaz sequens pompeius occidit: z caput eius cum annulo Cesaris transmisit. Quibus
visis Cesar confestim lachrymas effudit: fertur a plutarcho historico po-
peij reliquias ad Corneliā post
moduz delatas in albano monte fuisse positas.

Adortuo igitur pompeio Cesar Alexandriaz profectus a Ptolomeo paricida insidias pertulit: qui insidi-
antium hostium inopinata multitudine circumuentus Scaphaz Cesar confugit qua mox subsequentium
pondere mersa: per ducentos passus ad nauez vna manu qua carthas tenebat eleuata natando peruenit.
Sed paulo post nauali conferto prelio magna felicitate vniuersam classem regiam aut cepit aut depressit.
Alexandrinis vero reges suuz petentibus reddidit monitū ut romanaz amicitiaz magis q̄ arma experiri
studeret. At vbi Ptolomeus liber euasit: Cesari denuo bellū intulit: qui statim cum omni exercitu ab ipso
cesare deletus est. Nam eo bello. 20. hominuz milia cesa referuntur. Rex autē ipse Scapha exceptus fu-
giendi causa multis insilientibus demersus est: Cuius corpus ad litrus deuolutum lorice aureate indicio
cognituz fuit. Et sic cesar alexandrine vrbis potitus Cleopatraz ipsius Ptolomei sorozes ab exilio reuoca-
uit eiq; reges contulit. Que postea regio comitatu vrbes ingressa est.

Unde biennij post Orosio referente Cesar vniuersaz syria peruagatus pbarnacem Mitridatis filij in
ponto superauit: z prouinciaz consecutus est.

Postea vero quum Romā venit iteruz Dictator z consul creatus in Ephricaz tran sijt: vbi infinita nobili-
tas cuz Iuba Mauroz rege belluz parauerat. Cuius belli duces erant. P. Cornelius Scipio ex antiquo
Scipionis aphzicani gñe natus. M. Porcius Cato: z. L. Cornelius faustus ex Sylle filia natus: vbi post
multas dimicationes victor cesar effectus Cornelius faustus interfecit. Scipio vero in nauī ad hispanias
fugere contendebat: coactus est ventozuz vi in aphzica regredi: quaz ob rem desperatione ductus apud vi-
cam seipsuz iugulauit: Iuba quoq; Mauroz rex eodem exitu Cesaris manus non effugit: vnde per cus-
sozi precio dato iugulū prebuit: Cato vero qui se in vricaz vrbes receperat vltima nocte vite sue: duz plato-
nis libruz legeret posito ad caput gladio duo hec in rebus extremis instrumenta perspexit. Alterum ut mo-
ri vellet altez ut posset: cōpositis ergo rebus suis stricto gladio nihil (inquit) egisti fortuna oibus conatibus
meis. Quibus dictis impressit collo gladiū z mortuus est. Unde ex hoc vticensis cato dictus est.

Cartica. n. apbrice ciuitas est magnitudine qdē
et auctoritate p strabonis snia ha post cartbagi-
ne vrbs ē: que excisa cartbagine metropolis et ro-
manoz receptaculū ad res in libyā gerendas ex-
tittit. In eodē eiz situ sita quoqz ē et cartbago.

Cesaris triumphū.

Cesar itaqz his gestis post annū romā regres-
sus quater de confectis bellis eodem mēse triū-
phanit. Sz interiectis diebus. Et rursuz semel
post superatos Pom. filios primū et excellētissi-
mū egit triūphū: sequētē post galliē Alexandri
postqz ponticū: huic proximū apbriciū: nouissi-
mū hispanēsez diuerso quēqz apparatu et instru-
mento. Et inter cetera de pōtico triūpho i pōpe
serculo tria vba protulit dicēs: Veni: vidi: et vici:
nō actū belli significantia: sed celeriter cōfecti no-
rā: hec ex Suetonio: deinceps victis in hispania pom. filijs regressus est Romā: vbi se impatorē vocari se-
cit. Et sic reipu. finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Cartica apbrice ciuitas.

C Romani imperij principium.

5155

Caius iulius cesar itaqz cōpositis vbiqz civilibus bellis solus vrbs et orbis monarchiā tenuit: et
āno. 542. iudaice captiuitatis: Olympiade āt. 183. Romanis impare cepit: et impauit ānis. 4.
et men. 7. qui p āno cōputatur: A quo deiceps romanoz principes nō reges: q id nois roma-
nis odiosum esset: sed cesares appellati sunt. Huius diui Cesaris qta in adepto impio fuerit
modestia Suetonius plutarchus et Liuius: ac Plinius declarāt. Nō eiz pspers extollebatur
nec frāgebat aduersis: magnificus sine crudelitate: magnanimus sine temeritate. Et licet audax fuerit ei-
tamen voluntas diuino aspirate fauore semp intra potestate fuit. Nemo ferū Cesarē vnq̄ expertus est nī,
si supbia rebellaret: puocatus iniurijs facile parebat: Quos vicit viribus prudētia antecessit: suiqz excelsus
semp ad quicquidā institiā aspirabāt. Magnitudo ai et efficaciacia operis in eo merito laudatur: quū eius
manus et mēs ad fere impossibilia sibi suffecerūt. Nec vnq̄ in bellis gerēdis: aut piculis adēdis inuenit di-
xisse militibus suis Ire: sed semp precedēs vt sequerēt psuasisse. Ingeniū eius ad lras et i pbia potētiōz: a
cuius munere nūq̄ discessit. Ab oī et ignauiā et precipitio alienus Quāns i iuris civilis perina fuerit rōa
noz indicāt leges. Qd āt oībus mirabilis ē moribus et negocijs simul opaz dabat: et in bellis nullū equa-
lē habebat: Eius sigdē ductu collatis signis quinquagies dimicātū ē. Nullus eo celeri⁹ scripsit: velociusqz le-
git: Quaternas ēt epistolas dictabat simul: pitā non modicā astroz habuit: et bisexti rōez inuenit: vt testa-
tur Solinus. Tractatus et cōmētarios plurimos edidit: a qbus ēt nos quedā excerptimus.

Cesar

46

C Viri disciplinis excellentes.

C Salustius Romanus historicus ac philosophus. Ciceronis emulus hac tempestate Rome claruit. De
quo diuus pater Aug. primo de ci. dei meminit dicēs: q fuit nobilitate veritatis isignis histor: cus: quippe
qde bello Carthiniario nec non et de bello Jugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

C M. Varro vico atice et narbonensi prouincia natus: his temporibus Rome in precio plurimuz fuit: Do-
cissimus quidez et accuratissimi ingenij vir atqz in omni seculari eruditione peritus: qui annuz agens. 35.
grecas litteras cū sumo studio didicit. De quo diu⁹ p Aug. 6. de ci. dei sic meminit dicēns. Quis. M. Var-
rone curiosus deoz signēta quesuit: Quis inuenit doctus: Quis cōsideravit attentius: Quis distinxit
acutius: Quis diligentius pleni⁹qz conscripsit: quis etiam et si minus suavis est eloquio: doctrina tamen
atqz sententijs ita refertus est: vt in omni eruditione: quam nos secularem: Alij autem liberalem vocant
studiosum tantum quam: iste doceat quantum verborum studiosum Cicero delectat: et propterea
idē Cicero multis in locis miris euz extulit laudibus. De quo etiaz Terrētianus elegantissimo versiculo
breuiter ait. Vir doctissimus vndecūqz Varro qui tā multa scripsit quā multa vix quēqz legere credamus
Hic itaqz Isydozo teste li. Et hi. 6. innumerabiles edidit libros: inter quos. 413. antiquitatū hēmus preci-
puos: quos in res diuinas humanasqz diuisit. Rebus aut humanis. 25. diuinis vō. 16. distribuit. Magnū
ēt aliud volumē in grāmatica conscripsit: vbi in ea arte minutissimas questiones cōtractauit. Edidit insup
et librū de lingua latina. Nec nō ad Atheniēsez auditorē librū moralē in quo multa continēt vtilia: de qui-
bus hanc ponimus sententiā. Amici diuisti palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū. Calamito-
sus fias: Scripsit: et libuz de deoz cultu: Vixitqz annis. 90.

C Mēceratus Aisenis philosophus et Aristarchi discipulus: per hec tpa clarus habetur.

C Aristodemus eiusdem Mēceratis filius phūs et incredibilis ingenij vir: et ipse hoc tēpore cognoscitur:
quē valde senem Timenis strabo audiuit.

C Aristodemus alter philosophus eiusdē sob: inus hac eadē etate floruit: qui magno pōpeio magister fuit.

C Sostratus predicti Aristodemi fr phūs et ipse clarus bitus est: qui multa igenij de se reliquit documēta.

Pythadoris ponti regina his temporibus suscepto regno multa in ponto gessit prelia: Cui ob eius virtutes tyberini et chaldei usque in colchides se se vitro subdidere. Syrina quoque et themisira atque pbanera provincie: et ipse mox illi parvere. Hec quippe insignis mulier pythadori Traliani filia fuit: quae ex privato ciue magnus cuaserat homo: et opes regias cumulaverat. Ipsa. n. pythadoris ex archelao viro duos filios genuit ex quibus unus cum ipsa matre patria hereditate administravit. Alter vero maioris armenie declaratus fuit rex. Archelaus autem eius maritus cum uxore usque ad extremum vite sue mansit.

Orbis dimensio.

Cesar igitur divinis humanisque rebus singulariter instructus: quum consulatus sui fasces ageret ex senatusconsulto (ut Pausanias in sua cosmographia scribit) censuit omnes orbis per prudentes viros admetiri: Et id a suo consulatu usque ad consulatum saturnini per 30. annos missi sunt dimensores legati viri doctissimi: et in geometria arte periti per omnes terram ad praesides: duces et iudices provinciarum ut describerent: mensurarentque terras aequali nemora: plana: concaua: montes: colles: itinerarium: maritimum: que etiam loca navigaturi tangere debuerant et si forte aliquod prodigium in his occurreret illud senatui reique publice scripto nunciarent. Et sic eodem auctore referente repertum est quod omnis orbis habet famosa maria triginta: insulas. xxvij. Montes famulos quadraginta: provincias. 78. Urbes insignes. 370. Flumina magna. 904. Montes. 125. Cuius etiam orbis ambitus est trecenties et quindecies centena passuum milia. Longitudo vero terre habitabilis est ab ortu solis usque ad occasum: Et ab india usque ad columnas herculis in Haditano freto octies quinque centena. 18. miliaria. Cuius quidem longitudinis dimensio comprehensior est per mare quam per terras. Latitudo autem terre ab australi litore Oceani: ab ethiopia usque ad ostium thanaeis fluminis in septentrione fere dimidio minor est quam longitudo predicta et continet quinquagies quatercenta. 62. miliaria. Repertum est etiam quod profundissimum mare continet spatium. 15. stadiorum in perpendiculari.

Cesaris obitus.

Ceterum anno quinto regni sui teste paulo orosio: quum cesar contra morem Romane libertatis honores ex sua libertate prestaret: qui a populo antea mandabantur: nec senatui ad se venienti non assurgeret. Romani in hoc eius insolentiam non ferentes conspiraverunt in ipsum. Qui autem conspiraverunt duo Bruti ex vetustissimo Bruti genere fuerunt: Qui: ut dictum est: pulso Tarquinio primus Rome consul fuit et Cassius Servilius. Centesimo autem die ante mortem eius fulmen de nomine suo inscripto statue ipsius que erat in foro litteram capitalem arripuit. Nocte etiam precedente diem obitus sui fenestre thalami eius tam magno et horrendo strepitu aperire sunt: ut Caius iulius Cesar domum rueret putaret. Sequenti mane: ut Suetonis Tranquillus scribit: venienti ad curiam late sunt littere indices sue necis: quas tamen non aperuit. Quumque in capitolio applicuisset confestim Brutorum Cassique dolo viginti tribus vulneribus confossus est. Dumque divinus spiritus mortali segregaretur a corpore ipse innate verecundie non inemor: utraque manus demisit ad togam curvavitque se: ut inferior corporis pars tecta collaberetur: Hunc itaque vite exitum Cesar habuit anno etatis sue. 56. Cuius quidem corpus pro rostris combustum est: et in sublime: ut a sunt: solide columne tumulatum: que. s. Julia nuncupat mense quintili: et quod in eo mense natus est: ab Antonio ille mensis eisdem consecratus est: que nos Iulius mensem appellamus.

Post dies mortis eius tres Soles statim simul exorti sunt: et paulatim in eundem orbem conenerunt significantes per hoc diutius lucij Antonij et. M. Antonij: atque Augusti in una monarchia reducendum: vel potius noticiam trium et unius dici toti orbi innotescendam. Hoc quoque (ut divus pater Aug. 3. de ci. dei ca. 31. refert) arati in suburbano Rome locutus est dicens: frustra se vgeri: quod in brevi magis boves defuturos esse quam frumenta.

Portia autem Bruti coniuratoris coniunx et catonis vicensis filia. et ipsa per hoc tempus a patria fortitudine et pietate narrantia non degeneravit: quod sicut eius pater. M. Caton victorie Cesaris impatiens apud yticam se occidit sic et ista cum audisset post mortem ipsius Cesaris sibi subtractum esse virum nil sibi letius amplius existimans: cum cultum nullum haberet quo se perimeret statim ignitos carbones quos forte propinquos habebat indubitater manibus accepit: et gutturi injectos exansit a quibus precordia exurentibus spiritu exhalavit. Qui exhausti vigoris amor et vir tali coniuge perpetuo et merito felix et commemorandus.

Octavia
nus
41

Octavianus Cesar Augustus Octavij olim Senatoris filius: secundus Romanorum imperator anno 56. Indice captivitatis. i. secundo. 183. olympiadis. Romanis imperare cepit et imperavit annis 56. et menses sex a quo postea augusti Romanorum reges appellati sunt: hic materium genus ab Enea magno per Juliam familiam sortitus est: Cesaris Julij nepos et adoptione filius: vir omnibus virtutibus refertissimus: quippe qui in ciues clemens in amicis fidus ad recipiendas amicitias rarus et ad retinendas cas constans fuit. Liberalibusque studiis presertim eloquentie tantam operam dedit ut nullus ne in procinctu quidem laberetur dies quin legeret scriberet aut declamaret. Fuit toto corpore pulcher sed oculis magis. Nec tamen vir tantus vicij caruit. Nam iracundus fuit atque impatiens occulte invidus palam factiosus dominandi cupidissimus studiosus alicuius lator. Cumque esset cibi ac vini cupidus: Somnitamen abstinens erat. Serviebatque libidini usque ad vulgaris fame probum. Nam cum duodecim cathamitis totidemque puellis cubare solitus erat. Et quamvis sic libidini serviens esset: eius demtamen vicij severissimus vltor erat. Tanto etiam amore apud Barbaros fuit: ut Scythae et Indi:

518

quibus antes Romanoꝝ nomen incognitū fuerat munera et legatos ad eum mitterent. Multi quoq; re-
ges in honorem eius ciuitates extruerent: quas Cæsareas et augustanas nominarunt: Reges etiam ex re-
gibus suis venientes in habitu Romano togati ad vehiculū vel equum ipsius currebant: Adco vero bella
et similitates execratus est: vt nisi iustis de causis nunquā bellū cuiq; indixerit asserens iactantis se et leuis
esse: euz ob ardorem triumphandi: et folia lauri infructuosa in discrimen ciuiū securitatem precipitare: ar-
ma quoq; nisi maiori emolumento nequaquā mouenda: ne compendio tenuis victorie graui iactura mer-
cari similis sit aureo hamo piscantiū: cuius amissio mille capture lucro pensari potest. Hic duas vxores ha-
buit: scilicet Scriboniam et Liriam: sed amore Lirie abiicit Scriboniam: quāuis ex ea Tyberiu et Bru-
sum suscepisset filios: Qui licet fuisset orbis dominus: filios tamen vt Polycrates scribit ad currum: ad
saltus: et ad iactandi vsum exercitari voluit: Filias vero ad lanificium et ad textrinu opus instruxit: vt si
aliquando egere contingerent per artes viuere possent. Urbemq; preterea Romanam innumerabilibus
atq; preclaris vna cum filiis et vxore ac sorore impleuit insignibus: Hi namq; cunctos et studio simul et im-
pensa ad decora apparanda superarūt: Maxima preter natiuitatis domos campos martius horum ha-
buit partem insigniorez: Nā eo in loco inuicrabilis circūcirca porticus extruxit hortos nerosos: theatra
amphitheatrum: et templa magnificentissima: Aufeolū quoq; suum ibidē in excelsis fundauit molibus
lapide nūco coopertum: in cuius sumitate suū ex ere posuerat simulachrū: alijs quoq; per multis urbem
decorauit insignibus: Unde et gloriabundus dicebat: urbem lateritiam inueni: marmoream relinquo: nec
satis vt Cicero ait sumus: neq; etiam nostri propositi est plus ne boni an mali Romanis attulerit
sua quā sibi constituerit opinio principatus declarare: Sed quod constat fuit impiissimum scelus commis-
sum in Romano imperio trūuiratus ipsius Octavianus. M. Antonij et M. Lepidi apud Confluentia
Fauentiam inter Raveniam prope Lugū et Bagnacalluz constitutus: in quo duces ipsi orbem Roma-
num equis portionibus inter se partiti sunt: Et ne ciues per eam etate prudentia: ingenio et animo valen-
tes tantā impietate phibere possint: comissis eorum cedibus prouiderunt: Quare Linius libro. iij. sic
habet: in trūuiratu proscriptio facta est: in qua plurimi equites: Senatores centuz triginta vicissim co-
cisi. Lepidus enim. L. Paulum fratrem: Antonius. L. Cæsarem auunculum Octavianus. M. Cicero-
nem qui a Popsilio legionario milite cum haberet annos. 64. occisus fuit. Caput vero et manus eius in
rostris posita est: vbi multos defenderat. Hæsit postmodum Octavianus hic quinq; bella ciuilia: mutinē
se videlicet: phlippēse: perusinum: siculū Actianum: Cremonēsez et mantuanū: quia Bruti Cassij copi-
as receperant: Quibus in bellis preter aliā ciuium multiplicē cedem Augustus. 20. Romanorū militum
milia exautorauit. 30. milia seruorum qui militauerant dominis restituit. Sex milia quorum domini non
extabāt in cruce suspēdit: Tandē cantabrico bello: et Romanis insignibus a partibus repetitis et exactis q̄
apud eos Crassus amiserat: Egypto quoq; Romano imperio adiecta est: Ita bellis toto orbe confectis:
Augustus Cæsar sanū primo et secundo a condita vrbe ante memoriā suam clausus anno vrbis. 753. clau-
sit per que pacis tēpora Saluator noster Iesus Christus nasci voluit: Verū Augustus hic postquaz mo-
narchiam solus adeptus est patientissimus et mitissimus eē cepit: et ab oi tyrannide prorsus alienus fuit:
auaricia effugit: et palaciū suum impensa priuata extractū reipublice largitus est: Hec eo vsq; sacrorū pō-
tiffices venerari contēpsit donec et ipse ne cui omnino subesset: Vestalis creatus esset pōtifer: De eo naq;
Macrobij scribit dicens: adolescentulū quendā aliquando Romā intrasse Augusto simillimū: quē ad
se imperator reductū hoc modo interrogauit: Dic (inquit) mihi: Fuit ne aliquando mater tua hic Rome?
Et ille respondit: Non: Sed pater meus sepe: Ac imperator nihil indignatus ditauit euz: hec ille. Obijt
deniq; Augustus hic septēbrio mēse anno etatis sue. 76. apud cāpaniā Lirie vxoris sue dolo intoxicatus
Hec primus: nec vltimus virorum quē mulier deceperit.

161

C Antigonus Aristoboli Iudeoz regis filius: et ipse Rex hoc anno q est tertius imperij Augusti post mul-
tas cōcertationes cōtra suos dimicās ab Antonio capitur: a quo et securi percussus interiit: Hic pōpeius
vna cū Aristobolo eius patre: alexandroq; fratre: ac duabus sororibus captiuos ex Hierusalem Romam
abduxerat: et in custodia diu mancipauerat: Verum pompeio a Cæsare deuicto: et Roma ab ipso obtenta
aristobolum cum filijs liberum faciens cum exercitu in Syriam remisit: ratus per ipsum Aristoboluz fa-
cile fore sibi Iudeam subijcere: Sed in hoc Cæsaris spes frustrata est q aristobolus et alexander a pom-
peianis exercitibus trucidati periere antigono superstitē solo relicto: qui cum duabus sororibus fugiens
euasit: Non multo post autem pompeio et ptolomeo Egypti rege defunctis: Cæsar Syrie Iudeeq; poti-
tus antipatrum Idumeum virum vsiq; strenuum Iudee procuratorem constituit: dans ei sub pmissi-
ce iudeoz cuiusuis dignitatis optionē: Quapropter iterato Hyrcano antigoni patruo regnum concessit:
ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus autem ad pachorum partio: um regem pro auxilio confugit: ibi
q; vsq; ad obitum Cæsaris permansit: Quo mortuo pachoz auxilio fretus antigonus Hierusalem veni-
ens urbem expugnauit: comprehensumq; Hyrcanum patruum aures eidem dentibus detruncavit: ne
mutatis rebus solutus pontificatum repeteret: cum ab integris sacra celebrari oporteret: Quod audiens
Herodes Antipatris filius Romā accessit: antigoni iurias conq̄sturus: Ob quā causam. M. Antonius
stante Octauiano Augusto ipsum Herodem Iudee regem declarauit: Qui hierusalem urbem violēter

38

ingressus Antigonum comprehendit: et ad antonium in antiochiam vincum transmisit: Quo suscepto: securi percussum interemit. Unde Herodes in regno Iudaeae confirmatus est rex. 4. scilicet anno: ex quo Rome dyadema suscepit: ac sic hoc modo asamonei principatus post centum et viginti annos destitit: Nam de familia clarissima genere vel honore sacerdotali fuerat: Cuius cum multa pro gente iudarcha parentes egissent propter mutuas seditione principatum amiserunt. Transiit autem ad herodem predictum antipatris filium de familia populari et genere priuato. Et hic finis et terminus est generis Abachabeorum seu asamoneorum: vt ex decimo quinto libro Iosephi capitulo vltimo habetur.

31

Herodes igitur antipatris idumei viri plebei filius anno. x. regni augusti et antonij olympiade. f. 186. a Romanis iudeorum principatum et regem suscipiens regnavit annis triginta septem: Cuius historiam comestor ex Iosepho excerptam pertractans sic habet: porro antipater idumens tempore Gabini Syriae praefecti: adeo virtutibus claruit vt regium coniugium comeruerit: et Cypria regis arabum neptis uxorem acceperit: Ex qua quattuor filios suscepit. s. phaselum herodes hunc cognomento ascalonitaz: Iosephum et Ferream ac vnam filiam nomine Soloniam: Qui primo Pompeij gratiaz obtinuit. Adortu quoque Pompeio etiaz in cesaris clientellam se contulit: et cum ab Antigono predicto apud Cesarem de infidelitate criminatus fuisset ipse: vt erat animo in signis statim ad Cesarem accedens proiecta veste: ostendit vulnera que pro ipso Cesare apud Egyptum pertulerat: Quamobrem causam Iudaeae procurator confirmatus est: Undeque et ipse Herodem filium natura strenuum Galilee procuratorem praeficiens adeo ipsam prouinciam quietam reddidit: vt pater Galie publice vocatus sit. Postea interiecto tempore antipater veneno extinctus: et phaselus primogenitus interfectus: Herodes Romam ad Antonium confugiens Iudaeae rex contra Antigonum predictum et Abaleum qui de sacerdotio contendeant confirmatus et coronatus est: Quo coronato statim ab augusto et antonio cum duobus principibus in Iudaea qui eum in solio regio collocaret remissus est: Si quidem herodes: vt promissum est nihil oio ad Iudaeam pertinebat: Et extunc Christi domini nostri natiuitate vicina regnum et sacerdotium Iudaeae: quod prius per successiones maiorum tenebatur: destructum est: Et sic Moyse propheta completa est: qua dicitur: Non deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus eius donec veniat cui repositum est: et ipse erit expectatio gentium: Non ergo defuit princeps ex iudeis vsque ad hunc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenam: Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat quod nouo promissum est testamento: vt ipse esset expectatio gentium: Iste itaque herodes regno suscepto Samariae olim in cineribus redacta a fundamentis erigens in honore Augusti: augustam: id est. Sebastiam appellauit: et in Paneade illud templum quod panion vocabatur extruxit. Deinde. is. regni sui anno in Hierusalem domum templum magnificentissime decorauit: ibique multas et magnas construens edes: innumerabilia quoque opera in singulis Syriae urbibus quas regebat solertissime edificauit: Demum anno regni sui vigesimo sexto Hyrcanum principem sacerdotum virum sanctum de parthica captiuitate regressum: qui Herodem vt filium habuerat: et eius filium qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit: sororemque eius uxorem suam cum duobus filiis propriis iam adolescentibus atque uxoris matrem omnes interemit. Predictis quoque crudelitatibus hoc addidit quod sororis suae nomine Soloniae virum occidit: et cum eam alteri uxorem dedisset: etiam ipsam e vita sustulit. Scribas praeterea omnes ac diuinae legis interpretes simili scelere peremit. Postremo sanctissimus vir: cum Christi domini nostri natiuitate Magorum indicio cognouisset omnes pueros beyleem gladijs interemit: Quo facto repente morbo intercutis percussus: et scamentibus toto corpore vermibus miseram exalauit animam: quinqueque superstibus filiis relictis: scilicet Archelao herode antipa: Antipatro: Lysania et philippo: Ex quibus quattuor fuere tetrarche: vt ex euangelio habetur.

Viridis disciplinis excellentes.

Emilius Ascrum poetam natione Veronensem Rome his temporibus floruisse tradunt: qui postea anno. 30. imperij Augusti vite finem fecit: Qui voluerum qualitates et herbarum naturas versibus expressit: De quo Suidius libro quarto de tristibus ait: Sepe suas volucres legit mihi grandior tuo: Quaeque nocet at serpens que iunct herba macer.

Antonium quoque Asulam Augusti medicum hac tepestate fuisse et floruisse constat: qui post atticam victoriam naufragio periit: Hic contraria medicina a scetatoribus Themistonis qui Herophili discipulus fuit erat diuum Augustum graui periculo exemit: propter quod statuam ex ere iuxta signum Esculapij augustus illi locauit: eumque semper coluit: vt testis est Suetonius in augusti vita.

Seruius Sulpitius doctissimus iurisconsultus hac etate fuit Eusebium e vita decedens publico funeri elatus est: Qui de votibus librum edidit: et de nuptijs lib. 2. De sacris dissentandis lib. 2. Cuius discipulus alphenus Iurisconsultus fuit: rerum antiquarum non incuriosus.

C. Enaglius medicus grecus per haec tempora clarus habetur: qui eruditione in medicina arte spectatus et illustris fuit: Quis: sicut refert Plinius li. xxv. imperfecto volumine ad diuum Augustum incoharo praefatione religiosa: vt omnibus malis humanis illius potissimum principis semper medicetur maiestas.

C. Falcius tribunus plebis iurisconsultissimus his temporibus agnoscitur: Hic ille ipse est Falcius: qui legem tulit ne quis testamento legaret plus quam vt quarta pars hereditibus superesset: si. 4. aut minus essent: si autem plus quattuor forent: medietas eo tenore vt siue liberis: siue propinquis idem pater sua legaret illa

pars quam Falcius constituit: nisi pater interdixerit: vt legatis fruentibus et eisdem carentibus equaniter ptirentur: Alias quoque nonnullas tulit leges que in corpore iuris habentur.

Tibullus Tibullus eques et poeta Romanus hoc tempore claruit: vir utique doctissimus: qui multorum iudicio primū inter Elegiographos obtinet locū: Hic multas scripsit epistolas breuissimas: et quidem amatorias admodū vtilis: et breues: Et quod esset et ipse iuuenis: forma insignis: cultusque corporis obseruabilis qui cum esset doctus: doctorum etiam hominum contubernio vsus est: et ante alios Lucretium et Messalam dilexit: cuius etiam contubernalis fuit: et egyptico bello militaribus donis donatus est: Obijt autē hic adolescens: vt ex inferiori epitaphio intelligi potest: quod Ouidius in eius laudē contulit dicens.

Te quoque virgilio comitem non equa tibulle

Mors iuuenem campos misit ad elisios.

Ne foret aut elegis miseris qui fleret amores

Aut caneret forti regia bella pede

Virgilius Maro poetarum princeps natione Mantuanus hisce temporibus habetur celeberrimus: De quo Plutarchus ait: quod cum a matre nomine Maia editus fuisset: non ceterorum more vagit: sed adeo miti vultu visus est: vt haud dubiā spem prosperioris geniture indicaret: Inuita quippe etatis sue vsque ad decimum septimum annū Cremona egit: quo quidem tempore (sicut Eusebius) togam virilem accepit: Postmodū Mediolanū: deinde Neapolim profectus est: vbi cum grecis latinisque litteris vehementer operam dedisset: Tandem omni cura ac studio mathematicis et medicine indulgit: Quibus rebus cum ante alios eruditior euasisset in urbē se contulit: vbi propter naturā Augusti declaratā summe ab eo acceptus est: Hic quippe gradū extitit statura aquilino colore: facie rusticana: valitudine variā: eo quod sepe sanguinem eiecit: cibique minimi: Fertur amasse pueros: Sed cum ad maturam peruenisset etatē omnes reiecit voluptates multa enim scripsit: Et primo cum sexdecim esset annorum priapea: epigrammata Byras et Lucicē scripsit. Cuius res Romanas incobasset: offensus materia statim ad Bucolicos transiit: Deinde Georgicam in honore Neecnatis: Nonissime Eneidē aggressus illā perfecit: licet incorrectam reliquerit: Et hinc poetarum princeps diceretur: ab omnibus tamen senibus poetis non inuidia: sed plurima beniuolentia profectus est: presertim ab Horatio qui ipsius Virgilium in suis opusculis sepe commemorat. Obijt denique Brundisij anno etatis sue. 52. x. calendis octobris. xxvij. Imperij Augusti anno: Cuius ossa Neapolim translata in via puteolana intra lapidem sepulta sunt: Vbi hoc distichon quod ipse composuerat inscriptum ē Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc Parthenope: cecini: pascuā: rura: duces.

Horatio poeta laudatissimus per hec tempora Rome in precio habitus est: Hic patria Venusinus patre libertino natus est: vt ipse in epistola. 2. 4. testatus est dicens: Ab libertino patre natus: et in tenui re maiores pennas nido extendisse loqueris: Et quantum generi demas virtutibus addas. Fuitque statura breui vt in eadem epistola subdidit: Corporis exigui precantū solibus aptum: Trasci celerem tamen vt placabilis essem: et vigesima sexta epistola ostēdit: quēadmodū Rome liberalibus litteris eruditus fuerit: ac deinde vberioris scientie nascēde gratia Athenas cōcesserit: vbi cum doctissimus euasisset familiaritatē. M. Brutus qui Cæsarem occidit: adeptus est. Factusque ab illo tribunus militum contra. M. Antonium et Augustum: cum victus fuisset Brutus ex clade aufugit: Cui postea Augustus Neecnatis gratia pepercit: Liberatusque ad poetica se conuertit: et precipuos apud Latinos lyricos versus expressit: Imitatus Archilochum: Alceum Saphonem et Pindarum poetas grecos. Unde et in epistola. 2. 4. ait: paruos ego primus iambo: Ostendi latius numeros animosque secutus Archilochi: non res et agentia verba Lycambem. Temperat archilochi musam pede mascula sappho: Temperat alceus: et reliqua. Scripsit itaque Horatio hic Odas: libros sermonum duos: Institutiones poeticas que poetica dicitur: Et epistolas. Et cum innumerabiles diuitias optimis studiis cumulasset: Tandem Rome moriens Augusti oium rerū iustituit herede. Obijtque. 63. etatis sue anno: impij vero Augusti. anno. 35. Fuitque maxima pōpa i exegis apud meccatē sepultus.

Varrus et Lucba poete Virgilij et Horatij predictorum contubernales his temporibus habentur illustres: quod postea Eneidē Virgilij inbēte Augusto tali lege emēdauerūt: vt nihil adderent vel diminuerent.

Messala Lucretius orator Romanus per hoc tempus clarus existens primus apud Romanos vrbis prefectus instituitur: Sed die sexto magistratu se abdicans in ciuilem potestatem se contestatus est. Qui deinde biennij post et antequam moreretur ita memoriam ac sensum amisit: vt vix pauca verba coniungere posset: Ad extremūque circa sacram spinam sibi vlcere innato inedia se confecit: anno etatis sue septuagesimo secundo: Imperij vero Augusti quinquagesimo secundo hic Romanus cōsul extitit: et orator nitidus fuit: qui de grammatiali sciētia accuratissime disseruit: et libros quosdam post se reliquit: Cuius ingenio Augustus imperator plurimū delectatus ē: ob quod et Augustum ipsum in herodis beniuolentiam flexit: Et demque regiam dignitatem impetravit: Hunc Augustus cum esset vir strenuus contra Sabatios in expeditionem misit: contra quos (vt Strabo testatur) preclara facinora gessit.

Cornificius poeta Romanus cum superioribus floruisse constat: qui multa licet mili taribus operā daret in poeti conscripsit documenta: quique et postea a militibus ostentus turpiter interiit: Quos sepe fugientes Calceos lepores appellauerat.

- C**ornificia aut̄ predicti soror poetrix m̄oratu dignissima: et ipsa t̄pestate hac tanto poetico effulsit do-
gmate: vt non italico lacte nutrita: sed castalio videretur latice: et cornificio predicto germ̄o fratri eq̄ ess̄
gloria illustris: Hec q̄ppe nō cōtēta pulcherrimis valuisse verbis: nisi vt helycon carmē describeret: atq̄
pluria et insignia descripsit epygr̄amata que t̄pore diui Hieronymi: vt ipse testatur: extabant: quibus vir-
tutibus perpetuum sibi acquisiuit nomen.
- C**orni. s. p̄ et filius celebres oratores t̄pestate istac h̄nt illustres: quoz filius consularis aū p̄ez mortu⁹ ē.
- C**ad. Bauus poeta celeberrimus: quem Virgilius in Bucolicis sepe commemorat: hoc tempore fm̄
Eusebium in Cappadocia moritur.
- C**ullius Tiro Ciceronis alumnus atq̄ libertus per hoc t̄pus multa refulget doctrina: Qui Helio te-
ste in lris Cicerōi fuit adiutor: q̄q̄ et de rōne lingue latine libros cōscripsit. Itē de varijs atq̄ promiscuis
questionibus alios composuit: in quibus precipui sunt: quos de greco titulo pandectas appellauit: tanq̄
omnium rerum atq̄ doctrinarum genus continentes: Hic primus notas commentatus est: Et Cice-
ne obruncato in puteolanum predium se contulit: vbi vsq̄ ad centesimum consenuit annum.
- C**entidius Bassus olim Romanoꝝ consul qui primuz de parthia triūphanerat hoc anno Rome em-
ritur: et publico funere sepelitur: De cuius vita admiratione digna Bellius libro. 14. noc. atti. refert ipsuz 5166
ex genere et humili loco ortuz habuisse: Cuius matrē a Pōpcio Strabone magni Pompeij genitore bel-
lo quo Esculanos subegerat captā euz ipso fuisse: et in triumpho ipsius pompeij Centidius hic vna cū ma-
tre puerulus perductus fuit: Posteaq̄ cū adoleuisset victū sibi egre quesuit: Deinde in Cesaris manus
deuentens in Galliam cū ipso profectus est: vbi cū multa facinora strenue gessisset: nō modo in Cesaris
amicitiā peruenit: sed etiā ab ip̄o amplissimis ordinibus prefectus est. Deinde tribunus plebis p̄torq̄
effectus tanto cum moderamine se habuit: vt mox omniū patrū consensu pontificatū ac consulatū inie-
rit: Unde et vulgo intolerāter eius dignitatē perferens per vias vrbis hos perscribebat versiculos: Cō-
currite omnes angures aruspiceq̄: q̄ portentum inusitatum conflatum est recens: Nam muros qui fa-
bricabat: consul factus est: Eundem Suetonius p̄positum a. Ad. Antonio fuisse orientalibus provin-
cijs tradit: et tribus prelijs ipsos fudisse scribit.
- C**hyrcanus postremus Iudeozum pontifex: de quo pauloante satis dictū est: hoc anno qui est vigesimus 5170
octauus imperij Augusti annus cum octogesimū ageret annum ab herode rege non dignum vite termi-
num impetrauit: quia idem Herodes cū solum superstitem ex regio genere cum cerneret: et se in regia vi-
ginitate constitutū prodesse suis rebus opinatus est mortem illius: ne imminente sibi aliquādo a Cesare pe-
riculo ille daret occasionem: Tādē inuenta occasione q̄ epistolas proditiōis Balco cuidam tradidit:
set: accepissetq̄ illas: conuocato consilio demōstrans: virū optimū interfici iussit: Hic igitur: vt Iosephus
decimoq̄to antiquitatū libro scribit: in principio patre defuncto cū matre sua Alexandra regnavit ānis
nonem: Matre vero defuncta illud regnum tribus mēsis gubernauit: et statim a fratre suo Aristobolo
depulsus fuit: Deinde a Pōpcio restitutus quadraginta annis sacerdotis et regia dignitate vsus est: Se-
cundoq̄ iterū per Antigōnū fratris filium regnum perdens: etiā corporis diminutionē passus: ad Par-
thos captiuus ductus est: Exinde post aliquod t̄pus ad propria remeans: propter sp̄s ab herode cogna-
to promissas nihil sicut sperabat cōsecutus est. Atq̄ ita multis inuolutus vite passiōibus: et quod pessimū
est in senectute: non dignū vite terminū promeruit. Suerat enim Chyrcanus hic modestissimus vir: et in oī-
bus mediocris: viteq̄ honestissime: ac singularis mansuetudinis et clemētie: qui toto vite sue tempore va-
rias pertulit calamitates: Eo nanq̄ defuncto sacerdotium a filijs aaron penitus ablatum est: Deinde ne-
quaquā in Hierusalem ex successione sacerdotialis generis pontificibus cōstitutis neq̄ perpetuitate vite
fm̄ legem Moysi deo seruientibus aliquis p̄t̄ifex fuit. Sed ignobiles quidam et alio t̄pore alij et nōnul-
li vnus anni sue modico amplius a Romanis imperatoribus sacerdotiū emebant: Que oīa etiam Dani-
el propheta vaticinatus est dicēs: Et post ebdomadas septē et sexaginta duas interibit chrisma: et iudiciuz
non erit in israel: et templū et sanctū eozum per populos duce veniente gubernabūtur: et cedentur in Ca-
taclismo belli: et insequentibus: et super templum: et cetera.
- C**innaclius quidam Babylonius: hoc anno post Chyrcanum ab herode ex Babylonia accitus: ab eodem
iudeozum pontifex instituitur: et sedit anno vno: Quo amoto Aristobolum vxoris fratrē eidem successorē
dedit: Eoq̄ post annū interfecto rursus Cinnacleo sacerdotium reddidit. Q̄tū aut̄ postea federit ignorat.
- C**sybilla Tiburta sen Tiburtia vates p̄cipua: cui p̄p̄riū nomē Albumea fuit: hoc t̄pore in italia floruit: et
multa p̄dixit: Que ideo Tiburtina dicta fuit: quia Tiburte ciuitati iuxta menis amnis ripas vt dea ex-
colebatur: Cuius in gurgite ipsius Fluminis eius simulacrum tenens in manu librum inuentum fuit:
Hanc Augustus cum Romani eum deificare vellent consuluit: Que post trium dierum ieiuniū respon-
dit ea que diuus pater Augustinus. 18. libro de ciui. dei capitulo. 23. refert: dicens: Iudiciij signum tellus
sudore madescet: Et celo rex adueniet per secula futurus. Et sunt. 27. versus: quozum vltimus hic est: De-
cidet e celo ignisq̄ et sulphuris ānis: Quozum versuū capitales littere: vt idez pater Augustinus testatur
hūc sensum reddūt. Iesus christus dei filius saluator: Quibus dictis ilico vidēte Augusto celū aptū ē: et
nimis splēdor irruit super eum: viditq̄ i celo pulcherrimā vginē super quoddam altare stantem puerū.

lum balulante: Qua visa repente et voce audiuit dicentes: Hec ara filij dei est: Atque ita Augustus in thalamo suo existens hec audiens et videns in terram procidit et deus adorauit: Quamobrem Augustus deum se appellari omnino recusauit: Quo in loco postea ad rei memoriam templum sub titulo sancte Marie virginis in ara celi edificatum fuit: Quod locum ordo beatissimi Francisci excolendum suscepit: et nunc usque possidet.

C Sybillarum decem Epilogus.

C Sybillas. i. mulieres vaticinatrices decem fuisse Varro in libro reipublice diuinarum que ad Cesarē Augustū scripsit commemorat: Etque omnes enumerauit sub auctoribus qui de singulis scripturarunt.

Primā: quarum: vt supradictum est: de p̄s fuisse dixit: Cuius mentionem Plinios facit.

Secundā Lybicam: Cuius meminit Euripides in Iamie prologo.

Tertiā delphicam: De qua Crisippus loquitur in libro de diuinatione.

Quartā Cumeā in Italia fuisse scribit quā Acuius in libro punici belli nominat.

Quintā Erythream: quam Apollodorus grecus suam fuisse ciuem affirmat.

Sextam Samiā: de qua Erastorhenes in antiquis annalibus scribit.

Septimā Cumanā nomine Anathream: quā ad Tarquinū regē liberos attulisse diximus.

Octauam bellepontia: quam Solonis temporibus fuisse Heraclites ponticus scripsit.

Nonam phrygiā que vaticinata ē Ancire. Decimāque hanc ipsam de qua nunc locuti sumus.

C Anna mulier hebreā Isachar iudei filia de tribu leui: sine vt Damasceno placet de tribu Iuda originē duces superioribus temporibus in coniugium Joachim viri sanctissimi de tribu sua tradita hoc anno: cum diu sterilis et sine prole sterisset: post multas orationes et lachrymas angelica monitione premissa Mariam futuram dei genitricem genuit filiam: Quia procreata mox Joachim viro defuncto nupsit alteri viro nomine Cleopha: de quo etiam altera Maria Cleopha suscepit filia: Cleophas autem Mariam filiam suam pre dictam fratri suo Ioseph copulauit uxorem: Sed et Mariam filiam suam Alpheo tradidit uxorem ex qua nati sunt Iacobus Alphi Symon chananeus et Judas Thadæus qui et Barthabas: Abortuo quoque Cleopha: Anna tertio sibi legem Moyse alteri viro nomine Salome nupsit: ex quo tertiam filiam nomine Mariam Salome genuit: Que tandem sebedeo desponsata Iacobus maiorem et Joannē euangelistam peperit filios: vnde et hi extant versus.

Anna solet dici tres genuisse marias:

Prima parit christum: iacobum secunda minore:

Tertia maiorem iacobum volucrumque Joannem:

Quas genuere viri ioseph alpheus et sebedeus

Et ioseph iustum peperit cum symone iudam. Hec quippe Anna sororem nomine Emeriā habuit: de qua nata est Elisabeth Joānis Baptiste mater: Hinc est quod angelus dixit Marie: Et ecce Elisabeth cognata tua: id est consobrina tua peperit filium. Anna itaque cum in preceptis et in vicijs domini toto tempore vite sue ambulasset: omneque tempus suum in orationibus: vigilijs: elemosinisque ac alijs bonis operibus consumpsisset: plena dierum genuit in domino: Cuius dormitiois die 9 fuit. 25. iulij mensis ecclesia vltis celebrari mandauit.

C Zacharias hebreus de vice Abia sacerdos et propheta domini diuini Joānis Baptiste genitor: vir totius sanctitatis exemplar tempestate hac Elisabeth virginis Marie consobrinam duxit uxorem. Ambo quidem: vt scriptura Euangelij Luce habet historia: religione: innocentia: pietate: et gratia sanctissimi: qui cum diu infertili fuissent: et iam Elisabeth processisset in dies suos: et muliebria ei fieri desissent: dominus eorum orationibus permotus filium tandem nomine Joannem Baptistam eis hoc modo concessit. Nam sicut Lucas primo capitulo scribit: Cum zacharias sacerdotio fungeretur: in ordine vicis sue sibi consuetudinem sacerdotij forte exiit vt incensum adoleret: Et anno imperij Augusti quadragesimo primo solus templum domini ingressus: vidit angelum domini in dexterā altaris incensum partem: quo viso confestim zacharias prostratus in terram corruit: Ad quem angelus: Ne timeas inquit zacharia quoniam exaudita est deprecatio tua: quia Elisabeth vxor tua sequenti anno pariet tibi filium: et vocabis nomen eius Joannem baptistam pro quo maximum tibi erit gaudium et exultatio: ac multi in eius natiuitate gaudebunt. Erit enim magnus coram domino: vinum et siceram non bibet: et spiritu sancto adhuc ex utero matris sue replebitur: ac multos filiorum israel sua predicatione: suoque exemplo conuertet ad dominum deum ipsorum: Et ipse preibit ante illum in spiritu et virtute Elye parate ei plebem perfectam. Et zacharias: Et vnde hoc ait: scire potero: quia ego iam senex sum: et vxor mea processit in diebus suis: Et dixit: Ego sum inquit angelus domini nomine Gabriel: qui a domino missus tibi sum: vt hec ad te euangelicarem: et propterea hoc tue incredulitatis erit signum quia eris mutus quousque hec implebuntur. Ac sic zacharias hic usque ad filij natiuitatem tacens fuit. Cum igitur zacharias templi fores egressus fuisset: nec loqui posset: intellexerunt omnes eum visionem vidisse: quod quidem et ipse nutibus quibus poterat explicabat. Completis vero officijs sui diebus abiit in domum suam: et statim Elisabeth concepit. Cumque concepisset se deprehendisset: preuerecundia quoque mensibus se occultauit. In sexto denique mense Maria virgo et domini mater: et ipsa a spiritu sancto grauidata mox ad salutandum eam perrexit: Cuius vt salutationem Marie sensit Elisabeth: exultauit infans pre gaudio in utero eius. Repletaque statim spiritu sancto Elisabeth exultauit: ac voce magna dixit:

Et vnde hoc mihi vt veniat mater domini mei ad me: Beata (inquit) que credidisti: quoniam perficetur in te ea que dicta sunt tibi a domino. Peverit denique Elisabeth filium: et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit dominus misericordiam suam cum illa: et congratulabantur ei: Cumque dies octava advenisset: vt circumcideretur puer: Innuerunt parentes patri quem vellent vocari eum: Accipiensque calamum scripsit dicens: Joannes est nomen eius: et confestim apertus est os eius: et prophetauit dicens: Benedictus dominus deus israel quia visitavit et fecit redemptionem plebis sue: Quo prodigio omnes admirati pontificium munus eidem restituere: In quo quidem deinceps ita vixit: vt neminem ex successoribus iudei parum habuerint: vel sanctitate vel alijs virtutibus. Demum defunctus et inter sanctos prophetas relatus: et nonis novembrius eius natalicius dies celebratur.

Viri disciplinis excellentes.

Cornelius gallus poeta clarissimus in Soroliuensi vrbe natus decimo octavo imperij Augusti anno: sub Eusebio quadragesimo tertio vite sue anno propria se manu interfecit: que Augustus interfectis Antonio et Cleopatra: et totam Egyptum obtinisset: primus alexandrie et totius Egypti pretorum constituerat qui ea in prouincia (vt Strabo libro duodecimo meminit) res memorabiles gessit: ac Thebanam urbem Diospolim appellatam ad solum vsque enertit: Ex qua etiam multos obeliscos et conchas peregrini marmoris Romam postea secum detulit: quibus nunc Roma Italiaque multis in locis decoratur: Hic nonnulla poetica memoratu digna composuit.

C. Bassus ornatissimus orator: et copiarum Augusti prestantissimus dux: tempestate hac floruit: Qui (vt testatur Helius) cum esset scientia clarissimus de vocabulorum origine multos tractatus edidit: Hunc imperatorem strenuissimum Cesar Augustus longe ante contra partibus ad Licinij necem vltiscendam miserat: qui in Syriam irrupens partibus ipsos tribus prelijs superauit. Pacorumque eorum reges Herodis filium interfecit: et Romam rediens de eiusdem triumphu duxit: Denique ex hac luce sublatus publico funere sepellitur.

Strabones etiam historicus et Geographus ac philosophus: necnon et homerice maiestatis expositorum: vt quibusdam placet: natione Cretenses hisdem temporibus illustres fuisse ex operibus suis inuenimus: Qui cum doctissimus vir esset: et magnarum rerum cognitione peritissimus haberetur inter cetera sue virtutis monumenta de Geographia mundi decem et septem libros perpulchros edidit: In quibus vel omittas: vel neglectas: aut vetustate oblitteratas orbis partes ad vnguem restituit: Et diligentissime designauit: populos: nationes: res gestas: montes: maria: et eorum terminos ante oculos nostros clarissime posuit: Hic quoque ex Adiriditatis regis sanguine materno linea (vt ipsemet testatur libro scilicet decimo) originem duxit Cuius clarissimum opus diu latinis incognitum Nicolaus papa quintus per Gregorium Tybernatem transferri in parte voluit. Reliquum vero operis manens: videlicet Europam: Guarinus Veronensis ad Pces Jacobi antonij Barcelli patricij veneti viri prestantissimi absolutum reddidit.

Solinum quoque historicus et oratorem grauissimum tempestate ista ex libris ipsius floruisse conijcimus: qui et ipse Collectaneorum librum optimum edidit: et ad Augustus Cesarem Rome obtulit: In quo similiter terram pingit ac urbium distantias et loca multa mensurat. Eiusque librum Collectaneum. i. de mirabilibus mundi appellauit.

Titus Livius patavinus vir quidem magnus: et historicorum tam Graecorum quam Latinorum princeps ac tragediarum (vt aiunt) scriptor: hoc tempore (vt Eusebius testatur) Rome adeo claruit: vt multi nobiles ex vltimis Hispaniarum partibus ad eum visendum Romam venerint: Quod diuus Hieronymus in epistola ad Paulinum ex Plinio sumptum in his verbis testatur dicens: Ad Titolinum lacteo fonte manantem de vltimis Hispanie: Galliarumque finibus quosdam venisse nobiles legimus: et quos ad contemplationem sui Roma non traxerat: vnius hominis fama perduxit: Habuit illa etas inauditum omnibus seculis celeberrimumque miraculum vt vrbes tantam ingressi aliud extra urbem quererent: Hic itaque Livius cum maximo in honore ab Augusto semper habitus fuerit: etiam plurimis honoribus et diuitijs ab eo honoratus fuit: Qui cum circa omnem historiam diligentissimus indagator fuisset: centum et decem historiarum libros conscripsit: In quibus etiam diuini Augustini gesta depicta cernuntur: licet ad illius vite finem non peruenerit: Eius autem operum maximam partem temporum malignitate amisimus. Vixitque annos octuaginta: et quarto imperij Tyberij Cesaris anno Patavij obiit: atque ibidem sepultus fuit: Cuius quidem sepulchrum adhuc in diue virginis Justine vestibulo extat his titulis adornatum: et militie cui ad decus vtilitatemque fuit ascriptus: et virtutis sue qui dissidentes patavinos ciues suos in patriam reuersus ad concordiam reuocauit: quod quidem ipse adhuc vivens sibi construxerat: Titus Livius. T. f. quartae legionis alijs concordialis Patavij sibi et suis omnibus. Eius autem ossa cum postea inuenta fuissent: Veneti qui pretorium ipsius urbis concrematum instaurauerunt in conspicuo ipsius fastigio collocauerunt.

Cornelius nepos patria Veronensis orator: et Rhetoricus atque Geographus per maximam his temporibus sub Eusebium in prelio fuit: qui et nonnulla ingenij sui monumenta scripto mandauit: et quae maxime historiarum libros composuit: Libros quoque geographiae nobis absolutissime reddidit: Similiter et de vris illustribus Annalia scripsit: Chronica quoque praeterca libros ac libellum: que litteratum ab erudito distinguit luculenter perstrinxit.

16

5183

15 **C** P. Quidius Naso Salmonēsis clarissimus poeta tēpestate hac Rome claruit: et multa cōscripsit: hic ex Sulmo de brutioꝝ oppido ortū hūit: sicut ipemet testat dicens: Sulmo mihi p[ri]a ē gelidis yberrimus vindi s[ed] diliaq[ue] nonies distat ab vrbe decē: q[ue] et apud at[h]ēas p[ri]mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optie didicit veniensq[ue] Romam apud Augustam Cēsarem et vita et carmine plurimum valuit: Sed multorum post dierum curricula anno etatis sue quinquagesimo ab eodē Augusto in pontum insulaz apud Sarmatas relegatus est: Quo autem crimine non satis cōstat: cum alij vitio dent: q[uo]d libros de arte amandi composuerit: quibus iuuenes in matronarū libidinem nīmū inflammabat: Alij vero affirmāt q[uo]d cum Liviā Brusilla imperatrice concūbebat: quod quidem leue videretur: Quia si imperator cum vxore eum concūbuisse didicisset: non exilio: sed morte eum mulcasset. Nec rursus propter libros de arte amandi: cum ea etate lasciuia carmina multi descripserint: Veruntamē ipse de se libro de pōto sic inquit: Naso minus prudens artem dum tradit amandi: Doctrinē triste precium magister habet: Eius quippe mores ea erant facilitate qua et carmina. Infra notatos autem hic post se reliquit libros a se editos: videlicet.

De metamorpho. i. trāsformationū	li. 15.	De medicamine faciei	li. 1.
De arte amandi	li. 3.	Amorum iterum	li. 3.
De remedio amoris	li. 1.	Ad Liviā solatorius de triūpho	li. 1.
De sine titulo	li. 3.	De laudibus Augusti Cēsaris	li. 1.
De fastis ad. C. Cēsarem	li. 6.	Sapphos eiusdem	li. 1.
De tristibus	li. 5.	Inuectiua in Ibin	li. 1.
De ponto	li. 4.	Epistolarum	li. 1.

C Item de pulice: De nuce: De philomena: De vetula: et de lymaca: sed his quinq[ue] vtrum Quidij ipsius opuscula fuerint: apud peritos multa est ambiguitas: Veniq[ue] cū esset omnibus qui elegias scripserunt prestantior anno quinto imperij Tyberij Cēsaris: etatis vero sue. 54. obiit.

C Valerius Maximus Romanus philosophus et orator luculentissimus hisdem temporibus Rome clarus fuit: ac Augusto Cēsari carissimus: qui inter cetera libros nouem sermone luculentissimo composuit scilicet de dictis factisq[ue] mēmorabilibus virorum: qui apud Romanos grecosq[ue] habebātur illustres: addēs etiam ex propria nōnulla ad virtutū cōmendationes: vitioꝝq[ue] detestationes pertinētia: Ex quibus hanc memorabilem excerpimus sententiā: Lento etenim gradu ad vindictam sui diuina procedit ira: tarditatēq[ue] supplicij grauitate compensat.

C Anthenodorus patria Tharsensis Stoicus philosophus per hos dies floruit: Cuius hec singularis fuit sententia: Tu crede te de omnibus cupiditatibus esse solutum: cum eo peruenieris vt nihil deum roges nisi q[uo]d possis rogare palam.

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix futura: virgo perpetua ex radice Jesse diu exorta: hoc anno qui est vigesimosecundus imperij Augusti in Nazareth ciuitate Iuda patre Iacobim: matreq[ue] Anna nascitur: Puella siquidem elegantissima: omniumq[ue] oculis admirabilis: quaz cum parentes ablaetassent tertio etatis sue anno (vt sponponderāt) templi seruitio cum reliquis virginibus manciparunt: Quo in loco preter etatem: sicut ceteras nobilitate et pulchritudine precellebat: ita et doctrinam et sancte viuēdi rationem ab ipsis teneris annis et exemplo et lectione didicit: adeo vt breui et religione et sanctitate: necnon et humilitate ac diligentia: tum in rebus diuinis: tum in humanis reliquis sacris virginibus fieret incomparabilis: Quibus ex virtutibus deus ipse omnipotens eam sibi animataz ciuitatem constituit: De qua dictum est: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Delegetq[ue] preterea eam deus sibi secundum celum atq[ue] rationalem paradysum ipsam fecit: Dignum quoq[ue] verbi sui habitaculum: atq[ue] sponsam incarnationis filij sui eandem esse voluit: Eamobrem cum tredecimum etatis sue expleisset annum Anna cum Cleopha eius priuigno diuino disponente cōcilio eam Ioseph de tribu sua viro seni conuubio cōiunxerunt: Qua desponsata confestim angelus gabriel in Nazareth Ciuitatem suam ad eam venit et magno lumine coruscans virginis Thalamum venerabiliter intravit: atq[ue] ipsam sanctissimam uirginem officiosissime his verbis salutauit: dicens: Ave Maria gratia plena dominus tecum: benedicta tu inter omnes mulieres: et benedictus fructus ventris tui: Qua expauescente: Angelus adiecit: Ne timeas inqt Maria: Inuenisti enim gratiam apud dominum: Ecce concipies in vtero et paries filium: et vocabis nomen eius Iesum: hic erit (inquit) magnus et filius altissimi vocabitur: Ad hec Maria confestim ait: Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum: Et subito celestis imber in eam placido se effudit elapsu: et rota diuinitatis vnda se contulit in carnem Marie: et verbum caro factum est: Quibus gestis repente Maria surrexit: et ad Elisabeth consobrinam suam visitando cōcito gradu perrexit: vbi et per tres menses quousq[ue] Ioannē edidisset filium (seruitutis gratia permansit) Ibiq[ue] mirificum illud cecinit canticum dicens: Magnificat anima mea dominum. Editoq[ue] Ioanne Baptista Maria iam grauida domum redijt: quod vbi Ioseph vir eius didicisset eam scilicet esse pregnantem decreuit omnino ipsam occulte dimittere: Sed eo hec cogitante (vt Mattheus primo capitulo ait) Angelus domini per somnium ipsam monuit ne propter id Mariam dimitteret: quia quod natum in eo erat id de spiritu sancto esse cōtestatus est: Atq[ue] ita Ioseph accepit eā vxorē. Appropinquāte atq[ue] pariēdi tpe Maria vna cū viro suo Betleē cōscēdit: vt p[ro]fiteret iuxta augusti p[re]ceptū: quo mādauerat vt vniuersus describeret orbis: singuli in suam ciuitatem

Ascēdit itaq; Joseph & maria: vt Lucas secūdo capitulo scribit a Nazareth in Betleē ciuitatē suā; vt ibi dem censu notarent. Et cū eēt ibi impleti sunt dies pariedi: & gloriōsa virgo sine vilo dolore: deū genuit ex se carne factū: Et ita fecūditas ipsa in illa tota deificata ē: & vt virginitas integra conseruata. Quidōq; puerculo iesu: maria ilico consurgēs infantē pānis de more inuoluit: & in presēpio reclinauit: q; in spelūca q̄ eū fuderat: n̄ erat locus. Porq; bos & asinus ibidē colligati iuxta pphete vaticiniū cognouerūt infantē esse dñm: & genua flectētes adorauerūt eū: Et subito angelus domini pastoribus quibusdā ea in nocte in regiōe illa vsq; nūciauit saluatore mūdi natū: q̄ eo veniētes: vt. i. viderēt vtz verbū quod factū erat ad ipos vtz eēt: cōfestim euz eodē angelo alioꝝ angelozū multitudo facta ē: canticum ac dicentiū: Gloria in excelsis deo: & in terra pax hoibus bōe voluntatis: quē sane hymnū Hylarius ep̄s postea ad finem vsq; cōpleuit: Reliqua v̄o brissime v̄ginis Marie gesta & obsequia: necnō & actus vite ipius vsq; ad passi onem filij eius ex euāgelio colligi possunt: In qua qdē passione brissima hęc v̄go & si in carne ipsa non pas sa fuerit: tamē q̄a in ea pte que impassibilis ē passa ē: videlicet in mēte spūaliter & atrocius gladio passiois vnigeniti filij sui plusq; martyr & v̄go fuit in pace vitā finies. Post autē ascēsiōnē dñi nostri iesu xpi eiusde; scissime v̄ginis conuersatio ad hūane vite exēplū (Luca in actibus apostolorū testāte) gnāliter euz apostolis quousq; repleti fuerūt gratia spūs sancti: fuit post spūs sancti missionē: & apostolorū discipulorūq; oīuz dis p̄sionem qd̄ brissima hęc virgo egerit: nō plene haberi pōt: nisi vt diuus refert Hiero. q̄ Gabriel angelus tanq̄ celestis paranymphus eā virgine sanctā & corpe & mēte intactā custodiuit: Atq; Joānes euāgelista cui eā de cruce filius comiserat virgo virgine seruaui: officiosissime vsq; in finem vite sue tāq; adoptiuus filius misit. Habitatio autē eius vsq; ad mortē p̄ nimio amore in loco illo fuit: in quo eius filius exiit sepultus: q̄ inter ascēsiōis resurrectioisq; loca erat: vt ex eō loco oīa in qbus passus fuerat loca inuiser pos set: & suis cōsolaret aspectibus: Quia vt diuus scribit Hiero. impatiens amor hoc inter cetera p̄cipuū hēt vt quē desiderat semp̄ inuēire se credat: Nec mirū: q; si christus ē ab oībus amānus: ex toto corde & ex to ta aīa: atq; ex oī virtute sua: multo magis ab ea ardētus: cuius & dñs & filius erat. Multis equidē afficie batur doloribus post filij ad celos ascēsum: magnoq; estuabat desiderio: v̄ secū tacite cuncta renoueret q̄. i. audierat: viderat & cognouerat: Tandē cū omni plēa eēt gratia: oīq; virtute illustrata anno a natiuitate filij eius iesu xpi quadragesimonono: etatis vero sue. 60. obdormiuit in pace: pleniterq; claritatē eterne gratiam possidere meruit: quā ab eius filio dño nostro iesu xpo plenissime accepit: Quā (sicut ppheta ait) Viderūt omnes filie syon: & brissimā predicauerūt: & reginelaudauerūt: q; rāta viderūt q̄ tā nullus errā do expleuit mortaliū: q̄to magis deū q̄ talē ac tantā fecit eam: vt ipse fieret p̄ ipam. Ad cuius igitur exegal deo sic volēte oēs affuere apostoli: & dñs ipse nosser iesus christus cū tota celozū curia q̄tum fas est cre dere eidē totus festinus occurrit: & cū gaudio eam in anima & corpore in celum assumpsit: secūq; in thro no suo collocauit. Vixit autem post filij mortē. 16. ānis: cū antea. 47. etatis haberet annos: vnde & qdam de ipsius sacrate virginitis tempore hos edidit versus.

Virgo parens vixit sexaginta cum tribus annis

Quattuor atq; decem fuit in partu benedicta

Vixit cum filio triginta cum tribus annis

Sexq; decem annis: sed post hec astra subiuit.

517

Mariannes regina hebreoz hoc āno ab herede Antipatro rege & viro suo ob inuidiā occiditur: Ea sig dem regina Aristoboli indeoz regni ex Alexandria filia fuit: & herodi alienigene in cōingū tradita: cuius infelicitatē atq; pulchritudinē hic reticet nequeo. Nā (vt Josephus in. xv. libro antiq; tatū ait: rāte tāq; inuise pulchritudis clara fuit: vt nō solū eo tēpore formositate feminas anteire crederetur: sed celestis ar bitraretur imago potiusq; mortalis: que qdem & si inaudita formositate atq; pulchritudine fuerit insignif animi: tamen ingenti fortitudine lōge magis emicuit: Quā cū peruenisse ad nubilē etatē parētes cernerēt iniquo herodi antipatri (maximo suo infortunio tradiderūt vxorem) a quo & summe ob eius venustate; di lecta fuit: Qui: cū plurimū gloriaret se solū orbe toto p̄fessozem pulchritudinis diuine in tam grādem ani mi curam lapsus est: ne quis alter in hoc posset sibi equari vt timeri ceperit: ne sibi sup̄stes euaderet. Ma rianēs. Ad quod euitandū dum vocatus fuit Romā ad Octavianū vt purgaret se q̄ amicis Antonij ad uersus eū auxilia prestisset: amicis reliquit: vt si ei cōtingeret mori Mariannē: hanc reginam cōfestim occiderent: que res post multū temporis cū Marianni nunciata fuisset: & iaz ob Aristoboli fratris indi gnā cedem in herodē execrabile odium concepisset: ad hunc impetum peruenit: vt amanti viro suū ne gare cepit concubitu: dicereq; palam cepit herodem esse alienigenam non iudeum: nec regie prolis virū Quinimmo ignobilem & idoneum: nec regia coniuge dignum: Trucemq; insolentem: scelestum: atq; immanem beluam: que r̄si herodes cum difficultate pateret: tamen amore prohibente nil seum in illam audebat inferre: Tandem rebus in peius p̄cedentibus a matre & sozore herodis quibus Mariannēs sum me grauis erat actum est: vt ab eisdē subornato pincerna mariannes herodi accensaretur q̄ effigiem suā; speciosissimā (post cōceptū in herodem odium) ad Octavianū vt illum in sui desiderium pronocaret: & in herodis odium transmiseret: que cū crederet herodes: eo deductus est vt tanq̄ in regiam maiestatem excidium molientem capitali sententiā eam insseret occidi.

Explicit Liber Septimus.

Fratri Jacobo philippi Bergomensis ordinis Eremitarum diuini Augustini: in omnimoda historia nouissima congecta Chronica et supplementum appellata. Liber octauus feliciter incipit. Anno a
Xpi icar.

5198

A principio igitur quadragesimi secundi anni imperij Augusti Cesaris: qui in augusto mense regnare cepit: vsq; 31: regni Herodis alienigene: ac tertio anno centesime nonagesime tertie Olympiadis: Ab vrbe vero condita. 759. A captiuitate iudeoz. 545. A dauid regno. 1029. A natiuitate Abrabe. 2015. A diluuiio Noe. 2957. Ab Adā. 5198. A conceptione beati Joannis baptiste mense sexto octauo calendas aprilis: feria sexta luna decima: indictione duodecima: propheta patriarche Jacob iam adimpleta qui dixerat: Non deficiet princeps de Juda nec dux de senioribus eius: donec veniat cui repositum ē: et ipse erit expectatio gentium. Ad ergo defuit iudeoz princeps vsq; ad tempus istud. In quo quidem Herodem istuz alienigenam primuz acceperunt regē. Tempus itaq; erat vt veniret cui repositum erat: quod nouo promissuz est testamento: ut ipse esset expectatio gentium. Ideoq; vt oēs adimplerentur scripture prophetaz: Missus ē Gabriel angelus a deo in Nazareth galilee urbem ad Mariam virginē: nuper (vt premissum est) Joseph desponsatam: qui dixit ei: Ave Maria gratia plena: Ave (inquit) sponsa dei genitrix immaculata: Ave animatum dei tepluz: Ave sacrarium spiritus sancti dominus tecū in corde: tecū in vtero: tecūq; semper in auxilio. Quibus dictis: Ador superueniente spiritu sancto obubrianteq; altissimi virtute dñm nostrum Iesuz christum plenū hoiem in anima et corpore cōcepit. Quo cōcepto. Quinta seculi etas crebris quassata malis. s. a trāsmigratione Babylonis vsq; ad christi incarnationē sub generatiōibus quattuordecim terminata est. Anni itaq; ab origine mundi videlicet a quintodecimo cal. aprilis quo mūdus incepit: vsq; ad christum incarnatum fm Drosium sunt. 5200. fm vero Isidorum. 5210. fm Eusebium. 5199. et fm quandam aliam calculationem. 5196.

Primo

GEN 49

Salve festa dies que vulnera nostra coerces. Angelus est missus: ē passus in cruce christus. Est adam factus et eodez tempore lapsus. Ob merituz decime cadit abel fratris ense. Offert Melchisedech Isaac supponitur aris. Est decollatus christi baptista beatus. Est petrus captus iacobus sub herode pēptus. Corpora sanctorū cuz christo multa resurgūt. Latro dulce tamen per christū suscipit amen.

¶ Seria nāq; sexta qua primus Adam peccauit: qua etiaz post. 930. annos obiit: et qua e paradiso eiectus est: eadem feria sexta secundus Adam Iesus christus carnem induit. Ieiunium terminauit et mortem subiit. Insuper et Abel Iustus a fratre interficitur. Melchisedech offert. Isaac altari supponitur: Joānes baptista decollatur: Jacobusq; ab herode perimitur: ac alia multa eadem sexta feria gesta referunt. Que certe quidaz poeta his declarauit versibus dicens.

Salve festa dies que vulnera nostra coerces.
Angelus est missus: ē passus in cruce christus.
Est adam factus et eodez tempore lapsus.
Ob merituz decime cadit abel fratris ense.
Offert Melchisedech Isaac supponitur aris.
Est decollatus christi baptista beatus.
Est petrus captus iacobus sub herode pēptus.
Corpora sanctorū cuz christo multa resurgūt.
Latro dulce tamen per christū suscipit amen.

¶ Nec obstat qd iuxta dies solares ecclesia teneat primū Adam decimo calendas aprilis de terra plasmatus: et christum octauo calendas aprilis incarnatus et passus: qz nox illa media inter cenā et parasceuem: que prius diē sequebat: et tūc primo diē precedebat: facta ē dies octaua calendas aprilis precedēdo diem: que erat ante nona dies aprilis sequēdo diē. Et illa nox diē decimi calen. aprilis: que tūc sequebat: diez qua Adam factus peccauit: facta ē tūc nox diē nonarū aprilis precedens diem. Quia igitur nonus dies calen. aprilis ex sua parte factus est decimus dies calen. aprilis ex sua vero parte posteriori. i. nocturna qua xps tentus et illusus est. Factus est dies octauus calen. aprilis nonodecimo calen. aprilis ac nono die necnō et octauo calendas aprilis xps passus est. Plane scienduz est qd a principio seculi vsq; ad passionē dñi dies pcessit noctez in signū lapsus hūani generis: s; a passioē nox pcessit diez in signum reparatiōis de tenebris ad lucē. Ac sic nox diluculi resurrectiōis ad pma; sabbati pertinet in qua terminatus est ordo naturalium dierum qui erat vt prederet dies noctem. Unde et deinceps nox semper pcessit diem. Et sic hec nox communis fuit sabbato et diei dominice resurrectionis.

¶ Joānes baptista xpi iesu precursor et gloriosissimus peco: hoc ipso anno sexto vsq; mēse ante regis sui natiuitatē ex sanctissimis parētibus Zacharia et Elyzabeth sterili in hierusalē nascitur: vir qdem etiam ab ipso matris sue vtero sanctificatus: necnō et inter muliez natos dño testante nō surrexit maior. Iste quippe ppheta et plusq; ppheta fuit: eo qd matrē Elisabeth pphetam fecerit: et Iesum xpm mundi redemptoz nō de longinquo s; digito mōstrauit dicēs: Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi. Quē et dñs ipse tanta perfudit gratia vt nullus vnq; hoīuz eo vel sanctitate vel alijs gratijs etiā ab ipsius natiuitate fuerit excelsior. Et ppterea Chrysostomus de eo sic ait: Joānes schola virtutū magisteriū: vite sanctitatis forma: norma iusticie: virginitatis speculū: titulum pudicie: peccatoz venia ac fidei oīs disciplina fuit. Et qdem ppheta: qz vt idē ait fuit maior homine: par angelis: legis summa: euangelij sanctio: apostoloz vox: silentiuz pphetarū: Lucerna mūdi precursor. Iudicis et christi mediator ac totius trinitatis medius: ppter hoc et sancta ecclesia catholica post dñm eiusque matrē virginē Mariam ipsius precipue celebrat natiuitatez: que sicut nato dño angelus pastoribus apparuit dicēs. Ecce euangelizo vobis gaudiū magnū qd erit omni populo: qz natus est vobis hodie saluator: qui est xps dñs. Ita etiā idem angelus nasciturū zacharie predixit Joāne dicens. Cuz natus fuerit puer: Erit gaudiū nō modo tibi s; exultatio omni populo: qz mlti in eius natiuitate gaudebūt. Joāne itaq; nato trāfactis infantie annis licet tenellus excelsiq; generis fuerit habitus: et parētibus antiquis vnicus: cui et oppulētissima debebat successio: essetq; ex matris vtero sanctifica-

tus: attamen propter amorem celestis patrie euz etiam frequentias hominum sustinere non posset. Eremus
perijt ipsaq; parentibus pretulit atq; fulgentes domos in formis luti vilitate mutavit: ne leui saltē (vt sacra
canit ecclesia) maculare vitā fame possit. Voluntariūq; preterea passioibus indixit bellum ac violēter se
vincere cōtendit. Et de abundantia delitijq; ad famē sitim abstinentiaz mortem deniq; trāsiuit: necnō z som
num z ocium vigilijs ac contritione confecit. Vidicerat nāq; adhuc puerulus spiritu sancto illustratus re
gnū celozū vim pati z per sui ipsius violentiaz illud diripi oportere vnde z ad id obtinendū duo crucis ge
nera maxime existimavit necessaria que z in semetipso experimentū sumpsit: vnum v3 corporale z aliud spi
rituale. Prīmū a potu gule appetitūz tēperare z a delectatiōibus coercere z ab ijs que tactu gustu vel visu
decepiūt sensuz seipsuz viriliter renocare. Aliud aut abstinentie z crucis genus z quidē preciosius sublimi
usq; hoc esse adiudicauit. s. motus anime regere: z illius perturbationes modestia z tranquillitate placare
ire ac superbie impetus refrenare: litigare quotidie cōtra vitia z peccata: cogitationesq; malas in pace re
digere: volūtares pprias abnegare: easq; interiori exaiatione discutere: z regētis imperio subigere. Hanc
itaq; crucē in conspectu dñi (dñus hic Joānes) gloriosaz esse putauit: ac prout potuit vbo z exemplo om
nes edocere curauit: hinc scriptū fuit. Diebus Joānis regnū celozū vim patitur. Post hec autē euz tri
gesimū vite sue attigisset annū (sicut sacra Euāgelij Luce h3 historia) duodecimo imperij Tiberij Cesaris
anno procurate pontio pilato Judeā: factuz est verbū domini super euz in deserto. Et venit in oēm Jorda
nia regione predicās baptisimū pñie i remissionē peccatoz sicut scriptū ē in libro Isaie pphete dicēs. Ego
vox clamātis in deserto parate vias dñi: rectas facite semitas eius. Quia omnis vallis implebitur z omnis
mons z collis humiliabitur: z erunt praua i directa z aspera in vias planas. Lamorbem multis ad eū con
currētibus singulis quibuscūq; interrogātibus cōuenientia dabat responsa. Demū ab herode Antipa ma
gni herodis filio paulo ate predicationē christi captus carceri mancipatur. Arguebat enī ipsuz herodem
in multis z inter cetera dicebat. Nō licet tibi habere vxorē fratris tui. Qui impius herodes ira concitatus
pro pietate impietatis mercedē eidez reddidit. Ipse enī herodes herodiadē philippi fratris sui vxorē in
cestuosus nuptijs sibi coniūxerat. Et illa instigante per annū pedore carceris z maxima inedia cum mace
rari fecit. Post annū vero adueniēte ipsius herodis natalis die cōuocauit. Herodes cunctos Galilee prin
cipes nobilioresq; amicos suos z regum eis preparauit conuiuiz. Quibus ita epulātibus herodiadis fi
lia: in vestitu deaurato in medijs venit z coram omnibus modulatis vocibus gestiuat atq; saltauit. Quam
obrem summe placuit regi ac cūctis discubentibus. Cui rex cōfestim iureiurādo pollicitus est dare quod
cūq; postulasset. Que a matre nequissima premonita: euestigio inquit: rogo vt des mihi in disco hoc ca
put Joānis baptiste. Rex aut z propter iusurandū z propter simul discubentes (licet vehemēter contri
statis) iussit dari quod postulasset. Et missō spiculatorē decollari eū fecit in carcere Capiteq; ad regem al
lato datū est puelle: puellaq; illud matri sue obtulit. Que statim in probū viri sanctissimi: illud post i regiaz
domuz proijci precepit. Quo audito: venerūt discipuli Joānis i Bacharūta opido z auferētes truncū: in
Samariaz seu Sebasten detulerūt: z ibidē in monumento posuerūt. Et tūc Joānis ipsius verbuz verifica
tum est: quod dixerat. Heoz minui: v3 capite: illuz at crescere i cruce. Herodes aut euz herodiadē z filia in
vltionē sanctissimi viri: nō indigna susciperūt supplicia: de quibus infra. Post multū vero tēporis. s. Julia
ni apostate tēporibus gētiles inuidētes miraculis sanctissimi hoīs: vt nomē eius de sub celo extinguerent
ossa eius cruētes de sepulchro: cum multa rabie disperdere conati fuerunt. Sed haud multo post: easdem
ipsius reliquias colligētes cōburi fecerūt. Cūq; hac agerētur: quidā Monachi hierosolimitē viri sanctis
simi misericordia permoti: maiorē partē ossium surripientes: hierosolimā detulerūt. Unde ad Aircam
Ciuitatez vbi corpus sancti Nicolai epi suabatnr allate: diu ibidē seruate sunt. Hennesis deniq; (vt Jaco
bus de viragine scribit) tpe Eorhifredi anno. s. salutis nre. 1090. ab hierosolimozū expeditiōe reuertētes
sanctissimas reliquias inde suscipientes: maximo cū gaudio ad Hennesem eozū vrbem detulerūt: z in vlti
Laurētij tēplo euz multa veneratiōe collocauerūt. Quod aut reliquie sanctissimi precursoris fuerūt: mult
tis exquisitis miraculis primū: necnō z Alexātri tertij ac Innocētij quarti summoz pōtificuz auctoritate
postea cōprobatū est. Que etiā etate nostra maxima cū reuerētia eo in loco ab oibus iusuntur. Iudex ve
ro quo dñm demōstrauit a quibusdā mercatoribus Florentia delatus ibidēz in tēplo eidez precursori dica
to summa veneratiōe custoditur. Caput aut ipsius quod nūc Rome in monasterio sancti Siluestri osten
ditur: temporibus Martiani principis cuidaz Marcello abbati in quodā specu phenicie cōmoranti reue
latum fuit: quod postea per Theodosiuz Imperatorē Cōstantinopoliz trālatuz fuit. Et ex tūc non decol
lationis festū tantuz: sed ossium ipsius collectiōis facte celebrari ceptuz est. Quō vel quādo postea Roma
delatum sit: inuenire nō merui. De Joāne aut baptista Josephus in. is. antiquitatum li. sic habz. Joānem
baptistam herodes occidit: viruz valde bonum: qui precipiebat Judeis virtuti operam dare. iustitiā colere
in deum seruire pietatez: z per baptisimuz in vnum coire tum demum baptisimuz acceptabile fore: si non so
lum ad abluenda peccata sumatur: verum etiam ad castimoniam corporis: atq; ad anime iustitiam purifi
cationemq; seruetur: omnemq; pariter virtutū velut z signaculum z custodia quadā fidei habeatur. Que
cum ab eo precepta huiusmodi docerentur: atq; ad audiendum euz plurima multitudo cōcurreret: Hero
des veritus ne forte eius doctrine psuasione populi a suo regno discederēt: melius credidit esse tutū: prius
q̄ noni aliqd fieret preuenire hoiez nece: q̄ postmodū turbatis rebus: serā penitudinē gerere. Ex sola hac
suspiriōe: salua eius reuerētia vincit iquit i castellū Bacharūta abducit Joānis: ibiq; obrūcat hec ille.

NESUS XPS DEI VIVI FILIUS SALVATOR ET REDÉPTOR NR. 42. IPIJ AUGUSTI ANO IÁ VNIVERSO ORBE PACATO: I
 Berblee inde ex purissimis illibate vginis Marie sanguibus coopante spū sancto deus et hō
 ad abolēdā hūani generis labē pp pmoꝝ parētū inobediētiā cōtractā nascit: hō siquidē mani-
 festus: et deus occultus ex deo p̄ce. pcedēs. Sic enī p̄dixerat p̄pheta. Ecce v̄go cōcipiet i v̄te
 ro et pariet filiū: et vocabit̄ nomē eius bemanuel: qd̄ ē iterpretatū nobiscū deus: Qui vt se cōmē
 daret deū nascēdo: viuēdo: moriēdo: resuscitādo: et in celū ascendendo: multa et inaudita miracula fecit: vt
 ex familiarissima euāgelij historia colligere possumus. Quorū p̄mū ē. Qd̄ tā mirabiliter natus sit: et nona
 stella sup̄ eū visa fuerit: et angeli in celo cātauerūt. Gloria in excelsis deo: et in terra pax hoibus bōe volun-
 tatis. Necnō et q̄ pastozibus ea in regiōe vigilātibz gaudiū magnū ipsi angeli euāgelizauerūt dicētes na-
 tū. s. eē mūdi saluatoꝝ. Qui veniētes viderūt v̄bū quod factū eis fuerat esse verū: et Joānis euāgelij p̄nci-
 pium dedicarūt. In principio. s. erat verbum: et verbū caro factū ē. Quicq; vt nō abrogare legē: sed adimple-
 re videret: octaua die circūcisōis grā delatus fuit in tēplū: et ibidē Iesus xps appellatus ē: qd̄ q̄dez nomē
 ab angelo p̄uicq; cōcipetur in v̄tro vocatū fuerat: vt v̄nde tertio decio die ex Sabeis Adagos ad se ado-
 randū tribusq; m̄eribus adornādū stella duce in Syriā deduxerit. Oriētales nāq; populi magos reges
 suos et sapiētes appellare cōsuerāt. Adagus siq; p̄ficiū vocabulū ē: qd̄ apud grecos philosophū: et ap̄
 latinōs sapiēte significat. hi q̄pe astroꝝ cultozes erāt. et ideo cū i oriētis ptibus stella noue claritatis eisdē
 apparuisset: q̄ ceteris illustrioz videbat: ipsa itūētū ad se aios p̄uertit. Hūc deinde puerulū. 40. die purifi-
 cationis cā: mater in tēplū detulit: quē Symeon vir iustus in v̄nis suscipiēs: diuino afflatus numine sal-
 uatoꝝ suū eē recognouit: et p̄fitēdo cecinit dicēs. Nūc dñe dimitte scrūū tuū in pace et. Ad idē et Anna p̄-
 p̄betiā spū sancto incitata fecit: bis itaq; gestis: Joseph post q̄tē ab āgelo admōitus fuit: vt se cū puero
 pueriq; matre in egyptū trāfferet: dicēs futurū eē: nisi id efficeret: vt herodes puerū occideret. Loq; va-
 dens ibidē p̄ sex ānos vsq; ad obitū herodis cōmoratus ē. Indeq; cū puero hierosolymā reuersus: cū au-
 disset Archelau herodis filiū p̄ patre regnasse: secessit in pres Galilee: et in Naçareth ciuitate habitā ce-
 pit: p̄pter qd̄ Naçarethus appellatus fuit. Agēs postmodū duodecimū ānū cū parētibus ad diē festū cele-
 brandū: hierosolymā d̄ more petijt. Vbiq; in tēplo dū inter sacre legis doctozes nexus ambiguos solneret
 nō deus: sed admirāde indolis puer ab eis creditus ē. Parētes v̄o inde abeūtes: cū p̄ueꝝ subseq nō vide-
 rent: sollicitudine pleni ad tēplū redeūt: eūq; inter sacre legis doctozes sciscitātē inuenerūt: a q̄bus bñ mo-
 nitus: i patriā cū eisdē reuersus ē: et deinceps subditus fuit illis. Verū qd̄ postea vsq; ad trigēsimū egerit
 annū: nullus euāgelistarū cōmēorat. S; inter hoies vti hō vsq; in illū diē versatus ē. Cūq; 30. annoꝝ eēt
 etatis: ad apiendū vite eterne ianuā: in Jordanis alneo se a Joāne baptizari voluit: statimq; vox e celo in-
 tonuit: hic ē filius meus electus in quo mihi bñ cōplacui: ipm̄ audite: et ita spūs sanctus i modū colūbe sta-
 tim sup̄ eū māsit. Euestigioq; ab eodē spū i desertū ductus. 40. diebus et. 40. noctibus ieiunauit: et postea
 esuriit. Inde quoq; sup̄atis diaboli tētatiōibus: cū in spū venisset: in tēplū v̄dētes et emētes cecit de tem-
 plo: vt p̄ Joānis. 8. Eodē insup̄ anno: vocatis apostolis Petro et Andrea: Jacobo et Joāne: Philippoq;
 ac reliqs apostolis et discipulis oibus: vt snā ostēderet diuinitatē absconditā: p̄mū in Lana Galilee: matre
 p̄sente corā ipsis (vocatus ad nuptias) aquas in vinū cōuertit. Inde statū vt opus patris p̄ficeret: sumpto
 sacro discipulorū cōsortio: Iudēā oēm: Samariā: Galileā: et Phenicū vrbes: circūiens: in tēplo et synago-
 gis celesti documēto populos docere cepit. Sed et leprosos mūdare: mutos loq; cecos illuminare: mor-
 tuos suscitare. Ac febribz v̄tis v̄ndiq; inpare: atq; alta immūerabilia signa facere: vt sue diuinitatis expe-
 rimētū mōstraret. Deniq; sacerdotū inuidia p̄curāte: cū corpus suū in cibū: et sanguinē i potū tā p̄ntibus
 q̄ futuris exhibuisset: ab vno socioꝝ eius v̄ditus: captusq; et accusatus fuit qd̄ sabbatū nō obseruaret: qd̄
 saluti hoium quouis tēpore cōsuleret: qd̄ baptismū circūcisōi auferret: qd̄ abstinētiā suille carnis auferret
 p̄sidij iussu deludit: v̄gis cedit: corona spinea coronat: collaphis sputisq; deturpat: ac deniq; tanq̄ latro
 pditissimus cruci affigit: vbi cū spōte sua spiritū emisisset: tremuit ois terra. Sol obscuratus ē: et luna offu-
 scata: etiā tēplū velū a summo vsq; deorsū scissū ē. Cuius mortui pectus cū Longinus miles q̄ paz vide-
 bat: lancea perforasset: sanguis eū aqua mixtus exiuit. v̄nde cūcta nostre salutis sacramēta sumplere prin-
 cipia. Postmodū de cruce depositus: sepultureq; traditus: post diē tertīā veluti alter Jonas de v̄tre ceti
 sic ipse d̄ v̄tre terre sup̄ata morte surrexit: et suis p̄ordinatis sepe apparuit: et e medio coz cernētibus ip̄is
 p̄p̄rijs viribus ad eū qui misit eū euolauit. Necnō et post. xi. diē spiritū sanctū ex se patre procedētē: ac oīa
 viuificātē in apostolos: ceterosq; discipulos oēs misit. Quo illustrati bellū aduersus orbis p̄ncipē illico su-
 scipere: quē per xpi sanguinē superātes: ipsumq; ducē Iesum xpm̄ triūphātes tādē in celestē patriā secen-
 ti sunt. Et hec que de vita Iesu xpi regis et p̄ntificis nostri ex sacra euāgelij historia q̄breuissime p̄scribē
 da duximus. Iosephus autē Iudēus in libro antiquitatū de Christo sic habet. Fuit tēporibus nr̄is Je-
 sus vir sapiens: si tamen virū cum noiare fas est. Erat enim mirabiliū operū effector: ac hominū doctozū
 maxime qui que vera sunt libēter audiuit: hancobzē multos tū ex iudcis: tū ex gentibus sibi adiunxit: xps
 hic erat. Hūc autē cū Pilatus a p̄ncipibus nostre gētis instigatus in crucē agendū censuisset: nō tamen
 hi deseruere qui eum ab initio dilexerāt. Eisdem p̄terea die tertīa post morē viuus apparuit: quemad-
 modum diuinitus inspirati prophete: et hec et alia de eo innūerabilia miracula futura eē p̄dixerant. per-
 seuerat et vsq; in hodiernū diē celebre christianoꝝ nomen ab ipso sumptum. perseuerat et genis: hec ille.
 Nato itaq; domino nostro Iesu Christo: inchoata est sexta etas: q̄ nulla generationū aut tempozū serie

199

Anno xpi

Primo

Anno xpi

certa: s; veluti decepta totius mundi morte erit finienda: hac etate quida ab incarnatione xpi incipiunt: quida a baptismo xpi pp vim regeneratiua aquis data iaz circuncisione terminata. Alij autem a passione: qz tunc aperta est paradisi porta z inchoata est septima quiescentium.

C Annoz diuersitas. Et quia ut quida auctor scribit ex annoz xpi z regu cocurrentia: quoz initia finelqz frequenter sunt in certi. ambiguitas quoqz emergat in calculando. Necno z circa annos dni quoto. s. anno baptizatus: quo to ue passus sit xps: varie loquatur auctores. Idcirco ad oez dubietate remoueda: hoc in loco aduertendum est qz Beda li. de teporibus ait: qz romani ante numā pompiliū annū in Martio ob martis reuerentiaz (a quo mensis ille denotatus est) sicut hebrei incipiebant. ipse naqz numā pompilius Januariū z Februariū anno prius confuso addidit: Et tūc annū a bruma. i. a Januario inchoare ceperunt quos etiā Romana ecclesia in cōmuni calendario z anno vsuali sequitur. Greci vero qui olympiades inueniunt a Solstitio brumali qm Sol incipit ascendere annū incipiunt: hebrei ab equinoctio vernali: quando mundus incipit. E gyptij ab autūno: orientales vero (vt Dionysio placet) z presertim arabes z caldei a fructuū collectioe illatis in repluz decimis. s. in octobris principio: qd pprie ē equinoctiū autūnale annū inchoat sicut in Egecbielis visione: vbi de mense quarto agitur quinta die mensis apud quos october primus erat mensium.

C Ceterū preter predictā variā annū inceptionē est annus emergens a quouis reuoluenti. i. a quouis annū tpe vsualis incipiens: qualis inchoari solet in primordijs Regū z impatorz. ad hoc annos dni duplīciter numeramus: aut fm natiuitate: aut fm etate: vnde cū xps in fine annū nostri vsualis fm Solem natus sit: de primo ipso anno natiuitatis tantū septē dies habuit. Sed etatis sue annus. i. mensū solariū. s. a. 25. die mensis decembris vsqz ad eundē diem reuoluto anno completur in secundo anno natiuitatis. Et ita duos annos natiuitatis fm solē pene in primo etatis anno consumauit. Et secundus annus natiuitatis ille est qui z primus: vnde fit vt anni dominice natiuitatis fm solarē cursuz sunt quattuor z. 30. ac pene cuz dimidio: in quoz. 30. fm etate: trigesimoqz primo fm natiuitate baptizatus ē. Quo anno cōputato cū vltimo pene dimidio vtz qz xps quattuor annis predicauit: vel saltē fm Joānis euāgelii tribus annis cū dimidio. In. 30. autē 3. etatis anno: z. 3. 4. natiuitatis ipse xps passus ē. Annus igitur. 42. imperij Augusti in quo natus ē ipse dn̄s sicut a Martio in quo Julius occisus ē incepit ita z desinit. Ideoqz inqt Dionysius. In. 42. annis ipsius in anno 3. ceteris nonagesimequarte olympiadis sumit: z eius finē in 4. anno eiusdē olympiadis mēse Martio cōcludit. Et ideo diuina sapientia ibi prouidit suā natiuitate: vbi greci annū cū olympiades incipiūt. Anni vero regū z iperatoz quoz raro initū aut finis certus reperitur difficile cū Olympiades aut cū āno dni cōputant: eo qz vniū i priori anno: finē vero in altero anno Olympiadis frequēter bz. Cū igit Julius Cesar cal. Martij interfectus fuerit: vnde Octauiani regnum numeratur dominus in fine. 42. anni Octauiani incepit primum sue natiuitatis annus. Et sic annus. 43. Augusti incipit primo anno etatis domini. 44. in secundo anno: z. 45. in tertio. Et sic de reliquis.

C Annoz diuisio. Notandū quippe ē qz duplex ē annus. s. vertens z magnus. vertētes autem olim Egyptij habuere bimestrem. Archades trimestrē: decē vero mēsiū inequaliū (vt dicitur ē) veteres Romani habuere sub Romulo rege. Cui Numā pōpilius postea duos addidit: ut. i. esset mensiū: diez vero. 35. 4. qui antiquissimus fuit hebreoz annus. Sane cū multas intercalationes annus talis exquireret ne ferie mensū hyemales esse ptingeret aut sacra hyemalia efficerentur estina: Caius iulius cesar predictus annū ad solis cursuz equauit: eūqz in partes nouē subdivisit: v; menses septimanas Diez quadrātes horā punctū momentū vnciaz z athomū. Annū. n. in. i. 2. menses z. 50. septimanas ac diē vnā Diezqz. 365. cū quadrante constituit: eo qz cōperisset hoc i spatio quadrātis solē fere zodiacū oēm circuisse. Et qm quadrātē illuz singulis annis apponere videbatur difficile: ut quarto anno: annus semp esset trecētoz diez z. 66. diē illā februario mensi addens: z in hac forma ne auctus videret ut sexto calendis bis diceret. s. duobus diebus cōtinuis in quibus venire contingeret: z hic bisextus esset. Adensi vero quattuor septimanas: z paulo amplius constituit. Septimane autē dies septē. Diei quattuor quadrantis. Quadranti sex horas: hore quattuor: puncta: puncto decē momenta. Athomēto. i. 2. vncias. Vncie. 47. athomos. Athomū vero indiuisibile dixit. Adensis itaqz duodecima fere pars anni solaris est. Septimana quarta pars mensis. Dies nālis septima septimane pars dicitur. Quadrans diei nālis quarta pars est: hora sexta quadrantis pars: punctū quarta pars hore. Athomēto decima pars puncti: vncia. i. 2. momenti pars. Athomus vero est. 47. pars vncie.

C Annus autē magnus fm Aristotelē is est quē Sol z luna ceteriqz planete in eundē punctuz vñ iuncti oēs discesserint inuicē redeuntē s; fic ut: ut si oēs sunt in principio arietis z inde cursū ceperit: quicūqz ptingat eosdē in principio arietis inuicē reperiri eo tunc annus magnus erit pfectus. Et hoc fieri diuersimode putarunt antiqui: quia alij hunc annum confici ex annis vertentibus. 2484. Alij autē ex. 5552. Alij autē ex decē milibus octingentis annis z plus z minus. Quod credere ridiculū est. Annū autē magnū mille annos non excedere Josephus in primo antiquitatū dixit.

C Igitur sicut greci ad victorie sue gloriā a captiuitate Troie: tpa annotare ceperūt. Et inde olympiades ceptis iuxta eaz numez etiā annotauerūt. Postea Romani florentes ab vrbe pdita. Sic nos vltimo christiani a natiuitate siue ab icarnatione christi annos annotare consueuimus. Quam sane annotationem deinceps prosequemur: ut in libri margine explicabitur. Turci vci o z Aauri alieqz Ababumetee nationes a Abameto facere dicuntur.

C Prodigia in natiuitate christi visa.

Caius iulius cesar diuisit
annū in nouē partes

Celei fons dño nato (ut entropius alijq; multi testantur) Rome e taberna meritoria in tráhyberina regio Anno xpi
ne ex terra per totá effluxit dié denunciáns xpi gratiá oibus gentibus datá. Quo etiá die aureus circulus
circa Soles apparuit. Tres quoq; soles visi sunt qui postea in vnum statim fuerunt redacti. Romuli quo-
q; Statua & Templum pacis corruere.

CArchelaus magni herodis filius septimo & 40. Imperij Augusti áno Olympiade. s. 196. Judeis regna
recepit & regnavit in hierusalé annis. 9. Qui patre sublato ipsuz: ut dignú erat: regijs honorauit exequijs
quibus gestis. Rex ad cóprimédá populi seditioné contra euz excitatá noué Judeoz milia peremit. Ip-
sum aut Cesar augustus ob patris amoré euz ceteris fratribus atq; sorore Solome ac Beronice eius filia
quoaduixit maximo semper profecutus fuit honore. Sed huic maxime & herodi Antipe Lysie quoq; ac
philippo fratribus nō feliciter cessit. Nam euz oēs accusati fuissent. Archelaus hic ipse nono regni sui an-
no ab Augusto apud vienná Allobrogū ciuitatē relegatus fuit. alij vero vix multo obsequio reditū impe-
trare potuerunt: & suá quisq; tetrarchiá vltra indeá & Celosyriá vsq; in Babyloniá & Euphratis regioné
obtinuerunt. Redactis vero in prouinciá Archelai fratribus. Componius: qui Cirini collega fuerat. eo
ab Augusto mittitur procurator: cui successit Marcus. Marco autem annius ruffus successit: quo pro-
uinciá procurante Augustus mortem obiit.

CHerodes antipas alius magni herodis filius hoc anno post Archelaū predictū fratré Galilee prefectus
factus regnavit annis. 24. Nam Archelao e regno pulso iudeoz regnū in quattuor Tetrarchias. i. par-
tes diuisum est. Et huic Gallilea obuēnit: que est quarta regni pars. Hic nanq; ut Chriostomus scribit
impijssimus atq; crudelissimus fuit quia in ciues suos siccaris: in nobiles latro in socios populator: in
domesticos predo habebatur. Quippe plebis interemptor erat: filioz occisor: extrancoz homicida: pro-
prioz paricida: vniuersa nempe prophanauit: quia sacerdotiū iudeoz omnino sustulit: oēm leges & ordiné
confudit temerarié regnū corrupitq; quicquid erat religionis: quod legis q; vite: q; moruz: q; fidei: q; de-
niq; discipline omnis perdidit atq; cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxoré contra legé duxisset & a diuo
Joanne bap̄tista cōmoneretur illam dimittere: non equo animo tolleravit: q; homo dei bene monebat: s; il-
li rependit mala pro bonis & cum illū occidere veller timuit plebē: quia (sicut euangelista ait) ab oibus velu-
ti verus propheta habebatur: sed illū comprehendens posuit in carcerē in castello Macharuntha: & pau-
lo ante mortem xpi: caput ei amputare fecit. Hic etiam Jesum a Pilato sibi missum in hierusalem suscipi-
ens illufum tandē ad eundē remisit: eo q; interrogatus (ut lucas scribit) respondere nolisset Tandē a Ca-
io cesare Romā citatus: & de multis conuictus apud lugdunū Galliarum vrbem relegatus: miserabiliter
vna cum herodiade adultera vitam fininit. Filie autem ipsius herodiadis que saltauerat Impune non ces-
sit: quia dum super glaciem superambulare ab aquis profocata interijt. Tres autē herodes successiue In-
fames fuisse scriptura cōmemorat. Primus Escalonita fuit qui pneros interfecit. Secundus hic ipse Ter-
tius Agrippa Aristoboli filius qui Jacobum occidit & petrum incarcerauit. De quibus hi extant versus.

CEscalonita pueros necat: antipa Joannem.

CAgrippa Jacobum: claudit in carcere Petrum.

Tiberius tertius Romanoꝝ Impator anno primo centesime nonagesime octane Olympiadis Tyberius
Imperij suscipiens Imperauit annis. 23. & aliquot diebus. Hic nāq; linie Augusti vxoris fili-
us & ipsius Augusti priuignus ac gener: necnō & heres fuit: vir quidē multe litterature & eloquē-
tie grauissimus: quē certe nec inter bonos principes neq; inter malos omnino annumerare pos-
sumus. Hunc autē cum Augustus adoptasset in filium mox magno exercitu comparato contra
vindelicos misit qui eos prelio superauit ac vna cum eis qui Thraciarum confines erant Ro-
manas prouincias fecit. Inde q; haud multo post de ipsis vindelicis: Rhetijs armenis ac panonijs triū-
phauit: postmodū etiam Balmatas & Sarmatas in Romanā redegit potestatem: postremo vniuersa Ger-
mania vastata Imperator appellatus est: vbi & nonnullas cōdens ciuitates ex suo noie Agrippinas appel-
lauit: factus deniq; omniū monarcha bella per se nunq; sed per legatos gessit. Hunc vero Drosius & sue-
tonius ingenij pessimi ac seditionis fuisse tradunt: simulans se velle quod nollet: vnde (sicut Eusebius scri-
bit) multos reges ad se blanditijs pellexit: quos nūq; remittere voluit. In quibus archelaus capadocē cu-
ius etiā regnū in prouintiam vertit: & Machacham eius nobilissimā Ciuitatē Cesaream appellari iussit.
Tumultus tū in vrbe exortos prudenter suppressit in quibus multos senatores p̄ter ip̄sit: quosdā etiā in-
terfecit. C. Asinū gallū magnū oratorē exquisitis supplicijs interfecit vocienū quoq; Abontanū narbonē
sem celeberrimū oratorē in balcaribus relegauit: vbi & vita defūctus ē. Brusū etiā ipsius fratré (vt nonnulli
tradūt) veneno sustulit. Verūtā tātē fuit in iubēdo modestie: vt cū ei suaderet q; tributa puincijs augetet
respōdisse dicat: Boni pastoris eē pecus tōdere: nō deglutire. Tandē cū Germanicū Brusij fratris filium
qui de Partbis clarū egerat triūphū post patrē: etiā veneno interemisset: & ip̄o nō multo post áno vite sue
octogesimo nono in Capania veneno eporo interijt.

CValerius Romanus ex illustri Bracchorū familia natus: vir qdē illustrissimus anno p̄mo impij Tybe-
rij Cesaris: ab ip̄o Tyberio pcurator: post Annū Ruffum in Judeā mittit. & regnavit annis. 9. 9 magi
stratu suscepto p̄mus apud iudeos p̄ntificatū v̄dere cepit: & quoad p̄fuit multos p̄ntifices (vt Josephus
refert) successiue in hierusalé posuit & amouit. Et p̄mo quidē Amanū a sacerdotio amouens: hismaelum
Jabi cuiusdā filii p̄ntificē designauit: sed & hūc non multo post abijciēs Eleazarū. Anne pontificis filij

Anno xpi

sacerdotio subrogauit. Post annū vero etiā hunc ab officio remouens. Symoni cuiusdam Lemithi filio: ministeriū pontificatus tribuit. Sed non amplius et ipse quam vnus anni spatio est perfunctus pontificatu. Quo amoto: tandem Cayphā pontificem maximū constituit: virū arrogante et aliene felicitatis inuidus cuius suasionē (ut sacra Euaigelij habet historia) Christus dominus noster morti traditus est.

25

Pilatus natione Gallus ex Lugduno vrbe natus: vir sane callidus et facinorosus ac probis oibus cōtaminatus: hoc āno qui est. i. impij Tyberij Cesaris Valerio Gracco p̄dicto abrogato Iudee pcurator a Cesare designatus: p̄fuit annis. io. Qui magistratu suscepto confestim sua calliditate: suoq; ingenio etiā Iudeoz vesaniaz suppressit. Quoz postmodū suggestione dñm n̄m Iesum xpm cruci affixit in qua et fecit postea sibi timens. De eius doctrina morteq; ac religione Tyberiu imperatozē admonere quā citius curauit: p̄ quod idē Tyberius ipsuz xpm in deos referendū ac templo censuit honorandū. Sed Senatus id fieri vetuit: q̄ nō ad se prius: sed ad Tyberium scripsisset Pilatus. Quittū pro tanto scelere penas dedit con dignas. Itaz propter iudeoz accusationes ab officio amotus apud lugdunū ortus sui ciuitatem perpetuo exilio in opprobriū gentis sue relegatus fuit: vbi et maximis vexatus iniurijs semetipsuz (ut scribit Eusebius) interfecit. Licz sunt qui dicant: euz sceleris penituisse: veniāq; a dño promeruisse. Hic nāq; (ut quidam aiunt) cuiusdā regis ex pellice filius fuit: qui etiā ab adolescentia Germanū propriū interfecit: franco ruzq; regis legatū apud Romā insidiosē peremit: atq; alia homicidia perpetravit. Procurator deniq; Iudee constitutus oīa ibidē prophanauit: et iuxta Danielis prophetiā de templo dñi sacrificia ac libamina abstulit et desolationis abominationē in eo posuit. Que quidē abominatio: ex hieronymi sententia: ad imagi nē cesaris referri potest: quā reclamātibz Iudcis ipse furtim in tēplo posuit et eaz pro deo adorari p̄cepit: qd̄ hac potissimū de causa fecisse dicitur: vt Augusti benignolētiā sibi cōparare posset: pro qua verutia herodis tetrarchiā vsurpare intēdebat: Sz herodes cognita hoīs fraude magnaz inimicitiaz cū indignatiōe aduersus eum suscepit. Sed adueniente Christi passione (vt euangelista ait) facti fuerunt amici euz antea eamobrem adinuicem fuerunt inimici.

29

Phariseoz secta seu religio: que tpibus philadelphia surrexerat: tēpestate hac ob sanctitatis ostentationez in hierusalē maximo in precio: ut ex euangelij historia elicere possumus: apud Iudeos habita ē. Qui idco pharisei dicebantur: qz a ceteris habitu: conuersationeque diuisi erant. Nam ut Iosephus in. 2.º de bello Iudaico habet: cultu austeriore: et victu parcissimo utebantur. Statutisq; suis Mosais tradiciones determinantes pictatiā cartharū in fronte: et in sinistro brachio de cathalogo inscripta que philateria dicebantur in legis memoriā gerebāt. Simbrias quippe amplas spinis alligatas quibus incedendo pungerētur de ferebant. Maioribus suis nūq̄ contrariuz respondebant: et mortuoz resurrectionē sperabant et predicabant: hi nāq; xpo dño nostro plurimum aduersabantur et mortis eius conscij fuerunt.

Saduceoz vero alia supererat secta in Iudea: sed non eiusdē religionis et precij cum phariseis: Hi saducei corpoz resurrectionez et angelos esse negabant: ac aias cum corporibus interire putabant: ut p̄ Actuz 23. Et quia nimīū seueri erant nec inter se sociales Saduceos se. i. iustos esse nuncupabant.

30

Esseoz quoq; alia ibidē vigeat secta atq; religio qui sicut Iosephus vbi supra tradit monasticaz in oibus agebant vitā: voluptatē. s. ut maleficiū vitantes diuitiazq; oēs cōtemnētes ynquenta nō curantes ac vestes et calciamenta nisi concisa aut omnino cōsumpta non mutātes. Hi quippe hospitalitatē summo studio exhibebant et eis vnicū erat pulmentū. Cibū semper oratione preueniebant et sequebantur. Tumultus aut clamor in eoz hospitijz nusq̄ audiebat. Sed summū silentiū seruabant. Et quāq̄ indigentibus libere subuenirent: cognatis tñ quicq̄ dare sine cōmunis dispensatoris dispositione non p̄sumebant. Omē qd̄ dicebant iuramento fortius existimabant. Iuramentū aut quasi periuriuz reputabant. Qui post anni probatiōnez inter eos admittebant: compellebantur iurare q̄ deo fidē: hoibus iustitiā: et principibus obedientiam seruarent. Et si contingeret ipsos aliquando p̄esse: nūq̄ abuterentur viribus potestatis ad iniuriā subditoz: sed mentientes pro posse conuincerent. ad eoz autē iudiciū non minus quam centū persone cōueniebant: quoz decreta postea immobilia erant. Sabbatū a deo illibatū seruabant: ut nec cibū illo die pararet nec ignē accenderent: nec aliquod vas trāsportaret: aut quasi aluū purgarēt. Ceteris aut diebus cū dolabro in terrā fodientes demissa circūquaq; veste se p̄tegebāt qñ aluū purgabāt ne radio solari iurias facere viderentur: purgato quoq; aluo terrā egestā super foueaz reducebant: hec Iosephus. Hos essenos seu esseos propter manaemum quendam inter eos virum sanctum: herodes Antipas duz vixit honorauit. Hec in honestus sermo de his in historijs vnq̄ habitus est.

Septuaginta discipulorum christi electio vel descriptio.

32

Dominus noster Iesus xps anno etatis sue. 32. postq̄ Iohannes baptista decollatus fuit p̄ter duodecimz apostolos etiā alios duos et septuaginta designauit discipulos quos oēs ante faciē suā in oēs locū et ciuitatē qua erat ipse venturus destinauit. Quoz quidē nomina: ut diuus hiero. ad Romanum scribit: hec ipsa sunt. Matthias primus qui euz. xi. apostolis postea cōnumeratus est: ut p̄ actū. 2.º ca.º Secundus Iosephus fuit qui vocatur Barfabas: qui ut idē habet liber iustus appellatus est. Tertius Ioseph ab Aramata: qui petijta Pilato corpus Iesu. Quartus Marcus euangelista Petri in baptismo filius. Quintus Barnabas Marci euangeliste nepos. Sextus Lucas euangelista. Septimus Cleophas qui vidit dñm quando ibat Emaus. Octauus Seneca philosophus cuius eplē ad paulū aplm extant. Nonus Symon qui vocatur niger. Decimus lucius Tyrenensis. Undecimus Ananias: qui collectaneus fuit herodis

tetrarche. Duodecimus sosthenes qui in prima pauli epistola ad corynthios legitur. Tertiusdecimus **C** Anno xpi
 pbas cui paulus in facie restitit. No. n. fuit petrus: sicut Eusebius in historia ecclesiastica tradit. Quartus
 decimus Thadeus nō ap̄ius qui Abagarū regē sanauit. Quintusdecimus hermas quē in epistola ad Ro.
 paulus salutat. 16. Andronicus: et hūc idē salutat. 17. Ioyas: Amplias. 18. Urbanus. 19. Trigēsimus He
 rodion et hos oēs paulus salutat. Asineretus. 21. Iasoy. 22. de quo loquitur Paulus ante se fuisse in christo
 Stephanus prothomartyr. 23. Philippus diaconus. 24. procorus 25. Aicanor. 26. Timon. 27. parme
 nas. 28. Nicolaus aduena. 29. Trigēsimus Judas: et Sylla 31. hi duo cū paulo in Antiochiam missi fue
 runt. 32. Siluanus qui fuit cū paulo: et Thesalonicensibus scripsit. Simon cleopbe filius. 33. Maason Li
 prius antiquus discipulus. 34. Trigēsimus Quintus agabus propheta: qui pauli conaz tulit: Ignatius epi
 scopus. 36. Trigēsimus primus Ananias: qui paulū apostolū baptizauit. Ruffus. 38. alexander. 39. Qua
 dragēsimus Symon Cyrenensis qui crucē portauit post Iesuz. 41. fuit Marthana a Lana galilee qui di
 xit: a Nazareth potest aliquid boni esse. 42. Nichodemus publicanorū princeps qui nocte venit ad Je
 suz et eius quattuor fratres: v3 symon: Judas: Jacobus: et symeon. 47. symon Coriarius apud quēz bo
 spiratus est petrus apostolus. 48. Barnabas alter a nepote Marci: qui post pauli necē vincitus Romaz
 ductus est: et ibidē defunctus. 49. Ioannes quēz patrē vocabant. 50. Barnabas etiā alius fuit: Similiter
 Stephanus alius: et sex eius fratres qui cū petro abierunt cesarea ad iopen: v3 carisus Silchus Saius
 Aquila. Flegatus et hermas: qui simul cum cberintho transgressi sunt et cum eodem Cberintho heresi
 cha alij duodecim quorum nomina ista referuntur.

C Helion appellion pbatissimus Simion leui Marcobas Cleo Eumanes Cadarus Cleon alius Dimas
 et narcisus. 12. hi sunt de quibus Ioannes euangelista ait: exierūt ex nobis: sed non erant in nobis. Quos
 et paulus falsos apostolos: et operarios iiquitatis appellat: hi quippe: ut idē apostolus ait retro: suz abierūt
 Quibus a veritate descenditibus: apostoli. 12. alios delegerūt discipulos ne. f. discipuloz corumpere: nu
 merus: sicut et in locuz Jude scariothis surrogatus est Marthias. Et hec eoz sunt nomia: v3 Adeppes et
 penetus Ioannes qui dicit iustus: Stachis: Pompilius: Aristobolus: Stephanus ex corintho. Lymphas
 herodion Marci filius: Ruffus a deo electus. Titus philemon aristarchus quēz paulus in epistolis con
 captiuum frequenter appellat. Et hec ex hieronymi scripto sumpta.

C Schola christianorū hic incipit.

C Apostoli itaqz et discipuli oēs post ascensionē dñi (sicut lucas in actibus apostolorū meminit) a mōte oliueti
 regressi statim venerūt hierosolimā et ascenderūt in cenaculū vbi manebāt Petrus et Ioannes: Jacobus et
 Andreas: Philippus et Thomas Bartholomeus et Mattheus: Jacobus alphei: et symō zelotes et Judas
 Jacobi. hi nāqz in orōne vnanimiter p̄seuerantes cūz mulieribus et Maria matre Iesu ac fratribus eius
 scholā oīuz virtutūz p̄sestiz p̄stituerunt meditantes. f. in lege dñi ac mandatorū eius die ac nocte donec in
 duerentur virtute ex alto. Tūc qz dñm nr̄m Iesuz xpm orare primum ceperūt: cū quo dudū conuersantes
 virtutibus illius ac miraculis pascebantur. Eo itaqz loci nihil hesitantes in oratione p̄seuerarunt: do
 nec duodecimā post diē acceperunt munera spūs sancti promissa q̄ p̄secebant. Quibus muneribus imbu
 ti oīa que de xpo per p̄phetas scripta fuerant. primum intellexerunt. Comuniqz decreto symbolūz edentes
 nostre fidei fundamenta tacere. Et petrus quidē apostolorū p̄nceps iuxta hieremie p̄phetiā ca: 2: et Iſayē
 45. atqz psalmiste dixit. Credo in vñū deūz patrē creatorē celi et terre. Andreas vero: in abachuch vō sub
 didit. Et in Iesuz xpm filiū eius vnicū dñm nr̄m: cui et Joānes adiecit. Qui p̄ceptus est de spiritu sancto
 ex Maria virgine: hoc quippe Iſayas p̄dixerat. Ecce inquit virgo concipiet et pariet filiū et vocabit̄ no
 men eius hermanuel: et hieremias. Mulier circumdabit virū. Jacobus vō et Iſaic p̄pheticē affirmās dixit
 Passus sub pontio Pilato crucifixus mortuus ē et sepultus. Thomas deide. Oīce p̄phetiā p̄testās ait. De
 scēdit ad inferos tertia die resurrexit a mortuis. Postea Jacobus maior. p̄tulit. Ascendit ad celos sedet ad
 dexterā dei patris oīpotētis. Philippus quoqz mox adiciens inquit. Inde venturus est iudicare viuos et
 mortuos. Bartholomeus postmodū cecinit dicēs. Credo i spiritū sanctū cui Mattheus subiecit. Sanctā
 ecclesiā catholicā. symon vero et iudas atqz Matthias deniqz reliquū p̄fecerunt dicentes. Sanctoz cōmu
 nionē. carnis resurrectionē: Et vitā cternā amē. Symboloqz p̄fecto apostoli multa p̄stituere de oī ecclesia
 q̄ tuz legi cepta sunt: inde diuino cultu intenti Jacobū fratres dñi hierosolimoz pontificē p̄stituerūt: virū
 vtiqz a natiuitate sanctissimū. Quo ordinato ab oibus ut verus ep̄us p̄salutatus est. Qui astātibz cunctis
 et beata Maria matre dñi primū Missam simplici modo celebrare cepit: dicendo tm̄ p̄ nr̄: hac quippe rō
 ne (vt lucas scribit) christiana respu. viroz. f. et muliez multū crescere cepit. Propter qd Petrus apostolus
 bonis institutis moribzqz dei hāc ecclesiā p̄firmaturus: ne verbuz dei p̄mitteremiteret: septē diaconos
 delegit: v3 stephanū: Philippū: Procerū: Aicanorē: Tymonē: Parmenā: et Nicolaū: Antiochenū adue
 nā qui in veritate dei non mansit. Hos autē apostoli ordinauerūt diaconos viros vtiqz optimos quibus oī
 modaz huiusmodi schole curā tradiderūt: illi autē: q̄ ad viros xpi ministros p̄tinebant p̄ragere ceperunt.
 Docere. f. monere: castigare: elemosinasue: vbi opus erat: facere: eo maxime: qz apostolorū ipsoz p̄stitutūz
 fuit: ne quis ea in schola p̄p̄riū quid hiet. Quicqd. n. ante pedes apostolorū ob religionē ponebat: id totūz
 vel partiebant inter se ad necessitatē: vel pauperibus erogabāt. Cūqz xpi scholā sic pro tpe optime apli cō
 stituisent. Totū orbē per p̄uincias in se partiti sunt. Et Thomas quidē parthos sortitus ē. Mattheus
 Ethyopiā Bartholomeus citeriorē indiā. Andreas scythiaz: Joānes post mortē virginis Marie Asiaz:

Anno xpi

- Petro aut pontus: gallatia: Bithinia: Cappadocia et Italia obtigit. De quibus oibus singulari mox dicemus. Et hoc xpiane schole seu religionis principium fuit.
- S**tephanus pthomartyr natione hierosolymitanus e septē diaconibus primus hoc anno ob sanctitatem et morum disciplinam primus diaconus ab apłis electus: signa et prodigia multa (vt Lucas scribit) in iudeorum populo ad corroboracionem fidei christiane facere cepit. Contra quem nonnulli iudeorum insurrexerunt: sed nequaquam sapie et spiritus eius disputatio quierunt resistere: eo quod intrinsecus vultum eius videret vultus angeli stans inter illos. Quorum errores cum confutasset: indignati iudei ipsum extra civitatem eicietes lapidibus peremerunt. Quibus lapidaret genua posuit: et suspiciens in celum vidit illum apertum: et videns Iesum per lapidationibus obnixē oravit: ne suam mortem illi statueret in supplicium. Qua oratione completa mox obdormiuit in pace: et pthomartyr Christi habitus est: quod hoc eodē anno quo et Christus dominus noster et ipse passus est. Eius autem venerabile corpus: cum usque ad Martiani principis tempora occultatum fuisset: divina reuelatione a beato Luciano presbytero repperit: et digniori loco conditum. Eius vero festiuitas post obitum sui natiuitatem immediate celebratur.
- P**hilippus autem secundus diaconus: et ipse spiritu sancto illustratus Cesarea veniens: ibidem multis signis atque virtutibus inclitus fuit: vbi cum multos baptizasset: etiam Symonem magum samaritanum simulantem baptizauit. Hunc namque virum optimum atque sanctissimum fuisse constat: nihilque pretermisisse: quo ad augendam christi ecclesiam pertineret. Tres prope filias habuit prophetie spiritu pleas. Obijt denique in Cesarea Aeraois tpe: et ab oibus vt sanctus habitus est: cuius diei festum. 8. idus Junij celebrat. In eius quoque sepulchro tres eius filie tumulare sunt.
- P**rocorus tertius diaconorum: et ipse per hoc tempus apud Antiochia dei ecclesia nup ab apłis excitata: fide et industria quoad fieri potuit auxit atque sustentauit: vbi cum martyrio coronatus fuisset. Eius festiuitas quarto idus aprilis celebrari cepta fuit.
- N**icanor quoque quartus diaconus cum hierosolymis gratia fidei et virtute usque ad tempora Vespasiani admirandus fuisset: ibidem eo regnante Vespasiano martyrium per domino suscepit. Et ipsius festiuitas. 4. idus Janu. celebrat.
- S**ymon. 5. diaconus post apostolos primus apud Beroam doctor: resedit. Deinde domini verbum disseminans Corinthum peruenit: vbi a iudeis et grecis (vt scribitur) primo flammis iniectus: sed nihil lesus dum cruci affixus martyrij coronatus. 13. calen. maij accepit: quo die eius festum celebratur.
- P**armenas sextus diaconus: et ipse a fratribus dei grece Philippis missus: ibi iunctum predicacionis officium plena fide consumauit: vbi et tandem Traiani temporibus martyrij gloriam adeptus est. vñ ob id eius festiuitas decimo calendas Februarij celebratur.
- N**icolaus vero aduena. 7. diaconus in fide non permansit: sed cum haberet uxorem pulchram (vt Euse. 12. histo. ecclesiastice refert) passim exposuit: eo quod tanquam zelotipus ab apostolis increparet. Qui indignas in medium produxit: et ea volentibus profuit: qua et nonnulli illicitis et permiscuis abusi sunt concubitus. Quod quidem peccatum Nicolaus non ex voluptate: sed ad zelotipie contemptum fecisse tradunt: Ut cumque constaret Nicolaitarum heresim ab eo principium sumpsisse.
- I**oseph ab Arimathea ciuitate cognomēto iustus: qui a Pilato preside corpus Iesu christi multo precibus obtinuerat: sepultureque mandauerat: vnus ex. 72. discipulis: tempestate hac ab apostolis ad predicandum christi euangelium in iudeam missus: ibidem officio iniuncto strenue inserviens: multas pro christo protulit persecuciones in quibus tandem victoriosissimo quieuit sine. Et inter cetera fertur quod venenum biberit: sed prope fidem nihil ex eo triste pertulit. Cuius ob eximias eius virtutes factus habitus sit: eius festum. 13. calē. Augusti celebratur.
- N**icodemus autem Samarielis nepos: et phariseorum religionis princeps: christique discipulus: qui (vt Ioan. 3. cap. 13) ad Christum nocte venerat: a quo et instructus fuerat: quod si saluari volebat oportebat cum ex aqua et spiritu sancto renasci: huiusmodi temporibus apud hierosolymam maximus in prelio ob eius doctrinam habitus est. Cuius opera et exemplo magna phariseorum postea ad christi fidem conuersa est: hic cum incompatibilis ingenij vir esset: et christum dominum nostrum e ligno crucis deposuisset: sepultureque tradidisset: clauos et lanceam et linteamina ac queque passionis instrumenta summa cum diligentia sibi tanquam thesaurum maximam reseruauit: que omnia cum christi imaginem ad similitudinem in linteamine sepulchri impressam e ligno effigurasset: in eius medio cum quadam apulla ipsius christi sanguine plena ad futuram rei memoriam includit: huiusmodi futura hierosolymorum euersione: imaginem ipsam in galileam transtulit. Quam denique post multos annos quidam Alpinus nomine Episcopus: vir religiosissimus: in nauem ad hoc fabricata conposuit: et mari sine ulla custode cum multis luminaribus credidit. Que domino disponente consilio postmodum anno salutis nostre 740. ad lunensem portum deuēit. Ibidemque ea exente angelus quedam lucem episcopi nomine Ioanem virum sanctum per gentem admonuit: vt eo concitus cum clero et populo properaret. Qui veniens nauem: vt premonitus fuerat inuenit: et imaginem vultu terribili a Nicodemo effiguratam: cum apulla et luminaribus adhuc accensis et nauem eduxit: que apulla sanguine plena lunensi episcopo reliques imaginem ipsam curru splendidissimo vectam: Lucam cum magna reuerentia et gaudio produxit: quam et diuini Martini templo celebri collocavit: vbi et nunc usque crebris miraculis iuuat.
- V**eronica mulier hierosolomitana: christi discipula matrona siquidem sanctitate ac pudicitia insignita: his temporibus a Tyberio Cesare per Volusianum necessarium suum virum strenuum e hierosolyma cum sudario Christi Romam accersit. Retinebatur quippe idem Cesar magno infirmitatis morbo: que cum primam mulierem sanctam suscepisset et christi imaginem contigit ab omni infirmitate curatus est. Ob quod miraculum ipsa Veronica ab ipso Cesare magno in precio deinceps habitata est: ibidem enim usque ad mortem cum Petro et Paulo: apostolis atque Clemente pontifice ecclesiam dei constituta perseuerauit. Hec ipsa est quam dominus a sanguinis fluxu fatigata: vt sacra euangelij habet historia vestimentum eius sumentem tangendo sanauerat: a quo etiam passionis eius tempore eadem imagine vultus sui

in signū amoris donata fuit. Ipsa autē Imago panniculo sic Impressa Clementi pontifici et successoribus eius ab eadem ex testamento declarata: nunc vsq; ibidem in beati Petri templo a christi fidelibus maxima cum religione inuisitur. Quam et multi per tempora: exquisitis celebrare laudibus. Inter quas illa singularis habetur: que incipit. Salve sancta facies nostri redemptoris. In qua nitet species diuini splendoris. Impressa panniculo nunci candoris. Dataq; Veronice ob signū amoris etc.

523 **C** Jacobus apostolus cognomento iustus domini (ex sorore Marie matris eius) frater: hoc anno post ascensionem dñi ab apostolis hierosolymitane ecclesie primus episcopus ordinatus: sedit annis. 30. Vir certe et ab ipso matris vtero sanctus: qui vinū et siceram nūq; bibit: nec carnē manducauit: nec balneo aut vnguēto vsus est: vestimentisq; tantummodo lineis et candidis induebatur: et solus sancta sanctorum ingrediebatur et ita assidue pro salute pupuli flexis genibus orabat: ut eius genua camelloz more occultarentur. Huius itaq; Annanus pontifex Iudeoz recedente Festo ex Iudea ipsius prouincie gubernatore cōprehendit: et xpm negare facere annixus est: qui cū id facere recusaret: eū lapidibus obrui precepit. Dum autē p pceptis de tēpli pinna dei creteretur: cōfestim in terrā collisus pro ut potuit manus ad celum tetendit et pro per e secutoribus orant. quo ad huc spirāte fulonis fuste in capite percussus expirauit. Iosephus autē in vltimo antiquitatu libro dicit hūc tante fuisse sanctitatis q; propter eius necē oibus creditū fuit hierosolymā fuisse euersā. Hūc autē post resurrectionē dñs ipse apparuit: ei q; panē bñdicēs ac frāgens dixit. Ad si comedere panē tuū q; a mortuis filius hoīs resurrexit. Hūc (ut Gratianus i canone de cōse. di. prima refert) missā p nī tantūmō dicendo apud hierosolimā primus cōsecrauit: h; sint qui petro apostolo hoc primū ascribere velint: et hūc Jacobū mysteria auxisse. Iuda. n. primo erāt hec oīa et simpliciter tractabant. Sixtus primus pontifex deinde in celebratione: et ipse hec auxit: atq; mandauit: ut sanctus sanctus sanctus dñs deus sabaoth caneret: postea Basilius doctor hoc mysteriū auxit: et alij plurimi summj pontifices auxere: Nā celestinus primus Hūc introitū dedit. Gregorius magnus Kyrieison. Gloria vō i excelsis deo Thelephorus pontifex h; alij id sirico ascribant collationes vero et gradualia atq; prefationes Helasius primus ordinauit. Epistolā et euāgeliū diuus hiero. Alleluia autē hierosolimitana ecclesia sumptū fuisse tradunt. Symbolū quoq; i Niceno concilio statutū fuit. cōmōrationē mortuoz pelagius ex Gallijs accepit agnus dei sergius dñi mandauit. Osculū pacis vari Innocentius instituit. Dispersionem aque in principio missę Alexander ordinauit. Et tñus Leo tertius de quibus locis suis dicemus.

C Viri disciplinis excellentes.

C Xenarcus philosophus peripateticus: vir memorabilis quē Strabo admodū iuuenis audierat huius Tyberij tēpibus apud seleucia Sicilie vrbe diē obiit. hunc vero non diu domi mansisse dicunt: s; aut alexandrie aut Athenis Romeq; docēdi cā electus vsq; ad senectutē magno in honore semp huius fuit. Arij postea: de hinc Augusti cesaris amicitia vsus est. Sed paulo ante hec tempora ante q; mortem obiret vsus amisit.

C Dioscorus orator Asianus strabonis amicis tēpente hac claruit: hic est sardis oriundus historias et poemata multa conscripsit: que etiā antiquis non cederent poematibus.

C Cassius seuerus orator peregrinus qui postq; in exiliū pulsus fuerat antilianū illud prouerbium luserat hūc tēpibus h; Eusebiū. 25. exilij sui āno i summa inopia morit̄ adeo ut vix pāno eius verenda pegerēt.

C Vocienus motanus narbonensis orator per hoc tēpus in insulis Balearibus que sunt i hispanico mari (ibidē a Tyberio cesare relegatus) moritur: vir sane in oī doctrina scientissimus qui et multa scripto mādanit. In his autē Balearibus insulis primū fundaz vsus (vt virgilius ait) inuentus fuit.

C Philo deus natione Alexandrinus vir quidē desertissimus per hec tps in scio multo fuit et multa eleganter grauit̄ q; cōscripsit: qui sua doctrina eloquētiāq; Apionis grāmatici temeritatē contra iudeos ab Alexandrinis missaz: cōpescuit. Quāobrez multi eloquētiā eius admirantes dixerūt. Aut philo platonē sequitur: aut plato philonē. Hūc Romā deniq; veniens: cū petro apostolo conuersationē habere cepit: a quo de fide optime edoctus: multa de laudibus xpiane religionis postea scripsit que (ut diuus testat hieronymus) inter ecclesiasticos computantur codices et quamaxime in quinq; Moyfi libris preclaros edidit cōmentarios: et alios quoz tituli isti sunt.

De confusione linguarum	li. i.	De victimis	li. i.	De vita sapientium.	li. i.
De gigantibus	li. i.	De ijs q; sensu pēāt	li. i.	De conuersatione vite	li. i.
De diuisione equaliū et orioz	li. i.	De pactis	li. i.	De herede diuinarum rez	li. i.
De re promissionibus	li. i.	De ideis	li. i.	De tribus virtutibus	li. i.
De exodo	li. 5.	De prouidentia.	li. i.	De natura et inuentione	li. i.
De tabernaculo	li. 4.	De eruditionibus	li. i.	De agricultura	li. 2.
Quōd somnia adeo mutantur	li. 5.	De ebrietate	li. i.	Quare quorundam in scripturis mutata sunt nomina.	

C Burgondionum regni principium.

C Burgōdiones populi his tēpibus in celtica Gallia initiū sumpsisse Vincēcius Gallicus historiographus scribit: hos autē populos primo e Scythicis locis prodijisse cōstat e Scatania. s. oceanī septentrionalis Insula: q; ex aduerso dacie inter Germaniā Gothiāq; posita est. Hi primo his temporibus supra Rhenum fluium confedere: sed valēntianū principis postea temporibus ad Rhodanum fluium vsq; descendēs ibidemq; castra ponentes locum Burgos appellarunt. Et exinde Incole omnes appellati sunt Burgondiones. Cūq; duobus annis eo in loco sit in tentorijs cōsedissent: nihil presumentes tandē a Romanis et

Anno xpi

gallis iubent locū cū vxoribus et liberis inhabitat. Nacti itaq; domiciliū secus Rhodanū: cū locū postea semp tenuere: sibiq; ex ducibus reges cōstituerē. Et p̄mo qdē Vūdiocbū quēdā Arrianū d̄ gnē Athanarici regis Gothorū regē sibi cōstituit: quē post multos ānos Attila hūnoꝝ rex i isigni illa pugna quā i Aluernia d̄ Gothos Frāchosq; habuit: fudit atq; fugauit: cōprehēsus deniq; iterfecit. Adilitabat tūc Vūdiocbus rex Francoꝝ stipēdijs romanoꝝ d̄ hūnos romāis isestissimos. Vūdioccho aut mortuo q̄ttuor post se reliq; filios. vꝫ Vandebandū. Hodisellū. Chilpericū et Rodemarū: Hoꝝ Vandebandus natu maior Hodisellū et Chilpericū cū duobus eoꝝ filijs trucidauit. Capta deinde chilperici vxore i aqs d̄mer sit: eius quoq; filias Sedelidā et Chrochildē exilio dānauit: quaz atiq; mutat vestibus se deo dicauit. Chrochildis vō natu mior ad Clodoneū frācoꝝ regē fugit quā et sibi idē rex m̄rimōio copulauit. Ac sic Vandibādus totū sibi regnū paternū v̄dicauit. Quo mortuo Sigismundus eius filius regnū obtinuit: et filiā suā Childerico Clodonei francoꝝ regis filio: qui Burgōdiones pp̄ chrochildē pullas tributarios fecerat: vxorē dedit. Ipseq; Theodorici Italie seu Rauenatis regis filiā vxorē duxit: ex q̄ vnus t̄m suscepit filiū quē a supaducte nouerce necari iussit. Adortuo vō Clodoneo p̄dicto francoꝝ regē: eius filij Clodouens: Childericus et Lotharius a chrochildē matre stimulatī aduersus sigismūdū et eius patrū Vūdemarū bellū mouerūt. Clodouens aut aduersus sigismūdū ipetu facto: ipsū cū vxore ac fillijs captos i terfecit: et gūdemarus supatus terga v̄tit. Sed paulopost viribus resūptis aliq̄tis per regnauit: s; mox iterū a nepotibus supatus atq; fugatus: Burgōdionū puincia in francoꝝ cessit ditionē. Hos aut reges constat p̄ multa secula regnasse i Celtica gallia: vbi fuerat he ciuitates. Senonis: Metropolis: lugdunū et vicina: hi populi aliq̄n hedui: q̄nq; Burgōdiones: et interdū Sequani sūt appellati: hodie regia dignitate omīssa: ducatus titulū tātūmō retinēt: quoꝝ dux ceteris p̄ncipibus xp̄ianis atq; ducibus p̄cellit. Burgōdionū aut ducatus: alias comitatus Rhodanus fluius a gallia romanoꝝ puincia diuidebat: q̄ Heluitijs heduisq; ac lingōibus finitimus erat. Rhenū deinde fluiū p̄ sine h; vñ et iter rhodanū et Rhenū fluios burgōdionū ducatus. s. diez itier expediti h̄re d̄. In cuius medio Biloncia ciuitas maxia eē dicit.

37

Agrippia Marci agrippe ex Julia Octauiani filia genita: gaijz calligule imperatoris mater q̄ iter m u lieres claras copulat: hoc āno a Tyberio cesare socero suo multis iniurijs et oburgatiōibus vexata morte sibi ipsi a cibo abstinēdo ipetrauit. Hec adhuc admodū adolecētula germāico sue erat isigni iuuei et Tyberij Cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida: sed fulgidior q̄ insolētissimi p̄ncipis soceri sui obstiato p̄posito recudisset p̄fidia. Ipa q̄ppe ex eodē viro suo tres cū fuisset enixa mares: ex quibus vnus caius calligula fuit: et toridē filie: ex q̄bus agrippia Marois mater vna extitit: cū ope Tyberij patris venēo sublatū vix suū egre ferret: et femineo plāctu necē viri sui desleret: i Tyberij soceri sui odiū incidit: adeo vt ab eodē oburgatiōibus plurimis isestaret. Sed egregia mulier idignū existimās qd̄ i se a Cesare agebat: morte fastidia stomachosi p̄ncipis effugere dispoluit: q̄ cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aio accersire statuit cōfesti a quocūq; cibo abstinē cepit. Qd̄ cū relatū eēt Tyberio ne sibi auferretur seuiēdi i eā mā: eoꝝq; deductus ē: vt cibū gutturi eiusdē violēter ipingi facēt: vt hoc mō perire volēt i si p̄mittēt. Et Agrippia q̄to magis iurijs exercebat: tanto acrioris efficiebat: p̄poit: et sic a cibus oio se abstinēs moriēdo isolētā scelesti p̄ncipis supauit. Qua quidem morte: et si plurimum glorie sibi apud suos conquesierit Agrippina: Tyberio tamē longe amplius reliquit ignominie.

Caius calligula.

38

Caius cognomēto calligula: Brusij Augusti Cesaris priuigni filius: et p̄dicti Tyberij nepos quartus Romanoꝝ impator anno primo quarte et ducētesime olympiadis imperiū occupās impauit ānis tribus: mēibus. io. ac diebus. 8. Hic ideo Calligula cognoiatus fuit: q̄ eius inuentū extitit deserēdi caligas margaritis isignitas: vir certe oiuꝝ scelestissimus: et p̄bris oibus iniquinatus: qui referētib; Orofio et Eutropio: Tyberij dedecora purgauit. Quibus enim sororibus suis stuprū itulit: et cū ex vna earū filiā suscepisset: etiā cum ipa rē habere voluit: atq; tādē easdē sorores sic stupratas exilio dānauit. Ademnij insup reguli sui vxore ducēs: ip̄z ipulit vt deinceps vxoris patrē se fore et diceret ac scriberet. Maxie itē crudelitatis fuit adeo vt sepins exclamasse dicitur: vtinā romanus populus vnā haberet ceruicē: quā oēs vno ictu interficerē: et propterea omnes exules et plurimos nobiles iterfici iussit. Nil domi vel foris strenue gessit: sed auaritia sua omnes expoliavit. Se metipsū nāq; (vt refert Eusebius) in decos rettulit: et Petronio Syrie p̄fecto madauit vt hierosolymis suam statuā sub noie Iouis maximi poneret. Idq; i oibus Indee synagogis (vt Iosephus scribit) fieri p̄cepit. Et cū nullius ingenij minimeq; doctrine eēt oibus inuidebat: et p̄pterea paululū abfuit: quin virgilij: Luuijz scripta et imagines ex oibus bibliotecis amoueri fecerit et abradi. Agrippā nāq; herodis filijz a Tyberio in carcerē coniectū statim liberauit: et Indee regē fecit: q̄ patrū accusauerit: et propter ipsum herodem Tetrarcham perpetuo exilio lugdunū relegauit. Multas tamē vrbes hinc inde ex suo noie edificauit: et p̄sertim apud Thraciā Calipolim vrbe isignē: et circa Regiū et syriā propter aduentuz Plauim frumēta deserentiū: horrea multa decēter struxit. Quibus ita gestis postreō ob insolētias a suis necatus ē. Ferūt ingentē archā varioꝝ venenozū Claudio p̄ncipe apud eū fuisse inuērā q̄ ab ip̄o Claudio p̄ncipe in mari demersa: infecto mari maxia pisciū multitudo ē interēpta. Iosephus tamē de eo dicit: q̄ fuerit rbe tor optimus: greca pariter et latina lingua ad dicendum paratissimus ac intelligenda aliena opera promptissimus: ita vt maiori oratiōe dictis cōtradiceret alienis: et acerrimo ingenio: meditationisq; labore suum magis opus excellē dictōis fortitudie p̄probarer. hūc itaq; Tyberius magna studuerat necessitate erudiri

5237

sz stolidus vir bōa hgregata ex eruditōis ope suā noluit: sz p̄tate abusus: isidias passus p̄uēit ad mortem. Anno xpi
C Agrippa magnus Aristoboli regis filius āno p̄mo Caij Cesaris patri in regnū succedēs: teste Josepho
 regnauit iudeis ānis. 7. hic vt Josephus ait fuit natura bonus: et ad b̄nficia munifica p̄paratus: et ciui-
 tate Hierusalē pp̄ijs s̄p̄tibus plurimū exornauit: ita vt sua claritate m̄cribusq; gauderet: et fauorabilis
 sue vite iura adeo dispōderet: vt in nullo herodi dissimilē eēt. Ipe eniāte q̄ herodes rex e vita secederet ap̄d
 Romā steterat: vbi p̄pter eius ingenij claritatē maximā cū Brusio Tyberij Cesaris filio cōquieserat fa-
 miliaritatē: ac etiā cū Antonia ipsius Brusij cōiuge et Caij matre: p̄pter qd̄ eā vt matrē suā venerabiliter
 appellabat: et ideo illa Caiū filiū suū ei tradidit curandū. Qui cū futurū eū aliq̄n̄ p̄dixisset impatorē: ap̄d
 Tyberiu accusatus fuit q̄ in viculis eū per. 6. mēses cōiecit: vbi et maximas calamitates p̄tulit. Sed eodē
 Tyberio defuncto: a Caio in impio successore relaxatus fuit: et hierosolymoz rex constitutus. Atq; ita ex
 magna aduersitate ad magnā diuinitatē cito cōscēdit. Nā Caius idē Augustus cū e vinculis eduxisset: cō-
 festim eius capiti dyadema regiū iposuit: et p̄ cathena ferrea quā gerebat in carcere: aureā eiusdē pōderis
 ei cōdonauit. Et sic in patriā suā cū regia p̄tate abire p̄misit. Herodes autē Salilee tetrarcha eius cogn-
 tus: hoc audito eius p̄tate ex inuidia ferre nō poterat: et q̄ maxime herodias eius soroz nō ferebat: q̄ euz
 in maiori dignitate cernebat q̄ maritū: et p̄fertū cū eū intuebat regalibus insignijs incedētē. Qui vxoris p̄-
 cibis fatigatus: cū ipa tandē Romā vēit. Agrippa autē eoz intētiōnē intelligēs: vniū ex libertis suis cū ma-
 ximis m̄cribus et epistola aduersus herodē Romā p̄misit. Accusans eū q̄ cōsiliū cū Seiano rege et cum
 Artabano partho aduersus Tyberiu p̄mo et postea aduersus Caiū habuisset. probamētūz vō huius rei
 dicebat: q̄ herodes ipse maximā armoz cōstructionē haberet: que qdē. 70. pugnatōz millibus sufficissz
 Interrogato autē herode si sic eēt. Rēdit arma eē. Tūc Cesar credēs oia vera eē: tetrarchiā Salilee et oēs
 opes ab herode abstulit: et Agrippe regno adiecit: ipsumq; herodē p̄petuo dānsuit exilio: vt dictū est. He-
 rodiadi autē: q̄ Agrippe soroz erat: cū Cesar mariti opes restituere mādasset: illa oio recusauit malens vt
 rū in exiliū subseq; q̄ in patriā sine ipso iucūdari: dicēs absurdū valde eē in aduersis illū derelinq; debere
 quē in p̄speris sociū habuerat: et sic ambo Lugdunij galliarū ciuitate miserabiliter periere. Ac sic et p̄ diuī
 Joannis baptiste nece: et pro inuidia quā in Agrippā habuerant tale suppliciu p̄tulerūt. Sed vt ad agrip-
 pam redeā: Cū e Roma p̄recesset Hierusalē: mox ad gr̄as exoluēdas cū oī celeritate tēplū visitauit: et ho-
 stias celebrauit: nihilq; qd̄ erat legitimū dereliquit. Ibi nāq; cathenā aureā quā ei Caius dederat suspen-
 dit: vt maximū ex hoc eius p̄petuo indicaret casū. Eozq; cultu deo sic exhibito statū Theophilū quē ponti-
 ficē a p̄tificatione submouit: et cuidā Boetho Symōis filio tradidit. Sed anno exacto iterū Boethū p̄tifi-
 catu p̄nauit: et Jonā Anne p̄tificis filiu tanq̄ digniorē p̄tificē cōstituit. Sed eo humilitatis cā renuente
 fratri eius Matthe cōtulit. Quo postmodū p̄tificatione spoliato: pro eo Elioncū Boethi natū pontificem
 maximū creauit. His optie ex sentētia gestis: iterū ad exornandā hierusalē aium adiecit. Vñ et theatrum
 Romā eoz struxit: v3 amplitudine et pulchritudine decoratū. Amphitheatrū quoq; multa impētia cōstruxit.
 vbi cū spectacula celebraret musica: q̄q; instrumēta p̄duxit. Sz et balnea ac porticus celsis opibus exaltauit
 et alia p̄pe infinita i vrbe et extra extruxit monumēta. Demū cū i Cesareā descēdisset: vt in honozes Cesa-
 ris spectacula celebraret: et se vt deū ibidē appellari p̄misset: ab angelo cōfesti p̄cussus ē: et tumēte iā corpe
 ad aicos se vtēs ait. En ego ille q̄ mō dicebat deus: nūc mortis nexibus cōstringor. Quibus dictis: anno
 etatis sue. 57. expirauit. hic Agrippā filiū. 17. ānū h̄ntē reliq; heredē: ac tres filias: Beronicen: Mariaz
 et Brusillam: habuit insuper et fratrem nomine Herodem Calcidis regem: qui eidem propter teneram si-
 lii etatem in regno successit: de quo mox dicemus.

Petronius patricius romanus hoc āno a Caio Cesare post Vitelliu legatus i Syriā mittit: vir qdē bo-
 nus: iustusq; ac iudeis plurimū fauorabilis. Nā cū Caius vidisset iudeos sua simulachra in synagogis
 suis recusasse: graniter tulit q̄ ap̄d eos solos despectui haberet. et iō ipm̄ Petroniu in Syriā legatū misit:
 iubēs vt cū magno exercitu iudeā oēm inuaderet. et siqdē sp̄te in eoz tēplo eius simulachrū suscipent: b̄n-
 Sinaūt resistere molirent: pugnādo idiipm̄ incōcōtāter efficeret. Atq; ita vt Cesaris mādāta p̄ficeret: in
 Syriā prexit. Quo audito multi iudeoz in Ptolomaidē eidē occurrerūt dep̄cātes ne ad trāsgressionem
 p̄ne legis eos cogēt. Petronius vō vt erat vir prudētissimus eoz p̄cibus p̄motus: et eoz cōstātiā p̄siderās
 Videbat eni: si impatorie iussioi obedire vellet: q̄ multa eoz millia i mortē darent: Caio iudicauit scribē
 dū: vt siquo mō eius aium ab hac re nefaria remoueret. vñ et epl̄as ad Caiū dep̄catorias misit: ne. s. tor in
 deoz milia cōtēnēt q̄ nō possēt sine igēri bello et cede i trāsgressionē sue religiōis ipelli: mēoriā ēt nō bonā Ro-
 mā noīsi postēriora tpa relinq; Sz Caius vt erat aio seuus suscepta i irā maximā stati p̄citatus ē. et vt Pe-
 tronius hic cūct p̄ntibus et futuris efficeret exēplū: v3 q̄ nullus impatorz mādāta p̄cipēdē p̄sumēt: epl̄am
 mortē sibi rescripsit. Sz ānq̄ epl̄a eidē redderet: Caius e medio sublatū ē. vñ et Petroio p̄mū epl̄a d Caij
 morte vēit q̄ illa q̄ se p̄pā māu occidi iubebat. Atq; ita petronius p̄ gr̄as quā iudeis p̄stiterat tā Rome q̄
 i vno quoq; regno milia sibi gr̄as p̄pauit: eūq; cūcti senatorij ordis viri hac p̄ magno fauoz p̄fēbant. Cō-
 firmatus deide a Claudio impatore: et maximū adiutoriu p̄ alexādrinos et Boritēses iudeis ifestos p̄stitit
 ac p̄ eū Iudei multis in locis salutē b̄nficiū acceperūt. Eozq; post tertiu ānū amoto. Marsus quidā Ro-
 manus: eidem in Syriā magistratu seu p̄tura successit.

Flaccus Anilius patricius Romanus: et ipse eodē anno ab eodē Caio cesare Egypti p̄fectus mittitur
 Qui magistratu inito (et alexādrino populo cōsentiente) multis calamitatibus iudeos ibidē degētē afflixit.

Anno xpi

Nā vt Cato placeret: eorū synagogas imaginibus: statuis: arisq; ac gētiliū victimis pollueri nō cessabat. Quāobrem multa ibidē inter iudeos & paganos orta ē seditio. vnde & terni ex vtraq; pte legati ad Caiū mis-
sifuerunt. De quorū numero Philo disertissimus philosophus atq; orator p iudeis fuit. Qui cū suorū cāz
optime apud Cesarē defensaret: e Secretario excludi iussus ē. Qui egrediēs monuit iudeos secū existen-
tes bono aio eē: qz ppe erat vt deus eius malis opibus repugnaret: ac si post paululū Caius a suis obrun-
catur: & cū Claudius in imperio ei successisset: mādauit Syrie prefecto vt seditiōnē amoueret: nec cogere-
tur iudei paternas leges transcendere. Ac huiusmodi edictum in Alexandria misit.

43

Claudius Calligule p̄dicti patris quintus Romanorū impator hoc āno qui fuit. 205. olym-
pias Romanis impare cepit: & impauit annis. 13. mēsis. 8. & diebus. 20. hūc predictus eius
nepos captū in ludibriū reseruauerat: sed ope & industria Agrippe regis iudeorū (vt Iosephus
refert) patruo interfecto imperiū accipere pmeruit: vir quidē admodū pius: sed cibi viniq; di-
tēpore intēperatissimus. Hic Britāniā insulā quā nemo attingere potuit in deditiōnē accepit
& alias orbadas insulas paruas romano adiecit impio. Iudeos insuper tumultuātes Roma
depulit: atq; seditiōes quasdā in Iudea a quibsdā pseudo pphetis cōcitatas cito cōpressit. Tres enī vxores
(vt Iosephus li. 20. c. 15. testat) habuit ex quaz p̄ma noie Petina Antonia genuit. Qua defuncta Bessa-
lina Bessale oratoris cōsobrinā duxit: ex qua Britānicū & Octauiā suscepit. Tertio Agrippinā Germa-
nici filiā habētem iam Aeronē filiū sibi matrimonio copulauit: p cuius amore Bessalina vxorem pereme-
rat. Bessalina aut mortua Agrippina sibi metuēs ne Britānicus Bessaline filius succrescēs regnum a
patre aliquādo suscipet. Claudii ob filij Aeronis amorē veneno hoc mō peremit. Delectabatur quidem
Claudius plurimū boletis: illosq; cibos dicebat deorū: eo qz spōte nascerent. Quod cū aduertisset Agrip-
pina studiose coctos veneno infecit: eosq; ipsa apposuit temulēto. Verū cū vomitū & alta solutiōe videret
salus mariti secutura opere Xenophōtis medici illitis veneno p̄nis ad vomitū cōtinuādū porrectis eo itū
ē: quo cupiebat vxor: qz in cubiculū reductus: ignaris oibus p̄ter vxorē mortuus ē. Quis quidē mors nō
ante ab Agrippina palā nūciata est q̄ amicorū suffragio omissio Britānicū filio Claudij tāq; iuniorē Ae-
ro sublimaret in principē: eoq; sublimato statim misit. Vsurū militie sue principē: & cū eo tribunos libertorū
prepotētes vt deducerēt per castra Aeronē filium Agrippine: eūq; mox principis adoraret. & hoc modo
Aero p̄motus condignū postea matri antidotū rependit: vt infra dicitur.

CBessalina aut impatrix Claudij p̄dicti vxor & Barbati Bessale cōsobrini filia his tēporibus ob ingen-
tē pulchritudinē admirāda oibus fuit: & adhuc adolescētula Claudio iā sene panlopost nupta ē. Quā tan-
te libidinis in ipso iuuetutis flore fuisse ferūt: vt innumeris se summiserit adulteris: & sepe mutata veste lu-
panaria celebrauerit. Quin teste Plinio li. x. cū Scorto famosissimo ad libidinis actus certauit: seq; me-
retrice superasse inter diē & noctē: qnq; & viginti cōcubitus affirmauit. Et interrogata r̄ndit potius labo-
re fessa: q̄ cōcubitu faciata. Quod Iuuenalis in Satyra. Credo pudicitia: tenigit dicēs. Lassata viris nō
dū satiata recessit. Tādē ita fuit libidinis furore stimulara in quēdā. C. Syliū iunenē perspicacē: q̄ Iuliā
Syllanā nobilē seminā: eius m̄imōio exturbanit: vt vacuo adultero potiret. Deniq; cū Claudius impa-
tor sacrificij grā hostiā vrbe inisset: cūeta nuptiarū solennia celebrauit. Cūq; Claudius Romā reuersus
fuisset: eius exigētibz demeritis eā confodi fecit: cuius corpus matri cōcessum fuit: vt Iuuenalis in Sa-
tyra que incipit oibus in terris testatus ē: hec enī ex Claudio Britānicū filiū & Octauiā Aeronis vxorē
genuit. De ea etiā Cornelius Tacitus li. xi. multa scripsit. Et Plinius li. x. Atq; Suetio. i vita Claudij.

CJacobus maior ap̄tus dñi: Sebēdeiq; ex Maria Salome filius: ac diui Joānis euāgeliste fr̄: quem dñs
vna cū eodē Joāne fratre vocauerat dicēs: Vēite post me faciā vos fieri piscatores hoīum: quiq; relictis
retibus & p̄ce secuti fuerāt eū: hoc āno post q̄ p̄dicādo vniuersā pagrasset hispaniā: i q̄ nouē tm̄ q̄sierat di-
scipulos. In Iudeā reuersus ab Herode Agrippe regis fr̄: q̄ in Hierusalē fr̄is vices gerebat: obrutatio-
ne cāpitio: martyrij palmā adeptus ē. Eius aut sacratissima ossa postmodū discipuli ipsius ab Hierusalē
ad hispanias trāstulerūt: vbi. f. p̄dicatiōis officiū vinēs exercuerat: atq; ibidē in vrbe Ballatia: que ē in vl-
timis finibus hispaniāz cōdidere: q̄q; celeberrīa gētiū illius: & pegrinarū nationū veneratiōe excolunt: cu-
ius festū. 8. calē. Augusti. celebrai. Hic vna tm̄ & septē canōicis breuē scripsit epistolā: i q̄ (vt diuus Hiero.
ait) sanctū instruit clerū de cultura celestīū p̄ceptoz: & regula catholice obseruatīe: & de iuicte patiētie maie-
state: & d̄ reuelatiōe plimoz: & d̄ mēdacio magroz. Hic et matrē suā Salome ob amorē xpi viz derelinq̄re
docuit. De q̄ Criso. sic bz. Hāc q̄ppe nō vicit maritalis affectus: qz ille erat tp̄alis maritus: iste. f. xps eter-
nus sp̄sus. Cognouit. n. (ait) q̄ aplius p̄desset marito suo. si pp̄ deū reliq̄ret viz q̄ si pp̄ viz reliq̄ret deū.
cuius religionē & ad xp̄z reuerentiā diuus Jaco. vald̄ approbauit: ip̄azq; b̄ i bono p̄posito confirmauit. hec ille

Primus
Papa.

44

Petrus papa & apostolorū p̄mus hoc āno q̄ ē secūdus impij Claudij ānus occiso ab Herode p̄-
dicto Jacobo apostolo: quintadecima die mēsis Februarij. postquā per septē annos asiaticas
cōfirmasset ecclesias: ab herodis carcere liberatus Romā venit: & ibi p̄mā cathedrā tenere ce-
pit: eo qz cum ipsa ciuitas totius mundi caput esset: etiam pontificali sedi conueniētem esse cer-
nebat. Sedit at in ea annis. 25. & mēsis. 7. Fuit hic natione galilens ex Bersaida ciuitate. 5245
Joānis filius & Andree frater. Qui post ascensionem domini: cum septem annis apud
Antiochiam vrbe primū sedisset liberatus: vt p̄fertur: ab herodis carcere: statim Romam e Hiero-
solyma ad expugnandum Symonem magum venit: ibiq; predictis annis vsq; ad vltimum Aeronis an-

num sacerdotale tenuit dignitate: ac deniq; a Nerone cruci affixus martyrio coronatus ē: s; capite ad terram verso: et pedibus in sublime leuatis: ita enim mandauit asserens se indignū: q; sic cruci affigeret: vt suus dominus Iesus xps affixus fuerat. Quo mortuo sepultus ē in vaticano via Aurelia in hortis neroni anis. Hic ille ē Petrus qui supra mare ad xpm ambulauit: qui in dñi trāsfiguratione et puella suscitatione a dño electus testis fuit: qui staterē in ore piscis inuēit: qui tria millia hominū in festo petbecosten sua pdicatione cōuertit: qui Ananie et Saphire vxoris mortē predixit: quiq; Eneā paralyticū curauit: et Cornelium baptizauit: atq; Thabitam a morte suscitauit. Quine ymbra sui corporis multos infirmos curauit. Hic in q̄ ille est Petrus: quē his verbis xps allocutus ē: Beatus es Symon Bariona: q; caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui ē in celis: et tu es Petrus: et super hanc petra edificabo ecclesiā meā: et tibi dabo clauēs regnī celozū: potestare videlicet ligandi et soluendi. Et h; simpliciter maiorum et minorū sacerdotū discretio ab ipso dño nostro Iesu xpo exordiu perhibeatur sumptū: qui duodecim apostolos: tanq; maiores sacerdotes: et septuagintaduos discipulos quasi minores sacerdotes instituerit: Petrum tamen hunc quasi in summū delegit pontificē et sacerdotē: cū ei pre omnibus et pro omnibus clauēs regnī celozū tribuerit. Et a se petra petri nomē sibi imposuit: atq; pro eius fide se specialiter rogasse testatus est et vt ipse ceteros cōfirmaret: sibi iniūxit dicens: Ego p te rogavi petre vt nunq; deficiat fides tua. Et tu ali quando cōuersus confirma fratres tuos. Ac sic petro huic: reliquisq; apostolis cōcessum ē a deo primariū et ipsi voluerūt id ipsum: vt reliquis oibus preesset apostolis: et Cephas: id est caput et pncipiū teneret apostolatus: Qui et eandē formā sris successoribus et reliquis ep̄is tenendā tradiderunt. Et non solū hoc in nouo testamēto est cōstitutū: sed etiam in veteri fuit. Unde scriptū est: Moyses et Aaron in sacerdotibus id est primi inter eos fuere: Hec tamē apostolica sedes caput et cardo a dño et nō ab alio est cōstituta: vt etiam testatur in canone. 22. distinctiōe capitulo Sacrosancta. Primus itaq; hic Petrus quadragesimalis ieiunium instituit: vt patet etiā in canone. 93. di. ca. Si inimicus ē iste. Duas autem ep̄istolas: que canonicè nominantē scripsit. In quarū prima discipulos Christi inuictos toto orbe terrarū diffusos et peregrinos monstrat: et preterite vite penitere psuadet: ac in nouā vitam pficere tota sollicitudine exhortat. In secunda vero per fidē huic mundo sapientes mortuos eē declarat: et eiusdē quāta sit pietas magnitudo demonstrat. Hic preterea Linum et Cletū sacerdotes cōsecrauit: qui (nō valente ipso) christianis sacerdotale officium exhiberent: nec multo post Clementē virum sanctissimū consecrauit ep̄iscopum: cui et oiodam ecclesiam a Christo sibi traditā cōmendauit. His itaq; ita ordinatis vna cū Paulo Hieronis iussu necatus est.

Symon magus natione Samaritanus vir quidē callidus atq; superbus: his temporibus ex Syria Romā venit: vbi suis prestigijs et incantatiōibus populū Romanū eo erroris deduxit: vt deus crederet: Quis vt dictū est) dū in Samaria esset a Philippo et septem p̄mus dyaconibus baptizatus fuit. Quo baptizato vna cū Silena vxore: et erroris socia multas hereses disseminare cepit. Sed Petro Romā adueniente: oīs eius scelera ad nihilū deducta sunt. Nā cum tandē ad celū magicis artibus: populo spectatē volare tētasset: Petro orate Symon in terrā decidit: et fractis ceruicibus expirauit. Hinc symoniaci heretici quidem pessimi origine sumpserunt: qui donū spūs sancti et emere et viderē cōsueuerunt. Quisq; (vt Gratianus in canone testat) creaturaz nō adeo eē affirmat: sed ex sup̄na virtute prouenire testatur: vt ps. 24. q. 3. c. Quidam. Lamobrem Petrus a Romāis rogatus: Marco eius discipulo conscribendi euāgelij negociū tradidit.

Paulus Iesu Christi dignissimus apostolus: philosophus: atq; verbi dux: electiōis vas: his tēporibus per vniuersam Asiā predicans maximo in precio apud omnes nationes fuit. Hic nāq; ex tribu Benjamin fuit. ex oppido Iudee quod Bithalis nominat: qui cū a Romanis captus a puero fuisset cum parētib; suis Tharsum Cilicie urbem (vbi eius pater ciuilitate romana donatus ē) commigrauit. Ados sigdem tunc Romanorum fuit: cum Monarchiam totius mundi conquirent: vt gentes: que cum pace et coronis Romanis occurrerant: privilegio Romane ciuilitatis potirentur: eorumq; fratres dicerentur. Cōtigit autem: vt cum Romani Ciliciam cum exercitu petissent: Pauli pater cū nobilioribus Tharsensibus Romanis occurrere: illosq; cū pace susceperet. Lamq; obrem consularē vestem pmeruisse: et inter ciues Romanos annumeratum fuisse: propter quod et Paulus hic apostolus ciuis Romanus habitus est. Ex Cilicia igitur hic Paulus adhuc adolescētulus ob diuine legis studia hierosolymam missus: Samalieli viro doctissimo eruditionis causa cōmendatus est: A quo in omni doctrina non mediocriter eruditus in vix eruditissimū cito euasit. Deinde cum iam Christi schola per vniuersam exerescere cepisset Iudeam: adhuc adolescētulus a pontificibus templi ep̄istolas accipiens: eos qui Christum verum esse docum profiteretur persequi decreuit. Unde cum Stephani protodomartyris neci interfuisset: et omniū lapidantiūz eū vestimenta seruari: tanq; manibus omnium lapidaret. Stephanus inclinatus pro eo orauit: et Paulum e terra erexit. Quia paulopost dū Bamaſcū pergeret (vt Lucas testat) spū diuino tactus: ad fidē xpi veniē cōpulit. atq; ita electiōis vas vocari pmeruit. Et id oē euenit anno quo et xps passus ē. Statimq; vocatus Christi euāgelium eidez reuelatus est. Quod ipse cōtestatus ē dicens: Nō eni accepi euāgelium ab hoic: neq; p hoiez didici: sed p reuelationē Iesu xpi. Post autē eius cōuersionē vna cū Barnaba apostolo multis vrbi bus pagratis hierosolymā redijt: et cū Petro et Joāne ac Iacobo xpi euāgelium cōtulit: quo audito gētium ap̄plis ab eis dē declaratus est. Ibidem quoq; multis electis discipulis non multo post in Hispaniam predicandi gratia nauigauit. Veniensq; Narbone civitati multos conuertit: et ibidem Paulū discipulū ordinē antistitē dereliquit: qd et alijs plurimis galliaz vrbi bus effecit. postea itez hierosolymā reuersus secū

891. C. S. P. M. J.

Anno xpi

do imperij Neronis anno a Sesto Iudee procuratore vincetus Romam (vt ciuis romanus) mittitur. vbi z biennio in satis libera custodia manens cū Iudeis quotidie disputabat: tandē a Nerone dimissus multa predicauit z scripsit: ac deniq; post innumeras psecutiones vna cū Petro apostolo eodē die Neronis iussu capite truncato martiriū obtinuit: cuius corpus via hostiensis postea funeratu fuit: hic itaq; vir sanctissimus z aploz pscipus post eius pcurionē has subscriptas ptulit psecutiones. Et primo quidē in Philippiis virgis durissime celus z in carcere reclusus atq; in ligno pedibus astrictus fuit. Inde in Iconio lapidatus: in listris z thesalonica ab iniquis psecutus: in Epheso feris datus: in Damasco p sporta: e muro cū magna trepidatione depositus. Insuper in hierusalē captus celus fuit ligatusq; atq; psecutus: in Cesaria quoq; clausus z infamatus: in italiā postremo navigas multa pericula: z dimersiones sustinuit. Romāq; veniens a Nerone iudicatus vitā finiuit. Scripsit autē hic. i. 4. extantes eplas: que oēs vno sub volumine cōueniūt: que plenā noui z veteris testamēti cōtinēt instructionē. Quaz vna est ad Romanos latine scripta. ad cori. due. ad Galatas vna. Ad ephesios vna: Ad philippēses vna: Ad collocenses vna: Ad thesalonicēses due: Ad thimoteū due: vna ad tytū: Ad philomenē vna: q̄uo ad hebreos scribit: icertū ē cuius fuerit.

C Marcus euāgelista cuius propriū nomē Ioānes fuit genere quidē leuiticus: Sacerdosq; tēpestate hac cū Petro magistro suo cui ex baptismo filius z discipulus atq; ierpres fuit ad ppagandū verbū dei Romā (ex antiochia) venit: Ibiq; cū diuus Petrus apls euāgelii xpi pdicaret: ipse Marcus rogatus a fratribus latine id Euāgelii scripsit. inicians a pphetali spū dicens. Vox clamātis in deserto parate viam dñi. Quod quidē euāgeliiū approbatū z a beato Petro exaiatū ecclesie legēdū concessū est. Sūt tñ qui dicāt id Aquileie eū scripsisse. Nam diuus Petrus videns constātiāz Marci ipsuz Alexandria destinauit ibidēq; ex more nauigaturus cū expectaret: Aquileiēses sua predicatione ad xpi fidē puerit z sanctuz euāgelium iterato conscripsit. Cuius quidē euāgelij liber manu vsuā e exaratus diu ibidē stetit. postea venetias delatus illic nūc vna cū corpore summa cum veneratione serua tur. Tandēq; cum beatus Marcus Ermagoram Liuem Aquileiensem virum doctissimum conuertisset cum eodem ad Petruz regressus illum Aquileiensem episcopum creare fecit. Quo episcopo creato cum ipso iterum Aquileiam rediit. Marcus vero (ibidem Ermagora Episcopo relicto) Alexandriam perrexit: vbi Christi Euāgelium predicans tantam ei deus gratiam apud Alexandrinos concessit: vt omnes: qui tunc ad fidei rudimenta confluerent: mox p̄tinentiā ac totius sacre puer satiois istātiā: tāq; ad moastice psecutiois fastigiū: uolarēt. z d qd nō mō miraculoz prodigijs nō modo predicationū eloquijs: s; etiā eximijs puocabat exēplis. Tante namq; fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobis haberet. Postq; autē diu Alexandriae christū predicasset z ecclesiā docendo scribendoq; stituisset: octauo Neronis anno a pontificibus tēplozum captus fuit in collo eius missa tādiu buc atq; illuc trahūt donec emisit spiritū: Cuius corpus cum xpiani in ecclesia sepelissent ibidē vsq; ad annū dñi. 829. mansit quo quidē anno: quidam Mercatores veneti inde auferentes venetias cū ingenti gloria detulerūt p̄sidente tunc ibidē Justiniano duce. Ioanncs vero predicti Justiniani frater z ducatus successor: postea egregiuz tēplū in celebriore vrbis loco eidē cōstruxit: vbi illud sanctū z venerabile corpus collocauit. Atq; idē Bux primū hunc sanctuz Euāgelistam ex senatusconsulto vrbis patronū constituens eius imaginez in vexillis suis retulit. Quibus gestis p̄festiz ipsius Euāgelij codicē nuper ex Aquileia delatū cū alijs infinitis p̄pmodū donarijs in eodē tēplo recondidit.

C Barnabas apostolus qui z Ioseph iustus appellatur vnus e. 72. xpi discipulis natione Cyprius tēporibus istis (vt sacra actuum apostolorum habet historia) ob maximam eius sanctitatem cum Paulo gentium apostolus ab apostolis ordinat: vir siquidē bonus atq; spūs sancti gratia repletus. Qui cū agrum vnum tantūmodo haberet: illū confestim vendidit: z eius p̄ciū ante pedes apostolorū ptulit. A quibus benedictione accepta: cū paulo apostolo ad predicādū discessit. Veniēsq; Antiochiā ibidē z sanctitate z doctrina atq; exquisitis miraculis maximo in p̄cio fuit. propter qd z turbe que erant in listris vocauerūt eū Iouem a iuuado: qz eozū infirmos plurimū iuuit. Paulū vero p̄pter eius dicēdi copiam Mercantiū. Sacerdotes autē Iouis q̄ erāt ante civitatē afferētes thauros z coronas an ianuas cū populis eius sacrificare voluerūt. Quod vbi Barnabas z Paulus audirēt: scissis tunicis exilierūt clamātes z dicētes. Viri qd hoc facitis: z nos quidē mortales sumus similes vobis hoies: annūciātes vobis ab his vanis Idolis cōuerri ad dñm deū viuū q̄ fecit celū z terrā. Inde q; digressi venerūt Hierosolymā vbi Barnabas p̄pter Marcū discipulū a Paulo discedēs Cypriū cū eodē discipulo p̄it: vbi nihilominus euāgelice pdicatiois officiiū paliquod tps exercuit. Postea vō in Italia veniēs ex p̄cepto beati Petri oēm Lōbardia predicādo z docendo circumiit: z p̄ se: suosq; discipulos Cisalpinā Gallia ad xpi fidē cōuertit. Et ipse apud Mediolanū p̄mus cathedrale posuit ac tenuit. Suffectozq; postmodū alio ibidē ep̄o rursus ipse Cypriū regressus ē vbi vir sanctissimus nihil p̄termittēs: qd ad augēdā xpi eccliaz p̄tinē dignoscēt: multos et infirmos ex cōtactu euāgelij sci Matthei: qd semp secū hēbat: sanās deniq; apd Salaminā pauloan petri apli martiriū: z ipse martirio ibidē coronatus ē. Cuius corpus cū xpiani i qdā cripta occulte sepelisset vsq; ad Zenōis impatoris t̄pa ibidē permāsit: sed eodē tpe ipso reuelate cōp̄n fuit: z decetiori loco sepultum est. Eius vero festi uitas. 3. idus Junij celebratur.

C Lucas euāgelista xpiaz discipulus natione Syrus ex Antiochia civitate: arte medicus: z greci latinizq; sermōis ap̄p̄me eruditissimus hisdē t̄pibus paulū apostolū secutus vsq; ad cōsumationē ois eius p̄grinationis comes idiuiduus sine vllo crimine fuit: qd qdē apostolus Paulus i. 2. ad Corin. epistola cap. 8. cōtesta

tus est dicens. Ordinatus est Lucas ab Ecclesijs comes peregrinationis nostre in hanc gratiam que mini-
stratur nobis ad domini gloria & destinataz voluntatem nostram: cum quo certe multas persecutioens multa
que ac acerrima pertulit tormeta. Hic itaq; cum iam duo intellexisset esse Euagelia: per Mattheu quidem
in Judea & Marcuz in Italia & ipse instigante spiritu sancto in Achaie partibus prout a Paulo didicerat
suum conscripsit Euangelium contestas & alia ante suuz fuisse conscripta: cuius quide Euangelij verba pcece
ris anime laqueti (vt diuus scribit Hieronymus) sunt medicameta. Quia velut insignis lucifer ab ozierali-
bus nobis lumē fidei & celestis itineris patet calcez scādere demōstrat: qm vt ait ambrosius eius euangelij
historia oēs sapientie virtutes cōplectitur. Suū igitur Euangelium nō modo ab apostolo paulo didicerat
s; etiam a ceteris apostolis: sicut ipse in principio sui voluminis narrat dicens. Sicut tradiderunt nobis qui
ab initio ipsi viderūt: & ministri fuerunt sermonis. Ferūt etiam euz a beata dei genitrice Maria (cuius sa-
militate vsus fuerat) edoctū fuisse de his preferit; que soli costabant virgini: v; de angelica annūciatōe
ebullitq; natiuitate & huiusmodi: de quibus ipse solus inter Euagelistas agit: ostendēs christum ex stirpe
David descendisse. Incipit. n. eius euageliuz: Fuit in diebus Herodis regis sacerdos nomine Joachim.
Hic etiā cum picture artis edoctus esset: propter familiaritatē quā iugiter cum beata virgine habuerat (vt
scribit Damascenus) eius imaginē pluries sibi depinxit e quibus nūc Rome due perhibētur: quarum vna
apud sanctā Mariam de populo ordinis nostri maxima veneratiōe & populi frequentia inuisitur & custo-
ditur. Coscripsit in super Lucas Euangelista hic Apostolorū acta prout ipse viderat. Cūq; quattuor & se-
ptuaginta annis i virginitate pmāisset plenus spiritu sancto i Bythinia tandē die. 18. octobris diez obiit.
Cuius quide ossa vigesimo Constantini magni anno postea Constantinopoliz translata fuerūt. Eius autē
diei festiuitas. 15. calendaz Nouembri celebratur.

Claudius quidaz Romanus ciuis scdo Imperij Claudij anno (petronio preside primo abrogato) in Sy-
riam preses a Claudio mittitur: vir siquidē domi nobilis & a Romanis ciuibus valde honoratus: propter
q; & ab Agrippa rege summo in honore exceptus est. Naz cū appropinquaret Civitati confestim e Tybe
riade vrbe quasi stadijs septem ei obuiā processit: ipse aut Agrippa rex apud hierusalez Spectaculis cele-
bratis in Tyberiadē Galilee vrbez migravit: ad quez etiā visitatiōis gratia quattuor reges cōueniant: in-
ter quos etiā Herodes eius germanus fuerat qui calcidis vrbis tenebat imperiū. Ad hos at Agrippa rex
colloquiū valde dignissimuz habuit: quoꝝ cōcordiā Marfus vt vidit valde suspectam habuit: existimans
eam nō expedire Romanis: vnde & ciuibus eoz mādauit vt sine mora ad propria remearēt: que res maxi-
mū Agrippe inflixit dolorē & indignationē: & propterea quoaduixit Marso inimicissimus extitit: verū cū
eodem anno Agrippa in Cesarea defecisset: Caesar qui eoz inimicitias intellexerat ne Marfus eius re-
gnū inuaderet euz amouit: & Cuspiz saduz pro eo perfectum in iudeam misit: Rogauerat enim Agrippa
Claudium cum lecto decumberet ne Marsum vltimus Syrie presidere permitteret q; & factum est.

Herodes eius nominis tertius Agrippe magni frater & Calcidis vrbis rex. 8. imperij Claudij anno fra-
tre Agrippe defuncto eius loco a Claudio susfectus regnavit annis tribus: Nā cū regnū eius Agrippe filio
deberetur qui Rome a Cesare aiebat: q; nōdū infantiles excesserat annos Herodi huic patruo concess-
us ē quoad vsq; adoleuisset: eo q; anteq; eiusdē regni fratre adhuc viuente cōsuetudines optime nouerat
& i quo regis vices sepe gesserat: frater. n. ipsius cū Caio & Claudio imperatoribus persepe honoris gra-
tia cōmorabat: quo quidē in tempore vt placeret iudeis (sicut Lucas scribit) Jacobuz apostolū interfecit:
& Petruz carceri mancipauit: hic igit regno suscepto a Claudio Cesare consensit; penit oimodā tēpli pote-
statē & pontificū ordinationē: Qua impetrata & apud euz cuiusq; liberos & nepotes vsq; in finē belli iuda-
ei fuit: Et propterea Canthaz pōtificē a pōtificatu remouēs iosephū Cami filiu: eidē successorē dedit: qui
& duobus annis sedit. Cūq; hic herodes tribus annis regnasset. 8. imperij Claudij āno defunctus ē: cuius
regnū pfectis Agrippe iuniori a Claudio traditū ē. Tres. n. filios superstites dereliquit. Ex prima. n. vx-
ore aristoboli progenuit: & ex Beronice fratris filia Beronicianū & Hyrcanū. Beronices autē post huius
Herodis mortē (qui eius maritus & frater fuerat) cū multa in viduitate stetitset et cū fratre incestū cōmisit:
s; ad euitādas oblocutiones Polemoni Litiē regi nupsit. Polemon aut pp ingētes eius diuitias libēter id
fecit: & vt pficere id posset circūcidi se fecit. S; eoz nuptie nōdiu pmāserē: q; beronices (vt Iosephus scri-
bit) pp nimietatē mariti coitus eū dimisit: & ille solutus nuptijs et iudeoz solēnitates pariter dereliquit.

Agrippa igit iunior magni Agrippe filius & predicti Herodis nepos vltimus iudeoz rex: hoc anno qui
ē nonus Claudij iperatoris annus rex ab eodē designatus regnavit annis. 21. Vir certe prudētissimus at-
q; bebrca latinaq; lingua eruditissimus. Romanoz quoq; amatissimus: q; regno suscepto mox oēs iudeo-
rum seditiones atq; tumultus pro posse cōprimere studuit huic itaq; (vt Iosephus ait) euz Templi cura a
Claudio Cesare fuisset comissa multos successine remouit & instituit sumos pontifices. Naz cū Felix iu-
dec prefectus Jonathan pontificē maximū in templo seditiose interficere fecisset: ismaelē Siab filiū sibi
tuit pp qd maxima iter pontifices & sacerdotes orta fuit pētio: q; quilibz eoz viros procaces & seditiosos
colligens pro viribus nitebat fieri princeps. Quibus indignatus rex Agrippa a motis oibus Iosepho Si-
monis quodā pōtificis filio pōtificatū stulit. Quo rursus amoto Ananū Anani pōtificis filiu surrogauit
Vex hic ex Saduceoz secta existēs cū nimis asper & audax esset: & preter regis Romanozq; voluntatē
pcciliū cōgregare tētasset pontificatuz que tribus mensibus tenuerat ei sustulit: & Iesu Banai filio concess-
it. Eo quoq; pontificatū priuato Iesus aler Hamalichis filius susfectus est: propter q; ita magna inter

vtrosq; orta est seditio: vt sepe collectis prauis hominibus ad conflictum lapidum inciderent. Deniq; cum et Iesus predictus abrogatus fuisset **Barthie** Tophili filio pontificatus cōcessit: et hic vltimus Iudeorū pontificus fuit: sub quo Romanoꝝ bellum cōtra Iudeos inicitū sumpsit. Huic autē regi **Agrippa** Felix Iudee procurator ex mādato Claudij multa (preter regni cōsuetudines) adiecit: vꝫ **Philippi** Tetrarchiā et **Traconitide**; cum **Helena** que fuerat de Tetrarchia Iisaniē. Sed et nero impator postea partes quandaz **Galilee** Tetrarchie **Tyberiadis** et nonnulla transflumē **Jordanis** cōstituta subpaddidit: ppter quod et ipse **Cesareaz** philippi Ciuitatē auctam in honore **Heronis** **Herodiā** appellauit. Atq; ibidez **Theatrū** multa ipensa cōstruens ppetuo annalibus spectaculis cōdonauit. Ibi etiam in honore **Cesaris** multaz frumēti et olei populo condonauit: vapesq; cuilibet aduentāri opulēter exhibuit. Et ciuitate omni statuarum pulchritudine exornata pene omne regiū decus eo trāstulisse visus est. Quāobꝫ Iudeoꝝ odium ptra se mirū imodū cōcitauit. Deinde ad indignatiōis cumulū aliud edificium magnitudine precipuū in hierosolymorū palatio extruxit in quo rege existente videre poterat quicqd agebatur in templo. Neq; enī consonū videbatur vt q̄s cuꝫ sacra in templo celebrātur (nisi esset sacerdos) aspiceret. Quāpp Iudei et maxime sacerdotes excelsū struxere parietem ex opposito edis qui paries nō soluz edificij predicti aspectuz abstulit: s; etiam aliaz domorū que erant in exteriori templo. Pro q̄bus indignatus **Agrippa** vna cuꝫ festo prefecto eis precepit: vt statiz edificatū opus destruerēt que res multoꝝ maloz seminariū fuit. De q̄bus infra dicitur. Iſto nanq; regnante quinq; romani p̄sides successiue hierosolime fuere: vꝫ **Lumanus**: **Selix**: **Sestus**: **Albinus**: et **florus**: cum q̄bus etiaz maximā pacem et cōcordiā habuit. Sed cū **florus** vltimus multis malis Iudeos attriuisset pre magnitudine malozū compulsi fuerunt a Romanoꝝ fide recedere et aduersus eos pugnare: quos **Agrippa** et oratiōe et obsecratiōe atq; lachrymis monebat ab armis animuz cohibere. Ad cuius orationē multitudo nō soluz pacata s; multo magis accensa ipsuz iniurijs multis lacessitū extra urbem protinus pepulerunt: ausi quoq; sunt nonnulli seditiosi in eum saxa iacere. Quibus contumelijs rex ab eis sic affectus hierosolimam deserens discessit in regnum. Quid postea gesserit: aut quos filios genuerit nullibi inuenire potui.

50

Lumanus patriciū Romanoꝝ (**Agrippa** rege ibidē cōstituto) **Claudius** hoc anno post **Alexandrum** in Iudeam prefectum mittit: sub quo (vt **Iosephus** tradit) tumultus maximi in hierosolima oriri ceperunt: pro q̄bus maxima calamitas Iudeos comprehēdit: q̄ in die **Asimozū** tanta orta fuit seditio: vt in portis templi populo exēte ex cōciliatiōe eoz ad triginta hoīuz milia perisse dicatur: factaq; est illa celebis festiuitas luctuosa iudeis: post hec successit latrocinatiū tumultus: qui multoꝝ malozū fuit occasio. Sed tumultu inter **Galileos** et **Samaritanos** sedato ex **Galilee** etiā cuiusdā interfectiōe cōfestim cōfliktus alius exortus est: pro quo maxime cedez et agrozū vastationes sunt subsecute. Quāobꝫ multi Iudeoꝝ et **Samaritanoꝝ** in **Tyrum** ad **Bomitiuz** **Quadratū** **Syrie** procuratorem cōquesturi de **Lumanus** prefecto accesserunt. Quos cuꝫ vidisset **Bomitiuz** et **Lumanū** hūc prebuisse causas predictis calamitatibus intellexit: q̄ in principio auctores malozum noluisse vlcis eidem continuo Romaz nauigare precepit reddi: turus rationem **Claudio** de his quem in regno male per ipsum gesta fuerunt. Auditisq; **Rome** allegationibus et **Samaritis** nobilibus interfectis. **Cesar** **Lumanum** dignitate priuatum iussit ab vrbe discedere. Pro quo felicem palantis fratrem in Iudeam prefectum misit.

52

Petronilla sacratissima virgo diui **Petri** apostoli filia et q̄dem pulcherrima: hoc anno qui est decimus imperij **Claudij** annus post multa sanitatū remedia a patre recepta migravit ad dñm. Eaz quippe cuꝫ **Flaccus** **Lomes** inuitaz coniugio sibi sociari vellet tridui inducias postulauit: quo in tēpore **Ieiunij** et orationibus vacās tertio die statiz vt christi dñi nostri sacramētum a sancto **Nicomede** presbytero accepit emisit spiritū. Quāobꝫ **Flaccus** videns se fore delusum. **Eustigio** **Fellicolaz** eius sociam et **Nicomede** presbyterum varijs tormentis vitam finire coegit. Corpus autem eius **Rome** postea via **Ardeatina** sepultum fuit. Cuius diei celebritas secundo calendaz aprilis obseruatur.

Nicomede autē presbyterū **Petronille** predictie virginis cōfessorem eodez anno predictus **Lomes** **Flaccus** pro .x. interfici iussit. Nā cū eidē **Flacco** placū fuisset q̄ beate **Felicule** virginis beate **Petronille** socię corpus sepellisset cum teneri fecit: et duci ad sacrificanduz. Qui cum diceret. Ego non sacrifico nisi deo omnipotenti qui regnat in celis non his excisis qui in templis quasi in carceribus custodiuntur clausi tam diu cuꝫ plūbatis cedi fecit donec migraret ad dñm. Cuius corpus cū in **Tyberiz** precipitatū fuisset a clerico ipsius noie et opere **Iusto** collectum in ortulo suo sepelliuit. Cuius festiuitas .i. calēdas octobris excollitur.

Philippus dñi nostri **Iesu xpi** apostolus. hoc anno cuꝫ per .xx. annos p̄ vniuersaz **Scythiaz** pdicasset: illaq; pene totā ad xpi fidē cōuertisset hieropoli **Asie** vrbe veniēs **hebonitaz** heresiz qui christū fantastica carnē sumpsisse predicabant extinxit q̄obrem infideles cuꝫ tenentes anno etatis sue .78. cruce affixerunt et martyres christi fecerunt. Cuius diei festiuitas primo calendarum maiarum celebratur. Iſte duas filias virginē post se dereliquit: que ambe cum patre sepulte sunt.

Trophinus **Pauli** apostoli discipulus **Arelatēsis** epūs hoc tēpore cū optime **Arelatēsez** fūdasset eccliaz de cuius q̄dē fote (vt **Iozimus** scripsit) tota **Ballia** fidei rivulos accepit: de quo et idē **paulus** q̄ cū illo pdicādi grā misit ad **Tyru** scribēs meminit ibidē genuit i pace: cuius diei festiuitas .4. calēdas **Januarij** celebrat.

Lazarus **Barthe** et **Barie** **magdalene** sorozum germanus et **Basiliensis** epūs quez dominus noster **Iesus xps** a mortuis suscitauerat et ipse tertio decimo **Imperij** **Claudij** anno sa morte migravit ad dñm:

Cuius etiam soror **Bartha** non longe post in dño quieuit. In quorū venerabilē memoriā non longe a **Le**thania postea extructa fuit ecclesia: vbi (ut diuus ait hiero.) de vicino domus eorū cōseruabat. Huius quippe sanctissimi viri & sororis reliquie apud eandem urbem precipuo venerantur obsequio. **Lazarū** autem huius festiuitas. 16. calendis Ianuarij celebratur.

Helena **Aldiabenoꝝ** prouincie armenie Regina: que superioribus annis (vt **Iosephus** h3) ad iudeoꝝ ritus cum filio **Iacatbe** puenerat & hierosolymā deuotiōis cā properauerat p hoc tēpus per apostolos ad christi fidē etiā conuertitur: qua conuersa etiā christi fidelibus qui erant hierosolymis valde profuit. Quia cuz grauissima fames quā **Agabus** propheta predixerat vniuersā **Iudeā** & **syriā** premeret sicut **Lucas** in li. actū aploꝝ cap. 7. refert multā frumenti quātitatē ex **Egypto** adduxit & christianis quāmaxime hierusalē habitantibus & alijs indigentibus largissime ministravit & perpetuū nomē sibi comparauit.

Viri disciplinā excellentes.

Seneca qui & **Lucius annuus** **Stoycus** philosophus natione **Cordubensis** Socij philosophi auditor & **Aeronis** imperatoris magister: his tēporibus **Rome** in precio fuit. De quo diuus hiero. li. de viris illustribus meminit dicens: q̄ fuerit vir catholicus & cōtinētissime vite & p̄pterea cū in sanctorū cathalogo ponit & maxime p̄opter frequentes epistolas pauli ad ipsū & ipsius ad paulū. Hic inter cetera suarū gratiarū beneficia sibi a deo collata tante fuit memoriē: ut duo milia nominū recitata eo quo dicta ordine erant mox recitabat & ducentos versus a ducentis scholasticis recitados ab vltimo incipiēs ad primū vsq; integerrime recitaret. De hoc autē **Seneca** viro doctissimo nonnulla bene dicta a diuo p̄re **Iugu**. lib. de ci. dei cupidissime differuntur. Quē tandē ante bienniu q̄ **petrus** & **paulus** martyrio coronarentur a **nerone** seuisimo discipulo retributiōis gratia interfecitū fuisse legimus. Nā cū senex admodū esset **Seneca** pisoniane cōiuratiōis labe notatus (imo ob innatū in virtutes odiū a **Aerone** p̄ **Ceturionē** indictū **Senecę** fuit: vt sibi p̄i mortē deligeret: qui cognita impatoris volūtate petijt vt in tepēti aqua poneret: & ibidē oēs vene eidē aperirētur: donec spūm exalaret: qd̄ & factū ē. hic nāq; doctissimus vir multa diuinarum: hūanarūq; scripturarum edidit documenta: quorum vt inuenire potuimus nomina: etiā & librorū p̄cipia hic sigillatim subiciimus: videlicet.

Epistole ad paulū	i. 4.	Quarū principiū ē: credo	De paupertate	li. i.	Honesta inquit
Epistole ad lucillū	88.	p̄cipiū: itaq; fac	De ira ad Roatia	li. i. 4.	Exegisti a me
De beneficijs	li. 17.	Inter multas	De nālibus q̄mibus	li. 8.	Grandinem
De copia vboꝝ.	li. i.	Virtutibus	De morte Claudij	li. i.	Claudius
De ludis Senecę	li. i.	Quid actum sit in celo	Rhetoricorum	li. i.	Exigitis rem
De sūijs diuersoꝝ	li. i.	Beliberat Cicero	De immatura morte.	li. i.	
De solatōe ad Barthā	li. i.	Visitē Barthiane	Declamationum	li. 9.	
De vita beata	li. i.	Vinere Galio	Tragediarum	li. 10.	
De trāgilitate ai	li. i.	Inquirenti mibi in me	De artibus liberalibus	li. i.	
De breuitate vite	li. i.	Maio: pars mors	De infirmitate. De terramotu. De. 4.		Virtutibus
Ad m̄ez solatō.	li. i.	Sepe iam mater optima	Proverbia multa laude dignissima		
De moribus	li. i.	Omne peccatum	Item ad Lucillam amicū. Cur viris bonis multa mala accidunt. Incipit. Quęsisti a me.		
De remedijs	li. i.	Licet cunctoꝝ & alia multa.			

Ad **Serenū** q̄ in sapientem nec iniuria nec contumelia cadunt: p̄ncipiū tantum inter.

Lucanus **Anneus** predicti **Senecę** nepos: orator & poeta celeberrimus hac tēpestare: quīs patruo **Iunio** or: ob ingenij tamē magnitudinē par illi habitus ē. hic nāq; ipsius **Senecę** ex **Mela** eius iunioꝝ fratre nepos fuit. Qui p̄mo **Rome** sub **Rhemnia** **polemone** & **Comuto** studuit a quibus & optime edoctus est vbi habuit condiscipulos sibi gratissimos: **Persū** **Glacū** & **Galleū** **Basium**: quos mirūimodū dilexit hic ob eius ingētes virtutes a **Aerone** in curia vocatus diu gratissimus ei fuit: a quo ante etatem questoz dictus etiā auguratus sacerdotiū paulopost assecutus ē: Tandē & ipse de cōiuratiōe **Pisoniane** apud **Aeronem** accusatus ab eo (sicut **Seneca**) accepto mortis arbitrio venas sibi p̄cedere fecit. Et cum se mortū appropinquare cerneret: hos versus p̄nunciavit dicens.

Sanguis erat lachryme quecunq; foramina venit

Humor ab his largus manat cruoz ora redundant:

Et patule nares sudor rubet omnia plenis.

Membra fluunt venis: totum est pro vulnere corpus. Quibus expletis statim e vita discessit: pridie. s. calē.

Maij eo anno quo & **Seneca** patruus: cuius corpus sepultū fuit in hortis suis. Scripsit hic **Saturnalia** filiarū li. 10. **Medeā** in super & **Espeū**. Incēdiū vrbis. Incēdiūq; troianum cuz **Priami** calamitate: at **phasaliam** li. 10. i. de fluuio cholcorū **phasis** nominato: & alia multa.

Persum **Glacū** satyricū poetā clarissimū: patria **etruscū**: **Lucani** predicti condiscipulū: atq; in oibus germanissimū cū eo in hoc tēpū floruisse patet: Qui & ex patre equite **Romano** in **volaterana** **hetbric** vrbe natus ē: vbi p̄mū vsq; ad duodecimū etatis sue annū studuit: vbi & beniuolentiā illustrium viroꝝ **Calphurni** **stature** **Sernilij** **numani**: **Lucani**q; ac **Senecę** comparauit. Cūq; ad decimūseptimū peruenisset anū **Amel** **comuti** amicitia vsus ē: ita vt nunq̄ ab eo discederet. Erat quippe **Persius** iste leuissimū mortū mortū p̄recūdie virginalis: fame pulchre: pietatis potissimū erga matrē sorozq; amitā. Scripsit

Anno xpi

autem Satyrarum librum hunc imperfectum: sed et preterea scripsit: vix insignis quiddam romanum quod supra tunicas: honorat nobiles romani deferrebat. Et de ipso librum vnum: et paucos ad sororem versus. Decessitque vitio stomachi anno domini. 66. Etatis vero sue (secundum Eusebium). 30. et Rome in prediis suis sepultus est.

Cornutus philosophus et poeta Tragicus poeticeque secte princeps Persii predicti preceptor: his temporibus in precio multo existens: paulo post a Nerone crudelissimo sine labe aliquo exilio datus. Qui inter cetera sue virtutis opera Persii discipuli libros promeratus est. in philosophia quoque opuscula quedam edidit. Atque per nimium amore optima Persii discipuli Bibliothecam copavit preciumque sororibus (quas heredes instituerat) tradidit.

Clodii Quirinalis Rhetorez genere Arelatez: hisdem temporibus Rome rhetoricam docere cepisse Eusebius scribit.

Calemon insignis grammaticus patria vicentinus tpe isto Rome floruit. Qui interrogatus (ut Eusebius refert) quid inter stillam et guttam interesset: Respondit Gutta stat: Stilla vero cadit. Cum isto naque. Ad Antonius liberalis latinus Rhetor gravissimas exercuit amicitias.

55

Felix patricius Romanus palamnis frater vir clarissimus hoc anno a Claudio cesare preses hierosolyma mittitur qui ibidem (teste Josepho). 12. annis magistratum tenuit: quo tempore Claudius defunctus est: et repetere Nero impij dignitate obtinuit hic non modo hierosolyme: sed etiam rebus que in iudee regione erant profuit: et Agrippa regi amicissimus fuit: cuius sorore Brusillaz cum hic felix in iudeam administrator adisset videns eam cunctis mulieribus precellentem sibi in uxore accepit ex qua filium suscipiens eum (ob amore cognati) Agrippam appellavit: ipsius deinde cognati amore captus etiam Galilea sibi creditam eidem a Nerone impetrauit. Cum igitur hic felix administrare cepisset: multi apud hierosolymam surrexerunt: qui populum vanis suasionibus deciperent. Inter quos (ut Josephus li. 20. ca. 17. scribit) quidam Egyptius pseudo propheta vniuersus fuit: qui multos sibi associans in ipso magnarum rerum conata a felice per exercitum oppressus est. Quo extincto denuo vniuersa provincia latronum et magorum hoies seducentium repleta est. De quorum numero Felix multos interfecit. Sed cum a Jonatha pontifice maximo moneretur ut rebus Iudeorum mitius presideret: ira succensus ipsum pontificem fraude in templo interimere fecit et post eum multos trucidare mandauit. Que res apud iudeos defectionis seminariū fuit. Hac et de causa Nero iudeorum querimonijs pulsatus ipsorum felicez prefectura remouit: et festo dignitate concessit. Primates siquidem iudeorum a Cesarea Roma ascenderat de felice iniurijs conquesturi qui certe penas exoluisset condignas nisi amicorum precibus Nero indulxisset.

Nero

57

Nero Claudij priuignus et agrippine ex Seneca Bomitio eius viro filius: sextus Romanorum imperator: hoc anno currente etiam octauus et ducentesima Olympiade imperare cepit: et imperauit annis. 14. mensibus. 7. et diebus. 8. Claudius. n. moriens cum britannicum filium et Octauiam filiam ex Messalina uxore genuisset: tamen suadelis agrippine uxoris Nerone priuignum et Senecae imperij successorē designauit et britannicum filium proprium regni extorere fecit. Fuit autem Neroni proprium nomen Bomitius sicut et patri. Cui belue cum Claudius Cesar Octauiam filiaz uxorem dedisset: eum Nerone appellauit. At tunc Nero hoc pacto cum imperium adeptus fuisset felicitatis magnitudine abusus est et virorum omnium tenuissimus omniumque flagitiorum genere inquinatissimus et auunculo Gallicule in rebus sceleratior: et deterior esse cepit. Magnam naque senatus partem quasi ei insidias tendissent interfecit. Post quos in oes etiam vir nequissimus inanitate sua conuertit. Et primo quidem sententiam suam (ut premissus est) in Senecae preceptore suum virum senem exercuit. Postmodum in Lucanum poetam. Deinde in Pisonem et cornutum philosophum quem in exilium egit. In agrippinam quoque matrem suam scuit: ut infra dicitur: quam pro muneris retributione interficere fecit: non solum pro matris officio hoc ei impudens: sed etiam (ut Josephus ait) quod ei suis machinamentis prebuerit Romanum principatum: In Octauiam preterea uxorem et britannicum cognatum: ac in oes denique qui aliquo in precio apud ciues essent: vniuersus est crudelitate: incendij in super urbis Rome ad similitudinem ardentis Troie auctor: pariter et spectator fuit: et cum hoc incendium ei ascriberetur ipse ad abolendum hunc ruzorem subornatis falsis testibus culpam christianis imponere curauit: vnde et prima in christianos persecutione incipit (preter Petrum et Paulum apostolos) innumeris interfecit christianos. Tante namque fuit luxurie ut frigidis lauaretur unguentis et aureis piscaretur retibus: que purpureis funibus attrahere consueuerat. Ad vltimum vero per amentiam ad histionum opera secundaque peruenit: vbi turpiter videtibus cunctis cecinit et saltauit: cuius seuitiam et pessimam vitam Boetius li. 2. in cetero sexto lamentabiliter commemorat dicens.

Novimus quantas dederit ruinas:
Urbe flammata patribusque cecis.
Fratre qui quondam serus interempto
Matris effuso maduit cruore.
Corpus ex visu gelidum pererrans.
Qua non tinxit lacrimis sed esse.
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamen scepro populos regebat.
Quos videt condens radios sub vndis.

Phebus extremo veniens ab ortu.
Quod premunt septem gelidi tryones.
Quos nothus sicco violentus estu.
Tonet ardentem recoquens arenas.
Celsa num tandem valuit potestas.
Bertere pravi rabiem Neronis.
Hec granem sortem quotiens iniquus.
Additur seuo gladius veneno.

Hic itaque cum Seneca viro prestantissimo in Rhetorica ac philosophia optime edoctus fuisset: oia hec vitia in Imperij sui principio ita occultauit ut bona spe oibus pre se ferre videretur: Nam in urbe et extra multa splendide edificauit: et inter cetera Thermas Rome suo nomine et domum auream ac porticum trium milium passuum mira

5256

celeritate perfecit. Iudeis quoque plurimum fauit et quam maxime Agrippe eorum regi cuius regno multa adiecit. Tandem vero hic Aero toto orbi insignis bellua postea quam predictum tempus in his obscenitatibus perdurasset ita iram et odium populi Romani se contulit ut tumultu excitato quam diligentissime ad penas ab omnibus quereretur. Qui e palatio fugiens ad quartum vrbis miliarium insecutus ibidem in suburbano liberti sui inter salariam et Augustinam viam semetipsum anno etatis sue. 32. interfecit. In quoque omnis Celsus familia consumpta est: Eius autem corpus (ut ex privilegio ordinis nostri habemus) intra urbem delatum ad portam flaminiam sepultum est: Ubi. 45. septingentos fere annos usque ad paschalis primi pontificis maximi tempora permansit: supra quod Aux arbor nasci contigit: quam Demones insederat locum custodientes qui multos per eam portas ex urbe exeuntes crudeliter immoderum lacerare consueverat. Quod aduertens idem paschalis pontifex per motus populi sui malis quam idies prope singulos nunciabant ea de causa evenire. Ieiunium civitati indixit: obsecransque immortalem deum ut populum Romanum a tanta detestabili laceratione clade. Cui tandem beata virgo Maria apparens indicavit ei ossa Aeronis ibidem esse condita monuitque ut e loco illo ea in tyberim periceret. Quod cum fecisset consecutus inde omnis demonum vis expulsa est. Visoque miraculo pontifex eo in loco in honorem beate virginis evestigio altare erexit. Deinde edes ipsius beate virginis honore extructa fuit: Que et a nomine facti: quod ex tunc a populo frequentari cepta fuit ecclesia sancte Marie de populo appellata est. Ubi propter huius facti memoriam innumerabiles pene indulgentie per summos pontifices postea concessa fuerunt. Que sane locum et ecclesiam fratres ordinis nostri Eremitarum divi Augustini et deinceps incolere. Et porta ante Flaminiam vocata postea illo est et deinceps populi porta est appellata. Demum Syxtus huius nominis quartus pontifex maximus pauli Bergomensis ibidem dignissime presidentis hortatu et industria ecclesia a fundamentis maxima cum ipsa instauravit: ut lacus in calce volumis in eiusdem Syxti pontificis. vita diceret.

Festus Romanus patricius sexto Aeronis Imperij anno ab eodem imperatore post Felicem preses in Iudeam missus profuit animis duobus: vir quidem iustus et virtutis amator qui suscepto magistratu vno ordine negociis presesse studuit: unde cum vniuersas prouitias latronibus plenam offendisset: viribus quibus potuit purificauit et illos qui illam infestabant sollicitate persequi cepit et latrones multos interfecit. Hic (ut Lucas euangelista refert) Paulus apostolus cum patre Agrippa rege roem sue religionis exponere tetasset victum Romam ad Aeronem transiit.

Albinus autem et ipse patricius Romanus post tres annos predicti Festi in prefecture magistratu successores fuit: et 4. annis presuit. Vir quidem callidus auarusque atque malignus qui nullam iniquitatis specie pretermisit: et quo ad presuit vniuersam iudeam profanauit. Nam (ut Iosephus tradit) non solum ciuibus furabatur: sed singulorum substantias diripiebat atque latrocinantibus faucebat: et quae a obre a decurionibus comprehendebar: accepta a cognatis et parentibus pecunia relaxabat. Et propterea in hierosolymis ac de causa facinorosorum (qui res nouare cupiebat) erexit audacia. Nam quos constabat officijs indignos et supplicijs dignos quolibetissime ad dignitates et vrbis officia promouebat: his et qui tumultum in urbe excitabant non modo non indignabatur: sed et largitionibus se redimere faucebat. Unde et multiplex oratio sui causa in urbe surgere cepit quae ab illo tempore semina future captiuitatis et excidij sparsere: et bello Iudaico dedere principia. Quo autem fine eius vita fuerit clausa non inueni.

Florus gellius et ipse decimo Imperij Aeronis anno. 5. autem et 10. regni Agrippe (teste Iosepho) albino predicto successit. Qui magistratu inuito multis malis ut vir malignus violentusque Iudeos attrinuit et prima magnitudine malorum eius Albinum quasi iustum iudicem Iudei laudabant: quod malignitatem suam callebat et occultabat ne deprehenderet a turba. Hic autem quasi ad docendam nequam missus iniquitates suas in Iudeos apta malignitate demonstrabat: quod neque direptionibus parcebat: sed modum iniusti supplicij effrenata rabie sequebat. Ad miserandum. n. inflexibilis erat et auarus omnibus lucris latronumque direptionibus coicabat. Quae infelices Iudei cum eius latronumque direptiones sustinere negrent multi ex eis recessere et relictis patrum suorum solennitatis bus ad alienigenas se transferre nationes. Quibus malis per motu Iudei hoc Flori huius administrationis anno bellum contra Romanos suscipere mense. s. Maio quod per annos. 12. protractum fuit. Hic autem Florus uxorem nomine Cleopatram habuit: malignitate marito non minor quam a Popaea Aeronis uxore hanc marito dignitatem obtinuit.

Persecutio christianorum prima.

Aero itaque imperator tertio decimo Imperij sui anno super omnia scelera sua etiam in christianos primus persecutio nem exercere cepit. In qua propter Petrum et Paulum apostolos et infra scripti singulares viri Rome et alibi glorioso martyrio coronati sunt. Quorum de numero. 47. primo fuisse a beato Petro apostolo baptizati: qui cum eodem apostolo in custodia continerent tandem sub deuotissima fidei confessione ibidem Aeroniano gladio. 2. idus Martij consumpti sunt. Quo die eorum Natale celebratur.

Aereus ite et Archileus fratres Romani ciues et ipsi sub hac persecutione Rome martyrio coronati sunt hi primo apud insulam pontiam longum pro christo duxere exilium: post modum a quodam Iudice grauissimis attriti fuerunt verberibus: deinde cum ad imolandum equuleo ac flaminis compellerent dicereturque se a beato Petro apostolo baptizatos nulla posse ratione idolis imolari capite cessi sunt. Quorum natale. 4. idus maij ecclesia celebrari mandauit.

Procellus et Martianus Romani milites a diuino Petro in carcere baptizati et ipsi cum Aeronis iussu oris contusionem equuleum Aereus Sustes flammam scorpionemque perpassi fuissent nouissime sexto nonas Julij martyrio coronati sunt. Quo quidem die et eorum festiuitas celebratur.

Corpetus insuper Romanus Civis qui apud Aeronem magnus fuerat hac ipsa tempestate iussu Aeronis christi martyr efficit. Que primo a lapidibus cedi deinde verberibus diuissime affici ac bestijs deuorandum tradi mandauit: Sed cum minime ledere caput ei obtruncari precepit: et hoc quidem. 16. cal. Julij gestum quo die festa eius celebrant.

Loquatus quidam et his Cecilius. Estius et Euphrasius sanctissimi Christi confessores et ipsi vno die hoc

Anno xpi

tpe apud Hispanias mandante Hierone martyrio coronant: hi aut oēs ab apostolis petro & paulo episco-
pi apud Romā ordinati cōfessis ad predicādū v̄bū dei: hispanis infidelibus fuerūt directi: vbi cū varijs i
urbibus euāgelicassent: & innumeras eius gēt' multitudines xp̄iane fidei subiugassent: Tandē Torquatus acci.
Cecilius helybozi & Euphrasius eliturgi ciuitatibus conditi quievere: quorum natalicius dies sextodeci-
mo calendis Junij celebrari postea mandatum est.

T Macarius præterea cuiusdā ap̄bricai patricij Ro. filius a b̄to Lino ep̄o baptigatus & ipse quoq; ap̄o Ahe-
diolanū urbē ab Anolino v̄bis prefecto per hoc tps martyr xp̄i efficit. Qui cū oēs predicādo peragrasset
Gallia: & apud carmelū ciuitatē filiū cuiusdā vidue ciuitatis ipsius p̄marie noie Celsuz baptigasset Ahdio
lanū redijt: vbi cū di verbū predicaret ab Anolio ibidē preside capit: & carceri cū eodē Celfo puero manci-
patur. Et post nō multos dies cū eodē celfo puero gladio occidit. Eoz aut corpora cū diu latuissent sicut
sanctus Paulinus ep̄s scribit tpe archadij & Honorij Impatorū a beato Ambrosio mediolanēsi ep̄scopo
dño reuelante reperti fuerunt. Quorum festinitas .5.º calendis augusti celebratur.

T Marcellū quoq; & Apuleiū insignes viros sub hac p̄secutionis rabie apud Romā martyrio coronatos
fuisse constat: hi p̄mop̄ apostolā Petruz relicto Symone mago (cuius erant discipuli) doctrine apostolice
sele tradiderūt: quo audito Paulopost ab aureliano viro consulari detenti iussu Hieronis martyrij coronā
nonis Aug. reportarūt. Quoz corpa nō lōge ab vrbe sepulta referūt. Eoz at natale nonis Aug. celebrat.

T Frontonius et qdā petragoricus ep̄s natiōe Romanus vir sanctus quez Petrus apostolus superioribus
diebus ep̄m ordinauerat: & cū Sergio presbytero (quē per apli baculū in itinere sociū de morte receperat)
his t̄pibus ad eandē Petragoricā ciuitatē Vallie venies cū magnā illius gentis multitudinē ad christū cō-
uertisset multis miraculis clarus. 8.º calē. Nouēbris vir sanctus quieuit in dño quo ēt eius natale celebrat.

T Paulus quoq; Marbonēsis ep̄s & cōfessor quē (ut diximus) Paulus apls ordinatū eidē v̄bi destinauerat
antistitē. Quiz cū eodē apostolo ad hispāias predicādi gratia prexerat & ibidē relictus fuerat p̄ hoc tēpus
predicationis officio non segniter expleto miraculis clarus. 6.º idus Decembris migravit ad dominum.

T Tecla virgo preclarissima Insignisq; ac sanctissime Pauli quoq; apostoli discipula: hisdē t̄pibus postea
q̄ pro p̄fessione christi Sustes. Bestias & Agnes tria atrocissima tormēta p̄tulisset: post etiā multa & incre-
dibilia alia tormēta & certamina ad multoz doctrinaz perlata cū de Teonio Seleuciaz veniret nono calen-
Octobris in pace quieuit. Quo die eius natale celebrare constitutum est.

T Maria Magdalena Insignissima christi apostola. Per hoc tēpus (ut aiunt haud longe a Messilia gal-
liaz ciuitate migravit ad dñz. Hec quippe ab adolecētia sua (ut sacra eius h̄ historia) cū esset cūctis Judeo-
rū puellis pulchritudine prelata ex marthe sororis Lazarij germāisina: in Magdalū castellū marito tra-
dita fuit: S; p̄festivoluptatū fallacia vanaq; letitia seducta a marito ip̄o discedēs hierosolymā fugit: vbi &
generis sui immemor ac legis diuine oblita vulgaris & ipudicissima meretrix euasit. Ac postq̄ sponte se fe-
cit turpitudinis p̄stibulū iure effecta est delubz demonioz. Uex dño Iesu aliqñ predicante & terrore pec-
catoribus (ut fit) intentate p̄fessis ante oculos cordis sui culpas turpitudinis sue & eternū iudiciū ponens do-
lore cordis intrinsecus tacta culpas suas fetibus amarissime punire cepit. In seque reuerfa ait. Quid fru-
stra deciperis maria: Surgā (inqt) ad Iesuz christū dñm deū verū rerūq; oīum creatorē & redēptorē meū
ibo & plāgā dolorē meū ac mea scelera amarissime deplorabo. Atq; ita domū reuerfa lupanar cōfessis dere-
liquit & sui oblita ad xp̄m in domū Symonis leprosi cōiuuantē venit: ad pedesq; eius retro accessit vbi vber-
tim lachrymas effundēs q̄si peccatoz veniā sibi elargiri postulās ip̄ius dñi sui pedes lachrymis lauat cepit
& capillis capitis sui tergens exosculabat vnguentozq; preciosissimo vngēbat. Quo viso (ut sacra euāgelio
ruz h̄ historia) dñs ad illā inqt. Om̄iuer: remittunt tibi peccata tua. Fides tua te saluā fecit: vade inqt in
pace. Ac per hoc mercedē corporis sui a se oīno abdicans & aliā salutis viā repetens quoad dñs nr̄ Iesus
xp̄s vixit eidē ardentissime inhesit ut optimā partē (eo testante) elegit. Post v̄o dñi nr̄i ascensionē (ut egēp̄
pus ad verbū scribit) domo eius in Eccliaz p̄secratā asperrimū eremū petijt: & in loco angelicis māibus p̄-
parato per .30. annos incognita mansit: ut & qualibet die septē horis canōicis ab Angelis i ethera eleuabat:
& celestiū agminū gloriosos cōcentus: corporalibus etiā auribus reficiebat: vñ diebus singulis suauissimis
sacrata cōiuuis per eosdē angelos ad locū propriū inde reuocata alimentis corporalibus nullatenus indi-
gebat. Atq; ita cū adeo bonis delectata corporalibus aliqñ discessisset ad eū deniq; p̄ hanc penitētie amari-
tudine fragrātī d̄siderio. ii.º calē. Augusti redire curauit. Eius aut corpus apud Messilia Galliaz urbem
nunc vsq; conditum habetur: cuius natalicius dies. ii. calendis Augusti celebratur.

T Agrippia Hieronis Cesaris mater hoc anno ap̄o Lucrinū lacū in villā suā iussu filij occidit. Que muli-
er & genere cōsanguinitateq; Imperio & filij mōstruositate ac sua quoad vixit emicuit. Hec quippe Germa-
nici Cesaris optimi Iuuenis ex agrippina superiori filia fuit. & Caij Callicule Imperatoris soroz: & nup-
sit Vneo Domicio hōi nobilissimo: ex quo Hieronē predictum peperit: v̄z viro morte absumpto Hierone
adhuc parvulo cū formosissima esset Caius eius frater vir spurcissimus diu turpi stupro ea abusus ē. Sed
eo a militibus suis trucidato a claudio principe substituto: predilecta in vxorē accepta ē. Que in dignitates
sublimata (ut erat mulier astutissima) tpe capto: quāq; v̄triusq; sexus filij essent. Claudium eo induxit ut
Hieronē p̄uignū adoptaret in filiū & Octaviā filiā traderet in v̄ingē. Quibus obtentis metuēs ne Britā-
nicus Claudij filius ante patris morē insolida deueniret etate: ipsuz Claudiū maritū & imperatorē ve-
neno sustulit. Quo mortuo suffragio amicoz Hieronez sublimare fecit in principē. Que res adeo Hieroni

grata fuit: ut ipsaz matrē illto tāq̄ benemeritā in cunctis tā publicis q̄ p̄uatis p̄poneret. Ea quidē sic sub Anno xpi
limata plurimū in cedibus atq; exilijs debaccata ē. Veniq; facinorosa mulier cū quibuldā ex causis de fi-
lio oblocuta fuisset inderestabile (quāq̄ meritā) morte deducta ē. Hā cū eius odiū sibi cōqueisset tā oī bo-
nore z maicestate p̄uauit: que indignās z femineo irritata furore eidē iperū se surrepturā minata est. Qui
bus exterritus Aero veneno ter illā interficere conatus est. Sz ipsa antidotis offensaz vitare studuit. De
mū cū oīa que illi Aero in morte tetenderat euitasset mater. Centurionē euz militibus in villā suaz mittēs
illā sanctissime occidi mandauit qua occisa nocte eadē cremari fecit z vilibus exequijs terra cōtegi.

5269

Linus fs papa. hoc anno qui ē vltimus Hieronis beato petro in pontificatu succedēs sedit an-
nis. xi. mensibus. 3. z diebus. 12. Vir certe moribus z sanctitate p̄clarus. Qui ex p̄cepto magri
sui petri cōstituit ne qua mulier nisi velato capite vnq̄ tēplū ingrederet. Sūt. n. hic natōe Tu-
scus ex parte herculiano. q̄cū Demones effugaret mortuosq; ad vitā reduceret tāde a Satur-
nino cōsule cuius filiā a demonibus liberauerat capitali snia puniit: z martyr xp̄iefficit: ac. xi.
cale. octobris in vaticano iuxta corpus beati petri sepelit z ea die eius natale celebrat. Quod quidē sancti-
simū corpus: ut aiunt: postea a quodā Gregorio Ostiēsi ep̄o i Ostiā ciuitatē trāllatū: z i diuī Laurētij tēplo
honorifice p̄ditū fuit. Hic sacros ordines i vrbe his celebrās. is. p̄sbros: z xi. ep̄os creauit. Scripsit at hic
res gestas b̄i Petri magri sui z maxie eius cū Symōe mago p̄tione. Viri disciplinis excellētes.

Papa. 2.

70

Luax Arabū Rex insignis p̄būs z Medicus ac Rhetor tēp̄estate hac floruit. Qui iter cetera sue doctri-
ne opa volumē de medicinis optimū a se cōpositū Aeroi trāsmisit. In quo n̄ solū herbarū medicinaliū: sz
et z lapidū species noīa z colorēs ac quibus in regionibus valeāt reperiri scripsit. De quo ē Plinius li. 25.
meminit dicens. Luax Dionysius z Actrodonus herbarū effigies pinxere: carūq; effectus subscripserē.

Lectius valens alter medicus grecus qui ut Plinius li. 29. scribit mesaline p̄dicte vxoris Claudij adul-
terio fuerat nobilitatus p̄ hec tpa multā nactus potētā Rome in medicinis nouā sectā instituit: z galieno
teste li. primo de regimine sanitatū z lib. iū medicinalē ad Aeroi scripsit. in quo cunctis medicis z p̄biloso
p̄bis tā veteribus q̄ nouissimis se ipsuz effrenata quadā temeritate p̄posuit. P̄ocratēq; oīuz medicoz
p̄ncipē maxime supplātauit. Sed idēz Galienus ipsuz ignoratissimum fuisse ostendit: nec inter medicos:
sed inter textrices sordide creuisse: cum eius pater lane petinactor z mater textrix fuerit.

Lcritia quoq; Bassiliensē medicū hisdē t̄p̄ibus floruisse dicit. Qui ēt (ut idē plinius li. 29. scribit) ad mo-
tus syderū ex Ep̄himeride mathematica cibos p̄hibēs horas obseruās auctoritate thesalū p̄cessit p̄e-
dictū. Hic (codem Plinio testante) innumeras post se reliquit diuitias z lib. os in medicinis edidit vriles.

Lprobus Veri ybius grammaticozum sui temporis p̄ncipēs per hoc tempus (Eusebio referente) floruit:
z nonnullos in Grammaticali professione edidit tractatus.

Lstatium quoq; vsulum natione Tolosanū oratorē clarissimū hisdem etiam temporibus claruisse scribit
Eusebius. Qui z per omnem galliam Rhetoricam celeberrime docuit.

5270

Lalba sergius antique nobilitatis Senator hoc anno ab hispanis gallisq; anno etatis sue. 73.
post Aeroi sextus Romanoz imperator electus iperauit mēsisbus. 7. Qui ut Suetonius ait:
a principio liberalibus studijs z Iuri civili opaz dedit z p̄p̄ adultus factus eius z vita priuata:
isignis admodū fuit: vrz principatu suscepto cū Rome auaritia z segnitia oēs offenderet tāde
Othonis insidijs in vrbe ad lacū Curtij cū p̄sone nobilissimo adolescente quē in filiū adopta-
uerat ingulatus est Cuius qdē corpus Egus eius dispensator: in priuatis eius ortis via Aurelia sepeliuit:
Sūt hic: ut orosius li. 7. scribit sepe cōsul p̄sepeq; p̄cōsul z frequenter belloz grauissimoz Dux. Statura
corporis instā: capite caluo: oculis ceruleis adusco naso Danibus pedibusq; articulari morbo distortis
adeoq; ut neq; calceum p̄peti posset. Sūt et in posteriori corporis parte gibbus. Cibi tñ plurimi z libidi-
nis maxime in maribus p̄uus. Qui. M. Fabiū Quintilianū insignē oratorē ex hispania Romā p̄duxit.

Balba

71

Lucius octauus Romanoz Impator: mortuo Balba inter tumultus cedēs q; iperium occu-
pans. iperauit mēsisbus. 3. Hic nāq; materno genere magisq; paterno nobilitoz fuit vita priuata mol-
lis Quippe q̄ Aeroi p̄familiaris fuerat: z oīum eius cōsilioz secretorūq; particeps: cū aut ciuile
bellū cōtra Viteliū in Germania iperatorē creatū molitus tribus leuibz p̄clijs supior extitisset: vno vrz
ad alpes. altero ad placētias Tertio ad Castorē. Quarto aut: ut Suetonius ait: apud Hebricuz supatur.
Vñ z rex despationē p̄morus mēse Octobrio anno etatis sue. 58. sibimet manū iniecit z apud volateranam
Ethruie vrbe funeratus ē. Hic quippe statura fuit modica z male pedatus caluusq; habitus. Eius autem
vitam z p̄clarissima gesta multi clarissimi oratores scripserē z quammaxime Plutarchus z Suetonius

historici qui cum predicarunt fortissimum virum ac vnicuz rei bellice Impatorē.

Vtelius nonus Romanoz Impator z ipse post Othonē Imperauit mēsisbus. 7. q̄ ex familia
honorata potiusq; nobili originē duxit: hic: ut Suetonius scribit: in adolescētia oibus p̄bis cō-
taminatus fuit: sz p̄p̄ augurādū sciaz apud Catiū Impatorē p̄cipuū locū obtinuit. Quo mortuo
ē apud Claudij palee studiū familiaritatē obtinuit. Deinde Aeroi acceptior: quoz indulgē-
tia amplissimis honoribus auctus ē. Veniq; cū p̄mū iperio potitus fuisset in oēs negriā scititā
q; ac igluniē p̄lapsus ē. Sūt q̄ppe tāte voracitatis ut i die sepies comederet: z vna cena suo iussu: ut Sue-
tonius scribit: duo milia pisciū z septem milia auīū eidē apposita fuerit. Et ne cui hoc incredibile videat. Serūt
cū fuisse incredibilis p̄ciritatis z rubicūdissime faciei atq; obesi ventris. Vex vbi cōpetit Vespesianum

Vitellius

72

Anno xpi

apud Judea palestine ab exercitu impatore creati. cu legionibus aduentare pmu deponere Impiu pstitit. Sza qbusda postea aiatus armis sumptis Sabinu Vespesiani fratre cu Flevianis in capitoliu copulit quo qde successo oes cu eo cocremari fecit. Quare vespasiano supueniete cu nulli sibi venie loci reliquisset e palatij cella in q delitnerat turpissime tractus p via sacra nudus ad scalas Semontas ducit: vbi pmu ster core z ceno ludificatus. deide minutissimis icibus excarnificatus in Tyberiz picctus e: z ita et coi caruit sepultura: perijt itaqz cu fratre z filio. 50º z 7º vite sucano.

Quintilianus Rhetor atqz phus celeberrimus natiõe hispanus hisde tpibus cu i pncio magno esset a gal ba pdicto Cesare Romã pductus ibide scholã tenes clarissimus hitus e. Vir certe eruditissimus atqz gra uis: q inter cetera De institutione oratoria octo libros coposuit atqz causaz libz putile edidit. Ex quibus hanc celebrẽ z memoria dignã hẽmus sententiã. Utinã liberoy nfoz mores nõ ipsi pderemus. Infantiã. n. statiz desitijs solvimus. Abollis qppe educatio quã indulgẽtiã vocat nervos omnes mentis z corporis frã git. Huius aut celeberrimi viri de institutione oratoria liber cu annis ferme sexcentis depditus stetitset po stea a pogio florentino viro eruditissimo circa añu dñi. i 4io. in Constãtiano cocilio in quodam ipius cini tatis monasterio integer repertus est ita atqz eius opere trãscriptus z emendatus in Italiam delatus est.

Josephus Judeus sacerdos z Bathatie eius genis Sacerdotis filius historicus quide celeberrimus at qz phus insignissimus: multarũqz lzaz z rex peritissimus hoc tpe Impantibus pdictis v3 Nerone z reli quis a Vespesiano z Tito eius filio conquesita Ballilea capitur z in servitutem honestã deducit: vir sane bonus ac egregius. Qui de xpo optime sensit z pdigia multa exposuit: z quãmaxime hierosolymoz pni cie futurã taqz verus ppheta predixit. Qui cu in Romanoz manus (post gallilee devastationẽ cui ipse p erat) devenisset a Vespesiano exercitus moderatoze diligentĩ cura suatus e. Qui statiz cidẽ Vespesiano z Tito semotis arbitris eos breui Impatores futuros esse pdixit: qz factũ e. Propter qd idẽz vespasianus eũ ab oi servitute eũ liberavit. Capta vº z euerfabierosolyma Josephus ut verus ppheta a Vespesiano sũ mis lau dibus z honoribus elatus e. Romã deide pductus nũ civitate tũ Flavia familia donatus e: vbi cuz eisde impatoribus p. 15. annos feliciter vixit. In quibus cu singularis esset eruditionis primo. De iudaica captivitate septiez libros scripsit: p quibus z statuã (ut diuus refert hiero.) Rome pmernit. scripsit deide ali os. 20. de antiqta. Jude. li. v3 ab exordio mudi vsqz ad bellũ Judaicũ: z alios. 2. aduersus Apionẽ grãma ticũ: atqz alia multa ad se reliqt scripta. q oia a Rufino Agliciẽsi in latinã linguã trãslata postea fuere. Et natus iosephus hic etiã qn xpus cruci affixus fuerat: vixit vsqz ad Traiãĩ ipatoris tpa z Rõe gliose vscit.

Vespasia-
nus

75

Vespasianus Flavius decimus Ro. Impator ducetesima z. 12. Olympiade Imperator z Augu stus creatus iperavit annis. 10. Vir vtiqz clementissimus liberalissimusqz ac munificētissimus qui pncipatu suscepio tempu. ferme collapsã optime restituit: z censuz Senatoz expleuit. Cosu lares inopes sustetavit ac multas p orbẽ civitates terremotu vel incendio afflictas in melius re stituit: z vbi quoqz multa adiecit insignia. Tepluz pacis foro pximũ (p diuũ Claudiu ceptũ) p fecit: atqz Amphiteatru (cuius partẽ adhuc cuz admiratione aliqñ in vrbe cõspexims) inchoavit: iperio et potitus Achaia z liciã z braciã olitiã Romanis adiciẽs in puincias redegit: z presides eis transmissit. Et qvis munificētissimus clemētissimusqz haberef: i colligedis tñ pecunijs nimũ respẽsibilis videbar: lz ex aliõ (vt Suetto. nř bz) nil raper: hic añ demãdatũ sibi impiũ i germaniã z Britaniã a Claudio missus tri cesset z bis (vt Suetto. scripsit) pstitit: deide biẽnio añ Nerõis morte ad capiẽdã indeam ab ipõ Nerone mis sus multa ibide strenue gessit certamã: p qbus audita pncipis morte: ipator ab exercitu appellatus e: qui bellũ Tito filio comẽdas: Romã p alexadriã pfectus e: vbi vrbe icẽdijs veteribus ac ruinis deforme offẽ dẽs: ad restitutionẽ tã mox q muroz aggressus e: z multas leges pferti s libidinẽ z luxuriã ibide dẽreuit Atqz ita oibus i rebus ab initio sui pncipatus vsz ad exitũ semp iustus: civilisqz ac clemẽs fuit: q tandem postq multas deduxisset colonias: p luvio vẽtris añu gerẽs etatis. 69. exictus e: relictis post se Tito z Domitiano filijs: ex Flavia Domicilla vxore susceptis. Suit namqz Vespasianus hic statura quadrata: firmis: cõpactisqz mẽbris z vultu decoro. Et eũ eẽt doctissimus vir: multos: vt Suetto. testat: edidit vsus.

527

Hierosolymorum excidium.

Hierosolymoz euerfio.

Hierosolyma metropolis nobilissima ac vestutissima ciuitas: hoc anno q̄ s̄ Imperij Vespasiani annus Anno xpi
 octava die mēsis septēbris a Tito eius filio capit̄ & sexta vice funditus euertit̄. Quā cū titus vna cūz tēplo
 prozsus diripuisset icēdissetq; eā vniuersā & tēplū cōplanari iussit: q̄busdā Turribus relictis: q̄ preter cete
 ra eminebat. s. Pbasello Hippico & Mariane sic appellate: qd̄ quidē Titus egit: ut Turres ille posteris in
 dicaret̄ quā munitissimā ciuitatē Romanoz vsus obtinuisset: Aduroz ēt aliqua pte dimittens tanto q̄to
 Ciuitatē ab occidentē cingebat: & hec qdē pars: ut castrū illis esset quos custodie eā reliquere decernebat.
 Aliū vero totū vrbis ambitū ita cōplanauit: ut qui ad eā accessissent vix creder̄ potuissent aliq̄n fuisse habi
 ratā. Et hoc pp̄ Iudeoz demētiā actū ē: qz nouas res (p̄ter Agrippe regis osiliū) mouere tēptauerit. Qui
 quies nāq; p̄ter nūc hec celeberrima ciuitas vastata fuit. Primo a babylonioz rege. 2. ab Asobio egyptio
 rū rege. 3. ab Antiocho. 4. a pōpeio. post hos herodes magnus & Sosius captū oppidū seruauerit. Eius
 itaq; vrbis p̄mus p̄ditor (vt Jos. testat̄) Canā fuit: q̄ Iustus appellatus erat & hic qdē Aelchisedech
 sacerdos dei altissimi dicebat̄. Qui cū ibidē p̄hanū edificasset illō Solimā appellauit. Que quidē ciuitas
 Cananee gēt̄ vsq; ad tpa David regis habitatio fuit. Nec Josue Iudeoz princeps eos Cananeos seu Je
 busios vñq; inde expellere potuit. David vō p̄mus Iebusis expulsis cū ciuitatē reedificasset eā hieroso
 lymā. i. Admunitissimā nuncupauit. Hieron. n. hebreā lingua latine munitionē significat. Ibius igit̄ vrbis
 sic euerse situs & munitio petrosa erat & triplici muro cingebat̄: que (ut Strabo ait) interius aquis abūdant
 exterius vero oīno sicca fossāz habebat in lapide excisāz. 40. pedū pfunditate latitudine vero. 250. Lapi
 de aut̄ exciso educta erāt celeberrimi tēpli menia. Eaz cū titus cepisset statiz cōplanatis menibus fossas ēt
 ipleri iussit. Quāobrē vsq; ad Hadriani p̄ncipis tpa latronū Sicariozq; facta ē receptaculū: hec Strabo
 Quā postea hadrianus impator menibus & edificijs instaurās de suo noie Helyā appellauit: p̄cepitq; ne
 cui Iudeo in eā intro cundi daret̄ facultas s; t̄m christianis eā concessit: vbi primū ex nostris quidā Abar
 cus eps p̄stitutus est. In ea ḡppe (sicut Iosephus refert) sexcenta boiuz milia p̄ Romanos fuerūt interfecta
 Cuius ḡdez calamitatē & excidij Flozij p̄fecti in humanitas extitit eā: q̄ (ut dictū est) Iudeos ibidē inume
 ris attriuerat malis: pp̄ quelacessit Iudei res nouas cōtra Romanos mouere tentarūt: & ipetu facto mul
 tos Romanoꝝ interfecerūt: & Cestiu Syrie p̄sidē extra puincia eiecerūt. Quā obcausāz ifinite pp̄modū
 cedēs hincide subsecute sunt: de q̄bus Iosephus li. 2. de Iudaice captiuitatis pulchre meminit. Quod cū
 Nero accepiss; cōfestiz Vespasianū predictū ab adolescētia vsq; in senectaz bellis exercitātū ad tanti belli
 magnitudinē sustinendā duodecimo impij suo anno cū ingenti exercitu misit. Qui vtraq; Gallicā & iudea
 capta post tertiu annū mortuo Nerone ad iperū p̄ Senatū ad iudea reuocatur. Tito eius filio ad debellā
 dos iudeos ibidē relicto. Agrippa igit̄ rege & Beronice eius germana ex vrbe pulsā & eoz regia a iudeis
 succensa necnō & Anania eoz pontifice maximo a seditionis interfecto tota Ciuitas p̄ Symonē & Joānez
 quendā occupata fuit. Quoz quidē seditionibus nil ipius a Romanis quā ab his duobus passi sunt Iudei
 Neq; post illos ciuitas (ut Iosephus ait) aliquid noue calamitatis experia est. Sed illa quidē grauiorēs ca
 sus peritit anteq; subnerret̄: Romani aut̄ qui eā debellarunt mains aliquid perficer̄ nō petis. Nā sedi
 tio ciuitatē Romani vero seditionē ceperit: qz multo menibus erat tutior: his igit̄ itra ciuitatē sic male se ha
 bētibus. Tytus (sicut egesippus li. 5. h3) cū quibusdā delectis equitibus foris vrbe circūcēs et muros explo
 rans: a iudeis a tergo cōcludit̄: s; animū audacia exacuēs penetrato cunco ad suos indigabundus redijt in
 columis. Qui statim & tormenta & machinas ad muros admonit: quibus quassato muro secundo titus t̄m
 p̄ Iosephū (qui dicēdi peritissimus erat) pacē Iudeis obtulit. S; cū multi iudei cōtradicerēt repēte tanta i
 vrbe famis crudelitas inualuit ut cessantibus emptione & venditione cibozq; coctura incolē madaret̄ Scu
 roz coria olez purgamenta parietū adherentia nauscentiū vomitus vetera ēt bouz stercoza & exuie ser
 pentiū atq; Equoz cadauera ad cibū coquerent̄: pro quibus malis facilioz apud aduersarios q̄ apud suos
 pietas seruabat̄. In muris eniz Joānes & Symon (ne quis fugeret) patibula poni iusserunt. Heu p̄bdo
 lor: foris erat captiuitas intus metus vbiq; formido: Cesar aut̄ circūquaq; oī materia collecta aggerē. 40.
 stadioz p̄struxit: & exercitū oēm cū balistis machinis alijsq; missilibus oī ex parte cōstituit ne vnus quidez
 euadere possēt. Inualescēte deniq; fame sepulroz plerūq; sepeliēdū preuenit ad sepulchrū: cū tanto fetore
 morientū ut vrbis terra ad sepulturā nō sufficeret: s; extra muros cadauera p̄iiciebāt. p̄pter qd̄ ingemuit
 Titus & se veniā sepius eis obtulisse protestatus ē. Multi nāq; ad Romanos cōfugientes cū eis dabat̄ ci
 bus aut nullā edendi viz aut digerendi habebāt p̄atez. Hac quippe calamitate permotus Titus monet Jo
 sephus ut iudeos & scripturis & exēplis ac lachrymis si possit inclinet. S; nihil p̄fuit: Quinimo (ut idē Jo
 sephus refert) & Joānes & Symon in ea p̄ncipes: ita oīa obstruxerūt ut neq; iudeis exitus neq; Roma
 nis pateres aditus vllus. Domusq; singuloꝝ indies a seditionis ingiter scrutabant̄: & siquid repertū fuisset
 negātes trucidabant̄: & si nil reperissent adhuc q̄si celassent oīno cruciabant̄. Deniq; vxores viris paren
 tes filijs ex ore cibū rapiebant: Et si hostium alicuius clausum videbant̄ confestim aliquem ibidem come
 dentem supplicabantur: vnde & passim etiā domus rumpebantur inferiores spoliabantur ditiores vero p̄
 suis pecunijs accusati q̄ fugere tentassent enecabantur: contigit etiam (Iosepho & Eusebio i lib. 3. Ecclesia
 stice histor. ca. 7. referentibus) factū illud dictū auditūq; horrendissimū de quadā muliere nomine Ada
 ria plebcia quidē: s; diuitijs nobile que in ciuitate recepta fame tabescens necessitate impellente: contra na
 turam excitata: filius quem lactabat comedere decreuit. Et accipiens illum in vlnis ita alloquitur dicens.
 Fili mi nunc si omnia te circumstant bellum fames incēda latrones cui te reseruo? Melius est inquit

75

Quo fuit p̄mus
p̄nditor vrbis. / Canaz.

Anno xpi

ut vel semel reddas q̄ ab me matre suscepisti. Quibus dictis filium occidit et coctū medium comedit: et reliquū seruauit: Sz incensū filij odor statim seditiosos qui ciuitatē puagabāt allexit. Quos mater inuitās: inquit: gustate quod matrem gustasse didicistis: Quo audito repente eos magnus horroz cepit atq; quedā maxima dementia: ac etiā in ipso visu diriguerūt. At mater inquit filius meus ē comedite sicut ego misera comedi. Adoneo: ait: vos ne matre misericordiores sitis aut certe molliores. Quod si vos pietatem colitis Ego q̄ reliquū est manducabo. Illico ne fas tāti sceleris urbe repleuit: et cito hec calamitas Tito et oi exercitui nunciata est: et quidā hoc nō credebāt alij vero cōmiserabantur: multos autē uehementius iudeorum odium cepit. Titus vero manus eleuās ad celū dicebat. Ad bellum hoīuz me uenisse credebā: sed ut video contra belluas dimicamus feris seniores illa quippe a propria se abstinent specie etiam in extrema necessitate suos fetus fouent: sed isti proprios deuorant filios: illos itaq; uelamus: quoz feda sunt omnia. Qui bus dictis ad id perficiendum omnē adhibuit vim atq; curā et pesti scalis amot et arietibus urbem uirili ter expugnauit: eāq; direptaz vastauit atq; incendit: et undecies centenis milibus ibidē consumptis: centū captiuoz milita iudeorum uendidit. Cur autem tanta ibidē multitudo inuenta sit Iosephus scribit: tunc agmorum festiuitas celeberrima fuisse: in qua quidem festiuitate iudei ferme oēs: ex oi prouincia ad Templū confluerē cōfuerant. Et p̄pterea ipsos in urbe hac: quasi in carcere tāq̄ incredulos includere uis uoluit. Et digne quidē his pasce diebus talia passi sunt. quibus et Saluatorē crucifixerūt: Et sic hic dementia iudeoz iste finis fuit. Cesar uero composito statim in castris tribunali uniuerso exercitui gratias egit: et uniuersiq; spolia et manubias largiter distribuit et postea se ad sacra pro uictoria celebranda uertit maximāq; bonum et alioz aiālū multitudinē imolauit. Dehinc Hierosolymoz custodiā uni legionī cōmittens: ipse cuz Joanne ac Symone giera principibus et Tyrannis atq; innumerabili captiuoz multitudinē et Spolijs plurimis in Cesarea uenit: ubi fratris sui diem clarissime celebrans: multā captiuoz partē in spectaculo perire fecit. Quosdā. n. cum bestijs opugnare alios inter se pugnare coegit: atq; alios ignibus consumpsit. Veniens deniq; titus Romam cū patre suo uespasiano (ut Iosephus li. 7. ca. 36. scribit ac Drosius noster li. similiter. 7. memit triūphū celeberrimū egit. De quo de Titi uita infra dicit. Symonez autēz Hiere filius qui urbis excidij causa fuit in triumpho perductum: postea laqueo per totam Ciuitatem traxerunt: et multis cōfossū uulneribus: postea interfecerunt. Cūq; uespasianus Triumphū pompā peregisset: Templū pacis edificauit: ubi omnia Iudeorum preciosiora instrumenta reposuit: v3 tabulas eoz legis: et penetraliū uela purpurea: et alia multa que commemorare longum esset.

C Colligitur autē omne tempus in fm Vespasianū annū et nouissimūz euerisionis hierosolyme a quindodeci mo anno Tyberij Cesaris et ab exordio euangelice predicationis xpi. 43. annoz: a captiuitate uero quam ab Antiocho rege perpeffi sunt iudei anni. 230. porro a darij secundo anno quo rursum edificatū est Templum: anni. 590. a prima uero ipsius tēpli edificatione sub Salomone vsq; ad nouissimā hanc ruīnaz que sub Vespasiano isto facta est anni. 1102. Et sic finis regni et Sacerdotij iudeoz habetur. Naz fm xpi euangelij ad nihilū redacti sunt: funditusq; a suo regno (ubi iam eis alienigene dominabantur) eradicati disperfiq; per terras fuere. Ibi. n. post regni recuperationē per Aristobolū pontificem magni Symonis nepotē regnatū est per. 10. reges anno ferme. 162. quozum etiam nomina et tempora hec sunt.

C Iudeorum Regum Epilogus.

Aristobolus	1 añ 1	Archelaus	6 añ 9	Agrippa filius Agrippe. 10. et vltimus. añ. 22. Qui cum bona Romanorum gratia deficiens: regnū omne senatui legauit.
Alexander	2 añ 27	Herodes tetrarcha	7 añ 24.	
Alexander	3 añ 9	Agrippa	8 añ 8	
Hyrcanus	4 añ 34	Herodes frater	9 añ 4	
Herodes magnus	5 añ 37			Et sic omne iudeorum regnum: omnino consumptum est.

C Pontificum item iudeorum epilogus.

C Necessariū itē et p̄nti historie ueniens eē credimus: numerare oēs iudeoz pontifices v3 quot fuerit ab Aaron primo vsq; ad Finasiū: q̄ post Matthiā pontificē belli tpe p discordiā pontifex fuerat ordinatus. Et hi qdē oēs fuerūt. 83. Nā a p̄ma Tabernaculi p̄structione q̄ fuit in deserto vsq; ad Salomonē q̄ tēplū extruxit hūerunt uiri numero. 13. quoz noia hec sunt. Aaron p̄mus: Eleazarus h̄s: phinees. 3. Abisue. 4. Bocci. 5. Eci. 6. Hel. 7. Samuel. 8. Abitob. 9. Abimelech. 10. Abiathar. 11. Sadoch. 12. et Abimaas. 13. Tēpus q̄ isti. 13. hūere principatū a die qua iudei Egyptū reliquerunt vsq; ad edificationem Templi qd Salomon primo construxit: fm iosephuz: fuit annorum. 612. Post hos terdecimo vsq; ad aduentum Nabuchodonoso: Babylonioz regis: alij. 18. hanc p̄tēz tenuerūt v3: a Sadoch vsq; ad Josedech p̄ntificē quem captiuuz duxit in Babyloniā: hozū quippe pontificatus tps quadringentoz et sexagū: ita sex fuit annoz: et mensū sex: ac viginti diez. Post captiuitatē uero vsq; ad antiochū captatorē Sison et ex eius genere. 15. pontificatū tenuerūt: hi tamē non ex domo Aaron fuere: post hos Joachim ex domo Aaron pontifex factus: sedit annis. 3. Quo mortuo septem annis Ciuitas sine pontifice fuit. Jonathas deinde iude machabei frater ipso tempore pontificatū suscipiens. 4. annis illum tenuit. Quo per insidias mortuo Symon frater pontificatū iniit: cui successit hyrcanus eius filius: seditq; annis. 31. post quē aristobolus eius filius: qui vno tantum sedit anno. Post eum alexander eius frater ab Alexandra Aristoboli vxore pontifex constitutus sedit et regnum tenuit annis. 27. Quo mortuo eius etiam Alexandra vxor ex mari p̄cepto hyrcano filio suo pontificatum dedit: et tenuit primo annis. 9. Sed ipsa Alexandra eius matre defun-

cta cōtra eum Aristobolus frater dimicās et vincēs a pontificatu illū remouit: ipseque regnū et pōtificatum Anno xpi
per tres annos et tres mēses obtinuit. Quē Pōpeius captū cū filijs Romā transmīsit: et Hyrcano rursus
pontificatū restituit. Et preter priores alios nouē quadraginta annis tenuit. Cōtra quem Pachoosus par
thorum rex pugnas ipsū cepit: et Antigonom Aristoboli predicti filium pontificē et regem constituit: q
cū tribus annis et totidē mensibus regnasset et sedisset: Herodes et Sosius eius frater cum obsederūt: ca
pramque Antiochiā ad Antoniū miserūt: a quo trucidatus fuit. Herodes vero suscepto regno: nequaquā
pōtifices ex genere Matthe patris Machabeorum constituit: sed quosdā ignobilibus et pnciosis sacerdo
tibus pontificatū tribuit. Similia postea Aristobolus eius filius et Romani fecerūt: quia nulli ex Macha
beorum genere hāc potestātē concedere voluerūt. Fuerūt ergo viri qui hāc dignitatem habuerūt ab hero
de pmo vsq; ad hoc tēpus: quo Titus tēplū et ciuitatē concremavit: cuncti simul. 29. Tempus autē eorum
fuit anni cētū et septem. Et hec de omnibus iudeorum pōtificibus epilogando dicta sufficiant.

Iudea igitur regnū ē q̄ oli cananea dicebat: in qua chananei: Iesubei: Euci et Amozci quattuor fuce re
ges: quos Josue superauit: eamque filijs israel diuisit. Que quādo p ipso iudeorum regno accipit: multas con
tinet regiones: v3 Galileā: Iudeā que soli Iude tribui pro sorte obtulerat: Traconitidem: Lasaniā: Sa
mariensem et alias regiones cōtinet. Iudce namque prouincie tribui Iude sic declarate: terminus est a me
ridie mare Salinarum: quod mortuū dicitur: et inde per cades bernace: vsq; ad torentē Egypti q̄ influit
in mare magnū. Eius autē latitudo et iordane flumē vsq; ad Joppen explicat: in cuius medio tanq̄ vni
bilicus hierosolymorum ciuitas ē: que p̄ ceteris vrbibus tanq̄ caput in corpore cminet. Huius ager motuo
sus est et cāpestrius: et ad colēdū mollis et optimus ē: arboribus qdē plenus: in quo cāpus hierico haud lon
ge ab hierusalē est: palmetū et palmis abūdans et totus irriguus vbi et balsami viridariū erat: cuius arbor
aromatica ē: cuius corticē scindētes succū in vasis suscipiebāt tenacis lactis persimiles. Is capitis dolores
et suffusiones oculorum incipiētes et ebetudinē soluit: Quare p̄ciosissimus ē eo p̄serti q̄ ibidem solum na
seatur: et eo quidem maximus iudeis proueniebat puentus.

Samariensis autē regio inter iudeā et Galileā sita erat. incipiebat. n. a vico quodā in planicie posito: cui no
men erat Benanie: et hec etiā nihil natura a iudea discrepabat.

Galilee vero due sunt: quaz vna superior: altera inferior appellat: easque vt Iosephus habet p̄benix et Sy
ria cingūt. discernūt ab occidēte ptolomais territorij sui finibus a meridie vsq; ad iordanē: Ab oriēte Jop
pa et a Hadaris finibus terminat. Inferioris Galilee fines lōgissimi sūt: videlicet ex Tyberide vsq; ad
gabulon prorogātur: latitudie autē patet ex vico Salothi qui in cāpo magno situs erat: vsq; ad Barsaben:
longitudo eius a Talla vico iordani. primo vsq; ad Berothe tēdebatur: hec multis alienigenis cincte erat:
vbi et viri pugnaces erāt: vñ nec ab vllis vnq̄ occupari poterūt: Erant quoque optime ac fertiles regiones
omniumque arborū genere consistē: ibidemque etiam vt testatur Hieronymus creberrime ciuitates erant: et
vbiq; multitudo vicorum propter opulentiam populosa. In quorum minimo quidecim colonorum milia
fuisse Iosephus dicit.

Traconitidis vero regie et alie multe herodis Agrippe partes: a mōre libano et fontibus iordanis incipi
unt: et vsq; ad Tyberiadis lacū latitudine pādunt. Et hec de toto iudee regno: quibus terminis: quibusue
regionibus cinctum sit dicta sufficiant.

Apollinaris Rauēnatus episcopus: sanctissimus atque clarissimus vir ab apostolo Petro ordiatus. et Ra
uenas episcopus missus: cum superioribus diebus Rauēnatis in Christo credētibz mira virtutū signa
cōtulisset: his temporibus seuis verberū flagellis sepe cōteritur: et senile iā corpus ab impijs: horrendisq;
cruciatibus laniatur. Sed vt diuus refert Ambrosius: ne fideles de suis vexationibus trepidarēt: in vir
tute domini nostri iesu Christi signa apostolica plurima perfecit. Nā puellā post tormenta cōfestim susci
tauit mortuā: et multis cecis visū conspicuū reddidit: et muro cuidā loquellā restituit: obsessamque a demo
nio liberat. Contagionem leprosi mūdāt: atque portentū simulachri vna cum templo in terraz deiecit: post
quas virtutes hoc anno apud eandem vrbem inter ipsa vicissim sibi succedentia tormenta: gloriosum con
sumavit martyriū: decimo. scilicet. calendis Augusti: quo qdē die eius natale celebratur.

Bartholomeus Apostolus in numero quidem apostolorum sextus: Qui et symbolo Christiane fidei:
Credo in spiritum sanctum adiecit: per hoc tempus (vt Theodorus abbas et doctor testatur) postquam
in Lyconia atque superiori India Christi Evangelium predicasset: in Albanam maioris Armenie vr
bem: veniens cōfestim quoddam templum ipsis demonibus consecratum ingreditur. Ubi constitu
tus effecit: vt demon nullum cultoribus suis preberet responsū: ibi quoque domini nostri iesu Christi
euangelium predicans: Polemoniū ipsius vrbis Regem: atque Reginam cum duodecim ciuitatibus ad
iesum Christum conuertit. Et vt miraculo fidem suam esse certissimam commendaret: Demonem sta
tim cathenatum cunctis ostendit deformatum. Propter quod pontifices templi indignati: ipsum a quo
dam tyranno Polemonij predicti regis fratre: veluti maleficium: et sibi infensissimum primo cedi: dein
de excoziari atque obruncari fecere. Qui mortis discrimen viriliter perferens: gloriosi certaminis ad ce
leste gaudium secum reportauit triumphum: Cuius quidem venerabile corpus a Christi fidelibus:
ibidē cum omni honore ac veneratione tumulatum. Tandem a paganis in mare vna cum archa proiectū
est. Qd (vt beatus testat Theodorus) primū ad insulā Lypparim delatū. postmodū exinde Beneuētū
trālatū ē: vbi pia fidelium deuorōe plurimū p aliquō tempus ibidem quieuit. tadē Romā trālatū plurimū

Anno xpi

veneratur. Sui hic nobilissimis ortus parētib: Rege videlicet indie natus: q̄ hic ierosolymā veniēs audita Christi diuinitate: atq; crebris eius miraculis eidem adhaesit.

T Judas q̄ & Thadeus Symonis Cananei & iacobi minoris fr: Marie Cleophae & Alpheo filius: & xpi: apostolus qui vna cum Symone fratre in simbolo fidei: Sanctorum cōionem: remissionē peccatorū in & carnis resurrectionē addidit: his tēporibus postq̄ in Mesopotamia & in inferiores ptes poti: christi euāgelium p̄dicasset: & efferas atq; idonitas gētes quasi beluarū nās sancto dogmate mitigasset: & fidei domine subiugasset. Ad Abagarum regē in Edessa ciuitate vēit: qui. s. rex inremediabili corporis morbo tenebatur: quē cū ab infirmitate liberasset: martyriū cōpleuit: Cuius festiuitas. 5.° calē. nouēbris celebrat̄. Scripsit aut̄ Judas hic epistolā breuē: q̄e septē canonicis vltia hētur. In qua fratres de corruptoribus vie veritatis: ita isormat vt illicitū eē dīsserat semel d̄ subiugio fuitur: erantof: dnuo operā suā officij nouat̄ fuitibus.

Andreas Symonis Petri frater & i passioe locius: q̄ in Symbolo fidei: Et in Jesu xpm filiu eius vnicuz dñm nostrū addidit: adhuc Vespasiano impante: cū Scythibus euāgelium p̄dicasset: apud Patras Achaia tam ciuitate ab Egea p̄cōsule cōphēsus: in carcere tradit̄: deinde grauisime cedit̄: & ad vltimū i cruce ap̄peditur: vbi & biduo viuēs vltimo nouēbris die martyriū cōsumauit. Maxilla vō ipsius Egeae vxor: confestim apostoli corpus rapiēs optimo loco cū aromatibus sepeliuit: cuius sane corpus vigesimo Cōstātij cesaris āno cū ossibus bti Luce euāgeliste ex eadē ciuitate in Cōstātinopolim trāslatū ē: verū eius caput: postea Pius papa eius noie secūdus e pelopo nēsi ab eiusdem loci principe Romā auectum in beati Petri tēplo maxima cum veneratione collocauit.

Thomas apostolus q̄ Didimus d̄: per hec quoq; tēpora cū xpi euāgelium parthis: Aethiis & persis: byrcanis: ac Bagmanis p̄dicasset: etiā in India superiorē & inferiorē p̄ficicēs multos cōuertit: & Adigdomiā Carisij cognati regis vxorē baptigās christo cōsecrauit: ibidē quoq; multas adhuc extrātes ecclesias fundauit. Unde q; vt Chrysostomus ait: ad regionē Magorū qui ad xpm venerāt adorandū: oueniens eos baptigauit: & in adiutoriu fidei christiāe socios suscepit. Tandē ab infidelibus laminis adustus: in fornacē proiectus: cū adhuc superuēret lanceis perforatus martyrii coronā p̄meruit. Cuius corpus haud multo post ad Edessam ciuitatē trāslatū ē. Eius vero diei festiuitas. 12.° calē. Ianuarias celebratur.

Matthias apostolus natiōe Bethlamites: ex tribu Iuda p̄genitus: qui post ascensionē dñi ab apostolis sorte in eoz nūero fuit electus: sicut Lucas. 2.° cap. libri actū apostolorū cōt̄statū ē. Quisq; & in simbolo vitā eternā adiecit: hac tēpestate dū apud Iudēa euāgelium xpi annūciaret: acerbissimū crucis martyriū sustinuit. Eius aut̄ natale. 6.° calē. Martij celebratur: h̄ de tempore eius martyrii varie referant̄ sicut.

Mattheus apostolus: ex publicāis actibus apostolus & euāgelista clarissimus factus: & ipse post domini ascensionē euāgelio christi in Iudca p̄dicato cū ad gētes exteras trāsire statuisset. In Aethiopiā p̄mus euāgelium hebraice scripsit: qd̄ qdē fratrib: & maxie Barnabe cōdiscipulo a quo recedebat: in sui mēoriā reliquit. Sic incipiēdo: Liber gnatiōis Jesu xpi filij dauid: in cuius qdē p̄ncipio xpi incarnationē: In medioq; p̄dicationē: & in fine eius passionē ondit. Quod qdē Bernabas apostolus ad p̄dicationis officij per diuersas peragrās ciuitates secū deferebat: & super egros p̄bebat: q̄ oēs cōfesti sanitatis bñficiū cōsequēbāt. Hic nāq; nō solū: vt Christo. ait: sanctorū: sed & peccatorū euāgelista extitit: q̄ & sermone & vite correptione peccatoribus xpi euāgelium p̄dicauit: & Iudca aut̄ post in Aethiopiā trāsiciens totā ferme regionē illā percurrit p̄dicādo: atq; innumeros aethiopū populos christi inigo subdēs: ipsius xpi fūdauit ecclesias: i qua scilicet regiōe & triginta tres ānos stetit: Quod Beda testat̄ dicēs: Quis nāq; Mattheus sit factus: vō cet ipsa Aethiopū gens: quā de vltimis terre finibus ad ecclesie sancte societate p̄dicādo ouertit: ablutāq; fonte baptismatis de fusca formosā reddidit: q̄ nigredine vitiōrū illā exuit: & ornatu v̄tutū illā decorauit. Cū aut̄ Epihigeniā nobilē virginē cū ducentis v̄ginibus christo cōsecrasset: a rege spiculatorē misso ante altare v̄ndicio calē. octobris capite cesus est: Quo scelere: elephantie morbo rex conceptus: vite tedio: & ipse semetipsū paulo post interfecit. Apostolus autē per visū populū admonuit: vt Epihigene fratrem ab ipso baptigatū regē cōstitueret. Qui in regno cōstitutus. 70. ānis imperās ecclesias vbiq; crexit plurimas & vniuersā aethiopiā christianissimā effecit: Tandēq; ecclesiā ab eo sic fūdātā: Eunuchus: quē Philippus baptigauerat: eidē succedēs v̄ir p̄modū erexit: q̄ post ipsū Mattheū apostolū nō solū vnus ecclesie: sed etiā totius Aethiopiē tanq̄ sumus p̄t̄fex gubernacula suscepit. Sacerdos aut̄ qdā Venēsis: facti Marci p̄positus: vir sane egregius: tractatū de huiusce genti cōscribēs: quē Mappā mūdi noiauit. De huius gētis moribus multa conscribens. Refert presbyterum Janum illi populo tanq̄ patriarcha p̄cesse: eiq; centum & vigintiseptem Archiepiscopatus subesse: quorū quilibet viginti episcopos habere videtur: hi Romano more fonte baptismatis. In noie patris & filij & spiritus sancti renascēdos baptigant. Eodemq; ritu eucharistie sacramentum conficiunt: hoc solum excepto q̄ pater noster ante sacramenti elevationem decantant. Et post beatam virginem Mariā: Apostolos: Petrum & Paulum: atq; beatum Joannē Baptistam precipuo suscipiūt: & venerantur honore. Alios quoq; apostolos: & precipue hūc apostolum Mattheum eoz precipuū doctorem magno venerantur obsequio. Beatos insuper Paulum p̄imum Eremitam: Antonium abbatem: Acharium atq; alios diuos Eremitas summa deuotione p̄sequuntur. Eorum quippe Imperatorem Christianissimum ferunt. Cui & septuagintaquattuor Reges: ac iusfinitū p̄p̄modum obtemperant principes: duodecim duntaxat Regulis exceptis: qui Abumeteas obseruant leges: Qui tamen imperatoris mandatis in reliquis parent: Hunc sane imperatorem tempore Clementis

quinti ano. s. salut. nre. 1306. ad hispaniaru regē triginta legatos misisse: illiq; ñ fideles auxiliu ptulisse p̄dit
cus Veniensis scribit: qui z Auinionē ad p̄dictu Clemēte pontificē quintu cū reuerentia accedentes de
multis edocti: cū multis mīeribus z lris apostolicis ad linia apostolor Petri z Pauli visēda Romā ve
nerūt: qbus iuisit cū gaudio ad ppria rediere. Verū cū Venue multis diebus nauigādi tēpus expectātes
multa (vt fit) de coz ritibus: moribusq; ac regiōibus: rogati scripto reliquerūt: que idē auctor referant.

Viri disciplinis excellentes.

Quirinus Alconius pedianus scriptor z historicus celeberrimus: p hec tpa: teste Eusebio claruit: z ml
ta cōscripsit: q cū ad septuagesimū z tertiu etatis puenisset annū lumibus captus. 12. superuixit annis in
quibus cū sumo omniū honore cōsenuit. Quo in tempore historicos libros luculēter exscripsit.

Diascorides medicus grecus z militaris discipline vir: his tpbus: teste Plinio: in herbaria arte Rome
admirabilis fuit. Et herbarū vtutes: arborūq; lapidū: aromatu z aialiu in quinq; voluminibus accuratis
sima doctrina conscripsit. Immo vt de seipso testatur: Quocunq; (inquit) in his libris posui non ex opi
nione: aut fama cognoui: sed ex electione experimento didici.

Cletus papa natiōe Ro. p̄re Emyliāo: hoc tpe Clemēte adhortāte p̄tificiū munus suscipiēs
sedit ānis. xi. mē. vno z diebus. xi. Vir certe optimus atq; sanctissimus: q nihil oio p̄termi
sit qd ad au gēda ecclesiā dei ptinet: quā cū optie p tpe occurrēti cōstituisset: sub Domitiano
Cesare martiriū pcepit: z i vaticāo apud b̄ti Petri corpus. 5. calē. maij sepultus fuit. Hic
ex p̄cepto Petri. 25. presbyteros mēse septēbri i ordinē redegit. Et p̄mus lris apostolicis sa
lutē z apostolicā b̄ndictionē scripsit. Sūt tñ q dicāt hūc z p̄decessorē ñ vt p̄tifices sedisse: s; z
vt sumi p̄t ificis coadiutores: z. 2. Vespasiāi āno Lino successisse. cuius natale. 6. calē. maij celebratur

Papa. 3.

Titus p̄mus Vespasiani filius: vndecimus Ro. Impator: p̄re defūcto. 21. 4. olympiade imp̄
cepit: z Sucto. teste impauit annis. 2. mēsis. 2. z diebus. 20. Vir certe nā hūanissimus atq;
benivolus: z forma egregius: adeo vt i eo oēs corpis z ai dotes explēdescē viderent. Quāob
rē amor z hūani generis delicia dictus ē: qui z latine: greceq; lingue p̄tissimus fuit: z orādo singē
disq; poematibus p̄mptissimus: sed neq; musice artē ignarus habitus ē: quo nēo p̄decesso
rū p̄ncipū magnificētior aut liberalior extitit: cū nulli petēti quicq; vnq; negarit. De q re cum
ab aicis reprehēderet: r̄didisse fert: Meminē triste a p̄ncipe discedē oportē. Late etiā bonitatis fuisse dicit
vt cū qdā die i eena recordatus fuisset: nil se die illo cuiq; p̄stitisse dixerit: o aicē hodie diez p̄didi: verūta
mē quedā sub eo ifortunia z tristia Rome z alibi acciderūt: videlicet cōflagratio vesuij mōtis in cāpania
q inuēros exussit populos: z incēdiū Rome p tres dies z noctes: z scuisima pestilētia. At tñ amphitheatrū
z Thermas ac multa alia dedicauit z absoluit. Ausonē ifignē philosphū ab exilio reuocauit: z familiari
tate Quirini Alconij p̄dicti plurimū vsus ē. Hic itaq; (vt p̄missū ē) capta Judea: z euersis Hierosoly
mis: innūerabiliq; hoium multitudie interfecta: Romā reuersus: vna cū p̄re triūphanit: vno z codē cur
ru vecti: Domitiano eius fratre equo albo subsequēte. In quo quidē triūpho(Josephus qui p̄ns aderat
scribit) innūera indeoz spolia. z tabule veteris legis e tēplo cū r̄ligis thesauris ablatae fuere. Quis trium
phi monumēta adhuc Rome i via noua apparēt adhuc isculpta. Perijt tādē hic talis ac tātus p̄nceps vē
tris p̄lunio in eadē villa q z pater etat(sue āno. 42. coq; loci cū ingenti hominūz luctu sepultus. Qui z
ex Senatus cōsulto atq; decreto(propter ingētes eius virtutes in deos relatus est.

Titus

81

5290

Celuvius Cāpanie mōs ab oī alio mōre solutus: z Neapoli vrbe. 4. passuū milibus distās: oliuetis: vi
netis: alijsq; fructiferis arboribus refertissimus: hoc āno fm Euse. in v̄tice ruptus: tātū incēdiū ex se cie
cit: vt ipsius mōtis arbores: viciāsq; regiōes atq; vrbes cū inūerabili hoium multitudie exussit. Ita vt
cū Plinius secūdus historicus postea Traiāi tpe ex Bessanēsi classe(cui perat) ad hoc visēdū spectaculū
ppius accessisset: ab eodē incēdio absortus fuerit. Hā tātā cinerū z punicarū copiā cructasse dicit: vt cā
pi vsq; ad arborū cacumina intumuerūt. De quo Martialis iam tunc superstes libro quarto inquit.

Hic est pampineis viridis vesuius ymbris
P̄fferat hic madidos nobilis vna lacus
Hec iuga q̄ vise colles plus bacehus amauit:
Hoc nuper satyri monte dedere eboros

Hic veneris sedes lacedemone gratior illi

Hic locus herculeo nomine clarus erat

Cuncta iacent flammis: z tristi mersa fauilla:

Hec superi vellent hoc licuisse sibi

In his aut aduersus Titus Impator nō mō p̄ncipis solitudinē: sed z parētis ēt afflictus p̄stitit affectum
nūc p scripta cōsolādo: nūc q̄tū facultas supp̄tebat subueniēdo. vñ z ad eadē puiciā restaurāda curato
tores misit: q bōa opp̄sioz i eodē loco quoz heredes nō extrabāt restitutiōi ciuitatū afflictaz attribuerēt.

Domitianus Titi p̄dicti fr̄ z Vespasiani similiter filius. 12. Ro. impator hoc āno: qui ē quartus
ānus. 21. 4. olympiadis post frem ipare cepit: z impauit ānis. 15. z mēsis. 5. vir p oīa pessimus
q teste Orosio lib. 7. c. 12. magis Nerōi z Balligule similis q̄ patri Vespasiāo aut Tito fratri:
Moderatio tñ p̄mis ānis habitus ē. Sed mox p oēs scelerū gradus paulatim p̄uēit. s. libidis
crudelitatis iracūdie: desidie quibus crimibus tātū odij suoz in se cōcitauit: vt p̄is fr̄isq; nom̄
pene aboluerit: In tātā ēt supbiā. plapsus ē: vt dñm se ac deū vocari: z scribi ac coli iusserit. hāc
obré multos ex nobilioribus interfecit: plerosq; in exilium misit: quin z in eisdem locis trucidari fecit. Li
bidinis quoq; (licet vxorem haberet formosissimam) intemperatissimus tamen fuit: z in ea quodcunq;
enim excogitari potest: hoc ipse perfecit. Multa tamen edificia: z quidem amplissima: vt Suetonius re

Domitia
nus

82.

5281

Anno xpi

fert iecedio abſupta: Rome extruxit: i qbus patheon teply qd nuc Sacta Maria rotunda dz sine aliq ligno rñ admixtioe fabricauit. Capitoliu quoqz foru trãſitoziu z porticus multas: ac Veſpaſiã: Minerueqz teply: z alia multa conſtruxit: ſed omnia ſub titulo tantu ſuo: ac ſine vlla priſtini auctoris meoria. Bellu etiã per legatos cõtra germãos z Dacos feliciffime geſſit: quibus victis triũphauit. Multas qppe leges vtilis ad cõem reru vſu cõdidit: in quibus ſportulas publicas ſuſtulit: z caſtrari mares vetuit: ac diſtrictibus Scenã interdixit: vites quoqz in vrbibus plãtari prohibuit. Duo meſes: ſepember: ſcilicet z October aliter noiãtim vocari iuſſit. Veniqz ſam poſt Nerone in chriſtianos exercuit pſecutionẽ. eos quoqz qui de genere David fuerãt: vbiqz exqri z interfici pcepit: vt nullus iudeoz regni reliquus ſupeſſet: quos tñ pater eius Veſpaſianus: hieroſolyma capta cõquiſitos velut ex regia ſtirpe pgenitos in p̄cio habuit. De mu ſupueniente dina vltioe a ſuis in ppzio palacio: ãno etatis ſue. 35° interficit: z p veſpeliões eius cadauer delati: ſepelit. Fuit aut̄ hic Domitianus ſtatura p̄cera: vultu decoro: grãdis oculis: ac in reliquis corpis mẽbris pulcher z decẽs. Liberalia quoqz nunq̄ neglexit: vn̄ z ius diligẽter z peroptime dixit. Et p̄pterea Bibliothecas incendio conflagratas ſummo ſtudio reparare ſtudit. Milites autem eius mortem grauit̄ ferentes: eum diuum propterea appellauere.

85

C Benander Aecromãticus natione Samarites Symõis magi diſcipulus: hoc anno xpi negãs: ſeipſu mudi ſaluatorẽ deſtinatũ temere affirmare ausus ẽ. Siquidẽ cũ eſſet heſiarcha peſſimus: incredibilia cõpoſuit figmẽta: multoſqz: vt ſcribit Eusebius decepti: cũ quibus z tadẽ vno ſcelere pariter interijt.

C Cherithus ſimiliter heſiarcha vir lubricus: per hec tẽpora ſuas heſes diſſemiãt orſus ẽ: z multos ad ſe traxit ſectatozes: q Chrintiani vocabãtur. Dicebat enim legalia tantũ p̄cepta eſſe ſeruãda: vt habet̄ in canone. 2. 4. q. 2. c. Quidam: Ab eo nãqz Chrintiana heſis dicta eſt.

90

C Hebion quoqz heſiarcha: a quo hebionite heſetici cognomẽ ſumpſere his tẽporibus cõparuit: qui aſſerebat atqz predicabat chriſtũ purũ fuiſſe hominẽ: z apoſtolum Paulũ legis apoſtatam eſſe.

90

C Timoteus Pauli apoſtoli diſcipulus: Ephesi epi ab eodẽ maḡo ordiatus: hoc ãno poſt multos p xpo agones platos ibidẽ martyrio coronatur. Sũt tñ qui dicãt eũ ſub Nerone paſſũ: cui dũ torqueret̄ duo angeli apparuere: dicẽtes: Erige caput in celũ: z vide: qui vidit celos aptos: z Jeſũ coronã gematã tenẽtẽ: atqz dicẽtẽ ſibi. Hãc de manu mea accipies. Qd vt quidã noie apollinaris vidit: ſe baptizari fecit: quapp̄ ſes ambos iuſſit i cõfeſſioe dñi perſeuerãtes decollari. Ad hũc paulus e laodicia duas ſcripſit eplas: vnã de exhortatione martyrij z omnis regule veritatis. Aliã vero de ordinatione epiſcopatus z diaconi: z omnis eccleſiaſtice diſcipline. Eius autem natale. xi. calendas Februarij celebratur.

C Titus ſimiliter pauli apli diſcipulus Creteſiũ epi ab eodẽ paulo ordiatus: hoc ipſo ãno poſt q̄ p̄dicatio nis officiu multũ ãnis fideliffime exercuiſſet: beatũ ſine adeptus ẽ: atqz ibidẽ vbi fuerat miſter conſtitutus: ſc pulus ẽ. huicẽt̄ diuus pau. ex Nicopoli eplãz ſcripſit digniſſimã iã eũ omoneſãtẽ z iſtruit dõ conſtitutoe p̄ſbyteri: z dõ ſpũali puerſatõe z hereticũ vitãdiſ: q traditoibus iudaicis credebat: eius feſtũ. 2° no. iãñ. celebrãt.

C Creſentius pauli apli diſcipulus qui ſuperioribus diebus p galliã tráſitũ faciẽs multos vbo p̄dicatõis ad fidẽ chriſti p̄uerſatõe: hiſdẽ etiã diebus. 5° calẽ. iulij i pace quicuit: quo ẽt die eius natalicius dies celebrãt.

C Iulianus Cenomanẽſis epi quẽ ñnulli Symonẽ leproſũ a dño liberatũ fuiſſe affirmãt: quiqz z dñz hoſpitiũ ſuſcepit. p h^o. n. epi migravit ad dñz: huic. n. apli poſt dñi aſcẽſionẽ ibidẽ ordiauerãt epi vbi iter cetera eius miracula tres mortuos a mortuis reſuſcitãſſe ferũ. z habito ſcõ eius natale. 5° calẽ. Febria. agit.

C Iulianũ itẽ aliũ q vtrũqz parẽtẽ neſcius pfoderat: his quoqz t̄pibus poſt lãgas z icellabiles lachrymas: atqz arduã penitentia. 6° calẽ. Iulij in dño quicuiſſe dicũt quo etiã die eius memoria recollitur.

Perſecutio chriſtianoꝝ ſecunda.

C Domitianus itaqz. 12°. imperij ſui ãno ſecundã poſt Nerone in chriſtianos exercere cepit perſecutionẽ In qua z Joãnes apoſtolus z euãgelista in parthimõ inſulã relegatus fuit: vbi z apocalipſim vidit: quam manu ſua cõſcripſit: paſſiqz ſũt inter ceteros Cletus z Anacleus pape: z alijs quoqz iſraſcripti: videlz.

C Domicilla vgo ſanctiſſima Flauĩ Clemẽtis ex ſorore neptis: quã idẽ ſanctus Clemẽs ſacro velamine cõſecrauerat ſub hac pſecutoe pp nomẽ xpi cũ alijs plurimis in potiã iſulã deportata: ibidẽ lãgũ duxit exiliũ vbi cũ mulos doctria z miraculis ad fidẽ xpi conuertiffet: i cubiculo domus ſue cũ Euphroſina z Theodorã atqz alijs vginibus a quodã Tyrãno exuſta ẽ. Nonis. ſ. maij: in quo die eius feſtũ celebratur.

C Nico medes itẽ Romanus p̄ſbyter: ſub hac Domitiana pſecutoe Rome in via Aumentana paſſus ẽ: q cũ dicẽt cõpellẽtibus ſe ſacrificare. Ego nõ ſacrifico niſi deo oipotẽti qui regnat i celis: plũbatũ rãdiũ cedi tur dõẽ exalaret ſpũz. Et deide iter celebres ſãctos relatus. 22° calẽ. octo. eius natalicius dies celebrãt.

C Hermacoras Aquilegiẽſis archiepi: z totius veterie p̄uincie p̄bop̄ſul diui Marci diſcipulus a beato Petro apoſtolo ibidẽ ordiatus tẽpeſtate hac: cũ inter multa ſanitatũ miracula z p̄dicatõis iſtãtia: populo rumqz p̄uerſionẽ multa p̄arũ gnã exptus fuiſſet: ad vltimũ cũ Fortunato archidiacono ſuo q̄rto Idus Iulij capitali ſniã perpetuã ſibi gloriã cõparauit. Sũt tamẽ qui dicãt eũ cũ regione noſtrã deo iucratũ fuiſſet: ſub Nerone ſecuri percuffum: martyrium cõpleuiſſe. Hic Syru papiẽſem epiſcopum habuit diſcipulum: virum vtiqz ſanctiſſimũ: qui mira ſanctitatis edidit opera.

C Dionyſiũ quoqz Aripagita philoſophũ z aſtrogũ clariffimũ pariſie epi i hac pſecutoe cũ Eleutero archiepi ſbytero: z Ruſtico diacono pariſij paſſũ fuiſſe tradũt: q cũ a Clemẽte Ro. poti. ex p̄cepto b̄ri petri ad galliã p̄dicatõis grã directũ fuiſſz: ibiqz vſqz i p̄ns t̄ps omiſſũ ſibi opus ardẽt̄ exerciſſz a p̄fecto pariſio

rum vrbs noie fescennino vna cū socijs nonagenarius gladio percussus martyriū cōpleuit. Hic ē ille Bio-
nysius Ariopagita philosophus & astronomus q Athenis cū ceteris astronomis in domini nostri Je-
su chri isti passiōe dixit: Aut deus patit: aut ordo nature destruet: que postea Paulus apostolus baptis-
tū diligēter instruxit: & atheniēsiū episcopū ordinauit: vbi deinde predicationi isistēs: Ciuitate ipsam & maxi-
mā regiōis ptē christiāe fidei subiugauit. Hic cū ceteris apostolis vt in li. de diuinis noibus ipsemet testat
Domitioi dei genitricis iter fuit: postea vō cū audisset apostolos Petrū & Paulū a Nerone Rome oten-
tos: episcopū sibi substituēs: Romā ad eos visēdos vēit: post quorū felicē exitū a Clemēte episcopo vt pre-
missum est in gallias cū socijs directus est: vbi & septimo idus octobris martyrio coronatus est: Et cū do-
ctissimus haberetur: scripsit ea que subiecta sunt. videlicet.

De ecclesiastica Hierarchia li. i. cuius principium est: Quia quidem.
De celesti Hierarchia li. i. principium: Omne datum
De diuinis nominibus li. 2. principium: Nunc celo.
De mystica theologia li. 1. principium: Trinitas sup: Extāt & eiusdē epistole. 12. Quarum

prima: secūda & tertia & quarta Sāo scribit. Quinta Borotheo. Sexta Sosipatri: Septima Policarpo
episcopo: octaua Demophilo: q̄ icipit: hebreoz historie. Nonā eidē: Decia Joāni euāgeliste icipit: Salu-
to te sanctā aiām: vndecia & duodecia Ppollyphino: d̄ eclypsi i passiōe dñi q̄ icipit: Nūc mihi ad te fmoē.

5290

Clemēs natiōe Ro. de regiōe Celijs mōtis p̄e Faustino: post Cletū pōtificē sedit ān̄is. 9. die-
bus. 10. Hūc btūs Petrus (vt ex epla ad beatū Jacobū hierosolymitanū missā cōstat) post se
Rōmanū cōstituit episcopū. Sed cū eēt oīum modestissimus: L inū & Cletū predictos sponte
in honore sibi pretulit: q cū doctrina & religiōe ac pietate insignis haberet: immūeros pene ho-
mines ad xpi fidē cōuertit: quibus & aliquos tractatus & epistolas ecclesie noie edidit. Deinde
Ecclesiā Ro. instituit & moribus cōfirmaturus cōstituit ne quis vnq̄ eps diacono absente cele-
brare prelumēt: sicut Gratianus i canōe testat. 93. di. c. Diaconi. Venit itē laicis: ne quē clericoz accusā
presumerēt: vt vbi supra de cōse. di. i. c. Hic ergo. Visit etia regiōes septē notar ijs q diligenter martyrum
res gestas cōscriberēt: qbus optie gestis. P. Tarquinū p̄ncipē: & Damertinū vrbs p̄fectū infensos ha-
buit: qui Traianū virū optimū in eū ac reliquos christiāos cōcitauerūt. vñ & eius iussū in quādā isulam
deportatus ē: quo i loco: vt sacra eius hz historia: duo christianozum millia ad secādos lapides inuēit: qui
aq̄ penuria maxie laborabāt: qz eā cū opus eēt & sexto militario repetē oportebat. Sed Clemens populū ne
cessitate cōmotus fusa oīone cōfesti hand lōge agnū vidit: de sub cuius pede dextro fons viuus emanare
cepit: Qui cōuocata turba: oēs eadē aqua recreauit: quo miraculo multi ad fidē christi cōuersi sunt. vñ in
dignatus Traianus Satellites misit: q alligata Clemētis collo anchora: eū nono calē. decēbris in mare p
fecerūt: Cuius sanctissimū corpus nō ita multo post ad litus delatū est: atqz eodē loco sepultuz: vbi fons
emanauerat: quo etiā in loco templū postea cōstructū est: verū post eius mortē sedes. 22. diebus vacauit.

Anno xpi

p̄p̄ q̄rtus

91

Ciri disciplinis excellentes.

CSeruius Sulpitius orator & doctissimus iuriscōsultus: p hoc ipsū tēpus Rome claruit: qui iter cetera d̄
dotibus libz vnū edidit. & d̄ nuptijs libz aliū: Et de sacris discētandis libros duos: & alia multa.

CIsachus similiter Romanus orator: hoc tēpore disertissimus habitus ē: De quo Quintilianus eius con-
tēporaneus (h̄ etate puector) li. 12. edidit. De insti. ora. memit: cū de genere dicēdi pertractaret: dicēs: Trā-
seo plurimos: Lycurgū: Aristogitona: & his p̄ores: Isacu antiphōtē: quos vt boies iter se gnē similes dif-
ferētes dixeris sp̄e: hūc etiā Plinius nepos: qui eiusdē quasi t̄pis in p̄cio fuit: i qdā epla plurimū laudat.

CP. Silius Italicus: Sellis tamē epyrotico oppido oriūdu: Rome p hec tpa floruit: & ibidez de
Thebaico bello libz edidit: q̄ icipit: Fraternal acies. Et libz d̄ Achillis isantia: cuius p̄ncipiū ē: Magna
nimū Lacidē. Itē Syluarū libz: p qbus rure albano donatus Martiali ac Iuuenali plurimū odio fuit.

CMartialis poeta coquus Epycurus philosophus: his t̄pibus ex Hispāia Romā veniēs: pp̄ igenij sui
magnitudinē & epigramata cōfecta magno i p̄cio habitus ē: Qui ex Bilbeli hispanie vrbe: p̄e Strōtone &
Flacilla m̄re duxit originē: adultusqz i Celtiberiā trāslatus: ibidē l̄ras optie didicit: ea q̄ppe vrbs p̄pe Sa-
lonē fluminiū p̄stituta ē: vbi Sertorius contra Metellum dimicauit. vñ cū sub Traiano p̄ncipe senio
confectus esset: in patriam rediens ibidem diem obiit.

CIuuenalis poeta Satyricus natiōe Agnas: & ipse hoc tpe Rome claruit: hic p̄ris libertini filius fuit: icer-
tū t̄i: an alūnus an filius fuerit heres: t̄i certe hic cū Romāoz tpa satyris notat p̄sūpsissz: a populo Ro.
octogēariū i egyptū cū cohorte missus ē: n̄ h̄ qdē ad sui honore: s̄ ad penā: vbi cū i itinē eēt: vite finē fecit.

CStellam quoqz patauinū poetam non ignobilem cum supradictis claruisse: multaqz scripsisse ferūt: hic
vxoem nomine violentillam eius professionis & litteratore habuit: quam vnice amauit.

CIustinus Tyberienis historicus celeberrimus his t̄pibus cū insignis eēt iudaice cladis historiā p̄texuit
quā Iosephus iudens (teste hiero.) improbanit. Alios quoqz inullos p̄mēta. edidit. fuit. n. ex galilea natus.

5298

NAppolonius quoqz Traneus: & Euphrates philosophi per hoc ipsum tēpus clarissimi fue-
runt: De quibus nonnulla monumenta scripta habentur.

Erna. 13. Ro. ipator: post Domitia. 3. ano. 218. olympi. iā senio p̄fectus ipator: electus: ipauit āno
.i. & mē. 4. Hic suscepto ipio: cū oia ipius impij scepra ex p̄decessoris tyrānide i tumultu offē-
disset: se equissimū atqz vtilē oibus prestare conatus ē: vnde eius opera oia Domitiani acta ex

Actus

99

Anno xpi

Senatus decreto abrogata sunt. Quobrem multi exilio donati in patria rediere: multiq; bonis suis spoliati suo beneficio ea recipere inter quos et Joanes euangelista ab exilio reuocatus est: ad Ephestu cum gaudio remeavit: verum post annum sui principatus annu: cum iam senio gravaretur: et mors instaret reipsum. cauens Traianum sibi adoptauit in filiu: quo adoptato. 72. etatis excederet annu vite sue sine mox fecit: Cuius corpus in hortis Salustianis sepelietes inter deos ex senatus decreto rettulerunt.

C Victorinus Emiterne urbis dignissimus eps vir sanctitate et miraculis clarissimus: hoc anno ex eadem urbe Roma ad Aerna predictu principem tanquam christianus adductus: statim iussu ipsius capite deorsum appenditur in loco videlicet ubi putrefact et sulphurea aqua emanabat: ubi cum per triduum id martyrii genus pro nomine iesu christi constantissime protulisset nonis septembris martyr migravit ad dominum: quo etiam die eius festum agimus.

Anaclitus natione grecus: patria Atheniensis: pre Antiocho natus Clemeti in pontificatu succedens sedit annis. 9. hunc Eusebius permittens dicit ipsum esse Cletu. Sed Damascus non in sua chronica ei in hoc et alijs multis dicit: quod Cletu ab Anaclito et patria et mortis genere differre ostendit anaclitu natione Romanu. Anaclitu vero Atheniense dicit. Hic itaque vir optimus fuit et primus memoria beati Petri coposuit: et seorsum a plebe loca ubi sepelirent martyres: assignauit. Sed et instituit ac moribus Romanam ecclesiam confirmaturus: teste Gratiano in canone constituit ne episcopus a paucioribus quam a tribus ordiaretur episcopis: sicut habetur in decretis. 66. di. c. poro: et c. Hierosolymitanus: voluit ut simplex sacerdos ab uno tantum episcopo ordiaretur: sicut habetur. 67. di. c. Religi sacerdotes. Mandauit pre rea episcopi non nisi die dominica et hora tertia ordinari. 75. di. c. Ordinatōes episcoporum. Statuit ite ne quis episcopus alienos subditos ordiare presumeret. 7. q. i. c. Episcopi dyoeclesiā: utque clerici ad sacros ordines non puati: sed publice ascisceretur: oibus quoque fidelibus mandauit: ut cōione sacerdotum pacta et se cōicaret: quod non nollēt sacris edibus pelleretur. Unā hic tantum ordinatione in mēse decēbri celebravit: in qua quique presbyteros: tres diaconos: et sex episcopos ordinauit. Denique sub Traiano principe pro fide christi supplicio pemptus: vacauit sedes dies. 13.

*Papa. 5.
S. no. v. stave q. 2. ille
anaclest in suis deore
et dicit se ab. pe.
hro ordinatu p. biteri.
n. fat. mēione nisi de
petro et demete sup
p. sepe scribit nō delino
aut cletoy*

Traianus genere hispanus Aerne pro adoptione filius: cognomēto Alpius crinctus. i. 4. Romano imperator: olympiade. 219. post Aerna Augustus electus: impauit annis. 18. et mensibus. 6. Virque in omni virtutis genere prestantissimus: et inter sanctos christianos (ut ita dixerim) merito iheredus quod optimos principes rerum gestarum magnificentia: et oīda virtute: laude et gloria superat. In primis namque impij fines longe lateque diffudit. Germaniam transrhenanā sub Erosio lib. 7. in partem reduxit statum. Baciaque alijs gentibus Romano subegit impio: Parthos quoque recepit: et Albanis regē dedit. Euphratem et Tygri puincias fecit: Armeniam insup et Assyriā: Mesopotamiā: Seleuciam: Thesiphontē ac Babyloniā vicit: et usque ad Indie fines tenuit. Ad mare et Rubrum accessit in quo classem constituit validā: qua Indie fines vastaret: hic quippe oibus in oīa se equalē exhibuit. Quinimoque ut Eutropius scribit: p sepe aicos salutatoris grā visitauit: et nemine unquam lesit: ubique enim terrarum ita se oibus equalē prestuit: ut usque ad Justiniani magni tempora in creatioe principum semper sit acclamatus: Felicio: sit Augusto: et Traiano melior. Honores enim impij: diuitias: facultates: et pnia bumeribus pcceteris eque distribuuit. Cuius tale p sepe erat dictu: Tale pnatius impatore esse oportere: quales puatos sibi optat habere. Immunitates urbibus inopia laborantibus vltro offerebat. Poru Anconitanu nūc mirummodu auctu extruxit: et alia multa edificauit: nihil unquam in uita egit: nihilque cogitauit: quod non ad cōem utilitatē pinceret. Vixit annis tribus et sexaginta: in quibus decē et octo impauit: Cuius pbitati et moru: et si perierit scripta in historiam digesta: non tamē adeo oblitterata est memoria: quoniam multa et hic et alibi a nobis sunt celebrata. Vgit cum summa bellis: domique gloria flozeret: Eusebio testate apud Seleucia Asaurie ciuitate pro flumio vctris extinctus est. Cuius ossa postmodu Romā delata in foro ibidem aurea vrna: quod ipse struxerat sub colūna occlide quod ad huc extrat centu quadraginta pedu altitudine sepulta sunt. Statimque in deos Senatus sententia relatus est.

Traianus
100

Traianus genere hispanus Aerne pro adoptione filius: cognomēto Alpius crinctus. i. 4. Romano imperator: olympiade. 219. post Aerna Augustus electus: impauit annis. 18. et mensibus. 6. Virque in omni virtutis genere prestantissimus: et inter sanctos christianos (ut ita dixerim) merito iheredus quod optimos principes rerum gestarum magnificentia: et oīda virtute: laude et gloria superat. In primis namque impij fines longe lateque diffudit. Germaniam transrhenanā sub Erosio lib. 7. in partem reduxit statum. Baciaque alijs gentibus Romano subegit impio: Parthos quoque recepit: et Albanis regē dedit. Euphratem et Tygri puincias fecit: Armeniam insup et Assyriā: Mesopotamiā: Seleuciam: Thesiphontē ac Babyloniā vicit: et usque ad Indie fines tenuit. Ad mare et Rubrum accessit in quo classem constituit validā: qua Indie fines vastaret: hic quippe oibus in oīa se equalē exhibuit. Quinimoque ut Eutropius scribit: p sepe aicos salutatoris grā visitauit: et nemine unquam lesit: ubique enim terrarum ita se oibus equalē prestuit: ut usque ad Justiniani magni tempora in creatioe principum semper sit acclamatus: Felicio: sit Augusto: et Traiano melior. Honores enim impij: diuitias: facultates: et pnia bumeribus pcceteris eque distribuuit. Cuius tale p sepe erat dictu: Tale pnatius impatore esse oportere: quales puatos sibi optat habere. Immunitates urbibus inopia laborantibus vltro offerebat. Poru Anconitanu nūc mirummodu auctu extruxit: et alia multa edificauit: nihil unquam in uita egit: nihilque cogitauit: quod non ad cōem utilitatē pinceret. Vixit annis tribus et sexaginta: in quibus decē et octo impauit: Cuius pbitati et moru: et si perierit scripta in historiam digesta: non tamē adeo oblitterata est memoria: quoniam multa et hic et alibi a nobis sunt celebrata. Vgit cum summa bellis: domique gloria flozeret: Eusebio testate apud Seleucia Asaurie ciuitate pro flumio vctris extinctus est. Cuius ossa postmodu Romā delata in foro ibidem aurea vrna: quod ipse struxerat sub colūna occlide quod ad huc extrat centu quadraginta pedu altitudine sepulta sunt. Statimque in deos Senatus sententia relatus est.

Papa. 6.
101

Paristus papa natione grecus: pre iudeo nomine Juda ex ciuitate Betbleem natu post Anaclitu pontifice: sedit annis. 9. mensibus. 10. et dies. 2. Vir sane iustus: itegerque: quod ut Oratianus in eanonē refert. Titulos in urbe Roma primus presbyteris diuisit: et septem diaconos in ordine rediguit: quod episcopu predicatē custodiret: pro stilu vitat: qui possit sibi ipso: ut habetur. 93. di. c. Diaconi. Idē indicibus mandauit: ne oīo snial pferret precipites. 2. q. i. c. deus oipotēs. Itē constituit: ne plebis accusatio in episcopu recipere: ut. 2. q. 7. c. Ad eā plebe. Venit itē fidelium mīrmōia fieri clandestina: sed publice. Ordinauitque ut spōsus et spōsa semper a sacerdotibus bndicerent. 3. q. 5. c. Aliter nō sit. Hoc quoque eius fuit decretu: ne quis an certā pbatōne iudicet: aut cōdēnet: hic ter ordinationes in mēse decēbri celebras sex presbyteros duos diaconos: et quique pro diuersa loca ordinauit episcopos. Tandēque et ipse martyrio cordatus eius memoria. 7. calē. nouēbris ecclesia celebrat. Et tūc sedes post eius obitu vacauit dies. 29.

Ioannē apostolu et euangelistā Jacobi maioris ex cebedee fratrem Christi Iesu predilectissimū virum sanctissimū: ad hec usque tempora peruēnisse: et secundo huius pontificis anno obiisse legimus. Qui cum oēs Asianas fundasset erexissetque ecclesias: nouissimus omnium scripsit euangeliū: et ea que a Mattheo: Marco et Luca cōscripta fuerat: confirmauit: quod eam ob causam scripsisse ferunt: ut Ebionitarum dogma confurgens infringeret: qui asserbant Christu ante Mariam nō fuisse. vnde et eius diuinā nām explicitē conatus est: dicens: In principio erat verbu: et verbu erat apud deum: et deus erat verbum: hoc erat in principio apud deū. Scripsitque et tres epistolas canōicas: in quibus et ratione verbi: ut deus sit charitas: manifestat: et susurrōnes nec deum scire: nec pios fieri posse declarat. Deinde propter ipsum verbum

5299

530

dei et testimoniū Iesu xpi: primo in seruetis olei doliū missus: de quo ille sus egrediens in pathmon insulā relegatus ē: vbi et Apocalipsim a deo sibi ostēsam descripsit: Que (vt diuus scribit Hiero.) tot hz sacramēta: quor verba: et in singulis eius vbis multiplices dicit latere sentētiās. Tādē ab exilio reuocatus in ephe- sus: cū et exēplo cōsilio ac scriptis oēs ecclesias a se erectas pluribus ānis sustētaffet: nonagesimo vite sue āno ibidem in domino quieuit: quo in loco sepultus ē: suaq; dormitione vrbe Ephesum plurimum hono- rauit: Cuius antrum adhuc ostenditur.

Persecutio Christianorum tertia.

Traianus autē hz singularis iusticie et humāitatis princeps cēt: et ipse decimo impij sui āno quorūdā ma- lignoz delatiōe pronocatus: cū plurimū christianam religionē indies augeri cerneret: veritus ne quid de trimenti Romanū imperium inde caperet: tertiam persecutionem in christianos concessit: qua quidē mul- ti referuntur interempti. Inter quos hi fuerunt precipui: videlicet.

Ignatius antiochensis episcopus: beati Joānis euangeliste discipulus his tēporibus cū multis annis ter- tius post Petrum antiochenā rexisset ecclesiā: a Traiano in antiochia captus Romā perducit: vbi circū- sedēte senatu Traianus ipse cum in amphiteatro includi fecit: et pmo quidē ipsum immanissimis supplicijs affici mādāuit: deinde leōibus obijci: quoz dētibus pfocatus christi hostia effectus ē. Hic autē ignatius vt habet in historia tripartita: dū quadā vice super montē quēdam staret: audiuit angelos antiphonas can- tantes. Quozū exemplo pmotus: et ipse antiphonas in ecclesiā cātari: et psalmos fm antiphonas intonari iſtituit. De hoc beatissimo martyre bñs Bernardus memit dicens: Magnus ille Ignatius discipuli quē diligebat iesus auditor: cuius p̄ciosis reliquijs ē nra dicata paupertas: Maria qdē i plibus q̄s ad ea scripsit eplās christiferā p̄sultat. Hic itaq; iter sanctos martyres merito relatus eius natale i calē. febr. celebrat.

Symon Cleopbe filius: et dñi nostri Iesu xpi apostolus ac sobrinus. Cui i forte p̄dicatiōis aduenerat hac tēpestate post q̄ circūq; christi euāgeliū p̄dicasset: et ex cōfēsu oīum apostolorū post martyriū Jaco- bi apostoli hierosolymitana rexisset ecclesiā: cū cētēsimū atq; vigēsimū ageret annū: apud Atticū cōsula- re ab hereticis accusatus q̄ xpianus cēt: post multa et grauissima supplicia iussus est simili: quā dñs ptule- rat passiōe vitā finire: oibus admirātibz q̄ tā senex cētū et xx. ānoz id crucis supplicium pati potuisset: pas- sus ē autē. 5. calēdarū nouēbris: qua etiam die festum beati Jude coapli eius simili honore celebratur.

Hermes Romanus Civis et illustrissimus vr̄bis prefectus tēpestate ista ab Alexandro papa cuz vxore et filijs ac sorore Theodora atq; mille ducētis quinquaginta eius seruis et eoz vxoribus baptizatus: sub hac p̄secutione cōprehensus: pmo carceri mādatur: deinde cedente gladio. 5. calēdas septēbris martyrij gloriā cum omnibus predictis et alijs plurimis adeptus est: Quo die festum eius celebratur. Sunt ta- men qui dicant cum sub Aureliano morte perulisse.

Eustachius cognomēto placidus ipsius Traiani militum magister: hac senissima tempestate vna cū vxore Theopasta: necnō et filijs agapito et Theopasto (quorum miri leguntur actus). 12. calē. octobris p̄ christo martyrio coronati sunt: et eo die natale eius agitur.

Alexander papa natiōe Ro. ex regiōe capite thauri p̄ie Alexandro natus: Euaristo pōtifici suc- cedens sedit annis decē. men. 7. et diebus. 2. Vir qdē etate iuueis: sed moribus scia ac sanctita- te incompatibilis: Cuius rei gratia et magnā senatoz p̄te cōuertit ad dñm. Qui rei dñe curam diligentissime gerēs: nonnulla (sicut Gratianus in decretis refert) cōstituit decreta. Et pmo qdēz decreto publico excōicat p̄sumētē legatū sedis aplice ipedit: vt hētur. 94. d. c. Sigs aut. Adā- dauit itē ne vllus clericus an̄ secularē iudicē accusaret. xi. q. i. c. Relatus. Statuit quoq; vt vna m̄ missa i die celebraret: de cōse. di. i. c. Sufficit. Oblationē etiā nō ex fermētato: sed ex acimo: vt atea con- suenerāt fieri mādauit: de cōse. di. 2. c. In sacramētoz: voluit et aquā in cōsecratione sanguis xpi vino ad- misceri: quo significat xpm ecclesie cōiūctū eē: vt ibidē hētur. Instituit itē vt aq̄ quā sanctā appellamus sa- le admixta bñdiceret: et i fidelīū domibus spargeret: de cōse. di. 3. c. Aqua cū sale: p̄mus et ob mēoriā pas- sionis xpi i sacrificio hoc addidit. Qui p̄die q̄ pateret et. Demū post innumera miracula iter q̄ Balbinā Quirini Tribuni filia sanauit: et cū ipsū Tribunū cū oī domo sua baptizasset: cū Euetio et Theodoro dia- cono. 5. nonas Maij martyrio coronat: et via numētana vbi interfectus fuerat sepeli: et tūc cessauit sedes diei. 25.

Ciri disciplinis excellentes.

Suetonius tranquillus historicus et caudicus: ac eplaz magi natiōe romāus ex patricia gēte natus: his t̄pibus ap̄d romāos i p̄cio fuit. deide sub Adriano p̄ncipe carus et acceptus magne auctoritatis euasit: eo q̄ plinio Nouocomēsi multa beniuolētia cōiūctus fuerit. Hic cū eloquētissimus cēt vir: p̄clarū opus d. 12. ce- saribus. 5. dicit edidit. In quo et multas historias atq; ānales veterē replicauit. Sz et d̄ viris illu. elegātī s̄i- lo libz scripsit: quē diuus Hiero. nō d̄dignatus ē imitari. Itē ludicrā historiā: necnō et d̄ gnē vestīū p̄posuit: (qd̄ opus hz n̄ videri) adhuc extat d̄. Itz tñ Adriano impator tādē a magistratu amouit: qd̄ cū Sabia eius vxor et ipatrice nimā p̄suetudinē d̄xisset: marmur q̄ppe erat q̄ ipsa abuter. p̄uēt at vsq; ad atonini vi tpa.

Plinius secundus Nouocomēsis philosophus: orator atq; historicus celeberrimus: necnō et cōstris or- dinis industria fuctus: p̄ bec quoq; tpa cognoscit: et i p̄cio hētur: q̄ vt Suet. scribit hz p̄curatōes publicas et p̄tinuas quotidie sūma itegritate admistraret: tñ liberalibus studijs ita operā dabat: vt n̄ temere q̄s plura eo i ocio scribere potuisset. Nā cū p̄fectus Ale. militaret. De iaculatōe cōstri libz p̄posuit. Deq; vita p̄- ponij secūdi lib. duos. Et d̄ bellis germanoz lib. 20. i q̄bus oīa q̄ cū germāis: romani gesser: bella collegit Sz et de iſtitutiōe oratoris ab ip̄s amabilis. lib. 3. quoz i sex volumia pp̄ eoz amplitudinē diuisit. Itē dubij

Anno xpi

109

Papa. 7.

110

112

Anno xpi

fmōis libros octo: a fine Aufidi bassi libros. 31. Naturalis historie libros. 37. opus quidē diffusū ac erudi-
tū z alia multa cōposuit. Perijt radē: vt iā diximus: cū in Massanēsi classe p̄ceser: ardētē reseruitū impri-
denter visēdo quinquagesimo z sexto. s. vite sue āno. Hic itaq; cū optimus z vir iustus eēt: dū in hac Tra-
iani persecutiōe puincia regeret: christianozū misericordia motus: q; videlicet multi necabātur: Ad Tra-
ianum ipsū litteras dedit: asserēs innumera boiū millia quottidie obruncari: in qbus nil mali oio dep-
hendebatur. Quibus p̄motus impator iussit nō amplius christianos esse sequendos.

T Basilidas quidam hereticus vir acutissimus tēpestate hac vite finem faciēs vigintitria volumina in euā-
gelijis a se confecta post se reliquit.

T Bion philosophus clarissimus ex Prusie ciuitate ortus p̄ hoc idē tps claruit: z de regno multa p̄scripsit.

T Agrippa quidā cognomēto pastoris: christianozū sui t̄pis doctissimus hīsdem tēporibus floruit: z Basili-
dis predicti heretici volumina in euangelijis cōscripta sua doctrina mirifice cōsutaui: Barrabā a Bar-
thebath eius propheta cōficta. s. nomina ad terrore z deu maximū Abraxas deridens.

T Plutarchus Cheronensis philosophus atq; historicus eloquentissimus Traianiq; magister: ac institutor
p̄ hoc ipsum tēpus z ingenio z auctoritate maximo in p̄cio habitus ē. De quo Polocrates in suis historijs
sic hēt: Plutarchus philosophus hō in sententijs fidelis: in v̄bis luculentus: z in sacrario mox tātus arbiter
fuit: vt facile principis posset dignosci d̄ceptor. Hic itaq; principi z discipulo suo regnāti quattuor ingerē
conat. dei reuerētia: sui cultū: officialiū disciplinā: ac subditoz affectū z p̄tectionē: Qui cū eruditissimus
esset vir multos edidit libros. v̄z. De educādis liberis libzū vnū. De politica cōstitutioe libzū. i. De nō ira-
scendo libzū vnū. De paciētia libzū vnū. De anima libzū. i. De Homero poeta libros. 2. De magistratuz
moderatiōe: qui intitulat Archigramatonus. li. i. Atq; similiter de Symphonijs libros edidit. Vitae
q; preterea multoz tā latinoz q̄ grecoz virozū illustriū diffuse: elegāterq; collegit. s. Romuli. Nume pō-
pili: publicole: Coziolant: Camilli: Sabij maximi: Marcelli: Scipiois africāi: Quinti Flamini: Cato-
nis senioris: Pauli Emilij: Tyberij Bracchi: Sylle: Martij: Sertozij: Luculli: Crassi: Pōpeiij: Iulij ce-
saris: Catonis iunioris: Brutij: Cicerōis: Marci Antonij: Valbe Stronis: Pomponij attici: Ruffi: at-
q; Virgilij: Grecoz vero Thefei: Lycurgi: Solonis: Alcibiadis: Themistoclis: Periclis: pelopide: Hā-
nibalis: philomenis: Eumenis: Cymonis: Alexandri magni: Alitice: Pitōis: Dionis: Demosthenis: De-
metrij: Artaxerxis: Arati: Euagore: Platōis: Aristotelis: Tynieleonis: Agis: Cleomenis: Lysandri:
Pyrrbi: z Homeri: quozum vitas locis z temporibus suis: put potui abbreviatas superius inserui. Scri-
psit z alia multa: que videre non merui.

T Terentius scaurus grāmaticus (Helio teste) huius principis t̄pibus Rome floruit: qui vir nobilissimus
inter cetera de caselij erroribus librum composuit.

T Egesippū virū quidē sanctissimū atq; doctissimū hoc etiā tpe floruisse Eusebius refert: qui in f̄ alia a pas-
sione dñi nostri iesu christi vsq; ad hāc etatē oēs Ecclesiasticoz actuum exiit historias: ut quoz sectebatur
vitam: dicendi quoq; exprimeret caracterem.

Papa 3.

18

Sxtus papa natione Ro. patre pastore natus: post alexandriū pontificē sedit annos .io. men. 3.
dies. 21. Vir sane bonus z rei diuine (ut par erat) amator: cuius curā optime gerens: constituit
Eratiano teste. Ne a quoq; nisi a ministris sacroz mysteria vel sacrata vasa tāgerent z quāma-
xime a feminis. Et ne corporalia ex alio q̄ ex lineo pannopurissimo candidoq; fierēt. Et ne sa-
cerdotes missaz nisi super altare celebrarēt. Statuit etiā ne episcopi ad sedē apostolicāz vocati

redeuntes a suis reciperentur: nisi seēz deferrēt pontificis summi litteras plebē salutātes. Censuit quoq;
ut si quis a suo granaret Metropolitano q̄ apud sedē vniuersalis ecclesie appellari posset: ut haberetur .2.
q. 6. c. Si quis putauerit. Statuit itē ne Xpi accusatio reciperet: nisi duoz aut triū testimoniō cōprobaret.
2. q. 7. c. Accusatio. In missarū quoq; celebratiōe mādaui: vt sanctus: sanctus: sanctus: dñs deus sabba-
oth: cantaret: q; p̄mo (vt dictū ē) oium missarū acta simpliciter tractabant: hic quēdā noie peregrinū gnē
Romanū episcopū misit in Gallias: q̄ cū eos in fide cōfirmasset: ibidē martyrio coronatus ē. Deniq; Sy-
xtus hic tribus ordinationibus in septembrio mense habitis: in quibus presbyteros: diaconos ac episco-

pos p̄ diuersa loca creauit multos: martyrio coronat: z i vaticano apud sanctū Petrū sepelit.
Adrianus cognomento helius Traiani sobrie filius. 15. Ro. Imperator anno. 223. Olympi-
dis Traiano in imperio succedēs: imperauit annis. 21. Vir per opera (ut helius spartianus hi-
storicus scribit) bonus: ac etiā iter optimos p̄ncipes merito annūerandus. Hā liberalis splen-
didus magnificus clemens ac ytraq; lingua eruditus: necnō z musice: medicineq; artis scie-
ntissimus fuit: Qui cū leges multas cōposuisset: a populo Romano ob bene merita pater ap-

Adrianus

19

pellatus ē: z nō modo Romāis: sed etiā Atheniēsis legē petentibus ex Draconis: Solomisq; sentētia
iura cōposuit: Quibus etiā Bibliotheca p̄ magnificā atq; insignē cōstruxit. Et euz vir doctissimus esset:
virozū etiā doctorum: z p̄maxie plutarchi: Cheroni sexti: Agatoclis: z Sene magni philosophoz fa-
miliaritate vsus z delectatus ē. Idē quoq; sacris Eleusine initiatus multa Atheniēsis dona cōtulit: eo-
rūq; pontē Cephēsi flumis alluione desolatū restituit: potēq; preterea sui nois adhuc extantē sup Tybe-
rim in vaticasio fecit: ac iuxta illū sepulchrū suū mire magnitudis extruxit: qua mole seu sepulchro nunc
pōntifices Romani pro arce vtunt: que sancti Angeli castellū nūcupatur. Mirifice quoq; ac sumptuose.
Et alibi hic clarissimus Cesar edificauit: z potissimū in Judea hierosolymā a Tyto (vt diximus) euz

Ho q̄ istant die
Sax in missa.

537

538

fam menibus et edificijs iustaurauit: et adeo eam amplificauit ut passionis dñi nři iesu xpi locū intra menia cōcluserit: et ex suo noie helyā appellauit. precepit ne cui iudeo (s; tantū christianis) introeundi facultas omnino daretur. Nā cū primo christianis aduersaret: postea cognita eorū religione eis admodū fauit: et bñficiis fuit. Alexandria quoq; Egypti ciuitate a Ro. diruta sua iustaurauit impensa. murū itē in Anglia duxit octoginta milibus passuum longitudinis: Tyburtinā villā nunc ciuitatē edificauit: et pompeij magni sepulchrū magnificentissime extruxit atq; innumerabilia alia opera peregit: Tandē et ipse sexagenario maior in tercutis aque morbo: apud Baias capanie vrbe vite sue finez fecit: et puteolis in villa Ciceronis sepultus fuit: vbi Antonius eius successor: Templū p Sepulchro cōsecrauit. Hic apud hadriā Aprucij vrbe ex p genitoribus hispanis ortū habuit: et propterea ab hadria vrbe Hadrianus dictus est.

Anno xpi

CLocebas quidā iudeus factionis Iudaice Dux vir audacissimus tēpestate hac christianos varijs suppli-
ciji: teste Eusebio: quasi rabie afferatus persequit: et p diuersas orbis partes in eos adeo exarsit: et quāma-
xime in lybia vbi multa gessit bella: ut interfectis cultoribus penitus desolata remanserit terra. Et nisi po-
stea hadrianus Imperator illuc collectas aliūde duxisset colonias: vacua prorsus remansisset terra. In egyptu
pntz deinde preueniēs Cyrenē et Thebaidē prouincias cruentis seditionibus turbauit: Vex in alexadria
prelio cōmissō victus: plurimūq; attritus: aufugit. In Mesopotamia itē rebellatibus Iudeis iperatoris
iussu et bellū illatū multa eorū milia cruentissima cede delata sunt.

C Martyres s; hadriano passi.
C Faustinus et Iouita conciuēs Brixiani: et incliti xpi martyres psecutione Traiani adhuc seuiente in pri-
cipio huius principis: apud Brixiam post multa miracula: et predicationis instantiam populorūq; cōuer-
sionē ac penarū experimētū ad vltimū. is. calē. Martij capitali sententia extra vrbis portā perpetuū merue-
re triumphū. Quorum etiam festinitas eo die celebratur.

120

C Calocerus aut predictorū conciuis: et ipse postq; Secundum in Astensi Ciuitate ad xpm conuertisset et
cum eo apud eandem vrbe a quodam sapricio vrbis prefecto: multa pertulisset supplicia in Albinum mari-
timam vrbem missus: ibidem pro christo martyr efficitur.

C Secundus miles inclitus et Athleta xpi egregius per hoc tempus a Calocero predicto in Ciuitate Astē-
si in fide xpi edoctus vna cū ipso calocero: cū nollet gentiliū dijs sacrificare. Sapricius vrbis prefectus pi-
ce rasinaq; feruentibus caput eius perfundi iussit: et cum nullā lesionē sentiret: in eorū ora iactari precepit.
id tāq; aquā suauissimā bibebāt dicentes. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua dñe. Quo viso sapricius
data sinita in Astensi vrbe Secundum decollari pcepit. Quo decollato confestim angeli accedentes eius cor-
pus auferentes cum laudibus sepelierunt: passus est autē hic martyr. 3. calendas Aprilis. Eius autem
sancti martiris pntia nunc vsq; astensis ciuitas plurimum illustratur.

C Martianum autem Iberdonensem epm post longos carceris squaroles ab eodem Sapricio prefecto
ibidem passum fuisse historia predicti secundi martyris testatur.

C Scraphia antiochena virgo beatissima per hoc tēpus Rome p xpo passa fuit. Quā cū iudex duobus la-
sciuis viris illudendā tradidisset minimeq; illudi potuisset: nec postmodū ardētibus lampadibus islamari
iussu pñdis fustibus durissime cesa tertio nonas septēbris gladio necata ē: quo die eius natale celebratur.

C Symphoziosa beatissimi Petuli martyris vxor: et ipsa cū septē filijs apud Tyburtinā Italie vrbe per hoc
tempus passa est. Et primo palmis diuissime cesa: deinde criminibus suspēsa: postremo alligato ad collū mo-
lari saxo in flumine precipitata est. Cuius corpus frater eius Eugenius vir magnificus colligans: sepeliuit
altera vō die iussu impator: septē eius filios p diuersa tomēta iterfici. Quorū corpora a xpianis collecta via
tyburtina miliario nono odita sunt: Natale vō Symphoziose et filiorū martyru. is. calen. Aug. celebratur.

121

C Sabina illustrissima mulier vxor quondā pclarissimi valēntini et herodis Metallarij filia quā Scraphia
predicta in fide Iesu xpi pñaserat: his tumultibus apud Romā in Auētino monte a pfecto vrbis noie eli-
pido gladio percussa martyrij palmam adeptā est. Ipsius aut natale celebraf quarto calendas septēbris.

C Euctius et Theodolus virt clarissimi et diuī Alexā. pape pdicti dignissimi pbyteri: his tēpibus cū ipso pa-
pa alexādno pro xpo martyres efficiuntur. Nam post longam carceris sustinentiam tum ipso alexandro
ignibus examinati. 5. nonas Maij decollati sunt quo die eorum festum celebrari mandatum est.

C Eleutherius Aethanensis eps: et anthia eius mater: vita sanctimonia: et miraculoz virtute illustres: per
hoc tēps lectuz ferreū ignitū craticulam et Sartaginem oleo pice ac rasina feruentem superantes leonibus
quoq; proiecti sed minime lesi nouissime Jugulanter. Et eorum festa. i. 4. calendas Maij celebrantur.

C Quadratus atheniensis eps et apostolorum discipulus: vir vtiq; doctissimus: hac tēpestate ecclesiā gran-
di terrore disperfam: fide et industria congregans etiam librum pro xpiane religionis defensione compo-
suit plenū fidei et rationis atq; apostolica doctrina dignum quo edito ad vltimum tamen pro ipsius defen-
sione passus est: et ut sanctus habitus festa eius. 7. calendas Junij aguntur.

C Quirinus. i. eps Tribunus: postea eps factus id tēpus: apud Glyricū. i. Sclauoniā in sciscia vrbe 6
nonas Junij martyr xpi obiit. Nā (ut prudentius ait) ligato ad manū eius molari saxo in flumine precipi-
tatus ē. Et cū astāribus diu locutus fuisset: ne eius terrenē supplicio: vix precibus ut mergeretur obtinuit.

C Zenon gdez patricius Romanus: et ipse p hoc tēps: cū decē milibus et ducētis tribus Rome ad Butrā fu-
giter manantem sub hoc tumultu: pro Christo interfectus est. Quorum omnium festum septimo idus
Julij sub vna celebritate recolitur.

C

Anno xpi

Papa. 9

129

Elophorus papa natione Hecus patre Anachorita: post Sixtū pontificē sedit annis. ii. men. 3. & diebus. 22. Vir sane singularis doctrine & virtutis: qui gratiano testate: Constituit ut Ieiuniū quadragesimale sex ebdomadaz ante pasca resurrectionis: a cūctis xpianis obseruaret sicut h. 4. di. c. Accusatori: Utq; in Natale dñi nri Jesu xpi noctu tres misse a quolibet Sacerdote celebrarent: pma. s. in dimidio noctis: qua xps natus est. Secūda illucescere auroza: quando a pastoribus cognitus ē. Tertia in hora tertiāz. In reliquo vō tēpore ante horā tertiāz missam celebrari interdixit. Abandauitq; ut in principio misse: hymnus ille cantaret quē Angeli cantauerūt s. Gloria in excelsis deo: ut hētur d co. di. i. c. Noctē sacra. Tandēz & ipse cum quattuor ordinationes i Decēbrio mense celebrasset: illustrissimū pro xpo duxit martyriū cuius corpus in vaticano apud beatū petrū sepultum perhibetur Quo mortuo cessauit papatus dies. 7.

Papias hieropolitanus episcopus Joānis apostoli auditor & discipulus ad huius pontificis tpa feliciter peruenit. Vir certe doctissimus. Qui/ut hiero. scribit/ in asia quiq; scripsit volumina: que explanationum domini nostri Jesu xpi titulo prenotantur.

Arifodes quoq; dñi nri Jesu xpi discipulus & atheniēsis phūs: p hoc idē tēpus floruit: & volumen xpiani dogmatis rōnez cōtinēs: vna cū quadrato epō predicto hadriano principi obtulit. Quo apolegetico libro ab hadriano perlecto cōfestiz Anustū existimauit xpianos in dicta causa occidi: vnde & Alie pro cōsuli scripsit: ut neminē christianū occideret nisi de aliquo crimine conuictum.

Justinus phūs & in sacris lris eruditissimus: vir patria palestinus: ex Neapoli vbe oriundus: & ipse his tpbz pro fide xpi multū elaborauit & multa cōscripsit. & inter cetera: cōtra gētes librū edidit: quez postea Antonio principi & eius filijs obtulit: alios quoq; pposuit libros v3 De Monarchia dei li. vñū. Itē libz que vocauit psaltē. Item contra triphonē iudeū dialogū. Et contra martionem. & cōtra omnes hereses a quibus hereticis postea pro fidei dignitate mortem sustinuit.

Secundus atheniensis phūs hoc tpe in p̄cio fuit: q semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit. Cuius taciturnitatis cā hec fuit. Qd cū matrē ppriā de illicito p̄cubitu tēptasset: & illa (incognito filio) assentisset: ut cū cognouit esse filiū p pudore sp̄m exhalauit: Qd ai aduertēs secundus id matri propter suā loquellam accessisse: hanc in posterū a se exegit penā: ut de cetero vnq; nemini loqueret. Quod cū hadriano tū apud athenas byemē exigente nūciatū fuisset: ipsum ilico accersiri fecit. Quē cū nec saluatione: nec exhortatiōe aut minis a taciturnitatis proposito retrahere potuisset. Admiratus ipsius taciturnitate atq; constantiā dixit. quare secunde ista silentij lex a te nōnullo modo solui potest? Saltē vel manu tua obsecro problemati bus meis respondere digneris. Et interrogās impator dixit: quid ē deus? Ille cōfestim rescripsit. Deus ē immortalis nēs incōtēplabilis celsitudo forma multiformis: multiplexq; spiritus: incogitabilis inquisitio: in sopitus oculus oia continens: lux indeficiens: & optimum bonum. Suere & alia multa hadriani problema ta philosopho proposita: que breuitat/ causa omitto.

Aquila ponticus phūs secundus interpres post. 70. primos interpretes his tpbz claruit. Et libros veteris testamēti ex hebreo in grecū optime transtulit: & prophete verba de virgine Maria prolata: ad Iuēculam quandā ascripsit: non satis capiens diuina mysteria.

Simus papa natione Hecus patria atheniensis patre philosopho post Telophoz pontificem sedit annis. 4. men. 3. & diebus. 4. Vir certe doctissimus: qui Ep'am eruditionis plenā de vni tate ac Trinitate dei oibus xpi fidelibus legendā scripsit. Sz & clerū p̄denter in ordinem redigens gradus omnes distribuit. Ut Hadrianus in Canone tastatur: ut habetur. 77. di. c. in singulis. Statuit qdē: ne quis Metropolitānus sue p̄uincie ep̄m: alicuius criminis faceret reū nisi prius a cōprouincialibus ep̄iscopis eius cā fuisset cognita: ut. 8. q. 3. c. Salui in oibus. Censuit itēz ne soboles ex secundis nuptijs suscepta consanguinitati prioris viri vllō modo copulari debere. 36. q. 10. c. Si qua mulier: voluit ēt: ut ecclesiaz cōsecrationes semp cū missaz celebratione fierēt: de cōse. di. i. c. Dēs basilice. Vetuit quoq; ne ligna reliquaue ecclesiaz materies in prophanos vsus p̄uertit: de cōse. di. i. c. Li gna Itē voluit vnū saltē patrini & vnā matrini i baptismo v̄l p̄firmatione interesse: de cōse. di. 4. c. in eba thecismo. Veniq; cui de deo deq; hominibus benemeritus fuisset: & ordinationes ter in Decēbrio mense habuisset: tertio idus Ianuarij martyrio coronatus est: & apud sancti Petri corpus sepultus. Quo mortuo cessauit papatus dies. 3.

Syrus papiēsis dignissimus ep̄s: q superioribus tpbz a beato Ermagora Aquileiensi Archiep̄o predicā di grā Licinū seu papiā missus fuerat cū ibidē primū xpi euageliū predicasset & multos ad catholicā fidez cōuertisset: et maximis miraculis: & virtutibus candē fidē cōfirmavit. Et nō mō Licinū sz & Hennā martimā Ciuitatē. Berdonā. Astēsez & reliqs vicinas vbes vna cū Quētio presbytero p̄dicatiōe & virtutibus xpi iugo subiugauit. Veniq; ad pp̄az sedē reuertus hoc āno senio p̄fectus gloriozo fine in dño quicuit.

Photinus autem & ipse ludumensis episcopus: vir singularis doctrine & virtutis insignis. his dēz tpbz (Isidoro teste) iaz nonagenarius constanti aio martyri coronam percepit.

Tiburtinā latine regionis Ciuitatem: que hodie vetus Tibur appellat: p hoc tēpus Hadrianus iperatoz (ut belius spartianus historicus testat) miro sumptu fabricauit: & ex villa oppidū fecit. Hec quippe ciuitas is. passiuū milibus a Roma distare videt: & iuxta anienē fluiū in Clivoso loco cōstituta ē: Quā tñ ciuita-

Papa .io.

140

Simus papa natione Hecus patria atheniensis patre philosopho post Telophoz pontificem sedit annis. 4. men. 3. & diebus. 4. Vir certe doctissimus: qui Ep'am eruditionis plenā de vni tate ac Trinitate dei oibus xpi fidelibus legendā scripsit. Sz & clerū p̄denter in ordinem redigens gradus omnes distribuit. Ut Hadrianus in Canone tastatur: ut habetur. 77. di. c. in singulis. Statuit qdē: ne quis Metropolitānus sue p̄uincie ep̄m: alicuius criminis faceret reū nisi prius a cōprouincialibus ep̄iscopis eius cā fuisset cognita: ut. 8. q. 3. c. Salui in oibus. Censuit itēz ne soboles ex secundis nuptijs suscepta consanguinitati prioris viri vllō modo copulari debere. 36. q. 10. c. Si qua mulier: voluit ēt: ut ecclesiaz cōsecrationes semp cū missaz celebratione fierēt: de cōse. di. i. c. Dēs basilice. Vetuit quoq; ne ligna reliquaue ecclesiaz materies in prophanos vsus p̄uertit: de cōse. di. i. c. Li gna Itē voluit vnū saltē patrini & vnā matrini i baptismo v̄l p̄firmatione interesse: de cōse. di. 4. c. in eba thecismo. Veniq; cui de deo deq; hominibus benemeritus fuisset: & ordinationes ter in Decēbrio mense habuisset: tertio idus Ianuarij martyrio coronatus est: & apud sancti Petri corpus sepultus. Quo mortuo cessauit papatus dies. 3.

Syrus papiēsis dignissimus ep̄s: q superioribus tpbz a beato Ermagora Aquileiensi Archiep̄o predicā di grā Licinū seu papiā missus fuerat cū ibidē primū xpi euageliū predicasset & multos ad catholicā fidez cōuertisset: et maximis miraculis: & virtutibus candē fidē cōfirmavit. Et nō mō Licinū sz & Hennā martimā Ciuitatē. Berdonā. Astēsez & reliqs vicinas vbes vna cū Quētio presbytero p̄dicatiōe & virtutibus xpi iugo subiugauit. Veniq; ad pp̄az sedē reuertus hoc āno senio p̄fectus gloriozo fine in dño quicuit.

Photinus autem & ipse ludumensis episcopus: vir singularis doctrine & virtutis insignis. his dēz tpbz (Isidoro teste) iaz nonagenarius constanti aio martyri coronam percepit.

Tiburtinā latine regionis Ciuitatem: que hodie vetus Tibur appellat: p hoc tēpus Hadrianus iperatoz (ut belius spartianus historicus testat) miro sumptu fabricauit: & ex villa oppidū fecit. Hec quippe ciuitas is. passiuū milibus a Roma distare videt: & iuxta anienē fluiū in Clivoso loco cōstituta ē: Quā tñ ciuita-

tem longe ante Romanā urbem a grecis originē & cō-
ditionē habuisse Strabo & Virgilius volūt. Aiant
n. ipsius primū cōditore fuisse quidā Tiburtus: Lo-
racis & catilli frater: hi nāq; fratres Thebani fuere
qui post Thebanoz interitū a patre in Italia pgeni-
ti singuli postea oppidū ex suo noie cōstruxere: q; te-
stis est quidā Mons ppiuus qui Catillus adhuc
dicit: & Lorax aliud oppidūz famosūz inter volscos
erexit. Fuit itaq; Tiburtina hec quodā nobilis ciui-
tas cui ē testimoniū phibent ppinque adhuc extan-
tes ipsius antique ciuitatis ingētes & magnifice edifi-
cioz ruine que dignitatē vrbis pfererūt. Eo sigdē
loco Tyburtinus lapis fortissimus fodit: qui ad cō-
struēdā cōseruandāq; Romanā urbē multū adiuuē-
to fuit. Hāc. n. urbē Federicus cognomēto Barba-
rossa: ab alijs theotonicis superioribus ānis dirutā
rebedificauit: & deinde multi summi pontifices: multiq;
cardinales auxere & multis edificijs illustrauere:
Ex hac simpliciū Romanus pontifex: & alij viri scientia & dignitate clarissimi ortum habuere.

Tyburtinus ciuitas.

Anno xpi

539 **A**ntonius cognomento pius. 16. Ro. Impator Olympiade. 229. post hadrianū Impij pncipa-
tuz suscipies Impauit vna cū Aurelio lucioq; filijs annis. 22. & mē. 3. hic (ut helius Spartia-
historicus scribit) fuit hadriāi gener & p adoptionē filius: cuius pgenitores (ut Julius capitoli-
nus ait) hispani fuere: vir quidē optimus: q; iperio suscepto tanta cū modestia & benignitate im-
perauit: ut merito pij cognomētū adeptus & patric pater appellatus sit: Nulli quippe vnq; tuz
pauatiz: nū publice acerbus fuit. Et hoc verbū p sepe dixisse ferūt malle se vnū ciuē seruare: q; mille hostes
pdere: Hāc tante religionis: pietatis: gratie: humanitatis: clemētie: iusticieq; ac modestie peditus erat: ut
cū Anna pompilio (bonoz oīuz sentētia) merito cōparari possit. Ob qd multi reges multeq; nationes po-
sitis eius insū armis ad eū cōtrouersias cūctas litēq; deserrēt eiusdēq; sentētie statiz parerēt: pp q; merita
populus Ro. post cuius obitū illū inter deos referri voluit. cōstruxit aut hic tū Rome: tū alibi multa edifi-
cia inter que (ut helius spartianus refert) terracinensēz portuz instaurauit. Remū cū esset annoz. 72. apud
lorium villam duodecimo ab vrbe miliario distantē e vita discessit.

543 **R**us papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino: post Iginū pontificē sedit ānis. 12.
alij aut. 9. nū dicūt. Vir sane doctus atq; eruditus. Qui Hadriano teste cōstituit. Si quis secu-
lariū temerario ausu ecclesie alicuius p:edia occupā presumeret: sacrilegij pena puniret: ut hī
in canone. 12. q. 2. c. p:edia. Eadēq; cōstitutione mandauit: si quis ecclesia vastaret: & sacerdo-
tes psequeret: ipsa cēsura pūrent. 17. q. 3. c. Sicut qui. Statuit itē: ne qua virgo sacro velami-
ne psecraret: nisi. 25. annoz esset etatis: & id in Epiphānie die fieret. 20. q. 1. c. Virgines. Cōsti-
tuit quoq; ut sanctū dñi pasca a fidelibus christiani: n̄ nisi dñico celebraret die: de p:se. di. 3. c. nosse vos vo-
lui. De hoc quidā magna cōsuetudinē cū hermete habuit qui libzū titulo pastoris pnotatū scripsit. Quo
quidē in libro Angelus pastoris personā induēs ei mādauit: ut oibus psuadeat pasca die dñico celebrari.
Quod & fecit. Illis aut Sacerdotibus penā statuit: q negligētes in attractando xpi sanguine & corpore alij
quid perire pmitterēt. Et vbiēq; cecidisset labi baptizaret. Hic ē p:axedis sanctissime femine rogata Themas
hereti veniens: vilo modo suscipere aut baptizaret. Hic ē p:axedis sanctissime femine rogata Themas
nonati in honore s:ozis. f. diue pudēciās virginis dedicauit. Vex post ingentes virtutes habitis ter ordi
nationibus in mense decēbri xpi martyr obiit & apud beati petri corpus in vaticano sepelitur. Cuius nata-
le. 5. idus Julij celebratur: & tūc cessauit episcopatus dies. 13.

Policarpus Joānis apostoli discipulus vir doctissimus atq; factissimus Smyrnce ciuitatis eps & totius
minoris Asie pnceps & pater hoc ano pio p:dicto presulāte Romā venies multos ab heretica prauitate ver-
bo & exēplo ad verā fidē cōuertit. Sz tandē a Marco antonio & lucio p:icipibus captus in Amphiteatro
pducit vbi vniuerso populo aduersus eū psonāte igni traditus est. Cū quo ē. 12. ex philadelphia venientes
martyriū psumauere: hic itaq; doctissimus cū esset vnā ad philippēscs peruntē scripsit eplaz que ē in non
nullis legebat ecclesijs. passus ē at polycarpus hic. 7. calē. februarij: quo die festa eius celebrant heretici.

Cerdo quidā hereticus: a quo cerdoniani heretici nomē acceperē: p hoc tps insaniedo vticinare simulat
Cuius opinio fuit: q Spūs sanctus nō in aplis: sed in se solū traditus fuerit. Asserebat nāq; duo fuisse
principia contraria: ut habetur in canone. 24. q. 3.

Martinō itē hēticus p:dicti discipulus: Stoycus qdē phūs: & ipse p hoc tps vna cū magro suo dlarare cepit
dicēs xpi p:ez nō fuisse nec eē deū creatorē q; p filiū mudū fecerat: sz altez bonū trā: altez vō Deuz iustū eē
asserēbattā q; duo d:ria pncipia: creationis. f. & bonitatis: sicut hēnus in canōe. 24. q. 3. c. Quidā: hic cum
aliqū polycarpo p:dicto Rōe obuiāz factus fuisset: iterrogaretq; an se agnosceret. Cognosco (respōdit poly-
carpus p:mogēnitū diaboli. huius at secta post eius mortē varie diuisa ē ut. f. vbi d apolonio martyre dicēs

Antonius

140

Dapa. xi.

144

Hō hinc decaria
heretate & vix.

Hō depascentij.

ī negligētiāz p:bita
in cor. firmācie d:ipuz
& sanguinis xpi

- Anno xpi **C** Valentinus alius hereticus platonius phis: a quo valentiniana heresis noiata e: hisde tpiibus ortu susci-
piens dicebat & pdicabat: qd xps nihil de corpore beate virginis Marie suscepisset: sed per ea tanq per si-
stulam purus transfisset: ut eodem canonis capitulo patet.
- 145 **C** Hilero seu miletus natione asianus sardinensis eps Froronis ifrascripti oratoris discipulus in tpe isto flo-
ruit & multo i precio fuit. Et libru de xpiana doctrina ad .Ad. Antoniu dedit: cuius ingeniu tertulianus (ut
scribit hiero.) miruimodu laudat: dicitq; a multis xpianis ut ppheta fuisse honoratu. Et qd mlta pphete-
tica scripserit testimonia ex quibus ista extat opuscula. De pasca li. 3. De ecclesia yniuersali li. i. De gnanoe
xpi li. i. De pphetia xpi li. i. De baptisinate li. i. De vita p:phetaz li. i. De vitate li. i. De apocalipsi li. i. De
diabolo li. i. Eglogarum li. 6. & alia multa.
- C** Theophilus Antiochene Eccleie eps & ipse cu pdicto his diebus floruit: & n martione predictu hereticu
libru edidit: & aliu n hermogenis heresiz. Tria quoq; volumina n Etholu coposuit. atq; ad eccleie catboli-
ce edificatione alios b: cues & elegates edidit tractatus: s; i cuagelij: salomonisq; puerbij comieratus est.
- C** Apolinaris hieropolitanus eps & ipse ob doctrina & sanctitate p id tepus multo i precio fuit. Et qd de fide
xpi volumē egregiu ediderit qd r. Ad. antonio obtulit. S; & alios aduersus getes. v. libros scripsit. Et ad-
uersus carthabrigas duos. q tuc cu pfea & maximilla vaticinates dirabat. Extat & alij duo eius d vitate libri.
- C** Zaurus Verithius in platonica disciplina phis celebratissimus hoc tempore clarus fuit & multa compo-
suit. Cuius bec memoranda fuit sria in publico mos populi: sed in priuato ius nature gentiuq; seruetur.
Cuius prestantissimi viri Zulusgelius grammaticus auditor fuit.
- C** Phanozinu quoq; phis & oratorē phadi dulcissimu cu supradictis Rome floruisse cōstat cuius qdē gres-
sus quocūq; iret Zulusgelius subsequi conatus est. Ita eniz homines sermonibus demulcebat: hic etiam
nonnulla composuit monumenta.
- C** Zulusgelius Romanus orator & insignis qdē grāmaticus hoc ē tēpore clarus existēs agnoscitur. Qui in-
ter cetera sue virtutis opera cum e Roma per hyemē in Attica pficisset terrā de grāmatica comētarios
celebres edidit: quos in .20. li. diuidēs de noctibus atticis titulo prenotauit.
- C** Ptolomeus phuedēsis rex: natione Alexādrinus historicus & phis ac insignis astrologus p hoc tps infi-
gnis agnoscit: sicut ipsemet in .5. .9. & .10. maioris sui opis testatus ē. Qui vir pstatissimus plus astronomie
addidit qd id totū ante inuenit. Hā & almeqistū opus diuinū & pspctiuū edidit: de Iudicijs ē quadrip-
titū opus. Et cētlogiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq; annis .88. Ex eius aut puerbijs bec duo
notāda hic iserimus. Inter hoies q nō curāt in cuius manus sit mūdus hic mūdo altior ē: & illud q p alios
nō corrigi ne alij p euz corrigētur. Quātomagis fini appropinquaueris tāto bonū cum augmēto operare.
- 147 **C** Galienus medicus doctissimus & sue etatis ac deiceps singularissimus Asianus ex Pergamo oppido ori-
undus p bec tpa (ut de seipso ipsemet multis i locis cōtestatus ē) Rome floruit: vir oīuz eruditissimus q ea
in arte hter hypocrate oēs superasse credit. Et qd multos coposuerit libros: & oia hypocratis scripta mi-
ro explanauit ingenio. Tradunt enim Græci in facultate ad centum quinquaginta volumina eū edidisse.
De quibus bec pauca habentur videlicet.
De demonstratione	libru secretorū suoz ad monete	librum Tegni
De elementis.	de pulsibus & yrinis ad Blantonem	libru Microtegni
De complexionibus	librum qui dicitur Zechinagoga	librum Teraputice
De malitia complexionis mentis	de virtutibus farinae aciorum	librum Tabc
De natura hominis	de motibus liquidis	de catharticis
De inequabili distemperantia	Comentaria in libro suo	de differentijs februm
De redargutōe simulatiū egritudies	de pulsibus qui introducuntur	de temporibus februm
De enixia: de calido & frigido	de vtilitate pulsuum	Antidotarium
De virtutibus naturalibus	de introductione pulsuum	de dieta & cura
De complexione pulsuum	de differentia pulsuum	de exercitio cum pila
De bona habitudine	de causis pulsuum conuito	de regimine sanitatis
De meliori habitudine	de compendio pulsuum	de cura lapidis
De optima habitudine	de significatione per pulsuum	de chrisi: de Zippo
De heresibus: de alimentis	De iuuamento anhelitus	de creticis diebus
De constitutione libroꝝ in medicina	de iuuamentis membrorum	de interioribus
De egritudinibus. de distma	de accidente & morbo	de anothomia: de voce
Librum introductorij	de humoribus: de vindemijs	de doloribus yulicruz
de simplicibus medicinis	passionarium: de flobotomia	de malo anhelitu
de simplicibus: de proprietate	de febris ad Blauconem	de simplici medicina
de experimentis passionarium	de apostematibus	de perfectis medicinis
Libros diademiarum	de non dispensantibus corpus suum	de substantia virtutum
de Alchimia cuius titulus est	de medicinali experientia	de practica
de ramo pomī congelati	Epistolarum librum ad patrimanum.	Et alia multa.
- C** Iulius itaq; celeberrima fuit snia. Scientia in insensato nō predest: nec ei qui non vitur predest sensus.

T Apolonius stoicus natione Chaldeus et Basilides Scyropolitani philosophi hoc ipso tempore Anno xpi illustres fuisse et seueri imperatoris preceptores esse meruerunt.

T Rogu popciu hispanu historicu cu his floruisse constat eo q totius orbis historia a belo Vani regis Assyrioz patre vsqz ad monarchia Cesaris latino conscripsit Simone et in qtuor: et. 40. ca distixit libros. Quoz Epithoma. i. abrenationez Justinus eius discipulus fecit: a quo et nos nonnulla ad verbum excerpimus.

Basilides illustris Scyropolitani phus seueri Cesaris (ut diximus) magister hisde tpibus athenis in precio fuit. Ad que et ad Thaur phuz (ut Eclius scribit) crede ptes cu patre aliqui viscendu cognoscenduz athenas venit. Quos thaurus in domo suscipies pmo iuitavit ptez ut sederet. ille aut noluit: sz de filio pte stim ait. Sedeat hic pimus: q Ro. po. magistratu gerit. Tunc pte sedere apposita e et filio altera sella. At Taurus ut erat phus doctissimus mox ijs q ouenerat d hac re vbu iter cetera fecit dicens. In publicis patz iura cu filioz iuribus: q i magistratibus sunt pstituti inter eos gescere dz paululu. Sed cu extra repu. in domestica re atqz vita dum sedetur ambulaturqz in conuiuio quoqz familiari discubitur inter filium magistratum et patrem priuatu honores publicos naturales autem seruari equuz est.

Anacletus papa natione Syrus: de vico marco (uel ut damaso placet) de Bomusia: pte Joane post pium pontifice sedit anis. 9. me. 4. et diebus. 3. vir vtiqz scitate et moribus insignis. Qui vniuersali ecclie pfulens ne moribus insolentiu labefactaret (Batiatio in decretis testate) Instituit ne clericus sin apostoli pceptu oino comā nutritret: ut h2. 23. di. c. Prohibete fratres. Neue eps a paucioribus q a tribus cōsecraret ep̄is. Sic a pncipio Anacletus (ut dictu e) cōstitue rat. 64. di. c. Cōprouinciales ep̄i. Ubi vō Metropolitani cēt cōsecrādus oēs cōprouinciales adessent: si cut eidē oēs obedire tenent. 66. di. c. Ab oibus sue. Statuitqz preterea ne archiep̄i nisi ex singulari titulo p̄mates se noiare pmittent: nisi puatas remisissent sedes. 100. di. c. Nulli. Voluit itē ne eps metropolitani sui crimē ad aliū q ad p̄matē. i. patriarchā aut ad sedē apostolicā deferret. 8. q. 3. c. Archiep̄us tandē vero post qz ordinationes. v. in decēbrio mēse hūisset: multosqz ep̄os ac sacerdotes et Diaconos creasset. 15. cal. Maij martyrio coronatus est et via salaria in calixti cimiterio sepultus. Quo quidem die eius natale celebratur. Et tunc vacauit sedes dies. 7.

Papa. 12.

155

Praxedis vgo scissima btissimi pudētis ciuis Romani filia et gloriosissime pudētiane vginis soroz: vgo si qdē in diuina lege eruditissima: p hoc tēpus presulāre aniceto p̄dicto postqz patrimoniu suū vna cū sorore p̄dicta in sustentatione paup̄ez erogasset et totū vite sue tēpus i vigilijs et oratiōibus atqz Ieiunijs assidus cōtriuisset et vniuersaz familiā numero. 90. manumississet: atqz post multoz martyz corpora sepelisset: et ipsa beatissima. 12. cal. Augusti migravit ad dñm coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sorozē suā pudētianam in cimiterio priscille sepelitur. Quo etiam die eius natale a cunctis fidelibus celebratur.

Arcus Antonius q et verus cognomēto phus Gallus natione: ut Helius spartianus historicus testatur decimusseptimus Ro. Impator post Antonia piū eius fratrem. Impauit anis. 19. et mēse vno Olympiade aut. 234. Impar et vna cū Lucio eo mō Aurelio eius p̄re impar cepit. Hi p̄mū

Ab. Anto
nius verus

163

Impius equo iure administrarūt: cū vsqz ad hoc tēpus singuli singularit Augusti fuerit. Qui d parthos bellū sūptū simul admirabili vtute et felicitate gessere: et vologesū eoz regē qui nō mō Armenia sz capadocia syriāqz vastauerat repellerūt: sz et multis boiuz milibus i deditionē acceptis: abo de parthica victoria magnifice triūpharūt. Uex nō ita multo post cōmode de medio sublato Antonius solus Impius tenuit. Quē certe ob p̄stātissimā eius vtutē laudare plurimū lz. Quippe q ad nullū rei euentū vnqz se extulit. Tātē. n. fuit soliditatis ut eiusdē vultus quis fortuna aduersa semp fuerit hitus: lrarūqz semp studiosus et q̄maxie philosophie. Nec p̄pterea ipsa philosophia illū a rebus Impij et bellicis retardauit: qz teste Eusebio: Germanos: Marcomanos: Sequanos: Sarmatasqz igenti felicitate vna cū filio eius eo modo Antonio supauit et de eis triūphauit. Iturus aut ad hoc bellū cū n̄ h̄ret vñ stipēdia militibus suis daret exbau sto serario: oēm Impatoriā supplectilē omnēqz vxoris ornatū v̄didit et precia merētibus dedit. Uex cuz postea supato hoste in p̄ria redijisset emproibus p̄cia restituit. Memini tñ molestus fuit q̄pta reddere noluisset: sz in ois de repu. b̄nmeritos liberalis extitit. Et tributa qbusdā puincijs remisit. Fiscaliū quoqz tituloz monumēta in foro cōgesta cōcremari iussit. Leges et seuiiores nonis cōstitutionibus tēperauit. Propter q̄ ita factū ē: ut ab oibus ita diligeret amareturqz ut sacrilegi nom̄ icurreret q̄ imaginē eius domi nō h̄ret. Postremo i panonia p̄stitutus repētino morbo interijt: et ab oibus acclamātibus iter deos relatus ē.

Felicitas Romana femia matrona sigdē scissima p hoc tps vna cū. 7. filijs suis. s. Ianuario: Felice: philippo: Scylano: Alexandro: Vitale: atqz Marciale Ro. martyriū suscepit: Et pmo qdē Ianuarius primo genitus post virgāz vbera plūbatis occisus ē. Felix vō et philippus fustibus mactati. Scylanus deide p̄cipio iterēptus: Alexander deniqz et vitalis atqz Martialis capitali sententia sunt puniti nouissime aut et mī ipsa felicitas p̄fē matru p̄suetudinē et ipsa gladio necata ē. De cuius vtute p̄stātissima et diuina p̄ Aug. Sermonem edidit dignissimum dicens: magnum spectaculum ante oculos fidei nostre positum est. Eius autem natalitius dies celebratur. 6. idus Julij.

164

Alij quoqz multi tempestate hac diuersis in locis martyrio sunt coronati ut pote polycarpus episcopus cū 12. de quo dictum est: Sed et sancti Faustinus et Victor milites cum vxoribus apud Mediolanum. Valerianus vero: et Marcellus: Satus et Nouatus cum. 20. alijs martyrij palmam adepti sunt.

L 3

Anno xpi

Papa. 13.

916

Sther papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄e cōcordio natus: post antecū potificē sedit annis. 9. mē. 3. et diebus. 21. Qui multis in periculis h̄ cōstitutus fuerit: aiuz tñ ad res diuinas quo ad potuit semp̄ cōuertit. Et multa eā obzē (Gratiano testāte) cōstituit: v3 ne monacha aliqua vllas attractaret pallas seu calices patenas corporalia et his similia cōtingere presumeret. Neue thus añ altare poneret dū sacrificia fierēt: ut h̄ i canone. 23. di. c. Sacramtis. Statuit ita ne vllus sacerdos Abissarum solēnia nisi duobus saltz p̄ntibus et ipso tertio p̄nte celebrare tēpareret. De cōse. di. i. c. Hoc quoq3. Adāuit isup vnicuiq3 fideli ut i dñi n̄ri cena Eucharistie sacm̄ reciperet: de cōse. di. 2. c. Et qbus. n. in cena. Instituitq3 preterea: ne q̄ h̄etur vxoz legitima nisi quā sacerdos ex instituto b̄ndixisset et quā parētes solēni pōpa christiano more marito collocasset: quā ēt para nympe de more custodiuisent precauētes multa pericula q̄ in nouas nuptias conuenire solēt: deniq3 cū quies ordinationes in decēbrio mēse celebrasset: in qbus presbyteros octo: dyacones nouem et episco pos per diuersa loca. i. i. creauit. io. calē. Huij martyrio coronatur et via apia in Calixti Cemeterio sepeliit. et nunc vacauit sedes dies. 21.

170

Adrianus heresiarcha pessimus natione phrygius p hoc tēpus i phrygia cōparens paraclitū se noiauit et multos seducit et eandē regionē cū vicinis regionibus multis ac multis erroribus infecit. Vbiq3 et Pisceaz ac Maximillā clarissimas mulieres a deo seduxit: ut relictis viris suis secū publice incederent. Que ēt ab eodē adco demētate sunt ut affirmare presūperint illius inspiratione euasisse ppbetissas. Ex eo nāq3 Cathaphige heretici puenere: qui donū spiritus sancti non in apostolis sed in se tantū traditum fuisse affirmabant: ut habetur in Canone. 24. q. 3. ca. Quidam.

Appelles alius hereticus his tēpibus in Grecia fuit. Qui dicebat: q̄ deū quē colebat ignorabat. Eius autē hec erat opinio atq3 p̄tinacia: q̄ xpm̄ nō deū in veritate: s3 hoīuz in fantasia hoībus apparuisse affirmabat. Hunc theodocion vir eruditissimus hereticissimum appellat: et suis scriptis percomode irridere conatur.

Tacianus alius quoq3 hereticus p hoc tēpus in Grecia fuit: hic doctissimus fuit christianus: et quādiu ab Ecclie latere nō discessit noiatissimus extitit et multa cōscripsit. Et qbus (ut testat hiero.) ynus h̄ gentes liber fuit ab isto nāq3 eueratice hereses cognominate sūt. Quoz precipuus qdā noie Seuerus fuit qui postea heresiz augēs eius sequaces Seueriani heretici sunt nūcupati hi oēs Coitū spurcū putabāt: et alia multa consimilia delirando affirmabant.

175

Bionysius Corinthioz episcopus tēpestate hac (Eusebio teste) floruit Cuius tāta eloquētie industria fuit ut nō solū sue ciuitatis populū vex ēt et aliaz vrbū ac puinciaz ep̄os suis erudierit epistolis. Ex quibus vnā ad lacedemonas. Aliā ad atheniēses: tertiāq3 ad nicomedienses. Quarta v̄o ad Creteses: ac quintaz ad ecclesias ponticas: et sextam ad Romanos scripsit perutilis.

Pinetus cretensis ep̄s vir doctissimus atq3 eruditissimus his tēpibus existens predicto Bionysio elegāntissimā scripsit epistola: in qua docet non semper lacte populos esse nutriendos sed solido vesci debere cibo: ut ad spiritualesm perueniat senectutem.

Philippus alter cretensis ep̄s: de quo idē Bionysius predictus meminit in epistola. s. quā ad eandē scribit eccliam p hoc tēpus in precio fuit. Et inter reliqua aduersus Abartionē hereticuz preclarū edidit librum.

Abusianus non ignobilis doctor et ipse per hoc tempus librum contra quosdā ab ecclesia catholica ad eu cratiatarum heresim declinātes scripsit: quoz opinio cū seuerianis conueniebat. Hi etiam oēm coitum putabant spurcū: et Libos quos deus humano p̄oposuit generi damnabant.

Adoctus ēt eruditissimus doctor p hoc tēps i precio existens librum aduersus martionē hereticū scripsit.

Aelciades alius quidā doctissimus doctor hoc ipso tpe (ut hiero. scribit) cōtra Abontanū priscamq3 ac Maximillā volumen edidit precipuum. atq3 aliud contra gentes Judeozq3 scripsit. Nec non et apologeti cum quibusdam dedit principibus.

Opianus Cilix poeta hoc quoq3 tpe Elenticham redargutionis plenam miro splendore conscripsit.

Frontonius dignissimus orator de quo (diuus scribit hiero.) p hec tpa floruit et multa cōposuit hic. Ab. Antoniu vex nunc Imperatorem in latinis litteris habuit auditorem.

Papa. 14.

178

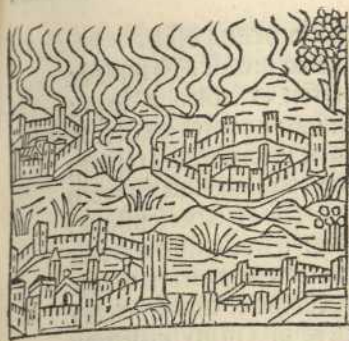

Leutherius papa: natione Grecus p̄ria Nichopolitanus p̄e habūdio post Sotherē p̄ti. sedit añ. 21. mē. 6. di. 5. Hic cū potificatū in illz pax ecclesijs data ē: et Grati. testāte: statuit ne q3 xpianus ob aliq̄ supstōez vllū cibi respuēt genus quo humana vsuetudo vesceret: hoc appe

pditoris errore: h̄ rei: nōdū tñ cōuicti ita equo multo aio: ut qcqd̄ interi egisset p̄ dignitate aplatus ratū firmūq3 h̄re voluit. Prohibuit ēt ne absēte eo quē accusator reū facit vlla i cā decerneret. 3. q. 8. c. Caueat Iudices: statuit itē ne q̄ res sentētiē anteq̄ certis demōstret iudicijs. 3. q. v. c. Judicātē oz. Hic i p̄ncipio sui potificatus a Lncio britānico rege eplaz accepit: q̄ rogabat: ut se suosq3 oēs baptigare dignaret. Cui Fugatiū et Damianū viros optimos misit. Qui regē ipsuz et pplim oēs baptigarēt quo baptigato data ē quasi vbiq3 pax ecclijs: et nomē xpi m̄iz imodū excrecere cepit: et quāmaxime Rome: vbi multi nobiles cū coniugibus et liberis baptigati sūt. Tādē ordinationibus ter i mēse Decēbrio hitis vbi p̄byteros et Dyaconos atq3 ep̄os p diuersa loca creauit multos sine martyrio diē obiuit. Cui corpus ap̄d scūz petrū in vaticano. 7. cal. Junii sepeliit. Quo ēt die: et eius festa celebrat: et tūc sedes vacauit dies. 7. **E**nglia isula xpi fidē recipit

5368

5377

Lucius Anglorum Rex coilli regis fusti filius hoc anno apud Anglos seu Brito
nes regnum accepit: s; quantum regnauerit non habet. Qui regno suscepto mox a domino vo-
caus: et eleutherio istius pontifici maximo litteras supplices dedit ut illum intra christianorum numero
admittere dignaretur. Cuius precibus motus pontifex celsi fugatiu et Damianu re-
liogissimos viros commisit: qui regem ipsum vna cum vxore ac toto fere populo baptiza-
runt. Erant tamen in Anglia Idolorum pontifices. 25. quos flamincos vocabatur. In quos
tres archiflamincos habebat. Quorum loco. 3. Archiepiscopi fuerunt constituti. Prothoflami-
num vero loco primitiua ecclesia patriarchas constituit: vix Lucius hic baptismo suscepto
mox in obilia cuncta prede gentiliu templis collocata christi ecclesijs (aperta) contulit. Quo
postea sine liberis decedente seuerus Romanus. legatus loco sui in regnum successit qui et vallu
in regno Augusti more consecit. Post quem Vassianus eius filius ex matre Britanni
ca susceptus regnum accepit: quid postea gestum sit non habemus.

Anno christi
180

Comodus. 18. Romanus Imperator post Antonium vixit per suum anno. 2. 229. Olympiadis imperare
cepit et imperavit annis. 13. Vir quidem ipse et Peroni per omnia simillimus quem sola princeps virtus gra toler-
rari fecerat. Qui quidem Commodus omnibus fuit incommodus: et nil cum pre comune habuit: s; in omnia de-
decora et luxurie obsecratur vitia se iniquavit: ob cuius flagitiosa et pestifera vitia (ut belius spar-
tianus histo. scribit) vix ipsa Romana pena tulit. Nam capitolium fulmis ictu vna cum egregia illa
Biblyotheca maior cura fabricata et ceteris circumpositis edibus dei iudicio cetermarum suo tpe fuit. Quo
quidem incendio multa vix pars solo cuncta est. Tante namque temeritatis fuit: ut colosso capite sublato sue imagis
caput loco iussit apponi. Et. 7. menses septembres a se appellari voluerit: qui omnia post eius mortem abrogata sunt
s; ipse est mortuus ut humani generis hostis ab omnibus adiudicatus est. Adeo. n. eius vita flagitijs contami-
nata odio cunctis erat: vt in domo vestali strangulatus fuerit. Viri disciplinis excellentes.

Como-
dus
182

Apolonius senator Romanus vir eruditissimus per septem floruit et insignem volumine Comodo obrulit quod quidem piucum
de in senatu legere fecit: s; postea a seruo perditus qui christianus esset ex senatus consilio. 14. cal. Maii. per christi pfe-
sione capite truncatus christi martyr efficit. Quo quidem die eius annua celebratur dies. Post cuius mortem multe inualue
hereses: et quoniam maxime Martonistarum quorum alij vnum principium fatebantur. alij. 2. alij. 3. et tres nas in deo esse abrogabant.

185

Lucebius potius victorius ac peregrinus viri nobilissimi Romanus per hoc tempus Comodo augustus p fide
christi necatur: hic namque. 1. icculus leuati et neruis accerrime distenti: deinde fustibus crudelissime cecidi: s; cum inde lau-
de adhuc permaneret fidelissimi vsque ad emissionem spiritus mactati fuerunt. Quorum natale celebratur. 8. cal. octobris.

Serapion antiochene ecclesie episcopus per hoc tempus (teste hiero.) doctrina et eloquentia insignis plurimum fuit: et vti-
le valde epistolam ad quosdam de heresi montani infectos scripsit: atque alias multas et breues edidit epistolas.

189

Theophilus cesaree palestine episcopus que olim Turris stratonis dicebatur tempestate hac secundum hiero-
nymum claruit et vtilem valde epistolam seu libellum de pascha edidit.

Bachyllus quoque Corinthiorum episcopus vix scientia et disciplina clarissimum his annumerandum dicimus pro-
eo quod suo et omnium achaie episcoporum nomine elegantem de pascha edidit librum.

Iulium pollucem dramaticum et Rhetorem ornatissimum per hec tempora floruisse constat pro eo quod librum de re-
rum vocabulis copiosissimum ad Commodum Imperatorem scripserit.

Papa. 15.

Theodotion presbiter epheesus vir doctissimus et multarum litterarum scientissimus tertius diuinarum scripturarum inter-
pres cum super omnibus floruit. Qui preter interpretationem et translationem et alia multa de religione christiane lau-
dibus religio monumenta. Hic Taclai viri eruditissimi predicti ante quod in heresim incidit discipulus fuit.
Hic papa natione apher pres Felice: post Eleutherium pontifice sedit annis. 10. mens. 3. et diebus. 10.
Qui christiane recipi. curam optime gerens (Eratiano attestare) constituit ut christiani aliquid iuriam offensi
qui omnino reconciliari recusaret ab omni coeione submoueretur: ut habet in canone. 91. di. c. Perlatu. Sta-
tuit ite ut episcopus qui a proprio grauaret Metropolitano ad Romanam sedem posset appellare. 2. q. 6. c.
Si quis putauerit. Constituit et ex eleutherij predecessoris sui pontificis summa ut sancti omni pascha
vniuerso die celebratur: v. a. 14. luna mensis Martij vsque ad. 21. eiusdem mensis. Nam vsque in hodiernum tempus ex veterum
consuetudine pascha semper cum Iudeis. 14. luna celebratur. cuius quidem decretum postea in concilio Niceno confirma-
tum fuit: ut omnino post. 14. luna eiusdem mensis celebraretur ne iudeos imitari videremur. Fuere tamen vsque ad concilium
Nicenum multi summi viri huic opinioni renitentes. Decreuit quoque victor hic pontifex: ut in quavis aqua ba-
ptismum petentes baptizaretur: si necessitas instaret. Quamobrem concilium in palestina habitum fuisse dicitur. Res tamen inte-
gra in Nicenum concilium translata fuit: ut de concilio. di. 4. c. In baptismate. Hic cum doctissimus esset pontifex que-
dam de regionibus coposuit voluita quibus posuit: et duabus ordinationibus in Becce. me. celebratur (martyrio coro-
nat. Et apud sanctum petrum in vaticano sepelitur. Cuius festum. v. cal. Aug. celebratur. Et tunc sedes vacavit dies. 12.

193

Elius ptnax. 19. Romanus Imperator. 243. Olympiade post Commodum Impius suscipiens imperavit
mens. tamen sex: hic cum Impare cepisset. 70. agebat annum et cum vixis prefecturam ageret ex totius sena-
tusco. Impium suscipere copulsus est. Rogatusque ut vxorem Augustam faceret et filium Cesarum appel-
laret contradicere ridit. Sufficere senatui deberet quod ipse inuis imperaret. At quoniam in imperatore ni-
hil turpius est auaritia: cum illiberalis sordidusque hretur sexto Impij sui mense a quodam Iuliano
iurisperito in palatio nemine contradicente occisus est. Quo mortuo Iulianus ipse interceptor. Im-
perium occupauit: et. 7. mensibus imperavit et postea a Seuero Ciuili bello apud potem Biluuiam a Seuero

194

Elius ptnax. 19. Romanus Imperator. 243. Olympiade post Commodum Impius suscipiens imperavit
mens. tamen sex: hic cum Impare cepisset. 70. agebat annum et cum vixis prefecturam ageret ex totius sena-
tusco. Impium suscipere copulsus est. Rogatusque ut vxorem Augustam faceret et filium Cesarum appel-
laret contradicere ridit. Sufficere senatui deberet quod ipse inuis imperaret. At quoniam in imperatore ni-
hil turpius est auaritia: cum illiberalis sordidusque hretur sexto Impij sui mense a quodam Iuliano
iurisperito in palatio nemine contradicente occisus est. Quo mortuo Iulianus ipse interceptor. Im-
perium occupauit: et. 7. mensibus imperavit et postea a Seuero Ciuili bello apud potem Biluuiam a Seuero

periu occupauit: et. 7. mensibus imperavit et postea a Seuero Ciuili bello apud potem Biluuiam a Seuero
C 4

Seuerus

Anno xpi.

Seuerus

195

quodā supatus interfectus est. Hic ille ē Julianus qui perpetuum edictum composuit. Seuerus aut. 21. Ro. Impator hoc āno Juliano Tyrāno pdicto interfecto: eadē Olympiade Impare cepit: et iperavit annis. 18. Hic (ut helius spartianus histo. refert) ex lepti oppido pre Romano egre originē duxit. Cuius pr Aphricanus fuit: s; ante q̄ ciuitate donaret grece ac la⁵³⁹ tine eruditissimus erat: inito deide impio ut vir optimus rei frumētariē: quā minimā reperijt (ita cōsultit) ut excedens vita. 7. ānoz annonā reliquerit: et tātū olei ut p gnquēniuz nō vrbis tñ vsibus: s; et totius italie q̄ oleo eget sufficeret. Multisq; bellis lacessitus fortissime rēpu. (s; laboriosissime) gubernauit ad bellicā gloriā laudē quoq; litteraz addidit: et quāmaxie philosophic: i q̄ studiosissimus erat Partbos et Adiabenos (cū eo cōtēdere psumētes felicissime supauit) Arabes et iteriores ita cecidit ut eoz regionē puiciā romanā faceret. Dq̄ q̄ rē. Parthicus Arabicus adiebenticus appellatus ē. Urbē preterea publicis exornauit edificijs: vbi et Thermas Seuerianas et Septiconiū extruxit. Quā tñ in chistianos suscitauit psecutionē. Interfecto aut apud Lugdunum Ciuitatē Clodio albino q se in Gallia Cesarē fece rat: In Britānos (teste Beda) bellū trāstulit: vbi et vallū. 132. passuū miliū cōtinēs a Hari vsq; ad mare duxit: ut receptas puincias a Barbarica incursione securiores faceret. Tandē ibidez in Eburaci oppido vita decessit: vbi in honore pertinacis predecessoris sui se pertinacem vocari fecit.

Papa. 16.

202

§ Epherinus papa natione Ro. pre abudio post victorē pontificēz sedit ānis. 9. et scissimus fuit vir eo q̄ diuine rei magis q̄ humane semp iuētus fuerit. Unde et cōstituit (Britanio teste) ut astanti bus clericis et laicis fidelibus et leuita et Sacerdos ab ep̄o ordinaret sicut h̄ in canone. 75. di. c. Ordinatō nes p̄sbyteroz. Statuit itē ut cōsecratio diuini Sanguinis in vitreo vase nō aut in ligno (ut antea fiebat) cō⁵⁴⁰ secraret de cōse. di. i. ca. Vasa. Hāc tñ institutionē subsequētes pōtiffices imutauerūt: qz et in remēsi et Tyburēsi scilio statutū fuit calices fieri ex auro aut argēto: vel stagno saltē. Cēfuit quoq; ut oēs xpi fideles annos pubertatis attigētes singulis annis i solēni die pasce publice cōicarent: de p̄se. di. 2. c. Relatū: qd̄ qdē insti tutū Innocētius tertius postea nō ad cōionē tñ: Uex et ad cōfessionē delictoz traduxit: Ut extra de pe. et Re. ois vtriusq; sexus. Adāduit insup ne q̄s ep̄s vel a patriarcha: vel a primate seu a Metropolitano suo in iudiciū vocatus sine apostolica auctoritate dānaret. Voluitq; preterea ut oēs p̄sbyteri adessent ep̄o cele brati. Celebratis deniq; 4. in decēbrio mēse ordinationibus vbi p̄sbyteros. 13. dyaconos. 7. et ep̄os p̄ diuer sa loca. 13. creauit: martyrio coronatus ē: et via apia in Calixti cemiterio sepelit. Cuius et natalitiū. 7. calē. septēbris celebramus. Et tūc sedes vacauit dies. 6.

204

¶ Viri doctrinis excellentes. Symachus doctor natōe Samaritanus Judeoz p̄selitus. 4. diuinaz scripturaz interpres huius ponti ficis tpibus floruit et post theodotionē ipse diuinas scripturas ex hebreo in grecū trāstulit eloquium.

206

¶ Rhodion genere Asianus Taciani heretici quodā discipulus: hac tēpestate in diuinis scripturis habet in signis eo q̄ multa cōposuerit opuscula: quoz p̄cipuū qd̄ aduersum martionē hereticū edidit opusculū. In quo (ut diuus scribit hiero.) ostēdit quō Martionite in heresi sua et inter se quoq; discrepēt.

207

¶ Clemētē s̄bitez Alexandrinū viz egregiū atq; eruditissimū cū his floruisse: diuus hiero. scribit: et erudi tissima volumina scripsisse tradidit. In q̄ stromatū. i. varietati libri ff. 8. Aduersus gētes. i. Pedagogi li. 3. De pascha li. i. De ieiunio li. i. De disputatiōe li. i. De obtrectatiōe li. i. De canōibus ecclesiasticis li. i. Aduer sus eos q̄ iudeoz seq̄bāt errores li. i. et alius q̄ iscribit: q̄nā diues ille sit q̄ saluet. extat et eius eplē cōplime.

¶ Thebraclitus et qdā insignis doctor natōe grecus: teste hiero. p̄ h̄ tps i aplz pauluz cōmētarios edidit plimos.

¶ Maximus quoq; alius doctor vir doctissimus p̄ hoc ipsum tps Questionem famosissimam insigni volu mine ventilauit: vnde. s. malum et q̄ ois materia adeo sit facta et alia multa.

¶ Fuere et alij cōplurimi viri doctissimi hac tempestate. Quoz de numero candidus quidā fuit q̄ in exame ron cōposuit. Et Sixtus alius insignis doctor: q̄ de resurrectione mortuoz librum cōposuit. Necnō et Tra bianus: q̄ et ipse nonnulla opuscula ad xpianum dogma pertinētia descripsit.

208

¶ Tertulianū aphricanū priā Carthaginēsez Cēturionis cuiusdā proconsularis filiū viz quidē ingenio et doctrina clarissimū hisdez tpibus floruisse et multa scripsisse volumina diuus hiero. tradidit. Hic nāq; cū ad mediā vsq; etatem Aphricane ecclesie presbyter nominatissimus stetit clericoz Romane vrbis inui dia adeo contumelijs et iniurijs attritus fuit: ut ad Montani heretici doctrina labi compulsus sit. Quam obrem et multa volumina contra Orthodoxam et Catholicā fidem componere cepit. Et q̄maxime De pu dicitia. De psecutione. De ieiunijs: et De extasi li. 6. ac aliū aduersus Apolonium edidit librum. Vixitq; vsq; ad decrepitā etatem et alios multos edidit libros.

210

¶ Persecutio xpianoz quā hoc āno Seueri iussu ira icipitur pre qua et diuina vltio in Romanos nō defuit Quā mox ciuilia bella mirūimodū eos attriuere. In qua quidē psecutione hi p̄cipui passi inueniuntur v3.

¶ Thyrenus lugdunēsis ep̄s vir doctissimus iā grādeus apd eadē vrbē p̄ xpi noie martyr efficit. Florue rat. n. quāmaxime sub comodo p̄cipe et polycarpi martyris (ut diuus scribit hiero.) discipulus fuit a quo cū eruditissimus euasisset quinq; libros aduersus hereseos scripsit. Et contra gentes aliud breue volumen atq; aliud de disciplina christi. Deq; predicatione apostolorum librum vnum. Et aliud volumen seu opus

diferentium tractatum: videlicet de Sciffura librum vnum et alia multa. Atq; de Monarchia volumen Anno xpi.
egregiu. Et ad victore papā de questioe pasce epistolas multas. Remum vero seiente hac persecutione:
cū omni ferme ciuitatis sic populo. 4. calen. Julij martyrio coronatus ē: quo die eius festū celebramus.

5412 **L**eonidē etiā Alexandrinū magni Origenis patrē: virū qdē optimū sub hac psecutiōe passum fuisse **L**
sebins cesariensis scribit: cuius qdē martyriū idē Origenes puerulus annoꝝ octo subseq decreuerat nisi di
nina dispelatiōe ad multoꝝ vtilitatē reseruatus per maternā sollicitudinē impeditus fuisset: nā ip̄a pueri
mater cū in crastinū in publicū prodire z christū confiteri decreuisset: nocte latēter vestimēta ipsius surri
puit: z sic puez a tyrānoꝝ cede reseruauit: Quo viso puer cōfestim ad patrē epistolā scribit: qua significat
maternis artibus a tanto bono fuisse impeditū: ipsumq; patrē hortat: z rogat virili aio p̄feg q̄ incepit
Ac siquidem Leonides apud Alexandriam vrbem suam martyrij palmam constantissime in calendis
Martij adeptus est: quo quidem die eius natale celebratur. 213

5413 **P**erperna quoq; z Felicitas matrone qdē sanctissime z ipse in Mauritania Tiburbitanoꝝ ciuitate cuz
renocato Saturnino z Secundolo nonis martij passē sunt. Nā cū Secundolus in carcere quicūisset: ipse
sanctissime mulieres cum reliquis bestijs tradite z dilacerate martyrium consumauere.

5412 **A**ssianus pdicti Severi filius cui Antonio Caracalle cognomen fuit p̄mus z vigesimus Ro
manoꝝū imperator anno. 2. 247. Olympiadis: post patrē imperiū suscipiens impauit annis
7. Vir certe pessimus ac facinorosus nec patri vlla in v̄tute persimilis: imo illo aspior z oīum
antecessoꝝ luxuria z libidie intēperatior q nullū facinoris genus p̄termisit. Quippe z fratres
suū Vertam occidit ac Nouerca suā vxorē duxit z multa dedecora peregit. Sed nec egregioꝝ
aliquid p̄ter Themas Antonianas quas ipse incobauit de se reliquit: Las postea Alexander successit p̄
fecit. Adiuuit etiā in vrbe viā nouā: septimo aut imperij sui āno dū p̄eliū in parthos monisset ier Edif
sam z Cannas ciuitates p̄lio cū eis cōmissō anno etatis sue quarto z quadagesimo interfectus est. Eli
us tamen Lampadius historicus: non in p̄lio: sed cum ex p̄lio recessisset ad requisita ventris insidijs
a Bacrino p̄fecto eum occisum fuisse dicit. 215

5413 **E**ditio gnta in veteri z nouo testamēto. 4.º impij huius Caracale anno apud Hiercontū ciuitatē in quo
dā dolio inuēta fuit: cuius auctor penitus ignozat: z iō vulgata editio nūcupata fuit: d̄ ip̄a psalteriū tm̄ n̄z
vsuale emerfisse dicimus: i ceteris aut diuine scripture libris trāsatoꝝē diuū sequimur Hicronymum. 216

5418 **A**erinus secūdus z vigesimus Ro. impator: cū Caracallā pdictū interfecisset. 249. Olympiadē
m perare cepit: z impauit anno vno: Vir certe origine z flagitijs inq̄natissimus: de quo nil virtute di
gnum habere potuimus. Et p̄pterea ab Helio gobalo apud Antiochiā interfectus fuit. 219

5418 **A**lixus papa natiōe Romāus patre Demetrio ex regiōe Rauēatū post cepherinū pōtificem
sedit ānis. v. mē. 2. z diebus. x. Vir siqdē diuus atq; prudētissimus: q lz in multā rez pturba
tionē pōtificatū icēpisset nequa q̄ tm̄ a bono pōtificis instituto discedē voluit: Sed Eratiano
referēte p̄stituit ne qs de cetero in ep̄m cōsecraret: nisi canōice electus fuisset: sicut bētur i ca
none. 62. di. c. Nullus in ep̄m: Atq; clerici q ad sacros ordines eēt p̄mouendi ab vxoribus
abstinerēt. 72. di. c. Presbyteris. Cōstituit itē quater i āno: Ieiuniū. i. vernale: estiuale: autūnale z hyema
le. 76. di. c. Ieiuniū qd ter i āno. Itē vt sacerdotes incestuosi nullā accusādi alios haberēt facultatē 3. q. 4.
c. Cōsanguineoꝝ. Cēsuit itē vt accusator absēte reo nullo i iudicio audiret. 3. q. 9. c. Nullus alterius. Nā
dauit quoq; vt laici q temere dispelatiōes rerū ecclesiariū vsurpare seu occupare p̄suerēt: veluti sacrilegij
rei punirētur. i6. q. 7. c. Sigs. Ferūt hūc tēplū b̄tē Marie v̄gis in regiōe transyberina edificasse. Cemi
teriūq; suo noīe i via ap̄ia pdidit: vbi z iāpdē multa scōꝝū martyꝝ tumulata fuerāt corpa: qd vsq; in p̄sen
tē diē Calixti cimiteriū appellat. Verū cū Palmachiū virū cōsularē z Simpliciū Senatorē atq; Felicez
nobilē vix cū eoꝝ domibus baptigasset: z ad martyrij palmā icitasset: atq; multos p̄sbyteros: diaconos
q; ac ep̄os ordiasset. 2.º idus octo. ab Alex. impatore martyrio coronatus ē. Cuius corpus post. 17. diē ab
Asterio eius p̄sbytero i cimiterio Calepodij sepultū fuit. Cuius aut natale. 2.º idus octo. celebrari iussuz ē.

5419 **A**rcus Aurelius Antoninus p̄gnomēto Helio goballus tertius z vigesimus Ro. imp̄ atoz anno p̄. Helio go
mo ducētesime quadagesime nonē olympiadis: Bacrino imperatore pdicto iterfecto. Imperiū
suscipiēs impauit ānis. 4. Hic Caracale ex Semiamira cōcubina formosissima femina filius fuit
z apud phenicē eo tpe natus quo Seuerus cū Parthibz bellū gessit: q cū adolescētulus eēt Solis sacerdos 220

5419 **A**rcus Aurelius Antoninus p̄gnomēto Helio goballus tertius z vigesimus Ro. imp̄ atoz anno p̄. Helio go
mo ducētesime quadagesime nonē olympiadis: Bacrino imperatore pdicto iterfecto. Imperiū
suscipiēs impauit ānis. 4. Hic Caracale ex Semiamira cōcubina formosissima femina filius fuit
z apud phenicē eo tpe natus quo Seuerus cū Parthibz bellū gessit: q cū adolescētulus eēt Solis sacerdos
factus heliogoballus cognouatus ē: Helios. n. phenicū lingua latie d̄ sacerdos. Deinde cū strenuus esset
iuuenis apud antiochiā matris artificio ad Imperij maiestātē assumptus est. Qui iam cum parthibz pace
firmata etiā cum ipsa propria matre libidinoſe viuere cepit. Quamobrē ad vrbem postea veniens a sena
tu impetravit: vt z ea in senatorio locaret ordine: que eo in ordie prima fuit femina. Huius quippe Helio
goballi sp̄ncam vitam Helius Lampadius historicus optime describit: Qui inter cetera vite sue dedeco
ra asserit ipsum etiā in vestales virgines incestum commississe: atq; multas probrosas feminas semper
domi habuisse. Cuius rei causa vrbis dignitates atq; honores malis z flagitiosis viris v̄ plurimum com
mittebantur. Et cum eamobrē a Sabino consulari viro clarissimo reprehenderetur: e medio cuz aufer
ri z interfici p̄cepit: Quapropter cū ita imperij dignitatē suis flagitijs indies magis ac magis denigra
ret: militari tumultu tandem cum matre interfectus est.

Anno xpi

224

Alexander. 4. et vigesimus Ro. impator. 250. Olympiade post heliogoballū p̄dictū mōstr̄ im-
perare cepit: et impauit ānis. 13. vir certe (vt helius lapridius historicus scribit) vnicū oīū vir-
tutū exemplar: q̄ iusticiā ita coluit vt nēo vnq̄ de illata ab eo iniuria cōquestus sit. Procul. n. 5423
a se oēm p̄pā et ambitionē semp adiecit: nec vnq̄ toga picta (nisi semel tm̄ dicti eēt p̄sul) v̄sus
ē. tātē ēt. prudētie fuit: vt a neie vnq̄ d̄cipi potuerit. viroz īsup illustriū et doctoz amatoz: adō
fuit vt eoz statuas vbiq; p̄gri fec̄ et ī foro locari mādauit. vñ sua prudētia suaq; vtute innumerabiles p̄e-
decessoz suoz sordes lauit: et dignitatē impij Ro. restituit: hic xpm̄ d̄nm̄ nostrū vt p̄p̄etā sanctissimū ex
colēs inter deos referri voluit: cuius imaginē vna cū Abzabe D̄p̄beiq; imagine in domo sua sēp h̄re vo-
luit. Sicq; rēpu. auxilio Vulpīai et Pauli patauini: atq; Julij frōtini iurecōsulroz viroz doctissimozum
collapsā reparauit. Tātis itaq; vtutibus. hic impator insignitus oīum p̄sensu augustus creatus cōfestim
p̄ parthos bellū suscepit: et H̄rsem̄ eoz regē strenuissime vicit. discipline nāq; militaris adeo emēdatoz se-
uerus fuit vt quasdā ēt legiōes integras exantozauerit: p̄pter qd̄ et apud Adagūtā Germanoz ciuitatez
īnstitutione Adaximini Thracis militari tumultu interfectus fuit. Natus est autem hic ex Assyrijs pa-
rentibus: et ex Adāmea matre christiana Rome generatus.

Semiamira heliogoballi p̄dicti impatoris m̄ hoc āno heliogoballo p̄ suis merit̄ a suis (vt p̄feri) oc-
ciso: et ipsa simul q̄si cesa in cloaca p̄ijcit: et inde paulopost vna cū cadauere filij in Tyberi d̄iecit. hec enī
natiōe greca et ex Adellana ciuitate originē duxerat. Que qd̄ cū pulcherria admodū eēt aliq̄ diu ibone-
sta fuit mulier: sed post hec filij claritate et Senatus p̄ncipatu cōspicua facta ē. Nā eius ope et astutia egit
vt post mortē Adacini impatoris et eius filij Dyadumeni ab exercitu apud Bitiniā eligeret in p̄ncipē
q̄ p̄ncipatu adeptō Romā vna cū m̄re vēit: et a Sēatu euz ingēti gaudio excep̄sus ē. et ipsa Semiamira ex
rep̄tina filij p̄ouectiōe vsq; ad astra delata ē: et Augusta ab oībus nūcupata. Filius aut̄ heliogoballus
eti scelestus eēt p̄gnosces m̄ris b̄nficiū: tātū illā q̄si loco retributiōis honozibus p̄tulit: vt ī senatu nil fere
nisi ea disponēte pagē voluit: voluitq; illā in senatu cū reliqs senatoribus semp quoad vixit iterē: vt sūtiāz
suā more ceteroz d̄ agēdis dicēt: qd̄ mulieri alteri vnq̄ p̄rigisse legimus. Tātē n. hec meretrix apd̄ Igna-
uum filiiū fuit dignatiōis et honoris: vt in Quirinali colle pallaciū cōstruxit: qd̄ Senaculū appellauit: in
quo qd̄ cōuētū mulierū ordiāuit: qbus et auctoritatē p̄stitit: vt senatorio more de moribus circa statū tra-
ctaret: et leges sup̄ his īstitueret: et huic Senatui matrē Semiamirā p̄ncipisā fecit: a q̄ senatuscōsul̄ta plu-
rima ridicula manarūt. Statutū q̄ppe in senatu fuit quo vestitu: qbusue ornāmētis vnicuiq; vti licitū eēt:
Cui eēt eadē cuiq; assurger̄ deberet et alia multa sancitū ē: et cū eo ī collegio Semiamira potius meretricio
q̄ matronali ritu sese h̄ret: vacaret ēt filij libidinibus atq; obscenitatibus eo deniq; itū ē: vt post mortē fi-
lij et ipsa vt p̄dictū ē secessit: qd̄ et qlibet misere vitēs cogitar̄ nō pigeat. Nā nil violētū durabile vnq̄ fuit.

Papa. 18.

225

Valerianus papa natiōe Ro. p̄e Pōtiano post calixtū pōtificē sedit ānis. 8. mē. 2. et diebus. xij.
Vir sigdē doctria et scitate vite eminētissimus: cuius rei grā mltos gētiles ad fidē xpi traxit:
iter quos fuere Valerianus Cecilie v̄gilis sp̄sus et Tyburtius eius fr̄. Hic multa: Gratiao
teste p̄stituit: et q̄maxie mādauit: ne qs de cetero in ep̄m eligeret: nisi p̄sus aut sacerdos aut
diaconus p̄secratus fuisset: vt h̄etur ī canōc. 60. di. c. Nullus ī ep̄atū: p̄stituitq; ac p̄cessit vt
futuri clerici p̄mā tōsurā de māu abbatis possēt accipe. 68. di. c. Quoz vices. Tciūia ēt q̄tu-
tuoz tēpoz declarauit a p̄decessore suo īstituta: qz hoīum impitia cōfūdebatur. 76. di. c. Statuimus. Vo-
luitq; ac īssit de cetero oīa altaris vasa aut argētea aut aurea: seu stagnea fieri: vt d̄ cōse. di. i. c. Vasa q̄bus
Eiusdē quoq; īstitutū fuit: vt ecclesiastica p̄dia atq; fūdi a fidelibus oblati recipent: partirenturq; viriti
clericis oībus: nihilq; cuiuspiā p̄uatū eēt: sed oīa in eōe bonū distribuerent. Deniq; euz hec aliaq; multa
cōstitūisset: postq̄ quingēs in Decēbrio mēse ordiatiōes celebrasset vbi multos et diaconos et p̄sbyteros ac
ep̄os p̄ diuersa loca creauit post Valeriā et Tybur. atq; Ceci. v̄gilis martyriū: et ip̄e 9. calen. iunij p̄ xpo
martyriūz sumpsit: cuius corpus ī cimiterio p̄treati via tyburtina sepultū d̄: post cuius mortē cessauit
ep̄atus dies 30. cuius festū. 9. calē. iulij celebrat̄.

5424

228

Agripitus illustris adolescētulus p̄ hoc tps apd̄ p̄nestinā Sabinozū vrbē q̄ndenis īssu alexātri impa-
toris martyrio coronat̄. ip̄e enī cū. xv. eēt ānoz: et amore xpi martyrio flagrar̄: ab ip̄atore p̄p̄hēdit: et p̄-
mo nervis erudis cedid̄: deinde vrbis p̄sidi vt sacrificare cōpelleret tradid̄. q̄ eū durissimo et squalido car-
ceri statū recludit vbi p. 4. dies eidē cibū oēm negauit. ide eidē p̄sidi exhibitus prunas ardentes sup̄ caput
eius appōi iussit. et cū gr̄as deo agēt flagellis iterū cedid̄: et nudus capite deorsū verso suspēdit: et buliētī aq̄
corpus eius p̄fūd̄: et cū adhuc martyris xpi maxillas fregisset: p̄ses ex tribuali coruēs tū istez eū it aiam.
Quo audito impator eū lēōibus obijci p̄cepit: sed fere māfuer̄e facte pedibus martyris se icliauer̄ vit vidē-
tes sceleris m̄stri tulerūt sanctū martyre et inter duas colūnas gladio p̄cusserūt: sub die. 15. calē. septē. eoz
pus vō eius a christiāif nocte sublatū ibidē miliario ab vrbe positū ē: ī sarcophogo nouo d̄nitus īnuētū ē.
Calepodius aut̄ p̄sbyter scissimus: et ip̄e ab Alex. p̄dicto impatore p̄ hoc Rome iterfici p̄ xpo iubetur.
eius corpus p̄ ciuitatē ignominiose p̄trabi et ī tyberi iactari p̄cepit: cuius natale. 6. idus Maij celebratur.
Palmachius Ro. p̄sul cū vxore et filijs ac alijs p̄m̄scui sexus nūcro. 42. siliterq; cū Simplicio senatore
Ro. vno eodē die īssu Alexandri decollatus est. Quozum quidem capita ad terrorem christianozum p̄-
diuersas vrbis portas suspendi iussa sunt.

Anno
Sundi.

C **Barthina** Ro. vgo & qdē scīssima p hoc tēpus cū eximie christiāe vītatē vīrutē cēt mulier ab Alex. pncipe Anno xpi. opprobēsa: cū christū negat oīo recusaret diuersis tormētōz generibus eius insū cruciat: & cū adhuc ī fide immobilis permaneret: gladio cesa: martyrij palmam p̄mo die Ianuarij promeruit.

C **Zyburcius** quoq; & **Galerianus** p̄clarissimi ciues Ro. & ipse in hoc tumultu ab **Almachio** vrbis p̄fecto cōp̄bēsi. p̄ christo martyriū cōstātī aio passi sūt: eos. n. p̄mū sustibus durissime cedi fecit: & tandē gladio interfici p̄cepit. **Maximinus** autem vir illustris cum eis tam diu plumbatis cesus est donec spiritum exhalaret. Celebratur autem eorum festiuitas decimo octauo calendās **Maīj**.

C **Cecilia** virgo Romana: corporeo decore: moribus: magnanimitate: ac s̄citate & laudabili pudicitia: ac castitate splēdida: hoc āno post multos agōes martyriū p̄ christo cōstātissime pertulit. hāc. n. cū parentes vnicā h̄rent filiā cū regijs fere diuitijs: **Galeriāo** cuiusdā patricio nobilissimo iunēt: sed ifideli m̄imōio cōpularūt: quē qdē vna cū fratre suo **Zyburcio** ad credēdū in christo perdocuisset: ad martyriū tādē tolerādū iduxit: qd cū **Almachius** vrbis p̄fectus vidicisset: eā vincētā ad se adduci fecit & idolū molare p̄cepit: s; cū nollet: & diceret se christianā eē: post multos cōslictus iussit eā ī balneo calidissimo & buliētī per diem: & noctē cōcremari: & cū nullā lesionē persēssisset: iussit ibidē eo in balneo decollari: quā spiculator tribus ictibus percutiēs nequaquā caput āputare potuit: sed p̄ tridū supueniēs: oīa q̄ habebat pauperibus christiani tradidit: & quos ad fidē christi cōuerterat **Urano** pape cōmēdanit dicēs: **Triduanas** a dño mibi potulani inducias: vt hāc domū meā ecclesiā cōsecrāres: qbus dictis spūm emisit. Corpus autē eius sanctus **Urba**. iter. 2. ep̄os sepeliuit: & domū suā ī ecclīā p̄secuit. passa ē b̄tīssia vgo. x. ca. dēc. q. die festū suamus.

C **Quiricius** p̄terea Ro. patricius: & ipse vna cū **Julia** matre hac tēpestate apud Romanā ciuitatē alijs innumerabilibus secū iūctis martyriū idibus **Julij** compleuerunt: & eo die eorum natale celebratur.

Viri disciplinis excellentes.

C **Sulpianus** Iurecōsultus vir p̄stāntissimus: **Alexādriz** p̄dicti p̄ncipis assessor: his t̄pibus teste **Eusebio** p̄pter eximā eius sciāz atq; doctrinā ap̄d cūdē imp̄atorē maxio ī p̄cio hitus ē. Et p̄ ceteris doctōribus vocabula & leges antiquas explanauit: atq; alia multa monumēta scripto post se reliquit.

C **Paulus** patauinus similiter ī philosophia & iure civili celebratissimus: p̄ hec t̄pa floruit: & ad p̄ponēdā rē pu. Romanā supiorū imp̄atorū vitio & sordibus labefactatā **Alexandro** p̄dicto imp̄atori plurimum auxilio fuit: & nōnulla ea in facultate composuit: que adhuc extare vidētur.

C **Julii** quoq; **Frōtinū** pbūm & in oī doctria sciētissimū cū supioribus floruisse: & **Alexādro** auxilio fuisse cōstat: nā & ipse multa cōposuit: & **Alexādro** ipsi ad res similiter cōponēdas adiumento fuit.

C **Beryllus** qdā **Arabie** ep̄s vir doctissimus cū cisdē teste **Hiero**. floruit. Qui h; postea in heresim q̄ xp̄s aī incarnationē fuisse negat delapsus fuerit: **Origenis** t̄n ope ad vītatē reductus nōnulla postmodū cōscripsit: & q̄ maximū ep̄stolas multas: in quibus **Origeni** ipsi gratias plurimas agit. Extat & eius dialogus & **Origenis** in quo ab origine reprobēdi de heresi querit.

C **Triphonē** ēt **Orige**. auditorē & discipulū hīsdē t̄pibus floruisse & librū d̄ vaca **Ruffa** ī deuterō. & alia multa cōposuisse diuus **Hiero**. scribit. Et cū in oī doctria eruditissimus eēt vir ad cū **Orige**. multas dōdit ep̄stas.

C **Ambrosius** qdā grecus diaconus p̄ hoc ip̄m t̄ps (teste **Hiero**.) p̄fessōis glōria plurimū īsignis fuit: hic p̄mo **Artionites** ex̄is ab **Orige**. correptus christi seruus enasit inclitus. Et p̄terea **Origenes** ipse multa postea eidē dictauit volumina: Sed & ipse vt erat ingenij elegātissimi vir plurima cōposuit opuscula.

C **Adinutius** felix īsignis tū Romanus causidicus: & ipse p̄ hoc t̄ps (vt testat **Hiero**.) **Dyaloguz** scripsit in quo christianū & **Erbnicū** disputātes inducit: q̄ octauus inscribit. Scripsitq; & cōtra mathēaticos libroz vnum. De quo **Lactantius** in libris suis meminit.

C **Origenes** ille magnus natiōe alexandrinus **Leonidis** martyris filius: & ecclesie alexandrine p̄sbyter pbōrū atq; theologoz oīuz sui t̄pis p̄nceps: hīsdē tēporibus (vt tradit **Euse**. li. v. ecclesiastice historie) **Alexandrie** floruit: hic cū ab ipsis cunabulis christianissimus eēt: & emīētissimi ingenij adolescēs enasit h; post patris obitū xp̄i fideles a tyrānis p̄ tormēta opprobios p̄ posse fouit: & ad mortē p̄ductos ītrepide aiāuit **Inq;** hebionicozū heresim expugnauit q̄ christū ex **Joseph** & **Maria** natū hoīem purū eē dicebant: ac legē iudaico ritu seruādā predicabāt: sed & multos p̄clarissimos (vt superius mōstratū ē) heresibus īfectos ad fidei vītatē sua doctrina traduxit: atq; deo ī vigilijs ienunijsq; ac crebris orōnibus seruēs cōsilio enā gelico vna t̄m tunicā induere voluit: & de crastino oīo vnq̄ cogitauit: per multos ēt ānos (vt **Euse**. refert) **Calciamēt**: vinoq; nisi ob stomachi releuāda incōmoda abstinuit. Sup̄ lectū p̄terea plumis stratū nunq̄ dormiuit: & a carnibus se oīo abstinuit. Et in t̄m castitatis amator fuit: vt celo fidei: h; nō fm sciētā se castrauerit: ob cuius doctrinā atq; eloquētā & scīssimā vitā **Māmea** **Alexādrī** imp̄atoris m̄ christiāissima cū audiēdi desiderio capta: ex **Alexādrīa** antiochiā asciuit: & eius mellissūā doctrinā audire voluit. hēbat hic p̄ter alios scriptozes. vij. iuuenes: septēq; puellas q̄ oēs īsimul ex eius ore diuersas scribebāt mās. vñ & **Porph**. ipsū laudās dicit oīa **Platōis** secreta cū fuisse p̄secutus. **Ab** ille nāq; tractatus ī ecclesia dei (vt diuus scribit **Hiero**.) locutus ē: ī qbus vt diuo **aug.** & **Hiero**. ipsi placet multū errauit. Ex qbus qdē erroribus origeniāna heresis p̄cessit. Dixit. n. christū q̄nq; ex maxia misericordia sua nō solū hoies: sed & ap̄statas āgelos redēpturū fore fm illud psalmiste: **Nō** imp̄petuū irascēt: neq; ieternū cominabit. Verum tamen ipse **Origenes**: vt quidā aiunt in quadā ep̄stola quam ad **Sabianum** papam scribit: penitentiam de male prolatis agere videtur. Et causas sui erroris in **Ambrosium** quendam emulum suum refun-

229

230

231

Anno xpi

dit. Qui scripta sua secreta edita et mime correcta in publicum protulit. Hoc mihi inquit p'stiterunt amici mei: Si tacuero reus censear: et si respondero inimicus iudicabor. Vera uterque conditio: sed c duobus eligam quod melius est: hec ille in epistola sua. Et propterea multi clarissimi doctores mirifice laudarunt: et quoniam maxime Euseb. n. et Rufinus Aglicensis: ac alij multi. Ex libris autem suis quos ecclesia recipit: ut in canone di. 17. habetur. Hi comentarii sunt super Genesim Omelie. 17. super Exodum. 13. super Leviticum. 18. super Numeri. 28. super Josue. 26. super Judicum. 6. De helchana tractatus unus. super Job li. 3. super cantica canticorum li. 3. super eadem Omelias duas: super Isaiam scripsit omelias. 9. super Jeremiam. 14. super Ezechielem. 14. Item super Ahabibeu omelias. 26. super Lucam li. 38. super Joannem tractatum unum. In eplis pauli. li. x. super psalmos omelias. v. Et de martyribus librum edidit unum. Denique anno salutis nostre. 256. et etatis sue. 70. Deficiens apud Tyrum sepelitur.

Papa .19.

238

Pontianus papa natione Ro. patre Calpurno post Urbanum pontificem sedit annis. v. mensibus. 2. 3. 4. 4 diebus. 2. Vir quidem optimus atque sanctissimus: qui in flagrantibus quibusdam idolorum ministris ex mandato principis captus: et in Sardinia insula cum Philippo eius presbytero deponatus est: ubi per aliquod tempus multas calamitates et tormenta pro fide christi proferens: tandem occubuit: cuius corpus postea Fabianus pontifex cum magna veneratione et populi supplicatione Romam reportari fecit: et in Calixti cimiterio via Apia sepeliri. 15. calendis Decembris quo die eius festum celebrari iustum est. Eoque defuncto sedes vacavit dies decem.

Maximus

237

Cyriacus papa Pontiano huic successisse: vnoque anno et tribus mensibus sedit multi ferunt. Sed quia contra patrum voluntate papatum cessit: atque cum. xi. virginibus: quas pene omnes baptizaverat agrippina urbem percessit: in pontificum cathalago positus non est: cum tamen ipse virgo exisset: cum virginibus illis martyrio coronatus sit. Maximinus augustus natione Thrac. 25. Ro. imperator anno 2. ducetissime et quinquagesime tertie olympiadis: post Alexandrum predictum cesarem imperium suscipiens impavit annis. 3. hic ex vitroque parte barbaro apud barbaros natus est ibidem usque ad pubertatem tempora nutritus est: quem posteaquam bellum in Germania prospere gessisset: mortuo Alexandro: milites sine ulla senatus auctoritate principem elegerunt: qui ad hoc magnus et pro corpore fuisse dicitur: ut octo pedes excederet longitudinis tantumque pedum magnitudine habuit: ut postea in puerbum cesserit: cum de longis ineptisque pedibus hominum elogium: Maximini caligam seu calciametum regit. Et quia ob magnitudinem ferunt eum vini amphoram una cena bibisse: hic sextam persecutionem post Maronem exercere cepit: et quoniam maxime in Origenem et Damascum Alexandrum principis matrem christianissimam: quorum mortem summo cupiebat. Verum eodem anno quo et christianos persequi cepit a pupieno quodam nomine Aglicie quam obsidebat: una cum filio et nomine Maximino interfectus est. Ferunt in ipsa Aquileiana obsidione feminas aquileienses tante fuisse magnanimitatis: ut cum necri et funes ad evitandas sagittas viris suis decissent: sibi ipsi capillos capitis precipuisse: et ex ipsis funes arcuum fecisse. Unde postea in earum gloria templum veteri calve senatus dedicavit.

Papa .20.

239

Athanasius papa natione grecus patre Romulo post Pontianum et Cyriacum pontifices sedit annis 3. mense uno et diebus. 21. vir optimus: qui (Vratiano attestante) statuit episcopum necessitate exi gente: et utilitatis causa interposita in summi pontificis auctoritate ad alium episcopatum transferri posse: ut habetur in canone. 7. q. i. c. Mutationes episcoporum. Primusque instituit et mandavit ut martyrum res gestae diligenter exquirentur a notariis describerentur: ut rescripte agnoscerent: quibus gestis: cum unum tantum creasset episcopum martyri palam et ipse adeptus est: et 3. nonas Januarii in cimiterio Calixti via Apia sepelitur: quo quidem die eius festum sedes vacavit dies. 15.

Ciri disciplinis excellentes.

Porphyrus atheniensis philosophus et quidem excellentissimus: per hec tempora maximus in seculo fuit. Qui et si Origenis presbyteri principis amator et laudator fuisset: christiani tamen nominis acerrimus persecutor fuit. Et propterea multas obtractationes et blactrationes contra Orthodoxam fidem gessit: quas quidem diuus pater Aug. refellit. Attamen: ut idem pater Aug. 4. de civi. dei testatur in suis scriptis posuit deum patrem et filium ab eo genitum: et spiritum sanctum ab eo procedere: in quo trinitatem perfectam et eius misterium sensisse videtur: hunc eundem non his temporibus: sed multo antiquorem fuisse Augustinus refert. hic inter cetera ysaogagas: id est introductiones ad Aristotelis Categories: id est est predicamenta adiecit et conscripsit ac alia multa edidit.

Julium quoque apfricanum iter scriptores sui temporis nobilissimum huiusmodi temporibus fuisse et floruisse diuus Hiero. refert: qui iter cetera de tri. voluminibus per gradum descripsit. Item de pacha: de quo sabbato. de circunc. de Attalo: et de temporibus li. v. et ad magnam Origene epistolam: in qua ostendit Susane fabulam apud hebreos non haberi. hic igitur: cum literarum amator et cultor existet et divitiis florere apud cesarem palestie urbe bibliothecam insignem sibi contulit. Et cum honorabiliter brevis de cetero hiero. legatione ad. A. aure. ato. cesa. pistanratore Emaus suscepit quod recedificas nicopolis vocavit.

Vordianus.

240

Vordianus. 29. Ro. imperator anno predicti 254. olympiadis post predictum Maximinum tyrannum adhuc perire cepit: et impavit annis. 6. nam cum idem Maximinus propter seculi auctoritatem imperium suscepisset: sedatus ad disturbandum cum tres declaravit imperatores: et quibus pupienus et albinus post secundum principatus annum a militibus interfecti sunt. Tertius vero Vordianus. hic adolescens augustus declaratus. 6. oio annis imperium tenuit: qui ipso potuit: ut erat prestantissimi aevi viri festi. primum bellum tulit quod iam ob Ro. dissensiones nitebantur: quos facile vi et clade superavit. deique dum ad triumphum Romam rediret non longe a Ro. finibus philipp. dolo occisus est et post eum impavit. huiusmodi principis hec precipua fuit laus quod cum

5440

eruditus vir esset: Bibliothecam maximam extruxit: in qua ad sexaginta duo librorum millia collocavit. Anno xpi
 Abianus papa natione Ro. ex patre Fabiano natus post Zintheru pontifice sedit annis .15. mens. xi. et
 diebus. xi. hic mortuo Zinthero pontifice du in via de futuro pontifice deligendo colloqueret: confessi di
 ninitus quada coluba supra caput eius: vt Martinus tradit: astutus dicit: Rome episcopus coronabe
 ris. Et dinitus sic electus statim septem diaconibus regiones diuisit: q martyru res gestas summa diligetia inue
 stigaret: et scripto mandaret. Et de quoq; i cimiterijs p coru martyru dignitate edificauit. Constituitq; Gra
 tiano testate: vt nulla appellati se inferret pena: vt hatur i canoe. 2. q. 6. c. appellante. Voluit ite q quilibet
 post data contra eu sententia posset se appellare: vt. 2. q. 6. c. Licet. Statuit ite. Sigs sacerdoti alicui vlla in
 iuria iserret: i excoicatiois lntiaz icidet. 3. q. i. c. Venus. Adadavitq; vt vbi crimē admitteret: ibi queq; et ca
 rei mulcerent. 3. q. 6. c. Vbi semp. Et vt accusatus no nisi i foro suo indicaret. 3. q. 6. c. Sigs. Venit etia
 ne quis simul et semel testis et accusator et Iudex eet: vt. 4. q. 4. c. Nullus. Venit quoq; ne qs ex consan
 guineis vxore duceret vsq; ad quitu consanguinitat graduz. 35. q. 4. c. De ppiquis. Voluit pteca vt quili
 bet xpianus ter i ano se coicaret. s. in pascate resurrectionis: pethecoste et nativitati dni: vt de cose. di. i. ca.
 Et si no. Et vt singulis anis factu chrisma i cena dni renouaret: et vetus i ecclesia obureret: de cose. di. 3. c.
 L. fis vestris: huius rpe Nouatiana heresis ortu habuit: qua et multo labore exterminauit. Veniq; cum
 multos diaconos: presbyterosq; atq; episcopos p diuersa loca creasset: sub Decio cesare martyrio corona
 tus i cimiterio Calixti sepelit: cuius nataliciu vna cu dno Sebastiao. i. 4. calē. febr. celebrat: q mortuo
 epatus cessauit diei. 6. ad huc Orige. mult sublat heresibus d ordine fidei seruado multa pscriptit.

Anno xpi
Papa. 21.

241

Scisma primum.

Novatus quida sacre romae ecclesie cardinalis pbyter: his tpiibus ecclesiam dei scidere et perturbare cura
 uit. et ne pontificatus in manus Cornelij viri sanctissimi atq; doctissimi deuenire posset quedam Nouatianum
 extra ecclesiam pontifice ordinauit: et Nicostatu in Aethiopia: atq; ita oia diuina et huana perturbauit. Et ipse ab
 ecclesia se seperas: se et suos sequaces mudos. i. scos appellare fecit: et apostatas etia penitentes recipiendos
 ee oio negabat et pdicabat: ppter qd et Rome cociliu. 60. eporu: totideq; presbyteroru et diaconibus mul
 tis celebrari necessariu fuit: vbi et Nouati opio improbata fuit: vt hatur in decretis. 7. q. i. c. Nouatus: qd
 saluatoris nri ex plo nemini peteti denegada sit veia. et hoc sacre Romae ecclesie pmuz fuit scisma. Alie et
 hereses huius teporibus pullulare cepere: et maxie helicofataru heresis: que paulum apostolu respuebat
 quas omnes magnus ille Origenes (vt diximus) sustulit.

242

5445

Philippus huius nois pmus. 27. Ro. impator: hoc ano: q quartus ducetissime et. 55. olympia
 dis: Gordiano interfecto impar cepit: et impauit anis septē. hic natione Arabs fuit ex pfecto
 pretorij: Gordiano per fraude obruticato suffragijs oiuz creatus e impator: q antea vxore no
 mine Serena duxerat: et Philippu ex ea filiu suscepit: que quide adepto impio: statim imperij
 colozie fecit. hic itaq; a Fabiano pontifice Romano edoctus pmus oium ex Romanis pncipi
 bus vna cu vxore: filioq; Philippo baptizatus xpi nome confessus e. Quo audito Origenes ad colde litte
 ras de fide dedit. Ipsis aut bapizatis et pfectis millesimus anis coditiois Romae vrbs expletus e: pro
 pter qd Philippus ipse innumerables in Circho constituit solenitates: et ludos in Capo Martio tribus
 quide diebus et noctibus populo celebrauit: vbi et plurimas bestias imolauit. Ipsos tn ludos loge ate a
 Valerio Publicola post exactos reges institutos de cetesimo: et cetesimu anum Romai repetebar: atq; ita
 Argon mille anoru exactus e. Hos tn. i. prem et filiu Decius capi ductor vir pfidissimus abito ductus sua
 perfidia diu rsis i locis postea interfecit. Na patre Verone: filiu vo Rome occide per insidias fecit. Hi
 naq; cu Deciu ipsu hrent insensu thesauros suos Fabiano pontifici cotulerut: ppter qd et odiu maximu
 Decius i xpianos cepit: et eos vbiq; pquiri et interfici madauit. hic igit Philippus. 4. impij sui ano vt
 be ex suo noie in Thracia pstruxit.

Philippus
246

Utri discipulis excellentes.

Dionysius alexadrine ecclesie episcopus vir eruditissimus Origenis magni auditor: his tpiibus eps desig
 gnatus sedit anis. 17. hic cu qdam edidisset opuscula et ad diuersos de heresibus insectos: epistolas plu
 rimas dedit: sed ad Fabianu papa de penitētia vna scripsit epistola: et ad Romaos vna: Ad Philemenz
 vna: Ad Sixtu papa duas. Ad Dionysiu et papa vna: et postea tres ad Nouatianu pdictu scismaticum:
 in qbus repbedit eu q a corpe sacre romae ecclesie discessisset. Scripsitq; et alias plurimas: vsq; d exilio: de
 mortalitate. De sabbato. De pasceve. De psecutioe Decij: Atq; duos libros aduersus Nepote epm: et
 ad Orige. magistru suu. De marty. Ad armcos d pnia. et ad Diony. li. 4. Atq; d ordie dlictory et alia mlia.

249

Amenius quida phus vir dicēdi peritissimus: p hoc tps Euse. teste: Alexadrine clarus fuit: q inter cetera i
 genij sui pelara monumeta d Moyse et Jesu nanc costantia elegantissimuz edidit opus: atq; euagelicos ex
 cogitauit canoes: q sposteia Euse. secutus e. huc. n. porphy. phus falso accusabat q: d xpiao et hnicul scus.

5449

Conelius papa natione Ro. ex pre Castino post Fabianu pontifice sedit anis. 3. vir certe eruditis
 simus q Hiero. teste multas scripsit epistolas: ex qbus vna ad Fabiu anthiocesis ecclesie epm
 de synodo Romana: et Italica atq; apbricana: scripsit epistola alia de Nouatiao heretico et lo
 cijs eius. Terna de synodi gestis. Et qrtā ad eundē Fabiu epz vald plixa d Nouatiani heresi ad
 epz vo Cypriani martyris extat eple religiois et fidei plene: hic itaq; Gratiao teste mlia pstituit
 et qmaxie nullu a sacerdotibus nisi p fide exiget sacrm: sicut hatur i canoe. 22. q. 5. c. Sacra:

Papa. 22.
250

Anno xpi

Statuit itē vt oīa q̄ in absentes in oī negotio & loco agerent̄ seu iudicarent̄: oīo euacuarent̄. 3. q. 9. c. Dia
q̄ aduersus. Cēuit etiā vt nullus sacerdotū cām suā aliēo cōmitteret iudicio: nisi ad sedē apostolicā fuisset
appellatū: p̄us tñ q̄ in exiliū relegatus fuisset: Lucine matrone sanctissime p̄cibus corpa ap̄loꝝ Petri &
Pauli & Cathacūbis leuauit & paulū quidē via hostiēsi vbi fuerat decollatus: in ipsius Lucine p̄dio collo
cauit. Petrū v̄o vbi martyriū passus fuerat: v̄z i vaticano vbi etiā nūc regescit reponē fecit. Creatis deni
q̄z diuersis t̄pibus in decēbris mēse multis sacerdotibus: diaconibusq̄z ac ep̄iscopis post exiliū suum ceso
re eius plūbatis & alijs flagellis cū alijs viginti iussū Decij cesaris Rome decollatus ē. Sed & qdam mi
les noīe Cercalis cū vxore sua Salustia: quos idē p̄tifer in fide instruxerat: sub eodē die capite plexus
est. Quoz oīum natale. 18.º calen. octobris celebratur: & tūc in eius obitu vacauit sedes dies. 35.

Decius

251

Decius. 28. Ro. Impator. āno. 2.º ducētesime & quinquagesime septie olympiadis impare cepit: &
impauit ānis tribus. Euse. tñ vno tñ āno & tribus mēribus regnasse dicit. Alij v̄o multo plus
pluribus ānis cū impasse testant̄. Vtrūq̄z pessimus fuit tyrānus: q̄ e Panonia inferiore ciuita
te Budalia natus: cū ab exercitu cū filio suo fuisset cesar declaratus: iterfectis duobus Philip
pis p̄fe. f. & filio viris christianissimis & dñis suis: statim in coz odiū septimā in christianos post
Aeronē monit p̄secutionē: q̄ quidē multi diuersis i locis p̄ fidei cōstātia passi fuere. Verū duz
Emilianū sibi rebellē in Aessia pararet exercitū: & ipse a barbaris crudelissime occisus ē: adeo vt eius
cadauer nusq̄ repiri vnq̄ potuerit: Cōdigno certe dānatus iudicio. Hic aut̄ fm Martylogiū nostrū sex
decim ānis regnasse videt̄: aliqñ nō videt̄ stare posse: q̄ tot sūmi p̄tiffices: v̄z Fabianus Cornelius:
Lucius: Stephanus: & Sixtus legant̄ passi sub Decio: ide qdā voluit ex his sexdecim ānis & duobus ānis
Galerij restaurare dānū illoꝝ decē & octo ānoz: q̄ in Chronicis Euse. & Bede desūt: ab āno. f. xv. imp̄ij
Tyberij cesaris vsq̄ ad id t̄ps. Sed iter bec sciēdū ē q̄ Decius hic senior q̄ Philippū impatorē occidit: &
eidē successit impator: fuit & tribus ānis (vt diximus) impauit: sub quo passus ē Fabianus & Cornelius sū
mi p̄tiffices. Alius fuit iunior Decius cesar quidē: sed nō impator. Sic sic inter istos duos Decios aliqui
impatores & sūmi p̄tiffices itermedij fuere: vt pote Gallus & Volusianus: post quos impauit Valerianus
cū Valieno filio q̄i ānis. xv. sub quibus passi sūt Lucius: Stephanus & Sixtus sūmi p̄tiffices ac Lau
rentius diaconus & Ipolitus cuz oī domo sua. Huic quoq̄z assertiōi suffragari videt̄: q̄ Valienus fuerit
binomius. Nā dictus fuit Decius Valienus: aliq etiā astruē volūt q̄ vnus & idē sit Decius qui cōstitutus
fuit a Philippo cesar: & ille sub quo passus ē Laurentius. Andē ē q̄ nusq̄ i vita Laurentij legit̄ Decius im
perator: sed Cesar: hoc. n. antiquitus pluries cōtigit: vt aliqui eēt Cesares: nō autē Augusti seu impato
res. Et aliqui primum cesares: deinde Augusti: postremo fuerunt imperatores.

Papa. 25

254

Decius papa: patrie Ro. p̄fe Doryphrio: post Cornelii p̄tifficē scdit ānis. 3. mē. 2. & diebus. 10.
Huic Volusianus impator p̄mo exilij p̄ca dānauerat: s̄ eo extincto ab exilio liberatus Romaz
gloriosius redijt. Et vt Gratianus dicit: cōstituit vt deiceps duo p̄sbyteri & tres diaconi semp
vbiq̄ locozū comitarent̄ ep̄m: eiusq̄ vite testes haberent̄: vt patet i canōe de p̄se. di. i. c. Jube
mus: declarauit itē loca in qbus p̄mates vel patriarche p̄ mūdū ordiari deberēt: vt. so. di. c. vr
bes & loca. Qui ēt añq̄ ad martyriū duceret̄: oēm ecclēsie potestātē Stephano archidiacono suo p̄misit &
postq̄ martyrio vitā finiuit: in cimiterio Calixti via Apia. 8.º calen. Septembris sepultus est: quo quidē
die eius natale celebratur. Et tūc ep̄iscopatus cessauit dies. xxv.

Martyres sub Decio passi.

Alexāder quidā hierosolymitanus ep̄us p̄ hoc t̄ps ibidē martyriū ptulit. Ipse. n. lōge ārea ex Cappado
cia co veniēs deuotiōe cōmotus: dīna ēt reuelatiōe hierosolymitane ecclēsie gubernacula suscepit: & vsq̄z
in senium eadē cū sūma sanctitate & gloria gubernauit. Sed post veniēradā senectutē Cesareā perductus
s̄ hac Decij p̄secutiōe ob fidei p̄fessionē martyriū. xv. calē. april. cōpleuit: cuius dei festū eo die celebratur.

Abdon & Senen sub Reguli Romani viri clarissimi ex Corduba per sarū vrbe oriundi: his tumultibus
post multos carceris squalores Romā cathenis obligati perducūtur: vbi cum diu diuersis p̄narū generi
bus diu fuissent macerati. Tandē 3. calen. augusti gladio percussī martyrium cōpleuerunt.

Agatha Scicula v̄go p̄clarissima p̄ hoc t̄ps apud Cathaniā eiusdē Insule ciuitatē in xpo martyrio co
ronatur: Nā Quintianus p̄fectus illā p̄hēdēs post alapas & carceres: postq̄z equuleū & tortiōes: post
etiā mamillarū abscissionem: & in testulis & carbonibus volutationē: eo iudicante in carcere gladio con
sumata est. f. nonis Februarij: quo die eius natale agitur.

Apolonia v̄go scissima & mulier mēozatu dignissima: natiōe alexādrīa: & ipsa p̄ hoc t̄ps martyriūz p̄ xpi
noīe ptulit acerbissimū: nā p̄secutores dētes oēs ex eius ore excusserūt: & multis plagis affecerūt. Deide
cū miarent̄ cā viuā se icēfuros nisi cū eis v̄ba ipia p̄ferret: ipsa paululū qd̄ itra semetipsā deliberās repē
te d̄ māibus ipioꝝ se prupit: & i ignē paratū p̄siliuit: ac sic martyrij palmā qnto idus febru. p̄merit. Eius
autē sanctū corpus postea in Italiā delatū: apud Berdonā lōbardie ciuitatē in cathedrali ecclēsia seruat̄.

Serapio patria alexādrinus: & ipse vir scissimus eodē āno apud Alexādrīā a p̄secutoribus captus crudeli
bus supplicijs afficit̄ i tñ vt oēs eius corpis iſcture pus soluēt̄: s̄z adhuc viuēs a mīstris diaboli d̄ supio
ribus domus sue partibus precipitatus: Christi martyr efficitur: & eius natale decimo octauo calendas
Decembris celebratur.

Anno
Abund.

T Justinus qdā Romāus p̄byter p̄ idipm̄ t̄ps vna cū victoria martyriū p̄ Christo cōstātissime sustinuit. Anno xp̄i
C Adeniatuſ betruſcuſ: vir celeberrimūſ: & ipſe apud Florentiā Etrurie vrbē octauo calē. nouēbris martyriū prulit: cuiuſ ſacriſſime reliq̄e adhuc & tēplo & pp̄loꝝ frequētatiōe a cōciuibuſ ſuiſ plurimū venerant.
P Parentinuſ & Laurentiuſ fratres patria cihruſei: & ipſi apud Aretium eozum vrbem vna cum ſi choſtrato diacono: & alij multi: in hoc tumultu p̄o chriſto paſſi ſunt.

Galluſ & Voluſianuſ eiꝯ filiuſ: vigefimūſ nonuſ Ro. impator: hoc eodē anno quo & Luciuſ papa impare cepit: & impauit annis. 2. Iſtiſ impantibuſ: tāta peſtiſ in vltionē chriſtiani nois per totū orbē extorta ē: vt pauce domuſ: nedū vrbeſ & puincie extiterint que nō eaz ſenſerint calamitatē: & q̄maxie apud Eꝑyptū: Alexādia d̄ qua qdē Cypriani martyriſ extat liber: bi itaqz dum duobuſ ferme imperaſſent āniſ: dū contra Emilianuſ reſ nouaſ in Aethiſſia agitantem bellum pararet: in Therainne ab eodem necati ſunt. Emilianuſ autem interemptoꝝ obſcuro loco natuſ: & ipſe tertio mēſe ab imperij occupatione oppreſſuſ fuit.

Valerianuſ. 30. Ro. imperator ducēteſima octaua & quinquageſima olympiade imperiū ſuſcipiēſ cū Valieno eiꝯ filio. Imperauit āniſ. 15. Vir certe nobilitate doctria & eloquētia clariffimūſ ob eiꝯ meritū & virtuteſ p̄muſ principū Romanoz Ceſar & Auguſtuſ ſūmo populi Ro. cōſenſu delectuſ ē. Hic a principio ſanctuſ deſ ita veneratuſ ē: vt domuſ eiꝯ eccleſia dei putaretur. Sed poſtea per quēdā magū ſeu hereticū corruptuſ & deprauatuſ: catholicā fidē adeo deteſtari cepit: vt octauā in xp̄ianoſ poſt Heronē exercuerit perſecutionē: cuiuſ qdē crudelitaſ atqz ſeuitia dei iudicio Romano orbi nō modicū pernicioſa fuit: nā paulo poſt Hermāi e puincia erūpentel cū magno iperu hoſtili aīo Rauēnā vſqz peruenere: & oīa igni & ferro vaſtauere. Beinde ipſe Valerianuſ in Aſeſopotamia bellū mouēſ a Sapore Perſarū rege tādē capit: & lumibuſ p̄uat: & incatbenatuſ vſqz in ſeniū illi cū ignominia ſeruiuit: Idqz officij ab eo ſortituſ ē: vt Sapore rege equū aſcēdēte incuruatuſ regē doꝝ ſa leuaret. Et merito qdē: qz ſine vlla miſericordia xp̄ianoſ vbiqz p̄quiri & iter ſici iuſſerat. Valienuſ aut eiꝯ filiuſ viſo in p̄e dei iudicio: h̄ ſero pacē eccleſiꝯ obtulit: & q̄qd abſtulerat reſtituē fecit. Nā Valeriano capto qdam Barbari etiam in Romanozum ſineſ erupuerunt: & multam p̄cedam abſtulerunt. Ac quidam pernicioſiſſimi tyranni in Roma conſurgēteſ quod domi reſiduū fuerat diripuerūt & peſſima dauerunt: propter quod Valienuſ ſibi cauēſ rēp̄. deſeruit: & Aethioliā concedit: vbi cū libidinibuſ & turpitudini operā daret: a ſuiſ tandem turpiter occiſuſ eſt.

Stephanuſ primuſ papa natōe Ro. patre Julio poſt Luciuſ p̄tifice ſedit āniſ. 3. & mēſibuſ. 2. Vir ſane optimuſ q & Gratiano atteſtate cōſtituit ne qſ ap̄o iudicē aliquē accuſaret: q ſuiſ rebus ſpoliatuſ fuiſſet: ſicut in canōe hētur. 2. q. 2. c. Nulluſ ep̄oz. Inſtituit itē ne ſacerdoſ: & leuite ſacriſ veſtibuſ alibi q̄ in eccleſia ad pagēda ſacra p̄terent: vt de cōſe. di. i. c. Veſtimenta. De rebaptiſadū aut hiſ q ad fidē rediſſent: eadē ſenſit q & Corneliuſ pontifex: neqz vllō mō hiſ recōicādū eē q rebaptiſaret. Veniqz cū vbo & exēplo ac ope multoſ ad fidē xp̄i cōuertitſſet a Valieno q & Decio p̄dicto qſituſ vna cū pleriqz ſuoꝝ: ipſo miſſā celebrāte ad martyriū raptuſ capite trūcātuſ ē: & i calixti cemitērio. 4. nonaſ ang. ſepelituſ: quo die eiꝯ natale celebrat: & vacauit ſedeſ dieſ. 22.

Cyprianuſ eccleſie doctoz eruditiffimūſ & Carthaginēſiſ ep̄iſcopuſ hoc āno ſm Eufe. iubēte Valeriano p̄ncipe poſt lōgū exiliū. 8. calēdaſ octobriſ detruētiōe capitiſ martyriū cōſumauit: & co die eiꝯ ſeſta celebrant. Reſerunt & cū eo apud eadē vrbē paſſi: Crefentinuſ victoz: Roſula ac gnāliſ. Fuit aut in p̄miſ Cyprianuſ hic gētiliſ: & excellētiffimi ingenij vir: ac bonarū artiū ſtudiꝯ ornatiſſimūſ: q cū Rhetoricaz i eadē vrbē ſplendidiffime doceret ſuaſiōe Ceciliꝯ p̄ſbyteri viri ſanctiſſimi: p̄uſ pp̄ deū facultatibuſ ſuiſ erogatiſ: ad chriſtū dñm noſtrū p̄uerſuſ ē. Ac paulo poſt p̄ſbyter: poſtmodū ipſiuſ vrbis Carthaginēſiſ ep̄iſcopuſ factuſ eſt: vbi in docēdo: mouēdo ac ſcribēdo chriſti eccleſie p̄deſſe curauit. Eiuſ aut clariffimā vitā ac martyriū pontiuſ ipſiuſ p̄ſbyter & exiliꝯ comes egregio volumine conſcripſit. Que autem ſeripſerit Cyprianuſ: hic infranotantur.

De duodecim abuſiſ ſeculi li. i De aleatoribuſ li. i Ad iulianū amicum ſuum. li. i
 De mortalitate ſeu peſte eꝑy. li. i De laude martyrij li. i Ad Ceciliū li. i
 De bono patientie li. i Ad fortunatum li. i Ep̄iſtoſaſ nonnullaſ p̄uaſ li. i
 De orōne dominica li. i Ad demetrianū li. i Ad Donatum de gratia dei li. i
 De opere & elemoſyniſ. li. i Ad Antonianū li. i Ad Cornelium papam li. i
 De celo & liuore li. i Ad Quirinū li. i De lapſiſ librum vnum. In quo quidem oſtendit magnā habuiſſe cū Cornelio Ro. p̄tifice cōtentionē: affirmāſ lapſoſ oīo redēteſ eē rebaptiſandos. Beinde ſcripſit libruſ de vnitāte catholice eccleſie: vbi oſtēdit ſe in ipſiuſ Cornelij p̄tificiſ veniſſe ſentētiā: v3 nō eē rebaptiſandos hereticuſ: ſed ſola māuſ impoſitiōe in gratia recipiendos.

Pontiuſ autem ipſiuſ Cypriani p̄ſbyter: vir ſufficiēter erudituſ: & in diuinis declamatiōibuſ egregio doctuſ: tēpeſtate hac poſt Cypriani moꝝtē in Valliſ veniēſ apud Cymellam vrbem: martyrij palmam adeptuſ eſt. Ipſe enim ſua p̄dicatione & induſtria duoſ Philippoſ imperatoꝝ ad Chriſtum conuertat. Et inter cetera: vt permiſſuſ eſt: egregio volumine de vitā & paſſione magiſtri & patriſ ſui. Cypriani poſt ſe reliquit. Et cum ſanctuſ habituſ ſit eiꝯ ſeſtum ſecundo iduſ Maij celebratur.

5455

5457

Gallus

254

Valerianuſ.

256

Papa 24

258

259

De duodecim abuſiſ ſeculi li. i De aleatoribuſ li. i Ad iulianū amicum ſuum. li. i
 De mortalitate ſeu peſte eꝑy. li. i De laude martyrij li. i Ad Ceciliū li. i
 De bono patientie li. i Ad fortunatum li. i Ep̄iſtoſaſ nonnullaſ p̄uaſ li. i
 De orōne dominica li. i Ad demetrianū li. i Ad Donatum de gratia dei li. i
 De opere & elemoſyniſ. li. i Ad Antonianū li. i Ad Cornelium papam li. i
 De celo & liuore li. i Ad Quirinū li. i De lapſiſ librum vnum. In quo quidem oſtendit magnā habuiſſe cū Cornelio Ro. p̄tifice cōtentionē: affirmāſ lapſoſ oīo redēteſ eē rebaptiſandos. Beinde ſcripſit libruſ de vnitāte catholice eccleſie: vbi oſtēdit ſe in ipſiuſ Cornelij p̄tificiſ veniſſe ſentētiā: v3 nō eē rebaptiſandos hereticuſ: ſed ſola māuſ impoſitiōe in gratia recipiendos.

Anno xpi **C** Prothus et Jacinthus beatissime Eugenie virginis Eunuchi: diu antea a bto Heleno presbytero baptizati: per hoc tempus Romam cum beata virgine Eugenia venientes deprehensi quod essent christiani a Valieno imperatore idolis sacrificare coguntur: qui cum nullo modo assentire vellent: primo eos durissime verberare fecit: ac sic cum acquiescere nollent. 3° idus septembris decollari precepit: Quorum corpora a christianis collecta ibidem in cimiterio basilice via Salaria sepeluntur.

C Philippus autem alexandrinus episcopus et Eugenie virginis pater egregius vir per hoc ipsum tempus christi martyr efficit. ipse enim prius apud eadem civitatem prefectus existens prefecture dignitate relicta baptismum christi suscepit: et paulo post episcopus honore adipisci permittit: quem cum diu cum ingenti gloria et sanctitate tenuisset: a perhemio urbis prefecto tandem in oratione constitutus gladio iugulatus est: Cuius natalitius idibus Septembris celebratur.

C Eugenia autem clarissima virgo predicti Philippi episcopi dicitur heres et filia per hoc tempus: cum opulentissimum tamen virtutum: tamen divitiarum patrimonium a patre apud Alexandriam consecuta fuisset: primum ibidem multis crocatis divitijs cum Protho et Jacinto predictis Eunuchis suis Romam venit: ac ibidem post virtutum plurima insignia post sacros virginum choros pro Christo Jesu diu agonizans novissime. 8° calendis Januarii iussu Valieni gladio iugulata est.

C Plemesius etiam diaconus Romanus hoc ipso tempore una cum Lucilla eius filia Rome martyrio coronata: Quae cum a fide christi tyranni nequamque flectere possent: iubentibus Valeriano et Valieno imperatoribus sub die. 8° calendarum septembris decollati sunt: Quorum corpora cum Sixtus papa postea via Apia honestius tumulasset. scilicet secundo calendis novembris eo die venerabilior sollemnitatis haberi cepta sunt.

Papa. 25.

260

Sixtus primus papa natione grecus: patria Atheniensis: post Stephanum pontificem sedit annis. 2. mensibus. 9. et diebus. 3. Vir certe preter sanctitatem doctissimus et philosophus clarissimus: atque inter pontifices non solum temporis sui: sed et superiorum temporum litteratissimus: Qui cum longe ante pontificatum predicando et docendo omnes peragrasset hispaniam: et inter ceteros Laurentium et Vincetium levitas precipuos sibi delegisset discipulos: cum eisdem Romam postea rediens: omnium consensu pontifex maximus declaratus est: Qui pontificatu inito (ut Gratianus scribit) constituit missas de cetero

supra altari consecrari a sacerdotibus celebrari debere: ut habet in canone de consecratione. vi. i. c. Vestimenta: Verum cum summope hereses quasdam exhoras: videlicet Sabelianorum cherynthianorum et Aepotianorum anniteret extinguere: ab eisdem apud Valienum quod et Decium accusatus: quod fidei Christi contra Augustorum decreta predicaret: ad penam questus et damnatus est. Cumque ad supplicium duceretur: Laurentius eius archidiaconus et filius adoptivus: cepit flere dicens: Quo progredieris sine filio pater: quo sacerdos sine ministro properas: Cui Sixtus: Ego inquit non te deserero filii mihi: sed maiora tibi debentur pro fide Christi certamina: post enim triduum me sequeris sacerdos lenita: atque ita hic sanctissimus pontifex: vno die cum sex diaconibus: Felicissimo. scilicet et Agapito: Januario: Abagno: Innocentio: et Stephano passus est: pontificis autem corpus via Apia in Calixti cimiterio sepultum fuit. Reliquorum vero corpora in cimiterio pretextati via Tyburtina. Et horum omnium festa octavo idus Augusti celebrantur. Et tunc vacavit sedes dies. 35.

261

C Sabelius hereticus: a quo sabeliani heretici: natione petropolitani: ex Ptolomaida civitate natus: his temporibus surrexit: et multorum malorum seminarium sparsit: quod huius perversissime sabelianitarum secte inventor et auctor fuit: qui quidem secta statim omnem civitatem blasphemis replevit: ipse enim in primis deum patrem blasphemando negabat: christum eiusdem dei summi esse filium: et primogenitum omnes creature ac spiritus sancti auferebat intellectum dicebat enim et predicabat unam tantum patris et filii et spiritus sancti esse personam. Quas ob res magne dissensionis et scandala in ecclesijs tam occidentalibus quam orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem divinum evasit iudicium quis turpiter occubuit. Hic namque Aetorem quendam hereticum habuit magistrum: qui patrem cum filio passum fuisse dicebat et affirmabat: ut habetur in canone. 24. q. i. c. Quidam.

263

C Laurentius hispanus Sixti pontificis archidiaconus et filius adoptivus: hoc anno Rome via Tyburtina presente Decio seu Valieno post multa virtutum insignia: et plurima tormetorum genera: videlicet carceris: verberum et laminarum ardentium exustione: ad ultimum. 4° idus augusti in craticula ferrea crudelissime affatus: martyrium constantissime complevit. Hunc nonnulli cuiusdam hispaniarum ducis filium fuisse dicunt: quem demum infantulum et cum na in nemus asportaverat. Sed beatus Sixtus predictus: cum in eadem provincia predicaret: eum sub quadam arbore lauro dinitus inveniens laurentium cum appellavit: et diligentem cura ipsum nutrire ac edoceri fecit. Quo adulto illum secum una cum Vincetio Romam perduxit: ubi postea factus pontifex constituit eum suum archidiaconum.

C Ipolitus autem Romanus patricius: et Valieni eiusdem Cesaris in urbe Vicarius: et ipse eodem anno et mensis postquam beatum Laurentium sepelivit: a Valieno comprehensus quod christianus esset: diu et acriter cecidit: et cum nolle idolis sacrificare: iterum tandem fustibus cesus est: donec cedentes deficient: sed et cum iterum non acquiesceret: Decius iracundia plenus: precepit Valeriano eundem prefecto ut exquiret omnes eius facultates: eum crudeli exactione interficeret: qui imperatoris iussa complens: primo omnem ipsius familiam in conspectu eius decollari fecit. deinde ipsum ligatis pedibus ad colla indomitum equorum per cardetos et tribulos crudeliter trahi iussit: donec emitteret spiritum Quo defuncto nocte illa venit Iustinus presbyter et collegit corpus ipsius cum corporibus servorum suorum: et sepelivit eos foras muros porte Tyburtine iuxta nymphas in agro ventano idibus augusti sepeliri: quo die eorum natale celebratur.

C Concordia aut mulier plebea: p̄dicti Ipolitī Nutrix et ipsa q̄p̄ origine minus clara fuerit nōnullis t̄m me- Anno xpi
ritis et potissimū fidei et v̄tute p̄stantie his t̄pibus se extollendā p̄petuo tribuit. Nā Valerianus vrbis p̄-
fecus familiā Ipolitī sibi p̄itari fecisset. Dixit: p̄siderate vitā vestrā ne simul cū dño vestro pereatis. Re-
spōdit hec cōcordia: nos cū dño nō desideramus magis mori q̄ impudice v̄nere: Ad cuius verba iratus
p̄sēs dixit: Venus seruoꝝ n̄ nisi cū supplicijs emendatur. Et iussit eam taz diu cum plumbatis cedi donec
emitteret spiritum. Et corpus eius in Cloacham p̄iijci p̄cepit. Sed postmodum solertia Iustini p̄sby-
teri inde extractum: honorifice sepelivit. s. idibus Augusti.

C Romāus quoq; miles: et ipse sequenti die: eo in loco passus est: hic quippe in confessione beati Laurentij
diuinitus ex visione angeli cōpunctus se baptizari fecit. Quo audito: mox Iudex eū fustigatū sibi exhibe-
ri p̄cepit: et visa eius cōstātia dedit sententiā ut decollaret: et decollatus est. 5. idus augusti. Cuius corpus
postea Luchā Ethurie vrbē delatum: honorifice sepultū est.

5462

Dionysius papa: cuius originē nō hēmus: hoc āno post Sixtū pontificē pontificiū munus su-
scipiēs sedit ānis. 6. Alij t̄m. 2. sedisse dicūt. S; Eusebius. 9. ānis ipsuz sedisse asserit. Hic pri-
mus ex Monachis factus ē p̄t̄fex. Qui nō modo scitate s; et doctrina insignis existēs (Bra-
tiano teste) p̄stituit: ut quis Infamis ēt hereticū v̄llo in iudicio accusare p̄sumeret: sicut habe-
mus in canone. 2. q. 7. c. Alieni erroris. Mandauit itē iudicibus tam secularibus q̄ ecclesiasticis: ut nemi-
nē dānarēt antequā per testes idoneos quinceretur. 2. q. i. c. Primates. Hic in vrbē Roma p̄muz ecclesias et
cemiteria p̄sbyteris diuisit: deinde foris dioceces ac parochias similiter diuisit: mandās: ut quisq; suis fini-
bus p̄tentus esset: ut ēt hēmus. 13. q. i. c. Ecclesias: hic s; decrepite esset etatis: Cōciliū in antiochia ciuitate
contra paulum eiusdem vrbis ep̄m celebrari mandauit: cui cum propter scniū interesse non posset: ad eun-
dē t̄m per marimū quendā alexandrinū ep̄iscopum litteras dedit. Tandē et ipse martyrio coronatus: i Ca-
lixti cemiterio sepellitur: post quē vacauit sedes dies. 6.

Papa 26.

263

C Paulū quendā Samosarenū ep̄m vix utiq; eruditissimū: p̄ hec t̄pa ab Orthodoxa fide turpiter discedē
tē arthemonis heresim excitasse dicūt. Que qdē heresis Marie virginitati p̄dicebat: assereratq; q̄ post
xpm natū se viro suo Ioseph p̄miscuisset: et alios filios p̄creasse. Hic itaq; paulus cū inde mortui ep̄i lo-
cum Antiochenus ep̄s fuisset creatus superbe nimīū sese habere cepit: Et intereūdū p̄e Superbia et lit-
teras legebat: et dictabat ep̄istolas multis cōstipato agurine p̄cedentibus et s̄bsequētibus. Quāob̄re pleriq;
christianā religionē detestari ceperunt. Is nāq; p̄dicte heresis arthemonis asserito: negabat dei filiū e celo
descēdisse: s; a maria originē accepisse: et initiū a terra hūisse: hācob̄re Antiochēse cōciliū iussu p̄dicti Bio-
nyij pape celebratū ē: quo patruz oīum consensu qui aderant ipse damnatus est.

C Martion alias Balchio quidā antiochene ecclesie p̄sbyter vir disertus his t̄pibus (teste hiero.) fuit et
aduersus p̄dictū paulū arrogantē: multa disseruit et scripsit: et quāmaxime quosdā dialogos qui vsq; ad
tempora diui hieronymi stetisse dicuntur. Scripsitq; et aliam grandem Ep̄istolam ex persona Synodi ad
Bionysium p̄dictum papam.

C Gregorius Cesariēsis ep̄s: vir vtiq; sanctissimus atq; doctissimus huic cōcilio affuit et multa auctoritate in-
terfuit cuius sūia maxime idē paulus hereticus dānatus ē: De quo Eusebius in. 7. ecclesiastice h̄storie
libro multa commēdando disseruit. Qui et tandē subornātibus hereticis pro fide xpi martyriuz iustiniuit.

Eliz papa natione Ro. p̄re Constantino: post Bionysii pontificē sedit ānis. 4. mensibus. et die
bus. 15. vir vtiq; Iustus et oī laude dignus. Qui et martyrum deuotioni cōsulens. Mandauit ut sin-
gulis annis sacrificia martyꝝ a xpi sacerdotibus decetero celebrarent. Utq; nullibi quā in loco sa-

Papa 27.

5468

cro a viris ecclesiasticis missa celebraret: ut habet in canone: de conse. di. i. c. Sicut nō alij. Dedicaciones
quoq; temploꝝ et solēniter celebrari mandauit. Quod si de p̄secratione alicuius ecclesie ignoratū fuerit: ut
pote vetustate et abolitione muroꝝ cōsecrari denuo mādauit: de p̄se. di. i. c. Ecclesijs. Et deniq; in Septē-
brio mēse multis creatis p̄sbyteris Dyaconibus: et ep̄iscopis martyrio coronatus est. Sepultusq; via au-
relia. 3. idus Julij. Et tunc cessauit Ep̄iscopatus dies. v. **C** Manicheorum heresis exordium.

269

C Manes quidā hereticus genere persa vir vtiq; Callidus atq; diabolicus moribus et vita Barbarus his
t̄pibus fuit: et multa damna Christi Ecclesijs intulit. Is. n. cōuocatis. 12. discipulis (quo fidē oībus in rebus
faceret: se christū p̄fiteri ausus ē: et ad iterficiēdas deceptoꝝ aias ifandi dogmatū sui. Ferale p̄mētū de sacri
legis et fabulosis mēdacijs texuit: et p̄ has insanaz opinionū ruinas se: suosq; sequaces p̄rouit: ut sibi falsi
corporis fingeret xpm dicens (ut Leo papa testatur) cū nihil in se solidū nihil v̄x hoīum oculis actibusq;
p̄buisse: s; simulate carnis vacuā: imaginē demōstrasse: hic et eū seq̄cibus suis duo p̄ncipia esse affirmabat
vnū. s. boni alterz mali: vnū lucis et alterz tenebrar. Testamētūq; vetus respūēs: et nouū solū recipiēs. Ipsi
us at̄se q̄ces: ut diuus p̄ Aug. li. 90. q̄stionū refert: nō oēs p̄p̄betas s; ex patre blasphemabāt indignū iudicā-
tes: ut deus et dei filiū femineis se imiscuisse credatur visceribus: et maiestātē suā huic nostre contumelie
subdidisse: ut. s. nostre carnis imixtus: in vero substantie corpore nasceret: cuz totū: ut Leo ait: illud opus
non iniuria ipsius se potentia: nec credenda polutio: sed gloriōsa dignatio. Quo autem tempore: seu qua in
parte hic pessimus decesserit: mihi cognitum est.

c. Claudius huiusnois secundus. 31. Ro. Impator. 262. Olympiade Imperiū suscipiēs vno anno
et mensibus. 9. imperauit. Hic et ut p̄decessor suus ex voluntate Senatus et patrum Imperij di-

270

5469

B

Anno xpi. gnitate suscepit. Qui quidem Claudius tanquam contrarium antea suo oppositum contrario non minus optimo cuius Traianus pius Alexander quam Valerianus fuit. Qui suscepto Imperio Gothos iam annis. xv. Illyricum seu Sclavoniam Macedoniaque vastates bello adortus incredibili clade superavit: Quia prope ut Eusebius tradit: in curia clipeus aureus: et in Capitolio aurea statua a Senatu meruit honorari. Sed statim morbo cor repressus apud Smyrnum mortuus est. Quo mortuo eius frater Quintilianus a Senatu Augustus declaratus est: sed. iij. Imperij sui die: Aquileie occiditur: vir quidem vnicè moderationis decus.

C Martyres sub hoc Claudio passi.

Felix quidam presbyter: et Eusebius monachus hoc tempore apud terracinam campanie urbe iussu huius Claudij pro fide christi interfecti sunt. Nam Eusebius monachus cum sanctos martyres Julianum et Cesarium presbyteros sepelisset: et huius rei gratia ad fidei christi multos convertisset: quos omnes predictus Felix papa baptizavit: cum eodem Felice papa tandem detentus ad forum iudicis ignominiose perducitur: a quo cum nullatenus sperari posset: in carcere recluditur: ubi cum omnino sacrificare nollet decollatus est. Quorum festum nominis Nouembriis celebratur.

C Cesarium autem Dyakonum et Julianum presbyterum. per unam diem ante predictos in eadem urbe interfectos fuisse constat. Ipse. n. Cesarius Dyakonus cum multis diebus in custodia solus maceratus fuisset postea cum ipso Juliano in sacrum missus: et in Mare precipitatus: calendis Nouembriis martyrium complevit.

Eldiochus quidem presbyter: et Tirasius dyakonus ac Felix sdyakonus olim beati polycarpi episcopi discipuli: his temporibus apud Augustodunum Galliarum urbe glorioso martyrio coronantur. Hos. n. idem sanctus polycarpus ex oriente in gallias docendi gratia dixerat ubi post multa virtutum insignia et predicationis instantia ab infidelibus capti: primo flagellis durissime ceduntur: deinde in vltimo inuersis manibus per unam diem suspensi: et in ignem missi: sed minime combusti: tandem. s. calendis octobris vectibus perforati mortem obierunt.

Quirinus autem Romanus tribunus: sub hac persecutione post lingue abscisionem: et manuum ac pedum (pro christo) detractionem: Rome in via que nuncupatur Apia: Agonez martyrij. 3. calendis aprilis gladio consumavit. Et eo die eius natale celebratur.

Valentinus et Romanus presbyter his temporibus Rome post multa sanctitatum ac doctrine insignia a Claudio imperatore capitur: et eo iubente sustibus diutissime ceditur: ad vltimum vero capite truncatur: et ibidem honorifice. iij. calendis Martij sepelitur: et eo die festi celebratione honoratur.

Marius quidam natione persa: vir nobilissimus: per hoc tempus eius perfida una cum vxore nomine Bartha ac duobus filiis Andix et Abachum Romae deuotionis causa veniens in tumultu huius persecutionis pro confessione christi cum vxore et filiis capitur et Cesari presentatur: ubi post tolleratos fustes Equuleum: ignes: ungues: et manuum precisionem. Marius ipsum immanissime interfectus est: et Bartha eius vxor in nympha submersa: filij autem postremo. iij. calendis Februarij decollati sunt.

Theodora quoque virgo memoratu digna: Illustrissimi hermetis martyris soror: his temporibus Rome inter precipuos christi professores emicuit: et virtutis sue experimentum ac exemplum posteris prebuit: et propterea ab Aureliano consule postea imperatore capta martyrijz intrepide sustinuit. Cuius corpus via Salaria non longe ab urbe Roma iuxta fratrem suum. 3. calendis aprilis sepultum fuit.

Cyrilla denique decij impatoris filia christianissima: pro christo Rome gladio iugulata his temporibus historie tradunt. Et hoc fuit quinto calendis Nouembriis: quo quidem die festum eius celebramus.

Papa. 28.

273

Eusticianus papa natione tuscanus Ex ciuitate lunensi: patre maximo natus: post Felicem pontificem sedit annis. 8. mens. iij. diebus. 4. Vir sanctissimus et eruditus qui et gratiano teste: constituit ut una queque accusatio coram iudice fieret in scriptis ut habetur in canone. 2. q. 8. c. Quisquis ille. Instituitque ut noue fruges semper in altari benedicerentur. Maxime autem vix et fabe

Trecentos hic martyres propria se manu sepelisse fertur: unum et constituit si qui martyres sepelire vellent: non sine dalmatica facere presumerent. Et quam maxime ipso nesciente. Verum cum multas ordinationes in decembrio mense celebrasset quibus multos presbyteros dyaconosque ac Episcopos per diuersa loca ordinavit sexto idus decembris martyrio coronatus est. Sunt tamen qui scribant: Et presertim qui

Aurelianus

274

Artilogium edidit eum vno tantum anno sedisse. Aurelianus. 32. Ro. Imperator. cc. et sexagesima tertia Olympiade post Claudium Imperare cepit: et Imperavit annis. v. et mensibus. v. Hic Barbaro obscure nois parere apud Barbaros in dalmatica genitus Rome ubi a pueritia nutritus erat disciplinam adeo reuoluit ut si

scuitia abfuisset (que sola ad eum barbarorum predebatur) bonis principibus Imperatoribus equari certe potuisset. Qui militari disciplina clarissimus existens Gothos primo apud danubium fluminum graui prelio superavit. In Asiam deinde versus genobiam reginam que orientis imperium tenebat apud Timas non longe ab Antiochia: errore magis quam prelio superavit. Tertium preterea apud Carthagos suo exercitu prodere vicit: ac Gallias tandem perditas recepit. Romamque veniens multos eorum in triumphum duxit. Quae quidem triumphum Flavius voposcus Syracusanus historicus ita scripsit dicens. Currus regij tres fuerunt. Ex quibus vnus Odenati regis auro et Argento et Gemis operosus atque distinctus fuit. Alter quem persarum rex Aureliano dono dedit: qui et ipse pari opere fabricatus erat. Tertius quem sibi Genobia regina concesserat sperans se Romam ituram atque visuram: quae illam non sefellit: nam certe et cum illo ingressa est vincita ac triumphata

Fuit et quartus curru a. 4. Ceruis uectus qui Gothorū regis fuisse dicitur: quo ut multi memorie tradunt: Capitolium Aurelianus ingressus est: ut illic ceruos cederet: quos in eodem curru captos Ioui maximo uouisse se rebatur: precesserunt preterea Elephanti. 20. fereque mansuete lybice: et Alie diuerse ducete: quas Aurelianus priuatis donauit ne Fischeū annonis granaret. Tigrides. 4. Cameli perdaliaces: et cetera talia per ordinem ducenta: Gladiatoꝝ paria trecenta preter captiuos Hētiū Barbararū blēnos Exionatas et arabes. Erant quoque Bactriani hiberni seu hiberij Saraceni p̄se cū suis quoque muneribus gotthi alani Roselani sarmate frāci fuchi Quandali et Germani religati manibus capriui precesserunt. Inter hos et palmireni qui superfuerant principes Ciuitatis et Egyptij ob rebellionē ducte sunt et. 10. mulieres quas virili habitu inter getas pugnātes ceperant: quas de amaconibus ortas titulus indicabat: prelati sunt tituli gentiū noia cōtinentes Inter hec thetricus Rex fuit clamide cocynca et Tunica galabina ac braciis Gallicis ornatus adiuncto sibi filio quē Imperatorē in Gallia nuncupauerat: incedebat et cēnobis gemis ornata catbenis aureis (quas sibi ipsi fecerat) uincta: preferebantur quoque corone ciuitatū auree titulis eminētibus prodite. Jam populus ipse Romanam vexilla collegioꝝ atque castrorū et cathafrigarij milites: et ois exercitus et Senatus: et si aliquantulum tristior quod senaturus triumphari uidebatur: multum tamen pompe addiderunt: Venique in Capitolium uix nona hora peruenit. Scro autem ad palatium: Sequētibz uero diebus date sunt populo voluptates ludorū Scenicorū: lodorum cyrcensium: uenationum: et gladiatoꝝ Numarchie: cēnobis tamen regina Aureliani clementia cōseruata est et in urbe postea cōsensuit. Et Terricus rex et cōseruatus lucanil postea s̄posuit: et hec de aureliani triumpho et eius gestis dicta sufficiant. In quo elicere possumus quante magnitudinis quāteue uirtutis Aurelianus fuerit hic etiā inter cetera sue uirtutis opera appolinis Templū pmagnificū et urbis muros magnificētissimis opcribus extruxit: et in Ballijs Hebenas urbē condidit: quā ex suo noie Aurelianā appellauit. Remū malis s̄silijs subornatus: et ipse i xp̄ianos nouā persecutionē mouit: et cū ea de re iam ad prouinciarū p̄sides litteras misisset diuino Iudicio de celo tactus inter Constantinopolim et heraclyam in chani florio uie ueteris turpiter occubuit.

Gallia prouincia hoc anno cū per annos. 20. eo amplius ob seueritiam et ignauiam Valeriani et Salieni Imperatorū fide populi Romani se subtraxisset uirtute Aureliani cesaris recuperata. Nam cū Germani: ut dictū est. Rauenā usque: oia uastantes: peruenissent posthumus quidā in Gallia magnanimus Tyrannides cū magno reip̄. Galloꝝ emo: unimō occupauit. Et. 10. annis cū ingēti moderatione regnū tenuit: qui hostibus expulsis prouinciā in pristinā rededit formā. Uex post decennium eo militari tumultu apud Bagiciā interfecto uictorinus quidā in re militari strenuissimus in regnū successit: Sed et ipse dū nimie esset libidinis: et alienas uxores incessanter violaret et corūperet colonic occisus est. Quo interempto Terricus Senator: qui Aquitaniā gubernabata Militibus absens: Galliarū imperator electus fuit: sed eo: ut diximus: ab Aureliano apud Cathelaunos superato et capto: gallia rursus a senatu recipitur. Et Terricus humanitate augusti cōseruatus est.

Hebenarū clarissimā Allobrogum seu Sabaudie sui ciuitatē Aurelianus Augustus in Ballijs hoc anno condere fecit: et ex suo noie ipsarū Aurelianā appellari uoluit. Hec quippe ciuitas belencioꝝ finibus proxima est: et lacu Lēno siue Lusitano abluat: ex quo quidē lacu Rhodanus fluius p̄fluit sup̄ quē pons toto orbe celeberrimus situs est. Hec itaque ciuitas nunc pmagnitudine pulchritudineque ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue Sabaudie sui prouincie Emporiū esse uidetur ad quā propter frequētes Mūdinas innumerabiles deferunt diuicie. Hec quippe Sabaudie duci diu puit et nūc s̄best in quā plurimi claruere uiri: d̄ quorū numero maximus quidā p̄fessor fuit: et anianus urbis Ep̄s uiri sanctitate et doctrina p̄cipui: ac letus presbyter in diuinis scripturis nobilit̄ eruditus ac alij multi.

Cēnobis palmirenoꝝ urbis assyrie Regina ois uirtutū feminatū signata hoc anno ab Aureliano augusto superata et capta Romā catbenis aureis uincta i Triumphū dueit. Hec quippe Mulier ut antique paganorū littere testant: a ptolomeis egyptioꝝ regibus clarissimā duxit originē a quo tamen p̄re nō hēmus. Dicit autem ipsa cū primū adulta fuisset mulierū officia penitus spreuisse: et siluas ac nemora (pharetra accincta) icoluisset et Ceruos ac capreas cursu et sagittis uenasse. Undeque cū ad robustiores puenisset uires: uros et leones ac pardos multos interfecisse. Tandē pro seruanda uirginitate sua nō solū frigus et estus atque hymbres tollerasse sed et hominū cōubernia spernere assueuisse: uex instāte nobili etate amicoꝝ cōsilio et p̄cibus lacessita Sdenato nobilissimo palmirenoꝝ urbis principi se nupsit. Que cū cerneret ipsū Sdenatū uix suū captū a sapore psarū rege Valeriano predicto Augusto ad occupādū oriētale Imperiū intētū sub ipso uiro suo militare disposuit. Et cū eo sumpto regio ornata collectis copijs in Sapore regē: iā late Mesopotamiā occupātes aiosissime p̄gressa est: et nullis parcēs laboribus nō solū Sapore accerrimū regē superauit sed et Mesopora

Anno xpi

miā sibi ademit: et ipsius saporē regē vsq; ad thesiphontē pepulit: et fugauit et postmodū cum oēm orientē ad Romanos spectatē vna cū viro pacatū obtinuit: et ecce Odenatus a meonio eius cōsobrino vna cū hero de filio occisus ē. Quibus trucidatis genobia generosa mulier statim in Impiūz intrauit ac viriliter gubernaui: et adeo gloriose illud rexerit: ut nec Valiens et Claudius imperatores aliqd contra eā attentare presumpserint. similiter nec orientales Egyptij nec arabes aut saraceni vel armeni populi: quinimo eius potentia timētes et suos terminos seruare posse cōtēti erāt. Quippe oēs illā ob egregiā eius bellī industriā et militie disciplinā timebāt et venerabant. Naz tante fuit virtutis ut Valieno atq; Claudio augusto sublati et Aureliano predicto in pncipatu suffecto ad ignominia Romani nois expianda: et ad ingere gloriā sequēdam in se traxerit. Qui multis cōfectis bellis tandē cū multis legionibus haud lōge ad emessā ciuitatē deuenit: vbi genobia iperterrita cū exercitu suo euz expectauit cū quo diu et acriter pugnavit: ad vltimū aurelianū supior existens genobia cū suis fugā petijt: et in palmira vrbe sese cōclusit. In qua euestigio ab Aureliano obfessa fuit. Tandē ciuitate capta: et genobia cū duobus paruulis filijs captiua Aureliano pscntata ē. Ex quo aurelianus plurimū gloriatus ē. Et eaz mox triūpho seruaui et cū filijs Romā adduxit: vbi cōsumato triūpho: Aurelianus illā liberā cū filijs suis esse voluit: et cōcessa sibi a senatu apud tyburtinā possessionē diu ab eadē genobiana dicta ē: Hec nāq; genobia fuit corpore speciosissima lz aliquatūlū fusca. Nigris erat oculis: et niuis dentibus decora. Fuitq; egyptiacaz ac Grecaz lfaruz non mediocriter erudita: quarū suffragio oēs historias taz latinas et Grecas q; Barbaras sūmo studio vidit et memorie cōmēdauit. Fuit deniq; pudicitie adeo amatrix et seruatrix: ut nō modo cū alijs: sed et cū Odenato viro: nisi ob filioz procreationē cōiungere veller. Et hec de genobia Regina dicta sufficiant.

Palmira autē huius Regine regia: Assyrie ciuitas fuit nunc (ut aiunt) prorsus cōplanata: de q; Plinius in. 5. nālis historie scribēs sic ait. Palmira vrbs nobilis: situ: diuitijs: solo: et aquis amenis vasto vndiq; ambitu arenis includit agros: ac velut terris exempta a rerū natura priuata sorte inter duo Imperia sūma Romanoz partiboz. Et prima in discordia cuius semp vtrinq; cura abest a seledia partiboz: que vocat ad tigrin quingentis triginta septē mil. passibus: a proximo vō Syrie litore ducentis. 52. et a Damasco. 27. passibus milibus.

Papa. 29.

Cuius papa: natione Dalmateus p̄re Caius Dioclitia ni Impatoris genere p̄creatus post Euticianū pontificē sedit ānis. xi. et mē. 4. Vir vtiq; diuinus q; et Bratiano testate: ordines in ecclesia distinxit: quibus tāq; gradibus quibusdā ad ep̄atū ascendere: et hi fuerūt hostiarius lector Exorcista Accolitus subdiaconus diaconus presbyter et ep̄s ut habet in canone. 77. di. c. Illud nos. Censuit itē ut nullus Iudeus aut hereticus vel paganus christiānū quēpiā accusare plumeret ut. 2. q. 7. c. Pagani: Cōstituit et ne quispiā p̄phanus Sacerdotē vel in sacris constitutū in Iudiciū seculare vocare possit. xi. q. i. c. Nemo Idē quoq; ut quondā fabianus fecerat regiones diaconibus notarijs diuisit: qui res gestas martyru scriberēt. deniq; quater in decēbrio mense sacris ordinibus celebratis vbi presbyteros. 25. diaconos. 8. et ep̄os p̄ diuersa loca creauit. 5. p̄ dioclitiano in xp̄ianos p̄secutione mota: et tanta quātā nūq; antea fuerat se in subterraneas cryptas transferens diu ibi latuit. Demū a p̄secutoribus captus cū fratre suo Babino: et eius filia Susana martyrio coronat: et decimo cal. maij in calixti cimiterio sepelī: quo etiā die eius natale celebrat. Et tūc ep̄atus cessauit dies. ii.

Tacitus

277

Thic tñ. 15. annis sedisse Eusebius noster scribit. Cuius etiā opinionem in hoc sequimur. Tacitus. 33. Ro. imperator: hoc anno qui ē. 4. ducētesime. 63. Olympiadis post Aurelianum imperiū suscipiēs: imperauit mē. tantūmodo. 6. Magne certe virtutis et integritatis vir ac reipū. gubernāde idoneus. Et propterea a senatu populoz Ro. ac militibus cū sūma delectate 5476 ctus fuit ebcordia et granitate. Expectationiq; certe (ut videbat) satisficisset nisi cū mori imatura abstulisset. Cuius quidē cōsularis et senis viri vitā Cornelius tacitus historicus elegantissime scripsit. Huic itaq; mortuo floritanus eius frater successit qui et secūdo sui principatus mense a militibus suis apud Zbarsum multis vulneribus confossus fuit.

Probus.

278

Probus. 34. Ro. imperator eadē olympiade post Florianū imperare cepit: et ipauit ānis. 6. mē. 4. Huic probū: virū vtiq; pbuz panonē ex Sermio vrbe oriundū Romana resp. his tp̄ibus habuit principē. Cuius certe multa preclara gesta: et quādiu imperauit et āte iperitū dū alijs impatoribus dux fuit: a multis scriptoribus referūt. Et quāmaxime a vopisco h̄. 5477 storico: qui de eo quedā grandia cōscribit: que benitar cā omittunt. Suscepta igitur reip. administratione statim Gallias iterato a Barbaris occupatas cū igēti felicitate restituit et saturninū oriente imperiū occupare conantē: ac proculū et bonosū viros strenuos ap̄d agrippinā cū magna celeritate oppresit et de eis oibus triūphauit. Quē quidē triūphū predictus Flavius vopiscus: licet truncum: i hec verba descripsit. Triūphauit. pbus de Germanis et bennis oinz gentiū ferocissimis: vbi quigētos hoies ante triūphū duxit venationē in cyro amplissimā populo dedit ita ut populus cūta diriperet. Immissi fue

re p oēs aditus structiones mille: cerui mille: apri mille: dāme zc. aialia quāta ali z annumerari: z inueniri potuerūt. Immissi deinde populares. Rapuit quisqz qd voluit. Et hic oium ex trecentis z. 20. triūphis in imperio Romano habitis extremus fuit. Ex quibus pro triūphi forma ostēdenda aliquos selectos hoc in opere scribere z annotare curauimus. ut supra multis in locis notatū ē. Hunc tandem principem: lz iustissimi: tumulu militari occisum fuisse tradunt.

C Anolinus laodiceus eps multe scitatis z doctrine vir tēpestate hac floruit: z ut Eusebius refert. De p seba libruz cōposuit deqz mathematicis li. 10. Et in diuinis codicibus multa ac multa cōmentatus ē. Atqz etiam in Manicheorum heresim inuictus est valde. 280

C Horothcū quendā eunuchū Greca ac hebreā lingua eruditissimū (cuius doctrina Aurelianus imperator mirifice delectatus fuerat) ad hoc vsqz tēpus puenisse tradūt: qui z nō nulla monumēta post se scripta reliquit. Eius autē auditor: eusebius noster cesariensis adhuc adolefcntulus fuit.

C Victorinus et pictaniēsis eps gēque grecā ac latinā nouerat linguā multa p hoc tps i sacros codices edidit comētaria: v3 in genesim in exodū in leuiticū in isaiā ezechielē abachuch ecclesiasten: z cantica cantico rū atqz in apocalipsiz deniqz cū in oēs hereses innectus fuisset martyrio coronatus est.

C Archelaus quidā mesopotamie eps p hec tpa in precio existēs libz aduersus Manicheū hereticū Syro sermone cōposuit: quē quidē libz (ut diuus refert hiero.) greci i eoz linguā trāstulerunt.

V Arus narbonēsis 35. Ro. imperator. Olympiade. 265. post Probū augustū imperiū suscipiens vna cū Carino z Numeriano filijs suis imperauit. 2. annis. Cuius quidē gesta Flauius Vopiscus pulchre descripsit. Hic suscepto imperio nō improbe illud administrauit lz multa imperio Ro. adiecit. Nā statiz collecto exercitu magno in mesopotamiā accessit z ebrā urbē cepit indeqz in persas progrediēs senē z thespothē notissimas vrbes debellauit. Vex cū castra super tygrin flumiū posuisset: fulminis ictu mox cōcidit. Numerianus vō eius filius poesiz z oratoriā artē callēs: z ipse cū imperare cepisset: soceri sui fraude statiz a militibus occisus ē. Carinus āt alt filius pbris oibus inferuens a Dioclitiano in dalmatia superatus: z ignominiose interfectus scelez suoz sic pena luit. Varius
284

C Viri disciplinis excellentes.

Helius spartianus. Trebellius pollio
Julius capitolinus. Helius lampridius
Flauius eutropius. Vulgatius gallicāus
Vopiscus Syracusanus.

C Oēs historici scriptores hac tēpestate ob eloquētiā maximo i pēcio habiti sunt: hi oēs diuersis opibus ab Adriano pncipe seu iperatore vsqz ad Carinū istū oīuz pncipū seu iperatoz gesta accuratissimo z eloquētissimo cōscribere sermone: e gbus pout potuimus multa excerpere annexi sumus: ut locis suis dictum est.

D ioclitianus dalmathecus. 6. z. 30. Ro. imperator anno secūdo. 265. Olympiadis Augustus declaratus iperauit annis. 20. Vir certe probus atqz prudēs: qui apud salonē nūc spalatum dalmatie vrbe ex pfe scriba natus hoc anno ex ppli scnatuz ac militū oīuz cōsensu iperatoz electus statiz apzū quēdā virū audacissimū qui numerianū augustū iterfecerat manu ppria interfecit. Vex post aliquot menses cū multa prospere gessisset bella: iminētibus sibi multis belloz turbibz quibus solus resistere nō valebat Maximianū cognomēto herculeū Cesarē p: postea Augustū z iperij pforte declarauit: eo qz agrestes in gallia facile cōpescuerit: z pacē gallis reddiderit illoqz sibi socio declarato. Etiā. 4. impij tui ano cū quidā noie Carausius sumpta purpura britaniā insulā occupasset z alter noie Marceus oriētē bellū intulisset: nōnulliqz alij aphricā infestarēt: ac egyptū achilens obtinisset: Dioclitianus ut resistere his periculis posset: ppter maximianū predictū: Valerīū z Cōstātiū comitē magni cōstantini patrē Cesares fecit z cū exercitu magno quēlibet in locis predictis occupatis destinavit. Maximianus aut in britaniā accedēs. Carusiū tyrannū post annū decimū: fraude potius q̄ virtute interemit: z britaniā recepit. Cōstātius aut in galliā accedēs cū ibidē primo male pugnasset renouata secundo pugna multa alemanoz milia: qui eo venerāt mercede cōducti expugnavit z interfecit z statim gallias pacatas senatui reddidit. Dioclitianus aut in egyptū vadēs cū octo mēribz: Achileo resistente: alexā driā obledisset tadē captā vrbe z mortuo Achileo eam suis militibus diripiēdā cōcessit: ac sic vrbe direpta dioclitianus multos per egyptū proseripsit: ac multis exilijs alijsqz vexationibus vexare precepit: his gestis: cū Maximianus cōtra Marceuz i oriētē accessisset: duobus prelijs h̄ eū optime pugnavit: lz tertio cū inter Valictiū z caras pugnā repetisset ab eodē Marceo supatus est. Qui amissis copijs ad Dioclitianuz inermis z spoliatus confugit: a quo ita arrogāter exceptus fuit: ut per aliquot passūmilia purpuratus an currū eius cucurrisset dicat. Qui post fm annū repetitis viribus: h̄ hostē a deo ardent occurrit: ut eo superato etiā cū vxoribus z pcurbinis ac liberis z sorozibz eius captivis ad dioclitianū (rebus pacatis) cū ingēti gloria redierit. Ac sic. 18. Imperij eoz anno Romā cū insigni pōpa redientes de eis oibus triūpharunt. Eo. n. in triūpho Marcei currū antecedebrāt coniuges: sorozes: z liberi: ac proceres innumerabiles cū oi preda qua partbos spoliauerāt. Eoqz gloriofissime cōfecto: z rebus oibus vndiqz pacatis. Dioclitianus ad exornādā vrbe auz adiecit: Et inter cetera thermas ex suo noie mire magnitudinis extruxit. Quibus successibus elatus factus se: ut deū adorari z salutari ab oibus precepit. Et propterea ipse in oriētē z Maximianus in occidentē oēs ecclesias christianoz vastari z ipsos christianos affligi: z interfici vbiqz p̄cipiunt Id tū potius suasionē Maximiani q̄ suo p̄silio gestū ē. Et hec decima xpianoz post Maronē persecutio

fuit omnium qdē imantior et crudelior. In qua nō solū christiāos perimit: sed et scripture sacre igni cōbuste fue-
re. Si quis et xpianus i aliquo magistratu inuentus fuisset sublata eius dignitate tā q̄ ifamis hēbat. Hic nāq;
primus gemas uestibus et calciamētis inferi fecit: cū antea oēs impatores i modū iudicū iduerent: et clā-
dē tñ purpurā a priuato habitu plus hñnt. postremo tñ hic dioclicianus geti sue cōsulēs ipiū una cū ma-
ximiano dimisit: et apud salonas se recipiēs reliquū vite sue tps priuatus officio i quietē duxit. Deniq; tñ
post. 20. annū veneno extinctus fuit. Maximanus aut: et ipse in vite priuate pposito p aliquod tēpus apō
Mediolanū dioclicianū secutus fuit: q̄ q̄ non perseuerauit.

Papa. 30.

292

Marcellinus papa natione romanus p̄e proiecto post Caiū pōtificē sedit ānis. 9. et mēs. 4. Qui
6. pōtificatus sui āno iā diocliciani p̄secutione seuiētē cū a carnificibus captus cōpelleret dijs tu
ra exhibere metu p̄teritus tura eisdem idolis obtulit: atq; ea adorauit: Quo facto haud multo
post i se reuersus i sinuessa cāpanie vrbe secessit: et ibi cōciliū cētū et octoginta epoz indixit: Ad
quod: vt Gratianus i canone. 21. distinctioe. c. nūc at testat: Marcellinus squallidus et cilicijs indutus ve-
niens peccatū suū oibus astātibus cū lachrymis cōfites. p ea icōstaria debitā penā sibi tribui expostulauit:
sed illi renuētēs dixerūt: et petrū apostolū ea rōe peccasse: sed flēdo peccati maculā lauisse. Tu ergo: iquūit
te ipsū iudica. Et ille ad iudico: ait: me ipsū deponēdū: et ex nūc anathematizo q̄cūq; corpus. meū post mor-
tē tradiderit sepulture affirmās ob negatā xpi fidē nequa q̄ se sepulturā mereri: his dictis et cōcilio soluto
Romā iratus Marcellinus rediens dioclicianū adiit eūq; increpauit: q̄ dijs imolare eū ipulerit atq; ita
se xpianū eē cōstanti aīo cōfessus ē. Quo audito dioclicianus iussit eū cū Claudio Carino et Antonio ca-
pite truncari: quoz corpora cuz dies sex et. 30. insepulta iacuissent via. s. publica: tandem petri apostoli iussu
qui Marcello pontifici apparuit via salaria in cemeterio priscille sepeliuntur. Et tūc cessauit episcopatus di-
es 25. eorum autem festum sexto calendas maij celebratur.

Papa. 31.

301

Marcellus papa natione Ro. p̄e bñdico post marcellinū pontificē sedit annis. 5. et mēs. 6. et die-
bus. 21. Qui h̄ multis maloz turbinationibus vexatus fuisset: diuino tñ cultu: ut par erat: inētus cōsti-
tuit Gratiano teste ne quis generale cōciliū celebrare possit absq; speciali sedis apostolice aucto-
ritate ut habet in canone. i 7. di. c. Synodū: itē voluit: ut quilibet iudicio grauatus sedē aplicam appellare
possit. 2. q. 6. c. Ad romanā: censuit itē ne quis ylo modo iudicaret nisi p̄ntialiter accusaret vel p̄uincere
tur. 3. q. 9. c. Non oz: Statuitq; p̄terea ne q̄s clericus cuiuscūq; ordinis existeret sine sui superioris licētia
apud secularē iudicē attraheret ut. xi. q. i. c. Clericū. Hic cū priscillā matronā romanā mulierē siquidē san-
citate et diuinitis insignē haberet charissimā eius suasu cemiteriū magnis impensis in via salaria cōstruere
fecit. Deinde ipse marcellus titulos. 25. in vrbe roma quasi tot dyoceses cōstituit et quāmaxime ad cōmodi-
tatē baptisimū: et ad eoz oportunitatē. qui ex gentibus ad fidē quotidie cōnolabāt. Eius aut precibus luci-
na nobilissima Romanoꝝ matrona ecclesiā Romanā et cleꝝ rez suaz heredē instituit. Ad cū Maxētius
Cesar postea intellexisset: et Lucinā relegauit: et marcellū captū: et minis et terozibus epātū depōere et xp̄z
abnegare iussit: Qui cū maxētij p̄cepta cōtēderet iratus Cesar i vilipēdiū xpianis ad custodiē-
da aialia eū misit. Quo tñ i loco nec cōsuetas orozes vnq̄ nec ieiunia cōtinua p̄termisit: nec et cleꝝ (pulvis
salte) gubernare destitit. Cleꝝ cū ibidē captiuus nouē mēibus p̄stitisset a clericis suis noctu liberatus fuit
Quo audito Maxētius de nouo Marcellū in stabulū redegit: vbi cū icōmode nimīū hītare tādē horrore
ferozēq; ac famis necessitate vitā finiuit: Cuius corpus Lucina i cemeterio priscille i via salaria. 7. calē. fe-
bruarij sepellit: quo et die eius natale celebratur. Eoz mortuo sedes vacauit dies. xx.

305

Decima xpianos persecutio: iā octo ānis a quodā Veturio militie magistro excitata: hoc āno dioclicia-
ni et Maximiani iussu p oēs orbis partes p̄mittit: Que qdē persecutio oibus p̄cedētibz imantior et diu-
tūrior fuit. Decē nāq; ānis p̄durās adeo acerbissima extitit: vt intra. 30. dies ad. xx. hominū milia: vt Eu-
sebius refert: p diuersi mūdi. p̄uincias martyrio coronaret. Ea quippe p̄secutio primū i asia apud nicome-
diā ciuitatē ob incēdiū quoddā domus regie fortuito cōflagrata inuitūz sumpsit. Existimās eiz iperatoꝝ q̄
id incēdiū ope christianoꝝ factū fuisset: p̄tra eos uehementer exarsit: et multos interfici plerosq; viuos in
ignē mitti iussit: et ecclesias vastari: scripturasq; sacras succēdi et exuri mādauit: hāc quippe seuietiā cū dio-
clicianus i oriētē: i syria: ap̄brica: egyptoq; exerceat. Multo magis maximianus i occidentē exercuit: quia
nullū tormenti genus fuit q̄ idem iniquissimus et malignissimus xpianis nō adhibuerit. Et cū innumera-
biles vbiq; extincti fuerit i n̄scriptos clariōres passos hic connumerare censui: Et primo.

Adauctus quidā romanus patricius vir christianissimus atq; sanctissimus apud ph: ygiām martirium
hoc modo suscepit. Ibidē nāq; cōstitutus cū quādā ciuitatē ouertisset: quā postmodū Dioclicianus exur-
fecit: quia ipse idolis sacrificare renuit a carnificibus captus primo occidatur: deinde flagellat: et postre-
mo capitis obrūcatione martyr efficitur.

Alexander miles strēnuus ex sacra thebeoz legione vnus p hoc tps apud bergomū ciuitatē n̄rām cum
christi dñi nostri nomē cōstātissime p̄dicaret: post innumerales virtutes ibidē opatas. 7. cal. septēbris ab
scissione capitis martirū glorioissime cōpleuit: Cuius quidē sanctissimū corpus grata vidua sanctissima
colligens in proprio predio sepellit: Quo etiā in loco postea celeberrimum i eiusdē sanctissimi martiris
honore templum exstructum fuit: quod nunc vsq; vetustissimum extare videtur.

Agues clarissima Ro. v̄go: et qdē memoratu dignissima: hac p̄secutione testate Ambrosio: apud romā

is. etatis sue a nō morte pdidit: et vitā inuenit: qā solū uite dilexit anctozē. Capta igit̄ a quodā Sēproniano vrbis p̄fecto post minas et terozes ac v̄bera plurima ī ignē cōiecta: sed minime lesa: tāde gladio ī pectore percussa. vii. cal. februaryi martirij palmā adepta ē: hāc q̄ppe cū idē Simpronianus scortari velle: et ad lupa nar nudā p̄duci fecit. Que turpitudis locū ingressā āgelū dñi p̄patū iuenit q̄ eā īnēso lumie circūdedit a deo vt nullus ītrogrediēs p̄ nimio splēdore ūq̄ vider̄ aut cōtiger̄ eā potuerit: ad quā cū p̄fecti filius īgres- sus fuisset ab āgelo p̄focatus ē. Sz illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Deniq; illa mortua et sepultra cū parētes eius assiduis p̄noctationibus ad ipsius sepulchrū uigilarēt: viderūt ī medio nocti silētio biāz agne- tē ī exercitu maxio v̄ginū mirabili veste fulgētē: q̄ dixit eis. Videte amātissimi p̄tes ne me q̄i mortuā luge- atis: sz cōgaudente mecū et cōgratulāmini qā cū his oibus lucidas sedes accepi: et illi sū despōsata ī celis: quē ī terris posita tota animi intentione dilexi. Quibus dictis agnes cū exercitu disparuit: Que visio postea diuulgata est: et vsq; ī hodiernum diē hec visio venerabiliter recensetur.

T Anastasia ē illustriſſima Ro. mulier publici cuiusdā potētissimi Ro. uxoz bis turbinibus ab ipso Publico cōp̄hēsa post diuinā custodiā ī carcere p̄ christo macerata: tāde cū. cc. viris et septigēt̄ femis ad īsulas pal- marias delata ibidē post varia supplicia ipsa igni tradita ē: sz et reliḡ codē die q̄ fuit vii. cal. ianuarij varijs cruciatibus extincti sunt. Hec enim cum bonarum litterarum cruditiſſima esset: de eius persecutiōe ad di- uū Eufogonū martirē ipsius multe extāt epistole eruditione et eloquentie plene.

T Barbara āt v̄go nobilissīma et ipsa bis tēporibus ī tuscia post dirā carceris macerationē: nervozq; cesio- nem: ac lāpadaz exustionē: necnon et mamillarum p̄cisionem: aliozum quoq; innumerabiliuz tormento- rum cruciationem ad extremū. ii. nonas decēbris gladio percussa martirium cōsumauit.

T Bonifacius martyr p̄ hoc t̄ps: vt eius h̄z hystoriā apud tharsū cilicie vrbē iussu diocliani passus: sz ro- mā delatus via latina sepultus ē: Qui cū cuiusdā matrone nobilissime noie Ziglæs p̄curator cēt: et cū ea ī stupro sepe misceret: tāde diuino nutu op̄uctus nō mō seclus deseruit: verū ēt ad culpā diluendā p̄ diuersa tormentoz genera ad martirij palmā ardēt̄ cucurrit: et capitis obrūcatiōe demū nonis iunij martirij cepit ēt quo die eius natale agitur: Ziglæs vero beata hoc audito mundo et pompis eius abrenūcians vni- uersa que possidebat ī paupes distribuit: et toto tempore vite sue dño ī oronibus et ieiunijs fuit: a quo postmodum tantā grāz p̄meruit: ut ī eius noie multis v̄tutū signis clamerit. Supuixitq; post cū ī bitu s̄a ctimoniali ānis. 13. et opibus bonis tāde cōsumata apud sanctū martirē rome sepelitur.

T Carpophorus qdā tuscus p̄sbyter: et Zibūdius diaconus hac tēp̄state apud īpolitānā ciuitatē cōp̄chē- si: p̄ crudeliter cedūt: deinde ī carcere (negato cibo et potu) recludūt: rursusq; eculeo diu torquet̄: ac post hec iterato ī carcere macerāt. Deniq; cū nullo modo acquiescere nollēt. 4. idus decēbris decollāt.

T Claudius et Nicostratus Simphorianusq; ac Simplicius viri clarissimi: et ī arte q̄drataria p̄tissimi ro- me p̄ hoc t̄ps via lauicana hoc mō passi sūt: p̄ nāq; ī carcere trusi: deinde scorpionibus grauissimis cesi: sz cū a fide xpi mutari nō possēt: Dio. iussu p̄ iudicē ī mari p̄cipitati sūt. et sic 4. cal. octo. martirij cōpleuerit.

T Crispinus et Crispianus viri celeberrimi sub hac persecutiōe apud suessionē vrbem capti et iudici p̄fē- tati post imania tormēta sibi a carnificibus illata gladio trūcati vii. cal. nouēbris martirij coronā p̄ceperit.

T Christophorus martyr icōpabilis magnitudinis et virtutis vir p̄ hoc quoq; t̄ps ī licia asie p̄uincia vrbē samona p̄ christo hoc mō morē p̄tulit. primo eiz v̄gis ferreis astritus: flāmisq; exustus fuit: sz cū diuina v̄- tute saluatus cēt: ad vltimū sagittaz ictibus cōfossus: martirij tāde 8. cal. aug. capit̄ obrūcatiōe cōpleuit

T Cosmas et Damianus xpianissimi viri ac celeberrimi medici apd egeā ciuitatē cōp̄chēsi hoc tēpore post vicula et carceres: post maris dimerionē: atq; ignē: lapidationēq; ac sagittas diuinitus supatas capite p̄- si sūt. Martirijati sūt aut̄ bti cosmas et damianus antimus Leontius et Euprepius quinto calēdas octo- bris: hoc est vigesimo septimo diemēsis septemb̄ris.

T Catherinā egyptiacā p̄clarissimā v̄ginē bis t̄poribus floruisse: et martirij p̄tulisse eius tradit hystoria: Hāc quippe generosi sanguinis orā inuenio: Cuius pater noie Costus ī vrbē alexandria rex fuit: a quo et si maximū patrimoniu accepisset: et ī pupillari etate patre ipso rege orbata fuisset: nō tū īt̄ diuitiaz deli- tias ocio et mollitici femine deditā fuisse cōperio quinimo: et si p̄ceptozē ignoremus: tāta eaz rex peritaz scia p̄ditā legimus vt mirabile visum sit qd ī tā tenera etate: vt eius refert hystoria: cū oibus certamē dispu- tationis suscepit. Pā taz versatilis et diuini ingenij erat: ut oibus p̄ varias syllogismoz cōclusiones ale- gorice: methonimice diserte ac mystice rīderet. Hec itaq; p̄clarissima v̄go adhuc ī paterna domo apd alexandriā existēs: seruēte adhuc Diocliani p̄secutiōe: et Maxētio cesare Maximiani filio ibidē existēte cū aliqui quosdā xpianos flētes metu mortis: cōspexisset ad p̄phana sacrificia ipellit: vebemēt̄ cordis dolore fauciata: ad cōspectū Maxētij audacter accessit: et eū de crudelitate durius increpauit: p̄pter qd iratus ce- sar iussit eā ī custodia recludi: cui angelus dñi apparēs dixit: cōstanter age grata deo puella: qz tecū ē dñs pro cuius honore certamē suscepisti. Ipse. n. ipetū vbi ifundet ī os tuū: pro quo aduersarij resistere nō va- lebūt quimo p̄ te multi cōuersi: ad xpm cū palma martirij introibūt. Ad et factū ē: qz et. 50. phōs et porphy- riū Maxētij necessariū ac ipsius Cesaris vxozē: atq; alios v̄triusq; sexus innumerables disputatiōib et do- ctrinis xpi iugo subdidit et ad celestia regna p̄ martirij p̄remisit. Illaq; diu tota equuleoq; verata: et rota- riū gladijs dilaniata: et ob hoc a xpo despōsata: tāde obrūcatione capitis martirij coronā adepta ē. Cu- ius quidē sanctissimū corpus angeli cōfessit; rapiētes ī monte synai detulerunt et ibidē diuinitus obsequijs

bonozificētissime sepeliet. Cuius quidē natale celebrať. 8. calendas Decembris.

Cyrriacū quoq; diaconū cū largo & smaragdo nobilissimū virū p hoc tps cū alijs. 20. Rome in via hostiē si passos eoz bystorie tradūt. Ipse eiz Cyriacus cū diocliciani filiā noie Artemiā a demonio liberasset: & vno nro iesu xpo p baptismū cōsecrasset: atq; similf Jobiā Saporis psaz regis filiā: a Diocliciani filio tētus ē: cū alijs xpianis & in custodiā missus. Unde q; paulopost per iudicē carpasitū cductus p mū caput eius pice reliqta perfundi fecit: & itez in carcere retrudi. Et post dies. 4. rursuz e carcere eductus in catasta ip suz extēdi fecit & nervis crudis durissime cedi precepit: quibus gestis: iussit illū diocliciani filius cū largo & smaragdo & alijs. 20. capite trūcari: Quoz corpoza beatissimus marcellus papa vna cū Lucina matrona xpianissima i pdio suo via hostiēsi miliario ab vrbe Ro. 7. sepeliet. 6. f. idus aug. q̄ die eoz nat. celebrať

Comminus qdā vir scīssimus his tpbus cū psecutiōis rabiē declinare vellet a satellitibus Maximiani p tinus cōphēdit: & iudici pntat: qui statiz eē vrbe in via claudia cū pducēs. 7. idus octobris gladio ipsim perenti fecit: & cum gloria martyrij ad christum destinavit.

Chorothea quoq; virgo gloriosa apud cesareā capadocie vrbe p hoc tps cōprehēsa pro xpo hoc mō martyriū pmulit. pmo nāq; in equuleo diu vexata deide palinis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In cuius quidē p̄fessione cū quidā scholasticus noie Theophilus fuisset puerus. a carnificibus statiz cōprehēdit: & ad suppliciiū pducif. Cūq; & ipse ab eisdē gravissime diu tortus fuisset: nec a fide nullatenus: diucl li posset: nouissime codē die gladio cesus ē. Quoz festū. 8. idus februarij celebrari iussum fuit.

Culalia quedā hispalēsis virgo: per id tempus cū. 15. tantū esset ānoz: in ciuitate emerita pro xpi p̄fessione ne Baciani p̄fidis iussu primo in equuleo suspēna & exungulata demū cū ardentes ad vtrunq; latus ad mote fuissent: igne hausto. 4. idus decembris deo spiritum reddidit.

Cleutherus quidā clarissimus miles sub hac persecutione apud Nicomedā asie vrbe cū alijs innume- rabilibus martyr efficit: Equibus alij gladijs obrūcati alij ignibus cōcremati: alijq; in mari p: ecipites vati: postremo & ipse Cleutherus hic cum diu p singula corporis membra cruciaret & semp validior effice retur: demū velut auz ignib; examinātū: sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisiū introiuit.

Ceuphemia vgo nobilissima tēpestate hac apud calcedonēse asie urbē a p̄conile quodā noie p̄isco cū alijs lxx. cōphēsa cū deo marti imolare noller oia tormētōz genera i ea expēdit: q̄ oia p xpo cōstāt ptulit: v3 carceres: vbera rotaz: argumēta: ignes: lapidū āgulariū pōdera: bestias: vgarū plagas: ac securēs: & igneas sartagines: rursūq; a bestia morsā imaculatū ipūz deo reddidit. Cuius corpus matr noie theodora: & phi loption p̄ sepeliet. Cōpletū ē at euphēmiē martyriū. 16. cal. octo. & eo die eius natale celebratur.

Ceuplus siculus diaconus isto tpe i carbania vrbe a Maximiano ipatore cōphēsus cuz diuissime p xpi p̄fessione contortus fuisset: radē martyrij palma gladio cedente pridie idus augusti percepit.

Cfelix qdā apulie eps cū adaucto & Januario p̄byteris: necnō & fortunato ac Septimo lectoribus his tē poribus i venusia vrbe apulie cōprehēsi cū ibidē multis diu vinculis & carceribus fuisset macerati: ideq; q̄i p totā ap̄ricā & siciliā cū multis afflictionibus pducti: radē 9. cal. nonēbris occisiōe gladij sūt p̄sumati.

Citē alter & Fortunatus germani hac p̄secutiōe apud agleiā vrbe p xpo passi sūt. ij. ap̄pe i eculeo su- p̄si circa eoz latera ministri diaboli lapides ardētes apposuerūt: q̄ qdē diuina virtute fuerūt exticti. Quo viso ex eculeo eos amouētes seruētī oleo illos p̄fuderūt: s3 cū minie fuissent lesi data sūt 3° idus iunij capi

Ceorgius tribunus & verus xpi miles hoc tpe i p̄side ciuitate diospoli veluti alter curtius (te trūcati sūt. Ro. & Cordus atheniēsū rex p̄zie sue libatiōe sese inēnitōi ad draconis occisiōē & martyrij toleratiā dedit. Quippe itefecto dracone post eculei extēsiōe: totiusq; corpor/ laceratiōe: & viscerz effusiōe ac sa lis p̄fricatiōe necnō & alioz tormētōz p̄fessione ad vltimū martyriū capit/ absctiōe cōpleuit: Cuius q̄ dē passionis gesta & si int apocriphas scripturas cōputēf: ipsius tñ illustrissimū martyriū int coronas mar tyz dei ecclesia venerabili honorat: vt ex decreto niceno p̄: sicut hēt i can. 15. di. c. Sca ro. ecclesia: De quo diuus Ambro. sic ait: Georgius fidelissimus xpi miles dū xpianitat/ p̄fessio tegeref solus int xp̄colas di filii cōfessus ē. Cui et tāta fidei cōstātiā diuina grā cōcessit: vt et tyrānice p̄tatis p̄cepta p̄cederet: & inume rabilū nō formidaret tormēta penaz. Felix: igit: & inelytus dñi p̄liator: quē non solū temporalis regni blanda non persuasit. p̄missio: sed persecutore deluso simulachroz eius portēta in abyssum proiecit: huius autē iclyti martyris caput: cū postmodū venetijs delatū fuisset i eius honore mōasteriū & ecclia erecta fuit qd nūc usq; maxima cū ueneratione perseuerat. Eius at natale. viii. cal. maij ab oibus xp̄colis celebrať.

Choronius Romanus miles his tpbus cū apud Nicomedā existeret & Diocliciani p̄secutiōe: quam xpianis iferebat plurimū detestaret: ab ipō impatore captus iussus ē suspēdi & fragris toto corpe lamari: & viscerib; eius pelle nudat/ aceto & sale p̄fudi: deide cū i craticula ipōitū mādanit crudelit/ affari: s3 adhuc eo supuinēte. v. idus septē. la q̄o fec eū necari: iteriecto deide tpe corpus eius Ro. dlatū via latia sepultū est.

Ceruasius & p̄tansus germāi natōe mediolanēses p̄re Vitalē viro scō & mre Valeria vno ptu gēti: hac tumultuāte p̄cella i eadē mediolanēsi vrbe a quodā Astasio comite sūt passi: hi nāq; pētibus orbari p̄fessi vniuersū p̄rimonū vēdiderūt & paupibus erogarūt: & sese i vno cēaculo celudētes p. x. ānos ieiunij & orō nibus ac lectōibus p̄tinuis deo fuerūt. xj. aut āno ab eodē Asta. p̄phēsi ad palmā martyrij p diuersa tor- mēta p̄uēf: nā id comes p̄mū radiū plūbat/ cedi fec̄ dōec sp̄s exalar. altez vō sustibus cesū capite trūca ri fec̄: quoz corpoza cū ānis mlz ignita fuisset: amb; dño ruclate icōrupta adō sp̄ijt vt eo die iterēpta fuif

se videbantur. martyricati autē fuerunt hi beatissimi martyres sub die. 13° calendaz Januarij.

Euencus itē Ro. miles hoc tpe a Diocliciano captus Rome eius iussu crudelissime cedit: postea in eculeo lenatus crudelē in modū vngularū diutina laceratiōe vexat: ac lapadibus ardetissime inflamat. Et cum i fide xpi pstantissimo aio pssisteret: diceretqz: Nō est rex pter xpm: p quo si milies occidar: ipm mihi de ore: ipm de corde mme auferre poteris. Gratus Dioclicianus ei caput. 8. calē. Septēbris auferri pcepit. Et eo die eius natale ecclesia agit.

Adrianus quidam Romanus per hoc tempus apud Nicomediaz ciuitatē cum alijs vigintitribus post multa et inanisissima supplicia sexto idus Septēbris crurifragio martyrium consumauit.

Berasmus capanus eps vir illustrissimus atqz scūssimus hac et tēpore iussu Diocliciani pmo plūbat: et sustibus grauer macerat et vilaniat. Deinde resina: sulphure: plūbo: pice: oleoqz pfundit: s; mme ledit: quo miraculo mlti ac multi cōpūcti: idolis abrenūciātes xpiani effecti sūt: ipm aut iuictissimū martyrem accipiētes cū inēso ferri pōdere i carceribus arctissimis icluserūt: a q̄ qdē et āgelus dñi paulopost eduxit: Sed cū adhuc eius clarissima vulgarent miracula: rursus a Maximiano impatore detinet: et diuersis supplicijs torq̄tur. Interqz i olla q̄ plūbo: pice: cera: resina et olco seruēfacta fuerat: missus diuina virtute illesusqz euasit. Tandem deo vocante. 3. nonas Junij sacro sine quieuit.

Hylaria matrona clarissima sanctissime Aphie virginis mī: hīsdē tēporibus cū in Augustana italie ciuitate ad filie predicte sepulchrū cū Vigna et Lumenia atqz Euprepiā sacris virginibus excubaret: ibidem accessio igne pro constantia fidei p̄dic idus Augusti exhausta fuit.

Ianuarus Bencuetane vr̄bis eps p hoc tēpus et ipse cum duobus diaconibus: Questo et Proculo: ac alijs compluribus post vincula et carceres. 13° calendas octobris capite cesus occubuit.

Ioāne quēdā eruditissimū virū his turbibus apud Nicomedia ciuitatē hac de eā passus fuisse tradunt Ipse enī cū eloquentissimus eēt fidei calore succensus: cū aliqui quēdā librū in māibus ipioz vidisset: i quo qdē tyrānoz crudelia edicta p xpianos descripta erāt licetā māu e māibus ipoz ipioz detraxit et raptū p festi discerpit: qd cū Diocliciano et Maximiano impatoribus i eadē vrbe p̄stitutū relatu fuisse: ira p̄cū oia supplicioz gnā i cū dōec expiraret expēdi iusserūt: q̄ scē vir dei (vt erat aio nobilis) tāta cuius vultus et spūs alacritate ad finem vsqz pertulit: vt nec tristis quidem pro his videri potuisset: passus est itaqz dignissimus athleta. 7. idus Septēbris: quo die festo honoratur.

Iulianus qdā gnē antiochēsis vir xpianissimus p idipm tps apud Romanā vr̄bē cū Basilissa v̄gic a Diocliciano impatore crudelissime passus fuit: hoz duoz certe mire legūtur et referunt passiōes cū qbus fuit venerabilis multitudo sacerdotū et mīstroz ecclie xpi: q̄ qdē pp imāitatē psecutiōis ad eos cōfugerat: cremata ē: post quos et Antio. p̄sbyter et Celsus puer vna cū mīre ac alijs oplimi q̄ oēs. 5. idus ianua. mortē ptulerē.

Iuliana ē v̄go pclarissima natiōe comēsis hoc ipso tpe apud Comū cisal. gallie vr̄bē suā capta martyrium sensissimū ptulit et cū glia martyrij padisū itroiuuit: q̄ppe cū varia tormēta p̄mum constantissime pertulisset: postea palam cū diabolo conflixit: et de ipso clarissime triumphauit: indeqz flāmas igniuz et ollam seruētem superans palmam martyrij capitis obruncatione. i 4. calen. Martij adēpta est.

Leoada quozqz celeberris v̄go his tpibus a Bactiano Hispaniarū p̄fecto tanquā christiana capitur: et apud Toletū vr̄bem carceri mācipatur: vbi cū grauissimos beate Eulalie et reliquozum martyrum audiret cruciatūs: positus in oratione genibus. v. idus Decēbris impollutū deo reddidit spiritum.

Lucia v̄go deo deuota natiōe Sicula et speciosissima iter ceteras itule illius v̄gies ac p̄secutiōe apud Syracusanā or̄tus sui ciuitatē passa fuit: hāc mīr noie Euticia p̄mo cuidā p̄claro iuuei desposauerat: sed receptū v̄sisqz b̄tē Agathe martyris miraculis rogauit matrē ne de cetero spōsūz eidē noiare dignaret: quā qdēz grāz obtinē tādē p̄meruit. at illa cōfessi ap̄.ū p̄monitiū paupibus et viduis et orphāis distrahē sategit: quo audito spōsus i iudicio pascasij p̄sularis vr̄e p̄p̄dit: dicens spōsā suā xpianā eē et cōtra leges viuē augustozū: quā idē Pascasius coripiēs ad sacrificia demonū psuasit: cui illa sacrificiū verū et imaculatū apud deū et patrem: hoc ē visitare pupillos et orphānos in tribulatiōe eozū Pascasius dixit: p̄monitiū tuū cū corruptozibus expēdisti: et iō q̄si meretrix loq̄ris: et nisi meia dictis obtēpaucris faciā te ad lupanar tāq̄ scortū adduci: et statim lenōibus p̄cepit illā ad lupanar trahi: quā qdē spūs scūs tāto pōdē fixit: vt pētus moueri n̄ possz et adhibitis funibus et plurimis bou paribus: deniqz et cū pice: resināqz ac seruēs oleū illeclā ptulissz: gladiū i visceribus mergi p̄cepit: ac sic idi. septē. spūs cūsit: cuius passiōe et scitate eadē Syracu. ciuitas sp̄ decorata ē.

Aenna miles egyptius nobilissimis or̄tus natalibus p hec tēpora in Scythia Metropoli pbrygie salutarie passus ē. Hā postq̄ hic celesti regi in eremo secreta cōuersatione studuit militare: ad publicū proce dens se xpianū cēlibera voce declarauit: qd audiēs Pyrrhus dux iussit eū ap̄p̄bendi et suis aspectibus p̄sentari: cui dixit: Sacrificia dijs et oīs q̄ per ignorantia gelisti ignoscētur tibi: q̄ cū obtēperare nollit: eo subēte tandiu neruis et diris cruciatibus cesus ē donec platee locus sanguine ipsius sedaretur. Deinde in eculeo lenatus et exungulatus lapadibus aduritur. Deinde depositus ligatis māibus et pedibus p sudes ferreas trahi p̄cepit: q̄ oibus in rebz et cruciatibus vsqz i finē i laude et cōfessione oipotentis dei imobi lis permāsit: Deniqz data sentētia gladio aiaaduerti iussus fuit: cuius corpus cū igni traditū fuisse et medio a xpianis furtim ereptū mūdus lintiaminibus debita veneratiōe in cemeterio. 3. idus Nouēbris cōditus est. Postea in Constantinopolim translatum digno honore nunc vsqz veneratur.

Theodorus primus olympiade et postea Tyri civitatum eius his temporibus in Calcide civitate que Nigropotum appellatur (ut diuus scribit Hiero.) martyrio coronatur: quod cum eruditissimus esset vir multa edidit documenta: et presertim de mundi creatione eisdem in carcere revelata: et alia multa que videre non merui. passus autem fuit hic Theodorus. i. 4. calendis Octobris.

Marcus et Marcellianus germani et cives Romani sub hac persecutionis rabie a quodam Sabiano duce comprehensi statim ad stipitem ligari iussit: et pedibus eorum acutos sudes ifigi precepit. Sed cum non cessaret laudari non desinens in Iesu Christi lancea per latera eos transfigi mandavit quod vulne. i. 4. cal. iulij cum gloria martyrii ad celos volarunt.

Maximus quidam et Claudius viri clarissimi per hoc ipsum tempus cum prepedigna uxore primi et duobus filiis in urbe Hostia a satellitibus Diocletiani tenti in exilium deportantur: et xij. calendis Martij incendio concrematur: ac sic eo incendio odoriferum martyrii sacrificium deo obtulerunt.

Mauritius et Exuperius candidus ac victor cum Innocentio sacre thebeorum legionis primicerij illustrissimi per hoc tempus in urbe Maximiano in Gallij civitate sed uno loco quod agamus cuius sex milibus sexcentis sexaginta sex per christo gloriosissime martyrio coronatur: huiusmodi ex orientibus partibus in auxilium in Maximiano accersiti in Gallia venerunt: viri in rebus bellicis strenui: virtuteque nobiles: sed fide nobiliores: quod erga imperatorem fortitudine et erga Christum deuotione certabant: hos itaque Maximianus angustus: cum ad dilaniandos christianos desisteret: suis precepit nequaquam obtinere voluerunt: propter quod indignatus Maximianus iussit eos per uribus in locis diuersis cruciatibus interfici: horum autem primiceriorum et multorum socioz corpora post multos passiois sue annos sancto cuidam episcopo nomine Theodoro reuelata in eorum honorem ibidem basilicam fabricauit. Eorum autem natale. x. calendis octobris celebratur.

Petrus quidam alexandrinus eius vir omnibus virtutibus insignitus: et in diuinis scripturis nulli horum hominum inferior per hoc ipsum tempus veluti dei sacerdos et hostia Diocletiani in usu subito rapit: et. 7. cal. Decembris capite truncatur. passus fuit autem cum eo alij plures episcopi et clerici cum laicis fere sexcenti sexaginta trucidati sunt.

Pantaleo vir illustris et medicine artis eruditus: et ipse hoc tempore apud Nicomedia civitate per fide Christi eculei pena et lapidatione exultione mirum in modum cruciatus est: sed inter hec domino sibi apparere aliquotulum refrigeratus est. Tandem ictu gladii. 5. calen. augusti martyrium consummauit: hic cum ab Hermolao presbytero baptizatus fuisset: multa miracula fecit: propter quod et patrem suum ac senatorem Eustorgium Christi fidei subingavit.

Primus et Felicianus cives Romani viri religiosi hac persecutione a pontificibus temporum apud Diocletianum accusati quod essent christiani comprehensum: et ferro vinciti in carcere recluduntur: quibus statim affuit angelus domini qui eos consolatur. Post aliquot dies ad Herculis phanum perducti: cum nollet sacrificare grauissimum penis sunt affecti: verum cum nulla ratione possent eos promouere ut sacrificarent: duxerunt eos extra civitatem via numentana miliaria. xiiij. ferro vincetos: vbi nunc paria simul: nunc separati diuersa et exquirit perferentes tormenta: tandem si mul. 5. idus Junij felix vite cursum gladio aduersi consumauerunt: horum autem corpora nocte a christi anis sublata ad arcus numentanos iuxta arenarium sepelierunt.

Petrus quidam exorcista et Marcellinus presbyter eodem anno Rome in carceribus constituti: cum multos ad fidem Christi suis eruditionibus et exemplis conuertissent: post varia tormenta. 4. nonas Junij sunt decollati.

Pamphilus autem grecus presbyter Eusebij cesariensis necessarius insignis quidem theologus sub hac persecutione testate Hiero. apud Cesarem palestine urbe passus est: cuius quidem vita idem Euseb. tribus voluminibus egregie descripsit: hic adeo diuorum voluminum fuit cupidus ut magna parte librorum Origenis manu sua descriperit: quos quidem diuus Hiero. in cesariensi bibliotheca tanta auaritate se vidisse et legisse dicit: ac si Cresi regiam se consecutum fuisse. Scripsit autem hic Pamphilus Epitologeticum pro Origene et alia multa. Passus est autem hic beatissimus martyr. i. die mensis Junij quo die eius natale celebratur.

Petrus et alter Diocletiani cubicularius huiusmodi temporibus apud Nicomedia civitate: Diocletiano ibi existente: passus est: hic cum liberius redargueret dominum in mensis martyrii supplicijs: et id est parte Diocletiano in medium proferret iratus impator iussit eum suspendi: et flagris diuissime torqueri: deinde aceto et sale perfundi et postmodum tandem in craticula affari donec emitteret spiritum. Ac sic iste vere Petri et fidei et nois extitit heres.

Quintinus ite gallus miles per hoc tempus in oppido viciniam. 2. cal. Nouembris a Maximiano impatore martyrium tulit gloriosum: cuius corpus postea post. 5. et quinquaginta annos angelo reuelate incorruptum repperit fuit.

Ruffus et clarissimus miles Ro. et ipse ob fidei confessionem Rome a Diocletiano cum omni domo sua per hoc tempus comprehenditur: et. 4. calen. Decembris multis plagis affectus christi martyr efficitur.

Sabinus spoletanus episcopus sub hoc tumultu apud eandem urbem cum multis clericis aliisque christianis comprehensus: et quomaxime Exuperatio et Marcello diaconibus atque Venustano insigni viro: et eius uxore ac filiis passus est: e quibus Exuperatio et Marcellus in eculeo suspensi fustibus grauiter fuerunt mactati: ide eorum latera ab arsa igne adhibentes martyrium constantissime susceperunt: quibus mortuis Venustanus cum uxore et filijs haud multo post gladio necatus martyrium compleuit: Sed et Sabinus predictus episcopus post manus detractionem et carceris relegationem tandem flagellis cesus fuit: donec redderet spiritum: horum deinde natalitia. 3. calendis Ianuarij celebrari iussa sunt.

Saturninusque preterea presbyter: et Sisinius diaconus per hoc tempus Rome comprehensi in carcere diu macerantur. Undeque exhibiti ob christi confessionem a prefecto urbis in eculeo leuantur: et ibidem nervis attractantur: necnon et fustibus ac scorpionibus grauissime ceduntur: Nouissime cum adhuc superui-

nerent gladio trineati sunt: quibus mortuis eorum corpora via Salaria sepulta fuerunt.

Sebastianus illustrissimus vir natione carbonensis et prime cohortis Diocletiani princeps et moderator: verusque dei cultor: hoc quod tempore cum multos christi martyres exhortationibus alijs doctrinis in fide christi continisset: et trepidas illorum mentes confirmasset: quod esset: intrepide confessus est: Quo audito statim Diocletianus illum comprehendit: et sub titulo christianitatis ad Ro. cathacubas perducere fecit: ubi eum in medio campo a militibus ligari et sagittari crudelissime precepit: et cum adhuc supuiceret: tandem eum fustigari precepit: donec spiritus redderet: quo mortuo satellites Diocletiani corpus eius in cloaca piecerunt. Et Sebastianus beatus Lucine apparuit dicens: Corpus meum ex tali cloaca leua: et ad cathacubas perduc: et ibi nec illud sepelire facias: quod et factum est. Martyrigitus est autem hic diuus Sebastianus in vrbe Roma sub die. 13. calendaz Februarij. Sicut autem hic Sebastianus propter christianitatis titulum totius prudencie vir: in sermionibus verax: in iudicio iustus: in consilijs prouidus: et in commisso fidelis: ac in vniuersa morum honestate preclarus.

Sergius et Bacchus viri nobilissimi: propter hos tumultus apud paucos: que Augustia Euphratesia nuncupatur a Maximiano Augusto hoc modo morte pertulerunt: primo namque Bacchum necuis crudis tandem cedi fecit: quo adusque totus corpore discerptus et laceratus vltimum emitteret spiritum: Quo mortuo statim ea die Sergium corthurnus pedibus iduens et exaians cum in fide fixum et stabilem deprehenderet data sententia cum decollari precepit: Idque nonis octobris gestum fuisse legimus. Quo quidem die eorum memoria veneratur.

Susana virgo sanctissima natione Balmatea nobilissimis ortu natalibus: Cuiusque pape neptis sub hac persecutone Rome. 3. idus Augusti capitis obtruncatione martyrium compicuit.

Syburcius eques Romanus et ipse eadem die cum beatissima Susana predicta Rome inter duas lauros a quodam iudice Fabiano comprehensus est: Cuius iussu cum inter arduos carbones nudis incederet pedibus: et in maiori constantia christum confiteretur. 3. idus Augusti gladio animaduertus est.

Syberius quidam et modestus atque Florentia preclarissimus christiani per hos tumultus in territorio Agathe siccomprehensi. 4. idus Nouembris varijs tormentis cruciatum martyrium susceperunt.

Theodorus miles et vir christianissimus pro hoc tempore apud Amasiā in Armenia civitate pro confessione fidei captus in carcere traditus: et ibidem fortiter cedit: Sed cum sic non posset villo modo a fide deuelli: propositus quidam noie Brica: fecit eum eculeo suspensi et vinculis ita corrodere donec eius interiora omnia nudarentur. Nouissime data sententia. 5. idus Nouembris ignibus ardentibus comburendus traditus est: Quo extincto quidam mulier noie Eusebia illius corpus colligens traiecit in possessione suam in loco qui appellatur Euchayra.

Theodosia virgo nobilissima et ipsa hoc tempore apud Cesarea in Cappadocia civitate confessoribus se vltro in custodia socians a iudicibus detinetur: et eculeo pena diu ac diu cruciatur: Sed postquam domini virtute devictis et ags ac bestijs fuit eruta nouissime capitis obtruncatione. 4. nonas ap. illis martyrium compleuit.

Vitalis et Agricola per hec tempora apud Bononiā in Italia civitate passos diuus Ambrosius sciens: horum simus. Vitalis cum Secundi esset vnius a persecutoribus primo tortus fuit: et cum christus negare cogere: ille aio inuenissimus apertius dominum nostrum Iesum christum profiteri cepit: Qui ira successit omnium tormentorum genus in eo exercueret: et cum non esset in corpore eius locus sine vulnere: oratione ad dominum sudit: qua completa spiritum emisit. Agricola vero cum persecutoribus non acquiesceret cruci affixerunt. passi sunt autem predicti martyres pridie nonas Nouembris.

Vitus puerulus natione Siculus his temporibus cum Modesto et Crescentia nutritoribus suis apud Siciliam insulam martyrium protulit gloriosissimum: hic quippe Vitus in puerili etate virtutibus omnibus maturus a sacrilego patre noie Hyla retentus fuit ut a cultura dei recederet. Sed cum nollet blandis patris acquiescere sermionibus: penis grauissimis afflictus est: et cum amplius affligere cum meditare: monitu angelico nauem conscendit: et comitantibus secum Modesto et Crescentia nutritoribus ad Tonagritanum territorium nauigauit: ibidem per aliquod tempus in orationibus incognitus persistens: ad Diocletianum. pendente demone tandem adductus est: cuius filium a demone obsessum cum orationibus curasset: Diocletianus illum persuadere cepit: ut cultura dijs impenderet: sed cum ille suadulis Augusti non acquiesceret: arctissimis vinculis ferreis astringit et in carcere terribilissimum includit. Sed cum in fide christi vna cum nutritoribus predictis permaneret immobilis: iussu sunt in ollam refina et pice succedam iactari: sed cum illesse egressi fuissent: in catasta eos extendi imperator iussit: et tandem cedi donec eorum ossa discinderentur: et sic cum cederent exclamavit Vitus: et dixit: Domine deus meus libera nos: et confestim angelus dominum eripuit eos: et perduxit iuxta fluvium Syler: ibidemque orantes ut dominus in pace susciperet animas suas: statim expirarunt: Eorum autem corpora florentina mulier illustrissima collegit: et in loco que dicitur Marianus cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt autem predicti sancti martyres. 17. calendaz Julij.

Victor autem mediolanensis civis a primicia etate christianus his temporibus cum in castris Maximiani augusti militie deseruiret: ad ipsum Maximianum tanquam christianus perducit: et cum ab ipsis compelleret: idolis imolarum constanti animo recusavit: pro quod graniter cedi iussus est: et cum deo pretere dolorem expers efficeret: plumbo bulietum perfundit: et cum militum ex hoc penitus lederet: iubente Maximiano. 8. idus Maij capite cecus est.

Vincencius leuita vir inuicentissimus atque sanctissimus natione hispanus beatissimi pape Sixti discipulus diuique Laurentij martyris scia et virtute grauissimus: per hec quoque tempora apud Valeriam in Hispanie seu catholonic vrbe vna cum Valerio ipsius vrbis episcopo acerbillimum martyrium a Baciano prelide pertulit: ita ut cum summa pena carceris famis inopia: catenarum stridore: manibus: collo: cervicibus ferri podera sustinens pro omnes corporis artus mortalia supplicia pateret: Quod diuus pater Augustinus finem quodam mani

festat dicēs: Magnū z admirādū spectaculū noster aius cepit: nec imanisimā z perniciosissimā: sicuti so-
lent in Theatris quarūcumq; nugarū: sed plane vtilissimā z fructuosissimā voluptatē oculis iterioribus
hausimus: cū beati Vincentij passio legeret: Teret (ingr) videre inuictā martyris aiām cōtrā insidias an-
tiqui hostis: contra scuitiā iperij Baciāni: cōtra dolores mortis carnis acerrima conflictatōe certantem
z in auxilio dñi cūcta superatē: nā Baciānus ipse sanctissimū hoicm in eculeo p̄mū leuatū toto corpore di-
stendi fecit: distētūq; diuersis vulneribus cruciari: cruciatū ēt pectentibus lacerari: carnificesq; ad crudeli-
us seuicndū verberibus fecit vrgeri. Eiusdem deinde corpus in craticula positūz vineinis ferreis apiri: z
ardētes laminas ifigi: ac sale ignito aspergi: ac laceratū in teterrimo carcere fecit icludi: atq; ibi testas ac-
curatissimas congeri: i lignoq; pedes eius affigi: z sine humano solatio derelinq; Ea q̄ppe supplicia: mul-
toq; maiora diuini Vincentiū prestantissime vincentē diuus pater Augu. quasi admirans alio quodā ser-
mone dixit: Beatus Vincētius vere vicentius fuit: qz fortissime oia mort. pericula vicit. Vicit in q̄ in ver-
bis: vicit i penis: vicit i p̄fessione: vicit i tribulatōe: vicit exustus: vicit summersus: vicit viuus: vicit z mor-
tuus: qz eo mortuo (vt eius sacra habet histo.) angelos ei dixisse ferunt: Agnosce o Vincenti: qz pro cuius
noīe viriliter decertasti: ipse tibi coronā preparatā seruat i celis: q te victorē fecit i penis: Eius q̄ppe passio-
nem nobilēq; triumphū conspicuus verificator: prudentius luculentissimis versibus expressit. Be san-
ctus pater Augusti. huius sanctissimi martyris preconiū: quanto sit laudis honore excipiendū in vltis ser-
monibus demonstrat. Eius autē celebre festum. xi. calen. Februarij celebramus.

Papa. 32.

305

Eusebius papa natiōe grecus patre medico: z ipse medicus post Marcellū pontificē p̄rifer
cōstitutus fin Eusebiū sedit mēsisibus septē: fin vero Damasum annis. 6. z fin alios z p̄cipue
martinū ānis. 2. mensibus. 6. z diebus. 25. martyrio a Marētio tyrāno coronatus: qz Bra 5504
tiano testatē) cōstituit ne p̄phani (quos laycos vocamus) in iudiciū suū ep̄m vocare p̄sumāt
vt hētur in canōe. 2. q. 7. c. Laycos vō accusare. Statuit itē ne infames aut forislegi vllō mō
testes fieri possent: vt. 3. q. 3. c. Cōstituimus. Censuitq; puellā t̄mō per vba de p̄nā despon-
satā monasteriū ingredi posse: z id etiā intelligit de puero: vt. 27. q. 2. c. Despōsatā: hic ēt multos hēricos
recōciliavit eis t̄mō manū iponēs: cuius t̄pibus (vt aiūt) erux dñi ab belēa Cōstāntin m̄re iuēta fuit: z ab
ipsa exornata ac magna veneratiōe habita: Et p̄pterea idē statuit festū de crucis inuētiōe p̄petuo celebra-
dū: sicut hētur i decretis de cōse. di. 3. c. Crucis xp̄i: q̄ res quō stare possit ignoro: verū hic semel t̄m ordi-
natiōibus i Decēbrio mēse habitus. 6. nonas octo. martyrio coronatus ē z in Calixti cemeterio sepultus.

Viri disciplinis excellentes.

Arnobius ap̄fricanus clarissimus philosophus z orator disertissimus Lactātij firmiāi p̄ceptor: his tē-
poribus (z valde senex) etiā in p̄cio magno habitus fuit: q cū apud ap̄ricā rhetoricā florētissime diu do-
cuisset: etiā aduersus gentes complurima edidit volumina.

Lucianus eloquētissimus vir z Nicomediensis ecclesie p̄sbyter: per hoc tēpus cū nōnullos breues de
fide edidisset libellos: z ad diuersos epistolas multas: ac etiam in sacrarū litterarū studio multū laborassz
in Helinopoli Bythiniē vrbe pro Christo martyriū constanti pertulit animo.

Jacobus cognomēto sapiēs Aisibine psarū vr bis ep̄s multa p̄ hec t̄pa cōposuit: q̄ z vigitifex p̄bēdi vo-
luminibus: quoz tituli isti fuerūt. De fide z hereses. De charitate gnālī. De ieiunio. De sensu aie. De orō-
ne. De dilectōe p̄ximi. De resurrectōe mortuoz. De vita post mortē. De p̄nā. De hūilitate. De satisfactio-
ne. De v̄gitate. De circūciōe. De agimo. De b̄ndictōe. De castitate. De p̄structiōe tabernaculi. De gētū
p̄uersiōe. De regno p̄sa. z d̄ p̄secutiōe xp̄iano. ac alia m̄tra. Obijt deniq; hieo. teste: p̄stātij p̄ncipij t̄pibus.

Lactātiū isup firmianū pbūz z oratorē eminentissimū Arnobij p̄dicti philosophi discipulū hīsdē t̄pibus
floreuisse z magni p̄cij z nois fuisse p̄stat: eo qz cū Nichomedie rhetoricā doceret: a Dionysiano augusto
pp v̄tutis scie magnitudinē vocatus cū Flabo grāmatico Romā venit: vbi cū p̄ aliqd̄ t̄ps docuisset: tādeq;
ob discipuloz penuriā i extremā paupertatē deuēit: q̄ obzē ad scribēdū z p̄ponēdū libz osē p̄tulit: i q̄ qdē re
ēt multū valuit. Ipse. n. secūdus post Cicerōis tēpora ea in disciplina hēbat. Bemū in extrēa senectute cō-
stitutus Cēsaris crispi filij Constantinī p̄ceptor in gallia datus est: Cuius libri sunt isti: videlicet.

De diuinis institutiōibus aduersus gētes	li. 7.	Ad probum epistolarum	li. 4.
De ira dei pulcherrimum opus	li. i.	Ad cselepiadem	li. 2.
De opificio dei z formatione hominis	li. i.	De persecutione	li. i.
Ad Demetriū auditozem suū epistolarū.	li. 2.	Simpofium dum esset adolescens	li. i.

Etiā Depericū de ap̄rica vsq; Nicomediā exametris versibus. Itē alius liber q̄ Grāmaticus inscribit
cidē quoq; expositio in thebaide Statij papinij iscribit: sed stili diuersitas facit ambiguum.

Eusebius postea cesariēsis ep̄s q ob Pāphiliū martyris aicitā pāphiliū p̄gnomē accepit: eo qz cū codē
Pāphilio vine bybliotece investigator diligentissimus extiterit: vir qdē mēozatu dignissimus p̄ hec t̄pa tū ml-
tariū rerū peritia: tū igēio mirabili: z ap̄d gētes z ap̄d xp̄ianos iter phōs p̄cipuus z nobilissimus hitus est
hic cū aliquando arriana heresi laborasset ad Nicenā synodū accedēs: spū scō inspiratus patrū sentētias
secutus ē: ac deinceps vsq; ad mortē scissime cū Orthodoxa fide vixit: Quāobzē apud grecos fertur euz
ex synodi p̄cepto Symbolū maius edidisse: cuius qdem inuētiōi patres synodi nec aliquid addiderūt
aut detraxerūt: quibus gestis postea quattuordecim euangelice preparationis libz os: z in Porphyrium:

philosophum acerrimum christianorum hostem nouem ecclesiastice historie libros scripsit. Indeq; de vita Pampbilii libros tres edidit. In Isaiã contra Porphyriũ. xxv. De tẽporibus quoq; chronicaz li. i. Apologias itẽ sex pro Origene cõposuit. Itẽ cõmentarios crudelitissimos in cẽtũ z quinquaginta psalmos. Item etiã cum multis scõrũ martyrũ z cõfessorũ cognouisset vias. xx. lib. de eisdem sanctis scripta nit. Et hec ideo omnia: q̄ maxime preparationẽ euangelicam scripsisse ferũt: q̄ cũ apud gentes precipuus haberet phibitio: z paternã deoz religionẽ ob catholice veritatis amorẽ contẽpsisset: partim ad respondẽdum accusantibus suũ ppositũ: partimq; ad cõfirmãdum xpianoz religionẽ fecit. Fuit deniq; Eusebius hic post conuersionem Constantini magni: eidem quoad vixit multa beniuolẽtia cõiunctus.

Galerius. 37. Ro. imperator: hoc anno q est tertius ducentesimo z septuagesimo Olympiadis post Dioclicianũ imperare cepit: z vna cũ Constantio imperauit annis. 2. Nam Diocliciano z Maximiano ab impio se abdicatis: Galerius hic z Constantius comes: q primo Cesares simul (vt diximus) fuere Augusti facti statim imperiũ inter sese pertinere: z Valerio Illyricum cũ Asia z penẽ totũ oriẽs obtigit. Constantius vero vt Galliam z Hispaniam gubernãdas accepit: quas cũ per tredecim annos perhumanissime gubernasset Constantino z alijs

Galerius

360

sex filijs relictis ex helena vxore susceptis Ebozatiẽ diẽm obiit: z ob singularẽ eius mansuetudinẽ atq; cle mentiam summo oĩum consensu in deos relatum est. Fuit autem Constantius hic Claudij secũdi ex filia nepos: quẽ vt Dioclicianus impator vna cum Valerio predicto sibi affinitate z beniuolentia coniũgeret Theodoram Maximiani puignam ei vxore dedit: ex qua postq sex filios suscepisset eaz repudiãuit: q̄ repudiãta Helenã Anglorũ regis filiam captiua vxore duxit. At vero Galerius ipse cũ Illyricũ: aliãq; actotũ ferme orientẽ obtinisset: mortuo Constantino p̄dicto cum solus imperium administraret: mox duos cesares legit: Maximianũ videlicet q cũ Dioclitiano impium deposuerat: z Seuerũ z Maximianũ ipz orientẽ prefecit. Seuerõ vno italiã cõmendauit. Illyricũ vero: idest Sclauoniã sibi retinẽs: Quibusq; illis e uestigio inualiditatem incidit: sed ipsius impatiens manũ sibi conscium z mortuus est.

Elchiades papa natõẽ ap̄ber: post Eusebiũ p̄tifice sedit annis. 4. m̄si. 7. z diebus. 9. vir sane san ctitate z scientia multũ insignis: q vterat grauitate p̄clarus: Cõstituit ne q̄s vnq̄ aliqua suspitione aut ante verã probationẽ cõdemnaret: vt hẽtur in canõẽ. 2. q. i. c. Semp. Actuit itẽ diẽ dominicaz aut quintã feriam xpianis ieiunare: qz eos dies pagani quos sacros celebrabat: de cõfẽ. di. 3. c. Ieiunium dominici: Et cũ iã pestifera Manicheoz heretis in vrbe Roma inualescet: multa in oblationibus facien dis cõstituit necessaria: qbus peractis: z sacris ordibus semel habitis Maximiani iussu martyrio corona tur: sc̄peliturq; 4. idus Decembris in cimiterio Calixti via apia: Et tunc cessauit episcopatus dies. 17.

Papa 35.

308

Constantinus magnus huius nois p̄mus. 38. Ro. impator: ducẽtesima octuagesima olympia de imperiũ obtinẽs impauit anis. 30. z men. 10. Vir qdẽ optimus z omni laude dignissimus queq; cũ clarissimo quoq; p̄ncipi compare merito possumus: Nã militari gloria fortũatus erat: pacẽ petẽtibus libẽter dabat: sed z liberalitate z grã oĩum beniuolẽtiã sibi compabat: hic itaq; Cõstantio p̄re defuncto p̄pter corpis z ai dotes maximo oĩum consensu occidentis im peria adeptus ẽ: interi Rome militari tumultu excitato Maxentiũ Maximiani filiũ Augu

Constãti.
magnus.

308

stũ nuncuparũt. vnde z Maximianus in oriẽte cõstitutus spe recuperãdi impij ductus ad Romã statim v̄it: Dioclicianũq; in solitudine cõstitutũ litteris adhortatus ẽ: vt idẽ facẽ dignaret: Cui Dioclicianus tale dedit respõsus: Utinã Salone olera n̄fis mãibus instituta inuisere possẽtis: qz p̄fecto de resumendo impio nequaq; iudicaretis. His igit moribus Galerius p̄dictus idignatus cõfestim Seuerũ ducẽ suũ ex Illyrico cũ exercitu Romã misit: Sed oũ vrbe possideret fraude militũ q Maxentiũ delegerant circũuen tus fuit: z cũ Raucnã fugere tentasset: ocellus ẽ: paululũ quoq; absuit: qn etiã Maximianus a filio Max entio occideret: Nã Maximianus ipse militũ beniuolẽtia z pollicitatiõibus ac largitiõẽ summope que rere satagebat: Sed a filio vrbe pulsus atq; fugatus ad Constantiũ hunc (q gener eius erat) in gallias fu git. Dũq; ibi etiã constantiũ generũ fraudibus circũuenire tẽtar z eius fraudes a fausta eius filia marito detecte sunt. Fugiẽs itaq; Maximianus Bassiliã: ibidẽ scelerũ suoz penas luit. Galerius aut Seuerõ duce suo interfecto Licinũ quẽdã rei militaris p̄stãtissimũ apud Tarẽtũ impatorẽ delegit atq; creauit: vi rũ vtiq; pessimũ atq; crudelẽ: Dũq; hec in Italia gererent: Cõstantinus varijs: maximisq; germanozũ tumultibus diutino bello cõpositis in Italiã descẽdit: Et Eporediã: aliasq; ciuitates hostibus suis p̄sen tientes plurimũ affixit: Loquesitis oĩbus Cisalpine Vallie ciuitatibus Romã cũ magno exercitu profe ctus ẽ: vbi z Maxentiũ augustũ sibi renitẽtẽ grani p̄elio superauit: z in Tyberim flumiũ demersit: Quo in terfecto statim gloriofus vrbe itrauit: z impij insignia omnia obtinuit. Verũ cum z ipse plurimas marty rũ strages dedisset: z inũnerabilẽ populũ per oẽs prouincias fecisset varijs penarũ generibus interfici ele phantie morbo a deo percussus est: Cui cum vnũuersa medicozũ z magozũ agmina subuenire nõ pos sent: Capitolij pontifices hoc dederunt consiliũ: vt quẽdã piscina sanguine infantũ paruulozũ replere tur: z in illum calidum Augustus lauaretur: ac sic sanitatis beneficium consequeretur: Quod quidem fa ctus cum exhorruisset: in ipsa nocte apparuerunt sibi apostoli Petrus z Paulus: sibiq; sanitatis p̄sequẽ de optimũ dederunt consiliũ: cũ magna parte suozũ summersus est.

CMaxentius aut impator: z Augustus a militibus sic vt supra constitutus: Maximiani herculei Augu

Anno xpi.

si filius fuit: vir sane seuissimus et christianorum accerrimus persecutor: litterarum tamen amator: qui inter cetera sue crudelitatis opera cum magica arte plurimum delectaretur: gravidas christianorum mulieres sine stis sacris adhibitis infantium carum scindere faciebat et paruulorum corpora concremabat: ac eorum cineribus in ea sua magica utebatur: ut cunctis ostenderet etiam tyrannidem per nephas posse seruari: quod quidem seuitia: aut magica parum ei profuit: quod ut dictum est: quanto sue tyrannidis anno cum potest decipulosus Constantinum predictum super Tyberis iecisset: ipse paulo post suarum fraudum oblitus cum magna parte suorum submersus est.

C Maximinus autem Maximiani loco a Valerio in oriente cesar constitutus: vir cruentissimus consimili crudelitate ea in regione contra christianos utebatur: propter quam multi ac multi enecabantur. et ob hanc eam magorum magistris et malarum artium doctoribus premia decernebat: suis augurijs et divinationibus fidem prestans. Et hec omnia si quis contemnere presumpsisset: suis penis affici precipiebat. Unde et multi ex superioribus martyribus martyrio coronati fuerunt: Quo tamen sine vitam clausit non inueni.

Licinus item predictus a Valerio Augusto impator constitutus Maximianus predicti sororius fuit: vir in re militari prestantissimus: sed a uaritia ac libidine pessimus: et ita litteratis hominibus infestus: ut eos spadones tyncas pallacijque forices ac pestes publicam noiarer: Hinc namque Constantinus Maximiano submerso et navali prelio apud Nicomedia vincens seipsum obtulit: quo spoliato in Thesalonica urbe vitam priuata ducere coegit: et iuste quidem: quia a fide ob inuidiam deficiens christianos Constantino fauente grauissimis supplicijs persequebat.

Maximianus autem herculeus virorum pessimus: et malorum omnium predictorum auctor: eo quod sua persuasione dicta persecutio in christianos fuerat excitata: pro hoc tempore apud Massilia urbem profugus existens diuinam in se ultionem presensit. Nam subito inflatis visceribus ita distensus est: ut inter se et putridum cadaver nil interesset: scamentibus namque undique vermibus: et tabo serpente tanto putore fetebat ut sustineri fetor non posset: hoc plane eius exigentibus meritis: quod non solum nos interimebat: verum etiam ad Lemiteria conuenire non permittebat: et si mulachrum Antiochie consecratum subornatis sacerdotibus quod ex aditis id enunciarer clamasse dicebat pelledos ab urbibus esse christianos: et omnia in puincijs distribuit sacerdotibus simulachrorum quod contra christianos agerent. Tandem vero tyrannus penitentia ductus medico suo sibi verum dicente: decreto publico vetuit christianos ledi: eosque legibus suis uti permisit: Sed hoc ei nihil: sicut nec Antiocho profuit: cum vi fieret omnia. Nam grauissimis morbis diu cruciatus viuendi tandem finem fecit.

Decretis itaque a Constantino magno Maximiano tyrannis: omnesque tyrannice dominationis ablata memoriam soliditate christiani nominis iam ecclesia catholica obtinere cepit. Quamque postmodum religiosus hic princeps Constantinus circa dei cultum studiosus fuerit: inferiori libro latius dicemus: Quapropter nunc huius voluminis octauo libro finem hic facimus.

Explicit liber octauus.

Fratris Jacobi Philippi Bergomensis ordinis heremitarum diuini Augustini in omnimoda historia nouis sine congesta Supplementum Chronicarum appellata: Nonus liber feliciter incipit.

Papa .54

35

Syluester huius nominis primus papa natione Romanus patre Rufino post Adelbiade pontifex sedit annis .21. Vir utique diuinus aspectu. s. angelicus: sermone nitidus: corpore decorus: opere sanctus: consilio magnus et maturus: fide catholicus: spe pacientissimus: ac omni charitate diffusus: cui tantam dominus contulit gratiam: ut non a christianis modo: verum etiam a gentilibus miro coleret affectu: Hic namque baptizatus Constantino: et ab eo insignibus infra scriptis donatus: ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultum diuinum spectantia constituit: Et primo quidem ut in ecclesijs cathedralibus inferiores diacono: alias Archidiacono obtemperarent et obediant: sicut habetur in canone. 93. di. ca. A Subdiacono. Mandauit insuper laicis: ne clericum in iudicium suum vocare presumerent ut. 2. q. 7. capitulo. Nullus laycus. Venit quoque et ipsis clericis causas suas in seculari curia agere: nec autem iudicare seculari ullas causas tractare. xi. q. i. c. Testimonij: et

cap. Si q8. Statuit item altaris corporalia neque Serico neque tincto pano fieri: sed lineo quod et albo: ut de consecra. di. i. cap. Consulto omnium. Sic quoque in albis celebrandum esse dicebat: quemadmodum in linea sindone et alba christi corpus sepultum fuit. Gradusque preterea in ecclesiasticis ordinibus constituit: ut unusquisque suo tantum ordine contentus esset: et unius solum vxoris vir. Censuit item ut sanctum chrisma ab episcopo tantum consecraretur. Et ut episcopi baptizatum signaret seu confirmaret: propter hereticam suasionem: atque baptizatum presbyter occasione mortis liniat chrismate: ut de conse. di. i. Quartam deinde et sextam feriam: ac Sabbatum ieiunijs obseruandis instituit. Quarta vero et dominica omnino celsit veneranda. Nam in ea die. s. quia feria dominus ascendit: sacramentum sui corporis instituit et sacrum chrisma confecit: Hic cum piensissimi animi esset vir multorum orphanorum viduarumque ac pauperum noia in quadam matricula habere volebat: quibus et vite necessaria quotidie prouidebat: et cum multis hic sanctissimus pontifex floruerit miraculis inter cetera sua memoranda fertur Romanam urbem a diaconis pestilentia liberasse. Demum cum sacros septies in Decembrio mense ordines celebrasset: ubi diaconos sex et triginta presbyteros. xlij. ac episcopos per diuersa loca nuncio

xlv. creavit pridie calen. Januarij obiit: Sepultusq; fuit in cemiterio p'isille via Salaria.

Constantinus itaq; magnus p'dictus vir optimus hoc ano a diuo Siluestro baptigatus a lepra morbo purificatus: vbi christiane religionis honestate & sanctimoniã intellexit: eam ita cõplexus e: vt iturus ad bellũ nõ alio insigni q̃ crucis signaculo vsus sit. Eo q; sereno celo (etia añ baptismũ) dũ contra Maxentiu iturus esset: signum illud viderat & adorauerat: atq; astãtes angelos audierat dicẽtes: *Constantine in hoc signo vinces*: quod & factũ fuit: quia cũ *Maxentiu* superasset: etiam reliquos tyrãnos facillime depulit & fugauit. Deinde a Siluestro ad optime de ecclesia promerẽdum edoctus mox leges multas ex equo & bono rogauit & supfluas seuerisq; oio abscedit & emendauit. Insuper & pgratijs deo exoluẽdis vt *Gratianus* in nonagesimasexta decreti sui distinctione tradit: ipsi Siluestro & successoribus suis palatium lateranẽse imperij sui p̃mo tradidit: deinde coronã capitis sui: simulq; & frixium: & sup humerale clamidẽq; purpurã atq; coccineã tunicã & omnia alia imperialia indumẽta & dignitatẽ imperialiũ presidentiũ equitũ: Cõtulit p̃terea scepra imperialia: simulq; cuncta signa & banna: ac diuersa imperialia ornãmẽta: & oãm processionẽ imperialis culmis: Virisq; diuersi ordinis reuerẽdissimis Cardinalibus sacrosancte Ro. ecclesie seruãtib; illud culmẽ singularis potẽtie habere statuit: velut amplissimus eius Senatus vsus e gloria adornari: & sicut imperialibus extabat decora militia: ita clerũ sancte Ro. ecclesie statuit adornari. Quẽadmodũ quoq; sua imperialis potẽtia diuersis cubicularioz: hostariozq; ordinabatur officijs: ita & sanctã Roma. ecclesiã decorari voluit. Et vt pontificale decus amplissimo semp p̃fulgeret splẽdore: decreuit vt eiusdẽ clerici cubiculares: idest cardiales matulis & lintaminibus equos eqtaret. Voluit insup sicut eius Senatus calciamẽtis viebat: ita & celestia sicut terrena ad laudẽ dei decoraret ecclesia. Decreuit et̃ p̃ter hec omnia: vt & Siluester ipse dignissimus pontifex & eius successores dyademate. i. corona quã ex suo capite illi cõcesserat ex auro purissimo & gẽmis p̃ciosis vti deberet p̃ honore Petri apostoli. Ip̃am tamẽ coronã beatissimus Siluester tanq̃ religioso capitũ nime cõgruẽtẽ asp̃natus e: sed pbrygia mitra cãdidaq; tantũmodo cõrentus fuit. P̃terea quoq; christianissimus Constantinus p̃ reuerẽtia diui Petri apostoli eq̃ pot̃ificis Siluestri frenũ tenes in subiectois signũ Stratoris officii illi exhibuit: Publico etiã decreto statuit oēs eius successores sũmos p̃ntifices eodẽ frixio in p̃cessioibus ad imitationẽ Ro. imp̃ij vti deberẽ: vnde & pot̃ificalis non vilesceret Apex: s; magis tanq̃ terreni imp̃ij dignitas gloria & potẽtia decoraret: ac sic deniq; tã Ro. vrbẽ q̃ pallaciũ suũ & oēs Italic. puicias: loca & ciuitates Siluestro pot̃ifici: suisq; successoribus Constantinus cõcessit: deinde in vrbe Ro. nonnullis cõditis ecclesijs: impator ip̃e mox imp̃iũ Romanũ in oriẽtales regiões trãstulit: & in *Bitan* tie puincie loco optio noi suo vrbẽ edificauit (alias apliauit) quã & secũdã Roma noiauit: vbi & imp̃iũ suũ cõstituit: asserẽs vbi sacerdotiũ p̃ncipatus & xp̃iane religionis caput eẽt instũ nõ eẽ impatorẽ terrenũ illi potestate h̃ic: Cõstructa imo potius apliata Cõstantinopoli Constantinus cũ bellũ in p̃sas pararet: *Acrio* ne villa publica ano etatis sue. 66. iuxta *Nicomediã* mori & apud grecos iter scõs anũerat. Sũt tñ q; dicunt (& qdẽ male) q; cũ Constantinus hic in *Jordane* baptigari vellet: atq; iccirco *Ierosolymam* peteret: morte p̃uentus a quodã *Eusebio Nicomediẽsi Arriano* ep̃o rebaptigatus fuit: q; qdẽ res xp̃ianissimi p̃ncipis fidẽ plerõsq; i dubiũ ṽtit. Nobis tñ nõ verisimile videt eũdẽ p̃ncipẽ q; per oãm vitã suã *Arriani* dogmatis acerrimus hostis fuit in extrẽo spũ ei demẽtie cõcessisse: quã sũmo studio de suo impio eliminauerat: hos q̃ppe similitudine nois deceptos potius putamus: & patri illud ascribẽ qdẽ filij scelere factitatũ fuit. Hũc nãq; b̃tus *Grego.* in regio suo *Abartiano* p̃ncipi scribẽs: hõc mẽorie vocat historia etiã triptita eius exitũ plurimũ cõmẽdat: sic & diuus *Ambro.* in psalmo. i. 4. eũ magni meriti apud deũ fuisse dicit. *Ysidorus* quoq; hispalẽsis ep̃s & *Eutropius* atq; *Orosius* nĩ q; oēs eius res gestas diligentissime scripsere: ip̃z feliciter sumasse affirmãt. vñ & añ eius mortẽ stellã crinitã iusitate magnitudis: quã greci cometẽ vocat: aliq; diu fulsisse dicũt. & p̃terea greci ip̃m scõzũ cathalogo collocãtes: eius festũ. 21. die *Abartij* celebrãt.

Basilice a diuo Constantino edificate.

Basilica lateranẽsis quã cõstantianã vocãt oĩnz xp̃ianoz p̃maria his t̃pibus ab eodẽ Cõstantio i p̃po lateranẽsi pallacio i honore saluatoris mũdi edificat: & ab ip̃o p̃eteris donis plurimis exornãt. Suer tñ supioribus t̃pibus vt dictũ e aliq; sacella iter xp̃ianos ab aplis alijsq; p̃ribus erecta: q; tñ ob crebras tyrãnoz p̃secutiões occulta erãt: atq; vt credideri plerũq; subterranea q; apti i locis & publicis fieret. hãc itaq; celebrẽ aplãq; basilicã ad augendã xp̃ianã religionẽ Cõstantinus cupidus p̃mũ fuit: vt suo alios hortaret exẽplo: supna ispiratõẽ ductus Ro. edificauit: & saluatoris mũdi imaginẽ i sella sedetẽ ex argẽto lib. 130. eidẽ obruit: atq; .xij. ap̃loz imagies. v. pedũ altitudis lib. 90. similiter obtulit. saluatorẽ quoq; addidit i throno sedetẽ. v. pedũ altitudis hũtẽ p̃deris lib. 140. ãgelos et̃. 4. ex argẽto p̃deris lib. 105. & cordas. 4. ex auro purissimo: altaria et̃. 7. portatilia ex auro purissimo li. 200. & alia p̃pmodũ ifinita doaria & p̃ciosissima cũ sũdis: alijsq; puẽtib; eidẽ ecclesie p̃donauit. Basilicã quoq; appẽditã i honore b̃i *Joãnis* baptiste i balneo caloris sui: i quo qdẽ loco baptigatus a lepra meruit purificari. huic addidit: & ibidẽ sacrũ fontẽ ex lapide porphiretico istituit: i cuius medio colũnã porphyreticã posuit sup quã p̃hyalã aureã lib. 50. balsamo plenã collocauit: vbi & ioãni baptiste statũã argẽtẽã cẽtũ li. fieri voluit: cui et̃ basilice sũdos multos p̃stituit: q̃s qdẽ basilicas Siluester papa p̃mũ p̃secrauit. v. idus *Novembris.* & morem hunc consecrandi ecclesias deinceps edicto publico obseruari p̃cepit.

Anno xpi **B**asilicā itē secūda Petro apostolo in vaticano Siluestri pōtificis rogatu edificauit: quo in loco eiusdem apostoli corpus honorifice collocauit. supra cuius sepulchrū posuit crucē. cl. librarū auri purissimi. Hanc a fundamētis edificasse cōstat: ex eo q̄ ex eius sūdamēti aptura xpianissimus ipse p̄nceps xij. copiosos tellure refertos i honore. xij. apostolorū p̄p̄ijs humeris exportauerit: huic et ecclesie quattuor cādelabra argentea et tres calices aureos lib. xij. et xx. argenteos librarū. x. cōdonauit. Mitras quoq; quattuor. ccl. librarū: et patenā aureā cū thure colūbā ornata: gemmisq; et margaritis distinctā li. 50. obtulit. Eidem etiā conferuissimos prouentus et Rome et alibi constituit.

Basilicaz p̄terea tertiā adhuc extātem in honore Pauli apostoli via hostiensis instāte Siluestro extruxit ibiq; et ipsius Pauli corpus condidit. Eidemq; ecclesie totidem vasa aurea argenteaq; ac cinea condonauit: maxime vero auream crucem centum et quinquaginta librarum supra sepulchrū Pauli collocauit. et ingentes prouentus diuersis ex prouincijs deferendo assignauit: qui et nunc vsq; in parte extant.

Basilicā deinde quartā sub titulo sancte crucis in hierusalē in atrio Sofoziano Rome edificauit et sanctissime crucis partem quandam reposuit nuper ab helena matre repertā: et Romā in thecis argēteis delata: cui etiā ecclesie hec mūera deferi iussit: argētea. s. cādelabra: quattuor scyphos argenteos. 4. calices aureos x. patenā argenteam inauratā librarū quinquaginta: et altar argēteū lib. 250. et agros multos ei dedit.

Basilicā itē q̄ntā i honore sancte Agnetis martyris: vt quibsdā placet: edificatā eius iussu et ipse fuisse tradit et q̄maxime cōstātie eius filie rogatu: quo i loco ipsa cōstātia et sozoi eiusdē nois baptizate fuerūt: huic quoq; basilice hec mūera obtulit: patenā aureā li. 20. calicē aureū lib. x. et calices argēteos. v. ac fundos multos.

Basilicā isup sextā i honore diui Laurentij martyris extra vrbes muros i agro verāo edificauit: i qua et scāla maximā a d. descēdēdū et ascēdēdū vbi corpus scilicet martyris māebat: extruxit: eāq; ecclesiaz multis mōnūit: argēteis porphireticisq; lapidibus exornauit et i aditu cripte eiusdē lucernā ex auro purissimo li. xx. collocauit: et aq̄ corpus sanctū. x. alias argēteas lucernas li. xv. p̄stituit: cui etiā multos fundos assignauit.

Basilicā deniq; septimā b̄ris martyribus Marcellio p̄bytero et Petro exorciste via lauicana inter duas lauros Cōstātinus extruxit quo i loco Marcellū i honore martyriū crexit: cui et tēplo intercessiōe helene m̄ris sue et martyruū deuotiōe hec dona dedit: patenā. s. aureā lib. 35. Cādelabra. 4. argētea altitudinis pedū. xij. Calices aureos. 3. cū gemis p̄ciosissimis: Lamas aureas duas et Arā argēteā lib. cc. ac scyphos aureū lib. xx. misit. Fundos quoq; tres assignauit e quibus sacerdotes prouentus vrbes percipiebāt. Alias quoq; Basilicas extra vrbes: hic princeps extruxit de quibus nunc non expedit dicere.

Helena celi angloꝝ regis filia iādiu captiua et magni huius Cōstātini augusti mater p̄ hoc t̄ps incōparabilis fidei et religiōis mulier habita fuit: hec q̄pe baptizata filio magnitudie ai mota cū vidisset xpi prodigia a b̄to Siluestro in filitū et i iudeos declarata et facta ab ipso baptismū exposulauit: qua baptizata p̄sestim ad p̄quirēdū crucis lignū: hierosolymā petijt: vbi cū id fieri difficile videret: q̄ ab antiq; p̄secutoribus eo loco Aeneris simulacrū collocatū fuerat vt xpiani venerē ipsam saluatoris loco adoraret illa a iuda: iudeo ad se vocato minis et suasiōibus p̄cepit vt lignū sancte crucis sibi et quibsdā alijs iudeis t̄mō notum ostendere dignaret. Ipse. n. iudas p̄dictus postea baptizatus Cyriacus mutato noie vocatus: q̄ oratorē fusa statū ei locū ostēdit in quo crux ipsa occultabat. Illa aut vbi locū ipsum ruderibus plenū purgasset cōsestim tres cruces inuēit: in vna quarū inscriptio illa legebat tribus lignis. s. J. H. R. Iudeoꝝ: Que cue stigio mulieri nup mortue admota vitā illi restituit: Quāob̄ Cōstātinus augustus motus: edicto publico vetuit quēpiā deinceps crucis supplicio puniri. Helena itaq; ibidē edificato tēplo inde Cōstātinopolim ad filiū abiijt: et clauos quibus corpus christi cruci cōclauatū fuerat secū detulit: quoz vnū Cōstātinus ipse in frenū equi sui trāstulit: quo in plio tātūmodo vtebat: q̄ mō in Mediolanēsi domicilio maximo in p̄cio custoditur. Alterū vero i Balce sue cono collocauit. Et tertiu (vt diuus testat Ambrosius) in adriaticū cū mare ad cōprimēdas seuiētis maris p̄cellas deiecit: sed et crucis ipsius p̄te etiā detulit: quā qdē et thecis argēteis atq; gemis p̄ciosissimis exornari fecit: quāq; deniq; Romā veniēs secū cū magna veneratiōe detulit: et in Basilica sancte crucis i hierusalē quā filius eius rogatu edificauerat: collocauit: quibus gestis: helena q̄ reliquū t̄ps supuixit: ibidē sanctissime exegit et Orthodoxe fidei acerrima p̄ectrix fuit: et q̄maxime pauperū et orphanoz ac viduarū curā gessit: quos tāta p̄sequebatur hūanitate ac charitate vt vere oīum mater vocari meretur. Hanc tamē diuus Ambro. sermōe quodā nō regis filiā: sed stabulariā et humilem a p̄ncipio fuisse dixit: et ob eius pulchritudinē Cōstātino p̄ncipi cōiunctā: quaz certe dñs Iesus xps de stercore leuās. nō modo cū p̄ncipibus seculi huius: sed et iū p̄ncipibus celestis glorie collocauit: et vt christo lucrifaceret semp vt stercus terre se humiliter extimauit. demū de deo: deq; hoibus hūmerita sup stite filio Rome diē obiit. s. xv. calē. septēbris: cui filius ipse augustus Mausolum erigēs in porphiretico sepulchro collocauit. Et inter sanctas merito locata eius natale decimoq̄to calendās celebratur.

CArrianorum heresis ortus.

Arrius qdā hoc noie appellatus alexandrinus presbyter: spē quidē et forma magis q̄ v̄tute vlla insignis bis tēporibus vt hō laudis et glorie potius q̄ veritatis cupidus apud alexādrinos nō in paruo p̄cio fuit: quo honore inflatus discordiā in Orthodoxa fide serere conatus ē. Separe. n. filiū ab eterna et ineffabili dei patris substantiā conabat: his potissimū verbis erat aliquādo quādo nō erat intelligēs per hoc filium patris coeternū esse et fuisse et eandē in trinitate substantiā: cū dictum sit: Ego et pater vnū sumus. Et q̄

Impatorum edicta: aut hostium insidie: necno et tyrannorum gladij contra fidem catholicam potuerunt: atque ita his suis fraudibus prevalere conatus est: ac si pene totum orbem suo infecit errore: Quod tamen scelestum et diabolicum vix dominus non permisit impune: quod haud multo post obscena morte vitam finiuit. Ea eius percussus fuit infirmitate quod viscera ei effluerunt tota: ita quod corpus vitalibus vacuum remanens: per os eius reseratum videret quis vix in corporis intum. Ab eo postea sequaces Arriani heretici cognominati sunt.

C Nicena synodus prima omnium synodorum trecentorum decem et octo primum hoc anno quod est sextus decimus imperij constantini annus contra huius perfidi Arrii dogma Siluestro pontifice et Constantino augusto iubentibus in nicena urbe celebrata: vbi aliquod diu et quidem acriter disputatum fuit. Tandem re ipsa eo in concilio diligenter discussa conclusum fuit. Omnis scribi debere. id est christum eiusdem cum patre esse sube confiteri debere. Nam quidam viri in questionibus callidi Arrio eidem multum fauebant simplicitati fidelium multum aduersantes: inter quos fuit Eusebius niger presbiter postea cesariensis episcopus: quod diuino tactus spiritu vno momento fide quam antea impugnabat velut sanctam et integram: statim compressus est. Et ex sanctorum primum precepto symbolum maius edidit: vbi ad deificandam pernitiosam Arrii opinionem filium dei genitum non factum et substantialemque patri conscripsit ac patribus tradidit: Cui inuentioni et sine nihil penitus detractum aut mutatum seu additum fuit nisi solum illud deum vix de deo vero. Quia et si a patre genitum esse non factum et substantialemque deo patri filium ad confirmationem hereticorum suffecissent quod tamen deum filium patre deo vero deum vix inter hec distinguentes Arriani predicabant: patres ad confirmandum eorum malicia. Et cum vix de deo vero interierunt. Qui autem eo in concilio arrii opinioni adhaeserunt. id est. suere affirmantes extrinsecus dei filium fuisse creatum: et non ex ipsa patris diuinitate genitum. cognita tamen patrum veritate: Constantinus eorum decreta approbavit posito contradicentibus exilio. Unde et sex tamen cum Arrio exulauere: reliqui vero in patrum opinionem et sententiam venientes. In eo itaque concilio non solum Arrium cum sequacibus suis: sed et photinianos hereticos damnauerunt quod affirmabant christum a maria pro coitu fuisse conceptum. Sabelliani quoque damnati fuere: qui vnam tantum personam patri et filio et spiritui sancto ascribebant. Multa denique ad honestatem et pacem ecclesie pertinentia: vt habetur in decretis eo concilio constituta sunt: que breuitatis causa omittuntur.

C Viri disciplinis excellentes.

C Antonius abbas aegyptius vir plane diuinus: et quod maxime sermone et opere potens his temporibus maximo in precio apud omnes fuit: ob cuius doctrinam et scitatem helena et Constantini filij se eidem sepius et litteris et nuncijs commedebant: cuius cibus panis solus et aqua madida potus erat: nec vnum nisi in solis occasu comedebat: hic vt diuus testatur hiero. vii. epistolas aegyptiace scripsit: quas postmodum ob scrias grauissimas quodam in grecam linguam translucunt. Eius autem vita et perclarissima gesta Athanasius episcopus alexandrinus insigni volumine conscripsit. Obijt ergo hic vir omni preconio dignus in thebaida anno domini. 357. etatis sue. 105. Cuius corpus cum diu oculuisset: postea imperante Iustiniano magno impatore diuina reuelatione reperiuntur fuit: et ex thebaida alexandria primo delatus est: postea in galliam translatus apud vienam condigno honore nunciusque requiescit. Eius autem natale sexto decimo calendis february celebratur.

C Rheticius quidam hedunorum seu burgundionum episcopus vir eruditus hisdem temporibus in gallijs a lijsque locis celeberrime fame habitus est. Eo quod praeter vite sanctitatem nonnullos commeterios in canticis canticorum composuerit: scripsitque et aduersus Nouatianum hereticum aliud volumine et alia multa.

C Iuuenius hispanus poeta et psalterii Car. genere quod est nobilitatis: sed vixit et doctrina nobilitate per hoc tempus admodum clarus existens. Euangelia omnia quatuor libris versibus explicauit heroicis: atque alia quaedam eodem metri genere de sacramentis exarauit.

C Eustachius genere paphylus berythie syrie ciuitatis episcopus hac tempestate fidelis et doctus existens multa aduersus arrianorum dogma composuit. Quibus ex scriptis in exilium pulsus est: vbi et de anima aduersus originem et epistolas plurimas scripsit.

C Macarius quidam insignis rhetor et Eunomia eius filia virgo eloquentissima: atque Metrodorus philosophus per hec tempora multa scribere memoratu digna.

353

M Arcus papa: natione Ro. patre puico: post Siluestrum pontificem sedit annis. 2. et mens. 8. vir siquidem bonus et christiane religionis amator: qui pontificatu suscepto statim ad eius curam conuersus: Gratiano restante: constituit nullum omnino clericum ad secularia quouis modo pertrahi posse: sicut habetur in

pp. 35.

decretis suis. xi. q. i. c. Quicunque. Voluit ut hostiensis episcopus semper Ro. pontificem consecrare debere et pallio vti posse. Mandauit insuper diebus solennibus in missa post euangelij lectionem Symbolum Eusebij a clero et populo magna voce cantari: prout in predicta Nicena synodo fuerat declaratum. Hic duas ecclesias in urbe Roma condidit: vnam via ardeatina in qua et sepultus fuit: alteram ibidem ad palatinas quas quidem Constantinus imperator adhuc viuens multis exornauit muneribus. Denique cum sacros ordines his in decembrio mese celebrasset et multos diaconos presbyteros: Episcoposque creasset emoritur: et in predicta ecclesia sua sepelitur. 3. id est. nonas Octobris: et tunc vacauit sedes dies. 20.

354

355

M Alius papa: natione Ro. patre Rustico: post Marcum predictum sedit annis. 16. et mens. 4. Mirande quidem sanctitatis et doctrine vir qui et multis vexationibus per arrianorum pestiferam heresim abolendam diu vexatus fuit: sed tamen non destitit eos reprehendere et persequi et maxime: quod praeter auctoritatem romani pontificis antiochenum inducere presumpsissent concilium cum sine eius auctoritate id fieri non deberet nec posset. Tandem hic multis orientalium episcoporum omisso contentione

pp. 36.

356

E

duas et ipse in urbe roma basilicas edificavit: vnam iuxta romanum forum. Altera in transyberina regione tria insuper cemiteria extruxit: vnum in via flaminea et aliud in via aurelia. Tertiumque in via portuensi. Sed et leges nonnullas atque constitutiones edidit et presertim: Gratiano referente constituit: ut episcopus in suo iure spoliatus nullo modo ad synodum vel aliquo alio loco vocaretur: sicut habet in canone. 2. q. 1. c. Nullus potest. Soluti ite: ut qui iudicem haberet suspectum. romanam sedem posset appellare. 2. q. 6. c. Ideo hinc. Constituitque preterea ne quis sacerdos alibi quam apud ecclesiasticam causam diceret. xi. q. 1. c. Is etiam. Venit arriana inualefcere perfidia multa a constante Constantini filio tulit incommoda: a quo etiam decennio exilio damnatus fuit. Nec propterea destitit et monitionibus et scriptis catholicos in fide continere. Unde et ad Dionysium quendam de incarnatione domini putile scripsit epistolam: quam ab omnibus approbata est. Et cum ab exilio reuocatus fuisset: mandauit omnia ad ecclesiam pertinencia per notarios (quos per notarios hodie vocamus) conscribi. Ter denique cum in decembrio mese. sacros ordines celebrasset: ubi presbyteros. 18. diaconos. 3. et episcopos vnum creasset pridie idus aug. vite sine fecit: sepultusque est via aurelia in cemiterio calepodij. Et tunc cessauit episcopatus dies. 25.

337 **T**henon veronensis episcopus magne sanctitatis et doctrine vir hoc anno magnis claris miraculis migravit ad deum. De cuius virtutibus admiratione dignis diuus Gregorius papa in li. dyalogo multo commemorat in cuius quidem honorem celeberrimum adhuc extans extructum fuit templum. Et cum sanctus ab omnibus habitus sit: eius festum sexto idus decembris celebratur.

338 **H**ibernia alias hyberia puincia que hodie Scotia nuncupatur: in aquilonari parte constituta: hoc anno federa verbi dei et christi fide miraculosissime suscepit: et muliercula quedam christiana ibidem captiua huius tanti boni causam profecit. Que cum vita pudica et sancta ea in regione duceret: ac dies noctesque in oratione sumeret gemitibus illis admirationi fuit. Quibus sciscitantibus cur se tanto pe affligeret. Ita se suum deum colere (respondit) quod christus esset. Nichil ex hoc amplius mirari barbari quam nouitate nominis: mulierculam in honore hinc ceperunt. Ad hoc itaque gentis illius erat paruulus cum egrotaret per vicinas domos a multis circumferri remedia ex gemitibus: accidit autem ut quedam mater cum puera aliquandiu circumtulisset: nec salutare quicquam inuenisset captiuam tanquam ebria doloris adiret: eiusque opem expeteret. Que nihil humani illa se scire respondit: sed domini quem coleret iesum christum desperata ab hominibus salutem conferre posse: paruulumque clementia suo superimponens: et orationem ad deum fundens: sanum matri profestim reddidit. Ad hoc facti rumor tota repleuit urbem: et ad reginam etiam peruenit: Que dolore quodam afflicta captiuam ad se adduci curauit. Cumque illa regiam domum ingredi recusaret orationem ad deum per illam fundens illico regina reddita est sanitati: atque ex hoc admonita ut in christum crederet: et cuius qui salutem ei prebuisset adoraret. Quibus beneficiis et verbis commota regina rogauit vix: ut christianus efficeretur: quod quod ille promississet segnis tamen erat: nec sepius ab vxore communitus baptizari curabat: non tamen quod fidei hostis esset quam dubius. Contigit autem eum aliquando in siluas altissimas ire venatum: Quo cum puenisset coorta subito tempestate ita tenebre cuncta operuerunt: ut nec comites cernebat: nec ab vllis cernebat. Ignarus autem quod facto opus esset permissionis coniungi facte recordatus est: et tunc christum rogauit: ut si deus esset ex tantis cum periculis liberaret. Nec mora dies clarissima mundo reddita est: rex ad urbem perductus regine que gesta erant miraculi loco exposuit: vocatur captiua: et eius consilium audit. Illa statim relicta idola: et christum colendum dicit ei que supplicandum: et basilicam construendam esse hortatur. Conuocato populo rex euangelium predicat: et nodum sacris initiatus fit sine gemitibus apostolus. Credunt viri per regem: et sine per reginam. Construunt templum magni operis: et elenato pertinaciter muroz ambitu colune collocant: Sed prima ac secunda erecta tertia nullus machinis nullisque viribus erigi potest. Cumque ad noctem usque laboratum esset recedentibus omnibus sola captiua mulier apud ecclesiam in oratione perseverat. Postera vero die prima luce redeunte populo coluna repta est supra basilicam in aere suspensa: quam tunc esset vnius pedis spatium quod miraculo viso omnes magnificauerunt deum veramque captiue fidem recognouerunt. Et stupentibus omnibus sensis supra basilicam nullo contingere deposita est. Ad hoc reliqua colune magna facilitate erecte sunt. At perfecta ecclesia: et populi fide confirmata suadente captiua totius gentis legatio ad constantinum imperatorem in greciam mitti resque gesta exponi et sacerdotes petunt: qui ceptum erga se munus expleant. Quibus et iocundissimo vultu imperator optime satisfecit: hi namque scoti seu hiberi hodie georgiani populi appellantur: et usque in hodiernum diem christum colunt: quamvis procul ab apostolica sede veritatis magistra: quia non omnem euangelij veritatem seruant eo quod barbaris gentibus circumfusi sunt.

Armenii etiam populi huius religiosissimi principis temporibus christi fide cum scotis susceperunt: eo quod biberis predictis in occidentali plaga viciniore essent: et hi armenij in asia inter thaurum et caucasum montes constituti erant et sunt. Nam hiberi et armenij ac colchides vna sub puincia siue regione coniunguntur: Huius itaque conuersionis Tyridates tunc huiusce gentis ex causa fuit: quod rex quodam mirabili signo circa domum suam diuinitus ostenso christi baptismum suscepit: qui vna cum omnibus sue ditioni subiectis vna die et vna preceptione deo colla submittere: ex quo factum est ut ad finitimas quoque gentes christianum dogma perueniret: et multitudine dilatatum sit: quorum commercio etiam perse fidei rudimenta aliquantulum susceperunt.

Vandalorum regni procurus.

Vandalia regio est: et polonie septentrionalis regionis pars fuit a vadalio flumio: qui regionem interfluit: hinc minata a qua accolle nomen habuere gentes siquidem inhumane et ferocissime: hanc quippe regionem his temporibus imperante adhuc constantino magno quodam Heberich gotthorum rex potenter inuadens vandalos cum visimariorum rege victos a proprijs sedibus deturbauit: Qui vandaliam relicta (noie relicto) panoniam habitandam a lo